

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Pavens rejse til Tyrkiet, side 5
Den augsburgske
Trosbekendelse, side 6-7
Læserdebat om meditation, side 8
Om sr. Theresa Kane, side 9

katolsk orientering

Sankt Josefs hospital i København solgt

Kort før jul fik Skt. Josef søstre truffet endelig aftale med Københavns kommune om salget af Skt. Josefs hospital på Nørrebro.

En del af komplekset nedlægges, men størstedelen videreføres som vente-

hospital, og kirkebygningen skal indrettes til kulturelle formål. Overdragelsen til kommunen sker pr. 1. januar 1980. Alle ansatte er sikret fortsat beskæftigelse.

hjj

Flere protester mod forhør

Rom (NC) — 30 katolske teologer fra hele verden har offentligt kritiseret den undersøgelse, som Vatikanet har indledt mod flere af deres kolleger, specielt den belgiske teolog p. Edward Schillebeeckx.

Det er redaktionskomiteen ved det kendte teologiske tidsskrift »Concilium«, der i »The Daily« 28. november erklærer, at »det er uacceptabelt, at Rom ensidigt vil afgøre, om det er nødvendigt at fordømme en teolog — og ydermere hvilke forholdsregler, der skal tages med hensyn til vedkommendes stilling i kirken.

P. Schillebeeckx blev (se »katolsk orientering« nr. 20 1979) indkaldt til et møde med en 3-mands Vatikan-kommission for at redegøre for sit syn på Kristus, som det kommer til udtryk i hans bog »Jesus — et kristologisk eksperiment« (bogen findes ikke på dansk, red.). De 30 teologers erkæring var underskrevet af bl. a. den svejtske teolog Hans Küng, der længe har været i tros-lærekongregationens søgelys. Hans Küng er professor ved universitetet i Tübingen i Vesttyskland. De andre underskrivere er teologer fra mange forskellige lande.

Endnu et nej til nye kernevåben

London (NC) — Ved Det britiske Kirkeråds møde sidst i november 1979 vedtoges det med 54 stemmer mod 19 at opfordre den britiske regering til ikke yderligere at udbygge landets forsvar med kernevåben. »Hvis Det forenede Kongerige ikke forbedrer sine nuværende strategiske kernevåben vil det styrke bevægelsen for at hindre en yderligere udvikling af kernevåben«.

Den britiske regering overvejer for tiden at erstatte Polaris-raketterne med forbedrede raketter,

når det nuværende system er blevet forældet. Dette venter man vil være tilfældet i midten af 90-erne, men på grund af den tid, det tager at udvikle og producere nye kernevåben, skal en beslutning om at erstatte Polaris-raketterne med mere effektive kernevåben træffes i løbet af de nærmeste år.

Det britiske Kirkeråd repræsenterer alle ikke-katolske kirker i Det forenede Kongerige. Den katolske kirke har observeringsstatus i rådet.

Pavens 4. rejse i løbet af ét år var en økumenisk rejse til Tyrkiet. Paven deltog i festlighederne for apostlen Andreas sammen med Dimitrios I, patriark af Konstantinopel. Læs mere side 5.

Kina parat til forhandlinger om et konkordat med Vatikanet

Vatikanet må først afbryde de diplomatiske forbindelser med Taiwan

Rom (NC) — For nyligt meddelte det italienske dagblad »Corriere della Sera«, at Kina nu er parat til at indlede forhandlinger om et »konkordat« med Vatikanet.

Avisen bygger på udtalelser fra anonyme kilder i Vatikanet og på et interview med p. Franco Demarchi, der er professor i sociologi ved universitetet i Trento og redigerer det italienske magasin »Den kinesiske verden«. P. Demarchi sagde, at formand Hua Guofeng er parat til at forbedre forholdet mellem Den kinesiske Folkerepublik og Vatikanet, selv om han — p.g.a. Taiwan-problemet — ikke ønskede at møde pave Johannes Paul II under sit besøg i Rom i efteråret.

Kina kræver, at Vatikanet afbryder de diplomatiske forbindelser med Taiwan, før der indledes diplomatiske forbindelser

med Den kinesiske Folkerepublik. »Faktisk har Vatikanet allerede gjort meget«, sagde p. Demarchi, »ved at hjemkalde den apostolske nuntius i Taiwan, ærkebiskop Edward Cassidy og gøre ham til apostolsk delegat i Sydafrika uden at udnævne en ny nuntius i Taiwan.

100 jesuitter i Kina

Omtrent samtidig med »Corriere delle Sera« artikel offentliggjorde jesuiternes hovedkvarter i Rom en rapport om det besøg, som den kinesisk fødte p. Michael Chu aflagde i Den kinesiske Folkerepublik fra 29. juni — til 6. september 1979.

P. Chu er født i Kina og levede der indtil 1949 og er sin ordens sagkyndige i kinesiske spørgsmål. Han var i Kina for at besøge sin mor og sine seks brødre, det understreges i rapporten,

at i modsætning, til hvad der har været skrevet i flere aviser, rejste den 57-årige p. Chu ikke i officiel mission for pavestolen, men mødtes blot efter sin hjemkomst med statssekretariatet og kongregationen for folkeslagenes evangelisering for at »fortælle om kristne kineseres dybt religiøse liv i Den kinesiske Folkerepublik og om deres ofte meget vanskelige liv«.

Under sit ophold i Kina tilbragte P. Chu 30 dage i Shanghai, 20 i Chengde (en by ca. 150 km NØ for Peking) og 20 dage i Peking. Han besøgte

sin familie, sine jesuitmedbrødre og andre kinesiske katolikker. I rapporten står der bl.a.: Han kan bekræfte at deres tro er fast og levende, og at de nærer en dyb kærlighed til St. Peters kirke, skønt de ikke i mange år har haft noget sakramentalt liv. De føler sig ikke repræsenteret af den patriotiske kirke, der er oprettet og kontrolleres af regeringen, og som er den eneste kirke, udenlandske besøgende møder«

Rapporten anslår, at der lever cirka 100 kinesiske jesuitter i Kina, »de fleste af dem i arbejdslejre«.

Hubert Messerschmidt død

Efter flere måneders sygeleje døde pastor Hubert Messerschmidt den 24. december i sin lejlighed, Marielystvej 16, Frederiks-

berg, mens julemessen blev fejret i Skt. Mariæ Kirke. Begravelsen fandt sted fra samme kirke mandag den 31. december kl. 11.00.

Tidligere konservativ præst nu revolutionær ærkebiskop

San Salvadors biskop Romero kandidat til Nobels Fredspris 1980

Indtil Oscar A. Romero y Gaidames, der stammer fra ganske beskedne forhold, 22. februar blev indsat som ærkebiskop i bispedømmet San Salvador, var han en stille og tilbageholdende konservativ præst, der ikke var indblandet i politiske kampe, oplyser KIPA. Men da han var blevet ærkebiskop, blev han straks stillet over for den brutale undertrykkelse af landets fattige og retsløse småbønder.

Kun et par uger, efter at ærkebiskop Romero var blevet indsat i sit embede, blev den 12. marts 1977 jesuitpræsten Rutilio Grande myrdet af en ek-

stremistisk højreorienteret organisation, fordi han modigt var gået ind for de udbyttede campesinos' (småbøndernes) rettigheder i regionen Aguilares, hvor der stadig er mange konflikter mellem campesinos og storgodsejerne.

100.000 til dødsmesse

Dette var det foreløbige sørgelige højdepunkt i den systematiske forfølgelse af engagerede lægfolk og præster inden for den katolske kirke, hvortil godt 80 pct. af El Salvadors 4 millioner indbyggere hører.

Efter mordet på p. Grande sammenkaldte ær-

kebiskoppen sine præster, for at de sammen kunne finde ud af, hvad man kunne gøre. Ærkebiskoppen følte, at hans nye kald krævede en resolut optræden af ham, og at Gud krævede, at han som biskop skulle optræde modigt over for regimets forfølgelser.

Han gav straks ordre til, at der ikke skulle holdes messe i nogen af landets kirker søndag 20. marts, og i stedet for fejrede han sammen med de syv biskopper og næsten alle landets 400 præster foruden 100.000 troende foran hovedstadens domkirke døds-messen for den myrdede p.

Grande og to bønder, der var blevet myrdet sammen med ham. Ærkebiskoppen afviste tillige at deltage i nogen som helst statsceremoni, indtil mordet var opklaret.

Trods alle beskyldninger, trusler og pressekampagner, der stemplede ham som »kommunismens håndlanger«, »sindssyg« og »revolutionær« og trods kritik fra hans egne kredse, lod han sig ikke skræmme. Hver søndag udlagde han i den prædiken, der udsendtes over den biskoppelige radio, ugens begivenheder set i evangeliets lys, og var heller ikke bange for at nævne navnene på dem, der var faldet som ofre for terroren.

Revolutionær

»Hvis det at forsvare menneskerettighederne er at være revolutionær, så er jeg revolutionær«, sagde

ærkebiskop Romero, da han 22. januar i år ankom til det latinamerikanske bispemøde i Puebla. Over for den internationale presse fremlagde han en udførlig dokumentation for forfølgelserne af kirken i El Salvador sammen med en liste over 108 personer, der er blevet arresteret fra 1973 til sidst i 1978, og som siden har været forsvundet.

Fordi ærkebiskop Ro-

Ærkebiskop Romero

mero er blevet »de fattiges og retsløses forkæmper« foreslog 118 medlemmer af det britiske parlament ham for et år siden som kandidat til Nobels fredspris (se »katolsk orientering nr. 1. 1979), og 38 biskopper skrev 10. februar i år til ham fra Puebla:

Korset

»Du har altid gjort småbøndernes og arbejdernes problemer til dine egne. Imod dem står et mindretal, der hårdnakket klamrer sig til deres rigdom og magt og ikke vil dele. Vi er klare over, at korset altid ledsager dig i denne opgave. Men netop ved en sådan prøvelse kan vi vise kristen troskab over for evangeliet. Vi opmuntrer dig til at gå videre ad denne smalle og torne-strøede vej for stadig at opbygge det rige, som Jesus Kristus har givet sin kirke til opgave.«

Vi kan samarbejde med de ungarske marxister

Siger religiøse ledere under besøg i USA

New York (NC) — Skønt der stadig er problemer, er religiøse samfund i Ungarn i stand til at samarbejde med landets marxistiske regering på flere områder, fortalte en delegation af ungarske religiøse ledere ved et ophold i New York for nyligt.

»Jeg mener ikke, at vi har løst alle problemer«, sagde p. Tamas Nyiri, der er professor i filosofi ved det katolske teologiske akademi i Budapest, »men i sammenligning med 1948 har vi taget fat på og løst mange problemer«.

Det kan vi støtte

Delegationen blev ledet af pastor Karoly Prohle, der er professor ved det protestantiske teologiske seminarium i Budapest og generalsekretær for det ungarske økumeniske råd. Han sagde, at i Ungarn begyndte de religiøse samfund tidligere end i andre socialistiske samfund på en dialog med staten. Man kan ikke være kristen og samtidigt helt og fuldt gå ind for den marxistiske ideologi, sagde han. »Dette er basis for vort samarbejde med staten, men marxister har også konkrete planer for at forbedre forholdene i samfundet, og det kan vi støtte«.

Da man spurgte delegationen om ungarnernes syn på kardinal Josef Mindszenty, der som bekendt

søgte asyl i den amerikanske ambassade efter den mislykkede ungarske revolution i 1956, og forblev der, indtil pave Paul VI i 1971 overtalte ham til at gå i eksil, var svaret, at de fleste ungare mente, han havde fulgt en forkert linie. Prohle sagde, at kardinal Mindszenty var en »legitimist«, der aldrig havde accepteret at det habsburgske kongedømme var blevet styrtet, og han havde holdt fast ved den overbevisning, at den katolske primas — som i tidligere århundreder — var den, der i kongens fravær regerede landet i kongens sted.

Det afgørende øjeblik indtraf, da kardinalen i 1956 slap ud af fangenskab og derefter i radioen erklærede, at al jord, som den socialistiske regering havde uddelt bønderne, skulle gives tilbage til den katolske kirke og andre tidligere ejere, og at produktionsmidlerne igen skulle være privatejendom. Indtil Mindszenty holdt denne tale, var folket på hans side, men derefter sagde de, at han var nok en god kristen men politisk var de helt uenige med ham.

Amerikanere til Ungarn

Den syv mand store delegation havde medlemmer, der repræsenterede katolikkerne, de unerede katolikker af den byzant-

tinske ritus, de reformerte, baptisterne og jøderne. Delegationen var i to uger gæster hos en interkonfessionel amerikansk organisation, der arbejder for religiøs frihed, især i Østeuropa. Organisationens præsident rabbiner Arthur Schneier bød delegationen velkommen som den første interkonfessionelle delegation fra Ungarn, der besøgte USA. Der har været forhandlet med den ungarske regering i flere år for at få dette besøg iværksat: det er det første i en planlagt række af lignende arrangementer. Næste år skal en amerikansk delegation besøge Ungarn.

Pavens besøg i USA for triumfalistisk

Da man spurgte delegationen, hvad man i Ungarn mener om pave Johannes Paul II, sagde de, at man i Ungarn forholder sig reserveret, man ville »vente og se«. P. Nyiri gjorde opmærksom på, at man ikke kan betragte alle østeuropæiske lande under ét, og ungare føler ikke nødvendigt, at paven repræsenterer deres land. Der er også en del i Ungarn, der mener, at pavens besøg i USA for nylig, var alt for »triumfalistisk«.

Protestanter i delegationen sagde, at de stadig venter på, hvad paven vil gøre på det økumeniske område for at leve op til sine ord.

Biskop Romero har gjort småbøndernes og arbejdernes problemer til sine egne, og han er blevet de fattiges og retsløses forkæmper.

Angreb på unge religiøse i Sovjet

Moskva/Zürich Rom (KIPA) — I Zürich har den sovjetiske nobelpristager professor A. Sacharov meddelt, at den kendte ortotokse præst Gleb Jakunin og borgerretsforkæmperen Tatjana Velikanova er blevet arresteret.

Tatjana Velikanova er kendt for sit arbejde ved undergrundsbladet. »Kronik om de løbende begivenheder«, og hun har gjort en stor indsats for religiøse grupper og nationale mindretal. Den ortodokse præst Gleb Jakunin er en af de fire grundlæggere af den for to år siden i

Moskva dannede »Komité til forsvar for de troendes rettigheder«. Sammen med Lev Regelson skrev han til Kirkernes Verdensråds 5. generalforsamling i Nairobi og gjorde opmærksom på kirkens situation i Sovjetunionen.

Ungdoms-seminarer

I en appel, der for nyligt nåede til Vesten har Jakunin og Regelson gjort opmærksom på, at de religiøse ungdomsseminaler er i fare. I 1974 stiftede A. Ogorodnikov, på grund af den store mangel på teolo-

gisk litteratur, en diskussionskreds. Ogorodnikov har på indeværende tidspunkt allerede været et år i arbejdslejr og to andre medlemmer af diskussionskredsen, S. Ermolaev og I. Poljakov, er for nyligt blevet idømt hhv. 4 og 3½ års fængsel.

Ungdomsseminalerne udgiver et undergrundsblad Obschtschina (menigheden). Den tidligere professor ved det pædagogiske institut i Smolensk, Tatiana Schipkova, mistede sin stilling og sin akademiske grad og blev i september arresteret, fordi hun var i besiddelse af et nummer af bladet. Gleb Jakunin frygter, at der er ved at blive indledt en proces, som skal være et angreb på den religiøse ungdom op til olympiaden.

Liturgikommissionens arbejde

I weekenden den 24. og 25. november mødtes 37 menighedsrådsmedlemmer fra Jylland og Fyn (region I og II) med pastoralrådsmedlemmer i Øm. Man gennemgik kritisk sidste pastoralrådsmødes drøftelser. Det meste af lørdagen gik med en debat om den foreslåede nye inddeling af bispedømmet i 18 pastoralenheder. Om søndagen orienterede Bent Dalsgaard Larsen om liturgikommissionens arbejde. Vi bringer her og i de følgende numre hans indlæg.

I sin første rundskrivelse, Menneskets Forløser, peger pave Johannes Paul II fremad mod år 2000, mod kristendommens store jubelåum og mod en ny fremtid for menneskeheden efter et århundrede med to verdenskrige og umådelige lidelser. Han ønsker med denne rundskrivelse at henvise til Kristus som den, der alene kan frigøre og forløse mennesket, det hele menneske i alle dets dimensioner, legemlige og åndelige, personlige og sociale, timelige og evige. Han ønsker, at Kristus skal stå for alles øjne og være i centrum i alles bevidsthed.

Konciliet

Dette er afgørende også for liturgien, og på en særlig måde i liturgien. For liturgien er Kristus-fejring, liturgien er Kristus-møde, liturgien er delagtighed i Kristus, i hans ord og gerning, i hans død og opstandelse, i hans himmelfart og universelle herredømme, og i hans udsendelse af Helligånden, der fører Kristi værk til fuldendelse.

For at gøre denne Kristus-virkelighed lettere tilgængelig for vor tids mennesker tog konciliet da også straks fra dets begyndelse fat på spørgsmålet om liturgien, således som de var blevet rejst gennem det meste af dette århundrede i den liturgiske bevægelse, og konstitutionen om liturgien blev som den første frugt af kirkemødet vedta-

get den 4. december 1963, for nu 16 år siden.

Det var jo koncilets opgave på den ene side trofast at bevidne og bevare den kristne arv og på den anden side at revidere institutioner, ritualer og former, der var en unødigt hindring og belastning for det at blive, forblive og være kristen i vor tid. »Det, der er vigtigt for dette koncil, er, at den kristne læres hellige arv bevares og præsenteres på en mere effektiv måde«, sagde pave Johannes i åbningstalen den 11. oktober 1962.

Kontinuitet og reform, tradition og nybrud, kristen arv og en ny pinsefest var pave Johannes' vision. »Og så«, sagde han, »når vi har lagt den krævede opgave bag os, når vi har fjernet alt det, som fra menneskers side stiller sig hindrende i vejen for de kristnes genforening, så vil vi vise kirken frem i al dens skønhed og sige til vore adskilte medkristne, ortodokse, protestanter og andre: »Se, brødre, dette er Kristi Kirke. Vi har gjort vort bedste for at være tro mod den. Kom — her er en vej, hvor vi kan mødes, en vej tilbage. Kom og indtag den plads, som for så mange af jer var jeres forfædres plads!«.

Liturgiernes fornyelse

På denne baggrund fremhævede konciliet, at der var ganske særlig grund til at drage omsorg for liturgiernes fornyelse og

fremme. For — hedder det i liturgikonstitutionen (§ 2), — gennem liturgien, og frem for alt i eukaristiens guddommelige offer, »fuldbyrdes jo vor forløsning«. Det vil sige, at liturgien er det stærkeste middel, de troende har, til at udtrykke Kristi mysterium og den sande kirkes virkelige natur og til at gøre den åbenbar for andre«. Det er altså vor kristne identitet, vi finder i liturgien, og ved at fejre liturgien aflægger vi vidnesbyrd om Kristus, for det at være kristen har sin kilde i den Kristus-virkelighed, der fremtræder i liturgien. Derfor er liturgien så central.

Konstitutionen gennemgår og fastlægger principperne for liturgifornyelsen og angiver de store retningslinier for revideringen af alle ritualer, særlig for messen og de øvrige sakramenter, for tidebøn, kirkeåret, kirkemusik, kirkekunst og for den kristne kalender. En kolossal reform af største betydning for kirken selv, for alle kristne og for verden.

Kommissioner oprettedes

Den 1. januar 1964 nedsatte pave Paul VI en kommission til at forestå gennemførelsen af det omfattende program, og han bestemte, at kommissioner for liturgi, kirkemusik og kirkekunst skulle oprettes i alle bispedømmer eller for flere bispedømmer i fællesskab.

Det er i overensstemmelse hermed, at biskop Martensen har nedsat en kommission for liturgi, kirkemusik og kirkekunst, der i sin nuværende skikkelse arbejder efter vedtægter fra juni 1974 med det formål »under biskoppens autoritet at arbejde efter de retningslinier, der er opstillet« i liturgikonstitutionen og i en senere instruktion. »Kommissionen forestår med ansvar over for biskoppen arbejdet med de liturgiske opgaver i bispedømmet og fremsætter forslag til løsning af disse« (§2).

Jeg skal her orientere om liturgikommissionens arbejde og vil gøre det ved især at fremdrage nogle af kommissionens største opgaver og pege på nogle af hovedtankerne og grundideerne bag liturgireformens nye ritualer.

Liturgien ikke blot præstens sag

Et nøgleord i hele liturgireformen har det været, at den skulle fremme hele kirkefolkets »bevidste og aktive deltagelse« i den liturgiske handling (S.L. § 11). Liturgien må ikke ses énsidigt som præstens sag. Kirken som helhed fejrer liturgien som gudsfolkets opgaver, men hvor alle har en plads og en vigtig opgave at udfylde. — Derfor er det heller ikke nok at udsende dokumenter og indføre nye ritualer.

Det afgørende er, om reformerne fremmer og styrker den »bevidste og aktive deltagelse«, som kirken ønsker. Først når det er tilfældet, kan liturgireformen siges at være gennemført efter dens hensigt. Derfor er det så vigtigt, hvorledes det går rundt om i sognene. Denne orientering er et oplæg til en pastoral samtale om det liturgiske liv i sognene.

EL EJERCITO DE
GUATEMALA
AL SERVICIO DEL
PUEBLO

»Den hemmelige antikommunistiske Hær« er en højreekstremistisk morderorganisation, der med regeringens billige brutalt har myrdet tusinder de sidste år. Teksten på lastbilen lyder: Guatemalas hær i folkets tjeneste. Den kører nogle af ofrene for Panzos-massakren i 1978 bort. Over 100 indianere blev skudt ned. Foto fra Amnesty International's lille pjeces om Guatemala.

Kirken på folkets side i Guatemala

(KIPA) — »Folket er meget religiøst«, svares der altid, når man forhører sig om kirkens situation i den mellemamerikanske stat Guatemala, der ligger mellem Mexico og El Salvador. Af landets 6 millioner indbyggere er langt den største del — 60 pct. — indianere, kun 3 pct. er hvide, de øvrige 37 pct. blandede.

Skønt næsten alle indianere er døbt, er der endnu tydelige spor af de hedenske religioner. På trinene op til den katolske kirke i Chichisastango ofrer indianerne røgelse til deres indianske guder, inden de inde i selve kirken beder til de kristne helgener.

Der er kun ganske få indfødte præster. Dels er folkets uddannelse forsumt, der er endnu 70 pct. analfabeter, dels betragter folket endnu kirken som de spanske erobrerers institution. Selv hvis deres præst er indfødt, betragter de ham som en fremmed på grund af hans ikke-indianske klædedragt.

Kirke besat af arbejdere

I de sidste 10 år er der dog ved at ske en ændring. Kirken har ved at gå ind for den fattige befolknings rettigheder vundet dens tillid. For nyligt besatte en gruppe landarbejdere, der ikke havde fået deres løn udbetalt af storgodsejerne, en kirke i hovedstaden Guatemala-City, fordi »den eneste mulighed for at blive hørt, er, at vi lader vore stemmer lyde fra Guds hus. For vi ved, at i Puebla sagde de latinamerikanske biskopper, at det er kirkens opgave at være på det fattige folks side.«

Med sin indsats for de

folkemasser, der holdes nede i fattigdom, støder kirken på regeringens modstand. Den pavelige mellemamerikanske kommission »Justitia et Pax« blev forbudt, udenlandske missionærer udstvist, og en præst dræbtes af kugleregneren fra »Den hemmelige antikommunistiske Hær« våben. Denne hær er en højreekstremistisk morderorganisation, der med regeringens billige brutalt har dræbt tusinder i de sidste år.

Truet på livet

Kirken ser det som sin opgave at forkynde evangeliet, så det har konsekvenser i dagliglivet. Da hæren i maj 1978 nedskød over 100 indianere i landsbyen Panzos, og forsvarsministeren beskyldte kirken for at have ophidset folket, sagde biskoppen af La Verapaz: »Det er helt normalt, at missionærerne ikke dysser folk i søvn med håbet om et bedre liv i det hinsidige. De prøver på at være med til at udvikle hele mennesket og alle mennesker, for de ved, at Kristi forløsergerning begynder i dette liv.« Alle-

rede inden han havde fremsat denne udtalelse, var biskoppen blevet truet på livet. Kirken står i sit arbejde mellem to fronter. På den ene side regeringen, på den anden side de, der betragter kirkens indsats som nytteløs og ikke ser nogen anden løsning på de sociale problemer end våbenmagt. For dette sætter mange præster livet ind. De ved ikke, hvem af dem, der næste gang forsvinder sporløst eller måske findes død med spor af at have været udsat for tortur.

Katolikdag i Berlin

Afholdes 4.-8. juni 1980

Berlins katolikker glæder sig til igen at være værter ved den tyske Katolikdag. Det er tredje gang, at dette store møde finder sted i Berlin. I 1952 deltog 150.000 i den 75. Tyske Katolikdag med temaet »Gud lever«, og ved den 78. Tyske Katolikdag i 1958 var cirka 200.000 samlet om temaet »Mennesket vor opgave — Herren vor Frelse«.

MoItøet for den 86. Tyske Katolikdag er »Kristi kærlighed er stærkere«, og som arbejdstema har man valgt: »Kærlighed

forvandler livet, kærlighed forvandler verden«. Dette tema vil man gennemarbejde i fem skridt.

Man begynder med torsdag — på Kristi Legemsfest — at behandle emnet: Gud er kærlighed, der skænker sig bort«. Fredag er temaet: »Kærlighed forvandler angst, skyld og lidelse«. Lørdag er det: »Kærlighed forandrer verden« og søndag: »Kærlighed skaber enhed og fred«.

Interesserede kan få programmet tilsendt ved at henvende sig til formanden for pastoralrådets udvalg

vedrørende det internationale lægmandsarbejde, Claus Munk Plum, Alders-

rogade 43F, 4. th. 2200 København N. Tlf: (01) 83 72 22.

I 1952 deltog 150.000 i katolik-dagen i Berlin. Som sidste år i Freiburg er der igen mulighed for danskere at kunne tilmelde sig.

Åbne og lukkede døre

Næsten samme dag, da vort sidste nummer orienterede om sagerne mod teologerne Küng og Metz og Schillebeeckx, blev Hans Küng frataget sit kirkelige mandat til at docere dogmatik og dogmehistorie, mens Schillebeeckx blev frifundet.

Spørgsmålet er ikke, om kirkens læremyndighed har ret til at spørge en teolog, hvad han mener med en bestemt, sprogligt ikke umiddelbart gennemskuelig nyformulering af en trossandhed. Det har kirken jo gjort siden det 4. århundrede og den er aldrig veget tilbage for at kalde en vranglære for vranglære. Principielt må det være kirkens ret også i dag. Det var da heller ikke så meget selve samtalen, Küng har afvist og Schillebeeckx har underkastet sig. Deres og mange fagkollegers protest var rettet imod proceduren, som Troslærekongregationen har syntes, var acceptabel i disse menneskerettighedstider.

Da Edward Schillebeeckx forlod Vatikanet med løftet pande gav han interessante oplysninger om »forhøret«. Til de supplerende bemærkninger til den rapport om samtalen, som nu skal sendes til Troslærekongregationen, har han ifølge eget udsagn kunnet tilføje sin ærlige kritik mod den ydmygende fremgangsmåde, bl.a. at hans tre samtaleparter ikke var specialister på hans eget faglige område og at hans hollandske rådgiver Van Iersel ikke måtte overvære selve forhøret. Forhøret var baseret på den ukorrekte franske oversættelse af bogen om Jesus, ikke på den nederlandske originaltekst. De tre eksaminatorer var Descamps, Patfoort og Galot. Schillebeeckx har meget kraftigt protesteret imod at netop sidstnævnte, den belgiske jesuit Jean Galot, 14 dage før forhøret i en udsendelse i Vatikanets radio havde dømt ham for arianisme.

Jean Galot S.J. blev i en pressemeddelelse, bl.a. bragt i Kristeligt Dagblad, kaldt for en ledende teolog. Udover at han leder nogle radioudsendelser i Vatikanet er han kendt for et par bøger om Jesu Hjerter, om Marias uplettede hjerte og sågar om Skt. Josefs søde hjerte. I fagkredse er han derfor lidt ironisk blevet kaldt for kardiolog i stedet for teolog.

Man kan kun give Schillebeeckx ret i, at Jean Galot ikke hørte hjemme blandt samtaleparterne.

Schillebeeckx har ladet sig ydmyge. Det gør ham større end dem, der har ydmyget ham. Hans Küng har siden 1976 nægtet samtalen efter denne procedure og er nu blevet suspenderet som lektor. Det er lidt svært at afgøre, om det gør ham stor eller svag. Hvor meget i denne holdning er Wilhelm Tells, der foretrækker konflikten fremfor at skulle neje for Gesslers hat, og hvor meget er Martin Luthers stejle »nej«? Men på tærsklen til det lutherske jubilæumsår, hvor katolske teologer drøfter en mulig anerkendelse af Den augsburgske Bekendelse som »autentisk kristen« og endda som »en måde at være katolsk på«, mens det i al fordragelighed undersøges om den dør, reformatorerne smækkede i, stadig er fastlåst, skulle det være mærkeligt om Rom bare smækkede den dør i, som Hans Küng så energisk og irriterende rapmundet forsøger at holde åben.

Willem Wuyts

Læserne skriver

Hilsen fra Voinjama, Liberia

Tak fordi jeg så regelmæssigt får »katolsk orientering«. Jeg føler mig hjemme, når bladet kommer. Som regel får vi kun post en gang hver fjortende dag, og der er næsten altid et nummer af bladet med. Hvor er der sket meget i Danmark og i verden i de 14 måneder, jeg har været her i Voinjama, Liberia.

Det er opløftende at læse om børnene og den omsorg I har for dem i Danmark — især i børnehaverne.

I vores Skt. Josefs Skole har vi 142 elever i børnehaveklasserne. I dette skoleår havde vi 103 elever mere end sidste år. Katolsk Centralskole på Nørrebro gjorde det muligt for os, at vi kunne bygge et rum til, så der blev plads til de 142, som nu er fordelt i 3 klasselokaler. Omkring 50 af disse børn rykker op i første klasse i februar.

Skoleåret begynder i februar og slutter i december. Sproget er en af vore store vanskeligheder. I børnehaveklassen gør vi alt for at lære dem engelsk. Desværre taler vore lærere

— som i øvrigt selv for det meste er aftenskoleelever — ikke særlig godt engelsk. Men de kan stammesprog. Det hjælper. Og i dag på Krist Konges fest (25. november) gør det særlig indtryk på mig, at vi her har en mulighed for at lære dem et og samme sprog i en kristen skole, hvor de også lærer om en og den samme Gud — og selvfølgelig om Kristus, vor Konge.

De forskellige sproggrupper har hver deres kvarter her i byen: Loma, Kissi, Kpelle, Bandi og Mandingo. For 30-40 år siden bekrigede de hinanden. Nu — og her ved juletid — henter de deres høst: ris, palmeolie, fisk og brænde for at lave et fælles måltid. De kommer ikke kun fra Voinjama, men også fra de omkringliggende landsbyer, hvor kateketer prædiker evangeliet.

De synger hver på sit sprog efter tur, og efter en dejlig julegudstjeneste er der fest på kirkepladsen. De smykker alt med palme grene, så man skulle

tro, det var palmesøndag. Det er virkelig dekorativt. Julen er fredens og enhedens fest her. I Kristus bliver alle til ét.

Jeg vil gerne rette en tak til alle som har bedt for vor mission, og som har vist interesse for arbejdet finansielt og på andre måder. Det er ikke kun Skt. Josef-

søstre (dem tyer jeg jo selvfølgelig altid til), men også andre har hjulpet til, så flere børn kunne få friplads i skolen. Danmarks Katolske Kvinde Forbund har hjulpet med et stort bidrag til medicin til vore mange syge børn.

En rigtig glædelig jul og Guds rige velsignelse for alle mine venner og bekendte i Danmark. I er alle med i mine daglige bønner.

Sr. Michelle Schmitt

Skidt med årsagerne til hovedpinen

Bernard Basset S.J. er ifølge k.o. 20/79 forfatter, foredragsholder, historiker og humorist. Han er også mandschauvinist, ikke ifølge k.o., men ifølge mig. I hans verdensbillede handler manden — sognepræsten — suverænt: Han vælger sig bare en pige, forlader sine sognebørn og gifter sig. Kvinden — »Søster Bernadette« — kan i dette verdensbillede ikke finde på andet end at blotte sig, enten ved at gå i bikini eller ved åbenlyst at stile efter at blive biskop (og hvem af de mandlige præster, der så ydmygt forsvarer deres monopol på præsteembedet, er vel så naiv?) Det tredje, kvinden kan finde på, er, at hun klæder sig som en »glad enke«, en operettefigur altså. Og så kommer det gode råd, Bernard Basset S.J. giver til lægfolket: Når alt dette sker, bed trosbekendelsen og bevar roen.

Ih, hvor er manden altså morsom!

Det gode råd, Bernard Basset S.J. giver, er vel ikke andet end go' gammeldaws symptombekæmpelse — trosbekendelsen som hovedpinetablet, og skidt så med årsagerne til hovedpinen. Desforuden er der tale om et stykke demagogi af værste slags. For hvad i alverden har alle de nævnte ting og sager med troen og trosbekendelsen at gøre? Ikke

kun som humorist, men også som teolog synes Bernard Basset S.J. en lægmand at være.

Jeg kunne forestille mig at »Sr. Bernadette« i virkeligheden er en kvinde som en Sr. Theresa Kane, som forlader byen Rom før mandekirken igen laver lidt folkeunderholdning (for det er det, folket vil ha': papam et circenses) og for 117. gang diskuterer kirkens problemer på hvad-tøj-skal-vi-ha-på-niveauet. Hun har sikkert haft væsentligere ting at tage sig af.

Herman van Tooren

Jo flere fiduser, jo lavere kirkebidrag

Er kirkebidragsordningen god nok? Jeg synes det ikke. Hvorfor i alverden beregnes ens bidrag efter skattepligtig indkomst, altså når alle fradragene (fiduserne) er trukket fra ens indkomst? En familie med stor indkomst kan udmærket betale mindre bidrag end den med den lille indkomst. Det er jo det samme problem, som Folketinget har været opmærksom på i mange år, men som endnu ikke er blevet løst. Dette burde være nemt at ordne for vores kirkebidragsudvalg. Men det vil måske ikke? Jeg håber på et svar her i »katolsk orientering«, da jeg tror det vil interessere mange.

Med de bedste ønsker om at vi får flere med i bidragsordningen.

J. Sundbøll

Svar:

Som formand for kirkebidragsudvalget er jeg blevet bedt om at svare på J. Sundbølls indlæg vedr. kirkebidragsordningen.

Da landets regeringer i årevis ikke har været i stand til at finde et mere retfærdigt system at ligne skat efter end »den skattepligtige indkomst«, er det nok ikke helt så let som J. Sundbøll antager, for en kirkelig organisation med ca. 5.000 bidragsydere at finde et mere retfærdigt system.

Den skattepligtige indtægt er angivet som vejledning fordi det er noget, folk kender, og enhver er jo sådan set frit stillet til — efter evne — at betale mere eller mindre.

Jeg kan derfor ikke love Dem nogen genial og hurtig løsning på problemet, men Deres brev vil blive drøftet på næste kirkebidragsudvalgsmøde, og jeg takker Dem for Deres interesse. Alle vore bestræbelser går netop ud på, at så mange som muligt — helst alle — deltager efter evne.

I øvrigt ser vi gerne konkrete forslag angående kirkebidragsordningen. Med venlig hilsen.

Bela Hoyos.

Uorden

Det synes som en uorden, når man på siden »Hej!« og forresten også andre steder i »katolsk orientering« gang på gang skal præsenteres for — reformationen — i stedet for — »reformationen« — eller — »den såkaldte reformation«.

Kjeld Simonsen.

Svar:

Historieskrivning beskæftiger sig med begivenheder og deres sammenhænge og må undgå alt for subjektive bedømmelser for ikke at lade sig friste til at blive »historieskrivning« eller »såkaldt historieskrivning«.

Red.

Brudstykker af biskoppens kalender:

Januar:

Mandag den 14.: Præsteråd
Lørdag den 26.: kl. 17 firmelse i Roskilde

Februar:

1.-3.: styrelsesmøde i Nordisk Ekumenisk Institut, Sigtuna.
4.-11.: plenarforsamling i Enhedssekretariatet, Rom.

Martin Luther var lyst i band og vovede ikke selv at komme til rigsdagen i Augsburg. Han godkendte heller ikke helhjerteret Melanchthons moderate tekst til reformatorenes trosbekendelse, som i dag kendes under navnet Den augsburgske Bekendelse.

Et portræt af den ældre humanist og teolog Philipp Schwartz, født i Bretten 1497, død 1560. Han skrev sit navn på græsk Melanchton (sort jord). Som 33 årig var han forfatteren til Den augsburgske Bekendelse, der blev forelagt kejseren på rigsdagen i 1530. Billedet er et træsnit af Lucas Cranach den Ældre.

Protestanter indbyder paven til jubilæet for Bekendelsen

Augsburg (KIPA) — Biskop Stimpfle af Augsburg har i en presseerklæring meddelt, at han fra protestantisk side er blevet bedt om at indbyde pave Johannes Paul II til 450-årsfesten for Augsburgerkonfessionen. Festen skal finde sted i Augsburg i 1980.

Det af Philipp Melanchthon, en af Luthers nærmeste medarbejdere, forfattede alment forplig-

tende, grundlæggende bekendelseskraft for den lutherske kirke blev offentligt forelagt på rigsdagen i Augsburg i 1530. I flere år har man inden for den katolske kirke drøftet muligheden af, at den officielt kunne blive anerkendt af Rom. En række kendte teologer har erklæret dette for muligt, selv om Augsburgerkonfessionen indeholder en afvisning af paven primat.

En dør, der blev smækket eller en, der holdes åben

Efter Erich Strick i Paderborns søndagsblad »Der Dom«

I den senere tid støder man ofte på ordene »Confessio Augustana«, den latinske betegnelse for »Den augsburgske Bekendelse« fra 1530. Denne bekendelse gælder stadig for alle lutherske kirker i verden, og dens 450-års jubilæum i maj 1980 vil tiltrække sig opmærksomhed langt ud over protestantiske kredse.

For nylig har den tyske bispekonference erklæret, at det er af stor interesse, hvordan dette jubilæum bliver fejret. Katolikker har nemlig også pligt til alvorligt at undersøge, hvilke elementer til fremme af de kristnes enhed, denne bekendelse indeholder. De tyske biskopper håber, at de centrale trosudsagn i den augsburgske bekendelse, der forkyndes på samme måde af den katolske kirke, på ny må blive katolikker bevidst og bevidnet af dem.

Kardinal Ratzinger fremsatte i begyndelsen af 1976 — inden han var blevet udnævnt til ærkebiskop af München — den tanke til overvejelse, om man i forbindelse med jubilæet kunne anerkende Den augsburgske Bekendelse som katolsk.

Siden da er der i mange økumeniske samtaler, i foredrag og artikler taget stilling hertil så vel fra katolsk som fra protestantisk side. Fra begge sider har man hørt meget for og imod — og de mest forskellige begrundelser for disse standpunkter.

For nylig har den protestantiske biskop Harms i Oldenburg ytret sig meget skeptisk. Han konstaterer, at man er begyndt at se mere nøgternt på problemet og tvivler på, at en sådan anerkendelse fra katolsk side vil fremkomme. Han stiller derimod det spørgsmål, hvor meget af denne næsten 450 år gamle bekendelse, der endnu i praksis har gyldighed i de protestantiske kirker.

Hvordan opstod denne tekst?

I 1530 indkaldte kejser Karl V til en rigsdag i Augsburg. Han ville gøre en ende på den af reformationen fremkaldte uenig-

hed i trosspørgsmål, og han indbød derfor de tyske fyrster og frie rigsstæder til »kærligt og enigt« at lytte til hinanden og finde sammen til en forenende kristen sandhed. Kurfyrst Johann af Sachsen pålagde derfor Luther og Melanchthon at skrive en betænkning, der indeholdt den reformatoriske tros væsentligste trosudsagn.

Philipp Melanchthon, den 33-årige humanist og

Kejser Karl V (1500-1588) tilsigtede forsoningen mellem kirken og reformatorerne.

reformationsteolog, skrev den endelige udgave og forelagde den til bedømmelse for Luther, der på grund af bandlysningen ikke vovede at tage til Augsburg. Selv om han var noget tilbageholdende i sit

svar, udtrykte han dog dette ønske for Confessio Augustana: »Kristus, vor Herre, hjælpe til, at den giver megen og god frugt, som vi håber og beder. Amen«.

På rigsdagen blev den tyske tekst læst op af den sachsiske kansler og overgivet kejseren. Mens de katolske teologer udarbejdede en gendrivelse af bekendelsen, arbejdede Melanchthon stadig for et forlig: »Vi har intet dogme, der afviger fra den romerske kirke.... Vi er rede til at adlyde den romerske kirke.... Desuden nærer vi højagtelse og hengivenhed for den romerske pontifiks' autoritet og for hele kirkeledelsen«.

I den evangelisk-lutherske kirke i Nürnberg hænger dette maleri. Man ser knælende i midten kurfyrlatinske tekst af »Confessio Augustana«. I billedets højre side gengives som en billedserie den

Foto KNA.

For første gang i 1.000 år deltog en romersk pave i en græsk-ortodoks messe sammen med Konstantinopels patriark. Under æresbaldakinet ses pave Johannes Paul II, t.v. i billedet Dimitrios I med patriarkhue og -stav.

Pavens økumeniske rejse af stor betydning

Rom og Konstantinopel nærmere hinanden

Mens det svirrede med rygter om pavens forestående rejse til Zaire, til Filippinerne, til Brasilien, tog han pludselig til Tyrkiet onsdag den 28. november. Forberedelsen havde kun taget 10 dage, og nyheden kom som en overraskelse for de fleste.

Hvorfor Tyrkiet, et ikke-kristent land med 98 pct. muslimske indbyggere, kun 26.000 katolske og 130.000 ortodokse kristne? Tyrkerne har i nyere historisk tid næsten udslettet den armenske kirke i denne del af Lilleasien. Rejsens mål var Istanbul, det gamle Konstantinopel, hvis økumeniske patriark indtager ærespladsen blandt de ortodokse patriarker. Anledningen var festen for apostlen Andreas, Peters bror, den 30. november. Konstantinopel er som bekendt Andreas apostoliske sæde lige som Rom er apostlen Peters. Pave Johannes Paul II ønskede at fejre festen sammen med Andreas' efterfølger, patriark Dimitrios I.

Ankara

Da pave Paul VI besøgte Dimitrios' foregænger patriark Athenagoras i 1967, kom han på sit kirkelige

embeds vegne og som pilgrim. Men pave Johannes Paul II kom som statsoverhoved og fik en officiel modtagelse i lufthavnen Esenboga i den tyrkiske hovedstad Ankara. Tonen var korrekt, høflig og kold. En del af den tyrkiske presse havde kritiseret pavens besøg på dette »ubelejlige« tidspunkt. Et enormt opbud af militær og sikkerhedspoliti sørgede for pavens isolering fra folket: Ankara er hverken Warszawa, Dublin eller Boston.

Onsdag den 28. november havde paven en lang privatsamtale med den tyrkiske statspræsident Fahri Korutyrk. I en meddelelse fra den tyrkiske regering hed det, at forholdene mellem Tyrkiet og Vatikanstaten udvikler sig tilfredsstillende.

Om eftermiddagen besøgte paven Kemal Ataturks mausoleum, hvor han skrev følgende i den gyldne gæstebog: »I Herrens hænder ligger folkeslagernes styre. Han giver dem i rette tid den leder, der er brug for, for at frihedstrang og retsorden kan gøre en nation stor. Men det er gud, der bestemmer over dens fremtid«.

Man skal huske, at det

var Kemal Ataturk (»Tyrkernes Fader«), der i tyverne styrtede det islamiske sultanrige og indførte den moderne statsstruktur på ikke-religiøs basis.

Forhold til Islam

Ankara har kun ét eneste katolsk kirkerum: Skt. Paulskapellet i den italienske ambassade. Det blev i 1938 indviet af den

Nu bliver det alvor med enhedsbestræbelserne

Foreløbig er der kun tale om en klimaforbedring. Pave Paul VI har i løbet af sine 15 år i paveembedet ydet et enormt bidrag til en optøning af den romersk-katolske kirkes forhold til patriarkatet i Moskva. Man skal huske den store rolle, metropolit Nikodim har spillet i denne udvikling. Nikodim deltog både ved pave Pauls begravelse og ved indsættelsen af pave Johannes Paul I den 3. september 1978. (Han døde af et hjerteslag under sin audiens hos paven dagen efter).

En anden vigtig fremgang for økumenen er, at pavens rejse til Dimitrios I har lettet mulighederne for

daværende nuntius Angelo Roncalli, som i 1958 blev pave Johannes XXIII.

Her fejrede pave Johannes Paul II om torsdagen messen med hele Ankaras katolske menighed. Under sin prædiken kom paven ind på både islams og kristendommens fællesopgave, at forsvare de moralske værdier, freden og friheden.

Istanbul

Rejsens egentlige mål var Konstantinopel, hvortil paven ankom torsdag middag. I lufthavnen blev han modtaget med åbne arme og velkomstkys af sin »Broder Andreas«, patriark Dimitrios I. Heller ikke i Istanbuls lufthavn var der jublende folkemængder, kun sikkerhedsvagter. Men trængsel var der foran Skt. Georgskirken i patriarkens residens Fanar, i det gamle Istanbul.

Mødet mellem Peter og Andreas begyndte med en ordets gudstjeneste. I sin hilsen kaldte paven dette besøg for begyndelsen til en ny epoke i forholdet mellem den græsk-ortodokse og den romersk-katolske kirke.

Torsdag og fredag den 29. og 30. november blev store dage: Patriark Dimitrios deltog i pavens messe i den stopfyldte katolske Helligåndskirke i Istanbul, og dagen derpå deltog paven i den ortodokse messe i Fanar, for første gang i 1000 år.

Pave Paul VI deltog i 1967 kun i en ordets gudstjeneste uden eukaristi for ikke at forcere noget og ikke støde nogen. Det må betegnes som et langt skridt fremad, at pave Johannes Paul II og Dimitrios I virkelig fejrede messen sammen. Som indled-

ning til kommunionen bad paven først Herrens Bøn på latin, inden den blev bedt på græsk. Dog undlod også denne pave at deltage i selve kommunionen, skønt begge kirker anerkender hinandens embeder og sakramenter: Begge er nemlig principielt enige om at vente med nadverfællesskab, indtil kirkefællesskabet er genoprettet. Siden ophævelsen i 1965 af den gensidige bandlysning fra 1054 er sakramentsfællesskabet i hvert fald juridisk muligt og tilladt i såkaldte nødsituationer.

Vejen til enhed kan alligevel blive lang. Det skyldes ikke så meget trosmæssige forskelle, men især den ortodokse kirkes totalt anderledes struktur med sine mange selvstyrede (autokefale) kirker, blandt hvilke patriarkatet i Konstantinopel kun indtager en æresplads, men ingen retlig førsteplads (primat), som Roms patriarkat gør over for samtlige romersk-katolske kirker. Hvor stærkt dette begrænser mulighederne for en hurtig genforening understregedes af det påfaldende faktum, at den meget aktive russisk ortodokse kirke slet ikke deltog i mødet i Istanbul.

Apostlen Andreas' efterfølger, Konstantinopels patriark Dimitrios I.

andre ortodokse kirkers genforening. Som Dimitrios I og pave Johannes Paul II sagde i deres fælles sluteklæring, er enhed mellem de andre kirker ikke mulig, så længe ikke netop den græske og den romerske kirke har genskabt en konkret, synlig enhed. Begge kirker er sig bevidste, at det er deres adskillelse, der forsinket andre kirkers forsoning.

Dialogen kan snart begynde

Umiddelbart efter pavens hjemkomst blev navnelisten over kommissionens medlemmer offentliggjort i Rom. Fra ortodoks side deltager 30 repræsentanter for samtlige patriarkater og autokefale kirker.

Blandt de 30 romersk-katolske medlemmer er

Den armenske kirke

Under en samtale med den armenske patriark i Istanbul, Schnork Kalustian, gav paven klart udtryk for sit ønske om også at inddrage den armenske kirke i den nye dialog.

Hagia Sofia

Paven besøgte også den berømte kejserlige domkirke Hagia Sofia (Den hellige Visdom), som blev islamisk moske i 1500-tallet og museum i vort århundrede. Her fandt i 869-870 koncilet i Konstantinopel sted. Her vakte pave Paul VI forargelse, da han i 1967 knælede ned i bøn: for ham var »museet« stadig den oprindelige kristne basilika. Pave Johannes Paul II kom som turist og stødte ikke nogen.

Efesus og Smyrna

På Nattergalebjerg i Efesus står den lille kirke »Meryem Ana Evi« — Moder Marias hus. Det er en køn bygning fra den tidlige byzantinske tid, 4.-5. årh., rejst over resterne af et hus fra det 1. årh., som traditionelt betragtes som det hus, hvor jomfru Maria tilbragte sine sidste leve-dage. Pave Paul var her i 1967, men nøjedes med en bøn i kirken. Pave Johannes Paul fejrede en friluftsmesse på bjergskrænten.

Til slut besøgte paven byen Izmir, det ældgamle Smyrna. Lørdag den 1. december vendte han tilbage til Rom.

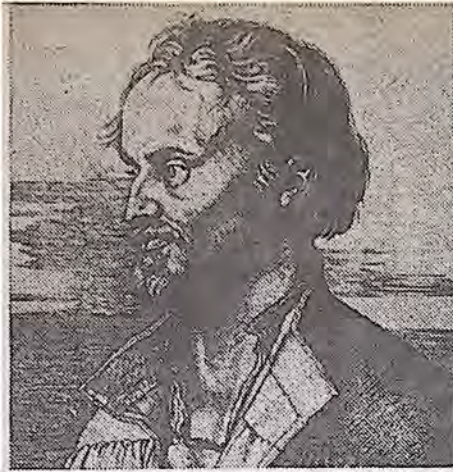
bl.a. kardinalerne Jan Willebrands (Utrecht), William Wakefield Baum (Washington), Basil Hume (Westminster), Joseph Ratzinger (München) og Roger Etchegaray (Marseille).

De ortodokse kirker har 2 repræsentanter fra det økumeniske Patriarkat i Konstantinopel, 3 fra patriarkatet i Alexandria, 1 fra Antiokia, 3 fra Jerusalem, 2 fra Moskva, 2 fra Serbien, 1 fra Rumænien og 1 fra Bulgarien. De selvstyrede kirker sender 2 repræsentanter fra Cypem, 3 fra Grækenland, 1 fra Georgien og 1 fra Finland. Yderligere 7 medlemmer udpeges senere.

«et i, en?»

Gendriverne benyttede især tekster af Johannes Eck.

Den 33 årige Philipp Melancthon, forfatter til Confessio Augustana. Foto KNA.

Hvad indeholder Confessio Augustana?

I modsætning til kejseren tilskyndede den pavelige legat, Campeggio, til en gendrivelse af alle de reformatoriske vildfarelser. Det første skrift, der var udarbejdet af en kommission under ledelse af generalvikaren fra Konstanz, Fabri, blev forkastet af kejseren og stænderne, fordi det var for omfangsrigt og for polemisk. Således opstod den såkaldte »confutatio« (tilbagevisning), der blev forelæst for stænderne, men ikke overgivet til protestanterne. Disse erklærede, at de ikke var blevet gendrevet af modskriftet. Således var kejserens forsøg på at nå til en fredelig enhed blevet en fiasko.

Melancthons forsvarsskrift, der var blevet til i en aktuel anledning, blev til de evangelisk-lutherske kristnes mest berømte bekendelsesskrift. I sit skrifts to dele stræbte den lutherske teolog efter at optegne overensstemmelser med den traditionelle katolske lære og i anden del fejludviklingerne i den katolske kirke.

De første 21 artikler handler således bl.a. om Treenigheden, arvesynden, embedet, kirken, sakramenternes brug, helgendyrkelsen. I anden del

fremstilles nadveren under én skikkelse, messen, skriftemålet, fasten, munkeløfterne og biskoppernes autoritet som misbrug.

Vigtige læreforskelle og den nye læres afvigelser fra den romerske er derved forbigået: Bl.a. den ufri vilje, afvisningen af pavens primat, af at sakramenternes tal er syv, afladslæren, spørgsmålet om det almindelige præstedømme og »om en lægmand kan konsekreere sakramentet«. Luther selv kalder denne udeladelse af stridsspørgsmål for »djævlværk«: »Satan lever endnu og har forstået det godt at træde sagte i jeres apologi (forsvarsskrift)«.

For og imod anerkendelse

På begge sider af de konfessionelle grænser bliver der fremsført argumenter for og imod en anerkendelse af Den augsburgske Bekendelse. F.eks. råder der blandt lutherske kristne en ængstelse, som hjælpebiskop Scheel udtrykker således: »Tager man ikke vor egen bekendelse fra os? Trækker den romerske ulv hermed i den lutherske udtalelses færekæder? Skal vi hives ved hårene ind i den katolske hjord?«

Den katolske økumeniker Heinz Schütte opregner ti grunde til en afvisning: F.eks. mangler de vigtigere læreforskelle, den kendsgerning, at Confessio Augustanas artikel 12 (boden) er blevet ordret forkastet på Tridentinerkonciliet, det kan næppe forventes, at også anden del af bekendelsen kan anerkendes af katolikkerne. Augsburgerbekendelsen kan ikke bedømmes uden i sammenhæng med de andre lutherske bekendelsesskrifter, og i dem er de adskillende modsætninger klart fremstillede, men navnlig er de lutherske

kristne ikke tilstrækkeligt bundne til bekendelsen, der er megen uenighed blandt dem om, hvor forpligtende Confessio Augustana er. Alligevel mener han, at katolikkerne ville kunne anerkende Augsburgerbekendelsen som en mulig udtryksform for Jesu Kristi ene kirkes tro. Og han mener, at dette nøje svarer til kardinal Ratzingers tankegang.

Også den katolske fundamentalteolog Heinrich Fries har gentagne gange udtalt sig for en anerkendelse af Confessio Augustana, fordi den først og fremmest er en bekendelse af den katolske tro, og sådan opfattede også dens forfatter, Melancthon, ligesom Luther selv, den. Confessio Augustana er et dokument, der hører en tid til, da troens enhed endnu ikke var sønderslået, og dørene endnu stod åbne.

Ikke alle forstår det samme ved »anerkendelse«

Kardinal Ratzinger har i sit skrift om prognoser for økumenismens fremtid fra 1977 talt om Helligåndens eventyrlige foretagender, der får mennesker til at overskride deres egne grænser og derved virkeligt blive sig selv. »En anerkendelse af Den augsburgske Bekendelse ville være en konkret åndelig afgørelse på begge sider«. Herved var han helt klar over de vanskeligheder, der var forbundet med et sådant skridt.

De begynder allerede med, at man slet ikke er enige om, hvad ordet »anerkendelse« betyder i den forbindelse. Mange afviser simpelt hen dette ord, fordi det på grund af sin betydning på det politiske område er så belastet og kan udlægges så forskelligt. Blandt modstanderne eksisterer det kritiske udtryk »anerkendelses-økumene«. Herved vil man afsløre det utilstrækkelige i uoverlagte forsøg på at få det hele til at være ens.

Ikke meget mere end en venlig gestus

Drøftelser af en anerkendelse giver derimod — efter landsuperintendent Schmidt-Clausen fra Osnabrück — muligheder for at lære noget væsentligt af reformationens skrifter.

En anerkendelse fra den romerske kirkes side ville ikke betyde meget mere end en venlig gestus, hvis den ikke samtidigt skulle opfattes som en fortsættelse af den hidtidige dialog i betydning af en samtale om læren med det formål at overvinde adskillelsen og i fællesskab aflægge vidnesbyrd om den bibelske åbenbaring.

En afgørende vending på vejen til enhed?

I øjeblikket er det ikke til at se, hvordan afgørelsen vil falde. Vigtigere end enkelte begivenheder af den ene eller den anden art er de kristnes bestræbelser for at nå til en fælles bekendelse af vor kristne tros grundsandheder.

»En forstående tolkning af Confessio Augustana« — mener hjælpebiskop Scheele — »kan føre til den afgørende vending på vejen til enhed, hvorved kirkerne kan »fortsætte med at være kirker og dog blive til én kirke« (Ratzinger)«. Hvordan den enkelte så end bedømmer de enkelte skridt, så kunne en besindelse på bekendelsesskriftet fra Augsburg føre til, at kristne af forskellige konfessioner på en ny måde kunne bekende deres fælles tro over for verden.

En af Sachsen overrække kejser Karl V den tyske og den nye lære og gudstjeneste samt sakramenterne dåb og nadver.

Spørgsmålet om Bekendelsens autoritet vigtigere end akademiske diskussioner

München (KNA) — Efter ærkebiskoppen af München og Freising, kardinal Joseph Ratzingers mening, er det af afgørende betydning, hvor forpligtende Augsburgerkonfessionens tekster — fra 1530 — er i den protestantiske kirke.

Ved et præstemøde i München sagde kardinalen, at dette spørgsmål hverken er et »anliggende for historikere« eller en »økumenisk hastesag«. Det er nødvendigt med en »åndelig proces«, som både den katolske og den protestantiske kirke må deltage i. Det er ikke nok med akademiske diskussioner om denne tekst, men om hvor forpligtende den er kirkeligt set.

Kardinal Ratzinger karakteriserer Augsburgerkonfessionen som »ambivalent«. Den kan både tolkes således, at den helt og fuldt fornægter det katolske, men også således, at den fremtræder som en »måde at være katolsk på«. Teksten har en indre historie, og man kan ikke simpelt hen springe hen over 400 års historie. For at nå til det, der i økumenen menes med enhed og anerkendelse, må der træffes en »afgørelse«, der virkeligt er en afgørelse. Der er i denne retning ved at ske en forjættende afklaringsproces hvortil især de afrikanske og amerikanske lutherske kirker har virket rensende og be-

Kardinal J. Ratzinger

frugtende. Augsburgerkonfessionen er stadig en udfordring til at konstatere og give udtryk for de dele, hvor man er enige, og dette kan måske så føre til en fundamental enighed.

Nedenfor bringes to læserindlæg om meditation og politik som reaktion på Jan Ulrik Dyrkjøbs artikel i »katolsk orientering« nr. 19

Ora et labora

Når det gælder oppositionen mellem meditation og politisk engagement, som den skitseres af Jan Ulrik Dyrkjøb, ville det være uhyre nemt med en bibelkonkordans i hånden at finde citater, som kan støtte både forsvaret for og angrebet mod meditationen som en livsform. (Historien om Martha og Maria for eksempel har traditionelt været billedet på det aktive og det kontemplative liv med hovedvægten lagt på det kontemplative — »Maria har valgt den gode del« — mens mange passager i Jakobs brev har været brugt som støtte for den aktive side af troen).

Modsætningen mellem meditation og aktivt engagement har været kendt siden den kristne kirkes første tid. Således hører vi allerede i Apostlenes Gerninger, kapitel VI om, at der udnævnes særlige hjælpere til at tage sig af praktiske problemer, og argumentet for udnævnelsen lyder: »Det er ikke ret, at vi forsømmer Guds ord for at gøre tjeneste ved bordene«. I middelalderen afspejles modsætningsforholdet i utallige afhandlinger og betragtninger. Den hellige Benedikt af Nursia, grundlæggeren af den vestlige monastiske tradition, viste sin menneskekundskab ved at insistere på betydningen af begge livsaspekter. Hans munkeregul ligger således vægt både på bønner og det praktiske arbejde, men liturgien, Opus Dei, fremhæves som det grundlæggende element. St. Benedikts menneskekundskab afspejles imidlertid også i det sidste afsnit af hans regula, hvor han henviser til andre mere asketiske munkeregler for dem, som måtte eje den fornødne åndelige styrke til at vælge den livsform. For St. Benedikt var det klart, at forskellige mennesker kunne tjene Gud på forskellige måde.

Spørgsmålet om meditationens ret i vores tilvæ-

relse kan opdeles i to. For det første må man tage stilling til, om man vil acceptere tilstedeværelsen af kristen meditation overhovedet. Er det vigtigt, at mennesker bruger en del af deres liv beskæftiget med dette åndelige arbejde? Hvis svaret herpå er positivt, må det næste spørgsmål være, om meditationen skulle udføres af bestemte grupper af mennesker, nemlig dem som har viet deres liv til en organiseret kontemplativ livsform, eller om meditation kunne være en form for aktivitet, som vi alle i forskellig grad kunne udføre.

Ikke en selvspejling

Det er vigtigt at forstå meditationens værdi og funktion rigtigt. Den kristne meditation er ikke en »selvspejling«, som det fejlagtigt antydes i overskriften til J.U. Dyrkjøbs artikel. Ej heller er den en flugt, men en åndens aktivitet, og som den franske cistercienser Jean Leclercq fomyllig har vist i sin bog: Det religiøse og det kontemplative Liv (Vie religieuse et vie contemplative, Paris 1978), er det en aktivitet, som hele kirken næres ved. Han påviser, at også i de unge kirker i

Afrika og Asien styrkes kirken ved eksistensen af kontemplative ordener inden for dens virke. Naturligvis kan meditationen bruges som en virkelighedsflugt — der er ingen værdier, som ikke kan misbruges — men, som Thomas More sagde (med henvisning til den katolske kirke), man bør ikke bedømme en ting ud fra dens misbrug.

Positive værdier

Meditationens værdi i kristenlivet kan ikke gøres til genstand for tvivl. Kristus selv brugte en del tid af sit korte virke på meditation, når han ind imellem trak sig tilbage for at bede. Kristi eget liv var således en kombination af det aktive og det kontemplative. Hvis den nyvakte interesse for kristen meditation af nogle betragtes som et »tilbagetog«, så kunne man måske spørge, om et tilbagetog til positive værdier ikke kunne lede os ind på andre og bedre veje end dem, som de såkaldte »fremskridt« har ført os ad.

Lad os nu betragte det aktive liv, som i J.U. Dyrkjøbs artikel opstilles som en modsætning til meditationen. Det hævdes i artiklen, at politisk arbejde i

dag er mere væsentligt end nogensinde, fordi verden mere end nogensinde er af lave. Om verden er mere af lave nu, end den har været tilforn, kan der nok stilles et spørgsmålstejn ved, men vi er os muligvis urimelighederne mere bevidste. Løsningen af problemerne varetages med større eller mindre grad af dualitet af forskellige politiske systemer, men sikkert er det, at der ikke kunne henvises til ét eneste politisk system, hverken et allerede eksisterende eller et, som endnu kun eksisterer i tanken, som alle kristne kunne blive enige om at acceptere.

På tværs af politisk uenighed

Det er således en kendsgerning, at der findes kristne inden for alle politiske partier og systemer, endog de systemer, som i deres grundsætning er ateistiske. Den kristne religion kan ikke udmøntes i et politisk system. De problemer, som politik beskæftiger sig med, berører kun en del af vores tilværelse, og mange kristne ville opleve det som en kompromittering af deres tro, hvis den skulle kanaliseres gennem det menneskabte virvar, som politik er, ikke mindst på grund af de arbejdsmetoder, som politisk virksomhed er

tvunget til at benytte sig af. Der ligger en særlig styrke i, at kristne mennesker kan arbejde sammen på tværs af politisk uenighed, og man må glæde sig, når de kan samles om enkelte »hævdvundne mærkesager«.

Samfund uden Kristus

Der er en tendens i denne tid til at identificere et aktivt liv med et politisk engagement, sådan som det gøres i J.U. Dyrkjøbs artikel. Således har også politisk bevidstgørelse erstattet den religiøse bevidstgørelse i vores officielle skole. Det hævdes i Jan Dyrkjøbs artikel, at »man kan anskue situationen sådan, at menneskene og kulturen i mange lande søges tilpasset et kapitalistisk og imperialistisk samfundssystem...« Man kan imidlertid også anskue situationen sådan, at menneskene og kulturen i mange lande søges tilpasset et samfundssystem, i hvilket Kristus ingen plads har, og sikkert er det, at Kristus ikke vil blive bragt tilbage ved en »revolutionær kamp«.

Det kristne aktive liv behøver ikke benytte sig af en politisk aktivisme for at manifestere sig, og måske leves og forkyndes det kristne budskab om kær-

lighed og fred bedre på anden vis. Meditationen har en rolle at spille i denne sammenhæng. I hvorvel meditationens hovedsigte ikke er at støtte vores aktive liv, så tjener den dog blandt andet til at gøre os åndeligt bevidste, og den bevidsthed opleves af mange som en frihed til at handle i overensstemmelse med troen. Der er således ikke en modsætning, men en vekselvirkning mellem de to.

Pluralitet

Der er mange måder at efterfølge evangeliet på, og begreberne meditation og aktion dækker sammen over et vidt spektrum af livsformer. Et andet sted samme nummer af »katolsk orientering« (lederen på side 4) efterlyses en speciel lægmands-spiritualitet. Man må håbe, at også denne søgen vil give sig udslag i mange forskellige former for lægmands-spiritualitet, i pluralitet snarere end i ensretning. Det er heller ikke absolut nødvendigt, som det her antydes, for lægfolk at gå uden om ordensstifterne. Flere af disse, blandt andet Frans af Assisi, som nævnes, har jo lagt grunden til lægfolksordener, og disse vil indeholde svaret på problemerne for nogle.

Marianne Powell

Vi må respektere vore forskellige kaldelser

Da Jan Ulrik Dyrkjøb efterlyser andres meninger i diskussionen om berettigelsen eller ikke-berettigelsen af meditationsundervisning, vil jeg hermed komme med nogle kommentarer.

Der har altid og vil altid i kirken være forskellige kaldelser til Guds folk. Vi er alle som kristne kaldet til at virke ved vort eksempel i dagligdagen — på arbejdspladsen såvel som i vort hjem. Derudover har imidlertid nogle fået specielle evner (nådegaver) af Gud, det være sig til politisk engagement, arbejde med unge eller ældre, blandt narkomaner, syge eller fattige. Andre er af Gud kaldet til at bede, bede meget, for Gud åbenbarer sig nemlig også for menneskene i bønner (såvel som Han findes i vor næste, medmennesket).

Hvis eet af de nævnte områder i tidens løb er ble-

vet et forsømt område (hvilket vitterlig den kristne meditation og kontemplation har været), så benytter Gud også nogle mennesker til at gøre opmærksom på dette. For uden et meget dybt engageret, indre liv, er intet aktivt arbejde muligt.

Det ville være ønskeligt, om man kunne respektere disse forskellige kaldelser inden for kirken i stedet for at tro, at hver enkelt overbevisning er den eneste rigtige. For hr. Dyrkjøb er »vejen« at være politisk engageret (en speciel evne), for andre er det imidlertid en anden »vej« — men begge er givet af Gud, og begge har en mission.

Det ville ligeledes være meget ønskværdigt om folk, der gerne vil diskutere emner i »katolsk orientering«, ville gøre sig den ulejlighed at sætte sig seriøst ind i det stof, de øn-

sker at diskutere. Som det i dette tilfælde er med den kristne meditation, synes jeg det eneste rigtige måtte være meget grundigt at studere kilderne for den kristne meditation, specialister på området, de store kristne kirkeskikkelser som Den hl. Therese af Avila og Johannes af Korssets værker, følge et kristent meditationskursus — og vel at mærke med åbent sind. Ellers bliver en diskussion bare overfladisk og ensidig, og det kan ingen være tjent med.

I det hele taget ville det være meget godt, om folk, der ønsker at diskutere i »katolsk orientering« inden de sender deres indlæg til redaktionen, ville stille sig selv dette spørgsmål: Vil jeg, med dette indlæg, medvirke til at samle eller sprede, forene eller adskille?

V. Lasheras

Bølgerne går stadig højt omkring sr. Theresa Kane

I sin velkomsthilsen til pave Johannes Paul II i USA tillod sr. Kane sig at kritisere kirkens ledelse for dens holdning til kvindens ligestilling i kirken

Sr. Theresa Kane er præsident for ordensforstanderindernes konference i USA.

(NC) — Msgr. John Foley, der er redaktør ved »The Catholic Standard and Times« i Philadelphia har skrevet en leder, hvor han spørger om sr. Theresa Kane misbrugte sin stilling som præsident for ordensforstanderindernes konference i USA, da hun bad paven overveje at give kvinder adgang til alle kirkelige tjenester.

Msgr. Foley skrev bl.a.: »Der er enighed om, at sr. Theresa Kane misbrugte sin stilling, for en velkomsthilsen er ikke det rette sted til at udtrykke tvivl om en af kirkens læresætninger, og selvom hendes form var høflig nok, var det i hvert fald upassende, at hun overhovedet kom ind på dette emne. Endvidere mener msgr. Foley ikke, at sr. Theresa Kanes tale gav udtryk for, hvad de fleste ordenssøstre i USA mener, og det burde være det, der er enighed om, når det fremsøres ved en sådan lejlighed, og ikke hvad der kun er nogle fås overbevisning. Men der kan i hvert fald ikke være tvivl om, at pave Johannes Paul II nu ved, hvad nogle

ordenssøstre — og mange andre kvinder — ønsker, og hvor inderligt de ønsker det.

Det er i hvert fald sikkert, at sr. Theresa Kane gav udtryk for både den smerte og vrede, som mange søstre og kvinder blandt lægfolket føler over, hvad de betragter som uretfærdighed og manglende forståelse. Også i USA er det kvinder, der har været styrken inden for kirken, og de har fået alt for lidt anerkendelse derfor. Uden ordenssøstre havde der hverken eksisteret katolske skoler, hospitaler eller andre katolske hjælpeorganisationer.

Menighederne ville visne uden søstre

Det katolske missionsarbejde ville have været dårligt stillet uden ordenssøstrenes arbejde, og katolske menigheder ville være visnet hen uden kvinders tro og opofrelse i mødre, der bibragte deres børn en dyb tro og kærlighed til Gud, enligt stillede kvinder, der ofrede deres liv i kirkens tjeneste. Trods

deres store indsats er kun få af disse kvinder kendt. Dog var de to første amerikanske borgere, der blev helgenkåret, kvinder: moder Cabrini og moder Seton. Begge udøvede de en pionerindsats for medmennesker i nød, begge grundlagde de ordenssamfund.

Når en veltalende prædikant taler nedladende om de »flinke søstre« og faktisk tillader sig at reducere modne højt kvalificerede ordenssøstre til det niveau, som skolebørn i de mindre klasser befinder sig på, eller når en hjemmegående husmor behandles nedladende af folk, der hverken interesserer sig for hendes ønsker eller berettigede krav — endsig da hendes meninger — så kan det ikke andet end virke sårende.

Pave Johannes Paul II understregede imidlertid, at den hellighed, som Kristus giver, og som består i virkelig forening med Gud, kan opnås af alle. Men ligesom Jesus blev uretfærdigt behandlet i sit liv — han blev endda korsfæstet — vil mange af os opleve at blive behandlet uretfærdigt, når vi følger Kristus på korsets vej.

Kaldet til præstedømmet

Men det er ikke uretfærdigt, når paven, Kristi stedfortræder, udtrykker, hvad der har været kirkens opfattelse af Jesu åbenbaring siden kristendommens første århundrede. Kvinder var tilsyneladende ikke til stede ved den sidste nadver, da Jesus sagde til apostlene: »Gør dette til minde om mig«. Apostlene mente tilsyneladende heller ikke, at de havde autoritet til at kalde også kvinder til at forestå eukaristien.

Er Gud uretfærdig, fordi nogle mennesker er mænd og nogle kvinder? Fordi nogle er højere end andre, fordi nogle har mere intelligens og talent end andre?

Muligheden for at blive hellig, for heroisk hellighed — står åben for alle, mænd og kvinder, uafhængig af højde, uafhængig af intelligens.

Kaldet til præstedøm-

met og til ordenslivet gælder ikke alle: det gør kaldet til hellighed derimod.

Det ville være en ulykke, hvis en ubegrundet skuffelse over ikke at være kvalificeret til et bestemt kald skulle forhindre nogen i at følge Guds indbydelse til at blive hellig ved at tjene ham i kærlighed — en hellighed og selvopofrelse, der kommer så klart til udtryk hos moder Teresa af Calcutta, hendes geming er på ingen måde blevet hindret af, at hun ikke kan blive præst. Hun kan blive — og vi tror, hun er — en helgen.

Sr. Kane kaldt uopdragen

NC skriver, at det ikke var let at finde positive udtalelser i den katolske presse i USA til fordel for sr. Theresa Kane, selv om dog bl.a. ærkebiskop James Casey af Denver forsvarede hendes ret til at udtale sig, som hun har gjort. To uger efter offentliggørelsen af msgr. Foleys artikel skrev chefredaktøren ved »The Voice« i Miami, Garard E. Sherry en artikel om samme emne: — ud fra et andet synspunkt:

Lad os betragte det problem, som sr. Theresa Kane, præsident for ordenssøstrenes ledelses konference, bragte på bane, og hvordan hun talte til paven. Først og fremmest: hvad sagde hun?

Det, der synes at have ophidset så mange katolikere er følgende: »Vore overvejelser har ført os til at fastholde, at kirken i sin kamp for at være tro over sit kald til at respektere alle menneskers værdighed må svare ved at sørge for, at kvinder som personer får mulighed for at få del i alle tjenester i vor kirke. Jeg bønfaller Dem, Deres Hellighed, om at være åben over for og besvare de røster, der lyder fra kvinder i dette land, fra kvinder, der ønsker at tjene i og gennem kirken som fuldt deltagende medlemmer«.

Fordi sr. Theresa Kane udtalte sig således, er hun blevet kaldt: uforkammet, storsnudet, uopdragen osv. Men havde hun ikke ret til at tale? Det, hun sagde var jo hverken uforkammet, storsnudet eller uopdragen, og det blev sagt på den mest respektfulde måde.

Der er imidlertid nogle katolikere, der kræver blind lydighed på alle områder — også hvis det er noget, der ikke har med kirkens lære at gøre — og på områder, hvor meningsforskelle er absolut tilladelige, og hvor der opfordres til en sund dialog. Man undrer sig over, om disse mennesker virkelig mener, at vedvarende tavshed og virkelig eller indbildt uretfærdighed i kirken er den rette måde at behandle problemer på.

Anklaget for at være kætter

Man kommer til at tænke på store mænd og kvinder, hvoraf nogle var helgener, der ikke tøvede med at gå ind for deres overbevisning, selv om det medførte uenighed med autoriteten i kirken. For eksempel apostlen Paulus i diskussionen om Moseloven, Katharina af Siena, der var ret så grov i sine

udtalelser over for pave Gregor XI, og Jeanne d'Arc, som blev anklaget for at være kætter.

Der er også megen støtte at finde for sr. Theresa Kane i Det andet Vatikankoncil dokumenter, især i dekretet om religionsfrihed og i den pastorale konstitution om kirken i verden af i dag. I den sidste står der: »For at de troende skal kunne opfylde deres forpligtelser, skal der sikres dem, både lægfolk og gejstlige, en retfærdig frihed såvel til at søge og tænke som til ydmygt og frimodigt at udtrykke deres mening på de områder, hvor de er kompetente« (nr. 62).

Mod og ansvarsbevist frihed

Om et sådant emne som kvinders tjenester i kirken har sr. Theresa Kane absolut tilstrækkelig kompetence. Præsidenten for ordenssøstrenes ledelses konference betvivlede ikke kirkens lære eller fremførte en ny teologi. Hun bad blot kirken om igen at overveje de grænser, den har sat for kvinders tjenester. Hun gav et eksempel på det mod og den ansvarsbeviste frihed, der også udvistes af fortidens store mænd og kvinder — også af dem, hvis standpunkt blev gjort til genstand for latter og foragt, men som senere måske viste sig at være rigtigt.

Der skal mod til at udøve ansvarsbevist frihed. Man risikerer ikke blot at blive misforstået, men også at blive udsat for bagvaskelse. Men i Det andet Vatikankoncil dekret om religionsfrihed står der klart og tydeligt: »Mennesket er forpligtet til trofast at følge sin samvittighed, og ingen skal heller nægtes at følge den, især i religiøse spørgsmål« (nr. 3). Dette gælder både sr. Theresa Kane og alle os andre.

Samtalen om troen må ikke afbrydes af kirkelige dekretter

Teologien skal uddybe troen og ikke være læreembedets forlængede arm

(KNA) — Ved et foredrag i Bonn, arrangeret af Den tyske Forskningsorganisation DFG talte professor Eugen Biser fra universitetet i München om vanskelighederne ved religiøs kommunikation.

Så længe hierarkiets top ikke inddrager kirkefolket i en vedvarende dialog, mangler folket på gulvet at blive motiveret til den samtale om troen, som især finder sted i familiens skød, blandt venner, på arbejdspladserne, i foreninger, i de moderne basisgrupper. For samtalen på højeste plan må udspringe af den samtale, der finder sted på alle planer inden for kirken, mener professor Biser.

Han ser mange årsager til denne sproglige barriere. Nogle af disse årsager går helt tilbage til kristendommens oprindelse. I modsætning til Paulus' menighedsmodel med folket, »der drøfter alt, vrager det ubrugelige og bibeholder det bedste«, greb den kirkelige læremyndighed hurtigt tilbage til den gammeltestamentlige model med folket, »der forstummer over for den Gud, der taler sit bud.« Ifølge professor Biser skete dette for at nå til en ny »baggrundsidiologi«, der kunne disciplinere menighederne.

Sproggrænser

Herved fik hierarkiet, kirkens ledelse, eneret på kommunikationsstrømmen, som blev ensrettet fra toppen til basis. Dette kunne ikke ske uden kraftigt tilbageslag på selve sproget. Fordi det forven-

tedes af toppen, at den kunne sige det afgørende ord om simpelt hen alt, pressedes den til mere og mere at udtale sig i form af dekretter. Sådanne kirkelige officielle udtalelser udspringer af interessen i at opnå en stabilisering snarere end at oplyse modtagerne, og de har en lamnende indvirkning på basis.

Føjbedømmelse

Efter Eugen Bisers mening afslører det en totalt forkert bedømmelse af den teologiske erkendelsesproces, hvis man mener, at det er nok for teologer, at blive henvist til det kirkelige læreembedes udtalelser og til de troskilder, læreembedet øser af. Efter en sådan opfattelse ville teologien ikke være andet end læreembedets forlængede arm, og slet ikke den »tænkeboks« hvori den tro, alle er fælles om, bliver løftet op til gennemtanke selvforståelse. Tvært imod er den samtale om troen, der finder sted ved basis, helt afgørende for teologien. Uden impulser, der viser nye veje og åbner nye horisonter ville det teologiske arbejde forfalde til at blive en gentagelse af klicheer, der eventuelt overtrækkes med et skær af videnskabelighed.

Bryde barrieren

Da den protestantiske teolog Bonhoeffer udtrykte håbet om, at Guds ord en dag igen kunne tales med en effektivitet der forandrede verden, gjorde han sig til talsmand for basis. Også Biser mener, basis har den afgørende styrke

til at overvinde de religiøse sprogbarrierer, som jo er et resultat af, at samtalen mellem basis og top er gået i stå, at forventninger skuffes mere og mere. De er resultat af en træt acceptansen af det bestående, af en forloren tilfredshed med det allerede opnåede.

Hvis impulser indefra og udefra igen skabte større forventninger til teologien i den moderne kirkes bevidsthed, var begyndelsen til at overvinde den sproglige krise allerede gjort. For da ville det lykkes for teologien at bruge ord, der antændte noget i det lyttende folk, ord som igen ville aktivere de energier, der nu forbliver uudnyttet. Men om der kan springe en sådan antændende gnist over fra det lærde sprog, de fleste teologer dyrker, tvivler man dog på nede på gulvet.

Sproget ødelægges

Sproget ødelægges også gennem polemik. Allerede Arius udbredte i det 4. århundrede sin lære til de brede masser ved hjælp af primitive, slageragtige salmer.

Endda Augustin forfattede en salme imod donatisterne, men denne salmes polemiske kedsommelighed kan ikke retfærdiggøres af, at Augustin derved bevidst stillede sig på samme sproglige niveau, som hans modstandere stod på.

I vore dage ødelægges sproget stadig af teologisk polemik, mener Biser. I visse af Hans Kungs værker findes der — ved siden af formuleringer, der er uhyre rammende og indtrængende ved deres overbevisningsevne — også steder, hvor man mærker, at teologen åndeløst hamrer sine argumenter ind i folk.

Intetsigende sprog

Hvor man benytter sig af abstrakte formuleringer og indoktrinerende teser, kommer der ingen virkelig meningsudveksling i gang. Det er efter professor Bisers mening den fare, der truer radio og TV mest: Her efterlyses et sprog, der bliver så neutralt som muligt, uden forkyndelse og

Så længe hierarkiets top ikke inddrager kirkefolket i en vedvarende dialog, mangler folket på gulvet at blive motiveret til den samtale om troen, som især finder sted i familiens skød, blandt venner, på arbejdspladserne, i foreninger, i de moderne basisgrupper.

uden polemik. Men dette medfører som regel, at man vælger en formulering, der bruger gennemsnits-forståelige ord, der

giver information på et sprog, der består af de værste tænkelige klicheer, der findes.

Professor Eugen Biser

har efterfulgt Romano Guardini og Karl Rahner på lærestolen i religionsfilosofi ved universitetet i München.

Den internationale teologikommission hos paven

Teologisk pluralisme er tilladelig, men forbindelsen til sjælesorgen og katekesen må opretholdes

Rom (KIPA) — Teologerne skal ikke nøjes med at gentage dogmatiske formuler, men skal hjælpe kirken til at lære Kristi mysterium bedre at kende. Dette betonedes af pave Johannes Paul II ved modtagelsen af de 40 teologer, der deltog i den årlige plenarforsamling i den internationale teologikommission.

Kommissionens medlemmer var i år samlet for at drøfte kristologiske problemer, læren om Kristus.

Ti år

Paven understregede i sin tale, der blev holdt på latin, teologiens forbindelse med sjælesorgen og katekesen: Teologisk pluralisme er tilladelig, men der må altid tages hensyn til at forbindelsen til sjælesorgen og katekesen opretholdes. Derfor må teologien altid tilbagevise de filosofiske opfattelser, der ikke er forenelige med troen.

Hvad angår forholdet mellem den kristne åbenbaring og videnskaben betonedes Johannes Paul II, at teologien vil handle i modstrid med sin natur, hvis den støtter sig på fremmede principper og derved når til konklusioner, der ikke kan forenes med dens egne.

Teologikommissionens

arbejde er efter pavens mening af meget stor betydning for verdenskirken. Den er til stor hjælp for paven, for trosrærekongregationen og for de forskellige lokalkirker, og den tager på sin vis del i læreembedets ansvar. Paven mindede om det værdifulde bidrag, kommissionen har ydet i de ti år, den har bestået, og han omtalte i den forbindelse dens studier over præsteembedet, over moralteologiens metode og studiet af forholdet mellem læreembede og teologerne foruden studiet af ægte-

skabets sakramente og befrælssteologien. Paven sluttede sin tale til kommissionen med at mindes de i løbet af det sidste år døde kommissionsmedlemmer: p. Edouard Dhanis S.J. og p. Otto Semmelroth S.J.

Ved mødets begyndelse henvendte pave Johannes Paul II sig meget hjerteligt til de to kardinaler, der hører til kommissionen: dens præsident kardinal Franjo Seper og ærkebiskoppen af München, kardinal Joseph Ratzinger.

Britiske biskopper kritiserer lovforslag

Begrænser gratis transport af elever

London (NC) — De katolske biskopper i England og Wales har kritiseret et lovforslag, der er forelagt Parlamentet. Forlaget går ud på at begrænse den gratis transport af skoleelever — også for de private skolars vedkommende.

Biskopperne udtrykte ved deres møde i november 79 dyb ængstelse over de foreslåede ændringer, der vil ramme katolske skoler særlig hårdt, fordi deres

elever kommer fra et langt større geografisk område end de fleste andre skoler.

Under den nuværende lov kan de lokale myndigheder give alle elever gratis transport. Hvis eleverne fremover selv skal betale transportudgifterne vil det være »en stor økonomisk byrde at pålægge forældre — både katolske og ikke-katolske — med beskedne indtægter«, siger biskopperne.

Skt. Knuds skole, Århus søger en viceskoleinspektør

Skolen, som er en selvejende institution, er fuldt udbygget med to spor fra børnehaveklasse til og med 10. årgang og har for øjeblikket ca. 400 elever. Skt. Knuds skole er en katolsk skole, som arbejder på kristent økumenisk grundlag og en kvalificeret ansøger, der kan gå i samarbejde herom, vil få gode arbejdsvilkår sammen med skolens leder og lærerkollegium, der omfatter 32 lærere. Løn- og pensionsforhold som i den offentlige skole. Ansættelsesforhold i henhold til overenskomst mellem Foreningen af katolske skoler og FGL. Tiltrædelse 1. august 1980. Ansøgning, på skema og vedlagt bekræftede kopier af anbefalinger og eksamenspapirer, indsendes inden den 31. januar 1980 til skolebestyrer Else Brask, Skt. Knuds skole, Ryesgade 24, 8000 Århus C.

NATO-raketter ødelæggende for den politiske afspændingsproces

Berliner Konferenz sender resolution til NATO-rådet

George Bune Andersen meddeler, at man fra Berliner Konferenz, som er et europæisk forum for politisk engagerede katolikker, der arbejder for fred, sikkerhed og social retfærdighed, fornyligt har sendt resolution til hvert enkelt medlem af NATO-rådet:

På NATOs forestående møde vil man forsøge at få vedtaget en stationering af nye nucleare raketvåben. En sådan beslutning vil efter vor mening være ødelæggende for den politiske afspændingsproces.

I følge vore informationer skal pave Johannes Paul II have opfordret til, at man, før der træffes beslutning om yderligere oprustning, først prøver mulighederne for afrustning sammen med USSR, samt giver et konkret svar på det af det sovjetiske statsoverhoved fremlagte forslag.

I overensstemmelse med moral og sund fornuft er vi helt indforståede med dette standpunkt og opfordrer Dem indtrængende til at forhandle om en reduktion af rustningerne med lige sikkerhed på et lavere niveau, før man igangsætter en ny rustningseskala-tion.

I dette spørgsmål er vi solidariske med andre

kristne organisationer i Europa, som allerede har givet deres mening om dette spørgsmål til kende.

Med højagtelse Berliner Konferenz' præsidium: Otto Hartmut Fuchs, formand for præsidiat, DDR George Bune Andersen, formand for Katolsk Arbejderaktion — Danmark Joseph Zoltan Belak, kaptitelviker, Tjekoslovakiet Leo Dzenis, dekan i Bauska, USSR Dr. Yves Grenet, videnskabs-

mand i økonomi, Frankrig Witolt Jankowski, medlem af Sejm, næstformand for PAX, Polen Dr. Wolfgang Kralewski, akademidirektør på Tübingen universitet, BRD William Thomas Risby, rådmænd i Manchester, England Prof. dr. George Thill, atomvidenskabsmand, universitetsprofessor, Belgien Provst dr. Imre Varkonyi, formand for Katolsk Aktion, Ungarn Dr. Umberto Zappulli, advokat, Italien.

Fra andre tidsskrifter

AVE MARIA

Ave Maria 29. årg. nr. 2

Magasin 6 — 79

Behøver der at være præstemangel? af Christian Duquoc O.P. — Gud bryder ud, af L.O. Dorn. — Bedsted nr. 6: Var det i grunden rimeligt, at Gud skulle blive menneske? En julebetragtning af Thomas Akvin. — Om at genfinde tavsheden, af Josef Neuner S.J.

Bladet udkommer 6 gange årligt (Niels Steensens Forlag) årsabonnement 35 kr. løssalg 6 kr. Skt. Kjeldsgade 3, 2100 København Ø.

Vi lytter til pave Johannes Pauls nytårsprædiken (fra nytårsdag 1979). — Paven og den hl. Montforts Maria-andagt. — Katolsk Katekismus (fortsættelse). — Maria — kirkens Moder. — En artikel om Jomfru Maria i »St. Olav«. — Maria i de synoptiske evangelier.

Bladet udkommer 6 gange årligt. 30 kr. pr. årgang. Vor Frue sekretariat, Røsnæsvej 21, 4400 Kalundborg.

Stillinger tilbydes

Mariasøstrenes Børnehavn, Nyborg

søger snarest muligt en pædagog, helst med en kristen holdning. Fast arbejdstid fra kl. 6.30 til kl. 12.30.

Børnehaven er normeret til 40 heldagsbørn.

Skriftlig ansøgning vedlagt kopier af eksamensbevis og evt. anbefalinger bedes inden den 23. januar 1980 stilet til:

Mariasøstrenes Børnehavn, Tværvej 11, 5800 Nyborg.

Møder og arrangementer

Det sker på Magleås i januar

Freddag den 18. til lørdag den 19. Menighedsrådet i Hillerød holder retræte under ledelse af sognepræst Hans Esmark.

Torsdag den 24. til lørdag den 26. Lærerstaben ved Sct. Joseph Søstrenes Skole i Nykøbing F. afholder pædagogiske studiedage.

DKKF Lørdagsklubben

Lørdag den 26. januar kl. 15 i Jesu Hjerter Kirke, menighedssalen, Stenosgade 4 A, København V: Forfatteren, cand. mag. Ellen Nielsen taler og viser film og lysbillede om Kvinden i Forhistorien. Kaffe/te m.v. kr. 8.— Alle er velkomne.

Tilmelding: Gerda Henrichsen, Hildursgade 8, 2100 Kbh. Ø. Tlf. (01) 20 27 94.

f. Danmarks Katolske Kvindeforbund Klubstyrelsen/Margot Petersen

DUK's sommerlejr-tilbud 1980

Børnlejr 1 21.6.-28.6. 10-13 år Øm
Børnlejr 2 21.6.-28.6. 7-10 år Bastrup
Børnlejr 3 5.7.-12.7. 7-13 år Sjællehede center
Børnlejr 4 1.8.-8.8. 7-13 år Øm
Juniorlejr 1 28.6.-7.7. 14-17 år Øm
Juniorlejr 2 12.7.-21.7. 14-17 år Sjællehede Center
Ungdomslejr 7.7.-16.7. 17-25 år Øm
Familielejr 16.7.-25.7 Øm
Økumenisk lejr 25.7.-1.8 Øm
Nordisk lejr 23.7.-2.8 17 år og opefter
Fodvandring i Norge

Lejrpicen kan rekvireres fra Ungdomssekretariatet fra midten af februar.

Bistand

Katolske Menighedsplejer

Bredgade 69A, st., 1260 København K. Kontoret har åbent tirsdag og torsdag fra kl. 14-16. Telefon (01) 15 23 03. Postgiro 6466397.

Kursus

SPROG højskolen

PÅ KALØ

8410 Rønde

Højskole med sprog som centralfag.

4 mdr. fra 4. april.

Engelsk, tysk, fransk. Dansk for udlændinge. Alm. fag. valgfrie emner. Sproglaboratorium. En uges ophold i udlandet indgår i kurset.

Ring (06) 37 12 86 eller skriv efter skoleplan.

Personlige

Bekendtskab

Katolsk enke i 07.området, hører under Viborg menighed, ønsker bekendtskab med katolsk herre evt. enkemand i alderen 65-66 år. Gode interesser: musik, teater, naturen og ellers alt godt.

Billet mrk. 1200. »katolsk orientering«, Bredgade 69A, 1260 Kbh. K.

Katolske hjem i København og omegn!

Danmarks katolske kvinde-forbund søger logi til deltagere i henholdsvis den officielle Verdens kvinde-konference i tiden 14/7 - 30/7 1980 og den alternative kvindekonference i tiden 14/7-26/7 1980. WU-CWO, de katolske kvinders internationale organisation, er repræsenteret ved begge konferencer. Henvendelse til Inge Bonnevie, landsformand for DKKF, Søndermarksvej 74, 2. tv 7000 Fredericia, tlf. (05) 93 38 90

Salg og service

Ur- og Brillehuset

»BALANCEN«

v/ KNUD PETERSEN
Gerritsgade 34, Svendborg
Telefon 21 19 20

BENZONS BEGRAVELSES-FORRETNING

34 46 01 - 86 60 56

FASANVEJENS BEDEMANDS-FORRETNING

Ndr. Fasanvej 76
86 60 56 - 86 60 30

Begravelse og bisættelse ordnes for alle trossamfund. Alle aftaler kan træffes i hjemmet. Efter lukketid tlf. 15 88 61. Søn- og helligdage: 86 60 56

BEGRAVELSE

ordnes smukt og omhyggeligt v/bedemand Hardy Nielsen

Begravelsesforretningen

Amagerbrogade 155,

Aftaler kan træffes i Deres hjem. Ring venligst 01-55 55 55 ell. Taastrup 02-99 01 58. Døgnvagt: 01-50 43 08.

Missionshotellet Ansgar

Colbjørnsensgade 29
1652 Kbh. V. Tlf. 01 21 21 96
Værelser med og uden brusebad/WC
Store familieværelser — spec. vinterpris.
Maria d. los Angeles og Torben Abildgaard

Niels Steensens Bibliotek

Stenosgade 9, 1616 København V.
Åbent: tirsdag og torsdag kl. 17 - 19
onsdag og fredag kl. 10 - 14
Tlf. 01 226422. Postgiro 70 779 63.

Mogens Larsen

Ramsherred 31, Åbenrå
Telefon 62 25 30 - 31.
Lys - Kraft - Varme

Murermesterfirmaet Roman Kusier ApS

Stationsvej 11, Nivå
Telefon (03) 24 71 50

Murermester- og entreprenørfirmaet

M. Thomsen Støtt & Søn

Kong Christians Allé 6
Ålborg
Telefon 13 42 33 og 13 43 37

DANSK OLIE KOMPAGNI A/S

Olieselskabet NORDISK KUL A/S

Administration, salg og service:
RØDOVREVEJ 383

Automatisk levering
Ollevagt i fyringssæsonen
Egen import og tanklager
Radiodirigerede tank- og servicevogne

01 70 45 30

- sikkerhed for varme

Rengøring tilbydes for private

— på et tidspunkt som passer Dem.
Ring til (01) 21 31 21 mellem 8.00-10.00

Marias Efterfølgere af Korset
Vesterbrogade 28 4.
København

Et halvt års forberedelse inden kirkelig vielse

Den høje skilsmisseprocent årsag til den nye kurs

Baltimore (NC) — 25. oktober i år udsendte ærkebispedømmet Baltimore en lille pjeces »Marriage in the Lord« (Ægteskab i Herren). En komité har arbejdet i fire år på denne pjeces, der beskriver de nye regler for indgåelse af ægteskab i ærkebispedømmet, bl.a. må et par, der ønsker at blive gift, regne med mindst seks måneders forberedelse, inden de kan modtage ægteskabets sakramente.

Pjecen, der er på 12 sider, udsendes til alle sogne i løbet af december, og de regler, der træder i kraft 1. januar 1980, »formaliserer egentlig kun en praksis, der langsomt er vokset frem i ærkebispedømmet«, siger kansleren, p. G. Mi-

chael Schleupner, der også kalder dokumentet for et »pastoralt redskab«, der skal hjælpe både parrene og præsterne.

Blandt de vigtigste krav, der stilles til et par, der ønsker at indgå ægteskab, er, at de henvender sig til den præst eller diakon, de ønsker skal ægtevie dem, mindst seks måneder inden det påtænkte bryllup, og de skal derpå deltage i visse formelle ægteskabsforberedelseskurser, week-ends eller lignende.

Det vigtigste

P. Schleupner gør opmærksom på, at denne officielle ægteskabsforberedelse naturligvis forudsætter, at parret også på anden vis har forberedt sig til ægteskabet. Men man vil ved denne nye ordning gerne forhindre, at kirken, som det så ofte er tilfældet, er det sidste sted, de vordende ægtefæller henvender sig, efter at bryllupsmiddag, bryllupskage, o.l. for længst er bestilt. De nye regler skal gøre parret opmærksom på, hvad der er det vigtigste ved et bryllup, og at det ikke er alle de ydre detaljer — selv om de naturligvis også kan være festlige.

Det er bl.a. bekymringen over de senere års høje skilsmisseprocent, der har fået kirken til at udforme et forberedelsesprogram, som skal gå forud for modtagelsen af ægteskabets sakramente. P. Schleupner siger i denne forbindelse,

at det ikke kun er de religiøse aspekter, man vil gøre parret opmærksom på: man vil også hjælpe dem til at overveje, om de rent menneskeligt passer sammen og er i stand til at dele både de åndelige og de fysiske sider af livet.

Usunde motiver

Ægteskabet kan under visse omstændigheder udsættes, hvis parret nægter at deltage i ægteskabsforberedelsen, hvis de er under 21 år eller udviser manglende modenhed til at indgå ægteskab, hvis de tilsyneladende kun vil giftes, fordi de er under et ydre pres, f.eks. p.g. af en før-ægteskabelig graviditet, eller hvis en af forældrene eller en formynder indgiver skriftlig protest.

Udsættelsen er ikke tænkt som en straf, siger P. Schleupner. Han understreger bestandigt, at præsten i sådanne tilfælde ikke optræder som dommer, men blot skal hjælpe parret til at opdage usunde motiver til ægteskabet.

Pjecen skal udleveres til alle, der planlægger ægteskab. Foruden at forklare kirkens syn på det sakramentale ægteskab, som den opfatter som livslangt og forpligtende, berører pjecen også problemer som blandede ægteskaber, tidligere ægteskaber o.l. Hvis parret møder særlige vanskeligheder p.g. af de nye regler, anviser pjecen også, hvilke appelmuligheder, man i så fald har.

Kirkerettens lavalder for gyldig indgåelse af ægteskab er gennemgående fra 2-4 år lavere end i de fleste landes ægteskabslove. Dette skaber problemer med den tiltagende umodenhed blandt teen-agere.

Strammere kurs overfor teen-age ægteskaber

Charlottetown, Prince Edward Island (NC) — I bispedømmet Charlottetown i Canada er der udsendt nye regler for indgåelse af ægteskaber mellem teenagere. Dette er et forsøg på at nedsætte det store antal mislykkede ægteskaber blandt helt unge ægtepar.

Ifølge de nye regler, der trådte i kraft i oktober i år, kræves der, hvis blot en af de to, der ønsker at indgå ægteskab, er 19 år eller derunder, en endelig godkendelse fra bispekontorets side, efter at først sognepræsten har godkendt det. Reglerne er vedtaget for at hjælpe præsterne til at kunne afgøre, om parret er rede til at påtage sig et livslangt ægteskabs forpligtelser.

De nye regler er blevet godt modtaget, siger p. Eric Duun, bispedømmets kansler. »Den eneste reaktion, vi hidtil har mødt, er: »Det var da på tide!«

Forhastet valg

Reglerne sætter de unges tro i forgrunden. Hvis præsten ved samtale med parret får det indtryk, at der absolut ingen tro findes hos nogen af parterne, vil dette blive betragtet som grund til ikke at tillade dem at indgå kirkeligt ægteskab. Hvis der derimod er tvivl med hensyn til parrets tro, skal tvivlen komme dem til gode.

I en beretning om teen-age ægteskaber i bispedømmet gives der udtryk for alvorlig bekymring over, at mange af disse unges ægteskaber efter kort tid går i stykker, og dette fører til »uoprettelig skade i disse unges liv, fordi de har truffet et forhastet valg og for tidligt er gået ind til et liv, de ikke var forberedt til«.

De unges forældre

De nye regler kræver, at teen-agers kontakter deres sognepræst mindst en måned før det planlagte bryllup. Præsten skal lære det unge par at kende for at kunne afgøre, om der er alvorlige vanskeligheder, problemer eller ægteskabs-

hindringer. Han skal også sætte sig i forbindelse med de unges forældre, og hvis de bor for langt væk, skal en anden præst i deres nærhed tage samtalen med dem. Meningen med at tale også med forældrene er at forklare dem vanskelighederne i forbindelse med ganske unges ægteskab og også at høre forældrenes mening om deres søns eller datters egnethed til nu at indgå ægteskab.

Visse situationer — f.eks. graviditet, umodenhed eller et ønske om at slippe ud af uheldige familieforhold — kan gøre det nødvendigt at henvise til en rådgivningsinstitution.

Forberedelseskursus

Hvis en præst beslutter sig til at nægte et par tilladelse til at indgå kirkeligt ægteskab eller råder til at udsætte det, »må han gøre det venligt og taktfuldt«, hedder det i regulativt. Hvis en præst godkender ægteskabets indgåelse, skal han sende en indberetning til bispekontoret, hvor hans beslutning efterprøves, inden tilladelsen gives. Reglerne kræver også, at parret deltager i et ægteskabs forberedelseskursus.

Næste nummer udsendes den 23. januar

Kardinal Bengsch død, 58 år

Natten til den 14. december døde kardinal Alfred Bengsch, ærkebiskop af Berlin. Kardinalen, der boede i Østberlin, forenede i sin person kirkeligt både Øst- og Vestberlin.

18% af verdens befolkning katolikker

Vatikanet (NC) — Ved slutningen af 1977 udgjorde medlemmerne af den romersk-katolske kirke over 18 pct. af verdens befolkning — fremgår det af Den statistiske kirkelige Årbog for 1977, der blev offentliggjort af Vatikanets statistiske departement i november 1979.

Ved slutningen af 1977 var der 739 millioner døbt katolikker ud af verdens befolkning på godt 4 milliarder. Procenten er omtrent den samme som i 1976, hvor der var 724 mil-

lioner katolikker blandt cirka 4 milliarder mennesker i verden.

I Nord- og Sydamerika tilsammen udgør katolikkerne 62,3 pct. af befolkningen, i Europa 39,8 pct., i Oceanien 25 pct., i Afrika 4 pct. og i Asien 2,3 pct.

Den katolske kirke var i slutningen af 1977 opdelt i 2.372 kirkelige jurisdiktioner: 833 i Nord- og Sydamerika, 688 i Europa, 372 i Afrika, 365 i Asien og 64 i Oceanien.

31. december 1977 var der 1,6 millioner katolik-

ker, der arbejdede aktivt med sjælesorg: 3.700 biskopper, 421.859 præster (heraf 259.965 verdenspræster), 4.456 permanente diakoner, 1.063.097 ordensfolk (76.311 mænd og 986.786 kvinder) og endelig var der 133.673 kateketer, der arbejdede i missionsområder.

I 1977 blev der i alt ordineret 6.034 præster, 144 færre end året før. Antallet af nyordnede verdenspræster steg fra 3.786 til 3.866, mens antallet af nyordnede ordenspræ-

ster faldt fra 2.392 til 2.168.

Der døde cirka 6.820 præster i 1977, 120 færre end i 1976. I alt 2.506 forlod præstegerningen, 300 færre end i 1976. Antallet af elever på præsteseminarierne voksede mellem 1976 og 1977 med 637 til 61.013.

I hele verden udkom der i 1977 4.669 katolske tidsskrifter med et totalt oplag på 1,8 milliarder.

Kirkens statistiske departement blev oprettet i 1967 af pave Paul VI.

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling: Bredgade 69 A, DK-1260 København K. Telefon (01) 11 60 80. Giro: 5 00 14 71 Ansgarstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen: Ansvarsh. red.: Willem Wuyts, Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning. Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarain Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden. Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt. Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

katolsk orientering

Messens trosbekendelse, side 5
 Børnesiden Hej!, side 6
 Orientering fra sognene, side 7-10
 Küng og Schillebeeckx, side 12-13

Hans Küng, professor i dogmatik og dogmehistorie ved statsuniversitetet i Tübingen, fik kirkelig undervisningsforbud på grund af sine meninger. En bølge af sympatierklæringer fra hele verden overdøver de røster, der hilser straffen velkommen. Læs mere om Hans Küng på side 13.

Ingen fred uden sandhed

En vigtig betingelse for fred er at anerkende sandheden hos modparten

Vatikanet (NC) — »Sandheden vil frigøre uventet lys og energi og skabe en ny chance for fred i verden«, sagde pave Johannes Paul II i sit budskab til den 13. fredsdag, 1. januar 1980.

I budskabet, der blev offentliggjort 18. december 1979, understreger paven, at stræben efter sandhed er nødvendig for at opnå fred, og han opfordrer alle kvinder og mænd af god vilje til at undersøge, hvor

parate de selv er til at tilgive og blive forsonede.

Pave Johannes Paul II siger i sit budskab, at usandhed tjener krigens sag, mens sandhed tjener fredens sag. Usandhed bygger på et misforstået menneskebillede og ikke på de drivende kræfter bag mennesket.

»Den første løgn, den fundamentale usandhed er at nægte at tro på mennesket«, siger paven. Ansporet af forskellige og tit

modstridende ideologier, udbredes den idé, at den enkelte og hele menneskeheden får fremgang principielt ved voldelig kamp«.

For at genoprette freden, må man se volden i øjnene, kalde den ved dens rette navn, siger paven. »Mord er mord. Politiske og ideologiske motiver ændrer intet herved, men tværtimod nedværdiges motiverne herved.«

Fortsættes på bagsiden.

Kvindelige ordensforstandere fra 65 lande:

Tusinder af ordensfolk undertrykkes i Østeuropa

Rom (NC) — I en skarpt udformet skrivelse har lederne af 650 kvindelige ordenssamfund opfordret kommunistiske lande i Østeuropa til »at genindføre de borgerlige, menneskelige og personlige rettigheder, som i årevis har været nægtet mandlige og kvindelige ordensfolk«.

I en offentlig udtalelse, der blev udsendt 12. december 1979 erklærede de kvindelige ordensforstandere, at »tusinder af ordensfolk dagligt nægtes deres fundamentale menneskerettigheder i mange lande bag jerntæppet.«

Undertrykt siden 1950

Søstre, der repræsenterede ordenssamfund fra 65 lande, diskuterede situationen i Østeuropa, da de i november i fjor var samlet i Rom til det årlige møde for den internationale union af ordensforstandere. Søstre bad da forretningsudvalget om at offentliggøre en fuldstændig redegørelse i deres navn.

Forretningsudvalget sendte kopier af redegørelsen med et følgebrev til Rumænien, Sovjetunionen, Østtyskland og Tjekkoslovakiets ambassader i Rom. Disse fire lande var nævnt i redegørelsen, som lande »hvor uretfærdigheder mod ordensfolk er mest åbenlyse«.

»I disse lande er både mandlige og kvindelige ordener blevet undertrykt fra tidligt i 1950'erne. Dette vil sige, at de ikke har lovlig ret til at eksistere, skønt lovene i disse lande garanterer alle landets borgere religionsfrihed«.

Søstre bemærker, at i Tjekkoslovakiet er det søstre forbudt at leve deres kommunitetsliv og at besidde ejendomme, skønt dette er en ret, der er garanteret alle landets borgere. Søstre udtalte også, at ordenerne er dømt

til udslettelse, fordi det er dem »forbudt at søge eller modtage nye medlemmer, ja, endda at have kontakt med unge«.

Helsinki-pagten

Søstre klagede også over restriktioner, der gør det praktisk umuligt for ordensfolk at holde sig i kontakt med deres overordnede eller med ordensmedlemmer i andre lande.

»Sådanne grove krænkelse af borgerlige, menneskelige og personlige rettigheder er også krænkelse af de aftaler, som disse lande har sluttet, og som kræves af FN's charter, som de har lovet at overholde, og af Helsinki-pagten, som mange af disse lande har underskrevet« sluttede redegørelsen.

I følgebrevet til ambassaderne bad søstre ambassadørerne fra Rumænien, Sovjetunionen og Østtyskland samt den tjekkoslovakiske chargé d'affaires om at »informere myndighederne i Deres land om vort anliggende. Deres lands diskriminering mod religiøse ordener og kongregationer, der er en uløselig del af kirken, er faktisk en uretfærdighed over for kirken selv og viser hele verden de begrænsninger af religionsfriheden, som findes i Deres land«.

»Ved at krænke ordensfolks rettigheder og udsætte dem for konstant undertrykkelse, krænker Deres land sine egne love, der garanterer religionsfrihed«, tilføjes det i brevet.

Nej til A-kraft - ja til A-bomben Atomfysiker kommenterer pavens nytårstale

Rom (KIPA) — »Mens der demonstreres imod den atomenergi, som vi næsten ikke har, er der næsten ingen der tænker på de atombombe-arsenaler, som verden er fuld af« udtalte den italienske atomfysiker Antonino Zichichi, der er knyttet til det europæiske centrum for nukleærforskning CERN i Geneve, i et interview med det romerske dagblad Il Messagero. Anledning var pavens nytårstale, hvori paven i endnu stærkere vendinger end under sin tale for FN i oktober fordømte den letsindighed, hvormed rustningskapløbet fortsætter. I sin skildring af »apokalypsen« havde paven gjort brug af en rapport, som professor Zichichi har været med til at udarbejde.

Også i dagbladet Il Tempo skrev A Zichichi i en kommentar til pavens tale bl. a.: »Det antal atombomber, verden har brugsklar, udgør en katastroferisiko, der er 1 million gange større end risikoen ved et A-kraftværk. Vi har A-bomber nok til at udslette alt liv både på vor egen planet og på 100 andre planeter — men indtil nu er det kun paven, der har anklaget dette vanvid.«

Kritikløst

Professor Zichichi udtalte sin bekymring for, at vor tid, der så gerne kalder sig selv for »videnskabens kritiske århundrede«, så sjældent lytter til videnskabens argumenter og så kritikløst falder for ideologier, der totalt mangler enhver videnskabelig logik.

Patriarken af Konstantinopel er kun første blandt ligemænd

Alle beslutninger træffes af en synode

(NC) — Siden bruddet mellem Østens og Vestens kirker i begyndelsen af det 11. århundrede har patriarken af Konstantinopel — kaldet den økumeniske patriark — indtaget en særlig æresstilling i de ortodokse menigheder.

Ordet patriark betød hos jøderne faderen eller lederen af en familie eller en stamme. I det 4. og 5. årh. blev det brugt som en kirkelig titel, og brugtes endda somme tider om en titulær biskop. Efter den byzantinske kejser Justinians tid i det 6. årh. blev titlen kun benyttet af indehaverne af bispestolene i Rom, Konstantinopel, Alexandria, Antiokia og Jerusalem.

Verdensomspændende

Konstantinopels historie som patriarkat begyndte i 324, da kejser Konstantin flyttede Romerrigets administration til den lille by ved Bosphorus, Byzantium, der senere fik navnet Konstantinopel. Biskopperne af Byzantium øgede deres autoritet, indtil Det første koncil i Konstantinopel i 381 fastslog, at biskoppen af Konstantinopel indtager den »højeste æresplads efter biskoppen af Rom«.

I de følgende århundreder udvidede patriarkerne af Konstantinopel deres jurisdiktion ud over hele det byzantinske kejserrige, og

i 588 benyttede patriark Johannes IV titlen »økumenisk« eller verdensomspændende for at vise, hvor langt hans jurisdiktion strakte sig. Paverne Pelagius II og Gregor I protesterede, og senere paver fortsatte med protesten, fordi denne titel kunne føre til misforståelser. Men Konstantinopels patriarker er vedblevet med at føre titlen.

Tjener for muslimske sultaner

I 1054, da den formelle adskillelse med Rom fandt sted under patriark Michael Cerularius, udstrakte patriarkatet Konstantinopels jurisdiktion sig til alle kristne af den byzantinske ritus i Nordafrika, Syditalien, Sicilien, Syrien, Palæstina, Lilleasien, Balkanlandene og gennem alle de slaviske lande helt op til Østersøen. I det 11. årh. var over 600 bispedømmer underlagt patriarken af Konstantinopels jurisdiktion. Men da Konstantinopel i 1453 blev erobret af tyrkerne blev patriarken reduceret til at være tjener for de muslimske sultaner.

Nu blev kristendommen opfattet som en religion, der stod lavere end islam, og de kristne blev organiseret som en uafhængig politisk enhed, der havde sin egen administration.

Patriarken var indtil 1923 det verdslige overhoved for alle grækere i Tyrkiet. Patriarken residerer stadig i Istanbul — som Konstantinopel nu kaldes — i bydelen Fanar.

I det 19. århundrede oprettedes der andre patriarkater i Rusland, Serbien, Rumænien og Bulgarien blandt de ortodokse kirker, der oprindeligt var afhængige af patriarkatet i Konstantinopel. Der er nu 15 autokefale — selvstyrende — ortodokse kirker uden nogen fælles central administration.

Inden for de enkelte ortodokse kirker er der dog opstået en vis central administration, så patriarken betragtes som leder af kirkens biskopper uden dog at have jurisdiktion over dem. Alle kirkelige afgørelser træffes af synoden, der ledes af patriarken som den første blandt ligemænd.

Stærkt reduceret

I nyere tid er patriarkatet i Konstantinopel blevet stærkt reduceret. I 1928 mistede det 49 bispedømmer, der blev overladt til Grækenlands synodale kirke, mens andre bispedømmer gik til Jugoslavien og Bulgarien.

I dag har patriarken af Konstantinopel direkte jurisdiktion over de troende i Istanbul og på de nærliggende øer og over det

græsk-ortodokse ærkebispedømme i Nord- og Sydamerika. Også de ortodokse i dele af Europa og i Australien hører under hans jurisdiktion.

Patriarkens jurisdiktion er løsere end pavens inden for den katolske kirke.

Valg af patriark

Patriarkatet af Konstantinopel regeres efter en konstitution, der blev godkendt i 1860-62 af sultan Abd-ul-Aziz, efter at konstitutionen var vedtaget af en synode. En ny patriark vælges af en synode bestående af 15 metropolitler (omtrent det samme som ærkebiskopper) og 70 repræsentanter for lægfolk. En liste over de foreslåede kandidater præsenteres for den tyrkiske regering, der kan stryge dem, de finder uegnede. Af de resterende vælger synoden 3, og metropolitterne vælger blandt disse patriarken.

Alle beslutninger i patriarkatet træffes af synoden, og patriarken kan f. eks. ikke påbegynde forhandlinger med andre kirker uden tilladelse fra synoden. Han bliver tyrkisk statsborger og kan ikke forlade landet uden tilladelse fra den tyrkiske regering.

Den officielle ledelse af patriarkatet ligger hos den permanente synode.

Pave Johannes Paul II hilser på patriarken, Dimitrios I under sit besøg i Tyrkiet den 28. til 30. november sidste år.

Patriark Dimitrios:

Stræben efter enhed er en del af mit liv

(NC) — Da den ortodokse økumeniske patriark Dimitrios I af Konstantinopel i juli 1972 var blevet valgt, sagde en embedsmand i Vatikanet om ham, at han altid havde levet helt op til betydningen af ordet »pater«: en hyrde.

Patriark Dimitrios, der var blevet metropolit af de ægæiske øer Imbros og Tenedos fem måneder tidligere, var måske den mindst kendte af de 15 ortodokse kirkeledere, der var samlet for at vælge den 269. patriark af Konstantinopel. Han efterfulgte patriark Athenagoras I, som 7. juli 1972 var død i en alder af 86 år.

Patriark Dimitrios Papadopoulos er født 14. september 1914 i Istanbul (Konstantinopel). 1937 blev han ordineret til diakon og fem år senere til præst. 1964 blev han hjælpebiskop hos patriark Athenagoras, indtil han i 1972 blev metropolit.

Mange ønsker enhed

Patriark Dimitrios er på én og samme tid en uhyre effektiv og dybt åndelig mand.

Den dag, han blev indsat som patriark, sendte han hilsener til pave Paul VI og andre kristne ledere, og et par dage senere sagde han i et interview: »Jeg ved, at mange mennesker ønsker enhed. Selv om vejen dertil er lang og trættende, vil jeg fortsætte den. At stræbe efter enhed er en del af mit liv.«

Patriarken har lovet, at han vil føre en dialog ikke blot med alle kristne, men med alle religioners medlemmer, specielt med muslimerne i Tyrkiet.

Da man spurgte patriarken, om han opfattede sig selv som liberal eller konservativ, svarede han: »Jeg har absolut ikke i sinde at starte nye programmer. Det er derimod min hensigt trofast at fortsætte i den græske ortodokse tradition«.

Udveksling

December 1975 udnævnte patriark Dimitrios medlemmer til en speciel synodal kommission, hvis opgave er at indlede en teologisk dialog med Vatikanet. Samtidigt nedsattes der en pan-ortodoks kommission med repræsentanter fra 19 ortodokse kirker, der skulle forberede et koncil for de ortodokse kirker, det første i mere end 12 hundrede år.

I de senere år er det blevet skik, at den romersk-katolske og den græsk-ortodokse kirke udveksler »visitter«. En ortodoks delegation rejser til Rom for at møde paven ved festen for apostlene Peter og Paul 29. juni og en katolsk delegation rejser til Konstantinopel (Istanbul) for at møde patriarken ved festen for apostlen Andreas 30. november. I 1979 ledede pave Johannes Paul II selv den katolske delegation til Konstantinopel.

Et blik ud over Istanbul, det tidligere Konstantinopel og Hagia Sophia, som var patriarkkirken. Her fandt det 4. koncil sted i 869-870. Hagia Sophia betyder Guds »Hellige Visdom«.

Derfor skiltes kirken i øst og vest

Gensidige ekskommunikationer først ophævet efter 900 år

(NC) — Ortodoksi, der kommer af de græske ord »orthos« og »doxa«, betyder »den rette lære«. Udtrykket blev først brugt i det 5. årh., da to grupper i Østen, monofysitterne og nestorianerne afviste den katolske lære, der blev defineret på koncilet i Kalcedon (451): at Jesus Kristus er en person med to naturer: en guddommelig og en menneskelig. De østlige katolikker, der accepterede koncilets trosbekendelse, blev kaldt for ortodokse til forskel fra monofysitterne og nestorianerne.

Mellem det 5. og det 11. årh., var den ortodokse tradition simpelt hen den katolske tradition i Østen, men mellem det 11. og det 15. århundrede brød de ortodokse ledere med Rom, og størstedelen af de troende i Østen fulgte dem. Det var lige så meget forskelle mellem den latinske kultur i Vestens kirke i det romerske patriarkat og den græske eller byzantinske kultur i Østens patriarkater og stridigheder mellem Østen og Vesten om kejserens rolle i kirkelige anliggender, der førte til splittelsen, som det var dogmatiske forskelle.

Tilspidsning

Konflikten mellem Vestens abstrakte teologi og Østens mere liturgisk orienterede teologi blev udtalt i diskussionen om »filioque«, en vestlig tilføjelse til trosbekendelsen fra Nikæa. Fra det 6. årh. blev det skik i Vesten at tilføje det latinske ord »filioque« (»og fra Sønnen«) til sætningen »Helligånden, der udgår fra Faderen«. Østens katolikker afviste tilføjelsen, som de fandt var i strid med vedtagelsen på Det første koncil i Konstantinopel i 381.

Patriarkatet i Konstantinopel indtog efterhånden en lederstilling blandt de østlige patriarkater.

I det 11. årh. tilspidsedes stridighederne mellem Østen og Vesten. I Vesten var der i 1009 blevet valgt ny pave: Sergius IV. Samtidigt med at han meddelte patriarken af Konstantinopel, at han nu var pave, oversendte han patriarken trosbekendelsen med ordet »filioque« indføjlet. Patriarken nægtede derfor at modtage pavens brev, og fra da af blev pavernes

navne ikke mere opført på de tavler, der indeholder navnene på dem, der skal nævnes under messen.

Enheden gik tabt

Det endelige brud mellem Østen og Vesten indtraf 16. juli 1054. Pave Leo IX og Konstantinopels patriark Michael Cerularius (1043-1058) havde i et stykke tid kæmpet om autoriteten i Syditalien. Paven sendte da tre legater til Konstantinopel, lederen var kardinal Humbert Silvia af Candida. Midt under messen i basilikaen Hagia Sophia i Konstantinopel lagde Humbert en bulle på alteret. Bullen indeholdt patriarkens ekskommunikation og en fordømmelse af de græske skikke. Patriark Cerularius sammenkaldte derpå en synode, der ekskommunicerede Humbert og de andre pavelige legater.

Først i 1965 annullerede pave Paul VI og den økumeniske patriark Athenagoras I af Konstantinopel de gensidige ekskommunikationer fra 1054.

Da Konstantinopel i 1204 blev plyndret af deltagerne i det fjerde korstog, betød det et definitivt brud mellem de to kirker. Ved Concilet i Lyon i 1274 og Concilet i Firenze i 1439 forsøgte man at genoprette enheden, men da Vestens hære i 1453 svigtede løftet om at forsvare Konstantinopel mod muslimernes angreb, ophævede de ortodokse unionen fra Firenze.

Først i 1965 annullerede pave Paul VI og den økumeniske patriark Athenagoras I af Konstantinopel de gensidige ekskommunikationer fra 1054.

Kirkebesøgene optælles 4 gange årligt i sognekirkerne

Misvisende tal for kirkebesøg

En kommentar til statistikken i k.o. 19/1979

Det var spændende tal og tabeller, vi blev præsenteret for i »katolsk orientering« nr. 19. Man kan kun være taknemmelig for det store arbejde, der er blevet gjort, for at give os et mere præcist statistisk indtryk af den katolske kirkelige aktivitet i Danmark. Imidlertid kan man altid — også efter så stort et arbejde og så klar en opstilling af resultatet — jonglere lidt med tallene for at fremdrage andre forhold og sætte resultaterne i et nyt lys.

Her hæfter jeg mig kun ved de tal, som angår »kirkebesøg«. Antallet af registrerede katolikker er angivet til at være 28.159, idet man skønner, at de tre sogne, fra hvilke oplysningerne mangler, har 412 medlemmer. Det må være en trykfejl: Nakskov alene har mange flere. I øvrigt bliver det totale tal i de andre sogne: 26.277 (De 12 Storkøbenhavnske sogne 11.012, provinssognene 15.265 altså 28.159 ÷ 26.277 = 1.882 for de tre omtalte sogne. Det lyder meget mere sandsynligt.

Tallene må forstås rigtigt

Når man ikke tager disse tre sogne i betragtning, bliver tallet for kirkebesøg på 2.199 (19,97 pct.) for Storkøbenhavn og 2.853 (18,69 pct.) for provinsen. For hele Danmark altså 5.052 (19,22 pct.). Det vil sige nogenlunde den samme procent, som angives i artiklen: 19,4 pct. Man skal imidlertid

forstå disse tal og disse procenter for kirkebesøg rigtigt. De kan nemlig give os det indtryk, at 80,78 pct. af katolikerne i Danmark forsømmer deres kirke. Men heldigvis betyder disse tal på ingen måde, at det kun er 5.052 af samtlige 26.277 registrerede katolikker (d. v. s. kun 19,22 pct.), der besøger kirken om søndagen, og endnu mindre, at det kun er 19,22 pct., som opfylder deres søndagspligt.

For det første er tallet på kirkebesøgene sandsynligvis opgjort i sognekirkerne. Men der er sikkert en del katolikker, som deltog i gudstjenesten andre steder netop de 4 søndage, da der blev foretaget kirketælling. Det er umuligt at sige hvor mange — måske ikke så mange, at det forandrer statistikken betydeligt.

Påvirke statistikken

Vigtigere er det, at et betydeligt antal katolikker ikke er »forpligtede« til at komme og faktisk ikke kommer: små børn, kronisk syge og lignende. Man kan få en idé om antallet, hvis man f.eks. kendte antallet af små børn. Det kan dog kun blive gætteværk, men det er sikkert, at det ville påvirke statistikken stærkt.

Den faktor, der ændrer statistikken afgørende, er dog følgende: De katolikker, som optælles i kirken en bestemt søndag i året kan kun blive dem, der var i kirken denne søndag. Det er ikke det samme som an-

tallet af »kirkebesøgende« katolikker i det pågældende sogn. Sagen er, at mange katolikker ikke kommer i kirken hver søndag, og at mange af dem har gode grunde til ikke at komme: — forældre med små børn, der skiftes til at komme — ældre, handicappede, — som man bør beundre, da de trods alt

Tilslutning til hjælpearbejdet over al forventning

I Caritas kan vi glæde os over, at Danmarks katolikker virkelig ønsker at hjælpe verdens fattige. Vi har i skrivende stund 4. januar 1980 endnu ikke haft mulighed for at opgøre resultatet af vor henvendelse til læserne, men den mængde af giro-kort og checks, vi har modtaget på kontoret, har langt overgået forventningerne hos selv den mest optimistiske af os. Det vil vi gerne sige tak for.

12 girokort

Samtidig kan vi konstatere, at mange har bedt om at få 12 giro-kort tilsendt. Det glæder os næsten endnu mere, for nu ved vi, at udover den hjælp vi kan yde med de penge, vi allerede har modtaget, kan vi regne med, at der løbende vil indkomme flere penge end tidligere, så vi i fremti-

kommer nogenlunde regelmæssigt, — folk i provinsen, der bor langt fra kirken, og som endog i mindre byer kun får tilbudt gudstjeneste 2 gange om måneden. Alle sammen katolikker, der er flittige kirkegængere, men som ikke kommer hver søndag. —

Den aktuelle procent betydeligt større

Og så er der mange, der måske har andre grunde til ikke at komme så hyppigt, men faktisk kommer med en vis regelmæssighed — måske en gang om måneden. Har vi ikke lov til at regne dem med, når vi taler om kirkebesøg?

Dette kan forklare formentlig, at statistikken tilsyneladende afslører større villighed til at betale kirkebidrag end til at komme i kirken: også de katolikker, som ikke kommer hver søndag, kan være flittige deltagere i kirkebidragsordninger, ligesom de er det — på deres måde, — når det gælder kirkebesøg.

Kort og godt, vi skal nok ønske en større procent regelmæssige kirkebesøgende, end det er tilfældet i dag. Men den aktuelle procent, som vi i virkeligheden ikke kender, er sikkert betydeligt større end den procent, som statistikken angiver.

P. Grégoire

den vil kunne yde en endnu bedre hjælp til verdens fattigste.

Vi vil fremover her i »katolsk orientering« forsøge at holde læseren underrettet om, hvordan indsamlingen går, samt om de projekter, de indsamlede penge går til.

Vi vil også gerne fra Caritas Danmarks bestyrelse takke alle, der på den ene eller anden måde har støttet os i 1979, samt ønske alle et rigtigt godt nytår.

Caritas Danmark

Sanktioner mod teologer

Trosælærekongregationens hårde kurs mod fremtrædende koncilteologer begynder at vække en mistanke om, at der langes ud efter tidsskriftet »Concilium«, som regnes blandt de mest gedigne i verden. Det er kommet pave Johannes Paul II's opfordring til teologerne om, »at vise kreativitet« i forkøbet med flere års forspring.

Sanktionen mod Hans Küng kan ikke undgå at minde os om førkoncilære sanktioner mod fremragende nytænkere: Teilhard de Chardin fik skriveforbud, Yves Congar blev sendt i eksil til London, Henri de Lubac blev frataget retten til at undervise. Faktisk fik Hans Küng en let straf: Han må fortsat skrive og virke som præst. Pave Johannes XXIII har hentet en del af de overlevende ind fra kulden, og de største af dem var koncil-rådgivere for de franske biskopper. Så, der kommer nok en pave Johannes XXIV en gang, der henter Küng ind i varmen igen.

I denne forbindelse er det måske gavnligt for alle parter, at huske hvad den ortodokse Karl Rahner S.J. har sagt om Roms teologi sammenlignet med koncilets og eftertidens teologi. Ifølge Rahner var Roms teologi før koncil låst fast i nyskolastikkens tankebaner, som f.eks. brugte bibelcitatater som en samling bevissteder for logikkens konklusioner, men næppe lod sig inspirere af Bibelens teologi. Concilets teologi blev (undervejs) til en overgangsteologi, der uundgåeligt måtte stille spørgsmålstejn bag en række traditionelle formuleringer. Den blev banebrydende for en totalt ny besindelse på sakramentsteologien, kirken som Gudsfolk, embedet som tjeneste, biskoppernes kollegialitet, også som læreembede. Problemet i dag er tilsyneladende at toneangivende kredse i Rom ikke vil opgive deres modstand mod koncilets nytænkning og kun vejrer kætteri i al dens kreativitet, siden den ikke længere benytter sig af det fortrolige skolastiske sprogarsenal. En gang imellem vækker Trosælærekongregationens folk det indtryk, at den klassiske formulering af en tros-sandhed er dem lige så hellig og ufejlbar som det trosmysterium, formuleringen vil beskrive.

Til frugtbar overvejelse er citat fra den altid forsigtige Karl Rahner: »Hvad den romerske Trosælærekongregation siden koncilet har udarbejdet og udsendt af teologi, genspejler måske stadig nogle af de impulser, der kendetegnede koncilets teologi, men det er alt for nyskolastisk i sin ængstelige modvilje imod den moderne teologis forsøg — alt for ængstelig og for lidt kreativ i netop de spørgsmål, der nu en gang optager teologien i dag.

Trosælærekongregationens teologi er en defensiv teologi, som advarer og forbyder, men ikke magter at begrunde sine (ikke altid uberettigede eller overflødige) forbud og advarsler ud fra en levende større tros-sammenhæng, så den kan forstås af dem, der faktisk er villige til at tænke og leve ud fra denne. Men Trosælærekongregationen kan ikke evigt forblive sådan, og navnlig ikke tvinge hele kirkens teologi tilbage bag den grænse, som koncilet overskred«.

Willem Wuyts

Læserne skriver

Lad menighedsrådene vælge pastoralrådets medlemmer

Et arbejdsudvalg nedsat af pastoralrådet (PR) har arbejdet med den opgave at finde frem til en ny inddeling af bispedømmet i en række pastorale enheder til afløsning af de nuværende regioner. Nævnte udvalg har også beskæftiget sig med hvilken valgmetode, der måtte anses for at være den bedste. Som udtalt af Hans Jørgen Johansen i k.o. nr. 18 af 21. november 1979, så behandler udvalgsbetænkningen imidlertid ikke særligt udførligt dette sidstnævnte spørgsmål, der ej heller blev gjort til genstand for nogen indgående drøftelse på PR-mødet i oktober 1979. Personligt beklager jeg dette meget, idet jeg finder spørgsmålet af overordentlig stor betydning, bl. a. af h. t. valget af de »rigtige« personer til PR. Spørgsmålet hænger faktisk nøje sammen med den påtænkte nyinddeling af bispedømmet.

Af flere grunde går jeg i princippet helt ind for den påtænkte nyinddeling. Disse nye pastorale enheder kunne bl. a. løse de opgaver, der er for omfattende for den enkelte menighed, opgaver som hidtil ikke har fundet sin naturlige plads til løsning indenfor de i dag eksisterende regioner. Den foreslåede opdeling er efter min opfattelse et fornuftigt grundlag at arbejde videre ud fra. Vigtigt er det imidlertid at holde sig for øje, at disse nye pastorale enheder tillige skulle fungere som valgkredse for kommende valg til PR.

Det er i denne sammenhæng, jeg finder nyinddelingen og spørgsmålet om direkte eller indirekte valg så vigtigt. Jeg er — som Hans Jørgen Johansen — heller ikke sikker på, at problemet med at finde de bedst egnede kandidater til PR har fundet sin endelige løsning ved at lade de nye pastorale enheder fungerer som valgkredse. Jeg tror, at alt for mange vælgere fortsat vil være i tvivl om, hvor de bør sætte deres kryds på valgdagen. Dette gør i høj grad et pastoralrådsvalg til noget uinteressant og resulterer i det beklagelige, at en del PR-medlemmer bliver indvalgt ganske tilfældigt.

Hvordan kan man løse dette problem? — Efter min mening ved at gå over til en indirekte valgme-

tode. At opdelingen i nye pastorale enheder i denne forbindelse er af stor vigtighed er klart. Jeg forestiller mig nemlig, at hver af disse enheder indvælger én person til PR, valgt af de i den pastorale enhed værende menighedsråd (MR) blandt flere mulige kandidater. Denne valgmetode tilgodeser, at de enkelte medlemmer af menighedsrådene formodes at have et godt (tilstrækkeligt) kendskab til de til pastoralrådsvalget opstillede kandidater, ligesom MR's interesse i at få indvalgt den »rigtige« person må anses for at være stor. Præster og ordenssøstre kunne eventuelt tænkes valgt af præster og søstre eller af deres respektive råd.

Omtalte valgmetode vil jo nok reducere antallet af PR-medlemmer, men dette vil næppe være nogen ulykke. Nok så vigtigt er det, at der i PR ville være en bedre repræsentation fra de enkelte dele af bispedømmet samt en mere hensigtsmæssig sammensætning af rådsmedlemmer.

Formanden for PR har udtalt, at han ved en indirekte valgmetode kunne frygte, at »de unge« ville blive dårligt repræsenteret i rådet. Denne frygt deler jeg ikke. At få en bestemt aldersgruppe indvalgt i PR kan i sig selv næppe være noget mål. Målet må være at få indvalgt de bedst egnede personer i forhold til de opgaver, der skal løses. Menighedsrådsmedlem-

mer er valgt ved direkte valg i de enkelte sogne og som oftest på grundlag af vælgernes personlige kendskab til de pågældende kandidater. Da det hovedsageligt vil være menighedsrådsmedlemmer, der skal vælge medlemmer til PR — ifølge mit forslag — ja så tror jeg, at person-sammensætningen i de enkelte menighedsråd i en vis udstrækning vil genspejle sig i pastoralrådets sammensætning.

Jeg mener, at hele spørgsmålet om valgmetode og pastoralrådets sammensætning er så vigtig, at det fortjener at blive gjort til genstand for indgående drøftelser såvel i pastoralrådet som i de enkelte menighedsråd, i hvilken forbindelse jeg i øvrigt kan oplyse, at det menighedsråd, hvoraf jeg er medlem, ser meget positivt på de tanker, jeg her har gjort mig til talsmand for.

Erik Markussen

I bønnen fandt jeg mod til at gå ud blandt mennesker, jeg var bange for

Som svar på Jan Ulrik Dyrkjøbs indlæg i »katolsk orientering« nr. 19 s. 9 om »Meditation, selvspejling og politik« vil jeg gerne til at begynde med at stille et par spørgsmål.

Hvor længe arbejdede Mother Teresa helt ubemærket i Calcutta? Hvor længe var Charles de Foucauld »tabt for omverdenen« blandt tuaregerne? Hvordan skal man karakterisere deres og deres efterfølgeres sociale indsats i slumkvarterer og små glemte landsbyer — eller adskille det fra deres bønsliv? Hvem kendte Dag Hammarskjölds kontemplative liv? Hvem kender de talløse mystikere, der lever midt iblandt os? At leve isoleret midt blandt ens samtidige er faktisk de fleste kontemplatives lod.

Hvis jeg, der som kristen er kaldet til hellighed — eller som Jan Ulrik Dyrkjøb udtrykker det til »religiøs perfektionisme« — ikke formår at leve et effektivt politisk eller socialt liv, er det rimeligvis på grund af en af to almindelige menneskelige svagheder: enten er jeg ikke kontemplativ nok, eller også skyldes det, at den form for politisk indsats, der står os åben i vort samfund, sjældent er i overens-

stemmelse med vor Herres måde at lindre social nød på.

Man må altid være trofast over for sandheden — man må begynde med at lytte til den i Guds ord (bøn, læsning, dialog), før man virkelig kan vide, hvad kærlighedens Gud her og nu vil have os til at forstå.

Det var ikke nok, at være politisk engageret i et kvarter med næsten lutter sorte indbyggere og i et hjem for kriminelle unge i USA, som jeg var det for nogle år siden. Jeg var ved at gå psykisk til grunde uden Hans stemme til at vejlede mig. Der skulle en

Thomas Merton, en kontemplativ, til for at få mig til at tro på, at Gud er en virkelighed. Det var ord, der var inspireret af bøn, der udfordrede mig og min ateistiske mand til en virkelig revolutionær og effektiv indsats. Det var en mand som pave Johannes XXIII, en bedende politiker, der gjorde et så stærkt indtryk på min ateistiske far, så han forsøgte på at praktisere denne mands menneskelighed i sine økonomiske dispositioner. Det var de store karmelitelger og -helgeninder, der talte Guds ord til mig, da

Fortsættes næste side.

Brudstykker af biskoppens kalender:

Februar

1. - 11.: Rom - Plenarmøde i Sekretariatet for kristen Enhed.

17. - 25.: Augsburg — Plenarmøde i den luthersk/katolske Studiekommision.

Marts:

Søndag den 2.: engelsk firmelse i Vor Frue Kirke, Herlev.

Søndag den 9.: firmelse i Ålborg.

Søndag den 16.: firmelse i Kolding

17. - 22.: Paderborn — møde i Johann-Adam-Möhler-Institutet.

Søndag den 23.: firmelse i Fredericia

I bønner...

Fortsat fra side 4.

han kaldte mig til at gå ud blandt mennesker, som jeg var bange for, og som jeg aldrig ville kunne gøre indtryk på, men som jeg alligevel kunne tjene, som Kristus ville have gjort det. Intet af dette har ført til nogen revolutionerende verdensomvæltninger, heller ikke til at nogen har omvendt sig til troen — måske fordi jeg ikke bad nok, måske fordi ingen kan måle sådanne resultater.

Hvordan vil Kristus have gjort sin verden bedre? Det er det spørgsmål, enhver af hans efterfølgere bør stille og ikke, hvordan jeg eller mine venner ønsker den gjort bedre.

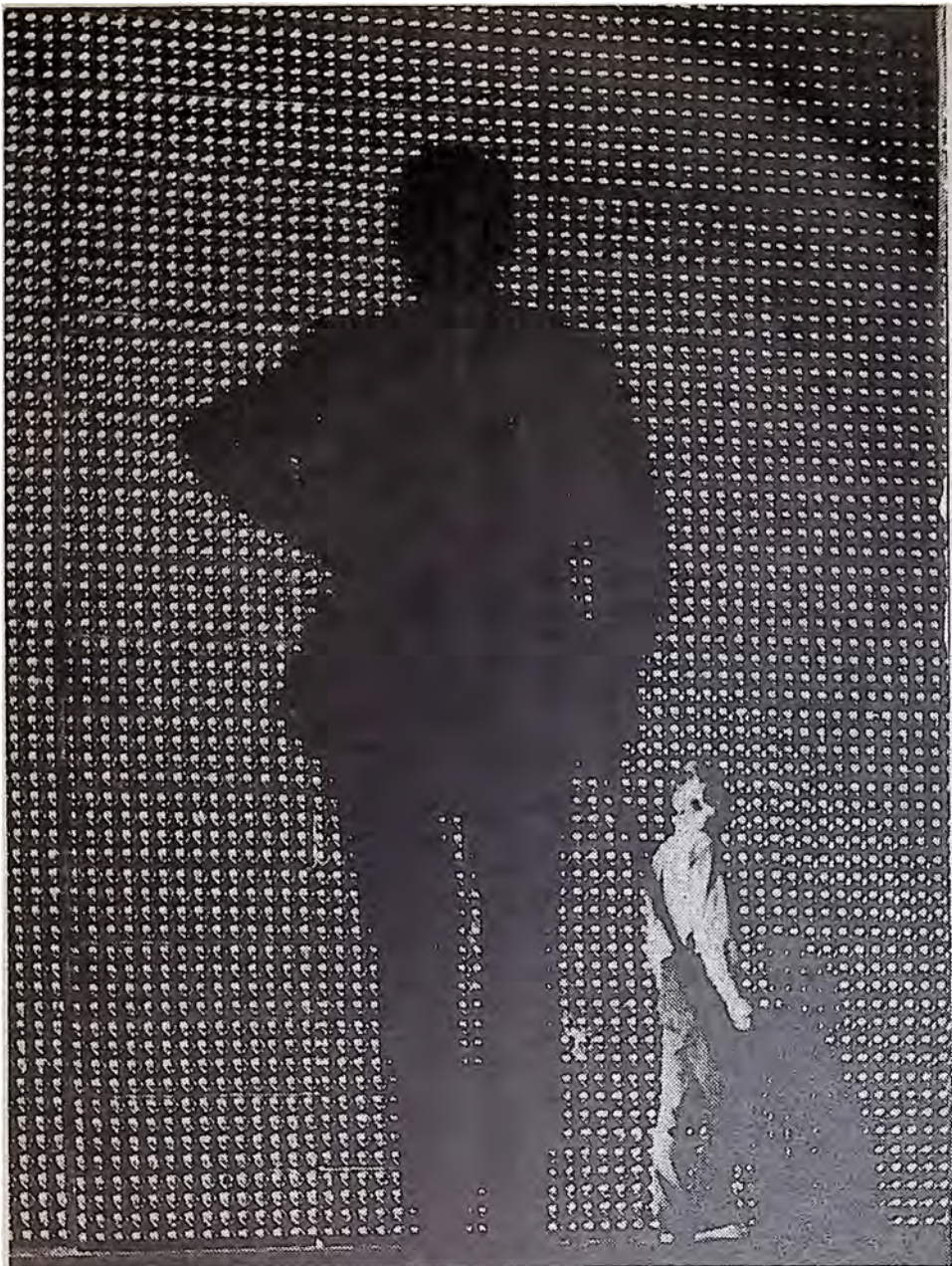
Personligt er jeg for eksempel en af dem, der siger: »Nej, tak!« — fordi vi engang har arbejdet på en forsøgsstation for kernekraft i Vesttyskland (Jülich) — men jeg ville aldrig kunne istemme de svenske kvinders sang, som den for nyligt lød i radioen: »Vi vil bevare livet« — og lidt længere henne — »Vi kræver fri abort!« Dette betyder ikke, at jeg distancerer mig fra mine medsøstre, der er i nød. Jeg ville straks gribe chancen til at starte noget som »hjælp til gravide kvinder« også her i Danmark, hvis Han igen skulle vise mig den vej, som han engang før har gjort det.

Men jeg har brug for hans vejledning, og bønner og sakramenterne er den sikreste vej til at finde Ham og gennem Ham også mit medmenneske. Det er meget muligt, at han ønsker at sige til mig og til alle andre i dette samfund, at »politisk arbejde« tillægges uforholdsmæssig stor betydning og er et »tilbagetog« fra »personligt moralske spørgsmål« — fra at se virkeligt ærligt på sig selv. Og det er jo årsagen til ethvert socialt problem.

Måske har vi her i Danmark brug for noget i lighed med den »kontemplative revolution« i Taizé?

Sandra Britz

**Rubrikken
»Læserne
skriver«
fortsætter
på side 11**

Helligånden viser sin kraft, ved at »kødet« og den »materielle« tilværelse kan blive redskab for Guds frelse.

Messens trosbekendelse

Af Hans L. Martensen

I min juleartikel fremhævede jeg, at messens trosbekendelse er den nikænske, og at det må betragtes som en undtagelse, at vi her i Danmark har fået lov til at bruge den kortere og folkeligt mere kendte apostoliske trosbekendelse til fælles med Folkekirken, selv om den nikænske ikke bruges så hyppigt dér. Til gengæld bruges den nikænske trosbekendelse med forkærlighed af alle Østkirkerne, da denne bekendelse blev formuleret i forbindelse med de to første almindelige konciler, som jo afholdtes i Østen, nemlig i Nikæa og Konstantinopel.

Jeg fremhævede endvidere, at den nikænske tros-

bekendelse på ingen måde bør gå i glemme i vor danske, katolske sammenhæng. Selv om vi har fået lov til lejlighedsvis at bruge den Apostoliske Trosbekendelse under messen, så er det ønskeligt og påkrævet, at alle menigheder i det mindste ind imellem bruger den nikænske trosbekendelse.

Vi danske katolikker må ikke glemme ordlyden af den trosbekendelse, vi var vant til at synges i den latinske messe, og som i så at sige alle andre katolske lande stadig er messens normale (eller eneste brugte) Credo.

I forbindelse med julen fremhævede jeg som et særligt fortrin ved den nikænske trosbekendelse, at den lægger vægt på »men-

neskevordelsens mysterium« og på Jesu Kristi sande guddom.

»Kødet« og Helligånden

Man kan fremhæve endnu en grund til, at den nikænske trosbekendelse bevarer sin aktualitet. Den omtaler mere udførligt end Apostolicium« Helligånden og Helligåndens gerning. Den bekender med utvetydige ord Helligåndens guddom, når den siger, at han »tillige med Faderen og Sønnen tilbedes og forherliges«.

Men derudover bekender den Helligåndens gerning i verden. Først og fremmest, naturligvis, at Guds énbårne og evigfødte Søn »har påtaget sig kød ved Helligånden af jomfru

Maria«. For den græske filosofi — der har været afgørende for vor måde at tænke på til den dag i dag — fandtes der en modsætning mellem »materie« og »ånd«. For dem var det »åndens« specielle kendetegn, at den ikke havde noget med »materien« at gøre.

Helt anderledes var den jødiske tanke. Netop ved at Gud »åndede« på leret, som han havde formet, blev Adam til et levende menneske (sml. 1 Mos 2,7). På samme måde bekender den kristne kirke, at det var Helligånden, som bevirkede at Guds Ord blev kød. Helligånden viser sin kraft, ikke ved at være grænseløs overlegen over det materielle og ved slet intet at have med det at gøre. Men tværtimod: Han viser sin kraft ved, at »kødet« og den »materielle« tilværelse kan blive redskab for Guds frelse: ja, at det kan blive selve det »sted«, hvor Gud møder sin skabning, rører ved den og bliver del af den.

Når Helligånden kaldes »Herren og Levendegørende«, så er han »levendegørende« på mange måder. Han er »levendegørende« lige fra skabelsen, hvor han som »Gud Skaberånd« er med til at danne den materielle verden, og hvor han som Guds åndepust er med til at frembringe liv — planternes, dyrenes og endelig menneskets liv. Han er »levendegørende« også som den, der skænker nådens liv. Men denne nåde er netop begyndt med Guds Søns »kød«, der »for os mennesker og for vor frelses skyld« blev dannet ved Helligånden i jomfru Marias moderskød.

Kirkens kendetegn

En sidste grund skal nævnes, som må få os til at holde den nikænske trosbekendelse i hævd og hyppigt bruge den i søndagens messe: Denne bekendelse nævner kirkens fire væsentlige og umistelige egenskaber: én, hellig, katolsk og apostolisk.

En gennemgang af disse fire egenskaber er ikke mulig her. Men hver af dem indeholder en rigdom af betydning.

Bekendelsen af kirken og dens egenskaber kommer umiddelbart efter »Nikænum«s sidste Helligåndsbekendelse: »Som har talt ved profeterne«.

Kirken er foregrebet og forberedt i den gamle pagt og dens profeter. Kirken er grundlagt på profetiernes sammenfatning og opfyldelse i Kristus. I kirken er endnu i dag den Ånd virksom, som opbyggede de

første kristnes menigheder på apostlenes og profeternes grundvold (jfr. Ef 2,20).

I en artikel ved begyndelsen af det nye år vil det være rimeligt at påpege sammenhængen mellem Helligånden, Menneskevordelsen og kirken.

Kirken er blevet indstiftet, fordi Guds Ord er blevet kød. Den evige Guds søn er ved Helligåndens virke blevet en del af den historiske og materielle verden. Han giver kirken til opgave at møde netop denne verden, som han selv mødte. Det er den verden, der omgiver os. Den er på så mange måder endnu hård og uforløst i sine strukturer.

Verdensbegivenhederne omkring årsskiftet fylder mange mennesker med ængstelse. Det kan være en fristelse at resignere over for al den nød og uretfærdighed, vi dag for dag hører om i nyhedsmediernes. Der er kun én redning fra fortvivlelse og mismod: Nemlig den Ånd, der »har talt ved profeterne« og som bevirkede menneskevordelsens mysterium midt i vort mørke.

»Gå ud i alverden«

Kirken er ikke blot struktur. Den er kaldet til at formidle liv og håb. Den dag i dag har kirken et »profetisk« kald: den skal vidne i kraft af Guds Ånd, der »viser os det, som kommer« (jfr Jo 16.13). Kirkens fire egenskaber skal komme til syne i verden, ikke som noget, der blot er struktur og organisation: men heller ikke som noget, der er rent åndeligt og u håndgribeligt. Vi har brug for den Ånd, der trænger ind midt i det jordiske og forvandler det. Vi har brug for en kirke, hvor struktur og Ånd ikke er modsætninger, men søjet sammen til enhed — måske en spændingsfuld enhed, fordi kirken i modsætning til Jesus Kristus ikke er fri for synd og alle syndens følger.

Men midt i syndige menneskers svaghed er det kirkens opgave at videregive evangeliet om Guds rige, der er kommet nær. Kirkens enhed skal være håb om forsoning mellem mennesker. Dens hellighed skal illustrere, at kærlighed er stærkere end had. Som katolsk skal den åbne sig for alle dimensioner af det menneskelige. Som apostolisk skal den være redskab for den samme: Ånd, der virkede i apostlene og profeterne, og som endnu i dag giver alle kristne missionsbefalingen: »Gå ud i alverden.....« (jfr. Mk 16.15)

Rødsjorternes hærfører Giuseppe Garibaldi erobrede Rom i 1870

Pavestaten opløses 1870

Italien bestod indtil 1858 af mange små kongedømmer og republikker. Efter Napoleon, som havde indlemmet pavestaten i det franske kejserrige, blev Italien splittet af politisk uro. Tilhængerne af én italiensk republik ville afskaffe alle de små stater. Også i pavestaten opstod uro og hørtes kravet om en helt ny grundlov. Men paven, som var konge i pavestaten, var modstander af en liberal stat, styret efter den franske revolutions idealer.

Den mest kendte af de italienske politikere hed Camillo Cavour. Hver by i Italien har i dag sin Cavourgade og mindst én statue af manden. Men han kunne ikke gennemføre sine planer om et forenet Italien uden væbnet oprør. I en langvarig krig nedkæmpedes alle modstandere. Manden, der førte an i denne kamp, hed Giuseppe Garibaldi. Også han har sin gade eller torv og sin statue i hver by.

Paven på flugt

I 1848 rykkede østrigske tropper ind i Norditalien. Omgående sendte Frankrig sine soldater til pavestaten. En revolution i Rom jog pave Pius IX på flugt til Gaeta ved Napoli. Efter 1850 var roen delvist

genoprettet, men mere og mere blev paven tvunget til at give afkald på sin verdslige magt. I de kommende år lykkedes det for Cavour at samle alle stater til én, med undtagelse af pavestaten.

Roms belejring

Garibaldi var heldig. I 1870 udbrød krigen mellem Frankrig og Preussen. I en fart blev de franske tropper trukket tilbage fra Rom. Nu så Garibaldi sit snit til at rykke op mod Rom. Fra hele Europa meldte frivillige sig til at forsvare byen. Men pave Pius IX havde beordret at undgå blodsudgydelse og standse forsvaret, så snart fjenden indtog byen.

Garibaldi sluttede ringen om Rom og begyndte

belejringen. Den 20. september skød hans rødsjorter sig igennem den gamle kejserlige bymur ved Pius-porten.

Derfra til pavens embedsbolig i Quirinalpaladset var der knap 2 km. Paven blev høfligt taget til fange og sat i fængsel i Vatikanet. Han var heldig, Napoleon havde jo behandlet hans forgængere

Pius VI og Pius VII meget mere brutalt.

Siden denne dag nægtede paverne at vise sig ud mod Peterspladsen, og de underskrev deres hyrdebrev med tilføjelsen »fange i Vatikanet«. I 1929 løste Mussolini dette pinagtige problem gennem en aftale med pave Pius XI: Vatikanstaden blev til Vatikanstaten.

Det første Vatikankoncil

Er paven ufejlbarlig i troen?

I de 12 år mellem 1858, da Garibaldi's rødsjorter begyndte at æde sig ind på pavestatens grænser, og 1870, da Rom blev indtaget, fandt endnu en meget vigtig begivenhed sted. Pave Pius IX var foruroliget over den politiske udvikling i Italien og kirkens muligheder for frit at kunne arbejde i en usikker fremtid. Derfor kaldte han i 1869 alle kirkens biskopper sammen til et stort kirkekoncil, som det hedder.

Der havde i alt været 19 af disse konciler, som var blevet afholdt i mange forskellige byer i Øst og Vest. Siden koncilene i Trient sluttede i 1565, havde dog ingen pave kaldt noget nyt koncil sammen. Da pave Pius IX ikke kunne eller ville forlade Vatikanet, blev dette det første Vatikankoncil (1869-1870).

Kirkens ufejlbarhed — og pavens

Det første Vatikankoncil havde en fyldig dagsorden, men kun få punkter blev nået. Koncilene nåede at drøfte kirkens sandhed og ufejlbarlighed og pavens læremyndighed i forhold til biskoppernes og kirkens. Et spørgsmål voldte besvær: Hvis pavens

Peters-embede skulle betragtes som en ærestitel, — den første blandt ligemænd, var hans læremyndighed da større end de øvrige biskoppers? Og hvis man gik ud fra, at pavens var et overordnet embede med apostlen Peters personlige »nøglemagt« til at løse og binde, kunne man så gå et skridt videre og sige, at pavens personlige læremyndighed faktisk var den samme som kirkens læremyndighed? Kunne han alene tale på kirkens vegne? Det var der stor uenighed om. Den blev endnu større, da et flertal ønskede dette afgjort og forkyndt som hørende til kirkens tros lære (dogmeerklæring).

Alle biskopper var enige om, at Helligåndens vejledning beskytter kirken mod vildfarelse i troen, og at læremyndigheden derfor kan regne med Helligåndens oplysning, når den udtaler sig om kirkens tro og deraf følgende moral-lære. Men spørgsmålet var: Gælder denne kirkelige ufejlbarlighed hele kirken som sådan, eller gælder den også pavens embede alene?

Et stort mindretal af koncilfædrene var imod, at dette spørgsmål blev gjort

Blade af kirkens historie (28)

til emne for en debat om, det skulle gøres til dogme. Uheldigvis kom den internationale politik også her til at spille sin rolle. Især i de franske aviser begyndte en kampagne mod de biskopper, der var imod en dogmeerklæring.

I selve Rom gik man så vidt under debatten at kalde modstanderne af dogmeerklæringen for kættere, som om dogmet allerede var vedtaget! Næsten 50 biskopper rejste hjem i protest mod fremgangsmåden. Til sidst var der et stort flertal tilbage, som stemte for dogmeerklæringen.

Ufejlbarlig — hvad vil det sige?

Dogmet siger: Når paven i kraft af sit Peters embede og under påberåbelse af, at nu taler han ikke som person, men som lære-embedet (ex cathedra) forkynnder noget som kirkens lære, så er det kirkens lære. Deri kan han ikke tage fejl.

Dogmet siger altså intet som helst om pavens mening som menneske, som biskop, som teolog, og intet om hans syn på ting, som ikke har noget med troen at gøre. Ufejlbarligheden siger heller ikke noget om hans personlige hellighed. Dogmet taler om hans embede.

Koncilene afbrudt

Så langt nåede altså Det første Vatikankoncil, men

heller ikke længere. Krigen mellem Frankrig og Preussen, kom pludselig og biskopperne rejste hjem i en fart, inden Garibaldi stormede Rom.

Resten af koncilets dagsorden kom til at vente indtil pave Johannes XXIII kaldte Det andet Vatikankoncil sammen, som varede fra 1962 til 1965.

Kun brugt 2 gange

Kun 2 gange har en pave gjort brug af sin læremyndigheds ufejlbarlighed, og begge gange var det for at sige noget om jomfru Maria.

Den 8. december 1874 erklærede pave Pius IX som dogme, at jomfru Maria er »uplettet undfanget«. Det er et lidt mærkeligt udtryk, som betyder: Udfanget i sin mors skød uden arvesyndens følger, som ellers alle mennesker undfanges med. Derfor kaldes Maria »den rene«.

Denne renhed har intet med hendes jomfruelighed eller personlige hellighed at gøre, men med hendes tilblivelse som det eneste menneske, der ikke arvede den gamle Adams »nej« til Gud, men den nye Adams »ja« inden hun selv skulle føde den nye Adam, som Kristus også kaldes.

Den anden gang, en pave påberåbte sig sin ufejlbarlige læremyndighed, var 15. august 1950. Da erklærede pave Pius XII som dogme, at Maria er »optaget i Himlen med sjæl og legeme«. Faktisk har kirken troet dette siden oldtiden. Utallige malerier og ikoner og altertavler bevidner dette.

Udover disse to tilfælde har ingen pave påberåbt sig sin læremyndigheds ufejlbarlighed, når han udtalte sig.

Da i 1870 krigen udbrød mellem Frankrig og Preussen, gav tilbagetrækningen af de franske tropper fra Rom den italienske hær frit spil: Den 20. september indtog Garibaldi's tropper Rom gennem brechen ved Porta Pia og satte pave Pius IX i fængsel i Vatikanet. Maleri af Ademollo

Edward Schillebeeckx skal ikke ændre sin lære

Alle dogmer om Kristus er svar fra det 4. århundrede på spørgsmål fra det 4. århundrede — og på dette århundredes fagsprog, der benytter sin egen tids filosofiske udtryk. Men hver tid stiller sine spørgsmål på sit eget sprog. Det er teologiens pligt, ud fra Bibel og Tradition at forklare dogmernes trosindhold for det spørgende menneske i dag, og ikke at klamre sig til den sproglige formulering fra dengang, som om det var den forklarende filosofi og ikke troens mysterium, der forkyndes af kirken.

Rom (NC) — Dominikanerpater Edward Schillebeeckx erklærede 15. december 1979 efter to dages hemmelige kirkelige høringer om hans rettroenhed, at han ikke så nogen grund til at ændre sin lære.

Da han talte til over 150 journalister i Roms udenlandske presseklub, sagde han, at de to dages afhøringer (13. og 14. december) af ham for et panel af Vatikanets trosrærekongregation var foregået »i en meget venlig — måske for venlig — atmosfære«.

Han nægtede at nævne navne på sine udspørgere eller sige, hvad de havde spurgt om, eller hvilke synspunkter, de havde givet udtryk for, idet han fremhævede, at udspørgerne under ed var forpligtede til absolut tavshed og derfor ikke kunne tage til genmæle over for noget af det, han sagde.

En storm af protester

Alligevel gav p. Schillebeeckx's bemærkninger en usædvanlig indsigt i fremgangsmåden ved en proces, der har vakt en storm af protester i den katolske verden. Blandt disse protester var der andragender fra talrige teologer i USA, Canada og hele Europa. Et andragende var underskrevet af mere end 60.000 hollandske katolikker, og kardinal Jan Willebrands af Utrecht, den hollandske katolske kirkes leder, forsvarede i en TV-udsendelse p. Schillebeeckx.

Hemmeligholdelse til sidste minut

P. Schillebeeckx mente selv, at det var pressionen fra den offentlige mening, der havde fået Vatikanet til at fremsætte en usædvanlig pressemeddelelse på høringsens første dag, hvor der blev givet oplysning om navnene på de medlemmer af trosrærekongregationen, der skulle deltage i

panelet, og det blev understreget, at det drejede sig om en »samtale« og ikke om en »retssag«.

Fremragende teolog

Vatikanets fremgangsmåde i forbindelse med den 65-årige belgisk fødte teolog, der i 22 år har beklædt lærestolen i teologi og teologiens historie ved det katolske universitet i Nijmegen i Holland, har tiltrukket sig hele verdens opmærksomhed, fordi han regnes for en af Europas mest fremragende katolske teologer.

Kristus-dogmer

De centrale punkter på møderne med trosrærekongregationen var hans lære om Kristus, især om Kristi guddom, om opstandelsen og om Kristi viden om sig selv som Messias og Guds Søn. P. Schillebeeckx's bog »Jesus, et kristologisk eksperiment« (bogen findes ikke på dansk, red.) var det vigtigste af hans værker, der blev drøftet.

Ordstyrer ved møderne var trosrærekongregationens undersekretær msgr. Alberto Bovone. I spørgepanelet sad to af kongregationens rådgivere — den belgiske msgr. Albert Descamps, der er æresdoktor ved det katolske universitet i Leuven i Belgien og sekretær i den pavelige bibelkommission, samt den hollandske dominikaner p. Albert Patfoort, der er professor ved Roms pavelige universitet, St. Thomas Aquinas.

Den tredje udspørger var jesuitten p. Jean Galot fra det pavelige Gregoriana universitet, han var trosrærekongregationens ekspert i panelet. Hans med dygtighed offentliggjorte angreb på p. Schillebeeckx havde ført til en del meningsudvekslinger. Det nyeste og mest kontroversielle af disse angreb var et

interview, som p. Galot gav i Vatikanets radio 4. december, hvor han slog p. Schillebeeckx i hartkorn med andre teologer, hvis lære efter hans opfattelse benægter Kristi guddom.

Ved pressekonferencen fortalte p. Schillebeeckx journalisterne, at direktøren for Vatikanets radio, jesuitten p. Roberto Tucci, over for ham havde undskyldt, at dette interview overhovedet var fremkommet. Tilsyneladende har p. Galot's bemærkninger på det uheldige valgte tidspunkt været en fordel for p. Schillebeeckx.

Kardinal Willebrands gik til modangreb

Lige før høringerne skulle begynde, erklærede kardinal Willebrands i det hollandske TV, at han personligt var overbevist om,

at p. Schillebeeckx ikke fremsætter nogen som helst hæretiske læresætninger, eller at hans lære på nogen måde afviger fra rettroenhed. Kardinalen kaldte teologen for en troens mand, der tjener sin kirke, og sagde, at der er få teologer i dag, der er på højde med Schillebeeckx.

P. Schillebeeckx fortalte journalisterne, at kardinalen en måned tidligere havde sagt til ham, at han ville optræde i fjernsynet »som en neutral iagttagere for at give oplysninger om høringerne«. Schillebeeckx sagde, at kardinalens udtalelser »var et positivt svar for mig«, og kom som en stor overraskelse. Han kunne forestille sig, at kardinalens forsvar af ham var en direkte reaktion på p. Galot's interview, men naturligtvis kunne han ikke sige dette med sikkerhed.

Hvad høringeren gik ud på

Hvad høringerne selv angik, beskrev p. Schillebeeckx en fremgangsmåde, der indebar, at de tre i spørgepanelet stillede spørgsmål vedrørende tre af de ni områder, hvorom kongregationen havde udtrykt bekymring om hans lære. Schillebeeckx sagde, at en af spørgerne havde sagt til ham, at under høringerne gav han udtryk for tro på Kristi guddom, men den tro kunne han ikke finde udtryk for i teologens skrifter. Hertil svarede p. Schillebeeckx:

»Det er Deres personlige indtryk, men jeg er ikke enig med Dem.« Han nævnedede ikke spørgerens navn, men da p. Galot var panelets kristologiske ekspert, og hans syn på Schillebeeckx's skrifter på dette område er alment kendt, antages det i vide kredse, at bemærkningen stammede fra ham.

Da journalisterne spurgte p. Schillebeeckx, om han følte sig ydmyget ved at komme til Rom på foranledning af trosrærekongregationen, svarede teologen, at han syntes ikke om fremgangsmåden og beklagede, at det ikke har noget med menneskerettigheder at gøre, sådan som en sådan proces for tiden foregår. Men som en kristen teolog måtte han affinde sig med at skulle

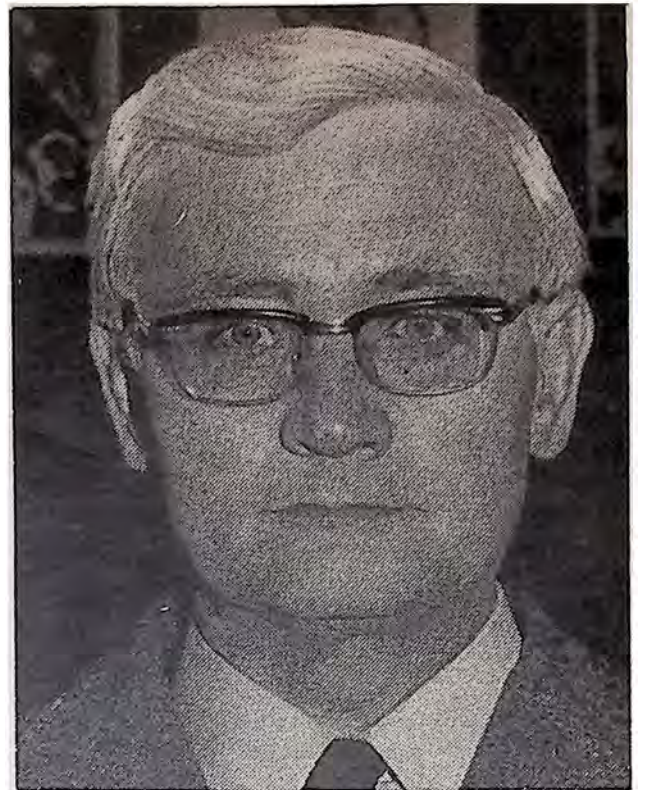
stå til regnskab over for kirkens magisterium (læreembede) og følte sig derfor forpligtet til at efterkomme indkaldelsen.

Proceduren imod menneskerettighederne

Hvad spørgsmålet om menneskerettigheder angår, fortalte han, at den oprindelige forberedelse af dokumenterne omhandlede hans lære var foregået uden hans medvirken. Han gjorde også opmærksom på, at han ikke vidste, hvem der sad i spørgepanelet før den morgen, den første høring fandt sted.

Med sig havde han som rådgiver p. Bastian van Iersel, dekanen ved Nijmegen's katolske teologiske fakultet. Men p. Schillebeeckx fortalte også, at p. van Iersel måtte opholde sig i et tilstødende rum og kun fik lov til at komme ind til de andre i kaffepauserne. P. Schillebeeckx kunne dog forlade forhandlingerne for at rådføre sig med p. van Iersel, hvis han følte, han havde behov derfor. Ifølge en anden kilde gjorde p. Schillebeeckx det i hvert fald en gang.

Høringerne foregik ifølge p. Schillebeeckx's beskrivelse således, at hver af spørgerne først fremsatte en redegørelse og derpå stillede en række

Edward Schillebeeckx OP

»Der er i øjeblikket for mange paver i den romerske kurie. Kardinalerne i kurien synes at stå et trin højere end de øvrige kardinaler i kirken. Dette undergraver kollegialitetsprincippet, som det blev formuleret under det andet Vatikankoncil.«

Edward Schillebeeckx på pressekonference i Rom

spørgsmål. P. Schillebeeckx besvarede så de stillede spørgsmål, og derpå blev redegørelser, spørgsmål og svar fremlagt som en skrevet protokol, som han selv og spørgerne derpå underskrev.

»Jeg kan ikke sige, om de var enige med mig, eller jeg med dem«, var teologen kommentar. Men han tilføjede, at han betragtede de eksisterende divergenser som noget, der ikke havde med troen at gøre, men blot som udtryk for de vanskeligheder, der er ved at forklare mennesker betydningen af forskellige trosudsagn.

»Jeg formoder ikke, jeg behøver ændre mine synspunkter, for jeg tror, jeg er i overensstemmelse med katolsk lære og dogma«, sagde han, da han blev spurgt om, hvad han ville gøre, hvis kongregationen fordømte nogle dele af hans lære. I øvrigt — sagde han — ligger resten af denne proces, der startede for tre år siden, da trosrærekongregationen først stillede ham spørgsmål om visse dele af hans lære, nu ikke mere i hans hænder.

Spørgepanelet kan ikke fælde nogen dom i sagen. Det afsluttende dokument med spørgsmål og svar vil blive overgivet til trosrærekongregationens kardina-

ler, der derpå skal afgøre, om det er nødvendigt at fremsætte en erklæring, der advarer mod dele af hans lære eller fordømme dem. Hvis de beslutter sig til en sådan fremgangsmåde skal erklæringen derpå gennemses og godkendes af paven.

P. Schillebeeckx sagde, at resten af processen ikke behøver medføre, at han igen skal til Rom for at forsvare sig. Samtidig udelukkede han dog ikke helt en sådan mulighed, fordi der heller ikke er noget i den foreskrevne fremgangsmåde, der forbyder kardinalerne at stille et sådant krav.

Ikke i audiens hos paven

P. Schillebeeckx sagde, at han ikke havde ansøgt om en audiens hos pave Johannes Paul II, mens han var i Rom. Da han blev bedt om at fremsætte en bedømmelse af pave Johannes Pauls pontificat ud fra et teologisk synspunkt, svarede han, at det ville være alt for tidligt at foretage en sådan bedømmelse. »Han har udtalt sig meget klart om nogle ting, men om andre er han ikke helt så klar. Han er uhyre intelligent. Men jeg holder stadig en dør åben i min bedømmelse«, sagde han.

Hans Küng afskediget

Vatikanet (NC) — Den svejtsiske teolog p. Hans Küng »kan ikke længere betragtes som en katolsk teolog og kan derfor ikke undervise som sådan«, meddelte Vatikanet 18. december 1979.

Hans Küngs afvisning af ufejlbarheden — at kirken eller paven ikke kan tage fejl i fundamentale tros- eller moralspørgsmål — stod i centrum af Vatikanets fordømmelse, der er dateret 15. december 1979, men først blev offentliggjort tre dage senere.

Denne beslutning, der er taget af Vatikanets tros-lærekongregation og godkendt af pave Johannes Paul II personligt, kan føre til forviklinger mellem kirke og stat i Vesttyskland, fordi Hans Küng er ansat som professor ved det katolske fakultet ved det statsdrevne universitet i Tübingen.

Allerede i 1975 fik Hans Küng en advarsel på grund af sit syn på ufejlbarheden, men tros-lærekongregationen fulgte ikke sagen op, »fordi det forventedes, at han efterhånden ville bringe sine meninger i harmoni med det officielle læreembedes lære.«

»Imidlertid har han indtil nu ikke skiftet mening ... i stedet for har han for nyligt fremsat sit syn igen og mere udførligt ... og endda skønt den hellige kongregation har stadfæstet, at en sådan opfattelse modsiger den lære, der er blevet defineret af Det første Vatikankoncil og stadfæstet af Det andet Vatikankoncil«, hedder det i erklæringen.

Til trods for mere end ti års gentagne sammenstød mellem den kontroversielle teolog og Vatikanet mente mange, at Hans Küng praktisk taget var urørlig på grund af de problemer, der kan opstå, fordi han er statsansat professor i en katolsk lærerstilling. Derved kan der opstå problemer i forbindelse med konkordatet mellem Vesttyskland og pavestolen.

Af større øjeblikkelig interesse for kirken er imidlertid den store betydning som fordømmelsen af Küng vil få for teologisk forskning og undervisning.

Da Vatikanets pressesekretær, p. Romeo Panciroli, fremsatte erklæringen over for en stor skare journalister, der var samlet i

Vatikanet, understregede han, at afgørelsen om Küng ikke havde nogen forbindelse med en nylig fordømmelse af den franske dominikaner p. Jacques Pohier's syn på Kristus eller de lige afsluttede forhør i Rom af den belgiske dominikaner p. Edward Schillebeeckx, hvis rettroenhed var blevet draget i tvivl.

Ikke suspenderet som præst

Erklæringen ændrer intet ved Hans Küngs stilling som katolik eller som præst.

Kardinal Joseph Höffner af Köln, der er formand for den tyske bispekonference, sagde 18. december, at præsten Hans Küngs ret til at undervise som katolsk teolog er inddraget af den lokale biskop. Det er biskop Georg Moser af Rottenburg-Stuttgart, der er den lokale biskop. Han har meddelt, at han har bedt ledelsen af universitetet i Tübingen om at finde en anden stilling til professor Küng.

Biskop Georg Moser

Vatikanets erklæring er underskrevet af præfekten for tros-lærekongregationen kardinal Franjo Seper og kongregationens sekretær ærkebiskop Jerome

Hamer. Pave Johannes Paul II har personligt ved et møde, han havde med kardinal Seper 15. december, godkendt dens offentliggørelse.

Det 1.200 ord lange dokument gør omhyggeligt rede for, at tidligere forsøg på ud andre kanaler at overtale Hans Küng til at ændre sin lære er slået fejl, og at fordømmelsen af hans lære var et sidste skridt, der blev taget af pligtfølelse for at tage vare på »alle troendes« retigheder.

»I deres forskning har teologerne ligesom videnskabsmænd på andre områder en legitim videnskabelig frihed, dog inden for den hellige teologis rammer«, hedder det i erklæringen. »Derfor forsøger de, mens de arbejder, på deres egen måde, at nå til det samme særlige mål som magisteriet (kirkens officielle læreembede) selv, nemlig at bevare, at trænge dybere ind i, at forklare, at lære, at forsvare åbenbaringsens hellige arvegods og på denne måde oplyse kirkens og menneskeslægtens liv med den guddommelige sandheds lys.«

I erklæringen bemærkes det, at »de tyske biskopper og tros-lærekongregationen har handlet i fuld overensstemmelse, når de flere gange har rådet og advaret ham (Hans Küng) for at overtale ham til at udføre sit teologiske arbejde i fuld enhed med det autentiske magisterium (læreembede).«

»I stedet for har han for nyligt igen fremsat sit syn (på ufejlbarheden) mere udførligt ... endda skønt denne hellige kongregation har stadfæstet, at en sådan opfattelse er i modstrid med den lære, der er defineret på Det første Vatikankoncil og stadfæstet på Det andet Vatikankoncil.«

Dokumentet siger også, at pastor Küngs »foragt for kirkens læreembede« er kommet til udtryk andre steder i hans skrifter »utvivlsomt til alvorlig

om, at fordømmelsen af Küng er ganske uden forbindelse med forhørene af p. Schillebeeckx og den tidligere fordømmelse af p. Pohier, har ikke gjort ende på den frygt, der råder i visse kredse. En anerkendt teolog, der ikke ønsker at få sit navn nævnt, siger at han er bange for, at erklæringen vil skabe problemer for den fremtidige teologiske forskning.

Uro blandt teologer

NC's nyhedsbureau har kontaktet flere teologer, der underviser ved pavelige universiteter i Rom. De fleste af dem afslog på stående fod at kommentere sagen og udtalte sig om, hvilken indflydelse denne fordømmelse kan få på den teologiske undervisning og forskning. De fleste af dem havde endnu ikke haft lejlighed til at læse erklæringens fulde tekst.

P. Panciroli's erklæring

»skade for væsentlige punkter af den katolske tro.« Det nævnes specielt, at han lægger en anden mening end den, der er accepteret i kirken, i læren om den salige jomfru Maria og om »Kristi væsenslighed« (»consubstantialitet«) med Faderen.

18. december, samtidig med at Vatikanet offentliggjorde erklæringen mod Hans Küng, udsendte formanden for den tyske bispekonference, kardinal Höffner en lang redegø-

relse, der bekendtgjorde og støttede Vatikanets beslutning.

Kardinalen sagde, at den tyske bispekonference »uden forbehold stadfæster tros-lærekongregationens beslutning og de forholdsregler, der som resultat heraf er taget af biskop Moser.« Han sagde, at kirkens dogme om ufejlbarheden »ved første blik kan synes at være et perifert fænomen«, men at der med det faktiske er mange fundamentale problemer,

der står på spil, som viden om, hvad der er sandt, tolkning af åbenbaringen og traditionen og selve troens vished.

På et andet sted siger kardinal Höffner: »Professor Küng påstår i almindelighed, at han ønsker at bevare og styrke indholdet af de kristologiske dogmer, men faktisk tilslører og reducerer han deres entydige forkyndelse. Når der kun er ringe klarhed om fundamentale punkter i forbindelse med Jesu Kristi persons mysterium, er det ikke blot den katolske tros, men den kristne tros kerne, der trues. Det er derfor ikke tilfældigt, at professor Küng fremstiller læren om den hellige Tre-enighed, om kirken, om sakramenterne og om Maria på en utilstrækkelig måde.«

Sagde nej til proceduren

Hans Küng blev kaldt til Vatikanet allerede i 1971 for at forklare nogle af sine opfattelser i bøgerne »Die Kirche« (Kirken) og »Unfehlbar? — Eine Anfrage« (Ufejlbar? — et spørgsmål). Han afslog både den gang og siden at efterkomme indkaldelsen, idet han hævdede, at under den procedurereform, der benyttes ved sådanne møder med tros-lærekongregationen, ville det være umuligt — for ham at få garanti for en fair høring.

Hans Küng: »Jeg kæmper videre og vil sejre.«

Küngs bitre kommentar

Vatikanet (NC) — Da Vatikanets tros-lærekongregation havde meddelt, at Hans Küng ikke længere kan betragtes som katolsk teolog fremsatte Hans Küng fra sit kontor på universitetet i Tübingen følgende udtalelse:

Jeg skammer mig dybt over min kirke. Endnu i det 20. århundrede foretager den hemmelige inkvisitoriske skridt. Mange mennesker forarges over, at en kirke, der påberåber sig Jesus Kristus, og nu er begyndt at forsvare menneskerettighederne, bagvasker og bringer sine egne teologer i miskredit med sådanne metoder.

I min for nyligt udkomne bog, der nu angribes, og som omhandler ufejlbarhedsproblemet, har jeg ikke gjort andet end gentage mit gamle og indtil nu ubesvarede spørgsmål, og samtidigt har jeg bedt paven om at sammenkalde en kommission af internationalt anerkendte eksperter, der kunne kaste lys over denne sag.

Indvendingerne mod »Christ sein« (Om at være kristen) og min stilling til andre dogmer har ikke været genstand for romerske processer. Endelig forsøgte jeg i min nyeste bog »Existiert Gott?« (Eksisterer Gud) at kaste lys over visse kristne problemer, og mine forklaringer er endnu ikke blevet gjort til genstand for kritik fra kirkens side. Men tilsyneladende har dette kun været et påskud til at bringe en temmelig trættende kritik til ophør. Og mens den hollandske kardinal Jan Willebrands af Utrecht forsvarede sin teolog p. Edward Schillebeeckx ved personligt at gribe ind hos paven til fordel for ham, har visse tyske kardinaler og biskopper i samarbejde med den romerske inkvisition forsøgt at nedbryde tilliden til en af deres egne teologer i et overraskende angreb lige op til jul.

Efter at paven nu endelig — efter 350 år — har indrømmet, at den romerske tros-lærekongregation begik en fundamental

fejl i Galilæi-sagen, har den samme inkvisitionsautoritet gentaget sin umenneskelige adfærd ikke blot over for mig, men også over for talrige andre teologer.

Men jeg har i sinde at blive ved med at være en katolsk teolog i den katolske kirke, at være talsmand for talrige katolikker. Og jeg ved, at jeg bag mig har utallige teologer, præster, religionslærere og lægfolk i vor kirke. Og jeg vil samtidig blive ved med at kæmpe i min egen kirke, indtil denne disciplinære forholdsregel officielt er blevet tilbagekaldt, ganske ligesom pave Johannes XXIII tilbagekaldte fordømmelsen af sådanne fremragende teologer som p. Pierre Teilhard de Chardin, p. Yves Congar, p. Henri de Lubac og andre. Jeg håber på solidaritet inden for og uden for den katolske kirke. Jeg er sikker på, at så mange menneskers kamp for en mere kristen kirke til sidst vil sejre.

De fornyede sakramentsritualer

Af Bent Dalsgaard Larsen

Fortsættelse af serien om Liturgikommissionens arbejde. 1. del stod i k.o. nr. 1.

Det liturgiske kommissionsarbejde efter konciliet begyndte i Danmark helt naturligt og nødvendigt med det store, og for et lille sprogråd med få katolikker, meget krævende arbejde at udarbejde oversættelser, bearbejdelser og udgivelser af selve de for den universelle kirke reviderede grundritualer. Det gjaldt først og fremmest messen og en række tekster i tilknytning hertil som det store lektionar med hele den nye læseordning.

»Herrens Bord« 1. udgave var den vigtige frugt af dette arbejde. Det fulgtes af en række andre ritualer: Ritual til brug ved dåb af et barn, Firmelsen, Trostbetræftelse, Ægtevielsen m. fl. Disse udgivelser, trykt på Kateketcentralen, har været bærende i indføringen af liturgi-formen i vort bispedømme. Det er gennem dem, vi rundt om i sognene har stiftet bekendtskab med den nye liturgi.

Til foreløbig brug

Disse første udgaver blev udsendt »til foreløbig brug«, som det i reglen hed, og dermed var det tilkendegivet, at man ikke kunne regne med, at de var de endelige udtryk for og gengivelser af de nye ritualer. Det måtte imødeses, at ritualerne skulle bearbejdes yderligere, inden de havde fundet den form, der kunne regnes for en mere blivende form.

Det er jo kun ganske naturligt, og det er klart, at man ikke kan komme videre, før det slidsomme første og grundlæggende arbejde er gjort. Men man kan sige, at det liturgiske kommissionsarbejde fra ca. 1974 især har bestået i revidering og supplering af den første serie af ritualer, idet supplering her skal forstås dels om områder, der hørte til de forskellige ritualer, men som ikke var taget med i første omgang, dels om nye ritualer, der endnu ikke var udgivet, og som nu ved anden gennemgang skulle oversættes, bearbejdes og udgives i deres helhed.

En meget vigtig side ved denne del af arbejdet har det været, at ritualerne nu i anden omgang skulle føres ud over deres foreløbige præg og frem til godkendelse ved såvel biskoppen som Kongregationen for sakramenter og kultus ved pavestolen.

Hvad arbejder vi med

Således har vi fået Herrens Bord i 2. udgave, Bodens sakramente i 1. udg., Barmhjertighed i 2. udgave og firmelsen i 2. udg. o.s.v. Liturgikommissionen er for øjeblikket ved på tilsvarende måde at forberede 2. udgave af Ritual for ægtevielse, ligesom Ritual for de syges salvelse skal gøres færdigt til godkendelse i Rom, og det samme gælder ritual for begravelse, for optagelse m. m. — Dertil kommer en række andre opgaver, som kommissionen løbende forestår.

Der skal hvert år laves et hæfte for liturgien i henhold til kalenderen, og et større arbejde med at udarbejde en kalender for Danmark med danske og nor-

diske helgener indføjede er netop blevet afsluttet og godkendt i Rom. Liturgikommissionen skal også udtale sig i forbindelse med ændringer af kirkerum ud fra de herfor gældende liturgiske regler, og liturgikommissionen er naturligvis stærkt inde i billedet i forbindelse med store opgaver som udgivelse af en ny salmebog og planer om udgivelse af messebog og tidebog. Og der kunne nævnes mange flere enkeltheder. Men lad dette være et indtryk af det generelle felt, som liturgikommissionen arbejder med.

Omfattende indledning vigtig

Hvert ritual fra Rom er forsynet med en omfattende indledning, der gør rede for den teologiske baggrund og den pastorale mening med det nye ritual. Det er derfor her, vi finder den vigtigste hjælp til forståelsen af de nye ritualer og deres anvendelse. Det betyder, at det har været en stor mangel, når vi har været nødt til at udsende ritualerne uden vejledning for at få dem hurtigt frem, eller når de på anden måde er udsendt i helt forkortet form og med ritualordene alene. For derved risikeres let, at selve meningen med de nye ritualer, og dermed selve ånden i reformen, ikke kommer til sin ret.

Et eksempel herpå er de få sider fra bodens sakramente, der alt for let indbyder til, at man ændrer ritualordene, mens det nye rituals egentlige mening og dermed dets egentlige betydning for den enkelte og for kirkefællesskabet ikke kommer frem. For vi må huske, at klargørelsen af meningen i liturgien og med liturgien var et hovedanliggende for konciliet.

Derfor må vi være meget opmærksomme på disse indledninger til ritualerne, og selv om de ikke medtages i deres helhed i de udgaver, der udsendes til menighedsbrug, så indføres der i de reviderede udgaver dele og sammendrag fra de officielle vejledninger, som interesserede i øvrigt kan få i deres helhed i duplikeret form fra Kateketcentralen.

Koret Psallite Deo med lederen Herman van Tooren.

Psallite Deo fylder 10 år

Koret en vigtig faktor for kirkelivet i Århus

Koret »Psallite Deo« har i disse dage eksisteret i 10 år og hermed været en vigtig faktor i vores kirkeliv i Århus og mange andre steder.

Koret har fornyligt afholdt sin årlige julekoncert i vor kirke med en meget stor skare af tilhørere. Af

opførte værker kan nævnes: Antonio Vivaldi: Beatus vir (Davids salme 112). Antonio Caldara: Missa in B for solister, firestemmig blandet kor, to violiner og cello.

Der vil også være mange trosfæller i Jylland og på Fyn, som vil stå bag disse

linier med en lykønskning og tak for korets indsats, igennem mange år i forbindelse med den årlige valfart til Øm.

Korets leder, organist og samlingspunkt Herman Van Tooren fortjener en særlig tak.

Erik Carlsen

Fra andre tidsskrifter

LABORA

Labora 18. årg. nr. 6. December 1979

Forsiden: »Tre billeder til eftertænkning« af Per Seitzberg efter idé fra »Begegnung«. Lederen, der er skrevet af GBA beskæftiger sig med »Kan jeg ikke gøre for det?« Efter en udtalelse fra KA's generalforsamling følger »Kristnes ansvar for freden« af G. Bune Andersen. Hans

Nebel skriver »Mod bomben«, og George Bune Andersen om »Oplevelser i Tjekkoslovakiet« og om »Censur«. Om »Problemer i Mellempøsten« skriver Meta Ditzel. George Bune Andersen, der er præsidiemedlem af Berliner Konferenz, bringer under overskriften »Katolsk møde i Tjekkoslovakiet« et memorandum, der blev vedtaget 13. september 1979 i Dolny Smokovec på et seminar, der blev afholdt af »Berliner Konferenz for europæiske katolikker«, og Pacem in Terris«, en forening af katolske gejstlige i Tjekkoslovakiet.

Om »Rædsel og gru« skriver George Bune Andersen, og »Formandens beretning« fra Efterårsgeneralforsamlingen er også

af ham. »Set og sket siden sidst« af Ellen Nielsen efterfølges af »Forklarelens bakke« af Flemming Andersen. Til sidst har Knud Johnsen skrevet et lille stykke »Om katolsk skole«, inden bladet slutter med »Tolv Tanker« af Per Seitzberg — efter idé fra »Kirken arbejder«.

Labora udkommer 6 gange årligt — pris 30 kr. Løssalg 5 kr. Eksp. Skovdestien 12, 1 tv. 2400 Kbh. NV.

prosit

Prosit — Katolsk Ungdomsblad december 1979

Efter en prolog følger »Vold — et nødvendigt skridt, et nødvendigt onde?« — af Eric Messerschmidt. Hanne B. Petersen anmelder Bodil Moseholms »Det ene øjeblik er han kærlig« — Tværstamtaler om kærlighed, og Bodil Moseholms »De vil ikke tage mig alvorligt« — Tværstamtaler om familien. Thomas Høyer skriver om »økoteologi« og Thomas M. Nielsen om »Abort — et symptom«. Efter et interview med Thomas Mailand-Jørgen-

sen følger »Solidaritet og kritik i kirken« af Jesper Fich. Efter »breve« kommer »Nyt fra DUK« — forårsprogram 80. »Rhodesia i krig« er en oversættelse af en rapport, der blev udsendt i september af den rhodesiske katolske kommission for retfærdighed og fred, da Rhodesia-Zimbabwe-konferencen startede i London. Til slut er der et digt af Jørgen Michaelsen »Frygtløst sidder mørkets fugle ...«.

Prosit's adresse: katolsk Ungdomssekretariat, Skt. Kjeldsgade 3, 2100 København Ø. Bladet udkom i 1979 med 4 numre (man havde netop lovet et minimum af 4 numre), det kostede i 1979 35 kr. i abonnement. Næste nummer udkommer marts 1980.

Med biskoppen

»Ved dagens begyndelse«

Morgenduelige lyttere kan i ugen den 11.-15. februar møde biskop Hans L. Martensen i den kendte radioserie Ved dagens begyndelse. Udsendelserne går i æteren mandag-fredag kl. 6.50 på program 1.

Som stikord har biskoppen valgt kristendommens »en gang for alle« — det at Kristus døde og opstod én gang, og at livet kun leves én gang.

Meddelelse til radio-klubberne

Under vor landsformand John Lundorfs sygdom bedes meddelelser, som ønskes udsendt i Danmarks Radio, indtil videre sendt til: Erik Carlsen, Skoleparken 80, 8330 Beder.

Ingen fred uden sandhed

Fortsat fra forsiden.

I sin drøftelse af vold og løgn siger paven, at det menneske, der vil fred, ikke kan lukke øjnene »for den tendens, uretfærdighed og strid, der er en del af vor verden. Man må se den tydeligt, som den er og må — af respekt for sandheden — kalde den ved dens rette navn.«

På samme måde kan mennesker, der vil fred, ikke ignorere alle aspekter af en modstanders handling, for nogle af dem kan være gode.

Våbenkapløbet

»Først og fremmest giver sandheden os alle mere grund til ikke at miste modet på grund af uretfærdighedens ofre. Den opmuntrer os til at regne med de fredens kræfter, som lidende enkeltpersoner eller folkeslag har inderst inde.«

I sit budskab fordømmer pave Johannes Paul II våbenkapløbet. »Selve eksistensen af dette våbenkapløb kaster en mistanke om usandfærdighed og hykleri over visse erklæringer om ønsket om fredelig sameksistens.«

Paven tilbyder imidlertid også en erstatning for

vold. »Vi kan ikke for alvor fordømme, at der gribes til vold, med mindre vi gør noget for en tilsvarende bestræbelse for at erstatte den med modige politiske initiativer, hvis formål det er at fjerne trusler mod freden ved at angribe uretfærdighedens rødder.«

Vold er løgn

I sit fredsbudskab gentager pave Johannes Paul II, hvad han sagde i Drogheda i Irland: »Vold er løgn, for vold modarbejder sandheden i vor tro og sandheden om vor menneskelighed. ... Stol ikke på vold. Understøt ikke vold. Det er ikke en kristen metode. Det er ikke den katolske kirkes metode. Tro på fred og tilgivelse og kærlighed. For det kommer fra Kristus.«

Som afslutning foreslår paven alle mennesker at foretage sig noget for at skabe »tilgivelse og forsoning inden for deres egen familie, inden for de sociale og politiske områder, de er medansvarlige for.« Du vil da gøre sandheden, og sandheden vil gøre dig fri.«

Ingeniør Josef Kaplan, der her ses med sin familie, er medlem af Charter 77, og han blev arresteret den 12. oktober 1979. Også trykket på de kristne i Tjekkoslaviet er blevet forstærket. For øjeblikket forberedes en proces mod aktive grupper af lægfolk og præster. I de fleste tilfælde har staten til hensigt at inddrage tilladelsen til at udøve præstelige funktioner.

Paven blander sig i Tjekkoslavakiets politik

Skriver det tjekiske blad »Tribunen«

Rom (NC) — Ifølge flere italienske aviser har et tjekkoslovakisk blad beskyldt visse »reaktionære kredse« i Vatikanet for åbenlys indblanding i socialistiske landes indre anliggender.

Det tjekkoslovakiske ugeblad »Tribunen« har kritiseret Vatikanet for at følge USA i dette lands syn på Helsinki-aftalen om Europas sikkerhed og samarbejde om menneskerettigheder, den erklæring som i 1975 blev underskrevet af 33 nationer i Øst- og Vesteuropa samt af USA og Canada. Også Pavestolen er medunderskriver af aftalen.

Uden udtrykkeligt at nævne den polskfødt pave Johannes Paul II skriver »Tribunen«, at man har bemærket en forskel i den nuværende stillingtagen af reaktionære kræfter i Vatikanet i modsætning til forholdene under Paul VI og Johannes XXIII, hvor den katolske kirke arbejdede for fred, afspænding og lighed folkene imellem.

Advarsel

Nu har Vatikanet imidlertid — efter det tjekkoslovakiske blads mening — forladt den stilling, det indtog ved den paneuropæiske konference i Beograd i 1977, idet Vatikanet nu lægger stor vægt på »formodede krænkelser af

menneskerettigheder i socialistiske stater.«

På denne måde har den katolske kirke, skriver bladet, forladt det religiøse område, som den forstår sig på, og har begivet sig ind på den politiske arena. Herom skriver det kendte italienske dagblad »Corriere delle Sera«, der udkommer i Milano, at artiklen i »Tribunen« er den tjekkoslovakiske regerings reaktion på et brev, som 350 tjekkoslovakiske katolikker i slutningen af okto-

ber i fjor sendte til pave Johannes Paul II. I brevet beskyldtes den tjekkoslovakiske regering for at forfølge troende.

Artiklen kan imidlertid også — ifølge »Corriere delle Sera« — være en advarsel til Vatikanet om ikke at blande sig i den forrestående retssag mod de katolikker, der blev arresteret 10. september i fjor (se »k.o.« nr. 17 s. 12), og som beskyldes for at udbrede »antinationale« skrifter.

Jøder, kristne og muslimer studerer traditioner i fællesskab

Washington (NC) — Medlemmer af den jødisk-kristne — muslimske triangel har i fællesskab udsendt en erklæring om, at de vil hellige sig studiet af de tre monoteistiske traditioner af abrahamitisk oprindelse for at nå til en forståelse af hver enkelt af traditionerne i sig selv og i relation til de andre.

Dialogen føres af personer, der både er teologer og engageret i jødedom, kristendom eller islam. De er ikke officielle repræsentanter for deres religiøse trossamfund.

På baggrund af tredialo-

ger, der allerede har fundet sted, har gruppen udsendt en foreløbig erklæring, hvori det hedder: »I det mindste er vi fælles om den tro, at forståelse snarere end uvidenhed, kendsgerninger snarere end fantasier, og fornuftige samtaler snarere end blind forudindtagethed skaber et sikrere grundlag for fred blandt vore trossamfund.«

Gruppen mener også, at religionen kan spille en stor rolle for »løsningen af de konflikter, der plager verden i dag, både i Mellemøsten og andre steder.«

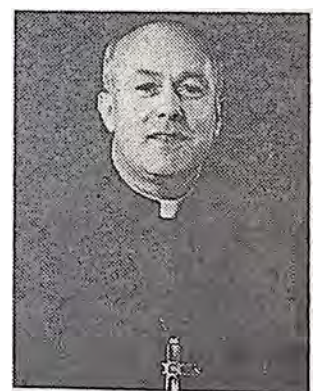
Landsynode i England

— Dagsordenen for den engelske nationale pastorale synode der skal afholdes i Liverpool i maj i år, er nu blevet offentliggjort.

London (NC) — Som forventet opdeler dagsordenen synodens tema i syv hovedemner, der skal diskuteres på syv forskellige minikonferencer, som synodens 2.000 deltagere fordeles i. Hver af de syv grupper skal til slut stemme om de anbefalinger, gruppen er nået frem til, og som skal præsenteres for hele synoden ved dennes sidste møde 6. maj. Der er ingen planer om, at synoden i sin helhed skal stemme om disse anbefalinger.

Det første emne: »Medansvar og samarbejde« dækker sådanne emner som samråd, kristen enhed og kirkens økonomi. Et andet beskæftiger sig med embedet, med lægfolkets apostolat og med kvinder.

Dagsordenen giver lejlighed til, at alle de kontroversielle emner, kirken møder, kan diskuteres: fødselskontrol, skilsmisse, indgåelse af nyt ægteskab, ordination af kvinder, præsters celibat, laicering af præster (dvs. præsters genoptagelse i lægfolket) og behandlingen af teologer.

Ny ærkebiskop i Belgien

Biskoppen af Antwerpen, Godfried Danneels (46) er udnævnt til ærkebiskop af Mechelen og Bryssel. Han efterfølger kardinal Leo Jozef Suenens. Biskop Daneels er medlem af Trosælærekongregationen, og han er udnævnt til en af de delegerede præsidenter for den nederlandske synode.

Næste nummer udsendes den 13. februar

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgarsstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

Kirken i Holland, side 2
 Fasteaktion 1980, side 5
 Hans Küng, side 6-7
 Hans Küng og økumene, side 8

katolsk orientering

Mandag den 14. januar begyndte særsynoden for de nederlandske biskopper i Vatikanet. Under forsæde af paven samlede deltagerne om eftermiddagen, efter en fælles gudstjeneste, til åbningssamlingen. Her hilser paven på nogle af særsynodens medlemmer. Fra venstre biskopperne Ernst (Breda), Bluysen (s'Hertogenbosch) og kardinal Knox, præfekt for kongregationen for gudstjenester og sakramenter. Læs mere om konflikten i Holland side 2. Foto KNA.

Schillebeeckx ønsker en mindre centraliseret kirke

Advarer samtidig mod faren for at kirken identificeres med paven

Rom (NC) — P. Edward Schillebeeckx går ind for en mindre centraliseret kirke og advarer imod »faren for at kirken identificeres med paven«. Disse tanker er fremsat i et interview, der er offentliggjort i det romerske dagblad »Il Messagero«.

P. Schillebeeckx, der i december i fjor tilbragte tre dage i Vatikanet over for et panel, der udsurgte ham om hans teologiske ideer, forsvarede interviewet også sin teolog-kollega professor Hans Küng og sagde, at der er »for mange paver« i den romerske kurie, kirkens centraladministration.

»Man må huske, at i de første århundreder var de lokale kirker de fundamentale, vitale og primære centre i kirken, sagde han. »Nu genoplives de lokale kirker, fordi der er mindre

behov — jeg siger ikke: intet behov — for en centralisering i Rom«.

P. Schillebeeckx ønsker, at pave Johannes Paul II ville udøve sit embede lidt mindre offentligt og tilføje: »I fremtiden må paveembedet udøves på en mindre centraliseret vis«.

Küng er rettroende

Med hensyn til professor Küng, den svejtsisk fødte teolog, der er professor i Tübingen i Vesttyskland og i december af Vatikanet blev frataget sin ret til at undervise som katolsk teolog, udtalte p. Schillebeeckx sig meget positivt. »Küng er en komplet rettroende teolog, når det drejer sig om kristologien (læren om Kristus) og spørgsmålet om Treenigheden. Han tolker dogmet, han benægter det ikke«.

»Måske er der nogle teologer, der benægter det«, tilføjede han, »men det er ikke tilfældet med Küng«.

Autoriteten

P. Schillebeeckx sagde, at det er ganske »normalt«, at der er en »konservativ tendens« inden for den officielle kirke, fordi det er dens opgave at sikre troen. Det er også normalt med »en vis spænding mellem læreembedet og den teologiske forskning«, sagde han, »men det er ikke normalt når spændingen stiger, så der ikke mere er tillid.

Autoriteten i kirken burde i vore dage udøves på »demokratisk vis« mener Schillebeeckx. »Kristi magt er i kirken, i de troende og i læreembedet. Man kan ikke sige, at det er læreembedet alene, der har magten«.

Vi kan ikke i dag leve i en kirke af i går

Den ekstraordinære bispesynode i Rom behandler spændingen mellem hollandske katolikker

Den Haag (KIPA-ADEMA) — 14. januar ankom de syv hollandske biskopper til Rom, hvor de skulle mødes med pave Johannes Paul II for i fællesskab at prøve på at få løst den polariserede hollandske kirkeprovinser's problemer.

Denne ekstraordinære synode eller partikulærsynode bliver den første i kirkens historie. Allerede i 1972 foreslog den fhv. ærkebiskop af Utrecht, kardinal Alfrink, i et brev til pave Paul VI, at der skulle afholdes en sådan synode, der skulle give paven mulighed for at danne sig et overblik over de udviklinger, der var startet i Holland i 60'erne med det formål at omsætte Det andet Vatikanconcils resultater i kirkens daglige liv.

Denne periode med intensive drøftelser mellem biskopper og troende på pastoralkonciler på såvel bispedømmeplan som på nationalt plan har givet genlyd overalt i verden og gjorde Hollands romersk-katolske kirke til, hvad man kaldte kirkens »ideologiske laboratorium«. Det mest karakteristiske ved denne periode var den stærke følelse af samhørig-

hed mellem de troende og biskopperne.

Et andet karakteristisk træk var den usædvanlige åbenhed i drøftelserne af alle de spørgsmål, der dukkede op i den efter-koncilære periode. Der var dog en gruppe konservative, der ikke tog del i disse dynamiske tilnærmelser. Det gjorde pavestolen heller ikke, da spørgsmål som fødselskontrol og præstecølibatet blev taget op til diskussion.

Bragt uorden i det hele

Det endelige resultat af den stadigt voksende mistillid mellem Rom og de hollandske katolikker var udnævnelsen af to udtalt konservative biskopper: i 1970 biskop Adriaan Simo-

nis af Rotterdam og i 1972 biskop Jo Gijsen af Roermond. Disse udnævnelser standsede enhver udvikling. Siden da er forholdet mellem den hollandske kirke og Rom blevet tydeligt forværret. Ved mere end én lejlighed lod pavestolen direkte eller indirekte de fem andre hollandske biskopper forstå, at de havde »bragt uorden i det hele«, men biskop Gijsen blev rigeligt rost for, at han gik sine egne veje.

Resultatet blev imidlertid, at mange katolikker, der var stærkt engageret i diskussionsgrupper og pastorale aktiviteter, mistede håbet om at kunne opbygge en »levende kirke«, som de og deres børn kunne trives i.

Fortsættes på bagsiden

Paven vil mægle mellem Sovjet og USA

Rom (NC) — Ifølge den italienske avis L'Occhio har pave Johannes Paul II for nyligt taget forskellige initiativer for at medvirke til en løsning på den verdenskrise, der er opstået ved Sovjets invasion i Afghanistan. Avisen siger, at det hele er foregået i største hemmelighed, og Vatikanet har ingen kommentarer hertil.

Imidlertid havde paven allerede i de foregående uger ved flere lejligheder brugt stærke ord for at advare mod den tiltagende spænding i verden.

Ifølge L'Occhio skulle der være mindst tre pavelige initiativer i gang:

— Kontakter mellem USA's og Sovjets delega-

tioner ved FN og pavestolens observatør ved FN, ærkebiskop Giovanni Cheli.

— Kontakter mellem USA's og Sovjets ambassadører i Paris og pavestolens nuntius i Frankrig, ærkebiskop Angelo Felici, der skulle undersøge mulighederne for et topmøde mellem Jimmy Carter og Leonid Brezhnev.

— »Top-hemmelige kontakter« med Sovjets ambassadør i Italien af ærkebiskop Luigi Poggi, Vatikanets specialist i østeuropæiske anliggender, der skulle forsøge at få et møde i stand med Sovjets udenrigsminister Andrei Gromyko.

Udnævnelsen af Adriaan Simonis til biskop af Rotterdam var ikke populær i hans bispedømme.

Løsningen af problemerne i den hollandske kirke af stor betydning for alle

Det største problem i Hollands kirke og årsagen til synodens indkaldelse er mangel på fællesskab blandt biskopper, præster, ordensfolk og lægfolk

Vatikanet (NC) — De drøftelser, der har fundet sted på den ekstraordinære synode i Rom, som blev indkaldt for at løse påtrængende problemer i den katolske kirke i Holland, kan blive af stor betydning for den katolske kirke i næsten alle vestlige lande.

Ved en høring i Rom sagde Henk Kouwenhoven, de hollandske biskoppers pressesekretær, at konflikter over moralske problemer, teologiske kontroverser og liturgiske reformer, »ikke er noget hollandsk problem, men universelt«. Det største problem i Hollands kirke og årsagen til synodens indkaldelse er den »mangel på fællesskab«, der råder blandt biskopper, præster, ordensfolk og lægfolk, sagde Kouwenhoven.

Da man spurgte ham, hvad der er den »mest iøjnefaldende« grund til denne mangel på fællesskab, svarede han: »Det er et godt spørgsmål til biskopperne«.

Lige siden Det andet Vatikanconcil (1962-65) har den katolske kirke i

Holland været kendt for sine hurtigt gennemførte efter-koncilære ændringer. Dette har ikke blot givet vanskeligheder inden for kirken i Holland, men har ført til visse kontroverser med Vatikanet, der har givet genlyd i pressen ud over hele verden.

Dramatiske overskrifter

Nogle af de mere dramatiske overskrifter i pressen i 60'erne og tidligt i 70'erne rettede blikket mod kontroverser som:

— Vatikanets indvendinger mod »Den hollandske Katekismus for Voksne«, hvor man forsøgte at indlemme Det andet Vatikanconcils reformer og udtrykke troen i moderne vendinger.

— Klart udtalt uenighed i den hollandske kirke med forbudet mod kunstig fødselskontrol, som det kom til udtryk i pave Paul VI's rundskrivelse 1968: »Humanae Vitae«.

— Massiv afgang fra præstedømmet og ordenssamfundene i Holland.

— Dannelse af Det hol-

landske nationale Pastoralkoncil, der ville have præstecelibatet gjort frivilligt, ville have ændret kirkenes lære om fødselskontrol og ville have Vatikanet til at ophøre med at modsætte sig nationale pastoralkonciler.

— Delegationer af hollandske biskopper rejste til Rom for at opnå, at præstecelibatet blev gjort frivilligt, eller i hvert fald et nyt syn på problemet.

— Vatikanets forbud mod en katekismus, der

Baggrunden for vanskelighederne

Hvad er nu baggrunden for alle disse vanskeligheder i den katolske kirke i Holland?

Nederlandene blev kristnet i det 9. årh. Men som følge af den protestantiske reform var den katolske kirke i Holland fra slutningen af det 16. årh. til midten af det 19. igen »missionsmark«.

Skønt katolikker ikke blev tvunget til at blive

blev benyttet i skolernes højere klasser i to af de syv hollandske bispedømmer.

Lukning af de traditionelle præsteseminarier, der blev erstattet af et mere fleksibelt pastoralt og spirituelt uddannelsesprogram for præstestuderende, med teologiske kurser ved statslige universiteters katolske teologiske fakulteter.

— Udbredte uautoriserede liturgiske eksperimenter og almindelig støtte til gifte præster, der fortsat læste messe trods deres biskoppers indvending.

— Stærke protester fra organiserede lægfolk- og præstegrupper over den pavelige udnævnelse af to konservative biskopper: biskop Adrian Simonis af Rotterdam i 1970 og biskop Jo Gijsen af Roermond i 1972.

Nu er hollænderne igen »kommet først« med en efterkoncilær nydannelse — den første »partikular-synode« (en national synode under pavens forsæde), siden pave Paul VI i 1965 gav regler for sådanne og andre bispesynoder.

protestanter, blev deres kirker beslaglagt, offentlige gudstjenester forbudt, og katolikker måtte ikke være medlemmer af håndværker- eller handelslav.

Fordi der kun var få præster, ingen biskopper, og fordi katolikker var udelukket fra politik og i vid udstrækning også fra handel og industri, gik katolicismen tilbage. I begyndelsen af det 19. årh. genvandt katolikker imidlertid de politiske rettigheder, katolicismen blev igen en politisk magtfaktor, og kirken voksede.

Økumenisk foregangsland

I 1853 blev det hollandske hierarki genoprettet, men hollandske katolikker var stadig kulturelt isolerede og religiøst set uhyre konservative.

Historikere daterer den hollandske katolicismes genoplivning til Den første Verdenskrig. Katolikker fik da adgang til alle grene af det politiske og kulturelle liv. Der oprettedes flere og flere katolske Universitet grundlagt.

Under Den anden Verdenskrig var der i Holland en stærk modstandsbevægelse mod den tyske besættelse. Modstandsbevægelsen

arbejdede på tværs af alle konfessionelle linier og skabte en ny atmosfære af samarbejde på alle planer i hele landet. Den katolske og den reformerte kirkes nye indstilling gjorde i 1950'erne Holland til et økumenisk foregangsland.

Tempoet ned

På Det andet Vatikanconcil var kardinal Bernard Alfrink af Utrecht en af de ledende skikkelser. Den belgisk-fødte dominikaner pater Edward Schillebeeckx, der allerede dengang underviste ved universitetet i Nijmegen, var de hollandske biskoppers teologiske ekspert ved konciliet, og han var en af de mest indflydelsesrige teologer på konciliet.

Den daværende msgr. Jan Willebrands fra bispedømmet Haarlem var sekretær i enhedssekretariatet, der spillede en afgørende rolle på konciliet. 1969 efterfulgte kardinal Willebrands kardinal Augustin Bea som sekretariats præsident, og i 1975 efterfulgte han kardinal Alfrink som ærkebiskop af Utrecht og de hollandske biskoppers leder. Han har beholdt sin stilling i enhedssekretariatet og betragtes i den økumeniske verden som en af den ka-

grund inaktive. Verdenspræsternes antal faldt næsten lige så voldsomt: fra 4.000 i 1963 til 2.800 i 1979, og heraf er 800 i pensionsalderen.

Af Hollands 5.6 millioner katolikker gik 51 pct. til messe i løbet af påsken 1979, og i almindelige weekends 28 pct. I 1963 opfyldte 88 pct. deres påskepligt.

På den anden side bemærkes det i synodens forberedelsespapir, at 274 lægfolk (245 mænd og 29 kvinder) arbejder full-time som »pastorale medarbejdere« i seks af de hollandske bispedømmer. Kun i bispedømmet Roermond, der ledes af biskop Gijsen, hvis udnævnelse i 1972 forårsagede så stor uro, er der ingen »pastorale medarbejdere«.

Biskop Gijsen, der har advaret mod den liberale katolicisme, der kan føre til et skisma i hans land, kan gøre gældende, at 15 af de 28 præster, der er ordineret i Holland 1975-78 hører til hans bispedømme, skønt dettes 1 million katolikker kun udgør lidt mere end en sjettedel af Hollands katolikker.

Biskop Gijsen er den eneste biskop, der har genindsført de traditionelle præsteseminarier i sit bispedømme. De øvrige bispedømmer fortsætter med en friere præsteuddannelse.

Stor religiøs interesse

Blandt lægfolk i Holland er der stor religiøs interesse. Af de 1.100 studenter, der studerer ved landets fem katolske teologiske fakulteter, er det kun en lille del, der ønsker at blive præster. Den store religiøse interesse inden for de snævre grænser af et af verdens tættest befolkede lande gør sit til at enhver religiøs kontrovers drøftes vidt og bredt.

Den hurtighed, hvormed der er sket ændringer i deres kirke og i deres forhold til landets kulturelle og intellektuelle liv har yderligere skærpet diskussionerne blandt Hollands katolikker og har medvirket til den polarisering, som biskopperne nu siger, truer med at lamme kirkens effektivitet.

Netop, fordi de hollandske katolikker siden Det andet Vatikanconcil er blevet et symbol, en slags mikrokosmos med alt, hvad der rører sig af godt og dårligt i den efterkoncilære kirke, vil den specielle hollandske synodes indsats for at løse sine problemer blive betragtet med stor interesse af hele kirken.

Kardinal Johannes Willebrands spillede en afgørende rolle ved Det andet Vatikanconcil. Han betragtes i økumeniske kredse som en af den katolske kirkes mest fremtrædende skikkelser

Lige siden De andet Vatikanconcil (1962-1965) har den katolske kirke i Holland været kendt for sine hurtigt gennemførte efter-koncilære ændringer.

Seks kardinaler deltog i synoden

Vatikanet (NC)C — Foruden den hollandske kirkes primas, kardinal Jan Willebrands af Utrecht, udnævntes yderligere seks kardinaler til at deltage i den hollandske partikularsynode i Rom, meddelte ærkebiskop Jozef Tomko, bispesynodens generalsekretær.

De seks kuriekardinaler var: kardinal Franjo Šeper, præfekt for tros- og kongregationen, kardinal Sebastino Baggio, leder af kongregationen for biskopper, kardinal James Robert Knox, præfekt for kongregationen for sakramenter og gudstjeneste, kardinal Eduardo Pironio, præfekt for kongregationen for ordener og sækular

institutter, kardinal Silvio Oddi, præfekt for kongregationen for præster og kardinal Gabriel-Marie Garrone leder af kongregationen for katolsk undervisning.

Herved blev synodens deltagere 20; kun 10 af dem er hollændere: lederne af de syv hollandske bispedømmer, to repræsentanter for landets ordensfolk og p. Joseph Lescauwæ, »ekstraordinær sekretær« for synoden.

De seks kuriekardinaler kunne deltage i alle synodens drøftelser, men kun stemme i sager, der lå inden for deres specielle kompetenceområde.

Fastebestemmelser 1980

Der er i forbindelse med fastetiden to officielle faste- og bodedage: Askeonsdag og langfredag. Ved faste forstår kirken, at man kun spiser eet egentligt måltid om dagen, og lader de øvrige måltider være et minimum, hvis man ikke helt undlader dem. På fastedage undgår man endvidere kødspiser.

Kirken forpligter kun personer mellem 21 og 60 år til at deltage i denne form for faste, men opfordrer de øvrige til at finde andre egnede former for bod på disse dage.

Ovennævnte fastebestemmelser angiver kun et minimum og er nærmest symbolske. Da Mother Teresa modtog fredsprisen, sagde hun et ord om, at det gør ondt for alvor at elske. Er vi som kristne parat til at elske, så det gør bare en lille smule ondt?

Med glæde har jeg konstateret, at en præst i Folkekirken har opfordret sine sognebørn til, én bestemt dag i fastetiden at lade helt være med at spise og at give de derved sparede penge til Folkekirkens Nødhjælp.

Andre har foreslået, hver dag i fastetiden at have en »usynlig gæst« med bords — måske endda at dække en ekstra, tom kuvert på bordet — og så for hvert måltid at betale

for endnu ét menneskes føde. Det, vi gennemsnitligt bruger til ét måltid, er nok til at give mange mennesker i de fattige lande en portion mad.

Nogle katolikker gennemfører hver fredag i fastetiden en »vandgrødsdag«, hvor de enten spiser vandgrød eller andet helt billigt mad, og giver det derved tjente til de nødlidende. Gid hver eneste katolsk familie ville være opfindsom og på en eller anden mærkbar måde at markere fastetiden. Pengene kan gå til Katolsk Fasteaktion, eller til andre gode aktioner for nødlidende.

Påskekomunionen

Bestemmelser for modtagelse af påskekomunionen 1980.

Messen og modtagelsen af Herrens legeme og blod er centrum i både den enkelte og kirkens liv. Kirken har derfor siden middelalderen pålagt de troende som et minimum at modtage alterets sakramente til påske, hvor vi fejrer Kristi død og opstandelse og hans stadige tilstedeværelse iblandt os.

Tiden for modtagelsen af påskekomunionen strækker sig fra palmesøndag den 30. marts til pinsesøndag den 25. maj 1980.

Hans L. Martensen

Nyt fra bispekontoret

Annelise Kristensen har centralkartoteket som sit arbejdsområde på bispekontoret. Det forholdsvis nye EDB anlæg har været en stor hjælp i at holde orden i kartoteket, som gerne skulle stemme overens med sognenes lister. Foto Knud Kluge.

Nyt om præster og deres embeder

Msgr. Geertz-Hansen's embedsperiode som præst for de fransk-talende katolikker i København er fra 1. oktober 1979 forlænget med 1 år.

Pater Jacques Adams C.S.S.R. er efter eget ønske trådt tilbage som sognepræst ved Skt. Annæ Kirke i København. Pater Josef Völk C.S.S.R. er konstitueret som sognepræst indtil 1.7.1980. For samme periode varetages andenpræstens opgaver af et team bestående af paterne L. Brunicardi, J. Dudek og St. Huber.

Pastor D. Timmermann har afløst msgr. Knud Ballin som koordinator for turistsjælesorgen i bispedømmet.

Efter at mandatet for medlemmer af Kommissionen for præstelønninger var udløbet, har biskoppen bedt præsterådet udpege 2 medlemmer for en ny 3-årig periode. Præsterådet udpegede de 2 hidtidige medlemmer pater J. Adams C.S.S.R. og pastor G. Kreienbühl. Derefter har biskoppen i samråd med pastoralrådets forretningsudvalg udpeget pastor D. Timmermann som det tredje medlem.

Den nye funktionsperiode løber fra 1. januar 1980.

Pater Johs. Simons S.J. (København, Niels Steensens kollegium) har nedlagt sit præsteembede og har gennem sine ordensforretninger søgt om at blive løst fra sine ordensløfter.

Det er vigtigt at bispedømmets centralkartotek er ajourført

Ingen uvedkommende har adgang til oplysninger i kartoteket

Det er vigtigt, at såvel de enkelte sognekartoteker som også bispedømmets centralkartotek til stadighed er så ajourført som muligt. Derfor skal der her ved et nyt års begyndelse gøres opmærksom på følgende:

Bispekontoret modtager hovedparten af oplysninger om adresseændringer fra 2 kilder: sognekontorerne og avispostkontoret. Oplysningerne herfra noteres løbende i centralkartoteket, og EDB-servicebureauet udarbejder på dette grundlag hver måned en »ajourføringsliste« for hvert sogn. Denne liste, som bliver sendt til hvert sogn, indeholder oplysninger om samtlige ændringer, der er registreret i de forudgående 30 dage. Hvert sogn har en beholdning af formularer med overskriften »indberetning«. Disse skal udfyldes og indsendes løbende til bispekontoret ved ændringer, som skal indarbejdes i centralkartoteket.

I denne forbindelse skal sognene være særligt opmærksomme på nyregistreringer af f.eks. nye konvertitter, tilflyttere og ikke mindst unge, der er fyldt 16 år, eller unge der har fået selvstændig adresse.

I slutningen af hvert

kvartal får sognene tilsendt en liste, hvor alle sognets registrerede i centralkartoteket er opført i alfabetisk orden. Disse kvartalslister skal gennemgås nøje, for

a) at sognekartotekerne ved hjælp af disse kan ajourføres

b) at centralkartoteket kan blive underrettet — ved hjælp af de under 2 nævnte indberetningskemaer — om mangler eller fejl i listerne.

Mandag - torsdag

Fru Annelise Kristensen, der på bispekontoret har centralkartoteket som sit arbejdsområde, vil

gerne være sognene behjælpelig i kartoteks-spørgsmål. Annelise Kristensen kan træffes pr. telefon (01 11 60 80) mandag-torsdag kl. 10-15.

Fortroligt materiale

For at imødegå misforståelser, der undertiden er opstået, skal det her samtidigt klart tilkendegives, at ingen uvedkommende har adgang til oplysninger i bispedømmets centralkartotek. Kartoteket behandles på bispekontoret som fortroligt materiale. Der er kun adgang for de på bispekontoret ansatte, som i embeds medfør har brug for oplysninger.

Tilskud til sognenes økonomi fra Bonifatius-Werk i Paderborn

I forbindelse med ansøgninger til Bonifatius-Werk i Paderborn om økonomisk støtte til projekter eller pastorale aktiviteter skal sognene og de katolske institutioner her gøres opmærksom på følgende:

1) ansøgninger kan kun fremsendes af biskoppen

2) ansøgninger behandles af Bonifatius-Werk kun 1 gang årligt

3) for at ansøgninger kan indsendes og behandles rettidigt, skal de være biskoppen i hænde senest 1. juli.

4) efter afleveringen af ansøgningen kan der ikke forventes svar fra Bonifatius-Werk før det efterfølgende årsskifte eller i tiden der omkring

5) Bonifatius-Werk er ikke tilbøjelig til at yde støtte til aktiviteter eller

projekter, der allerede er igangsat på »forventet efterbevilling«

6) Bonifatius-Werk er i hvert enkelt tilfælde interesseret i at kunne lade en tak for ydet støtte (i form af en beretning om og/eller billeder af et udført projekt eller aktivitet) gå videre til sine mange trofaste bidragsydere i Tyskland gennem sine publikationer.

Tegner al forsikring

Lyngby Hovedgade 4
2800 Lyngby
Telefon (02) 87 54 11

Fors.kons. Sven Iding

Gensidig belæring

Der er ikke sivet meget ud af samtalerne mellem de nederlandske biskopper, paven og de emne-kompetente kuriekardinaler, samlet til særlig synode i Rom. I skrivende stund foreligger der endnu ikke noget slutdokument som sammenfatter mødets forløb og dets resultater.

Synoden varede næsten en uge længere end planlagt og et par oplysninger om begrundelsen herfor nåede dog ud til den meget vågne offentlighed. Iagttagere tolker dette som et bevis for, hvor svært det var, at tvinge modsatte meninger nærmere hinanden, ikke blot mellem de 5 ældste, pastoralt fremadskuende biskopper og deres 2 yngste kolleger, der vel er blevet udnevnt for netop at sejle en modsat pastoral kurs, men også mellem de nederlandske biskopper som kollegium på den ene side og kuriekardinalerne på den anden side.

Det var ingen hemmelighed, at biskoppemes kollegiale samarbejde var belastet af spændingen mellem de 5 og de 2. Det var jo for at genoprette enheden, særsynoden blev indkaldt hos paven. Men kuriekardinalerne med ansvar for præsteuddannelse og bispedømmerne erfarede, at lokale biskopper kan have modsatte erfaringer og ønsker end topfolk i administrationen. Kardinal Baggios planer om, at oprette 3 nye bispedømmer i Nederland gik temmelig på tværs af de tanker, de nederlandske biskopper selv for længst havde gjort sig i den retning, navnlig da det viste sig, at Baggio ville genoprette den pastorale ligevægt ved at udnævne endnu 3 konservative biskopper, så stillingen blev 5 mod 5. Der formodes, at biskopperne har holdt benet stift i denne debat og forkastet en nyopdeling af landet i 10 bispedømmer hen over hovedet på bispekollegiet og uden forud at konsultere kompetente folk i Nederland — og ikke bare i Rom.

Det forlyder, at biskopperne principielt var enige med »pavens linje« i spørgsmålene om præstecelibat og livsvarig præstetjeneste.

Paven lyttede. Efter sigende har alle deltagere lært at lytte. Det blev såmænd meddelt, at de nederlandske biskopper havde fået en bedre indsigt i kuriens dispositioner, og at kuriekardinalerne havde fået en bedre forståelse for de lokale biskoppers synspunkter. Det sidste er nok det vigtigste, for kurien har stadigt, alle lovede reformer til trods, den tendens at se kirken som en institution, hvori ensartethed og underdanighed er meget nemmere at administrere end en besværlig mangfoldighed af holdninger og meninger. Men de lokale biskopper oplever kirken som et godt eller dårligt fungerende menneskeligt fællesskab med hver sin måde at være menneske på, den fælles tro til trods.

Hvis kurien har lært, at et system bør nøjes med et minimum af generelle retningslinjer og overlade det pastorale ansvar til dem, der har det i kraft af deres bispeembede, så har de nederlandske biskoppers særsynode gjort kollegialiteten en stor tjeneste.

Willem Wuyts

»Katolsk orientering« fordrejer og fortier synspunkter

Eftersom »katolsk orientering« er det eneste talerør for dansk katolicisme, mener vi, bladet har en fundamental forpligtelse til at tilstræbe alsidighed. Heri skulle ligge, at det har en mere informerende end

manipulerende funktion. Dette må indebære, at »katolsk orientering« skulle gengive forskellige teologiske synspunkter loyalt og sagligt — også når disse kommer fra Rom.

Ikke desto mindre konstaterer vi en tendens til at fordreje eller fortie synspunkter, der ikke harmonerer med redaktionens holdning. Det sidste men ikke mindst graverende eksempel herpå finder vi i p. Willem Wuyts' lederartikel (k.o. 9. januar), hvori Kung/Schillebeeckx-sagen tages op til vurdering. Under beskrivelsen af hvad der kaldes forhøret »af Schillebeeckx, hævder lederskribenten, at de tre »eksaminatorer« led under mangel på kompetence til at beklæde dette hverv. Især om Jean Galot konstateres det fra p. Wuyts' side, at han ikke »hørte hjemme blandt samtalepartnere«. Der ironiseres i en overbærende tone over denne teologs håbløst traditionalistiske litterære produktion. Vi har svært ved at se, hvorfor kirkens læreembede skulle udelukke en teolog, der åbent repræsenterer brede

traditionalistiske lag i kirken.

Vi finder, at dette desværre er et karakteristisk udtryk for en mondæn og bedrevidende elitetænkning, der ikke kan andet end skade kirkens folkelighed og universalitet.

I betragtning af den stærkt ensidige og vildledende dækning Kungsagen har fået i den danske dagspresse, hvor der anvendes udtryk som »inkvisition«, »kætterjagt«, »mørk middelalder« etc. er det deprimerende, at »katolsk orientering« ikke i højere grad ser det som sin opgave at medvirke til, at læserne bibringes en mere afbalanceret information.

Børge og Inger
Fruelund Jensen
Claus Thule Madsen
Hans J. Frederiksen
Kirsten Halskov Madsen
Bente Frederiksen
Bruce P. Kyle

Nødvendigt med en radikal nytænkning i DUK

På baggrund af den debat, man har søgt at sætte igang blandt unge katolikker, om formålet med deres organisation Danmarks Unge Katolikker (DUK), en debat der skal lægge op til vedtagelsen af en ny formålsparagraf på DUK's årsmøde i marts, har vi følgende at bemærke:

DUK's hidtidige vage linie, der har givet sig udslag i manglende evne til at ruste ungdommen til den pressede situation, vi som diasporakatolikker befinder os i, har været i god overensstemmelse med den hidtidige formålsparagraf, ifølge hvilken »udbredelsen af det kristne fællesskab i og uden for Den romerske katolske Kirke« er målet for foreningens arbejde. Arbejdet med de unge er ikke indraget i den gamle formålsparagrafs kerne.

Det kræver mere og mere mod af unge mennesker at vedkende sig tilhørsforholdet til kirken blandt jævnaldrende kirkefremmede unge, mere mod, end de fleste er i besiddelse af. Dette burde efter vor mening have til følge, at DUK lagde sin linie om, så man helligede den altovervejende del af foreningens arbejde til bestræbelserne på at gøre de unge fortrolige med troen og liturgien og hjalp dem til at finde deres plads i kirken og tage stilling til livets problemer ud fra en kristen livsholdning, — i lyset af kirkens lære.

Enhver, der nøgternt betragter de nuværende forhold, må med foruroligelse konstatere, hvor få (også blandt trofaste DUK'ere), der er villige til at leve sig ind i kirkens liv og følge dens autoritet. DUK's force er nemlig at samle store mængder af unge til sommerlejre, weekends og

lign., men disse unge ses sjældent i menighedeme eller i anden katolsk sammenhæng.

Forhåbentlig vil disse linier kunne vende de ansvarliges opmærksomhed mod nødvendigheden af en radikal nytænkning i formuleringen af den kommende formålsparagraf og i 80'ernes ungdomsarbejde.
Bertil Frosell
Michael Plum

Behov for mere oplysning om præste- og ordenskald

Nordiske præstestuderende til møde i Würzburg

I midten af december mødtes en gruppe præste- og ordensstudenter fra de nordiske lande i Würzburg på foranledning af en invitation fra msgr. dr. Helmut Holzapfel og St. Ansgarswerk, Würzburg. Dr. Holzapfel er for mange kendt som en stor ven og velgører for de nordiske kirker gennem flere årtier.

Ud fra en oversigt over præster og præstestuderende i Danmark blev situationen i de øvrige lande sammenlignet og diskuteret. Den store mangel på information om forskellige studiemuligheder og ordener blev stærkt understreget. Desuden blev det fremført, at det er absolut nødvendigt at engagere alle katolikker i regelmæssig bøn for nye kald.

Efter en indledning om situationen for kirken i Tyskland af dr. Holzapfel, fortsatte diskussionen næste dag. Der blev vist en række informative og meditative brochurer og hefter til hjælp for dem, som overvejer et liv i Kristi tjeneste. I diskussionen kom

tydeligt frem, at det ville være ønskeligt med noget tilsvarende på de nordiske sprog.

Der blev også tid til besigtigelse af de smukke omgivelser. Om aftenen blev gruppen inviteret hjem til dr. Holzapfel, hvor også den nye biskop af Würzburg, dr. Paul Werner Scheele var til stede. Biskop Scheele er stærkt involveret i økume-

nisk arbejde i Tyskland, og det prægede da også den to timer lange samtale med ham.

Mødet blev afsluttet efter to dage om formiddagen den 16. december. Der var stor taknemmelighed over, at den tyske kirke med sin generøsitet muliggør sådanne kontakter mellem nordiske præstestuderende.

Gustav Johannessen

Påskerefugium på Magleås

I 1980 bliver der igen afholdt Påskerefugium på Magleås, fra skærtorsdag den 3. april til 1. Påskedag den 6. april, under ledelse af pater A. Dekkers, S.J.
Emnet er: »Indføring i Påskemysteriet og Påskens Liturgi«.

En nyoprettet fond, der kommer deltagere på Magleås til gode, gør det muligt at fastsætte prisen til ialt:
med enkeltværelse kr. 250,00 pr. person
med dobb. værelse kr. 200,00 pr. person

Mulighed for, mod ekstra betaling, at ankomme onsdag den 2. april og afrejse 2. Påskedag.

Nærmere oplysninger ved henvendelse til sekretariatet for Magleås, Høsterkøvej 6, 3460 Birkerød. Tlf. (02) 81 07 15 - mandag til fredag kl. 10.00 til 15.00.

Gennem medierne hører vi ofte om de store flygtningeproblemer i verden, som flygtningene her på billedet fra Kampuchea. Der er også »glemte flygtninge«, som lider lige så stor nød, flygtninge som af en eller anden grund ikke har den store nyhedsinteresse, men som har lige så stort et behov for hjælp. Foto KNA.

Fasteaktionen 1980 hjælper flygtninge

Af Knud Ballin

På forsiden af den årbog, som udsendes af den tyske Caritas for 1980, står i stærk rød farve på blå baggrund det symbol, som Charles de Foucauld havde syet på omslaget til sit brev. Det viser et hjerte, som krones af et kors: Kristi kærligheds hjerte, som samler alt i sin lidelse og død på korset.

Charles de Foucauld's liv og tanker kunne måske være ledestjernen for vor kommende fastetid og fasteaktion, — som de nordiske biskopper har bestemt skulle glæde flygtninge i den store verden — et ønske, som kan skabe forståelse for hver og en af os i en uheldig verden og kalde mange til at dele lidelser og skuffelser med Kristus. Hans komme her til jorden ville understrege, at alle og enhver er brødre og søstre, og ingen kan svigte sit kald til at elske sin næste.

Vending i hans liv

Charles de Foucauld fødtes d. 15. september 1858 i Strasbourg. Som 14-årig begyndte han sin militære løbebane. Snart mistede han troen og levede et vildt liv, der endte med, at han blev stødt ud af officersstanden p.g.a. manglende disciplin.

Da han var 28 år gammel, skete der en vending i hans liv. Charles de Fou-

cauld omvendte sig til et kristenliv uden nogen form for krompromis. Han viede sig helt til Guds tjeneste og til nøje efterfølgelse af Jesus. Han ønskede »den ringeste plads i Bethlehem, Nazaret eller Kalvaria«.

Levede evangeliet på en ny måde

Denne nye vej førte ham først i en periode som trappist i Frankrig og Syrien fra 1850 — 96. Derpå levede han som eremit i Nazaret fra 1897 til 1900. I 1901 modtog han præstevielsens sakramente og besluttede sig til at leve i Saharas ørken. Han førte her et liv i Guds nærhed og var uindskrænket til disposition for de fattige, han mødte på sin vej. Han forsøgte således at virkeliggøre evangeliet på en ny måde blandt mennesker, som var helt ukendt med kristendommen. Den 1. december 1916 blev han dræbt af en ung tuareg i Tamanrasset i Algeriet.

Før sin død havde Charles de Foucauld ikke en eneste tilhænger, selvom han i høj grad havde ønsket det. Han havde endog affattet flere udkast til ordensregler. Også hans forsøg på at føre islamitter til Kristus var helt resultatløse. »I over 10 år har jeg læst messe i Tamanrasset, men ikke en eneste har ladet sig døbe«, skrev han et par år før sin død. »Hvis

hvedekornet ikke falder til jorden og dør, bliver det alene, men når det dør, bringer det megen frugt« (Joh. 12.24).

Efter sin død og især efter 1945 opstår en dyb åndelig bevægelse. Flere religiøse fællesskaber går ind på Charles de Foucaulds ideer for udbredelsen af evangeliet — især blandt de fattige. Hans livs eksempel er ikke blot et budskab til verden, men det åbner for en radikal ændring fra en alt for mangel og borgerlig kristendom til evangeliets absolute budskab.

Kors og hjerte

I dobbeltsymbolet »kors og hjerte« viser Charles de Foucauld sin teologi og sin åndelige retning. Af og til udtrykker han sig med den korte formulering: Jesus — Caritas. »Jesus er vor frelser gennem sit kors — han elsker alle mennesker fra sit kors.« »Jeg forsøgte af al kraft at vise, at vor religion er helt og fuldt kærlighed, et sandt broderskab, og korset dets »sindsbillede«.

Som sin åndelige lærermester, Teresa af Avila, følte Charles de Foucauld sig »som den korsfæstedes medarbejder«. Hans livsopgave var sammen med Jesus på korset til enhver tid at virke for alle menneskers frelse. Det var ikke en kærlighed for særligt

hårdt ramte menneskers skæbner, som fik ham til at virke sådan, men erfaringen om Jesu Kristi vilje til at frelse alle, der forpligtede Charles de Foucauld til et ubegrænset beredskab for alle, som Jesus elskede i sin død på korset. Jesus ville være menneskets tjener og ikke sin egen — derfor påtog han sig nedværdigelse og korsdød.

De mindste og de fattigste

Dette blev for Charles de Foucauld livets ideal. Han besluttede sig til en radikal fattigdom — mere radikal, end han havde fundet den hos trappisterne. Fattigdommen alene muliggjorde det for ham, i total hengivenhed at elske de mindste og fattigste brødre.

Efter at have overgivet sig til den korsfæstede Kristus, kunne han ikke mere finde sig i at leve et andet liv, end det Kristus havde levet — ingen behagelig tilværelse, men derimod så hård og selvudslettende, — som Jesus af Nazaret. »Jeg vil ikke rejse på første klasse på min livsvej, når han, som jeg elsker, tilbagelegde den på den ringeste klasse.« »Vor egen fornærelse er det mest virksomme middel, vi har, til at forene os med Jesus og gøre godt mod vore medmennesker«.

Tanker og citater af eneboeren Charles de Foucauld

— At være barmhjertig, at bøje sit sind for al elendighed, både legemlig og navnlig åndelig er en opgave til at frelse et lem på Kristi legeme, og det ikke blot for en kortere periode, men for hele evigheden.

— Det er meget svært at elske sin næste på rette vis, hvis man ikke samtidig vil give afkald på alt og overgive ham det hele. Der er så uendelig megen nød omkring os, og hvis vi virkelig elsker andre, så må vi være rede til at give ham alt.

— Hvis vi vier os til de fattige, som trænger til så meget, og som af Jesus er overantvortet til os, ikke blot som vore brødre, men som os selv, så elsker, plejer, ernærer, trøster, helliger og redder vi dem.

— Mange mennesker lider her på jorden både legemligt og åndeligt, fordi de mangler timelige og åndelige goder, som vi kan dele med dem.

— Hvad man gemmer til sig selv og ikke giver til andre, vidner om, at man ikke elsker sin næste som sig selv, men sørger for sin egen fremtid, og lader sin bror dø af sult.

— Bekymrer vi os om dem, som mangler alt, og som ingen bekymrer sig om, så bliver vi venner med dem, som aldrig har haft nogen venner.

— Gud elsker frem for alt de fattige.

— Kærlighed er ikke blot at være beredt på et givet tidspunkt, men til stadighed. Den må — så vidt det er muligt — give alt, som den har, og forpligte sig med de stærkeste bånd for en uoverskuelig fremtid.

— Kærlighed består ikke blot i at føle, at man elsker, men i at ville elske. Når vi elsker vor næste som os selv, så er den sande kærlighed allerede i os.

Broder Charles af Jesus er det navn som Charles de Foucauld (1858-1916) valgte for at udtrykke evangeliets universelle præg. Det var ham som først fik grundideen til »Jesu små brødre« og »Jesu små søstre«.

Tag godt imod fasteaktionens girokort og vær ikke sparsom i at hjælpe mennesker i nød og uden hjemstavn

Og nu til sagen i »sagen Hans Küng«

Af Anton Hopp, biskoppelig vikar i Solothurn, Svejts

Efter nogle ugers ophidselse og oprørthed finder jeg, at det nu er på tide, at man går over til sagen — skriver den biskoppelige vikar Anton Hopp fra Solothurn i Svejts, og han fortsætter: Men da denne sag, som det drejer sig om, ikke totalt kan skilles fra hændelsesforløbet ved inddragelsen af Küngs ret til at undervise, skal der først fremsættes nogle bemærkninger om dette hændelsesforløb.

Hændelsesforløbet

1. Man må virkelig stille sig selv det spørgsmål, om den romerske tros-lærekongregations fremgangsmåde har været præget af særlig klogskab, og om den stemmer overens med vore dages retsopfattelse. Man har i tros-lærekongregationens bekendtgørelse heller ikke gjort meget for at belyse den saglige baggrund.

I den forbindelse ville det også have været rimeligt med nogle selvkritiske overvejelser ved den konkrete udøvelse af læreembedet. Tros-lærekongregationen synes ikke at vide, hvor udbredt den »antromerske stemning« er, derfor spørger den tilsyneladende heller ikke om årsagerne dertil, hvad der kunne have forhindret den i at miste meget af sin troværdighed.

Kongregationen må også helt have overset, hvor uforståeligt, ja, ligefrem »uhyggeligt« begrebet »pavens ufejlbarhed« er. Jeg må selv indrømme, at det positive indhold og den indre betydning heraf er først gået op for mig gennem de af professor Küng forårsagede diskussioner — hvad der ganske vist ikke var hans hensigt.

2. Men man må også stille det spørgsmål, om en samtale mellem tros-lærekongregationen og Hans Küng ville have ført til et andet resultat. Küng er ikke blot en »spørgende teolog«, som han selv siger, men han har også svar på rede hånd og fremfører dem, så de ikke kan misforstås, men efter min mening har han ikke taget andre teologers kritiske spørgsmål alvorligt nok.

Küng har sagt, at prin-

cippet »audiatur et altera pars« er blevet krænket, dvs. man har ikke lånt ham øre. Det er beklageligt, men på den anden side er han gennem sine skrifter nok blevet hørt tydeligt i Vatikanet. En samtale ville ikke have kunnet finde frem til nye kendsgerninger, det gjorde samtalerne med biskop Moser heller ikke. Skønt professor Küng har erklæret sig rede til en samtale, viser brevsvekslingen mellem ham og tros-lærekongregationen, at det ikke er let at få ham i tale.

3. Tros-lærekongregationens erklæring omhandler en sag, der har stået på i over ti år. Der er sikkert chancer, der er forpassede, men skal man være saglig, kan man ikke lægge hele skylden herfor på den ene side — tros-lærekongregationen. Også professor Küng har selv bidraget til at forværre klimaet. Det må konstateres i sandhedens interesse.

Sagen

Den sag, det drejer sig om, kan ikke fremstilles inden for en artikels rammer uden visse forenklinger. Jeg håber alligevel at nå frem til sagens kerne.

»Pavens ufejlbarhed«

Det første Vatikanconcil tillagde pavén, som kirkens øverste lærer, og concilerne — p.g.a. guddommelig bistand — den ufejlbarhed, som Kristus ville udruste sin kirke med, når de definitivt med den højeste læremyndighed (ex cathedra) afgør, at en lære skal stå ved magt. Denne »ufejlbarhed« er nedlagt i og lokaliseret i kirkens ufejlbarhed, dvs. at kirken, der har fået løfte om Guds

Ånd, der leder den til hele sandheden, ikke kan tage fejl i væsentlige ting. Dogmet om »pavens ufejlbarhed« giver altså på ingen måde dækning for alt, hvad »Rom« siger.

Det første Vatikanconcils lære er afslutningen på en lang udvikling. Allerede de første conciler udtalte absolut forpligtende sandheder, og har »de facto« betragtet sig selv som »ufejlbare«. På Hans Küngs opfattelse, at apostlene ikke hævdede, at de ikke kunne tage fejl, har Heinrich Fries svaret: »Men apostlene gjorde krav på, hvad der faktisk menes med ufejlbarhed og mere end det: at aflægge

forpligtende, autoritativt vidnesbyrd om sandheden med en umiskendelig afgørelses-myndighed, der kan være forbundet med afgrænsning og udelukkelse«.

At en dogmatisk formulering aldrig kan omfatte hele Guds sandhed, det vidste allerede Det første Vatikanconcil. Denne viden om de dogmatiske formuleringers historiske sammenhæng er siden blevet uddybet. Man kan aldrig forstå en trossætning løst fra dens sammenhæng, den er altid opstået i en bestemt situation. »Situation« refererer til den daværende modstander, imod hvem afgørelsen blev

truffet, eller den mulighed, at modstanderen slet ikke blev forstået rigtigt, det refererer til tanker, der er helt forskellige fra vore, eller sproglige begreber, der siden har ændret sig.

Professor Küngs tese

Hans Küng bestrider nu, at der findes trossætninger, der i kraft af et koncils eller en paves autoritet ikke kan være forkerte. Hans Küng afviser på forhånd, at enhver trossætning i det mindste i sit grundlæggende sigte er i overensstemmelse med sandheden. Dette gælder ikke kun for dogmet om pavens »ufejlbarhed«, men gælder alle concilers og kirkens læreudtalelser, ja endda Bibelen.

Küng bestrider ikke, at kirkens tro er henvist til sætninger og bekendelser, og at der også kan eksistere sande trossætninger. Han siger endda, at der kan være situationer, hvor et »endegyldigt ja eller nej« under omstændigheder må kræves »om det så skal koste livet«, men sådanne sætninger, er en

»foranstaltning for en vis tid«, ikke en »for evighe-den bestemt og principiel foranstaltning, men kun en af situationen betinget sproglig udformning«.

At udforske sandheden, det er ifølge Küng opgaven for den kritisk-videnskabelige teologi, der tolker Det nye Testamente historisk-kritisk. Teologen står ganske vist inde for kirkens tro, tager imidlertid ikke sit udgangspunkt i kirkens læreafgørelser, men undersøger dem kritisk ud fra Det nye Testamente, der studeres historisk-kritisk. Teologen må ikke være »system-immanent« (dvs. en, der holder sig inden for »systemet«, dvs. inden for den romersk-katolske kirkes forpligtende trosoverlevering). Den »system-immanente« teolog beskyldes af Küng for »fikst og klogt at ændre et dogmes betydning, indtil den gamle formel til sidst stråler i en ny og forbløffende moderne klædedragt« i stedet for at indrømme, at dogmet er en fejltagelse.

Problematikken

Her drejer det sig nu om problemer, der berører den katolske kirkes selvforståelse og radikalt drager den i tvivl. I betragtning af den nu følgende problematik må jeg sige, at jeg har forståelse for tros-lærekongregationens afgørelse.

1. Küng har bebrejdet Karl Rahner, at han driver »system-immanent« teologi. Herpå har Rahner svaret: »Jeg har altid følt mig som en »system-immanent« teolog og har aldrig villet være andet. Jeg har altid kæmpet mod begrænsninger og utroværdige tolkninger i dette »system«. Men hvis man kan finde principielle fejltagelser i de sidste og afgørende sætninger, hvormed dette »system« erklærer, at det absolut identificerer sig, så træder man uden for dette system«.

I den katolske kirkes selvforståelse, som den har været fra kirkefædrenes dage, er kirkens tros-overlevering (den rigtigt forståede tradition) forpligtende; den er det område, inden for hvilket der drives teologi, selv om dette område ikke lader sig entydigt afgrænse.

Allerede Bibelen, vor tros grundlag, er i sit omfang bestemt af kirkens tros-overlevering. I den forstand er den katolske teolog »system-immanent«. Når derfor tros-lærekongregationen faktisk forudsætter denne »system-immanens« (en undervisning på kirkens vegne og efter

Hans Küng på bålet

Blandt de mere farverige protester var afbrændingen af Küng og hans bøger foran Kölns domkirke, søndag den 6. januar. Den nyoprettede Hellige Inkvisition, klædt som dominikanere og anført af en kvindelig biskop, kaldte sig International Aktionskomité »In brennender Sorge«!

dens opfattelse), så er fragtagelsen af »missio canonica« heller ikke så overraskende. Det kan ses som en bekræftelse på, at Hans Küng ikke er nogen »system-immanent« teolog.

Her ud fra kan der også kastes lys over striden om, hvorvidt Küng er en »katolsk« teolog eller ej. Professor Küng kalder sig selv for katolsk teolog, troslærerkongregationen bestrider dette. Her benyttes ganske vist begge gange udtrykket »katolsk«, men i forskellig betydning.

Küng og troslærerkongregationen har ikke de samme forestillinger om, hvad »katolsk« vil sige. For troslærerkongregationen betyder det at være »katolsk« at antage kirkenes tradition. Küng har et langt mere omfattende og frit begreb, der ikke falder sammen med et tilhørsforhold til den katolske kirke, som historisk realitet.

Det vakte nogen opsigt, da Karl Rahner betegnede kontroversen med Küng som ikke længere »indrekatolsk« og mente: »Under de givne forudsætninger kan man kun føre en sådan samtale med Küng som med en liberal protestant, for hvem hverken et koncil eller Bibelen er absolut forpligtende, og i hvert fald ikke i den betydning, som de stadigt har for en normal katolsk teolog, selv om også sandhedens historiske relativitet tages med i betragtning...«

2. Men også derfor er hele sagen uhyre alvorlig, fordi det drejer sig om erkendelse af sandheden og om sandhedens forpligtende karakter. For erkendelsen af sandheden tillæg-

ger Küng — som allerede nævnt — den historisk-kritiske metode en meget vigtig opgave. Den skal først og fremmest finde tilbage til den »historiske Jesus« og vurdere Bibelen og overleveringen i forhold til ham.

Videnskabelig metode gøres absolut

Her synes det imidlertid, som om en videnskabelig metode gøres til noget absolut. Med denne metode kan man f.eks. kun fastslå Jesu opstandelse som noget, disciplene vidner om. Rent sagligt er det rigtigt, men at Jesus er opstanden, er en trossætning. Er den måske forkert, kan man på grundlag af Küngs tese spørge. Men når apostlene (hvis efterfølgere biskopperne er!) vidnede derom, gjorde de så ikke netop krav på en autoritet, der er absolut forpligtende og forudsætter »ufejlbarhed«?

Küng hævder ganske vist — som også allerede nævnt — at der gives situationer, hvor kirken må kræve et endegyldigt ja eller nej. Men kan et sådant ja eller nej kræves under omstændigheder, hvor det gælder livet, hvis dette krav muligvis er forkert, og hvem vil stille dette spørgsmål?

»Trossætningernes forpligtende karakter forudsætter, at de er fejlfri. Hvis dogmerne kun var situationsbetingede sproglige udtryk, var de ikke længere en udformning af det befriende evangelium, men den dybeste form for trældom under den foreliggende tidsperiodes lov. Her står faktisk alt på spil.« (Walter Kasper).

Det skyldes vel også en

principiel skepsis over for dogmet, at Küng lægger større vægt på ortopraksi (ret handlen) end på ortodoksi (ret tro). Dette kommer særlig tydeligt frem i hans bog »Christ sein« (s. 370) om de, der ikke rigtig ved, hvad de skal stille op med Jesu opstandelse, men for hvem Jesus alligevel i sidste instans er normgivende, kan man derfor ikke sige, at de ikke er kristne. Anderledes er det med dem, der tror på opstandelsen, men ingen konsekvenser drager deraf. Paulus dadlede ganske vist dem, der fornægtede opstandelsen, men han ekskommunicerede dem ikke. Påsken er ganske vist troens kilde og dens mål, men det burde man ikke lave en tros-lov ud af.

Her kræves der ubetinget tro

Der mangler naturligvis absolut en væsentlig dimension i det at-være-kristen, hvis ikke troen følges af handling. Paulus siger imidlertid: »Men er Kristus ikke opstået, så er vort budskab jo tomt, og jeres tro også tom. Så kommer vi også til at stå som falske vidner om Gud, fordi vi har vidnet imod Gud, at han opvakte Kristus« (1. Kor. 15, 14 f). Her kræves der ubetinget tro, her forpligtes der til sandhed.

Hvis livet skilles fra bekendelsen, er der så ikke fare for, at trossætningen om Jesu opstandelse berøves den sidste rest af alvor, og at det at-være-kristen reduceres til etik og et moralsk rigtigt liv, hvad man jo ikke kun kan lære af Kristus, men også af andre.

Ser man ikke grænserne

Hans Küng

for den »historisk-kritiske Jesus, man har fundet frem til? Bliver ikke det afgørende og karakteristisk kristne herved skjult, og det, der kaldes tro, til syvende og sidst overladt til den enkeltes forgodtbefindende? Det ville være usandfærdigt at sige, at det er det, Küng vil, men spørgsmålet er, om det ikke ud fra hans udgangs-

punkt bliver den sidste konsekvens!

Afslutning

Det drejer sig om en meget alvorlig sag, en sag, der absolut ikke er færdig med »Tilfældet Küng«. Der er endnu en hel række spørgsmål tilbage: Spørgsmålene om dogmernes historiske betingethed, om forholdet mellem Bibelen

og trosudviklingen inden for kirken, om den rette forståelse af dogmerne og meget andet.

Også ikke-katolske kristne må overveje, hvad der for dem er absolut forpligtende trosudsagn, og hvad de betragter som konkret forpligtende sandhed. Det gælder om, at alle med fuld alvor tager fat på sagen.

Vatikanets officielle pressemeddelelse

Vatikanet (NC) — 30. december 1979 udsendte Vatikanets pressebureau et communiqué efter et møde 28. december mellem paven, kirkelige topledere fra Vesttyskland og embedsmænd fra Vatikanet, hvor man endnu engang havde drøftet sagen om Hans Küng. Communiquéet blev udsendt både på tysk og italiensk. Det følger nedenfor.

1. Den erklæring, der udsendtes 15. december vedrørende flere punkter af professor Hans Küngs teologiske lære, var blevet uundgåelig for at sikre de troendes ret til at modtage den hele sandhed, som læres af kirken, og da alle anstrengelser fra pavestolens, den tyske bispekonfe-

rences og den lokale biskops side for at få professor Küng til at opgive sine forkerte standpunkter havde vist sig frugtesløse.

2. Fordi professor Küng i en samtale med sin biskop, biskop Georg Moser, viste tilbøjelighed til at præcisere sine anskuelse, påtog denne biskop sig endnu engang med stor tålmodighed og forståelse at hjælpe professor Küng med at løse hans problem.

Da den hellige fader var vidende om, at der eksisterede et oplæg (Stellungnahme), som professor Küng havde skrevet efter denne kontakt med biskop Moser, besluttede den hellige fader at indbyde de tyske kardinaler, biskop

Moser og metropoliten af Freiburg i Breisgau, ærkebiskop Oskar Saier til et specielt møde, hvori også kardinalstatssekretæren og kardinalpræfekten og ærkebiskopsekretæren fra troslærerkongregationen deltog.

Efter en dybtgående vurdering af professor Küngs seneste erklæringer nåede alle deltagerne i drøftelsen til den slutning, at disse — ulykkeligvis — ikke udgjorde et tilstrækkeligt grundlag til, at det var muligt at ændre, hvad der var besluttet i erklæringen af 15. december.

3. I den foreliggende situation er det klart, at professor Küng ikke fortsat kan udøve sit embede som

teolog, der underviser med kirkens mandat. Og den kompetente ordinarius (der i dette tilfælde er biskop Moser, red.) ser sig forpligtet til her ud fra at drage de kanoniske og konkordatsmæssige konsekvenser.

4. I årevis har troslærerkongregationen gjort forsøg på sammen med professor Küng at præcisere de ideer, han udbreder, uden nogen sinde at møde en tilsvarende tilbøjelighed fra hans side. Den drøftelse, der fandt sted 28. december, er endnu et bevis på, at både pavestolen og det tyske episkopat fortsat behandler problemet med professor Küng med den største velvilje.

Den beslutning, der — efter så mange forudgående anstrengelser — er taget med stor sorg, var udelukkende dikteret af en følelse af alvorlig pastoral ansvarlighed. Den betyder på ingen måde — som det allerede blev understreget i erklæringen af 15. december — en indskrænkning af den teologiske forsknings legitime og nødvendige frihed.

Beslutningen ændrer på ingen måde kirkens stilling i dens engagement for de kristnes enhed i overensstemmelse med de principper, der er udtalt i Det andet Vatikankoncilts erklæring »Unitatis redintegratio« om økumeni.

5. Skønt professor

Küngs »oplæg« (Stellungnahme) ikke kan udgøre et tilstrækkeligt grundlag for at ændre den beslutning, der indeholdes i troslærerkongregationens erklæring af 15. december, ophører pavestolen og de tyske biskopper ikke med at nære det håb, at professor Küng, der mere end én gang har udtrykt ønsket om at fortsætte med at være en katolsk teolog, efter dybere overvejelser vil indtage en stilling, der vil gøre det muligt igen at give ham ret til at undervise med kirkens mandat.

Pavestolen og de tyske biskopper fortsætter med i bøn at anbefale denne sag til Gud, og de beder alle mennesker af god vilje om at gøre det samme.

Fægtning i den forkerte arena?

Af Karlheinz Schuh/KNA

Med eller uden Küng bliver den katolske kirke nødt til at tage stilling til ufejlbarhedsdogmet.

En talsmand for Kirkerne Verdensråd har sagt, at kontroversen drejer sig om autoriteten i kirken, der er blevet til det ømmeste punkt i den økumeniske teologiske diskussion. Det drejer sig om, at professor Hans Küng har rettet kritik mod pavens ufejlbarhed.

Vatikanets afgørelse imod den højtansete teolog gør det absolut nødvendigt for Kirkernes Verdensråd og rimeligvis for alle andre kirker, der er i en officiel dialog med Rom, at drøfte med Vatikanets enhedssekretariat, hvordan den teologiske diskussion skal føres for at fremme de kristnes enhed.

Også den protestantiske pastor Rüdiger Bieber, pressesekretær i Det evangeliske Forbunds Institut i Konfessionskundskab i Bensheim har udtalt sig om sagen mod Hans Küng, og har sagt, at den romerske afgørelse har også økumenisk betydning. Rom viser klart og tydeligt sit standpunkt, en opfattelse af »katolsk«, der vanskeligt lader sig forene med Küngs Küng stræber efter en katolsk kirke uden en for stærk romersk indstilling, en kirke med en katolicisme, der er mere egnet og mere rede til samtale. Det måtte nødvendigvis føre til konfrontation, for at skille det katolske fra det, der har med det »romerske læreembede« at gøre, er efter traditionel lære simpelt hen indiskutabelt.

Med sin afgørelse har den romersk-katolske kirke gjort det klart, at her er håb om en reform stadig en økumenisk illusion. Hvor bitter denne sandhed end er, så skaber den klar-

hed for både katolikker og ikke-katolikker og forhindre en vidtgående uoverensstemmelse mellem økumenisk ønsketænkning og økumenisk virkelighed.

Desuden: Det er ikke mindst Küngs teologi, der har hjulpet den romersk-katolske kirke til at komme i samtale med de andre. Den økumeniske dialogs hovedemners palet — embede, eukaristisk fællesskab, pluralitet — var Küng med til at bestemme. »Tilfældet Küng« vil få følger for den fremtidige økumeniske dialog.

Det står naturligvis den romerske-katolske kirke frit at sikre sin romerske identitet. Hertil er det sikkert også ind imellem nødvendigt med et magtsprog: Hertil og ikke længere! Men økumeniske studiekommissioner, der for længst er gået over til i stedet for kontroversteologi at drive konvergensteologi i Küngs stil, må dog gøre sig det klart, at hvad de nøgne kendsgerninger angår, er der sket en ændring.

Men det er ikke kun Det evangeliske Forbunds pressesekretær og Kirkerne Verdensråds talsmand, der i den katolske kirkes afgørelse i tilfældet Küng ser en belastning for økumenismen. Det samme gjorde også Küngs professorsorkolleger, professorerne Hengel, Jüngel, Käsemann, Moltmann, Rössler, Scholder og Stuhlmacher. En af den Tyske evangeliske Kirkedags tre præsidenter, dr. Erhard Eppler, formoder ligeledes, at beslutningen om at fratage Küng »missio canonica« udgør en stor fare for at »økumenen vil stivne«.

Inden for det reformatriske område har der dog også vist sig forståelse for beslutningen — især i de såkaldte evangelikalske kredse. Küngs kollega professor Peter Bayerhaus, slog bl.a. fast, at Küng ikke blot har sat spørgsmålstegn ved specielle romerske dogmer og moralske normer, men også

samtidigt har afsvækket og omtolket bibelske sandheder.

Det er trist, at man i alle disse forsøg på at tage stilling ikke når ind til sagens kerne. Stadig hører man kun en svag genklang af spørgsmålet om ufejlbarheden. Men dette er i højeste grad uøkumenisk. Med og uden Küng bliver den katolske kirke nødt til at tage stilling til ufejlbarhedsdogmet.

Ufejlbarheden og de ortodokse

Pave Johannes Paul II og patriark Dimitrios I påbegyndte i november i fjor den officielle dialog mellem de to adskilte søsterkirker. Målet for denne dialog er genoprettelsen af den fulde enhed mellem de to søsterkirker. Men fuld enhed betyder eukaristisk fællesskab. Men dette kan kun etableres, når der er nået fuldt kirkefællesskab. Spørgsmålet om pavens ufejlbarhed er et af de væsentligste adskillende punkter mellem de to søsterkirker.

Hvis nu paven og patriarken ytrer ønsket om at genoprette den fulde enhed, så giver paven samtidig fri bane for en omfattende dialog om ufejlbarhedsdogmet. Dermed kan man med Bieber sige, at før og efter, med og uden Küng er den katolske kirke i sine økumeniske bestræbelser indstillet på en konvergensteologi.

Hvor rige frugter denne konvergensteologi allerede har båret inden for den økumeniske lejr, det viser de dokumenter, der er offentliggjort i de forløbne år, men som desværre endnu ikke er helt modtaget af menighederne, sådan som det er nødvendigt for kirkens enhed. Her skal der blot mindes om

det luthersk-katolske dokument »Herrens Nadver« (udkommer i løbet af foråret på Niels Steensens Forlag, red.). Nævnes skal også den reformert-katolske betænkning »Kristi nærvær i kirken og i verden«. Alle disse dokumenter viser den katolske kirkes vilje til at bane vej for enheden.

Kristus, Guds søn

Men måske stiller spørgsmålet om Küng sig anderledes, hvis vi ser på kristologien. Som bekendt var Küngs udtalelser om Kristi guddom en af de grunde, der førte til fratagelsen af »missio canonica«.

Indtil denne dag er reformationens kirker og kirkesamfund enige med den romersk-katolske og med de ortodokse kirker, med gammelkatolikker og anglikanere i de kristologiske udsagn i den nikæanske og den apostolske trosbekendelse. Her er der ingen økumeniske uoverensstemmelser.

Med spørgsmål 15 i Heidelberg Katekismen bekender de reformerte kirker — sammen med den katolske, de ortodokse, den gammelkatolske og den anglikanske kirke troen på Jesus Kristus, »den ene midler og forløser«, der samtidigt er sand (virkelig) gud og sandt (virkeligt) menneske. Således er den reformerte kirke klart og tydeligt trofast over for koncilet i Kalcedons dogme om Jesus Kristus.

Lutheranerne bekender med den »Augsburgske Trosbekendelse«, der i år fejrer 450 års jubilæum, i artikel 1 om Gud og i artikel 3 om Guds Søn, at Jesus Kristus er sandt menneske og sand Gud.

Men her er det så et spørgsmål, om ikke Küng med sin lære om Kristus har bragt sig i modsætning til kristenhedens tro og dermed til den økumeniske bevægelse.

Teologen Küngs opfattelse af Kristus kan man læse om i bogen »Existerer Gott?« (s. 751) og i avisen »Die Welt« fra 15/16 december 1979. »I Jesus, der viste sig for os mennesker som Guds forsvarer og forkæmper, repræsentant og stedfortræder, og der som den korsfæstede, der blev vakt til live, blev bekræftet af Gud — i ham er for mig den menneskekærlige Gud selv nær og har talt, handlet og endegyldigt åbenbaret sig. De i mytolo-

giske, halvmytologiske og legendeagtige former klædte udsagn har jeg lige så lidt brug for som i troen på den Gud, der skaber og fuldender. Men ved det helt enestående, der ikke lader sig udlede af noget, det uovertræffelige ved hans person og i det kald, tilbud og krav, der kommer til orde i ham, vil jeg holde fast (sml. også Küng: »20 teser om det at være kristen« s. 50, red.). Fordi Gud selv taler og handler endegyldigt gennem ham, er han for mig Guds Kristus, hans åbenbaring og udtrykte billede, hans Ord og hans Søn. Han og ingen anden, han som den eneste, enbårne, unigenitus!«

Karismer uden gyldige embeder

Disse teser og udsagn drøftes også i pave Paul VI's erklæring »Mysterium ecclesiae«. I dette dokument, der blev offentliggjort 24. juni 1973 drøftes kirkens enhed, ordinationens sakramentes nødvendighed for den gyldige fejring af eukaristien, læreembedet i kirken og bispekollegiets og pavens ufejlbarhed. Altsammen spørgsmål, som Küng har været med til at rejse. På mange af dem har han til dels et alt for let svar parat. Men disse svar har hos mange mennesker vakt håb, der ikke kunne opfyldes.

Efter at fem økumeniske universitetsinstitutter havde udarbejdet en undersøgelse over embedet, kunne man i meddelelsen fra Tübingen læse, at der nu kunne fejres nadver i fællesskab (intercelebreres). Instituttet havde konstateret, at der ikke længere var forskel i opfattelsen af embedet. Men dette var ikke i overensstemmelse med kendsgerningerne. Tværtimod er spørgsmålet om embedet i kirken stadig et af de centrale punkter imellem reformationens kirker og den katolske, de ortodokse, gammelkatolske og anglikanske kirker.

For Küng var det let at nå til et sådant facit i spørgsmålet om embedet. Han svarer klart ja til det

spørgsmål om en eukaristi-fejring under visse omstændigheder kan foregå uden en ordineret embeds indehaver. Her siger Küng, at ud fra den paulinske eller hedningekristne kirkeforfatning, der efter hans opfattelse var et samfund med »frie karismatiske tjenester« måtte muligheden stå åben til — i hvert fald i nødstilfælde — at en menighedsleder kunne kaldes af andre menighedsmedlemmer eller på grund af et frit frembydende karisme. Ifølge Küng er en »gyldig fejring af eukaristien f.eks. i Kina eller i Sydamerika mulig uden en præst«.

Alt dette berører imidlertid spørgsmål, der må opklares og drøftes i den teologiske diskussion med Rom og de ansvarlige tyske myndigheder. Men dette er ikke sket. Det ville derfor være godt, hvis Küng ville tage imod tilbudet om en samtale. For det drejer sig ikke om at gøre op med paven eller de tyske myndigheder.

Det drejer sig kun om at påvise, hvad der er økumenisk redelighed. Det er unfair i tilfældet Küng kun at køre frem med spørgsmålet om pavens primat. »Tilfældet« kan kun bedømmes rigtigt, hvis man sammenligner Küngs samlede udtalelser med de kristnes økumeniske tro.

Ved en sådan sammenligning kan det ikke benægtes, at teologen Küng også har hjulpet mange tvivlende kristne med sine offentliggørelser. Küng benytter et sprog, der er let både at forstå og læse. Han forstår at gengive væsentlige dele af troens indhold på en ukompliceret måde. Dette har bestemt hjulpet mange, og Küngs bøger vil også i fremtiden kunne være til hjælp for mange.

Men det må alligevel ikke undervurderes, at søgende mennesker kan være blevet forvirrede af unøjagtige og forkerte passager. Kirken må som sandhedens vogter drage omsorg for, at troens sandhed gives uafkortet videre. Denne opgave er på særlig vis betroet bispekollegiet med paven i spidsen. Inden

Hans Küng

20 teser om det at være kristen

Pris kr. 30.05.

Fås gennem enhver boghandel eller direkte fra Niels Steensens Forlag, Vesterbrogade 28, 2. tv. 1620 Kbh. V. Tlf. (01) 24 48 08.

Teologisk konflikt bedre end sløvhed

- mener kardinal Hume

for det reformatoriske område varetager synoderne en del af denne funktion. De skal efter de forskellige folkekirkers forfatninger sørge for at »læren er rigtig«. Hvis dette ikke er tilfældet, kan det ligesom i den katolske kirke også inden for det reformatoriske område komme til fratagelse af tilladelsen til at undervise.

Vatikanets kongregation og de tyske biskopper har i tilfældet Küng gjort sig al umage for ikke at måtte tage dette skridt med at fratage ham tilladelsen til at undervise. Den, der har fulgt med i de tyske biskoppers aktiviteter i over et årti og til sidst i juledagene 1979, ved, at kirken kun meget vanskeligt kunne beslutte sig til fratagelsen af »missio canonica«.

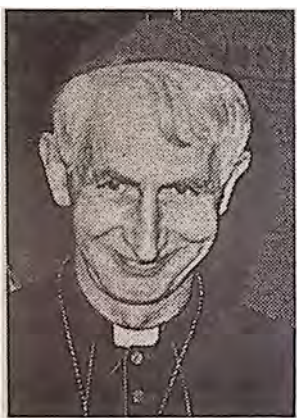
I fem timer drøftede fem tyske biskopper, blandt dem to verdenskendte dogmatikere, kardinalerne Ratzinger og Volk, sammen med pave Johannes Paul II og hans medarbejdere fra tros-lærekongregationen alle indvendinger og betænkeligheder, for at nå til en mere positiv afgørelse for Küng. Men Küng har ikke gjort det muligt for paven og biskopperne at nå til en anden beslutning end fratagelsen af »missio canonica«.

Det er derfor lidt underligt, når man fra protestantisk side hører stemmer, der vender sig mod den katolske kirke og den afgørelse, den har truffet. Sådanne stemmer kan faktisk være belastende for økumenen. Man må inderligt håbe, at flere og flere stemmer vil koncentrere sig om selve troens sag. Kun det, der tjener enheden i troen og dermed enheden i sandheden, fører os økumenisk videre.

Karlheinz Schuh

London (NC) — Konflikt mellem katolske teologer og kirkens læreembere er bedre end ligegyldighed og sløvhed, siger kardinal George Basil Hume af Westminster i England.

»De nuværende kontroverser i forbindelse med fremtrædende teologer i den romersk-katolske kirke har foruroliget mange og fået nogle til at se med skepsis på den fremtidige økumeniske dialog«, skrev kardinal Hume 3. januar i Times.

Kardinal Basil Hume

Kardinalen henviste til Vatikanets tros-lærekongregationens nylige fordømmelse af den svejtsiske teolog p. Hans Küng og dens undersøgelse af den belgiske teolog p. Edward Schillebeeckx' lære.

»Vort problem er, hvordan vi kan forene teologens ret og pligt til at foretage sine studier i akademisk frihed, med mennesketankens begrænsning, når det gælder om at opdage sandheder om Gud, der ligger uden for dens evner og muligheder?«, sagde kardinalen.

»Læremyndighedens ansvar for inden for kirken at sikre den rette lære af det

kristne evangelium må opretholdes, og samtidigt må teologens pligt til at spekulere forsvares. Somme tider støder disse ting sammen, men dette er bedre end ligegyldighed og sløvhed«, tilføjede han. Det bør dog ikke være normen, at der er konflikt mellem teologer og tros-lærekongregationen, for begge parter er nødvendige.

Det er kongregationens opgave at sikre, at fundamentale sandheder beskyttes, og det er teologernes opgave at sikre, at deres frihed respekteres, så de kan udføre deres arbejde efter de bedste principper for videnskabelig hæderlighed. Men disse to instansers samarbejde er den bedste garant for en levende tro i kirken og for vort bidrag til den økumeniske dialog. »Kirken har på sin pilgrimsvandring brug for sikre vejvisere«, mener kardinal Hume.

Bibler til DDR

New York (NC) — I Østtyskland er der et langt større behov for bibler, end det er muligt at fremskaffe, sagde pastor Keith Bricknell, der er ansat i Det australske Bibelselskab, og som for nyligt har været på besøg i Østtyskland.

Pastor Bricknell fortalte ved et besøg i Det amerikanske Bibelselskabs hovedkvarter i New York, at han havde besøgt ansatte i bibelselskabet i Østtyskland og besøgt flere lokale kontorer. Da han der spurgte, hvorfor han ikke havde set nogen bibler, svarede de, at de ikke kunne vise ham deres lager, fordi det var udsolgt, endnu inden det var trykt.

»Behovet for bibler er overvældende stort«, sagde pastor Bricknell. »Der er mangel på bibler, men ikke på kristne«. Samtidigt fortalte han, at der er en lignende mangel på bibler også i andre lande rundt omkring i verden.

Sidste år uddelte De forenede bibelselskaber over 500 millioner eksemplarer af bibelske skrifter, mere end i noget tidligere år af de 164 år, organisationen har bestået.

Mange indios og katolske præster i Brasilien er blevet myrdet af de højre-ekstremistiske »Dødspatruljer«, der optræder uhæmmet som halvmilitære enheder.

Brasiliansk befrielsesteolog Leonardo Boff fordømmes af Tros-lærekongregationen

Petropolis, Brasilien (NC) — Nogle af franciskanerteologen pater Leonardo Boff's skrifter er ifølge flere brasilianske kardinalers oplysninger blevet fordømt af tros-lærekongregationen.

Den 41-årige p. Boff betragtes som en af hovedpersonerne i befrielsesteologien i Latinamerika. Han redigerer det brasilianske præstetidsskrift, der har hovedkvarter i Petropolis. Han siger selv, at fordømmelsen »betyder ikke nogen personlig katastrofe for mig, for jeg kan forlade det institutionelle (kirkelige) plan«, og han tilføjede, at det var konservative biskopper, der stod bag fordømmelsen.

I en radioudsendelse meddelte kardinal Vicente Scherer af Porto Alegre, der længe har kritiseret pater Boff, at Vatikanet nu har fordømt hans lære. Kardinalen nægtede selv at have haft noget med denne proces at gøre.

Ingen ved noget

I Vatikanet sagde en kilde fra tros-lærekongregationen, at han ikke kendte noget til, at kongregationen havde fordømt pater Boff, men naturligvis kunne et sådant dokument være under udarbejdelse uden hans vidende. Når en formel fordømmelse af eller en advarsel imod en teologs skrifter er godkendt, offentliggøres det som regel hurtigt.

1971 udgav pater Boff sin første bog: »Evangeliet og den kosmiske Kristus«. Næste år udgav han bogen »Kristus, Befrielsen«, der forårsagede betydelig polemik. Siden 1975 har han

udgivet endnu fem bøger, bl.a. »Befriende Nåde« og »Befrielses- og Fangenskabsteologi«. Han redigerer den portugisiske udgave af det teologiske tidskrift »Concilium«, hvori han — ligesom pater Edward Schillebeeckx og pastor Hans Küng er en hyppig skribent.

Kirken skal aktivt ind i kampen

Pater Boff underviser ved den franciskanske teologiske skole. Han er en af de ledende inden for befrielsesteologien, en vigtig intellektuel strømning i Latinamerika. Den forsøger at anvende teologiske begreber på verdensdelens socio-økonomiske og politiske problemer. Et af befrielsesteologiens vigtigste anliggender er, hvordan man skal få løftet masserne ud af deres fattigdom.

Kirken i Latinamerika bør efter pater Boff's mening gå aktivt ind i kampen for retfærdighed, frihed og andre menneskerettigheder. »Befrielsesteologien er født ud af indignationen over den forfærdende fattigdom, der råder i denne del af verden«.

Kardinal Eugenio Sales af Rio de Janeiro, der allerede tidligere har forbudt pater Boff's bøger i sit ærkebispedømme, har udtalt, at Vatikanets fordømmelse »vil have en afdæmpende virkning« på pater Boff's tilhængere. Andre medlemmer af det brasilianske hierarki har imidlertid forsvaret præsten, bl.a. kardinal Aloisio Lorscheider af Fortaleza.

Kardinal Paul Evaristo af Sao Paulo, der, da han

var professor på et præsteseminarium, har undervist pater Boff, har sagt, at han vidste ikke af, at der for tiden var nogen proces i gang mod pater Boff, men han vidste, at der var blevet klaget over præsten i Vatikanet, og i 1975 havde han drøftet pater Boff's situation med autoriteter i Vatikanet.

Andre kirkelige ledere mener, at et skridt fra Vatikanets side mod pater Boff ville være en advarsel mod, men ikke et indgreb mod befrielsesteologien.

Joaquim Piepke, leder af Sao Paulos teologiske institut, har sagt, at kritikken af såvel pater Boff som af Hans Küng og andre »har mere at gøre med sprog og terminologi end med indholdet«.

Løber baglæns

For ni måneder siden skal pater Boff have sendt to dokumenter til Vatikanet. Det ene indeholder detaljerede svar angående hans egne skrifter, og i det andet har han fremført sine indvendinger imod de processer, der er i gang imod ham selv og andre teologer som professor Hans Küng og pater Edward Schillebeeckx. Pater Boff har kaldt Hans Küng for »en af verdens største tænkere« og har kaldt Vatikanets seneste kritik af ham for »magtens triumf over intelligensen«.

»Kirken bevæger sig for tiden baglæns, og jeg er bange for, at intellektuelle menneskers kontakt med den vil gå tilbage, samtidigt med at de kirkelige maskiner løber baglæns«, tilføjede han.

Lazareth efterfølger Lukas Vischer

Genève (KNA) — Kirkernes Verdensråd har meddelt, at den amerikanske lutherske professor dr. William Henry Lazareth er udnævnt til direktør for Kirkernes Verdensråds afdeling for »Tro og Kirkeforfatning« (»Faith and Order«). Han efterfølger på denne post svejtseren dr. Lukas Vischer, der har ledet afdelingen i 13 år.

Kirkernes Verdensråds centralkomité besluttede

sidste år at lade kontrakten med dr. Vischer udløbe ved årsskiftet. Afdelingen for »Tro og Kirkeforfatning« er en af Kirkernes Verdensråds vigtigste afdelinger. Indtil professor Lazareth tiltræder sin stilling 1. maj 1980, vil afdelingen blive ledet af teologerne C.S. Song fra Taiwan og af Max Thurian fra det økumeniske fællesskab i Taizé.

Messen som ramme om sakramenterne

Fortsættelse af serien om Liturgikommissionens arbejde. 3. del

Af Bent Dalsgaard Larsen

Et gennemgående, fælles træk ved de nye sakramentsritualer er, at deres første dele er en Ordets gudstjeneste. Ligesom messen består af de to indbyrdes sammenhængende helheder ordets liturgi og eukaristien, således er der også en ordets liturgi forud for dåbshandlingen, forud for skriftemålet, forud for de syges salvelse o. s. v., og fejres andre sakramenter i tilknytning til messen, placeres de netop af denne grund efter ordets liturgi.

Derved bliver ordets liturgi fælles for det pågældende sakramente, f. eks. dåb eller firmelse, og for eukaristien. Denne klare placering af ordet, det bibelske budskab, evangeliet, forud for den sakramentale handling er et hovedpunkt i den nye liturgi. Dette er en korrigerende af en tendens, vi har haft i ka-

tolsk tradition, en tendens til for stærkt at regne med, at sakramenterne virker af egen kraft ved selve handlingen alene, så at sige automatisk, og for lidt at fastholde troens og ordets betydning for den sakramentale begivenhed. — Sakramenterne er tegn og symboler. Men det betyder også, at deres virkning gennem en forståelse af tegnets betydning og et ja til den Kristus-virkelighed, der betegnes.

Vi måtte lytte til Guds Ord

Hvad sakramenterne betegner, det forstås først ud fra det bibelske budskab, derfor er ordet forudsætningen for og indgangen til mødet med den sakramentale Kristus. Åbenbaringen, som den er skriftligt udtrykt i Biblen, er for altid den for kirken forpligtende grundlov og nøglen til at forstå og deltage »bevidst og aktivt« i det, der sker i kirken og i liturgien. Forudsætningen for at deltage »bevidst og aktivt« i liturgien er troen og forståelsen, d. v. s. at vi lytter til Guds Ord og hører kirken forklaring, — for troen kommer jo af hørrel-

sen, og det er i tro, vi indbydes til det sakramentale møde med Kristus.

For den retfærdige skal leve af tro. Det er baggrunden for den vigtige plads, Ordet har fået overalt i den nye liturgi. Rækkefølgen, Ordet — sakramentshandlingen, er jo i øvrigt også baggrunden for den katolske afvisning af interkommunion, for enhed i tro og lære skal efter katolsk opfattelse gå forud for fuldstændig deltagelse i eukaristien.

Lad os se lidt på de enkelte ritualer.

Messehæftet, »Herrens Bord«, er sikkert det bedst kendte, og det, der er mindst grund til at gå nærmere ind på her. I 2. udgaven har det været et princip, at der ikke skulle ændres i menighedens svarafsnit for ikke at bringe mere forvirring end nødvendigt. Dog er få steder justeret, f.eks. ved den indledende hilsen, hvor messen indledes med præstens »I Faderens og Sønnens og Helligåndens navn« og menigheden svarer Amen og dermed bekræfter grundlaget for gudstjenesten.

Eukaristien

Læg mærke til dette samspil, denne dialog, mellem præst og menighed. Kun når denne dialog er bevidst og aktiv, møder vi den fælles liturgi, som koncilet har ønsket.

Det samme gælder f. eks. ved afslutningen af den eukaristiske bøn, hvor præsten fremsiger den store lovprisning »Ved ham og med ham og i ham« om Kristus, og menigheden svarer med et klart Amen. Manglen eller uklarhed ved dette svar kan alt for let røbe at menigheden ikke er bevidst og aktivt med til at bekræfte lovprisningen og give den fylde.

Der er i anden udgave kommet flere præfationer med, for rigdom på præfationer, den højtidelige indledning til den eukaristiske bøn, er et karakteristisk træk ved den nye messe.

De udtrykker mangfoldigheden i Guds store geminger og dermed også grunden til vor taknemlighed.

Lovprisning og taksigelse indleder eukaristien. Messen er højdepunktet af den kristne liturgi og for at udtrykke det særlige ved messen er nu indført det i den katolske verden universelle, græske låneord eukaristi og eukaristisk bøn. Det udtrykker den særlige taksigelse, der er knyttet til Kristi påskemåltid og hans offerdød på Golgata.

Barnedåb

Vedrørende messens forløb i sognene kan vi bl. a. spørge: bruges fredshilsenen og hvordan? Hvordan er holdningen til fredshilsenen? Det er også nærliggende at spørge: Bruges hæftet »Herrens Bord«? Har 2. udgaven været drøftet? Savnes en messebog, således at man enten kan forberede sig til messen eller følge med i teksterne? De store lande udsender jo

i disse år både søn- og festdagsmessebog og hverdagsmessebøger.

Ritualet for barnedåb er blevet revideret, således at det kommer klarere frem, hvad der er barnets situation ved dåben, og hvad der er forældres og fadderens ansvar. Præsten spørger ikke længere direkte det barn, der ikke selv kan svare, men spørger forældre og faddere. Herved er der efter koncilets ønske også sket en udvikling bort fra en så at sige automatisk dåbspraksis: også her forudsættes den bevidste og aktive deltagelse i liturgien, og vægten lægges på, at barnet døbes i og på kirken tro og under forældres og fadderens ansvar.

En dåb er ikke kun en privat sag

Det er i dette perspektiv, kirken ønsker, at børn døbes i menighedsfællesskab, f. eks. under en messe eller hvor på anden måde flere end famillemedlemmerne kan være til

stede. 2. udgave af ritualer er lagt til rette, således at det direkte angives, hvorledes det kan bruges i forbindelse med messe, fordi det under vore forhold vil være den normale menighedsforsamling ved dåb.

For en dåb er en kirkesag og ikke kun en privat sag.

På samme måde er der i anden udgave indbygget mulighed for, at ritualer kan bruges både ved dåb af ét barn og af flere børn. Det er måske mindre aktuelt hos os, men det er taget med, fordi det er kirken ønske, at hvis der skal døbes flere børn, f. eks. på én dag, at det da sker sammen, netop for at lade kirkefællesskabet træde klarere frem. — Da dåben er dåb til Kristi død og opstandelse, er søndagen ganske særlig egnet til dåb, og det er kirken ønske, at dåben fejres på Herrens dag. Her kan vi spørge, hvorledes er dåbspraksis i sognene, og hvorledes kan fornyelse bedst komme til udtryk?

25 år med den katolske familiegruppe »Veronika«

I januar 1955 henvendte daværende sognepræst ved Sakramentskirken, Cay Bentzon, sig til os med spørgsmålet: Kunne De ikke tænke Dem at være med i en familiegruppe?»

Det blev indledningen til et langt og udbytterigt venskab for nogle katolske familier på Nørrebro. Idéen var og er, at vi under skabelige former skal lære hinanden at kende, drøfte hverdagens problemer og få indsigt i den katolske kirkes lære og liv.

»Må jeg tage Karoline med?« spurgte pastor Cay

Bentzon, da vi skulle have vort første møde. »Karoline« viste sig at være en guitar, og vi fandt hurtigt takten. Gennem levende foredrag og diskussioner har mange præster bidraget til familiegruppens trivsel; senere var det kompetente katolske lægfolk, såsom nu afdøde lærer Rønnow, der på engagerende måde redegjorde for sider af kirkens liv. I den senere tid har vi måttet klare os med oplæsning af pavelige rundskrivelser og anden katolsk litteratur, men det har ikke afsvækket diskus-

sionernes intensitet eller medlemmernes interesse.

Man taler så meget om at komme hinanden ved. Familiegrupperne modsvarer et behov dengang, mon ikke også de er et godt grundlag for nærkontakt i vore dage? Det er ikke så uoverkommeligt. Hos os mødes vi over en kop kaffe med blødt brød. Under kaffedrikningen udveksler vi nyt fra hverdagen, og derefter går vi over til aftenens emne. Mødeaftenerne foregår på skift, på den måde fordeler vi udgifterne og besværet. Veronika Michaelsen er den, der holder samling på gruppen og sørger for, at møderne bliver regelmæssige og arrangerer den årlige udflugt. Årene har slidt på den oprindelige familiegruppe, nogle er kaldt bort, andre flyttet, og nye er kommet til, men idégrundlaget er stadig det samme.

I taknemlighed over det rige samvær anbefaler vi familiegruppeidéen til alle, der trænger til at give og modtage medmenneskelig varme midt i en kold tid. Familiegruppen »Veronika« står til tjeneste med råd og vejledning. Henvendelse kan ske til: Veronika Michaelsen, Blågårdsgade 49, 2200 København N — tlf. 01-35 65 72.

G. Bune Andersen

Fjernadoption

Det koster kun kr. 70,- pr. måned at give børn mad, tøj - og hjælp til en meningsfyldt fremtid i dets eget milieu.

Yung er forældreløs - en af de millioner børn som ingen bryder sig om. Selv om de bor langt væk - i Asien, Afrika eller Syd-Amerika - har vi vel alle et ansvar for dem? En lille hjælp betyder så meget - tænk over det, og send kuponen til **Normisjon's Børnefond, Afd. Danmark, Vemmetoftevej 6, 4640 Fakse.**

Send mig foto og personalia til en, jeg kan få lov til at hjælpe. Jeg vil sende kr. 70,- pr. måned. Jeg forbeholder mig ret til at afbryde mit engagement med en måneds varsel.

Navn/adresse: _____

NORMISJON'S BØRNEFOND

Pastor Helge Nordahl - Over 20 år i børnenes tjeneste

Regnskab og økonomi: Romeriks Data A/S
Revision: Revisionskontoret I Fakse, v/Erik Ryberg Larsen.

Vi kan ikke i dag

Fortsat fra forsiden.

Det var den belgiske sociologiprofessor p. Jan Kerkhofs SJ fra det internationale forsknings- og informationscenter »Pro Mundi Vita«, der formulerede sætningen: »Vi kan ikke i dag leve i en kirke af i går«.

Andre følger var, at hierarkiet splittedes, det kom til stærke uoverensstemmelser inden for bispekonferencen, og hos de troende, der for størsteparten havde mistet tilliden både til deres biskoppers ledelse og til universalkirken, opstod der en stærk pluralisering.

Det er derfor klart, at biskopperne på ingen måde tør håbe og stole på, at den kommende synode vil vise sig at være en slags »patentmedicin«, der kan løse alle problemer.

Til Rom med blandede følelser

I et interview med den katolske hollandske radiostation KRO sagde ærkebiskoppen af Utrecht, kardinal Jan Willebrands, den første delegerede præsident på partikulær synoden, at han ville rejse til Rom med »blandede følelser«. Han tilføjede: »Jeg er mig den uro bevidst, som en partikulær synode fremkalder hos de troende, og deres bekymringer for, hvordan den vil forløbe, og hvilke følger den vil få. Endnu er jeg dog fuld af tillid til, at der vil komme noget godt ud af den«.

Han forsikrede de hollandske katolikker om, at pavestolen på ingen måde har til hensigt at påtvinge løsninger. »Forordninger« er et ord, der ikke længere

er aktuelt i vore dages kirke. »Derfor håber jeg, at denne synode ikke bliver præget af, at der udstedes befalinger«, erklærede kardinalen. For biskopperne er den nære forbindelse til paven meget væsentlig, men det er en forbindelse, der bygger på kollegialitet og ikke på dekret.

Pessimistisk

Selv om forberedelsestiden til synoden har været uhyre kort (først få dage før jul blev »lineamenta«, dvs. forberedelsesdokumentet til partikulær synoden, offentliggjort) mindede fremskyndede pastoralkoncilier på bispedømmeplan i Rotterdam, den Bosch, Breda og Utrecht biskopperne om, at »uniformitet« ville tilintetgøre alle de forventninger, man havde sat til fremskridtet. Biskopperne burde i Rom fremhæve retten til forskellige udtryksmuligheder inden for den ene og samme trosbekendelse.

Professor Jan Kerkhofs er af den mening, at partikulær synoden er af særlig vigtighed for kirken. Spørgsmålet er dog ikke, om de hollandske biskopper har mod eller ej til en konfrontation med pavestolen, men om pavestolen tør møde vore dages spørgsmål, der er blevet rejst overalt i verden. Hvad dette sidste angår, erklærer professor Kerkhofs, at han er meget pessimistisk. Han frygter, at pavestolen viger tilbage for at vove sig ind på det »ukendte område«, som teologisk pluralisme, medbestemmelseret og økumenisme er.

Hvis det er forkert at slippe A-våben løs over civile mål, kan det så være moralsk forsvarligt at true med at gøre det, selv over for en uretfærdig angriber, spørger kardinal Hume. Paven advarede i sit nytårsbudskab mod følgerne af en krig med atom-våben. Foto KNA

Er det moralsk forsvarligt at bygge sit forsvar på A-våben?

London (NC) — I en artikel i Times kom kardinal George Basil Hume for nyligt ind på overvejelser om, hvorvidt det er moralsk forsvarligt at bygge sit forsvar på kernevåben.

»Hvis det er forkert at slippe sådanne våben løs over civile mål, kan det så være moralsk forsvarligt at true med at gøre det, selv over for en uretfærdig angriber? Kan vi faktisk tillade os at bygge vor forsvarspolitik på sådanne trusler?« spurgte kardinalen.

Mærkelig logik

»Det er en mærkelig form for logik, der finder umådeligt store militæruddgifter forsvarlige, samtidigt med at det tolereres, at cirka 800 millioner mennesker lever i absolut fattigdom. Kardinalen fore-

slog, at hver af de rige nationer skulle yde 10 pct. af deres forsvarsbudget til udviklingsformål og gå i gang med et opfindsomt og stort anlagt investeringsprogram i udviklingslandene.

Ny biskop i Münster

Hannover/Düsseldorf (KNA) — Den 46-årige hjælpebiskop i Münster, dr. Reinhard Lettmann bliver den nye biskop af Münster.

Som biskop efterfølger Lettmann biskop Heinrich Tenhumberg, der døde 16. september sidste år i en alder af 64 år. Siden har Lettmann ledet bispedømmet Münster som kapitelvikar.

Biskop R. Lettmann

Den ny udgave af Vatikanets årbog præsenteret for paven

Mere end 2000 sider om centraladministrationen

Vatikanet (NC) — Kardinal Agostino Casaroli præsenterede 7. januar det første eksemplar af Vatikanets officielle årbog for 1980, Annuario Pontificio, for pave Johannes Paul II.

Årbogen, der er på over 2.000 sider, indeholder en komplet dokumentation over den katolske kirkes centraladministration og forskellige underafdelinger.

Ved begyndelsen af 1980 var der 128 medlemmer af kardinalkollegiet, 2.329 residens bispesæder (ærkebispesæder og bispedømmer), 1.988 titular bispesæder og 304 mindre kirkelige underafdelinger.

I løbet af 1979 har pave Johannes Paul II udnævnt 133 ærkebiskopper og biskopper.

Pavelige universiteter

Ifølge årbogen er der ved begyndelsen af 1980 98 bispekonferencer ud over verden, 13 patriarkal synoder, 13 patriarkal synoder, 13 patriarkal synoder og konferencer af de østlige riter og 10 internationale bispeorganisationer.

I løbet af 1979 oprettede pavestolen diplomatiske

forbindelser med 6 lande: Bahamas, Barbados, Jamaica, Grækenland, Grenada og Mali, og den oprettede en apostolsk delegation i Sierra Leone.

Årbogen nævner, at der er 17 pavelige universiteter i Rom, 47 pavelige universiteter ud over verden og

33 katolske teologiske fakulteter i forbindelse med statsuniversiteter.

Der var ved begyndelsen af 1980 225 mandsordner og 1.197 kvindeordner, under Vatikanets ledelse. Ordnerne havde 245.039 mandlige og 751.395 kvindelige medlemmer.

Katolske skoler indsamler 70.000 kr. til S.O.S. Tørmælk

Folkets pris i Norge til moder Teresa

Katolske skoler i Danmark har i 1979 indsamlet knap 70.000 kr. til Abbé Pierres Børnehjælp, S.O.S. Tørmælk. Heraf har en enkelt skole indsamlet 34.100 kr. I et brev stilet til biskop Martensen takker lederen af S.O.S. Tørmælk i Danmark, Grete Lauritzen for den opbakning, som den katolske kirke har givet moder Teresas arbejde. De katolske menigheder i Danmark har gennem kollekter indsamlet over

20.000 kr. til hjælpearbejdet.

Internationalt har moder Teresas medarbejdere fordelt ansvaret for forsyninger til de institutioner Kærlighedens Missionærer driver. Således er den engelske afdeling ansvarlig for brødforsyninger og tyske grupper ansvarlig for medicin. Moder Teresa har bedt den norske gruppe levere levertran og sammen med Danmark være ansvarlig for tør-

mælksforsyninger. For 6.50 kr. kan der leveres tilstrækkelig mælk for et barn i en måned.

Oslo (NC) — Allerede for flere år siden startedes der i Norge en årlig indsamling til en pris, der er alternativ til Nobels fredspris: Folkets pris, fordi der var utilfredshed med valget af modtagere af Nobels fredspris. I år var de to prisko-miteer enige. Mother Teresa fik begge priser. Folkets pris blev dog større end Nobels, idet der ved frivillige gaver kom cirka 1 million norske kroner ind.

Næste nummer udsendes den 27. februar

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 63 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Geo: 5 00 14 71 Ansvarstiftelsen, katolsk orientering og information

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szaralan
Redaktionssekretær: Knud Kluge

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementpris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

Luthersk bekendelse, side 5
 Børnesiden HEJ!, side 6
 Orientering fra sognene, side 7-10
 For og imod Hans Küng, side 12-13

katolsk orientering

Hundreder millioner mennesker forventer af os, at vi udover et eksistensminimum hjælper dem med de nødvendige midler til en altomfattende menneskelig udfoldelse og til deres lands økonomiske og kulturelle udvikling, siger paven i sit fastebudskab. Læs side 2. Foto KNA.

Sovjet ud af Afghanistan

Canadiske biskopper spiller bolden tilbage til russisk-ortodokse patriarker

Ottawa (NC) — Den canadiske katolske bispekonference har bedt den ortodokse patriark Maxim af Bulgarien og den ortodokse patriark Pimen af Moskva og hele Rusland om at gøre deres indflydelse gældende for at få Sovjettropper ud af Afghanistan.

De ortodokse patriarker havde telegrafisk henvendt sig til den canadiske bispekonference for at bede den modsætte sig spredningen af kernevåben-førende raketter i Vesteuropa. Som svar herpå sendte den canadiske bispekonference følgende telegram til de to ortodokse patriarker:

»Canadas biskopper deler Deres bekymring over forøgelsen af kernevåben i Øst- og Vesteuropa. Den

canadiske katolske bispekonference har rettet forespørgsler til vor egen regering om Canadas stilling til den forøgede spredning af kernevåben-førende raketter i Europa. Også fælles kristne grupper, der støttes af Canadas kristne kirker arbejder ihærdigt for at overtale vor regering til ikke at lade noget middel uforsøgt til at reducere NATO's kernevåben-førende raketter.

Kerne våben i Østeuropa

Opbygningen de sidste to år af SS22 raketter og langtrækkende bombemaskiner i Østbloklandene gør — i forbindelse med Sovjetunionens nylige militære intervention i Afgha-

nistan — kritikken af NATO's aktiviteter meget vanskelig.

Vi beder Dem indstændigt om at benytte Deres indflydelse i Østeuropa til straks at få trukket Sovjettropper tilbage fra Afghanistan og reducere mængden af kernevåben i Østeuropa. Derpå kan vi i fællesskab tale mere overbevisende om bilaterale forhandlinger om yderligere våbenreduktion.

Lad os i fællesskab fortsætte med at arbejde for en kristen indstilling for at opbygge en permanent verdensfred.

Telegrammet er underskrevet af den canadiske bispekonferences formand, ærkebiskop Joseph MacNeil af Edmonton, Alberta.

Hvem omredigerede Puebla-dokumentet?

De oprindelige tekster afsvækket i Rom

(KNA) — Et år efter de latinamerikanske biskoppers generalforsamling i Puebla i Mexico foregår der stadig en kirkepolitisk diskussion om det udsendte slutdokument, der bortset fra en enkelt stemme blev enstemmigt vedtaget.

Mange iagttagere forekom det måske at være udtryk for en overdreven mistro, da biskopperne efter konferencens afslutning helst ville have forladt Puebla med den under stærkt tidspres færdigt skrevne 230 sider lange tekst i kufferterne. De var ikke meget for at overlade det endnu engang til en redaktionskomité, der skulle rette trykfejl og stilistiske svagheder.

Siden da er teksten forlængst alligevel blevet gennemarbejdet af en romersk kommission, og bl.a. den tyske bispekonferences sekretariat har udgivet en oversættelse af denne redigerede udgave. Først i den seneste bulletin oplyser sekretariatet for det latinamerikanske bisperåd CELAM navnene på nogle af disse korrekturlæsere. Blandt dem er — som for-

modet — kardinal Sebastino Baggio, præsident for den pavelige kommission for Latinamerika (CAL)! CELAM-præsidenten ærkebiskop Alfonso Lopez Trujillo, CAL's sekretær og ledende CELAM-medarbejder.

Efter at bispekonferencens delegerede til CELAM allerede i marts 1979 havde bedt om en liste over de foretagne rettelser, findes der endelig i den i november/december udgivne bulletin også en »syntese« af de i Puebla-slutdokumentet foretagne ændringer.

Ikke efter pavens ordre

Da den endelige tekst havde en helt ny nummering, og da udgiveren, CELAM, helt havde undladt krydshenvisninger til den oprindelige udgave, var det vanskeligt at opdage ændringerne. Den i CELAM-Bulletin offentliggjorte liste er meget ufuldstændig. Den indeholder kun 17 af cirka 50 afgørende ændringer, og så er de talrige stilistiske ændringer slet

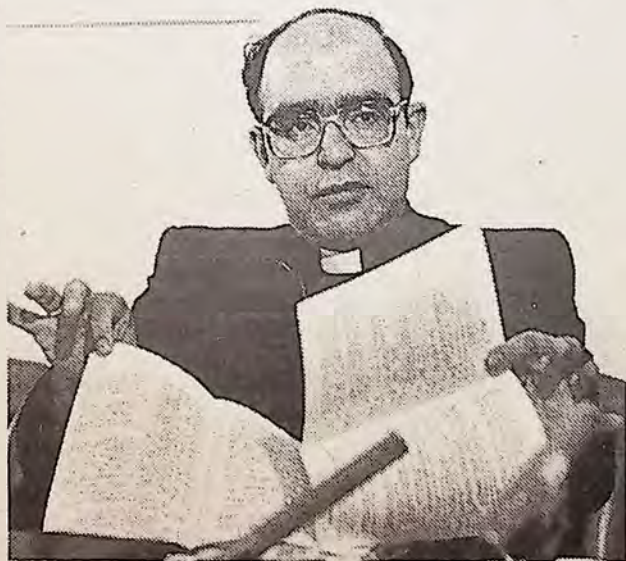
ikke medregnet. Siden teksten var blevet offentliggjort i april 1979 verserede der formodninger og rygter om, at dokumentet var blevet omredigeret i Rom efter Baggio's linie. Disse rygter og formodninger ville CELAM-præsidenten åbenbart have gjort ende på med denne liste, skønt det ikke er »CELAM's opgave, men Pave-stolens«, der har godkendt alle ændringer.

Imens spørger de latinamerikanske biskopper sig selv, hvem der egentlig har arrangeret dette. Den romerske kurie har i hvert

Fortsættes på bagsiden

Sand religion bygger ingen galger

Kairo (KNA) — I en første græsk-ortodoks stillingtagen til den politiske re-islamisering, der især har givet sig til kende gennem Khomeini, har metropolit Dionysios af Memphis, Kairo, betonet, at enhver sand religion må stå over de menneskelige regerings-systemer og sociale omvæltninger. Dens opgave er åndelig, forløsning, forsonende og ikke hadefuld, farisæisk og aggressiv. Den sande religion dømmes ingen til døden, men arbejder kærligt for en omvendelse af de vildfarende og fejlende: den rejser ingen galger! Fristelsen til at misbruge religionen som et magtsystem, der bygger på strenge love, består i vore dage, men ikke kun hos muslimerne.

Ærkebiskop Lopez Trujillo med det ændrede Puebla-dokument ved en pressekonference. Han mistænkes for at være manden bag afsvækkelsen af det oprindelige Puebla-dokument, som paven ikke ønskede ændret. Foto KNA.

Attentater mod gejstligheden i Brasilien

Tiltagende terroraktioner mod ledende kirkefolk

Rio de Janeiro (KIPA) — Ukendte gerningsmænd er brudt ind i den brasilianske bispekonferences sekretær Don Luciano Mendes de Almeidas hus i Sao Paulo og har gennemført det. Da der intet er blevet stjålet af materiel værdi, mener man i kirkelige kredse i Brasilien, at det har drejet sig om et politisk motiveret attentat.

Et andet offer for gentagne attentater er biskoppen over det brasilianske bispedømme Nova Iguacu, msgr. Adriano Hipolito. I hans tilfælde ved man, at det drejer sig om tilhængere af den såkaldte anti-kommunistiske kamp, der står bag attentaterne. Formanden for den brasilianske bispekonference har protesteret over for landets regering over, at

attentaterne mod biskop Hipolito ikke er blevet undersøgt. Ved det sidste attentat drejede det sig om en bombeeksplosion på alteret i domkirken i Nova Iguaco. Nogle uger forinden var kirkens mure oversmurt med løgnagtige beskyldninger imod biskoppen.

I 1976 blev biskop Hipolito bortført af højreekstremiteter og mishandlet af dem.

Stukket med kniv

Ifølge »Catholic Herald« har også den 77 årige kardinal Vicente Scherer af Porto Alegre været udsat for et attentat. Da kardinalen forlod midnatsmessen nytårsnat blev han holdt op af to mænd, der tvang ham ind i en bil og kørte ham bort til et øde

sted. Her blev kardinalen berøvet alt — også sit løj — blev gennembanket og stukket otte gange med kniv og efterladt ved vejkanten. Han blev fundet og bragt til et hospital.

Vold mod bønder

Brasiliens bispekonference har udtrykt alvorlig bekymring over disse attentater på gejstlige, og Brasiliens præsident har personligt givet ordre til, at attentatet på kardinal Scherer skal undersøges til bunds.

Den brasilianske kirkelige kommission for sjælesorg i landdistrikterne har opdaget, at i løbet af 1979 er der forøvet 120 voldshandlinger mod indianske bønder i den nordbrasilianske stat Maranhao. Storgodsejere der på stedet har — stiltiende understøttet af de lokale myndigheder — forsøgt at skræmme bønderne og tvinge dem til at opgive deres beskedne landejendomme.

Ved overfaldene blev indianske bønder dræbt, gårde stukket i brand og cirka 100 bønder fordrevet fra regionen. Kommissionen er også blevet bekendt med tilfælde af tortur og anvendelse af gift.

Den brasilianske kirkelige kommission for sjælesorg i landdistrikterne har opdaget, at i løbet af 1979 er der forøvet 120 voldshandlinger mod indianske bønder.

Der råder stadig sult, vold og stor forvirring i Uganda

800.000 børn forældreløse efter Amin-styret

Vatikanet (NC) — Borgerkrigen i Uganda er endnu ikke afsluttet, for der råder stadig sult, vold og stor forvirring i landet, har p. Salvatore Calvia, Verona Fædrenes generalforsætter meddelt i Vatikanets radio. Men han tilføjede, at Ugandas katolske kirke stadig lever og med fortrøstning er begyndt sit andet århundrede.

Skønt der er tegn på en bedre fremtid for landet, mangler der endnu meget. Et af de særlige problemer er, at mange af Idi Amins tidligere soldater nu søger at overleve ved røveri og mord — og det er meget let at få fat i våben. Et andet problem er manglen på fø-

devarer. Under borgerkrigen i foråret 1979 blev landbruget forsømt, og det har nu fået katastrofale følger. Forholdene er særligt vanskelige i den nordøstlige del af Uganda, hvor man kan tale om virkelig hungersnød.

4 blev dræbt

Verona Fædrene, der også kaldes Cambonia Missionærer, har over 400 medlemmer i Uganda. Fire af ordenens medlemmer var blandt de syv katolske præster, der blev dræbt i Uganda i forbindelse med borgerkrigen, der i april 1979 førte til, at Amin blev styrtet.

Udenlandske missionæ-

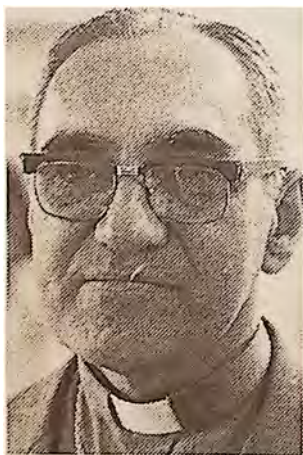
rer og indfødte præster samarbejder nu som før om at opbygge kirken i Uganda. Sidste år fejrede den katolske kirkes 100 års jubilæum i Uganda (se »katolsk orientering« nr. 6 1979) ikke blot i mindet om en historisk dato, men også for at markere en ny æra for Ugandas katolske kirke, tilføjede p. Calvia.

Hvor alvorlige forholdene dog er i Uganda fremgår af en KIPA-meddelelse, der siger, at den panafrikanske kirkekonferences statistikker viser, at Idi Amins otte års rædselsregimente har gjort 800.000 børn forældreløse og 200.000 kvinder til enker.

Svensk fredspris til ærkebiskop

Stockholm (Steyl aktuell) — De frie evangeliske kirker i Sverige har en organisation til udviklings- og flygtningehjælp: Frikyrkan Hjælper. Den har i år

givet sin »lille fredspris« til ærkebiskop Oscar Romero af San Salvador. I begrundelsen herfor siges det, at han, siden han i 1977 tiltrådte sit embede, har været den ledende forsvare af menneskerettighederne i El Salvador. I sine søndagsprædikener angriber han regeringens brutale krænkelser af menneskerettighederne. Hans prædikener, der udsendes af den katolske radiostation er den stærkeste beskyttelse for de ubemidlede bønder, og for de truede arbejdere og præster.

Ærkebiskop Romero. Foto: KNA

Pastoral 5 års plan

Montevideo (KIPA) — For at omsætte beslutningerne fra de latinamerikanske biskoppers generalforsamling i Puebla i praksis, har Uruguays biskopper udarbejdet et dokument, der i 181 punkter udkaster en slags pastoral femårsplan for kirkens fremtid i Uruguay.

Det er biskoppernes vilje, at kirken især skal arbejde for sikringen af menneskerettighederne, for forsvaret af arbejderne og familien, for forbedringer af hospitals-, skole- og kommunikationsvæsen og for ungdommen. Men biskoppernes vigtigste mål er dog stadig at bekæmpe ateismen.

Pave Johannes Paul II's fastebudskab

Hvert år ved begyndelsen af fastetiden henvender kirkens overhyrde sig til dens medlemmer med en opfordring til at udnytte den lige begyndte fastetid til en virkelig frigørelse. Når bodsfærdighed omsættes i praksis fører den os til en ærlig løsrivelse fra alt det overflødige, som vi kan kalde »vort eget« og tit også fra det nødvendige, der hindrer os jo i at være det, Gud har kaldet os til at være. »Hvor din skat er, dér er også dit hjerte!«

Er vort sind trællebundet af materielle goder? Er det optaget af at få magt over andre? Er det gennemtrængt af spidsfindige former for egoistisk herskesyge? Så har vi brug for Kristus, den opstandne Befrielse, som kan frigøre os fra syndens lænker, hvis bare vi selv vil.

Vi vil forberede os til at blive rige ved opstandelsens gave, ved at give slip på falske skatte. De materielle goder, vi ikke ubetinget har brug for, er tit for millioner af mennesker deres eneste chance for at overleve. Men hundreder millioner af mennesker forventer af os, at vi udover et eksistensminimum hjælper dem med de nødvendige midler til en altomfattende menneskelig udfoldelse og til deres lands økonomiske og kulturelle udvikling.

Men erklæringer og bidrag alene kan ikke forandre menneskets hjerte. Dertil kræves en åndelig omvendelse, som gør os solidarisk med samfundets tabere, som lærer os at dele med dem, man har frataget alt, ofte sågar de-

res menneskeværdighed som mand eller kvinde, ung eller barn, og med verdens mange flygtninge, som tvinges til at forlade deres fædreland. I denne solidaritet kan vi gøre alvor af vor delagtighed med Herrens lidelses- og døds-mysterium, for det er her, vi konfronteres med det. Ved virkeligt at dele med andre, gennem mødet med andre, person til person, hjælpes vi selv til at befrie os fra de bånd, der slavebinder os. For ved i de andre at genkende brødre og søstre, opdager vi på ny, at vi er børn af samme Far, »Guds arvinger og Kristi medarvinger« (Rom. 8,10), hvis uforgængelige rigdom, vi bærer i vore hænder.

Derfor opfordrer jeg jer, gavmildt at besvare de ind-

bydelser til at dele som brødre, som jeres egne biskopper og ansvarlige for lokale fasteaktioner har rettet til jer. I vil selv være de første, der får foræret noget, for således vælger i vejen til den eneste sande befrielse. Jeres indsats, som bliver en fælles indsats med alle døbt, vil stå frem som et vidnesbyrd om Kristi kærlighed og et led i opbygningen af den »kærlighedens civilisation«, som vor verden bevidst eller ubevidst længes efter, pint som den er af konflikter og uretfærdigheder og skuffet over, at der ikke findes noget ægte bevis for Guds kærlighed mere.

Til denne indsats giver jeg jer min velsignelse, i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

Johannes Paul II

Hvad kan vi gøre for de udenlandske katolikkers børn?

Drøftelse på det storkøbenhavnske menighedsrådsmøde

Det Storkøbenhavnske Menighedsrådsmøde, Sakramentskirken, januar i år fandt sted i kirkens krypt, og havde som emne: Hvad kunne vi gøre for de udenlandske katolikkers børn? — Måske havde vi håbet at finde frem til en ny »aktion« for disse ofte vanskeligt stillede børn: De risikerer at komme på afstand af deres forældre, i samme grad som de gennem deres skoleundervisning »bliver danske«. — Vorherre ville det anderledes!

Aftenens første indleder var Jonna Jensen, inspektør ved Vognmandsmarkens Skole. Mere end halvdelen af hendes elever er børn af udlændinge. Jonna Jensen talte om disse børns sociale forhold og kom til det resultat, at man fra det offentlige side gjorde, hvad man kunne

for at hjælpe dem til at tilpasse sig danske forhold. Fra nogle sider spurgte man endda, om man måske brugte skolen til med vold og magt at gøre dem til »rigtige danskere« på et alderstrin, hvor man snarere burde lade dem følge forældrenes livsmønstre.

Katolske skolars religiøse opgave

Inspektør Ole Meyer fra Katolsk Centralskole talte derefter om de katolske skolars religiøse opgave overfor alle elever. Man havde samme muligheder, som de offentlige skoler til at give eleverne særundervisning etc., f.eks. til at hjælpe udenlandske børn med at lære dansk. I praksis havde man ikke haft særlige gnidninger mellem de udenlandske og de

danske børn (Det samme sagde Jonna Jensen på sin skoles vegne.) Hvor meget religiøst en skole kunne gøre for sine elever, var det vanskeligt at måle, det afhang bl.a. af de enkelte lærerers personlige religiøse engagement. Man gjorde hverken mere eller mindre for de udenlandske end for de danske børn.

Under den følgende samtale kom man hurtigt ind på spørgsmålet: Udlændingenes akklimatisering. Det turde være det naturlige mål, at de udlændinge, som ønsker at blive i Danmark, før eller siden — i 1. eller 2. generation — lever sig ind i de danske menigheder. For nogle (måske især for de bedst begavede) var det naturligt at lære dansk sprog og tænkesæt at kende hurtigst muligt, om så blot for at

kunne følge deres børns udvikling i det nye land. Andre udlændinge var betydeligt længere om at finde sig kulturelt til rette i Danmark: Måske tillod deres arbejdsbyrde dem ikke at tage kontakten med det nye land op. Måske var deres fordomme mod os (og vore mod dem) så stærke, at det forsinkede assimilationen eller tilpasningen.

Åbenhed i menighederne

Der var erfaring for, at enkelte repræsentanter for én og samme indvandrergruppe meget hurtigt sluttede sig til den lokale danske katolske menighed,

mens andre nøjedes med messen og undgik nærmere kontakt. I Amerika havde man lært at give immigranterne den fornødne tid til at tilpasse sig, enhver efter sine muligheder og sin smag.

Mødet mundede ud i en saglig erkendelse af, at vi i vore menigheder hver især burde vise os åbne mod alle fremmede (danske eller udenlandske), der kom i vore kirker, hjælpe dem til rette i salmebogen, indbyde dem til kirkekaffen, tale med dem i det omfang, det var naturligt mellem trofæller. Man skulle i forholdet til dem alle huske Jesu ord: »Jeg var fremmed og I tog mig hjem« (Mat. 25,35).

Hver gang en dansk menighed vandt en immigrants tillid, blev det lettere for denne udlænding at acceptere og forstå sine børns »fordanskning«. Sådanne kan den enkelte danske katolik hjælpe immigranterne og deres børn — og det var det spørgsmål, hvormed aftenen var

startet. Det er ikke så meget organiseret kommissionsarbejde, som det er individuel kristen medmenneskelighed, der er brug for.

3 forslag

Kun 3 praktiske forslag af organisatorisk art blev nævnet:

Om det ikke var af værdi, at man i sogne med mange udlændinge, skrev en smule på disse udlændinges sprog?

Om man ikke skulle opfordre præster med ansvar for en udenlandsk gruppe til at skrive en kort månedlig artikel på gruppens sprog i »katolsk orientering«?

Om disse præster ikke ville gøre godt i at organisere tilslutning af deres grupper til den danske katolske kirkes store årlige møder: Åsebakke-valfarten, Kirkedagen på Ledreborg etc.

Med tak for fremmøde og livlig deltagelse i samtalen!

Paul d'Auchamp

Paven mere internationalt end polsk, orienteret

- siger lektor Tkocz fra Odense Universitet på et AC-møde

Vi er alle nødt til at danne os en mening om pave Johannes Paul II, for hans navn er på alles læber, og pressen behandler ham næsten dagligt. Den 6.11. havde A.C. arrangeret et møde, hvor lektor Tkocz fra Odense Universitet tegnede et billede af pavens person. Lektor Tkocz har haft et nært samarbejde med paven i Polen, og har derfor et førstehånds indtryk af ham. I den erklærede hensigt ikke at gå

samme veje som den kommercielle nyhedsformidling byggede lektoren sit foredrag på pavens bøger, (hvoraf ingen er oversat til dansk).

Klar autoritet

Han gjorde opmærksom på de træk af personalistisk og fænomenologisk filosofi, der findes i pavens værker, og som gør dem langt vanskeligere end pavens prædikener, som de fleste har stiftet bekendt-

skab med. I den sidste bog, meditationerne holdt for pave Paul VI, ser vi dog Kristus træde frem som den, der indeholder al filosofi og derved stiller den i skyggen. »Modsigelsens tegn« er bogens titel. Kirken er tegnet, som vil blive modsagt til tidernes ende.

På baggrund af sin analyse af pavens filosofi tilbageviste lektor Tkocz den megen, ofte negative, tale om pavens polske baggrund: Han er universalist. Kun sjældent henviser han til polske forhold, men selvfølgelig styrkes hans og vor tro på kirkens muligheder, ved bevidstheden om kirkens forhold i hans hjemland.

Ud fra sin baggrund som sociolog nævnte Tkocz betydningen af en fast struktur og en klar autoritet. Paven vil ikke indføre de vestlige landes styreform i kirken. Det ville heller ikke løse blot at liberalisere. Men pavens store kapacitet som sjælesorger især for usikre præster er kendt i Polen, bemærkede lektor Tkocz.

Militærnægter til katolsk ungdomsarbejde

Ungdomssekretariatet godkendt som udstationeringssted

Nu er det lykkedes os at få ungdomssekretariatet anerkendt som udstationeringssted for civil værnepligtig. Det er et godt skridt på vejen mod en bedre udnyttelse af de kræfter vi har. Men — desværre, der har ikke

meldt sig nogen interesse-ret endnu, der vil søge jobbet. Vi venter spændt! Måske er vi nødt til at vente til vi kender nogen, der kender nogen.....

Ungdomssekretariatet
Skt. Kjeldsgade 3
2100 København Ø

Børn i alderen 7-10 år får nu mulighed for at få gavn af spejderlivet på Østerbro i København.

Ny ulveflok i København

II Absalon fylder 9. maj 60 år

II. Absalon, en katolsk spejdertrop med over 100 børn og unge i Københavnsområdet, har i slutningen af januar startet en helt ny ulveflok for børn fra 7 til 10 år. Hidtil har kun spejderne fra 12 til 16 år haft gavn af spejderlivet på Østerbro, men nu skal de helt unge også nyde godt af det sjove og spændende.

Den nye leder, Jess Madsen, håber at flokken hurtigt får mange nye medlemmer og fra starten bliver en gruppe med et godt

kammeratskab.

Den nye flok fik navnet II. Absalon Flok og holdt sit første møde tirsdag den 29. januar i spejderlokalerne på Jagtvej.

Spejderhytte

II. Absalon Gruppe, tilhørende HKD, Det danske Spejderkorps, er i øvrigt en gammel gruppe, der dog har forstået at forny sig. Den kan den 9. maj i år fejre sit 60 års jubilæum. Desuden ejer den en stor spejderhytte, bedre kendt

under navnet Stasevang. Hytten ligger i skovområdet nær Hørsholm. Her kan de unge rigtigt udfolde sig og lave pionerarbejde, bygge tømmerflåder og broer, sove i telt om sommeren, lave mad over bål o.s.v.

Interesserede er meget velkomne. Mødedagen er hver tirsdag kl. 18.30 - 19.45 i spejderlokalerne, Jagtvej 183 B, Niels Steensens Gymnasium. Man kan ringe til Jess Madsen (01) 59 37 58.

Faste-aktionen

Med fasten er også den fællesnordiske fasteaktion indledt. De nordiske biskopper har i år ønsket, at bidragene skal gå til flygtningehjælp et eller andet endnu ikke nærmere bestemt sted. Hensigten med denne »åbne plan« for indsamlingen er at få endnu nogen tid til at opspore flygtningegrupper, der er overset eller måske glemt midt i anstrengelserne omkring de større projekter, som naturligt påkalder sig mest international opmærksomhed. Caritas Danmark har foreslået hjælp til russisk-jødiske flygtninge, der i Østrig venter på at kunne udvandre til andre lande. Andre muligheder kan også komme på tale.

Det fremgår klart af fastebestemmelserne, som blev omtalt i sidste nummer, at man ikke nødvendigvis behøver at være med i den nordiske indsamling, men også kan sende sit bidrag til andre gode aktioner for nødlidende. For dem, som gerne vil vide helt præcist, hvem de hjælper, kan vi anbefale at læse opfordringen fra Komiteen for Kvindernes Internationale Bededag på side 14. Denne komitee afholder kollekt fredag den 7. marts til fordel for Kirkens Korshær og to katolske skoler i Trankebar.

Man kan spørge, om det i grunden er rimeligt, at vi samler penge ind til nok så godt et formål i udlandet, så længe vi ikke kan klare de økonomiske problemer i vores eget sogn eller bispedømme. Kan vi bagefter være bekendt påny at stå med hatten i hånden hos vore trosfæller syd for grænsen?

Svaret er, at man aldrig behøver at betænke sig på at hjælpe den, der virkelig er i nød eller har det værre end en selv.

Vore egne økonomiske problemer skal der findes helt andre løsninger på.

Hans Jørgen Johansen

Mit spørgsmål om politik og meditation stadig ikke besvaret

Det er meget glædeligt, at så mange har villet være med i debatten om meditation og politik. Det må være klart for enhver, at den indeholder spørgsmål, der er så omfattende, at de ikke kan behandles udtømmende i dette blads spalter. Jeg vil nøjes med følgende kommentarer:

Med mit indlæg i nr. 19/1979 ville jeg ikke så meget gøre meditation til genstand for en almen teologisk betragtning (selv om visse almene synspunkter måtte antydes). Jeg ville snarere sige noget om, hvilken form for »meditation«, jeg selv har brug for, og endvidere vurdere interessen for meditation som en samfundsmæssig-kulturel tendens i tiden. I sit indsigtsfulde og tankevækkende indlæg kommer søster Hildegard Madsen bl.a. ind på forholdet mellem lov og evangelium og mellem evangelium og praksis. Jeg kan i princippet tilslutte mig disse overvejelser. Jeg mener heller ikke, at vi kan og skal måle hinandens kristelighed på vor praksis, og jeg mener ikke, at vi kan udpege en bestemt politik som værende specielt kristelig.

For mig er der en sammenhæng mellem den bibelske gudsrigesvision og min politiske holdning. Visionen angiver retningen for min politik, men heller ikke mere. Jeg kan ikke argumentere teologisk eller bibelsk for min konkrete politik. Jeg kan kun argumentere fornuftmæssigt for den. Andre kristne kan i lyset af samme vision argumentere på en anden måde, ikke fordi de har en anden tro og en anden Bibel, men fordi de har en anden samfundsopfattelse og en anden opfattelse af politisk strategi.

Jens Møller begår præcist den fejl, jeg mener man bør undgå. Han argumenterer religiøst mod en politisk opfattelse. Når jeg taler om »det eneste begrundede håb for et bedre samfund og en bedre verden«, taler jeg naturligvis om et politisk håb og om et samfund, der netop er »bedre«, men som ikke er fuldkommet og slet ikke identisk med Guds rige.

Jens Møller mener videre, at et socialistisk de-

mokrati ikke kan realiseres, fordi frihed og lighed ikke kan forenes. Det kommer sandelig an på, hvad man forstår ved de to begreber! Hvis frihed betyder den enkeltes frie udfoldelse uafhængigt af og evt. på bekostning af andre, og hvis lighed blot betyder udjævning og indordning, så har Jens Møller naturligvis ret. Men hvis frihed betyder den enkeltes frie udfoldelse som socialt væsen, som giver og modtager i et fællesskab, og hvis lighed betyder, at alle deltager i de beslutninger, der angår fællesskabet og dermed dem selv, og at alle har

samme ydre livsmuligheder, så er frihed og lighed ikke uforenelige. Selvfølgelig vil der være problemer og konflikter i ethvert samfund, også et socialistisk. De vil ikke alle kunne løses, men nogle af dem vil efter min mening kunne løses på en bedre måde end i et kapitalistisk samfund.

At det endnu ikke er lykkedes at skabe et socialistisk demokrati, beviser på ingen måde, at det ikke er muligt. Overgangen fra feudalisme til borgerligt demokrati er foregået over flere århundreder og er nogle steder dårligt nok

fuldført. Socialismen har endnu kun været godt et århundrede undervejs, og de hidtidige socialistiske revolutioner er foregået under særdeles dårlige betingelser. Det vil nok være klogt at vente med at udtale sig, indtil man har set et forsøg på at gå fra et avanceret kapitalistisk samfund med borgerligt demokrati til socialisme.

At sige at en ægte socialisme ikke er mulig er i virkeligheden at sige, at man ikke vil den. Det er et forsøg på at slukke tusinder af menneskers jordiske og politiske håb. Det er at afvise et alternativ til et profitstyret konkurrencesamfund, der dagligt undertrykker og øver vold mod mennesker jorden over.

Jan Ulrik Dyrkjøb

Fleere læserbreve side 13.

Hvad Gud har sammenføjet må mennesket ikke adskille

I »katolsk orientering« nr. 2 var på forsiden en artikel med overskriften »Nej til A-kraft — ja til A-bomben«. I den udtalte en atomfysiker sig kritisk overfor den ringe, åbenlyse modstand, der er mod A-bomben — set i forhold til modstander mod A-kraft. I artiklen lå der en undertone af et forsvar for A-kraft, fordi den fremstilles som mindre truende og risikabel for menneskeheden i forhold til faren fra det store antal A-bomber, der findes i verden i dag.

Umiddelbart ser det også således ud, men når man undersøger nærmere, hvorledes A-bomber bliver fremstillet, og hvilke interesser, der ligger bag udviklingen af atomenergi og kernevåbenoprustning, så opdager man, at der er adskillige sammenhænge mellem de to ting, og begge dele rummer i sig djævelske kræfter og perspektiver, som menneskene har bedst af at blive fra på nuværende tidspunkt.

For det første bruges affaldsstoffet plutonium fra A-kraftværker til A-bombefremstilling, således at spredning af »fredelig« atomenergi medfører øget risiko for øgning af mængden af A-bomber.

For det andet er interessen for udbredelse af atomenergi for en stor del styret af ønsket om at løs-

rive sig fra afhængighed af de politisk ustabile olieproducerende lande, således at velstanden i de olie-storforbrugende lande og kontrollen med energiforsyningen kan bevares.

Dette medfører setvagt en fastlåsning af rige og fattige lande, hvis uretfærdighed råber til himlen. I stedet for at dele de mange skatte, Gud i sin godhed har ladet gemme til os, og som stadig udvikles i ny, levende form, så skraber vi hver for sig til os — jo rigere, jo mere grådigt — og dette skaber samtidig aggression hos dem, der intet har og angst for at miste hos dem, der har meget, hvilket øger risikoen for krig, som i dag betyder atomkrig.

Af disse og mange andre grunde forsøger jeg her at slå til lyd for, at både udviklingen af »fredelig« a-

tomenergi og produktion af atomvåben rummer i sig motiver, der er moralsk forkastelige og til stor fare for menneskeheden på kortere og længere sigt. Mange katolikker vil måske mene, at »katolsk orientering« ikke er et sted at diskutere energipolitik, men faktisk mener jeg, dette er lige så vigtigt at beskæftige sig med som abortspørgsmålet.

A-kraft-spørgsmålet drejer sig også om, hvorvidt menneskene kan gribe ind i naturens orden og give sig til at spalte det ellers »udelelige«, som atomet er navn for. Da Jesus i sin tid på spørgsmålet angående ægteskabets opløselighed svarede: »Hvad Gud har sammenføjet, kan intet menneske adskille«, mon han da også tænkte på atomet — det »udelelige«?

Kirsten H. Jørgensen

Paven svarer undvigende

Jeg har lyst til at kommentere Deres artikel om sr. Kane og hendes opfordring til paven om, at også kvinder skal kunne præstevies i vor kirke.

Jeg bliver oprørt, når jeg læser pavens svar, fordi det er en flagrant omgåelse af spørgsmålet. Paven svarer, at ingen jo er udelukket fra kaldet til kristen hellighed. Det vidste sr. Kane selvfølgelig også, så godt som nogen! Det var bare ikke det, hun spurgte om.

Når paven — i spørgsmålet om kvindelige præster — betyder, at der ikke her er tale om nogen diskriminering, så holder det simpelthen ikke. Hvis no-

gen føler sig diskrimineret som følge af en objektiv forskelsbehandling, så er det i sig selv nok til at sige, at der foreligger diskriminering. Så enkelt er det.

Der foreligger en objektiv forskelsbehandling her, og vi har endnu til gode at høre holdbare argumenter, som taler for dens fortsatte opretholdelse. Jeg for min del, tror ikke, at de findes. At kirken — som er kaldet til at være banebryder, til at tyde tidens tegn, til at kæmpe for større frihed og retfærd — reagerer så trægt i dette spørgsmål, virker både beklemmende og beskæmmende.

Rudi Kessels

Påskerefugium på Magleås

I 1980 bliver der igen afholdt Påskerefugium på Magleås, fra skærtorsdag den 3. april til 1. Påskedag den 6. april, under ledelse af pater A. Dekkers, S.J.
Emnet er: »Indføring i Påskemysteriet og Påskens Liturgi«.

En nyoprettet fond, der kommer deltagere på Magleås til gode, gør det muligt at fastsætte prisen til ialt:
med enkeltværelse kr. 250,00 pr. person
med dobb. værelse kr. 200,00 pr. person

Mulighed for, mod ekstra betaling, at ankomme onsdag den 2. april og afrejse 2. Påskedag.

Nærmere oplysninger ved henvendelse til sekretariatet for Magleås, Høsterkøvej 6, 3460 Birkerød. Tlf. (02) 81 07 15 - mandag til fredag kl. 10.00 til 15.00.

I anledning af 450-års jubilæet for Den augsburgske Trosbekendelse begynder biskop Martensen en artikelserie om dens betydning dengang og nu

Den politiske baggrund for den lutherske bekendelse

Af Hans L. Martensen

Den augsburgske Beken- delse blev til som et forsøg på at bevare den kirkelige og kulturelle enhed, kristenheden havde kendt middelalderen igennem. Trods alle spændinger, der havde været mellem kejser og paver, og trods grusomme borgerkrige, som kristne nationer havde udkæmpet indbyrdes, havde man dog bevaret bevidstheden om, at hele Europa tilhørte én kirke og bekendte én tro.

Europa svækket

Når hertil kom, at det gennemsnitlige menneskes horisont ikke rakte stort videre end Europa, så forstår man den chokerende virkning det havde, da menneskene på reformationstiden blev revet ud af deres tryghed og så deres enhed gå i opløsning.

Man opdagede, at det slet ikke var sandt, at næsten hele menneskeheden var kristen: nye verdener blev opdaget i Amerika, Indien, Kina og Japan. Tilmed trådte Islam frem med uanet ny religiøs og politisk styrke. Overalt talte de kristne om tyrkerfaren.

Europa var svækket af indre strid, hvor den spansk-tyske kejser, den franske og den engelske konge, de italienske fyrster, og blandt dem også paven, havde deres politiske særinteresser.

Plyndringen af Rom i 1527 havde præget sig i erindringerne som en af de grusomste begivenheder, man nogensinde havde hørt om, og som næsten mindede om Jerusalemets fald.

Roms ødelæggelse hang sammen med striden mellem den spansk-tyske kejser Karl V og den franske konge Frans I — umiddel-

bart medvirkende til begivenhederne var også paven selv. Clemens VII havde nemlig dispenseret kong Frans fra hans ikke-angrebspagt med kejser Karl, og således givet ham mulighed for at snigløbe kejseren. De kejserlige tropper indtog Rom, plyndrede, brændte, skændede kvinderne, myrdede mændene — to trediedele af byens indbyggere omkom.

Paven slap i sidste øjeblik i sikkerhed i Engelsborgen, hvorfra han så den hellige Stad gå op i luer. Han blev sultet til overgivelse og taget til fange. Dog fik han gunstige fredsbetingelser af kejseren, der var en god katolik, og i bund og grund ønskede, at den katolske kirke skulle fortsætte med at være Europas samlende, åndelige magt.

Den religiøse baggrund

Var tidens politiske billede forvirret, så endnu mere det religiøse. Religion og politik kunne i øvrigt — dengang endnu mindre end i dag — helt adskilles.

Luthers teser mod afladshandelen havde sat en uventet folkebevægelse i gang, så den truede med at blive et slag mod Fuggernes vældige finansmagt — de havde på forhånd lånt paven de penge, der skulle drives ind ved afladshandelen. Uanede religiøse kræfter var ved at vækkes i det brede folk. Samme år, afladstesterne blev offentliggjort — 1517 — overvejede man i Rom at begynde en kætterproces mod Luther. Denne blev dog udskudt af politiske grunde.

I stedet afholdt kardinal Cajetan som Roms udsending et »faderligt forhør«

af Luther i efteråret 1518. Nogle religiøse strids-samtaler i Leipzig 1519 vakte opsigt i den lærde verden.

Luthers hovedmodstander var her Johannes Eck — et vidunderbarn, der efter sigende kunne hele Det gamle og nye Testamente udenad allerede som 11-årig. Eck var i besiddelse af en enestående hukommelse og omfattende lærdom. Han var Luther overlegen i diskussionsteknik. Efter sigende sad Luther med en blomst i hånden, som han af og til snusede til, når Eck syntes ham alt for slem. Desværre brugte Eck den metode hele tiden at drive Luther op i en krog og få ham til at sige mere ukatolske ting, end han selv ønskede.

Bandbullen mod Luther så dagens lys i 1520, og ved Rigsdagen i Worms 1521 blev den retsdydig for hele det tyske rige, således at Luther overalt var fredløs, og så at alle øvrigheds personer var forpligtede til at pågribe ham. Da Luther i Worms nægtede at tilbagekalde sine påstande, måtte han nøgternt regne med den mulighed, at han ville ende sine dage på bålet.

Luthers redningsmand blev først og fremmest kurfyrsten Friedrich af Sachsen. Dog var mange af rigets øvrige mægtige mænd også på reformatorens side — et indædt og almindelig udbredt had mod Rom spillede desuden stærkt ind.

Ved Rigsdagen i Speyer 1529 tilspidsedes den religiøse-politiske situation. Et reformatorisk forsvarsforbund blev indgået mellem Sachsen, Hessen, Nürnberg, Strassburg og Ulm. Foruden sine tallose andre bekymringer måtte den katolske kejser Karl V ængstes ved muligheden af en

Roms plyndring i maj 1527. Lutherske, tyske landsknægte leger pavelig procession, mens de, i skøn økumenisk fællesanstrengelse med spanske, katolske tropper, plyndrer Rom. I baggrunden ses Engelsborgen, hvor pave Clemens VII holdt belejringen ud i 9 måneder. Kobberstik fra 1527.

ødelæggende tysk borgerkrig.

Det er med denne baggrund, vi skal forstå Den augsburgske Bekendelse. Mens den fredløse Luther af mange grunde måtte holde sig i baggrunden, affattede hans ven og nære medarbejder Philipp Melanchthon et skrift, der skulle forelægges kejser Karl på Rigsdagen i Augsburg. Det var et sidste forsøg fra reformatorernes side på at undgå total kirkelig splittelse med uoverskuelige politiske og religiøse komplikationer.

Datidens katolske reaktion

»Katolsk orientering« nr. 1 har omtalt det 450 års jubilæum for Den augsburgske Bekendelse, som vil blive fejret i år. Helt nøjagtig falder jubilæet den 25. juni. Den dag blev bekendelsesskriftet læst op for kejseren og de forsamlede fyrster på rigsdagen. Kejseren faldt i søvn under oplæsningen — mon fordi teologien var ham for besværlig, eller fordi han allerede på forhånd gættede resultatet? Allerede før forelæsningen begyndte var det nemlig klart, at man fra katolsk hold ikke ville godtage reformatorernes bekendelsesskrift.

To dage efter oplæsningen den 27. juni — blev der nedsat en katolsk teologkommission, der skulle gendrive Melanchthons teologiske mæglingsforsøg. I denne kommission sad forskellige af Luthers mest forbitrede modstandere, bl.a. Cochläus (der senere skrev en hadefuld og forvrænget Luther-biografi) og Johannes Eck (der havde sat Luther til vægs ved disputationerne i Leipzig, og som allerede forud for Rigsdagen i

Augsburg havde udgivet sine 404 artikler mod Luther).

Den augsburgske Bekendelse, der var ment som et freds-dokument, blev således fra første færd genstand for strid. Det blev afvist af den omtalte katolske teolog-kommission. Deres svar fik titlen: »Confutatio«, d.v.s. »gendrivelse« eller »gøren-til skamme«.

Herefter forhærdedes fronterne mellem luthererne og katolikkerne hurtigt. Melanchthon skrev sin »Apologia« — forsvar for Den augsburgske Bekendelse: et længere og mere polemisk dokument, men dog stadig moderat i indhold og urbant i udtryksform. Senere fulgte endnu skarpere anti-katolske bekendelsesskrifter.

Mærkværdigt er det, at netop det mest moderat af de lutherske bekendelsesskrifter fik størst historisk betydning: Den augsburgske Bekendelse er — i forening med Luthers lille Katekismus — blevet alle lutherske kirkes grundlæggende bekendelseddokumenter. De har været faste holdepunkter i en broget 450-årig tradition.

Hos katolikkerne blev det taget for en stadig mere given sag, at Den augsburgske Bekendelse og Katolsk Tro var uforenelige.

Nutidens katolske reaktion

Med alt dette som baggrund kan det ikke undre, at det vakte opsigt, da professor Ratzinger senere ærkebiskop af München og kardinal i 1975 holdt et foredrag, som han senere offentliggjorde i artikelform: »Prognoser for den økumeniske sags fremtid«. Grundtanken hos

Ratzinger var, at Den augsburgske Bekendelse oprindeligt var ment som et ærligt forsøg på at udtrykke »evangelisk katolicitet«. En af de afgørende sætninger hos Ratzinger lød: »Der er bestræbelser i gang for en katolsk anerkendelse af Augustana, eller rettere: bestræbelser for at fastslå, at Augustana er katolsk i sit indhold. Dette ville muliggøre en korporativ forening af de to kirker, uden at de opgiver deres respektive særpræg«.

Ratzingers udtalelser byggede på nogle forudgående katolske undersøgelser (især af professor V. Pfnür, en tysk, katolsk lægmandsteolog). Det var dog først efter Ratzingers foredrag, at der begyndte at vejres »sensation« om sagen. En mægtig diskussion kom i gang, og talrige publikationer var følgen. Særlig opsigtsvækkende var det, da tanken om en eventuel katolsk »anerkendelse« af Den augsburgske Bekendelse blev omtalt af professor H. Schütte på Det lutherske Verdensforbunds møde i Dar-Es-Salaam 1977, hvor han deltog som katolsk observatør fra Enhedssekretariatet. Hans tanker fik en positiv modtagelse af Verdensforbundet.

Siden er den teologiske drøftelse af spørgsmålet blevet uddybet betydeligt både fra katolsk og fra luthersk hold. Inden jubilæet vil der måske være skrevet mere end 2000 (to tusind) artikler og bøger om emnet. Denne overvældende mængde af skrevne ord og undersøgelser har sat mangt og meget, man ikke straks var opmærksom på, i stærkere profil. Mere herom senere.

Maskinernes revolution

Den vanskelige vej til demokratiet

Omkring 1770 blev der i England opfundet en ny spindemaskine. Nu var det muligt at spinde hurtigere og bedre og billigere end nogen sinde før. James Watt forbedrede den for nylig opfundne dampmaskine, så den kunne bruges til at drive spindemaskinerne og jernovnenes blæsebælg. Snart fik man for meget garn og for få vævere. Straks var der folk, der begyndte at tænke over, hvordan man kunne lave en mekanisk væv. Nu fulgte en kædereaktion: For at kunne fremstille de mange maskiner havde man brug for mere stål. Derfor blev de engelske stålværker udvidet. Men for at kunne producere mere stål, skulle man bruge mere stenkul til ovnene. Kulminerne blev gravet dybere. Der måtte graves kanaler og anlægges jernbaner til transporten af de mange tunge varer. Der måtte bygges flere lokomotiver og større skibe. I løbet af få årtier ændrede England udseende. Længs med floderne eller omkring byerne byggedes fabrikker. Omkring fabrikkerne byggedes i hast boliger til de tusinder af arbejdere, fabrikkerne trak til sig. Små landsbyer blev pludselig industribyer. Fiskerlejer blev travle verdenshavne. De fleste lande i Europa fulgte hurtigt efter England og gennemgik den samme udvikling.

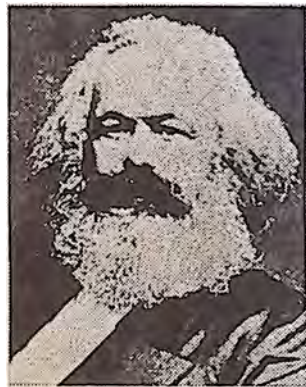
Kapitalismen

Håndværkerne kunne ikke længere konkurrere med fabrikkerne. Mange blev lønarbejdere, der solgte deres arbejdskraft til arbejdsgiverne for den pris, de nu engang kunne opnå. Når lønnen var udbetalt, skyldte arbejdsgiveren dem ikke noget, uanset om lønarbejderen blev syg eller kom til skade. Når der

kom dårlige tider, eller hvis arbejdsgiveren ikke mere havde brug for så mange arbejdere, kunne han fyre dem uden videre.

Arbejdernes kamp

Efterhånden så arbejderne kun to muligheder for at forbedre deres forhold. Den ene var at slutte sig sammen i fagforeninger, så de kunne kræve deres ret og strejke i fællesskab. Den anden var at erobre magten i samfundet, så man selv kunne ændre lovene derhen, at goderne blev mere ligeligt fordelt.

Karl Marx

I 1848 udsendte Karl Marx (1818-1883) et lille skrift »Det kommunistiske Manifest«. Han skriver heri, at en revolution er nødvendig for at skabe social retfærdighed. De velhavende ville aldrig nogen sinde godvilligt give slip på noget af deres besiddelser. Hele menneskehedens historie viser ifølge Marx, at de forskellige samfundsgrupper altid har kæmpet mod hinanden (klassekamp). Derfor skulle alle proletarer (arbejdere) forene sig for at bekæmpe den borgerlige kapitalisme og gennemføre revolutionen. Efterhånden viste fagforeningerne dog, at arbejderne kunne skaffe sig større andel af udbyttet uden revolution. Da den almindelige valgret indførtes i industrilandene, blev

mulighederne for at skabe et mere retfærdigt samfund gennem retfærdige love endnu større. De, der holdt fast ved læren om revolutionens nødvendighed, kaldtes kommunister. De andre, der mente, at demokratiske midler var de bedste, kaldtes socialdemokrater.

Religion er opium for folket — siger Marx

Karl Marx mente, at religionen var opstået, fordi menneskene var utilfredse med livet her på jorden. Men forbedres levefoden, så forsvinder længslen efter en anden og bedre verden af sig selv. Religionen har, ifølge Marx, den samme virkning som opium (narkotika): Den gør folk sløve, så de affinder sig med de selv mest umenneskelige forhold. Derfor er religionen en hindring i kampen for en forbedring af forholdene på jorden. Karl Marx forkynder materialismen: Troen på Gud skal udryddes, for Gud er ikke noget materielt gode, og kun de materielle goder har værdi for menneskene. Såvidt Marx.

Den katolske kirkes holdning

Kirken var stort set blevet frosset ud af det politiske liv. Den kunne ikke udøve nogen direkte indflydelse på landenes lovgivning. I det hele taget var det længe, inden det for alvor gik op for de velhavende, at arbejderne kår var blevet stærkt forringet siden industrien tog

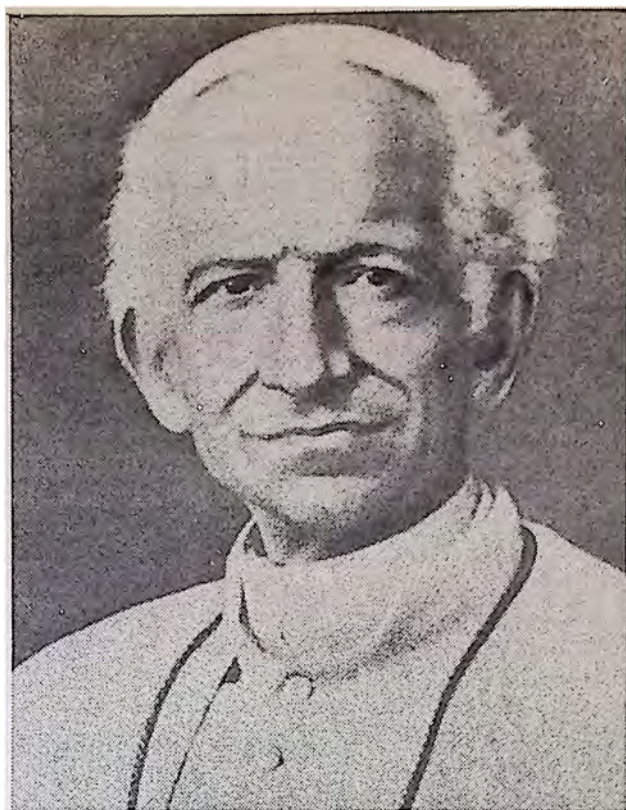
maskinerne i brug. I Tyskland, Østrig, Frankrig, Belgien og Svejts fandtes dog katolske foregangsmand, der slog alarm og forsøgte at finde en løsning på de mange nye, sociale problemer.

De fleste af dem krævede, at staten gennem en social lovgivning skulle gribe ind. De mente, at det var et spørgsmål om social retfærdighed. Andre anså statens indgriben som stridende mod den økonomiske liberalisme og den enkeltes frihed. Problemerne burde løses gennem næstekærlighed, men uden indblanding fra statens side.

Desværre fandtes der også mange konservative katolikker, der slet ikke ville høre om arbejdsgivernes pligt til at øve social retfærdighed. De syntes, at den snak om social retfærdighed bare dækkede over socialistiske og revolutionære ideer.

Pave Leo XIII

Pave Leo den 13. (1810-1903) ville ikke længere tie stille. Den 15. maj 1891 udsendte han en pavelig rundskrivelse (Encyklika), som begyndte med de latinske ord »Rerum novarum«, om nye tilstande. Paven afviser heri den radikale form for socialisme, der kræver at alt skal være fælleseje. Men han afviser samtidigt den liberale kapitalisme, der hævder, at staten slet ikke skal blande sig i den økonomiske udvikling. Paven siger, at staten tvært imod er forpligtet til at føre en social politik, der respekterer arbejderne åndelige og materielle rettigheder. Derfor skal staten gennem sociale love fremme den private ejendom. Den skal sørge for, at arbejdere ikke behøver at arbejde på søn- og festdage, og den skal tvinge arbejdsgiverne til at udbetale en retfærdig løn. Pave Leo XIII forsvarer arbejderne ret til at organisere sig og opfordrer dem ligefrem til

Pave Leo XIII: »Arbejderne bør danne fagforeninger«

at danne fagforeninger. For »løsningen på problemerne er ikke først og fremmest et spørgsmål om kærlighed, men om retfærdighed« skriver paven.

Vanskelig tid

Den industrielle udvikling havde haft skrækkelige følger. Fattigdommen blandt arbejderne var uhyre stor. Selve arbejdet var umenneskeligt hårdt og arbejdsdagen var lang: fra 12 til 16 timers slid uden en egentlig hviledag. Mange børn arbejdede i kulminerne og havde ingen chance for at gå i skole. På grund af den voksende elendighed, uligheden, den materialistiske propaganda og kirkens tøven med at tage stilling, havde mange arbejdere vendt sig bort fra kirken. Man har sagt, at kirken dengang tabte arbejderklassen.

Ny radikal lære

Pave Leo XIII's rundskrivelse »Rerum Novarum« forkyndte en ny og radikal lære til gavn for arbejderne, og den fik en enorm indflydelse i de

fleste katolske lande, selv om den slet ikke alle vegne blev modtaget med begejstring. Men den styrkede tanken om et kristent demokrati, uden dog at efterlyse et kristent politisk parti.

40 år senere

Præcis 40 år efter udsendelsen af »Rerum Novarum« udsendte pave Pius XI i 1931 en skrivelse om samme emne, som begynder med ordene »Quadragesimo Anno«, d.v.s. i det 40 år efter »Rerum Novarum«. I denne rundskrivelse siger paven, at arbejderne skal have del i den velstand, som de i fællesskab med arbejdsgiverne har skabt. Ligeledes skal arbejderne have indflydelse på den måde, virksomheden drives på, og medansvar, så alle kan være trygge. Kirkens lidt senere men klare stillingtagen satte meget nyt i gang. Mange lægfolk begyndte at gøre en indsats i den kristne arbejderbevægelse, som senere organiseredes som »katolsk aktion«, lægfolkets aktive deltagelse i kirkens sendelse.

De tyske biskoppers fælles erklæring

Blev læst op i alle katolske kirker i Vesttyskland

Pave og biskopper har måttet træffe en vigtig afgørelse i kontroversen med professor Küng. Han måtte fratages arbejdet med at undervise i teologi på kirkens vegne. Professor Küng har åbnet mange søgende og spørgende adgang til religiøse grundproblemer, men opfattelser, han har fremført, har også forårsaget forvirring hos mange troende.

Vi tyske biskopper ser os, i fuld enhed med paven, trods mange års forsøg på at nå til forståelse og mange forsøg på samtaler, desværre tvunget til at konstatere: professor Küng hævder i vigtige punkter af troen lærepfattelser, der står i modsætning til kirkens forpligtende lære. Så længe dette er tilfældet, kan han ikke undervise i teologi på kirkens vegne. Vi bedømmer ikke, hvad professor Küng personligt tror, men hvad han skriver og udtaler.

I de sidste uger er der blevet sagt meget og mange forskellige ting om tilfældet Küng. Er det gået retfærdigt til i processen imod ham? Drejer det sig i stridspunkterne dog kun om perifere problemer? Vender kirken tilbage til tiden før Det andet Vatikan-koncil? Hvordan forholder det sig med friheden i kirken? Vi biskopper skylder de troende og offentligheden en forklarende og hjælpende udtalelse. Denne korte udtalelse fra prædikestolen kan ganske vist kun berøre enkelte punkter. I en vedlagt redegørelse går der nærmere ind derpå.

1. I forgrunden af kontroversen står ordet »ufejlbar«. At ingen i kirken, heller ikke paven, kan blive forskånet for vildfarelser og fejltagelser i sin talen og handlen er indly-

sende. Det er ikke det, læren om ufejlbarheden i kirken handler om. Den siger derimod: Når paven som kirkens højeste lærer eller et almindeligt koncil eller biskopperne i overensstemmelse med paven fastslår noget som åbenbaret af Gud og fremlægger det til at tro, så bevarer Helligåndens bistand den fra at tage fejl. Men alt dette drager professor Küng i tvivl. Herved et det klart for ham selv, hvor meget spørgsmålet om ufejlbarheden i kirken angår troens, kirkens og teologiens grundlag.

2. Gentagne gange understreger professor Küng, at han ikke vil drage kirkens forpligtende lære i tvivl, men kun rette »fore-spørgsler« til den. Der er imidlertid betydelig forskel på, om man spørger om, hvad et udsagn betyder, og hvordan det skal begrundes, eller om man sætter spørgsmålstegn ved dette udsagn selv og dermed drager det i tvivl. Men professor Küng drager utvetydigt kirkens forpligtende lære i tvivl.

3. Er kirkens ufejlbarhed ikke et perifert spørgsmål? For troen og for teologien er det afgørende, at enhver ved, hvorpå man kan og skal forlade sig i den troens lydighed, man skylder Gud. Derfor er det ingen biting, om Gud har tilsagt pavens og biskoppernes læreembede den bistand, der udelukker fejltagelse i de største tros-spørgsmål og derved giver os den vished i troen, hvorpå vi bygger vort liv og vort håb. Naturligvis er alle menneskelige udsagn — også dem, der angår kirkens åbenbaring — begrænsede, men begrænsning og fejltagelse er ikke det samme.

4. Hvis vi ikke med den største sikkerhed kan forlade os på kirkens forpligtende udsagn, så kan det endda drages i tvivl, hvem Jesus Kristus er. Har Gud virkelig hengivet sig selv for os, idet hans evige Søn, der er ham lig i væsen, antog vor menneskenatur og døde for os? Dette er den tro, der bærer os i liv og død. Den har den kristne oldtids store konciler forkyndt på definitiv vis, deri tolker de forpligtende Det nye Testamentes budskab. Deres bekendelse er og forbliver grundlaget for hele vor tro og hele vort liv som kristne. Vi gør denne bekendelse til vor egen i den hellige messes credo: »Gud af Gud, lys af lys, sand Gud af den sande Gud, født ikke skabt, af samme væsen, som Faderen«. Professor Küngs udsagn står — trods alle det kirkelige embedes forsøg på i samtale med ham at nå til afklaring og entydighed — tilbage for det, som Bibel, trosbekendelse, konciler og liturgi bevidner om Jesus Kristus.

5. Stadig høres det spørgsmål, om processen mod professor Küng var

retfærdig. Vi indrømmer gerne, at reglerne for kirkelige processer kan forbedres. Men i fuld enighed må vi dog svare: Processen var retfærdig. Og det er ikke retfærdigt at skubbe den sag, som det drejer sig om i kontroversen med professor Küng, i baggrunden i forhold til processpørgsmålene.

Der er blevet ført en vidtløftig diskussion i offentligheden om professor Küngs meninger om læren om Jesus Kristus og om ufejlbarheden i kirken. Et stort antal af fagkolleger har indtaget en kritisk stilling over for professor Küngs opfattelser.

Trods overordentlig mange breve, samtaler, indbydelser til samtaler fra pavestolens og biskoppernes side, er det alligevel ikke lykkedes at få professor Küng til at yde det nødvendige bidrag til en afklaring af de omstridte punkter. Fordi professor Küng gav til kende, at han var rede til at tage sine udsagn op til fornyet overvejelse, gav den romerske troskongregation 15. februar 1975 afkald på en tilbagekaldelse og formanede ham i stedet for til ikke at gentage de af hans meninger, der ikke var i overensstemmelse med det kirkelige læreembede. Det holdt professor Küng sig ikke til. I en offentliggørelse i 1979 i en offentliggørelse i 1979 tolker han det, at han ikke er blevet frataget den kirkelige tilladelse til at undervise, som tegn på, at det kirkelige læreembede ikke selv er sikker i sin sag i spørgsmålene i forbindelse med ufejlbarheden.

Dermed så pave og biskopper sig tvunget til at handle. De måtte konstatere: Så længe professor Küng modsiger kirkens forpligtende lære, kan han ikke undervise i teologi på kirkens vegne.

Det er usagligt i denne forbindelse at tale om en krænkelse af menneskerettigheder eller om inkvisitionsmetoder. Den, der tager den tyske bispekonferencens dokumentation om tilfældet Küng til efterretning og netop også de sidste ugers anstrengelser, vil kunne overbevise sig om det kirkelige embedes oprigtige beredvillighed til samtale. Så meget desto mere beklageligt er det, at det for professor Küng måtte blive ved fratagelsen af den kirkelige tilladelse til at undervise. Men vi alle holder, sammen med den hellige fader, fast ved håbet om, at professor Küng vil revidere sin holdning og mening.

6. Til slut vil vi udtrykkeligt pege på, at kirken har brug for den teologiske videnskab og for teologerne. Teologiens fundament er kirkens tro. Men denne tro må gennemtrænges, udfoldes og begrundes teologisk. Teologiens opgave er hermed livsvigtig for kirken. Derfor er dialogen mellem det kirkelige embede og teologien nødvendig. Vi vil ikke lade os lokke bort fra også i fremtiden at søge den.

Vi tyske biskopper bekræfter vor fulde enhed med den hellige fader og med hverandre indbyrdes. Tilbedelsen af den menne-

skevordne Guds Søn, bekendelsen til ham i overensstemmelse med kirkens credo, ja'et til Andens gave, der vil bevare hans kirke fra vildfarelse i troen, forener os og alle troende. Lad os bevare denne enhed, lad os bede for denne enhed.

Würzburg 7.1.1980

Klaus Hemmerle, biskop af Aachen — Josef Stimpfle, biskop af Augsburg — Elmer Maria Kredel, ærkebiskop af Bamberg — prælat dr. Johannes Tobei, befuldmægtiget for bispedømmet Berlin — Alois Brems, biskop af Eichstätt — Franz Hengsbach, biskop af Essen — Oskar Saier, ærkebiskop af Freiburg — Eduard Schick, biskop af Fulda — Heinrich Maria Janssen, biskop af Hildesheim — Joseph Kardinal Höffner, ærkebiskop af Köln — Wilhelm Kempf, biskop af Limburg — Hermann Kardinal Volk, biskop af Mainz — Joseph Kardinal Ratzinger, ærkebiskop af München og Freising — Reinhard Lettmann, kapitelvikar, hjælpebiskop af Münster — Helmut Hermann Wittler, biskop af Osnabrück — Johannes Joachim Degenhardt, ærkebiskop af Paderborn — Antonius Hofmann, biskop af Passau — Rudolf Graber, biskop af Regensburg — Georg Moser, biskop af Rottenburg — Friedrich Wetter, biskop af Speyer — Bernhard Stein, biskop af Trier — Paul Werner Scheele, biskop af Würzburg.

Bekymring over sporskifte i kirken

Hamburg (KMA) — 76 katolske tyske akademikere fra alle fagområder har »i utallige kristnes navn« skriftligt henvendt sig til samtlige katolske teologiske fakulteter i den tyske forbundsrepublik. Brevet er blevet offentliggjort i Hamburg den 6. februar og betegner sig selv som »en bøn om hjælp, som i de givne omstændigheder næppe kan ydes fra andet hold«.

For mange mennesker i dag falder det sværere og sværere, at lade den kristne tro, som den forkyndes af embedskirken, udgøre grundlaget for deres liv, siges det i brevet. Omvæltninger i vor erfaringsverden på den ene side, og, på den anden side, kirkens holden fast

ved trosformuleringer, der er prægede af forgangne tiders tænkemåde, er skyld i at så mange bliver splittede i deres sind, og at en voksende fornemmelse af ubehag driver kristne fra alle samsundslag hjælpeløst bort fra kirken og troen. Det bliver mere og mere vanskeligt for dem, at gøre deres forbliven i kirken forståelig for kolleger og studenter.

I stedet for at fortsætte i den retning, Det andet Vatikan-koncil har vist, og i stedet for sammen med lægfolket på alle uddannelsesniveauer at føre nytænkningens besværlige proces videre, bremser embedskirken ængstelig op og øger derved præcis den polarisering mellem progressive og konservative,

som den hele tiden har frygtet. En stribe af teologer har arbejdet videre i koncilets ånd, men det forfærdende er, at resultaterne af deres indsats ofte slet ikke er blevet udnyttet eller formidlet videre af kirkens embedsindehavere. I stedet for diskrimineres de intellektuelle, især teologerne, og anklages for »at forvirre de enfoldige i troen«. Sandheden er snarere den, at den slags »beskyttelse« fastlæser de enfoldige i deres enfoldighed, mens den hæmmer alle, der kan tænke, hvorved man — i strid med Det nye Testamente — lænker dem til bogstaverne, der slår ihjel, og slukker den Ånd, der kunne gøre levende.

Mange lægfolk har i dag

sat deres forventning til de professorer, der underviser i teologi, hedder det i brevet, og disse teologer skulle ikke så gerne overtage embedskirkens færdigformulerede svar for at fortie deres egen forståelse af dem. Tilfældet Küng er desværre ikke noget undtagelsestilfælde, siges det i brevet, han har kun vakt større opsigt end hans forgængere.

De 76 professorer udtrykker deres håb om, at »kirkeledelsens fejlurdering« må være en lektie for alle, og slutter deres henstilling til universiteterne med opråbet: »Gør en indsats for lære- og forskningsfrihed, også i vor kirke, for alle, der så uomtvisteligt bekender sig til den!«

Tegner al forsikring

Lyngby Hovedgade 4
2800 Lyngby
Telefon (02) 87 54 11

Fors.kons. Sven Iding

**ALM.
BRAND**
AF 1792

Smitten spredtes til Norden

Vi er meget skuffede over Deres leder »sanktioner mod teologer« i k.o. nr. 2.

Her præsenteres stærkt farvede, og tilfældet Küng uvedkommende synspunkter og oplysninger. Deres spådom om en »Johannes den 24.« som skal komme og hente Küng ind fra kulden, er besynderlig. Vi har forelagt lederen for prof. A. Grillmeier SJ, selv fremtrædende koncilsteolog. Han har på det bestemteste taget afstand fra spekulationen om, at Rom vil ramme tidsskriftet »Concilium«. Det er groft, når De bruger Karl Rahner i Deres advokatur mod læreembedets beslutning.

Rahner har selv meget klart udtalt sig til fordel for afgørelsen fra det kirkelige læreembede i tilfældet Küng. — (Hessischer Rundfunk 30.1.).

Tilfældet Küng har vækket følelser. Visse kredse synes smittet af en »følelsespsykose«. De tror, at paven og biskopperne samler brændsel til et stort kætterbål for teologer, som ikke lærer »førkonciliære« sætninger. Deres leder bidrager til at sprede denne smitte til Norden.

Det er Vatikanerkoncillets lære, at paven er kirkeens øverste leder og skal udlægge og beskytte tros læren (Lumen Gentium 25). Paven og biskopperne er heri ansvarlige overfor Gud og deres samvittighed. Kan de forsvare at sige til Küng:

»Du må gerne som katolsk teolog nægte at svare på spørgsmålet, om Jesus Kristus virkelig er sand Gud og sandt menneske, af samme væsen som faderen?«

Kirken er også ansvarlig overfor de mange, der er bragt i alvorlig trostvivl p.g.a. Küngs lære.

Hans Küng har som teolog med kirkelig læreopgave, stillet tvivl om pavens ufejlbarlighed og hans kristologi er uklar.

Det er rigtigt, når De i Deres leder skriver, at den klassiske formulering af en trossandhed ikke er lige så hellig, som det mysterium den beskriver. Teologiens opgave er netop at trænge igennem formuleringerne for dybere at forstå, hvad mysteriet er, og om mulig finde bedre måder at udtrykke det på. Men der må

ikke være tvivl om, at mysteriet som beskrives med ambivalente ord virkelig er en realitet.

Küngs holdning til de kristologiske dogmer fra Nicaea og Chalkedon er uklar. De kristologiske dogmer er ikke sekundære. Det er kirkeens centrale tro, det handler om. Med dem står og falder det hele: kirken, Treenigheden, sakramenterne! Falder disse trossandheder væk, falder kirkeens eksistensberettigelse på samme tid.

En protestantisk kommentar: »... Küng svækker i sin lære trosbekendelsen fra Nikæa«. Grundlæggende uklarhed i kristologien »truer ikke bare den katolske, men den kristne tros centrum overhovedet«. (Dr. A. Weber, Lutherische Landeskirche, Oldenburg).

Så længe Küng ikke har gjort tydelig rede for sit syn på de nævnte dogmer, kan han ikke lære i kirkeens navn. Teologen står ikke over troen, man kan ikke »forske frit« uden hensyntagen til evangelium og dogmer. Det er kirken, ikke teologerne, som har overleveret troen, selv om vi på ingen måde mener, at

teologisk skoling og indsigt er uvigtigt.

Det brændende spørgsmål her i Tyskland er, om Rom og de tyske biskopper valgte den rigtige fremgangsmåde og det rette tidspunkt. Her vil vi ikke tage stilling. Det kræver nemlig betydelig indsigt i sagen selv, i kirkeret og pastoralteologi. Men måske er det værd at bemærke, at Rom siden 1968 uden held har prøvet at få en dialog med Küng i gang. Heller ikke for hans teologkolleger er det lykkedes.

Rene linier i teologien. Det er ikke i strid med koncilets ånd, som De skriver i Deres leder. Paven og troslærekongregationen handler naturligvis ikke ufejlbarligt i disse sager. Men før man skrider til en kommentar, burde man måske lytte lidt bedre til Roms begrundelse, før man skriver en leder af et niveau som i k.o. nr. 2.

Skandinaviske teologistuderter i St. Georgen/Frankfurt.

Jesper Fich,
Danmark
Claes Tande,
Norge

Rune P. Thuringer SJ,
Sverige

Pave Pius IX, som kaldte Det første Vatikankoncil (1869-70) sammen og insisterede på dogmeerklæringen om pavens ufejlbarhed.

Kirken var mest troværdig da den var rede til fornyelse

Katolske journalister appellerer til kardinal König

Wien (KIPA) — over 30 katolske journalister fra ærkebispedømmet Wien har i en skrivelse til kardinal Franz König givet udtryk for deres »bestyrtelse over den nyeste udvikling i kirken, hvor tilfældet Küng kun er et af de mest dramatiske eksempler«.

Også blandt journalister, hedder det i skrivelserne, har man i sin tid kunnet registrere »den næsten overvældende positive genklang, som kirkeens åbning i Det andet Vatikanconcils æra fik i offentligheden. På det tidspunkt, hvor kirken var præget af størst åbenhed — en åbenhed også for en legitim pluralisme, for kritik og selvkritik, men især for menneskers spørgsmål og forhåbninger — og på det tidspunkt, hvor den også var mest rede til fornyelse, var også kirkeens troværdighed og dens anseelse i offentligheden størst!« Så meget desto smerteligere er det, at denne åbenhed og denne beredvillighed til at forny sig i de følgende år mere og mere blev overlejret af modsatte tendenser«.

Tilbage til den »gamle sikkerhed«

Selv om disse tendenser kun er udgået fra et mindretal blandt katolikkerne, er det, som om »en stadig større del af dem, der har ansvar for ledelsen i kir-

ken, må tage hensyn til et krav om »sikkerhed« om en tilbagevenden til den »gamle orden« på bekostning af millioner af katolikker, som — med rette eller urette — har fået det indtryk, at kirken lidt efter lidt tager afstand fra koncilets linie«.

Tendenser imod Det 2. Vatikankoncil

Denne udvikling er, hedder det videre i skrivelserne, i betragtning af de seneste begivenheder, nu nået til et højdepunkt, der samtidig er et vendepunkt«. Den kurs, som kirken ved begyndelsen af pave Johannes Paul IIs pontificat slår ind på vil være udslagsgivende i årene fremover. Skrivelsens undertegnere minder kardinal König om de ord, han aftenen før koncilet åbnede, sagde til journalister: »Forman, når De mener, De bør formane!« Ordret hedder det derefter: »Den dag, hvor vi mener at vi bør formane, synes os nu at være kommet. Vi beder Dem indstændigt, Deres Eminence, om med hele deres store personlige autoritet at imødegå tendenserne til at tage afstand fra Det andet Vatikankoncils kirke. Vi mener at kunne rette denne bøn til Dem, fordi De selv altid uforbeholdent har bekendt Dem til en åben, dynamisk kirke, som koncilets, og fordi De des-

uden næsten er den eneste af de store mænd fra Det andet Vatikankoncil, der endnu sidder i sit embede«.

Til slut takker de underskrivende journalister de østrigske biskopper for, »at kirken i Østrig i alle årene loyalt har fulgt koncilets anvisninger — måske er også dette en grund til, at der ikke har fundet såkaldte efterkonciliære udskjelninger, sted i Østrig«. Med tilfredshed konstaterer de, at de østrigske biskopper ikke i kontroverserne er sluttet op om fratagelsen af undervisningsretten for professor Küng på den måde, som enkelte embedsindehavere i andre lande har gjort det.

Sankt Josefs Skole, Roskilde

der er en katolsk selvejende skole med 600 elever fordelt på 3 spor fra bø.kl.-10. klasse har enkelte ledige stillinger pr. 1/8 80.

Mange fagkombinationer er mulige, især er skolen interesseret i lærere der kan undervise i fysik/kemi, musik og specialundervisning.

Skolen kan tilbyde velindrettede faglokalere, en interesseret forældrekræds og gode kollegiale forhold.

Ansættelse efter overenskomst mellem Danmarks Realskoleforening og Frie Grundskolers Lærerforening.

Løn og pensionsforhold som i den offentlige skole.

Ansøgning vedlagt fotokopi af eksamenspapirer og evt. anbefalinger stiles til skolens bestyrelse og sendes til skolebestyrer Dan Rasmussen, Frederiksborgvej 10, 4000 Roskilde hos hvem yderligere oplysninger kan fås på tlf. 03 35 25 26.

Sandheden — kun sandheden

Jeg var meget glad og taknemmelig for Willem Wuyts' to bramfrie ledere om troskongregationens behandling af nogle fremtrædende teologer (k.o. nr. 1 og 2). For mig hører sådanne mænd til den del af kirken, som giver mig håb og mod til at fortsætte, trods alt.

Jeg vil her bidrage til diskussionen med oversættelsen af et forslag, som den af Wuyts omtalte franske teolog Yves Congar er kommet frem med, og som Hans Küng har gjort til sit eget og konkretiseret, idet han har optaget forslaget i sine to små publikationer om ufejlbarheden, som udkom for præcist et år siden:

»at man på ny undersøger ufejlbarhedsspørgsmålet eksegetisk, historisk, teologisk, i objektiv saglighed, videnskabelig redelighed, på en fair og retfærdig måde,

at man opretter en til dette formål nedsat økumenisk kommission af internationalt anerkendte fagfolk i de forskellige discipliner (eksegese, dogmehistorie, systematisk teologi, praktisk teologi samt de implicerede ikke-teologiske fag), at man i denne undersøgelse lægger mindre vægt end hidtil på de negativ-kritiske aspekter og mere på de positiv-konstruktive, idet man spørger, om kirkeens forbliven i sandheden på trods af alle vildfarelser ikke snarere skulle begrundes i det kristne budskab og den store katolske tradition, og om der dermed ikke også i dag kunne leves bedre i kirken«.

Hvem skulle være bange for en sådan tilbunds-gående og alsidig undersøgelse, hvis det er sandheden, som skal komme frem?

Gottfried Grünewald

Økumenisk gudstjeneste i Københavns Domkirke

Biskop Martensen prædikede
og professor Skydsgaard talte om Luther
som »Enhedens mand«

Mellem 300 og 400 mennesker var mødt op til den første økumeniske gudstjeneste i Københavns Domkirke efter dens restaurering.

Som det er skik ved økumeniske gudstjenester, skiftedes de forskellige kirker til at sørge for liturgien. Biskop Ole Bertelsen bad indledningsbønnen, en tak til Kristus, fordi Han har stiftet sin kirke på jorden og kaldet os til de helliges samfund.

Pastor Knud Wümpelmann fra baptistsamfundet og pastor Mogens Bjerno fra metodistkirken tog sig af skriftlæsningerne. Frelsens Hærs strengemusikkorps spillede og sang under ledelse af C.E. Schou Larsen. Den ka-

tolske biskop Hans Martensen prædikede over Romerbrevet (8, 18-27).

Ved en økumenisk gudstjeneste er glæden over samværet altid iblandet en undertone af sorg og skam over kirkens splittelse, så det faldt helt naturligt, at man, inden biskoppens prædiken, med Grundtvigs salme bad Helligånden »sammenknytte os ved troens bånd« ....

Hovedtanken i biskoppens prædiken var: »Et håb, som man ser, er ikke noget håb, thi hvordan kan man håbe på det, man ser? Håber vi derimod på det, vi ikke ser, da bier vi på det med udholdenhed«.

Det årti, vi står foran, er ifølge biskoppen et årti, der står i modsætning til

tresserne, hvor der herskede stor optimisme, hvor der næsten ingen grænser var for menneskers forventninger. Nu fristes vi til mismod og resignation, ja, til håbløshed. Men netop denne situation er en udfordring til os kristne, for det er vort kald at give en glædesløs tid vidnesbyrd om håb, give en nedslået tid vidnesbyrd om optimisme og en splittet tid vidnesbyrd om, at vi skal være ét.

Forsoning

Som kristne skal vi bringe forsoning, men netop det kan være anledning til stort mismod, fordi de kristne er splittet indbyrdes. Men fordi vi har et håb, som ikke ses, venter vi

med stor udholdenhed på, at den enhed, som vi allerede nu har i kraft af vor dåb, må blive til virkelighed, til et tegn på Kristi magt i den verden, vi lever i.

Efter en kaffepause i de nye menighedslokaler, der ved restaureringen er indrettet i sidegang og i rotunde i domkirken, talte professor Skydsgaard om »Fra enhed til splittelse — fra splittelse til enhed«.

Titlen hentyder til et historisk og kristeligt drama, som ikke blot foregik i fortiden, men som sker i dette øjeblik. Snart synes en løsning at være i sigte, snart synes alt at gå totalt i hårdknude.

Enighed i mangfoldighed

Professor Skydsgaard opridsede faserne i dette drama — fra begyndelsen af, da Gud skabte verden i en stor, »enhed i mangfoldighed«. Men så lykkedes det Djævlen (»diabolo«) betyde egentlig den, der kaster alt hulter til bulter) at skabe forvirring: det var som om skabelsens mangfoldighed og dens enhed var slået fejl.

I Det nye Testamente spiller freden og forsoningen en stor rolle. »Han er vor fred«, siger Paulus om Jesus. Men, sagde professor Skydsgaard, den store splitter, Guds modstander, arbejder stadig, og også Guds folk fik han bugt med, og hermed er vi midt i aftenens emne. For bag

emnet, der kan lyde abstrakt, ligger der en håndfast realitet: den lange bitre splittelse mellem den romersk-katolske og den evangelisk-lutherske kirke. Reformationen, og alt hvad den medførte til i dag har sin rod i augustinermunken Martin Luthers samvittighedsnød og sjælelidelser. Det var ikke splittelse, Luther ønskede. Han ønskede at forblive i sin kirke — men alligevel endte det med, at han blev udelukket af den og de to kirker gik hver sin vej.

Når man studerer de to kirkers fortsatte samvær eller mangel på samvær, fyldes man med skam og en fornemmelse af håbløshed, for splittelsen var komplet. Først efter en optøning i fyrrerne og halvtresserne, og især da pave Johannes XXIII indkaldte til det 2. Vatikankoncil, skete der en fundamental vending i den katolske kirkes historie, en vending, hvis resultat endnu ikke kan overskues, og som da også for en del katolikker forekommer yderst betænkelig.

Luther som et enhedens tegn

I dag studeres Martin Luther med stor iver — også fra katolsk side. På den lutherske generalforsamling i Dar-es-Salaam sagde en romersk/katolsk observatør: »Martin Luther ville ingen spaltning af kirken, han ville en reform af den hellige katolske

kirke på grundlag af evangeliets sandhed og frihed, som Kristus har befriet os til«.

Når den augsburgske bekendelse i år fejrer sit 450 års jubilæum vil også romersk-katolske kristne deltage heri.

Når professor Skydsgaard mener, at kunne opfatte Luther som et »enhedens tegn« så skyldes det, at Luther i sin sjælenød kom helt ned »til dybet«, helt ned til roden. Han pegede på den virkelighed, der skete i det dybe, og som bliver stadfæstet af Gud ved Kristi opstandelse. Og denne virkelighed får sit prægnante udtryk i et ord fra en af Luthers salme forelæsnings, det ord, biskop Hans Martensen har indsat i sit bispevåben »Crux probat omnia«. Det betyder at korset, der peger på, ja, er dybet, er det, hvorpå alt skal prøves. Her afgøres i sidste instans sagen, enhver sag, også når det drejer sig om forholdet mellem den romersk-katolske og den evangelisk lutherske kirke.

I det ord forenes de to kirker eller rettere er de allerede forenede og splittelsen overvundet af enheden.

Interesserede kan ved indsendelsen af 10,- kr. i frimærker til redaktionen få professor Skydsgaards foredrag »Fra enhed til splittelse — fra splittelse til enhed« tilsendt.

Ruth Plum

Danmarks Katolske Kvinde-Forbund

Tilmeldingsblanket samt program for landsgeneralforsamlingens møder og arrangementer i Århus, lørdag den 19. og søndag den 20. april, 1980.

Om lørdagen er Det Økumeniske Center i Århus, Kløvermarksvej 4, vært ved en sammenkomst, hvor vi forhåbentlig får en god dialog i gang mellem centrets medlemmer og D.K.K.F.'s medlemmer — samt en snak om, hvorledes vi kan skabe fælles samarbejde. — måske også noget om midtvejskonferencen. Jeg håber, vi bliver mange den aften.

Vi begynder med middag kl. 18.00, som medlemmerne selv betaler, senere aftenkaffe eller te.

Søndag kl. 8.00 messe i Vor Frue Kirke i Århus, Ryesgade 26, hvor p. Meister læser messen specielt for os. — Efter messe serveres en kop kaffe og et rundstykke.

Kl. 10.00 Landsgeneralforsamling i menighedssalen, Ryesgade 26. kl. 13.00 frokost i »Femkanten« Ryesgade. — Der regnes med afslutning kl. ca. 15.30.

Evt. privat indkvartering kan skaffes ved villighed fra centrets medlemmer. Værelse på missionshotellet i Århus eller andet ophold må man selv sørge for. Der ydes tilskud på 40 pct. af rejserudgifterne på DSB's fællesklasse.

Der gøres igen opmærksom på, at medlemskontingentet for 1980 skal være kassereren i hænde 4 uger før generalforsamlingen — restance medfører tab af stemmeret. Ethvert medlem, der deltager i generalforsamlingen kan medbringe een gyldig fuldmagt.

Depositum kr. 30. — betales samtidig med tilmeldingen, der er bindende og skal være landsstyrelsens kasserer i hænde senest 20. marts 1980. Adresse: Eva Jantzen, Røntoftevej 4, 2860 Søborg.

Tilmelding

til landsgeneralforsamlingens arrangementer den 19. og 20/4, 1980.

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr.: ..... Tlf. nr.: .....

ønsker at deltage i:

Middag, lørdag kl. 18.00 ca. kr. 20,- .....

kaffe/te lørdag ca. kr. 5,- .....

Generalforsamlingen, Søndag kl. 10.00 .....

Frokost, søndag ca. kr. 15,- .....

privat indkvartering .....

Alle priser er minus drikkevarer. — Sæt venligst kryds ved det ønskede

På gensyn
Inge Bonnevie
Landsformand

Kvindernes internationale bededag den 7. marts

Kvindernes internationale bededag bliver i 1980 fredag den 7. marts, og denne dag får kristne kvinder i Danmark anledning til sammen med kristne med søstre verden over at deltage i den internationale bededag. Der læses de samme tekster fra Bibelen og bedes over de samme emner.

Dette års bedetekst er forberedt af kvinder fra »The Church of Christ« i Thailand, hvor størsteparten af landets indbyggere er buddhister og mindre end 1 pct. er kristne. Den kristne kirke har ydet en betydelig indsats for skoleundervisning og hospitalsarbejde. »The Church of Christ« fejrede i 1978 sit 150 års jubilæum.

Thailand hed tidligere Siam, men forandrede navnet til Thailand i 1939. »Thai« betyder fri.

Emnet er i år frihed under ansvar.

De kristne kvinder i Thailand spørger sig selv: Hvad betyder så frihed? Hvad er vi befriet fra, og hvad har vi frihed til? Vor tid bringer nye former for slaveri: Penge, narkotiske midler, alkohol, spillelidskab, prostitution, kvindernes fornedelse o.s.v.

Selv under den høje udvikling i teknologi og kundskab ses en negativ udvikling på mange områder, som kun sand kærlighed, interesse og medfølelse med vort medmenneske kan afhjælpe. De kristne kvinder i Thailand udtrykker ønske om en stadig åndelig udvikling, som hjælper Kristus ud blandt mennesker. Sand frihed er frihed under kristent ansvar.

Kollekten, som sidste år

blev indsamlet på bededagen, beløb sig til kr. 46.000, der blev delt mellem Frelsens Hærs børnehjem i Antofagasta, Chile, og Det danske Missionsforbunds to missionsstationer i Congo/Brazzaville.

I 1980 bliver den gave, som gives ved Kvindernes sammenkomster rundt om i Danmarks forskellige kirker, delt mellem Kirkens Korshær og 2 katolske skoler i Trankebar.

Lad os — kristne kvinder fra et af verdens rigeste lande — give en virkelig god gave til vore med søstre, som behøver en hånds rækning. Det er en praktisk måde at udøve næstekærlighed på, så lad os benytte vores frihed under ansvar, skriver Komitéen for Kvindernes Internationale Bededag i Danmark

Puebla-dokumentet

Fortsat fra forsiden.

fald ikke arbejdet efter biskoppernes ordre. Pave Johannes Paul II havde selv givet afkald på den sædvanlige formelle godkendelse af teksten og betragtede den som et »ophøjet udtryk for biskoppernes læreembede«. Det kan altså næppe antages, at han har beordret den grundige revision. Så det er altså et åbent spørgsmål, om kommissionen egenmægtigt er gået i lag dermed.

Kirkepolitisk ledelse

I Latinamerika føles den kendsgerning, at et af 18 biskopper udgivet dokument uden tvingende teologiske grunde bliver omredigeret på til dels forvanskende vis, som langt mere smertelig end selve de indholdsmæssige ændringer.

I februar-heftet af det i Freiburg udgivne »Herder-Korrespondenz« fremgår det af en sammenligning af teksterne i de to udgaver, at de oprindelige udtalelser for det meste ændres ved, at de afsvækkes. Mens det kapitel, der uden skånsel

fremstiller Latinamerikas sociale og politiske virkelighed, kun er ændret på to steder, findes de fleste rettelser i teksterne om teologi og kirke. Således er mange af de latinamerikanske biskoppers selvkritiske udtalelser blevet afsvækket eller helt faldet bort (f.eks. udtalelser om, at Latinamerika er ved at overvinde en »mindre engageret og konformistisk katolicisme«, og indrømmelsen af mange katolikkers ikke overvundne »havesyge« er blevet til »deres hang til rigdom«).

Den nye CELAM-ledelses hældning til mere konservative kredse i kurien, hvad der tydeligt ses i revisionen af Puebla-dokumentet, betragtes med bekymring i Latinamerika. Det bliver mere og mere klart, at de derværende lokalkirker gerne ville se CELAM begrænset til at være et effektivt arbejdende organisations-team, mens den nuværende præsident åbenbart tilstræber, at CELAM skal spille en åndelig og kirkepolitisk ledelse.

Den kommunistiske regering ønskede et ringsvejsbyggeri omkring valfartsstedet Czeszochowa. Vejen skulle gå tværs igennem valfartspladsen til pilgrimme midt i billedet. Foto KNA.

Paven får standset ringvejsbyggeri i Polen

Ingen ødelæggelse af berømt valfartssted

Vatikanet (NC) — Pave Johannes Paul II »har overtalt« den polske regering til at opgive bygningen af en firesporet ringvej kun 450 meter fra Vor Frue af Czeszochowas valfartskirke, meddeles det fra kilder i Vatikanet.

P. Romeo Pancaroli, direktøren for Vatikanets pressebureau har oplyst, at det er rigtigt, at paven personligt har grebet ind i sagen.

Den romerske avis »Il Tempo« siger, at »det er første gang en kommunistisk regering har taget hensyn til en paves ønske og ændret et allerede fastlagt program.

Polske katolikker frygtede, at den nye ringvej ville forhindre pilgrimme i at besøge den nationale

helligdom, der har været mødested for millioner hvert år: sidste år seks millioner. Vejen ville nemlig komme til at skille klosteret Jasna Gora, hvor billedet af Den sorte Madonna af Czeszochowa findes, fra byen Czeszochowa, hvor pilgrimmene overnatter.

I stedet for den smukke allé, der fører fra byen til valfartsstedet, ville der blive ført en tunnel under vejen. Denne tunnel, der både skulle tage biler og fodgængere, ville praktisk taget forhindre større processioner i — som hidtil — at drage fra byen til valfartsstedet.

I begyndelsen af året kritiserede kardinal Stefan Wyszynski af Warszawa regeringens planer og opfordrede katolikkerne til

bøn for, at vejen ikke blev bygget. Tidligere har Czeszochowas biskop Stefan Berala i tre hyrdebrev kritiseret planerne for den nye vej, som han først var blevet underrettet om gennem pressen.

Nu er det altså lykkedes paven ved personlig indgriben at få den polske regering til at ændre planerne for vejbyggeriet.

Kardinal Baum til toppost i kurien

Vatikanet (NC) — Kardinal William Wakefield Baum af Washington er blevet udnævnt til præfekt for Vatikanets kongregation for katolsk uddannelse.

Den 53 årige kardinal, der er blevet udnævnt af pave Johannes Paul II til denne stilling, får nu hovedansvaret for kirkens katolske uddannelsesinstitutioner, især katolske kollegier, universiteter og præsteseminarier. Kardinal Baum overtager posten efter den 78-årige franske kardinal Gabriel-Marie Garrone, der fik bevilliget afsked på grund af alder.

Kardinal Baum er også medlem af Vatikanets tros- og lærekongregation og af Vatikanets Enhedssekretariat, ligesom han tidligere

Flere og flere bliver præst i Polen

Vatikanet (NC) — Flere og flere mænd bliver præster i pave Johannes Paul II's fødeland, siger statistiske oplysninger, som Vatikanet har modtaget fra den polske kirke.

I 1979 var der i Polen 589 præsteordinationer, 20 flere end i 1978 og 109 flere end i 1971. Af de nyordnede præster er 407 verdenspræster og de 182 ordenspræster, meddelte Vatikanets radio.

Statistikken viser, at også antallet af præstestuderende stadig vokser. Ved afslutningen af 1979 havde de 27 polske bispedømmer og de 35 mandlige ordenssamfund i Polen 5.845 præstestuderende: det er 520 flere end i 1978 og 1.757 flere end i 1971.

Cirka 80 pct. af Polens 35 millioner indbyggere er katolikker, og der er i landet 20.198 præster, hvoraf de 15.305 er verdenspræster og de 4.893 ordenspræster.

Måske diplomatiske forbindelser mellem Sverige og Pavestolen

Stockholm (KIPA) — Den tidligere svenske kirkeminister Bertil Hansson og et

medlem af den svenske rigsdag, Kerstin Aner har i fællesskab opfordret den svenske rigsdag til at oprette diplomatiske forbindelser med Pavestolen.

De peger på den betydning, som den katolske kirkes overhoved og hans medarbejdere har som »politiske faktorer«, hvad der især har vist sig i løbet af det sidste år. Paven personificerer en »ideologisk verdensmagt«, der overskrider de politiske grænser, står der i andragendet.

Det er desuden vigtigt, at Sverige optager diplomatiske forbindelser med Pavestolen, da mange indvandrere er katolikker.

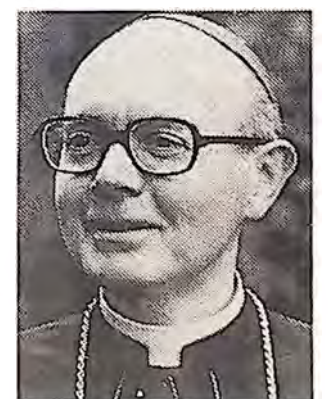
Af Sveriges cirka 8 millioner indbyggere er de 81.000 katolikker, heraf er de 70.000 indvandrere.

Pravda kritiserer ungdomsmode

Moskva (KIPA) — Det er blandt Moskvas unge blevet mode at bære et kors om halsen. Som en ung læser skriver i »Pravda« spalter, er han og hans unge kammerater, der bærer et kors om halsen, imidlertid »overbeviste ateister«.

Alligevel bebrejder redaktionen af det sovjetiske partiblade de unge, at de med en sådan »vulgarise-

ring af et religiøst symbol« hjælper kristendommen til at overleve. Redaktionen føler sig forpligtet til at minde dem om, at »vestlige religiøse centre nu som før stræber efter at udbrede religionen i hele verden«. »Pravda« mener, at ansvaret for den forkastelige mode med at bære kors må lægges på den utilstrækkelige bekæmpelse af troen i Sovjetunionen.

Kardinal Wakefield Baum. Foto: KNA.

Næste nummer udsendes den 12. marts

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annoncerfordeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon 1011 11 89 80
Circ. 5 00 14 21 Annoncestifelsen, katolsk orientering og information

Redaktionen:
Annonser, red.: Willem Wuyts,
Saksborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plass, Kirsten Szardin
Redaktionssekretær: Knud Kluge

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementpris i Sverige 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-1900 Næstved.

Focolare-bevægelsen, side 5
Den hollandske synode, side 6-7
Liturgi, side 8
Nyt om kirkeligt samarbejde, side 9

Præster fratages kørekort

Ny politi-aktion i Slovakiet

Bratislava (KIPA) — Alle- rede i flere uger, har der i Slovakiet været iværksat en politiaktion mod katolske præster, der af helbredsmæssige grunde har været fritaget fra militærtjeneste. Præsterne er blevet opfordret til at aflevere

deres kørekort med den begrundelse, at når de er uegnede til militærtjeneste, er de også uegnede til at køre bil.

De pågældende præster har peget på, at selv invalider har ret til at køre bil, og at intet sted i verden betragtes uegnet til militærtjeneste som en hindring for at erhverve eller bibeholde kørekortet. Politiet har imidlertid truet præsterne med en fornyet undersøgelse foretaget af en embedslæge. Hvis det herved viser sig, at de alligevel er egnede til militærtjeneste, vil de blive indkaldt til værnepligt.

Aktionen er især rettet imod præster, der på grund af den store præstemangel i Tjekkioslovakiet har op til 10 sogne at betjene, og derfor er henvist til at benytte bil. En anden metode, politiet anvender for at genere præsterne, er at stoppe deres biler og anklage dem for at overtræde hastighedsbegrænsningerne. På den måde kan en præst forhindres i at nå i rette tid til søndagsgudstjenesten. Desuden bliver de idømt store bøder.

Arbejderpræster uønskede

Madrid (KIPA) — Det spanske tidsskrift »Palabra« har for nyligt offentliggjort en udtalelse fra præfekten for den romerske kleruskongregation, kardinal Silvio Oddi, hvor han tager stilling til spørgsmålet: arbejderpræster.

Ifølge Oddi kan en præst kun i ekstreme tilfælde få tilladelse til at udføre andet arbejde end sit præsteembede. Hvis der er rimelige forudsætninger derfor, må den pågældende præst rette henvendelse derom til sin biskop.

Efter en 45 minutter lang tale under afslutningsmessen gik paven hen til kardinal Willebrands, lederen af den hollandske bispekonference og gav ham en varm omfavelse. De 300 mennesker i det sixtinske kapel klappede ad denne gestus.

Forskellen på præster og lægfolk et af hovedproblemerne i den hollandske kirke, siger paven

Den 18 dage lange hollandske bispesynode afsluttet med koncelebreret pavemesse i det sixtinske kapel

Vatikanet (NC) — En klar skellen mellem præster og lægfolk er afgørende for løsningen af de problemer, der splitter de hollandske katolikker, sagde pave Johannes Paul II i en tale under messen, der afsluttede den hollandske bispesynode i Rom den 31. januar, — en synode, som er uden fortilfælde i kirkehistorien.

Synodens foreløbige resultater fremgår af et 22 siders dokument med de konklusioner og beslutninger, som synode-deltagerne enstemmig har tiltrådt punkt for punkt. Koncelebranterne ved den afsluttende messe, — de 7 hollandske biskopper, 2 repræsentanter for de hollandske præste-ordener samt 7 gejstlige topembedsmænd fra Vatikanet havde alle deltaget i synoden. Pavens tale var holdt i

begejstrede vendinger med ros og tak til synode-deltagerne for deres arbejde. Paven fremhævede dog, at genforeningen i den hollandske kirke især afhænger af en klar afgrænsning af præsternes og lægfolks rolle.

Supplere hinanden

Et af de mest kontroversielle forhold i Holland har netop været de mere end 250 fuldtids beskæftigede lægfolk, der har virket som pastorale assistenter i sognene. Blandt dem er flere fratrådte og senere gifte præster.

»Lad mig fremhæve et særligt punkt, der er helt centralt for alle andre rejste spørgsmål, og som vil have meget stor indflydelse på kirken i fremtiden«, sagde pave Johannes Paul og hentydede dermed til præstegerningens natur og dens forhold til lægfol-

kets tjenester. »Opbygningen af kirkefællesskabet og løsningen af dets opgaver er overdraget alle i dette fællesskab«, fortsatte han, »men ansvaret herfor skal udøves i overensstemmelse med de enkelte personers nådegaver og deres plads i Kristi legeme. Alle tjenester og al virksomhed i kirken har til formål at berige kirken og styrke dens enhed, men hver af disse tjenester og hverv har deres særegen- hed, og alle skal de supplere hinanden uden forstyrrende sammenblanding«.

Synoden en nåde

Synodens beslutninger blev offentliggjort på hollandsk og fransk umiddelbart efter den 2 timer lange afslutningsmesse. De omfatter en række retningslinier og forholdsregler til

genoprettelse af orden og enhed i den dybt splittede hollandske, katolske kirke. Hovedpunkterne drejer sig om præsteuddannelsen, lægfolks pastorale tjenester, bispedømmernes struktur, kirkedisciplin, fratrådte præsters arbejde i kirken og begrænsninger i liturgiske eksperimenter.

En mere udførlig omtale bringes inde i bladet.

I sin 45 minutter lange tale under afslutningsmessen betegnede paven synoden som en nåde, for hvilken messen var en takkehandling. Ved talens afslutning gik han hen til kardinal Jan Willebrands, lederen af den hollandske bispekonference og gav ham en varm omfavelse. De ca. 300 mennesker i kapellet, der iblandt mange pressefolk og hollandske lægfolk klappede ihærdigt ad denne gestus.

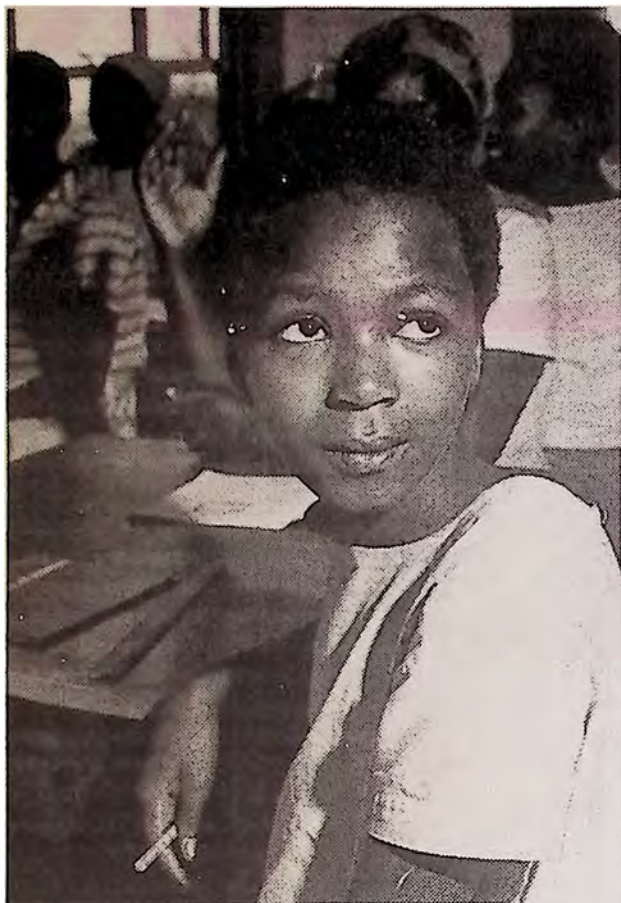
Kirkemøde i Sovjet aflyst

Zürich (KIPA) — Repræsentanter for den protestantiske Konference af Europæiske Kirker (KEK) og De Europæiske Katolske Biskoppers Råd (CCEE) har aflyst deres planlagte møde i det russiske kloster Zagorsk i år.

KEK's generalsekretær Glen Garfield Williams begrundet aflysningen med, at for mange af de 10 repræsentanter havde meldt afbud, men at ingen havde nævnt Sovjetunionens

overfald på Afghanistan eller sagen mod Sakkarov som argument.

Derimod oplyser den engelske biskop Patrick Rodger, som er medlem af KEK, i »Church Times« at mødet i Zagorsk er blevet aflyst på grund af den sovjetiske invasion af Afghanistan, som havde fået vestlige kirkeledere til at betvivle, om Sovjetunionen for tiden i det hele taget kunne komme i betragtning for et kirkemøde.

Kirken i Ghana vil vise landets borgere, at de nu selv har ansvar for deres lands skæbne, og advarer dem mod faren ved at se roden til alt ondt i fortidens kolonialisme.

Rivaliserende grupper i Etiopien forsøger at splitte de kristne

De revolutionære tøver imidlertid med at åbne kampen mod kirken, der ikke længere kan lade sin stemme høre offentligt

(Steyll-korr.) — Siden kejser Haile Selassies fald og død og efter det skred til venstre, der skete i regimet i februar 1975, står alt nu i religionsfrihedens tegn i Etiopien i stedet for den traditionelle statskirkelighed i dette det eneste land i Afrika hvor kristendommen har haft fodfæste fra den første kristne tid. Det længe undertrykte islamiske mindretal, der dog udgør 40 pct. af befolkningen, kan nu uhindret fejre deres helligdage og riter. Repræsentanter for de muslimske provinser i landets østlige og nordlige dele sidder både i den »socialistiske« regering og i det endnu vigtigere revolu-

tionsråd »Dergwe«, der samles hver onsdag bag lukkede døre i det gamle kejserpalads på Gubi-Hausbjerget i den etiopiske hovedstad.

Efterkommere af Dan's stamme

Til den nye religionspolitik's mest begunstigede hørte for en kort tid de etiopiske bjergjøder, Faladcha. Efter mange anstrengelser opnåede de i 1975, at sefardernes overrabiner, Josef anerkendte dem som sefardiske jøder. Hermed blev det bekræftet, at den mørkhudede stamme var efterkommere af Dans stamme, der var blevet fordrevet fra Palæstina for 2.000 år siden, da landet blev besat af romerne.

Disse Falascha har, siden de i det 19. årh. blev opdaget af europæiske forskere, været en gåde for religionsvidenskaben. Deres herkomst fortaber sig i historiens mørke. Før den etiopiske revolution regnede man med, at der levede 50.000 til 100.000 af dem nord og vest for Tsana-søen. De kan ikke længere tale hebraisk, har in-

det kendskab til de senere jødiske traditioner og fejrer ikke purim-festen. Heraf kan man slutte, at de har mistet kontakten med den øvrige jødedom allerede før Kristi fødsel.

Også de under kejseren fulgte tilhængere af animistiske religioner nyder nu større frihed. Derimod bliver den indtil revolutionen i 1974 dominerende etiopisk-ortodokse kirke med sine 15 millioner troende hårdt behandlet. Landets østkirkelige kristendom, der går tilbage til syrernes og grækernes forkyndelse i oldkirkens dage, har haft alvorlig strid med officers- og soldaterådene — til at begynde med dog kun på det sociale område.

Kirkens jord inddraget

Biskopper, prælater og klostre ejede over en tredjedel af jorden, hvorpå de lod deres »gabar«, en slags livegne, og også almindelige præster, munke og diakoner arbejde hårdt.

Den etiopiske jordreform i marts 1975 var derfor et hårdt slag imod den etiopiske kirkes økono-

miske baggrund, for kirken kendte hverken til »kirkeskat« eller andre indtægter end dem, der stammede fra dens jordbesiddelser.

Siden da har kirken udannet sine præster til håndværk og andre tekniske fag og oplært munkene til at tjene penge, for på den måde at gøre menigheder, præster og klostre uafhængige af støtte fra staten.

Kirkernes Verdensråd i Genève har ydet det etiopiske patriarkat både økonomisk og teknisk bistand i denne forbindelse.

I den anden fase af den etiopiske kirkekamp måtte patriark Theophilos, som kejser Haile Selassie egenmægtigt havde indsat, træde tilbage. Efter at hans nærmeste medarbejdere var blevet fængslet i slutningen af februar 1975, forsvandt han selv sporløst. Hans forsigtige diplomati, der ville gøre alle tilpas, havde til sidst gjort ham mistænkelig både blandt de revolutionære og i kirkelige kredse. De 25 etiopiske ærkebiskopper og bi-

Fortsættes næste side

Biskop Andoh, Ghana:

Kløften mellem rige og fattige et sygdomssymptom

Nairobi/Basel (KIPA) — Katolske biskopper i Ghana tager stadigt i højere grad stilling til samfundsproblemer og kirkens engagement i dem. Således udtalte biskop Dominic Andoh sig om afrikanske arbejders problemer — ved den ghanesiske afdeling af den internationale katolske studenterbevægelses 20. generalforsamling i Accra. De fleste af Afrikas arbejdere må udføre meget hårdt arbejde til en sulteløn, mens gevirsten går i de riges lommer. Derfor er det vigtigt, at staten kræver arbejdslovsbeskyttelse, der sikrer retfærdighed og menneskelig værdighed.

Biskoppen beklagede, at nogle få har opnået kolossal rigdom, mens samtidigt den største del af arbejderne må affinde sig med at leve i stor nød. Deres løn forslår ikke til at opretholde et eksistensminimum, og mange må endda tit sulte. »Det er ingen hemmelighed«, sagde biskop Andoh, »at kløften mellem et ekstremt rigt mindretal og flertallet af ubemidlede er et alvorligt

sygdomssymptom i ethvert samfund. Den eneste vej til at overvinde disse ulige livsbetingelser går over samarbejde og økonomisk koordinering mellem alle lande.

Arbejde sammen med og for de fattige

Biskoppen opfordrede studenterne til at være rede til at arbejde sammen

med og for de fattige. I Europa ville sådanne ord måske lyde som fortærskede almindeligheder. Men som opfordring fra en ghanesisk biskop til medarbejdere til opbyggelse af landet, der siden det blev uafhængigt har gennemgået en periode med store vanskeligheder, har sådanne ord stor betydning.

De er et tegn på kirkens vilje til at vise landets borgere, at de nu selv har ansvar for deres skæbne, og de advarer dem mod faren ved at se roden til alt ondt i fortidens kolonialisme eller i fremmede magters indflydelse.

Den katolske kirke i Ghana fylder 100 år

Nairobi (KIPA) — Festlighederne i anledning af den katolske kirkes hundrede års jubilæum i Ghana indledtes med en tale af ærkebiskop Amissha af Cape Coast i Helligånds-katedralen i Accra. Kirkens officielle grundlæggelsesdag er 18. maj 1880, hvor missionærene Auguste Moreau og Eugene Murat satte foden på den daværende Guldskyst.

Festlighederne står under temaet »Lad dit lys skinne!« Det skal, sagde ærkebiskop Amissha give de halvanden million ghanesiske katolikker nyt mod til at opfylde deres kristne opgave, til at udbrede Guds lys' rige.

Højdepunktet for festlighederne bliver en stor fest, der finder sted 18. august i Kumasi.

Efter statskirkens ensretning så de revolutionære deres egentlige modstandere i de mere aktive og hvad verdensanskuelse angår, langt bedre skolede troende fra landets »europæisk-amerikanske« missions- og unionskirker.

Nu begynder høringen om den ny inddeling af bispedømmet

Alle menighedsråd skal senest den 24. marts tage stilling til forslaget om de 18 pastorale enheder

På pastoralrådsmødet i oktober sidste år vedtog man i princippet og praktisk taget enstemmigt et forslag om at oprette ca. 18 pastorale enheder til afløsning af de nuværende 6 regioner. Forslaget er udførlig omtalt her i bladets nr. 18, 1979.

Inden en endelig vedtagelse skulle menighedsrådene have lejlighed til at udtale sig. Det får de nu, idet en særlig arbejdsgruppe under pastoralrådet («koordinationsgruppen») netop har udsendt en skrivelse til samtlige menighedsråd, hvori man anmoder dem om at tilkendegive deres mening.

Det hedder i skrivelserne bl.a., at menighedsrådene anmodes om efter grundig forberedelse at optage nedenstående spørgsmål på dagsordenen for et møde i menighedsrådet, drøfte dem på mødet og fremkomme med en vejledende udtalelse:

A: Kan menighedsrådet i princippet tiltræde forslaget om, at de nuværende 6 regioner erstattes af ca. 18 pastorale enheder, der på en gang

1) skal fungere som organ

for det pastorale samarbejde inden for enheden og

2) skal fungere som valgkredse ved pastoralrådsvalg, således at hver pastorale enhed får mindst eet medlem i Pastoralrådet?

Hvis spørgsmålet besvares med »Nej«, bedes der givet en kort begrundelse herfor.

B: Kan menighedsrådet, hvis spørgsmål A besvares med »ja«, tiltræde, at menigheden placeres i den pastorale enhed, som Rådsudvalget har foreslået?

Hvis spørgsmålet besvares med »Nej«, bedes menighedsrådet angive, med hvilke (n) menighed(er) menigheden bør danne pastorale enhed og begrunde dette.

Udvidet pastoralt lokalt samarbejde

Man finder det vigtigt at understrege, at forslaget om en ændring af opdelingen ikke alene tager sigte på at skabe andre valgkredse, men fuldt så vel på at skabe rammer om et udvidet lokalt pastoralt samarbejde. Det opfordrer alle

menighedsråd til at erindre, at der kan opstå situationer, hvor det ikke længere er en selvfølge, at der kan holdes messe af en præst i hver kirke hver søndag, og at det i stigende omfang kan blive nødvendigt, at lænmænd inddrages i arbejde, der hidtil har påhvilet præsten, og at menighederne må hjælpe hin-

anden med at løse opgaverne.

Med disse spørgsmål er ikke taget stilling til problemer som valgmetode, repræsentation af præster, søstre og udenlandske grupper m.m., her drejer det sig alene om afløsning af regionerne med de foreslåede pastorale enheder.

skopper gjorde da heller ikke nævneværdig modstand mod hans afsættelse.

Den fromme og kultiverede kirkefyrste ytrede ved det sidste besøg hos ham i hans husarrest på Entotophøjen i Addis Abeba kort før han »forsvandt« frygt for, at det dengang af Tafari Banti ledede militærregime ville overdrage kirkeledelsen til kommissioner af venstre-radikale folkepræster. Helt overraskende udnævnte den nye magthaver major Haile Mengistu Mariam dog først den konservative og højt ansete ærkebiskop Johannes af den nordetiopiske provins Tigre til patriarkatsstedfortræder, og 7. juli 1976 skulle der så vælges en »folkepatriark«.

Ydede politikerne hjælp

Gåden ved den midlertidige udnævnelse af den uhyre retroende ærkebiskop Johannes blev snart opklaret. Han, der længe havde været kendt som en voldsom modstander af det protestantiske og katolske missionsarbejde i Etiopien, vendte sig snart efter sin tiltræden som patriarkatsstedfortræder i et skarpt hyrdebrev mod »de imperialistisk-reaktionære udenlandske kirkers agitation«. Hermed ydede han villigt politikerne hjælp til deres hensigter.

Efter statskirkens ensretning så de revolutionære deres egentlige og langt farligere modstandere i de mere aktive og, hvad verdensanskuelse angår, langt bedre skoledede troende fra landets »europæisk-amerikanske« missions- og unionskirker.

Ulovlig vielse

Dette gælder ikke kun de fra Svejs, Sverige, Tyskland og USA understøttede protestantiske kristne i Etiopien, der i alt tæller en halv million. Det gælder også de cirka 200.000 katolikker af etiopisk eller latinsk ritus, der for størstedelens vedkommende lever i den urolige nordprovins Eritrea.

7. juli 1976 blev helt overraskende den 58-årige munk Abba Malaku Walda Mikael valgt til patriark. Han tog navnet Takla Haimanot II. Den koptiske patriark Sche-nuda III blev demonstrativt borte fra hans vielse, skønt den egentlig sorterede under ham. En synode af 28 biskopper havde nemlig ved et møde i Kairo 4. august erklæret, at så-længe patriark Theophilos, der med magt var fjer-

net fra sit embede, var i live, var vielsen af hans efterfølger kanonisk ulovlig.

Der indfandt sig derimod i Addis Abeba repræsentanter for Alexandrias græsk-ortodokse patriarkat, der altid er i rivalitet med kopterne, og repræsentanter for de russiske ortodokse. Den nye patriark fik et »midlertidigt etiopisk kirkeråd« ved sin side. I modsætning til den tidligere bispesynode hører der også præster, diakoner og lægfolk til det.

Døbte 300.000

Først i begyndelsen af 1977 blev det kendt, at den nye patriark var blevet »valgt« med kun 317 af ialt 1.149 stemmer af de til valgsynoden forsamlede gejstlige og lægfolk. Om Takla Haimanot II fik man det positive at vide, at han var uddannet i et præstese-minarium i Godschar, og at han som vandreprædikant fra sit kloster skal have døbt over 300.000 mennesker og samlet gaver ind til bygning af 65 kirker og 24 skoler.

Voldssomme udfald mod ortodokse

For den etiopisk-ortodokse kirke betød patriarkatet Takla Haimanot II til at begynde med en rolig periode. Regimets opmærksomhed rettedes mod Det lutherske Verdensforbunds radiostation Evangeliets Stemme i Addis Abeba. 12. marts 1977 blev den endeligt beslaglagt. Militæret ændrede den til »Det revolutionære Etiopiens Radiostemme« med amhariske, arabiske, franske og engelske programmer.

Men allerede i foråret 1977 kom det til voldssomme udfald mod de ortodokse kristne. I området Horo Gunduru i provinsen Wollega blev troende tøjret til jorden og gennem-piskede. Det nye Testamente blev sønderrevet offentligt, og muslimerne frygtede, at der ville ske noget lignende med Koranen. Præster blev som »folkefjender« stillet for domstolene. Rivaliserende militærgrupper forsøgte at ophidse de ortodokse mod de protestantiske kristne og begge disse parter imod muslimerne.

Sådanne begivenheder hører i dag til de etiopiske kristnes bekender - hverdag.

De revolutionære tøver imidlertid endnu med at åbne kampen mod kirken over en bred front. Men kirken kan ikke længere lade sin stemme høre offentligt. Den er blevet til en »tavshedens kirke«.

AC-høring om vore etiske holdninger

Med emnet: Vore etiske holdninger afholder AC en høring på Rygaard skole i Hellerup den 22. marts. Høringen består af fire spørgesektioner:

- 1) Den faktiske situation i hverdagen
- 2) Et forsøg på forklaring på denne situation
- 3) findes der et naturligt grundlag for normer og værdier
- 4) Kan mennesket have flere holdnings- og normsystemer på samme tid?

De principielle overvejelser i situationen og diskussionen omkring norm og værdi søges samlet og uddybet af pastor Karstein M. Hansen, Stavanger.

Som baggrund til høringen har AC's bestyrelse udsendt følgende: Den menneskelige tilværelse

har alle dage været præget af holdninger og handlinger, som blev tillagt en etisk værdi. Ikke alle holdninger og handlinger var lige gode eller lige slette, men der var blandt familien, stammen og folket nogle fælles træk i bedømmelse og handling. Man havde en fælles etisk ramme om tilværelsen, man havde nogle fælles normer, værdier og holdninger. Nu skulle der gerne være en vis gennemslagskraft bag normerne og værdierne, derfor blev de igennem tiderne for det meste begrundet religiøst og håndhævet af de faktiske magthavere. En udpræget human og fornøftmæssig måde at begrunde normer og værdier på fremkommer ret sent i historien og nærmest ude-

lukkende i Oplysningstidens Europa og USA. Den franske revolution spillede her den afgørende rolle.

Vort samfund af idag er præget af pluralisme og mangfoldighed på norm og værdi. Enhver har næsten lov til at opbygge sit eget normsystem.

Samfundet er også vidtgående afkristnet, ja selv traditionelle menneskelige forestillinger og dyder er i op- eller nedbrud.

Blip og båt i systemet

Vor nuværende situation foranledigede Week-endavisen. Berlingske aften, den 25.1.1980 til at bringe en omfattende artikel: »Værdiernes krise«. Avisen slog fra begyndelsen fast: »Samfundssolidariteten, lovligheden og offerviljen i Danmark er på retur. Sideløbende med at vi nærmer os den økonomiske fallit er en værdi-krise sat ind. Det siger både blip og båt i systemet,

men det går alt andet end godt«.

Skarpere kan det næppe siges!

Nu har det været biblens og de kristnes tradition at bekende sig til en etik med forholdsvis entydige og faste normer og værdier. Vi kender og fastholder de ti bud, profeternes moralske forkyndelse og Jesu Bjærgprædiken, for ikke at glemme apostlen Paulus' formaninger.

Men hvad betyder den bibelske og kristne tradition i verden af idag? Hører det moderne menneske — ungt eller gammelt — på kirkens bud? Kan biskopperne råbe verden op? Har kirken og de kristne på den anden side gjort sig klart, hvad der skal siges idag, når det drejer sig om etik og holdning, norm og værdi?

Høringen foregår på Rygaard skole, Bernstorffsvej 54, 2900 Hellerup, lørdag den 22. marts 1980, kl. 10.00.

Forfatterinden Clara Svendsen, katolik, sekretær for Karen Blixen fra 1944 til 1962 modtog den 20. ds. oversætterprisen i Forfatterforeningen. Clara Svendsen har bl.a. oversat Graham Greenes: Magten og æren. Farligt otium. En slags liv, m.fl. Prisen er på 10.000 kr. Kontorchef i kulturministeriet, Eigil Thrane på billedet overrakte Clara Svendsen prisen.

Enhed og orden

Det er blevet sagt og skrevet, at de hollandske biskoppers særsynode, sammen med paven og 6 kurie kardinaler i Vatikanet, vil få stor betydning langt ud over dette lille lands grænser.

De problemer, synoden tog op, siges at præge kirken i hele den vestlige verden. Antwerpens biskop Danneels, der — hørende til det samme sprogråde i nabolandet Belgien — var blevet udpeget som synodens næstformand, har i et interview med den belgiske presse understreget, at paven nævnte flere grunde, hvorfor netop Holland kunne stå model for meget større kirkeprovinsers erfaringer: Holland var blandt de første til at gennemføre Det 2. Vatikanconcils fornyelse af kirkelivet og har længst erfaring med lægfolkets aktive deltagelse i kirkeligt arbejde med fuld ansvar for deres indsats. Alle problemkredse, løste og uløste opgaver, resultater og fejltrin, misforståelser og konflikter, der er forbundet med den indsats, kunne kaldes typisk for denne udvikling i hele kirken. Kort sagt, paven mente at en dybtgående drøftelse af disse emner med en lille bispekonference på 7 mand ville være en overskuelig opgave, hvor en lignende særsynode f.eks. med samtlige amerikanske biskopper ville blive til et noget større og mere tidskrævende arrangement.

Alle disse argumenter er sikkert holdbare.

Problemer såsom præsteuddannelse udenfor et seminarium, fordi det lave antal af præstekandidater ikke længere kan opretholde et klassisk præsteseminarium (der er i Holland kun et tilbage, i bispedømmet Roermond), problemer med gifte præster og deres rimelige indsats i kirkens arbejde er der nok flere bispedømmer, der kender til.

Selve slutdokumentet på 22 sider, omtalt på side 6 i dette nummer, minder i stil og tone meget om den hollandske Katekismus for Voksne: Tonen er mild, argumenterne redelige, der tages hensyn til det menneskeligt mulige. Modtagelsen i Holland har derfor ikke været så entydigt negativ, som visse pressemeddelelser har villet overbevise os om. Derimod er det påfaldende, hvordan især amerikanske kommentarer frygter for, at lægfolket kan blive »trængt tilbage bag den grænse, koncilet overskred«. (K. Rahner).

For det er jo også blevet skrevet og sagt, indirekte af paven selv, at slutdokumentet — hen over hovedet på de hollandske katolikker — har bud til biskopperne i USA, hvor lignende problemer som i Holland skal forsynes med langt større tal, og meninger ytres med endnu større frimodighed.

Ingen kan have noget at indvende mod enhed og orden i kirken, når blot enhed ikke forveksles med uniformitet og orden med servil venten på ordrer oppefra. Det hollandske slutdokument lægger ikke op til det, så der er ingen grund til, at efterlyse noget, som er forbi og overflødig.

Willem Wuyts

Læserne skriver

Den katolske kirke må stå vagt om den rette lære

Når man som katolik gør sig den ulejlighed at sætte sig ordentligt ind i de begivenheder, der både i og uden for katolske kredse karakteriseres som trosærekongregationens hårde kurs mod fremtrædende konciltologer, sidder man tilbage og føler med en vis tilfredshed, at meget kan man sige om vor gamle moderkirke, men der er liv i den. Meningerne brydes, gnisterne fyger om ørerne på aggressive kombattanter så det klodser, og imens står den verdslige presse og gnider sig i hændelserne som altid, når der er bal i den kirkelige.

Politiken bragte mandag den 21. januar en kronik om disse ting af dr. theol. Peter Kemp, der benytter lejligheden til ordentligt at sparke i løgsovsen. Hvad Politiken bringer om kirkelige forhold er dog i reglen uden interesse. Det radikale frisind, som Henrik Cavling stod fadder til i brandesianismens storhedstid, omfatter pudsigt nok ikke friheden til at have sin tro i fred.

Men også inden for vore egne cirkler gærer en tydelig utilfredshed og kritik af trosærekongregationens faste kurs. Og det må da siges, at det i en tidsfase, hvor folkenes hyldelse til et demokrati, der er så avanceret, at det indebærer retten til at undergrave selve demokratiet, kan forekomme reaktionært, at den katolske kirke stadig

køres så totalitært, som tilfældet er.

Må jeg ikke nok have lov at sige, at det for en ganske almindelig katolik som undertegnede virker uhyre betryggende og tilfredsstillende, at vor kirke gennem de dertil autoriserede organer står vagt om den rette og sande lære. Jeg kender til bevidsthed fra min fortid i folkekirken, hvordan man kan risikere at komme ind i en kirke, hvor præsten sætter spørgsmålstegn ved fundamentale trossandheder og derved vildleder menigheden i stedet for at vejlede den. At man så i den katolske kirke neddæmper eller måske helt frigør sig for upålidelige kateketer, bør ikke give anledning til kritik og ukvemsord. Det er nok muligt, det sker på

bekostning af et populærdemokrati, der fænger hos let påvirkelige sjæle, men den pris er til at leve med.

André Gide skrev engang en højt estimeret roman, som han gav titlen »Falskmøntnerne«. Selv om bogen ganske vist indeholder en beskrivelse af en bande falskmøntnere, er bogens hovedanliggende en fremstilling af mennesker, der forfalder åndelige værdier. Dette er langt alvorligere end at forfalde materielle værdier, hvor skaden tit og ofte kan repareres. Men en vildført sjæl kan sjældent finde tilbage til den rette vej.

Derfor har de, som prædiker og underviser, et enormt ansvar både over for mennesker og over for Kristus, men også over for Kristi stedfortræder, der

ikke alene har ret, men også pligt til at påse, at Guds kirke på jorden ikke løber af sporet.

Inden man løber storm mod trosærekongregationens håndfasthed bør man besinde sig på den dogmatiske arv, vor kirke gennem århundreder har set det som sin fornemste opgave at forvalte. Middelalderen er forbi, inkvisitionens primitivitet er erstattet med midler, der i en venlig og kultiveret atmosfære skal skabe sikkerhed for, at de mennesker, der er sat til at forkynde evangeliet fra prædikestolen, og de, der er sat til at undervise ved universiteterne, bruger deres talent og begavelse til positivt at bringe det evangelium videre, der skal give verdens 739 millioner katolikker mod og styrke til at leve livet og tillid og tryghed til engang at møde afslutningen.

Niels Randkær

Giv en gave til kirken - den trænger til det

Et emne, der optager mange ansvarsbevidste katolikker med henblik på kirkens ve og vel, og med ønsket om en sund og velunderet økonomi i bispedømmet og altså de 50 katolske sogne i Danmark, der næsten alle kæmper med underskud, mangel på midler til det ene og andet, men ikke mindst de nuværende oliepriser, giver os alle bekymringer og tvivler os til at beskæftige os

mere intenst med kirkens økonomi.

Man kan næsten sige, at det er et mirakel, at ca. 4300 bidragsydere vedblivende kan oppebære bispedømmets udgifter. Tilsyneladende kan det også kun lade sig gøre ved tilskud eller hjælp fra udlandet.

Appeller og opfordringer for en større og bredere tilslutning til at deltage i bidragsordningen har ikke givet det tilsigtede resultat, hvad grunden så kan være, at flere vil betale, når det drejer sig om forhøjelser på luksusvarer, rejser, m.v. Men når det er kirken, der beder om et rimeligt beløb, er man meget passiv. Som bekendt er det frivilligt, om man vil deltage i bidragsordningen, og det giver vel i nogen grad et afslappet forhold til den slags ting.

Imidlertid ved vi, at mange mennesker ikke er meget for at tegne eller binde sig til noget, selv om det er frivilligt. Derfor var det måske en ide, om man bad de ca. 20.000 katolikker, der ikke er med i bidragsordningen, f.eks. en gang om året om en penge-gave efter evne og behag, tilsvarende som det så ofte udøves i vælgerforeninger og andre institutioner, og det selv om man i forvejen betaler kontingent, f.eks. ved personlig, skriftlig henvendelse til den pågældende, og eller hvad der jo ville være den billigste form — agitation i k.o.

Giv en gave til kirken — den trænger til det. Vi må støtte og løfte i flok, og derved danne en værdig økonomisk ramme om kirken.

Lubin Suvalski

Ny inspirerende journalistik i »katolsk orientering«

Jeg må sige, at man i de sidste tre numre af »katolsk orientering« har oplevet en inspirerende og fornyende journalistik. I stedet for at tie en så vigtig sag som sagen omkring Küng og Schillebeeckx ihjel, har »katolsk orientering« taget sagen op og forsøgt at bringe så mange facts og synspunkter frem som overhovedet muligt. Jeg syntes, at de artikler, der har været om Küng og Schillebeeckx, har været virkelig dybtgående og har bragt mange perspektiver frem, som absolut må bringes frem i denne sag, for at man virkelig kan forstå den.

Jeg har også virkelig glædet mig over at læse Wuyts tre ledere. For her har jeg fundet noget, som virkelig har kunnet støtte mig, når jeg taler med mine kammerater. Jeg har nemlig for en gangs skyld vovet at tage »katolsk orientering« med på gymnasiet og vist det til mine kammerater og sagt: Vær så god, her kan I se, at fordi man er katolik, behøver man ikke nødvendigvis sætte sig ned og trille tommelfingre, fuldstændig uden at kommentere det som sker i Rom i øjeblikket.

Johannes Nordentoft

Påskerefugium på Magleås

Enkelte ledige pladser!

I 1980 bliver der igen afholdt Påskerefugium på Magleås, fra skærtorsdag den 3. april til 1. Påskedag den 6. april, under ledelse af pater A. Dekkers, S.J.
Emnet er: »Indføring i Påskemysteriet og Påskens Liturgi«.

En nyoprettet fond, der kommer deltagere på Magleås til gode, gør det muligt at fastsætte prisen til ialt:
med enkeltværelse kr. 250,00 pr. person
med dobb. værelse kr. 200,00 pr. person

Mulighed for, mod ekstra betaling, at ankomme onsdag den 2. april og afrejse 2. Påskedag.

Nærmere oplysninger ved henvendelse til sekretariatet for Magleås, Høsterkøbevej 6, 3460 Birkerød. Tlf. (02) 81 07 15 - mandag til fredag kl. 10.00 til 15.00.

Vi vil tage evangeliet alvorligt, og vi har set, at det indebærer en revolution, fordi alt det, man gør, bliver nyt, fortæller focolare-bevægelsens leder i Stockholm, Kirsten Elkjær i en samtale med »katolsk orientering«

Focolare

- en ny måde at leve på

Focolare betyder arne, d.v.s. stedet, hvor den gensidige kærlighed altid skal brænde.

Man bygger på Jesu ord: »Hvor to eller tre er forsamlede i mit navn, der er jeg midt i blandt dem«, og bevægelsen har som mål »at alle må være ét«.

Focolarer lever i alle kirkens stænder og alle samfundets miljøer i total overgivelse til Gud, i radikal lydighed mod hans ord. Hver måned får focolarerne et nyt fælles evangelieord, som de straks sætter alle kræfter ind på at realisere i deres hverdag.

Focolare-bevægelsen blev startet af italieneren Chiara Lubich i Trento i 1943. Hun fremhæver selv 3 kilder til deres spiritualitet:

— Guds ord og deres radikale lydighed mod det,

— Eukaristien, det guddommelige arnested, hvor den troende, under de nødvendige forudsætning-

er, forvandles til det, han modtager — en anden Kristus.

— Maria, som bevægelsen altid har betragtet som leder, lærer, moder, forbillede: »Vi ved, at hvor Maria virker, der blomstrer selv ørkenen«.

Eksplodingsagtig udvikling

Focolare-bevægelsen fik en første godkendelse af pave Johannes XXIII og endelig godkendelse af pave Paul VI i 1966. Siden har den haft en eksplosionsagtig udvikling til vore 100 lande i hele verden og til alle de store kirkesamfund.

Afdøde Biskop Taylor opmuntrede i 1966 til at grundlægge et focolare-fællesskab i Stockholm, og dette består nu af 3 kvinder fra Schweiz, USA, Holland samt Kirsten Elkjær fra Danmark. De er alle heltidsbeskæftiget i samfundet. Kirsten Elkjær som fysioterapeut. Det er en så-

kaldt kernegruppe, som har aflagt de tre evangeliske løfter om lydighed, kyskhed og fattigdom. Gruppen er i kontakt med 6-700 mennesker, heraf ca. halvdelen katolikker.

Der er »åbent hus« for alle interesserede i deres lejlighed. Herfra sendes bladet »Ny Stad« med månedens evangelieord og kommentar. Bladet, som har undertitlen: »at de alle må være ét« kommer i år på 11. årgang, og det udsendes i 850 eksemplarer på svensk. Tillige udsender gruppen regelmæssigt et brev »Livets ord«, i 3000 eksemplarer, som hver gang indeholder en bibeludlægning. I Stockholmsområdet udsendes heraf alene 1800. En gang årligt indbydes til retræte i 4 dage.

Stockholm-gruppen har kontakt med danske venner i Vejle, Ålborg og København. »Livets ord« udsendes i 350 eksemplarer

til danskere, og gruppen har direkte kontakt med ca. 100 danskere. Disse mødes, når nogen fra Stockholm-gruppen kommer på besøg, og indimellem har de indbyrdes kontakt for at hjælpe hinanden.

Vi virker på vores arbejdsplads

Medlemmerne i komunitetet deltager ikke primært i menighedsarbejde, da vort arbejdsområde er så bredt og tillige omfatter medlemmer af andre kirkesamfund, fortæller Kirsten Elkjær. »Indirekte, tror jeg dog, at vores menighed har meget stor glæde af gruppens tilstedeværelse, da mange mennesker gennem denne levemåde har genopdaget kristendommen. Dette leder jo til engagement udadtil. Vi søger at skabe den Gudsfamilie, som alle søger. Vi virker på vores arbejdsplads ved ikke blot at

Focolare-bevægelsen blev startet af Chiara Lubich i Trento i 1943.

skabe nye relationer, men også ved at prøve på at ændre strukturerne, så disse fungerer for mennesket og ikke omvendt.«

7000 præster er med i denne bevægelse, 2.500 lægfolk lever i basisgrupper med løsteaflæggelse efter de evangeliske råd. Præstestuderende har deres egen fraktion: »Den nye præstegeneration«. De såkaldte volontører er lægfolk, der arbejder for »en ny menneskehed« i samfundets forskellige grene. Andre fraktioner er for familier og igen andre for unge. F.eks. har de været med til at bygge 4-5 mindre byer i kristent regi i Tyskland, Italien og Afrika. Gennem sognegejstlighed er bevægelsens ånd trængt ind i menighederne. Ordensfamilier genopdager deres ordensstifters karisme og ordensregel og fornyer deres komunitetsliv.

Også andre kirkesamfund har åbnet sig for denne bevægelse: Den lutherske kirke i Tyskland, Den Anglikanske kirke i England. I 1967 indledtes et venskab med den tidligere patriark af Konstantinopel, Athenagoras, som ønskede at blive betragtet som »en ganske almindelig focolare«. Kontakten er

fortsat med hans efterfølger patriark Dimitrios I. Også medlemmer af den reformerte kirke, baptisterne og andre frikirker er med. Man er i dialog med jøder, muslimer, hinduer, buddhister og ateister. Der samarbejdes med Sekretariatet for de kristnes Enhed.

Objektiv solidaritet

Hver måned sender Chiara Lubich fra centret i Rocca di Papa ved Rom et nyt fælles evangelieord, som focolarer i hele verden straks sætter ind på at realisere i deres hverdag. Ved deres sammenkomster deler de deres erfaringer med hinanden, sejre og nederlag, støtter og opmuntrer hinanden til at holde ud. Ved denne kontante omgang med Guds ord, bliver Bibelen aktuel for dem på en ny måde. Skriftstederne samles til et mønster. Tingene begynder at hænge sammen indefra, og det gør menneskene også. Det drejer sig ikke om subjektive følelser, men om en objektiv solidaritet med næsten.

Bevægelsens adresse er: Focolare, Birger Jarlsgatan 81, 2. S-113 56 Stockholm, Telf. 009-46-8-311103.

Mange unge er focolarer. 1. maj 1973 samledes tusinder af unge fra hele Europa i Loppiano, Firenze, en af de byer, der er bygget op af focolare-bevægelsen.

Tegner al forsikring

Lyngby Hovedgade 4
2800 Lyngby
Telefon (02) 87 54 11

Fors.kons. Sven Iding

**ALM.
BRAND**
AF 1792

Genoprettelse af orden og enhed

De hollandske biskopper sluttede deres 3 ugers møde med paven og gejstlige topembedsmænd fra Vatikanet med enstemmigt at tiltræde et omfattende dokument, der i 46 punkter angiver retningslinier for løsningen af den hollandske kirkes problemer.

Vatikanet (NC) — I de første punkter i slutdokumentet fra den hollandske synode i Rom udtrykker de hollandske biskopper enstemmigt deres vilje til hjerteligt og broderligt at udbygge deres indbyrdes forhold og samarbejde. De bekræfter deres fællesskab i tro, håb og kærlighed med paven og anerkender fuldt og helt de hierarkiske principper i kirkens opbygning. Det hedder således bl.a. »Biskopper og præster er ikke de troendes delegerede, men Jesu Kristi tjenere i det kirkelige fællesskab«.

Hovedpunkterne

Dokumentet understreger utvetydigt, at det er biskopperne, der har ansvaret for kirkens ledelse. Det vender sig skarpt imod »kritiske grupper«, der modarbejder kirkens ledelse og lære. Det forkaster den såkaldte »trede vej« en tvetydig mellemform, der hverken er cøli-

bat eller ægteskab, og som praktiseres og anbefales af nogle præster og teologer.

Der tages afstand fra fælleskommunion mellem katolikker og protestanter, og det understreges, at general-absolution uden personligt skriftemål kun må finde sted ved ganske særlige lejligheder og da i nøje overensstemmelse med Vatikanets regler.

Lægfolk, der virker som pastoralassistenter, advares om, at de ikke erstatter præster eller kan udføre egentlige præstelige funktioner. Situationen med de fratrådte og senere gifte præster, der udfører forskelligt pastoralt arbejde, skal gradvist reguleres i overensstemmelse med Vatikanets retningslinier. Disse forbyder fratrådte præster at tage aktivt del i mange kirkelige funktioner, der ellers er åbne for lægfolk.

Der skal iværksættes en reform af de hollandske præsteseminarier. En

kommission skal udarbejde en oversigt over forekommende praksis og vurdere denne i lyset af Vatikanets regler samt foreslå ændringer senest i september 1981.

De hollandske biskopper er enige om, at nogle af bispedømmerne bør deles, hvorved antallet af biskopper vil blive forøget. Efter manges opfattelse betyder dette udnævnelse af flere moderate og/eller konservative biskopper. På den anden side blev det mest konservative medlem af det hollandske hierarki, biskop Gijsen af Roermond pålagt påny at samarbejde med de øvrige biskopper i forskellige kirkelige aktioner, som han har trukket sig tilbage fra.

Biskopperne indbyrdes og deres forhold til Rom

Hvad angår det ret komplicerede forhold mellem den hollandske bispekonference og de enkelte biskopper i deres respektive bispedømmer — af synoden betegnet som et særlig vanskeligt problem — vedtog man et 5 punkts program med hyppigere fæl-

lesbøn og øget samarbejde. Et punkt drejer sig om at afstå fra erklæringer, som kan skade en medbroder i episkopatet med klar henvisning til offentlige, krigsriske debatter især mellem biskop Gijsen og andre af biskopperne, som den hollandske kirke har været plaget af de senere år.

Der skal også foretages hyppige besøg og meningsudvekslinger mellem de hollandske biskopper og embedsmænd i Vatikanet for at sikre et gensidigt tilidsfuldt samarbejde.

Forholdet mellem biskopper og præster

Dokumentet understreger flere gange biskoppernes vigtigste rolle som kirkens lærere og hyrder. I den forbindelse fremhæves det, at et præsteråd alene er et rådgivende eller konsultativt organ. Et præsteråd eller andre præsteforeninger må således ikke skabe uklarhed om præsternes hierarkiske forbindelse med biskoppen. Hvis en præsteforening får karakter af fagforening, er den uforenelig med kirkens ånd og struktur.

Præsteuddannelsen

Biskoppernes rolle i forholdet til præsteseminarierne og lignede teologiske skoler klargøres også. Disse uddannelsessteder skal anerkende biskoppernes ret — især den lokale biskops ret — til at udøve hvervet som troens og lærens vogter. Biskopperne har således fuldmagt i spørgsmål om udnævnelse og autorisation af professorer, seminariets program og hvad der vedrører sikringen af den rette kirkelige atmosfære, navnlig med hensyn til cølibatet.

Netop henvisningen til cølibatet må tages som tegn på, at tidligere præster, som nu er gift, ikke længere vil få tilladelse til at undervise i katolsk teologi.

Synoden påpeger endvidere, at den rette præsteuddannelse skal sikres ved »egentlige seminarier«, hvad enten de er af den traditionelle art, der omfatter alle sider af præsteuddannelsen, eller det drejer sig om kollegier, der er knyttet til et teologisk uddannelsescenter, som alene varetager den akademiske side af forberedelsen til præstegerningen.

Den »trede form«

Biskopperne bruger stærkt rosende ord om ordenspræsterne, som i Holland overstiger antallet af verdenspræster og udgør henved halvdelen af alle præster i sognearbejde. Dokumentet udtrykker dog samtidig alvorlig kritik mod et udbredt synspunkt om »emotionel integration« (følelsesmæssigt harmonisk fællesskab) blandt mandlige og kvindeligt ordensfolk og finder, at betegnelsen giver anledning til tvetydige fortolkninger.

Lægfolkets rolle i kirkens tjeneste

Dokumentet roser ligeledes de tusinder af lægfolk, som uden vederlag regelmæssigt deltager på mangfoldige måder i forskelligt kirkeligt arbejde med liturgi, social hjælp, børne- og voksenkatekese, menighedsarrangementer osv. Men der tages klar afstand fra såkaldte »kritiske grupper« af både progressiv og konservativ art, der ofte provokerer til parti-

dannelser og derved skader udførelsen af de biskoppelige funktioner og fællesskabet blandt de troende.

En særlig kommission skal nedsættes for at undersøge og redegøre for de konkrete former for lægfolks aktivitet i kirkens pastorale arbejde.

Forskellen mellem præsternes, diakonernes og lægfolkets, herunder også pastoralassistenternes opgaver og roller understreges. Der advares bl.a. mod at skabe en slags parallel klerus som et alternativ til præsteembedet og diakonatet.

Sakramenter og kirkedisciplin

I et afsnit af det sakramentale liv understreges eukaristiens afgørende betydning i enhver katolsk liv. Samtidig fremhæves værdien og nødvendigheden af det personlige skriftemål. Biskopperne minder de hollandske katolikker om pligten til at deltage i messen på søndage og på de større festdage i kirkeåret.

Der kræves disciplin i alle liturgiske handlinger og brug af de officielle liturgiske bøger. Der indrømmes plads for visse rimelige forsøg og eksperimenter i religionsundervisningen, men det fastslås, at troen, som den leves i den universelle kirke, skal komme klart til udtryk. Biskopperne lover i den forbindelse at forberede gode tekster til katekesen, baseret på de gældende katekettiske retningslinier.

Nedsættelse af tilsynsråd

Til at føre tilsyn med gennemførelsen af synodens beslutninger er nedsat et råd på 3 medlemmer, nemlig kardinal Jan Willebrands af Utrecht, biskop Johannes Bluysen af s'Hertogenbosch og kardinal Gabriel-Marie Garrone, der netop har trukket sig tilbage som præfekt for Vatikanets kongregation for katolsk uddannelse.

Alle synodens deltagere har underskrevet slutdokumentet, som derefter blev underskrevet af pave Johannes Paul II, og det blev formelt offentliggjort ved den afsluttende koncelebrerede messe i det sixtinske kapel den 31. januar i år.

Særsynoden i Vatikanet. T.v. i billedet ses 6 af de hollandske biskopper. Ved præsidentbordet ses paven imellem kardinal Jan Willebrands, ærkebiskop af Utrecht (t.v.) og synodens næstformand Godfried Danneels, ærkebiskop af Mechelen og Bryssel (t.h.) Foto KNA.

Større uddrag af dokumentet, bl. a. afsnittet om lægfolkets plads og beføjelser, bringes i senere numre.

Lægfolkets medansvar truet

Af Jerry Filteau/NC

Den sidste ikke-italienske pave var ærkebiskoppen af Utrecht, en fjern forgænger af kardinal Jan Willibrands. Under navnet Adrian VI efterfulgte han i 1522 Medici-paven Leo X, som havde bandlyst Luther. Efter kun 1 år på pavestolen trak Adrian VI sig skuffet tilbage og vendte hjemad. Han efterfulgtes i 1523 af den anden Medici-pave Clemens VII.

Modsiger erklæring fra 1972 om cølibatet

(KNA) — Lidt efter lidt begynder det tågesløv, der trods de officielle kommunikationer har hvilet over de hollandske biskoppers sær-synode i Rom, at lette. Selv de biskopper, der ellers omgås pressen naturligt og ligetil viste sig til manges forbløffelse meget tilknappede. Det syntes som om de — i hvert fald for en tid — var blevet ramt af »akut hukommelsestab«.

Således hedder det f.eks. i et kommuniké fra 21. januar i år: Da et af synodens medlemmer spurgte, om det kirkelige hierarki i Holland ikke undertiden havde udtrykt sig med manglende tydelighed om cølibatet, påpegede flere af synodens medlemmer, at biskopperne altid havde forsvaret cølibatet klart og utveddydigt og samtidig utrykkeligt afvist det »fakultative (frivillige) cølibat«, som nogle var gået ind for. Men næsten nøjagtigt otte år tidligere — nemlig 19. januar 1972 — havde de offentliggjort en enstemmig erklæring, hvori det hed: »Biskopperne er af den opfattelse, at det ville være gavnligt for kirken, hvis der ved siden af det i fuld frihed valgte cølibatære præstedømme også kom gifte præster i den latinske kirke: ved ordination af gifte mænd og ved i visse tilfælde og under visse betingelser at reintegrere

præster, der har giftet sig, i præstetjenesten«. Det skrev de dengang.

Mest oplysende er dog de udtalelser, der er kommet fra de hollandske biskoppers rådgivere ved synoden, efter at deres arbejde var afsluttet. Man kunne ganske vist ikke sige, at biskopperne ikke eftertrykkeligt havde forsvaret deres embedsforhold, men man havde det indtryk, at de talte for døve øren. Repræsentanterne for kurien kunne simpelt hen ikke forstå den nederlandske situation, fordi de tænkte ud fra en helt anden mentalitet. Desuden havde de behændigt benyttet de klageskrivelser, som såkaldte »foruligede katolikker« i årenes løb havde sendt til Rom.

Slutdokumentets hårde holdning i cølibats-spørgsmålene vil nok snart berede biskopperne vanskeligheder. Mange gifte præster, der stadig arbejder i sjælesorg og især ved undervisning, vil, hvis dokumentet anvendes konsekvent, nu miste deres stillinger. Men hvordan de derved opståede huller skal kunne fyldes, er et åbent spørgsmål.

I øvrigt har de ca. 2000 gifte præster og pastoral assistenter omgående oprettet et fagforbund for at sikre sig retsbeskyttelse mod de mange afskedigelser, der kan forventes i kølvandet på sær-synoden.

Hvilken betydning vil den hollandske synode få for resten af kirken?

Hvad siger dens slutdokument om kirkens almindelige politik?

Har synoden givet øget indsigt i pave Johannes Paul II's ledelsesform?

Svaret på nogle af disse spørgsmål kan man begynde at skimte, efterhånden som støvet lægger sig efter den historiske sær-synodes afslutning.

Synodens virkning på den hollandske kirke vil ganske vist næppe vise sig lige straks, men først på længere sigt. Observatører hæfter sig her ved, at slutdokumentet er ret forsigtigt og mere taler om principper end egentlige konkrete handlinger. Nogle af den hollandske kirkes vanskeligste problemer skal således overlades til forskellige kommissioner, som har brug for adskillige måneder til at studere problemerne og udarbejde rapporter og forslag.

Lægfolkets rolle begrænses

Enkelte træk er dog allerede tydelige:

Katolske lægfolk, der er professionelt fuldtids beskæftiget med pastoralt arbejde vil få en mere begrænset rolle i fremtiden. Dette vil sandsynligvis smitte af i andre lande som f.eks. Schweiz og Vest-tyskland, hvor lægfolk ligeledes er stærkt indblandet i pastoralt arbejde. Det hollandske lægfolks stærke røst ved fastlæggelsen af kirkelig praksis vil forstumme.

Præster og præsteorganisationer, der er i opposition til deres lokale biskop eller bispekonferencen vil blive mødt med mindre tål-somhed end tidligere.

Biskopperne vil øve mere direkte kontrol med nationale katolske institutioner og organisationer samt med præsteuddannelsen.

Men som en kilde i Vatikanet med hollandske forbindelser udtrykker det — mange af problemerne er nu specielt hollandske. Flere mener, at de fleste hollandske biskopper var »rare mænd, som havde mistet kontrollen«. Det er sagt om dem, at de var uden større sympati for mange af de bevægelser eller opfattelser, som har præget den hollandske ka-

tolicisme og skabt splittelse, men »de var ikke forberedt og ikke stærke nok til at hamle op med situationen«.

Autoritets-krise og pavens opbakning

En pressemeddelelse tidligere under synoden citerede synode-deltagere for at sige, at det grundlæggende problem drejede sig om autoritetens udøvelse, og at paven var den eneste, der kunne og måtte styrke og støtte sine biskoppelige brødre. Set på denne baggrund blev den hollandske synode et godt tegn på pave Johannes Paul II's ledelsesform som eksempel på princippet om kollegialitet, fælles ansvar og fælles beslutning med biskopperne. Det forstærker et tilsvarende indtryk efter mødet med kardinalerne fra hele verden i november sidste år.

Begge begivenheder tyder på, at paven virkelig mener, hvad han sagde ved indledningen til sit pontifikat, om at styrke også verdens-bispe-synoden, som sammenkaldes første gang under Johannes Paul II til efteråret.

Da kardinalerne mødtes i november, fremhævede paven det som verdenssynodens rolle at behandle spørgsmål, der angår hele den universelle kirke, mens kardinalerne skulle

tage sig af spørgsmål om kirkens centrale administration. Således har nu også den særlige hollandske synode behandlet problemer, der netop angik kirken i Holland. Måden, hvorpå dette skete, har lighedspunkter med fremgangsmåden under Det andet Vatikankoncil. De hollandske biskopper fik lejlighed til først at godkende slutdokumentet ved afstemning, før paven skrev det under. Dette viser pave Johannes Paul II's villighed til at give en synode større ansvar og måske også hans ønske om at insistere på noget sådant. Man må her erindre sig, at tidligere synoder sluttede med dokumenter af forholdsvis vagt rådgivende indhold, hvorefter det blev overladt til paven at udfærdige det endelige, officielle kirkelige dokument.

Skærpet klerikal tone

Den hollandske synodes slutdokument er efter nogle opfattelse præget af en skærpet klerikal tone, som næppe var forekommet under pave Paul VI.

»Meningen er simpelt hen at tromle lægfolket ned« er en hollandsk kirke-repræsentants kommentar. Andre er uenige i dette og påpeger, at det jo var en synode mellem pave og biskopper med det formål at drøfte, hvilke forholdsregler biskopperne skulle træffe. En sådan drøftelse

må i sagens natur få en klerikal tone.

Atter andre fremhæver, at slutdokumentet ikke tager tilstrækkelig hensyn til »Gaudium et Spes« (Om kirken i den moderne verden). Dette koncildokument taler stærkt om lægfolkets aktive rolle i hele kirkens liv, men det hollandske synode-dokument går meget let hen over lægfolkets faktiske og konkrete medvirken på netop alle områder i kirken.

Synoden synes på dette punkt at røbe to delvis modsatte tendenser i pavens ledelsesstil. Han er således på den ene side en stærk dynamisk leder over for biskopperne med forventning om, at biskopperne styrker og støtter deres præster ved at udvise samme slags kollegiale lederskab over for dem.

På den anden side vil denne ledelsesstil let medføre en ny klerikalisme og dermed passivitet og apati i lægfolket under devisen »Bed, bed og adlyd«. Eller kan det måske tænkes, at den samme dynamiske og kollegiale ledelsesform smitter af på sogneplan i forholdet mellem sognepræst og lægfolk og ligefrem genopvækker en ny græsrodsbevægelse. Vil det føre til en genoplivelse af lægapostolatet i Det andet Vatikankoncils dybere forståelse af lægfolkets medansvar?

Svarene vil vise sig de næste par år i den hollandske kirke.

Fælles hyrdebrev fra de 7 biskopper

Rom (KIPA) — I et fælles hyrdebrev har de nederlandske biskopper ved afslutningen af den ekstraordinære synode i Rom opfordret katolikkerne i deres land til at hjælpe med til at virkeliggøre synodens beslutninger. »Også hvis nogle af synodens beslutninger synes jer vanskelige at begribe«. De hollandske biskopper takker de troende for de mange gode råd, som de havde givet dem med på deres rejse til Rom. De havde været en god hjælp til biskoppernes personlige forberedelse, og der var også taget hensyn til dem i drøftelserne.

I de sidste år har det manglet på fællesskab i praktisk og pastoral hen-

sende. Paven og biskopperne har været bekymrede »over bestemte udviklinger i vor kirke, f.eks. manglen på præstekald, præsteuddannelsen, bestemte former for lægfolks deltagelse i kirkens pastorale arbejde, men især over det manglende fællesskab mellem biskopperne indbyrdes og med præsterne og andre troende«.

Bøn om solidaritet

Derfor drejede det sig på synoden om det tilgrundliggende problem med »fordybelse, fornyelse og genoprettelse af vort fællesskab som kirke«. Vi er gået til bunds i problemerne. Den tro og kær-

lighed, som Helligånden har antændt i vore hjertes, har gjort dette muligt. Herved har vi også erfaret vort fællesskab som biskopper og med jer alle som Kristi kirke, skriver biskopperne.

Nu beder de hollandske biskopper de troende om at medvirke til at virkeliggøresynodens beslutninger, og de beder om solidaritet mellem biskopper, præster og alle troende. Især appellerer de syv hollandske biskopper til præster, ordensfolk og de i kirken arbejdende lægfolk — ganske vist uden særligt at nævne pastoralassistenterne — og til de unge om, at hver på sin vis vil yde sin hjælp og sit samarbejde.

Det nye ritual for skriftemålet gør forsoning til et nøgleord

Fortsættelse af serien om Liturgikommissionens arbejde 5. del

Af Bent Dalsgaard Larsen

Det er ingen hemmelighed, at vi gennemlever en kirkelig krise omkring skriftemålet, bodens sakramente, og der kan vist ikke være tvivl om, at vi i høj grad har brug for en pastoral samtale om problemerne, for at dette sakramente på ny kan indtage den plads i det kristne liv, som kirken ønsker, det skal have. Det nye ritual gør forsoning til et nøgleord for dette sakramente, forsoningen med Gud som vejen til forsoning med sig selv og med andre mennesker.

Vi kender forsoningstanken i mange sammenhænge, når vi taler om at forsones sig med livet, dets vanskeligheder og lidelser, forsones sig med kirken og dens svagheder, forsones sig med vore vilkår, ja, forsones sig med døden. Denne forsoningens livsholdning er vel også en vej til fred med os selv og med andre, i stort og småt, og således har kirken villet åbne nye dimensioner for vor menneskelige tilværelse ud fra den fundamentale forsoning, som er Kristi værk for alle mennesker, og som bringes os konkret nær i bodens sakramente, forsoningens sakramente.

Syndens alvor

Også i dette sakramente har ordets liturgi fået en vigtig plads, både som forberedelse, som kilde til skriftespejl og som ledetråd for den rette holdning til bodens sakramente:

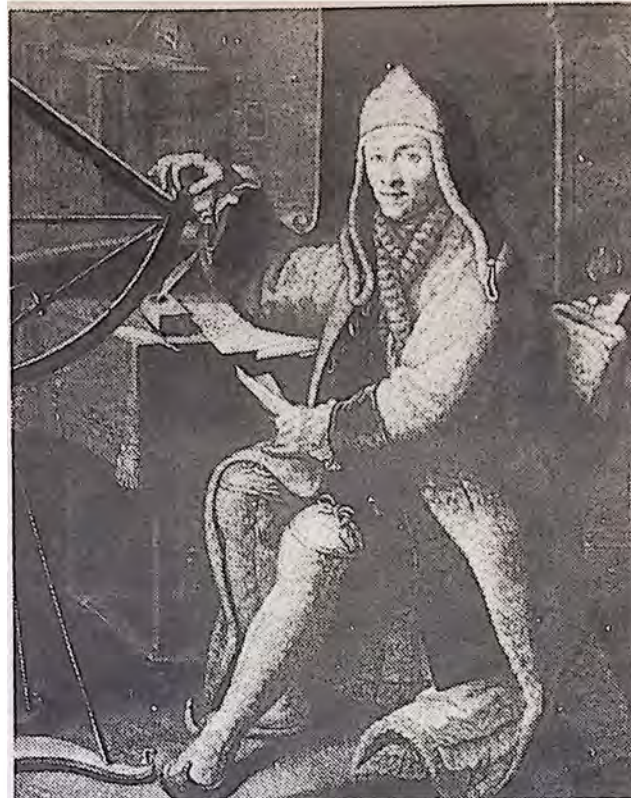
syndens alvor, men altid set i lys af Guds barmhertighed. Begge dele er vigtige i den kristne realisme, og begge dele skal tjene til klar og sandfærdig erkendelse af os selv og vor værdighed.

Det er imidlertid vanskeligt at lade ordets gudstjeneste og evangeliet komme tilstrækkeligt til dets ret i skriftestolen. Bl. a. derfor er der åbnet nye muligheder for at benytte skriftestolen i stedet for skriftestolen. Men især anbefales det at holde en fælles ordets liturgi, hvorefter den enkelte går individuelt til skrifte.

At selve skriftemålet er individuelt og personligt, skyldes jo den fundamentale, kristne opfattelse, at menneskets gudsforhold er personligt, at det er det enkelte menneskes betydning og værdighed, det drejer sig om. Hvert menneske er enestående og har en ene-

stående værdi i Guds øjne, og det er en genrejsning for det enkelte menneske i dets personlige værdighed, det drejer sig om i Bodens sakramente. Derfor må naturligvis også menneskets møde med Gud i kirken om synd og tilgivelse gennemleves under personligt ansvar.

Vi har derfor ved bodens sakramente klart både det personlige og det fællesskabsbestemte perspektiv, og begge dele skal tilgodeses. — Praktisk pastoralt kan vi da f. eks. spørge Benyttes det nye ritual? Gør det det lettere at gå til skrifte? Hvad siger de unge? Har ordets gudstjeneste fået en plads som fælles forberedelse til individuelt skriftemål? Har bibellæsning fået en plads ved individuelt skriftemål? Hvorledes bedømmes hele skriftemålsproblematikken ud fra erfaringerne i sognene?

Bidrag til kirkens historie

AC har for nylig udsendt prælat, dr. theol. Helmut Holzapfels foredrag fra æresmedlemsaftenen, hvor han og pastor Ib Andersen fik overrakt æresmedlemsbrevet. Det smukt trykte foredrag omhandler pater Maximilian Hells ophold i København og er et bidrag til kirkens historie i Danmark i sidste halvdel af det 18. århundrede.

Hæftet kan erhverves ved at indbetale 15,- kr. til Academicum Catholicum, Kassereren, Høsterkøbvej 6, 3460 Birkerød. Herefter følger hæftet portofrit til indbetaleren.

Pilgrimsbogen

Forudbestilling til 1. april

JOHANNES JØRGENSEN
PILGRIMSBØGEN

april 1980 og så længe oplag haves.

Pris heftet kr. 50.00 incl. forsendelse og porto.

Pris indb. kr. 58.00 incl. forsendelse og porto.

Efter 1. april sælges bogen kun heftet hos boghandlerne til en pris af kr. 60.-.

Bogen kan også bestilles på nedennævnte adresser.

Assisi-Kredsen
Sekretær Ruth Lund Jensen
Solvej 12, 3400 Hille-rød.
Pastor Knud Nørholm,
Dronningensensvej 22,
2000 København F.

Johannes Jørgensens kendteste værk »Den hellige Frans af Assisi« blev genoptrykt i 1976 på foranledning af Assisi-kredsen.

Oplaget blev bogstavelig talt revet bort på kort tid. Derfor har Assisi-Kredsen nu taget initiativet til genoptryk af endnu en kendt bog af Johannes Jørgensen: »Pilgrimsbogen«. Bogen forsynes med 40 ekstra sider, nemlig dele af »Vælskland« fra Johs. Jørgensens erindringer, der omhandler hans og Mogens Ballins ophold i Assisi og Rocca St. Angelo. Bogen, der er illustreret med ca. 24 fotografier og tegninger, udkom på Katolsk Forlag omkring midten af februar måned.

Assisi-Kredsen har på forhånd aftaget 700 eksemplarer, der kan fås til forudbestillingspris indtil 1.

Katolsk pressestatistik på verdensplan

(KIPA). For første gang har »Centralkontoret for kirkelig statistik«, der er tilknyttet det pavelige statssekretariat, rettet sin

opmærksomhed mod den »katolske presse«.

I 1977 udsendte kontoret et spørgeskema, der beskæftigede sig med perio-

diske kirkelige publikationer. Det spillede ingen rolle om disse publikationer så befattede sig med rent religiøse emner eller med almen information heller ikke oplagets størrelse havde nogen betydning.

Europa i spidsen

»Kirkens statistiske årbog for 1977«, der nu er udkommet, oplyser, at der i 1977 fandtes 4.669 forskellige titler på sådanne publikationer, og at disse i løbet af året var blevet bragt på markedet i 1.858.197.000 eksemplarer. Tallene er af forskellige grunde ikke helt fuldstændige, f.eks. er det fra visse områder af verden næsten ikke, eller i hvert fald kun med store vanskeligheder, muligt at få et pålideligt statistisk materiale.

Af de nævnte 4.669 titler udkommer 53 dagligt (årligt oplag 509.724.000), 755 ugentligt (årligt oplag 1.006.284.000), 244 hver fjortende dag (77.160.000), 1874 1 gang om måneden (207.919.000), 684 hver

anden måned (26.787.000), 667 1 gang i kvartalet (20.430.000), 209 hvert halve år (2.598.000) og 124 1 gang årligt (919.000). De øvrige 59 titler (samlet oplag i 1977: 6.376.000) udkommer uregelmæssigt.

1.113 af disse kirkelige publikationer helliger sig almene informationer, 871 sogneliv, 625 beskæftiger sig med opdragelse og kultur, 524 med pastoral virksomhed, 298 med mission, 293 med liturgi, 251 med katekese, 217 med spiritualitet og 108 med propaganda for præste- og ordenskald.

Antallet af videnskabelige tidsskrifter for teologi og filosofi er 205. De øvrige 164 titler beskæftiger sig med andre emner.

Ser man på, hvordan disse publikationer fordeles sig på de forskellige kontinenter, ligger Europa, som det måtte forventes, i spidsen med 2.645 titler, fulgt af Nord- og Sydamerika med tilsammen 1.137 titler. I Asien udkommer der 484 kirkelige publikationer, i Afrika 337 og i Oceanien 66.

I 1977 udsendte »katolsk presse« 4.669 titler, som blev bragt på markedet i 2 milliarder eksemplarer.

Fra andre
tidsskrifter

AVE MARIA

Ave Maria. 29. årg. nr. 3

J. Mesters SMM: Maria i de synoptiske evangelier (forts) og i St. Johannes evangelium. — Katolsk Katekismus (forts.). — Indvielse til Kristi og Kirkens Moder. — »der kommer han, den slaviske pave«. — Hvad Kristi menneskeblivelse betyder for os.

Udkommer 6 gange årligt, 30 kr. pr. årgang. Røsnæsvej 21, 4400 Kalundborg.

Der må gøres en ende på adskillelsen

Efter pave Johannes Paul II's mening bør katolikker over hele verden endnu klarere erkende nødvendigheden af den økumeniske indsats, som koncilet ønskede.

Rom (KIPA) — Samarbejdet med de adskilte brødre må blive til en fast bestanddel af det pastorale arbejde. Den broderlige dialog er nødvendig, og når den kirkelige myndighed må gribe ind her i, er det ikke rettet imod den økumeniske bevægelse, men netop et bidrag dertil, »ved at advare mod visse veje, der ikke fører til det ønskede mål«, sagde paven i sin tale til deltagerne i enhedssekretariatets plenarforsamling, som biskop Martensen fortæller om på denne side.

Paven kom også ind på forholdet til bl.a. ortodoksien, lutheranerne og anglikanerne.

Tilnærmelse til ortodoksien

Året 1980 har efter pave Johannes Paul II's mening været præget af begyndelsen på den officielle dialog mellem den katolske kirke og ortodoksien. Denne

teologiske dialog udspringer fra den »kærlighedens dialog«, der tog sin begyndelse med Det andet Vatikanconcil, og som stadig videreføres og intensiveres. Paven mindede i den forbindelse om sin første økumeniske rejse til den økumeniske patriark af Kon-

statinopel, Dimitrios I. Ved dette møde, 30. november sidste år, beklagedes det dybt fra begge sider, at man ikke kunne fejre eukaristien sammen. »Alt må sættes ind for, at dagen for en sådan koncelebration nås så snart som muligt« betonedede Johan-

Dialogen med den koptiske kirke begyndte i 1973 med patriark Shenouda III's besøg i Rom. Her ses han under sit besøg i USA i 1977 med kardinal Cooke i Skt. Patrick's katedralen.

Augustana-jubilæet - et skridt på vejen mod enhed

Augsburg (KNA) — 450 års fejringen af det evangelisk-lutherske bekendelsesskrift »Confessio Augustana« (Den augsburgske bekendelse, se i øvrigt »katolsk orientering« nr. 1 s. 6-7), der finder sted 22-29 juni i Augsburg har en stærk økumenisk dimension.

Foruden repræsentanter fra de forskellige protestantiske kirker i hele verden deltager også en række katolske personligheder. Bl.a. forventes til Augsburg præsidenten for Vatikanets enhedssekretariat kardinal Jan Wilibrands af Utrecht, formanden for den tyske bispekonference kardinal Joseph Höffner af Köln og ærkebiskoppen af München kardinal Joseph Ratzinger.

Ungdomsmøde

Augustana-jubilæet vil blive åbnet med en økumenisk gudstjeneste. Den vil blive fulgt op af økumeniske samtalegrupper,

hvor unge fra forskellige konfessioner skal tale sammen om deres tro. På denne måde skal protestantiske og katolske unge kristne føres sammen for ved et ungdomsmøde at drøfte, hvordan de i fællesskab kan bekende deres tro over for offentligheden og forvandle de »på mange måder splittede kristne menigheder« til forsoningssteder. Blandt hovedtalerne er de katolske teologer Erwin Iserloh og Johann Baptist Metz fra Münster.

Afgørende indflydelse

Vigtige impulser både for Augustana-jubilæet og for økumenen i almindelighed forventes af et møde i Augsburg i februar, hvor repræsentanter for Det lutherske Verdensforbund og for Enhedssekretariatet drøfter spørgsmål i forbindelse med det kirkelige embede. De teologer, der har ansvaret for Augustana-jubilæet venter, at de af denne økumeniske gruppe

formulerede sætninger kan få en afgørende indflydelse på fejringen af jubilæet.

»Vi regner ikke med, at Confessio Augustana vinder anerkendelse som et katolsk dokument, men det er vigtigt for os, at den katolske kirke accepterer det som værdigt til at blive diskuteret«, blev det understreget ved den officielle præsentation af festprogrammet 15. januar i Augsburg. Bekendelsesskriftet er et godt grundlag for den økumeniske samtale i dag.

I øvrigt lægger man i Augsburg vægt på, at der ikke sker noget, der »driver os fra hinanden«. Derfor er Tübingen-teologen Hans Küng heller ikke indbudt. I en tale betonedede landesbiskop dr. Johannes Hanselmann fra München, at dogmatiske forskelle må udholdes i det økumeniske møde, »når blot ikke den centrale erkendelse forvandles, Kristus-vidnesbyrdet, som Det nye Testamente har overleveret«.

nes Paul II. At adskillelsen har været så længe, viser kun så meget desto mere, hvor nødvendigt det er, at der gøres en ende på den. Han ytrede håb om, at dette første møde snarest ville blive fulgt op af flere møder — også med andre repræsentanter for de orientalske kirker.

Paven mindede udtrykkeligt om dialogen med den koptiske kirke og især om det besøg, som det i Kairo residerende overhoved for den koptiske kirke, patriark Shenouda III, i

1973 aflagde i Rom. Med dette besøg af »paven af Alexandria og patriarken af St. Markus«, som Johannes Paul II sagde, var den officielle dialog begyndt. Nu gjaldt det om at virkeliggøre alle de muligheder, der åbnedes af den dengang udsendte fælles erklæring.

Anglikanere og lutheranere

Til slut fastslog paven, at de forskellige — efter koncilet påbegyndte økumeniske samtaler — allerede havde ført til virkelige fremskridt. Den fælles kommission for den katolske kirke og det anglikanske fællesskab vil i det kommende år kunne fremlægge en afsluttende erklæring. Her ud fra vil den katolske kirke kunne drage konsekvenserne, for

de næste skridt på vejen til enhed.

Under dialogen med Det lutherske Verdensforbund er der nu — efter pavens mening — ved at ske en genopdagelse af de stærke bånd, »der forener os i troen, og som var blevet skjult af fortidens polemik«. I denne sammenhæng mindede paven om den for 450 år siden forfattede »Augsburgske konfession«, lutheranernes vigtigste bekendelsesskrift til rigsdagen i Augsburg i 1530, og han tilføjede: »Hvis katolikker og lutheranere 450 år senere kunne nå til en mere nøjagtig historisk vurdering af dette dokument og til en bedre placering af dets rolle i kirkehistoriens forløb, ville der være taget et bemærkelsesværdigt skridt på vejen til enhed«.

Den broderlige dialog er uundværlig

sagde paven til medlemmerne af enhedssekretariatet

Enhedssekretariatets plenarforsamling, der består af 9 kardinaler og 20 biskopper plus en stab af teologiske medarbejdere, samles med 1½ års mellemrum. Det sidste møde fandt sted i Rom fra 4.-9. februar og havde som hovedtema: fælles vidnesbyrd.

Pave Johannes Paul II modtog medlemmerne af Enhedssekretariatet i audiens den 8. februar og understregede i sin tale ved den lejlighed nødvendigheden af, at de kristne netop i vore dages urolige og splittede verden aflægger fælles vidnesbyrd om Jesus Kristus.

Hans tale indeholdt en mindre passus, der havde klart sigte til begivenhederne omkring Hans Küng. Han sagde: »...den broderlige dialog må eksistere, ja, jeg vil endda sige, må først og fremmest eksistere blandt de teologer, som i den katolske kirke er engagerede i bestræbelserne for teologisk fornyelse, og at den skal føres i sandheds og i troskabs ånd. På den måde bliver den broderlige dialog et uundværligt middel til at bevare harmonien, således at den katolske kirkelige autoritet ikke tvinges til at erklære, at visse teologer er slået ind på en vej, som ikke fører til sand fornyelse. Hvis den kirkelige autoritet bliver tvunget til at gribe ind, handler den ikke imod den økumeniske bevægelse,

men den bidrager til bevægelsens formål ved at gøre opmærksom på, at visse stier eller visse genveje ikke fører til det ønskede mål.«...

Optimisme

Disse ord betoner vigtigheden af, at den katolske kirke også lægger vægt på enheden indadtil, der lige så vel som enheden udadtil er udsat for stadige anfægtelser og belastninger. Desuden kan man måske tolke paven således, at han beklager, at teologer ikke ved deres indbyrdes samtale og dialog kunne gøre en indgriben gennem kirkes højeste embede overflødig. Under alle omstændigheder lægger han klart eftertryk på, at han ikke betragter tilbagetrækningen af Küngs missio canonica som et skridt, der har nogen som helst brod mod den økumeniske bevægelse.

Særlig bemærkelsesværdig er den optimisme, hvormed paven behandlede forholdet til østkirkerne, samtidig med at han udtrykte håb om, at det forbedrede forhold til østkirkerne også ville have positiv virkning på den katolske kirkes forhold til reformationens kirker.

De centrale ord i denne forbindelse var:

»Dette andet årtusinde har set vor fremadskridende adskillelse. Men den modsatte bevægelse er begyndt overalt. Det er nød-

vendigt — og derom beder jeg indtrængende til »himmelens Fader, fra hvem enhver god gave kommer« (jfr. Jak. 1,17) — at det tredje årtusinde må gry over vor genvundne fulde enhed. Jeg håber, at dette første møde snarest vil blive efterfulgt af flere møder med patriark Dimitrios, og også af møder med andre ansvarlige fra kirker og kirkelige samfund i den vestlige verden.«

Hans L. Martensen

**Patriark
Hakim
i Rom**

Rom (KIPA) — Efter en uges ophold i Rom, hvor han har haft flere samtaler med paven og med repræsentanter for den romerske kurie, er den melkitiske patriark af Antiokia, Maximos Hakim, vendt tilbage til Beirut. Inden afrejsen fra Rom erklærede patriarken, at samtalerne havde drejet sig om de økumeniske forbindelser.

»Jeg ville takke den helige fader personligt for den gunstige virkning, som hans rejse til Istanbul for nyligt har haft i hele Mellemøsten«, sagde Patriark Hakim og tilføjede, at forholdene mellem katolikker og ortodokse stadigt bliver bedre og bedre.

Katolsk radio- og fjernsynsklub i Århus jubilerer med 50 år

Med 80 veloplagte festdeltagere kunne jubilæumsfesten tage sin begyndelse ved formanden Cato Simonsens velkomst.

En særlig velkomst til vore gæster: medstifter af klubben Georg Udengård m/frue, musiker Knud Jepsen og fra Danmarks Radio TV afdeling redaktør Ole Andreasson.

Til festen var der tilberedt et stort tælselv bord, med alt hvad dertil hører.

Under spisningen havde sognepræsten P. A. Meister bedt om ordet. Han indledte med at bringe en lykønskning fra præster og menighedsråd.

Pater Meister kom ind på det historiske, idet han formulerede sin tale som nogle »læsninger«, der bestod af uddrag fra gamle referater. En linie der havde fulgt klubben op igennem tiderne var, at den altid har haft en selvstændig funktion i menigheden, og var det organ, der havde kontakt med en bred kreds af det danske samfund. En vigtig ting i

klubbens arbejde var, da man oprettede en ungdomsafdeling; senere blev det til to katolske spejdertrupper. Desforuden har klubben været vært for adskillige menighedsfester. Det siger jeg mange tak for og endnu en gang hjertelig tillykke.

Klubbens første æresmedlem

Derefter fulgte en ret så væsentlig begivenhed sted, idet man fra bestyrelsen havde besluttet at udnævne medstifteren og halvtreds års jubilaren Johs. Christensen til klubbens første æresmedlem. Ved overrækkelsen kom Preben Jørgensen ind på et meget kontant billede af Johs. Christensen »manden som igennem de mange år har været foran med en utrættelig agitationsenergi, ukuelig som inkassator og næsten »Far« til alle klubbens medlemmer — hjertelig tillykke!!«.

Derefter fik Ole Andreasson ordet. Han indledte med at takke for ind-

bydelsen og samtidig bringe Danmarks Radios lykønskning til klubben. Han sagde, at de tit var inviteret ud til andre lytteorganisationer, men at det var sjældent, at der kom en invitation fra katolsk side, så det var ham en endnu større glæde at være her i aften. Ole Andreasson lagde også stor betydning i, at man fra lytter og seer indsendte ris og ros om udsendelser, og han lovede, at alle henvendelser ville blive seriøst behandlet.

Så fulgte underholdningen, som var overdraget til Bodil og Flemming fra Århus-kirkecaferet, de havde sammensat små søde ting, der var på bølgelængde med jubilaren.

Under spisningen underholdt musiker Jørgen Olsen, med hjælp fra hans avancerede udstyr og med de mange festlige indslag sluttede sidste fase af festen med dans.

En uforglemmelig aften med god stemning.

Erik Carlsen

I de sidste 10 år har Marian Mariansen Czerepak været musikalsk leder af ensemblet Dan-Polonia. Gruppen har deltaget i festivaler i både Danmark og Polen.

Marian Mariansen Czerepak fylder 70 år

Marian Mariansen Czerepak fylder 70 år d. 17. marts d.å. Vi vil gerne med denne notits være med til at hylde ham på dagen.

Mariansen Czerepak kom i 1958 fra Warszawa til København, hvor han siden har boet. Hans far var organist og Mariansen Czerepak voksede sammen med sine 6 søskende op i en meget musikalsk familie. Samtlige søskende er den dag i dag musikudøvere. Ved faderens død overtog Mariansen Czerepak dennes organistembede. Han var da kun 15 år, men har lige siden virket som organist.

Foruden sin organistuddannelse er Mariansen Czerepak også uddannet kemiingeniør. Han har dog, til stor glæde for en

masse mennesker, viet sit liv til musikken. Således har han før sin ankomst til Danmark hjulpet mangel på musikere og sanger frem i rampelyset.

I mange år har Mariansen Czerepak fungeret som organist i diverse katolske kirker i København.

I de sidste 10 år har han været musikalsk leder af ensemblet Dan-Polonia, som han startede i 1970 og som takket være hans enorme slid, tålmodighed og musikglæde har deltaget i diverse festivaler både i Danmark og Polen med gamle, traditionsrige folksange. Også gamle polske salmer har fået en renæssance i Mariansen Czerepak's regie og synges nu ofte til polsk/dansk messe af Dan-Polonia i et

par københavnske katolske kirker.

I 22 år har vi nu kunnet nyde mangel på musikere og sanger frem i rampelyset. I 22 år har vi nu kunnet nyde mangel på musikere og sanger frem i rampelyset. I 22 år har vi nu kunnet nyde mangel på musikere og sanger frem i rampelyset.

Hjertelig til lykke!
Pia Drabowicz
Dan-Polonia

Marian Mariansen

Nytårslejr i Sverige for unge blev en virkelig oplevelse

Hvert år holder svenske unge katolikker (SUK) ungdomslejr ved nytårstid. I år havde lejren skiftet opholdssted til Marielund udenfor Stockholm. Marielund er et kloster for dominikaner-søstre og feriecenter for SUK.

Anne Mette, Marian, Teresa og jeg tog fra København d. 27.12. med tog til Stockholm.

Vi var 40 deltagere med en repræsentant fra Norge. Lederteamet bestod af Bernard Durel (præst fra Lund) sr. Monika og Madelaine, Katarin, Katalin og Gören Degen (den svenske ungdomspræst), Tommy (som laver teater i Lund) stod for det dramatiske. »Det dramatiske« kræver vist nærmere forklaring. I år var temaet nemlig »skabende«. Det er jo et vidt begreb, og vi var også ret forvirrede i begyndelsen. Hvad skal der egentlig ske? Det viste sig at blive en virkelig oplevelse for os alle.

Lederteamet havde fundet ud af, at emnerne tidligere havde været af intellektuel karakter — og lagt op til lange diskussioner,

hvor som regel kun ganske få deltog. Den situation kender vi vist alle. I år ville de prøve at få flere med i situationer, hvor det ikke så meget drejede sig om samtale, som at gøre noget.

Provokation hver morgen

Bernard og Tommy skulle inspirere os til at dramatisere (uden at lægge vægt på ordet drama), lave pantomime, spille, synge — i det hele taget udtrykke os med arme og ben og hoved...

Hver morgen lavede de en såkaldt provokation. D.v.s. de præsenterede en tekst fra Biblen (bl.a. lignelserne om vingårdsmanden, der går ud for at hyre arbejdere, brylluppet i Kana, Jesus og den rige yngling, som spørger om, hvordan han kan få evigt liv) på forskellige måder både tolkningsmæssigt og dramatisk. Derefter skulle vi vise, hvad vi forstod og følte med teksten. Vi kunne lade handlingen foregå i dag, i fremtiden eller i Afrika hos en stamme i junglen. Der kom mange

variationer, og jeg tror alle både fik noget at tænke på og en morsom og underholdende oplevelse.

En anden gruppe under ledelse af Madelaine og Katalin prøvede at udtrykke teksten ved hjælp af forskellige materialer. De malede, tegnede, modellerede og sminkede hinanden til ukendelighed. Denne gruppe tror jeg også fungerede fint. Det var måske et minus, at vi ikke så så meget til hinanden i de to grupper.

Alle kan være med

Jeg anbefaler varmt, at vi prøver noget lignende på en lejr på Øm eller andetsteds. Det er ikke kun for »skabende kræfter« og folk med særligt talent. Alle kan faktisk være med og det er en god udfordring til fantasien og tankerne.

Vi havde en dejlig oplevelse på Kul-veckan og synes flere skal tage imod invitationen til næste år. Det er lærerigt at møde kristne fra andre nordiske lande og også inspirerende for fornyelse af vores eget ungdomsarbejde.

Nina Belling

DUK's lejrtilbud for sommeren 1980

DUK (Danmarks Unge Katolikker) har netop udsendt deres lejrbrochure for sommerens lejr 1980. Igen i år tilbydes lejre for børn, unge og voksne. Der er fire børnelejre for børn i alderen 7-13 år, to juniorlejre for unge mellem 14 og 17 år, en ungdomslejr for unge fra 17 til 20 år, en nordisk fodvandring i Norge for 18 årige og opefter, en familielejr og en økumenisk lejr.

Nordisk fodvandring

Fodvandringen begynder med forberedelse i Trondheim, og den 24. juli starter fodvandringen fra Trondheim til Stiklestad. Undervejs diskuteres man og mindes Skt. Olav. Man vil prøve at finde paralleller mellem hans situation

og »vores«. Ankomst til Stiklestad den 29. juli, som er 950 års-dagen for Skt. Olavs død, som her vil blive fejret på forskellig vis.

Økumenisk lejr

Lejrens tema bliver »Menneskesyn — menneskesyner«. Den opfattelse af, hvad mennesket er, som en person, et parti, en religion udtrykker, er central for vurderingen af den/det pågældende. Den influerer såvel på de nære som på de større og fjernere sammenhænge, både på det personlige liv, familieliv, arbejdsliv, politik og tro.

Man forventer ca 60 deltagere fra forskellige tros-samfund. Lejren er åben for alle, også for familier med børn. Der er dog ikke tale om en egentlig familie-

lejr. Lejren afholdes fra den 27. juli til 1. august.

På de fleste af sommerlejrene tages spørgsmålet: Hvem er Gud for mig? op. Hvordan tænker jeg mig Gud, hvilke forestillinger har jeg om Gud, hvordan taler jeg om og særligt til Gud, hvordan handler jeg ud fra Gud? Hvordan gør andre mennesker? Dem jeg er på lejr med — og de andre deltagere og ledere — og dem, om hvis mening vi kan læse eller på anden måde få noget at vide om. Og ikke mindst dem, som har skrevet det Gamle og Nye Testamente, og som har en speciel betydning for, hvad mennesker har svaret på dette ældgamle og evigt nye spørgsmål.

Lejrpjecen med tilmeldingsblanket og yderligere oplysninger om lejrene kan fås ved henvendelse på Ungdomssekretariatet, Skt. Kjeldsgade 3, 2100 København Ø. Tlf. (01) 20 63 63.

Mange kinesere ønsker bl.a. også trykt materiale, der kan genoprette forbindelsen med verden uden for Kina.

Kristne radioudsendelser til Kina meget populære

Behov for mere information og undervisning

Hong Kong (KIPA) — Hvad betyder den nye politiske situation i Kina for de forskellige kristne radiostationer, der har udsendelser til »Riget i Midten«? Dette spørgsmål var temaet for en konsultation, som den internationale katolske forening for radio- og fjernsynsproducere i Østasien havde indbudt til i Hong Kong.

Antallet af de daglige udsendelser til Kina er imponerende. Vatikanets radio sender dagligt en halv time, Radio Veritas Asia, der ligeledes er en katolsk station, sender dagligt 2 timer. Programmerne fra den protestantiske sender Far East Broadcasting Company sender dagligt over 5 forskellige stationer i alt 27 timer i døgnet.

Også Trans World Radio, der støttes af protestantiske grupper, sender 6 timer dagligt. Alle tekniske anlæg er naturligvis placeret uden for Kina, f.eks. på Filippinerne eller i Sydkorea.

11.000 lytterbreve

I løbet af 1979 voksede reaktionerne på disse talrige radioprogrammer stærkt. Mens Far East Broadcasting Company tidligere modtog 20-30 breve om året fra lyttere i Kina, så fik de i løbet af 1979 næsten 11.000 lytterbreve. Alle de forskellige organisationer har kunnet konstatere, at mindre end 10 pct. kommer fra kristne lyttere.

Det store flertal af lyttere, der reagerede, var

unge mennesker, især studenter og arbejdere under 30 år. Det blev også helt klart, hvilke ønsker, man i dag i Kina nærer til programmerne. Der bedes om information om videnskab og teknologi og om hjælp til at lære engelsk. Man vil også gerne i forbindelse hermed have trykt materiale, der kan genoprette forbindelsen med verden uden for Kina. Lytterne vil gerne vide, hvordan mennesker lever der, og hvad de tænker om li-

vets grundlæggende problemer. De er også interesseret i, hvordan videnskab og religion kan bringes i harmoni med hinanden.

Deltagerne i konsultationen mener, at det drejer sig om millioner af lyttere i Kina, der modtager de kirkelige radio-programmer fra udlandet. Senderorganisationerne vil gerne blive endnu mere klare over, hvad lytterne har behov for, og vil hertil søge hjælp hos de kinesiske myndigheder.

Fem spanske præster arrangerer »bryllupper«

Ønsker at få gennemført deres laicering

Cordoba (NC) — Fem præster, der længe har ventet på Vatikanets godkendelse af deres ansøgninger om at blive laiceret (ført tilbage til lægmandsstand, red.) har arrangeret deres egne »bryllupper« i Rosenkrans sognet i Cordoba for at få kirken til at fremskynde laiceringsprocesserne. Biskop José Antonio Infantes af Cordoba har fordømt deres handling.

P. Juan Miranda, Diego Aguilar, Antonio Jimenez, Antonio Perez og Christobal Jimenez fik tilslutning af sognepresten p. Salvador Puerta til at komme med deres fem »brude« og gennemføre en fælles ceremoni magen til ritualet ved indgåelse af ægteskab. Ni præster con-

celebrerede ved »brudemessen«. Præsterne sagde, at de ønskede at begynde et nyt liv og hermed ville bekendtgøre, at de havde indgået en fast forbindelse med de kvindelige livsledsagere, de havde valgt. Et af parrene var blevet borgerligt viet et par måneder tidligere.

En skandale

Begivenheden tiltrak sig stor opmærksomhed i de forskellige medier, og opnåede god dækning her. Dette foranledigede biskop Infantes til at kalde det for »en skandale til skade for andres åndelige og moralske vel«. Han tilføjede dog, at han var villig til at tilgive de implicerede, hvis de viste tegn på anger.

Befrielsesteologen Boff:

Jeg er ikke blevet fordømt af Vatikanet

Salamanca (KIPA) — For nogen tid siden forlød det fra den brasilianske by Petropolis, at den 41-årige franciskanerteolog p. Leonardo Boff, der i Brasilien regnes for en af de vigtigste repræsentanter for den latinamerikanske befrielsesteologi, var blevet fordømt af den romerske trosrærekongregation, fordi visse af hans skrifter ikke var i overensstemmelse med den katolske kirkes officielle lære (se »katolsk orientering« nr. 3 s. 9). Professor Boff har imidlertid under et ophold i Salamanca i Spanien, hvor han har holdt gæsteforelæsninger ved det der-værende pavelige universitet, erklæret:

»Jeg er ikke blevet fordømt af Vatikanet. Formanden for den brasilianske bispekonference biskop Ivo Lorscheiter af Santa Maria har talt med paven om dennes rejse til Brasilien og har samtidig bragt min sag på bane. Biskop Lorscheiter har ladet mig vide, at jeg kunne være ganske rolig, og at der ikke ville blive foretaget mere imod mig«.

P. Boff sagde endvidere, at ærkebiskoppen af Sao Paulo, kardinal Evaristo Arns, i en lang avisartikel har talt hans sag, og at endda ærkebiskoppen af Rio de Janeiro, kardinal Eugenio Arango Sales, modsat, hvad der tidligere er meddelt, har udtalt sig positivt om ham.

Hvad angår den udtalelse, p. Boff skal have fremsat om, at en fordømmelse for ham ikke ville betyde nogen personlig katastrofe, fordi han »kunne forlade det institutionelle kirkelige plan«, sagde Boff nu: »Jeg har sagt, at jeg ikke hænger ved en teologisk lærestol, for jeg kan også leve mit vidnesbyrd for kirken og teologien ved basis, i menigheden«.

I slutningen af 1979 meddelte det brasilianske dagblad »Jornal do Brasil«, at trosrærekongrega-

tionen stod lige foran en fordømmelse af p. Boff. Efter hvad Boff oplyser, var bladet gået ud fra en pressemeddelelse, der var offentliggjort i Rom om tilfældet Küng, og her var Boff blevet nævnt som en mulig ny kandidat til fordømmelse. Kardinal Vicente Scherer, ærkebiskoppen af Porto Allegre og modstander af p. Boffs anskuelser, havde ligeledes meddelt i en radioudsendelse, at Boff var blevet fordømt, men dette blev dementeret af pavestolen.

Allerede 28. december 1979 havde sekretæren for den brasilianske bispekonference, hjælpebiskop Luciano Pedro Mende de Almeida af Sao Paulo, efter et møde i bispekonferencens centralkomité, offentligt erklæret, at p. Boff havde de brasilianske bispekopps fulde tillid.

Det sorte får

Nijmegens karnevalsforening »Det største sorte får« har udnævnt den belgiske teologiprofessor Edw. Schillebeeckx til »Det største sorte får i Nederlandene« og til »Det største sorte får i Nijmegen« for året 1979.

skop Infantes »gentagne gange har skrevet til Rom i et forsøg på at løse disse præsters drama«. »Cordoba-parodien på bryllupsremonien er mere end en skandale. Den viser den dybe splittelse, der råder i kirken enhed og disciplin i det hele taget«, tilføjer bladet, der roser biskop In-

fantes, fordi han siger, at han vil søge at opnå tilgivelse for de skyldige.

Næste nummer udsendes den 26. marts

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Annoncestiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarfin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

Augsburgerbekendelsen 2. del, side 5
 Liv for døende, side 6
 Orientering fra sognene, side 7 og 10-13
 Påske i Jerusalem, side 8-9
 Film om ligklædet i Torino, side 14

katolsk orientering

Ifølge evangeliernes beretning om eukaristiens indstiftelse, sad den unge apostel Johannes nærmest Jesus, så han havde lettest ved at spørge, hvem det var, der skulle forråde mesteren. I Domenico Ghirlandaios tolkning af den sidste nadver er Johannes faldet i søvn af træthed. Detalje af den store freske fra ca. 1480 i munkenes spisestue i San Marco-klostret, Firenze. Foto. KNA.

52 jesuitter truet på livet i Guatemala

Guatemala City (NC) — 52 jesuitpræster er af højreorienterede blevet truet på livet og af militærregeringen med udvisning af Guatemala.

Årsagen er, at jesuitterne offentligt har fordømt de store eksportfortjenester, som de hævder er opnået ved grov udnyttelse af de fattige. De fordømte også tortur og drab på forskellige folkelige ledere for at undertrykke bevægelser, der arbejder for social retfærdighed.

Dødstruslen kom fra den hemmelige anti-kommunistiske hær (ESA), som i den senere tid har dræbt

mange ledere inden for den politiske bevægelse og arbejder- og studenterbevægelsen. Præsidentens ministerium for public relations gav jesuitterne en advarsel og beskyldte dem for at være »politiske præster«, der mistænkes for at misbruge deres frihed og for at »fremsætte ansvarsløse beskyldninger«.

Skræmmer arbejderne

Det var den samme tone, der blev benyttet af myndighederne, da de sidste år udviste en spansk ordenssøster og en vesttysk præst. De fleste af jesuitterne, der arbejder i Gua-

temala, kommer fra Spanien eller andre spansktalende lande.

I en erklæring, der blev offentliggjort for et par måneder siden, får jesuitterne i Guatemala støtte fra deres medbrødre i andre dele af Centralamerika i deres kritik af de umådelige fortjenester, som eksportører af kaffe, sukker og bomuld har haft. I det sidste halve år har disse mennesker haft en forøget fortjeneste på 30-100%.

»Samtidig hermed holdes arbejderne lønninger på det samme lave niveau, Fortsættes på bagsiden

Mangfoldighed af meninger blandt katolikker i England

Gallupundersøgelse om skilsmisse, aktiv dødshjælp og præsternes cølibat

London (NC) — Engelske katolikkers syn på en række læremæssige og praktiske problemer er ikke altid i overensstemmelse med kirkens lære. Det drejer sig bl.a. om skilsmisse, euthanasi (aktiv dødshjælp) og præsternes cølibat. Dette er resultatet af en undersøgelse, der er foretaget i England og Wales, og som for nylig er blevet offentliggjort.

Undersøgelsen er udført på Surrey Universitet og

bygger på en Gallupundersøgelse, der i 1978 blev foretaget på foranledning af en gruppe katolikker, der ønsker at forblive anonyme. Undersøgelsen omfatter 1.150 katolikker blandt 10.083 personer, der udgør en repræsentativ del af den samlede befolkning, hvoraf katolikkerne udgør 11 pct.

Gifte præster

Det viser sig, at 40 pct. af katolikkerne går til messe mindst 1 gang om ugen, 9 pct. går 1 eller 2 gange pr. måned, og 16 pct. går kun nu og da. Men 18 pct. går aldrig eller næsten aldrig til messe.

Over halvdelen af de adspurgte — 54 pct. — ville ikke have noget imod gifte præster, men det er dog kun 24 pct. af de over 65-årige og 35 pct. af dem, der går til messe hver uge, der kan acceptere gifte præster. 70 pct. af katolikker under 25 år har ikke noget imod gifte præster. 41 pct. har ikke noget imod deltids præster og 25 pct. — 44 pct. af dem under 25 år — kan acceptere kvindelige præster.

Euthanasi (medlidenhedsdrab) kan godtages af 44 pct. (21 pct. af dem, der går til messe hver uge, 62 pct. af dem under 25 år).

Kunstig svangerskabsforebyggelse accepteres af 74 pct. (59 pct. af dem, der går til messe hver uge, 83 pct. af dem under 25 år, men kun af 29 pct. over 65 år).

Giftermål med en fraskilt

At der ikke er noget forkert ved at gifte sig med en fraskilt, mener 65 pct. (47 pct. af dem, der går til messe 1 gang ugentligt og 74 pct. af dem under 25 år).

At forlovede har et seksuelt forhold, inden de gifter sig, var der kun 34 pct., der fandt forkert (men 69 pct. af dem over 65 og 54 pct. af dem, der går til messe hver uge, men kun af 16 pct. under 25 år).

65 pct. af alle katolikker finder, at svangerskabsafbrydelse er utiladelig, undtagen, når der er fare for moderens liv. Af dem, der går til messe hver uge finder 81 pct. det forkert.

46 pct. af alle katolikker og 67 pct. af dem under 25 år — og endda 24 pct. af dem, der går til messe hver uge — havde ikke hørt om Det andet Vatikankoncil, men undersøgelsen viser, at mange alligevel går ind for de ændringer, det gennemførte, f.eks. messen på engelsk.

94% tror på Gud

Hvad læren angår, så tror 94 pct., at Gud er til, 81 pct. at der er et liv efter døden, 82 pct., at der eksisterer en himmel, 85 pct. at Jesus er både Gud og menneske, 86 pct. at Jesus stod op fra de døde, 83 pct. at Jesus direkte overgav le-

Tak!

Katolsk orientering sendes som bekendt gratis til samtlige katolske husholdninger, men to gange om året beder vi om et frivilligt bidrag til projektet »gratis blad«. Den sidste udsendte røde giroblanket for 2. halvår 1979 indbragte ved regnskabsårets afslutning 383.000 kr. Det er en stigning på næsten 50.000 kr. i forhold til det forrige bidrag. Redaktionen siger mange tak for denne opmuntrende støtte til bladet.

Ufødte børn et overset mindretal uden rettigheder

Storbritanniens biskopper udsender hyrdebrev om abort

London (NC) -- Kirkens stilling til svangerskabsafbrydelse er temaet for det første fælles hyrdebrev, som de to katolske bispekonferencer i Skotland og i England og Wales har udsendt. Dokumentet opfordrer offentligheden til at hjælpe med til at genindføre de grundlæggende menneskerettigheder også for de ufødte.

Biskopperne kan ikke længere tie, når hundreder af tusinder ufødte medmenneskers grundlæggende menneskerettigheder bliver krænket

— endda af loven — hedder det i det hyrdebrev, som de syv britiske ærkebiskopper har undertegnet i de 28 stiftsbiskoppers navn. Kampen mod svangerskabsafbrydelse er et aspekt af deres arbejde for at modvirke enhver form for krænkelse af menneskerettighederne. For tiden er ufødte børn en underprivilegeret marginalgruppe i Storbritannien.

Biskopperne understreger, at det nye liv, der opstår ved undfangelsen, er et menneskeligt liv med muligheder, der er bestemt af dets arvemæssige kode, og ikke et liv, der »muligvis« kan blive til et menneskeligt liv. Det er sagligt ukorrekt at fastsætte et eller andet tidspunkt som det øjeblik, hvor det bliver til et menneske, hvad enten det så er den fjerde uge eller den tredje eller sjette måned efter undfangelsen.

Dræbe på forlangende

Biskopperne siger også, at det er noget vrøvl at hævde, at det levende menneskelige væsen, der udvikles, ikke er andet end en del af det kvindelige legeme.

Biskopperne peger også på den samvittighedsbelastning hospitalspersonalet udsættes for, når de rent praktisk er nødt til at »dræbe på forlangende«. De gør også opmærksom på samarbejdet med mange andre kristne og ikke-kristne grupper i den fælles kamp mod svangerskabsafbrydelse. Som et virkningsfuldt middel imod svangerskabsafbrydelse nævner biskopperne rådgivning og anden hjælp, der bør ydes til de mødre, der er kommet i en nødsituation.

Det er sagligt ukorrekt at fastsætte et eller andet tidspunkt, som det øjeblik, hvor et foster bliver menneske. Fosteret på billedet er ca. 7 uger og måler 23,6 mm.

Til slut opmuntrer biskopperne de troende til at arbejde utrætteligt imod svangerskabsafbrydelse i Storbritannien. Man skal ikke tabe modet, selv om alt ikke kan opnås for øjeblikket. Mange af de nu gennemførte socialreformer har engang forekommet at være uopnåelige, og er alligevel blevet opnået.

En børnefjendtlig boligpolitik er en belastning for forældre, der ønsker flere børn.

Modstand mod statslig abortlov

Opfordring til jordemødre fra paven

Rom (KIPA) — Pave Johannes Paul II har opfordret katolske jordemødre til at gøre modstand mod den statslige abortlov. Over for cirka 200 italienske repræsentanter for jordemoderstanden fremhævede paven for nyligt ved en audiens:

»En lov, der er direkte i modsætning til, hvad der tjener menneskets vel, ja, som endda er rettet mod mennesket og undertrykker dets ret til livet, må den kristne ubøjeligt sætte sig imod i tanken om det ord, som apostlen Peter anvendte over for rådet: »Man bør adlyde Gud mere end mennesker«.

»Kun den, der elsker«, kan til det yderste opfylde de krav, der følger af agtelsen for menneskelivet, sagde Johannes Paul II.

Det er ikke kun den, der dræber direkte, der gør sig skyldig, men også den, der nærer onde hensigter over for sin næste og sårer denne med ord. Derfor kræver paven af de katolske jordemødre, at de er rede til at forstå deres medmennesker, tager del i deres skæbne og viser dem menneskelig solidaritet. I det endnu ufødte barn bør de se »en særlig legemliggørelse af Kristus«, som udtrykkeligt stillede sig på de mindstes og mest hjælpeløses side.

Hjælpe forældrene

Hånd i hånd med forsvaret af livet og en nægtelse af at medvirke til at udslutte det, går dog også den opgave at skabe en hel række vigtige, positive forudsætninger. Det er jordemødrenes opgave at styrke forældrenes ønske om nyt liv og glæden over det. De kan formidle forældrene den kristne opfattelse af det nye liv som en gave fra Gud og hjælpe mødre til at blive sig deres kalds op-højethed bevidst, når de er ved at tabe modet, og de kan sætte dem selv, hele deres viden og dygtighed ind for at hjælpe med til en god fødsel. Endeligt kan de også med råd og praktiske anvisninger hjælpe forældrene til at virkeliggøre »et ansvarligt forældreforhold efter den af Gud fastlagte orden.«

Fasteaktionen

Vær ikke sparsom i at hjælpe mennesker i nød og uden hjemstavn. Fasteaktionen 1980 går til russiske flygtninge i Østrig. Giro 4 043979.

Strengere forholdsregler ved ansøgning om skilsmisse

Et ægteskabs ugyldighed skal ikke formodes eller fornemmes, men bevises

Rom (KIPA) — Kirkens øverste ægteskabsdomstol, den romerske Rota, fik ved åbningen af sit nye arbejdsår indskærpet nogle strenge forholdsregler, der yderligere skal bekræfte ægteskabets uopløselighed.

Pave Johannes Paul II opfordrede rotaens dommere til i deres bedømmelser udelukkende at lade sig lede af sandheden, »retfærdighedens grundlag, moder og lov«. Det må være deres mål at nå til en »moralsk vished« om, at det er en kendsgerning, at et bestemt ægteskab er ugyldigt, og ikke blot til en fornemmelse af, at det er sandsynligt, at det forholder sig sådan. Dette er ikke nok til at afgøre en proces. Paven opfordrede rotaens dommere til, hvad dette angår, at holde fast ved strenge normer, for at skilsmisse ikke skal snige sig ind i kirken, under et andet navn.

Han udtalte sin tilfreds-

hed med rotadommernes troskab over for kirkens lov — ikke mindst i de senere år, hvor der på grund af humanvidenskabernes fremskridt — navnlig psykologi og psykiatri — er blevet forelagt dem nye, ikke altid korrekte kends-

gerninger i ægteskabsprocesser. Ved mere dybtgående studier af koncildokumenterne og de nævnte videnskaber har dommerne derpå været i stand til at skelne sandt fra falsk, og har skabt klarhed.

Arbejdsdokument om familien

Rom (KIPA) — Bispesynodens generalsekretariat har nu forberedt arbejdsdokumentet til den kommende verdensbispekonference i Vatikanet. Dette dokument, der er sammenstillet efter at man har indsamlet oplysninger fra alle bispekonferencer i verden, bliver nu med pave Johannes Paul II's godkendelse sendt til alle medlemmer af bispesynodens generalforsamling, der skal finde sted i efteråret i Rom. Syno-

dens emne er: »Den kristne families opgaver i den moderne verden«.

Ved bispesynodens generalsekretariats råds-møde i februar i Vatikanet deltog bl.a. ni kardinaler. Drøftelserne blev ledet af kuriekardinal Pericle Felici. Ved afslutningen førte paven selv forordet. I sin tale til forsamlingen understregede paven den kristne ægteskabs og den kristne families betydning i den moderne verden.

Institut Skt. Josephs elever i København bygger skole i Trankebar

Siden 1977 har skolens elever indsamlet 64.000 kr. til skolen for forældreløse og fattige børn

Hvad er Trankebar? Et spisestel? En forhenværende dansk koloni? Ja — og så meget, meget mere. For os er det næsten 1300 børn på 2 skoler, søstre, lærere — eller sagt på en mere rammende måde — det er blevet vore nære venner!

Det hele begyndte nogle år tilbage med en fasteaktion — det skulle være noget livsnært, noget varmt og menneskeligt, noget konkret og letforståeligt for både børn og voksne.

På Institut Sankt Joseph hørte vi via pater P. Grégoire om missionsarbejdet, der blev gjort af Frans af Sales orden i Trankebar, — 2 skoler, St. John's School, en almskole for drenge, og St. Therese's School en almskole for piger, hvor der også var realskole for drenge og piger og et lærerseminarium for unge kvinder. De fleste børn er forældreløse, eller har spedalske forældre, altså de fattigste fattige. Et barn kunne få husly, mad, undervisning, tøj for under 2 kr. pr. dag!!! Ja, De lærer rigtigt: mindre end 2 kr. — og det gælder stadig — hvad kan man så andet end at tage fat?

Enhver indsats — stor eller lille — kan ikke blive andet end positiv. Det første år, i 1977, indsamlede vor skoles elever

11.500 kr., året efter 22.000 kr. og i 1979 30.000 kr. Brevveksling mellem elever i København og i Trankebar kom i gang — et virkeligt brevvennskab udviklede sig — og stor blev glæden i Trankebar, da vi svarede positivt på at aflægge et besøg hos dem.

Mindeplade på den ny bygning

D. 25. jan. 1980 drog vi 15 af sted for at slutte den direkte, personlige kontakt — og det blev en helt ubeskrivelig oplevelse. De 2 skoler, seminariet nu udvidet med en syskole for unge kvinder og en fødeklinik, var iklædt fest, da vi ankom — vi blev mødt af lutter smil, der på en gang udtrykte livsglæde og taknemmelighed mod de venner, der ville besøge dem, og som hjalp dem med deres eksistens. Børnene havde forberedt sig i lang tid, og vi blev modtaget med sang og dans — foran husene var der på jorden tegnet lotusblomster, elefanter og andre symbolske ting med kridt — alle var smykket til fest, og vi blev omkranset, bestænket med vievand og hældret med venskabsstegn.

En stor reception var arrangeret, den begyndte naturligtvis med en takkebøn til Gud. Pater Grégoire tændte venskabs- og ind-

vielseslyset, og jeg afslørede en mindeplade i muren på den nye bygning med ordene: »Skænket af Institut Sankt Joseph i København« — tænk at få lov at opleve noget sådant, det var svært at holde bevægelsen i tømme, da jeg skulle tale til børnene — og tanken om disse mange menneskers afhængighed af hjælp fra Danmark stod malet for os — deres liv, deres uddannelse, og en for os menneskeværdig tilværelse får de kun chance for, gennem det vi yder.

I hvid ordensdragt med tropehjelm

Vores kontaktsøster, sr. Marie Bernard, en af de få franske søstre dernede, strålede — hun havde bedt til, at denne dag måtte blive en realitet — og hun var måske den, der gjorde det største indtryk på os alle — et lille, ældre menneske i hvid ordensdragt med tropehjelm (eller sort paraply!!) og — de mest pragtfulde øjne, der rummede genskåret af Guds kærlighed, fred, tryghed og glæde. En udstråling, der ikke kan beskrives, men som må opleves og ikke kan undgå at smitte.

I de 2-3 dage, vi var sammen, oplevede vi fest og glæde, men fik også et indtryk af dagliglivet, præ-

get af fattigdom, nøjsomhed, monsunens luner — og Guds altoverskyggende kærlighed og omsorg.

Hvordan kan det også blive andet, når kriteriet for søstrenes »skolepolitik« er: Vi vælger de fattigste børn, for på den måde hjælper vi Indien bedst. Ved at opdrage og uddanne de fattige kan landet få en højere levestandard, og derved kan det bekæmpe den elendighed, man ellers kan fristes til at stille til skue for at få et levebrød. Mange udgifter går til de større piger — en uddannelse i højere skoler er i dag en betingelse for kvindernes relative selv-

stændighed og for et godt ægteskab.

Nu skal der bygges et vandreservoir — og en bil skal anskaffes til rullende poliklinik.

Hjemme igen med et minde for livet må vi ekstra besinde os på fastetidens appel. Vi må besinde os på vort livs grundlag: Troen på Jesus Kristus, som viser os, hvem Gud er, og hvem vor næste er.

Trankebar-venner

Vil De være med til at hjælpe, så send et bidrag til Trankebar-venner eller bliv medlem (årskontingent 50 kr.) — på modtagernes vegne vil vi glæde os over at kunne sende et stort beløb, men det vigtigste er, at penge kommer

ind ved stilfærdigt at give afkald og dermed få råd til at dele med andre — som Mother Teresa sagde i Oslo: »Det gør ondt at elske« — lad os realisere vor kristendom — lad os leve den ud. Vi er trods alt meget privilegerede — tænk Dem bare — De har vand og el hver dag — De har mere end eet værelse til 8 mennesker — De kan få hjælp til at bekæmpe sygdom — der er noget, der hedder folkepension..

Prøv at finde en virkelig og sand glæde — ved at dele med andre, ved at give.

(Trankebar-venner, Esperance Alle 6 A, 2920 Charl. — giro 9321993)

Lilian Jespersen
skoleinspektør

DUK skuffet over fjernelse af frirejser

250 børn og unge berøres af indgrebet

Med stor undren og skuffelse har vi modtaget meddelelsen om, at frirejserne til sommerlejr og skolerejser m.m. ikke vil blive givet fremover, skriver hovedbestyrelsen for Danmarks Unge Katolikker i et brev stilet til undervisningsminister Dorte Bennedsen.

I brevet siges det videre:

At fjerne frirejserne er det samme som at beskære mange børn og unge, især i storbyerne, muligheden for at komme til andre dele af landet og få en meningsfyldt ferie. Især er børn af forældre med lav indkomst udsat. Mange kan i forvejen kun deltage, hvis de får tilskud.

Frirejserne har overordentlig stor betydning for vores arbejde, ca. 2/3 (= 250) af vores deltagere i

sommerlejr benytter sig af dem. Besparselsen rammer lige i centrum af vores vigtigste aktivitet.

Vi erkender at Danmarks økonomiske situation er alvorlig, men mener, at investere i børn og unges fritid er af stor betydning for Danmarks fremtid.

Det frivillige børne- og ungdomsarbejde bør prioriteres højt.

Vi stiller os også uforstående overfor den brugte

fremgangsmåde. Da cirkulæret fremkom den 8.2. var alle aktiviteter planlagt og umulige at ændre.

Vi opfordrer til at denne beslutning bliver taget op til fornyet drøftelse i samarbejde med organisationerne.

Danmarks Unge Katolikkers årsmøde 1980.

Med venlig hilsen, på DUK's hovedbestyrelses vegne.

Nina Belling, Lars Plum

DUK får ny formålsparagraf

I weekenden den 29. februar til 2. marts afholdt Danmarks Unge Katolikker (DUK) årsmøde på Øm, hvor 49 delegerede fra 29 menigheder vedtog nedenstående nye formålsparagraf.

Samtidig valgtes ny hovedbestyrelse: Nina Belling, Henrik Hass, Annemarie Mørck Pedersen, Kirsten Holdt Jørgensen, Damian Nawarecki og Lars Plum.

På det efterfølgende hovedbestyrelsesmøde i Odense den 10. marts valgtes Lars Plum som formand for DUK. I næste nr. af »Katolsk Orientering« bringes et referat af årsmødet.

- § 1 Organisationens navn er Danmarks Unge Katolikker (DUK).
- § 2
  1. Med udgangspunkt i troen på Jesus Kristus og som en del af den katolske kirke og det danske samfund er det Danmarks Unge Katolikkers formål, at børn og unge udvikler sig til selvstændige og ansvarsbevidste mennesker, der ved fælles handling virker for udbredelsen af det kristne fællesskab.
  2. Danmarks Unge Katolikker ser det som sin opgave:
    - a) at koordinere og støtte det katolske børne- og ungdomsarbejde.
    - b) at uddanne ledere til dette arbejde.
    - c) at tilbyde undervisning og formidle erfaring i troen.
    - d) at inspirere børn og unge til en helhjertet deltagelse i deres menigheds liv og arbejde.
    - e) at inspirere til nye former for handlings- og livsfællesskaber.
    - f) at give børn og unge oplevelser af naturen som Guds skaberværk.
    - g) at formidle kendskab til danske og internationale samfundsforhold.
    - h) at repræsentere det katolske børne- og ungdomsarbejde indenfor og udenfor kirken.
  3. Danmarks Unge Katolikker har status som officielt katolsk børne- og ungdomsarbejde i bispedømmet København.

Vi blev mødt af lutter smil, der på en gang udtrykte livsglæde og taknemmelighed mod de venner, der ville besøge dem, og som hjalp dem med deres eksistens. Børnene havde forberedt sig i lang tid, og vi blev modtaget med sang og dans, skriver Lilian Jespersen, der ses midt i billedet med pater Grégoire, om besøget i Trankebar. I baggrunden ses skolen. Lysbilleder, film samt foredragsholdere kan »lejes«! Pengene går til fordel for Trankebar.

Ungdomsmesse i radioen

Søndag den 13. april, kl. 17.00 transmitterer Danmarks Radio på program 1 en ungdomsmesse i Sankt Augustins Kirke i København. Messen celebreres af ungdomspræsten Gottfried Grünwald S.J., som også prædiker. Ungdomskoret »Jubilate Deo« medvirker, og der synges en af Rudi Kessels rytmiske messer og salmer, som findes i den blå mappe »Pris Herren efter Noder«, der er udgivet af bispedømmets Ungdomskommission.

Med venlig hilsen
John S. Lundorf

De troendes forvirring

Den nylig gennemførte Gallup-undersøgelse i England af katolikkernes forhold til kirken og dens lære har utvivlsomt givet den engelske kirkeledelse noget at spekulere på, — men der er også stof af mere end almindelig interesse for os i Danmark.

Det er da opmuntrende — eller måske snarere en pudsighed, der siger noget om sociologiske metoders begrænsning — at 94 pct. af dem, der kalder sig katolikker, tror på Gud! Hvordan de resterende 6 pct. kan kalde sig det samme uden denne tro er lidt af en gåde.

Mere chokerende er nok den massive tilslutning (op imod 50-75 pct.) til kunstig svangerskabsforebyggelse, tildels også abort, kvindelige præster, gifte præster, seksuelt samliv før ægteskab samt ægteskab mellem fraskilte.

Om centrale dele af tros læren hersker der også overraskende opfattelser. Rundt regnet hver 5. katolik tvivler på et liv efter døden, på himmel og helvede, djævelens eksistens, Jesu guddommelige natur og opstandelse, Hans overdragelse af Peterembedet og pavens ufejlbarhed.

Man kan ikke lade være med at se disse oplysninger i sammenhæng med den aktuelle konflikt og fortsatte debat mellem katolske teologer og kirkens øverste læremyndighed.

Mange vil føle sig bekræftet i deres opfattelse af, hvor vigtigt det altså er, at kirken står fast om den rette lære. Disse tilhængerer ofte fremførte påstand om, at forsøg med nyformulering af gamle trossandheder kun eller let »skaber forvirring blandt de troende«, synes dog ikke rigtig at holde stik.

Forvirringen breder sig endda.

Den udbredte trosforvirring blandt engelske katolikker kan i hvert fald næppe tilskrives visse moderne teologers tanker og skrifter, som i sagens natur kun er tilgængelige og forståelige for snævre kredse. Problemet er snarere, at en alt for nidkær vagt om den rette lære let medfører en fastfrysning af dogmatiske formuleringer, der ikke kan bruges som meningsfulde svar på de stadig nye og påtrængende spørgsmål, almindelige katolikker møder i en verden i stadig udvikling og omvæltning.

Hvem af dette blads læsere tør ærligt påstå, at de har en klar og utvetydig forståelse af f.eks. dogmet om pavens ufejlbarhed eller Jesu guddommelige natur?

Kendsgerninger om katolikkernes tro og forhold til kirken og dens lære omgærdes ofte med stor diskretion. Det er selvfølgelig betryggende, når det gælder beskyttelse af personlig ret og værdighed, men ikke når det gælder de mere »anonyme« sandheder om kirkelivet. — En mulig angst for at se en alt for stor afstand mellem idealer og realiteter i øjnene må ikke forhindre brugen af metoder og teknikker til at få problemerne frem i lyset og sat i rette perspektiv.

Man må se problemerne klart, før man kan løse dem.

Hans Jørgen Johansen

Den virkelige kirke større end den registrerede

Det var velgørende at læse Pierre Grégoire's formildende bemærkninger til den offentliggjorte kirkelige statistik. De fleste er vel klare over, at statistik blot er et teknisk hjælpemiddel i den praktiske planlægning, og som sådan noget, der må behandles med et stort forbehold. Men når en statistik offentliggøres, må man også vide, at dette sætter nogle følelser i bevægelse, således at der også er noget subjektivt, der bliver hængende i luften. Og med denne statistik og de nyeste meddelelser om bispedømmets centralkartotek, er det som om dette — noget — er blevet til et eller andet nyt koldt begreb, der

hedder »registreret katolik«.

I erindringen, er der stadig noget i mig, der taler om praktiserende og frafaldne katolikker. Og med betegnelsen »fracalden« erindrings jeg også en læresætning som sagde »uden for kirken, ingen frelse«. Med alt det nye har jeg følt, at kirken har befriet sig selv fra meget af denne lovbydende moralholdning, men ind imellem kan jeg dog ikke helt sige mig fri fra en fornemmelse af, at meget af dette gamle måske nok ligger betydeligt tættere oppe under overfladen af det nye, end man umiddelbart skulle forestille sig.

Personligt har jeg kon-

takt med flere sådanne »ikke registrerede« katolikker, som altså ikke følger institutionens tekniske moralnormer, men foretrækker at stå udenfor dette. Det er som oftest katolikker af anden-tredie generation, som har gjort op med det, de blev opdraget i, eller konvertitter, som har lidt skuffelser og derfor har trukket sig tilbage. Ved nærmere bekendtskab med sådanne katolikker har jeg oplevet, at selve troen ofte står stærkere her, ligesom jeg kan få indtryk af en større selvstændighed og klarhed her, end hos mange såkaldt praktiserende. Mange af disse »ikke-registrerede« er sig stadig bevidst, som både døbt og firmet, og troen på Kristus har de også. Men institutionskirken er for dem bare blevet identisk med noget koldt og ukærligt, som de må tage afstand fra.

Ser man mod det teknisk-administrative, fra denne længsel efter kærlighed og varme, som denne afstandtagen jo gerne er et udtryk for, så må man uvilkårligt spørge, hvilken plads disse »ikke-registrerede« får i Kristi kirke. Man kan her få det uheldige indtryk, at kirkens administration lægger så stor vægt på det teknisk korrekte, at noget andet går tabt under vejs.

Dette forhold, at statistikken fremhæver kirkebesøg, kirkebidrag og valgdeltagelse, men undlader at nævne noget om den levende tro, f.eks. hvor mange nulevende, der har modtaget dåben og firmelsens sakramente og således blevet ført frem til Kristi egen kirke, kan give en kølig fornemmelse. Når man vælger at præsentere institutionskirken på denne måde, må man således være klar over, at det kan lægge yderligere afstand til dem, som rent administrativt står udenfor.

Det ville derfor være meget velgørende, hvis den offentliggjorte statistik kunne følges op med en slags status, der ligesom åbnede ind til den virkelige kirke. Og det ville være godt, hvis det kunne gøres på en sådan måde, at læserne heraf kunne se, at det altså ikke er EDB-registreringen som et teknisk medlemskab, der har den egentlige gyldighed, men derimod om vi på den rette måde er på vej hjem til vor kære himmelske far.

Hvis statistikken og EDB-anlægget således kan hjælpe os til at finde vor kirke som troens levende og varme hjem, — en ægte kærlighedens kirke, hvor vi alle hører hjemme, uanset hvad kartotekskortene ellers siger eller ikke siger, så vil det nok formidle et bedre forhold mellem mange troende og den officielle institution.

Joost Dahlerup

Skt. Josephs Hospital et pensionistkloster?

Lad os få et økumenisk pensionistkloster f.eks. St. Josefs Hospital — med 8-10-20 troende kvindelige pensionister til en begyndelse.

Beboerne, søstrene skal selv sørge for alt i klosteret — d.v.s. der skal være en mand til at tage sig af støvsugning og fælles køkken med hospital og plejehjem i det store hus. Der skulle også være en afdeling for mænd i klosteret.

Der skal være bedemøde og bibellæsning hver morgen og aften samt gudstjeneste i kirken hver søndag (måske hver dag) betjent af pensionerede præster fra de forskellige kirkesamfund.

Søstrene skal være meget troende og stadig søge og øve sig i dagligt at leve efter budene: 1) du skal elske Gud — 2) du skal elske din næste som dig selv, ligesom de skal have den indstilling og faste beslutning at ville lære, arbejde og tjene, så længe de lever, og arbejde for en sund sjæl i et sundt legeme for sig selv og andre, så længe de lever. Dette økumeniske pensionistkloster skulle være som et åndeligt fyrtårn, der stråler og lyser ud og advarer mennesker mod at styre mod afgrunden, mod fortabelsen, og viser vejen, kursen, mod fred og frelse.

Søstrene skulle ud over

det praktiske arbejde i huset — det skulle tage fra 2-4 timer hver dag — og udover tjenesten med forbøn — også have besøgstjeneste samt et rådgivningskontor for søstre og for mennesker udenfor klosteret, ligesom de skulle arbejde for at skaffe penge til Guds Riges sag gennem basarer.

Klosteret skulle være en selvejende institution. Hver beboer skulle have et stort godt værelse gratis med egne møbler, og de skulle betale alle udgifter i klosteret med deres pension eller eventuelle private penge.

Efterhånden kunne der måske dannes flere økumeniske pensionistklostre ud over hele landet — som åndelige fyrtårne, der advarer folk mod ødelæggelse og fortabelse og viser vejen og den rette kurs mod fred og frelse.

Findes der ikke en eller to troende kvindelige pensionister med myndighed, som er i stand til at stifte et sådant økumenisk pensionistkloster i St. Josefs Hospital? Ville det ikke også være en fordel for det danske samfund og for kirkerne, hvis vi kunne få et eller flere økumeniske klostre for unge eller yngre troende kvinder og mænd i lighed med Mariaklosteret i Darmstadt i Tyskland?

Margrethe Bro

Er du dus med din båndoptager?

Som annonceret i »katolsk orientering«, afholdt Katolsk Radio- og Fjernsynsklub for Storkøbenhavn i september, oktober og november et kursus med ovennævnte titel.

Der var tilmeldt 12 deltagere og godt og vel halvdelen mødte regelmæssigt frem hver torsdag i denne periode.

Vi fik teknisk orientering vedr. mikrofoner, bånd og båndoptagere af Knud Bendtsen, måske en smule for teknisk for nogle og med mangel på »ganske almindeligt udstyr«, som de fleste af os har, men alligevel i alt nogle lærerige timer.

Derefter havde vi en udmærket talepædagog, hvor vi virkelig fik vores »sag«

for. Vi fik lært at tale i mikrofon, holde foredrag — både forberedte og uforberedte — med kritik af samme, noget mange af os havde brug for.

Vi var på besøg på DR's Båndværksted, hvor man viste os faciliteterne. Desværre svigtede den instruktør, der havde lovet os en del hjælp, hvorfor kurset ikke blev fuldt så godt, som man havde håbet, men på baggrund af vore erfaringer fra dette kursus, skulle det ikke være utænkeligt at følge det op til vinter under mere faste rammer, da der absolut er gode tips at hente og mange ting at lære endnu.

Kate Christiansen

Indvendinger mod en katolsk anerkendelse

2. del - Status efter 5 års debat

Af Hans L. Martensen

Som omtalt i »katolsk orientering« nr. 4 begyndte for omkring fem år siden en debat om katolsk anerkendelse af Den augsburgske Bekendelse — vel intet andet økumenisk projekt siden Det andet Vatikanconcil har vakt så megen røre. Mens mange teologer — både katolske og lutherske — energisk og begejstret er gået ind for ideen, har andre rejst kritiske røster. Hvis vi vil gøre resultatet op efter de fem år, kunne svaret ganske vist forekomme lidt nedslående: alle parter indser, at sagen er mere kompliceret, end man først tænkte.

Denne artikel vil prøve at sammenfatte nogle af de vigtigste indvendinger, der er blevet fremsendt. De er kommet både fra katolsk og luthersk hold. Det bemærkes, at disse indvendinger ikke blot drejer sig om indholdet af Augustana (hvad man jo umiddelbart skulle vente), men også om andre forhold, der indirekte berøres. Til slut skal spørges, om den strøm af håb, der brod frem for fem år siden, på grund af tør skepsis er ved at løbe ud i sandet?

450 års luthersk udvikling

Den første gruppe af indvendinger drejer sig om, hvad man kunne kalde »den historiske afstand«. Hvad vil det sige at »anerkende« Augustana? Man kan aldrig dreje historiens hjul tilbage. Den nøjagtige historiske situation — med samt dens særlige muligheder — som forelå i 1530, kommer ikke igen. Der er gået 450 år siden da, og udviklingen har ikke været stillestående. Disse år har betydet udvikling og forandring, både på luthersk og katolsk side.

For at begynde med alt, hvad der er sket på luthersk hold: Den augsburgske Bekendelse er blevet efterfulgt af andre bekendelsesskrifter, der er

Pave Clemens VII, Leo X's fætter Giulio de' Medici, portrætteret sammen med kejser Karl V af Agnolo Bronzino. Imellem begge Medici-paver regerede historiens eneste nederlandske pave Adrian VI fra 1522 til 1523. Clemens VII efterfulgte ham fra 1523 til 1534.

mere anti-katolske (disse andre gælder dog ikke i alle lutherske kirker, f.eks. gælder de ikke i Den danske Folkekirke). Under alle omstændigheder er der i luthersk sammenhæng foregået en udvikling i tolkningen af Augustana. Denne tolkning er blevet påvirket af senere begivenheder, der gjorde forholdet til den katolske kirke stadig mere spændt. Ikke mindst 30-års krigen — den store religionskrig, der blev ført med bestialsk grusomhed, og som overgik alt, hvad man hidtil havde forestillet sig af rædsler — heller ikke denne sørgelige del af Europas historie gav anledning til forsonlige tolkninger.

Men først og fremmest indvender man: Selv om Den augsburgske Bekendelse har været uanfægtet grundlag for luthersk kirkeliv i alle de 450 år, og selv om ingen lutheraner i dag vil nægte Augustanas indhold — så er den ifølge sagens natur et dokument, der afspejler det 16. århundredes verdensbillede, teologiske problematik og følelsesmæssige baggrund.

Mange lutheranere vil føle sig mærkværdig til mode ved at blive »anerkendt« på baggrund af et 450 år gammelt dokument — akkurat på samme måde, som katolikker ville føle sig ilde berørt, hvis andre ville anerkende Den katolske Kirke udelukkende på baggrund af Tridentinerconcilet (— om 15 år kan vi fejre 450-års jubilæet for dets indkaldelse). Der er sket så meget siden da. Hvis vi katolikker skulle »anerkendes« af andre, så ville vi foretrække, at det skete ud fra Det andet Vatikanconcils dokumenter.

450 års katolsk udvikling

I den katolske kirke er sket mange udviklinger, som heller ikke var forudsætte, da Augustana blev skrevet. Mange lutheranere mener, at især dogmerne om pavens ufejlbarhed, og om jomfru Marias uplettede undfangelse, samt om hendes optagelse i himlen, har fjernet Den katolske Kirke yderligere fra Den lutherske.

I øvrigt er der en række trosspørgsmål, som Den

augsburgske Bekendelse ikke nævner, men som allerede i samtiden, og også senere, har spillet en stor rolle for katolsk kirkeliv.

Hvilken autoritet har et luthersk bekendelsesskrift?

Katolikker er tilbøjelige til at bedømme Augustana, som var den en slags concils-tekst. Men en sådan indstilling har lutheranere netop ikke til deres egne bekendelsesskrifter. De fleste lutheranere forstår ikke Den augsburgske Bekendelse som en tekst, hvis ordlyd i sig er ufejlbar eller bindende — bindende er den kun i kraft af, at der består almindelig luthersk enighed om, at teksten står i overensstemmelse med Evangeliets centrale sandheder. Højeste rettesnor er alene Guds Ord — åbenbaret i Jesus Kristus, overleveret i Den hellige Skrift, og formidlet gennem Troen ved Helligåndens gerning.

Ud fra samme grundholdning anerkender Augustana også oldkirkens grundlæggende trosbekendelser. Men hermed opstår et centralt spørgsmål: Kan

katolikker »anerkende« Den augsburgske Bekendelse, uden samtidig at anerkende det grundlæggende lutherske syn på forholdet mellem Guds Ord og kirkelig bekendelse i det hele taget?

Forholdet mellem Melanchthon og Luther

Endnu en vanskelighed er blevet fremhævet. Den augsburgske Bekendelse blev forfattet af Philipp Melanchthon — i nært samarbejde med Luther, og med Luthers samtykke. Ganske vist sagde Luther allerede før Augustanas oplæsning på rigsdagen, at »han aldrig havde kunnet træde så stille som Melanchthon«. Under indtryk af begivenhederne efter Augsburg kritiserede Luther endog Melanchthon for at have fortiet nogle af de vigtige problemer.

Alligevel kan man ikke påstå, at Luther kun halvhjertet gik ind for Augustana. Man kan snarere sige, at Luther ikke fandt hele sit anliggende udtrykt i den. Det er en given sag, at de lutherske kirker altid har bygget på Luther selv som en af deres bekendelsesskrifts grundpæle. Som bekendelsesskrift nævner lutheranere ganske vist kun ét Luther-skrift, nemlig hans lille Katekismus.

Men det er klart, at hele Luthers teologiske værk på én eller anden måde danner baggrund og resonans for de lutherske kirker og deres tradition. Derfor har man — ikke advaret mod den fare, at man ved en anerkendelse af Augustana skulle drive en kile ind mellem Melanchthon og Luther, og give katolsk anerkendelse af en lutherdom, der støtter sig til Melanchthon — på bekostning af Luther!

Indholdet af Den augsburgske Bekendelse

Som man har mærket, drejede de hidtil nævnte vanskeligheder sig endnu ikke om indholdet af Augustana — det var altsammen problemer omkring udenomsværkerne! Men naturligvis måtte i øvrigt spørgsmålet om en katolsk »anerkendelse« først og fremmest dreje sig om sagen selv: Den augsburgske Bekendelses tyske og latinske tekst, således som vi har den sort på hvidt.

Her må man lægge mærke til, at Bekendelsen er inddelt i to hovedafsnit: Det første store hovedafsnit (fordelt over 21 artik-

ler) gør selv krav på, at Bekendelsen »intet rummer, som afviger fra Bibelen eller fra den katolske kirke eller fra den romerske kirke, så vidt den er os bekendt fra kirkefædrene«.

Den anden del handler om forskellige »misbrug«, som reformatorerne har ændret. Denne del indeholder stof af mere kontroversiel karakter.

For nylig er der udkommet en luthersk-katolsk fælleskommentar til Augustana. I denne prøver man stykke for stykke at bedømme Den augsburgske Bekendelses overensstemmelse med traditionel katolsk tro. Bestemte emner er ikke uden vanskeligheder: f.eks. er Augustanas omtale af Bodens Sakramente — om ikke ukatolsk, så i det mindste uklare. Forkastelsen af ordensløfter er katolsk set uacceptabel — men i dag sker der en slags ny-tolkning i praksis, idet der er opstået lutherske klostersællesskaber, hvis livsform svarer til de katolske munkesløfter.

Hvad følger så?

De nævnte overvejelser kunne virke nedslående. Er »katolsk anerkendelse« af Augustana skrinlagt, er dermed endnu et økumenisk håb slukket? Jeg vil snarere anlægge en positiv vurdering. Den intense interesse og den dybtgående forskning, som blev vakt ved tanken om en katolsk ny-vurdering af lutherdommens centrale bekendelsesskrift — hele denne store proces, der er gået både i bredden og i dybden, har været af enorm betydning. Den har også givet et fingerpeg om, hvilken vej vi fremover skal søge for at komme hinanden nærmere.

Der er ikke blot brug for »katolsk anerkendelse« af noget fortidigt, men der er brug for en fælles — både luthersk og katolsk — anerkendelse af noget nutidigt.

På denne vej henimod en fælles anerkendelse af en tro, der er på én gang katolsk og evangelisk, vil det være en betydningsfuld hjælp, hvis katolske forskere kan konstatere: Den augsburgske Bekendelse indeholder i sine centrale trosudsagn intet, der behøver at fordømmes. Alle hovedartiklerne kan tolkes i overensstemmelse med Det nye Testaments og oldkirkens katolske kristendomsforståelse. Dog også til dette tema vil vi vende tilbage ved senere lejlighed.

Liv for døende

En gruppe, som kalder sig »Liv for døende«, har i nogle år interesseret sig for spørgsmålet om en bedre omsorg for svært syge og døende mennesker. Gruppen henvender sig nu til en videre kreds for at spørge, hvem der har mod på sammen med den at arbejde videre med sagen.

Den 7. februar 1979 kunne man i Berlingske Tidende læse en artikel: »De hjælper, når andre giver op«. Den handlede om Franciskushjælpens arbejde i Oslo.

Jeg havde kun haft et perifer kendskab til dette arbejde og havde fået et godt indtryk af det — men denne artikel vakte rigtigt min nysgerrighed — måske først og fremmest fordi den berettede om en ny side af Franciskus-hjælpens arbejde: hjælp til pleje af svært syge patienter i hjemmet, således at det blev muligt for dem at tilbringe den sidste tid hos familien i hjemmet og at dø der.

Denne gren af Franciskus-hjælpens arbejde er vokset ud af den virksomhed, som har eksisteret nu i 25 år. Den startede med en indsats for gamle og syge, der var uden hjælp fra slægt og venner eller den offentlige sygesikring. Det viste sig, at der var et enormt behov, både for sygepleje, men også for hjælp til små, daglige fornødenheder, en hjælp, der sagtens kunne gives af mennesker med lidt praktisk sans og hjertelag, suppleret med en enkel oplæring.

Nødhjælp

Den første arbejdsgruppe rekrutteredes fra den katolske menighed i Oslo, og i starten meldte der sig ca. 100. Men det viste sig hurtigt, at dette antal var for lille, og man søgte ud over den katolske menigheds rammer for at finde medarbejdere. Dette har således udviklet sig til et økumenisk foretagende.

Franciskus-hjælpen yder fortrinsvis nødhjælp, d.v.s. der er ikke tale om permanent pleje, men om hjælp i en akut situation, indtil andre foranstaltninger kan gennemføres eller sygesikringens hjælp træder til.

Som oven for nævnt har Franciskus-hjælpen de sidste 2 år udvidet sit virkefelt. En gruppe læger og andre hospitalsarbejdere, der havde beskæftiget sig specielt med en bedre omsorg for døende, havde opdaget det behov, der fandtes for at skaffe mulighed for, at svært syge patienter kunne plejes i hjemmet —

og få lov til at dø der, om de ønskede det.

Denne gruppe henvendte sig til Franciskus-hjælpen for at spørge, om den kunne tænke sig at gå ind i et sådant arbejde. Franciskus-hjælpen indvilgede — efter nogen overvejelse — og har nu altså allerede 2 års erfaring. Den faste stab omfatter nu bl.a. 3 heltidsansatte sygeplejersker, dertil kommer en voksende medarbejderstab af løsere tilknyttet personale i form af sygehjælpere, hjemmeplejere og »erfarne husmødre« med nødtørftig instruktion i elementær sygepleje.

Aflastning

Af en foreløbig rapport, der omfatter arbejdet i det første 1½ år, fremgår det, at erfaringerne har været meget positive. Der har været stort behov for hjemmeplejen, et behov som i mange tilfælde har kunnet imødekommes.

Det drejer sig specielt om aflastning af familiedlemmer, som gennem længere tid har måttet klare døgnpleje, eller sådanne, der må forlade patienten for at passe deres arbejde. Det har stort set været en forudsætning, at der har været pårørende, som kunne være den faste kernet, men som har kunnet aflastes i perioder, hvor det har været nødvendigt.

Specielt synes det at have været af enorm betydning, at Franciskus-hjælpen har kunnet tilbyde sygeplejerske på tilkald døgnet rundt, så pårørende ikke har behøvet at stå alene og rådvilde i kritiske situationer. Det har også haft betydning, at man har tilknyttet en læge, der er fortrolig med de nyeste landvindinger inden for smertebehandling.

Respekt om arbejdet

Franciskus-hjælpen har den endelige afgørelse, når det gælder om at vurdere, om der kan ydes hjælp til pasningen af en svært syg patient i hjemmet. Dette sker, fordi man her lægger stor vægt på, at den hjælp, der ydes, er af kvalitet, og at man ikke påtager sig mere, end man kan gabe over. Dette har skabt stor respekt om arbejdet hos

myndighederne og de forskellige afdelinger af sundhedssektoren. Der ydes for en stor del betaling fra Oslo kommune til Franciskus-hjælpens medarbejdere. Der har været et godt samarbejde med hospitaler, hjemmesygeplejersker og praktiserende læger. Dertil kommer, at Falkens redningskorps i Oslo har været behjælpelig med sit kaldesystem og med transport af hjælpere.

Foruden den store menneskelige støtte, som denne side af Franciskus-hjælpens arbejde har betydet, og som ikke lader sig måle, har dette arbejdes effektivitet også givet sig udtryk i en lettelse af presset på hospitalspladserne.

Det er interessant at se, hvordan de forskellige kategorier af medhjælpere fordeler sig. Det viser sig, at langt den største samlede gruppe, der yder en indsats i dette arbejde, er mennesker uden speciel sygeplejemæssig-faglig uddannelse.

Vi er en lille gruppe, som vi har kaldt »Liv for Døende« bestående af sygeplejersker, læger, en præst og en socialrådgiver, som i nogle år har interes-

Mange ældre er uden hjælp fra slægt og venner, og der er et stort behov for både sygepleje og hjælp til små daglige fornødenheder.

seret os for spørgsmålet om en bedre omsorg for svært syge og døende mennesker, i takt med den debat, der har været i gang i presse, litteratur og teater.

Lignende i Danmark?

Vi koncentrerede os i første omgang om muligheden for at oprette et mindre hospice i stil med Skt. Christopher's eller Skt. Josef's i London, men kom efterhånden til den konklusion, at det nok under vore forhold ville støde på for store vanskeligheder.

Det har for os været me-

get inspirerende at høre om Franciskus-hjælpens arbejde, og vi synes, der må være mulighed for et lignende initiativ herhjemme, netop nu, da der hos flere og flere opstår et ønske om at kunne få lov til at leve den sidste tid i hjemmet.

Men vi er kun en gruppe på 8, der jo ikke alene kan stable noget på benene. Derfor henvender vi os nu til en videre kreds for at spørge, hvem der har mod på sammen med os at arbejde videre på et projekt i stil med Franciskus-hjælpen i katolsk regi? Interes-

serede kan rette skriftlig henvendelse til

Socialrådgiver Aase Jørgensen, Godthåbsvej 116 II, 2000 Kbhvn. F.

eller
Læge Inger Høyer, Bolbro Sidevej 2B, 2960 Rungsted Kyst.

Foruden det helt selvfulgellige at have nogen tid til disposition må man også være villig til at arbejde med i et team, hvor man støtter hinanden og lærer af hinanden.

På gruppens vegne
Inger Høyer

Liturgi

Tjenester i kirken

Fortsættelse af serien om Liturgikommissionens arbejde 6. del

Af Bent Dalsgaard Larsen

Der har i tidligere tider af kirkens historie været en langt større mangfoldighed af tjenester, end det efterhånden var blevet praksis i de senere århundreder. Også her har koncilet sørt til en ny udvikling. Mens tendensen var, at alle tjenester ligesom blev samlet i præstens skikkelse, at være diakon var f. eks. et trin på vejen til præstevielser og blev set helt herudfra, åbnes nu for en større differentiering i erkendelsen af, at nådegaverne er mangfoldige og tjenesterne mange og mangartede. Fremhævelsen af kirken som gudsfolket gør også denne betragtningssmåde helt naturlig. Nye tjenester er derfor et kendtegn for den efterkonciliar kirke, og det gælder også for liturgien.

Ved skrivelse af 15. august 1972 gav pave Paul VI

retningslinier for disse tjenester med særlig henblik på to tjenester: lektortjenesten og akolyttjenesten. Lektorens opgave er det at være tilknyttet ordets liturgi som oplæser m.v., og akolytens opgave er det at være præsten til hjælp ved altertjenesten, herunder at hjælpe ved kommunionssuddelingen.

Gudstjenesteledere og kommunionssuddelere

— Også bemyndigelse til tjeneste som leder af gudstjenester uden præst er et led i de nye tjenester. Pastorseminariet har her forestået udarbejdelsen af »Ritualbogen for gudstjenesteledere og kommunionssuddelere«. Denne ritualbog er naturligvis især beregnet for dem, der er bemyndiget til disse opgaver, men den er også af stor betydning for andre,

når det drejer sig om at leve med i den nye liturgi. Herigennem kan man f.eks. forberede sig til sygekommunion, og det ritual for en ordets gudstjeneste uden kommunion, der findes heri, er også beregnet til at kunne benyttes af en hvilken som helst gruppe af kristne, der ønsker at samles i fælles bøn og bibellæsning, og hvor ritualen kan give en håndsrækning til at give form. Men gennem bemyndigelsen til at bringe syge kommunion fremmes mulighederne for at opfylde den kærlighedens tjeneste, som iflg. de nye ritualer gælder for os alle: at hjælpe med til, at syge kan modtage kommunionen. For det er en væsentlig dimension i vort kristne liv, både for den syge og for den raske.

— Vi kan her også nævne, at det nye ritual for

de syges salvelse gør det klart, at dette sakramente ikke er, som man har sagt, »den sidste olie«, d.v.s. sakramente for den døende. Det er et sakramente for den alvorligt syge, det er »de syges salvelse«. Og også her er det klart, at omgivelserne omkring den alvorligt syge har en kærlighedens tjeneste at gøre i kirkefællesskabets navn og helhed. At det må gøres med takt, således at den alvorligt syges frihed og værdighed værnes, er ligetil.

Kristus vor livskilde

Men det er et vigtigt felt, for det er i alle livets forhold og på en særlig måde i de vanskelige, at Kristus må være vor livskilde og vor hjælp. Til hvem skulle vi ellers gå? Umiddelbart foran døden er det vel især vandringsbrødet, der skulle være Kirkens afgørende tjeneste. I en pastoral samtale kan vi spørge, hvorledes er mulighederne for hele dette område i sognets sakramental-liturgiske liv, og hvorledes er de nye tjenester blevet modtaget?

Den tredje dag — efter Skrifterne

Græsk-ortodoks palmesøndag

Jerusalem er det sted i verden, hvor det bliver indlysende, tydeligt og synligt for en, at den kristne påskefest er vokset frem af jødernes Pesach, de usyrede brøds fest, der 8 dage i træk sætter sit stempel på byen, især i kvarteret omkring grædemuren og den gamle bydel. Det er en uskreven regel, at de kristne kirkers påskefest ikke begynder inden den jødiske Pesach har fundet sted.

Urmenigheden i Jerusalem, på apostlenes tid, fejrede hver uge dagen efter sabatten som en ihukommelse af Herrens død og opstandelse. Denne første dag i arbejdsugen (prima sabbatorum) skulle århundreder senere under de kristne romerske kejsere blive ophøjet til ugens første dag, Herrens dag, Dies Dominica.

I tidernes løb har denne ugentlige Herrens dag aflejret elementerne til den årlige påskefest. Allerede i slutningen af det 2. århundrede diskuteres den rigtige dato for påsken. Man enedes om den første søndag efter den første fuldmåne i den første forårsmåned. Men dette kan alligevel give fra 1 til 5 ugers forskel, alt afhængigt af om man følger den gamle julianske kalender eller den nye, gregorianske, som pave Gregor XIII indførte i 1583. I 1974 og 1977 faldt påske på samme dag for samtlige ortodokse og katolske kirker, men på økumenisk plan er man endnu ikke blevet enige om en fælles dag fremover.

Siden 1852 gælder en aftale, der tillader fire forskellige kristne kirkesamfund på skift at holde en påskedagstjeneste i den ikke alt for rummelige gravkirke. Et økumenisk klima har Jerusalem aldrig kendt til, så

I natten mellem langfredag og påskelørdag bærer ortodokse biskopper et pragtfuldt broderet gravklæde, fyldt med rosenblade, fra gravkirkens Golgota-kapel ned til Kristi grav.

Kristus nedtages fra korset. Udsnit af Fra Angelicos

Katolske pilgrimme går korsvejen fra Pilatus' borg til gravkirken.

netop disse travle påskedage kræver ekstra tålmodighed og fordragelighed for at undgå konflikter.

Hver kirke har sin egen måde at fejre påske på. Østkirkernes liturgi er fuld af dramatik og unægtelig rigere og varmere end den nøgterne latinske ritus, hvor en lille gnist, slået af en sten, er nok til at symbolisere, at Kristus lyslevende gik ud af klippegraven.

Meget gammel er den skik, der opstod i Jerusalem, at fejre påsken som et »triodion«, hvilket betyder, at festen spredes over tre dage og koncentrerer sig om tre steder i frelsesmysteriet: torsdagens indstiftelse af eukaristien, fredagens korsfæstelse og gravlæggelse, den tomme grav lørdagmorgen. Heri ligger den fjerne oprindelse til vor egen tre-dages liturgi skærtorsdag, langfredag og påskenat.

Rus

Påske i Jerusalem

Jeg er opstanden og endnu hos jer« Maleri af Mariotto di Christofano. Akademi, Firenze.

En i Vesten ukendt skik er de ortodokses fest for Lazarus' opvækkelse fra døden i Bethania, som fejres lørdagen før palmesøndag.

I den latinske ritus indledes den »stille uge« (stille, fordi klokkerne ikke ringer mere mellem skærtorsdag og påskensattens Gloria) med palmesøndagens procession, som går fra Bethfage ned ad olivenbjerget til Skt. Annakirke. I Dødsangstens kirke i Getsemane holdes der tilbedelse hele skærtorsdag aften. Langfredag følger den store korsvejsprocession Jesu vej fra Pilatus' borg ad smertens vej, via dolorosa, til gravkirken.

En KNA-billedreportage

Mens den ortodokse liturgi fejres tre dage lang, og hver dag timelang og uforkortet i Jerusalems klostre, følger den byzantinske liturgi endnu to højdepunkter til det ellers fælles mønster: Som en slags mysteriepiel foretages skærtorsdag en fodtvætning i gravkirkens forgård. Og påskelørdag fejres den tusind år gamle ceremoni med den »hellige ild«, som tændes i gravkrypten og i bundter på 33 lys omdeles til de troende, eet lys for hvert af Kristi leveår. En lignende ild-indvielse og lys-uddeling har pave Pius XII i 1952 genindført i vor egen påskensatteliturgi.

I denne ildceremoni ved gravkirken i Jerusalem deltager udover de by-

zantinske kristne også de græsk-ortodokse, de arabiske maronitter, de russiske og ruthænske ortodokse samt alle i Jerusalem bosatte gammelorientalske nationalkirker fra før koncilet i Calcedon: De armenske, syriske, koptiske og ætiopiske kristne.

Kun de romersk-katolske mangler i denne økumene, som dog kun præsteres denne ene gang om året: Påskensatt er gravkirken forbeholdt de ortodokse. Påskemorgen derimod drager de katolske pilgrimme syngende op mod kirken i Emmaus, den by hvor Herren blev genkendt af to disciple da Han brød brødet – den tredje dag, efter skrifterne.

Maleri i San Marco-klostret, Firenze.

Foran porten til gravkapellet indvies påskelyset, som skal stå tændt ved siden af døbefonten hele påsketidens 7 uger. Med lyset vies dåbsvandet: Kærten sænkes tre gange i vandet. Således begravnes vi med Kristus for at opstå med Ham. Fra den romersk-katolske liturgi påskelørdag.

ortodokse ordenssøstre omdeler ilden. Hvert bundt består af 33 kærter, en for hvert af Kristi leveår.

52 jesuitter truet på livet

Fortsat fra forsiden

skønt der tjenes millionbeløb. Det viser en åbenlys foragt for bøndernes liv og sundhed. Selv om de statsansattes lønninger er steget lidt, hjælper det dem ikke, da priserne på sådanne livsnødvendige ting som brød, gas, elektricitet og vand stadig stiger. Der er en voldsom arbejdsløshed i landet, boligsituationen er elendig, og lønmodtagernes situation forværres dag for dag», tilføjes det.

Fra regeringens side gøres der meget for at skræmme arbejderne fra at udøve deres lovlige rettigheder. Der sker både kidnapping, tortur og mord. Jesuitterne citerede i den forbindelse en regeringsrapport, der oplyser, at dødspatruljer har dræbt 3.252 mennesker i de første 16 måneder af 1979. »Alle disse grufulde forbrydelser forbliver Straf-fede, og Guatemala har ingen politiske fanger, kun døde og forsvundne«.

Går ud over indianerne

Præsterne siger, at det er indianerne, der udgør 54 pct. af landets 6,6 millioner indbyggere, der producerer den største del af brutto-nationalproduktet, men »alligevel bliver de

udnyttet og diskrimineret både i de store plantager, hvor de arbejder med eksportafgrøderne, og på deres egne ufrugtbare jorde«. Indianerne tvangsudskrives også til militærtjeneste og straffes hårdt, hvis de forsøger at flygte derfra. »At lukke øjnene for denne kendsgerning, underforegivende af antikommunisme, er at dække over de undertrykkende forhold, som kapitalismen har skabt«, mener jesuitterne.

Præsident Romeo Lucas Garcia's ministerium for public relations har udtalt, at »jesuitternes sekteriske, politiske erklæringer mangler ærlighed og er fulde af modsigelser«, og at underskriverne »kynisk ignorerer pave Johannes Paul II's advarsel mod, at præster foretager politiske handlinger«.

Dødstruslerne blev fremsat gennem massemedierne og udsendt flere gange.

Lignende trusler blev sidste år fremsat gennem radioen i nabolandet El Salvador, hvor højreorienterede sidste år truede med at dræbe 50 jesuitter, der arbejdede for jordreformer til fordel for de fattige landarbejdere, der ikke selv ejer den jord, de dyrker.

Mangfoldighed af meninger

Fortsat fra forsiden

delsen af kirken til Peter og paverne og 83 pct., at »der eksisterer en ond magt, der undertiden kaldes Djævelen«.

Kun 67 pct. tror, at der eksisterer et helvede og kun 46 pct. (26 pct. af dem under 25), at Gud vil straffe de virkelig onde i al evighed, mens 27 pct. (endda 20 pct. af dem, der går til messe hver uge) tror, at mennesker undertiden kommer tilbage, efter at de er døde, og lever i verden igen.

Pavens ufejlbarhed accepteres af 62 pct. (84 pct. af de ugentlige messegængere, men kun af 43 pct. af dem under 25) og afvises af 31 pct.

Undersøgelsen påpegede, hvad der vil blive et stadigt større pastoralt problem: det voksende antal af ugyldige ægteskaber

og det usandsynlige i, at forældre i sådanne ægteskaber vil opdrage deres børn som katolikker. »Den katolske menighed vil opdage, at den svinder ind hvad antallet angår, og at dens aldersmæssige og klassemæssige sammensætning vil ændres«, bemærker undersøgelsen.

Undersøgelsen viser også, at den yngre generation af katolikker er tilbøjelige til at være mere kritiske over for den institutionelle kirke og mindre villige til at adlyde den officielle lære, end deres forældre var det. Hvis denne yngre generation beholder en sådan indstilling livet igennem og ikke overtager deres forældres syn på tingene, når de når deres alder, vil engelske katolikker få et mere radikalt livssyn i de kommende år.

Før i tiden har IRA privat kritiseret kirken, men har i almindelighed afholdt sig fra offentlig kritik, da faktisk alle medlemmerne er katolikker.

IRA kritiserer offentligt den katolske kirkes afstandstagen fra bevægelsen

Belfast (NC) — Som noget helt nyt er den provisoriske irske republikanske hær — IRA — begyndt at kritisere den katolske kirke offentligt.

En af dem, IRA har angrebet skarpt, er biskop Daly af Derry. Han kritiseres, fordi han ikke deltog i en march på otteårsdagen for »Bloody Sunday«, den søndag i januar 1972, hvor otte civile blev dræbt af britiske soldater.

»Vi har folk, der har haft fremgang inden for kirken efter »Bloody Sun-

day«, og som opnåede fremtrædende stillinger«, sagde William Donnelly, formanden i Ulster for det provisoriske Sinn Fein, den politiske afdeling af IRA. »De står ikke her i dag. De opnåede, hvad de ville. Det er ikke længere passende at stå her — det er ikke længere passende at kræve frihed«, tilføjede han.

Voksende uenighed

Hermed sigtede Donnelly til biskop Daly, der som præst var en fremtrædende skikkelse på »Bloody Sunday«. Den daværende pastor Daly bandede, ved at vifte med et hvidt lommeterklæde, vej for marchdeltagerne, så de kunne nå frem til de døde ofre for de britiske kugler.

Donnellys erklæring blev udsendt efter den årlige march, der i år fandt sted 27. januar, og hvori der deltog 2.000 mennesker. Før i tiden har IRA privat kritiseret kirken, men har i almindelighed afholdt sig fra offentlig kritik, da faktisk alle medlemmer er katolikker. IRA går som bekendt ind for, at Nordirland skal forenes med Den irske Republik, der er overvejende katolsk. Hermed mener IRA, at Nordirlands politiske problemer vil være løst. Kampene i Nordirland opflammede af religiøst had, fordi flertallet af befolkningen, der er protestanter, går ind for at bevare unionen med Storbritannien.

Kritikken af biskop Daly er et tegn på den voksende uenighed mellem IRA og den katolske kirke. Nogle dage forinden havde tre katolske kirker i den vestlige del af Belfast nægtet at give adgang for en kiste med den 26-årige IRA-frivillige Kevin Delaneys jordiske rester. Delaney og to civile blev dræbt, da en bombe, han havde på sig, eksploderede for tidligt i et nærtog.

Messe uden kiste

I håb om at undgå en IRA militær-begravelse indvilligede en kirke i at afholde en rekviem-messe, dog uden kistens tilstede-

værelse. Men en enkelt sækkepibeblæser og en IRA-æresvagt ledsagede alligevel kisten gennem gaderne til graven. Hundreder af sørgende sluttede op i ligfølget, mens tre britiske militærhelikoptere kredsede over mængden.

Efter messen sagde en repræsentant for kirken, at beslutningen om ikke at ville have kisten ind i kirken ikke indebar nogen moralsk dom over Delaney, men havde til hensigt »at forhindre at gudstjenesten blev benyttet af andre til deres eget formål.«

Det var dette standpunkt, Donnelly kritiserede: »Jeg opfordrer ikke folk til at holde sig væk fra kirken. Jeg opfordrer dem til at gå i kirke, for den er folkets kirke. Jeg er selv praktiserende katolik«, sagde han.

Mens mange katolske kvarterer støtter IRA, nyder terroristgrupper ikke støtte blandt katolikker i almindelighed.

»Den provisoriske hær har ikke noget at gøre med kirken. Den er i modsætning til kirken«, sagde en katolsk beboer i Belfast.

Politikere glemmer hurtigt fortiden

Protest mod diplomati med Chile

Dr. Sheila Cassidy, der har arbejdet som læge i Chile og i 1975 blev udsat for tortur (bl. a. elektrochock) af det hemmelige politi i Chile, kritiserer, at Storbritannien opretholder fuld diplomatisk forbindelse med Chile.

I et brev til »The Times« har hun sagt, at selv om »en kold skulder« ikke kan bringe de døde tilbage, så er det dog svært at forstå, at den britiske regering har besluttet at udnævne en ambassadør til Chile.

Ateister til kongres i Vatikanet

(KIPA) — Talrige katolske og marxistiske videnskabsmænd ventes til Vatikanet dette efterår til en international kongres om ateismen.

Blandt de indbudte er den polske marxistiske filosof Leszek Kolakowski og den franske marxist Roger Garaudy. En repræsentant for det pavelige Urbana Universitet i Rom har meddelt, at det er helt sikkert, at professor Kolakowski vil deltage i kongressen.

Kongressen finder sted 6.-10. oktober i det pavelige Urbana Universitet.

Sheila Cassidy mener, at det vil være moralsk forkert, fordi det vil kunne opfattes, som om man accepterer de grusomheder, der begås i Chile, og dette lands økonomiske politik, der »favoriserer det velhavende mindretal på bekostning af flertallet af landets indbyggere«.

I begyndelsen af 1976 tilbagekaldte den britiske regering sin ambassadør i Chile i protest mod den behandling dr. Cassidy var blevet udsat for. Sheila Cassidy var kommet som læge til Chile i 1971. 31. oktober 1975 blev hun arresteret og udsat for brutal tortur, fordi hun som læge havde behandlet et medlem af den venstreorienterede guerilla. Sheila Cassidy er nu novice i et benediktinerindekloster.

Sheila Cassidy blev tortureret i Chile, fordi hun som læge havde behandlet et medlem af guerillaen. Hun er nu novice i et benediktinerkloster.

Biskopper fra EF får fælles EF-sekretariat

Vatikanet (NC) — Et permanent sekretariat med hovedkvarter i Bryssel vil blive oprettet af de katolske bispekonferencer i EF's ni medlemslande, har Vatikanets radio meddelt for nyligt. Kontoret vil formelt blive oprettet 3. marts ved et specielt møde for de europæiske biskopper.

Det nye sekretariat skal drage omsorg for en bedre koordinering af kirkelige aktiviteter i Europa — især på det sociale område.

Næste nummer udsendes den 16. april

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgarsstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

Børnesiden HEJ!, side 5
Kirken i Holland, side 6-7
Liturgi, side 8
Økumene, side 9

katolsk orientering

Biskop Lamont:

Europa bør vise tillid til det nye styre i Zimbabwe

Bonn (KIPA) — De første frie og internationalt anerkendte valg i Rhodesia kaldes biskop Donal Lamont af Umtali for et solidt grundlag for en fredelig løsning. Folket har valgt Mugabe, fordi det føler sig sikker på, at den frygtelige krig ender, når Mugabe overtager magten.

Mugabe er som biskop Lamont siger, marxist i den forstand, at han kræver lige ret for hele befolkningen, en retfærdig fordeling af jorden og afskaffelse af de hvides privilegier. Biskoppen mener ikke, at Mugabe ved tvang vil indføre en marxistisk og ateistisk ideologi.

Biskop Lamont opfordrede til, at de vestlige lande omgående gav det

uafhængige Zimbabwes regering et tydeligt tegn på, at man vil støtte den nye stat ved opbygning af en retfærdig retsorden og ved løsningen af de forestående meget store opgaver.

De vigtigste problemer er en retfærdig fordeling af jorden, en grundlæggende skoleundervisning for den sorte befolkning og en reorganisering af massemediernes, der hidtil kun

har tjent de hvides interesser. Det er uhyre vigtigt, at folket får pålidelig oplysning om, hvordan man skal tage fat på at løse landets problemer.

Lamont opfordrede til, at en delegation af europæiske parlamentarikere snart rejser til Zimbabwe for at bevise deres landes tillid til Zimbabwes nye styre og deres villighed til samarbejde.

Snart nye regler for præsters laicering

Vatikanet (NC) — Pave Johannes Paul II vil måske snart udsende nye regler for laicering, hvorved præster fritages for deres præstelige rettigheder og pligter — forlyder det i kirkelige kredse i Rom.

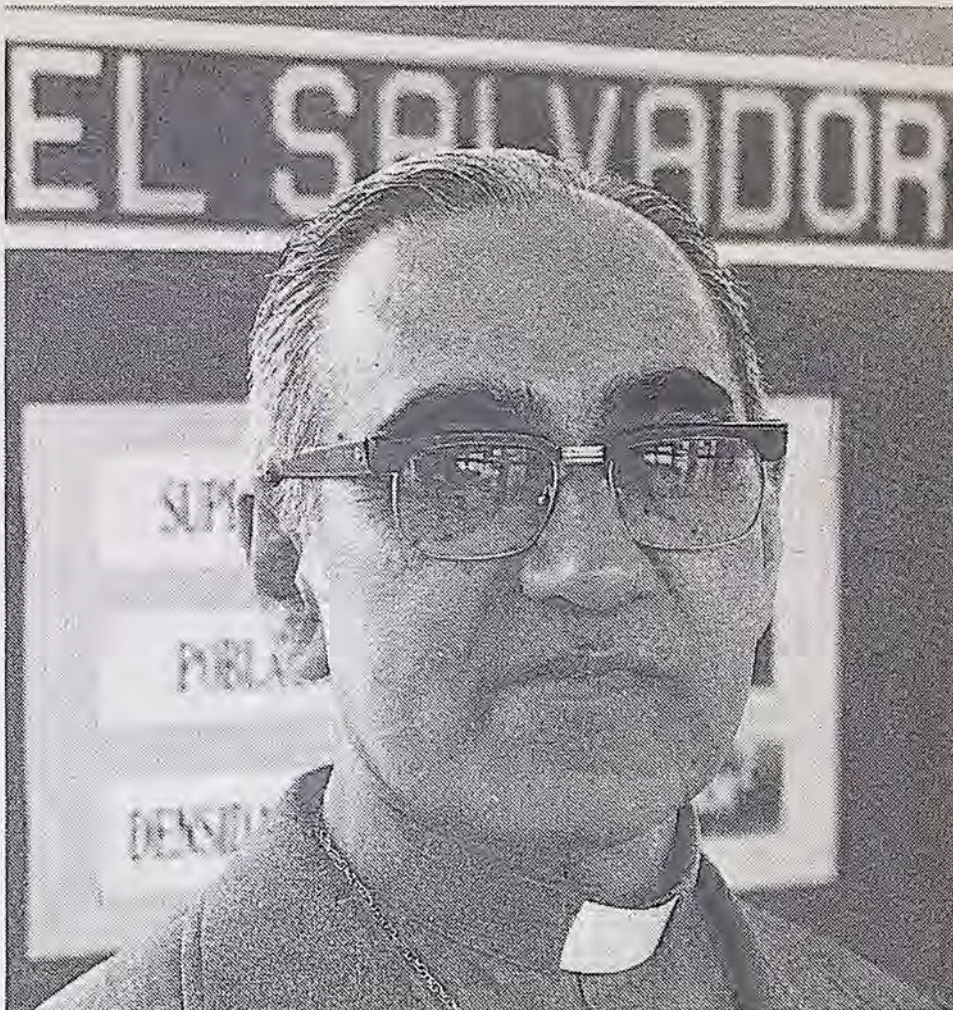
I slutningen af 1979, da paven mødtes med forretningsudvalget for Generalforstandernes Union — organisationen for lederne af alle religiøse mandsordener i hele verden — skal han have sagt, at der snart ville fremkomme nye regler for præsters laicering. I begyndelsen af februar forlød det, at et dokument med de nye regler, var færdigt fra trosælrekongregationens side og kun ventede på pavens godkendelse.

Ægteskab ikke tilstrækkelig grund

Det menes, at blot »problemer med cølibatet« eller »ønske om at indgå ægteskab« — de hyppigste årsager, der har været angivet i ansøgninger om laiceringer i de senere år — i fremtiden ikke vil blive betragtet som tilstrækkelig grund til at få bevilliget laicering.

Man mener også, at pave Johannes Paul II ikke vil være så rede til at fritage præster fra deres cølibatsforpligtelse, som pave Paul VI var. Faktisk var det således, at pave Paul løste præsterne fra deres cølibatsløfte i alle de tilfælde, hvor han efterkom deres ansøgning om at blive laicerede. Men fritagelsen for forpligtelsen til at leve i cølibat følger ikke automatisk med dispensation fra præstedømmets rettigheder og pligter.

Så vidt man ved, venter flere tusinde ansøgninger på at blive behandlet. Under Paul VI blev der gennemsnit dagligt bevilliget mere end fem laiceringer — ca. 30.000 i løbet af hans 15-årige pontificat. Men pave Johannes Paul II standsede brat alle de ventende ansøgninger. Sidste påske antydede han, at han vil indtage et skarpt standpunkt over for de fleste ansøgninger fra præster om at blive laicerede. Han erklærede, at præster aflægger løfter for livet, når de bliver ordineret, og de kan ikke betragte laicering som blot en »administrativ procedure«.

Mordet på ærkebiskoppen af San Salvador, Oscar Arnulfo Romero mandag d. 23. marts skete ikke uventet. I kampen for de undertrykte og fattige har han gentagne gange været udsat for mordtrusler og attentatforsøg. Ærkebiskoppen blev skudt ned i et hospitalskapel i San Salvador, medens han læste sjælemesse for en vens afdøde moder. Den 10. februar sidste år skrev 38 latinamerikanske biskopper fra Puebla-mødet til ham:

»Du har altid gjort småbøndernes og arbejderens problemer til dine egne. Imod dem står et mindretal, der hårdnakket klamrer sig til deres rigdom og magt og ikke vil dele. Vi er klare over, at korset altid ledsager dig i denne opgave. Men netop ved en sådan prøvelse kan vi vise kristen troskab over for evangeliet. Vi opmuntrer dig til at gå videre ad denne smalle og tornestrøede vej for stadigt at opbygge det rige, som Jesus Kristus har givet sin kirke til opgave«.

Ikke alt offentliggøres fra bispesynoden om familien

Vatikanet (NC) — Pave Johannes Paul II antydede for nyligt, at han måske vil kræve visse ting fra verdensbispesynodens drøftelser til efteråret hemmeligholdt.

I en tale til synodens generalsekretariats råd nævnedes paven også visse emner, han gerne vil have med på synodens dagsorden: de rette begrundelser for at tillade annulleringer, enlige forældre, separerede og fraskilte katolikker, behovet for enker og enkemænd og præster og lægfolks rolle i den pastorale omsorg for familierne.

I en række bemærkninger ved audiensens begyndelse — bemærkninger, der oprindeligt ikke var blevet offentliggjort som en del af hans tale, men som senere blev bragt både i Vatikanets radio og i Vatikanets dagblad »L'Osservatore Romano« — advarede paven mod »unødvendig offentlighed«.

Overfladisk

»At diskutere vanskelige emner er ét, men offentligt at fremstille problemer, der i sig selv er vanskelige og dybtgående, på en måde, der er for enkel og

overfladisk, er noget andet«, tilføjede paven. »Det vil være nødvendigt at udelukke og undgå noget sådant, både under forberedelsen af synoden og under selve mødet«.

Paven talte på den sidste dag af rådets møde. Det overordnede tema for synoden til efteråret, som rådet nu er ved at forberede, er »Vor tids kristne familieliv«. De beslutninger, rådet tager, vil — efter pavens godkendelse — blive tilsendt medlemmerne af synodens generalforsamling, har Vatikanets pressecorps meddelt.

Monsignore Ib Andersen går som sognepræst

Biskop Martensen har den 19. marts meddelt Skt. Ansgars menighed og alle bispedømmets præster, at han efter pastor Ib Andersens eget ønske har fritaget denne for embedet som sognepræst ved Skt. Ansgars menighed.

Ib Andersen begrundet sit ønske om fritagelsen under henvisning til trosælrekongregationens behandling af sagen om Hans Küng, — specielt den uklarhed, der hersker om hvilke bestemte forhold i Hans Küngs teologi, trosælrekongregationens betragter som forkastelige.

Ib Andersen opretholder sin stilling som biskoppens generalvikar dog med visse indskrænkninger i beføjelserne.

Mere inde i bladet side 3.

Menneskerettighederne krænkes især i Latinamerika

Rapport roser Cuba for at have frigivet 3000 politiske fanger

Washington (NC) — Regeringerne i Argentina, Chile, Uruguay, Guatemala, El Salvador og Paraguay lå i 1979 i spidsen blandt dem, der krænker menneskerettighederne i Latinamerika, viser en undersøgelse, der er foretaget af COHA, »Council of Hemispheric Affairs« (rådet for den vestlige halvkugles anliggender).

COHA er en privat organisation, der i de sidste fem år har overvåget de indre udviklinger inden for det amerikanske kontinent. Medlemmerne er bl.a. fagforeningsmedlemmer, kirkelige personer, kongresmedlemmer, spansk-amerikanere og medlemmer af akademiske grupper og borgerrettighedsgrupper.

I Argentina »er der overhovedet intet gjort for at gøre rede for hvilken skæbne, der er overgået de næsten 15.000 internerede, der menes at være blevet

arrestet af militæret, siden dette tog magten i marts 1976«, står der i COHA's rapport.

En ny lov, »der tillader at »forsvundne« erklæres for juridisk døde« uden at der gøres rede for deres skæbne eller for hvem, der har ansvar derfor, vækker mistanke om, at »de fleste af ofrene er døde«, fortsætter rapporten. Dette vil gøre den argentinske regering ansvarlig »for drab på det største antal fanger i hele Latinamerikas historie«.

Argentina og Chile

Rapporten fremhæver også, at regeringen i Argentina forsøger at underminere arbejderbevægelsen. Blandt dem, der kritiserer den argentinske regering hårdest for dens krænkelser af menneskerettighederne, er landets katolske biskopper. De har udbedt sig oplysninger om de for-

svundne og bedt om, at politiske fanger må blive behandlet human.

Hvad Chile angår, bemærker COHA's rapport, at selv om militærregeringens voldshandlinger er ved at tage af, fortsætter den med »at hemmeligholde oplysninger om de hundrede af chilenerne, der er myrdet eller forsvundet« siden kuppet i 1973. Regeringen har også »kynisk benyttet amnestien, der blev udstedt i 1978« til at benåde otte politifolk, der var indblandet i mordet på de 15 bønder, hvis lig blev fundet i Lonquen, og andre politifolk, der var beskyldt for at have myrdet 19 andre personer, hvis jordiske rester blev fundet ved Yumbel«, står der i rapporten, der tilføjer, at »mindst 2000 uden noget retsligt grundlag blev arresteret i 1979, flere end i 1978, og at der i årets løb havde været en halv snes politiske mord«, og at der »igen benyttes tortur og andre former for vold imod visse politiske fanger«.

Der er desuden vedtaget nye love, der tillader arbejdsgiverne at afskedige strejkende, blot de meddeler, at forhandlingerne er kørt fast.

Guatemalas regering lig-

ger helt i toppen blandt krænker af menneskerettigheder, som følge af de ultra-højres anvendelse af vold og terrorisme. De har bl.a. myrdet demokratiske ledere blandt arbejdere, bønder, studenter og politiske grupper. »I løbet af de sidste 12 måneder er over 1.000 personer blevet dræbt af politiske årsager«, siger rapporten.

El Salvador

Uruguay er, hvad overholdelse af menneskerettigheder angår, nok det ringeste af de latinamerikanske lande, hedder det i rapporten. Regeringen har 2.000 politiske fanger, heriblandt tidligere præsidentkandidater og kongresmedlemmer. Tortur er en daglig foreteelse, og Uruguays hemmelige politi har bortført flygtninge, der opholdt sig i andre lande, tilføjes det.

I Paraguay, »Latinamerikas ældste overlevende diktatur« indbefatter krænkelser af menneskerettighederne også tortur af politiske fanger, oplyser COHA, der anslår antallet af sådanne fanger til 150-200.

I El Salvador lykkedes det i oktober 1979 at omstyre »General Carlos

Humberto Romeros diktatur, der har ansvaret for mere end 1.000 salvadorianeres død, siden generalen i 1977 kom til magten«, står der i rapporten. Men den nye junta, der består af både civile og militære personer, har ikke kunnet »opnå hærens støtte til at gennemføre virkelige økonomiske og sociale reformer«. Flere guerillagrupper bekæmper hinanden, og væbnede konflikter med stadigt flere døde og sårede synes uundgåelige i 1980, fremhæves det.

Brasilien

Rapporten roser Cuba, som har frigivet over 3.000

politiske fanger, men stadig består det spørgsmål, hvorfor de oprindeligt blev fængslet, og om det politisk-juridiske system, der satte dem i fængsel, er blevet væsentligt reformeret.

Forholdene i Colombia, Guyana, Haiti, Honduras og Peru betegner rapporten som »ikke så gode til meget dårlige«.

»Den anbefalelsesværdige demokratiske åbning«, der har fundet sted i Brasilien, omtales rosende i rapporten. Forholdene i Bolivia er — efter et mislykket militærkup — gode, og det er de ligeledes i Costa Rica. Også i den dominikanske Republik og i Venezuela overholdes menneskerettighederne.

Mens Mexico kritiserer krænkelser af menneskerettighederne uden for landets grænser, »tager man det mindre strengt« med det, der sker inden for landets grænser, hvor det utvivlsomt sker en del »justitsmord«, ifølge COHA's mening.

Biskopper støtter bønder i Brasilien

Itaici/Rom (KIPA) — I Brasilien er konflikter inden for landbruget blevet til et permanent problem, der skærpes yderligere, jo mere landarbejdernes forståelse af og bevidsthed om deres rettigheder vågner. Denne opfattelse fremsatte formanden for den brasilianske bispekonference biskop Ivo Lorscheiter af Santa Maria ved en pressekonference ved begyndelsen af de brasilianske biskoppers 14. generalforsamling.

Det var landbrugets problemer, der stod i midtpunktet af de over 280 bra-

silianske biskoppers drøftelser under deres arbejds-møde 6.-14. februar i Itaici (Forbundsstaten Sao Paulo). Som biskop Lorscheiter yderligere erklærede i et interview med Vatikanets radio, vil biskopperne ikke blot beskæftige sig med landarbejdernes anliggender, men også med problemer i forbindelse med meget store jordbesiddelser og med besiddelsen af landejendomme i almindelighed, og de vil derpå udarbejde klare udtalelser og retningslinier herom.

FN vil bekæmpe religiøs intolerance

FN (NC) — FN's menneskerettighedskommission i Geneve er af FN's generalforsamling blevet opfordret til at lave et udkast til en erklæring om afskaffelse af religiøs intolerance og diskriminering. Udkastet skal præsenteres for generalforsamlingen til efteråret til endelig godkendelse.

Sidste efterår udtalte generalforsamlingen, at en sådan erklæring er ønskelig for at bedre det internationale samarbejde og

fremme indsatsen for respekten for menneskerettighederne.

Da problemet blev drøftet på generalforsamlingen, udtalte ærkebiskop Giovanni Cheli, Vatikanets permanente observatør ved FN, at dette problem er af største vigtighed for Vatikanet, for »historien har både før og nu vist, at når som helst religionsfriheden ikke er blevet respekteret, er heller ikke andre menneskerettigheder blevet det«, sagde ærkebiskoppen.

Appel til jurister fra polske kolleger

Folkemordets epoke ikke ophørt

Krakow (KIPA) — En gruppe på 30 katolske jurister fra Krakow har appelleret til deres kolleger i hele verden om at leve op til deres forpligtelser og uden forbehold modsætte sig enhver form for diskriminering, vold og foragt for menneskerettighederne.

De 30 jurister har i et opråb eftertrykkeligt mindet om FN's menneskerettigheds erklæring og Helsinki-konferencens slutdokument om sikkerhed og samarbejde i Europa. Heri slås fast, at respekten for menneskers grundlæggende rettigheder er en forudsætning for freden. Juristerne henviser specielt til pave Johannes Paul II's rundskrivelse »Menneskets Forløser«, hvor paven udtrykker bekymring over »den pinagtige modsætning mellem de officielle erklæringer om menneskerettigheder og det konkrete samfundsliv«.

Juristerne appellerer til deres kolleger, der arbejder i de enkelte landes re-

geringer og i de internationale organisationer, og opfordrer dem til at øge deres indsats for, at de forpligtelser, som staterne har påtaget sig i menneskerettighedserklæringen og i slutdokumentet fra Helsinki, også virkeligt bliver omsat i gerning, så beslutningerne bliver til mere end tomme ord.

Kontrol nyttig

I denne forbindelse finder de 30 jurister de kontrolforanstaltninger nyttige, som afkræves de enkelte stater på menneskerettighedernes område. »Vi har talrige eksempler, der viser os, at folkemordets frygtelige epoke ikke er ophørt, at indblandinger udefra truer staters og nationers lovlige eksistens, at korrupte myndigheder ofte først viger under pres fra folkeopstande, og at diktaturer tilsidesætter nationers og den menneskelige persons grundlæggende rettigheder«.

De fattiges tungeste byrde er ikke deres hårde arbejde, men at udbyttet af deres arbejde gør få mennesker sterrige.

Pastor Ib Andersen om sin fratræden som sognepræst

Til Skt. Ansgars menighed. På baggrund af en erklæring om nogle punkter i professor Hans Küngs teologi, som Kongregationen for Troslære med pave Johannes Paul II's godkendelse udstedte den 15. december 1979, har jeg ment at burde anmode Biskoppen om at blive fritaget for embedet som sognepræst ved Skt. Ansgars kirke. Erklæringen fremhæver, at Hans Küng holder fast ved

Hans Küngs afvigelser fra den katolske tros fulde sandhed ifølge troskongregationen helt nøjagtigt består, og man er henvist til at tage stilling til hans teologi i stor almindelighed, hvis man overhovedet føler sig personligt berørt af, at han har mistet sin kirkelige beføjelse som lærer. Det gør jeg selv i meget høj grad, idet jeg gennem de senere år har fundet megen inspiration og stor opmuntring i hans værker. Uden at ville identificere mig med Hans Küngs synspunkter i et og alt må jeg erkende, at der i væsentlige spørgsmål er en så vidtgående overensstemmelse imellem den kristendomsforståelse, der kommer til udtryk i hans skrifter, og min egen, at hvis hans teologi ikke kan anses for kirkeligt forsvarlig, så kan den teologi, jeg har lagt til grund for min forkyndelse, undervisning og vejledning det heller ikke.

Det er noget, jeg kan leve med både som katolik og som præst, men ikke som sognepræst. En sogne-

præst er efter min mening forpligtet til at bygge sin forkyndelse, undervisning og vejledning på en kristendomsforståelse, om hvilken han med god samvittighed kan sige, at den er kirkeligt forsvarlig, også selv om den måske på nogle punkter afviger fra traditionelle læremening. Det er jeg efter troskongregationens erklæring om Hans Küngs teologi ikke længere i stand til, og derfor har jeg set mig nødsaget til at bede Biskoppen om at blive fritaget for embedet som sognepræst for Skt. Ansgar menighed.

Nogle vil måske have vanskeligt ved at forstå mine bevæggrunde og vil synes, at jeg svigter menigheden. Det beklager jeg dybt, men jeg kan ikke i øjeblikket se, hvordan jeg på nogen anden måde kan udvise den respekt, jeg mener, at skyldte Kirkens højeste læreembede i min varetagelse af tjenesten som sognepræst.

Ib H. Andersen

Pastor Ib Andersen

nogle læremening, som troskongregationen allerede i 1975 stemplede som fejlagtige, og som han fik pålæg om ikke længere at fremføre. Det siges videre, at hans manglende respekt for læreembedet har konsekvenser for andre punkter af troslæren, af hvilke han giver en tolkning, der er forskellig fra Kirkens. Endelig hedder det i erklæringen, at Hans Küng i sine skrifter afviger fra den katolske tros fulde sandhed, og at han derfor ikke længere kan betragtes som katolsk teolog eller bevare sin kirkelige beføjelse som lærer. Sagt på en anden måde: Indehaverne af Kirkens højeste læreembede fastslår, at Hans Küngs teologi, således som den kommer til udtryk i hans skrifter, repræsenterer en kristendomsforståelse, som det ikke er kirkeligt forsvarligt at gå ind for, og som de troende har ret til at blive beskyttet imod.

Hvis troskongregationen havde fulgt tidligere tiders praksis og uddraget og citeret enkelte påstande, der måtte betragtes som forkastelige, så kunne man overveje, om man selv går ind for sådanne meninger eller ej, og i givet fald tage stilling til, om man er i stand til at opgive dem. Nu derimod er det uklart, hvori

Biskoppens kommentar

Til Skt. Ansgars menighed og præsterne i bispedømmet København. Efter udførelse af at have gennemdrøftet sagen med Msgr. Ib Andersen, og efter nøje at have overvejet den med det Biskoppelige Råd, er jeg kommet til den beslutning, at det vil være det rigtigste at efterkomme pastor Ib Andersens anmodning, og fritage ham for embedet som sognepræst ved Skt. Ansgars menighed.

Som det fremgår af pastor Ib Andersens skrivelse af 5. marts er problemerne især opstået i forhold til gerningen som sognepræst. Jeg opfatter pastor Ib Andersens holdning som udtryk for, at han finder forskellige væsentlige spørgsmål uafklarede i den nuværende situation, og at han ikke ønsker at forkynde eller undervise på en måde, som af nogle kunne opfattes som værende i uoverensstemmelse med Kirkens

troslære. Denne holdning kan jeg respektere, og jeg ser ikke nogen grund til, at den skulle rokke ved den tillid, jeg hidtil har vist pastor Ib Andersen.

Pastor Ib Andersen vil blive fritaget for sit embede som sognepræst ved Skt. Ansgars Kirke, så snart en efterfølger er fundet. Indtil dette er sket, er pastor Ib Andersen rede til fortsat at varetage sognepræstens forpligtelser, dog således at forkyndelse og undervisning varetages af hjælpere i sognet, præster og andre.

Pastor Ib Andersen opretholder sin stilling som generalvikar, dog med den indskrænkning i hans beføjelser, som ifølge sagens natur er nødvendig. Til varetagelse af de opgaver, som pastor Ib Andersen ikke kan påtage sig, overvejer jeg at udnævne endnu en generalvikar.

Hans L. Martensen

Årsmødet 1980 anser emnet »undertrykkelse i verden« for et så væsentligt problem, at DUK som organisation med mellemrum skal ofre tid og arbejdskraft på at fordybe sig i konkrete sager.

29 menigheder deltog i DUK's årsmøde på Øm

Årsmødet valgte ny hovedbestyrelse

Danmarks unge Katoliker har i weekenden 29. februar — 2 marts afholdt sit årsmøde, det tredje i rækken med den nye struktur. 49 delegerede fra 29 menigheder deltog sammen med repræsentanter for forskellige udvalg under DUK i mødet som blev holdt på Ømborgen.

Oven på sidste års intense og til tider noget forbitrede møde var forventningerne til såvel arbejdsklima som resultater ikke de største, og det var derfor positivt at erfare, at deltagerne, foruden at være velforberedte hjemmefra, også viste viljen til at ville samarbejde med og forstå hinanden.

Den afgående hovedbestyrelse havde lagt op til, at der på dette årsmøde skulle stemmes om nye vedtægter og en ny formålsparagraf, som den havde udarbejdet i samråd med Dansk ungdoms Fællesråd og DUK's to regionale organer, Horsens og Bastrupmøderne. Vedtægterne skulle ændres for at give DUK en mere demokratisk struktur: formålsparagraffen, fordi der allerede på sidste årsmøde var blevet ytret ønske om mere tidssvarende og vidtfavnende formuleringer for under hvilke retningslinier det katolske ungdomsarbejde i Danmark skulle foregå. Både vedtægterne og den nye formålsparagraf blev vedtaget med stort flertal.

Undertrykkelse i verden

I forbindelse med afstemningen om formålsparagraffen blev desuden vedtaget en resolution

gående ud på at årsmødet 1980 anser emnet »undertrykkelse i verden« for et så væsentligt problem at DUK som organisation med mellemrum skal ofre tid og arbejdskraft på at fordybe sig i konkrete sager.

Årsmødet havde tænkt sig dette ført ud i livet ved eksempelvis nedsættelse af et udvalg som skulle samarbejde med andre organisationer. Et forslag om DUK's kollektive medlemsskab i Mellemløst Samvirke blev dog ikke vedtaget.

Et andet væsentligt problem som årsmødet beskæftigede sig længe med, var DUK's skriftlige kommunikation, såvel internt som eksternt. Den stadige kritik af debatbladet Prosit, den mangelfulde udnyttelse af børne- og ungdomssiden i »katolsk orientering« og det interne lederblad, Nyt fra DUK's lidt diffuse position, i ungdomsarbejdet førte til et forslag om nedsættelse af et kommunikationsudvalg, til klargørelse af manglerne og til at overveje forberedelses- og udvidelsesmuligheder. Forslaget blev enstemmigt vedtaget.

Fastlægge DUK's arbejde

Valget af den nye hovedbestyrelse, som foruden det at fastlægge DUK's arbejde det næste år frem, er et af årsmødets vigtige hverv, blev afgjort med følgende nye hovedbestyrelse: Nina Belling, København, Henrik Hass, Silkeborg, Kirsten H. Jørgensen, Odense, Damian Nawarecki, Århus, Anne-

marie M. Petersen, Silkeborg og Lars Plum, København. Peter Jørgensen, København blev valgt til suppleant.

Årsmødet pålagde denne nye bestyrelse dels at arbejde videre med DUK's traditionelle opgaver, leje og lignende arrangementer, msuikarbejde, ledertræning, repræsentation i andre organisationer, dels at hjælpe til med at det mindste led i DUK-strukturen, lokalforeningerne, hurtigt kommer op at stå, hvilket også indebærer en fortsættelse af de igangværende menighedsbesøg.

Rigeligt at gå igang med

Det kan måske her for egen regning tilføjes, at dette ikke succesfuldt kan lade sig gøre med mindre de enkelte menigheder og menighedsråd i højere grad end tidligere giver et nap med, f.eks. hvad lokalefaciliteter og økonomi angår. Ofte fornemmer man en manglende vilje, til tider en decideret uvilje til at forstå, at ungdomsarbejdet ikke bare er et kirkeligt arbejde, men så afgjort en opgave den enkelte menighed skal tage op, hvis den gør sig noget håb om fremtidens kirke.

Den nye hovedbestyrelse har mere end rigeligt at gå i gang med. Den konstruktive og positive atmosfære mødet blev holdt i har mere end tydeligt vist, hvilken vej det katolske ungdomsarbejde i Danmark skal ud ad, hvis det er fremtidens og demokratiets kirke, DUK er med til at opbygge. Held og, samt til lykke, til os alle.

Eric Messerschmidt

Ulve

Biskop og martyr er en ældgammel titel, vi er fortrolige med fra kirkehistorien. Kirkeårets liturgiske kalender er gennemvævet med navne på biskopper, der blev myrdet for deres tro og deres indsats for de navnløse. Den lille, stille fredsapostel fra El Salvador, ærkebiskop Romero nåede ikke at blive hædret med Nobels fredspris, han blev kronet med martyriets sejrskrans. Han havde altid afvist politibeskyttelse og gentagne gange erklæret, at i San Salvador er det folket, der trænger til beskyttelse — mod magthaverne.

Drabet på en verdenskendt biskop er i princippet ingen større forbrydelse end drabet på et hvilket som helst os ukendt menneske. Forskellen består blot deri, at biskop Romero i sine prædikener, der søndag efter søndag blev udsendt af kirkens egen radiostation, talte et kuert og skræmt folks sag. Han formulerede roligt og klart og rammende, hvad hundredetusinder ikke magtede eller vovede at råbe højt: Romero var folkets stemme. Ved at bringe den til tavshed, har man villet lukke munden på hele folket. Det afslører en ufattelig politisk naivitet hos de 14 familier, der besidder al jord og al magt bag »regeringen«, men også hos de hinanden myrdende militser på ydre fløjene, at tro på at politisk terror kan forhale den »sandhedens time«, som ingen af dem slipper godt fra. Det var netop denne sanseløse optræning af politisk vold, gensidigt anvendt for at forebygge »de andres« vold, ærkebiskop Romero så uafsladeligt har anklaget.

I en af sine sidste prædikener havde han opfordret politiet og militæret til, hellere at nægte at adlyde ordrer end at skyde på ubevæbnede borgere. Svaret kom straks: Han blev skudt og 40 mennesker blev skudt under hans begravelsesmesse.

Biskop Romeros tragedie var, at være hyrden, alles hyrde, der indtrængende advarede sine får, ikke imod fremmede ulve, men imod selv at udarte til ulve.

Willem Wuyts

Firmander på Sostrup Kloster

Årets firmandhold har netop været på Sostrup på en week-end. Holdet bestod af såvel elever fra Skt. Annæ Skole, som af unge fra andre skoler. De fleste vidste på forhånd ikke, hvad Sostrup var og blev overrasket over at erfare, at det var intet mindre end et slot. Den første aften fortalte en af søstrene os om slottets historie, hvorefter vi hyggede os i vore lejligheder.

Lørdagen begyndte vi med messe i søstrenes smukke kapel. I løbet af dagen forberedte vi os på det påskemåltid, som var week-endens hovedemne, bl.a. ved at se nogle lysbilleder om de sidste dage i Jesu liv, Hans død og opstandelse. Til påskemålti-

det — pesach — havde vi medbragt lammesteg, som nogle af os tilberedte. Under måltidet overholdt vi de jødiske ritualer og bad de bønner som en jødisk familie beder ved påskehøjtiden. Nogle af søstrene deltog i påskemåltidet sammen med os, og det blev en meget hyggelig aften.

Søndag formiddag holdt vi messe omkring det samme bord, som vi brugte ved påskemåltidet aftenen før. Vi opdagede, at vi nu havde fået en dybere forståelse af nadveren.

Til sidst vil vi takke Annie Rastrup, søstrene på Sostrup og Pater Völk for en god og vellykket week-end.

Paula og Anna.

Læserne skriver

Den jævne tro skal have sin jævne Gud

Med stor interesse følger jeg med i diskussionen omkring kætterjagten (ingen gåseøjne, hr. redaktør!) på Küng og Schillebeeckx, samt flere andre. Såvidt jeg kan forstå er den kirkelige øvrigheds største bekymring at nævnte herrer bringer de »jævne troende« i forvirring og foranlediger tvivl i tros-spørgsmål. Og tvivl er som bekendt det værste tænkelige en katolik kan udsættes for, — han kunne jo gå hen og blive en personlig overbevist og selvstændig tænkende kristen. En nu gammel hollandsk præst fortalte engang, at han i sin tid nær var relegeret fra præsteseminariet, fordi han som teologistuderende i en øveprædiken havde tolket Jesu spørgsmål ved Cæsarea Philippi: »Hvad synes I om Kristus«, som udtryk for Jesu tvivl og usikkerhed angående sit kald, og den vej han skulle gå. Menneskevordelse er helt o.k., men så som den aldrig tvivlende katolik.

De »jævne troende« (udtrykket stammer fra et læserbrev for ikke så længe siden), de jævne troende altså, som skal beskyttes mod tvivl, synes at have deres »jævne gud«, og denne jævne gud skal holde sig indenfor de vel-omskrevne, af mennesker fastlagte rammer. Denne gud bliver så plastisk beskrevet i Davids salme nr. 115. Men Gud er en gud, der vil engagere sig, vil være Gud-med-os. A Gud er blevet menneske synes at være en pinlig affære, som så hurtigt som muligt bør glemmes. Det er ikke tilfældigt, at man i k.o. nr. 4 kunne læse et brev, hvori der stillede det naive spørgsmål om Jesus mon ikke tænkte på A-kraft, da han sagde: Hvad Gud har sammenføjret, må mennesket ikke adskille. I al sin naivitet illustrerer dette spørgsmål glimrende, hvor svært det er at acceptere, at Jesus var menneske. Naturligvis vidste Jesus intet om A-kraft — han var jo ikke en super-troldmand, der bare legede, og som i sit samvær med sine disciple og andre »jævne troende« hele tiden snakkede hen over hovedet på folk, og med sin guddommelige autoritet i virkeligheden drøfter teologi med paver, biskoper og fagteolo-

ger, med hele den fremtidige verdenshistorie i baghovedet.

At Gud er blevet menneske implicerer, at han har inkarneret og inkarnerer sig i et menneske-ord, som »desværre« ligesom mennesket er historisk, og vil dette ord forstås, skal det forstås i sin socio-kulturelle og historiske kontekst, i går og i dag. Men her sættes der åbenbart en grænse for inkarnationen, og trossætninger kommer til at fungere som magisk-rituelle besværgelser af Guds tilstedeværelse.

Menneskevordelsen be-

tyder også, at Gud vil inkarnere sig i en menneskelig autoritet, men for dem, der ikke vil forstå det, bliver autoriteten ophøjet til magi, via et dogme om ufejlbarhed, et dogme, som kirken for længst burde have foræret væk til andre kirkesamfund, fordi det har alt at gøre med rationalisme, men intet med tro. Naturligvis skal paven have sin ufejlbarhed i fred, men hvad skal vi f.eks. gøre med en højtidelig erklæring om perifere ting som mariale dogmer, når kirken ikke engang kan finde ud af at sige tilnær-

melsesvis sand-synlige ting om kvinden i kirken, om kvinden i embedet, og alle de andre »moderne« problemer, hvori kirken tager sig selv og traditionen mere højtidelig end vor opgave at realisere »Gud-med-os« hic et nunc, i denne vor verden.

Med Johannes Paul går vi med hastige skridt tilbage, ikke til den mørke middelalder, med til den mørke tid under Pius XII. Den eneste udvej for dem, som ikke vil lade ansvaret for deres forhold til Jesus af Nazareth og dem, han kom for at befri, tage fra sig, synes at være den indre emigration, indtil »Gud vil bringe os tilbage fra vort eksil« (Ps. 126).

Herman van Tooren

»Vi fortrød vort vilde liv«

Sr. Emilia fik en god idé: »Lad os lave en »retræte« sammenkomst for en gruppe katolske elever fra Rygaard og en tilsvarende gruppe af mine elever (protestanter og katolikker) fra Skt. Ibs Skole i Horsens.«

Sådan gik det til, at 7. Ugles katolikker fredag d. 14.3. tog Intercity fra København med fru Bruus som leder.

I forrygende snestorm nåede vi til klosteret, som vi indtog, og ved sekstiden kom det store møde med Skt. Ibsgruppen. Efter aftensmad samlede vi om pejsen, hvor vi diskuterede dagliglivets problemer og byrder i forbindelse med Jesu lidelseshistorie. Aftenen sluttede med aftenbøn i kapellet, hvor vi så en dejlig Passions-film: Kontaktion.

Ved sengetid gik snakken livligt, og det tog lidt tid at vænne sig til de fremmede forhold og få ro over gemytterne.

Lørdag smeltede de to grupper sammen (vi var 20 ialt) til én herlig klump, og mange tanker og erfaringer blev udvekslet under formiddagens diskussion om fastetiden, og om hvordan vi ofte svigter og ikke ser Kristus i de andre (vi så filmen »Jesu mange ansigter«). Katolikkerne gik til skrifte inden frokost. I frokostpausen blev venskaber sluttet under dejlige ture i omegnen.

Eftermiddagens emne drejede sig om »Den fortabte Søn«, hvis tema blev brugt i den efterfølgende

messe. Vi forberedte forbønner, øvede sange og var meget optaget af messens form: Med den »forkælede søn« gik vi »ud i verden« for at øde vores formue væk, (procession til pejsestuen). Vi fortrød vores »vilde liv« — og skrev på små sedler vores bekendelse og anger. Med sedlerne vel forseglede gik vi tilbage til kapellet for at »ofre« vores gode fortsætter til Gud ved at brænde sedlerne. Sådan vendte »de fortabte« hjem og fik hver en ring som tegn på Fadrens tilgivelse. — Pater Wuyts var en mægtig god retræte-præst, som det var let at snakke med.

Efter afskedsgilde med

is og vafler sagde vi farvel til Skt. Ibsgruppen klokken otte om aftenen. Alle var kede af, at det var slut — ikke mindst »jyderne«, som gerne var blevet en nat til.

Heldigvis syntes sr. Emilia og fru Bruus, at vi havde fortjent lidt afslapning efter den store koncentration, og de havde aftalt med genboen, Lilian, at vi måtte se »De uheldige helte«. Vi sov meget godt den nat. Søndag morgen klokken ti minutter i otte sad vi glade, men lidt matte i Intercity på vej hjem igen. Tak til søstrene, som lavede mad til os, tak til Lilian for husly og kørsel, tak til pater Wuyts og en stor tak til sr. Emilia og fru Bruus.

7. Ugles katolikker, Rygaards Skole

Valfart til Vor Frue af Åsebakken

Søndag den 18. maj 1980

Valfarten udgår fra skovbrynet på Rudersdalsvej (overfor Poppel Alle) i Holte klokken 8.45.

Seneste S-tog fra Københavns Hovedbanegård klokken 7.30.

Fra Holte S-station til Rudersdalsvej går valfartsdeltagerne i »løs« formation.

Valfart gennem Rude Skov til Høsterkøb.

(Man kan også tilslutte sig valfarten ved »Betlehem«, 19 km-stenen på Hørsholm Kongevej kl. 9.30. Bus 84 fra Nørreport eller Holte S-station).

Klokken ca. 11: Højmesse på Vor Frue Kloster, Åsebakken

Sangkoret Jubilate Deo medvirker.

Klokken 12: Spisning (Øl, vand og kaffe kan købes i spejdnernes bod. — Spisning på klosteret skal bestilles i forvejen).

Salg af rosenkranse, medailloner, religiøse kort, katolske bøger, ikoner m.v.

Klokken 14: Andagt med sakramental velsignelse

Motto for årets valfart: »At de må være eet, så verden kan forstå« (Johannes evangeliet, 17 kapitel, 23. vers).

På gensyn på Åsebakken den 18. maj!

Katolsk Valfartskomité

Kirken i Danmark 1536-1849

Overlevelse i luftlommer

Efter reformationens indførelse i Danmark i 1536 varede det ikke mange årtier, inden den katolske kirke var næsten udryddet.

Blandt de få katolikker i Danmark var den største del diplomater fra katolske lande som Frankrig, Spanien og Østrig.

Omkring 1640 oprettede disse diplomater huskapper og medbragte selv deres præster. Det var næsten udelukkende jesuitter, og de måtte kun prædike på deres eget sprog.

Grev de Rebolledo

Den egentlige genopretter af en katolsk menighed i København var den spanske gesandt, grev Bernardino de Rebolledo, som opholdt sig her i landet fra 1648-1659.

Oprettelsen af gesandtskabskapperne var dog absolut ikke ensbetydende med en større religiøs frihed i Danmark.

Den fjendtlige holdning, man havde fulgt siden reformationen, blev fastholdt, og i kong Christians V's danske lov af 1683 betragtedes katolikker som forbrydere. De blev gjort arveløse eller udvist af riget.

Unge, der havde studeret på jesuitiske universiteter i udlandet, kunne ikke få embeder i den danske statskirke eller i skolerne.

Af Christian V.'s danske lov kan nævnes: »Det var livsfarligt for munke, jesuitter og deslige papistiske gejstlige personer at lade sig finde eller opholde

her i kongens riger og lande. De fortabte deres liv.«

Skt. Ansgars kirke.

I 1764 lod Østrigs kejserinde Maria Theresia på egen bekostning bygge et kapel i Bredgade i København. Det var et privat kapel og ikke en offentlig kirke, men i modsætning til før var kapellet nu ikke længere knyttet til gesandstens bopæl, men et selvstændigt kapel. Det blev indviet i påsken 1765.

Hendes søn og efterfølger Josef II viste ingen interesse for menigheden i København. Kappellet forfaldt mere og mere, og i 1841 blev det nedrevet for at give plads til Skt. Ansgars kirke, som blev indviet tirsdag den 1. november 1842.

Kirken blev bispekirke i 1892, og proklameret som domkirke i 1941 af biskop Th. Suhr.

»Fristaden« Fredericia

I året 1650 gav kong Frederik III sin påbegyndte by ved Lillebælt, Fredericia en hel del privilegier. Blandt disse var religionsfrihed.

Når man ellers tænker på den hårdhændede måde anderledes tænkende og troende blev forfulgt på, virker det næsten chokerende at jøder og katolikker — papister som de kaldtes — kunne have et fristed og nyde den samme retsbeskyttelse som landets øvrige borgere.

Den væsentligste årsag til dette drastiske skridt fra kongens side har nok været, at Danmark fra 1675 - 1679 var i krig med Sverige — den skånske krig. Under denne krig havde fyrst Kristoffer von Galen i Münster sendt ca. 2000

soldater til hjælp for den danske konge.

Sammen med disse soldater fulgte nogle jesuitter, med som feltpræster, der med Fredericia som udgangspunkt virkede som sjælesørgere for soldaterne i Jylland og på Fyn.

I 1682 blev religionsfriheden for udenlandske katolikker i Fredericia formelt fastslået i byens privilegier, og i 1686 udvidede kong Christian V disse privilegier: menigheden måtte nu bygge en kirke og en skole. Præsterne blev fritaget for soldaterindkvartering, de blev stillet direkte under kongen og Højesteret samt fik lov til at besøge trosfæller i Jylland, Holsten og på Fyn.

Dette var rettighederne. Men der var også en dråbe malurt i bægeret: der måtte ikke prædikes på dansk! der måtte ikke ringes med klokker og ikke anbringes vinduer ud mod gaden i kapellet.

Ligeledes opstod der et stort problem for de blandede ægteskaber: ifølge en kongelig beslutning af 6. september 1690 skulle disse indgås for den lutherske præst og børnene døbes af ham!

Frihedens time slår

Grundlovens indførelse den 5. juni 1849 gav trosfrihed for alle. Alt det, der hidtil havde hæmmet den katolske kirke i dens virksomhed, var nu borte, og den fik endelig mulighed for at vinde frem i hele landet ud over de gamle menigheder i København og Fredericia.

Det begyndte i 1867 med grundlæggelse af katolske menigheder i Odense og Randers. Derefter fulgte Horsens i 1872 og Århus i 1873.

Store fremskridt

I 1892 blev Danmark ophøjet til et apostolisk vikariat under ledelse af biskop Johannes von Euch (1834 - 1922). Han var født i Tyskland, men ikke ukendt med danske forhold. Allerede i 1860 var han som nyviet præst blevet sendt til Danmark, hvor han kom til at virke som kapellan i København til 1864.

Under krigen i 1864 blev han udnævnt til sognepræst i Fredericia, hvor han kom til at virke i 20 år indtil 1884.

Der var på den tid ikke mange katolikker i Fredericia. Ca. 70 i selve byen foruden ca. 150, der boede spredt over Jylland og Fyn.

Det var von Euch meget om at gøre at indføre dansk sang og prædiken i sin menighed, og han benyttede Ansgars 1000-årige dødsdag den 3. februar i 1865 som en kærvkommen lejlighed til at holde nogle meget kraftfulde prædikener. Disse tiltrak mange protestanter og var også medvirkende til, at mange fordomme mod den katolske kirke forsvandt.

I flere år var von Euch den eneste katolske præst i hele Jylland. Han rejste utrættelig rundt til de spredte katolske familier fra Thisted og Ålborg i nord til Odense, Svendborg og Fåborg på Fyn.

Hans korte besøg formåede imidlertid ikke at rette op på det religiøse og kirkelige liv. Katolikkerne havde ingen hjælp fra kirke og skole. De havde ingen støtte i troslivet.

Missionsstationer

Derfor indså von Euch nødvendigheden af hurtigst muligt at få anlagt missionsstationer. De første blev som før omtalt i Randers og Odense, thi i disse to byer var der mange erindringer fra den katolske tid.

I Kolding havde en del katolikker slået sig ned, og den 29. december 1880 læste von Euch den første messe i en privat bolig. To år senere, den 24. september 1882, kunne han højtideligt indvie Sct. Michaels kapel.

Biskop Johannes von Euch, 1834-1922.

Ordenssamfundene kommer til Danmark

Det er et helt ufatteligt missionsarbejde, biskop von Euch udrettede i Danmark. Han havde som biskop grundlagt 19 nye sogne, indviet 40 nye kirker og kapeller, grundlagt 21 skoler og 15 hospitaler. På hans initiativ kom 16 nye ordener og kongregationer til landet og antallet af præster steg fra 18 til 67 (deriblandt 12 danske præster).

Det ville blive for omfattende at omtale alle ordenssamfundene, så jeg nøjes med at omtale et enkelt, det første der kom til Danmark.

Sct. Josefs- søstrene

De første søstre kom til København den 11. maj 1856 fra moderhuset i Chambéry og påbegyndte straks deres kærlighedsgerninger indenfor sygepleje og skoler. De var meget fattige, men holdt ud til trods for afsavn og prøvelser.

Der begyndte hurtigt at komme en stor tilgang til ordenen fra såvel Danmark som Tyskland. Efter kun 12 år kunne en særlig dansk ordensprovins oprettes i 1868, og i 1871 blev det nødvendigt at indrette et eget noviciat.

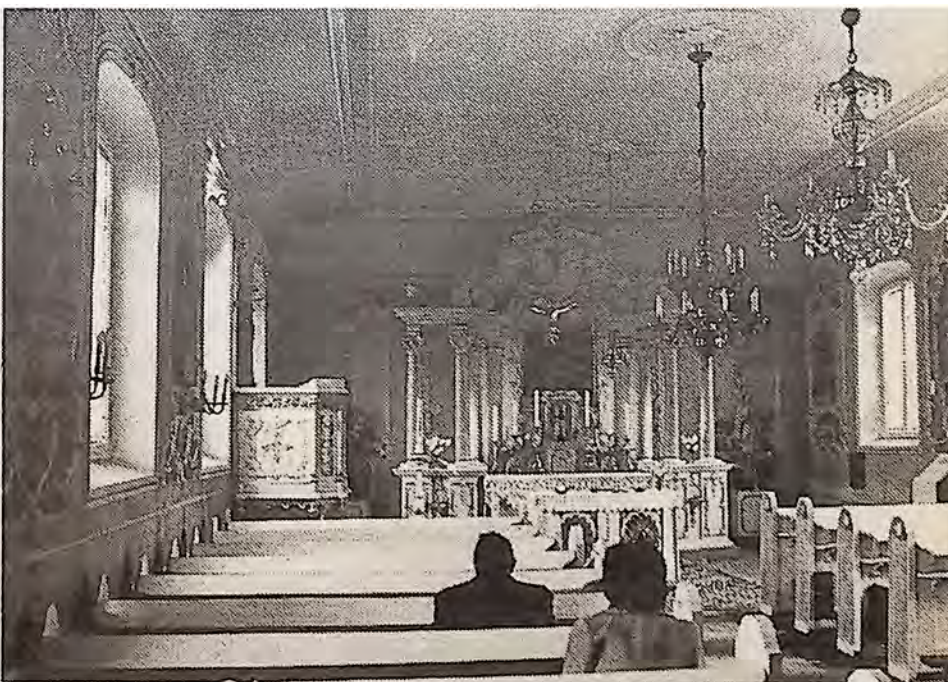
Evangeliet i praksis

Sct. Josefssøstrene blev kendt i store dele af landet for de mange hospitaler, som de oprettede: København i 1873, Fredericia i 1885, år 1900 i Århus, Randers og Horsens, Odense i 1901 og Esbjerg i 1904. Der var i hele denne periode hårdt brug for hospitaler.

Meget hurtigt kom der flere ordenssamfund til Danmark, og de fleste gik ind i det samme arbejde: hospitaler, børnehaver og skoler.

De har alle på værdifuld måde gennem det sociale arbejde ikke blot styrket menighederne, men også skabt en stor velvilje og åbenhed for den katolske kirke i Danmark.

Arne Pedersen

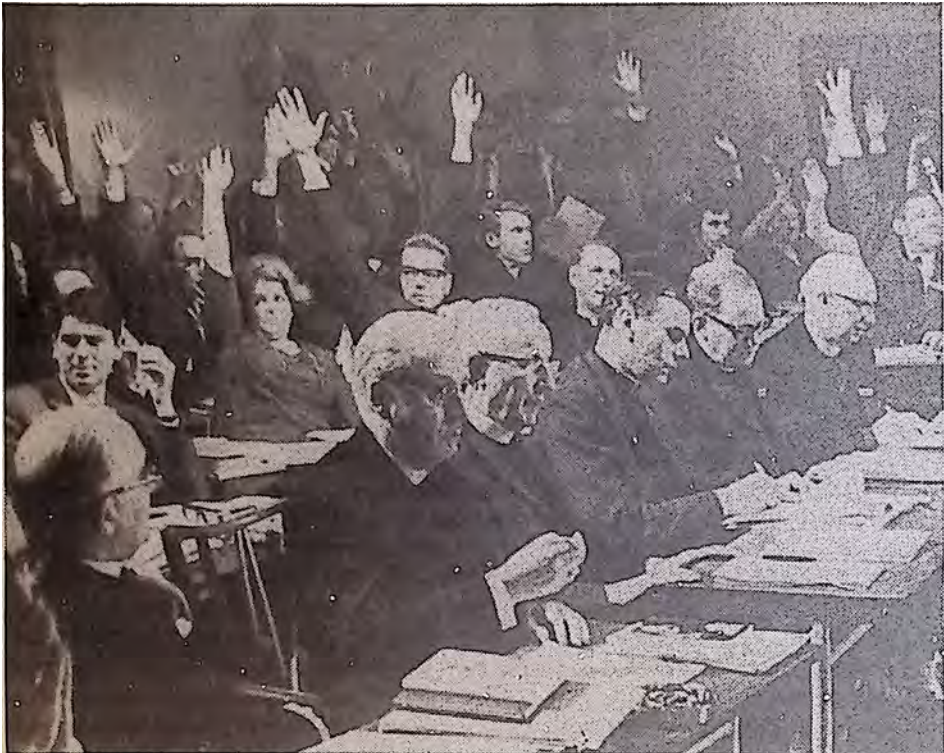
Skt. Knuds kirke i Fredericia som den ser ud siden 1768

Ingen gifte præster og ingen »kler af heltidsansatte pastorale assistente

Den nederlandske sær-synodes slutdokument

Som lovet i nr. 5 bringer vi to afsnit af slutdokumentet, som den nederlandske særsynode sammen med paven har offentliggjort i Rom den 31. januar.

Henvisningerne i parentes nævner især koncildokumenterne »Lumen Gentium« (den dogmatiske konstitution om kirken), dekretet »Christus Dominus« (om biskoppenes hyrdeembede) og dekretet »Apostolicam actuositatem« (om lægfolkets apostolat).

Det er 10 år siden, den nederlandske kirkeprovinns holdt sin lands-synode i Noordwijkerhout. På dens 5. session i januar 1970 deltog 106 af dens 108 stemmeberettigede medlemmer i den heftige debat om præsternes cølibat. 93 stemte for adskillelsen af præsteembede og cølibat, 2 stemte imod, 3 undlod at stemme. Biskopperne stemte ikke. Nedenstående slutdokument af sær-synoden i Rom i år indeholder en afvisning af henstillingen fra 1970.

Præsternes åndelige liv cølibat og uddannelse

Kapitel 1. beskæftiger sig med biskoppenes lære- og hyrdeembede (Nr. 1-13), deres indbyrdes forhold som bispekonference (14) og deres forhold til arbejdsorganerne i bispedømmerne (15-16). Heri berøres hovedsageligt lokale nederlandske problemer.

Kapitlerne 2 og 3 bringes nedenfor i deres fulde ordlyd.

17. Synodens medlemmer understreger enstemmigt væsensforskellen mellem det sakramentale embedspræstedømme og alle døbtets almindelige præstedømme, og ønsker at overvåge denne forskels konsekvenser i praksis.

18. Ligeledes enstemmigt fremhæver biskopperne embedspræstedøm-

mets livsvarige karakter.

19. Biskopperne fremhæver udtrykkeligt deres store beundring for deres præster — både sekulargejstligheden og ordenspræsterne — »bispeembedets ivrige medarbejdere« (L.G. nr. 28), på grund af deres opofrelse i kirkens menighedsarbejde, som ofte er så vanskelig i vor tid.

Biskopperne konstaterer en positiv udvikling i spiritualiteten: Ofte og med større åbenhed end nogen sinde taler præster om deres åndelige liv. Adskillige af dem stræber efter en større professionel dygtiggørelse med henblik på special-opgaver, der vil gøre dem endnu mere disponible for de troende og endnu bedre i stand til gennem en større indsats at virkeliggøre den kristne

tro. De søger gennem deres kontakt med mennesker at nå ind til livets væsentlige problemer. En bibelsk spiritualitet indtager førstepladsen.

Alligevel trues også præsternes åndelige liv af samfundets afkristning, af overbelastning og somme tider af en alt for funktionæragtig opfattelse af deres embede. Alt dette fremmer ikke et intensivt åndeligt liv.

20. Synodens medlemmer er overbeviste om den store værdi, der ligger i et åndeligt liv, i tidebønnen, den daglige eukaristi-fejring, bodens sakramente og den åndelige samtale. De er parate til at yde præsterne hjælp med fordybelsen af det åndelige liv, f.eks. ved at opmuntre dem til at deltage i initiativer, der enten kan være taget af

deres egen lokale biskop eller af hele bispekonferencen, om muligt i samarbejde med ordenssamfundenes foresatte, navnlig hvor det drejer sig om at intensivere åndelig vejledning.

21. Synodens medlemmer er alle overbevist om, at cølibatet for himmerigets skyld betyder et stort gode for kirken. De er enige om, at vise loyalitet mod pavernes beslutning om at håndhæve cølibatskravet, og håber at finde et tilstrækkeligt antal præster. Men selv under mangel på kandidater har synodemedlemmerne tillid til Ham, som er høstens Herre og vil sende arbejdere til sin høst. (Jfr. pave Johannes Paul II's brev til alle kirkens præster, skærtorsdag 1979).

Biskopperne sætter stor pris på den støtte, præsterne møder i et liv i fællesskab eller i det mindste i indbyrdes hjælp. Men de er også af den mening, at cølibatet kun virkelig er til gavn for både præsten og hans menighedsarbejde, hvis det leves som et evangelisk råd, der ikke står isoleret fra de to øvrige evangeliske råd, fattigdom og lydighed.

22. Synodemedlemmerne er fast besluttede på at fremme en aktiv indsats med henblik på at øge præste- og ordenskald, samtidig med at de vil fortsætte deres analyse af de forskellige former, lægfolkets apostolat kan komme til udtryk i.

23. For at fremme denne indsats har biskopperne besluttet, i hvert bispedømme at oprette en kommission eller udpege dertil egnede personer. Hvis biskoppen ikke selv påtager sig opgaven, skal han i sit bispedømme udnævne mennesker, der holder nær kontakt med de teologiske højskoler, med kollegiefællesskaberne og med de teologistuderende, der overvejer et præstekald.

I hele dette problemkompleks om en pastoral linje, der er egnet til at fremme kald til præste- eller ordenslivet, skal biskopperne holde sig i nær kontakt med de religiøse ordeners øverste ledere.

24. Hvad eventuelle præsteforeninger angår, er

det nødvendigt at indskærpe Det andet Vatikanconcils lære om forholdet mellem præster og deres biskop:

a) Præster — såvel ordenspræster som sekularpræster — har sammen med biskoppen del i Kristi ene præstedømme. I kraft af deres vielse udgør alle præster et hierarkisk fællesskab med biskoppenes embede. Da sekularpræsterne tilmed er inkameret i en bestemt lokalkirke, udgør de »ét præsteskab og én familie, hvis far er biskoppen« (C.D. nr. 28).

b) Præsteskabets repræsenteres over for biskoppen af et præsteråd, som er et rådgivende organ.

c) Eventuelle præsteforeninger må derfor aldrig tilsløre præsternes hierarkiske forbundethed med deres biskop eller svække præsteskabets særlige natur eller biskoppens og præsterådets særlige funktion.

Hvis disse foreninger begynder at få karakter af et fagforbund, er de uforenelige med kirkens ånd og struktur.

Præsternes uddannelse

25. Biskopperne udtaler ensstemmigt deres bekymring og deres ønske om, at blive bistået af en cølibatær klerus, at kunne hverve kandidater, der følger sig kaldet dertil og ufortøvet at sætte alle sejl til for at opnå resultater på dette område.

Disse kandidaters uddannelse skal være i overensstemmelse med Det andet Vatikanconcils vedtægter, især med dekretet »Optatum totius« om præsternes uddannelse, eller med de dokumenter, som dette dekret senere har affødt, f.eks. den »ratio fundamentalis«, efterlyst af den første bispeynode i Rom.

26. Dette betyder at nævnte uddannelse kun kan sikres i egentlige præsteseminarier, enten seminarier der forestår hele uddannelsen, som i Rolduc, eller kollegier der fungerer som seminarier, selv om en stor del af undervisningen foregår ved et universitet eller et teologisk fakultet, som Den hellige Stol har godkendt.

27. For at kunne give adgang til præstestuderende skal disse fakulteter og teologiske højskoler opfylde forskellige betingelser. Hvad detaljerne i disse betingelser angår henviser synoden til de sagen vedrørende dokumenter, men for dog at nævne et par eksempler minder synoden om biskoppenes ret — især den lokale biskops ret — til over for disse højskoler at påberåbe sig sit ansvar for, at det er sandheden, der doceres og renfærdigheden, der praktiseres.

Endvidere kan nævnes biskoppenes ret til at udøve deres autoritet ved ansættelse eller afskedigelse af professorer, ved udarbejdelsen af læseplaner, med garanti for kirkens lære og at cølibatet overholdes.

Til slut nævnes biskoppenes beføjelser til at »ordne forholdene« for de gifte præster, der underviser ved disse skoler.

28. For at have kontrol med, hvorvidt disse krav er tilgodeset eller vil blive tilgodeset, især ved de teologiske højskoler, og for at kunne være sikker på, at kollegierne og seminariet i Rolduc fungerer efter kravene, skal biskopperne nedsætte en kommission, der skal have afsluttet sit arbejde inden 1. januar 1981. Denne kommission skal rådspørge ordenssamfundenes og kongregationernes øverste ledelse og samtidig tage hensyn til den lokale biskops kompetence.

Kommissionen skal forelægge resultaterne af sine undersøgelser for bispekonferencen, som skal videresende dem med sin egen kommentar til den romerske kongregation for kristens uddannelsesvæsen. Samtidigt skal det sikres, at de stillede krav opfyldes senest ved det nye akademiske studieårs begyndelse i september 1981.

Ordensfolk

29. De nederlandske biskopper værdsætter klosterlivet som »en gave, kirken modtager af sin Herre« (L. G. nr. 34). Biskopperne er sig deres ansvar bevidst for det gudind-

viende livs udfoldelse og inspiration. De vil lade denne ansvarsbevidsthed komme til udtryk i et snævert samarbejde med ordenssamfundenes øverste ledelse.

30. Synodens medlemmer udtrykker deres bekymring over manglen på novicer. De vil gøre hvad der er muligt for, at der i kirken og i de kristne fællesskaber skabes en større lydhørhed over for Gud, som kalder til netop klosters livsform, i håb om at mange beredvilligt vil besvare dette kald.

31. Mere end nogen sinde sætter biskopperne pris på den hjælp, de får gennem de mange klostersamfundes indsats i menighedsarbejdet, og på den åndelige indflydelse, der udgår fra abbedier og klostre og det kontemplative liv.

Lægfolkets særlige indsats

33. Synodemedlemmerne er sig bevidst, hvor stor en del af kirkens pastorale arbejde, der udføres af lægfolk. De udtaler udtrykkeligt deres tak og påskønnelse af hvad tusinder af lægfolk uselvsk og regelmæssigt og på utallige områder påtager sig af opgaver som f.eks. liturgiernes tilrettelæggelse, sociale aktiviteter, katekese for børn og voksne, sogne-

Biskopperne priser sig lykkelige over det samarbejde, der er opstået mellem bispekonferencen og de fire organisationer for ordensforesatte.

32. Med hensyn til hvad der kaldes »den følelsesmæssige integration« efterlyser synodemedlemmerne en utvetydig tolkning af dette udtryk. De indser vigtigheden af et sundt følelsesliv, forstået som hjertelighed og broderlighed mellem mennesker. Man kan henvise til både Paulus og Johannes for at bekræfte, at en korrekt opfattet kærlighed til Gud og Kristus i Ånden kan bidrage meget til, at også behovet for ømhed integreres i den broderlige kærlighed. Men synoden afviser ensstemmigt en slags »trede vej«, som er en tvetydig livsform mellem cølibat og ægteskab.

medhjælp samt indsatsen for retfærdighed og fred.

Disse lægfolk bidrager til, at kirken ofte under vanskelige kår er nærværende i et samfund, som bliver mere og mere afkristnet. Synoden giver udtryk for sin store beundring for de syges og ældres støtte til kirkens arbejde ved deres bøn og opofrelse.

Synoden 1970 var sammensat af de 7 biskopper og 1 hjælpebiskop, centralkommissionens 5 lægmænd, 10 valgte repræsentanter fra hvert af de 7 bispedømmer og 15 udpegede medlemmer. Vatikanet var utilfreds med, at »forbudte emner« som cølibat og kvindelige præster alligevel blev debatteret.

Nedenstående retningslinjer for det pastorale arbejde vil kun bære frugt, hvis de mange lægfolk, der nu er aktive, forbliver på deres post.

34. Synodens medlemmer konstaterer at kritiske grupper, som i øvrigt også tæller præster og ordensfolk blandt deres medlemmer, somme tider øver for stor pression i kirkelivet. Dette gælder i samme grad visse tidsskrifter og andre publikationer.

Denne pression kommer fra grupper med indbyrdes modsatte synspunkter: »progressive« på den ene side, »konservative« på den anden. Biskopperne indrømmer, at disse gruppers kritik til dels er velgrundet og ofte ledsaget af fornuftige forslag, og kan indeholde gavnlige impulser for kirkens pastorale arbejde, men kritikken får

en negativ virkning, hvor der generaliseres, hvor der er tale om fanatisme, om ren pression, om afvisning af enhver dialog og om uberettigede angreb på personer og kirkelige instanser.

Denne kritik fører kun til polarisering og skader udøvelsen af det biskoppelige embede og fællesskabet blandt de troende: Den undergraver den broderlige kærlighed og glæde, som burde være det umiskendelige tegn på den ånd, der præger det kristne liv.

Biskopperne vil alligevel opretholde kontakten med disse kritiske grupper, i håbet om at kunne udøve en neddæmpende indflydelse og for at holde sig direkte underrettet. Men de er samtidigt fast besluttet på, at påtåle enhver afvisning fra troen og kirke-disciplinen, for klart at markere, hvor grænserne for det sande fællesskab går.

Pastorale assistenter

35. Synoden foreslår oprettelsen af en biskoppelig kommission, som skal undersøge hvilke konkrete former lægfolkets aktive deltagelse i kirkens apostolat kan antage. Kommissionen skal udarbejde en oversigt over lægfolkets indsats på samtlige områder, især de områder, hvor der er tale om en erhvervs-mæssig virksomhed.

36. Kommissionen skal skabe klarhed over følgende:

a) Forskellen mellem præstens, diakonens og lægfolkets pastorale arbejdsområde.

b) Bøjetimeligheden i indførelsen af diakonatet, under henvisning til at dette vigtige og særlige kald blev genindført som et permanent embede (L.G. nr. 29).

c) De særlige opgaver, kirken betror lægfolket som heltidsbeskæftigelse af varig karakter, men som ikke kan betragtes som nye »embeder« eller »tjenester« (som f.eks. lektor- og akolyttjenesten) og heller ikke som en slags nye funktioner med altomfattende virkefelt, for at undgå at der skal opstå en slags parallel »klerus«, der fremtræder som et alternativt kald ved siden af præsteskab og diakonat. Man skal være på vagt for, at de lægfolk, der har fået disse funktioner, ikke præstere sig selv i menighederne som »indsat i et embede«.

I øvrigt har biskopperne erfaring for, at lægfolk i disse tjenester kan være højt værdsatte medarbejdere.

I alt dette skal kommissionen lade sig lede af koncildokumenterne, navnlig »Lumen Gentium« nr. 33 og »Apostolicam actuositatem« nr. 24, samt af de dokumenter, kongregationen for sakramenterne og liturgien har udstedt, især dekretet »Immensæ caritatis« af 29. januar 1973 og brevet til de svejtsiske biskopper af 17. juli 1979, samt brevet fra troselærekongregationen, dateret 5. marts 1979.

37. Blandt de præster, der er blevet dispenseret fra deres cølibatsforpligtelse eller -løfte, er der ad-

skillige der beklæder en stilling i undervisning eller sognearbejde. Bispe-synoden 1971 har krævet, at præster, der har forladt deres embede, »skal behandles retfærdigt og broderligt, men selv om de kan yde hjælp i kirkens tjeneste, skal de ikke have lov til at udøve præstelige funktioner«. I overensstemmelse med Den hellige Stols dekret beslutter denne synode følgende:

1) Disse præsters situation skal bringes i overensstemmelse med troselærekongregationens retningslinjer, især dem fra 1971 og 1972.

2) En sådan ordning lader sig selvsagt ikke gennemtvunge fra den ene dag til den anden, idet der må tages hensyn til personer og særlige omstændigheder.

3) Gennemførelsen af denne ordning skal overlades til den lokale biskops velovervejede pastorale vurdering, og heri skal han bistås af bispekonferencens råd og af den særlige biskoppelige kommission, der nøje skal analysere problemet med de pastorale assistenters status.

Kirkens liv med sakramenterne

Kapitel 4 omtaler fire vigtige områder af kirkens liv: Liturgien (nr. 38-40), bodens sakramente (41-42), katekesen (43-45) og det økumeniske arbejde (46).

Vi bringer dette sidste afsnit i et senere nummer.

red.

De 5 lægmænd fra den 7 mand store centralkommission.

Der er plads til mange tjenester i kirken

Fortsættelse af serien om Liturgikommisionens arbejde 7. og sidste del.

Af Bent Dalsgaard Larsen

Når vi taler om liturgi-fornyelse og menighedens aktive og bevidste deltagelse, er der et spørgsmål, der trænger sig på, et vanskeligt og vel ofte ømtåleligt spørgsmål, men et spørgsmål, det er nødvendigt at tale ud om: forholdet mellem præst og menighed. Kun alt for let kan menigheden opfatte den aktive og bevidste deltagelse, som om det nu er den, der skal bestemme, og at præsten hidtil har været for enerådende: og kun alt for let kan det for præsten blive vanskeligt at acceptere en nyordning, der faktisk stiller gudsfolket klart som et præsteligt folk.

Den afgørende hjælp til at løse de problemer, der kan opstå heraf, er uden tvivl en fordybelse i meningen med reformerne, således som den forklares i indledningerne til ritualerne og løbende af kirken. Hvis ikke det sker, risikerer vi, at præsten fristes til at miste den klare bevidsthed om sin identitet som præst og derfor måske endda ikke kan holde sin opgave ud, eller at lægfolket ikke virkeligt bliver gudsfolket, men søger sin identitet andre steder end i den Kristus, kirken forkynder, d.v.s. mister sin identitet som Guds folk.

Præsten leder sognet

Den bevidste og aktive deltagelse betyder ikke, at alle skal bestemme alt, den ophæver på ingen måde, at præsten leder liturgien og sognet. Præsten er ikke en funktionær, han er ikke en funktion af menigheden, således at han skal udføre det, som menigheden til enhver tid vil, — selv om han naturligvis lytter til det, der rører sig i menigheden.

Præsten er kaldet af Kristus ud af gudsfolket for at være præst for Gud og mennesker. Hans udgangspunkt er Kristus, hans vielse er et sakramente. Det er et personligt kald og en vielse for livet, antaget i frihed som dette menneskes eget ja til Gud.

Men så er det også Guds kald, der for præsten livet igennem og i alle forhold er det overordnede, og den sakramentale Kristus-virkelighed er det overordnede princip i udførelsen af det store kald, der er præstens: at repræsentere Kristus i kirkefællesskabet.

Præsten basis i kirkefællesskabet

På en vis måde er præsten derfor basis i kirkefællesskabet, for vi må huske, at det ved forståelsen af præstens stilling i kirkefællesskabet er vigtigt at inddrage Jesu ord til Peter: Du er klippen, og på denne klippe vil jeg bygge min kirke. Kristus bygger på mennesket Peter, og når Kristus vil bygge sin kirke på Peter, har vi heri et grundprincip, der er helt afgørende for al sand kirkeforståelse, og dette grundprincip skal med i vor forståelse af præstens plads i kirkefællesskabet.

— Men når det er klart forstået og accepteret, at præsten har en fra lægfolket væsensforskellig plads og bemyndigelse til at forvalte sakramenterne og lede liturgien, så er det også rigtigt at tilføje, at gudsfolket som helhed også har kald til at være gode husholdere over Guds mangfoldige nåde (1 Pet.4,10). Det er af afgørende betydning for denne forvaltning, hvorledes vi i det daglige som menighed omtaler, omgås, forholder os til sakramenterne og det liturgiske liv. Det er af afgørende betydning for det kristne liv, hvilke vilkår vi giver Guds store tilbud til os. Vi behøver blot at tænke på, hvor vigtigt det er, hvilke vilkår vi giver præsten i vore menigheder, og vi kan på samme måde spørge, hvorledes vi som kirkefællesskab forvalter ægteskabet, hvilke vilkår, vi giver det.

Organisk samarbejde efter Guds vilje

Forvalter vi disse to store sakramenter efter Kristi vilje? Givervi dem gode vil-

kår, disse to sakramenter, der har så mange lighedspunkter med hinanden?

Også i hele dette område har hele kirkefællesskabet en opgave i en bevidst og aktiv deltagelse, og ret forstået skulle vi herigennem kunne komme frem til en holdning og en indsats, der ikke splitter præst og menighed, men kalder alle ind i organisk samarbejde efter Guds vilje.

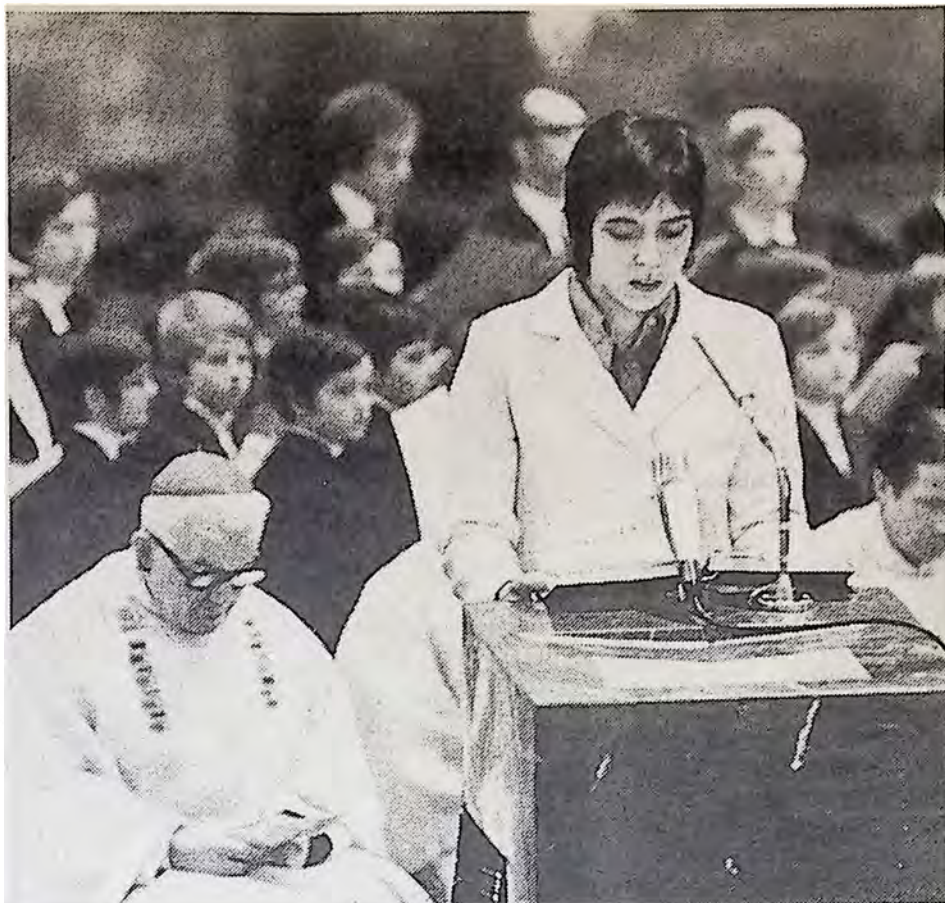
En sidste ting: den bevidste og aktive deltagelse kan misforstås derhen, at der primært skulle være tale om ydre aktivitet. Ved liturgireformernes gennemførelse er det kommet frem, at der i flere tilfælde opstår en så stor aktivitet, så mange ændringer, så megen uro, at det går alvorligt ud over selve den liturgiske grundholdning og sammenhæng.

Stilheden i liturgien

Der er derfor officielt f.eks. blevet peget på, at stilheden har en vigtig plads i liturgien, og at momenter af stilhed skal indgå. Liturgi og bøn forudsætter en betragende stilhed og en lyttende opmærksomhed. Industrisamfundets uro og støjforureningen i vor tid kan være en alvorlig hindring for liturgi. Men den liturgiske stilhed er uden tvivl netop én af de ting, kirken kan og bør tjene mennesket med i vor tid. Stilheden er en nødvendig del af troens liv. Tilbedelsen er dens kerne. Et gammelt ord siger, tager du bort stilheden, tager du bort fromheden, og der ligger vel en dyb sandhed heri.

Gift for liturgien

— Vi må også huske, at liturgi er symboler og tegn, og ydre og indre ro er forudsætning for at opleve og se symbolers betydning. En helt upoetisk, for ikke at tale om en materialistisk mentalitet er gift for liturgien og må ikke præge den. Kærligheden er stor poesi, ofte et drama, og det er jo selve kærlighedens mysterium, vi samles

Vi må også huske, at liturgi er symboler og tegn, og ydre og indre ro er forudsætning for at opleve og se symbolers betydning.

om i liturgien og dens højdepunkt: eukaristien.

Liturgiernes fornyelse må derfor også ske i en rolig og organisk udvikling, hvor både kontinuiteten med fædrenes tro og reform med påkrævede ændringer hører med. Fornyelsen sker ikke kun for vor egen skyld og for kirkens skyld, den sker og skal ske for vore ikke-katolske medkristnes skyld og for alle vore medmen-

neskers skyld, for verdens skyld.

Det er kirkens opgave at værne mennesket, det menneske, der kun alt for ofte og alt for mange steder i verden sættes til side og kues. Det er kirkens opgave at tjene menneskets fuldstændige befrielse, dets frelse. Det er kirkens opgave at tjene Guds ønske at frelse mennesket, ikke fra verden men i verden. Det er kirkens

opgave at tjene, at mennesket frelses fra det onde og når den evige forløsning ved Kristus. For det er jo for alle menneskers skyld, Kristus er kommet: her kan vi ingen grænser sætte. Han er alle menneskers frelser, menneskets forløser. I liturgien samles Guds folk om Frelseren Kristus, idet det forkynder hans død, priser hans opstandelse og forventer hans komme i herlighed.

Sommerens retræter på Sostrup Kloster

Velegnet for både unge og familier med børn

På biskoppens vegne indbydes også i år til en uges menighedsfællesskab på Sostrup Kloster. Ugen er velegnet både til unge under uddannelse og til familier med børn. Søstre indretter stadig flere lejligheder til familierne, så de både kan være sig selv og deltage i det større fællesskab. Børnene vil som sædvanlig blive passet og undervist af børnekateketer.

Ugens tema bliver i år det meget aktuelle: Min tro, vores tro, kirkens tro. Hvad er tro? hvordan kommer vi til tro? hvordan er kirken kommet til sin tro? er den uforanderlig? ufejlbar? hvordan oplever vi forbindelsen til kirkens tro? hvad gør vi i tilfælde af konflikt? — Det er disse spørgsmål, som vil blive belyst, dels i læreoplæg af

ugens præst, dels i oplæg til gruppe- og plenumdrøftelser af nogle af deltagerne.

Man kan vælge mellem to uger:

I. Søndag den 22. juni kl. 19 — lørdag den 28. juni kl. 11.30 eller

II. Søndag den 29. juni kl. 19 — lørdag den 5. juli kl. 11.30.

Da biskoppen desværre selv vil være forhindret i at være til stede på grund af et vigtigt møde i udlandet, vil søgnepræst Lars Messerschmidt være præst for retræte I og den norske dominikanerpater Albert Raulin for retræte II.

Pris: kr. 625. Unge under uddannelse: kr. 400. Børn under 14 år: kr. 325. Børn under 3 år: gratis. Familier med mindst 3 be-

talende børn: kr. 225 pr. barn.

Lagner, håndklæde, serviet medbringes eller lejes på stedet for kr. 22.

For dem, der selv sørger for overnatning (privat, campingvogn, telt): kr. 460. Børn: kr. 230. Halve fripladser kan søges skriftligt.

Tilmelding inden 1. maj sker ved indbetaling af depositum kr. 100 og opgivelse af navn, stilling, adresse, telefon samt den ønskede uge (retræte I el. II) på giroblanket til Katolsk Bispekontor, Bredgade 69A, 1260 København K. Giro: 500 14 71.

Forespørgsler til Ebba Falk, Katolsk Bispekontor, tlf. (01) 11 60 80 kl. 10-14 undt. fredag.

Foldere med nærmere oplysninger kan fås hos søgnepræsterne.

Vejene til fællesskab og kirkelig enhed

Fortsat fælles studium om Peters-embedet, nadveren og modeller for enhed mellem protestanter og katolikker

Rom/Geneve (KIPA) — Den fælles evangelisk-lutherske/romersk-katolske kommission har efter ønske fra Det lutherske Verdensforbund i Geneve og Det romerske Enhedssekretariat i Rom udarbejdet tre dokumenter som afslutning på en uges intens arbejde. Dokumenterne beskæftiger sig med Augsburgs Bekendelse, præsteembedet og med vejene til fællesskab og kirkelig enhed. Som det hedder i en i Rom og Geneve offentliggjort erklæring, anbefaler kommissionen udtrykkeligt kirkerne at modtage disse dokumenter og tilægne sig dem.

I kommissionens stillingtagen til »Confessio Augustana«, det lutherske bekendelsesskrift, der for 450 år siden blev fremlagt på rigsdagen i Augsburg, hedder det ordret: »Katolikker og lutheranere har i overvejelsen af Den augsburgske Bekendelse en sikker fælles opfattelse af grundlæggende trossandheder, der peger hen på Jesus Kristus, vor tros levende midtpunkt.« Senere i det samme dokument, der har titlen »Alle under én Kristus«, hedder det: »I betragtning af vor nuværende konkrete situations nye spørgsmål, udfordringer og chancer kan vi ikke nø-

jes med at gentage bekendelsen fra 1530 og vise tilbage til den.

Dokumentet offentliggøres senere

Det, som vi har genopdaget som udtryk for vor fælles tro, må udtrykkes på en ny måde. Det vil vise vej til en bekendelse her og i dag, hvori katolikker og lutheranere — ikke længere adskilte og i modsætning til hinanden, men sammen — aflægger vidnesbyrd om budskabet om verdens frelse i Jesus Kristus og forkynder det som Guds fornyede nådestilbud«.

Dokumentet om Augsburg

burger Bekendelsen omfatter i alt 28 punkter. Det bygger på resultaterne af den siden 1967 førte luthersk-katolske dialog. Dokumentet vil først blive offentliggjort, når det er endeligt gennemarbejdet og oversat. Som det hedder i erklæringen, er der i dette dokument givet »udtryk for mange fælles opfattelser«, men også »de åbne spørgsmål« er blevet formuleret deri.

Det andet dokument, som kommissionen har fået færdigt, handler om præsteembedet i kirken med særlig hensyntagen til

bispeembedet. Her konstaterer kommissionens medlemmer »en række væsentlige overensstemmelser og betydende konvergencer i kirkernes embedsforståelse«.

Petersembedet

Dokumentet »Vej til fællesskab« opmuntrer »til mange konkrete skridt, der på afgørende vis kan fremme det økumeniske liv i menighederne og på andre planer«.

I løbet af mødet, der fandt sted sidst i februar, besluttede de to kirkers fælleskommission at fortsætte det fælles studium om Peters-embedet, om den gensidige adgang til

nadveren og om modeller for enheden. Kommissionens næste møde er planlagt til at skulle finde sted i begyndelsen af 1981.

Den lutherske præsident for kommissionen er professor dr. George A. Lindbeck fra New Haven i USA, den katolske præsident er biskop Hans L. Martensen af København.

Dialogen med anglikanerne nærmer sig afslutningen

Fuld enhed det erklærede mål

(KIPA) — Pavens besøg hos patriarken af Konstantinopel og oprettelsen af en officiel blandet kommission af ortodokse og katolikker synes ligesom den genvakte interesse for Den augsburgske Bekendelse at give indtryk af, at det økumeniske arbejdes tyngdepunkter ligger i samtalerne med østkirkerne, hhv. de lutherske kirker.

Men mens de sidste repræsentanter til den officielle dialog mellem ortodoksien og den romersk-katolske kirke først for nyligt er blevet udnævnt, og mens kardinal Ratzinger i et interview i »Lutherische Monatsheften« (dec. 1979) har søgt at bringe forventningerne til dialo-

gen med lutheranerne ned på et plan, der svarer til de nuværende økumeniske muligheder, så er den anglikansk/romersk-katolske kommissions arbejde ved at nærme sig afslutningen.

Først en intern anglikansk dialog

Mens der allerede foreligger fælles redigerede og kommenterede dokumenter til temaerne »eukaristi« og »ordination« bliver der for tiden arbejdet med endnu en kommentar til dokumentet om autoriteten i kirken.

Inden for disse to kirker er det nu faktisk op til de ledende at afgøre, hvilke skridt, der endnu skal tages, inden man når til en

organisk, dvs. fuld enhed, hvad der er det erklærede mål for den anglikansk/romersk-katolske økumenisme.

Endnu belastes forholdet mellem de to kirker dog af, at det i nogle anglikanske kirker er blevet skik også at give kvinder adgang til præsteembedet. Anglikanerne er selv uenige i deres stillingtagen til kvinders ordination: en intern anglikansk dialog skal i den nærmeste tid skabe klarhed og forhindre at — som det må befrygtes visse steder i USA — spørgsmålet om kvinders ordination skal føre til en yderligere splittelse inden for den anglikanske kirke.

Danske Kirkedage 1980 i Aalborg

Frihed og fællesskab temaet på kirkedagene

Atter i år afholdes Danske Kirkedage, denne gang i Ålborg, med den katolske kirke som medindbyder.

Man har valgt som tema: Frihed og Fællesskab, fordi netop disse ord er dækkende for meget af den drøftelse, der i disse år finder sted mellem mennesker, der skal dele tilværelse med hinanden, i familie, i menighed og i samfund — i den lille sammenhæng som i den store.

Bøme-ungdomssektionen

Hver formiddag vil 4 sektioner arbejde med hver sit tema, sit gruppetilbud og sine foredragsholdere:

1. Mennesket. Se med dine hænder — føl med dine ører.
2. Mennesket i det nære samfund.
3. Mennesket som et folk.

4. Mennesket i verdenssammenhæng.

På alle eftermiddage vil der være tværgående tilbud og arrangementer for børn og voksne i fællesskab. Om aftenene vil der blive 4 fællesforedrag over hovedtemaet og derefter valg mellem diskussion af foredragene eller deltagelse i andre »kulturelle« arrangementer.

Hver formiddag vil der være en aldersopdelt børnesektion med eget arbejde, og en selvstændig sektion for unge mellem 14 og 17 år vil få sit eget program over hovedtemaet.

På »Mulighedernes Marked« inviteres interesserede grupper og organisationer til at præsentere deres ærinde, ikke blot gennem stande og plakater, men også ved på selve udstillingsstedet at formidle en levende dialog med publikum ude i byen vil der blive koncerter, udstillinger, gadeteater m.v.

Studiehefte

Der bliver mange forskellige former for indkvartering at vælge imellem — alt efter smag, behag og hvad pengepungen tillader: hotel, kollegium,

skole, privat indkvartering og camping. For dem der ønsker bespisning kan tilbydes 3 daglige måltider til en samlet pris af ca. kr. 35,-.

En forsmag på hvad temaet »Frihed og Fællesskab« kan indeholde kan man få ved at læse og drøfte det studiehefte på 80 sider som er udgivet. Det koster kr. 10,- (kr. 7,50 ved køb af 10 stk. og derover) og fås i sekretariatet, Nørregade 11, 1165 København, tlf. 01-155927. Herfra vil man også kunne rekvirere endeligt program og tilmeldingsblanket.

Deltagerafgift kr. 210,- (børn under 12 år 0 kr., 12-17 år 60 kr.)

Danske Kirkedage er blevet til i et bredt økumenisk samarbejde mellem Folkekirken og adskillige frikirker, og vi håber, at der også fra katolsk side vil være mange, der slutter op om dette arrangement, for — alle forskelle til trods — i ferietiden at kunne samles til nogle dages samvær, fællesskab og gensidig inspiration til det hverdagsliv, der følger efter. Den katolske kirkes repræsentantskab på kirkedagene

Assisi-kredsens årsmøde og generalforsamling

Medlemstallet er steget til 400

Søndag d. 9. marts holdt Assisi-kredsen årsmøde og generalforsamling på Lukasstiftelsen i Hellerup.

Formanden bød velkommen og konstaterede, at medlemstallet var steget til godt 400, hvoraf ca. 125 var mødt til generalforsamlingen og godt 200 til det senere møde. I øvrigt var 1979 gået godt med 3 fuldt besatte rejser til Assisi, samt et forårsmøde og en weekend på Sostrup Slot. Der var ydet støtte til et studieophold i Assisi for en ung mand. Succes'en med Johs. Jørgensens bog »Den hellige Frans af Assisi« er taget op med

genoptryk af »Pilgrimsbogen«, der fra 1. april fås i boghandelen. En Assisi-film er optaget af pastor Erik Strid og er nu færdigklippet under navnet »Blomsterkrans«.

Ny livsstil

Efter kassererens regnskabsaflæggelse blev mindstekontingentet vedtaget forhøjet fra 20 til 25 kr. årligt (50 kr. for ægtepar).

Af bestyrelsen udgik Giel Gommans og nyvalgt blev Tage Bülow-Hansen og som suppleant Susanne Scavenius.

Efter generalforsamlin-

gen holdt Jørgen Lissner foredrag om »Ny livsstil — romantik eller sund fornuft?« Foredraget mundede ud i at påpege nødvendigheden af nøjsomhed, ikke blot som en privat handling, men også som en politisk handling, på en sådan måde at man søger at vinde politisk gehør for lovændringer, der rækker ved de nuværende produktions- og forbrugsmønstre, hvorved man dirigerer produktionen væk fra et kunstigt skabt behov og henimod varer og tjenesteydelser, der imødekommer ægte sociale behov.

Knud Nørholm

Hans Jorna holder 40 års præstejubilæum

Virker stadig i Den kirkelige Domstol

Pastor Hans Jorna kunne d. 23. marts holde 40 års præstejubilæum, men vil først fejre det på et senere tidspunkt på grund af sygdom og hospitalsindlæggelse.

Johannes H. Jorna blev født i Amersfoort i Holland 1914 i en dybt katolsk familie, hvor ældste søn måtte blive præst. Studierne kom til at foregå i Rom, og her fandt også præstevielsen sted den 23. marts 1940. John Henry

Hans Jorna

Newmann-studiet var den særlige interesse og kunne have ført vidt, om ikke pastor Jorna var blevet kaldt til Danmark. Her savnedes en præst med særlig viden i kanonisk ret — og pastor Jorna gik i gang med kirkeretlige studier og blev dr. jur. can.

»Gik i havnen«

I Danmark blev han en tid kapellan ved Sankt Antoni Kirke under pastor Ballin, som efterhånden så mange andre. Efter en tid som sognepræst i Køge kom han tilbage til Sankt Antoni sogn, nu som sognepræst. Her kom han til at virke i 32 år, indtil den nye kirke, præstegård og plejehjem var opført. Men dette byggeri kom i mange måder til at trække store veksler på pastor Jorna, indtil han endelig kunne flytte ind i den nye præstebolig, og indvielsen af vor nye Sankt Antoni Kirke kunne finde sted.

Intet under, at helbredet svigtede, så pastor Jorna måtte trække sig tilbage som sognepræst. I al denne tid havde han også — bl.a. på grund af sit store sprog-talent — måttet virke som sømandspræsten, »der gik i havnen« for at øve sjælesorg på skibene, foruden det meget krævende arbejde som det juridiske medlem af »Den Kirkelige Domstol«, hvor han stadig virker.

Pastor Jorna har fra sin tid i Rom mange venner i alle verdensdele, som han stadig står i kontakt med. Også herhjemme er vi mange — også udenfor vor egen kreds — der har lært at værdsætte pastor Jorna med de vidtspændende interesser indenfor musikens, kunstens og bogens verden. Venner i Sankt Antoni menighed i Brønshøj bringer ham herved en varm tak for hans altid vågne præstesind og for hans trofaste venskab.

Mange husker også Knud Ballin i hans utrættelige iver for at skaffe midler til en ny kirke for Skt. Antoni menighed. Gurlu Lange og nu afdøde fru Metz sammen med deres sognepræst ved et af de mange sommermarkeder.

En præst og en ven

Knud Ballin fejrer 50 års præstejubilæum

Den 5. april er det 50 år siden, Knud Ballin modtog sin præstevielse i København. Han var da 26 år. To år tidligere var hans lidt ældre bror, præmonstratenseren Olaf Jan Ballin blevet præsteviet i Averbode. Nogle år før var bror Bengt død som 31-årig Benediktineroblat i Clervaux, og lille søster Gertrud blev senere benediktinerinde i Sankt Liobas orden under navnet søster Maria Birgitta. Store søster Ester havde som det eneste af sølvmeden Mogens Ballins fem børn giftet sig og stiftet familie. Hvordan var dog dette hjem, der fostrede sådanne børn?

Hjemmet

Tidligst mistede det børnerige hjem moderen Grit d'Auchamp, hvorefter faderen lagde alt andet til side for at hellige sig den katolske opdragelse af børneflokkene. Det blev dog ikke forundt ham i ret mange år. Allerede i 1914 døde Mogens Ballin efter et svært sygeleje og de fem børn var forældreløse. De var da 14, 13, 12, 10 og 9 år gamle. Bedsteforældrene på moderens side levede ikke mere, og det blev da farmor, den 70-årige jødiske Ida Ballin, der påtog sig børnenes videre opdragelse. Hun, der var jøde af overbevisning og opdragelse, opdrog loyalt overfor sønnens ønske, børneflokkene i den katolske tro, bl.a. bistået af børnenes sognepræst.

I dette hjem har monsignore Knud Ballin sin rod, og det har sat et udslette-

ligt præg på ham. Det var et hjem fuldt af liv og temperament, af hjertlighed og franciskansk enkelhed, et hjem hvor mange venner færdedes med glæde. Men det var også »med de dybe længsler velbekendt, kun fyldestgjort af glans fra evigheden«.

Skt. Antoni

Vores bekendtskab med Knud Ballin går helt tilbage til barndommen, hvor de Ballinske børn kom i mit hjem, måske på grund af vor fælles sognepræst og ven, pater Ludvig Günther ved Sankt Andreas Kollegium i Ordrup, hvor drengene også gik i skole. Jeg mindes Knud med studentterhuen på sned suse forbi på en larmende motorcykel, senere som ung præst i Academicum Catholicum, hvor vi tidligt havde vores gang, og hvor så mange trofaste venskaber sluttedes. Her kom bl.a. Peter Schindler og Hubert Messerschmidt i et levende og sprælsk studentermiljø i den katolske højborg »Vesterhus«. Vi kom til at sidde sammen i A. C.s bestyrelse, og mange styrelsesmøder blev holdt hjemme hos os i vores to-værelses. Her grundlagdes vores venskab, et venskab, der senere også kom til at omfatte vore børn: Onkel Knud blev et fast punkt i deres tilværelse — ikke mindst da han senere blev sognepræst i Sankt Antoni sogn, som vi hørte til.

Kort efter at han i 1945 var vendt hjem med den danske brigade fra Sverige, gik vore fem børn en

dag og ventede spændt det aftalte besøg af onkel Knud. De var så store, at de ville glæde ham med det bedste, de vidste: deres egne hjemmelavede pandekager. Men vi ventede og ventede — efter flere timers forløb dukkede pastor Ballin op. På vej til os var han kommet forbi en skole, hvor man netop var i gang med at indkvartere flygtninge. Intuitivt fornemmede han, at her måske kunne være brug for en præst. Resolut stoppede han op og gik ind, — og der var brug for præsten! Det blev indledningen til 35 års utrætteligt karitativt arbejde — (han blev ikke snydt for pigerens pandekager!)

Tak

Mange vil sikkert bedst kende pastor Ballin fra andre sider af hans virke, der så vist har været mangesidigt og som altid gjaldt hjælp til medmennesket. Når han har set en opgave, har han resolut taget fat, indtil opgaven var løst fra hans side, og det hvidenten det har drejet sig om at sørge for søndagsmesser i sommerlandet, levnedsmiddelpakker til flygtninge i truede områder eller om organisationsarbejde, katolsk højskole, katolsk menighedspleje, katolsk spejderarbejde — ja, man kan blive ved i det uendelige.

Men lad os nu blot slutte med at sige: Tak, Knud, for alt hvad du som præst og som menneske har betydet for dine venner og deres børn!

Bodil og Ditlev

Nyt fra Caritas

Caritas Danmark besøger flygtningelejre i Macao

Næstformanden for Caritas Danmark Anne Lise Timmermann er netop vendt hjem fra Det fjerne Østen, hvor hun som medlem af en lille delegation fra ICMC (den internationale katolske flygtningekommission) har været ude at tilse forskellige flygtningelejre med henblik på, hvordan det er gået med den hjælp, der allerede er blevet ydet, og hvilken form for hjælp der yderligere er behov for. Bl.a. besøgte Anne Lise Timmermann Macao, hvor Caritas Danmark sammen med Dansk Flygtningehjælp har betalt en generator og to pumper, så der nu er lys og vand i de to lejre, men her er Anne Lise Timmermanns egen rapport:

Mere end 3000 flygtninge

»Macao er en halvø syd for Hong Kong, en portugisisk koloni med selvstyre. I alt er der ankommet 5347 flygtninge til Macao. I dag findes der 3236 flygtninge fordelt på 2 lejre — her er i det sidste år blevet født 114 børn. Lejrene

ledes af katolske præster, og kaptajnerne fra flygtningebådene deltager i lejrledelsen.

Lejrene er åbne. Der arbejdes flittigt med fremstilling af kunstige blomster, nøgleringe o.l. Herved kan en familie med en arbejdsdag på 10 timer tjene 1 dollar daglig. Der er undervisning for både voksne og børn af lærere, som selv er flygtninge. Undervisningen omfatter såvel sprog som praktiske fag. Der er både læge og tandlæge, og patienter kan indlægges på de lokale hospitaler.

Spedalske

Fra Caritas Danmark har vi skaffet 15.000 dollar og fra Dansk Flygtningehjælp er der bevilget 32.000 dollar til installation af en generator og 2 pumper, som kan klare vand- og elektricitetsforsyningen. Da generatoren vil blive placeret i en spedalskhedskoloni, vil el- og vandforsyningen her også blive forbedret. Denne hjælp har stor betydning for såvel flygtninge som spedalske.

Den ene lejr var i en sneringsmoden skole, den anden bestod af barakker med sengepladser bestående af brikse, stablet oven på hinanden i 3 lag. De sanitære forhold var dårlige.

Fasteaktionen

Som De kan se, er der stadigvæk et stort behov for hjælp. I Caritas har vi takket være Deres støtte også mulighed for at hjælpe, idet vi i februar modtog 14.915 kr. fra de mennesker, der har bedt om 12 giro-kort og pr. den 19.3.-80 har vi alene i marts modtaget 17.179 kr. Om de skal bruges i Macao eller nogle af de mange andre steder, der beder os om hjælp er endnu ikke afgjort.

Den 19.3.-80 var der foreløbigt kommet ca. 136.000 kr. til fasteaktionen, et meget flot resultat så tidligt i fasten.

Vi vil gerne udtrykke vor varmeste tak for alle de bidrag, vi har modtaget både til vort eget arbejde og til fasteaktionen.

Caritas Danmark

Danske soldater får mulighed for at komme til Lourdes

Soldatervalgfarten den 4.-11. juni samler ca. 18.000 fra omkring 15 nationer

I Lourdes, valfartsstedet i Pyrenæerne i Sydfrankrig, sætter tusindvis af soldater fra mange nationer hvert år hinanden stævne. Sidste år kom 18.000 soldater fra 15 nationer. Igennem de sidste mange år har også danske soldater deltaget, og igen i år er der kommet invitation.

Hvad er en soldater-valfart? Den har intet med en kondi-march at gøre, men er et religiøst præget stævne i et format og en form, vi ikke er vant til herhjemme. Det er en ældgammel tradition at drage på pilgrimsfærd til steder, som har fået særlig religiøs betydning, f.eks. besøges Jerusalem af pilgrimme tilhørende mange forskellige religioner. Siden Guds Moder 11. februar 1858 første gang viste sig for den 14-årige Bernadette Soubirous er Lourdes blevet et mere og mere søgt valfartssted. Mere end 3 mill. pilgrimme samles hvert år omkring grotten, hvor Guds Moder viste sig, og hvor Bernadette på dennes befaling med hænderne gravede en kilde, som man ikke har kunnet give en naturlig forklaring på, frem.

Fransk initiativ

Det franske forsvar arrangerede i en årrække valfarter til Lourdes for sit personel. I begyndelsen af 50'erne inviteredes andre landes militære styrker med, og ud af dette initiativ er vokset en tradition

for, at soldater fra mange lande hvert år sætter hinanden stævne, for dels sammen at deltage i religiøse aktiviteter og dels nyde godt af hinandens selskab.

Stor teltlejr

I Tyskland har hvert af de store trossamfund sin militærbiskop. Den katolske militærbiskop har organiseret den tyske deltagelse på den måde, at der sendes særtog til Lourdes fra seks forskellige steder i Tyskland. Skandinaviske soldater er inviteret til at rejse med det særtog, som udgår fra Hamburg.

I Lourdes finder indkvartering sted i en stor teltlejr, som den franske hær etablerer. Lejren har flere faste installationer. Forplejning er det ligeledes franskmændene, der står for, og de forplejer lige fra indrejse og til udrejse fra Frankrig.

For danske deltagere vil afrejse i år finde sted onsdag d. 4. juni sent om aftenen. Hjemkomst finder sted onsdag d. 11. juni først på aftenen.

I valfarten kan deltage militært personel af alle kategorier og værn. Kvindeligt personel vil dog blive indlogeret på hotel i Lourdes.

Indbydelsen til at deltage gælder primært katolikker. Ikke katolikker vil dog i begrænset omfang kunne deltage.

Prisen (rejse, indkvarter-

ing og forplejning) er for værnepligtige kr. 850, øvrigt mandligt personel kr. 900, kvindeligt kr. 1500.

Sidste dag for tilmelding er d. 5. maj. Rejsen gennemføres i uniform. De fornødne tilladelser hertil søges kollektivt af valfartsledelsen.

Yderligere oplysninger kan indhentes hos premierløjtnant P.O. Darville, Kastellet, tlf. (01) 13 10 52 efter kl. 16.00 eller hos Pater K. Aa. Nielsen, Jens Jessensvej 5, 2000 København F., tlf. (01) 71 79 66.

Per Darville
Knud Aage Nielsen SJ

Munke-væsenet og kunst tema på Yale universitetet

For at fejre 1500 året for den hellige Benedikt af Nursias fødsel (480) afholdt Yale Universitetet, USA, i marts måned et tredages videnskabeligt kollokvium over temaet Munkevæsenet og Kunst. Temaet blev behandlet af 18 forskere indenfor litteratur-, kunst-, musik-, teater- og kirkehistorie. Pater Niels Krogh Rasmussen, o.p., University of Notre Dame, talte således om »Middelalderlige liturgiske kar«.

Stillinger tilbydes

Skt. Mikael Skole, Randers

søger pr. 1.8.-80 1-2 lærere, som kan undervise i musik, special undervisning og almindelige skolefag.

Skt. Mikael Skole er en katolsk friskole og som sådan henvender sig til ansøgere, som er indstillet på sammen med lærerkollegiet at tegne skolens kristne linie. Skolen har for tiden 15 lærere og ca. 160 elever på børnehaveklasse til 7. klassetrin.

Overbygningen påbegyndes efter sommerferien og erfaring med undervisning i 8-10 klasse vil være en fordel.

Løn og pensionsforhold som i den offentlige skole.

Ansættelsen sker i h.t. overenskomst mellem Foreningen af katolske skoler i Danmark og FGL.

Ansøgningen sendes til skoleleder Michael Møller, Skt. Mikael Skole, Kasernevej 7, 8900 Randers, der også gerne giver yderligere oplysninger på tlf. 06 42 41 65. Ansøgningen må være skolen i hænde senest d. 18. april 1980.

Annoncer

Tekstsideannoncer, pr. mm ..... kr. 3.00
Rubrikannoncer, pr. mm ..... kr. 2.00

Møder og arrangementer

Det sker på Magleås:

Det sker på Magleås:
Lørdag den 19. til søndag den 20.
Kvindernes U-Landsudvalg holder en Samarbejdskonference. Leder er Kirsten Jørgensen.

Freddag den 25. til søndag den 27.
Den Amerikanske Kirke i Danmark holder menighedsrettræte. Leder er Gordon Jensen.

Mandag den 28. til torsdag den 1.5.
Sr. Madeline Eugénie arrangerer en retræte for ældre fra Rygård.

Taizé-messe i Sankt Hans Kirke i Hørsholm

adr. Marlevvej 6.

Lørdag den 19. april kl. 17.30-20.30.

For tredje gang indbydes alle interesserede til at deltage i en Taizé-gudstjeneste i kirken i Hørsholm. Programmet ser således ud:

Kl. 17.30: Oplæg, udveksling af meninger og formulering af enkelte forbønner til messen (sker i mindre grupper).

Kl. 18.30: Messe i Taizé stil, hvor de fleste af os sidder på gulvet. De musikalske indslag foregår som i Taizé.

Kl. 19.30: Der serveres en let spise. Drikkevarer kan købes.

Kl. 20.15: Der afsluttes med en kort andagt/meditation.

Deltagelse i gudstjenesten er naturligvis gratis, men der vil blive en ringe betaling for spise og drikke. Hjertelig velkommen.

Birkerød-Hillerød-Hørsholm KUK.

Jubilæumsstævne i Pindstrup

Skt. Mikael kapel i Pindstrup fylder den 21. april 50 år. Derfor inviterer vi alle Pindstrupvenner, katolikker i Århus sogn og alle landet over, der har haft tilknytning til Pindstrup, til fødselsdagen. Festen fejres 2. pinsedag, den 26. maj. Biskop H. L. Martensen fejrer hjemmessen kl. 10.30. Derefter festmiddag på »Skovens Perle«, kaffeboard, underholdning og leg for børn. Slut ca. kl. 16.00. Pris kr. 50,00.

Tilmelding inden 4 maj: Sognekontoret, Ryegade 26, 8100 Århus C. Tlf. (06) 13 56 66.

Hillerød - Birkerød - Hørsholm

Bem. ændrede messetider fra maj til og med august: Hørsholm kl. 9, Birkerød kl. 10 og Hillerød kl. 11.

Den nordiske valfart til Lourdes

22. til 29. august 1980.

8 dages flyrejse med fuld pension. Pris på hotel ..... Kr. 2750,-
Særpris for syge og handicappede på »Accueil Ste Bernadette« ..... Kr. 1875,-
Valfartspræst: Pater Per Waagø, o.m.i.
Læger, sygeplejersker, samaritter medfølger.

Program og tilmeldelser:

Valfartskomiteén
Barsehøj 25, 2900 Hellerup
Telefon 01 - 65 63 41 (bedst om aftenen)

Bistand

Katolske Menighedsplejer

Bréddgade 69A, st., 1260 København K.
Kontoret har åbent tirsdag og torsdag fra kl. 14-16. Telefon (01) 15 23 03. Postgiro 6466397.

Personlige

Selvstændig landmand!

Ærlig, stabil og kristelig indstilling, søger bekendtskab (bofællesskab) med kvinde helst mellem 35-45 år, der ønsker at bo på landet. Henvendelse på tlf. 06 88 62 97. Bedst efter 19.

Salg og service

BENZONS BEGRAVELSES-FORRETNING

34 46 01 - 86 60 56

FASANVEJENS BEDEMANDS-FORRETNING

Ndr. Fasanvej 76
86 60 56 - 86 60 30

Begravelse og bisættelse ordnes for alle trossamfund. Alle aftaler kan træffes i hjemmet. Efter lukketid tlf. 15 88 61. Søn- og helligdage: 86 60 56

BEGRAVELSE

ordnes smukt og omhyggeligt v/bedemand **Hardy Nielsen**

Begravelsesforretningen

Amagerbrogade 155,

Aftaler kan træffes i Deres hjem. Ring venligst 01-55 55 55 ell. Taastrup 02-99 01 58. Døgnvagt: 01-50 43 08.

Niels Steensens Bibliotek

Stenosgade 9, 1616 København V.

Åbent: tirsdag og torsdag kl. 17 - 19 onsdag og fredag kl. 10 - 14

Tlf. 01 226422. Postgiro 70 779 63.

Mogens Larsen

Ramsherred 31, Åbenrå
Telefon 62 25 30 - 31

Lys - Kraft - Varme

A. Mougard A/S

entreprenør- og murerfirma
Århus C
Telefon 14 20 23 - 13 83 23

Missionshotellet Ansgar

Colbjørnsensgade 29
1652 Kbh. V. Tlf. 01 21 21 96
Værelser med og uden brusebad WC
Store familieværelser - spec. vinterpris.
Maria d. los Angeles og Torben Abildgaard

L. BASSE

Kaffe . Vin . Konserver
Hjørnet af NNørregade og Jyllandsgade
Esbjerg
Telefon 12 05 78

Tømrer/snedkerarbejde

Modernisering
Køkkener
Vinduer - døre
Isolering

Jon Hedenborg, Roskilde
Tlf. (03) 37 37 31, kl. 16-18.

Præsterådet i Basel drøfter Kung-sagen

Kirken må være åben over for tidens anliggender

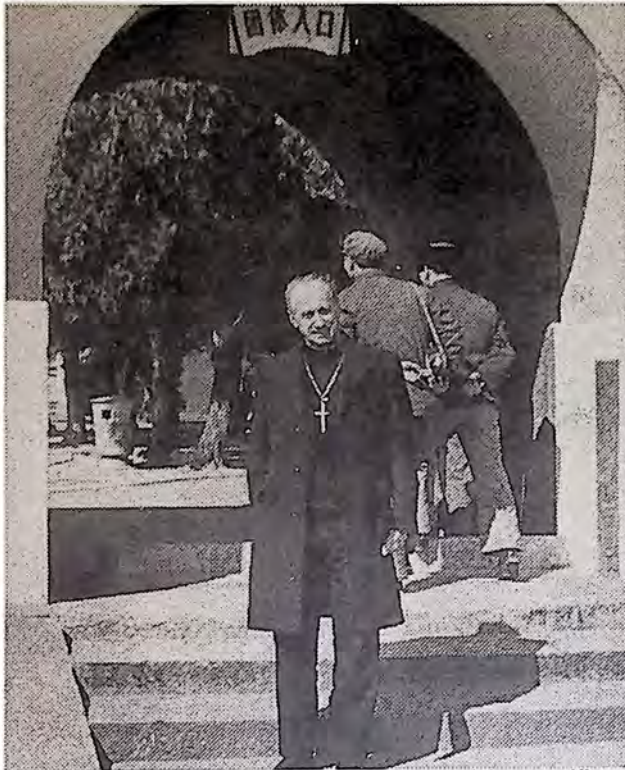
Morschack, Svejts (KIPA) — På et møde i Morschack beskæftigede Basels præsteråd sig bl.a. med »Tilfældet Kung«, fordi professor Hans Kung som præst er knyttet til bispedømmet Basel.

Ved drøftelsernes begyndelse gav biskop Anton Hänggi præsterne oplysning om enkeltheder i handlingsforløbet og bad dem komme med forslag om, hvordan den opståede krise kunne overvindes.

Præsterne gjorde opmærksom på den fare, der er for, at denne begivenhed

vil ødelægge det gode klima, der er ved at udvikle sig i kirken som følge af de impulser, som konciliet har givet.

Præsterådet anbefalede derfor biskop Hänggi, at han ved den svejtsiske bispekonferences møde i marts skulle fremsætte ønske om, at kirken vil vise åbenhed over for tidens anliggender, og at der sikres frihed til en ansvarlig teologisk forskning og diskussion, og at der skabes mulighed for enhed mellem de forskellige kristne samfund.

For første gang siden 1949 har en kardinal besøgt Kina. Ærkebiskop af Marseille, kardinal Roger Etchegaray gæster her Ming-gravene i Peking.

Polens præsident roser paven

Bedre klima mellem kirke og stat?

Warszawa (NC) — Ved det polske kommunistpartis nationale kongres roste partisekretæren Edward Gierek, der også er Polens præsident, pave Johannes Paul II og opfordrede til et bedre samarbejde mellem kirke og stat i Polen.

I samme tale kom Gierek også ind på de mørke økonomiske fremtidsudsigter for Polen, fordi hverken landbrugs- eller industriproduktionen er vokset nok.

Verdensfreden

Giereks bemærkninger om kirken har vakt stor opmærksomhed blandt landets katolikker, der udgør 85-90 pct. af Polens 35.500.000 indbyggere. Han roste udtrykkeligt paven, den tidligere kardinal Karol Wojtyla af Krakow, for hans arbejde for verdensfreden og sagde, at Polen deler pavens bekym-

ring over den tiltagende oprustning og truslerne mod verdensfreden.

De kommunistiske myndigheder »støtter og vil fortsat støtte samarbejdet mellem kirken og den socialistiske stat med hensyn til at styrke familiens rolle, med at arbejde for respekt for almenvellet og i kampen mod moralsk negative fænomener«, sagde Gierek.

Ved denne partikongres, den første i fire år, deltog der delegerede fra 35 andre lande. Kina og Albanien var de eneste større kommunistiske magter, der ikke var indbudt.

Kort inden kongressen slog regeringen hårdt til over for dissidenter (politiske afvigere). 13 af disse blev arresteret i dagene op til kongressen, og seks andre fik deres hjem gennemundersøgt — meddeles det fra kilder i Warszawa.

1980 — det glade budskabs år i Kina?

Kardinal besøger Kina - hidtil vigtigste reaktion på pavens appel

Peking/Rom (KIPA) — Præsidenten for den franske bispekonference og ærkebiskop af Marseille, kardinal Roger Etchegaray har været på et to ugers besøg i Folkerepublikken Kina efter indbydelse af Det kinesiske folks forening for Folkevenskab, har Vatikanets radio meddelt.

Som katolske kinesere i Rom vil vide, rejste kardinalen til Peking for at overrække den kinesiske ledelse et personligt brev fra paven. At kardinal Etchegaray blev indbudt til et to ugers besøg i Kina har man i Rom opfattet som den hidtil vigtigste reaktion på pave Johannes Paul II's talrige appeller. Kort før jul udtrykte paven ønsket om, at »vore brødre i Kina må opnå fuld religionsfrihed«. Inden kardinalen rejste til Kina, havde han en længere samtale med paven.

Ny fase

I de sidste to år har flere ordensfolk og præster, der for en dels vedkommende hører til den romerske kurie, haft lejlighed til at besøge Kina. Selv om pavestolen ikke havde betroet ham en speciel mission, havde biskop Georg Moser af Stuttgart, da han kort før jul var i Kina, fået til opgave af kardinalstatsekretær Casaroli at indlede en ny fase for religionens

udbredelse på det kinesiske kontinent.

Med forjættende regelmæssighed tilstræber både Vatikanet og Kina, hvis diplomati for begges vedkommende er kendetegnet af tålmodighed, at foretage »små skridt« i en tilnærmelsespolitik.

Men at en kardinal, der jo er en af pavens nærmeste medarbejdere, besøger Kina, må næsten betegnes som et »historisk skridt«.

Allerede i 1976 — lige efter Maos død — havde Marseille's ærkebiskop erklæret, at foreløbig kunne evangeliet kun komme ind i Kina ad »bagdøren«, men en dag ville det nye Kina åbne sine døre på vid gab for den katolske kirke.

Protest

Det formodes, at samtalerne mellem kardinal Etchegaray og repræsentanter for Kinas »patriotiske« kirke bl.a. har drejet sig om det kildne spørgsmål om en anerkendelse fra Roms side af de siden 1957 cirka 50 foretagne bispevielser, der er sket uden Roms godkendelse. Den sidste »illegale« bispevielse fandt sted i december 1979 i Peking, da Michael Fu Tieshen blev ærkebiskop. En protest fra pavestolen afviste den nye ærkebiskop som indblandet i den kinesiske kirkes indre anliggender.

Fra Kinas side synes pavestolens diplomatiske forbindelser med Taiwan stadig at være en hindring på vejen til en tilnærmelse til Rom. Det apostolske nuntiat i Taiwan er dog for tiden ubesat efter i to år blot at være blevet ledet af en chargé d'affaires.

I Folkerepublikken Kina, hvor 2,5 millioner katolikker endnu venter på en genforening med Rom, er der imidlertid tegn på en

større religiøs frihed. Det kommende år kunne måske blive det år, hvor Kina på ny åbner sig for det glade budskab. 500 jesuitter har allerede erklæret sig rede til at tage opgaven op, og ti år efter pave Paul VI's besøg i Hong Kong vil den nuværende pave sikkert ikke på sin forestående Asiensrejse lade lejligheden ubenyttet til at tilbyde Kina den katolske kirkes venskab.

Mugabe takker for hjælp fra kristne kirker

Salisbury (KIPA) — Under valgkampen i Rhodesia blev der berettet om en del overgreb fra Robert Mugabes partisanhærs side. Der fortælles bl.a. om lærere, der blev truet med, at deres skole ville blive lukket, hvis de ikke indstillede religionsundervisningen.

Mugabe takker de kristne kirker

Både den protestantiske og den anglikanske kirke engagerede sig i valgkampen imod Mugabe og advarede mod marxistiske eksperimenter, der kunne true religionsfriheden. Den katolske kirke derimod holdt sig uden for enhver indblanding i de politiske stridigheder.

Efter valget nu er overstået, er det blevet kendt, at Mugabe kort tid forinden havde fået en »økonomisk indsprøjtning« på 19 millioner dollars fra østlandene. Dette afholdt ham dog ikke fra at takke de kristne kirker for den humanitære hjælp, de i partisankrigens tid havde ydet hans politiske gruppe.

Mugabe har også bekendt sig til en politisk pluralisme, der er i stærk modstrid med et tidligere interview med ham, som for nogen tid siden blev offentliggjort i det østrigske tidsskrift »Wochenpresse«, hvor han kaldte en parlamentarisk opposition for en luksuartikel og gik ind for et ovenfra ledet et-parti-system.

Nej til kulstof-14 prøve på ligklædet fra Torino

Rom (NC) — Vatikanet vil måske afslå en amerikansk videnskabsmands ønske om at underkaste ligklædet fra Torino en kulstof-14 prøve, oplyser det italienske nyhedsbureau ANSA.

ANSA citerer msgr. Giulio Ricci, der er en af de førende eksperter m.h. til ligklædet. Han har sagt, at embedsmænd i Vatikanet er bange for, at den foreslåede undersøgelse kan ødelægge dele af ligklædet, som man tror er Jesu ligklæde.

3.3 millioner pilgrimme

Den episkopale præst, p. Roland Dinagar fra Los Almos i New Mexico har bedt Vatikanet om tilladelse til at udføre en sådan undersøgelse, der vil kunne bevise, at klædet stammer fra det 1. årh. af vor tidsregning. Dette ville være af afgørende betydning for afgørelsen om, hvorvidt det virkelig er Jesu ligklæde, der opbevares i et sølvskrin i Torino.

Det var sidst udstillet for offentligheden i 1978. Ved

denne lejlighed blev det i løbet af de 43 dage, det var udstillet, set af cirka 3,3 millioner pilgrimme.

823.600
katolikker
i Skotland

Glasgow (NC) — Der er nu 823.600 katolikker i Skotland blandt en befolkning på 5 millioner, oplyser den nyeste udgave af den skotske katolske vejviser.

I løbet af det sidste år er katolikkernes antal i Skotland vokset med 12.200, mens antallet af præster samtidigt er faldet fra 1.195 til 1.173. Også antallet af præstestuderende er faldet: der er nu 305, hvad der betyder en nedgang på 85.

Næste nummer udsendes den 30. april

katolsk orientering

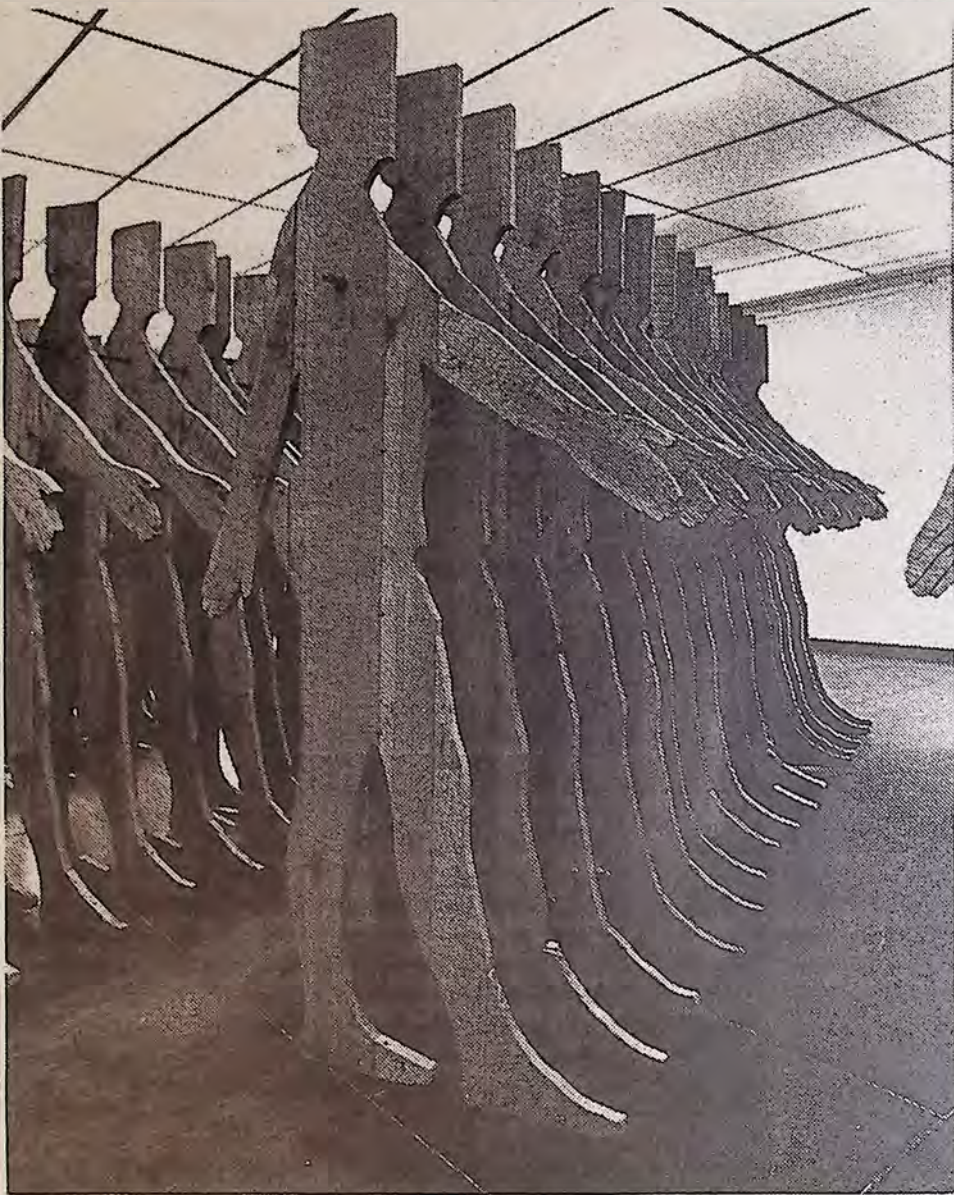
Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgarstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szaralín
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

Biskoppen om Küng-sagen, side 5
 Børnesiden Hejl!, side 6
 Orientering fra sognene, side 7-10
 En biskop dør for sit folk, side 11
 Paven moderat-konservativ, side 13

katolsk orientering

Ensartethed og ukritisk uniformitet præger disse træsoldater. Hidtil har soldater trods alt beholdt et menneskeligt ansigt. Nu truer robotkrigsførelsen mennesket med at blive ansigtsløst.

Uenighed i USA om motiver til militærnægtelse

Biskopper mener, at man af samvittighedsgrunde kan nægte at deltage i en bestemt krig

Washington (NC) — Præsident Carters ønske om igen at indføre tvungen værnepligt i USA har atter skabt interesse i kirken for problemet med krig, militærnægtere af samvittighedsgrunde og en hær bestående udelukkende af frivillige.

Indtil for nyligt har der både inden for og uden for kirken i USA været uenighed om, hvorvidt det, at man bekender sig til den katolske tro, giver én ret til at nægte at deltage i krig. I 1950'erne og 1960'erne erklærede man-

ge udskrivningskommissioner i USA, at katolikkers tro ikke gav dem ret til at blive fritaget fra militærtjeneste, fordi katolikker ikke var medlemmer af traditionelle religiøse pacifist-organisationer. Og så pave Pius XII mente så sent som i 1956, at det var moralsk uforsvarligt at være militærnægter. Når en demokratisk regering var nået til den slutning, at det var nødvendigt at føre krig, mente Pius XII, at landets borgere havde pligt til at tjene deres land ved at forsvare det.

Siden da har imidlertid både kirkens lære og amerikanske retsprincipper gennemgået en radikal ændring med hensyn til katolikkers ret til at nægte at deltage i krig. Domstolene har i hvert fald de sidste 15 år ment, at retten til at være militærnægter ikke engang behøver at bygge på troen på et højeste væsen. Og de amerikanske biskopper har på basis af Det andet Vatikankoncil's dokumenter i over 10 år lært, at evangeliets principper

Fortsættes på bagsiden

Hollandske biskopper redegør i menighederne for særsynodens resultater

Vatikanet (NC) — De hollandske biskopper har udtalt, at katolikkerne i Holland har reageret gunstigt på de fleste af konklusionerne fra den hollandske særsynode i Vatikanet, har Vatikanets radio meddelt. Dog skal visse af konklusionerne være blevet mødt lidt reserveret »her og der«. Vatikanets radio citerede en pressemeddelelse fra den hollandske bispekonference.

Landets syv biskopper har nu været samlet til deres første møde efter særsynoden i Vatikanet 14.-31. januar, hvor de forsøgte at genforene den så ulykkeligt splittede hollandske kirke og genoprette disciplinen i kirken i overensstemmelse med almindelige kirkelige normer og sædvaner.

Biskopperne sagde, at de havde fundet det meget nyttigt at mødes personligt med små grupper for at forklare og diskutere synodens konklusioner, og de havde planer om at fortsætte med dette inden for deres egne bispedømmer.

Biskopperne havde bl.a. drøftet bispedømmet Roermond's genforening med de øvrige seks bispedømmer i de tre årlige indsamlingskampagner. Biskop Joh Gijsen af Roermond havde trukket sig tilbage fra disse indsamlingskampagner, fordi han var uenig i den måde, de blev ledet på. Synoden har nu beordret ham til igen at slutte sig dem.

Erklæring om katekese

For at nå til en god løsning har biskopperne nedsat en speciel komité. Den ledes af biskop Johannes Bluysen af 's-Hertogenbosch og har desuden som medlemmer biskop Jan Moller af Groningen og bi-

skop Adrian Simonis af Rotterdam.

Biskopperne har også studeret en erklæring om formålet med katekese, et projekt, der var påbegyndt allerede før synoden, og biskopperne er gået ind på at mødes med det nationale kateketiske råd i maj for at drøfte en mere udførlig tekst.

Biskopperne har desuden oplyst, at udnævnelserne til to specielle komiteer, en for præsteuddannelsen og en for pastorale lægmandsmedarbejdere, snart vil blive oversendt til pave Johannes Paul II. Synoden pålagde biskopperne at nedsætte disse to komiteer.

Ny generalvikar for bispedømmet København

Biskoppen har med virkning fra den 14. april i år udnævnt pastor Lars Messerschmidt til generalvikar for bispedømmet København. Udnævnelsen gælder for 3 år.

Opgavefordelingen i generalvikariatet vil fremover være følgende:

Pastor Lars Messerschmidt bemyndiges til at repræsentere biskoppen og være hans stedfortræder i sammenhæng med gudstjenester og forkyndelse. I særdeleshed bemyndiges Lars Messerschmidt også til at foretage firmelser, samt at besøge menighederne på biskoppens vegne.

Pastor Ib Andersen fortsætter sine hidtidige hverv inden for bispedømmets daglige administration. I

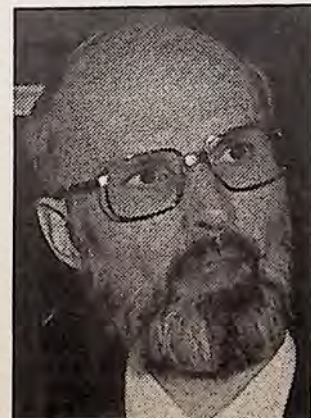
særdeleshed fortsætter han sit arbejde i de råd, kommissioner og udvalg, som han allerede er medlem af. Han kan efter omstændighederne repræsentere biskoppen i denne sammenhæng.

Igen adskillelse mellem kirke og stat i Svejts

Bern (NC) — Ved en folkeafstemning i Svejts forkastedes med stort flertal et forslag om total adskillelse mellem kirke og stat.

Med en stemmeprocent på 34 forkastede 1.052.294 mod 281.760, at alle de særlige privilegier skulle falde bort, som landets to største kirker, den katolske og den reformerte, nyder.

Borgerne i Svejts betaler for tiden kirkeskat til disse to kirker, mens andre kirker ikke får del i denne skat. I visse dele af landet er dog de, der erklærer sig for ateister, fritaget for at betale kirkeskat.

Lars Messerschmidt.

Forbedret forhold mellem stat og kirke i Jugoslavien

Rykket tættere sammen under indtryk af truende inden- og udenrigspolitiske farer

(KNA) — Da Jugoslaviens præsident Titos sygdom tog en alvorlig vending, udløste dette ikke blot politiske og tilsyneladende også militære aktiviteter, men det indvirkede også på forholdet mellem stat og kirke.

Det kommunistiske regime og de i Jugoslavien repræsenterede kirker, hvor især den katolske og den ortodokse spiller en stor rolle, er rykket tættere sammen under indtrykket af truende inden- og udenrigspolitiske farer. Således beretter det officielle nyhedsbureau Tanjug, at der først på året har fundet et møde sted mellem ærkebiskoppen af Ljubljana dr. Jozef Pogacnik og præsidenten for Sloveniens socialistiske forening, Mitja Ribicic. Her blev det slået fast, at de gode forhold mellem staten og kirken var et resultat af »gensidig tillid, respekt og

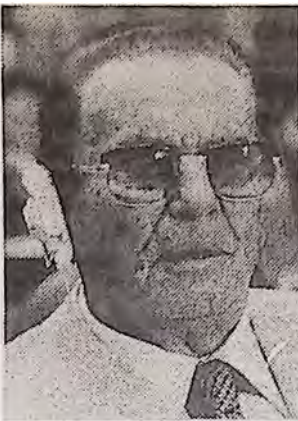
en stor indsats både fra det socialistiske samfunds og fra kirkens side»

Staten har opgivet at bekæmpe kirken

Vigtigst synes dog de udtalelser at være, der er fremsat af Vladimir Bakic, en af de 27, der er nævnt blandt Titos efterfølgere. Han har i det officielle partorgan »Vjesnik« erklæret, at kirken har indstillet sig på den politiske realitet, og at staten har opgivet at bekæmpe kirken. »Vi har ikke i sinde at indlade os på en sådan kamp af den simple grund, at vi ved, at kirken ikke kan udryddes. Ikke fordi præsterne er stærke, men fordi kirken lever i folket.... Derfor ville det være vanvid at bekæmpe kirken som institution. For os betyder det ikke noget, om en er ateist eller ej, men om han eller hun understøtter socialismen og ar-

bejder for freden. Alt andet kommer i anden række«.

Det er klare ord. Også præsidenten for det kroatiske parlament, Jure Bilic har ved nytårsmodtagelsen for kirkens ledere opfordret til samarbejde mellem kirke og stat. Ved samme lejlighed understregede ærkebiskoppen af Zagreb, dr. Franjo Kuharic kirkens villighed til »i Det andet Vatikankoncilis ånd sammen med paven og i over-

Præsident Tito

ensstemmelse med sin egen samvittighed« at tjene det kroatiske folk. Også repræsentanterne for den ortodokse kirke gav udtryk for lignende tanker.

Forholdet mellem stat og kirke har ikke altid været så godt. Man behøver

ikke engang gribe tilbage til den tid, da den »betinget frigivne« ærkebiskop af Zagreb dr. Aloisius Stepinac blev gjort til kardinal af pave Pius XII, og Jugoslavien derpå brød de sidste forbindelser til Vatikanet.

Lærere må ikke være troende

Også den i 1966 vedtagne »protokol«, der igen »normaliserede« forholdene mellem Jugoslavien og Vatikanet, tillod kun kirken meget ringe bevægelsesfrihed. Således måtte den katolske kirke i 1973 finde sig i at blive bebredt et helt katalog af angivelige krænkelse af »protokollen«, uden at den pavelige pro-nuntius kunne gøre indsigelser derimod. Stadigt må uniformerede personer ikke betrede en kirke, og lærere må ikke engang indrømme, at de er troende.

Nu skal alt dette tilsyneladende ændres. Eksperter på dette område mener, at dette for en stor del skyldes paven fra Polen, der kan glæde sig ved at være meget populær i Jugoslavien.

Men hovedårsagen til den nye tilnærmelse er dog nok frykten for det kaos, der måske vil vælte ind over Jugoslavien ved Titos død. Både politikere og kirken frygter for en besættelse af landet af tropper fra Warszawapagtens lande, og denne fare vil forøges betydeligt, hvis der råder politisk og national ustabilitet i landet.

Tito var aldrig en ven af kirken. Når der nu bedes for ham i alle Jugoslaviens kirker, så er det ikke blot en kristen opfyldelse af pligten til at elske ens fjender, men også bekymringen for, hvad der vil komme efter Tito.

Ukrainsk særsynode i Rom

Pastorale problemer i den ukrainsk-katolske kirke behandlet

Rom (KIPA) — For anden gang i kirkens historie har pave Johannes Paul II indkaldt til en særsynode i Rom, denne gang for de ukrainske katolske biskopper.

Den ukrainske særsynode har beskæftiget sig med pastorale problemer i den ukrainsk-katolske kirke.

Ved synodens afslutning talte pave Johannes Paul II til de forsamlede ukrainske biskopper — på ukrainsk. Et af de problemer synoden har beskæftiget sig med var valget en koadjutor til metropolit for det ukrainske ærkebispedømme Lvov. Efter at de 15 biskopper i en hemmelig afstemning

havde peget på tre mulige kandidater, meddelte paven, at han »efter moden overvejelse« udnævnte metropolit Myroslav Ivan Lubachivsky af Philadelphia i USA til koadjutor med ret til at efterfølge kardinal Slipyj.

Større enhed

Metropolit Lubachivsky er 66 år gammel. Han stammer fra Dolyna i det ukrainske ærkebispedømme Lvov, men har boet i USA i mange år. 13. september sidste år udnævnte paven ham til metropolit for det ukrainske ærkebispedømme Philadelphia og viede ham til biskop 12. november. I bi-

spevielsen, der fandt sted i det sixtinske kapel, var kardinal Slipyj en af de konsekrerende biskopper.

En af de ukrainske biskopper, ærkebiskop Maxim Hermaniuk af Winnipeg, Manitoba, metropolit for den ukrainske ritus i Canada har udtalt, at »uden én autoritet, uden en bispesynode til at koordinere og samarbejde — uden sådanne strukturer er det vanskeligt at opretholde vore traditioner, vor særlige spiritualitet, vor arv«. Han sagde, at større enhed vil hjælpe ukrainerne til bl.a. at løse liturgiske problemer. De fleste nulevende ukrainske katolikker er født uden for

Ukraine og kender ikke deres modersmål. Det er derfor af vigtighed, at den ukrainske ritus får løst sit sprogproblem.

Splittelse mindsket

Ærkebiskop Hermaniuk mener, at den splittelse, der har truet blandt de ukrainske katolikker p.g.a. patriarkatspørgsmålet, nu vil mindskes, fordi man må regne med, at en større enhed og større ret til at lede deres egne sager vil blive et resultat af de nye strukturer.

Patriarkproblemet er efter metropolit Hermaniuks mening først og fremmest »et spørgsmål om kirkens enhed«.

Frigiv fængslede ortodokse præster

Appel fra kardinal König til Breschnjew

Wien/Rom (KIPA) — Kardinal König har i et på russisk affattet brev appelleret til den sovjetiske partileder Leonid Breschnjew om at frigive de for nyligt fængslede ortodokse præster: Dimitrij Dudko, Gleb Jakunin og Vasilij Romanjuk.

I brevet, der blev overrakt i den sovjetiske ambassade ved kvirinalet i Rom, opfordrede kardinal König — som formand for den østrigske bispekonference, men også som østrigskborger — Breschnjew til at underkaste »tolknin-gen af begrebet religionsfrihed en revision og nyformulering«, så der ikke »består forskel mellem Deres og vores opfattelse af de elementære menneske- og frihedsrettigheder«. Ordret skriver Wiens ærkebiskop:

»Jeg kender Deres forfatning, der i artikel 52 garanterer borgernes samvit-

tighedsfrihed og giver dem ret til at bekende hvilken som helst religion og foretage religiøse kulthandlinger. Men jeg kender også Deres partis indstilling der betragter religion som et skadeligt element i offentlighedens og samfundets liv. Derfor forstår De ved religionsfrihed kun frihed til at udføre kulthandlinger. Men til de i Helsinki affattede dokumenter hører også religionsfrihed i den forstand, som den opfattes i alle andre lande: dvs. at voksne og unge mennesker har ret til at bekende deres tro, af hvad art den så end er, uden at behøve at frygte for at blive generet af indgreb fra politiets side. Det er i modstrid med den i hele verden gældende ret til fri meningsytring, i modstrid med de almindelige menneskerettigheder ikke at kunne bekende sin religiøse tro offentligt«.

Efter en gudstjeneste i Det sixtinske Kapel begyndte den ukrainske særsynode mandag d. 24. marts under forsæde af pave Johannes Paul II. De ukrainske biskopper kom fra 8 forskellige lande: USA, Canada, England, Tyskland, Italien, Argentina, Brasilien og Australien.

Den ukrainske kirke i diaspora

Kardinal Slipyj i eksil i Rom

Vatikanet (NC) — Blandt de 11 millioner katolikker, der hører til de østlige eller som de også kaldes de orientalske riter, hører cirka 8 millioner til de ni byzantinske riter. Blandt disse er den ukrainske kirke den største.

Den ukrainske-(ruthenske) rites historie har været meget dramatisk. Fra slutningen af det 9. årh. udgjorde størstedelen af Ukraine en del af det svenske vikingerige Kijev, og den ukrainske kirkes opståelse regnes fra 955, da herskeren af Kijev, St. Olga lod sig døbe.

I 1945-47 okkuperede Sovjetunionen hele Galicien og Karpato-Ukraine og arresterede alle ukrainske biskopper. Desuden arresterede de, dræbte eller deporterede de præster, der nægtede at acceptere den russisk ortodokse kirke. Endeligt afholdtes der en parodi på en synode i Lvov, hvor resten af præsteskrabet tog afstand fra unionen fra Brest og sluttede sig til den russisk ortodokse kirke.

På grund af store økonomiske problemer i det 19. århundrede og forfølgelserne efter Den første og den anden Verdenskrig emigrerede hundrede tusinder af ukrainske katolikker. Mange rejste til Ca-

nada, USA, Latinamerika, Vesteuropa og Australien.

Den eneste ukrainske biskop, der overlevede fangenskabet efter Den anden Verdenskrig, er den nu 88-årige kardinal Josip Slipyj af Lvov, der blev løsladt og sendt i eksil i Rom i 1963.

Undergrundsbevægelse

Uden at være statsanerkendt i Sovjetunionen og uden nogen aktiv kirkelig struktur er den ukrainske rites katolicisme en undergrundsbevægelse i Ukraine. Man har ingen sikre opgivelser om, hvor mange mennesker der endnu lever i Ukraine og opretholder forbindelsen med Rom.

Som en åben organiseret kirke eksisterer den ukrainske kirke kun i diaspora. Den har fungerende bispeddømmere i USA, Canada, Brasilien og Argentina. Den har exarkater i Storbritannien, Australien, Vesttyskland og Frankrig. Andre steder i verden er ukrainske katolikker jurisdiktionsmæssigt underlagt den lokale biskop af den latinske ritus.

Den med Rom unerede ukrainske kirke af den byzantinske ritus tæller uden for Ukraine cirka 2 millioner troende.

Willebrands møder kristne i Moskva

Moskva (NC) — Kardinal Jan Willebrands af Utrecht i Holland, der er præsident for Vatikanets sekretariat for de kristnes Enhed, har været i Moskva i ni dage, hvor han mødtes med repræsentanter for den russisk ortodokse kirke.

Lederen af den ortodokse delegation, metropolit Filaret af Kijev, har udtrykt tilfredshed med pave Johannes Paul II's stærke forsvare for Mariadyrkelsen, der er en vigtig del af russisk ortodokst liv.

Et kildent problem

Kardinal Willebrands mødtes også med metropolit Juvenaly, der er leder af Moskvapatriarkatets afdeling for udenlandske pro-

blemer. Muligvis har man på dette møde drøftet, hvad der var baggrunden for, at paven havde indkaldt særsynoden af de katolske biskopper af den ukrainske ritus.

De ukrainske katolikkers status er et kildent problem i forholdet mellem den katolske kirke og den russisk ortodokse kirke.

I 1946 blev alle katolikker af den ukrainske ritus, der levede i Sovjetunionen, tvangsindlemmet i den russisk ortodokse kirke. Men den ukrainske katolske kirke arbejder stadig som en undergrundskirke, og nogle regner med, at to millioner ukrainere hemmeligt opretholder deres forbindelse med katolicismen.

Kirken i Danmark

Elever fra St. Annæ Skoles 4. og 5. klasser opførte kort før påske et passionsspil i St. Annæ Kirke. I alt 30 børn medvirkede, og at de var gået ind for opgaven med stor iver, sås af resultatet: et meget smukt og gribende spil. Det opføres igen i Sakramentskirken søndag den 11. maj kl. 16. En indsamling i tilslutning til passionsspillet var et led i skolens fasteaktion, som ialt gav ca. 6000 kr. til p. Ampe i Zaire. Billedet viser scenen, hvor Pilatus vasker sine hænder. Foto M. Szarafin.

Den røde giroblanket til frivilligt bidrag

»katolsk orientering« appellerer på ny til læserne

20 gange om året holder »katolsk orientering« Dem underrettet om vigtige begivenheder fra verdenskirkenes indsats for Guds rige.

Nyheder, som Deres avis måske kun har nævnt kortfattet eller overfladisk, bliver uddybet, belyst på deres rigtige baggrund, så De kan danne Dem et bedre billede og en mening. Og meningerne kan brydes i læserbreve. Udover nyhederne fra kirken i verden får De orientering om kirkelivet herhjemme, meddelelser fra Deres eget

sogn og de mange andre, nyt om navne, om fester og jubilæer og dødsfald.

Bladet er gratis, men for et gøre det muligt, at det sendes gratis til 15.000 katolske danske husstande, er der mange trosfæller, der yder et frivilligt bidrag, ved at reagere positivt på den røde giroblanket, der 2 gange om året beder om støtte til projektet »gratis blad til alle«. Deres gave nedbringer omkostningerne betydeligt.

En af dagene kommer giroblanketten for det 1.

halvår 1980. For nemheds skyld er der påtrykt et beløb på 60 kr. Hvis De ønsker at yde et mindre eller større beløb, kan en check eller en almindelig giroblanket benyttes, som kan fås på alle postkontorer eller hos Deres postbud.

Vil De være med til, at støtte bladet, så takker vi på forhånd for deres venlige modtagelse af giroblanketten.

Red.

Pastoralrådsmøde på Sostrup kloster

»Den kristne families opgaver i verden af i dag« bliver hovedemne på det 22. pastoralrådsmøde, som afholdes på Sostrup Kloster den 10. og 11. maj 1980. Udover dette emne orienteres om de katolske spejders arbejde, og resultatet af høringen vedrørende pastoralenheder fremlægges. Der gøres rede for bispeddømmets økonomi, og regnskabet for 1979 forelægges.

Kirkebidragsudvalget, udvalget for internationalt lægmandsarbejde og rådsudvalget aflægger beretning.

Pater van de Wall død 66 år

Onsdag den 19. marts døde pater Isidorus van de Wall OFM/conv, i Münster, 66 år gammel.

Pater van de Wall var præst i Åbenrå i årene 1954-57, i Nakskov fra 1958-66 og igen i Åbenrå fra 1966-72, indtil han forlod Danmark. Begravelsen fandt sted den 25. marts i Nieuwenhagen (NL).

Valfart til Vor Frue af Asebakken

Søndag den 18. maj 1980

Valfarten udgår fra skovbrynet på Rudersdalsvej (overfor Poppel Alle) i Holte klokken 8,45. Seneste S-tog fra Københavns Hovedbanegård klokken 7,30.

Fra Holte S-station til Rudersdalsvej går valfartsdeltagerne i »løse« formation.

Valfart gennem Rude Skov til Høsterkøb. (Man kan også tilslutte sig valfarten ved »Betlehem«, 19 km-stenen på Hørsholm Kongevej kl. 9,30. Bus 84 fra Nørreport eller Holte S-station).

Klokken ca. 11: Højmesse på Vor Frue Kloster, Aasebakken

Sangkoret Jubilate Deo medvirker.

Klokken 12: Spisning (Øl, vand og kaffe kan købes i spejdernes bod. — Spisning på klosteret skal bestilles i forvejen).

Salg af rosenkranse, medailloner, religiøse kort, katolske bøger, ikoner m.v.

Klokken 14: Andagt med sakramental velsignelse Motio for årets valfart: »At de må være eet, så verden kan forstå« (Johannes evangeliet, 17 kapitel, 23. vers).

På gensyn på Aasebakken den 18. maj!

Katolsk Valfartskomite

Det gamle spil om enhver

9. klasse i Skt. Norbert Skole i Vejle har i fastetiden opført Johannes Jørgensens og Hugo Hofmannsthal's »Det gamle spil om enhver« i Skt. Norbert Kirke. Klasselærer Kåte Lund instruerede klassen. Den enkle stramme stil i dragter, mimik, kulisser, etc. gav tekstens alvor dens fulde vægt og klædte stykket.

Den kristne familie

Den kristne families opgaver i verden af i dag er hovedemnet på efterårets bispesynode i Rom. Forberedelserne er forlængst i gang verden over. De nordiske biskopper havde deres indledende drøftelser i november og fortsætter om kort tid i Osna-brück ved et møde, hvor også enkelte gifte lægfolk er med. Desuden har pastoralrådet emnet på dagsordenen ved det forestående møde på Sostrup.

Lægfolket i bred almindelighed har dog ikke været inddraget i forberedelserne eller modtaget opfordringer til at komme med synspunkter, — i hvert fald ikke her i bispedømmet. Det var ellers nærliggende, da der jo næppe findes noget andet emne, som i højere grad angår lægfolket end netop familien. Men det må her tages i betragtning, at kræfterne er begrænsede og arbejdsvilkårene i forvejen stramme for vores bispedømme og bispekontor. Der er i hvert fald ingen grund til at frygte en alt for klerikal-teologisk behandling af familien under de hjemlige himmelstrøg.

En sådan frygt kunne snarere finde næring i meddelelsen på forsiden af sidste nummer, hvorefter man ifølge paven selv ikke skal vente, at alt bliver offentliggjort under bispesynoden i Rom, — og offentlighed om en sag er jo praktisk taget lægfolkets eneste mulighed for at gøre synspunkter gældende.

Pavens holdning kan dog også tydes positivt, når man ser den i sammenhæng med den »pastoral-politiske« linie, som efterhånden er blevet tydelig under hans ledelse. Johannes Paul II har således ved flere lejligheder understreget forskellen i gejstlighedens og lægfolkets tjeneste og kald, ansvar og kompetence. Mens det er gejstlighedens ansvar at forelægge lægfolket troens budskab, er det lægfolkets ansvar at omsætte dette budskab i praktisk handling. Budskabet skal som en surdej af lægfolket bringes ind i denne verden, netop der hvor lægfolket befinder sig: i arbejdet, politik, videnskab — og ikke mindst kultur og opdragelse, to vigtige sider af familielivet.

Lægfolkets virkeliggørelse af sit særlige kald og sin særlige tjeneste skal naturligvis ske ud fra lægfolkets egen kompetence, viden og erfaring om, hvordan man bedst griber sagerne praktisk an, planlægger, prioriterer og vælger metoder.

Ud fra dette må man fuldt respektere lære- og hyrdeembedets bestræbelser på uforstyrret at kunne fremlægge et troens budskab i form af mål eller opgaver for familien i verden af i dag. Lægfolket har dernæst på sin side lov til at forvente en bred efterbehandling med henblik på selv at finde veje og midler til at nå målet og løse opgaverne.

En sådan arbejdsdeling udelukker i øvrigt ikke et fornuftigt samarbejde hen ad vejen parterne imellem.

Hans Jørgen Johansen

Læserne skriver

Ufejlbarhed contra det såkaldte demokrati

I forbindelse med debatten om Kung-sagen kan man ikke lade være med at gøre sig forskellige tanker i den anledning. Kun en gang siden dogmet om pavens ufejlbarhed har paven (Pius XII (1939-1958)) benyttet sig af at fastslå et dogme, nemlig om Mariæ optagelse i Himlen.

Som bekendt blev dogmet om pavens ufejlbarhed besluttet på Det første Vatikan-koncil i 1870. 451 stemte for forslaget, 88 stemte imod. Ikke dermed sagt, at alle 88 var imod forslaget, men man mente, at det var bedre ikke at erklære det for et dogme. Og til sidst var der 62, der stemte ja, under forudsætning af, at den endelige tekst undergik nogle ændringer. Hvor megen drøftelse og bøn, mon der ikke er gået forud for afstemningen?

Det forekommer mig derfor ulogisk, at man diskuterer så enormt meget pavens ufejlbarhed, når denne funktion så uhyre sjældent kommer til udtryk, og da altid først på baggrund af store drøftelser med alle biskopper fra hele verden. Ingen kan komme og sige, at paven kan misbruge dette dogme.

Er de voldsomme diskussioner om dette dogme da snarere et opgør med den kendsgerning, at paven har udtrykt sin mening om forskellige aktuelle spørgsmål, såsom prævention, abort, homoseksuelles forhold og lign.? (hvilket ikke er at udtale sig ex cathedra). For mig at se er der indenfor nogle katolske kredse en tendens, der meget ligner den, der hersker i det øvrige samfund, nemlig ikke at ville have nogen »autoritet« over sig, at ville bestemme selv, ikke at ville stå nogen myndighed til ansvar for sine tanker og handlinger osv. Kunne man afskaffe pavens ufejlbarhed, så var man nået et skridt nærmere i »verdens« øjne i retning af det såkaldte »demokrati«.

Hvordan kan man f.eks. forvente, at katolikker skal kunne være imod prævention, når man i hele samfundet ikke hører om andet end frihed til at gøre med sin egen krop, hvad man selv vil. Frihed til at gøre hvad man selv vil indenfor så mange andre om-

råder, frihed, frihed, frihed... Og er det så virkelig den frihed, Guds børns herlige frihed, som vi er kaldet til at opleve? Jeg tror det næppe.

Ovenstående eksempel er blot eet blandt mange for at vise, hvor let vi alle har ved at acceptere samfundets ideer. De blander sig simpelthen så meget ind i vor dagligdag, at vi ikke længere er klar over, at vi som katolikker, er ved at blive helt forgyvet af vore omgivers meninger.

Vi er slet ikke modne til, eller så fuldkomne, at vi virkelig selv kan vurdere helt objektivt, hvad der er ret og uret, samt hvad der er Guds ønske og vilje i mange af de aktuelle spørgsmål. »Før i tiden vidste man, når man syndede, men i dag ved man det ikke længere« har en biskop udtalt, og det siger vist en hel del.

Derfor tror jeg, at vi ka-

tolikker skulle være uendelig glade for, at vi indenfor vor kirke, har en autoritet, der kan holde os den rette vej og de rigtige principper for øje, så vi ikke helt taber målet af syne.

Hvad der i debatten om pavens ufejlbarhed chokerer mig mere, er imidlertid den kendsgerning, at man, ved at ville dette dogme til livs, faktisk åbent tilkendegiver, at man ikke længere tror på, at Helligånden vejleder og råder os gennem kirkens øverste autoritet, når paven udtaler sig ex cathedra.

Den manglende tro på Helligåndens medvirken i kirken kommer for mig tydeligere frem i det andet af Kungs punkter, som han stiller spørgsmålstegn ved, nemlig kristologien. Dette skrives der mindre om, både i dagspressen og katolske blade, og det er vel nok, fordi det første punkt

(pavens ufejlbarhed) er mere »populært«, idet det kan stilles skarpt op: demokrati kontra enevælde.

Begynder en teolog at stille spørgsmålstegn ved noget så væsentligt som kristologien, så finder jeg det absolut rimeligt, at kirken tilkendegiver, at det ikke længere er den katolske kirkes lære, der fremstilles. Det ville svare til, at en lærer i fysik, i stedet for at undervise i det planlagte og fastsatte stof begyndte at undervise efter egne principper og ideer.

Det kunne jo egentlig også tænkes, at Hans Kung selv er på vildspor, — det taler ingen om! Der er en tydelig parallel til samfundet i almindelighed for mig at se. Det kræver ydmyghed at turde revidere sine opfattelser, det kræver mod at kunne erkende overfor sig selv, at man måske har uret, eller har ovovet sig ud, hvor man ikke kan bunde. Eet er helt sikkert: den der ikke samler med Kristus (og med hans kirke), spreder.

Vibeke Lasheras

Forskel imellem ufejlbar - ufejlbarlig

Det ville lette forståelsen af sager som f.eks. den aktuelle Hans Kung-sag, om presse og radio ville undlade at bruge ordet »ufejlbarlig« om paven.

Der er mere end en nuanceforskel mellem »ufejlbar« og »ufejlbarlig«. Det sidste henleder tanken på personlige kvalifikationer, moralske, intellektuelle.

Paven er ikke ufejlbarlig. Han er en synder, som vi andre. Nogle paver har endda været store syndere.

Han er selv i offentlige udtalelser som hyrdebrev og rundskrivelser ikke ufejlbarlig. Hans vejledning må en katolik modtage med sømmelig ærbødighed, efter overvejelse tage stilling til, ud fra sine forudsætninger og med sin samvittighed som afgørende instans.

Men paven er ufejlbar i en ganske bestemt og sjældent forekommende situation, nemlig når han taler »ex cathedra« — fra sin lærestol — som kirkens

øverste lærer, til hele kirken, i afgørende spørgsmål om tro og moral, i samråd med biskopperne og i tillid til Helligåndens vejledning i kraft af Kristi tilsagn, herunder især: »... du er Peter, Klippen, og på denne klippe vil jeg bygge min kirke, og dødsrigets porte skal ikke få magt over den. Hvad du binder på jorden, skal være bundet i himlen, og hvad du løser på jorden, skal være løst i himlen.« (Mat. 16,18).

Paven er altså ikke ufejlbarlig, men ufejlbar, når han taler »ex cathedra«, og kun da.

G. Wissum

I spædes og diendes mund

I sin leder i »katolsk orientering« nr. 6 stiller redaktør Hans Jørgen Johansen følgende spørgsmål: »Hvem af dette blads læsere tør påstå, at de har en klar og utvetydig forståelse af f.eks. dogmet om pavens ufejlbarhed eller Jesu guddommelige natur?«

Spørgsmålet fik mig til at tænke på følgende beretning i Matthæus-evangeliet (21, 14-17). »Blinde og lamme kom til ham i

Templet, og han helbredte dem, men da ypperstepresterne og de skriftlærde så de undere, han gjorde, og da de så børnene, som løb rundt i Templet og skreg: Hosianna, Davids Søn!« blev de ophidsede og sagde til ham: »Hører du, hvad de unger siger?« Jesus siger til dem: »Ja, har I aldrig læst: »I spædes og diendes mund har du skabt en lovsang«. Og han lod dem stå og gik ud af byen,

til Bethania, og overnattede der«

Det skal nok have knebet med den »klare og utvetydige forståelse« hos disse dejlige »unger«, men vi ved jo, at »Guds rige hører sådanne til«.

Også vor trosbekendelse er en lovsang, selv om »vore syner er som spejlinger af en gade« og »vor viden stykværk«.

Margrethe Skafdrup

Sagen Hans Küng og dens virkninger i det danske bispedømme

En nærmere uddybning af de to erklæringer fra henholdsvis msgr. Ib Andersen (5. marts d.å.) og biskoppen (19. marts d.å.) vedrørende Ib Andersens fratreden som sognepræst ved St. Ansgars Kirke i København. (Se »katolsk orientering« nr. 7/80)

Af Hans L. Martensen

Den romerske Troskongregation har i overensstemmelse med den tyske bispekonference, og med pavens billigelse, frataget professor Hans Küng hans kirkelige beføjelse som teologiprofessor. Grunden hertil er en dobbelt: læren om koncilerne og pavens ufejlbarhed og om Jesu Kristi Guddom finder ikke et tilstrækkelig klart og fuldstændigt udtryk hos Hans Küng. Præsidenten for den tyske bispekonference, kardinal Joseph Höfner betoner i en officiel kommentar af 18. december 1979, at Hans Küng hermed ikke er udelukket af den katolske kirke, og at han forbliver præst.

Den debat, der er opstået efter denne kirkelige afgørelse, har givet anledning til ængstede spørgsmål hos forskellige katolikker. Ikke mindst i vort danske bispedømme har vi været berørt af sagen.

Kirkelig besindelse

For det første har der i pressen været bragt uretfærdige og ubegrundede beskyldninger mod paven: man har påstået, at pave Johannes Paul II vil føre kirken tilbage til tilstandene før det 2. Vatikan-koncil, at han vil hindre den frie videnskabelige forskning, at han er negativt indstillet over for de økumeniske bestræbelser. Jeg kalder disse påstande uretfærdige, fordi paven netop har udtalt sin klare vilje til at videreføre Det andet Vatikanconcils arbejde — og i dette koncils egen ånd. Han har ligeledes betonet videnskaberens frihed. Endelig har han ved gentagne lejligheder og med stor vægt understreget den økumeniske sags betydning.

For det andet har det berørt vor danske katolske sammenhæng dybt, at generalvikaren, Msgr. Ib Andersen har ønsket at fra-

træde embedet som sognepræst ved Skt. Ansgars menighed, og at han har bragt dette skridt i sammenhæng med Hans Küngs teologi.

Dette kalder på en kirkelig besindelse.

Kirkens ufejlbarhed

1) Det er katolsk tro, at »den guddommelige Frelser har givet sin kirke ufejlbarhed i definitive afgørelser om tro og moral«, og at »denne ufejlbarhed har samme omfang som selve den guddommelige åbenbarings indhold, som blev betroet kirken, for at den skal bevare det i guds-frygt og udlægge det i troskab...« (Konstitution om Kirken nr. 25).

For ufejlbart at videregive og forkynde denne kristne tro, og for at bevare menighedernes enhed og fællesskab omkring troen, er kirken udstyret med mange forskellige nådegaver og embeder. Disse embeder står ikke over Guds ord, men er tværtimod underkastet dette. (Konstitution om Guds Åbenbaring nr. 10). Enhver, der besidder embede i kirken skal selv lytte og adlyde. Det er ikke embedets opgave at gøre sig selv til samlingspunkt, men at vise hen til Jesus Kristus som kirkens og menneskehedens enhed — »Den sten, bygmestrene forkastede, har Gud gjort til hovedhjørnesten« (Mat. 21,42-Es. 28,16).

Pavens embede

Som katolikker ved vi os specielt knyttede til det embede, der ned gennem tiderne fortsætter Peters tjeneste. Dette embede er på en særlig måde ledsaget af Jesu bøn for Peter: »Jeg har bedt for dig, at din tro ikke må svigte« (Luk. 22,32). Det er støttet af Jesu løfte: »Du er klippen, og på den klippe vil jeg bygge min kirke, og helve-

des kræfter skal ikke overvinde den« (Mat. 16,18).

Endelig ser vi som baggrund for dette embede Jesu befaling til Peter: »Vogt mine lam«... Vær hyrde for mine får!... Vogt mine får!« (Joh. 21,15-17).

Om pavens embede siger Det andet Vatikanconcil efter at have beskrevet hele kirkens ufejlbarhed: »Det er denne ufejlbarhed, som biskoppen af Rom, bispekollegiets hoved, besidder i kraft af sit embede, når han som den øverste hyrde og lærer for alle kristne — de brødre han styrker i troen (jfr. Luk. 22,32) — i en definitiv erklæring forkynder læresætninger om tro og moral...« (Konstitution om Kirken nr. 25).

Ligesom ingen videnskabelig forskning kan føre til tro i egentlig forstand, kan ingen videnskabelig forskning i frihedens navn rejse sig mod denne tro. Forskning af historiske videnskaber, at sprog og kulturelle baggrunde for Bibelen kan lige så lidt som andre eksakte videnskaber føre til tro på Jesu opstandelse, Jesu Kristi Guddom, den Treenige Gud, Guds barmhjertige tilgivelse af synderne, o.s.v.

Der er altid åbne spørgsmål

Den teologiske forskning behandler bl.a. troens forudsætninger og er i den forstand nødvendig og værdifuld. Den er dog ikke lig troen selv. Troen selv er Guds gave, som han skænker uforskyldt. Dens udtryk og bekendelse overdrager han til kirken som de troendes samfund og til de embeder i kirken, han knytter sit løfte til. Ingen kan derfor i den videnskabelige friheds navn rejse sig mod kirkens tro i egentlig forstand.

I forbindelse med troens forståelse vil der altid findes åbne spørgsmål, som dels er genstand for teolo-

gisk-videnskabelig forskning, dels hænger sammen med troens centrale indhold. Om disse spørgsmål gælder, at teologerne såvel som alle andre troende skal vise tilbørlig respekt og have et åbent sind for kirkens »almindelige læreembede«, også selv om dette ikke er ufejlbart (jfr. Konstitution om Kirken nr. 25).

Om troens sandheder gælder, hvad pave Johannes sagde i sin åbningstale til Det andet Vatikanconcil:

»Det er nødvendigt, at den sikre og urokkelige tros lære, som vi i troslydighed må holde os fast til, må udforskes og fremstilles på en måde, der svarer til vor tids krav. Een ting er nemlig selve tros lærens indhold, eller sagt anderledes, de sandheder, som tros læren indeholder, en anden ting er den måde, hvorpå den bliver fremstillet, selv om indholdet må blive det samme og have samme mening...«

Trossandhedernes rangordning

2) Der findes en slags »trossandhedernes rangordning« (Dekret om Den katolske kirke og de kristnes Enhed nr. 11). Mest centralt står de sandheder, der angår Gud selv — og følgelig de trossandheder, der angår Jesu Kristi Guddom. Klassiske formuleringer af disse centrale trossandheder finder vi i den apostoliske og den nikænske trosbekendelse.

Vi står derfor over for en dobbelt og vanskelig forkyndelsesopgave: Den ene og samme trossandhed om Jesus Kristus, som er overleveret gennem det Nye Testamente og de oldkirkelige konciler, skal gøres aktuel og forståelig for vor moderne verden. Dette skal ske på en sådan måde, at troens bekendelse og troens indhold forbliver den samme. Det ligger i sa-

gens natur, at der undertiden kan opstå visse tvivl, om ny-formuleringer dækker troens oprindelige indhold. I sådanne situationer gælder: vi bør så længe det er muligt snarere søge at forstå end at fordømme. Hvis imidlertid læreembedet advarer mod bestemte ny formuleringer, bør dette være anledning til meget alvorlig eftertanke. Kirkens historie indeholder jo mange eksempler på, hvorledes evangeliets oprindelige indhold kan tabes eller tilsløres.

Paven har i kraft af sit embede både pligt og ret til at påtale, hvad der går den katolske tro imod. Den romerske Troskongregation er oprettet for at hjælpe paven i denne opgave. Ingen katolik bør derfor på forhånd stemple det som overgreb mod den teologiske forsknings frihed eller samvittighedens retigheder, hvis Troskongregationen kritiserer meninger eller holdninger, som den skønner kan bringe trossætninger i miskredit.

Hvad angår den aktuelle sag om Hans Küng og dens konsekvenser i Danmark mener jeg at måtte drage følgende konklusion:

Loyal kritik

1) Den romerske Troskongregation har både en ret og en pligt til at påtale det, hvis en teolog skriver og forelæser på en sådan måde, at det skønnes at stå i modsætning til centrale trossætninger, eller at bringe disse trossætninger i miskredit.

2) Når Rom har talt, som f.eks. i Küng-sagen, har det krav på »troens beredskab« fra vor side, så vi ikke på forhånd stiller os negative over for kirkens læreembede, men er villige til at lytte.

3) Dette udelukker ikke en »loyal kritik« i teologiske anliggender, der endnu ikke skønnes at have nået klarhed og ikke

allerede er gjort til genstand for defineret tros lære og bekendelse.

Loyal holdning

4) Hvad pastor Ib Andersens holdning angår har jeg aldrig haft grund til at betvivle, at han helt og fuldt bekender kirkens tro på Jesu Kristi Guddom, og han tilkender påværembedet myndighed til at kunne afgøre trossager definitivt.

5) Når pastor Ib Andersen ønsker sig fritaget fra sognepræste-embedet og den dermed forbundne forkynder-virksomhed, ser jeg deri ikke et udtryk for protest mod kirkens læremyndighed. Snarere ser jeg deri en loyal holdning. Pastor Ib Andersen ønsker på ingen måde på kirkens vegne at forkynde noget, som ikke skulle være kirkens lære. Da han i den øjeblikkelige situation finder visse vigtige spørgsmål uafklarede, har han bedt sig fri fra sognepræstehvervet.

Søge indre enhed

6) Når det gælder for Hans Küng, at han fortsat er katolik og præst, gælder dette ikke mindre for pastor Ib Andersen. Han identificerer ikke i ét og alt sig selv med Hans Küng, og i særdeleshed har pastor Ib Andersen aldrig udtrykt nogen betænkeligheder ved oldkirkens kristologiske dogmer. Jeg ser derfor ingen grund til, at nogen skal føle sig røkket i tilliden til pastor Ib Andersens loyalitet over for kirken og den katolske tro.

Kirken har gennem sin lange historie oplevet mange indre spændinger og vanskeligheder, der var tungere end dem, vi bærer i dag. Jeg opfordrer alle danske katolikker til i fuldeste solidaritet med pave Johannes Paul og i inderlig forbøn for hans gerning at søge indre enhed og gensidig respekt.

Hans L. Martensen

En ny tid - en fornyet kirke

Paver uden politisk magt

Det første Vatikankoncil, som vedtog pavens ufejlbarhed, blev afbrudt, da den tysk-franske krig udbrød i 1870. Man skal helt frem til 1962 før et nyt kirkemøde — Det andet Vatikankoncil — genoptog det afbrudte arbejde og samtidig drøftede nye spørgsmål. Verden og kirken havde ændret sig meget i de 92 år.

Leo XIII — en moderne pave

Pave Leo XIII (1878-1903) var en for sin tid moderne pave. I vores kirkehistorie nr. 29 har du kunnet læse, hvordan han tog parti for arbejderne i deres kamp for bedre arbejdsvilkår og en retfærdig løn. Også i politiske og kulturelle anliggender brød han med sin forgænger Pius IX's konservative holdning. Han døde 90 år gammel.

Pius X — en hellig pave

Pius X (1903-1914) var et dybt troende menneske. Han levede som en hellig mand og blev også helligkåret i 1954. Denne pave var især sjælesørger. Takket være ham kunne børn gå til den hellige første kommunion fra 7 års alderen i stedet for tidligere 12 år. Han opfordrede folk til hyppigt at gå til kommunion. Han bragte fornyelse i gudstjenesten, kirkesangen og præsternes uddannelse. Han moderniserede kurien, kirkens styre, i Rom.

Men også helgener er mennesker og har deres begrænsninger. Paven var bange for at nogle »moderne« ideer (modernisme) ville skade troens enhed. Derfor forlangte han af alle gejstlige, at de skulle tage afstand fra disse ideer. De skulle aflægge ed på, at de ville dette (anti-modernist-eden).

Pius X var heller ikke modtagelig for sin tids demokratiske ideer i modsætning til Leo XIII. Mange mennesker, især i det republikanske Frankrig, vendte derfor kirken ryggen.

Pius X sænkede alderen for den første hellige Kommunion.

Benedikt XV — en magtesløs fredspave.

Benedikt XV's pontifikat (1914-1922) blev overskygget af den 1. verdenskrig (1914-1918). Paven forsøgte forgæves at mægle blandt de krigsførende lande. Efter krigen forsøgte han ved fredstraktaten i Versailles at undgå, at Europa blev opdelt i vindere og tabere. Også det mislykkedes for ham. Han prøvede at lindre lidelsen i Europa med en storslået hjælp.

Ca. 10 millioner døde og 20 millioner sårede var resultatet af denne krig. Efter krigen var man klar over, at det var nødvendigt at gå nye veje. Det gjaldt også for kirken.

I mange europæiske lande var der et spændt forhold mellem kirken og staten. Kirken havde i det 19. og 20. århundrede spillet en tilbagetrukket rolle.

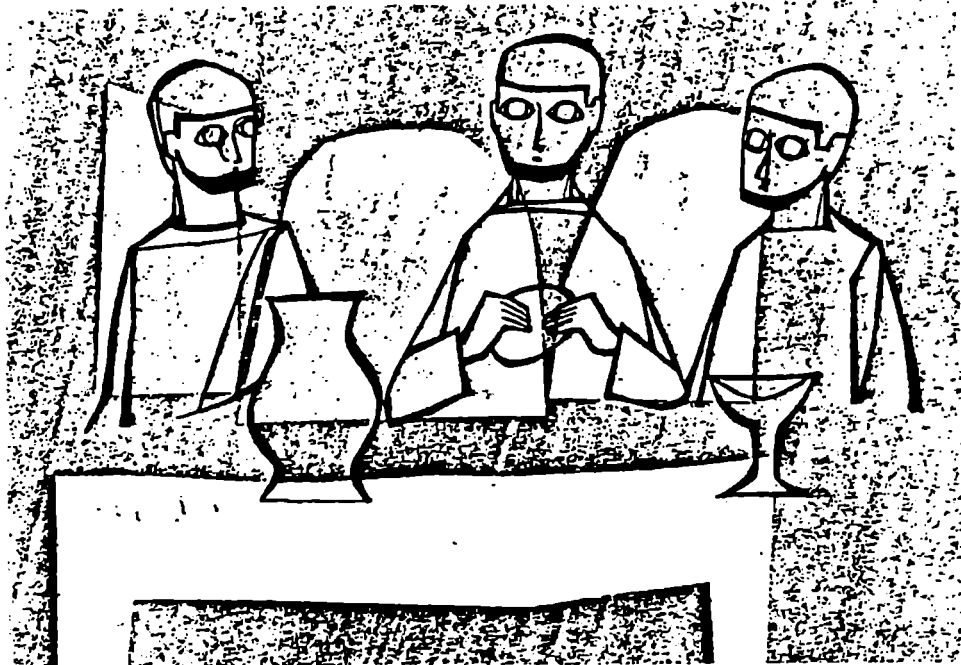
På det videnskabelige og kulturelle plan var kirken gået i stå. Tiden var inde til, at kirken skulle forlade sin ghetto-tilværelse.

Tre forhold førte til en ny blomstringsperiode i kirken: den ny kirkeopfattelse, den liturgiske fornyelse og den økumeniske tilnærmelse til andre kirkesamfund.

Kirke, hvad siger du om dig selv?

Som en reaktion mod reformationen var præsteskabet og endnu mere paven blevet fremhævet i den katolske kirke. Kirken så sig selv som »et synligt samfund, som omfatter alle rettroende kristne under et fællesoverhoved, paven«.

Efter den 1. verdenskrig forsvandt dette meget stramme kirkebegreb lidt efter lidt. Man så kirken mere som det store Guds folk, hvori den opstandne Kristus lever videre.

Siden Pius X i 1911 indførte næsten alle paver fornyelser i gudstjenesten.

Det har været især pave Pius XI's (1922-1939) store fortjeneste, at belyse lægfolkets ansvar og særlige kald i kirken. Denne paves syn på lægfolket ligger til grund for det sidste koncils lægmandsteologi.

Pius XI bliver ligeledes mindet som den pave, der sluttede et konkordat med Italiens statsoverhoved, Mussolini.

Italien anerkendte Vatikanstatens uafhængighed. Mod en erstatning for nogle privilegier anerkendte kirken til gengæld tabet af den gamle Pavestat, som nu hørte under den italienske stat.

Fornyelse af liturgien

En ny liturgisk bevægelse startede i 1909 i Mechelen (Belgien). Ønsket om »at demokratisere« liturgien fandt snart gehør i Tyskland, Østrig og andre lande.

Mange unge præster gik ind for at hjælpe de troende til en bedre forståelse af gudstjenester. Under kirkefølgelsen i Nazi-Tyskland oplevede mange katolikker et levende kirkefællesskab, når de samledes til messen. I de mørke år efter krigen var gudstjenesten et samlingssted og en stor støtte for mange kristne.

Pius XII (1939-1958) støttede denne bevægelse i sine pavelige rundskrivelser.

Denne pave var en meget intelligent og dybt religiøs mand. Hans ledelse var målbevisst. Han så som den første fare for kirken en ateistisk kommunisme, der stadigvæk blev stærkere, og som talte om en verdensrevolution. Derved overså han en endnu større fare: Hitlers national-socialisme. Paven holdt sig politisk neutral under krigen, men med desto større

anstrengelser prøvede han at få de stridende lande til at lægge våbnene. Efter krigen prøvede han at hjælpe de krigsramte lande.

Sjældent fandt en paves udtalelser et så stort gehør indenfor og udenfor kirken, som det var tilfældet hos Pius XII.

Den økumeniske bevægelse

Den 1. verdenskrig og dens følger havde bragt mange mennesker fra forskellige trossamfund i kontakt med hinanden. Der voksede fra alle sider et behov for at kunne samarbejde og til at forstå hinanden bedre. Mange protestantiske kirker tog initiativ til et samarbejde i missionslandene. Senere slog de sig sammen i organisationer for at komme til større enhed indbyrdes. Resultatet af disse bestræbelser blev »Kirkernes Verdensråd«, grundlagt i Amsterdam i 1952.

Allerede fra 1917 søgte den katolske kirke kontakt med den ortodokse kirke. Derfor blev flere ortodokse institutter og klostre oprettet i Vesten.

Selv om den katolske kirke i begyndelsen stod tøvende overfor et økumenisk samarbejde med de protestantiske kirker, åbnede den sig dog mere og mere for disse. Allerede

Som selvstændig stat udgiver Vatikanstaten sine egne frimærker.

før Det andet Vatikankoncil for alvor bragte et økumenisk samarbejde i gang, var klimaet allerede så afspændt, at paven indbød nogle protestantiske kristne til at deltage i konciliet som observatører.

Johannes XXIII en gammel pave bringer nyt liv i kirken

Pave Johannes XXIII's (1958-1963) korte regeringstid var et vendepunkt for kirken. Fuldt af optimisme brød denne pave med gamle traditioner, gav kirken et nyt syn på paven og åbnede kirkens døre og vinduer for de adskilte kristne brødre og søstre i øst og vest.

Paven ville først og fremmest være Roms biskop. Han brød med Vatikanets strenge og lukkede verden. Han viste sig i Roms gader, besøgte sygehuse og fængsler og holdt gudstjenester i Roms forstæder.

I 1960 holdt han en bispesynode for byen Rom. Her sagde han, at sjælesorgen skulle tilpasses de særlige forhold i en storby.

Han talte meget om kirkens fornyelse og dens opgave i verden af i dag.

For at kunne virkelig gøre dette ønske om fornyelse kaldte han alverdens biskopper sammen til et koncil, som blev holdt i Vatikanet i Rom. Derfor kaldes det: »Det andet Vatikankoncil«. Det var det 21. koncil i kirkens historie. Konciliet begyndte i 1962 og afsluttedes i 1965.

Pave Johannes døde, mens konciliet stod på d. 3. juni 1963.

Hans efterfølger pave Paul VI (1963-1979) fortsatte koncilarbejdet i Johannes' ånd.

Han fik samtidig den vanskelige opgave at føre koncillets beslutninger ud i livet.

Jan Ophoff

En biskop dør for sit folk

Oscar Arnulfo Romero er allerede blevet til et program. For de venstre-revolutionære er han et signal til at forstærke kampen. For højre-regeringerne kommer hans død tilpas til at besvare de fattiges krav om et menneskeværdigt liv og retfærdige lønninger med vold

(KNA) — Siden 24. marts 1980 har den centralamerikanske republik El Salvador ikke blot en martyr — men også en nationalhelt. Mordet på byen San Salvadors metropolit og ærkebiskop er et tegn på, hvor hård striden er i denne del af verden. De karibiske stater El Salvadors, Nicaragua, Guatemalas, Costa Ricas og Honduras' regeringer, der gør hvad de kan for at opretholde eller udbygge deres magt, gør ærkebiskoppen til en af deres, benytter ham til deres egne formål.

Oscar Arnulfo Romero er allerede blevet til et program. For de venstre-revolutionære er han et signal til at forstærke kampen. For højre-regeringerne kommer hans død tilpas til at besvare de fattiges krav om et menneskeværdigt liv og retfærdige lønninger med vold.

Led i en kæde af vold

Da ærkebiskoppen søndag 30. marts 1980 blev bisat gik titusinder af mennesker forbi hans åbne kiste i San Salvadors katedral. Blandt dem var der mange campesinos, bønder og

landarbejdere. Ærkebiskop Romero, der altid havde afvist volden, er blevet dens hidtil mest prominente offer. Endnu er han kun det foreløbige sidste led i en kæde af voldshandlinger, der er begået i dette land imod kirken og de troende. Inden ærkebiskoppens død er der i El Salvador blevet dræbt præster, og ordensfolk har været udsat for tortur og er blevet udvist af landet, uskyldige bønder er efter messer og andre religiøse højtideligheder blevet ombragt.

Mange præster dræbt

Det begyndte 12. marts 1977, da jesuitten Rutilio Grande og to andre katolikere blev skudt ned under messen i Paisnal. I juni og i august 1979 blev flere præster dræbt. Terroraktionernes vigtigste mål var jesuitter. De leder ikke blot det af 5.000 studenter besøgte universitetet i San Salvador, men arbejder også med bøndernes alfabetisering. Derved er de i stadig konflikt med juntaen og det dusin hovedrige familier, der behersker landet El Salvador og udbytter folket. Der er blevet rettet tolv bombeattentater mod det katolske universitet. Få dage før mordet på ærkebiskop Romero trængte politiet for første gang ind på universitetets område og skød en student, der var på vej til middagsmåltidet. Biblioteket bærer endnu spor af højre-ekstremisternes sidste attentat.

Få biskopper støttede ham

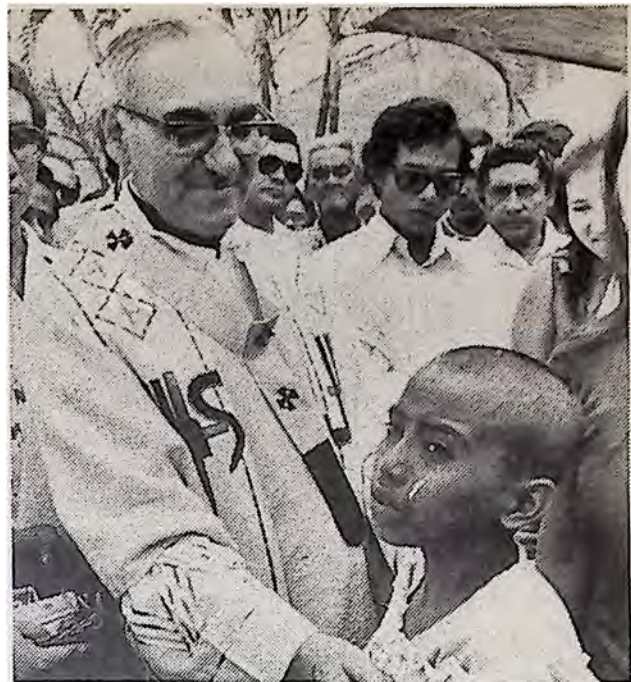
Ærkebiskop Oscar Arnulfo Romero havde været nedslået, virkelig bedrøvet, de sidste dage inden sin død. Han vidste hvor lidt den apostolske nuntius og flertallet af landets biskopper støttede ham. Han prædikede ikke-vold, men ville ikke fordømme dem, der betragter volden som det sidste middel til at forsvare deres menneskerettigheder og menneskeværdighed. Hans sidste prædiken, som han lige havde afsluttet, da han blev skudt ned, er en anklage imod USA og deres håndlangere. Den er samtidig en anklage mod de kristne demokrater, der er repræ-

senteret i den salvadorianske junta.

Han sagde, at juntaens politik er rettet mod folket og uretfærdig. Alene i den sidste uge inden mordet på ærkebiskoppen var 145 mennesker blevet dræbt i El Salvador. Mange af dem, havde aldrig haft et våben i hånden: de blev et offer for volden, fordi de satte sig op mod storgodserne, der ikke engang ville udbetale den lovfæstede mindsteløn. 100.000 mennesker bor som dyr i hovedstaden San Salvador, de vader i kloakvand, mens de riges kvarter stadig vokser. De rige omgiver deres huse med høje mure, beskytter sig mod de fattige, lader sig dag og nat bevogte af politiet.

Kirken i Nicaragua

Nicaraguas sandinistiske befrielsesfront har benyttet ærkebiskop Romeros død til at opfordre til befrielseskamp for El Salvador. Godt 30.000 mennesker stod 25. marts på Revolutionspladsen i Nicaraguas hovedstad Managua, hvor ærkebiskoppen af Managua, Obando

Oscar Romero prædikede ikke-vold, men ville ikke fordømme dem, der betragtede volden som et sidste middel til at forsvare deres menneskerettigheder og menneskeværdighed.

Bravo, holdt en messe. han opfordrede til at gøre ikke-vold til det princip, der skal hidføre forandringer. Medlemmer af den sandinistiske front, der efter gudstjenesten kom til orde, agiterede dog for deres væbnede revolution, for den væbnede kamp.

I Nicaragua forsøger kirken på at få sine ideer ind i den af marxister beherskede sandinistiske front. Kirken slutter sig med præster, søstre og lægfolk til den alfabetiseringskampagne, der varer fem måneder, og hvor 14.000 unge sendes ud i landsbyerne. Mottoet er: Alfabetisering er samtidigt evangelisering. Trods forsikelle i opfattelsen har kirken en chance for at få indflydelse på masserne og forhindre, at landet »cubaniseres«.

Men Nicaraguas »Unge Pionerer« er allerede ved at marchere frem, og landets indenrigsminister Tomas Borge, der har magten over politiet og sikkerhedstjenesten, gør allerede sin indflydelse gældende. Men i Nicaragua har kirken en chance.

Et tab

I El Salvador har kirken tabt som følge af ærkebiskop Romeros død. Landet befinder sig i et før-revolutionært stadium, men endnu standses processen af den indflydelsesrige overklasse og den mægtige middelstand. Følgen heraf er: endnu flere ofre, kampene vil fortsætte, der vil komme flere bombeattentater, mere guerilla-aktivitet.

El Salvador, Frelserens Land, får ikke ro. Juntaen regerer med krigsrettens midler. Mange campesinos

er flygtet til skovene og bjergene. Det er blevet livsfarligt for præster og søstre at arbejde i landsbyerne. Hvad de så end gør for at hjælpe de fattigste ud af deres nød og elendighed og for at uddanne dem, bliver betragtet som forsøg på revolution — og fører til forfølgelser.

Kan blive signalet til væbnet kamp

Ærkebiskop Romero er død. Når juntaen lader det forkynde over radioen, at han lever videre i menneskenes hjerter, så kan dette komme til at betyde, at den selv snart må rømme pladsen. Romeros død er ikke et indre-kirke ligt anliggende, men en del af kampen i et land, der er præget af de største modsætninger i hele Latinamerika. Romeros død kan blive signalet til »væbnet kamp« for de underprivilegerede masser, der lever i snavs og elendighed. Flertallet af præster og ordensfolk har for længst gjort op med sig selv, hvilken side de står på. De lever sammen med folket og opfatter befrielsesteologiens ord meget konkret.

Ærkebiskop Romero afviste juntaens tilbud om beskyttelse. Han ville leve ubeskyttet ligesom folket. Det sagde han ganske få dage før sin død til en af sine medarbejdere. Han døde som mange campesinos er døde. Men hans død synes for nogle dage at have rystet hele verden.

I El Salvador er der hver dag mennesker, der lider en voldelig død. Måske er det de samme, som går forbi Romeros kiste og åbenlyst klager deres nød.

Et folk græder over sin ærkebiskop — og samtidigt over sig selv.

Romeros død kan blive signalet til »væbnet kamp« for de underprivilegerede masser, der lever i snavs og elendighed. Flertallet af præster og ordensfolk har for længst gjort op med sig selv, hvilken side de står på. De lever sammen med folket og opfatter befrielsesteologiens ord meget konkret.

Pavens linje moderat konservativ

(KIPA) Den nuværende paves »moderat-konservative« linje blev afstukket allerede ved de to seneste konklaver — sagde lederen af den tysksprogede afdeling ved Vatikanets Radio, den østrigske jesuit, p. Henrich Segur da han for nylig talte i det katolske medieakademi i Wien om: »Hvad sker der i kurien? — vatikansk indenrigspolitik under Johannes Paul II«.

P. Segur mener, at det var kardinalerne, der ved begge de sidste konklaver gav udtryk for, at der efter Johannes XXIII's og Paul VI's pontificater, der var præget af åbenhed udadtil og dialog, hvad der foruden mange positive resultater også havde ført til mange fejludviklinger, nu tiltrængtes en ny kurs, der samtidigt med, at de gode resultater bibeholdtes, skulle modvirke fejludviklinger. Kardinalerne ønskede nu en rolig fase for at styrke den katolske identitet læremæssigt og disciplinært, for at bevare den overleverede tro og beskytte de katolske grundværdier, modarbejde opløsningsprocesser og især prioritere sjælesorgen højt.

Virkeliggørelse af koncilets beslutninger..

Det var til en sådan kurs, sagde p. Segur, at kardinalerne søgte den rette mand, og de fandt ham i Johannes Paul I hhv. Johannes Paul II. Hans pontificat skulle gerne tydeliggøre den katolske identitet og foretage de nødvendige afgrænsninger, for at dialogen med verden kan føres ud fra en fast og sikker position. Drøftelsernes og eksperimenternes fase skal nu afløses af en fase, hvor koncilets beslutninger bliver ført ud i praksis. Herved er Johannes Paul II's »moderat-konservative« linje, der især kommer til udtryk i spørgsmål i forbindelse

med lære og moral, forbundet med stor åbenhed på andre områder. Især har den givet sig udtryk i en helt ny måde at møde mennesker på.

... og kollegialitet

Et tyngdepunkt i Johannes Paul II's program er — ifølge p. Segur — at virkeliggøre verdenspiskopats kollegiale medansvar. Da verdensbispesynoden i dens nuværende form af forskellige grunde ikke har vist sig særlig velegnet hertil, betjener pave Johannes Paul II sig af kardinalkollegiet som et virksomt redskab for kollegialiteten. Sidste efterår samlede han derfor kardinalerne i Rom til et møde, der opfyldte hans forventninger. Paven vil dog ikke gøre et sådant møde af kardinalerne til en institution, men i givet fald indkalde dem »ad hoc«.

Endnu et udtryk for Johannes Paul II's kollegiale udøvelse af embedet var den for nylig i Rom afholdte hollandske særsynode, der ud fra et romersk synspunkt absolut var en succes. Det er muligt, at der også vil blive indkaldt særsynoder for andre lokalkirker.

Kuriens internationalisering

Helt konsekvent har Johannes Paul II også fortsat med at gøre kurien mere international, betonede p. Segur. Der er allerede sket en række udnævnelser til topstillinger i den kirkelige centralforvaltning, og der forventes flere i nær fremtid. Af de kurieposter, der skal besættes i den nærmeste tid, er den vigtigste embedet som præfekt for trosrærekongregationen, som den kroatisk kardinal Seper rimeligvis snart forlader p. g. af alder.

P. Segur regner det absolut for muligt, at det bliver en repræsentant for Den tredje Verden, der kaldes til denne post. For

øvrigt — tilføjede han — kunne processen med at gøre kurien mere international gå meget hurtigere, hvis flere biskopper og præster fra ikke-italienske lande — ikke mindst fra tysksprogede, hhv. mellemeuropæiske lande — stillede sig til disposition for en opgave i Rom.

Ingen ny østpolitik

De forventninger, som mange kritikere af paves stolens »østpolitik« under Paul VI nærede om, at den nuværende pave ville vende tilbage til Pius XII's politik, er ikke blevet opfyldt, understregede p. Segur. Pave Johannes Paul II viderefører målbevidst den under Paul VI indledte »østpolitik«, omend han giver den sin egen farve.

Johannes Paul II's skærtorsdagsbrev til biskopperne

Om den hellige Eukaristi

(KIPA) — Skærtorsdag 1979 udsendte pave Johannes Paul II to skrivelser: en til alle biskopper og en til alle præster. Skærtorsdag i år har han sendt en skrivelse til »alle kirkens biskopper«. I skrivelserne, der er dateret 24.-2. 1980 og handler »Om den hellige eukaristis mysterium og ærbødigheden over for den«, siger paven at biskopperne er de »umiddelbare adressater«, men at dens indhold gennem dem skal nå til alle præster og diakoner.

Den nye skrivelse er på en måde en fortsættelse af skrivelserne fra 1979. Den behandler »nogle aspekter af det eukaristiske mysterium og dets betydning for livet hos dem, der står i dets tjeneste«. Ingen kan benægte, at det kirkelige embede på grund af vielsen er knyttet til eukaristien, og at der er en »meget nær forbindelse« mellem disse to realiteter.

Ærbødighed for mysteriet

Præsterne er på en vis måde — siger paven — udgået fra eukaristien og er til for den. De har derfor et særligt ansvar for »troens store mysterium«. Lægfolket forventer af dem, at de er et forbilledligt vidnesbyrd om ærbødighed for og kærlighed til dette sakramente. Fordi man i den senere tid her og der kan konstatere, at det godt kan skorte noget på denne ærbødighed og kærlighed, forventer Johannes Paul II, at en dybere og mere læ-

vende eukaristisk fromhed vil føre til den af koncilet tilstræbte fornyelse af menighederne. »Kirken og verden har et stort behov for ærbødighed for eukaristien.«

Eukaristien virkeliggør kirken

I en mere dogmatisk del af skrivelserne beskæftiger paven sig især med eukaristiens kirkelige — ecclesiale — dimension, »Ligesom det er kirken, der udfører eukaristien, således opbygger eukaristien på sin side kirken«. I andre afsnit i skrivelserne fremstilles det, hvordan dette sakramente, der både forkynder kærligheden, gør den nærværende og virkeliggør den, gør os i stand til uselvvisk hengivelse, lutrer vort forhold til vor næste og fuldender vort liv som kristne: eukaristi og kærlighed, eukaristi og medmennesker, eukaristi og liv.

Efter disse mere almene betragtninger kommer skrivelserne ind på nogle enkelte punkter, der behandles således, at det bliver til en vis korrektion til de nyeste udviklinger. Paven betoner den eukaristiske handlings sakrale karakter, der skyldes Kristi nærvær og virken. Kirken har pligt til at »beskytte og bekræfte eukaristiens hellighed — sacrum — imod en vis tendens til at »afsakralisere alt«. Et andet synspunkt, som paven fremhæver stærkt, er den offerhandling, der finder sted ved messen, og som præ-

sten og folket på hver sin vis deltager i.

I tredje del af skrivelserne, der handler om de to borde (Guds ords bord og Herrens brøds bord), rykker disciplinære spørgsmål i forgrunden. Paven opfordrer til en ny »ansvarsfølelse over for Guds ord« og forsvarer samtidigt latinen — inden for det muliges rammer — og minder om, at der ikke må anvendes ikke-bibelske tekster som læsninger, men nok som materiale for prædikenen.

Respekt for forskrifterne

Undertiden skorter det på den »nødvendige iver efter at modtage bodens sakramente« i forbindelse med eukaristiens sakramente. Faktisk ser man i vore dage på den ene side, at der er mange der går til kommunion, men på den anden side er der en foruroligende tilbagegang i viljen til at gøre bod.

Skrivelserne formaner med eftertryk til den nødvendige ærefrygt over alt, hvad der har forbindelse med eukaristien, til respekt for de liturgiske forskrifter og normer. Præsten må som tjener »besidde en særlig fornemmelse for kirkens almenvæl«. Han må ikke opfatte sig selv som en »ejer«, der frit kan disponere over de gudstjenestelige tekster og riter, som var det hans private ejendom. En ærbødig holdning sikrer også mod, at man simpelt hen afskaffer sunde fromhedsformer.

I tilslutning hertil beder paven indtrængende om, at man undgår alt, hvad der ved fejringen af messen, enhedens sakramente, kunne give anledning til splittelse og true freden i kirken. Endnu engang understreger han den uløselige sammenhæng mellem liturgisk og kirkelig fornyelse.

Dokumentets mål og sigte

Hvis man skal karakterisere dokumentet, er det rigtigste udtryk nok »formaningsskrivelse«. Herved adskiller det sig fra sidste års skrivelse, der var varmere i tonen og mere afrundet, hvad indholdet angår. Man kunne forestille sig, at det måske havde været bedre, om enkelte disciplinære forskrifter snarere var blevet taget op af gudstjeneste- eller sakramentskongregationen, og paven i forbindelse med skærtorsdag havde behandlet den eukaristiske spiritualitet med henblik på præsterne noget bredere.

I hvert fald er skrivelserne et vidnesbyrd om Johannes Paul II's brændende iver for, at Herrens arv forvaltes trofast. Max Thurian har engang sagt, at den katolske kirke mere end alle andre kristne samfund har gjort den eukaristiske fromhed til sit livs centrum. På samme måde mærker man i pavens skrivelse, at eukaristen er det centrale anliggende for den kirke, der fører kærlighedens forsæde.

Tegner al forsikring

Lyngby Hovedgade 4
2800 Lyngby
Telefon (02) 87 54 11

Fors.kons. Sven Iding

ALM.
BRAND
AF 1792

Katolikker i USA uenige

Fortsat fra forsiden

om ikke-vold og en personlig tro på krigens meningsløshed berettiger mange katolikker til at være militærmægtige.

At kirken har ændret sit syn siden Pius XII er berettiget på grund af den kendsgerning, at krigen i kernevåbnens tidsalder har så frygtelige konsekvenser, og at Pius byggede sine anskuelser på konventionelle krige, som kun få havde noget imod.

Kunne ikke selv bestemme

Men der er imidlertid stadig noget, som de amerikanske biskopper og det amerikanske retssystem ikke er enige om. Det er spørgsmålet, om man af samvittighedsgrunde kan nægte at deltage i en bestemt krig, eller hvorvidt man må være imod enhver form for krig for at have ret til at nægte at gøre militærtjeneste.

I 1971 erklærede USA's højesteret, at personer i den værnepligtige alder ikke selv kunne bestemme hvilken krig, de var imod, de kunne ikke sige, at de ikke ville kæmpe i Vietnam, mens de samtidig hævdede, at de var villige til at kæmpe i en anden krig, der direkte truede USA's vel. Biskopperne har derimod holdt fast ved, at en person, der betragter en bestemt krig som uretfærdig skal have ret til at fritages for at kæmpe i denne specielle krig.

Diskriminerende

Msgr. Marvin Bordelon, der er direktør for USA's nationale bispekonferencens afdeling for internationale sager meddelte Repræsentanternes Hus' militærkomité, at det var alt for diskriminerende at tvinge en person, der ikke ønskede at deltage i en bestemt krig, til at nægte enhver form for militærtjeneste. Biskoppernes anskuelse om, at man kan nægte militærtjeneste i bestemte tilfælde, bygger for en stor del på kirkens traditionelle teori om »retfærdig krig«, en teori, der i hvert fald går tilbage til Augustins tid.

Ifølge denne teori må krig kun erklæres som en sidste udvej, den må udkæmpes for en retfærdig sag, den må benytte midler, der ikke i sig selv er

umoralske og der må være en rimelig udsigt til at den kan lykkes! »Men da kirken ikke officielt erklærer nogle krige for retfærdige og andre for uretfærdige, er den enkelte katolik forpligtet til at følge sin egen samvittighed«, fortalte msgr. Bordelon komiteen. »Hvis ens samvittighed forbyder én at deltage i en bestemt krig, er det en alvorlig synd at gøre det«.

Men hidtil har det ikke været muligt at få kongressen til at ændre loven og omstøde højesterets kendelse ved at give tilladelse til selektiv nægtelse af militærtjeneste.

»Retfærdig krig«

Princippet, der ligger bag teorien om »retfærdig krig« har også i de senere år medført det spørgsmål, om nogen krig i vor tid kan kaldes retfærdig. Med de massive ødelæggelser, der kan blive resultatet af en krig, siger pacifister nu, at ingen krig kan have »en rimelig chance for at lykkes«.

Hvad en hær kun af frivillige angår, så går biskopperne i det store og hele ind herfor, som en del af deres modstand mod tvungen værnepligt i fredstid. Men både biskopperne og andre har talt om de færrer, der også er forbundne med en frivillig hær. I 1971 sagde biskopperne til Repræsentanternes Hus' komité, at en hær, kun bestående af frivillige, let kunne blive for selvstændig og uden forbindelse med det normale amerikanske liv.

Ville ikke ofre deres børn

For nylig skrev Joseph Califano, Carters tidligere minister for sundhed, uddannelse og sociale forhold, at »En hær, der kun består af frivillige, gør det for let for en præsident eller en politisk leder at indlade sig på militære eventyr«. Han hævdede, at det var den tvungne værnepligt — og ikke de venstre-radikale — der fik det til at mislykkes for USA i Vietnam, fordi Amerikas middelklasse og intellektuelle, hvis sønner var blevet indkaldt til hæren, ikke var villig til at ofre deres børn for en upopulær krigs skyld.

Knud Ballin fejrer 50 års præstejubilæum

Der var glæde og smil ved msgr. Knud Ballin's præstejubilæum, som blev fejret med en gudstjeneste og efterfølgende reception lørdag den 12. april i Skt. Mariæ Kirke på Frederiksberg i København. Knud Ballin celebrerede messen og 15 præster deltog blandt biskop Martensen assisterede. Kirken var fyldt med mennesker fra både ind- og udland, og under receptionen, som blev holdt på Lioba-klosteret ved kirken, var der stor trængsel omkring jubilaren, som her ses ved sit gavebord.

Italiensk præsteforening ønsker pligtcølibat afskaffet

Har opbygget sin egen menighed i Bologna

Rom (KIPA) — I Italien tales der om en ny præstebevægelse, der kalder sig »Vocatio« (kald) og har hovedsæde i Bologna.

»Vocatio«s første program punkt er »afskaffelse af pligtcølibatet«. Alle italienske præster har gratis modtaget det første nummer af bevægelsens tidskrift »Præstelig dimension«.

I Bologna har bevægelsen allerede opbygget sin egen menighed, hvor præster, der er i en »krisituation« kan bo gratis og få rådgivning. Hvad denne »rådgivning« går ud på, forklares i det første nummer af tidskriftet.

I et »memorandum« til præsterne hedder det: »Ansøg ikke om kirkelig dispens. Søg kontakt med »Vocatio«s ledelse, så vil vi fortælle dig, hvad du skal gøre.« Yderligere siges det: »Skab ikke opmærksomhed omkring dig, giv ingen interviews, slut dig sammen med os til en virksom organisation«.

Bevægelsen har to forgængere

Det frarådes også præsterne at optage kontakt med de kirkelige myndigheder, for »når vi selv er blevet en magt, vil vi be-

nytte de nødvendige midler for at opnå et »historisk kompromis«.

»Vocatio« vil også grundlægge et såkaldt »Johannes XXIII-tribunal«, der skal bedømme de vigtigste begivenheder i den religiøse verden. »Vocatio« har erklæret sig for solidarisk med Hans Küng, Edward Shillebeeckx og

den svejtsiske teolog Bernhard Hasler.

Bevægelsen har to forgængere. Den ene opstod i Italien efter bispesynoden i 1971, hvor bl.a. præsternes cølibat blev drøftet. Denne bevægelse blev kendt under navnet »7. november-bevægelsen«. Initiativtagerne dertil var en række italienske præster, der var

Ingen afvigelser fra Det andet Vatikankoncil

Kardinal König beroliger journalister

Wien (KIPA) — Ærkebiskoppen af Wien, kardinal Franz König kom ved et pressemøde for nyligt ind på mange katolikkers frygt for, at man er ved at vige bort fra Det andet Vatikankoncils linie, og at der er ved at udvikle sig tendenser i kirken, hvorved der »igen vil blive lagt mere vægt på lydighed, lov og disciplin og mindre på Guds børns frihed«.

Kardinalen understregede over for journalisterne, at fornyelsen i kirken er en »bestandig opgave« og at paven ville være den sidste til at »tilbagekalde blot et eneste

ord af koncilets udtalelser«. Bekymringen for, at samtalen er forbi i kirken, er grundløs. Men man må erkende, at trosrækkongregationen har ret og pligt til i givet fald at drage grænsen mellem, hvad der er katolsk lære, og hvad der er en afvigelse derfra.

Kollegialt medansvar ikke et tomt ord

Da der blev spurgt, hvor meget biskopperne havde at sige i denne forbindelse, svarede kardinal König, at begrebet kollegialt medansvar ikke er et tomt ord for pave Johannes Paul II, og at han altid vil spørge bi-

skuffede over synodens resultater. De fandt tilhængere i forskellige »basismenigheder« og hos bevægelsen »Kristne for socialisme«.

Den anden bevægelse udgik i 1968 fra katolske oppositionelle kredse i Frankrig. Den kaldte sig »Echanges et dialogues« (Udveksling og dialog) og støttede i begyndelsen af 70'erne tleserne fra det hollandske »pastoralkoncil«.

Cølibat stort gode

Pave Johannes Paul II har ligesom sin forgænger gentagne gange og utvetydigt udtalt sig for bibeholdelsen af cølibatet. I slutdokumentet fra særsynoden for de hollandske biskopper i Rom i år hedder det: »Synodens medlemmer er alle overbeviste om, at den ugifte stand for Himmerigets skyld er et stort gode for kirken. De er enigt besluttede på trofast at gennemføre pavens afgørelser om cølibatet.

»Livets fødes ud af kærlighed og har sin oprindelse i kærlighed« siger p. Capone i denne forbindelse. »Ren teknik er ikke kærlighed« Hvis det for den amerikanske forretningsmand drejede sig om med dette program at hjælpe i en nødsituation, var det noget ganske andet, fortsatte p. Capone. »Men i et tilfælde som dette, handler man mod naturen og underordner sig egoistiske og vilkårlige mål«.

skopperne til råds i de foreliggende spørgsmål.

På spørgsmålet om, i hvilken retning kirken går, svarede kardinalen, at det er ikke paven alene, der bestemmer denne vej, men »os alle, når vi lytter til tidens tegn, der altid også er Guds tegn«. Han understregede, at der absolut ingen grund er til resignation..

Næste nummer udsendes den 14. maj

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgarstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyls,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

Kirken og medierne, side 2
Biskoppens hyrdebrev, side 3
Den kristne familie, side 6-7
Pastoralrådet, side 6, 7 og 8
Karl Rahner om Küng, side 9

Johannes Paul II drøfter Jerusalems status med kongen af Marokko

Vatikanet (NC) — Kong Hassan II Ben Muhammed af Marokko fløj for nyligt til Rom for i en timelang samtale at drøfte Jerusalems status med pave Johannes Paul II.

Kong Hassan, der er præsident for Den islamiske konferences komité for Jerusalem, ankom med fly fra Paris sent en eftermiddag og forlod med sit følge Rom samme aften.

I en tale på fransk gjorde pave Johannes Paul II det klart, at han holdt fast ved Vatikanets indstilling til det »meget delikate spørgsmål om Jerusalems status«. »Det forekommer mig, at den hellige by er et virkeligt helligt hjemland for alle de tre store mono-

teistiske religioner (jødedom, kristendom og islam) og for hele verden, og ganske specielt for de mennesker, der lever i dette område«, sagde paven.

Definitiv løsning

»Det er nødvendigt, at vi med ny iver og med nye metoder i stedet for at understrege det, der adskiller, søger at omsætte et mere fundamentalt broderforhold i handling og med Guds hjælp når til en mere original, mere definitiv løsning, der garanterer og respekterer alles rettigheder«, tilføjede han.

Paven talte rosende om marokkanernes religiøse traditioner og om kongens »velvilje« til at garantere

sine ikke-muslimske undersåtters rettigheder.

Mødet var det første mellem en pave og et marokkansk statsoverhoved. Kong Hassans og pavens samtaler er ikke offentliggjort, men inden kongen forlod Rom, sagde han, at paven havde udvist stor forståelse for de problemer, de havde drøftet. Kongen gav udtryk for stor tilfredshed med samtalen.

Den komité, kong Hassan er præsident for, ønsker, at den østlige del af Jerusalem skal gives tilbage til Jordan, mens Vatikanet ønsker en udelt by med en internationalt garanteret status og som et helligt sted for jøder, kristne og muslimer.

Invasjonen i Afghanistan vanskeliggør arbejdet for fred

skriver kommissionen for Retfærdighed og Fred til den sovjetiske ambassadør i København

Den danske, katolske kommission for retfærdighed og fred har sendt følgende opfordring til den sovjetiske ambassadør i København:

Det er med dyb bekymring, at vi indenfor de sidste måneder har kunnet konstatere en forværring af den sikkerhedspolitiske situation i Danmark og Europa. Ikke mindst den beklagelige NATO-beslutning om produktion og senere udstationering af 572 nukleare missiler i Europa har været med til denne foruroligende udvikling. Den store folkelige opbakning bag de tværpolitiske fredsinitiativer såvel her i Danmark som i andre lande har imidlertid været en stor opmuntring. Deres lands støtte til disse fredsinitiativer har vi modtaget

med tilfredshed og glæde. Det er derfor med den dybeste skuffelse vi har oplevet Deres lands invasion i Afghanistan. Denne krænkelse af et autonomt lands suverænitet har i høj grad vanskeliggjort arbejdet for fred og afspænding. Vi opfordrer derfor Deres

lands myndigheder til at besinde sig og arbejde sammen med alle fredskræfter for at afværge den nuværende trussel mod freden og den internationale afspænding.

John-Erik Stig Hansen
Den danske kommission for Retfærdighed og Fred

Udnævn en værdig efterfølger for Romero

San Salvador (KIPA) — I en erklæring, der er blevet offentliggjort en uge efter mordet på ærkebiskoppen af San Salvador, Oscar Arnulfo Romero, har 227 præster og 595 ordensfolk fra El Salvador bedt pave Johannes Paul II om som efterfølger for Romero at

udnævne »en mand, der i sin holdning ligner ham så meget som muligt«. I erklæringen hedder det, at den myrdede ærkebiskop var et dybt religiøst menneske, der prøvede på at omsætte Det andet Vatikanconcils, Medellins og Pueblas lære i praksis.

Gud Fader lyttede til Jesu bøn. Pinsesøndag sendte han Helligånden. Som flammeteringer steg den ned over disciplene. På trods af sprog, race, stand og kultur forstod tilhørerne apostlenes sprog. Tværs over alle grænser førte Guds Ånd dem sammen til enhed.

Læs mere om enheden i biskoppens hyrdebrev side 3.

Jesuit dræbt i Bolivia

De ansvarlige for præstens død er ekskommunicerede

La Paz, Bolivia (NC) — Jesuiten p. Luis Espinal, redaktør af ugebladet *Aqui* og en skarp kritiker af højre-ekstremisterne i Bolivia blev dræbt 22. marts.

P. Espinals lig blev fundet i et slumkvarter i La Paz, hvor han tidligere har arbejdet. Hans legeme viste tegn efter tortur.

Ærkebiskop Jorge Manrique af La Paz har fordømt mordet og erklæret, at de, der har ansvaret for præstens død, er ekskommunicerede.

Jesuitterne i Bolivia har udsendt en fælles erklæ-

ring om, at de »vil fortsætte med at prædike evangeliet for de fattige, sådan som p. Espinal gjorde det«. De har yderligere sagt, at de har »ret til at kræve en øjeblikkelig undersøgelse af mordet«.

Både i La Paz og i mange andre byer i Bolivia blev der holdt rekviemmesse for p. Espinal 24. marts.

En fhv. regeringsembedsmand, Jorge Selum, der måtte trække sig tilbage fra sit embede, fordi han undersøgte terroristaktioner over for folkelige ledere og de fattige, sagde,

at man kan regne med, at dette nye angreb er udført af fascisterne. »Fascist« er det udtryk, der i almindelighed anvendes om de højre-ekstremistiske bevæbnede styrker og de rige forretningsfolk.

Vidner har fortalt, at de så, at p. Espinal blev kidnappet af mænd i en grøn jeep, da han ved midnattid var ved at forlade en biograf i centrum af La Paz. Hans lig, der var gennehullet af skud, blev fundet næste morgen i slumkvarteret Chacaltays i nærheden.

Familien og massemediernes

- er temaet for mediedagen søndag den 18. maj

Tema for mediedagen 1980 Vatikanet (NC) — Massemediernes kan bruges til at knytte familiens medlemmer tættere sammen i stedet for at blive en erstatning for samværet i familien, siger Vatikanets pavelige kommission for samfundets meddelelsesmidler — i forbindelse med, at det 18. maj i år er 14. år i træk, man fejrer mediesøndag. Temaet i år er »Samfundets meddelelsesmidlers rolle og familiens opgave«.

Studiemateriale til alle bispekonferencer

Det var Det andet Vatikanconcil, der anbefalede, at kirken hvert år på en bestemt dag koncentrerer sin bøn, sine overvejelser og sin opmærksomhed om massemediernes og kirkens ansvar for dem.

Den pavelige kommission siger, at når emnet i år berører familien, hænger det sammen med, at verdensbispesynoden til efteråret vil beskæftige sig med familien. Der er sendt

liturgisk materiale og studiemateriale til alle bispekonferencer ud over hele verden, og man forventer, at pave Johannes Paul II 18. maj selv vil rette et budskab til hele verden om massemediernes.

»Den stadigt voksende indflydelse som massemediernes får — også inden for familiens kreds — gør, at kirken i sin pastorale omsorg må have sin opmærksomhed rettet mod dem. Det ville være urimeligt kun at betragte dem som noget negativt, noget man skal forsvare sig imod. De er Guds gaver, der indebærer mange gode muligheder«, siger den pavelige kommission og fortsætter:

Hvis radio- og TV-programmerne er sunde og respekterer de moralske principper, som menneskeligt liv må bygge på, så er den væsentligste risiko for familien i forbindelse med dem, at familien fristes til at benytte dem for meget,

så der ikke bliver tid nok til at tale sammen. Det er derfor vigtigt, at familierne udvikler en kritisk sans, så de ikke bliver slaver af deres TV-apparat eller blot passivt tager imod alt, hvad der bydes på af udsendelser. Men man skal også passe på ikke at falde i den modsatte grøft og principielt helt afvise, hvad medierne bringer og ligesom prøve på at isolere sig fra virkeligheden.

Aktive rolle

Kommissionen gør også opmærksom på, at kirken, hvor det er muligt, bør spille en aktiv rolle med udformningen af programmerne. Ved at slutte sig sammen i foreninger (som

f.eks. Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund eller Kristelig Lytterforening, red.) kan de gennem disse stille krav til medierne. Men ikke nok med det. »Den evangelisering, der sker i og gennem familierne kan få en virkelig støtte fra medierne. Ved hjælp af dem kan kirkens lære udbredes til utallige mennesker, og menneskers opmærksomhed kan blive vakt for sådanne ting som den enkeltes ret til livet, religionsfrihed, fred, familiens rettigheder og børnenes opdragelse. Samfundets meddelelsesmidler er kun redskaber, og hvad der frembringes af et redskab, afhænger af den, der bruger det.«

blemer i forbindelse med den indholdsmæssige udformning, den redaktionelle frihed, redaktionens forhold til den kirkelige udgiver, de tekniske og økonomiske problemer og især personale manglen.

Han fremhævede konkrete krav: mere anerkendelse og »good will« over for den kirkelige presse — både fra de kirkelige myndigheder og fra de troendes side — mere tillid til redaktørernes »retroenhed«, mere frihed til at fremstille både menneskets og kirkens problemer og en større realitetssans i forbindelse med disse problemer. Undervurderingen af den kirkelige presses særlige funktion for kommunikationen både inden for kirken og mellem kirken og verden må bringes til ophør.

Efter denne deprimerende status og de indtrængende appeller til den kirkelige offentlighed om at skabe betydeligt bedre forudsætninger for den katolske presse i Den tredje Verden og for det internationale samarbejde gik

UCIP-rådet over til forbedringer af den næste verdenskongres for den internationale katolske presse. Denne finder sted i Rom i september i år og skal studere mulighederne for katolsk journalistik i det moderne kommunikationssamfund på baggrund af bestræbelserne på at skabe en ny orden for verdensinformationer.

I sin afslutningstale citerede præsident Meerts koncilsdekretet om samfundets meddelelsesmidler, hvor det siges: »Det er uforsvarligt, at kirkens medlemmer passivt finder sig i, at der lægges bånd på evangeliet, eller at det hæmmes i sin udbredelse af — utvivlsomt enorme — tekniske og økonomiske problemer«, og han sammenfattede konferencens resultat i dette spørgsmål:

»Hvordan kan vi med held hjælpe til med at forbedre kirkens og samfundets fremtid, hvis kirken ikke optimalt udnytter et af dens virksomste midler til at støtte et positivt fremskridt — nemlig dens egne medier?«

Kirken kaldes verdensfjern

Lilienthal (KNA) — Offentlighedens syn på kirken kan absolut ikke betragtes som god. Det var det resultat, deltagerne i en teologisk »matiné« i Niels-Steensen-Hus i Lilienthal ved Bremen for nyligt kom til.

Det var dr. Norbert Mette fra Münster, der holdt indledningsforedraget: »Hvad der er kirkens lære og — hvad tyskere tror«. Efter hans mening er der en kolossal afstand mellem det, den »officielle kirke« anser for afgørende, og hvad almindelige mennesker finder vigtigt for deres personlige liv. Dr. Mette støttede sine udtalelser på resultaterne af en repræsentativ rundspørge. Han finder det sørgeligt, at mange mennesker på grund af deres opdragelse og forkerte klichéer desværre selv har bidraget til, at der er opstået

en kirke, der betragter kristendommen som en slags »forbudsreligion«, hvor kritisk tænkning er uønsket.

Hierarkiet

Ud fra deres egne oplevelser gjorde deltagerne det klart, hvor meget kirken betragtes som autoritet, institution eller »officiel kirke«. Således blev der flere gange givet udtryk for frygt for, at hierarkiet slet ikke eller næsten ikke tager sådanne rundspørgers resultater til efterretning og til dels er milevidt fjernet fra den »normale« kristnes følelser og tanker.

Det blev fra deltagerens side fremsført, at det er uhyre vigtigt, at kirken gøres til et samfund, der kan opleves og erfares som en hjælp til at klare dagligdags problemer.

Den kirkelige presse i modvind over hele verden

Manglende understøttelse af pressen fører til isolation og resignation

Luxembourg (KIPA) — Verdensunionen for den katolske presse (UCIP) afholdt for nyligt sit årlige møde i Luxembourg. Det viste sig hurtigt, at medlemmerne af det 50-mand store råd hurtigt måtte beskæftige sig med påtrængende spørgsmål, der står i forbindelse med, at både for kirken og den kirkelige presse er tiden meget foruroligende og vanskelig.

Professor dr. Karl Bringmann fra Düsseldorf, UCIP's repræsentant i De katolske organisationers internationale Forbund, berettede om forfølgelse, arrestation, om processer uden dom og om fængsling af katolske journalister i mange lande. Også i 1979 fandt der mord, attentater og udvisninger sted. Trusler og hindringer for at udføre arbejdet er dagligdags begivenheder. Det går tilbage for pressefriheden. Hverken FN eller

UNESCO er i stand til at forsvare pressefriheden ud over verden. De fleste af forbundets medlemmer ved ikke engang, hvad pressefrihed er. Det er ligesom med religionsfriheden. Kirken og pressen er i samme situation.

Fortvivlet forsvarskamp

P. Roberto Astorino fra Hong Kong der er chefredaktør ved det nye østasiatiske nyhedsbureau UCANEWS, påpegede, at i Østasien og Latinamerika betragtes den katolske presses arbejde ofte med mistro af regeringerne og bliver generet og bekæmpet. Det er fordi beretninger om den katolske kirkes aktiviteter for det meste er informationer om arbejde og forsøg på at skabe social retfærdighed. Dette betragter mange ikke-demokratiske regeringer som en trussel mod deres eksistens.

Alcino da Costa fra Dakar gav en alarmerende beretning om islams aggressive fremtrængen i Nordafrika. Med fanatisk beslutsomhed bekæmper det arabiske islam kristendommen og andre religioner og påtvinger afrikanerne sin vilje og sin livsform. Da Costa advarede indtrængende mod den illusion, at en dialog mellem kristendom og islam er mulig. Islam er — efter hans mening — ingen religion, men en praktisk og økonomisk magt, der målbevidst benytter olien som våben. Med en milliard af petrodollars er der dannet et islamisk solidaritetsfond, der finansierer oprettelse af pressebureauer, tidsskrifter, radio- og fjernsynsstationer, koranskoler og uddannelsescentre.

Da Costa og andre repræsentanter for Den tredje Verden kritiserede den katolske kirkes helt

utilstrækkelige forsøg på at understøtte nogle få hundrede katolske journalisters »fortvivlede forsvarskamp« i Afrika og Asien. Den manglende understøttelse fører til isolation, resignation og tilsidst forsvinder den katolske presse i mange lande. Beretninger om flere mislykkede projekter til uddannelse af unge journalister, flere tidsskrifters ophør i Den tredje Verden og lukningen af flere informationsbureauer i løbet af det sidste år understregede denne advarsel.

Den kirkelige presses funktion undervurderet

Præsidenten for Sammenlutningen af den katolske kirkepresse (FIPEC) chefredaktør Ferdinand Ortel, gjorde det klart, at trods forskelligheder i de forskellige nationale forhold har den kirkelige presse overalt de samme pro-

Stiftelsen Mariahemmet

yder støtte til unge danske katolikere under uddannelse — dels som stipendium, dels som rentefrie lån. Skema til ansøgning, der må indsendes inden den 10. juni 1980 kan hentes eller rekvireres hos bestyrelsens formand landsretssagfører G. Garth-Grüner, Frederiksgade 19, 1265, Kbh. K.

Medie-søndag

Tiden må nu være inde til at gøre helt op med en endnu udbredt opfattelse af meddelelsesmidlerne, presse, radio, tv osv., som har vildledt mange katolikker i deres holdning til dem, — nemlig den forkerte opfattelse, at medierne er distributionskanaler for uværdier, snarere end værdier, at de er nedbrydende, snarere end konstruktive, og at man sjældent skal vente sig noget godt fra dem.

Sådan hedder det nogenlunde ordret i begyndelsen til den pavelige mediekommisions budskab i anledning af kirkens medie-søndag, der i år er fastsat til den 18. maj. Budskabet er bemærkelsesværdigt positivt i sin omtale af medierne. Selv det forkætrede fjernsyn bliver så at sige taget til nåde bl.a. i konsekvens af, at det faktisk er blevet aftenens samlingspunkt i de fleste familier, hvad enten man nu kan lide det eller ej.

Men det er selvfølgelig ikke meningen, at vi nu passivt og kritikløst skal udlevere os selv til mediernes malstrøm af påvirkninger. Tværtimod skal medierne udnyttes på rette måde som de redskaber til samtale og orientering, som de i virkeligheden er. Medierne er ikke noget mål i sig selv. Heller ikke de kirkelige medier. I sidste instans skal de fremme enhed, fællesskab og fremskridt i det menneskelige samfund ved at give fuldstændig, uforkortet og ufordrejet information. Det er i og for sig en ganske god målestok i diskussionen af enhver avisartikel og radio- eller TV-udsendelse.

Men det gælder også omvendt, at samtale eller social kommunikation er en afgørende forudsætning for enhed, fællesskab og fremskridt i samfundet som helhed såvel som i kirken. En sådan nødvendig kommunikation er i dag kun praktisk mulig ved hjælp af massemedierne. Et medies værdi kan således også måles på, i hvor stor udstrækning det indbyder og samler læsere, lyttere eller seere omkring »det runde bord« til gensidig udveksling af meninger, ideer og etiske overbevisninger. Kun herved opstår en ægte »offentlig mening«, som den enkelte kan orientere sine egne handlinger og opfattelser efter.

Den pavelige mediekommision har i en tidligere udsendt pastoralskrivelse klart fremhævet dette og samtidig søgt at berolige de ængstelige og forsigtige, skeptikerne og tvivlerne i deres frygt for, at der gennem fri kommunikation i kirken kun vil opstå forvirring. Mediekommisionen understreger, at en meningsfrihed, der bygger på tro og kærlighed, ikke kan skade enheden, men i virkeligheden først gør denne enhed mulig.

Der er ikke her tale om, at kirken skal imødekomme det noget fortærskede krav om demokratisering. Kommunikation skal i det hele taget ikke vurderes efter, hvor demokratisk den er. Tværtimod kan man vurdere demokratiet på, om overhovedet og hvor godt det fremmer fællesskab gennem kommunikation.

Hans Jørgen Johansen

Læserne skriver

Forsømt familie

Redaktionen modtog nedenstående indlæg i begyndelsen af januar, men har efter aftale med indsenderne ventet med at bringe det, indtil spørgsmålet om den kristne familie blev behandlet på et bredere grundlag i bladet.

Det er den hellige families fest. For mindst fjerde år i træk meddeler præsten os i sin prædiken, at da han ikke har nogen erfaring fra familielivet, kan han ikke sige noget om det. Og det er ikke den samme præst hver gang. Ellers kunne man jo sige, at det var hans fikse ide.

Nu vil vi se bort fra, at de fleste præster vel er vokset op i en familie og derfor må have erfaringer fra familielivet. Det vil vi se bort fra, fordi det her drejer sig om noget meget mere grundlæggende, noget meget mere afgørende, nemlig at præsterne (og dermed for en stor del kirken i vort område) svigter familien og os, der skal grundlægge, danne og leve familien, og at de svigter den på det felt, som faktisk er deres i kraft af kald og uddannelse.

Det kommer naturligvis an på, fra hvilken side man ser familien. Om man ser den nedefra, fra verden fra det faldne menneskes vilkår. Eller om man ser den ovenfra, fra Guds vilje med den, fra Skaberens tanke (som er handling).

Vi beklager os gerne og højlydt over familiens vilkår og tilstand i vort samfund og med rette. Men vi glemmer at slå os for brystet, så vi kan mærke det og sige: Det er min skyld, min store skyld. Men det er vor skyld, og før vi kommer i tanke om det, er der ingen mulighed i hele verden for at rette op på skaden.

Skaden er stor. Moder Teresa understreger bare en almenkendt sandhed, når hun siger, at freden afgøres i hjemmene, i familierne. Fremkaldt abort, utallige ødelagte menneskeliv, forkvaklet eller mangelfuld opdragelse (især p.g. af manglende kærlighed) af utallige børn, som igen er ansvarlige for menneskehedens fremtid — det er en del af skaden. Endnu tungere vejer den kendsgerning, at verdsliggjorte familier ikke kan opfylde den væsentligste opgave, Gud har givet familien: at vejlede barnet til Ham. Og når det er tilfældet, har familien mistet sin berettigelse, og det er kun rimeligt og naturligt, at den forfalder vi-

dere. Men dermed forfalder naturligvis også samfundet og kirken.

Hvad mener vi med »verdsliggjorte familier«? Det er familier, der tror at Guds vilje og lov ikke gælder for deres familieliv, selv om de måske betragter sig som kristne forøvrigt. Det er familier, hvor mor og far glemmer (eller bare ikke tænker på), at de børn, de får, ikke er deres børn, men at de har ansvar med gyldighed for evigheden for Guds børn — og det betyder også, at de har det samme ansvar for hinanden. Verdsliggjorte (sækulariserede) familier, det er dem der lever efter verdens princip: at enhver har ansvar for sig selv og kan leve sit eget liv, bare han — som det så tåbeligt hedder — ikke skader andre. Verdsliggjorte familier: det er det vi har tilladt dem at blive, fordi vi, d.v.s. kirken, præster og de lægfolk, der ved eller burde vide bedre, har forsømt at hjælpe dem til at erkende virkeligheden.

Virkeligheden, ja. Det ligger i sagens natur, at når man ønsker at gå ind for verdsliggørelse af noget, så taler man om tilpasning til de virkelige vilkår, til virkeligheden. For en kristen burde selve ordet »verdsliggørelse« sige klart, hvilken såkaldt virkelighed der er tale om, nemlig den skinvirkelighed, som evangeliet netop kalder »verden« og som vi — som kristne — sættes i modsætning til, denne verden, hvis visdom nemlig er dårskab i Guds øjne. Men vi hører Kristus til, og Kristus hører Gud til (1 Kor 3,19-23).

Virkeligheden er livet i Gud. Det gælder for hvert eneste menneske, og som en forudsætning gælder det for familielivet. For kun Gud er virkelighed, og fra ham og i ham er al virkelighed. Det er sandt, at vi er og skal være i verden, vi der ikke har kald til klosterliv. Men vi skal være i verden for at bidrage til dens frelse. Det kan vi ikke gøre, når vi ligedanner os med verden, d.v.s. når vi altså verdsliggør os eller vore familier. Så er vi ikke bare i verden, men også af verden, så tilhører vi verden og dermed ikke Gud.

Her ligger vor skyld, vor store skyld: at vi ikke hver gang, ved enhver lejlighed har holdt fast på dette altafgørende, at mennesket (og derfor familien og dens liv) tilhører Gud i alting, uden nogensomhelst undtagelse. Derfor kan vi ikke klare familielivet, derfor må vi stå og se på at det forfalder, derfor prøver vi alle mulige små fattige nødløsninger for at råde bod på nogle af de utallige følgeskader. Fordi vi igen og igen har forsømt det eneste nødvendige, det eneste som kan skabe et virkeligt godt familieliv, et holdbart familieliv, en god familie: at den vil leve i Gud. Igen og igen forsøger vi at samle stumperne efter sprængte familier og mennesker op og græder over deres skæbne, som om den var uafvendelig. Og samtidig står vi med den eneste løsning i hænderne, i vore hænder, hvor Gud har lagt den gennem sin kirke, og vi bruger den ikke. Findes der større skyld?

I efteråret 1980 afholdes bispesynode med emnet »Den kristne families opgaver i verden idag«. Man skulle tro, at den hellige families fest havde været en god anledning til at lægge denne synodes anliggende frem for menighederne, bede om deres forbøn og i det hele taget begynde en nærmere indføring. Er bispesynoderne bare for de få, for biskopperne og nogle få andre udvalgte? Er det ikke menin-

gen, at hele Guds folk skal være med, både til at forberede dem og til at nyde frugten af dem? Skal vore familier — selv mens kirken omkring os i vid udstrækning fordyber sig i deres problemer — stadig bare have at vide, at deres problemer ikke sorterer under præsterne, hvoraf de jo må slutte, at verdsliggørelsen har kirkens bifald?

Hvis vi ønsker en hellig kirke, er det ikke nok med en hellig familie, med den hellige Familie. Det er ikke nok, fordi Gud har villet os som medarbejdere. En hellig kirke forudsætter hellige familier, mange hellige familier. Vi går ud fra, at det også er bispesynodens dybeste ønske. Så er det fremfor alt en betingelse, at familierne ved, at de skal stræbe efter hellighed, at de lærer at leve i bevidstheden om Guds nærvær, at de lærer at ønske at leve helligt.

Det er kirkens (og i kraft af kald og uddannelse særligt præsternes) ansvar at gøre dette helt klart ved enhver lejlighed. Vi har haft kvindeår og børneår. Der er ingen hjælp for kvinder, børn eller mænd, hvis vi ikke snart gør hvert år til et familieår, d.v.s. et år hvor familierne stræber efter at leve i Gud. Og er der nogen bedre anledning til at begynde end 1980, hvor bispesynodens emne er familien?

Veslemøy
og Erik Guldager

Katolsk Debat støtter Ib Andersen

Det har været smerteligt for os at konstatere, at udviklingen inden for den katolske kirke har taget en sådan retning, at den åbning i de teologiske drøftelser, som pave Johannes XXIII tog initiativ til ved indkaldelsen af det 2. Vatikanerkoncil i 1962, nu er så truet, at generalvikar pastor Ib Andersen har følt sig foranlediget til at nedlægge sit embede som sogneprest. Pave Johannes XXIII's erklærede hensigt, som det udtryktes i åbningstalen til konciliet, var at søge en sådan samtale med verden af i dag, at kirken kunne nyformulere sit budskab på en måde, så det kunne forstås af vor tids mennesker, uden at det centrale i budskabet blev sat over styr.

Vi respekterer fuldt ud pastor Ib Andersens personlige afgørelse, og eftersom hans forkyndelse hid-

til ikke har givet anledning til nogen kritik, kan vi kun tolke hans skridt som et ønske om, at kirken virkeliggør den åbning, som det 2. Vatikanerkoncil var begyndelsen på. Dette ønske støtter vi.

Aagot Bohn
Oluf Bohn
Ursula Friedrich
Walther Friedrich
Lene Fogh Sørensen
Brian Møller Jensen
Olaf Pedersen
Simone Pedersen
Eva Nordentoft
Johanne Marie Willer

Redaktionen beklager, at vi ikke har kunnet skaffe plads til alle indkomne læserbreve i dette nr.

Beretning fra pastoralrådets forretningsudvalg

Oversigt over de vigtigste punkter

Forretningsudvalget har siden pastoralrådsmødet i oktober 1979 holdt seks møder.

En væsentlig del af arbejdet har været at føre sidste pastoralrådsmødes beslutninger ud i livet og at forberede det næste møde.

Den vigtigste opgave har været det videre arbejde med forslaget om at oprette nye pastoraleenheder. For at muliggøre et samarbejde med biskoppen, rådsudvalget og valgteknisk udvalg har forretningsudvalget nedsat en koordinationsgruppe, der har bearbejdet og udsendt materialet til høring hos alle menighedsråd. Med undtagelse af ét, der i en periode har måttet suspendere sin virksomhed, har alle svaret. Svarene er bearbejdet i koordinationsgruppen. Et justeret forslag er godkendt af forretningsudvalget og forelægges nu for pastoralrådet.

Forretningsudvalget har løbende fulgt bispedømmets økonomi og har på sit seneste møde i et samråd med bispedømmets revisor kunnet konstatere, at den er i glædelig bedring.

Efter forarbejde i en mindre gruppe er der taget stilling til ansøgninger fra menigheder om tilskud af kirkebidragsordningens midler til deres drift. Svar på ansøgninger og bemærkninger til regnskab og budget er derefter af bispeskontoret sendt til alle menigheder inden 1. april.

Forretningsudvalget har især bemærket stigningen i varmeudgifter og har i første omgang iværksat en særlig analyse af dem.

Forretningsudvalget har løbende holdt sig orienteret om projekter, især om større bygge- og ejendomsager, således bl.a. kirkebyggeriet i Hørsholm, opførelsen af præstegård i Slagelse, salg af grunde i Vordingborg og istandsættelsen af »Myretuen«.

For at følge arbejdet i andre organer i bispedømmet har forretningsudvalget haft fællesmøder med DUK's hovedbestyrelse, og med styrelserne for

Ømborgen og Magleås, og man har rådgivet biskoppen ved nedsættelsen af en ny styrelse for »Myretuen«.

I forretningsudvalgets møder deltager, foruden biskoppen og kontorchef Inger Saxild, generalvikaren og generalsekretæren. Udvalget orienteres løbende fra møder i det biskoppelige råd om præsteforflytninger og andre pastorale spørgsmål. Efter at der er udpeget endnu en generalvikar, er også denne indbudt til forretningsudvalgets møder.

En sag, hvor en sognepræst ikke har villet samarbejde med det valgte menighedsråd, er efter lange drøftelser løst ved, at menighedsrådet efter opfordring fra forretningsudvalget har suspenderet sin virksomhed midlertidigt for at give biskoppen lejlighed til at udpege et forvaltningsråd for resten af sognepræstens embedsperi-

Pastoralrådet har på programmet lørdag aften et længere gruppearbejde om den kristne familie med udgangspunkt i P. Gregoires redegørelse.

riode. Et sådant forvaltningsråd er nu udpeget.

Menighedsrådet er ikke opløst, men vil fungere igen efter denne periodes udløb frem til næste menighedsrådsvalg. (Det drejer sig om menighedsrådet i Skt. Knud Lavard sogn. Red.)

»Myretuen« istandsat

Istandsættelse af »Myretuen« begyndte i december 1979 med nyt, forskriftsmæssigt afløbssystem.

Med senere opnåede bevillinger er arbejdet fortsat på selve huset, hvoraf meget væsentlige dele er bragt i god stand.

Arbejderne har omfattet:

3 badeværelser (deraf et til lederne), 2 nye lederværelser, 2 sovesale istandsat, nyindrettet køkken, ændret spisestue, nyt vandrensningsanlæg, nyt tag over østfløjen, isolering af vægge og lofter på den nordlige halvdel af huset og gårdsplads retableret.

I de berørte rum er krav fra nedennævnte myndigheder opfyldt: det gælder embedslægen, levnedsmiddelkontrollen, brandinspektion og bygningsmyndighederne.

Der mangler derefter istandsættelse af en sovesal, spisestue, dagligstue samt en del af taget. I disse rum findes ingen installationer, så istandsættelsesarbejdet vil ikke blive så kostbart, og det vil være muligt at udføre det i mindre etaper.

»Myretuen« blev klar til ny-indvielse den 4. maj, hvor man holdt »åbent hus for alle interesserede.

Den kristne families situation og opgave i den nye verden

Af Pierre Grégoire O. P.

Den kristne families opgaver i verden af i dag bliver emnet for den kommende bispesynode i Rom og for det pastorale møde, som i slutningen af juni 1980 afholdes i Osnabrück af den nordiske bispekonference, hvori deltager ca. 60 præster, søstre og især lægfolk, fortrinsvis ægtepar. Også pastoralrådets arbejde vil være et vigtigt led i forberedelserne til mødet i Osnabrück og dermed for bispekonferencens repræsentant ved bispesynoden i Rom.

Den nordiske bispekonference har i november 1979 udfærdiget et svar på det dokument, som det romerske sekretariat for bispesynoden havde sendt til høring hos bispekonferencerne. I det følgende citeres større uddrag fra dette svar.

Bispekonferencen fandt det påkrævet at fremhæve følgende:

1. Overgangen fra landbrugsstruktur til bymæssig industri- og servicestruktur

har dybtgående ændret ægteskabet og familien. Mens der i det gamle landbrugssamfund var et overskueligt netværk af menneskelige forbindelser, som støttede og beskyttede ægteskabet og familien, føler mennesket sig i dag ofte rodløst. De nyoprettede institutioner kan ikke helt erstatte de funktioner, som den menneskelige kontakt bevirkede.

2. Mange af det menneskelige livs opgaver er i dag specialiserede og opsplittede f.eks. børneopdragelse (børnehaver/fritidshjem) uddannelse, erhverv, trafik, social forplejning og bolig- og fritidsråd. Ofte synes ægteskab og familie at være et sted, hvor man endnu kan opleve personlig intimitet, men den indskrænkes dog, — især i fritiden og i week-ends — af kravene fra anden side.

3. I landsbrugssamfundets sociale omverden var familie, opdragelse, socialhjælp og arbejde integreret

og støttede ægteskabets og familiens enhed. Ægteskabet og familien har mistet mange af disse funktioner, idet de er overgået til statslig eller kommunalt regie. Derved er familien og ægteskabet blevet lettere for visse byrder og fået større sikkerhed, men samtidig ligger der i denne udvikling en fare for at miste personlige forbindelser.

4. Efter landsbyssamfundets opløsning er det kun til en vis grad lykkedes at skabe nye muligheder for menneskeligt samvær, der kan hjælpe mennesket i dets livsorientering. Indvandrere i Skandinavien er især udsat for disse vanskeligheder, eftersom de kommer fra et helt andet miljø (f. eks. Chile, Uganda eller Vietnam). Her i Skandinavien skal de leve uforberedt i fundamentalt nye omgivelser. Sådanne mennesker og familier udsættes ofte for et »kulturshok«, som de næppe overvinder.

Ægteskabets særlige problemer

En række spørgsmål, der trænger sig på og kræver et svar

Negative og positive sider

1. Man må hilse velkommen, at de økonomiske og sociale fremskridt har udvidet ægteskabets og familiens udfoldelsesmuligheder. Samtidig er en ensidig forbrugersmentalitet og forældrenes tab af autoritet en medvirkende årsag til, at ønsket om at få børn og opdrage dem er svækket. Mange familiers manglende indsats på det opdragsmæssige område bevirker, at de unge ofte forlader familien i en ung alder.

2. Hos mange unge iagttaget man en angst for at træffe beslutninger, som kommer til udtryk i, at de viger tilbage for at binde sig i et ægteskab. Til trods herfor søger de på et tidligt tidspunkt fællesskab med en partner. I mange tilfælde kan en sådan udvikling skyldes negative erfaringer i hjemmet.

3. Hos mange unge mennesker kan man konstatere en større ansvarlighed hos en partner, som man ikke uden en vis sikkerhed vil binde sig til. I modsætning hertil kan man også konstatere, at flere og flere anser samliv uden for ægteskab samt skilsmisse for selvfølgeligt.

4. Større muligheder for erhvervsarbejde og større social sikkerhed har forbedret kvindens stilling i samfundet. Mange mænd er i dag parat til at overtage opgaver i et ægteskab og familien, som tidligere udelukkende var kvindens. Dette har forbedret mulighederne for et personligt kærlighedsforhold mellem mand og kvinde. Samtidig opstår der nye problemer, netop fordi kvinden har erhvervsarbejde.

5. Seksualundervisningen i skolerne i Skandinavien går ensidigt ud på at forberede de unge på et seksuelt partnerskab med det andet køn og tager ikke — eller sjældent — hensyn til de kommende opgaver i ægteskabet og familien.

6. At have børn opfattes som en økonomisk byrde, prestigetab eller som en indskrænkning i kvindens udviklingsmuligheder.

7. Mange menneskers seksualitet er ikke en integreret del af hele personen og udsættes tillige for kommerciel udnyttelse. I modsætning hertil træffer man dog også en mere fri og naturlig positiv holdning hos ungdommen, når det drejer sig om en helhedsopfattelse af seksualiteten.

I de nordiske lande er staten i vid udstrækning ophørt med gennem lovgivningen at understrege værdien af ægteskabet og familien. Denne mangel kan imidlertid også blive en tilskyndelse til større ærlighed og selvstændighed.

9. Mennesket har påny opdaget værdien af de menneskelige forhold. Man afviser forbrugersmentalitet og den økonomiske udnyttelse af mennesket. Man kan spore nye impulser til nabofællesskab og gruppedannelse.

10. Værdien af en bedre forståelse af den menneskelige seksualitet kommer frem i lyset: Ifølge videnskabens opfattelse i dag er den menneskelige person så dybt påvirket af seksualiteten, at denne må regnes blandt de faktorer, som afgørende præger et hvert menneskes liv. (Troskongregationens erklæring i forbindelse med nogle spørgsmål om seksualitet, dateret 29/12-75.

Man kan spørge:

1. **Ægteskab og institution**
Hvorfor skal ægteskabet institutionaliseres i det almindelige samfund? Er der et modsætningsforhold mellem den menneskelige persons frihed og en sådan institutionalisering? Hører ægteskabet udelukkende til det private livs område? (Problemet med »papirløse« ægteskaber).

2. Ægteskab og definitivt engagement

Kan et ægteskab være betinget af den oprindelige indbyrdes kærlighed i en sådan grad, at ægteskabet ikke mere eksisterer, hvis denne kærlighed »dør ud«? Hvilke garantier kan der kræves ved indgåelse af ægteskab for at det kan blive en uopløselig pagt? Kan ægteskabelige forhold eller prøveægteskab tænkes at yde garanti for ægteskabets livslange stabilitet?

Hvad med en »progressiv« indgåelse af ægteskab? (d.v.s. med stigende gensidige forpligtelser mellem parterne i en prøvetid)

De kristnes ægteskab er et sakramente: Hvilken betydning har det for ægteskabets uopløselighed? Hvordan foregår den pastorale forberedelse til indgåelse af ægteskab?

3. Mand og kvinde i ægteskabet

Er der tale om et partnerskab på lige fod eller er ægteskabet traditionelt hierarkisk struktureret? (d.v.s. med en af parterne som overhoved). Hvordan er rollerne fordelt?

4. De fraskiltes særlige behov

Hvordan skal de fraskilte gengifte, der lever i et »ugyldigt« ægteskab, forholde sig til sakramenterne?

Familien med børn

1. Undfangelse og fødsel

Familieplanlægning: Hvem bestemmer? Ud fra hvilke principper og metoder?

Den moderne videnskab og teknik — og altså menneskets herredømme over sit legeme og dets funktioner — stiller, og vil før eller senere stille mennesket over for en række problemer: abort, undfangelse »in vitro«, fostrets diagnosticering før fødslen og de dermed mulige konsekvenser, valg af barnets køn,

2. Børnenes opdragelse.

Faderens og moderens respektive roller?

Mange instanser udenfor familiens kreds har i dag overtaget en hel del af familiens oprindelige opgaver. Hvilke opgaver er familien i dag alene om at kunne løse og alene berettiget til at løse? Hvordan kan forældrene blive hjulpet til at forstå hele rækkevidden af deres særlige ansvar? Hvordan kan forældrene hjælpes til at møde tillid og få mod til at påtage sig disse særlige opgaver?

Familiegrupper, familie-week-ends, familiefrier?

3. Religiøs opdragelse

Familiens rolle er uundværlig og afgørende. Den kan ikke opfyldes, uden at forældrene uddyber deres kristne tro og søger støtte i et aktivt forhold til det kristne miljø.

De særlige krav til de religiøst blandede ægteskaber, som er hyppigst her i landet, forskelle m.h.t. de to ægtefællers konkrete forhold til troen og til deres kirke? Hvordan er den økumeniske indstilling i familien? Hvilke konsekvenser får den økumeniske indstilling f.eks. med henblik på børnenes kirketilhørsforhold?

Kristent liv i familien: kristen livsanskuelse, positivt forhold til kirkens liv, gudstjenester m.m. fælles

bøn i familien, deltagelse i religionsundervisning (intensiv undervisning, som engagerer forældrene), den økumeniske dimension.

4. Gæstearbejdernes og flygtningenes særlige vanskeligheder

Truende brud mellem forældre og børn, idet forældrene er fremmede for den danske livsform, og børnene er på vej til at overtage den.

Familien i kirkens og det almindelige samfunds ramme

Ifølge bispekonferencens forslag fremhæves det, at der også i forholdet mellem familie og kirke må tages hensyn til kirkens opgaver overfor familien og familiens opgaver overfor kirken.

I forbindelse med kirkens pastorale omsorg for familien nævnes følgende stikord:

— pastoral omsorg for familier i nød. Familier, der er berørt af skilsmisse. Omsorg for sjæleligt, åndeligt og legemligt handicappede børn og unge.

— Religionsundervisning som intensiv undervisning (flere timer f.eks. i week-ends eller om lørdagen), hvor lejlighedsvis hele familien deltager. Denne model har i de sidste 10 år vist sig at være god i de nordiske lande.

— Familieorienteret li-

turgi. Kirkelig delagtighed ved vigtige familiefester.

— Omhyggelig forberedelse og gennemførelse af ægteskabsforberedelsen.

— Oprettelse af centre for familierådgivning, som i modsætning til den statslige rådgivning må være ledet efter kristne principper.

Mange steder i norden mødes flere familier regelmæssigt i sognet for sammen at bede og hjælpe hinanden. Initiativet hertil kommer nedefra. Præsterne bør med glæde støtte og hjælpe familierne til at forstå, at de er kirkens celle og må handle som sådan.

Familien har opgaver overfor staten, og staten overfor familien. De sociale højt udviklede nordiske lande hjælper alle familier økonomisk, socialt og kulturelt. Staten ser det dog ikke som sin opgave at påtvinge familien bestemte værdinormer, da det i sagens natur ikke kan forenes med en pluralistisk samfundsform.

Når staten således afstår fra at anvise familierne bestemte værdinormer, burde det egentlig udløse en »reaktion nedefra«, hvilket sker delvis, men tøvende. I denne situation burde familien, som af samfundet er overladt til sig selv, påny overveje sin rolle som »autonom« bærer af samfundet.

P. Grégoire O.P.

Ægteskab og familie

Det er nødvendigt at skelne mellem ægteskab og familie, selv om der er en snæver forbindelse mellem de to begreber:

— der er ægteskaber, som er begrænset til kun at omfatte de to ægtefæller (intet barn, ingen stor familie)

— der er »familier« uden ægteskabeligt samliv: enlige mødre, enkemænd og enker med børn, fraskilte og separerede. (alle

er det tilfælde, der kræver særlig opmærksomhed og pastoral indsats),

— kernefamilien er ikke den eneste mulige form for familie. Den store familie (der omfatter nære slægtninge) er trods alt endnu en realitet, og som reaktion mod kernefamilien isolerede tilværelse, eksperimenterer man med forskellige former for storfamilie, som bygger på andre bånd end de biologiske.

Tjenester i liturgien

God tilslutning til kurser

Udvalget for tjenester i kirken starter sin beretning med et lille hjertesuk, idet sidste eksemplar af »Idé-bogen« nu er udleveret, og man ved ikke rigtig, hvordan et nyt oplag med nyt supplerende stof skal kunne fremstilles. »Idé-bogen« indeholder et fyldigt katalog over de forskellige kirkelige tjenester, embeder og opgaver samt en lang række artikler, redogørelser og officielle bestemmelser om kirkeligt fællesskab, ordensliv, ungdommen, sognearbejde, liturgi, katekese, mission, økumeni m.v.

Det fremgår i øvrigt af beretningen, at der fortsat gennemføres et støt og roligt arbejde med uddannelse af lægfolk til forskellige tjenester i kirken herhjemme. På kurser i lektortjeneste har ialt 45 deltaget fra hele landet, og kurser for kommuniionsuddelere har haft 56 deltagere. Man har også forsøgsvis gennemført et kursus for gudstjenesteledere.

Elsebet Kieler udtrykker i beretningen stor tilfredshed med kursusvirksomheden, både hvad angår kvaliteten og deltagernes

engagement. Der gives teknisk assistance af kvalificerede lærere, deltagere får en grundig indførelse i liturgiens ånd og praksis, og der opnås mange gode personlige kontakter.

For kommuniionsuddelingens vedkommende har udbringning af sygekommunion måske været den tjeneste, der forekom allervigtigst. Takket være lægfolks assistance kan syge og gamle modtage den hellige kommunion hyppigere end præsten normalt kan overkomme.

Hvad angår uddannelse i lektortjeneste kan det ikke fremhæves for tit, hvor vigtig en god stemmeføring hos præster og lægfolk er, og hvor lidt man selv er i stand til at vurdere sin egen stemme. Savnet af en messebog er i den forbindelse meget følelig. Menigheden er henvist til at høre ordet og tilegne sig det i farten, men de aller fleste behøver støtte i en tekst, hvis de virkelig skal tilegne sig Guds ord og drage nytte af liturgien som troskilde, siger Elsebet Kieler.

HJJ

Bispedømmets nye inddeling i 17 pastorale enheder

De foreslåede områder skal samtidigt være valgkredse for ialt 28 menigheds-repræsentanter i pastoralrådet

Pastoralrådet vedtog på sit sidste møde i oktober i princippet forslaget om at oprette ca. 18 pastorale enheder til afløsning af de nuværende regioner. Man var også enige om, at alle menighedsråd skulle have lejlighed til at udtale sig, før man traf endelig beslutning.

Justering af rådsudvalgets forslag vedrørende bispedømmets inddeling i pastorale enheder

1. Aalborg 655 (1)
2. Viborg
Randers 421 (1)
3. Århus
Grenå 1310 (2)
4. Silkeborg
Herning
Vejle
Horsens 1014 (1)
5. Fredricia
Kolding
Esbjerg 833 (1)
6. Haderslev
Åbenrå
Sønderborg
Tønder 469 (1)

7. Odense
Nyborg
Svendborg
Assens 1382 (2)
8. Nakskov
Maribo
Nykøbing F. 1897 (2)
9. Næstved
Vordingborg
Køge 830 (1)
10. Ringsted
Slagelse
Kalundborg 469 (1)
11. Holbæk
Roskilde
Tåstrup 1627 (2)
12. Helsingør
Hørsholm
Hillerød
Birkerød 1546 (2)
13. Herlev
Brønshøj 1158 (1)
(en evt. nyoprettet menighed i Ølstykke).
14. Ordrup
Søborg
Lyngby 1688 (2)
15. Hvidovre
Frederiksberg
Sakraments
Jesu Hjerter 3307 (4)
16. Sct. Therese
Sct. Ansgar 1302 (2)
17. Sct. Annæ
Rønne
Åkirkeby 1227 (2)

Forslaget har nu været ude til høring i menighedsrådene, og på grundlag af de indkomne svar har en særlig arbejdsgruppe revideret den oprindeligt foreslåede inddeling (som er udførlig omtalt i »katolsk orientering« nr. 18/1979) til følgende, som er vist i oversigten herunder.

Første tal angiver pastorale enhedens nummer, hvorefter sognenes navne er anført. Herefter er angivet det totale antal lægfolk i pastorale enheden, taget efter optællingerne pr. 13. januar 1978. Det sidste tal i parentes angiver det foreslåede antal lægfolk, som pastorale enheden fremtidig kan vælge som medlemmer i pastoralrådet.

Formanden for det såkaldte rådsudvalg, der arbejder med hele denne sag,

udtaler til »katolsk orientering«, at den hermed foreslåede inddeling i 17 pastorale enheder ikke bør opfattes som en løsning en gang for alle. Justeringer hen ad vejen må være mulige, så pastorale enhederne kan komme til at fungere i et godt samarbejde mellem sognene indbyrdes.

Pastorale enhederne skal altså samtidig virke som valgkredse for pastoralrådet. Spørgsmålet om præsternes og søstrenes repræsentation i et fremtidigt pastorale råd er endnu ikke afklaret. Ifølge rådsudvalgets beretning har man indledt drøftelse med præsterådet og søstrenes fællesråd, men resultatet heraf foreligger endnu ikke.

Udenlandsk repræsentation

Rådsudvalget har også overvejet spørgsmålet om udenlandske menighedsrepræsentation i pastoralrådet, men finder dette så

kompliceret, at det bør løses i en særlig arbejdsgruppe med deltagelse af eksperter i sociologi og etnologi. Pastoralrådet opfordres derfor til at ned sætte en sådan arbejdsgruppe.

Direkte eller indirekte

Hvad angår selve valgmetoden — direkte valg til pastoralrådet som hidtil eller inddirekte valg gennem udpegnings — har rådsudvalget endnu ikke nået at tage stilling. En afgørelse må dog snart træffes, i hvert fald hvis det skal have praktisk betydning for næste pastorale valg.

Et medlem af pastoralrådet, Erik Markussen, har på eget initiativ foreslået inddirekte valg, således at menighedsrådene i pastorale enheder udpeger lægfolk som medlemmer til pastoralrådet, mens præsterådet og søstrenes fællesråd udpeger deres medlemmer.

HJJ

Det internationale arbejde med 4 hovedopgaver

Deltagelse i det europæiske Lægmands-Forum

Den officielle danske medvirken i det internationale katolske lægmandsarbejde foregår gennem pastoralrådets udvalg, der blev nedsat sidste år. Udvalget er sammensat af repræsentanter for de katolske landsorganisationer, som har vist interesse for at være med, og består af følgende:

Richardt Hansen (Academicum Catholicum)
Ruth Plum (Danmarks Katolske Kvinde Forbund)
Margrethe Liebetrau Wiberg (Danmarks Unge Katolikker)
Kirsten Rée Andersen (Katolsk Arbejderaktion) samt valgt af pastoralrådet Birgit Wohlert og Claus Munk Plum, som også er formand for udvalget.

Indtil nu har udvalget været optaget af 4 hovedopgaver, nemlig samarbejdet med det europæiske lægmands-Forum og med

de nordiske lande, økonomiske spørgsmål samt aktiviteter i anledning af den internationale kvindekongress i København i juli i år.

I udvalgets beretning til pastoralrådet gøres der kort status over arbejdet på disse områder.

Man lægger den største vægt på den fortsatte deltagelse i det europæiske Forum, men har økonomiske problemer med at deltage i alle møder. I den seneste tid har der været indkaldt til ialt 3 møder i Bonn, Brüssel og Madrid, hvor blandt andet emner som »Den tredje verden« og »Familiens stilling i Kirken« har været til drøftelse. På nordisk plan har man i marts 1979 været samlet på Magleås for at drøfte fremtidige aktiviteter. En nærmere plan skal fastlægges i 1981 på en konference i Sverige.

Udvalget har gjort sig visse overvejelser om information og hjælp til de formelt mange katolske deltagere i den internationale kvindekongress til juli i København. Man søger udvej for, at bispedømmets »turistfolder« genoptrykkes og udleveres til deltagerne i fornødent antal, ligesom man vil uddele et oplag af »Ansgar Bulletin«, der udgives i USA. Det er også udvalgets tanke at arrangere et møde for katolske kvinder i konferencen, og man har i den anledning indledt samarbejde med DKKF.

Økonomien er et mørkt punkt, idet pastoralrådet ikke har kunnet skaffe udvalget mere end 4.500 kr. til al virksomhed i 1980. Forskellige muligheder for tilskud fra anden side undersøges nu.

HJJ

Den 26. september 1979 blev den katolske domkirke i Peking genåbnet.

Har Kardinal König været for optimistisk?

Kina-kendere skeptiske overfor hans ytringer

Hong Kong (NC) — Udtalelser, som Wiens ærkebiskop kardinal Franz König har fremsat om en evt. genoptagelse af de diplomatiske forbindelser mellem Vatikanet og Den kinesiske Folkerepublik, om kirkens enhed i Kina og om religionsfrihed i dette store land har foruroliget veteraner blandt Kina-specialister i Hong Kong.

Kardinalen har — ifølge vestlige nyhedsbureauer — sagt, at religiøse grupper i Kina har opnået langt bedre forhold, men at der dog ikke »er nogen umiddelbar mulighed for en genforening« mellem Vatikanet og den af regeringen støttede nationale forening af patriotiske katolikker.

Kina-specialister i Hong Kong mener, at dette giver udtryk for alt for megen optimisme og beklager, at kardinalen slet ikke har nævnt de katolikker, der er forblevet trofaste over for pavestolen og har måttet lide meget ondt i den anledning.

Tvetydigheder

Under sin rejse i Den kinesiske Folkerepublik besøgte kardinal König bl.a. en kirke i Nanking, hvor arbejdere var ved at afmontere og fjerne maskiner, så den snart igen kan åbne som kirke. Kardinalen har sagt, at han havde en næsten »uimodståelig lyst« til at hjælpe med til at fjerne maskinerne, og han sagde til arbejderne, at han var overbevist om, at religionsfrihed i Kina ikke kun er tomme ord.

I Peking mødtes kardinalen med biskop Wang Xueming af Huehot i Indre

Mongoli. Biskop Xueming, der blev bispeviet i 1951, før den patriotiske forening blev oprettet, er officielt anerkendt af Vatikanet, men han deltog sammen med to biskopper fra den nationale forening i bispevielsen i december 1979 af biskop Michael Fu Tienshan af Peking. Denne bispevielse er ikke anerkendt af Vatikanet. I øvrigt mødtes kardinal König i Peking med biskop Fu og biskop Yang Gaojian, der også tilhører den patriotiske forening.

To slags kirker mistror hinanden

Kina-specialister i Hong Kong siger, at hvis den kommunistiske avis' beskrivelse af kardinalens besøg i Kina er nøjagtig, har kardinalen været »for åben og for optimistisk«. Artiklens overskrift lød nemlig: »Østrigsk kardinal roser Kinas religiøse praksis og fremhæver, at Vatikanet ikke har forstået Kinas stilling«.

I Hong Kong mener nogle, at artiklen sikkert vil blive bragt i aviser i selve Kina, og at de katolikker, der læser den, vil blive »meget foruroligede«. Andre mener dog, at de kinesiske katolikker, der hører til »tavshedens kirke«, ikke tror meget på, hvad der står i de officielle aviser. At kirken i Nanking bliver genåbnet, betyder heller ikke noget for dem, for den vil blive betjent af præster fra den patriotiske forening, og deres gudstjenester vil de ikke deltage i.

Nogle mener, at den 76-årige kardinals åbenhed var, hvad man måtte for-

vente af lederen af Vatikanets sekretariat for de ikke-troende. Man mener at kunne læse mellem linjerne i hans udtalelser, at hans væsentligste anliggende er: hvordan kan en udsoning mellem den patriotiske forening og »tavshedens kirke« bringes i stand, hvis og når Vatikanet og denne forening når til en forståelse.

Det blev meget omtalt, at kardinal König også havde haft møder med Xianfa, lederen af den kinesiske regerings kontor for religiøse anliggender og med Ulanfu, der indtager en høj stilling inden for kommunistpartiets centralkomité og er viceformand i den permanente komité for Den nationale Folkekongres. Xianfa skal ifølge artiklen i Ta Kung Pao have forsikret kardinalen om, at i Kina har der altid været garanteret frihed til at tro eller ikke tro. Vestlige nyhedsbureauer har meddelt, at kardinalen har sagt: »Det er all-right, hvis religion og ateisme har samme rettigheder«, men i Sovjetunionen »må man være ikke-troende, hvis man vil avancere, og der er to klasser: ikke-troende og troende, — de privilegerede og de upriviligerede«.

Ta Kung Pao citerer kardinalen for at have tilføjet: »Dette er den grundlæggende forskel mellem Kinas og Sovjetunionens religionspolitik«.

Men kilderne i Hong Kong siger, at konklusionen heraf, at der altså ikke eksisterer religiøs diskriminering i Kina, er forkert.

Küings Kristus-lære ikke i strid med kirkens, siger Karl Rahner

(NC) — P. Karl Rahner er uenig med p. Hans Küng i spørgsmålet om pavens ufejlbarhed, men ikke hvad angår kristologien (læren om Kristus) — fremgår det af et interview med Karl Rahner i det østrigske ugeblad »Die Furche« (Plovfuren), som bladet havde bedt om i forbindelse med trosælærekongregationens beslutning om, at Hans Küng ikke længere kan betragtes som katolsk teolog.

Karl Rahner forsvarede trosælærekongregationens ret til at tage en sådan beslutning, men sagde i øvrigt, at Hans Küng er ikke den eneste repræsentant for moderne katolsk teologi, og kritikken af nogle af Hans Küngs synspunkter betyder ikke fordømmelse af al moderne katolsk teologi.

»Küng er en af nutidens betydelige teologer inden for den katolske teologis område«, sagde Rahner. »Han må tages alvorligt, men at lade den katolske teologis skæbne afhænge ene og alene af Hans Küngs teologi, ville være at gå for vidt.«

Karl Rahner, den 76-årige tyske jesuit, er en af de mest respekterede nulevende katolske teologer. Han er forfatter af over 3.500 bøger og artikler og han er en af det 20. århundredes mest produktive og mest læste teologer. Han har været professor i dog-

matik ved universitetet i München.

Kirken har ret til gennem magisteriets (læreembedets) officielle erklæringer at afgøre, »hvad der kan og skal forsvares i den katolske kirke, og hvad de unge præstestuderende skal undervises i på kirkens vegne«, sagde Rahner. Küng hævder, at den absolut forpligtende karakter af Det første Vatikankoncil's erklæringer kan drages i tvivl.

Samvittighed og grænser

Det var på Det første Vatikankoncil, at læren om pavens ufejlbarhed blev erklæret. Hans Küngs anskuelser har rejst tvivl om, hvem der afgør, hvad der kan fremføres i den katolske kirke som kirkens officielle lære. Karl Rahner siger, at kirkens læreembede har kompetence til at sætte grænser, og som katolsk teolog er man forpligtet til at respektere dem.

»Hvis jeg skulle komme i en absolut konflikt med en sådan grænsedragning, og hvis min egen samvittigheds hensyn til sandheden krævede af mig, at jeg skulle fremsføre en absolut protest herimod, så ville jeg efter min egen mening være nødt til at acceptere konsekvensen heraf og sige: »Vel, så er jeg ikke længere katolik!« En katolsk teolog kan kun ved-

blive med at være en katolsk teolog, hvis han i sin egen teologi respekterer den romerske grænsedragning.«

Küng angriber intet Kristus-dogme

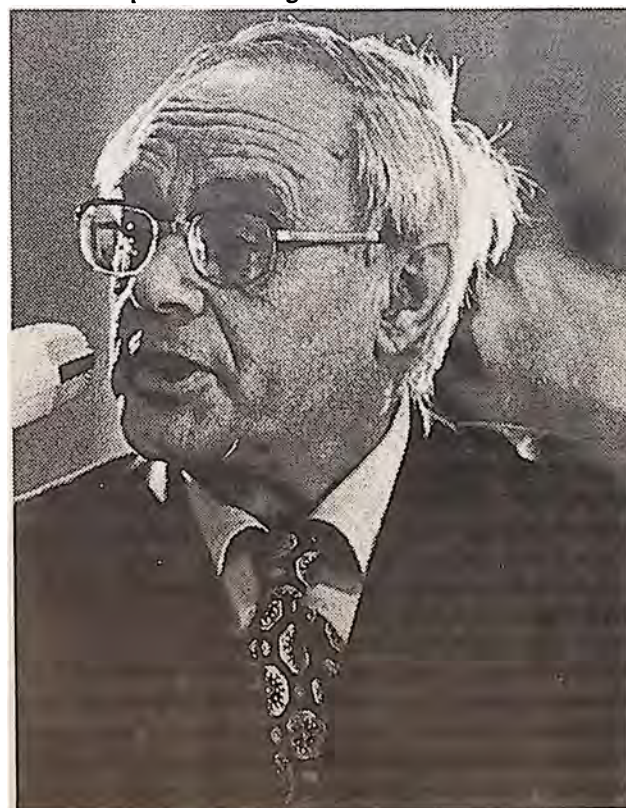
Hans Küngs kristologiske synspunkter betragter Karl Rahner derimod meget positivt. Han siger, at han har læst Küngs bog »Christ sein« (At være kristen) fra første til sidste side, og, siger han: »Jeg må tilstå, at jeg bestemt ikke kan se noget direkte angreb fra Küngs side mod noget defineret dogme inden for kristologien, sådan som jeg mener at have kunnet det med hensyn til det første Vatikankoncil's dogme om pavens læremyndighed«.

Karl Rahner kritiserer dog, at Hans Küng ikke klart og tydeligt siger, at han accepterer kirkens kristologiske dogme og blot prøver på at gøre det forståeligt også for vor tids mennesker.

Steril, reaktionær, primitiv indstilling

Da man spurgte Karl Rahner, om der er fare for, at den atmosfære, som Det andet Vatikankoncil skabte, er ved at blive bragt til en brat afslutning, sagde han, at der eksisterer altid en fare for, at en steril, reaktionær, primitiv indstilling bryder frem i kirken. Han syntes dog ikke, at det så ud til, at en sådan indstilling var ved at vinde overhånd. De forhold, der rådede de sidste år under Pius X (eller snarere under Pius-paverne) er et eksempel på, at sådanne reaktionære strømninger til en vis grad kan få magten i kirken, men at en sådan mulig reaktionær atmosfære og indstilling kan sejre definitivt i kirken, kan der ikke være tale om.

Karl Rahner er medlem af direktionskomiteen for det internationale teologiske tidsskrift »Concilium«. Denne komité har protesteret mod trosælærekongregationens beslutning om Hans Küng og har udtalt, at de ikke kan se, at der er begrundet anledning til ikke længere at betragte Hans Küng som katolsk teolog (se »katolsk orientering« nr. 6, s. 1).

Professor Karl Rahner S.J.

Caritas hjælper syge i Sudan

Takket være Deres støtte har Caritas Danmark kunnet yde øjeblikkelig hjælp til bekæmpelse af en epidemi af mave-tarminfektioner hos befolkningen i det sydlige Sudan.

Lazarusordenen og Caritas har bevilget henholdsvis 3.250 dollars og 3000 dollars til indkøb af den nødvendige medicin. Situationen i det område, hjælpen går til, bliver beskrevet som yderst alvorlig, idet der er tale om en særdeles ondartet infektion, som allerede har krævet mange menneskeliv. Det har derfor været yderst glædeligt for Caritas Danmark, at den nødvendige hjælp kunne blive ydet øjeblikkeligt, og at Lazarusordenen har villet hjælpe med.

Opfordring fra sr. Simone i Israel

Caritas har også kunnet støtte en ung arabisk stud. med. og en arabisk familie med et sygt barn, begge bosiddende i Israel. At Caritas har hjulpet i disse to tilfælde, skyldes en opfordring fra sr. Simone fra Skt. Liobaklosteret. Hun arbejder for tiden i Israel. Hjælpen til den unge stud. med. vil gøre det muligt for en af de meget få imatrikulerede arabere ved Tel-Aviv's universitet at gøre sine studier færdige, så han kan arbejde som læge i det fattige distrikt, han

stammer fra. Hjælpen til den arabiske familie vil betale en gæld, familien har stiftet for hospitalsophold for et syv måneder gammelt barn. Da den israelske inflation siger spar-to til den danske, ville det ikke være muligt for familien alene nogensinde at komme ud af gælden. Samtidig gør Caritas-hjælpen det muligt for familien at blive medlem af en sygekasse.

Afgrøder ødelagt.

DANIDA har gennem Caritas bevilget 20.000 dollars til en investeringsfond for bønder i Den Dominikanske Republik. De fik deres afgrøder totalt ødelagt af orkanen David og er som følge deraf fattigere end nogen sinde.. Ved at låne bønderne penge til en lav rente, kan de få mulighed for at anskaffe sig bedre redskaber og såsæd samt bedre opbevaringsmuligheder for deres afgrøder.

Dette er et projekt Caritas Danmark er glad for, da det også hjælper de fattigste af de fattige. En almindelig årsindtægt for en familie er ca. 336 dollars.

Den 22. april var der kommet 634.288,65 kr. til fasteaktionen, og de »12-girokort« har givet 49.674 kr. Caritas Danmark siger tak.

Caritas Danmark

SOS-Tørmælk udsender ny brochure om hjælpearbejdet

Abbé Pierres Børnehjælp, S.O.S. Tørmælk, Mother Teresas medarbejdere i Danmark, udsender i disse dage en brochure »Orientering nr. 27« med de sidste oplysninger om vort hjælpearbejde til gavn for Indiens aller fattigste befolkning. Foruden hjælp til Mother Teresa har S.O.S. Tørmælk med støtte fra EF finansieret gravning af 100 landsbybrønde i Sydindien. Landsbybefolkningen, der tidligere måtte gå 9 km for at hente rent drikkevand, har nu fået deres egne brønde. Befolkningen i hver landsby har medvirket til gravning af

deres brønd, der har kostet 2000 kr. Dette projekt har vist sig at være så værdifuldt for befolkningens helbred, at man håber på hjælp til at finansiere de næste 100 landsbybrønde.

Den omtalte brochure samt yderligere oplysninger og materiale kan rekvireres hos Abbé Pierres Børnehjælps sekretariat, Ryparken 98, 2100 Kbh. Ø. Tlf. (01) 20 36 10. Abbé Pierres Børnehjælp. Mother Teresas medarbejdere.

Palæstinenserne og de hellige steder

(KNA) — Når pilgrimme bedende går gennem Via Dolorosa i Jerusalem og passerer de 14 korsvejsstationer, er det, der falder dem mest i øjnene, det store opbud af israelsk militær.

I 1967 erobrede Israel Jerusalems gamle bydel fra Jordan og annekterede den. 20. marts 1979, mens ratificeringsdebatten om den israelsk-egyptiske fredstraktat foregik, forkyndte ministerpræsident Begin i Knesseth, at »Det forenede Jerusalem er Israels evige hovedstad«.

Begin mener ikke, at dette uhyre vigtige problem kan løses uden trepartssamtaler, og han mener, at 26. maj i år må være sidste frist for løsningen af dette problem. Inden denne dato må Egypten og Israel med USA's hjælp være blevet enige om løsningen af palæstinenserne problem.

4 millioner arabere

Palæstinenserne er de cirka 4 millioner — næsten alle arabere — beboere af det hellige Land, som indtil staten Israel blev proklameret, betragtede dette land som deres hjemland. En stor del af dem er da også blevet boende i landet, mens andre har søgt og fundet et nyt hjem i nabolande eller i Europa og USA.

Siden staten Israel blev oprettet, har UNRWA — en af FN oprettet hjælpeorganisation for disse palæstinensere — taget sig

af mere end 800.000 af dem. Politisk repræsenteres de af den af Yassir Arafat ledede palæstinensiske befrielsesorganisation, PLO, som er anerkendt af FN, af EF's lande og af enkelte andre lande, dog — trods alle pressionsforsøg — ikke af Vatikanet. For paven er freden det vigtigste. Johannes Paul II har som sine forgængere ofte betonet, at der først bliver fred, når palæstinenserne problemer er løst retfærdigt og varigt.

Særstatus for Jerusalem

Pavestolen, der hverken har politiske eller økonomiske interesser at medbringe til forhandlingsbordet, kræver en særstatus for de hellige steder i Jerusalem og i hele Palæstina. Herved henholder man sig altid til FN's beslutninger og handler ikke blot i alle kristnes, men også i muslimernes interesse. Men Vatikanets diplomati har altid udmærket sig ved fleksibilitet.

Pave Paul VI, der, som den første af Peters efterfølgere, som pilgrim vandrede i sin Mesters fodspor i Det hellige Land, udvirkede en midlertidig åbning af grænserne og fik sat gang i den siden fortsatte samtale. Måske har israelerne regnet med, at den nuværende paves længsel efter som pilgrim at besøge de steder, hvor Kristus i sin menneskevordelse levede, kunne få Vatikanet til — så at sige ad bagdøren —

at anerkende israelsk overhøjhed over f.eks. Betlehem. Men dette er helt illusorisk. For Vatikanet er Palæstina en helhed.

Rygter om pavebesøg

Den apostolske delegat for Jerusalem og hele Palæstina er kun Vatikanets repræsentant over for det derværende hierarki, og en ændring af hans status til fuld diplomatisk repræsentation vil først kunne ske, når der samtidigt oprettes diplomatiske forbindelser mellem Jordan og Vatikanet og mellem Israel og Vatikanet.

Sidste efterår gik der i Europa rygter om, at paven ville besøge Betlehem i Julen. Samtidigt mærkede kristne, der lever i Palæstina, voksende antikristne forholdregler, hvad de opfattede som en »samling« af forhandlingspunkter fra israelernes side. Sådanne metoder er netop denne pave fuldt fortrolig med. Men ét står fast: han har intet at lægge på forhandlingsbordet. Men det, han kræver, kræver han i en tredjedel af menneskeheden navn. Og Israel har også brug for denne kristne tredjedel.

Pave Johannes Paul II har som sine forgængere ofte betonet, at der først bliver fred i Mellemøsten, når palæstinenserne problemer er løst retfærdigt og varigt. I forgrunden ses Omarmoskeen i Jerusalem.

Fjernadoption

Det koster kun kr. 70,- pr. måned at give børn mad, tøj - og hjælp til en meningsfyldt fremtid i dets eget milieu.

Yung er forældreløs - en af de millioner børn som ingen bryder sig om. Selv om de bor langt væk - i Asien, Afrika eller Syd-Amerika - har vi vel alle et ansvar for dem? En lille hjælp betyder så meget - tænk over det, og send kuponen til

Normisjon's Børnefond, Afd. Danmark, Vemmetoftevej 6, 4640 Fakse.

Send mig foto og personalia til en, jeg kan få lov til at hjælpe. Jeg vil sende kr. 70,- pr. måned. Jeg forbeholder mig ret til at afbryde mit engagement med en måneds varsel.

Navn/adresse: _____

NORMISJON'S BØRNEFOND

Pastor Helge Nordahl - Over 20 år i børnenes tjeneste

Regnskab og økonomi: Romeriks Data A/S
Revision: Revisionskontoret I Fakse, v/Erik Ryberg Larsen.

Vesttyske katolikker meget gavmilde

Vatikanet (NC) — Vesttyske katolikker har igen i 1979 vist en overvældende gavmildhed over for velgørhedsprogrammer i andre lande — har Vatikanets radio meddelt.

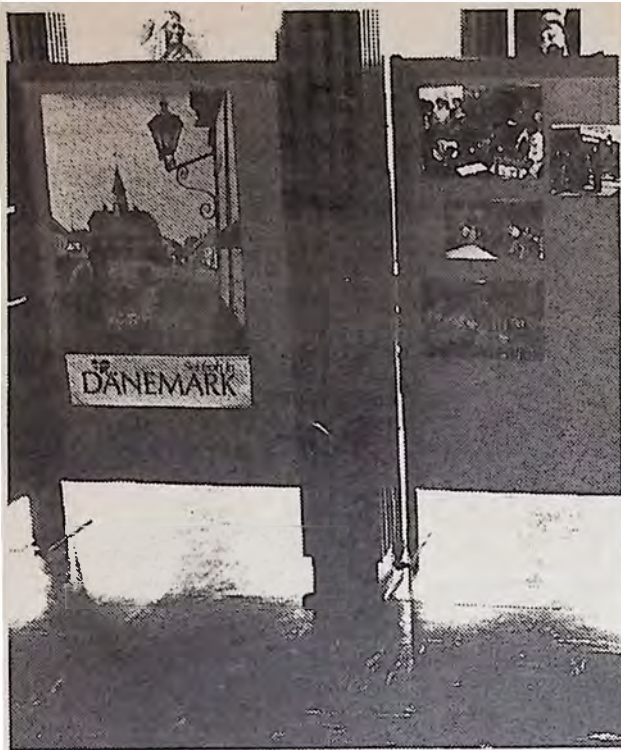
27 millioner vesttyske katolikker har i 1979 givet cirka 1.2 milliarder kr. til fem af de større katolske missions- eller caritative organisationer.

Ifølge Vatikanets radio har den latinamerikanske hjælpeorganisation, Adveniat fået 300 mill. kr., missions hjælpeorganisationen, Missio 280 mill. kr., udviklingsorganisationen, Misereor 275 mill. kr., Bonifatiuswerk, der støtter pastoralt arbejde i lande uden for Tyskland (bl.a. i

Danmark, red.) 158 mill. kr. og Caritas Tyskland 153 mill. kr.

Og så er dette endda kun cirka halvdelen af, hvad de vesttyske katolikker giver bort, fordi der hertil må lægges store fonds, der kommer ind over »kirkeskatten«. Den vesttyske regering inddriver nemlig en særlig skat fra de mennesker, der er knyttet til religiøse samfund, og fordeles så pengene til de forskellige kirker alt efter medlemstallets størrelse.

Udover disse beløb har også individuelle missionselskaber og caritative organisationer — enten i selve Vesttyskland eller på verdensplan — modtaget meget store pengegaver.

Med temaet »Kirken i Norden« holder Ansgars-Werk i Osnabrück en fotoudstilling med bl.a. billeder fra det katolske kirkeliv i Danmark. Udstillingen blev åbnet søndag den 13. april af biskop Wittler og varer til slutningen af oktober. Standen, Danmark har fået tildelt, er på syv tavler og med fotos af Willem Wuyts og Knud Kluge. Ansgars-Werk sender hvert år store beløb til vort bispedømme.

Hans Küng fortsætter som professor i Tübingen

En ærefuld løsning, siger Hans Küng

Tübingen (NC) — Professor Hans Küng, der som bekendt af trolærekongregationen har fået frataget retten til at undervise som katolsk teolog, fortsætter som professor i økumenisk teologi ved universitetet i Tübingen. Han fortsætter også som leder af universitetets institut for økumeniske studier, men har ikke længere ansvaret for dettes katolske afdeling. Küng står nu direkte under det statsdrevne universitets rektor og konsistorium.

Denne løsning er man, siger Küng, nået til efter måneders drøftelser med universitetets ledelse, med biskop Georg Moser af Rottenburg-Stuttgart, i hvis bispedømme universitetet i Tübingen ligger, og med embedsmænd i den vesttyske regering.

Maksimum af frihed

»Det er en ærefuld løsning«, siger Hans Küng. »Den betyder, at kirken har fået opfyldt et minimum af sine krav, og samtidigt har jeg fået et maksimum af frihed til at udføre mit arbejde«. Det betyder, at for første gang i universitetets 500-årige historie er et institut blevet adskilt fra et fakultet, og derfor kan Küng stadigt holde forelæsninger og udgive bøger.

Det er fordi universitetet i Tübingen er et statsuniversitet og ikke en katolsk institution, at det har været muligt at lade Küng fortsætte sit arbejde, samtidigt med at det er gjort klart, at hans undervisning ikke kan betragtes som udtryk for den katolske kirkes lære.

Hans Küng har meddelt, at han vil tage et sabbatår, hvor han vil holde enkelte forelæsninger i Tübingen og desuden besøge Frankrig og USA.

Hvad angår Küngs kontroversielle synspunkter, siger han: »Jeg vil stadig kæmpe for det, jeg hidtil

Vi beklager

I k.o. nr. 8 på forsiden skulle overskriften hedde: Ingen adskillelse mellem kirke og stat i Svejt. På bagsiden under »Italiensk-præsteforening« hører de sidste 34 linier ikke med til artiklen. Vi beklager.

har kæmpet for. Jeg vil vedblive med at være medlem af den katolske kirke. Man kan kun fratage mig kirkelig anerkendelse af min undervisning«.

Da han blev spurgt, om han var helt blottet for anger, svarede han: »Man må aldrig være helt blottet for anger. Men jeg gør det, jeg finder rigtigt«. Hans Küng siger, at han er dybt taknemlig mod dem, der har hjulpet ham til at fortsætte som professor i Tübingen, og han tilføjer: »Jeg føler, at jeg stadig støttes af mange katolikker overalt i verden«.

Joachim Meisner ny biskop i Berlin

(KNA) Udnævnelsen af den vikarierende biskop af Erfurt/Meiningen, Joachim Meisner kom som en overraskelse. Den 46-årige Joachim Meisner er, i det mindste uden for DDR, nærmest ukendt.

Den nu syvende biskop af Berlin er den første, som har fået hele sin uddannelse i DDR. Vil han som sin forgænger, kardinal Bensch, kunne bevæge sig i det for ham uvante og svære område Vest-Berlin? De politiske vanskelige forhold, som er forbundet med overtagelsen af bispedømmet i den delte by, kræver en mand, som kan va-

Vatikanets radio får breve fra Kina

Daglige programmer af en halv times varighed

Vatikanet (NC) — For første gang i over 30 år har Vatikanets radio fået breve fra Kina.

Jesuitten p. Roberto Tucci, der er direktør for Vatikanets radio, har ved en pressekonference fortalt, at brevene begyndte at komme sidste år, og at der nu kommer gennemsnitligt 30-40 om måneden. De fleste af brevene kommer fra ganske unge mennesker, der ikke ved noget som helst om den katolske kirke, men ønsker at få nærmere oplysninger om den.

Allerede i mange år har en stab på otte medlemmer under ledelse af p. Joseph Shih, der er professor i missiologi ved det pavelige Gregoriana Universitet, forberedt og udsendt et dagligt program af en halv times varighed til Kina. Der blev især gjort meget ud af nyheder fra hele verden og af alment menneskelige, kulturelle og filosofiske problemer.

Under Mao Tse-tungs regering var der ingen mulighed for at få at vide, om transmissionerne fra Radio Vaticana blev modtaget i Kina, sagde p. Tucci. Siden påskedag 6. april sender Vatikanets radio hver uge en messe på kinesisk til Kina.

Ved samme pressekonference oplyste p. Tucci, at Radio Vaticanas udsendelser til østeuropæiske lande undertiden forstyrres. Han nægtede dog at nævne, hvilke lande, det drejer sig om. I et af landene sættes der støjsendere i gang, tilføjede han, »når vi slår over fra religiøse programmer til at tale om menneskerettigheder«.

630 katolske kirker i Litauen

Washington (NC) — Der er 630 katolske kirker i Litauen og det katolske præsteseminarium i Kaunas har 72 præstestuderende, oplyser det sovjetiske nyhedsmagasin Novosti.

»Vi har åbnet for større tilgang til præsteseminarier, så vi nu optager 20 nye studerende om året« oplyser seminariets rektor Victoras Butkus. Litauen er den region i Sovjetunionen, der har det største antal katolikker.

Novostis artikel er blevet udsendt i USA af den sovjetiske ambassade i Washington. Artiklen oplyser også at mange kirker i Sovjetunionen blev repareret eller restaureret op til påske. Regeringen sørgede for arbejdere og materiale, og kirkerne afholdt udgifter. Ifølge Novosti er der fungerende katolske kirker i 10 af Sovjetunionens 15 republikker.

Sidste frist

På grund af redaktionsmødet 2. pinsedag d. 26. maj skal manuskripter til »katolsk orientering« nr. 11 være redaktionen i hænde fredag den 23. maj.

Næste nummer udsendes den 28. maj

Biskop Joachim Meisner.

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgarsstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

Kan gamle fordømmelser fjernes? side 5
 Børnesiden HEJ!, side 6
 Orientering fra sognene, side 7-11
 Småbørns troserfaring, side 12
 Hvem lærer hvem?, side 13

katolsk orientering

Pave Johannes Paul II besøgte i tiden fra d. 2. til d. 10. maj det sorte kontinent. Den 10 dage lange rejse førte ham til Zaire, Kongo, Kenya, Øvre Volta og Elfenbenskysten. Millioner af mennesker tiljublede paven, ganske som ved hans tidligere rejser til Polen, Irland, USA og Sydamerika. Paven holdt 70 taler på sin Afrika-rejse, som vi af gode grunde ikke kan bringe. Gang på gang understregede han, at kirken i Afrika skal være en afrikansk kirke, og at staterne i Afrika må stå sammen for at holde sig de store magtblokke fra livet.

Præsterne er vanskeligt stillet i vore dage, mener belgisk jesuit

Plenarmøde for 80 repræsentanter for de europæiske præsteråd

Fribourg, Svejts (KIPA) — Den belgiske jesuit professor Jan Kerkhofs holdt et udførligt, praksisorienteret, principielt indledningsforedrag ved det første plenarmøde for 80 repræsentanter for de europæiske præsteråd, der for nylig var samlet i præsteseminarieret Regina Mundi i Fribourg i Svejts.

Professor Kerkhofs påviste i sit foredrag, hvor vanskeligt præsterne er stillet i vore dage i en verden, der bestandigt frembringer et spændingsfelt i fire retninger.

For det første ser den præst, der arbejder i et sogn, sig stillet over for den moderne vantros materialistiske verden. Desuden må han tage stilling til en verden med nye normer, som især accepteres

og udbredes af den yngre generation. Heroverfor står gårsdagens kirkes verden, der især føler sig forpligtet over for de ældre generationer og traditionelle kredse. Og endelig er der — sagde Kerkhofs — den kirke, der på sin pilgrimsfærd gennem verden er parat til at antage »dogmatiske, etiske, kulturelle og politiske nytolkninger, og som er åben for opbygning af kirkelige fællesskaber nedefra, som er meget opmærksom på spontaniteter og nye bevægelser, der ikke lever for deres egen skyld, men føler sig forpligtede over for Gudsriget ved at tjene oprigtigt i denne verden«.

Efter en ret dystert, men realistisk analyse af spændinger og splittelser blandt mennesker inden for det

europæiske område på det socialpolitiske og det økonomiske livs felter med hensyn til opdragelse og moralsk-etiske normer, nævnedes professor Kerkhofs en række »håbets tegn«, som han ser for de præster, der vil leve og handle i bevidsthed om, at de tilhører »kirken på pilgrimsfærd«.

Anledning til stort håb

I denne forbindelse nævnedes blandt andet den efter Det andet Vatikan-koncil almindeligt voksende forståelse af, at ikke administration, men et engageret liv i fællesskab med andre må stå i centrum af de kristnes arbejde. Netop initiativer fra små basisgrupper og -fællesskaber, der med en ny

»realistisk« livsstil lægger mere vægt på mellem menneskelige forhold end på forhold mellem menneske og objekt, giver efter Kerkhofs opfattelse anledning til stort håb. I denne sammenhæng pegede han især på den nye forståelse for betydningen af forpligtende grundlæggende normer, endvidere på den økumeniske bevægelse, på kirkens dybe interesse for nøden i Den tredje Verden og på det i det sidste årti opbyggede »netværk af voksenundervisning og voksenkatekese«.

I sine konklusioner betonedes den belgiske professor, at det i dag — mere end nogen sinde før — kræves af præster, at de erkender deres kald som »pontifices«, som mennesker, der bygger broer.

Khomeini afviser pавens appel

Ønsker ingen indblanding

Kuwait (NC) — Ayatollah Ruhollah Khomeini, Irans religiøse leder og højeste autoritet har bedt pave Johannes Paul II om at gøre sin indflydelse gældende over for præsident Carter, så han opfører sig som en kristen og »ikke udsætter sig selv og USA's regering for flere skandaler« har Irans officielle nyhedsbureau meddelt.

Budskab fra paven

Khomeinis budskab til paven var svar på et tidligere budskab fra paven, der midt i april gav udtryk for sin bekymring over de forværrede forhold mellem USA og Iran — både over for Khomeini, præsident Carter, FN's generalsekretær Kurt Waldheim og Irans præsident Abolhasan Bani-Sadr.

Khomeini gav i sit budskab til paven endnu en gang udtryk for, at Carters beslutning om at afbryde de diplomatiske forbindelser med Iran var et »godt tegn« — og tilføjede han: »Hvis Gud vil, vil de ikke blive genoprettet«.

Videre i brevet til Johannes Paul II hedder det: »Jeg beder til den almæg-

tige Gud om fremgang for de undertrykte i verden og håber, de må blive udfriet af undertrykkernes hænder. Jeg beder Deres Excellence om — i betragtning af den åndelige indflydelse De har blandt kristne mennesker — om at råde Mr. Carter, der står over for totalt nederlag, om at behandle de nationer, der ønsker absolut uafhængighed og ikke ønsker at knytte sig til nogen stormagt, efter humane normer og adlyde Kristi lære — og ikke udsætte sig selv og USA's regering for flere skandaler«.

Frygter ikke

Khomeini slutter sit brev således: »Jeg takker Dem for Deres bønner til den almægtige Gud for vort kæmpende folk, men må samtidig gøre opmærksom på, at Deres Excellence ikke behøver være bekymret på grund af de store og stadig mere truende problemer, der omtales i Deres budskab, for Irans muslimske nation byder de problemer velkomne, der kan følge af at afbryde forbindelser og frygter ikke større farer.«

2000 britiske katolikker til pastoral kongres i Liverpool

London (NC) — Katolikkerne i England og Wales afholdt 2.-6. maj i Liverpool deres første nationale pastoralkongres med ialt 2.100 delegerede. Formålet var at drøfte den britiske kirkes pastorale strategi på en række områder af største betydning for det kristne liv i den moderne verden.

I 7 sektioner eller grupper behandledes man kon-

gressens hovedemner: lægfolkets medansvar i de indre kirkelige forhold, liturgi, familie og samfund, evangelisering, kristen opdragelse, kristent vidnesbyrd og retfærdighed.

Det var på forhånd bestemt, at de enkelte sektioners resolutioner ikke skulle til drøftelse og afstemning i kongressens plenum, men blot forelæg-

Fortættets på bagsiden

Livlig debat på pastoralrådsmødet på Sostrup Kloster

Enheden større end den påståede splittelse, sagde biskoppen

36 medlemmer og 8 særligt indbudte gæster deltog i pastoralrådets 22. møde.

Beretningen fra forretningsudvalget, udvalget for internationalt lægmandsarbejde og sekretariatet for tjenester i kirken samt pater Grégoires oplæg om de kristne familiers situation og opgave i dag har vi bragt i forrige nummer.

Enhed

Til beretningen fra forretningsudvalget var der føjet et forslag til en fællesudtalelse, fremsat af Elsebet Kieler og Bent Dalsgaard Larsen. Forslaget havde følgende ordlyd: »Foranlediget af den uro,

Hans Kung-sagen har rejst, og den omtale den har fået i pressen, tilslutter pastoralrådet sig biskoppens opfordring til alle danske katolikker til »i fuldeste solidaritet med pave Johannes Paul og i inderlig forbøn for hans gerning at søge indre enhed og gensidig respekt«.

Efter en meget lang og åbenhjertig debat om oportuniteten og politikken i en fællesudtalelse, der siger både for meget og for lidt og af mange blev opfattet som enten pression eller overflødig understregning af indlysende forhold, hvilket let kunne opfattes som rettet imod

nogen, trak forslagsstillerne deres forslag tilbage. Biskoppen gav udtryk for sin glæde over, at den åbenlyse enhed viste sig at være meget større end den påståede splittelse.

Pastoralrådet hørte og drøftede dernæst beretningerne fra kirkebidragsudvalget, rådsudvalget, regnskabet for 1979, resultatet af høringen i menighederne vedrørende de 17 pastorale enheder. Om aftenen drøftedes i seks grupper pater Grégoires oplæg om den kristne familie, bragt i forrige nummer af

k.o. Det blev om søndagen kun til grupperreferater uden plenum-debat. Det katolske spejderarbejde i Hertug Knuds Division, problemet at børnehaverne er ved at glide ud af hænderne på kirken, Christian Wests forslag vedr. analyse og prioritering af katekiske opgaver, Paul Rønnes svar på dette, samt eventuelt (Sommerlejr, kirkernes U-landsuge 2.-9. november 1980) blev jaget igennem på grund af tidsnød. Mere om dette møde i næste nummer.

W.W.

Sr. Regina

Sr. Hildegard Doods

Vagtskifte

Efter fem års ansættelse som ungdomskonsulent forlader sr. Regina posten i år. »Fanen« gives videre til sr. Hildegard Doods. Ved

slutningen af året går Gottfried Grünwald fra som ungdomspræst, ligeledes efter fem år i jobbet. Det er meningen, at pater Frank Jobst skal overtage det krævende arbejde pr. 1. januar 1980.

Arbejdsvillig kapital haves - initiativrige folk søges

DKKF's landsstyrelse foreslår, at man opløser forbundet og fordeler formuen

Arbejdsvillig kapital haves — initiativrige medarbejdere søges! sådan kunne man i og for sig beskrive stemningen ved DKKF's — Danmarks Katolske Kvindeforbunds — landsgeneralforsamling 20. april i Århus.

Forbundets landsformand, Inge Bonnevie aflagde landsstyrelsens lidt mistrøstige beretning, hvor forbundet blev omtalt som »hensygnende«. Inge Bonnevie kunne også oplyse, at landsstyrelsens enstemmigt foreslår, at man opløser forbundet, og når udgifterne for 1980 er afholdt, fordeles forbundets formue via Caritas til børnearbejde i Den tredje Verden og her i landet.

Det er naturligvis ikke landsstyrelsens tanke at nedlægge forbundets levende — og levedygtige — kredse på Fyn, i Fredericia og i Vejle og heller ikke lørdagsklubben i København, der også er uhyre velfungerende. Det er kun selve »paraplyorganisationen«, landsforbundet, der eventuelt skal nedlægges. Landsstyrelsens fem medlemmer var dog villige til at fortsætte, mens man afvikler forbundet — også formuen.

175 medlemmer i DKKF

DKKF har nemlig en del på kistebunden: 224.530,56 kr. med et rentefkast i 1979 på 25.820,85 kr. Det er disse penge, der hvis forbundet ophæves, skal disponeres over ved en i et sådant øjemed indkaldt generalfors-

samling, hvis da mere end halvdelen af de tilstedeværende medlemmer stemmer derfor.

Forbundet har for tiden 175 medlemmer. Så der var megen forståelse for, at landsstyrelsen er ved at opgive det hele. Imidlertid var der på generalforsamlingen dog enighed om, at man burde give forbundet endnu en chance. Det betyder nemlig noget at være et landsforbund.

Verdensunionen af katolske kvinder

Fordi DKKF er et landsforbund kan vi bl.a. være medlemmer af WUCWO — Verdensunionen af katolske kvindeorganisationer, i hvis hovedbestyrelse Tove Rasmussen sad i 12 år. Når man taler med udenlandske medlemmer af WUCWO bliver man klar over, hvilken kolossal betydning, det har haft for hele WUCWO's udvikling efter Det andet Vatikan-koncil, at der også sad en skandinavisk kvinde i ledelsen. At det så var Tove, har utvivlsomt været et ekstra plus. Toves store cigar, hendes politiske engagement, hendes instruktioner i danske folkedanse, hendes typiske skandinaviske måde at være katolik på har gjort, at man i WUCWO's ledelse er klare over, at man nødtigt vil undvære skandinavisk medlemsskab i WUCWO.

DKKF er bl.a. også medlem af Danske Kvinders Nationalråd, af Den økumeniske Kvindekommité, af Det økumeniske Fællesråd: vi er repræsen-

teret i KULU og i pastoralrådets udvalg for det internationale lægmandsarbejde. Har danske katolske kvinder ikke brug for at være repræsenteret disse steder gennem vort landsforbund?

Mangler medlemmer

Det, der er i vejen med forbundet er, at vi mangler medlemmer. 22. november i år afholdes der en ekstraordinær generalforsamling, hvor vi kun vil beskæftige os med at finde frem til nye initiativer — måske også finde nogle »lettere« strukturer. Til at forberede dette nedsattes der på generalforsamlingen en lille kommission be-

stående af Tove Rasmussen, Simone Pedersen og Ruth Plum. — Vi håber på mange gode ideer fra dette blads læsere — ikke kun fra DKKF's medlemmer.

Det koster 50 kr. om året at være medlem. Hvis man tilslutter sig en kreds går de 2/3 heraf til kredsen, en sidste 1/3 til forbundet. Var det ikke et forsøg værd?

Formanden, Inge Bonnevie, Søndermarksvej 74, 2. tv. 7000 Fredericia modtager gerne indmeldelser. Hvis man melder sig ind kan man være med til at anvende vores mange penge til gode formål. Hvis man ikke melder sig ind — ja, det er jo også et ansvar.

Forbundets formål er 1. Skabe kontakt mellem katolske kvinder. 2. Repræsentere katolske kvinder udadtil. 3. Fremme kvinders og mænds ligestilling inden for kirken.

Velkommen til at være med.

Ruth Plum

Valfart til Skt. Knud Lavard

Når man i år har fastlagt valfarten til ære for sankt Knud Lavard til søndag d. 15. juni, er det ikke alene for at undgå tidligere valfarters våde septembervejr, men også for at komme skrinlæggelsesdagen den 25. juni så nær som muligt. Omsider har vore danske helgener fået officiel plads i kirkens kalender, men så skulle følgen gerne blive, at de atter

får den betydning, de havde forhen for de troende. Det meste af valfarten foregår nødvendigvis i bus, men det er planen, at alle, der kan gå 2 km., står af ved traktørstedet i Vrange skov for bedende og syngende at vandre til kapelruinen, forudsat at vejret tillader det.

Angående de praktiske oplysninger henvises til annoncen bag i bladet.

Festkoncert i Hørsholm

Georg Heggum 40 år præst

I anledning af pater Georg Heggums 40 års præstebubilæum afholdes der en festkoncert i skt. Hans Kirke, Marievej 6 i Hørsholm, torsdag d. 29. maj kl. 20.00. Ved koncerten vil kirkens nye orgel, som er en gave fra skt. Josefs-søstre, blive præsenteret.

Det bliver en utraditionel koncert for to orgler, 3 organister, trompet og basun. De medvirkende er: Christa Howard, trompet og orgel Michael Stæger, basun Robert Benj. Hofstetter, orgel Ole Knudsen, orgel.

På programmet er Scheidt, Bach, Walther,

Pater Georg Heggum

Gade, Mendelsohn og fællessalmer. Efter koncerten indbydes alle, som vil være med til at fejre jubilaren, til fælles kaffebord i menighedssalen.

Ole Knudsen

Fordi DKKF er et landsforbund kan de være medlem af WUCWO — Verdensunionen af katolske kvindeorganisationer — i hvis hovedbestyrelse Tove Rasmussen sad i 12 år. Billedet er fra WUCWO's møde på Magleås i 1977. Tove Rasmussen i midten ses med Chilesa Kunda fra Zambia og Dulcinea Rodrigues fra Indien.

Frugtbare konflikter

To lederartikler har beskæftiget sig med henholdsvis pastoralrådsmødets hovedemne, den kristne familie, og kirkens brug af kommunikationsmidlerne. I mellemtiden er der gået en hel måned uden at vi har nævnt et andet vigtigt møde, som omtales på bladets forside: De europæiske præsteråds konference i Fribourg, Svejts. 80 delegerede fra 13 lande drøftede i dagene 14.-18. april enhed og konflikt i kirken.

Præsterådene er »lovbefalede« organer. De er demokratisk valgt af samtlige præster og således langt mere repræsentative for, hvad der tænkes på gulvet end andre præsteforeninger, basisgrupper, kritiske eksilgrupper eller andre pressionsgrupper, som jo findes i de fleste lande.

Hvor kritiske gruppers røst ofte bliver mødt med en vis forhånds-irritation, som nemt tør overhøre argumenter, kan de officielle præsteråd glæde sig over, at der lyttes mere imødekommende til deres meninger. Interessant er, at konferencen i Svejts netop havde enhed og uenighed som tema.

På konferencens anden dag belyste den svejtsiske dominikaner Bernard Tremel kerne i de konflikter, der allerede fra starten gjorde kirkelivet »spændende« i apostlenes dage. Apostelkirken rystedes som bekendt især af to opgør: Den oprindeligt jødiske, kristne arvs »åbning« mod ikke-jøder, hvilket i de jøde-kristnes øjne var et forræderi mod kirkens »bibelske« identitet og et tab af væsentlige værdier. Men gennem denne konflikt fandt kirken sin egentlige identitet, at være kirke for alle folkeslag, at være katolsk.

Den næste storkonflikt var evangeliets møde og sammenstød med den græske, fornuft-orienterede kultur. Den fik endnu større, uforudsete konsekvenser da kirken tog den græske udfordring op, igen under »ikke ringe ordstrid«. Og igen mistede den ikke sin identitet men udvidede sin katolske, det vil sige hel-menneskelige identitet ved at forlige og integrere tro og viden, disse kun tilsyneladende modpoler i mennesket.

Bernard Tremel O. P. kom til den slutning, at kirken ikke blot berøres af konflikter, fordi den består af svage mennesker, men at den i kraft af sit væsen nødvendigvis må fremkalde konflikter, fordi den uafbrudt opfordrer sine egne til besindelse, revision af meninger og gennemtænkning af holdninger, og opfordrer det øvrige samfund til det samme, af kærlighed til mennesket.

Kirkens enhed trues ikke af spændinger mellem teologer og læreembedet, eller af en ny identitetskrisen i mødet med et nyt kultur-mønster. Og konflikter behøver ikke at være ukærlige, bare fordi de er skarpe. Ukærlige og splidagtige bliver de først, hvor en af parterne mener at have monopol på rettroenhed, solidaritets eller kærlighed til kirken, og afkræver den anden part bevis på det samme.

Hvor meninger konfronteres i kærlighed og gensidig respekt, vokser enheden i takt med den afklaring, konflikter tilvejebringer.

Willem Wuyts

Læserne skriver

Jomfru Marias betydning for vor kirke

Under en sammenkomst for nylig bemærkede en af mine venner, at i vor økumeniske tid nævnes Jomfru Maria ikke så ofte i vor kirke som forhen. Jeg har tænkt en del over dette, og desværre er der vist noget om det.

Den katolske kirke har flere rigdomme at øse af end nogen anden kristen konfession. En af disse rigdomme er læren om Jomfru Maria, Guds moder. Hendes store betydning for alle troende katolikker har gennem snart to tusinde år været en selvføl-

gelig del af vor kirkes lære, og Maria har indtaget en hædersplads i vor forkyndelse og i menighedens liv.

Foran mig ligger en lille sort bog. Den er skrevet af redemptorist-ordenens stifter, den hellige Alfonsus af Liguori. Det er hans berømte »daglige besøg ved alterets helligste sakramente samt daglig hilsende til den saligste Jomfru Maria«. Utallige katolikker verden over kender den og læser regelmæssigt i den, heriblandt undertegnede. Tag den frem så ofte

som muligt og læs ikke mindst de meget smukke bønner til den hellige jomfru, skrevet i den skønneste prosa og med et indhold, der går lige til hjertet.

Jeg er overbevist om, at jeg har alle katolikker bag mig når jeg mener, at Jomfru Marias position som en af den katolske kirkes kosteligste klenodier må bevares uantastet og uafkortet, ikke alene fordi det nu engang hører med til kirkens lære, men også fordi Guds moder for den enkelte betyder en person-

lig rigdom, en kraft og styrke til at leve i hverdagen, som man har erkendt lige siden oldkirkens dage og har bragt videre fra slægt til slægt.

Det ville være beklageligt, såfremt man for at tækkes vore kristne trosbrødre i andre konfessioner prøver at tillempe moderkirken til dens omgivelser ved at skubbe Jomfru Maria en smule i baggrunden. Hvis Guds moder for nogle kristne trosbrødre er en anstødssten — nuvel, så må vi i vor forbøn bede om, at disse må komme til forståelse for den rigdom, som den hellige jomfru er for alle katolikker, en rigdom, som alle andre kristne er hjertelig velkomne til at dele med os.

Niels Randkær

En abort går ikke upåagtet hen hos nogen kvinde

Nu må det snart høre op! Hvorlænge skal vi finde os i at få det stukket i ansigtet, at abort er morderisk m.m.?

Paven udtrykker i en appel til jordemødrene, at det ufødte barn er »en legemliggørelse af Kristus«, som ubetinget skal bevares. Såvidt jeg ved, var Kristus hverken evnesvag, mongoloid eller uønsket. Desuden tror jeg næppe, paven har været så uheldig at måtte

tage en så tung beslutning, som det at få en abort.

Jeg kunne også sagtens komme med sådan en udtalelse, hvis jeg ikke havde stået netop overfor denne stillingtagen, som blev taget øjeblikkelig, men med sorg, velvidende de problemer som måtte dukke op før eller senere.

En abort går ikke upåagtet hen hos nogen kvinde, uanset hvad hun end siger.

Men man må da kunne forvente, at en så lærd person som paven og hans ligestillede medarbejdere over hele verden, må besidde en vis indsigt i de menneskers tilværelse, livsbetingelser og muligheder, som de til dels behersker gennem en så stærk (dominerende) religion som den katolske tro.

Jeg tror ikke, at nogen katolsk familie synes det er »fair« at udpensle abort m/beskrivelser og fotos overfor alle de, der har måttet gennemgå en sådan, hvad end grunden så kan have været.

Lad os få en seriøs debat på et familiemæssigt plan i

stedet for den temmelig ensidige doktrinerings, som hersker for tiden.

Mor til en rask pige på 9 og en dybt evnesvag dreng på 6.

Navnet tilbageholdt af redaktionen

Svar:

Man kan med rette kræve respekt for en vanskelig samvittighedsafgørelse imod gældende etiske normer, men det ophæver ikke normen. I øvrigt skelner kirken altid mellem mennesket og dets gerning, især når den fordømmer gerningen uden at fordømme mennesket.

Red.

Una Voce Scandia på forårsretræte

I dagene 25.-27. april afholdt Una Voce Scandia sin forårsretræte på Aasebakken, Vor Frue kloster, under ledelse af Msgr. Kjeld Geertz-Hansen. Emnet for dette års retræte var »Det evige liv.« I tre store foredrag: 1) »Jeg kender Jer ikke« (Math. 25,12). 2) »Kom hid, min Faders velsignede« (Math. 25,34). 3) »Kom, Herre Jesus« (Åbenb. 22,12) fremstillede Msgr. Geertz-Hansen manende og alvorfuldt, men også trøsterigt og smukt kirkens lære om frelse og fortabelse. I en tid, hvor en misforstået humanisme har trængt begreber som helvede og fortabelse næsten helt ud af kirkelig og teologisk sprogbrug, er det gavnligt at blive mindet om Den hellige Skrifs udsagn på dette område. Vel at mærke, når de som her

fortolkes på rette måde i lyset af Guds nåde og kærlighed og i erkendelse af menneskets personlige ansvar og valgmulighed — fjernt fra forestillinger om hævn eller legemlige pinsler.

I forbindelse med læren om skærsilden vistes det også klart, hvilken gave og hvilket håb der her er givet os, samtidig med at betydningen af kirkens og den enkeltes forbøn samt frembærelsen af messeofret for de afdøde understregedes. Som forebyggelse af for bastante, billedlige forestillinger og som det bedste udgangspunkt for betragtninger over himmelen og det evige liv nævnedes bl.a. Jesu bøn skærtorsdag aften (Joh. 17,24) og Pauli ord i 1. Kor. om at skue Gud. At kirken her på jord i sin liturgi og musik bør stræbe efter at være at

sindbillede på den kommende herlighed, fandt Msgr. Geertz-Hansen også anledning til at understrege.

Hermed er vi inde på det, der fra begyndelsen har været Una Voce-bevægelsens hjerteangående. I denne forbindelse må det være på sin plads i taknemmelighed at nævne Niels Rosendal-Hansen, hvis pludselige død skærtorsdag smertede os alle. Niels Rosendal-Hansen var som

bekendt initiativtager til Una Voce's indførelse i Danmark.

Trofaste bevarere af kirkens tidløse lovprisning er benediktinerinderne, hvis sang vi atter glædede os over under messen og tidebønnerne. At der alligevel var tid og kræfter til i fuldt omfang at sørge for gæsternes timelige fornødenheder, kunne vi alle med taknemmelighed konstatere.

Lilian Reddersen

Valfart den 1. juni 1980 til Vor Frue af Øm

Tema: At de må være ét, så verden kan forstå (Joh. 17,23).

Valfarten begynder kl. 11.00 med sakramentsprocession og andagt.

Efter andagten lejlighed til at modtage bodens sakramente.

Spisning kl. 12.00. Lettere smørbrød og drikkevarer kan købes på stedet.

Folkedans på plænen for hele familien kl. 13.00.

Kl. 14.15 højmesse med biskop Martensen som hovedcelebrant.

På gensyn i Øm d. 1. juni i Øm-valfartskomite.

3. del

Kan gamle fordømmelser fjernes?

Af biskop Hans L. Martensen

Kirkelig tilnærmelse og kirkelig genforening — alle økumeniske bestræbelsers mål — må nødvendigvis være gensidig. Det er ikke tilstrækkeligt, at den ene part ensidigt anerkender noget hos den anden. Det var svagheden ved den første tanke om katolsk »anerkendelse« af Augustana.

Det brændende spørgsmål er snarere: findes der en vej til gensidig anerkendelse mellem katolsk og luthersk kristendom — således at vi i alt væsentligt anerkender hinandens trosbekendelse, hinandens embede, og derfor også kan deltage i hinandens nadver?

Er en sådan gensidig anerkendelse tænkelig? Er den ikke i hvert fald urealistisk? Eller så fjern, at vi lige så godt kan lade være at bekymre os om den? Det sidste ville under alle omstændigheder være forkert. Selv om de kristnes enhed kan forekomme os nok så fjern, må vi dog aldrig holde op med at åbne os for denne enhed — i tillid til Jesu Kristi bøn til Faderen om, at alle hans disciple må være ét ....

En væsentlig hindring for gensidig anerkendelse er de gamle bandlysninger og fordømmelser.

Ophævelse af bandlysning?

En af de vigtigste begivenheder i pave Paul VI's pontifikat var hans møde med patriark Atenagoras af Konstantinopel. Dette møde fandt sted i Jerusalem d. 5. januar 1964. Populært blev mødets resultat ofte fremstillet således: paven og patriarken ophævede de gamle bandlysninger, som siden året 1054 havde adskilt Østens og Vestens kirker. Nøjagtigere beskrevet udtrykte paven og patriarken deres beklagelse over de bandlysninger, der engang

havde fundet sted. De bad i fællesskab om tilgivelse for historiens synder, og de besluttede sig til energisk og ufortrødent at tjene den kirkelige genforenings sag.

Mødet mellem pave Paul og patriark Atenagoras har haft vidtrækkende følger. En tilnærmelsesproces er sat i gang. Den foregår stille og beskedent, og den fanger kun sjældent mediernes opmærksomhed. Men den har grokraft som sennepsfrøet ....

Pave Johannes Paul II (der af nogen med urette mistænkes for at være økumenisk!) gav ved sit sidste møde med Enhedssekretariatet i februar dette år udtryk for følgende, forbavsende optimistiske indstilling. Det var hans forventning, at ligesom det 2. årtusinde havde oplevet den ulyksalige spaltning mellem Vestens og Østens kirker, således ville »morgenrøden« af det 3. årtusinde bringe deres fulde genforening ....» Denne tilnærmelse mellem katolikker og ortodokse ville efter pavens mening også bidrage til at helbrede de spaltninger, der siden reformationstiden har præget Vestens kirkesamfund.

Efter mødet mellem pave Paul og patriark Atenagoras kom i slutningen af 60'erne det ønske frem, at den katolske kirke skulle ophæve bandlysningen af Martin Luther. Denne tanke blev dog opgivet af to grunde: Efter katolsk kirkeret ophører enhver bandlysning med den bandlystes død. På den måde er Luthers person ikke mere berørt af bandlysningen! Men hvad hans teologiske meninger angår, da er hans værker så omfangsrige og komplicerede, at det ville være vanskeligt at give en samlet katolsk ny-vurdering af dem ....

Dog er anliggendet ikke forstummet. Findes der en vej til at fjerne de gamle

fordømmelser, således at heller ikke den bandulle, der i sin tid blev udtalt mod Luther, længere behøver at betragtes som afgørende hindring for kirkeligt fællesskab? Dette hører med til baggrunden for de nyere luthersk-katolske samtaler om Augsburg-Bekendelsen.

Den gensidige udfordring

Tyngdepunkterne for de gamle fordømmelser ligger nogenlunde klart:

Fra katolsk hold meldte man betænkeligheder ved »retfærdiggørelseslæren«. For reformatorerne var dette evangeliets midtpunkt. De sammenfattede det undertiden i tre principper: »troen alene«, »skriften alene« og »Kristus alene«. Katolikkerne mente, at »troen alene« gjorde gerningerne overflødige: at »skriften alene« ville bryde med al tradition: at »Kristus alene« lod enhver finde sit private forhold til Gud og Kristus, så at kirken kunne undværes.

Ud fra den baggrund fordømte katolikker lutherdommen som kættersk.

Fra luthersk hold lød en ikke mindre bandlysning mod katolikkerne. Paven blev kaldt for »Antikrist«: messen blev stemplet som afgudsdyrkelse: katolsk fromhedsliv i bred almindelighed blev nedvurderet til »selvretfærdighed« ...

Behøver disse gamle fordømmelser at opretholdes endnu den dag i dag? Mange mener, at Den augsburgske Bekendelse kunne betyde en afgørende hjælp for at komme ud af de gamle bandlysningers dødvande.

Den nyere teologiske forskning peger på, at den katolske kirke ikke behøver at fordømme lutherdommens retfærdiggørelseslære, således som den

udtrykkes i Augustana: »Troen alene« gør ikke gerningerne nødvendige: »Skriften alene« betyder ikke bogstavdyrkelse, men levende forkyndelse — i den forstand kan skrift og tradition slet ikke adskilles: »Kristus alene« betyder ikke privat og isoleret frelses-vished, men tværtimod kald til kirkeligt fællesskab....

Omvendt gælder: ud fra Augustanas tankegang behøver lutheranere ikke nødvendigvis at temple pavens embede som antikristent. Messeofferet — især da således som dette forstås af den katolske kirke i dag — behøver ikke at fordømmes som afgudsdyrkelse. Helgendyrkelse og bøn for de afdøde forekommer måske lutheraneren fremmed, men han behøver ifølge Augustana ikke at bandlyse medkristne på grund af sådanne fromhedsøvelser ...

Under én Kristus

Ophævelse af fordømmelserne betyder endnu ikke

kirkelig enhed, men et væsentligt og nødvendigt skridt mod denne.

Den betyder endnu ikke fuld kirkelig enhed: Selv om katolikken ikke fordømmer lutheranerens trosbekendelse, så betyder det ikke, at han i ét og alt er indforstået. Det omvendte gælder ligeledes om lutheranerens forhold til katolikken. Måske finder den ene, at den andens bekendelse mangler noget væsentligt: eller at den lægger hovedvægten på et forkert sted: eller at den er uklar og misforståelig, så den har brug for bestandigt at korrigeres af noget andet — noget udefra, som ikke udtrykkeligt er indeholdt i bekendelsen selv.

Et væsentligt og nødvendigt skridt i retning af enhed er imidlertid taget, når vi ikke længere bandlyser og fordømmer hinanden. Vi erkender, at vi — lutheranere såvel som katolikker — er »under én Kristus«. Dette udtryk er hentet fra kejser Karls indkaldelse til Rigsdagen i Augsburg. Det bruges som overskrift for det fælles-dokument, som den internationale luthersk-katolske samtalegruppe har udgivet om Den augsburgske Bekendelse.

En central sætning i denne fælles udtalelse lyder: »Det er Den augsburgske Bekendelses erklærede hensigt at bevidne den ene, hellige, katolske og apostolske kirkes tro ... Fælles undersøgelser af katolske og lutherske teologer har vist, at de udsagn, som Den augsburgske Bekendelse inde-

holder, i høj grad svarer til denne hensigt og derfor kan betragtes som udtryk for den fælles tro ...«

Bedømmelsen af Den augsburgske Bekendelse kræver naturligvis en detaljeret gennemgang. Noget sådant kræver en hel bog, som f.eks. den nylig udkomne fælles luthersk-katolske Augustana-kommentar.

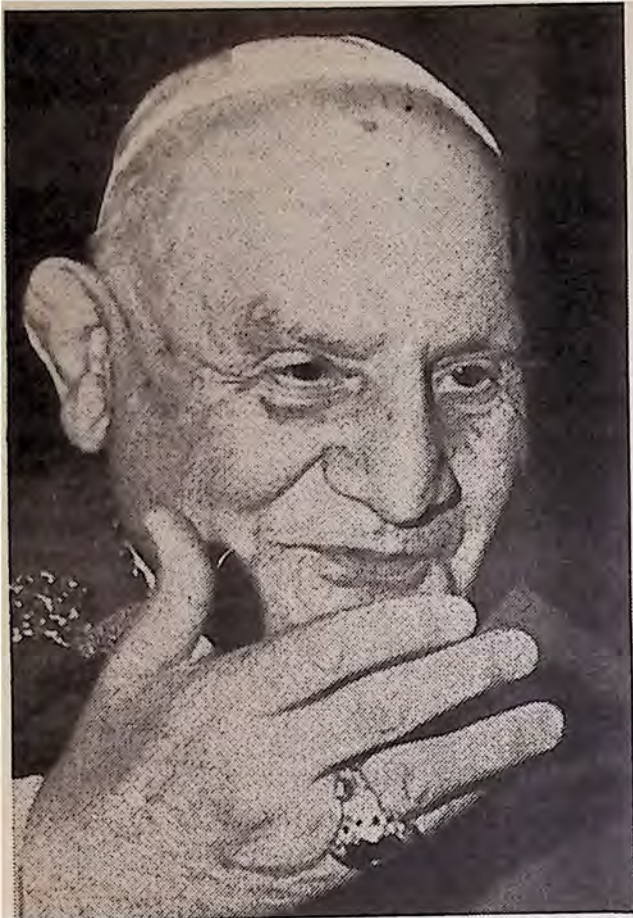
Åbne spørgsmål

Den fælles luthersk-katolske gruppe har efter evne sat sig ind i disse detaljer. På baggrund heraf mener de at kunne konstatere enighed om de centrale tros-udsagn, samtidig med, at »det for redeligheds skyld også må indrømmes, at der stadig er åbne spørgsmål og uløste problemer«, især med henblik på spørgsmål vedrørende kirkens biskoppelige struktur, læreembedet og pavens primat.

Det sidste afsnit af den fælles luthersk-katolske udtalelse bør særlig fremhæves: »Stillet over for vor nutidige virkeligheds spørgsmål, udfordringer og chancer kan vi ikke nøjes med at gentage bekendelsen fra 1530 og vise tilbage til den. Det, vi har genopdaget som udtryk for vor fælles tro, må fremstilles på en ny måde. Det må vise vej til en bekendelse her og nu, hvori katolikker og lutheranere — ikke længere adskilt og i modstrid med hinanden, men sammen med hinanden — bevidner budskabet om verdens frelse i Jesus Kristus og forkynder det som Guds fornyede nådetilbud«.

Fra overrækkelsen af Den augsburgske Bekendelse på rigsdagen i Augsburg den 25. juni 1530.

Pave Johannes den 23., som helt uventet kaldte konciliet sammen.

Verdenskirken aflagde sit europæiske præg og blev for alvor kirke for hele verden

Det andet Vatikankoncil

Oktober 1962 - november 1965

Pave Johannes d. 23. sammenkaldte det 21. økumeniske koncil i kirkens historie. Konciliet begyndte d. 11. oktober 1962 og arbejdede i 4 perioder indtil d. 21. november 1965. Ca. 2500 »koncilfædre« deltog i drøftelserne og i afstemningerne, der foregik i Peterskirken i Rom. Det forberedende arbejde skete i mange kommissioner, der havde udarbejdet forslag, som hele tiden skulle tilpasses, mens drøftelserne i Peterskirken stod på. Re-

sultatet blev 16 dokumenter, der skulle blive kirkens vejvisere for tiden fremover.

Et farverigt koncil

Endnu ved det 1. Vatikankoncil (1869) var næsten alle de deltagende biskopper europæere. Ved det 2. Vatikankoncil var 33 pct. fra Vesteuropa, 13 pct. fra USA og Canada, 22 pct. fra Sydamerika, 10 pct. fra Asien, 10 pct. fra Afrika, 3,5 pct. fra den arabiske verden og 2,5 pct.

fra Australien. Derimod var der kun få biskopper tilstede fra de kommunistiske lande (kun 53 af de i alt 150), fordi de ikke havde fået udrejsetilladelse. Dette forhold havde følger for drøftelserne biskopperne imellem. Problemerne er ikke nødvendigvis de samme i Europa og i Afrika, og heller ikke måden at løse dem på.

Alle deltagere var bekymrede for kirkens fremtid. Flertallet, inspireret af pavens ord om fornyelse, prøvede at finde nye veje. Et mindretal ønskede at sikre kirkens fremtid ved at holde fast på de gamle kendte veje, som kirken indtil da havde gået. Resultatet blev da også på mange områder et kompromis mellem disse to synspunkter.

For første gang deltog en del indbudte gæster (observatører) fra andre kirkesamfund. I begyndelsen var der kun 31. Men tallet steg til 93. Disse gæster repræsenterede ikke mindre end 28 forskellige kirkesamfund og trosretninger. De overværede ikke blot alle møder i Peterskirken, men blev også tit spurgt til råd i kommissionerne. Det var jo pave Johannes d. 23's ønske, at konciliet skulle fremme kirkernes enhed.

Alle disse farver blev under Helligåndens ledelse til en smuk regnbue, der kan lyse på himlen både før og efter stormen.

Hvad er kirken?

Når du hører dette spørgsmål, tænker du måske først og fremmest på din egen sognekirke, på bygningen, hvor menigheden samles til messen om søndagen.

Måske tænker du: kirken, det er jo alle katolikker med paven som leder. Det var på den måde, man i tiden efter reformationen som oftest så kirken.

Her har konciliet sagt

Blade fra kirkens historie (32 - slut)

noget nyt. Det kan du læse om i et dokument, der fik navnet »Lumen Gentium«. Det betyder »folkenes lys«.

Konciliet hæfter sig ikke først og fremmest ved det, man kan forstå eller se af kirken. Kirken er »et mysterium«. Kirkens inderste væsen er fællesskabet mellem Kristus og menneskene. Kirken omtales ligeledes som »Guds folk på vej«. Kirken er undervejs

Børnesiden

til Gud og derfor skal den hele tiden være i opbrud, renselse og forny sig.

Så længe den er undervejs bliver den vejledt og styret af paven sammen med biskopperne, som i Jesu navn styrker de troende med sakramenterne og Guds ord. Paven, biskopperne og præsterne står ikke over Guds folk. De er selv en del af det, og deres opgave er ikke at herske, men at stille sig i

de troendes tjeneste, selv om det er en vigtig og nødvendig tjeneste. Men der er mange andre tjenester, som gavner Gudsfolket: ministranttjeneste, lektor-tjeneste, kommuniionsud-delere, kateketer osv. Konciliet vil lære os, at vi selv er kirken, men også, at vi allesammen er ansvarlige for kirken. Derfor er det bedre at spørge: »Hvem er kirken« i stedet for »Hvad er kirken«?

En kirkevenlig gudstjeneste

Måske har du nogle gange hørt om en »børnevenlig« gudstjeneste. Hermed menes en messe, som er særlig tilrettelagt for børnene. Teksterne skal være forståelige for børnene. Man vælger netop de sange, som børn godt kan lide at synge. Børnene skal aktivt kunne deltage i gudstjenesten.

Men de voksne har netop de samme behov. Derfor var det første spørgsmål, konciliet tog fat på: »Hvordan kan messen blive mere kirkevenlig?« Det er jo ikke kun præsten, der læser messen, men alle tilstedeværende med præsten som forgænger efterkommer Jesu befaling: »Gør dette til mir ihukommelse!« Før konciliet foregik messen på latin. Alteret var flyttet langt væk fra menigheden, og præsten stod med ryggen vendt mod menigheden. I det hele taget kunne det

være svært, at genkende menigheden som et fællesskab, samlet omkring Herrens bord.

Siden konciliet er der sket en hel del ændringer. Disse ændringer er ikke så nye, som man skulle tro. Mange af dem går helt tilbage til oldkirkens liturgi. Messen behøver ikke længere at være ensformig og kan foregå på modersmålet. Der er flere nadverbønner at vælge imellem. Skriftlæsningen og prædikenen har fået en større betydning. Alteret er blevet flyttet frem. Præsten står

med ansigtet vendt mod menigheden. Kommunionen kan i mange tilfælde modtages under begge skikkelser, så man igen tydeligere kan forstå meningen med Jesu ord: »Spis alle heraf. Dette er mit legeme« og »Drik alle deraf. Dette er kalken med mit blod«. I mange lande har kunstnere komponeret nye og smukke salmer. Messen er på mange måder igen blevet mere livsnær. Det samme gælder alle sakramenter, som er tegn på Jesu aktive tilstedeværelse i Guds folket på vandring.

Bogen om »Kirkens historie«

Det er præcis 3 år siden, vi begyndte at blade i bogen om »Kirkens historie«. Det har været en lang og broget historie. Igen har vi fejret pinsefesten, kirkens fødselsdag. Selv om det er vor næstsids-te børneside

»Hej«, fortsætter kirkens historie. Men nu er du selv med til at skrive denne historie. Måtte dit liv blive til styrke og inspiration for dem, der kommer efter dig.

Henri Kerkhofs

For første gang afrikanere og indere blandt kirkens kardinaler.

Økumenisk dokument »Das Herrenmahl« udkommet på dansk

Den romersk-katolsk/evangelisk-lutherske kommissions fælles syn på Herrens Nadver og Eukaristi

I forordet skriver biskop Martensen, der er kommissionens katolske formand og professor A. Lindbeck fra Yale-Universitetet i USA, der er kommissionens lutherske formand:

Den romersk-katolsk/evangelisk-lutherske kommission, der blev nedsat af Sekretariatet for de kristnes Enhed i Rom på den ene side og af Det lutherske Verdensforbund på den anden side, har udarbejdet et dokument om det kunne vedtages enstemmigt af kommissionens medlemmer, sættes det nu til diskussion. På vigtige punkter er der opnået overensstemmelse. Således er der skabt mulighed for et vidtgående fælles udsagn. Det giver tiltro til, at man også kan nå til en forståelse med hensyn til de endnu åbne spørgsmål.

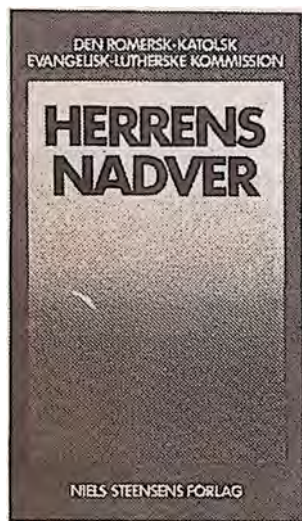
Vi håber, at det her forelagte dokument vil bringe os det fulde fællesskab i troen og dermed det så længselsfuldt ventede fællesskab ved Herrens bord nærmere.

Kommissionens medlemmer afslutter dokumentet med at bede om deres medkristnes samarbejde til at virkeliggøre dokumentets hensigt, idet de skriver:

En teologisk lære forbli-

ver nogle enkeltes teori, så længe den ikke accepteres og deles af hele Guds folk. Selv koncilsudtalelser får først deres fulde virkning, når de tager skikkelse i de troendes liv og tænkning. I overensstemmelse hermed er det nødvendigt, at vore medkristne besvarer og tager medansvar for vort fælles vidnesbyrd om Herrens nadver. Vi vender os derfor til dem med en bøn om at undersøge og tænke over vore overvejelser, forbedre dem, så vidt det er fornødent, og tilegne sig dem, så vidt det er muligt.

Bogen, der er på 135 sider, kan fås gennem enhver boghandel. Den koster 49 kr. indtil Momsforhøjelsen indtræder. Vore abonnenter får den for 36.25 kr.

Det lille barns liv er fuldt af påvirkninger, hele dets erfaringsverden er en samling af viden hentet hjem fra alle de påvirkninger, det dagen igennem har mødt.

Om småbørns troserfaring

Fra de katolske børnehavers årsmøde i Horsens

Den 26.-27. april 1980 holdt katolske børnehavepædagoger deres årsmøde, denne gang i Horsens i Sct. Ibs Børnehave. Sr. Clara Marie fra Liobasøstrene i København var indbudt til at tale om »Småbørn og religion«, hvad hun gjorde meget engageret og inspirerende ud fra sit mangeårige arbejde med børneundervisning i Sct. Mariæ Sogn på Frederiksberg.

I korte træk gengives her Sr. Clara Maries indlæg: Man har i dag stor forståelse for de tidlige barneårs betydning, og man ved, hvor væsentligt det er for et barns trivsel, hvad det oplever i nær kontakt med sine forældre. Dette gælder også på det religiøse område.

Et barns første oplevelse af Gud bør være i dets mors arme, hvor hun, som den svenske religionspsykolog Hjalmar Sundén siger, ikke taler med barnet om Gud, men sammen med barnet taler til Gud. Derved grundlægges ubevidst hos barnet en troserfaring, som det ikke kan få for tidligt.

I den grad som denne bøn betyder noget for den voksne og ikke tales ud i et tomrum, i samme grad vil den få betydning for barnet. Den vil give en oplevelse af Guds nærvær, af trykthed og fællesskab, alt hvad et barn kan næres og vokse ved. Naturligvis må den voksne, som beder med et lille barn, tale i bar-

nets sted til Gud på en måde, som barnet kan forstå. En dag vil det selv tale med, og sproget udvikler sig i takt hermed.

Når barnet har nået den alder, hvor det gerne vil være sammen med andre børn, d.v.s. 3-års alderen, lad det da komme til religionsundervisning! Det lyder måske lidt voldsomt, når talen er om et 3-årigt barn, men lad os springe ordet undervisning over og i stedet sige, hvad der foregår i et sådant samvær: vi synger og spiller, vi snakker og hygger os, og i smågrupper prøver vi at lære om Gud og at tale med Gud.

Et barn beder

Som kateket ser jeg mit arbejde med børnene i den hensigt at lære dem at bede, hvis de endnu ikke kan, og at hjælpe dem videre, som allerede har fået grunden lagt, og det gør vi gennem sange, de kan lide at synge, tekster der svarer til deres udvikling, og et klima, hvor de mærker, at vi følges ad til Gud.

Hvad med de traditionelle bønner? De kommer også med lidt efter lidt. Børn kan ikke og ønsker heller ikke kun at leve i deres egen verden. De forstår godt, at hvis vi alle vil bede sammen, er vi nødt til at lære nogle bønner udenad, eller også må een sige bønnen og vi andre lytte og på den måde være med.

Når det nu ikke drejer sig om sognets undervisning af sine katolske børn, men om børnehavebørn tilhørende forskellige kirkesamfund, hvordan så?

Hvis forældre vælger at sætte deres barn i en katolsk børnehave, er det vel fordi, de ønsker hjælp til at få skabt et kristent grundlag for deres barns liv og udvikling.

Alt er påvirkning

Så siger man straks påvirkning! Jamen er det ikke barnets ret og forældres pligt at give det den næring, de er overbeviste om, at det har brug for, og hvis de ikke selv er i stand dertil, da at sende barnet hen, hvor den gives?

Skal et barn åndeligt forkrøbles, underernæres, indtil det er stort nok til at se på de forskellige religioner og vælge? Det lille barns liv er jo fuldt af påvirkninger, hele dets erfaringsverden er en samling af viden hentet hjem fra alle de påvirkninger, det dagen igennem har mødt.

Hvorfor skal kirken, d.v.s. vi stå tavse og se på, at andre bygger op? Lad os være med fra begyndelsen, give barnet en grund at bygge på, så det kan føle sig forankret og tryk, ikke ved en ensidig kold belæring, men ved at vise, hvad vi tror på og ved sammen at leve et grundfæstet kristent liv.

Såvidt Sr. Clara Marie.

Efter foredraget fortsatte de femten deltagere mødet på Stensballe Kloster, hvor aftenen blev anvendt til en drøftelse af børnehavens muligheder i denne retning. Der blev også gennemgået og udvekslet materialer til brug i børnehaven.

Søndag var der efter højmessens frokost i børnehaven med deltagelse af pastor Reyman og Albert Kvium fra børnehavens bestyrelse. Der var således lejlighed til at drøfte betydningen af bestyrelsens opbakning og interesse for børnehavens målsætning og daglige praksis. Børnehavederne, som mange steder er alene om at repræsentere det kristne livssyn, har i høj grad brug for bestyrelsens støtte, ikke mindst når der skal ansættes nyt personale.

Biskoppelig konsulent

Som sidste punkt på week-endens program tog man de katolske børnehavers tilknytning til bispedømmet op. Efter at have drøftet pastoralsrådets reaktioner på børnehavedernes henvendelse til rådet i november -79, enedes man om at anmode pastoralsrådet om at overveje en konsulentordning for området.

Det næste årsmøde for pædagogerne ved de katolske børnehaver er fastlagt til maj-81 i Helsingør. M. Mørch Pedersen

Nyt om katolske tidsskrifter

LABORA

Labora 19. årg. nr. 2

Ledersiden: Hvorfor? — Randi Christensen: Pacem in terris — drøm eller mulighed? — Lis Thorbjørnsen: Ikke ligemeget. — Scharnberg: Intet formes af den, der lukker sig inde ... — Flemming Andersen: Om kristne og fred. — Sket siden sidst, ved Ellen Nielsen. — George Bune Andersen: Tilfældet Hans Küng. — Per Seitzberg: Nyt om apostlens dronning (boganmeldelse af Max Thurians »Maria og de kristnes enhed«) — Per Seitzberg: Ode til hende.

Udkommer 6 gange år-

ligt — pris 30 kr, løssalg 5 kr. Eksp. Skovduetien 12, 1. tv. 2400 København NV

AVE MARIA

Ave Maria 29. årg. nr. 4

Den gode røver. — Vranglære. — Katolsk Katekismus (fortsættelse). — 86. Katolikentag i Vestberlin. — Vi lytter til pave Johannes Paul. — Pavedømmet i Bibelen og historien (anmeldelse af J.v.d. Burgs bog om dette emne). — De beder rosenkrans i skolen. — St. Augustin prædiker.

Udkommer 6 gange årligt — pris 30 kr. Eksp. Røsnæsvej 21, 4400 Kalundborg.

Hvem lærer hvem?

Erfaringer fra en retræte med åndssvage

Af Jørgen Hviid

Jeg er lige kommet tilbage fra en traditionel retræte i St. Bededagsferien på Magleås. Der var messe, foredrag, tilbedelse og perioder med stilhed. Jeg følte mig godt tilpas, men måske er det alderen, — jeg husker de klassiske retræter for 20 år siden. Næste år skal der være en retræte i Paris for Lazarister, Sulpicianere og andre, som blev grundlagt af Vincent de Paul, Monsieur Olier og andre præster, som var under stærk indflydelse af den såkaldte franske skole, en spiritualitet præget af kardinal Berulle, der levede 1575-1629. Man søger tilbage til kilderne og finder sammen i den oprindelige fælles inspiration.

Måske er kirken på vej tilbage i sine gode gamle folder, hvor så mange følte sig trygge og hjemmenvante?

På Magleås var det en retræte med Tro og Lys gruppen, et fællesskab af åndssvage, deres forældre og venner. Tro og Lys kom til verden i 1969, da canadieren Jean Vanier undfangede idéen om en international valfart for åndssvage og deres pårørende. Det var en lille gruppe mennesker fra forskellige lande,

som lavede de første planer.

Det viste sig hurtigt, at der var stor begejstring for projektet, så stor, at det eneste sted, der ville kunne modtage så mange pilgrimme var Lourdes — og det blev valfartsmålet. Allerede fra begyndelsen var man klar over, at det ikke ville være af nogen særlig værdi blot at samle åndssvage til en fælles begivenhed, — de måtte være en del af en gruppe, hvor de følte et tilhørsforhold, således at de var med og i fællesskabet.

Disse grupper blev nu etableret i mange lande, og her blev valfarten forbedret, med bøn, fest, sange. I 1971 fandt valfarten sted, og 12.000 mennesker fejrede påsken sammen. Det blev en fantastisk happening, velforberedt og gennemtænkt, men alligevel med al den spontanitet, umiddelbarhed og glæde, som åndssvage forløser.

Tidspunktet var begyndelsen af 70'erne, endnu inden de mørke skyer var begyndt at trække sig sammen, — verden levede under indtryk af hippier, velstand, teknisk formåen og optimisme.

Efter valfarten til Lourdes fortsatte Tro og Lys

grupperne. De mennesker, som havde oplevet påsken sammen, havde også opdaget de værdier, som de åndssvage havde. I begyndelsen troede de såkaldte ikke-handicappede, at de skulle gøre noget for de handicappede, men de opdagede at de handicappede gjorde noget ved dem, — forløste nogle hæmninger og håb, og fællesskaberne blev en kilde til inspiration. I nogle lande opstod der livsfællesskaber af mere permanent art, — i Danmark blev det til Niels Steensens Hus i Helsingør.

Tro og Lys grupperne modnedes. Man havde en valfart til Rom i 1975 i det Hellige År. Der var færre deltagere, ca. 5000, men Rom var også vanskeligere at leve i som fællesskab. Valfarten blev modtaget af Paul d. VI. Han var ikke rask, og de forskellige monsignori trak i ham, — han måtte ikke trættes, og han skulle videre. Pave Paul kunne ikke løsrive sig, vel nok fordi han følte, at her var nogle mennesker, som var centrale i kirken. I et brev til alle pilgrimmene, skrev paven bl. a.: I har en udvalgt plads i Kirken.

Valfarten til Rom betød, at Tro og Lys var blevet en

bevægelse i kirken. Forældrene følte, at deres handicappede børn, hvoraf de fleste var voksne, ikke blot var accepteret som en del af kirken, men havde deres egen plads i legemet. I England havde det for mange handicappede været vanskeligt at få lov til at modtage kommunionen, fordi nogle præster mente, at de handicappede ikke forstod nok. Rejsen til Rom bragte et nyt perspektiv ind i arbejdet, og i de enkeltes forhold til kirken. Forståelsen bredte sig som ringe i vandet.

Udpræget sans for det enkle i livet

Væksten i Tro og Lys fællesskaberne, hvor man som regel mødtes en gang om måneden til messe, et fælles måltid og fest, medførte en længsel efter fordybelse. Fællesskaberne og de enkelte følte trang til at næres, ikke blot med mælk, men med fast føde. — Tro og Lys er delt op i regioner, og Danmark hører til den nordlige region, der omfatter England, Skotland, Irland og Skandinavien. I slutningen af maj mødes 60 repræsentanter i Skotland, — handicappede, deres forældre og venner.

Da mødet blev planlagt, undersøgte man forskellige muligheder. Vi så på et smukt kursuscenter, lokaler på en katolsk lærerhøjskole, og til sidst var der kun et gammelt trappistkloster tilbage, omdannet til gæstehus for det nybyggede trappistkloster i Nunroe udenfor Edinburgh. Da slog en tanke ned i os: De åndssvage har en udpræget sans for det enkle i tilværelsen, de egentlige værdier. Måske har vi meget til fælles med munkene? I de dage skal vi så arbejde med temaerne: Måltid, arbejde, omvendelse og tilgivelse og fest. Vi kan lære noget af munkene, men måske kan de også lære noget af os.

I den danske Tro og Lys gruppe har vi tradition for at tilbringe St. Bededagsferien sammen. Vi begyndte på Åsebakken og senere flyttede vi til Magleås. Vi nød foråret sammen og arbejdede også med nogle kateketiske temaer. I år skulle det være en retræte om Helligånden.

Kunsten at lytte

Det var med bange anelser at nogle af os begyndte, men uden grund. Der var et foredrag om dagen, og det foregik i den store sal, hvor stolene var stillet i en kreds. Det var vigtigt at kunne lytte, og derfor begyndte vi dagen med at samle på lyde under en tur i skoven eller til søen. Når vi samledes i salen, kunne vi udveksle erfaringer, som blev bedre dag for dag. Derefter lyttede vi til Guds ord i Bibelen.

Sammen gennemgik vi Helligåndens virke, Jesusbarnet undfanget ved Helligånden, Elisabeth, der blev opfyldt af Helligånden, Simeon, der ledet af Ånden kom ind i templet netop, da Maria og Josef bragte Jesusbarnet ind, — Jesus, der blev ledet af Ånden ud i ørkenen og i hele sit offentlige virke, — Helligåndens virke i kirken og i den enkelte. Der var meget at tale om, meget at leve sig ind i. Men helligånden blev en realitet, en virkelighed både i kirken, apostolens og i vort eget liv.

En aften gennemlevede vi de bibelske tekster i mime. En gruppe ånds-

svage begyndte, de gjorde det præcist og godt, og derefter fik andre mod til at udtrykke de bibelske begivenheder uden ord, men med stor indlevelse. Vi lærte noget om at lytte til hinanden, at forstå hinandens gaver. Dette kom også til udtryk under et besøg hos søstre på Åsebakken, hvor vi lærte noget om, hvordan man kan gøre noget smukt for Gud ved at bede, at bage en kage, pudse vinduer og øve sang. Men det var ikke blot hvad, man gjorde for Gud, — det var også, hvad han gjorde for os, når man er benediktinerinde, eller måske er på et beskyttet værksted.

Vi talte om konfirmationens sakramente, om at vokse og at blive voksen. Tage fra Svaneparken, der har 35 års jubilæum dér d. 14. september, fortalte om sin kontakt med andre mennesker, om sine brevkort, og om de mange som altid flokkes om hans bære, selv om han ikke kan tale. Tale er mere end ord, det er en væren, en udveksling mellem mennesker, et møde.

Magleåsretræten var i sin struktur traditionel, men alligevel helt anderledes. De handicappede hjalp os tilbage til kilderne, til det fundamentale og enkle. Vi var to præster, en fra Folkekirken og jeg selv. Vi oplevede smerten ved adskillelsen, men vi blev ved de åndssvage endnu mere knyttet sammen.

Vore læremestre

På en mærkelig måde konstaterer vi, at de åndssvage er vore læremestre i deres tro, enkelhed, i deres sans for det centrale og det væsentlige. De lærte os noget om stilheden og om Helligåndens virke, — og dybest set noget om udviklingen i kirken.

Vi forbereder nu Tro og Lys valfarten til Lourdes i 1981. Den bliver helt anderledes end i 1971, — fordi vi har forandret os, kirken har forandret sig, verden er anderledes. Det er ikke en vej tilbage, men en vej frem i tillid til Helligåndens førelse.

Jørgen Hviid.

»Tro og Lys«-grupper af åndssvage er oprettet i mange lande.

Tegner al forsikring

Lyngby Hovedgade 4
2800 Lyngby
Telefon (02) 87 54 11

Fors.kons. Sven Iding

ALM.
BRAND
AF 1792

Pastoral kongres i Liverpool

Fortsat fra forsiden

ges biskopperne, som i juli i år vil samles og tage stilling til dem. Denne fremgangsmåde er blevet kritiseret, fordi den skaber usikkerhed om, hvorvidt resolutionerne er repræsentative eller dækkende for kongressen som helhed eller de britiske katolikker i almindelighed. Desuden har man frygtet, at resolu-

tionerne uden en efterfølgende generaldebat bliver usammenhængende og vanskeligt kan tilpasses en samlet plan.

Ved redaktionens slutning foreligger endnu ingen meddelelser om kongressens resultat, men vi håber at kunne bringe nærmere enkeltheder i næste nummer.

Det er tåbeligt at bekæmpe kirken

(NC) — Den katolske presse og den officielle regeringspresse i Jugoslavien har meget forskellige meninger om værdien af ateismen i nationens liv.

Ærkebiskop Franjo Kuharic af Zagreb begyndte denne debat mellem kirke og stat med en kraftig protest mod den systematiske ateistiske propaganda i massemedierne og i skolerne. Han kaldte det for en klar krænkelse af forældrenes ret til at opdrage deres børn, og han hævdede, at det forvirrer børnene og underminerer de moralske normer. Han mener, at det er en følge heraf, at de unge bliver ofre for narkotika og alkohol og bliver seksuelt ansvarsløse.

Kort efter, at ærkebiskoppen havde fremsat dette angreb i sit påskebudskab, som den katolske presse offentliggjorde, stod der en lang artikel i »Vjesnik«, det vigtigste kroatisk dagblad, hvor ærkebiskoppens synspunkter blev kaldt ikke blot ukorrekte, men ligefrem ondskabsfulde.

Socialisme er ikke ateisme

I ærkebiskop Kuharic's påskebudskab skrev han også, at den officielle udbredelse af en »militant og systematisk« ateisme har negative konsekvenser, fordi den berøver ungdommen sunde familiære forbindelser og religiøse og moralske fundament. »Vi fristes på mange forskellige måder. Vi fristes til at sætte os op mod kirken, mod vor tro og mod kirkens lære. Vi ophides

imod vor Herre og Skaber«, sagde ærkebiskoppen og tilføjede: »På alle undervisningsområder — fra børnehaver til universitet — sker der en systematisk ateistisk indoktrinering. Her overfor må vi stå fast, for det er en klar krænkelse af forældrenes rettigheder, når deres børn opdrages i en materialistisk ideologi, der fører til ateisme — og alt dette sker i skoler, der er hele folkets ejendom«.

I artiklen i »Vjesnik« fremhæves det, at »ateisme er ikke det samme som ateistisk indoktrinering« og »socialisme er ikke ateisme«, men, tilføjes det i artiklen, det socialistiske system er interesseret i for at nå »de mål, det har sat sig, at fremme et ateistisk skolesystem og en marxistisk videnskabelig forståelse af verden og dens fænomener«.

Katolske kilder i Jugoslavien gør opmærksom på, at i januar drøftede Vladimir Bakaric, en af lederne inden for Jugoslaviens kommunistparti, det samme problem og støttede indirekte kirkens standpunkt. Bakaric kritiserede kommunister, der mener, at man skal føre krig mod kirken. Han afviste at benytte en militant ateisme som våben mod kirken, for »ateismen er en gammeldags bevægelse, der hører hjemme i det 19. århundrede«. Han sagde desuden, at »det er tåbeligt at bekæmpe kirken som en religiøs institution. Vi skal ikke se på, om folk er ateister eller ej, men på om de støtter vor socialisme«.

»Mohawkernes lilje« kalder de amerikanske indianere Kateri Takakwitha, født 1656 i Auriesville, som den 22. juni saligkæres af pave Johannes Paul II. Den første nordamerikanske martyrs relikvier opbevares i et skrin i Auriesville. Underretningen om saligkæringen vakte stor glæde blandt mohawkerne og i »Kateri-selskabet« i Pueblo, Colorado. »Kateri-selskabet« har især beskæftiget sig med udforskningen af indianerkvindens liv.

Ingen kvinder i ordensfolks komité

Paris (NC) — Som det første skridt hen mod en europæisk forening for mandlige og kvindelige ordensfolk mødtes for nylig i Paris præsidenter og generalsekretærer for foreningerne af ordensoverhoveder i 12 europæiske lande og valgte en permanent komité bestående af fire medlemmer, dog ingen kvinder. Den nye komités præsident er p. Luc. de Hovre SJ, der er præsident for foreningen af ordensoverhoveder i Belgien. Vicepræsident er p. Pier Giordano Cabra, der er medlem af Den hellige Familie af Nazarets kongregation og præsident for den italienske konference af ordensoverhoveder. Generalsekretær er p. Jean Bonfils fra de Afrikanske missio-

nærers Selskab og sekretær for unionen af ordensoverhoveder i Frankrig. Assisterende generalsekretær er broder Saturnino Galligo, der er sekretær for den spanske konference af ordensoverhoveder.

Den permanente komité vil repræsentere de europæiske ordensfolk over for pavestolens forskellige kontorer, og de er blevet bedt om at forberede en generalforsamling sidst i 1981 eller først i 1982.

På mødet blev der givet udtryk for håbet om, at dette initiativ måtte være et positivt bidrag til højtideligholdelsen af 1.500 årsdagen for Europas værelshelgen, St. Benedikts fødsel.

Ordensfolk i USA forbereder sig til kvindekongressen

Washington (NC) — En rådslagning mellem forskellige ordensfolk har fundet sted i Washington som optakt til FN's kvindekongress i København sidst i juli i år.

Blandt mødets initiativtagere var bl.a. biskop Thomas Kelly fra USA's katolske bispekonferences generalsekretariat og Sr. Mercy Theresa Kane, der er præsident for ordensstretens lederkonference.

Under rådslagningen i Washington studerede

man, hvilke fremskridt, der var sket i USA i de sidste fem år m.h. til kvinders og mænds ligestilling, og hvilken indflydelse USA's hjælp til Den tredje Verden har haft for kvinders ligestilling og udvikling i disse lande.

Man drøftede også, på hvilken måde de religiøse ordener i USA kan arbejde for større retfærdighed for kvinder med hensyn til beskæftigelse, uddannelse og helbred.

Hædersgave til to danske katolske præster

David Murphy, S.J. og Jorge Manzano, S.J., der begge er fængselspræster og medlemmer af »Isolationsgruppen« under Dansk Retspolitisk Forening, har sammen med »Isolationsgruppen« fået tildelt 12.000 kr. af Komiteen for Ikea-Prisen »Den gyldne Stok«.

Gruppen, der består af læger, psykologer, fængselspræster og kriminologer har modtaget prisen for de-

res bearbejdning af et indsamlet materiale, i hvilket de har dokumenteret, at varetægtsfanger igennem totalisering i danske fængsler udsættes for psykisk nedbrydning. De har med materialet stillet spørgsmål ved, om isolation er berettiget og forsvarligt i et demokratisk samfund. Det omfattende materiale har gruppen nu videregivet til Folketingets retsudvalg.

Pater Manzano

Pater Murphy

Dansk udsendelse fra Radio Vaticana

Mandag den 2. juni kl. 20.15 dansk sommertid sender Radio Vaticana Klip fra en ungdomsgudstjeneste på dansk. Kun lyttere med mulighed for at stille ind på kortbølge 96.25 khz eller 11.715 khz kan høre udsendelsen. Eventuelle breve og lytterønsker kan sendes direkte

til Radio Vaticana Programma Scandinava, Citta del Vaticano, Rom.

Næste nummer udsendes den 11. juni

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgarsstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

Paven i Afrika, side 2
 Børnesiden Hej!, side 5
 Alle under én Kristus, side 6-7
 Pastoralrådsmødet, side 8-9

katolsk orientering

Ærkebiskop Derek Worlock af Liverpool og kongressens ledende organisator tænder »kongreslyset«, som holdes af den yngste delegerede, den kun 15-årige Marie Louise Wilson.

Kraftig opfordring til kristen enhed og indre kirkelig fornyelse

Succesfuld gennemførelse af de britiske katolikkers pastorale kongres i Liverpool

Et overvældende ønske om forening med de andre kristne kirker i England kom overraskende klart til udtryk ved den stemningsfulde afslutning på de britiske katolikkers pastorale kongres i Liverpool 2.-6. maj i år, skriver Catholic Herald.

2100 deltagere, biskopper, præster og lægfolk drog trætte hjem, men fulde af begejstring efter 5 dages intense drøftelser, hvor — som kardinal Hume udtrykte det på kongressens sidste pressemøde, lægfolket havde markeret sig som en stærk, ansvarsbevidst kraft i kirken.

Den almindelige begejstring var virkelig berettiget, fortsætter Catholic Herald, fordi det største eksperiment nogensinde med lægfolks medvirken ved et engelsk kirkemøde, der nærmest kan sammenlignes med den danske synode i Nyborg, var gennemført med større held, end nogen på forhånd turde håbe.

Kongresdeltagerne behandlede i 7 sektioner hver sit hovedemne, og forelagde til slut samlede resolutioner med forslag og anbefalinger, som biskopperne ved et møde i juli i år skal se nærmere på og tage stilling til.

Resolutionernes vigtigste punkter drejer sig om følgende:

Oprettelse af menighedsråd og pastoralråd

Der bør oprettes »aktive, åbne og repræsentative« råd i hvert sogn. Disse menighedsråd skal have ret og pligt til med

sognepræsten at drøfte alle forhold, der angår sognefællesskabet, og fremsætte forslag til problemers løsning. I spørgsmål, hvor sognepræsten har den endelige afgørelse, men afviser menighedsrådets forslag, har rådet krav på en nærmere forklaring på afvisningen.

Et biskoppeligt pastoralråd bør desuden oprettes i hvert bispedømme for at sikre kommunikationen mellem biskop, præster og lægfolk og som hjælp til fastlæggelse og gennemførelse af en pastoral strategi. Det kan nok over-

Fortsættes på bagsiden

Sr. Theresa Kane prisbelønnet

Chicago (NC) — Sr. Theresa Kane, der er præsident for USA's kvindelige ordensfolks Lederkonference har fået US Catholic Magazine's pris for 1980 for hendes indsats for kvinders stilling i den katolske kirke.

Sr. Kane var centrum i en kontrovers i oktober sidste år, da hun samtidigt med, at hun bød pave Johannes Paul II velkommen til Washington, bad ham gøre sit for, at kvinder kan få adgang til alle embeder i kirken.

P. Mark J. Brummel, der er redaktør af US Catholic siger, at Sr. Kane har »genoplivet en traditionel og måske pinlig betydning af ordet »loyalitet«. »Og — sagde han yderligere til hende: »Kvinder længes efter at tjene kirken i roller, der endnu nægtes dem. De har givet udtryk for denne længsel«.

Sr. Kane, der er født i byen New York blev for nyligt genvalgt for en fire års periode som generaladministrator for sin orden (Sisters of Mercy of the Union), der har 5.000 medlemmer.

US Catholic's pris blev indstiftet i 1978 som belønning for personer, der ved deres handling og eksempel fremmer kvinders fulde deltagelse i kirkens liv.

Radio Vaticana sender på dansk

Mandag d. 7. juli kl. 20.15 har Radio Vaticana »Valfart til Åsebakken« og »Spejdetur til Øland« på programmet. Mandag d. 4. august kl. 20.15 har De mulighed for at høre »Niels Steensens Hus — et forunderligt liv«. Alle udsendelser er på dansk, og De skal stille ind på kortbølge 96.25 khz eller 11.715 khz for at kunne lytte med. Henvendelse vedrørende udsendelserne sendes direkte til Radio Vaticana, Programma Scandinava, Citta del Vaticano, Rom.

5000 til ordination af jugoslavisk ærkebiskop

Politiske ledere deltog officielt i højtideligheden

Vatikanet (NC) — Mere end 5.000 mennesker var samlet i og uden for domkirken i Ljubjana i Jugoslavien, da ærkebiskop Alojzij Sustar for nyligt blev ordineret, har Vatikanets radio meddelt. Fire jugoslaviske politiske ledere var til stede ved højtideligheden. Det er første gang, at politiske ledere officielt har deltaget i en gudstjeneste.

Ærkebiskop Michele Cecchini, den apostolske

pronuntius til Jugoslavien foretog bispevielsen af ærkebiskop Sustar, den nye leder af ærkebispedømmet Ljubjana og metropolit af kirkeprovinserne Slovenien.

26 biskopper

I bispevielsen deltog også Ungarns primas kardinal Laszlo Lekai af Esztergom foruden 26 biskopper fra Jugoslavien, Svejs, Vesttyskland, Belgien, Østrig, Polen og Ungarn.

Glen Williams Garfield,

generalsekretæren for de Europæiske kirkers Råd repræsenterede 112 ikke-katolske medlemskirker fra denne organisation. Ivo Furer, sekretær for de Europæiske bispekonferencers Råd, msg. Georg Huessler, præsidenten for Caritas Internationalis, repræsentanter for Jugoslavien's ortodokse og protestantiske kirker samt for det muslimske samfund deltog også i højtideligheden.

Kristne har ikke råd til at øde energi på rivalitet

Økumenisk møde i Ghana mellem paven og ærkebiskop Runcie

Accra, Ghana (KNA) — Kristne har i betragtning af nutidens påtrængende problemer ikke længere tid til at øde deres energi på den gamle form for rivalisering. I stedet må kirkerne forene deres kraftreserver, hvis de vil, at der skal lyttes til Kristus og hans budskab. Dette betonedes af pave Johannes Paul II og den anglikanske kirkes overhoved, ærkebiskop Runcie af Canterbury i en fælles erklæring om deres første møde, der fandt sted i Ghanas hovedstad Accra.

I fællesskab udtrykker paven og den anglikanske ærkebiskop deres glæde over, at deres første — omend meget korte — møde fandt sted på Afrikas jord. Med den hurtige udbredelse af kirken her og med afrikanernes utrættelige indsats i forbindelse med deres store begejstring for Kristus og deres kærlighed til ham kan Afrika være et lysende eksempel for Europas kristne. Desuden kan kri-

stendommen yde et væsentligt bidrag til opbygning af et retfærdigt og fredeligt samfund i Afrika.

Pave Johannes Paul II og ærkebiskop Runcie betonedes udtrykkeligt den af deres forgængere pave Paul VI og ærkebiskop Coggan i 1977 indgåede højtidelige forpligtelse til et stadigt tættere samarbejde i det fælles vidnesbyrd for Kristus. Afgørende herfor har fremskridtene i den dialog været, som katolikker og anglikanere nu har ført i 14 år i deres søgen efter enhed. I Johannes Paul II's og ærkebiskop Runcies erklæring hedder det endvidere: »Paven og ærkebiskoppen af Canterbury har i dag — i Afrika — sluttet et personligt venskabs- og tillidsforhold, der skal danne grundlag for fremtidige møder. Vi håber begge, at det fremtidige fælles arbejde vil hjælpe med til, at vi når til den enhed, som Jesus har bedt sin himmelske Far om«.

Kenya byder paven velkommen med tre ord, der gengiver kirkens program: Kærlighed, fred, enhed. Foto KNA.

Skal gå aktivt ind i politikken

Paven opfordrer afrikanske kristne til politisk bevidstgørelse

Nairobi, Kenya (NC) — »Det er en vigtig udfordring, som den kristne må tage op« at blive politisk bevidst, sagde pave Johannes Paul II ved en stor udendørs messe i Uhuru Park i Nairobi.

»Kristne har både ret og pligt til at deltage i statens politiske liv«, sagde paven i sin prædiken. »Kristne — og især lægfolket — er kaldet af Gud til at engagere sig i verden for at forvandle den i overensstemmelse med evangeliet«. En god kristen borgers pligt er andet og mere end at undgå korrupsion, mere end at lade være med at udbytte andre. En kristen må også arbejde for retfærdige love og strukturer, der skaber menneskelige værdier.

Under messen blev der sunget på engelsk, latin og swahili — til akkompagnement af trommer. Den hvidklædte pave var omgivet af 40 kardinaler og biskopper fra østafrikanske lande. Cirka 300 præster hjalp med at uddele kommunionen. Mange delegationer havde rejst i flere dage fra sogne og bispedømmer i hele det østlige, centrale og sydlige Afrika.

Paven talte varmt om familielivet, som han betragter som væsentligt for skabelsen af national enhed. »Familien er det fundamentale menneskelige fæl-

lesskab, ethvert samfunds første og levende celle«, sagde han. »Intet samfunds styrke og vitalitet er større end familiens styrke og vitalitet i landet. Ingen anden gruppe har så stor indflydelse i et land som familien«.

Aftenen før havde paven i en tale til det diplomatiske korps i Kenya drøftet særlige problemer i det afrikanske liv. Han udtrykte især sin glæde over, at kolonistyrer nu er afsluttet. »I Afrika har de fleste lande kendt til kolonistyrer, og selv om dette naturligvis på mange punkter har kunnet fremvise gode resultater, glæder man sig dog nu i hele verden over at denne periode er ved at være afsluttet«, og han tilføjede: »Her lykønsker jeg især til den nylyt opnåede selvstændighed for Zimbabwe«.

Marxismen

Paven opfordrede regeringerne til at sikre menneskerettighederne, især religionsfrihed og til at afskaffe autoritetsmisbrug, korrupsion og undertrykkelse af de svage.

Idet han sigtede til regeringer, der er under marxistisk indflydelse sagde han, at en ateistisk ideologi aldrig kan være den igangsættende og ledende kraft, der fremmer den enkeltes vel eller skaber social ret-

færdighed, fordi den berøver mennesket den frihed, Gud har skænket det, dets åndelige inspiration og evnen til virkelig at elske sin næste.

4 millioner sorte flygtninge

Selv om racediskriminationen er i aftagende, er der dog stadig for mange eksempler på institutionaliseret diskrimination på baggrund af raceforskelle. Et andet uhyre vigtigt problem i Afrika er det store antal flygtninge, der opgøres til at være cirka 4 millioner. Paven appellerede i den forbindelse til alle myndigheder om at sikre, at enhver inden for sit eget land kan nyde fuld frihed, så at ingen er nødt til at søge den andetsteds.

Efter messen i Uhuru Park mødtes paven med andre kristne ledere, og han kaldte de kristnes splittelse for »en skandale for hele verden« og en hindring for kirkens arbejde i Afrika.

Også med medlemmer af de såkaldte »uafhængige kirker« mødtes med paven. I Kenya er der ligesom i Zaire og i adskillige andre afrikanske lande siden kolonitidens afslutning fremvokset talrige kirkesamfund, der har skilt sig ud fra deres oprindelige kirker, fordi de mener, at dette er den eneste måde,

hvorpå de kan bevare deres afrikanske identitet. Af de 224 kirker, der er opført i Kenya's kirkelige håndbog, er de 156 opført som »uafhængige kirker«.

I sine taler til de forskellige kirkesamfund i Afrika har paven imidlertid bestandigt understreget det fælles anliggende: i en søgen efter sandhed og kærlighed i evangeliets ånd at nærme sig mere og mere til Kristus og gennem ham komme hinanden nærmere. Han mindede også om det samarbejde i evangeliets tjeneste, der allerede består mange steder, og betegnede dette som et vigtigt skridt hen mod den af Kristus ønskede enhed. Et sådant samarbejde finder f.eks. sted på undervisnings- og den sociale forsovs områder.

Paven mødtes også med Kenya's muslimske ledere og hinduledere. »Den katolske kirke anerkender, at tilbødelsen af himlens og jordens ene, levende, nådige og almægtige Skaber er fælles for islam og kristendommen, og at dette er noget væsentligt, der forener kristne og muslimer«. I sit møde med hindulederne sagde pave Johannes Paul, at den katolske kirke har stor respekt for hinduismen, og han bad om deres samarbejde for at skabe større menneskelig værdighed.

Paven i Afrika

En vurdering

(KNA) — Hvad har afrikanerne tilbage, efter alle ceremonierne, salutskuene, nationalsangene, hosiannaråbene?

Mange af Afrikas lande har trods uafhængigheden endnu ikke opnået den ønskede suverænitet. Mange lande er ustabile, truet af politisk indgriben udefra. For at gå ind i en bedre fremtid må Afrika bevare sin identitet, må finde sig selv. Med hele sin moralske autoritet har pave Johannes Paul II opmuntret dette kontinents befolkning hertil og tilsikret dem kirkens støtte.

Det, der især interesse-ede paven, var Afrikas overleverede traditioner: familiernes sammenhold, det gensidige sociale ansvar, gæstfriheden, børnevenligheden. Pavens »ja« til kirkens afrikanisering, til dens nye kristne livsfællesskaber, til dens egen li-

turgi blev tydeligere fra land til land. Det er for paven helt selvfølgeligt, at Afrikas kirke, trods al selvstændighed, vil fortsætte sin vej fremad tæt knyttet til verdenskirken. Men Afrikas kirke er ikke længere missionsmark. Paven mindede om Paul VI's ord for 11 år siden til Afrikas biskopper: »I er jeres egne missionærer«.

Overalt på sin rejse fordømte paven racismen som i bund og grund ukristelig. Han advarede også mod materialismen, der er en kilde til menneskelig nedværdigelse.

Blandt resultaterne af pavens Afrikarejse kan nævnes, at to afrikanske statsoverhoveder (Zaires og Elfenbenskystens) inden pavens ankomst til kontinentet fik ordnet deres »personlige forhold«, idet de lod sig kirkeligt vie.

Skal trække sig ud af politikken

Et paveligt nej til katolske præsters opstilling til politisk mandat. Svækkes kirkens stilling mod undertrykkelsen i Latinamerika?

Rom (KIPA) — Jesuitternes generallforstander p. P. Arrupe har efter pave Johannes Paul II's ønske bedt den amerikanske jesuit p. Robert F. Drinan om at undlade at stille op som kandidat for demokraterne næste gang, der skal være valg i Massachusetts.

P. Drinan har med sorg bøjet sig for dette ønske. Han siger selv derom, at af de 27 år, han har været præst, har han i 10 år været medlem af den amerikanske kongres, og han mener selv, at han i disse 10 år har haft mere indflydelse som præst end i de 14 år inden, hvor han var dekan ved Boston College's juridiske skole.

Dispens

Det er imidlertid ikke noget nyt, at præster kun under ganske særlige forhold og med speciel tilladelse kan deltage aktivt i det politiske liv. Ifølge canon 139 i kirkeretten kan en katolsk præst ikke tage imod valg som parlamentsmedlem eller senator. Dog kan der undtages fra denne regel, hvis den stedlige biskop eller en ordenspræsts ordensoverhoved tillader den pågældende præst at opstille. Sådan forholdt det sig netop med p. Drinan.

Helt anderledes var det med en italiensk ordens-

præst Olindo del Donno, der opstillede på den neofascistiske liste og blev afsat fra sit kirkelige embede.

Præster, der derimod uden selv at ville gøre politisk karriere aktivt går ind for at virkeliggøre større social retfærdighed, bliver ikke forhindret deri af kirken. Et eksempel herpå er de amerikanske jesuitter, brødrene Berigan, der i 1968 offentligt gik imod krigen i Vietnam.

Nicaragua

At det ikke er problemløst, når præster deltagere i det politiske liv, viste sig i p. Drinans tilfælde. Han var nemlig en af de meget aktive i »højforræderi«-proceduren mod Nixon.

Et dokument fra den romerske bispesynode i 1971 understreger, at ingen katolsk præst må indtage en ledende politisk stilling eller være militant medlem af et politisk parti — af hvilken ideologi dette så end måtte være. Her gælder dog én undtagelse: hvis »konkrete og usædvanlige omstændigheder virkelig kræver det«, og hvis den pågældendes biskop, efter at have rådspurgt præsterådet eller bispekonferencen, er indforstået dermed. Herpå er der for øjeblikket to eksempler, idet der i Ni-

caragua sidder to katolske præster i regeringen. P. Miguel d'Escoto er udenrigsminister, og Ernesto Cardenal er kultusminister.

Ernesto Cardenal, der er kendt som salmedigter er født 1925 i Granada i Nicaragua. Han tilbragte mange år i et amerikansk trappistklosters afsondret. Under indflydelse af sin novicemester, digteren Thomas Merton, skrev Cardenal her sine latinsamerikanske »salmer« (dansk udgave: »Sønderbrudt Pigtråd«, Aros 1970, red.), hvor han forbinder Bibelens lovprisning af Gud med sin hjemegns bilædverden og kultur.

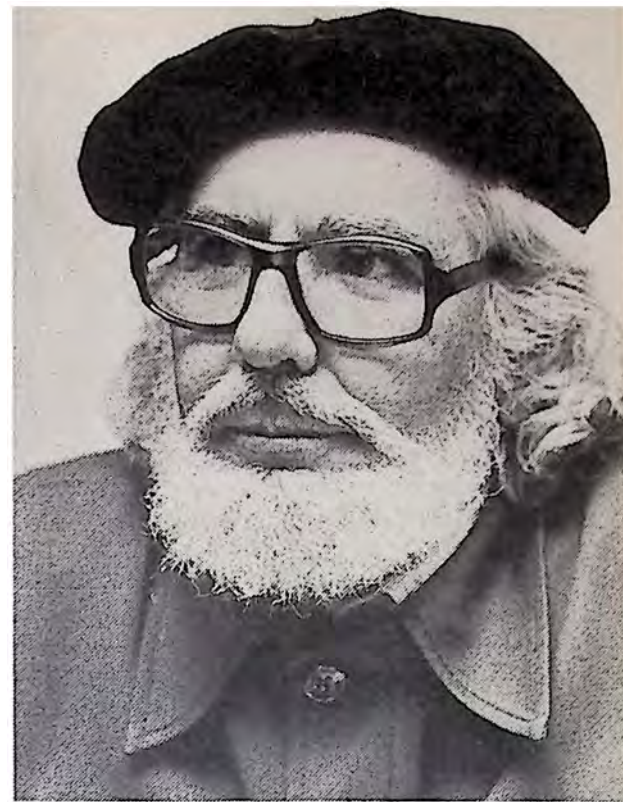
Trappistmunk

I 1965 grundlagde Cardenal — også inspireret af Thomas Merton — sammen med to venner en lille kontemplativ menighed på Solentiname, en øgruppe i Nicaraguas store sø. De store sociale uretfærdigheder i Nicaragua overbeviste imidlertid Cardenal om, »at i Latinamerika må meditation og kontemplation ikke holde sig på afstand af den politiske kamp«. Således opstod det kristne fællesskab af Solentinames bønder og fiskere. Hver søndag mødtes de for sammen at læse i evangelierne og udlægge

teksterne. »Det, der gjorde mest til at gøre os politisk radikale, var evangeliet«, har Cardenal engang sagt.

Landflygtig

Da der i november 1977 ved nationalgardisternes brutale fremgangsmåde blev gjort en ende på fællesskabet i Solentiname — efter diktatoren Somoza's ordre, drog Cardenal i eksil til Costa Rica. På udenlandsrejser gjorde han propaganda for befrielseskampen i Nicaragua og samlede penge ind hertil. I 1977 udtalte han dog: »Faktisk foretrækker enhver virkelig revolutionær ikke-vold for voldsanvendelse, men man er ikke altid frit stillet i sit valg«.

Nicaraguas kultusminister, Ernesto Cardenal.

Ernesto Cardenal, »kærlighedens digter«, som Merton kaldte ham, er Nicaraguas første kultusminister. I denne stilling håber han at kunne bidrage til, at der i hans land snart vil findes »mange skoler, børnehaver og hospitaler, levnedsmidler og ordentlige boliger til alle landets indbyggere«.

Krav om religionsundervisning i Ungarns statsskoler

Vatikanet (NC) — Pave Johannes Paul II har opfordret forældre i det kommunistisk styrede Ungarn til med alle lovlige midler at arbejde for, at der indføres religionsundervisning i statens skoler.

I et brev, dateret påsken 1980, henvender paven sig på ungarsk til Ungarns primas, kardinal Laszlo Lékai af Esztergom og til »alle Ungarns ærkebiskopper, biskopper, præster, ordensfolk og troende«. 8. maj bragte Vatikanets dagblad L'Osservatore Romano en italiensk oversættelse af brevet, hvori det bl.a. hedder:

»Jeg udtrykker et inderligt håb om, at katolske forældre med alle de muligheder, loven giver dem, vil kræve, at deres børn får religionsundervisning i statens skoler«.

Paven tilføjer, at han er overbevist om, at den respekt, som den katolske tro nyder i Ungarn, og som gør det muligt for katolikker at forsamles, give udtryk for deres tro og praktisere den, sikkert også vil få de offentlige myndigheder til at gå med dertil.

I de senere år er forholdet mellem stat og kirke bedret på mange områder, selv om der stadig er indskrænkninger i religionsfriheden.

Paven minder i sit brev de ungarske biskopper om, at katekesen er deres vigtigste opgave, og at der er intet, der er vigtigere, end at skabe en »aktiv og effektiv katekese«. Til præsterne siger han, at »alle troende har ret til katekese, og alle præster pligt til at give den«.

Af Ungarns godt 10,5 millioner indbyggere er 55 pct. aktive katolikker. Ungarn er et af de få

Warszawa-pagt lande, der har katolske skoler, men de otte katolske skoler, der drives med delvis statsstøtte — har hver kun 300 elever.

Vigilia, et katolsk månedsblad, der udkommer i Budapest, anslog i 1978, at skønt 60 pct. af landets børn døbes katolsk, er det kun omtrent en tredjedel af alle børn, der kommer til første kommunion.

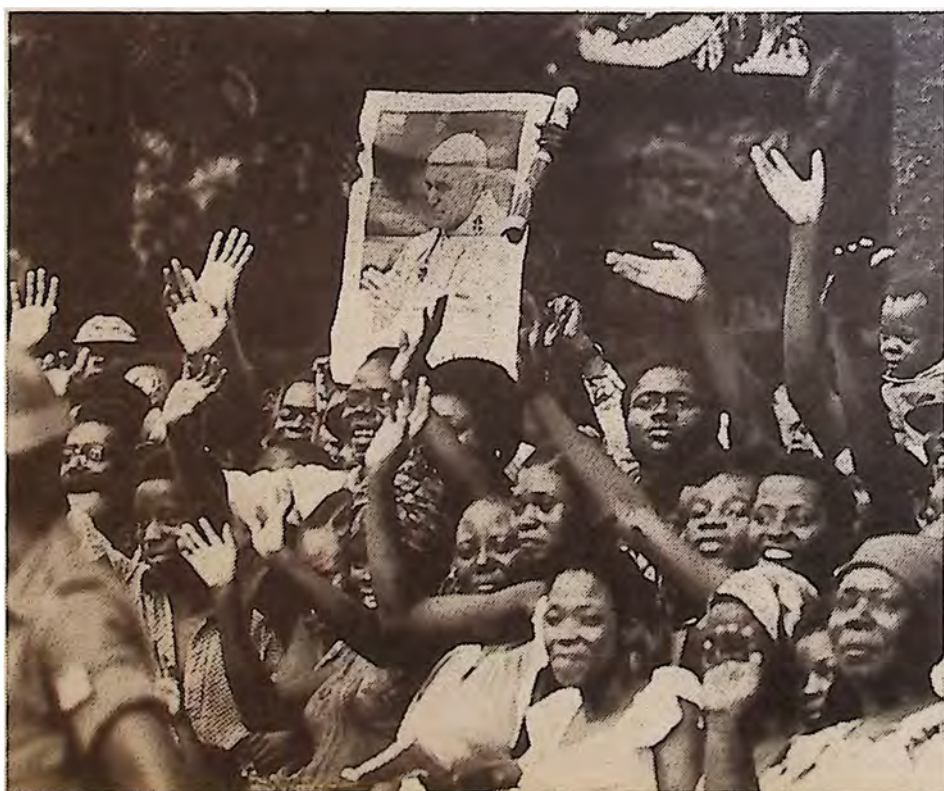
Personlig udvikling og social fremgang

Vatikanet (NC) — Pave Johannes Paul II har opfordret katolske lærere til at »samarbejde aktivt og respektfuldt« med familierne og med kirken, der er deres partnere, når det gælder et barns opdragelse.

Paven talte til medlemmer af rådet for Verdensunionen af katolske lærere, der var samlet i Rom. Han opmuntrede dem til at vidne om Kristus og lade sig lede af ham, der er »alles lærer«. Paven udtrykte sin glæde over, at der dannes internationale lærergrupper, fordi det modvirker en overdreven nationa-

lisme og får en følelse af samhørighed og universalitet til at gro frem. Den nu 30-årige union har vist, hvor nødvendigt og nyttigt det er med et samarbejde på verdensplan foruden de nationale foreninger, der i og for sig har samme pligt til at arbejde for opdragelse og undervisning.

»Kirken forventer meget fra katolske læreres foreninger, fordi de er klare over, at den undervisning, de giver, er et væsentligt element for børnenes personlige udvikling og for hele menneskeheden sociale fremgang«, sagde paven.

Første etape på pavens Afrika-rejse: Kinshasa i Zaire.

Børnesiden »Hej!«

Lige siden dette blads start i 1975 har vi haft den glæde, at fem kateketer måned efter måned har påtaget sig redaktionen af en børneside, som meget hurtigt fik navnet »Hej!« — for således hilser nu til dags børnene hinanden og de voksne, de har et godt forhold til. Og nu siger de farvel.

Efter en fast køreplan har Lotte Wenstrup, indtil hun flyttede fra Horsens til Grønland, Arne Pedersen, lærer ved Skt. Michaels skole i Kolding, og de tre vejledere, børnehaveder søster Cecilie Maes og præsterne Henri Kerkhofs og Jan Ophoff arbejdet med en ansvarfølelse og en trofasthed, der fortjener beundring. De valgte den svære vej, ikke at bringe underholdning men decideret katekese, som hjælp til hjemmene.

Som al god katekese forudsatte den et fantasifuldt samspil mellem på den ene side den voksne part, der vil formidle værdier på en måde, som får barnet til at fatte noget af, hvorfor den voksne oplever dette som værdifuldt og væsentligt for at blive lykkelig, og på den anden side barnet selv, der tvinger den voksne til at skrællede uspiselige af den gode frugt for kun at nyde dens kød. Ikke sjældent hjalp det den voksne til selv at genopdage sin tros store dimensioner. De voksne, både forældre og lærere, der flittigt har benyttet sig af »Hej!« til samtaler om tro med børn, har vel altid vidst, at denne børneside ikke var skrevet og illustreret som et katolsk alternativ til Anders And — noget man kunne putte ungerne i et læsehjørne med. Tilbuddet har tvært imod udløst samtaler, der blev til levende katekese, endog om så vanskeligt tilgængelige emner som kirkens brug af symboler, sakramentsliturgi og kirkehistorie, alt sammen »blade«, som børn ikke spontant griber efter.

Vi gør os ingen illusioner: I mange katolske hjem med børn er bladet aldrig blevet nævnt over for børnene. Mange katolikker tror stadig, at det er søstrenes og præstrenes opgave, at lære børn at tro. Mange har endnu ikke indset nødvendigheden af hjemmets egen indsats og ansvar. Men hvor dette samarbejde har fundet sted, har man været glad for børnesiden »Hej!«, og måske fået en bedre forståelse for, at det hører med til kirkens væsen, at forvandle sig under sin historiske, menneskelige vandring, og at forvandle verden omkring os.

De travle mennesker, der indtil nu har lavet børnesiden, ser sig hver dag stillet over for nye opgaver i kirkens tjeneste og har derfor bedt redaktionen om at blive løst fra deres forpligtelse. Det er vi nødt til at acceptere. Vi siger jer mange tak for et fremragende stykke kirkelig journalistik og ønsker jer megen glæde i jeres daglige arbejde med børn og unge.

Derved står pladserne ledige.

Vi siger tak til Lotte, Arne Cecilie, Henri og Jan — og ser med spænding ud efter at kunne byde velkommen til nye medarbejdere på en børneside i bladet.

Hvem melder sig?

Willem Wuyts

Kirken i Danmark

DUK opretter lokalforeninger

På DUKs årsmøde den 29.2.-2.3. 1980 på Øm-borgeren fik DUK nye vedtægter. Det skete blandt andet for at kunne opfylde de betingelser, som tipsloven stiller for at en landsforening kan få andel i den del af overskuddet fra tipningen, der skal bruges til idébestemt ungdomsarbejde.

Fra tipsmidlerne uddeles der hvert år penge til f.eks. spejderorganisationer, politiske ungdomsorganisationer og religiøse ungdomsorganisationer, således bl.a. Frelsens Hær, ungdomsafdelingen og DUK.

For ca. 2 måneder siden har DUK således fra undervisningsministeriet modtaget kr. 35.000,- som en særlig rådighedsbevilgning fra tipsmidlerne. Det glæder os naturligvis, fordi det føles som en anerkendelse af og en hjælp til det arbejde, som DUK gør som forening for børn og unge rundt omkring i landet.

Ikke lykkedes at opfylde kravene

Men glæden blandes med vemod. Trods ihærdige anstrengelser er det ikke lykkedes for os at opfylde de krav, som tipsloven stiller til en organisation, som søger om mere end denne rådighedsbevilgning, som kun er et grundtilskud. F.eks. kunne DUK for 1979 have modtaget ca. kr. 120.000, hvis vi havde

fået oprettet 16 lokalforeninger i 8 amter.

Dansk Ungdoms Fællesråd kræver — for at sikre, at pengene også virkelig kommer børne- og ungdomsarbejdet til gode — at der oprettes lokalforeninger. Disse lokalforeninger skal først og fremmest sørge for, at der rent faktisk er et ungdomsarbejde, som tipsmidlerne kommer til gode!

DUK har netop i disse dage sendt et brev til alle menighedsråd om dette spørgsmål.

DUK har for 1979 modtaget årskontingent fra 21

menigheder, men kun ganske få menigheder har indtil nu bragt det formelle omkring dannelsen af en lokalforening i orden.

Start efter sommeren

Vi har bedt menighedsrådene om, at man i menighederne, der, hvor det endnu ikke er sket, kan sætte det nødvendige i gang på det første menighedsrådsmøde efter sommerferien med henblik på oprettelsen af en lokalforening (vedtægter, bestyrelse, medlemstal og kontingentindbetaling). Hvis DUK på nogen måde

kan hjælpe med disse ting, er vi meget villige til det, f.eks. ved at deltage i drøftelsen af dette punkt på et menighedsrådsmøde.

Vi håber meget, at alle i menighederne, der har noget med børne- og ungdomsarbejdet at gøre, vil hjælpe og bakke menighedsrådene op med denne vigtige opgave, der kan hjælpe til at styrke det katolske børne- og ungdomsarbejde rundt omkring i landet.

Gottfried Grünewald,
ungdomspræst
Lars Plum,
formand for DUK.

DUK-ledertræning for 25-årige og opefter

DUK's nyligt nedsatte ledertræningsudvalg, som forsøger at give inspiration og idéer til børne- og ungdomsarbejdet rundt om i landet, er nu i fuld gang med at planlægge ledertræningskurser.

Da de fleste sikkert fornemmer, at det er svært at skabe kontinuitet i ansvaret i det lokale børne- og ungdomsarbejde, påtænker vi som noget nyt et kursus, hvor vi inviterer medarbejdere over DUK-alderen (25 år), skriver ungdomssekretariatet i en lille pjece, som er sendt til menighederne.

Tilbuddet om at deltage i dette kursus ønskes benyttet af mindst 3 personer fra hver menighed, både præster, søstre og menighedsrådsmedlemmer samt andre voksne, nuværende og evt. kommende ledere, der føler sig medansvarlige.

Spørgeskema

For at kunne tilrettelægge et kursus, der har relation til din situation, skriver DUK i pjecen, og hvis du mener, at et sådant kursus vil kunne hjælpe dig i dit videre arbejde, an-

modes du om at besvare nedenstående spørgsmål og indsende spørgeskemaet til DUK's sekretariat.

Kurset øst for Storebælt afholdes den 12. og 13. september på den nyistandsatte »Myretuen« på Bastrup, medens tid og sted vest for Storebælt endnu ikke er fastlagt.

Udvalget, der har tilrettelagt kurset består af sr. Regina König, sr. Hildgard Doods, Gottfried Grünewald, Henrik Liebetau, Susanne Wogensen, Marianne Meyer, Kristin Markussen og Ole Borg.

Skt. Knud Lavard sogn,
Lyngby

»Sagen betydelig mere kompliceret«

I »katolsk orientering« nr. 9 bragte vi en oversigt over de vigtigste punkter i beretningen fra pastoralrådets forretningsudvalg til mødet den 10.-11. maj på Sostrup. Bl.a. refererede vi »en sag, hvor en sognepræst ikke har villet samarbejde med det valgte menighedsråd«. I en redaktionel tilføjelse oplyste vi, at det drejer sig om skt. Knud Lavard sogn.

En gruppe medlemmer af det pgl. menighedsråd og fra sognet har sendt redaktionen et åbent brev, som også er tilsendt pastoralrådets forretningsudvalg samt biskoppen. Det hed-

der heri, at forretningsudvalgets beretning om forholdet er ensidig, og sagen betydelig mere kompliceret, end det fremgår af »katolsk orientering«s referat. Eftersom sagens parter er i direkte forbindelse med hinanden, har redaktionen valgt ikke at bringe det åbne brev her i bladet, også fordi man herved kunne åbne for en længere læserbrevsdebat om lokale problemer, der næppe har almen interesse.

Vi mener med denne meddelelse at have bragt rimelig korrektion til referatet i nr. 9.

red.

Spørgeskemaet indsendes senest den 25. juni i år til: Ungdomssekretariatet, Skt. Kjeldsgade 3, 2100 København Ø.

Jeg har brug for:

- at få at vide om, hvordan man starter et ungdomsarbejde,
- at udveksle erfaringer med andre ledere i børne- og ungdomsarbejdet,
- at drøfte spørgsmål vedr. samarbejde i menigheden,
- at gennemdrøfte samspil mellem børn og voksne,
- at diskutere pædagogiske metoder,
- at få programidéer, der
  - 1) fremmer fællesskab
  - 2) engagerer trosmæssigt
  - 3) støtter børn og unge i deres udvikling.
- Andre problemstillinger, der ønskes gennemdrøftet på kurset _____
- Har arbejdet med _____ årige i _____ mdr./år
- Ønsker at arbejde med aldersgruppen _____ årige
- Har lyst til at arbejde med økonomi og andet praktisk,
- ønsker at få tilsendt folder om indhold samt praktiske oplysninger.

Navn _____ Alder _____

Adresse: _____ Tlf. _____

Postnr. og by: _____

Børnesiden

Som afslutning på vor serie »Blade fra kirkens historie« giver vi dig her 5 opgaver. Blandt de rigtige løsninger trækker vi lod om præmier. Resultatet og vindernes navne bliver offentliggjort i det næste nummer af »katolsk orientering«.

Send løsningen af alle 5 opgaver senest den 15. juli til:

»katolsk orientering - Hej!«

Fjellegade 2 - 7100 Vejle

Husk at skrive dit navn, adresse og alder!

Held og lykke!

Læg puslespillet sammen, så du får billedet af en berømt dansker. Hvem er han?

Hvem har skrevet denne bøn?

Og hvornår levede han?

Herre,
gør mig til et redskab for din fred!
Lad mig så kærlighed hvor der er had,
tilgivelse hvor der er uret,
enighed hvor der er splid,
tro hvor der er tvivl,
håb hvor fortvivlelsen hersker,
lys hvor der er mørke,
og glæde hvor der er sorg!

O, guddommelige Mester,
lad mig ikke så meget stræbe efter .
selv at blive trøstet som at trøste andre,
selv at blive forstået som at forstå,
selv at blive elsket som at elske!
For idet vi giver, modtager vi,
idet vi tilgiver, tilgives os
og idet vi dør, fødes vi til evigt liv!
Amen!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
3	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
4	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
5	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
6	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
7	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
8	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
9	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
10	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
11	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
12	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Hvis du udfylder denne rebus rigtigt, får du i de lodrette rækker 4, 6 og 9 tre ord, som betyder meget for kirkens historie.

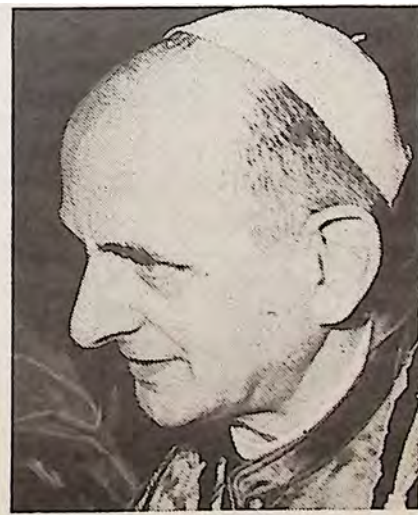
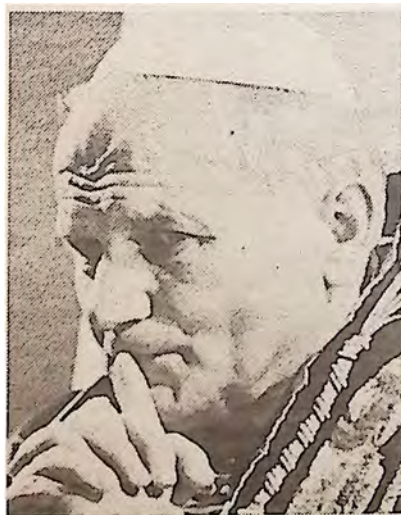

Rebus:

Husker du sandstormen i april?
Den bragte uorden i det,
vi ville skrive til jer!
Heldigvis er bogstaverne mærket med numre.
Sæt dem i den rigtige rækkefølge, så kan du alligevel læse, hvad vores sommerpige siger.
Skriv teksten ned (uden tal) og send ind.

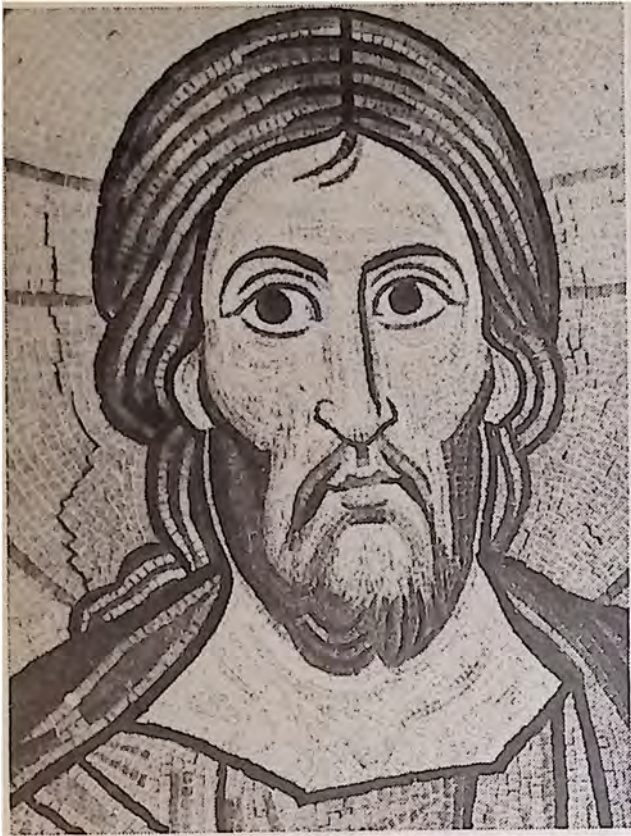
Vandret:

1. Det betyder navnet Peter.
2. Det andet ord (på dansk) i den franske revolutions slagord.
3. Har grundlagt kirken.
4. Kristus- og helgenbilleder i de ortodokse kirker.
5. Det første ord (på dansk) i den franske revolutions slagord. — Byen, hvor Peters efterfølger bor.
6. Munk, der bragte den kristne tro til Danmark.
7. Den katolske kirkes overhovede.
8. Begravelsessteder i oldkirken.
9. Sådan kaldes en kristen, der følger Martin Luthers lære.
10. Byen, hvor Danmarks »dåbsattest« findes.
11. Fransk konge (1643) kendt for at have sagt: »Staten, det er mig«.
12. Den første romerske kejser, der blev kristen.

1) ..... 2) ..... 3) .....

Skriv hver paves navn under hans billede.

Den romersk-katolske/evangelisk-lutherske kommissions stilling til Den augsburgske Bekendelse

Alle under én Kristus

I flere numre af denne årgang har vi bragt artikler om den særlige økumeniske problematik omkring Den augsburgske Bekendelse. Særlig bør nævnes biskop Martensens artikel-serie i nr. 4, 6 og 10.

I oversættelse fra den officielle tyske udgave bringer vi her den romersk-katolske/evangelisk-lutherske kommissions stilling til dokumentet, hvis 450 års dag indtraf i maj.

Forord:
Den romersk-katolsk/evangelisk lutherske kommission, der blev nedsat af Sekretariatet for de kristnes Enhed i Rom på den ene side og af Det lutherske Verdensforbund på den anden side har udarbejdet en stillingtagen til

Confessio Augustana. Den er enstemmigt vedtaget af kommissionens medlemmer.

Vi håber, at det fællesskab, der kommer til udtryk i denne stillingtagen, vil bringe os vore kirkers enhed, som vi håber på, nærmere.

Augsburg, 23. februar 1980

Hans L. Martensen
Biskop af København
Danmark

George A. Lindbeck
Professor ved
Yale-Universitetet
New Haven, USA

formænd for kommissionen

1. Når vi — katolikker og lutheranere — i dag betragter Den augsburgske Bekendelse, så sker det i en situation, har ændret sig dybtgående i forhold til 1530.

2. På den tid var den vesteuropæiske kirkes enhed ganske vist meget truet, men ikke brudt. De daværende »religionspartier« følte sig — selv i deres strid og i deres forskellige overbevisninger — som »under én Kristus« og forpligtet til denne kirkelige enhed.

3. Den videre udvikling bragte dog alligevel både en polemisk forhærdelse af parternes forhold til hinanden og en skærpelse af modsætningerne i lære, fromhedspraksis, i kirkelige strukturer og i den måde, hvorpå man følger den korsfæstede og opstandne Herres befaling og forkynder hans evangelium for menneskene. Også faktorer uden for kirken medvirkede til den voksende fremmedgørelse og til en uddybning af forskellene. Disse spændinger og modsætninger blev i den efterfølgende tid gennem vore kir-

kers missionsarbejde også bragt videre til andre lande og kontinenter.

4. Vi ved, at vi er skyldige i, at disse forskelle har adskilt vore kirker, og at denne adskillelse har svækket vort vidnesbyrd om Kristus og har bragt mennesker og folkeslag lidelse.

5. Det er derfor med taknemlighed, at vi erfarer, at Helligånden i dag fører os mere og mere ind i Sønnens enhed med Faderen (Joh. 17,21 ff) og hjælper os til at nå til et nyt indbyrdes fællesskab.

6. Især efter Det andet Vatikankoncil er vore kirker i mange lande og på mange steder kommet i dialog. I vigtige kontroversspørgsmål er der opnået bemærkelsesværdige tilnærmelser og konstateret overensstemmelser. Vore kirkers og medlemmers indbyrdes omgang har ført til mangfoldige former for samarbejde og praktiseret fællesskab. Det er ikke så få af de indbyrdes uoverensstemmelser, der begynder at miste deres adskillende skarphed, og mange af de blivende forskelligheder erkendes

og erfares stadig mere som kilde til gensidig berigelse og korrektion. Efter århundreders tiltagende fremmedgørelse er der vakt en ny bevidsthed blandt os om »at være under én Kristus«.

7. Den sidste tids dialog og den teologiske forståelse, den har banet vej for, og graden af oplevet fællesskab, fører os tilbage til Augsburg og til Den augsburgske Bekendelse. Thi denne Bekendelse, de øvrige lutherske bekendelsesskrifters basis og forbindelsespunkt, genspejler som intet andet dokument i indhold og struktur reformationens økumeniske vilje og katolske intention.

8. Det er derfor af stor betydning, at denne økumeniske vilje og denne katolske intention kommer til udtryk i et bekendelsesskrift, der endnu i dag — under og sammen med Den hellige Skrift — er de lutherske kirkers læregrundlag og forpligtende for dem. Denne kendsgerning har særlig betydning netop for den nuværende fase af forståelse og tilnærmelse mellem vore kirker. For den efterkonciliære dialog, der f.eks. er blevet ført i vor romersk-katolsk/evangelisk-lutherske kommission siden 1967, har ikke længere karakter af private og uforpligtende møder. Den sker derimod efter officielt opdrag af vore kirker. I den grad, som det er lykkedes denne officielle dialog at opnå tilnærmelser og overensstemmelser i grundlæggende spørgsmål, tilskynder den til forpligtende modtagelse af dens resultater i vore kirker, og rejser spørgsmålet om virkeliggø-

relsen af kirkeligt fællesskab.

9. Til dynamikken i en sådan dialog, der sker på kirkeligt ansvar og er rettet mod virkeliggørelse af kirkeligt fællesskab, svarer det i høj grad, at liv, lære og fællesskab i kirken forpligtende bekendelse i særlig grad bliver genstand for opmærksomhed, og at man beskæftiger sig dermed.

10. Det er Den augsburgske Bekendelses erklærede hensigt at bevidne den ene, hellige, katolske og apostoliske kirkes tro. Det drejer sig ikke om særlige læreudsagn eller ligefrem om at grundlægge en ny kirke (C.A. 7.1), men om at holde den kristne tro ren og forny den — i samklang med den gamle kirke, »Også den romerske kirke«, og i overensstemmelse med Den hellige Skrifs vidnesbyrd. Denne Confessio Augustanas udtrykkelige intention vedbliver også, at have betydning for forståelsen af de senere lutherske bekendelsesskrifter.

11. Fælles undersøgelser af katolske og lutherske teologer har vist, at de udsagn, som Den augsburgske bekendelse indeholder, i høj grad svarer til denne hensigt og derfor kan betragtes som udtryk for den fælles tro.

12. Dette resultat skyldes igen et bredt spektrum af nyere studier og forskninger, der til dels også er foretaget i fællesskab:

— Eksegetiske og patristiske studier har gjort os bevidste om rigdommen i vor fælles trosskab: vi formår nu bedre at bedømme, hvorvidt de i de daværende kontroverser anførte

skrifts- og traditionsgrunde var gyldige eller trænger til korrektion.

— Historiske undersøgelser har belyst de kirkelige, samfundsmæssige og økonomiske forhold på reformationstiden på en ny måde og har vist os, i hvilken grad også politiske og økonomiske faktorer har medvirket til fremmedgørelse og adskillelse.

— Dogmehistoriske studier om middelalderen, reformationen, og ikke mindst om »Gendrivelsen« (Confutationen) — det i kejserens navn fremsførte modskrift til Confessio Augustana — og om enhedsforhandlingerne i Augsburg 1530, har ført til en indsigt, der er egnet til at indordne tidligere kontroverser mere fordomsfrit, at mildne gensidige fordømmelser, og bedømme de allerede den gang opnåede forlig på en ny måde.

13. På baggrund af disse studier og forskninger kommer vi til følgende resultat, når vi besinder os på Den augsburgske Bekendelse:

— I fællesskab aflægger vi den bekendelse, der forbinder hele kristenheden, nemlig troen på den treenige Gud og Guds frelsesgerning gennem Jesus Kristus i Helligånden (C.A. 1 og 3). I denne den kristne tros centrale og vigtigste sandhed forbliver lutherske og katolske kristne enige — alle det 16. århundredes stridigheder og divergenser til trods.

14. I læren om retfærdiggørelsen, der var af afgørende betydning for reformationen (C.A. 4), viser der sig at være en vidtrækkende overensstemmelse:

Alene af nåde og i troen på Kristi frelsesgerning,

ikke på grund af vor fortjeneste, blive vi antaget og modtaget af Gud i Helligånden, der fornyer vore hjerter, og gør os i stand til og kalder os til gode gerninger.⁴

15. — I fællesskab bevidner vi, at ved evangeliets forkyndelse og i de hellige sakramenter skænkes gennem Helligånden den frelse, som Kristus har erhvervet i sin død og opstandelse, til menneskene og tilegnes dem virksomt (CA 5).

16. Også i kirkesynet, hvor der i fortiden var tungtvejende kontroverser os imellem konstaterer vi i dag et grundlæggende — omend endnu ikke fuldt — fællesskab. Kirke er fællesskabet af dem, som Gud gennem Kristus i Helligånden samler gennem forkyndelse af evangeliet, og uddeling af sakramenterne, og det dertil af ham indstiftede embede. Den er, skønt den også altid medindbefatter syndere, på grund af Guds forjættelse og troskab den ene, hellige, katolske og apostoliske kirke, der altid vil bestå (CA 7 og 8).

17. Således har besindelse på Den augsburgske Bekendelse for katolikker og lutheranere banet en vej for fælles forståelse af grundlæggende trossandheder, der peger hen på Jesus Kristus, vor tros levende midtpunkt.

18. Denne grundlæggende overensstemmelse udtrykkes og bekræftes også i nutidens dokumenter fra den officielle katolsk/lutherske dialog:

— i de fælles udsagn om forholdet evangelium og kirke,⁵

— i en vidtgående fælles forståelse af eukaristien,⁶

— i en overensstemmende opfattelse af, at et særligt, ved ordinationen overdraget tjenesteembede er konstitutivt for kirken og ikke hører til det, som Den augsburgske Bekendelse betegner som »ikke nødvendigt«.

19. Hvad anden del af den augsburgske Bekendelse angår, tages der i en tildels skarp polemisk form stilling imod misforhold i den daværende kirke. Når man betragter de dér nævnte punkter, er der foregået ændringer i vore kirkers liv og bedømmelse. Det gør i det væsentlige den i Den augsburgske Bekendelse udtalte hårde kritik ubegrundet.

I denne anden del berøres også vigtige trosspørgsmål. Selv om der endnu er visse problemer, der trænger til en nærmere afklaring, så er der også i de (i anden del) behandlede trosspørgsmål opnået vidtgående overensstemmelse:

20. — Med hensyn til messen (CA 22 og 24) har især vor dialog om Herrens Nadver påvist denne ændring i lære og praksis. Vi har endnu forskellige anliggender, gensidige spørgsmål til hinanden og fælles opgaver. Alligevel er de dog omsluttet af dyb enighed i vidnesbyrdet om Herrens Nadver og i vidustrækning også i dens liturgiske udførelse.

21. — Hvad munkevæsen og ordensliv angår (CA 27), kan, — i betragtning af den fremherskende opfattelse af det monastiske liv og dets praktiske udformning i den romersk-katolske kirke —, Den augsburgske Bekendelses hårde dom ikke opretholdes. Monastiske former for fællesliv er en legitim mulighed til på afgørende vis at virkeliggøre evangeliet både teologisk og praktisk såvel for katolikker som for lutheranere, selv om tolkningen i enkeltheder endnu står åben i den nuværende samtale situation — også inden for lutherdommen.

22. Også med hensyn til spørgsmålet om bispeembedet må der holdes fast ved, at Confessio Augustana udtrykkeligt gik ind for ønsket om at bevare den biskoppelige forfatning — i harmoni med den hidtidige kirke. Herved var det en forudsætning, at den rette forkyndelse af evangeliet gennem dette embede blev fremmet og ikke forhindret. Confessio Augustana betragtede en enhedens og ledelsens

tjeneste (CA 28), der er de lokale embeder overordnet, som væsentlig for kirken, selv om også den konkrete udformning af dette tjenesteembede blev ladet åben.

23. Hvis dialogen om Den augsburgske Bekendelse skal være redelig, må det dog også indrømmes, at der stadig er åbne spørgsmål og uløste problemer, bl.a.:

— I Confessio Augustana mangler der en stillingtagen til sakramenternes antal, til pavedømmet, så vel som til bestemte aspekter ved den biskoppelige struktur og kirkens læreembede.

— Confessio Augustana udtaler sig naturligvis ikke om de dogmer, der først er blevet forkyndt senere: om pavens jurisdiktionsprimat og ufejlbarhed (1870): om at Maria ved Guds nåde er blevet bevaret for »arvesynden« (1854), og om hendes legemlige optagelse i Himlen (1950).

24. Disse spørgsmål må gøres til genstand for en yderligere dialog. Herved må man undersøge, hvilken vægt de endnu bestående divergenser og åbne spørgsmål har på vore kirkers vej hen mod hinanden, desuden hvilken betydning det har, at nogle af dem først fik deres nuværende tilspidsning i løbet af de sidste århundreder.

25. Vor nyerkendte enighed i centrale kristne tros sandheder giver os begrundet håb om, at det i lyset af denne grundlæggende overensstemmelse vil være muligt også at give svar på de endnu åbne spørgsmål og problemer, og at disse svar vil indeholde det nødvendige mål af enhed til at føre vore kirker et afgørende skridt videre på vejen fra at være adskilte kirker til at blive søsterkirker.

26. Det andet Vatikan-koncil opfordrer katolikkerne til »i glæde at erkende og værdsætte de ægte skatte, som stammer fra den fælles arv, og som findes hos vore adskilte brødre«. Det er grund til glæde og taknemlighed, at både katolikker og lutheranere ved den fælles beskæftigelse med Den augsburgske Bekendelse er kommet et betydningsfuldt skridt videre på denne vej.

27. Hvad vi igen har kendt af fælles tro i Den augsburgske Bekendelse kan hjælpe os til at bekende denne tro på en ny måde også i vor tid. Dette er den ophøjede Herres opgave til vore kirker, og det skylder de verden og men-

neskene. Dette svarer også til Den augsburgske Beken-delses intention. Den ville jo dengang ikke blot bevare den kirkelige enhed, men ville samtidigt vidne om evangeliets sandhed på sin egen tid og i sin egen verden.

28. Stillet over for vore nutidige virkeligheds-spørgsmål, udfordringer og chancer kan vi ikke nøjes med at gentage Beken-delsen fra 1530 og at vise tilbage til den. Det, vi har genopdaget som udtryk for vor fælles tro, må udtryk-

kes på en ny måde. Det vil vise vej til en bekendelse her og nu, hvori katolikker og lutheranere — ikke længere adskilt og i modstrid med hinanden, men med hinanden vidner om budskabet om verdens frelse i Jesus Kristus og

forkynder det som Guds fornyede nådestilbud.

Redaktionen er gerne særlig interesseret i læsere behjælpelig med at skaffe en kopi af originalteksten, der også indeholder en række noter og litteraturhenvisninger.

Det andet Vatikan-koncil gav den økumeniske bevægelse et vældigt skub fremad. Her er ikke-katolske kristne observatører på vej til et af koncils-møderne i Peterskirken. Som nr. 2 fra venstre ses professor Skydsgård i samtale med en anglikansk kollega.

Eukaristisk verdens-kongres

Med henblik på forberedelse af den eukaristiske verdenskongres 1981 i Lourdes, er hvert land blevet bedt om at udpege en national koordinator. Deres opgave består bl.a. i at formidle information og at inspirere menighederne i deres besindelse over eukaristiens betydning for det kristne liv.

Som optakt til denne besindelse bringer Henri Kerkhofs, som er koordinator for Danmark, nedenstående uddrag af pavens brev til kardinal Knox.

Næste år vil Den Eukaristiske Verdenskongres finde sted i Lourdes. »For kirken bliver det en tid med intensiv bøn og åndelig fornyelse«, skrev paven Johannes Paul II i sit brev til kardinal James R. Knox, som er præsident for den stående komité, der organiserer de eukaristiske verdenskongresser.

Kongressens tema

Kongressens tema er: »Jesus Kristus — Brødet, der blev brudt for en ny verden«.

Paven indbyder til en omhyggelig forberedelse af kongressen i Lourdes ved en besindelse på eukaristien. Han skriver bl.a.: »Dette Brød har ikke bare at gøre med en rundhåndet uddelen, afledt af Jesu eksempel, men også med Kristi offer: Han hengav sit legeme og udgød sit blod for at borttage verdens synd (Jo. 1,29), for at nedrive fjendskabets mur

mellem brødre (Ef. 2,14) og åbne adgangen for dem til Faderens kærlighed (Rom. 5,2). Vor Forsoners vigtigste ord, som evangelisten Johannes har overleveret, lyder: »Brødet, som jeg vil give, er mit legeme til liv for verden« (Jo. 6,51).

Med udgangspunkt i den levende tradition vil kongressen uddybe sammenhængen mellem »En ny verden« og eukaristien, og hvorledes eukaristien hænger sammen med Kristi lidelse og opstandelse. Det er af største betydning for vort liv at få en dybere indsigt i, hvordan dette offer bliver nærværende for os; hvilken frugt dette »daglige brød« bærer i de troende, og hvilken udvirkning det får i deres daglige liv«.

Kongressens mål

Kongressen ønsker at fremme den rigtige forståelse af eukaristien, bi-

drage til en mere intens taksigelse, inspirere til en værdigere måde at fejre eukaristien på, forøge længslen efter den hellige kommunion og dens frugter i vort liv.

Et »nyt menneske« (Kol. 3,10) og en ny verden, præget af sit barneforhold til Gud Fader og af et virkeligt fællesskab mellem brødre og søstre, en ny menneskehed altså. »Disse frugter forventer vi af Livets Brød, som kirken bryder og uddeler i Kristi navn«.

Dog gør paven opmærksom på, at eukaristiens inderste væsen er et troens mysterium, uigennemtrængeligt for menneskets øje og mål.

Moralske betingelser

At fejre eukaristien stiller alvorlige moralske betingelser. Paven siger: »Disse betingelser er både krav og indbydelse, de forudsætter

deltagerens indre beredvilighed og ansvarsbevidsthed. Hvor dybtgående følger får dette ikke for forholdet mellem dem, der går til den hellige kommunion?

Eukaristien danner kirken. Den knytter dem, der har del i samme Kristi Legeme sammen som et legemes lemmer. Det har også følger for samfundet, for menneskers måde at møde deres medmennesker på, frem for alt de dårligst stillede, hvorledes man bistår dem, deler jordens og kærlighedens brød med dem, sammen med dem bygger en mere retfærdig verden, der er Guds børn værdige. Derved styres udviklingen mod en fremtid, der er en ny verden, hvis endelige fornyelse Gud selv vil tilvejebringe med en total kommunion uden ophør. (SmIgn. Ab. 21, 1-5, Gaudium et Spes 39-45.)

Paven slutter sit brev med at sige, at Lourdes, der er kendt for sine mange valfarter, vil danne en god baggrund for lovprijsningen af den eukaristiske Frelser og for udstrålingen af hans budskab.

Henri Kerkhofs

Vi bringer her de sidste referater af forårets pastoralrådsmøde på Sostrup. Et kortfattet referat blev bragt i sidste nummer, og de vigtigste oplæg til mødet blev bragt i nr. 9.

Bispedømmets nye inddeling

På rådsudvalgets vegne forelagde Josef Völk rapporten over behandlingen af de indkomne svar efter høringsen ude i menighederne vedr. den nye inddeling af bispedømmet i ca. 18 pastorale enheder.

Det nu ændrede forslag blev omtalt i »katolsk orientering« nr. 9.

Problemer i Storkøbenhavn

Den efterfølgende debat drejede sig især om det storkøbenhavnske områdes inddeling. Ifølge forslaget udgør Sakraments sogn sammen med Hvidovre, Frederiksberg og Jesu Hjerter sogn pastorale enheder nr. 15. Der var tvivl om, hvorvidt Sakraments sogn snarere burde danne en enhed med Herlev og Brønshøj i nr. 13 eller Skt.

Therese og Skt. Ansgar i nr. 16.

Det blev endvidere fremført, at Jesu Hjerter Frederiksberg og Hvidovre alle er udgået fra det oprindelige Rosenkranssogn og måske derfor burde danne en pastorale enhed for sig.

Nogle fandt, at Ordrup og Skt. Therese sogn hørte naturligt sammen i en pastorale enhed, fremfor sammenslutningen mellem Skt. Therese og Skt. Ansgar.

Ellers tilfredshed med forslaget

Jylland, Fyn og det øvrige Sjælland samt øerne havde ingen indvendinger mod de foreslåede nye inddelinger i provinsen. Deres repræsentanter i pastoralrådet bad derfor biskoppen

om ikke at vente med gennemførelsen af nyinddelingen indtil københavnerne finder ud af, hvor de hører hjemme.

Vedtægtsændringer

Rådsudvalget fremsatte i øvrigt forslag om forskellige ændringer i vedtægterne.

I Vedtægt for pastoralråd, §1, stk. 3, er det således fastsat, at når et pastoralrådsmedlem flytter til en anden region, bevarer vedkommende sit sæde i pastoralrådet, men desuden indtræder i rådet suppleanten fra den region, hvori vedkommende er valgt.

Det pastoralråd, der blev valgt for årene 1974 til 1978, voksede i løbet af perioden fra ca. 40 til ca. 50 medlemmer som følge af denne bestemmelse. Der er i virkeligheden mulighed for, at pastoralrådet på denne måde kan vokse uden begrænsning, og da dette ikke er praktisk, og da formodentlig et fraflyttet medlem ikke vil have lige så megen føling med den region, vedkommende er fraflyttet, som suppleanten, blev bestemmelsen foreslået afskaffet.

Særligt sagkyndige

I Vedtægt for pastoralråd, §1, stk. 5, er det endvidere fastsat, at pastoralrådet for sin valgperiode kan supplere sig med et begrænset antal særligt sagkyndige medlemmer, til hvis udpegning der fordres 2/3 majoritet.

De tre hidtil valgte pastoralråd har alle på deres første møde afstået fra at benytte denne mulighed, og da der altid er mulighed for at anvende særligt sagkyndiges specialviden ved at vælge dem til medlemmer af et udvalg under pastoralrådet, ligesom der også herved er åbnet mulighed for at rådet kan vokse, blev også denne bestemmelse foreslået afskaffet.

Valgmetode

I en diskussion om direkte eller indirekte valg til pastoralrådet advarede et flertal imod den stagnation, der i almindelighed plejer at vise sig, når man går over til indirekte valg ved udpegning af medlemmer. Erik Markussens forslag herom blev således nedstemt, men han ønskede at fremsætte det påny ved en senere lejlighed.

Mellem katolske og protestantiske kristne har det altid været et stridspunkt, om ægteskabet er et sakramente eller ej. I en gammel katekismus kan man læse: »Ved ægteskabets sakramente påtager bruden sig en tung byrde, som hun ikke uden videre kan kaste fra sig«.

Læreren spørger: »Hvem har indstiftet ægteskabet?« — »Gud!« — »Rigtigt, hvor har Han gjort det?« — »I paradiset«. — »Rigtigt, og med hvilke ord?« — »Jeg vil sætte fjendskab mellem dig og kvinden«.

En klog mand siger: Der er ikke syv sakramenter, kun seks, thi boden og ægteskabet er sammenfaldende. (Tekst og foto fra det svejtsiske billedblad »ferment«, nr. 5-6, 1980, udgivet af Pallottiner-Verlag, Gossau).

Nu får vi snart en ny salmebog, og så skal vi alle til at synge med.

Liturgi-kommissionen

Lily Fausbøll aflagde rapport om liturgikommissionens arbejde.

Kommissionen er på 5 medlemmer, der alle har andet arbejde, og et medlem, pater Niels Krogh Rasmussen OP forelæser foreløbig i USA og kan ikke deltage i møderne.

Af den grund har man efter ønske fra biskoppen foreløbig beskæftiget sig med at gøre alle ritualer rede til godkendelse i Kongregationen for Sakramenter og Kultus.

Som tidligere nævnt bliver der fortsat arbejdet med en salmebog. Den vil indeholde latinske og danske messer (med musik), salmer fra den nuværende Katolske Salmebog og en hel del fra Den Danske Salmebog, samt nogle nye. Alle er med melodier. Messens tekster fra Herrens Bord, vil blive indsat, samt nogle Davidssalmer og bønner. Salmebogen skulle blive færdig i 1980.

Pastoralrådets gruppediskussion om

Den kristne familie i den moderne verden

Der er efterhånden tradition for, at pastoralrådet lørdag aften i grupper drøfter et pastoralt emne, der derpå behandles i plenum næste dag.

Formanden Kaspar Kallan præciserede, at det ikke er tanken, at pastoralrådet skal løse disse problemer eller nå til en konklusion. Ved en fri meningsudveksling kan der derimod — ved en slags selvopdragelse — måske ske en større bevidstgørelse.

Oplægget til gruppe-

drøftelsen 10. maj i år var det i »katolsk orientering« nr. 9 s. 6-7 offentliggjorte dokument, som den nordiske bispekonference har sendt som sit indlæg til en kommende bispesynode i Rom.

Der blev udleveret 4 spørgsmål, der derpå blev drøftet i 6 grupper og resultaterne refereredes næste dag i plenum.

Spørgsmål 1.

1: Svarer det i dokumentet givne billede af den kristne families situation til gruppe-

pens opfattelse af denne (nordiske) virkelighed?

— Man fandt beskrivelsen ret god, omend noget utilstrækkelig. Man mente, at den bevidsthedsændring, vi er vidner til, også foregår i andre lande — blot langsommere. Nogle fandt, at dokumentet var for »marxistisk« i sin beskrivelse af udviklingen. Det er måske mere tabte normer end det tabte bondesamfund, der er årsag til problemerne. Troen på Gud er erstattet af

troen på mennesket. Solidariteten mellem generationerne er erstattet af generationsegoisme. (Den gæld, vi efterlader vore efterkommere!)

Spørgsmål 2.

2: Hvad bør efter kristen opfattelse være rollefordelingen i ansvaret for børnenes (ungdommens) opdragelse — mellem på den ene side familien og på den anden side samfundet?

— Opdragerrollen er primært familiens, som hverken stat eller kirke kan erstatte, men kirken må føle sig medansvarlig med familien. Forældrene ejer ikke børnene. De sætter dem i verden, for at de skal være med til at udvikle samfundet. Opdragelsen må derfor være samfundsorienteret. Opdragelsen starter i familien ved fødslen. Den suppleres op i vuggestuer, børnehaver, skoler osv. Derfor må forældrene være politisk engagerede for at være med til at styre udviklingen i disse institutioner. — Meget vigtig er forældrenes virkelige kontakt med børnene (godnathistorie, aftenbøn, bordbøn).

Spørgsmål 3.

3: Hvad er den kristne families særlige rolle og ansvar over for det øvrige samfund?

— Den kristne familie skal være et tilbud til andre, skal være et tegn i verden på: trofasthed, kærlighed, omsorg.

Spørgsmål 4.

4: Hvilken særlig indsats kræves der fra kirkens side for at støtte familierne i løsningen af deres opgaver?

— Der må være en vekselvirkning mellem kirke og familie. Kirken kan ikke overtage familiens rolle, men kan støtte den ved taktfuld opsøgende aktivitet. Ægteskabsundervisning må begynde i familien i den tidlige barnealder. Men her må kirken træde til — og ikke svigte! Som eksempel nævnedes: To unge henvendte sig til deres præst for at få ægteskabsundervisning. De fik det svar: »I to kommer fra gode katolske hjem. I behøver ingen undervisning!«

Det blev også nævnt, at kirken (menighedernes enkelte medlemmer) gerne må være lidt mere børnevenlige — også over for »forstyrrende« børn.

Om arbejdsdokumentet i dets helhed blev det sagt, at det bærer spor af at være blevet til ud fra bi-

skoppernes drøftelser — og deres forudsætninger. Man fandt, at det ellers ville have været et oplagt emne for lægfolk i almindelighed og ægtefolk i særdeleshed. Fordi dokumentet er blevet til på denne måde, er de stillede spørgsmål blevet sådan, at de kan besvares med fromme klicheer, som man kan læse sig til i bøgerne. Dette viser, — endnu en gang — at der er for lidt kommunikation mellem paven, biskopperne — og familierne.

Til slut oplyste René Albeck, at forretningsudvalget havde haft et bimotiv med denne drøftelse: Man ville give biskopperne et ord med på vejen.

Gruppedrøftelserne havde deltagerne været glade for — blot er man for træt på denne tid af aftenen, var der en, der sagde. Alle var skuffede over, at programmet var så »presset«, så der egentlig ikke blev tid til den plenumdrøftelse, som man havde set hen til.

Kirkebidragsudvalget

Udvalget har siden sidste PR-møde på Magleås holdt 5 møder. En informativ brochure om 10-års erklæringen blev fremlagt til diskussion.

Af statistikken over kirkebidragene i 1979 fremgår, at procentforhøjelsen er gået glat igennem. Den totale indtægt fra kirkebidragsordningen udgjorde kr. 2.509.604,- hvoraf 40 pct.-puljen på kr. 1.003.836,- er blevet brugt

som hjælp til økonomisk svage sogne. I 1979 havde 218 katolikker en 10-års kontrakt, som indbragte 514.176,- kr.

Udvalget har taget initiativ til at drøfte de unges (manglende) tilknytning med DUK's nye hovedbe-

styrelse i løbet af efteråret.

En informationsweek-end for kontaktpersonerne i sognene og andre interesserede afholdes på Magleås den 27.-28. september og i Øm den 22.-23. november.

Pr. 1. april 1980 var der 4.457 medlemmer af kirkebidragsordningen.

De katolske børnehaver

Ønske om en konsulent for bispedømmet

Sr. Cecilie Maes, Vejle, fremlagde følgende erklæring fra de katolske børnehavers ledere:

På det sidste pastoralrådsmøde i nov. 1979 blev pastoralrådet orienteret om de katolske børnehavers opgave og problemer.

På årsmødet for lederne af de katolske børnehaver den 26. og 27. april i Horsens, drøftedes sagen mere dybtgående med henblik

på at definere og konkretisere ønsker om støtte og interesse. De ønsker, at de 10 katolske børnehaver, som eksisterer i dag, må fortsætte eller igen må blive institutioner, som arbejder ud fra et kristent livssyn, og at de styrkes i disse bestræbelser.

Derfor ønsker de — og stiller forslag herom til pastoralrådet — at rådet vælger eller udpeger et men-

neske, som på kirkens vegne kan være ansvarlig for dette område og være bindeled mellem institutionerne og bispekontoret. Uden at ville definere denne »konsulent«s opgave, kan vi sammenligne hans arbejdsområde med biskoppens konsulent for de katolske skoler.

Biskoppen lovede at overveje udnævnelsen af en konsulent.

De katolske spejdere

To repræsentanter for Hertug Knuds Division, Bent Stelsberg og Jess Madsen, slog til lyd for det katolske spejderarbejde, som de gav en kort fremstilling af.

Hertug Knuds Division, HKD er den eneste katolske spejderdivision i Danmark. Medlemstallet er i de sidste år vokset pænt: fra 268 i 1978, da divisionen fejrede 60 års jubilæum, til nu 330 medlemmer.

Indtil nu er der kun katolske spejdergrupper i Københavnsområdet, hvor bl.a. grupperne i Lyngby og på Østerbro har børn på venteliste. Sidst i januar i år annoncerede HKD i Østerbrobladet og i »katolsk orientering« for at få tilmeldinger — og de næste 3 dage kimed telefonen. Gruppen har nu 45 medlemmer og 6 på venteliste.

Hvis der er menighedsråd eller forældre rundt om i landet, der synes, det

ville være en god idé med en katolsk spejertrop eller med at katolske børn, der er spejdere i andre troppe, også fik kontakt med katolsk spejderarbejde, kan de henvende sig til: Margrethe og Bent Stelsberg, Lønbjergparken 45, Vindinge, 4000 Roskilde. Tlf.: (03) 37 37 58.

DUK og HKD er ikke konkurrenter, de kan tværtimod supplere hinanden.

Glæde og håb

Under eventuelt udtrykte Gottfried Grünewald sin glæde over den gode søgning til sommerens børne- og juniorlejre, men gjorde opmærksom på den manglende tilslutning til den økumeniske lejr og familielejrene. Han slog til lyd for Kirkernes U-landsuge 1980 (2.-9. november) og uddelte tema-avisen »Håb om en ny verden« til brug i menighederne.

Og tak

Bernard Bévort ønskede på grund af arbejdspresset at fratræde rollen som ordstyrer og takkede for de 4 gange, han havde udøvet denne funktion »i en moden, højkvalificeret forsamling«, som han ud-

trykte det. Han takkede og blev takket af formanden Kaspar Kallan for en dygtig indsats. Som hans efterfølger på næste PR-møde i november valgtes advokat Anders Hjorth.

Red.

Bernard Bévort

Skønt, hvis der også i Jylland og på Fyn opstod nye spejertropper. — var en af reaktionerne fra pastoralrådets medlemmer, da de havde hørt om Hertug Knuds Division.

Rom har talt

Historiske betragtninger over kirkens læreemбе i de sidste 150 år, var emne i Katolsk Debat i Århus

Professor dr. phil. Olaf Pedersen holdt i Århus et foredrag arrangeret af Katolsk Debat, Århus, under titlen »Rom har talt. Historiske betragtninger om kirkens læreembe i de sidste 150 år«.

Olaf Pedersen indledte med at fastslå, at dette var en kirkehistorisk redegørelse, historikeren kan se kendsgerningerne, men ofte ikke forklare eller bedømme forhold og forandringer, dertil kræves andre metoder og videnskaber.

Blandt de overvældende mange emner, man kunne udvælge, havde Olaf Pe-

dersen udtaget fire områder: Forholdet stat-kirke, religionsfrihed, forholdet mellem teologi og moderne videnskab i almindelighed og endelig forholdet mellem bibelvidenskaberne og teologien.

Retten til frit at vælge religion

For alle fire forhold viste foredraget klart, at det standpunkt og den holdning pavestol og biskopper indtog i tiden omkring 1850-80 og senere i det store hele er totalt forladt.

I begyndelsen af perioden opfattede den kirkelige myndighed et snævert samarbejde mellem kirke og stat som noget ubetinget nødvendigt, hvis kirken skulle have kræfter til sine opgaver, men udviklingen i USA og i Frankrig efter adskillelsen af stat og kirke dér viste, at kirken udmærket kunne blomstre under en adskillelse.

Religionsfrihed blev oprindelig opfattet som en undergravning af den verdensorden Jesus Kristus ville her på jorden, men på Vatikankonciliet 1962-65 blev religionsfrihed ikke

alene tolereret, kirkemødet erklærede direkte, at retten til helt frit at kunne vælge religion var en umistelig menneskeret.

I størstedelen af perioden op mod vore dage opfattedes de almindelige videnskaber som fysik og biologi som helt afhængige af den kirkelige læremyndighed. I nær sammenhæng med dette mente den kirkelige læremyndighed, at det var udtryk for fjendtlighed mod Gud og kirke, hvis forskere med anvendelse af moderne videnskab forsøgte at forstå f.eks. skabelsesberetningerne i 1. mosebog på en ny måde, fordi disse tekster umiddelbart gik imod en videnskabelig opfattelse af, hvordan verden var blevet til.

Disse standpunkter er blevet kraftigt ændrede siden og den kirkelige læremyndighed støtter i dag, at moderne videnskabelige forskningsmetoder benyttes i bibelforskningen, og især kirkemødet har meget tydeligt erklæret, at kirken ikke kan og skal udtale sig om videnskabens forskningsresultater.

Oluf Bohn

» Herrens Nadver« drøftet på Magleås

21.-24. maj på Magleås drøftede danske og tyske katolikker og lutheranere »Herrens Nadver«, det fælles katolsk-lutherske dokument, der lige er udkommet på dansk. Blandt deltagerne var bl.a. prof. Hoffmann, Strassburg og biskop Martensen.

Nyt om bøger

Bog om pave Johannes Paul II udsendt på dansk

Mary Craig: Pave Johannes Paul II, 179 sider, kr. 60,-, Katolsk Forlag 1980. Oversat fra engelsk.

Den polske pave har tiltrukket nogle ved sin menneskelighed og frastødt andre ved sin ortodoksi. Den første har oplevet varmen, kærligheden — de sidste troens strenghed, læreembedets autoritet, evangeliets udfordring. Er der en spaltning mellem disse to holdninger? eller en sammenhæng?

Problemet brænder på overalt i den kristne verden i dag: er det mennesket eller Gud, der er i fokus? Er der en indbygget spaltning i den kristne livsholdning, som man ikke kan komme uden om?

Pave Johannes Paul giver ikke indtryk af at være spaltet. Han synes tværtimod som pave at være mere sig selv end nogen sinde før, har en af hans venner sagt.

Hvad stikker der bagved?

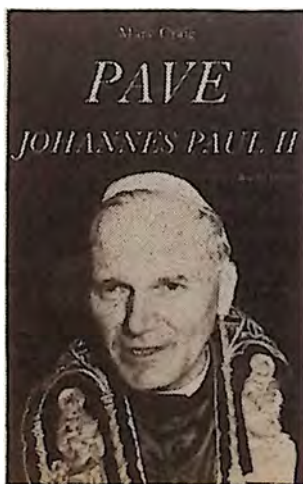
Denne bog giver en menneskeskildring på baggrund af Polens og kirkens historie i vor tid, som både engagerer og vækker til eftertanke.

Forord af kardinal Hume

Kardinal Basil Hume skriver i et forord til bogen:

Det er med oprigtig glæde, at jeg skriver dette forord til Mary Craigs biografi om pave Johannes Paul II. Det er en meget læseværdig beretning om Karol Wojtylas liv indtil hans valg til pave — men det er også langt mere. Med stor dygtighed er den nye paves personlige historie blevet vævet sammen med nationale, politiske og sociale begivenheder i Polen og i Europa. Betydelig forskning mærkes gennem hele bogen, for en stor del

udført personligt i Polen... (Læserne) vil opdage noget af Karol Wojtylas karakter og nogle af de påvirkninger, som har forbedret ham til pavedømmets byrde. Få vil læse den uden at blive bevæget. Samtidig håber jeg, at mange vil komme til påny at påskønne Polen og dets modige folk.

Omkring 200 mennesker, halvdelen latinamerikanere deltog i en økumenisk gudstjeneste i Jesu Hjerter Kirke i København onsdag d. 21. maj. Kristne fra forskellige trossamfund mødtes til forbøn for de mennesker i Latinamerika, der lider under fattigdom og undertrykkelse. Johannesevangeliets lidelseshistorie blev sunget af en baryton, tenor og bas medens lysbilleder illustrerede teksten. Biskop Martensen prædikede om samme tekst. 3 chilenske grupper spillede og sang religiøs sydamerikansk folkemusik, som stod som symbol på opstandelsen.

20 år til år 2000

Berliner-Konferenz holder møde i Dresden

BERLINER KONFERENZ, et katolsk fredsforum, afholder sin VII kongres for europæiske katolikker i Dresden i tiden 18.-20. juni 1980 under mottoet: 20 år til år 2000.

Året 1980 giver alle ansvarsbevidste mennesker, ikke mindst kontinentets katolikker, anledning til alvorlige overvejelser i et større perspektiv.

35 år er der gået siden 2. verdenskrigs afslutning. Millioner af mennesker led under dens gru, mange bærer endnu præg af dens konsekvenser.

20 år til år 2000 er den frist, der er tilmålt os til en markant erindring om Kristi fødsel. Bliver det en fredsperiode eller går menneskeheden sin tilintetgørelse i møde? Hvilke betingelser vil være gældende for verden år 2000?

Vi står ved en skillevej

For 15 år siden fastslog Det II. Vatikankoncil: »Verden formår det bedste og det værste. Vejen står åben for frihed eller trældom, fremskridt eller tilbageskridt, broderlighed eller had«.

Ufravigeligt står vi ved en skillevej!

Som kristne ved vi os kaldet af Skaberens til at medvirke ved opretholdelse og udvikling af det skabte. Denne opgave, givet af Gud, forpligter os i dag i særlig grad til sammen med alle mennesker af god vilje at drage omsorg for en fredelig udvikling i verden. Det betyder konkret for stedse at forbande

krigen, at tilbagevise tendenser til kold krig, videreførsel af den møjsommelig opnåede afspænding, at presse på for at opnå afrustning og på det menneskelige plan at praktisere solidaritet.

For europæiske katolikker må forpligtigelsen være indlysende. Det Europa, som menneskeheden historisk skylder meget, må udvikle sig til et kontinent, der står for fredelig sameksistens, og samarbejde i stedet for konfron-

tation. Slutdokumentet fra sikkerhedskonferencen i Helsingfors er en forpligtende vejviser.

Vort ansvar for Gud og mennesker, for nær og fjern, er større nu end nogen sinde. Hvordan kan vi bedst honorere det? Hvordan kan vi anvende troens kraft, sandheden og kærligheden i fredens tjeneste? Det er det, vi skal drøfte på vor VII. kongres i Dresden, den by, der med sin humanistiske kultur er genopstået af ruiner.

Målet er og skal være fælles katolsk aktion i Europa.

G. Bune Andersen
præsidiemedlem

Biskop Wember død

Nordnorges biskop frem til 1976, Johannes Wember døde d. 4. maj i Bad Lautenberg i Vesttyskland, 79 år gammel. Johannes Wember blev født i Dortmund år 1900. Han blev fængslet i 1937 og indsat i Moabitzfængslet i Berlin på grund af sin modstand mod nazismen. Der sad han i 8 måneder. Da han slap ud, flygtede han til Norge, hvor han blev præfekt for Nordnorge, som i 1931 var blevet hans kongregationsansvarsområde.

Under krigen gjorde han en stor indsats for Norge, bl.a. ved at hjælpe flygtninge over grænsen til Sverige. Han stillede også den katolske kirke i Tromsø til disposition for protestantiske gudstjenester, efter at de tyske okkuperanter havde beslaglagt den lutherske domkirke.

Wember blev efter krigen dekoreret af kong

Haakon VII for sin indsats. Det blev ligeledes Oslos luxemburgske biskop Mangers samt den nu afdøde tyske præfekt Deutsch af Trondheim.

I 1955 blev Nordnorge gjort til apostolisk vikariat, og Wember udnævntes til biskop. Han var højt elsket af Nordnorges ca. 600 katolikker og af hele Tromsø by. I 1976 trak han sig tilbage til Bad Lautenberg, hvor han virkede som foredragsholder indtil sin død.

Efter Wember har Nordnorge oplevet to nye biskopper: I et halvt år den tysk-brasilianske Johannes B. Przyklenk, som nu er tilbage i sit gamle bispedømme Januaria i Brasilien, og den tyske Gerhard Goebel, som har været virksom i Tromsø siden 1961. Han blev bispeviet af paven i Peterskirken for et år siden.

Arnstein Brodersen

Kraftig opfordring til kristen enhed

Fortsat fra forsiden

raske her at konstatere, at vi i Danmark har haft en betydelig hurtigere udvikling af den kirkelige struktur og af det kirkelige demokrati. Dette indtryk forstærkes i øvrigt af de mange andre engelske forslag om lægfolkets inddragelse i det kirkelige arbejde.

Ægteskab og de seksuelle problemer

På andre områder står vi over for de samme tunge problemer som vore britiske brødre og søstre. Det afspejler sig bl.a. i resolutionen om fornyede grundige overvejelser af kirkens lære om ægteskab, seksualitet og fødselsbegrænsning. Det foreslås her at etablere en 4 måneders forberedelsestid før ægteskab, men forinden ønskes en tidssvarende udvikling af kirkens teologi eller pastorale tænkning om ægteskabet, som kan lægges til grund for ægteskabskursus. Man savner især en positiv holdning til seksualiteten og dermed en undervisning, som understreger samlet som en principielt livgivende handling mellem gifte par, også selv om der i de fleste tilfælde ikke skabes nyt menneskeligt liv, — men livgivende også i den forstand, at den understøtter og udvikler eller heler det forhold, ved hvilket ægte-

parret gør Kristus nærværende for hinanden.

Resolutionen indeholder også en række forslag vedrørende brudte familier, fraskilte gengifte, de enliges og de barnløses problemer samt unges forhold til kirkens traditionelle lære om samliv.

Da netop emnet ægteskab og familie på en måde er hele kirkens hovedanligende i år, vil redaktionen søge at skaffe plads til at gengive den fulde ordlyd af resolutionen om dette emne i et senere nummer.

De kirkelige embeder

Andre store problemer knytter sig til de britiske katolikkers forslag om fornyede grundige overvejelser af gifte mænds adgang til præsteembedet. Cølibatets uvurderlige betydning accepteres af alle, men som det hedder i resolutionen: spørgsmålet er, om det måske ikke er Guds vilje netop i vor tid, at også gifte mænd kaldes til præstegerningen.

Samtidig efterlyses en grundig undersøgelse af mulighederne for at give kvinder adgang til de ordnede tjenester i kirken som f.eks. det permanente diakonat.

For at forbedre forholdet mellem biskopper og kirkefolk finder man det påkrævet at oprette flere

mindre bispedømmer. I kommunikationen med kirkefolket ønskes det også, at biskopperne informerer mere åbent og fyldestgørende om deres dialog med Rom, og man prioriterer meget højt indførelse af en regelmæssig videreuddannelse med anledning til spirituel fornyelse som en normal del af præsternes liv.

Forstærket økumenisk indsats

Biskopperne opfordres indtrængende til på ny at overveje den katolske kirkes medlemskab af Det britiske Kirkeråd, som er en sammenslutning af de kirstne kirkesamfund i England. Kirkerådet var i øvrigt repræsenteret på kongressen ved pastor Harry Morton, som ved en lejlighed udtalte: Jeg var kommet til Liverpool i forventning om at møde gæstfrihed, men blev overvældet over at møde oprigtig kærlighed.

Som et led i en forstærket økumenisk indsats blev desuden fremsat forslag om nærmere retningslinier for »eukaristisk gæstfrihed«, dvs. fællesskommunionen med ikke-katolske kristne ved særlige lejligheder som f.eks. bryllup, barnedåb og begravelse.

Kirken og medierne

I resolutionen om det kristne vidnesbyrd fremhæves bl.a. at kristne tilidsfuldt og ikke frygtsomt bør arbejde for et bedre samarbejde med pressen og de øvrige massemedier. Man konstaterer, at problemet i dag har to sider. For det første er kirkens

holdning til pressen forkert, og man har for det andet ikke den fornødne faglige indsigt og dygtighed i forholdet til pressen. Det kom f.eks. til klart udtryk under selve kongressen, hvor journalister var forment adgang til møderne de to første dage. Det blev ligefrem sagt, at journalister kun ville for dreje tingene og skabe sensationer, og de delegerede blev udtrykkelig indskærpet ikke at tro på noget af det, der eventuelt slap ud i aviserne, men alene holde sig til kongressens officielle publikation »Congress Contact«.

På kongressens første arbejdsdag blev vist en film, optaget i Rom, hvor pave Johannes Paul II udtrykte sin anerkendelse af kongressen med dens motto eller ledermotiv »initiativ i fælles ansvar«. Paven ønskede alt godt for kongressen, men advarede også om, at troens fællesskab ikke er uafhængigt af kirkens læreembede. »Kun når den troende er næret af Guds ord, overleveret troværdigt, rent og fuldt, er den troendes egne karismer fuldt virksomme og frugtbar«.

Trods konsekvent afvisning fra det britiske hierarki og især fra ærkebiskop Worlock, kongressens ledende organisator, går der stadig rygter om, at Vatikanet forud for kongressen var alvorligt bekymret over hele arrangementet. Frygten for partidannelser eller polarisering, åbne brud mellem de progressive og traditionalisterne eller direkte åbne brud med Rom blev dog gjort til skamme, omend ærlige meningsforskelle og åbenhjertig kritik ofte kom til udtryk.

HJJ

Abort den hyppigst anvendte metode til fødselsbegrænsning

WHO-undersøgelse op til FN's kvindekongference

FN (NC) — Abort — legal eller illegal — er den mest udbredte metode til fødselskontrol, fremgår det af en undersøgelse, der er udført af WHO — verdens sundhedsorganisationen — i anledning af FN's kvindekongference, der skal afholdes i København sidst i juli i år.

Det fremgår endvidere af undersøgelsen af komplikationer i forbindelse med svangerskab, at fødsler og illegalt fremkaldte aborter forårsager mange kvinders død i områder, hvor miljø og sundhedsbetingelser er uheldige. I udviklingslandene, hvor der indtræder mange svangerskaber, er dødeligheden i forbindelse med svangerskab op til 100 gange større end i de rige lande.

Når ganske unge piger får børn medfører det ofte helbredsmæssige og sociale problemer, og det kan alvorligt hæmme deres fremtidige uddannelse, deres mulighed for at få arbejde og for at opnå andre sociale goder. Teenagesvangerskaber er blevet foruroligende hyppige i mange lande.

3 aborter for hver fødsel

WHO-undersøgelsen anslår, at kun cirka halvdelen af alle svangerskaber gennemføres. Hvad angår legale aborter, er der i visse tætbefolkede områder cirka tre aborter for hver fødsel. Cirka 2/3 af verdens befolkning — især i Asien, Europa og Nordamerika — lever i lande med en liberal abortlovgiv-

ning. Resten af jordens befolkning — især i Latinamerika — lever i områder, hvor aborter i almindelighed kun kan udføres illegalt eller kun tillades for at beskytte moderens liv og helbred.

Imidlertid er det stadig sådan i den største del af verden, at de fleste af dem, der ønsker en abort, af geografiske eller økonomiske årsager ikke har adgang til at få foretaget en abort eller af andre grunde ikke henvender sig derom.

Det er vanskeligt at få sikre oplysninger om illegale aborter, men WHO-undersøgelsen antager, at i Latinamerika skyldes mellem 20 pct. og 50 pct. af alle dødsfald i forbindelse med svangerskab illegale aborter. Kendsgemingerne viser tydeligt, at illegale aborter, der udføres af ukvalificerede under uhygiejniske forhold og sent i svangerskabet i høj grad bidrager til at forøge dødeligheden hos kvinder. Sygdomme som følge af voldsomme blodtab, bækkeninfektioner og chok er også uhyggeligt høje i forbindelse med de illegale aborter og virker også uheldigt ind på senere svangerskaber.

Kvindens rettigheder

WHO gør opmærksom på, at der også er problemer i forbindelse med de legalt fremkaldte aborter. Her drejer det sig om kvindens rettigheder. Det er et spørgsmål, om den gravide kvinde selv skal have ret til at afgøre, om

hendes graviditet skal fortsættes eller afbrydes. Dette er faktisk et spørgsmål, der ikke blot angår sundhedsvæsenet, men hele samfundet.

Undersøgelsen har også beskæftiget sig med kvinders seksualitet. Indstillingen hertil »lader sig vanskeligt skille fra religiøse, moralske, kulturelle og andre indstillinger til kvinder i samfundet«, fremgår det af undersøgelsen. Kvinders seksualitet har i lange tider været et tabu-begreb for sociologer i mange dele af verden, men kvinders frigørelsesbevægelse har nu bragt problemet frem til overfladen.

Kvindernes frihedsbevægelse ser problemet med seksuel undertrykkelse inden for alle områder, både i monogame og polygame ægteskaber, og samtidig gør de opmærksom på, at kvinders sociale, økonomiske og politiske aktiviteter alt for ofte er stærkt begrænsede ligesom deres adgang til uddannelsessystemet.

God sommer!

Redaktionen ønsker alle læsere en god sommer og beder om forståelse for, at breve kun besvares i begrænset omfang indtil 1. august.

Næste nummer udsendes den 13. august

Biskopper, præster, søstre og lægfolk i samtale om et af emnerne på pastoralkongressen i Liverpool. I Danmark har vi haft en hurtigere udvikling af den kirkelige struktur og af det kirkelige demokrati.

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgarstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

katolsk orientering

Kirken i Det fjerne Østen, side 2
Mand og kvinde, side 5
Paven gør status, side 6-7
Så gik den sommer, side 8-9

Fælles grundlag for vor kristne tro

Vatikanet (NC) — Dialogen mellem katolikker og lutheranere »har ladet os opdage, hvor stort og solidt det fælles grundlag for vor kristne tro er«, sagde paven, da han 25. juni på 450-årsdagen for den Augsburgske Konfession talte på tysk til næsten 20.000 mennesker, der var samlet på Peterspladsen til hans ugentlige audiens.

På rigsdagen i Augsburg, d. 25. juni 1530 præsenterede lutherske fyrster

og teologer deres trosbekendelse for kejser Karl V. Dokumentet hævdede, at den lutherske bevægelse var forenelig med medlemsskab af den katolske kirke. Katolsk afvisning af dette førte til, at den lutherske kirke blev udskilt som en særlig konfession.

Paven sendte hilsner til de lutheranere, der var forsamlede i Augsburg eller andre steder i verden for at fejre årsdagen.

Sommerens store begivenhed i København var de to internationale kvindekonferencer. FN's officielle og den alternative. Billedet er fra åbningen af den sidstnævnte, hvor utilfredsheden var så stor, fordi langt fra alle kunne komme ind og være med. Senere fik man klarlagt de værste pladsproblemer og stemningen blev bedre. På FN's konference gik det nærmest omvendt. Det startede festligt, men senere bredte utilfredsheden sig og skiftende grupper vandrede ud, fordi de ikke ville være med, selv om der var plads nok. Vatikanet var officiel deltager i FN-konferencen med en delegation på 8, som havde biskop Paul Cordes i spidsen. Et kort uddrag af delegationens hovedindlæg bringes inde i bladet. Delegationen kunne i øvrigt ikke stemme for konferencens handlingsprogram, bl.a. fordi det ikke tager tilstrækkelig hensyn til kvindens betydningsfulde rolle i familien. Mere om konferencen i næste nummer.

Snart nye regler for laicering

Vatikanet (NC) — For første gang siden han blev valgt til pave har Johannes Paul II påbegyndt en gennemgang af ansøgninger fra præster, der ønsker at blive laiceret (blive ført tilbage til lægmandsstanden). Han har bevillet nogle få ansøgninger foruden de såkaldte »dødsleje-dispenser«.

Fra flere pålidelige kilder har NC erfaret, at paven midt i juni gik i gang med den store bunke af ansøgninger — formentlig cirka 4.000 — fra præster, der ønsker at blive laiceret, og som er løst fra deres præstelige rettigheder og pligter. Paven regner med at behandle 50 tilfælde om ugen.

Nægtede at behandle 2000 ansøgninger

Fra samme kilder forlyder det, at der snart vil blive udsendt et nyt Vatikanedokument med klarere regler for laicering end de, der gjaldt under pave Paul VI. Under pave Paul VI blev der bevillet cirka 30.000 laiceringer, gennemsnitligt 2.000 årligt, og meget få ansøgninger blev afvist. Pave Johannes Paul

I bevilligede cirka 50 laiceringer i sin korte regeringsperiode i august-september 1978. Det nøjagtige tal er endnu ikke offentliggjort.

Efter Johannes Paul II's valg til pave standsede laiceringerne brat. I de første seks måneder, han var pave, nægtede han at behandle de cirka 2.000 ansøgninger, der endnu ikke var behandlet, da han blev pave. I marts og april behandlede han ganske enkelte ansøgninger, der alle blev afslået. Men fra pålidelige kilder tilføjes det dog, at i de første 20 måneder som pave har Johannes Paul II bevillet ganske få dispenser i tilfælde, hvor det drejede sig om meget gamle præster, der ikke havde fungeret som præster i mange år, og som nu søgte forsoning med kirken. Men disse »dødsleje-dispenser« var absolut undtagelser.

I sit brev til præsterne skærtorsdag 1979 understregede paven det varige i det løfte, der afgives ved ordinationen. Han kaldte beslutningen om at søge dispens for »et alvorligt

Fortsættes på bagsiden

Pavens polske kirkemodel uanvendelig i den vestlige verden

E. Schillebeeckx kritiserer pavens pastorale linie

New York (NC) — Pave Johannes Paul II arbejder med en monolitisk polsk kirkemodel, der ikke duer i Vesten, siger dominikaneren Edward Schillebeeckx, hvis teologiske skrifter om Kristus for tiden undersøges af Vatikanets trosrådekongregation.

»Måske er det rigtigt, at kirken dér (i Polen), hvor den står over for en kommunistisk stat, bliver til en monolitisk kirke, der som en blok står over for en stat, der også er som en blok«, sagde Schillebeeckx for nyligt ved en pressekonference i New York, »men i den vestlige pluralistiske verden duer en sådan model ikke«.

Den 65-årige belgisk fødte dominikaner, der har været professor i teologi ved det katolske universi-

tet i Nijmegen i Holland i 22 år, sagde, at det hollandske præsteskab og lægfolk i det store og hele er enige om at afvise de beslutninger, som blev taget på den hollandske synode, der i januar i år blev indkaldt af pave Johannes Paul i Vatikanet.

Afviser ikke et eneste dogme

Kun en meget lille gruppe af konservative er enige om at begrænse det arbejde, der udføres af ikke-ordinerede pastoralassistenter, i at udelukke gifte præster fra at undervise ved teologiske skoler og i at tage andre skridt til at genoprette tidligere disciplinære mønstre. De hollandske biskopper, der underskrev synodedokumentet, er — ifølge Schille-

beeckx — nu i en meget vanskelig situation, fordi de er forpligtet til at løse alle disse problemer inden 1. januar og til at stoppe ting, som de hidtil har tolereret.

E. Schillebeeckx' pressekongference blev holdt for at præsentere den engelske udgave af hans bog »Kristus, erfaringen af Jesus som Herre«, der udkom på hollandsk i 1977. Den er en fortsættelse af hans tidligere bog »Jesus, et kristologisk eksperiment«, som Vatikanets trosrådekongregation undersøgelser har samlet sig om. De engelske udgaver af disse to bøger udgives af Seabury Press, der ejes af den episkopale kirke.

Schillebeeckx udtalte, at han ikke afviser et eneste dogme, men tvært-

imod forsøger på at gentage dem i relation til vor tids erfaringer. Formuleringen af den rette lære om foreningen af den menneskelige natur og den guddommelige natur i Kristi person, sådan som den blev fremsat på Konkilet i Kalcedon i 451, var rigtig på den tid, sagde han. »Men sådan et ord som 'person' har i vore dage fået en helt anden betydning, så hvis man blot gentager de samme formuleringer, som Kalcedon brugte, taler man imod Kalcedons hensigt«.

Kritisk konfrontation

Schillebeeckx sagde endvidere, at åbenbaringens kilder i skrift og tradition ikke kan forstås helt i

Fortsættes på bagsiden

Sidst i 1972 udsendte de indonesiske biskopper en erklæring, hvori det hedder, at forældre, der føler sig nødsaget til at begrænse antallet af børnefødsler, men som ikke kan overholde midlertidig eller absolut seksuel afholdenhed, har ret til »selv at træffe afgørelsen i overensstemmelse med deres samvittighed«.

Paven forsvarede kirken læren om fødselskontrol

Biskopper i Indonesien forsvarede den samvittighedsfrihed, som Humanae Vitae selv omtaler

Vatikanet (NC) — I et budskab til indonesiske biskopper forsvarede paven for nyligt stærkt kirken læren om fødselskontrol. Observatører i Vatikanet siger, at dette var en kritik af biskoppernes erklæring om, at kunstig fødselskontrol er tilladelig under visse omstændigheder.

»Hvad angår kirken læren om fødselskontrol, er vi kaldede til i forening med hele kirken at forkynde kirken krævende, men opløftende læren, der er fremsat i rundskrivelsen »Humanae Vitae« (om samlivet i ægteskabet)«, sagde pave Johannes Paul til de indonesiske biskopper.

Må selv træffe afgørelsen

Sidst i 1972 udsendte de indonesiske biskopper en erklæring, hvori det hedder, at forældre, der føler sig nødsaget til at begrænse antallet af børnefødsler, men som ikke kan overholde midlertidig eller absolut seksuel afholdenhed, har ret til »selv at træffe afgørelsen i overensstemmelse med deres samvittighed. De behøver ikke føle, at de har syndet, hvis de benytter andre metoder«.

I erklæringen i 1972 afviste de indonesiske bi-

skopper sterilisation og abort, men ikke kunstig fødselskontrol, som metoder til familieplanlægning. Forældre skal »altid tage pavens indstilling med i betragtning«, men tilføjer biskopperne: »Det er forståeligt og acceptabelt, at forældre i specielle situationer måske når til en konklusion, der er i modsætning til rundskrivelsens læren, netop hvad angår dens forbud mod at benytte andre metoder til familieplanlægning end seksuel afholdenhed«.

Udfordringen aldrig for stor

I sin tale til biskopperne nævnte paven ikke utrykkeligt deres erklæring fra 1972, men sagde, at den pavelige læren i »Humanae Vitae« var fremsat »i kraft af den autoritet, Kristus har betroet os«.

Efter at have insisteret på en fastholden af denne læren, der forbyder anti-konception, tilføjede paven:

»Netop i denne henseende må vi være os den kendsgerning bevidst, at Guds viden overgår menneskelige beregninger, og hans nåde virker mægtigt i menneskers liv. Det er vigtigt for os at virkeliggøre Kristi direkte indflydelse på hans legemes lemmer

på alle områder og i alle moralske udfordringer«.

Paven gentog, hvad han havde sagt til en anden gruppe biskopper sidste år: »Lad os aldrig frygte for, at udfordringen er for stor for vort folk. Det blev forløst ved Kristi dyrebare blod, det er hans folk, og det er ham selv, Jesus Kristus, der vil fortsætte med at give sit folk nåde til at leve op til hans ords krav, trods alle vanskeligheder, trods al svaghed«.

Pavens udtalelser betragtes som de strengeste, han endnu har fremsat i løbet af sit pontificat for at bekræfte kirken læren imod kunstig fødselskontrol.

Giftige præster

Paven talte også indtrængende om nødvendigheden af »et stærkt læremæssigt fundament« for alle pastorale beslutninger. Han kom ikke nærmere ind på sammenhængen i disse bemærkninger, men de hentyder til de ønsker om ændringer i kirkeretten, som det siges, at flere indonesiske biskopper har fremsat under deres besøg i Rom, bl.a. om gifte præster og om tilladelse til at lægfolk — også under normale forhold — kan døbe og bevidne ægteskabers

gyldighed. Biskopperne ønskede også større frihed til at tilpasse de liturgiske riter til den lokale kultur.

»Jeg, som Peters efterfølger, oplever personligt stærkt behovet for at gøre alt for så godt som muligt at forstå de lokale kirker problemer og være med til at løse dem i overensmelse med Kristi og hans

kirkes vilje«, sagde paven. »De problemer, i har præsenteret mig for, berører jeres folks velfærd. Nogle af dem rejser dog også spørgsmål, der berører katolsk tro og liv i al almindelighed«, tilføjede han. Men han opfordrede biskopperne til at tage hensyn til og tænke på universalkirken, kirken læren-

myndighed og dens i århundreder gamle tradition.

»I enhver drøftelse af pastorale behov er det vigtigste Guds ord og dets anvendelse på livet, sådan som kirken har gjort det gennem århundreder, og dens tolkning og dens anvendelse heraf udgør en del af den katolske kirkes arv i vore dage«.

Indonesiske biskopper ønsker at præstevie gifte mænd

Kritiserer Vatikanet for ikke at ville give større pastoralt ansvar til indonesiske lægfolk

Vatikanet (NC) — En gruppe missionsbiskopper fra Indonesien har rettet henvendelse til Vatikanets kongregation for folkeslagenes Evangelisering og bedt om hjælp til, at opnå tilladelse til at ordinere gifte mænd til præster. NC's nyhedstjeneste har fået en kopi af biskoppernes skrivelse fra en kilde i Rom.

Biskopperne kritiserer Vatikanet for ikke at ville give større pastoralt ansvar til indonesiske lægfolk. Rapporten blev givet til kongregationen af en talsmand for en af de tre grupper af indonesiske biskopper, der som ledere af bispedømmet hvert femte år skal aflægge rapport i Rom om situationen i deres bispedømmer.

En kilde vil vide, at mindst en af biskopperne direkte har bedt pave Johannes Paul II om tilladelse til at ordinere gifte mænd. Dette skal være sket under en privataudiens, og pavens svar skal have været alt andet end opmuntrende.

Katastrofal præstemangel

Biskopperne angiver som grund for deres ønske, at der er en katastrofal mangel på præster i Indonesien. »Overalt i Indonesien, bortset fra Jakarta og Semarang har 60-80 pct. af de troende ikke adgang til at modtage sakramenterne mere end et par gange om året. Det ser endvidere ud til, at forholdene snart vil forværres yderligere, da størstedelen af de katolske præster i Indonesien er udenlandske missionærer, der, hvad øjeblik det skal være kan blive tvunget til at forlade landet«.

Af Indonesiens 151 millioner store befolkning er

der kun to procent katolikker, mens 90 pct. er muslimer. Indtil landet i 1945 blev selvstændigt var enhver form for katolsk mission forbudt. Indtil 1942 var Indonesien en hollandsk koloni og indtil 1945 besat af Japan. Efter at landet havde opnået selvstændighed, vandt katolicismen hurtigt tag i dele af befolkningen, og i 1961 blev det indonesiske hierarki oprettet. Imidlertid råder der en stærk nationalisme i landet, og det er alle udlændinge forbudt at undervise i skolerne, og

der er blevet lagt hindringer i vejen for missionærer, der har søgt om tilladelse til at komme ind i landet.

En præst for hver 2000 katolikker

Ifølge Vatikanets statistik fra 1977 er der en præst for hver 2.000 katolikker i Indonesien, men landet har over halvdelen af de sogne i Asien, der er uden ledere, og tilmed ledes mange af sognene af ordensbrødre, der ikke har modtaget ordinationen, eller af lægfolk.

Præsteseminarium er blevet genåbnet i Hanoi

Vatikanet (NC) — Pave Johannes Paul II har for nyligt i en tale givet udtryk for sin glæde over, at et præsteseminarium er blevet genåbnet i Hanoi i Vietnam. Dette vil hjælpe vietnamesiske katolikker til at få det nødvendige antal af præster.

I talen, der blev holdt på fransk, til 13 vietnamesiske biskopper under ledelse af kardinal Joseph-Marie Trinh Van Can af Hanoi advarede paven præster mod at blande sig i ikke-religiøse spørgsmål.

Nødvendig med uddannelse

Johannes Paul II roste den vietnamesiske kirke for dens »mod, gavmildhed og loyalitet« og sagde, at derfor fortjener lægfolket i denne kirke at have præster nok, så de kan få dækket deres åndelige behov. »Derfor er det nødvendigt,

at præstekandidaterne — og der er mange af dem — kan få intellektuel og åndelig uddannelse i seminarier, sådan som kirken ønsker det. Derfor glæder jeg mig over den gode nyhed, I har bragt mig om genåbningen af seminariet i Hanoi«, sagde han. Paven sagde derimod ikke noget om, hvornår seminariet, der blev lukket i 50'erne, var blevet genåbnet.

Skjult advarsel

I sin tale kom paven med en skjult advarsel mod, at præster deltager i politiske aktiviteter. »Jeg håber«, sagde han, »at præster altid vil hellige sig deres åndelige opgave uden at blande andre opgaver, som er fremmede for kirken, ind der«.

Paven takkede de viet-

Fortsættes på næste side

Fasteaktionen 1980 i Norden gav mere end én million kroner

Pengene vil blive brugt til flygtninge i Afrika, Asien og Europa

namesiske myndigheder, fordi biskopperne havde fået lov til at rejse til Rom på deres »ad limina« besøg og aflægge rapport over situationen i deres bispedømmer. Resten af det vietnamesiske hierarki ventes til Rom senere på året. Idet han beklagede »de lange år med krig og ødelæggelser, som det vietnamesiske folk har oplevet«, opfordrede han katolske internationale organisationer til fortsat at hjælpe med til Vietnams genopbygning.

Mange af Vietnams præster er op i årene. Til dem sendte Johannes Paul II en speciel hilsen, idet han sagde: »Gud alene

kender deres vanskeligheder og deres gode gerninger. De er fattige og arbejder under betingelser, der tit er farlige. Måtte de blive velsignede frem for alt ved den kristne menigheds kærlighed, og måtte de møde forståelse og anerkendelse hos alle«.

Inden audiensen modtog paven privat hver enkelt af de 13 biskopper. I foråret mødtes 31 medlemmer af det vietnamesiske episkopat til et plenarmøde i Hanoi. Efter mødet udsendte de et fælles hyrdebrev om behovet for at finde frem til en måde at forkynde evangeliet på i overensstemmelse med det vietnamesiske folks traditioner.

Første synode i Kina i 18 år

Peking (NC) — Den nationale forening af patriotiske katolikker i Kina har — ifølge det engelske nyhedsbureau, Reuter — holdt sin første synode i 18 år og valgt ny formand.

En avis i Peking oplyser, at den nye formand er biskop Zong Huaide af Jinan.

Som bekendt blev den regeringsstøttede patriotiske forening grundlagt i 1957 og er ikke anerkendt af Vatikanet. På synoden sagde biskop Zong imidlertid, at efter bruddet med Vatikanet har den kinesiske kirke ret til selv at vælge sine biskopper. Disse valg har »gradvis

ændret den kinesiske katolske kirke fra at være et redskab for imperialistiske aggressioner til en kirke, der styres af kinesiske biskopper, præster og troende«, sagde biskop Zong.

Vatikanet betragter foreningens valg af biskopper for ulovlige, fordi de ikke er godkendt af Vatikanet, men de nye biskopper betragtes dog som gyldigt viede biskopper, fordi ordinationen er foretaget af biskopper, hvis ordination var gyldig.

I synoden, der var den tredje siden foreningens grundlæggelse i 1957, deltog 30 biskopper.

Fasteaktionen 1980 i Norden indbragte ialt 1.040.075 kr. et meget meget fint resultat, heraf har danske katolikker bidraget med 673.509 kr., et beløb som vi i Danmark nok kan være stolte af. De mange penge vil som tidligere nævnt blive brugt til at afhjælpe nøden blandt nogle af de »glemte« flygtningegrupper i Asien, Afrika og Europa.

I Asien vil pengene blive

anvendt til at hjælpe blandt kampucheanske og burmesiske flygtninge i Thailand.

I Afrika skal der bruges et beløb til hjælp for ugandiske flygtninge i Kenya, som De måske har læst i avisen først på sommeren, er nøden her fuldstændig ubeskrivelig.

I Europa vil pengene gå til russiske jøder, som er kommet til Wien, og som af den ene eller anden grund ikke er interesseret i at komme til Israel, og derfor ingen hjælp får af israelerne.

Endvidere skal der bruges penge til hjælp for cubanske flygtninge i Spanien. I Portugal drejer det sig om hjælp til hjemvendte fra de tidligere kolonier. Derudover er der etiopiske og eritreanske flygtninge i Rom, som har

et stort behov for hjælp, det samme gælder en gruppe kristne fra Irak, som er kommet til Grækenland. Endelig vil der blive brugt penge til hjælp for øst-europæiske flygtninge som er kommet over Sortehavet til Tyrkiet. Nogle mindre beløb vil blive anvendt i Indien, Zambia og Kap Verdeøerne til mindre udviklingsprægede projekter.

Nogle vil måske spørge: »Hvorfor er det nødvendigt at hjælpe flygtninge, der allerede er kommet til Europa.« Hertil er svaret: Der er desværre ikke ret mange lande i verden, der har en organisation, der svarer til Dansk Flygtningehjælp, hvorfor det i de fleste lande er private organisationer, der tager sig af flygtningene. Som De

kan se af listen, er det økonomisk svage lande, der har flygtningeproblemerne som fasteaktionen støtter, eller det er lande som Øst-rig, der i en årrække har været transit-land for flygtningene, hvorfor de private organisationer ikke længere har tilstrækkelige økonomiske ressourcer til rådighed. Det er derfor dejligt, at vi fra katolsk side kan række en hjælpende hånd.

Endnu en gang vil vi gerne fra Caritas' side udtrykke vor varmeste tak for Deres støtte til Fasteaktion 80.

De 12-giro-kort til Caritas har pr. 22.7.80 givet 92.625 kr. til Caritas arbejde, et meget smukt resultat, som vi også er meget taknemmelige for.

Caritas Danmark

»Omvend jer og tro« bliver temaet på kirkedagen på Ledreborg

Emnet i år på Kirkedagen på Ledreborg er »Omvend jer og tro ...« Ordene stammer fra Markus evangeliet. De danner den anden del af indledningen til Jesu budskab og er udtryk for den appel, som ligger i dette budskab.

Baggrunden for appellen er Jesu programudsagn om, at tiden er inde, og Guds rige er kommet nær. Igennem Jesus er tiden for Guds virke blandt menneskene blevet aktuel, og

Gud vil indrette et særligt område for sit virke blandt menneskene. Markus kalder dette område Guds rige.

Med dette udgangspunkt i Markus evangeliet vil kirkedagen fremhæve det afgørende i Jesu program og appel. Af den grund er det vigtigt, at menighederne slutter op om kirkedagen og dens religiøse samtaler, for at styrke troen.

Richardt Hansen

P. Matteo Ricci's gravsted i Peking restaureret

Washington (NC) — Folkerepublikken Kina har restaureret den italienske jesuitmissionær fra det 16. årh., p. Matteo Ricci's grav. Graven, der ligger i Peking på et område, der tilhører en af kommunistpartiets skoler, har — ifølge det Nye kinesiske Nyhedsbureau — været forsømt de sidste 30 år.

Ifølge Reuters Bureau i England har det kinesiske nyhedsbureau oplyst, at graven er blevet restaureret efter ordre fra centralregeringen. En talsmand i Peking siger, at han ikke ved, om graven vil blive tilgængelig for turister.

P. Ricci, der kom til

Kina i 1580, viede sit liv til studiet af Kinas sprog og kultur i håb om at omvende kejser Wan Li af Ming dynastiet til den katolske tro. Det lykkedes ham at omvende mange indflydelsesrige kinesere, og da han døde i 1610 bevilligedes der ham ved et kejserligt dekret en begravelsesplads.

De kinesiske nyhedsbureau meddeler, at endnu to grave er blevet restaureret i Peking: den tyske jesuit p. Johann Adam Schall's von Bell (1591-1666) og hans flamske assistent, jesuitten p. Ferdinand Verbiest's (1623-1688) grave.

Minimal arveafgift

Såfremt De har ønske om at betænke Deres sogn eller en katolsk institution med det ene eller det andet i Deres testamente, er det ret så vigtigt, at De indsætte Ansgarsstiftelsen — som er det katolske bispedømmes civilretslige navn — som arving. Ansgarsstiftelsen er nemlig berettiget til at modtage arv med en kraftig nedsat arvegift (11 pct.), hvilket arveretten ikke gør overfor andre. I testamentet kan så tilføjes, at De ønsker arven videregivet til Deres sogne eller

til en bestemt katolsk institution. Ansgarsstiftelsen har herefter pligt til at videregive arven til formålet.

Katolsk radio-gudstjeneste

Søndag d. 31. august kl. 9.55-11.05 transmitterer Danmarks Radio, program 1, højmesseren i Skt. Ansgars Kirke i København. Celebrant og prædikant: pater Anton Dekkers S.J.

KIRKEDAGEN
31. AUGUST
1980

9.30 ANSKOVIST
10.00 BISPEMISSE
11.15 FROKOST
12.10 BØRNELEGER
DE VOKSNE ARBEJDER
14.15 KAFFE
15.10 ANDAGT
16.00 SLUT

OMVEND JER
OG TRO

LEDREBORG SLOT

Ljungholm stævne søndag den 24. august 1980

Program: kl. 10.30 Gudstjenesten, som ledes af Biskop Hans L. Martensen.
kl. 11.45 Frokost
kl. 12.30 Konkurrencer + film
kl. 14.30 Teater + musik
kl. 15.30 Andagt

Hertil indbydes især alle katolikker fra Sydhavsøerne og fra det sydlige Sjælland.

Denne søndag er der ingen gudstjeneste i Maribo, Nakskov og Nykøbing F.

Lørdagsaftengudstjenester: Maribo kl. 19.00, Nakskov kl. 19.00, Nykøbing kl. 19.00

Menighedsrådene

FNs kvindekongress

— også en katolsk begivenhed

Også katolsk set var FN's kvindekongress i København en begivenhed. Pavestolen sendte en delegation ledet af biskop Josef Cordes, generalsekretær for det pavelige lægmandsråd i Rom, og kontorchef Inger Saxild fra bispekontoret var med i delegationen. WUCWO, verdensunionen af katolske kvinder sendte ligeledes en delegation, ledet af dens præsident Elizabeth Lovat Dolan. Også den havde en dansk repræsentant, lektor Tove Rasmussen.

Bella Center var 14.-30. juli et mini-FN med professionelle politikere, pragtfulde fremmedartede dragter, presse, sikkerhedsfolk og politi, med afstemninger, udvandringer osv. Når det blev delegationsmedlemmerne for hedt eller for trivielt udvandrede de til Forum i det nærliggende Universitetscenter på Amager.

I Forum, den »alternative konference«, der var arrangeret af FN's NGO — ikke-statslige organisationer —, kunne enhver gratis indregistreres, hvad 8.022 gjorde. Her, som på FN-kongressen var temaet: lighed, udvikling og fred med de konkrete emner: Uddannelse, sundhed og beskæftigelse. Her tog man alverdens kvindeproblemer op til panelsamtaler og uformelle gruppedrøftelser. Her var hverken sikkerhedsfolk eller politi, men mennesker mødtes, og sød musik opstod!

Med kongressens katolske deltagere fejrede biskop Martensen søndag 13. juli messe i Sct. Ansgars Kirke. Derefter var der samvær, te og snitter i menighedssalen, hvor efter WUCWO holdt arbejdsmøde. Her aftales, hvilke gruppedrøftelser i Forum, de enkelte burde deltage i for så godt som muligt at leve op til at være »jordens salt«. Fem gange i de kommende dage mødtes man på samme måde — også med pavestolens delegerede, — gjorde foreløbig status og planlagde, og endnu to gange samledes man med biskop Cordes til messe.

Når så mange mennesker fra alle kontinenter mødes, opdager den enkelte, at livs- og kulturmønstre er langt mere forskellige fra sted til sted, end man kan forestille sig. For katolikker var der styrke at hente i den fælles tro og liturgi.

FN-kongressen skuffede nok mange, fordi den p.g. af forskellige syn på Israel og PLO ikke nåede til enstemmig vedtagelse af et handlingsprogram for de kommende fem år. Da der dog bortset fra disse punkter var ret stor tilfredshed med programmet, tør man vel tro og håbe, at det alligevel sættes i gang.

Blandt katolikker var der stor glæde over den klare udtalelse biskop Cordes fremsatte i sin tale på FN-kongressen om, at Bibelen lærer os, at kvinden er skabt i Guds billede nøjagtigt ligesom manden er det.

Der er dog stadigt katolikker, som er skuffede over, at kirken endnu ikke har draget de fulde konsekvenser heraf. Man tør vel tro og håbe, at det sker en dag.

Ruth Plum

Læsere skriver

Focolarebevægelsen i medvind

For nogle måneder siden bragte »katolsk orientering« et interview med Kirsten Elkjær, den danske focolarina, der arbejder i Stockholm i den katolske focolarebevægelse. Dette interview samt en artikel, som Udfordringen i efteråret bragte også om focolarebevægelsen, har afstedkommet flere henvendelser fra mennesker over hele landet, der dels øn-

sker at få tilsendt Livets Ord hver måned, men også fra folk, der gerne vil deltage i de sammenkomster, som fra tid til anden finder sted, når een eller flere fra focolare-gruppen i Stockholm kommer til Danmark. Desuden har flere udtrykt ønske om regelmæssigt at mødes om Livets Ord for at tale om og udveksle erfaringer fra dagliglivet.

Ikke forbigå st. Lioba og st. Bonifatius

I et nummer fra d. 6. juni minder Catholic Herald om, at det nu er 1300 år siden, at st. Bonifatius blev født, — 200 år efter st. Benedikts fødsel og længe før Danmark blev kristent.

St. Bonifatius kaldes også for »Tysklands apostel«. Hans fest var den 5. juni. Om ham fortælles, at han var af god familie og tilegnede sig en stor lærdom i løbet af kort tid i kraft af sin begavelse og rige evner. Han var god til at give disse kundskaber videre og således en dygtig lærer. Hans arbejde i Tyskland krævede mange medarbejdere, hvortil han kaldte mange fremragende mænd og kvinder fra England.

Blandt disse fik han også st. Lioba, som styrede sit kloster med stor dygtig-

hed. (For os har det ganske særlig interesse, fordi vi har et Liobakloster, hvis søstre har taget navn efter hende).

St. Lioba berømmes for »hendes altid behagelige væsen, hendes store tålmodighed, hendes takt, forstand og kundskaber i tidens lærdom. Derfor blev hun søgt af mange for at få råd og vejledning, ligesom hun var kendt viden om«.

Man må heller ikke glemme, at hun var brevsriver og efter almindelig sædvane på latin! Nu kan vi ikke skrive breve på latin, men værre endnu, selve kunsten at skrive breve synes at gå tabt i vor forjæthet. Man taler om »mørk middelalder«, men hvordan mon eftertiden vil dømme os?

Helena Lærkes

Kirkens opgave at forandre verden

I flere læserbreve tales der om justering, om større plads i kirken for nye meninger f.eks. kvindelige præster, børnebegrænsning m.m.

Kirkens første og store pligt er at være et lys og salt, så verden kan tro. Derfor må der stadig kæmpes mod tidsånden og de derfra kommende »lys«.

Kirkens troskab mod Guds Ord er af umådelig betydning. Det er kirkens arbejdsopgave at forandre verden, ikke at blive forandret af verden — derfor kan begreberne ikke »moderniseres« eller nye »ting« tillades.

Det vil ødelægges menneskenes tro at indføre kvindelige præster. Når man i Guds Ord læser, at de ikke kan blive præster — og man i trods indfører det, da er trosgrundlaget

borte, og mange vil forlade kirken.

Moder Teresa's flammende appel ved Nobelfesten, citat: elske så det gør ondt, —. Det er noget, vi alle kan bruge! Elske sin mor, far, søskende, familie, naboer, arbejdskolleger — din næste overalt — da bliver du præst — ikke med eksamenspapirer fra mennesker — men med åndens tale i dit hjerte, virker du det, som Gud vil skal virkes. Troen på Gud er den stærkeste magt, der findes på jorden.

Helge Pehrson

Svar

Det må retfærdigvis nævnes, at modstanden mod kvindelige præster hviler på traditionen og ikke direkte på Bibelen (eller Guds Ord), hvilket har været fremhævet i flere artikler bragt her i bladet. (Red.)

Der er nu dannet to grupper, den ene i Jylland og den anden i København. Disse grupper mødes en gang om måneden. Der er stor interesse i grupperne for den helt konkrete måde at leve evangeliet, noget der er aktuelt og tidssvarende, som både børn, unge, voksne og ældre kan være med i. Der er stor åbenhed, frimodighed og Guds kærlighed til stede ved sammenkomsterne, hvilket gør, at ingen behøver at føle sig frygtløs for eller tvunget til, også at berette om deres nederlag og vanskeligheder ved at leve Livets Ord.

Vi samles alle for at lære at have Jesus helt bogstaveligt med i vor hverdag, prøver at lære at se Jesus i ethvert menneske vi møder, og specielt på baggrund af det Livets Ord, der er gældende for hver måned.

Det er ligeledes en stor moralsk støtte og opmuntning at vide, at hver især ikke står alene i sit arbejde med at leve sin kristendom fuldt ud, men at deltagerne føler sig båret af den øvrige gruppes samme indsats og forbøn. Samtidig ved man, at tusindvis af

mennesker overalt i verden, både lægfolk og ordensfolk, katolikker og andre trossamfund forsøger at leve Livets Ord i deres respektive virkeområder, det Livets Ord, der hver måned udkommer på mange sprog, taget fra Det Ny Testamente og forsynet med kommentarer af Chiara Lubich.

For at give endnu flere mennesker mulighed for at være med til disse sammenkomster, kan interesserede af alle konfessioner, der ønsker at komme nærmere i forbindelse med Focolarebevægelsen, for Jyllandsområdet kontakte:

Benny Blumensaat, Nørresundsvej 1, 8700 Horsens og for Københavnsområdet:

fru Maria Dewilde: (02) 64 01 78 (om aftenen)

eller fru Vibeke Lasheras: (01) 34 98 35 (om aftenen)

Allerede på nuværende tidspunkt kan det oplyses, at den danske Focolarina, Kirsten Elkjær, vil være en week-end i København i begyndelsen af september og en week-end i Jylland i oktober.

Ukorrekt påklædt

Foranlediget af senest 6 billeder i »katolsk orientering« nr. 10 af 28. maj bedes det oplyst, med hvilken begrundelse så mange præster og ordenssøstre i det herværende bispedømme mener at kunne (og åbenbart upåtalte får lov til at) sætte sig op imod pavens udtrykkelige og gentagne gange tilkendegivne ønske om, at præster og ordensfolk går klædt som sådanne. Derved viser de ikke blot deres ulydighed mod kirkens leder, men begår også en hensynsløshed mod deres medmennesker, der har ret til at forvente, at de til enhver tid

også i det ydre fremtræder som et »tegn« for verden. Så længe vi lever her på jorden, er der nu engang en uløselig sammenhæng og vekselvirkning mellem det indre og det ydre, og desuden vil præste- og ordensdragten også kunne være en støtte for de pågældende selv og styrke deres identitet i den livsform, de har valgt, hvad der er god brug for i det dybt a-katolske samfund, vi lever i, og hvis farer for katolsk tro og moral kun alt for tydeligt har vist sig i praksis.

L.B. Fabricius

Maria manglede

I »katolsk orientering« nr. 10 den 29. maj skriver Niels Randkær et læserbrev om Marias betydning for vor kirke. Alt i alt finder jeg det rigtigt, hvad han skriver.

En meget vigtig ting for det sunde marianske fromhedsliv blandt danske katolikker er vore valfarter til Øm og Åsebakken.

I år undrede mange mennesker sig over, at Den hellige Jomfru ikke blev »afleveret« til søstre efter valfarten, skønt det er traditionen, at valfarten har denne vær-

dige afslutning. Hvad er der egentlig tilbage af en mariavalfart, når man blot synger én eneste maria-salme og ellers undgår at fokusere på valfartens mål?

Et tema er godt for en valfart, men det er ikke noget at valfarte efter.

Man kan selvfølgelig med rette lade utidssvarende fromhedsformer uddø, men kan det blive utidssvarende at samles om kirkens moder og ære hendes billede?

Bertil A. Frosell

Mand og kvinde ifølge den kristne tro

Officielt katolsk indlæg på FN's kvindekongress i København

Blandt deltagerne i FN's kvindekongress i København var også en officiel katolsk delegation, der repræsenterede Vatikanet eller Den hellige Stol. Et af delegationens medlemmer var vor egen Inger Saxild, bispekontorets daglige leder. Delegationens formand, msg. Paul Josef Cordes bragte konferencen en pavelig hilsen og fremkom med et længere indlæg, der på afgørende punkter støttede konferencens sociale og kulturelle mål.

I et særlig afsnit om mand og kvinde ifølge den kristne tro hedder det:

»Når den katolske kirke og dens medlemmer fremhæver kvindens værdi og værdighed, er det ikke blot fordi vi er opmærksomme på betydningen af hendes sociale rolle, men først og fremmest ud fra vor troskab mod åbenbaringen, hvori den kristne tro har sine rødder. Skabelsen af mand og kvinde — som Bibels første bog beretter om — understreger den kendsgerning, at mand og kvinde er absolut ligeværdige. Den hellige Bibel lærer os, at kvinden er skabt i Guds billede, nøjagtigt som manden er det. Bibelen fastslår klart, at begge køn er skabt samtidig, og at der ikke gives nogen som helst begrundelse for, at det ene køn kan herske over det andet.

Det har gennem tiderne altid været kirkens lære, at mænd og kvinder er lige, og det er undertiden blevet udtrykt ganske magtfuldt: »I deres personlige værdighed som Guds børn er mand og kvinde absolut

lige og især med hensyn til menneskelivets endelige mål, der er evig forening med Gud« (Pius XII citeret af Johannes Paul II 29.4.79 i l'Osservatore Romano's engelske udgave den 14.5.79).

Det er derfor helt klart, at kvinden som kvinde er Guds billede og afspejler den guddommelige fuldkommenhed. For helt at realisere sin personlighed må kvinden virkeliggøre sig selv netop som kvinde. Hendes forbillede kan ikke være det maskuline menneske, men alene Gud, for hun er skabt i Hans billede.

Mand og kvinde blev skabt samtidig og har begge del i et gensidigt slægtskab uden nogen diskrimination. Den ene fuldstændiggør den anden, og omvendt. Ved at udveksle og give til hinanden opnår begge hver sin fulde virkeliggørelse.

Men udover den bibelske skabelsesberetning er det Jesus Kristus selv, der sætter os i stand til bedre at fatte den værdighed og værdi, som den kristne tro tildeler kvinden. Dåben, det kristne fællesskabs indvielseceremoni, gives til både kvinder og mænd. Den skaber en ny pagt, der rækker ud over det enkelte menneskes bestemte køn, såvel mand som kvinde. Derfor omtaler Det nye Testamente mænd og kvinder som hørende til det samme Guds folk. Ved den første pinse, hvor kirken blev født, var kvinder med blandt dem, der modtog Helligåndens gaver.

Jesus har ikke efterladt nogen bestemt lære om kvinden. Men gennem den

ny måde, hvorpå Han værdsatte kvinder, og ved sin holdning til dem, forargede Han sine samtidige og selv sine disciple (Johs. 4,27). Hans disciple beretter om det i evangelierne: de fortæller om Hans uventede samtaler med kvinder, Hans mirakler for kvinder, Hans villighed til at tage imod deres gæstfrihed og tegn på hengivenhed, og Han henvendte sig til kvinder, hvis klare rettigheder heller ikke den gang blev respekteret fuldt ud af samfundet.

En kvinde fortjener ganske særlig at blive nævnt: Maria, Jesu moder. Allerede før Jesu fødsel var hun et billede på

Vatikanet deltog i kvindekongressen med en delegation, som bestod af: Msgr. James McHugh (USA), sr. Janet Richardson (USA), sr. Hazel d'Lima (Indien), Inger Saxild (Danmark), Guzman Carriquiri (Rom) — alle fra venstre bageste række. Forrest fra venstre: Vincenzia Kufo (Nigeria), biskop Josef Cordes, som var delegationens leder samt Lucienne Sallé (Rom).

den troende kvinde. Hun troede på Guds ord, rettet til hende gennem det himmelske sendebud. Maria fulgte Herren gennem hele Hans liv, ikke tavs eller inaktiv, men spørgende, søgende, aktiv. Hun er Hans bedste vidne.

På baggrund af denne stærke katolske erklæring om mands og kvindes absolute ligeværdighed har mange sikkert spændt ventet et magtfuldt ord om li-

geværdigheden i de indre kirkelige forhold, men det følgende afsnit om nutidige problemer opregner alene kvinde-undertrykkelsen vedrørende arbejdsvilkår, sundhed og uddannelse. Der kommer så en række velkendte argumenter om uretfærdigheden i denne forskelsbehandling, og der nævnes forskellige kirkelige initiativer for at bekæmpe diskriminationen.

Erklæringen foreslår til

slut konferencen at søge en løsning på bl.a. spørgsmålene omkring de arbejdsmæssige og familiemæssige pligter med henblik på en bedre fordeling af disse mellem manden og kvinden, — stræben efter en mere enkel og mindre konsumorienteret livsførelse i overensstemmelse med menneskets sande behov, samt om opdragelse til fred.

HJJ

Der er stadig gang i Danmarks Katolske Kvinde Forbund

Har hvilet en stund som en tænkepause

En misforståelse må ryddes af vejen: Referatet i »katolsk orientering« nr. 10 af Danmarks Katolske Kvinde Forbunds landsgeneralforsamling i Århus i foråret har fået nogle til at forstå, at nu var forbundet opløst!

Men DKKF lever såvist. Det har sådan set hvilet en stund som en tænkepause for at kunne forny sig, ændre på formen. Ved en ekstraordinær generalforsamling i København, lørdag d. 22. november 1980 vil landsorganisationen atter markere sig. Lad det så blot være et nyt skib, vi går ombord i — når bare kursen er den rette!

Solidaritet

De af os, der har haft den glæde og oplevelse at deltage i de to internationale kvindekongresser i København i juli måned, hvor den store katolske verdens kvinder kom til os, er i hvert fald nu blevet klare over, hvor væsentligt det er for os at være vidende om og med i det globale fællesskab, som Wucwo (World Union of Catholic Womens Organi-

sations) katolske kvinders verdensorganisation repræsenterer. Ved personligt at møde indfødte katolske kvinder fra bl.a. Afrika, Brasilien, Argentina, Indien, Japan, Pakistan er vi blevet gjort bevidste om den legemlige og åndelige nød, der hersker i verden i dag, og om hvilken betydning det har, at vi viser solidaritet med de nødstedte.

Vi har noget at lære

Solidaritet viser vi bl.a. ved at sætte os ind i deres sag, der også er vores sag. De har brug for os, som vi har brug for deres mod og udholdenhed, der er båret af en fast tillid til, at det nytter, at kæmpe for retfærdighed og fred på denne Guds skønne jord, som vi har mishandlet så sørgeligt.

Vi kvinder er den halve verden. Som kristne kvinder har vi meget at give, vi må sammen forsøge at løse problemerne i en kristen sammenhæng.

De mange opgaver, der i dag presser på i vores afkristnede verden er også vore, de trænger til kvin-

ders medarbejde. Lad den stemning af varme og venlighed, som verdens katolske kvinder af alle hudfarver her på konferencen mødte os med, blive vores holdning. De strålende mennesker kom til os i tillid fulde af mod og optimisme, med offervilje og glæde. Man kunne også sige: De kom til os med troens frugter midt i verdens nød, som de kendte på deres egen krop.

Hvor har vi meget at lære!

Lad os da stille op om vores katolske kvindeforbund, der gennem verdens største kvindeorganisation WUCWO på jordnært plan har kontakter til læge kvinder og kvindelige ordenssamfund i alle verdensdele.

Med for andres skyld

Der er brug for os alle: Der er brug for vore ordenssøstre, vi kan slet ikke undvære jer. Der er plads til jer både kollektivt og individuelt. Der er brug for de unge på fyrre, der har børnene fra hånden, for de enlige gamle og unge. Der

er brug for bedstemødre med deres erfaring. Hvert enkelt menneske har betydning, kan gøre noget.

Lad os ikke så meget tænke på, hvad vi kan få ud af det, men på at være med for andres skyld.

Der er nok af aktuelle kvindespørgsmål at drøfte, masser af kvindesaglige emner at samles om, masser af emner at belyse fra kvindeside gennem møder, studiegrupper og på seminarer. Vi må uddybe vores tro ved at holde færre retræter, foranstaltede familielejre — hvorfor ikke? — og ældrelejre måske.

Men vi må stå last og brast sammen! Enhver katolsk kvinde i Danmark har pligt til at udvide sin kristne horisont og tage sit ansvar op, — også fordi vi er så privilegerede her i Norden.

Lad os katolske kvinder gå i tænkebox nu og mødes i København lørdag d. 22. november alle af gårde på land og i by til fornyet samarbejde om vores fælles mål: Gudsrigets komme — også gennem danske katolske kvinder.

Bodil Plate Petersen

Tegner al forsikring

Lyngby Hovedgade 4
2800 Lyngby
Telefon (02) 87 54 11

Fors.kons. Sven Iding

Paven gør status over 1 års »daglig tjeneste«

2. juni: En imponerende tale om religiøs opdragelse og religiøs kultur som elementære menneskerettigheder.

Paven i Paris

Bogstaverne E, S og C i navnet UNESCO betyder education, science og culture: Uddannelse, opdragelse og videnskab bliver kun til menneskevenlig kultur, når staterne respekterer FN's oprindelige respekt for det enkelte menneske og for hele mennesket, sagde paven. En umenneskelig, menneskefjendtlig kultur truer os, hvor uddannelse og videnskab styres og misbruges i magtens og manipulationens tjeneste, hvor mennesket nedværdiges til at være objekt for andres mål.

»Hele« mennesket omfatter også den religiøse dimension i mennesket. Ikke blot er religiøs kultur og følgelig religionsfrihed en umiskendelig ret, den er samtidig en uundværlig betingelse for, at etik vurderes højere end teknik, personen højere end ting, det »at være« højere end det »at øje«, ånd højere end materie. Materialisme og ateisme fornægter begge denne væsentlige dimension. Kun ved at forblive trofast mod den kan UNESCO's indsats beskytte menneskekulturen mod at blive gjort umenneskelig.

Vatikanet (NC) — To dage før han begav sig afsted på sin syvende udenlandsrejse som pave, et 13-dages besøg i Brasilien, gav pave Johannes Paul II i en 32-sider lang tale til kardinaler, embedsmænd i kurien og andre i kirkelig tjeneste, et overblik over de sidste 12 måneder af hans pontificat. Foruden økumenisme, kollegialitet, teologers pligter, liturgisk liv og familieproblemer kom paven også ind på sine mange rejser: »Mexico, Polen, Irland, USA, Tyrkiet, Frankrig og nu Brasilien: i disse møder med menneskesjæle, selv i disse folkemængder, ser man, hvad der er den særlige opgave i Peters daglige tjeneste på verdens veje«, sagde han og tilføjede: Dette og kun dette er pilgrimpavens hensigt selv om andre måske vil tillægge ham andre motiver.

Talen blev holdt i Paul VI hallen i Vatikanet. I audiensen deltog foruden 35 kardinaler 3.000 fra den romerske kurie og bispedømmet Rom.

Familien sprænges

Skønt paven i det store og hele udtrykte sig optimistisk, kom han dog med advarende udtalelser om

tilstanden i familielivet i vore dage: »Familien, selve nervesystemet i det moderne liv, trues af mange farer«, sagde han. Han har valgt den kristne familie som tema for bispesynoden 1980, fordi »den er udsat for at blive inficeret med dødbringende bakterier sommetider støttet af civillovgivningen, der gør alt tilladt: fri kærlighed, skilsmisser, lettere eller fri adgang til antikonception og abort.

Tro og moral

Paven kom også ind på teologers pligt til at gengive kirkens officielle lære nøjagtigt og citerede i denne forbindelse sit eget brev til de vesttyske biskopper om sagen med p. Hans Küng, hvis ret til at kalde sig katolsk teolog blev tilbagekaldt af Vatikanet i december sidste år.

»Man må ikke glemme læremyndighedens ret og pligt til at afgøre, hvad der er i overensstemmelse med kirkens lære om tro og moral«, sagde han »Efterprøvning, godkendelse eller afvisning af en lære er en del af kirkens profetiske opgave«.

Pave Johannes Paul II stadfæstede kirkens liturgiske skikke, som de er

skitseret af Det andet Vatikanconcil, og kritiserede både dem, der ønsker at gå videre og dem, der ønsker at gå tilbage til det gamle.

Med begge lunger

Et andet af de større emner, paven kom ind på, var de kristnes enhed, især arbejdet for at nå til en forening af ortodokse og katolikker. Dette arbejde gjorde fremskridt, da pave Johannes Paul i november sidste år besøgte Tyrkiet. »Det er nødvendigt, at vi nu, da det nye århundrede er ved at gry, igen er nået til fuldstændig enhed i fuld »communio«, tilføjede han. »Den teologiske dialog må overvinde den endnu eksisterende uenighed, men, som jeg har sagt ved anden lejlighed, er det nødvendigt igen at lære at trække vejret helt og fuldt med to lunger, den vestlige og den østlige«.

Økumene

Hvad forholdet til andre kristne kirker angår, udtrykte paven håb om fuld enhed, men sagde dog advarende, at katolske principper dog ikke måtte opofres for at nå dette mål. »En ægte økumenisk dialog kræver en særlig modenhed og hos teologerne og en sikker viden om den sandhed, som kirken be-
kender.

»De kristnes enhed kan ikke opnås ved et kompromis mellem forskellige teologiske positioner, men kun ved et fælles møde i den kristne sandhed rigeste og modne fylde«, sagde han.

Paven roste også det arbejde, der i det sidste år er gjort for at nå til større kollegialitet. Som eksempler nævnte han den hollandske bispesynode og synoden for biskopperne af den urkainske ritus og hans særlige møde med kardinalerne i november sidste år.

Totus tuus

I det afrikanske Brasiliens hovedstad Salvador de Bahia blev paven modtaget med hans egen devise »Totus tuus«, som betyder: Helt og holdent din. Den portugisiske hilsen over pavens portræt siger: »Vi er helt og holdent dine. Velkommen i blandt os«.

Den eneste begivenhed, det brasilianske Rio de Janeiros mange slumkvarterer.

I kontraste

I løbet af 11 dage nåede paven 8 hovedstæder af Brasiliens ialt 22 for. Han holdt 44 taler på portugisisk. Ved staden Brasilia mødte han de biskopper, i Rio de Janeiro den latinspekonferencen CELAM, i Aparecida en ny valfartskirke. Han besøgte et f. sygehuse, spedalske og de fattige, i Rios slumkvarter og blandt Amazonet nordlige Manaus.

Jo mere fattigdom han så med

I delstaten Cearas hovedstad Fortaleza deltog over 150.000 mennesker i pavens messe i Castelaio-stadion. Herved indledtes den eukaristiske kongres. Millioner af brasilianere har tiljubleet paven på den 11 dage lange rejse fra 30. juni til 11. juli.

«Ke TV »undgik» at udsende, var pavens besøg i Favela Vidigal, et af

ørnes Brasilien

t besøge 12 enede stater. forbundsho-sillanske bi-erikanske bi-indviede han ngsel, skoler, de i storbyen -indianerne i -igne øjne, Jo

skarpere blev hans påmindelse til magthaverne om, at de tager fejl, hvis de fortsat tror, at en revolution, som alle frygter, kan undgås uden sociale reformer, som de rige ikke ønsker, og uden politisk frihed, som generalerne ikke ønsker. Der er ingen tredje mellemvej, sagde paven, retfærdige krav kan ikke holdes nede med magt.

Talsmænd for regeringskredse har forsøgt at minimalisere pavens ord, som de dog betegnede som uopsigtige.

Sammen med ærkebiskop Helder Camara i Recife.

Efterpræstevielsen af 70 brasilianere i Rio de Janerios Maracana-stadion hilste paven på handicappede i rullestole på de reservede førstepladser. 140.000 deltog i messen.

Misbrug i Messens liturgi skal nu standses i hele verden

Vatikanet (NC) — Vatikanets kongregation for sakramenter og gudstjeneste har opfordret til at standse »forskellige og hyppige misbrug« i messens liturgi, som er blevet indberettet fra forskellige dele af den katolske verden.

Samtidigt med, at kongregationen roser nogle af liturgireformens resultater, nævner den følgende blandt de misbrug, der er blevet indberettet:

- lægfolkets deltagelse i fremsigelsen af den eukaristiske bøn;
- prædikener holdt af lægfolk;
- lægfolks uddeling af kommunionen, mens præster afholder sig fra at gøre det;
- benyttelse af ikke-bibelske tekster i ordets liturgi;
- benyttelse af ikke godkendte eukaristiske bønner;
- »Manipulation med de liturgiske tekster for sociale og politiske formål«;
- opgivelse af liturgiske klæder;
- fejring af messen uden for kirken, uden at det er absolut nødvendigt.

Vatikanets kongregation siger endvidere, at kvinder ikke må fungere som ministranter, mens de har lov til at fungere som lektorer (oplæsere af de bibelske læsninger) og har lov til at

fremføre de troendes bøn- intentioner inden offertoriet, frembære gaverne og pynte alteret.

Kongregationen for sakramenter og gudstjeneste udsendte sine direktiver i en »Instruktion om visse regler vedrørende fejringen af eukaristiens mysterium« Dokumentet kaldes »Inestimabile Donum« (Om den uvurderlige gave) efter de første ord i den latinske tekst. Pave Johannes Paul II godkendte teksten 17. april og den blev offentliggjort 23. maj. Dokumentet er en fortsættelse af pavens brev til verdens biskopper sidste skærtorsdag om »Den hellige eukaristis mysterium, og om hvordan den skal holdes i ære«

Vellykkede forsøg

Kongregationen har med glæde konstateret »de mange positive resultater af liturgireformen: de troendes mere aktive og bevidste deltagelse i de liturgiske mysterier, er læremæssig og kateketisk berigelse ved benyttelsen af modersmålet og rigdommen af de bibelske læsninger, en vækst i menighedens forståelse af det liturgiske liv og vellykkede forsøg på at lukke kløften mellem liv og gudstjeneste, mellem liturgisk fromhed og personlig fromhed og

mellem liturgi og folkereligiøsitet.

Men kongregationen siger, at den er bekymret over de indberettede misbrug, især over forvirringen med hensyn til præstens og lægfolkets roller, tabet af sans for det sakrale og en manglende forståelse for liturgiens kirkelige karakter, dvs. at den er kirkens officielle gudstjeneste ifølge selve sit væsen.

Forfalskninger

Kongregationen kalder de nævnte misbrug for »virkelig forfalskning af den katolske liturgi« og siger advarende, at »voldsomme reaktioner er næsten uundgåelige«.

Vatikanets kongregation har fastlagt regler for fejringen af messen og for eukaristiske andagter uden for messen. Den har også fremsat forskellige forslag for at uddybe den forståelse, som præster og troende har af de teologiske og spirituelle grunde til de liturgiske ændringer, der er foretaget efter Det andet Vatikankoncilts direktiver.

Med hensyn til messen betoner kongregationen den nære forbindelse mellem ordets liturgi og eukaristiens liturgi. Idet den igen bekæftiger tidligere direktiver vedrørende læs-

ninger fra Bibelen, siger den: »Det ville være et alvorligt misbrug at erstatte Guds ord med menneskeord, ligegyldigt hvem forfatteren så er«.

Læsning af evangeliet og prædiken er reserveret præsten eller diakonen, siger kongregationen. Den tilføjer, at proklamationen i nadverbønnens slutning »ved ham og med ham og i ham« skal siges eller synges af præsten, ikke af menigheden eller af mænd med lavere ordination.

Kun de nadverbønner, der er godkendt af pave-stolen, må benyttes, siger kongregationen endvidere.

Kommunionen er Herrens gave, der gives til de troende gennem den præst, der er udepeget dertil, siges det i dokumentet, og det tilføjes: »Det er ikke tilladt, at de troende selv tager det konsekreerede brød og den hellige kalk: endnu mindre må de lade dem gå fra hånd til hånd)»

Lægfolk, der er indsat dertil, kan ifølge kongregationen, uddele kommunion, »når der ikke er nogen præst, diakon eller akolyt til stede, eller hvis præsten er hæmmet af sygdom eller fremskreden alder, eller når antallet af troende, der går til kommunion, er så stort, så fejringen af messen vil tage urimelig lang tid«.

København H. Der ventes med spænding på hinanden og på toget til Jylland. Sjællehede-holdet. Foto Kirsten Szarafin.

Henved 500 børn og unge deltog i vore sommerlejre. Der kunne være flere på næste års lejre — hvis...

Som samfundet herhjemme er indrettet, er der efterhånden opstået et kolossalt behov, især hos børnene for feriearrangementer. Jeg tænker på alle børn, ikke kun katolske børn. Sommerferien er på seks uger, og far og mor har måske kun tre ugers ferie. Måske gør de disse tre uger til en god oplevelse også for børnene, men måske kan de ikke gøre det eller de er ikke klar over, at børnene trænger til det.

Derfor er der mange, mange børn, der næsten

ikke kan få ferien til at gå, helt bortset fra, at de tre uger, hvor far og mor ikke har ferie, godt kan gå hen at blive et problem. I synes måske ikke, at det kommer os ved, men det synes jeg.

Mange børn spørger, om de dog ikke gerne må komme med på sådanne lejre — og det må de i princippet gerne. Men realiteten er, at vi, der vil give alle disse børn denne oplevelse er alt for få. Vil du ikke være med til at give disse ideer og tanker en chance?

Så gik den sommer

Af Birgit Arbirk

Hvert år bliver der afholdt en række lejre og andre arrangementer på forskellige steder i Danmark. Det blev der også i år. Når lejrene er for børn og helt unge, er deltagerantallene store, og mange børn og unge må på venteliste og håbe på et afbud. Det siger sig selv, at en del bliver skuffede. De kommer ikke med. Denne situation opstår primært p.gr. af manglende frivillig arbejdskraft. Den arbejdskraft, der er nødvendig, skal man helst kunne være nogenlunde sikker på at kunne disponere over allerede et år før det aktuelle arrangement, da lejrens antal og deltagerantallet

skal fastsættes meget tidligt. Det skyldes, at vi ikke selv har så mange lejrcentre, hvorfor vi må leje os ind andre steder, og der skal man være tidligt på færde for at have en chance.

Hvad de lidt ældre unge og de voksnes arrangementer angår, så mangler der både deltagere og ledere — mest hvad de voksne angår, og det vil i reglen sige familier med børn. Så kunne man sige, at der altså tilsyneladende ikke er behov for sådanne arrangementer. Det er skønne spildte kræfter på noget, som ikke har den helt store interesse. Så kunne man

droppe det og bruge kræfterne, der hvor der virkelig er behov for det.

Men før jeg når til den konklusion, så vil jeg nu alligevel spørge jer, om det virkelig er sådan, eller om man rundt om i de små hjem slet ikke er klar over, at der er et tilbud, og hvad dette tilbud indebærer. Og man er måske slet ikke klar over, at man har andre behov end de rent fysiske.

Har man så det? Det kommer vel i nogen grad an på hvem man er, og det er givet, at vi er enormt forskellige, også hvad behov angår, og da det jo er en kort, vigtig og kostbar

tid — ferien, så drejer det sig naturligvis om at få det optimale ud af den. Netop derfor skriver jeg dette, fordi jeg tror, at mange, mange mennesker i grunden er lidt skuffede over deres ferie. Den blev ikke det højdepunkt, den skulle have været, og man hentede ingen ny inspiration til at gå igang med hverdagen igen. Hvad er det så, man kunne få ved at være opmærksom på de tilbud der ER?

For det første en fordybelse i vor tro. Vi er mange, der står alene med vor kristne tro midt i en verden af ikke-troende. Nogle magter ikke denne situation, hvad der ikke kan undre. Man kan ganske enkelt være for alene med det. Måske er man den ene troende part i et ægteskab og/eller er den eneste kristne i miles omkreds, i sin omgangskreds eller på sin arbejdsplads. Går man i kirke om søndagen, er det meget tænkkeligt at kontakten med ligesindede indskrænker sig til et par minutters samtale foran kirkedøren, hvis man overhovedet kender nogen. Og det er sommetider endda svært. Man skal for det meste året rundt huske hue, vanter og uldne underbukser eller fryse med anstand for at kunne have denne smule kontakt — og hvad er det så man taler om? Jeg ved det naturligvis

Fatamorgana i Sjællehede

Samtlige lejre drøftede emnet »Hvem er Gud for dig?«. Juniorlejr 2 i Sjællehede.

ikke med sikkerhed, men jeg tvivler stærkt på, at det er en fordybelse i troen.

Man må leve højt på messens tekster, bønner og sakramente og håbe, at den præst, der prædiker, gør det godt. Er det virkelig nok? Så spredes vi for alle vinde, og det liv med hinanden, der skulle springe ud af vor fælles tro, det eksisterer ikke, alene af den grund, at vi i vor hverdag har nok at gøre med at sørge for vore elementære fornødenheder og i øvrigt bor for langt fra hinanden. Der er menighedsarrangementer, som vi burde deltage i, men igen af samme grund ikke kommer til. Det kan naturligvis

også være, at disse arrangementer ikke lige netop er det, vi har brug for, hvorfor vi sætter os hen og venter på, at en eller anden (bare ikke jeg) får en lys idé, noget der tiltaler os og derefter gør noget ved det. Vi orker ikke selv at være lidt kreative og fantasifulde.

Der er mennesker i blandt os, som dette bestemt ikke er møntet på. Mennesker der slider og slæber for at få noget op at stå, og de slider og slæber i reglen på mange fronter ad gangen. Det er Torden-skjolds soldater om igen, og just derfor har jeg fattet pennen. Spørg jer selv, om I ikke har behov for at få

Fra post 2 ved Rybroerne sendes man videre på dagløb. Juniorlejr 1 i Øm.

Fra olympiaden i Øm: Pudekamp på en bom over Mossø.

næring til jeres sjæl, til at få kræfter til at leve jeres kristne liv i den hverdag I står i. Er I glade, engagerede, begejstrede, fordi I er kristne, og bringer I alt dette med jer, hvor I går og står, så andre kan få en anelse om, at I har en rigdom, en skat, som de ikke-troende har. Jeg tænker ikke på ord — jeg tænker på liv.

På en familielejr eller en familietrætte kan I blive ladet op igen og samtidig nyde den dejlige danske natur, selvom vejret ikke altid arter sig. I ved, der findes ikke forkert vejr — kun forkerte klær. Og familie skal tages som et meget vidt begreb. I grunden udgør vi jo alle en stor familie — eller burde gøre det.

Hvad børne- og ungdomsarbejde angår, så sidder du måske og venter på, at nogen vil bede dig om at være med. Undrer du dig over, at ingen tilsyneladende har brug for dig? Jamen, man kan jo ikke se på folk, om de har lyst eller ej. Ejheller kan man se ind bag din facade og finde de talenter, som du skjuler så godt. Kontakt selv enten nogen du ved, der er engageret i lejrarbejde og kender du ikke nogen, så kontakt D.U.K.'s sekretariat (01: 20 63 63).

Ledere efterlyses

Hvad har vi så brug for? Først og fremmest mennesker, der tror. Dernæst skal man selvfølgelig kunne lide at omgås børn og unge, man må også gerne selv være ung, og der er ingen aldersgrænse op efter. Man skal være indstillet på samarbejde og loyalitet overfor de øvrige ledere, og så gør det ikke noget, om man medbringer nogle ideer samt de talen-

ter, man nu engang har, og som er så forskellige fra menneske til menneske — for at skære det ud i pap. Nogle kan undervise, nogle rode med maling og ler.

Nogle er gode organisatorer og nogle er skrappe til at holde økonomien i orden. Nogle er gode til sport o.s.v. o.s.v. Der er brug for alt dette og mere til.

Det er nemlig ikke sådan, at vi på vores arrangementer beder fra morgen til aften. Netop på sådanne lejre for såvel voksne som børn, prøver man på at tilgodese både sjæl og legeme. Jeg må hellere her indskyde, at det sommetider kan være svært at få sit behov dækket. Tilværelsen er simpelthen så indholdsrig, at man dårlig synes, man har tid til at sove, så det vil nok være en god idé, om man efter en lejr har endnu et par dages ferie, så man også får sovet ordentlig ud.

Udbyttet

Hvad får du så ud af dette her? Du får glæden ved at have præsteret et stykke arbejde og vide med dig selv, at du faktisk har givet alt i dig. Du har levet i et intenst fællesskab med andre unge, voksne og børn, og du har oplevet, hvordan det er, når man trækker på samme hammel, og hvordan det føles, når man til det yderste er villig til at komme hinanden imøde. Du vil få venner i hele landet. Du har givet nogle børn eller unge en god sommerferieoplevelse. Du har måttet granske dig selv og endevende din tro for at have noget at give videre til andre. Du har givet, men du opdager, at netop i den situation har du modtaget en masse selv.

Birgit Arbirk

Ingen får et gok i nødden, der fanges myrer! På familielejren i Øm deltog 24 voksne og 24 børn — hver på sin måde.

Under debat, bøn og leg bygges et fællesskab op, også et fællesskab i troen. Juniorlejr 1 i Øm. Fotos W. Wuyts.

Helsingørs afsked med sr. Louise Tackx

Har virket i 58 år i menigheden

Meddelelsen om Søster Louises Tackx død har fyldt os med vemod, men den kom jo ikke uventet. Vi havde ventet den, og set fra et menneskeligt synspunkt har vi vel allesammen i længere tid håbet, at Gud snart ville befri hende for den sørgelige tilstand, hun efterhånden var kommet i.

Forholdene ville, at det ikke blev her i Helsingør, hvor hun har virket i 58 år, at hun fandt sit sidste hvilested, men i Holland, i Panningen, hvortil sr. Louise bad om at blive flyttet.

Uden tvivl har forholdene omkring hendes opvækst gjort sig gældende med hensyn til spørgsmålet om at blive søster. Hun fødtes den 24. november 1895 i Merksplas i det nordlige Flandern i Belgien, altså i en katolsk egn. Pharaïlda Tackx, sr. Louises borgerlige navn, voksede op i en dybt religiøs familie med ialt 8 børn og formentlig på grund af denne fromme atmosfære fik hun lyst til at blive nonne, men måtte vente i nogle år på tilladelse til at gå i kloster.

Til Helsingør i 1920

Men med hensyn til valget af orden har Gud eller tilfældet grebet ind, for nok følte sr. Louise et kald, men hun kendte knap nok skt. Vincentsøstrenes orden. Den lærte hun først at kende under 1. verdenskrig. Der skete det, at da de tyske hære trængte ind i Belgien, flygtede hendes

familie sydpå til Frankrig. Sr. Louise og familien kom til at bo i nærheden af Paris. Her meldte hun sig som frivillig sygeplejerske på et militærlazaret, hvor hun og senere gennem hende hele familien blev smittet af tyfus. De blev indlagt på et hospital, som var drevet af skt. Vincent-søstre. I januar 1916 indtrådte den 20-årige Pharaïlda som postulant hos skt. Vincentsøstre på hospitalet, og den 1. maj optoges hun i noviciatet søstrenes moderhus i Rue du Bac i Paris. Året efter, altså i 1917, blev hun søster og antog navnet Louise efter stifteren af skt. Vincentsøstrenes orden: Louise de Marillac.

Den unge sr. Louise lærte grundigt sygepleje i Belleville, på den tid et af Paris' allerfattigste kvarterer. Efter denne barske oplæring var sr. Louise godt rustet til sit virke i Helsingør, hvortil hun ankom i 1920.

Klosteret stod for lukning

I Helsingør blev sr. Louises første hverv at tage sig af gamle og syge samt fattige. Det foregik dels ved, at hun — med søstrenes berømte kurv under armen — besøgte de ramte familier, dels ved at behandle sår og lignende plager på søstrenes lille klinik.

I 1937 overtog sr. Louise madlavningen i klosteret. Det var sandelig ikke nogen let opgave. Der var jo først og fremmest børnene, idet søstrene dengang

havde børnehjem. Så var der tilfældige fattige mennesker, der kom ind fra gaden, og endelig var der søstrene selv.

Som mange husker, var situationen yderst kritisk for skt. Vincentsøstre omkring 1950, og klosteret stod for lukning. Sr. Louise blev priorinde i 1951, og det blev hendes tunge opgave at rejse til moderhuset i Paris i 1952 for at aftale det videre forløb. Men ganske uventet for hende, kom hun ud for et af sit livs skønneste oplevelser, idet hun ved ankomsten fik at vide, at hun godt kunne rejse hjem og fortsætte. Borgmesteren og mange andre helsingoranere havde skrevet en adresse til moderhuset og bedt om, at søstrene måtte blive her. Senere mindedes sr. Louise med særlig taknemmelighed sin hjemkomst.

Plejehjem og børnehave

På biskop Suhrs anbefaling oprettede søstrene et plejehjem for ældre damer, og da det gik rigtig godt, byggedes også søstrenes

børnehave. Det var også sr. Louises store interesse for menighedslivet, der fik hende til at skaffe de økonomiske midler til indretningen af det smukke menighedshus.

Af forskellige grunde måtte plejehjemmet dog senere lukke og søstrene flyttede op på Møllebakken.

Sr. Louise var inderlig from, men ikke af den moraliserende type. Hendes missionsvirksomhed gav sig udtryk i kærlighed til sine medmennesker, helt i

den hellige Vincents ånd, d.v.s. ud fra den betragtning, at hvis man plejer menneskets legeme, gør man samtidigt noget for dets sjæl.

Sr. Louise var altid munter og havde et smittende godt humør, i kraft af en stærk tro på Gud og en fast overbevisning om, at det jordiske liv kun er forberedelsen til en evig tilværelse i himlen.

Havde man problemer, kunne man altid finde trøst hos sr. Louise. Det var såmænd ikke nødvendigt at

diskutere sagen, men bare det at sidde og sludre med hende bevirkede, at man gik opløftet fra hende.

Som en slags luksusinteresserede sr. Louise sig meget for kunst og skønhed, og hun har sat sit præg på det nydelige lille kapel, som søstrene fik indrettet på anden sal i Nygadeejendommen.

Godt eksempel

Når der spørges, hvorfor sr. Louise var så populær, også uden for menighedens kredse, må svaret vel være, at det skyldes hendes menneskelige egenskaber.

Selv da hun var blevet gammel og hendes forskellige sygdomme rigtig tog fat, blev hun et godt eksempel for os. Hun kunne nok lade forstå, at hun pin-tes, men der var ingen overdreven beklagelse. Den sr. Louise, som under sit noviciat i Paris fik bebrejdelser, fordi hun løb op ad trappen, endte sine dage i en kørestol, og den sr. Louise, som i så mange år fyldte dette kirkerum med sin pragtfulde sangstemme, kunne dårligt tale til sidst.

Efter et langt og rigt liv er sr. Louise nu blevet kaldt hjem til Gud. Vi vil ikke sørge. Derimod vil vi takke Gud, fordi han har befriet hende, og vi vil bede ham give hende den sidste hvile.

Hippolyte Durafour

»I må aldrig lade en døende dø alene!«

Katolsk lægekongres i Bryssel

Det var med stor glæde og taknemmelighed, jeg vendte hjem fra denne kongres, hvor katolske læger, lægestuderende, deres ægtefæller og gejstlige rådgivere mødtes for sammen at dele deres erfaringer, længsler og håb og fordybe sig i deres kald og opgave gennem oplæg og personlige samtaler. Fra Danmark deltog 4 læger og 3 pårørende.

Kongressen indledtes med en festlig sangmesse i domkirken St. Michel i Bryssel. Hovedcelebranten var den apostoliske Nuntius Mgs. Cardinale omgivet af de gejstlige rådgivere. I sin prædiken fremhævede han lidelsens plads, og dermed lægens plads, som tjener af den, der lider.

Efter messen blev vi budt velkommen på byens gamle rådhus.

Kongressen behandlede fire hovedtemaer:

1. Menneskesyn — Meningen med mennesket.
2. Menneskets ret over sit liv og sin død.
3. Lægen og lovgivningen i et pluralistisk samfund.
4. Pligten til at modtage og hjælpe.

Disse emner blev belyst fra lægelig, pastoral og pastoral og filosofisk side.

Kristi helbredende tjeneste

Kongresdagene afsluttedes med en højtidelig messe i kongressalen i Heysel presideret af Ærkebiskop Danneels, som i sin prædiken bl.a. sagde, at Guds Rigets komme var karakteriseret ved 1) Det glade Budskabs forkyndelse, 2) udrivelsen af de onde ånder ved forsoning med Gud og menneskene og 3) helbredelse af de

syge. Som katolske læger er vi stadig inviteret til at deltage i Kristi helbredende tjeneste, ved ydmygt, bevidst, helhjertet og forstandigt at udøve vor gerning og altid sige Gud tak og dagligt frembære vore syge for Ham i vor bøn. Biskoppen opmuntrede og opfordrede os til mere og mere at leve et bønnens liv i denne tjeneste i Frelsesmysteriet og Kirkens profetiske tjeneste om det evige liv og Guds Rigets komme, hvor »Han skal blive alt i alle«. Til slut sagde han: »I må aldrig lade en døende, dø alene!«

En stor glæde

De sidste dag var der arrangeret udflugter til Brügge og Gent, hvor der var rig lejlighed til personlig udveksling af tanker, holdninger, håb og erfaringer, og derigennem styrke hinanden i fælles håb og tro på den gerning, der er betroet os.

Specielt var det for mig en stor glæde at se og høre med hvilken glæde og alvor mange læger så på deres opgave i mødet med medmennesket — den syge, som næsten altid søgte en mening og et svar på sit liv og sin tilværelse, og hvordan en kritesituation ofte var vejen frem til at blive og være mere menneske, bevidst, med en fri vilje og mulighed for at vælge og ansvarligt tage konsekvensen af sit valg.

Om to år finder det næste internationale, katolske lægemøde sted i Rom, hvor vi håber på at møde paven. Måtte der i fremtiden komme stor tilslutning til disse møder!

Anne Storm, læge
Medlem af Stenogildet

Karl Bjarnhof bør huskes

Karl Bjarnhof var et sjældent menneske, som trods sin blindhed erhvervede sig en stor viden og en dyb menneskekundskab. Han virkede på mange af kulturrens områder.

Når han bør huskes blandt danske katolikker, skyldes det hans bog om Niels Steensen: Støv ska' du blive. Den er en mesterlig beretning om videnskabsmanden, konvertitten og præsten Niels Steensen. Bogen er et bevis på Bjarnhofs evne til at samtale med andre menne-

sker, som han er kendt for fra hans radioserialer: Sagt på tomandshånd og kaminpassiar. Og man må jo erkende, at Niels Steensen som menneske og tænker ligger fjernt fra nutidsdanskere, men alligevel er det lykkedes Karl Bjarnhof at give en levende skildring af den store danske katolik, hvis egne trosfæller har vanskeligt ved at se hans betydning for den kirkelige tradition i dette land.

Richardt Hansen

Pavens polske kirkemodell

fortsat fra forsiden

vore dage, uden at man tager »moderne menneskelige erfaringer« i betragtning, og det drejer sig ikke kun om en personlig erfaring, men om menneskeheden totale erfaring. Men mens det er nødvendigt med et »gensidigt forhold« mellem skrift og tradition på den ene side og erfaringen på den anden side, er en »kritisk konfrontation« også nødvendigt, fordi erfaringen kan være en »pseudo-erfaring«, og fordi skriftens og traditionens åbenbaring møder os i en historisk betinget klædedragt.

Har fået megen støtte

Mens Vatikanets undersøgelse har stået på, har Schillebeeckx fået megen støtte — efter hvad han selv taknemmeligt siger — ikke blot fra lederen af hans egen orden, dominikanernes generalforsender p. Vincent de Couesnongle og kardinal Jan Willebrands af Utrecht, formanden for den hollandske bispekonference, og af mange hollandske lægfolk. Han siger, at de hollandske landsmænd, som læser hans bøger, er enige med ham i hans synspunkter og føler det som et angreb på dem selv, når han angribes. Hans bog »Kristus«, der er en »mursten« på 925 sider, er solgt i 20.000-25.000 eksemplarer til en pris af knap 325 kr. stykket alene i Holland med en befolkning på cirka 13,6 millioner.

Kirken bør advare mod forkerte lærer

Schillebeeckx sagde, at han accepterer, at kirken lærere embede fører overopsyn med teologer, og at han synes, at kirken bør advare katolikker imod forkerte lærer. Han sagde, at som teolog var han klar

over, at han havde et pastoralt ansvar over for lægfolk, og at han derfor undertiden udtrykker sig mere forsigtigt, end han ellers ville gøre.

Men den åbenhed, hvormed han besvarede alle mulige spørgsmål, tyder på, at Vatikanets undersøgelse af hans arbejder ikke har forskrækket ham. Han bemærkede, at Vatikanet ikke har noget konkordat eller nogen aftale om forholdet mellem kirke og stat med den hollandske regering. Derfor er hans rolle som lærer mere beskyttet end Hans Küngs. Küng blev som bekendt fjernet fra sin stilling som lærer i katolsk teologi ved statsuniversitetet i Tübingen, efter at Vatikanet havde erklæret, at han ikke længere var katolsk teolog.

Næste år tænker Schillebeeckx at udgive en bog, der rimeligvis vil vække endnu mere modstand end hans bøger »Jesus« og »Kristus«. »I min næste bog vil jeg skrive, hvad jeg ville have skrevet, hvis der ingen vanskeligheder havde været med Rom«, sagde han.

Kirke og politik

Hvad angår kirkens forhold til politik, mener Schillebeeckx, at evangeliet i høj grad er af betydning for den politiske orden. »Præster, der er evangeliets tjenere, bør deltage i politik lige så vel som lægfolk«, sagde han. »Jeg kan ikke se nogen forskel; undtagen at i en normal situation synes jeg ikke, at præster skal deltage i partipolitik. De bør indtage en mere profetisk rolle«. Men han tilføjede, at hans opfattelse af, hvad der er en »normal situation« ikke på nogen måde udelukker præster fra at deltage i partipolitik.

Snart nye regler for laicering

fortsat fra forsiden

samvittighedsspørgsmål og en menneskelig prøve«, og afviste skarpt den opfattelse, at der kun var tale om en »administrativ forholdsregel«.

Hans ord i forbindelse

med hans handlinger har klart signaleret, at de dage er forbi, hvor der blev givet talrige dispenser til præster, der ønsker at opføre sig med at udøve deres embede.

De tyske katolikkers 86. årlige katolikdag varede hele 5 dage og fandt i år sted i Berlin fra 4. til 8. juni. Dagens tema »Kristi kærlighed er stærkere« blev drøftet af mere end 50 studie- og arbejdsgrupper og såkaldte workshops i et antal af byens mødelokaler. Samtidig afholdtes i Berlins frie universitet en alternativ katolik-dag arrangeret af »græsrodderne«, hvor blandt andre teologerne Küng og Metz deltog. Begge steder var 50 pct. af deltagerne under 25 år og 70 pct. under 30. 90.000 deltog søndag i den afsluttende messe på olympiastadion.

Protest mod overgreb af religiøse mindretal i Iran

Fysiske angreb tyder på systematisk planlægning

Geneve (NC) — Kirkernes Verdensråds fungerende generalsekretær Konrad Raiser, har indtrængende opfordret Irans præsident Abolhassan Bani-Sadr til at beskytte religiøse mindretal mod fysiske angreb og sikre dem religiøs frihed.

Systematisk planlægning

I budskabet, der blev offentliggjort i Genève sidst i maj, gav Raiser udtryk for sin bekymring over mordet 6. maj på Bahram Dehqani-Tafti, den episkopale biskop Hassan Barnaba Dehqani-Tafti's 24-årige søn.

Biskoppen selv flygtede fra Iran i oktober sidste år, efter at han havde været udsat for et mordforsøg. I februar i år blev episkopalvikaren i Shiraz, Aristo Sayeh fundet død med overskåret strube, og i maj i år blev biskop Dehqani-Tafti's sekretær Jean Waddell beskydet, og man forsøgte at kvæle ham. Han overlevede dog attentatet.

Efter at Raiser i sit brev har erindret om disse begi-

venheder, skriver han: »Selv om vi må gå ud fra, at alle disse handlinger er forøvet af vildledte elementer, danner de dog et mønster, der tyder på en systematisk planlægning, og dette forårsager stor bekymring for de ansatte i den episkopale kirke i Iran«.

Kirkernes Verdensråds leder har bedt præsident Bani-Sadr tage forholdsregler til beskyttelse af den

episkopale kirkes medlemmer og af alle, der arbejder for den. Han beder endvidere om, at præsidenten vil beskytte alle landets religiøse mindretals rettigheder og siger bl.a.: »Vi beder Dem indtrængende om at drage omsorg for, at kriminelle og anti-sociale elementer ikke får lov til at skade Deres arbejde for at bygge et Iran, der hviler på menneskerettigheder og retfærdighed«.

Katolsk skole i Teheran lukket

Teheran (KIPA) — Salesianernes katolske skole i Teheran er blevet lukket, efter at man angiveligt der har fundet dokumenter, der beviser, at der eksisterer relationer mellem skolens ledelse og israelske organisationer. Dette meddelte en talsmand for undervisningsministeriet i Teheran.

De ordensfolk, der underviser på skolen, er blevet sat under bevogtning, og det er blevet dem forbudt at forlade Iran. Denne forholdsregel over for den

katolske skole, følger kort efter, at det er blevet meddelt, at alle skoler, der tilhører kristne og jødiske mindretal vil blive nationaliserede.

»Disse skoler vil blive underlagt iranske myndigheder. Der vil dog stadig blive undervist i dem i de forskellige mindretals sprog, fremhævede undervisningsministeren. Den armeniske kirke og den katolske kulturforening har allerede skriftligt protesteret over for undervisningsministeren.

Vatikanets underskud større end forventet

London (NC) — Vatikanstatens underskud i 1979 var cirka 138 millioner kr, cirka 25 pct. større end forventet — fremgår det af en artikel i Sunday Times i London.

»Med mindre der sker en radikal forbedring af indtægterne eller af den økonomiske politik vil Vatikanstaten faktisk gå fallit i løbet af de næste fem år«, siges det i artiklen, der er skrevet af Tana de Zulueta og Francesco D'Andrea.

I Rom har p. Romeo Panciroli, der er Vatikanets pressesekretær, udtalt over for NC's nyhedsbureau, at tallene i Sunday Times rimeligvis er korrekte, men de endelige tal for 1979 er endnu ikke tilgængelige. At underskudet er større end forudset, kan han dog allerede nu bekræfte.

Kardinal Pignedoli død

I en alder af 70 år er den italienske kuriekardinal, Sergio Pignedoli død. Han var en fremragende diplomat og arbejdede siden 1978 som præsident for Vatikanets sekretariat for ikke-kristne religioner.

Mange danskere mindes kardinalen fra hans besøg i København i november sidste år, hvor AC fejrede Universitetets 800 års jubilæum.

Næste nummer udsendes den 27. august

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgarstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

Kvindekonferencen, side 2 og 5
 Økumene, side 6
 Orientering fra sognene, side 7-10
 Eutanasi-erklæringen, side 12-13

katolsk orientering

»Det er først og fremmest forældrene, som har ansvaret for børnenes religiøse opdragelse. Alle andres indsats i skole, kirke osv. kan kun opfattes som et supplement. Den religiøse opdragelse skal i øvrigt have naturlig sammenhæng med den almindelige opdragelse, så der ikke opstår modstrid mellem troen på den ene side og de værdier og handlemåder, man i øvrigt anerkender på den anden side.«

Denne opfattelse var der enighed om på de nordiske katolikkers møde i juni i Osnabrück, hvor man i 10 dage sammen med biskopperne drøftede den kristne families opgaver i verden af i dag. Mødet resulterede i en række anbefalinger til biskopperne med henblik på efterårets bispesynode i Rom. Læs mere om det nordiske møde på side 3.

Vatikanet ønsker bedre fordeling af præsterne

Manglen på kald bør ikke føre til modløshed

Rom (KIPA) — For nyligt har Vatikanets kongregation for præster offentliggjort et dokument med retningslinier for et stærkere samarbejde mellem de enkelte lokalkirker og om udveksling af præster mellem bispedømmerne. Formålet hermed er at opnå en bedre fordeling af præster i hele verden.

Dokumentet opfordrer bispekonferencerne til at oprette to kommissioner: en der skal beskæftige sig med en bedre fordeling af præsterne, og en, der skal beskæftige sig med mission. De to kommissioner skal arbejde tæt sammen og kan eventuelt slås sammen.

Præstemanglen er meget stor i nogle dele af verden, fastslår kongregationen for præster og giver i denne forbindelse nogle statistiske oplysninger: I Europa lever 45 pct. af verdens katolikker, og 77,2 pct. af verdens præster arbejder blandt dem, mens der kun er 12,62 pct. af alle præster beskæftiget med sjælesorg blandt de ligeledes 45 pct. katolikker, der lever i Latinamerika.

Samarbejde

Det, at præstemanglen er en kendsgerning, bør ikke gøre højsindetheden mindre, formaner det romerske dokument. Kristi befaling kan ikke opfyldes,

hvis den ene lokalkirke kun tilbyder den anden sine »overflødige kræfter«. Lokalkirkerne er forpligtede til at samarbejde. I denne sammenhæng omtaler kongregationen for præster rosede de fadderskaber, der eksisterer mellem visse bispedømmer, og fremsætter detaljerede regler for udveksling af præster.

Manglen på præstekald bør ikke føre til pessimisme eller modløshed, siges det til sidst: »En sådan tankemåde er ikke kristen og passer sig slet ikke for sjælehyrder«. Det er derimod nødvendigt med mere tillid til Helligånden og megen bøn.

2 katolske radiostationer ødelagt i Bolivia

Kirkerne er ikke længere sikre tilflugtssteder under de voldsomme gadekampe

Bolivia, La Paz (NC,KIPA) — Soldater og sikkerhedsagenter fra den nye militærjunta i Bolivia har arresteret 8 jesuitter og 3 salesianere og lavet razzia i flere sogne på jagt efter modstandere af 17. juli-kuppet. Præster har været nødt til at skuffe de mange familier, der ville søge tilflugt i kirkerne under de voldsomme gadekampe: Under de nuværende forhold kan kirkerne ikke længere betragtes som sikre tilflugtssteder.

Ærkebiskop Alfio Rapisarda, der er apostolsk nuntius i Bolivia, og 30 udenlandske diplomater har bedt juntaen, der ledes af general Luis Garcia Meza, om oplysning om de forsvundne præster. 4 af jesuitterne blev arresteret, da sikkerhedsstyrker ødelagde jesuitternes radiosender Fides i La Paz. Også det katolske dagblad Presencia er blevet lukket af regeringen og al dokumentation beslaglagt. Alle journalister er blevet arresteret. Radio San Gabriel, som i 1960-erne blev oprettet, som en del af Maryknoll-missionærernes radioskole, er ligeledes blevet ødelagt.

Øjeblikkelig løsladelse

I et telegram til Bolivias informationsminister har den katolske verdenspreses union UCIP opfordret juntaen til at respektere de demokratiske friheder, der garanterer pressefrihed og retten til information. Telegrammet, som er underskrevet af UCIPs præsident Louis Meerts og generalsekretær Pierre Chevalier, kræver øjeblikkelig løsladelse af alle journalister og frigivelsen af bladet Presencia.

De bolivianske biskopper har oprettet en organisation til hjælp for kuppets politiske fanger og de overlevende efter myrderierne. Den bolivianske bispekonference har under et ekstraordinært møde erklæret

sig solidarisk med La Paz' ærkebiskop Jorge Manrique Huatado, der skarpt har angrebet juntaens metoder og af højreekstremisterne er blevet kaldt »agent for den internationale kommunisme«.

Pedro Arrupe vil fratræde som jesuitternes generalforsender

Rom (AFP, KIPA) — Pedro Arrupe, jesuitternes 28. efterfølger af Ignatius som ordenens generaløverst, har bedt paven om lov til at fratræde fra den krævende post, men har fået afslag. Arrupe fylder 73 år i november og har i 15 år været ordenens general. Han er blevet valgt for livstid, men under hans ledelse har ordenen i de senere år udarbejdet et regulativ, der muliggør ens fratræden som generaløverst.

Pedro Arrupe er født 14. november 1907 i Bilbao i Baskerland. Han læste medicin ved universitetet i Madrid inden han indtrådte i jesuitterordenen. Efter sin præstevielse ar-

bejdede han i Spanien, Belgien og USA. I 1938 rejste han til Japan som missionær. Han var i Hiroshima den 6. august 1945, da amerikanerne kastede atombomben.

Ordenens sækularisering

Pedro Arrupe begrundet sit ønske om at trække sig tilbage med de svigtende fysiske kræfter, men »inderkredsen« formoder, at han ikke længere magter at fungere som mægler mellem paven og de mest progressive kræfter inden for ordenen, især i USA.

I et brev til ordenen har paven for nylig udtalt sin bekymring over hvad han kaldte »en stigende tendens til ordenens sækularisering, manglen på disciplin i det religiøse liv og i kommunittetslivet, afsvækkelsen af trofastheden mod ordensreglen og udvandingen af ordenens præstelige præg og apostoliske sendelse«. I nævnte brev har paven indbudt verdens 27.000 jesuitter til en alvorlig »selvkritik«, der »opmærksomt analyserer de personlige og kollektive tilstande, der forekommer tvetydige«.

De forskellige metoder til naturlig familieplanlægning, som jo er de eneste, den katolske kirke anerkender som tilladelige, er ikke velanskrevne i hele verden, enten fordi man ikke finder dem sikre nok, eller fordi mennesker i den industrialiserede verden er vant til så mange kunstige midler på så mange af livets områder. Mange naturfolk derimod forkaster dem, fordi de netop er unaturlige.

Børn — udgift eller livsforsikring

Det helt fantastiske ved kvindekonferencerne i København — ikke mindst ved den »alternative«, Forum — var, at man bare ved at tage til Amager, på et meget lille geografisk område, nemlig i universitetscentret, kunne møde kvinder fra alle dele af verden.

Og ligesådan var det — omend i mere beskedne målestok — i St. Ansgars sogns menighedssal, hvor katolske deltagere i konferencerne mødtes til i alt fem gode aftenmøder. Her mødtes kvinder fra Tanzania, Elfenbenskysten, Øvre Volta, Nigeria, Kenya, Ghana, Cameroun, Senegal, Sydafrika, Argentina, Mexico, Venezuela, Italien, Irland, Holland, Belgien, Frankrig, Tyskland, Indonesien, Østrig, Australien, Canada, USA og Danmark. Også et par mænd incl. præster og biskopper dukkede op og hyggede sig. Ja, endda to muslimske kvinder fra Afrika!

Underviser familier

Allerede ved det første møde efter messen, som biskop Martensen fejrede sammen med katolske deltagere i konferencerne, mødte jeg en indisk læge, dr. Maria Mascarenhas, der opfordrede mig til at komme til et seminar i universitetscentret, hvor hun ville tale om naturlig familieplanlægning.

Dr. Mascarenhas arbejder ved et center i Bangalore i Indien. Her studerer man familieliv og underviser familier i, hvordan deres familieliv kan blive bedre, og hertil hører altså også familieplanlægning.

Med den kommende bispesynode i Rom for øje, har katolikker i hele verden jo i de seneste måneder beskæftiget sig med familieproblemer, fordi synodens emne som bekendt er: den kristne familie i den moderne verden. Det var

derfor, syntes jeg, en chance jeg ikke kunne lade gå fra mig, at få lejlighed til at høre, hvad kvinder fra mange forskellige dele af verden mener om naturlig familieplanlægning. De forskellige metoder til naturlig familieplanlægning, som jo er de eneste, den katolske kirke anerkender som tilladelige, er ikke velanskrevne i vort land, dels fordi man ikke finder dem sikre nok, dels måske også fordi det for mennesker i den industrialiserede verden egentlig er ganske naturligt at benytte kunstige hjælpemidler på mange forskellige områder af tilværelsen.

Helbred og familieplanlægning

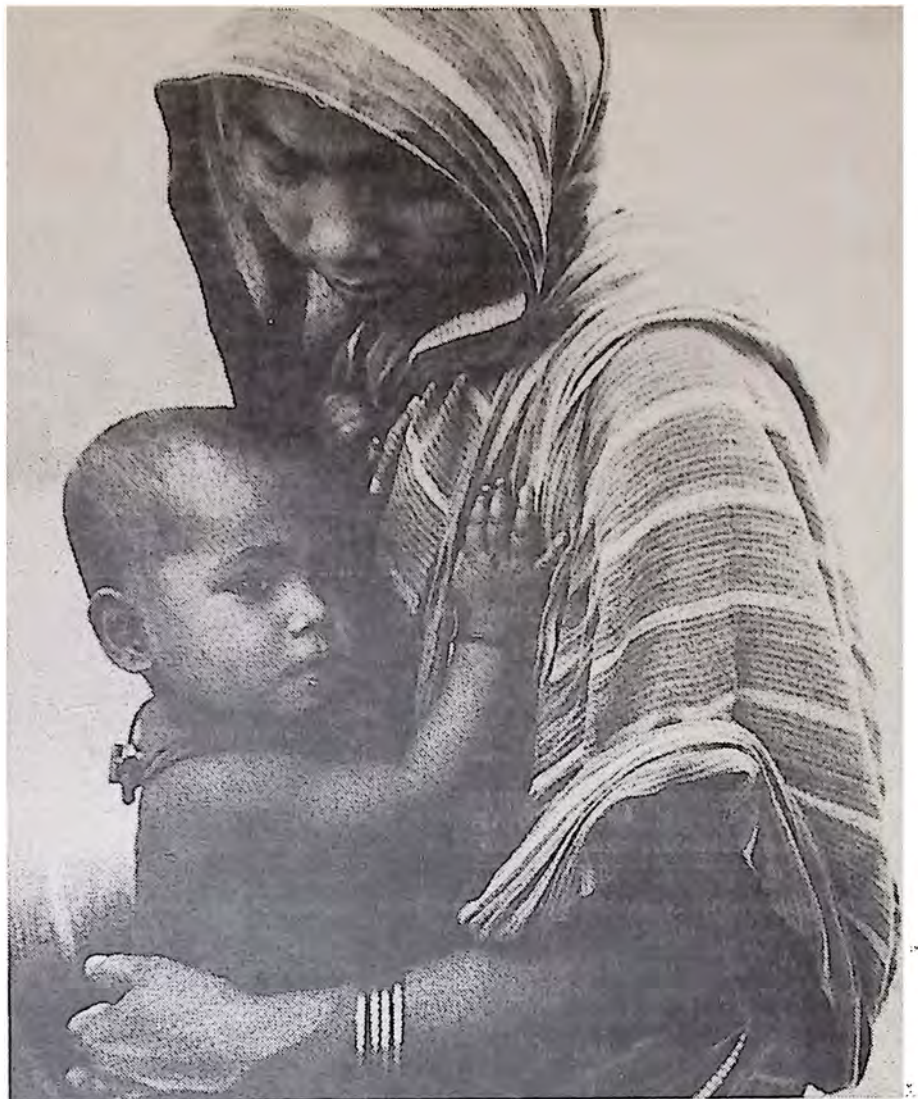
Hvad familieplanlægning angår, er Indien et land med store erfaringer — omend ikke altid lige heldige. Dr. Mascarenhas mindede om, at allerede i 1952 begyndte den indiske regering — som den første i verden — med familieplanlægning på national plan. Og i dag er »helbred og familieplanlægning« den næststørste post på det indiske statsbudget (det største er naturligvis, sørgeligt nok, forsvarsbudgettet).

Dorothy Etoke Atabong fra Cameroun t.v. i samtale med WUCWO's præsident, Elizabeth Lovat-Dolan. I Cameroun betyder det meget for en mand at have mange børn. Hans anseelse afhænger simpelt hen deraf.

Da man i Indien startede på familieplanlægning var man, under stærk indflydelse af Gandhis tanker, ikke begejstret for de mekaniske metoder, så man gik i gang med naturlig familieplanlægning og forsøgte sig med rytmemetoden. Man fik en ekspert udefra til at organisere projektet. Mange kender vist historier om kristne missionærers uddeling af halsbånd til indiske kvinder. Halsbånd med røde, grønne og blå perler, der skulle angive hhv. menstruationsperioden og de frugtbare og ufrugtbare perioder i kvindens cyklus.

Det blev til en eneste forvirring, forsikrer dr. Mascarenhas, og det fungerede ikke. »Om natten kan vi ikke se farven på perlerne, for vi har ikke lys i vore huse«, sagde kvinderne. Så prøvede man med runde, firkantede og trekantede perler, og forvirringen tog til. I 1955 var den indiske regering desperat, for befolkningstallet fortsatte med at vokse med foruroligende hast. Man gjorde nu en indsats for at få kvinderne til at bruge kunstige metoder. Mange af Indiens kvinder lider imidlertid af blodmangel, måske derfor gav både spi-

Vil man have inderne til at begrænse antallet af børnefødsler, må man først overbevise dem om, at deres børn har en rimelig overlevelseschance.

ralen og »pillen« flere uønskede bivirkninger i Indien end andre steder, og hvad de mekaniske metoder angår, hævder dr. Mascarenhas, at mange indere finder dem så unaturlige, så de ikke kan lide at benytte dem.

I 1975 gik man så fra regeringens side i gang med tvungen sterilisation, hvad der, som bekendt, kostede Indira Gandhis regering magten. Der er indtil nu foretaget 8 millioner sterilisationer i Indien, og man foretager stadig, nu på frivillig (mere eller mindre) basis, 1 million om året.

Billings metode

Imidlertid anbefalede WHO — verdens sundhedsorganisationen — den indiske regering at forsøge Billings metode. (En »metode« udformet af den australske læge Billing. Metoden går i al enkelhed ud på, at kvinden ved at iagttage sit vaginale sekret er klar over i hvilken fase af sin cyklus, hun befinder sig). Efter dr. Mascarenhas' opfattelse passer metoden til indisk mentalitet, og det er hendes og hendes medarbejders opfattelse, at metoden også er tilstrækkelig sikker — i hvert fald til at opnå større mellemrum mellem fødslerne.

Imidlertid er familieplanlægning ikke gjort med metoder alene. En indisk familie ønsker stadig

tre sønner: En til at overtage faderens ejendom, en til at tage til byen og få en uddannelse, så han kan yde tilskud til familiens økonomi, og en som et socialt sikkerhedsnet for alle eventualiteters skyld, for børnene er jo forældrenes eneste sociale sikkerhed i alderdommen.

Vil man altså have inderne til at begrænse antallet af børnefødsler, må man først overbevise dem om, at deres børn har en rimelig overlevelseschance.

Det samme argument blev i den efterfølgende tvangsfrie samtale fremsført af Augusta fra Kenya. Hun spurgte stiltødt: »Hvem planlægger vi for?« I store dele af Afrika er hverken fædre eller mødre interesserede i at begrænse børnenes antal. Indtil ernæringsforholdene bliver så gode, så børn har en rimelig chance for at overleve, vil afrikanerne stadig ønske at have den »livsforsikring« til deres alderdom, som børnene er.

Ønsker mange børn

Dorothy fra Cameroun kom med lignende indvendinger og gjorde specielt opmærksom på, at i Cameroun, der med sine 474.000 kvadratkilometer kun har en befolkning på 7,8 millioner, ønsker man fra statens side, at der skal fødes mange børn, der kan være med til at opdyrke og ud-

vikle det fra naturens side så velforsynede land.

I Cameroun betyder det desuden meget for en mand at have mange børn. Hans anseelse afhænger simpelt hen deraf, det er et udtryk for hans potens. Som følge deraf ønsker han ikke blot mange børn, men for at opnå dette eftertragtede mål — også mange koner!

Da jeg senere var så heldig at møde Dorothy i cafeteriaet, hvor hun var ved at give WUCWO's præsident, Elizabeth Lovat-Dolan »græsrodsinformationer« fra Cameroun, benyttede jeg chancen til at høre bare en lille smule om flerkoneri i praksis.

20 koner

Dorothy Etoke Atabong fra sydvestprovinserne Buea i Cameroun arbejder i provinsernes udviklingsdepartement som socialrådgiver. Hun er engelsktalende, idet engelsk er hendes »andet sprog«. I Cameroun tales der over 100 forskellige afrikanske sprog, og størstedelen af befolkningen har fransk som deres »andet sprog«, kun i de to sydvestlige provinser er fællessproget pidgin-engelsk. Her ligger bispedømmerne Buea og Bamenda, og her er Dorothy regionalpræsident for en katolsk kvindeorganisation med cirka 6.000 medlemmer fordelt på 179 grupper. Dorothy's rejse til København er be-

Hvad nordiske katolikker mener om den kristne families aktuelle problemer

Succesrigt møde før synoden i Rom mellem nordiske biskopper og lægfolk i det altid gæstfri Osnabrück

talt af bispekonferencen i Cameroun og WUCWO.

Dorothis mand er jurist og de har fem børn i alderen 12 til 25 år. Hun er selv vokset op i en katolsk familie, men hendes mand var hedning, indtil han i 12 års alderen, da han gik på en katolsk skole, blev døbt. Dorothis svigerfar var altså hedning, men som hun siger, en overordentlig god mand. »Jeg kan slet ikke tænke mig andet, end at han har kendt Gud, og i sin død har mødt ham og er blevet modtaget af ham«, siger hun.

Hvad familieplanlægning angår, var Dorothis svigerfar af en ganske anden opfattelse end den i Vesten almindelige. Planlægning behøver jo heller ikke altid betyde, at man stræber efter et minimum, og Dorothis mand er ud af en søskendeflok på cirka 100 (tallet kendes vist ikke helt præcist), og hans far havde 20 koner!

Panafrikansk kvindemøde

Da jeg spurgte Dorothy om, hvad hun havde haft ud af konferencen sagde hun, at det vigtigste for hende havde været at møde andre kvinder, der arbejder med udvikling, og at udveksle erfaringer med dem. Afrikanske kvinder har aldrig før haft en sådan mulighed for at træffe kvinder fra andre dele af det enorme kontinent. De har haft rigt udbytte af at udveksle erfaringer og oplysninger både om, hvad der er godt i deres eget land, og hvad der ikke er godt. »Der er så uendelig meget godt i gang alle steder«, siger Dorothy. »Meget af det er netop på »græsrodsplan«, og derfor er det så vigtigt, at kvinder, der ofte arbejder på dette plan, mødes og lærer af hinanden«. De afrikanske kvinder har planer om at organisere et panafrikansk kvindemøde i Ghana for at planlægge sammen for de sidste fem år af FN's kvinde-tiår. Alle har de et ønske, en drøm, om at kvinder også i deres del af verden må få bedre muligheder for helbred, uddannelse og arbejde.

Skal deres ønsker og drømme gå i opfyldelse ved de, at det er nødvendigt, at de selv tager fat, og at de arbejder sammen. Som et brasiliansk ordsprog siger:

Det, som en drømmer alene, er kun en drøm. Når mange drømmer i fællesskab, er det begyndelsen til en ny virkelighed.

Ruth Plum

Mere om kvindekongressen side 5.

Som led i forberedelserne til efterårets bispesynode i Rom mødtes 70 katolikker fra hele Norden i »Haus Ohrbeck« i Osnabrück 23. juni — 1. juli til Nordisk Pastorseminar om den kristne families opgaver i verden af i dag.

Den norske biskop Gran, som skal repræsentere Norden på Synoden i Rom, havde sammen med pater Grégoire, København lagt programmet for seminaret, — og lagt særlig vægt på at høre om gifte lægfolks praktiske erfaringer og egne synspunkter. Det var altså ikke meningen blot at samles i artig enighed om ægteskabets traditionelle sakraments-teologi.

Hvad de nordiske biskopper blev anbefalet

Ved mødets afslutning kunne biskop Gran opregne resultatet i følgende anbefalinger. De tager ikke udelukkende sigte på

synoden i Rom, men er også tænkt som forslag til gennemførelse på lokalt nordisk initiativ.

— En officiel forlovelse bør nyde kirkelig anerkendelse i kraft af visse sakramentale træk i forholdet. Den tidligere skik med kirkelig forlovelse, f.eks. indvielse af ringene under en messe, forbønner m.v. bør genindsføres.

— Det er et stærkt ønske, at kirken tilbyder de forlovede en ægteskabsundervisning af betydelig større omfang og af bedre kvalitet, end den minimale orientering, som i dag er obligatorisk. En videregående undervisning bør også tilbydes yngre ægtefolk efter vielsen, hvor mange uforudsete spørgsmål og problemer efterhånden kan dukke op.

Også arbejdet med familiegupper især for yngre familier må styrkes og udbygges, og der bør så vidt muligt knyttes en åndelig vejleder til grupperne.

— Kirkens absolutte af-

standtagen fra provokeret abort må fastholdes, og den katolske kirke må fortsat forfægte sit standpunkt på en måde, som kan overbevise også ikke-katolikker.

— I spørgsmålet om familieplanlægning må ægtefolk selv kunne træffe en ansvarlig afgørelse under kristen inspiration. Blandt lovlige metoder til børnebegrænsning anbefales især den såkaldte naturmetode, baseret på kvindens cyklus. Hvis denne metode viser sig umulig i praksis, bør den normale konsekvens være seksuel afholdenhed, men brug af ikke abortfremkaldende præventive midler bør ikke udelukkes generelt.

— Hvad angår blandede ægteskaber skal den katolske part respektere den ikke-katolske parts frihed og religiøse overbevisning og ikke presse vedkommende til en mulig konversion. Det anbefales meget, at kirken giver den ikke-katolske part adgang til al-

tre sakramente på visse nærmere betingelser, især den at vedkommende har den i katolsk forstand rette eukaristiske tro.

— Det er først og fremmest forældrene, som har ansvaret for børnenes religiøse opdragelse. Alle andres indsats i skole, kirke osv. kan kun opfattes som et supplement. Den religiøse opdragelse skal i øvrigt have naturlig sammenhæng med den almindelige opdragelse, så der ikke opstår modstrid mellem troen på den ene side og de værdier og handlemåder, man i øvrigt anerkender på den anden side.

— Kirken bør have en klar positiv pastoral holdning til de fraskilte og senere ugyldigt gengifte, som må inddrages i menighedslivet i størst muligt omfang.

— Der må arbejdes energisk på oprettelse af rådgivningscentre for truede eller kriseramte familier, i hvert fald i de største nordiske bispedømmer, herunder Danmark. For at centrene kan få virkelig betydning, må de bemannes med tilstrækkelig kompetente personer.

Større hensyn til specielt nordiske forhold

Under mødet fremkom der et klart ønske fra størstedelen af deltagerne om, at den nordiske bispekonfe-

rence gives større selvstændighed i forholdet til Rom. Problemerne i Norden har ofte en ganske anden karakter end andre steder i verden. Som eksempel blev nævnt holdningen til ægteskab i Indien, hvor kærligheden mellem ægtefællerne slet ikke anses for at være en nødvendig betingelse, hvilket forekommer os i Norden helt uforståeligt. En verdenskirke, som skal fastsætte regler med gyldighed overalt, vil meget vanskeligt kunne forlige så store modsætninger i kulturel tradition.

De danske deltagere

De danske deltagere i pastorseminaret var foruden biskop Martensen og pater Grégoire, sr. Marie Bernard, Nyk. F. og fru Connie Probst, Charlottenlund, der fungerede som hjælpere for mødeledelsen. Endvidere deltog ægteparret Birgitte og Helge Clausen, Århus, — Erik og Veslemøy Guldaager, København, — Thor-kild og Bente Slettved, Ålborg samt fru Lone Stubkjær, Ålborg, fru Eva Nordentoft, Århus, sr. Regina König som repræsentant for den katolske ungdom, sr. Hildegard Madsen som særlig pædagogisk sagkyndig og fru Annelise Bruus, der var mødeleder ved søndagens meditation. hjj

Under mødet fremkom der et klart ønske fra størstedelen af deltagerne om, at den nordiske bispekonference gives større selvstændighed i forholdet til Rom. Problemerne i Norden har ofte en anden karakter end andre steder i verden.

Kirkedagen på Ledreborg 2. september

Omvend Jer og tro

Kl. 9.30 Ankomst ad hovedvej A1. Ca. 200 m fra »karusellen« ud for Roskilde følges skiltene til Ledreborg Indgang til slotspladsen gennem tåmet, hvor programmer uddeles. Lejlighed til skriftemål i slottets vestfløj.

Kl. 10.00 Bispemesse i parken ved havetrappen. Kl. 11.15 Den medbragte frokost spises i parken. Drikkevarer, pølser m.m. kan købes.

En bogbod findes også.

Kl. 12.15 Børnene modtages i familiesalen i slottets østfløj til leg og sport i parken.

Kl. 12.30 De voksne samles ved havetrappen til et oplæg af biskoppen om Kirkedagens tema: Omvend Jer og tro. Mk 1,15

Kl. 12.50 Gruppesamtaler i 4 sektioner på terrasseme.

Kl. 14.15 Kaffe og kage kan købes.

Kl. 15.15 Afrunding af gruppesamtalerne ved sektionsledere: Georg Høhling, Jørgen Bruun Pedersen, Lars Plum og Peter Ryom.

Derefter andagt.

Kl. 16.00 Slut. Nærmere oplysninger om Kirkedagen hos pastor Herberighs, tlf. (02) 99 07 28, bedst kl. 9-10. Spørg i sognene, om der organiseres buskørsel til Ledreborg.

På gensyn Arbejdsgruppen

Europæere uønsket

Roms kongregation for præsterne har udregnet at mere end 77 % af alle verdens præster arbejder i Europa, hvor kun de 45 % af verdens katolikker bor. Rom foreslår de europæiske biskopper et »tættere samarbejde« med biskopperne i andre verdensdele. I Latinamerika bor der f. eks. ligeledes 45 % af verdens katolikker, men de må nøjes med knap 13 % af verdens præster.

Det foreslåede samarbejde skal vel forstås som en delvis overførsel af personale. Det romerske dokument er ingen statistik men har karakter af retningslinier. Mens man læser det, tænker man uvilkårligt på den nuværende paves mange taler om afrikaniseringen af kirken i Afrika.

Kirken er i nyere tid bragt tilbage til Afrika af europæiske missionærer. I løbet af 100 år har de skabt et net af sygehuse og skoler, der betød et langt større bidrag til Afrikas udvikling end manganen en marxistisk anløben, sort revolutionsregering vil indrømme. Men disse missionærer var nu engang europæere og deres rent kirkelige indsats foregik faktisk i de fleste tilfælde under den fremmede kolonimagts beskyttelse eller med dens direkte støtte. Så snart »de hvide« blev udvist eller myrdet gik det også hårdt ud over kirkerne. Kun langsomt er der i de forløbne 20 år bygget en kirke op, der er både katolsk og afrikansk. Det mest spændende ved paven Afrika-rejse i foråret var netop dette: Jo flere levn af gamle europæiske skikke i Afrikas katolicisme paven mødte, jo mere indtrængende blev hans forsvar for dens afrikanisering.

Kongregationens dokument nævner Latinamerika. Her arbejder i forvejen i tusindvis af europæiske præster og søstre. Det er dem, der trues med udvisning, når som helst en militærjunta anser det for påkrævet. I dag sker der udvisning i Iran, i morgen måske i større dele af den kogende arabiske verden. Pavestolens holden fast ved en politisk særstatus for Jerusalem røber kirkens utryghed ved byens nuværende »åbenhed for alle«, for denne åbenhed indeholder ingen garanti for ikke-israelske statsborgeres ret til fremtiden at bo og arbejde i dette land. Gæstfrihed i dag er noget andet end rettigheder i morgen og den hænger nøje sammen med skiftende politiske sympatier. I denne sammenhæng er Europa kun en politisk faktor og derfor kan europæeres tilstedeværelse i et land hænge i en meget tynd tråd.

Så længe Rom siger nej til gifte eller kvindelige præster er kongregationen naturligvis nødt til at søge andre løsninger for den tiltagende præstemangel i hele verden. Den romerske kongregation, der foreslår »mere tillid til Helligånden og megen bøn« hos dem, der er præst i dag, kan dog ikke have glemt at tage den »uønskethed«, som rammer flere og flere europæere i store dele af verden, med i sine overvejelser, da den formulerede sine retningslinier.

Hvordan ser den selv en intensivering af samarbejdet fra Europas side blive ført ud i praksis?

Willem Wuyts

Døden som fuldendelse

Ordenssøstre i Norden taler om alderdom, død og opstandelse

60 ordenssøstre fra hele Norden deltog i Haus Ohrbeck i Georgsmarienhütte, bispedømme Osnabrück, i en studie-uge om en kristen tolkning og oplevelse af alderdom, død og opstandelse. Det var Ansgar-Werk i Osnabrück, der stod som indbyder og vært.

Teologen Barbara Albrecht fra Belm tog den hellige Hildegard von Bingen syns udgangspunkt for et kristent billede af »de sidste tider« (eskatologi). Hun sammenlignede perspektiverne i Guds løfte om en fremtid »i herlighed« med alternative, menneskeskabte fremtidsidealer om et »paradis«.

Husbesøg og nabobesøg

I denne sammenhæng gennemgik hun marxismens fremtidsstro som en »sækulariseret eskatologi«.

Gerontologi er den videnskab, der studerer al-

derdommens medicinske og psykologiske problemer. Gerontologen søster Elli Heesch fra Hamburg skildrede det at blive ældre som en begivenhed, der skal opleves som en be-

vidst modningsproces hen imod døden, der ikke frygtes som livets afslutning, men som dets fuldendelse.

Mange søsterfællesskaber erfarer på egen krop, at de ældes som kommunitet, der er ved at dø ud. Her trænger ikke blot den enkelte aldrende søster til forståelse, hele gruppens psykologi påvirkes af den stigende alder. Dr. Elli Heesch efterlyste i denne sammenhæng mere fagkyndig bistand til at hjælpe

disse grupper i deres svære møde med »det sidste«.

Også i menighedssammenhæng er der brug for en bedre uddannelse til at forstå alderdommens problemer. Husbesøg og nabobesøg skal prioriteres højere, og enden til at besøge, at vente, at lytte skal man have lært som barn, hvis man vil undgå, at den mangler, når man er blevet voksen — og gammel selv, mente søster Heesch.

Nyt om præster og deres embede

Pastor Dietrich Timmermann er fra 1. august 1980 og for en periode af 3 år udnævnt til sognepræst for Skt. Ansgars Kirke i København.

Fra samme dato og for en periode af 3 år er pater Knud Aage Nielsen udnævnt til sognepræst for Skt. Nikolaj Kirke i Hvidovre.

Jesu Hjerter Kirke i København får også pr. 1. august ny sognepræst. Pater Karl Linde er udnævnt for en periode på 3 år.

Ved Skt. Albani Kirke er pater Franz Hauser,

C.ss.R. blevet sognepræst pr. 1. august og for en periode af 3 år. Ny andenpræst ved samme kirke er Jerzy Gorowski, C.ss.R., også for en periode af 3 år.

Pater Herman Legut, O.F.M.Conv. vil fra 1. august i år og 1 år frem varetage den præstelige betjening ved Skt. Birgittas Kirke i Maribo.

Pater Laurits Brunicardi C.ss.R. embedsperiode som præst for de tysktalende katolikker i Storkøbenhavn er fra 1. august i år forlænget for en periode på 1 år.

Pater Karl Linde

Pastor Kjeld Geertz-Hansens embedsperiode for de fransktalende katolikker i Storkøbenhavn er forlænget med 1 år fra 1. oktober.

Fælleskirkelig studieuge på Løgum Kloster Højskole

For 3. gang siden 1972 organiserede Katolske Søstres Fællesråd sammen med Daikonisestiftelsen i København et fælleskirkeligt kursus på Løgumkloster Højskole, i ugen 4.-9. august. Temaet var »Menneske først«. Katolske indlæg til fælles drøftelse blev bragt af bl. a. præsterne Jørgen Hviid (Meditation til at opbygge en menneskelighed) og Willem Wuyts (Kirkens sociale og politiske ansvar for fremtiden) mens broder Frans Van Haaren ledede flere af ugens bibelmeditationer. Billedet viser et udsnit af de over 50 intenst arbejdende deltagere i »pyramiden«. Foto W. Wuyts.

Pavestolen er også aktiv i kvindepolitik

Samtale med det danske medlem af Pavestolens officielle delegation ved FNs kvindekongress i København

Som bekendt deltog også Pavestolen i FN's kvindekongress i København med en officiel delegation. Et af delegationens medlemmer var Inger Saxild, biskopkontorets daglige leder, som »katolsk orientering« havde en samtale med efter konferencens afslutning.

På spørgsmålet om, hvorfor Vatikanet i det hele taget var med på konferencen, der jo på ingen måde havde karakter af kirkeligt møde, siger Inger Saxild: — Vatikanet er jo foruden kirkelig myndighed også en verdenslig organisation eller stat med folkeretslig anerkendelse. Det giver sig bl.a. udslag i, at Pavestolen har diplomatiske forbindelser med en række andre lande. Som verdenslig stat er Vatikanet også medlem af FN med en permanent repræsentation ved FN's hovedkvarter i New York. Til alle FN's konferencer og møder kan Vatikanet derfor sende delegationer, der har stem-

meret ligesom FN's øvrige medlemmer.

På kvindekongressen i København viste delegationen ved sin sammensætning, at den repræsenterede en verdenskirke, idet den bestod af medlemmer fra alle kontinenter og både gejstlige, ordens- og lægfolk, mænd og kvinder. Delegationens leder var den nyudnævnte formand for det internationale lægmandsråd, biskop Paul J. Cordes.

Hvordan kom så Pavestolens deltagelse til udtryk?

Mange kontakter til andre deltagere

— Ja, vi deltog altså på lige fod med de andre nationale delegationer, fortæller Inger Saxild, — såvel i plenarforsamlingen som i de 3 hovedkomiteer. Vi kom med indlæg i diskussionerne, og vi var med i afstemningerne.

Under den indledende generaldebat havde biskop Cordes et 15-20 minutters

langt indlæg, hvor han redegjorde for Pavestolens grundlæggende holdning til konferencens tema.

I komite-arbejdet stillede vi en række forslag og var enkelte gange også med-forslagsstillere til resolutioner om forbedring af de dårligst stillede kvinders forhold. Derimod holdt vi os ude fra diskussioner om rent politiske emner, men vi var hver gang aktive, når det drejede sig om sociale, humanitære, moralske og etiske spørgsmål.

Er det dit indtryk, at man lagde synderligt mærke til Pavestolens stemme i den meget store forsamling?

— Jo, jeg synes nok, at det første indlæg i plenarforsamlingen blev påhørt med interesse. Flere medlemmer fra de andre delegationer bad også bagefter om at få et skriftligt eksemplar af indlægget.

I komite-arbejdet blev vi også flere gange rådspurgt af andre konferencedelta-

Inger Saxild var med i Vatikanets delegation på kvindekongressen i København.

gere om Vatikanets holdning til konkrete spørgsmål, og så var der mange katolikker blandt deltagerne, som gav udtryk for deres glæde over at se katolske gejstlige være med på konferencen. I øvrigt havde både lederen af vores delegation og vi selv lejlighed til at knytte en mængde kontakter med andre deltagere.

Blev Pavestolens holdning til mange af de forelagte emner respekteret, og tror du, at Vatikanets synspunkter havde nogen effekt?

— Sådan noget er jo al-

tid lidt svært at svare på. Biskop Cordes gav i hvert fald en klar begrundelse for, hvorfor Vatikanet i lighed med en række andre delegationer afholdt sig fra at stemme efter den afsluttende diskussion om handlingsprogrammet for den sidste halvdel af kvinde-tiåret. Samtidig udsendte delegationen en pressemeddelelse om sin vurdering af konferencen. (Denne meddelelse er refereret andetsteds i dette nummer. Red.) Men, fortæller Inger Saxild, det endelige resultat af kvindekongressen kan natur-

tid lidt svært at svare på. Biskop Cordes gav i hvert fald en klar begrundelse for, hvorfor Vatikanet i lighed med en række andre delegationer afholdt sig fra at stemme efter den afsluttende diskussion om handlingsprogrammet for den sidste halvdel af kvinde-tiåret. Samtidig udsendte delegationen en pressemeddelelse om sin vurdering af konferencen. (Denne meddelelse er refereret andetsteds i dette nummer. Red.) Men, fortæller Inger Saxild, det endelige resultat af kvindekongressen kan natur-

ligvis først opgøres, når det internationale kvinde-tiår afsluttes i 1985, og man så kan se i hvilket omfang det vedtagne handlingsprogram er ført ud i livet.

Latinsk højmesse i Domkirken

Inger Saxild tilføjer, at der blandt de organisationer, der har observatørstatus ved FN, og som også deltog i kvindekongressen, er det naturligt at nævne WUCWO (Verdensunionen af katolske kvindeorganisationer), som var talstærkt til stede med en gruppe ledet af præsidenten, Mrs. Elizabeth Lovatt-Dolan.

Dagen før konferencens åbning fejrede biskop Hans L. Martensen sammen med næstformanden for Vatikanets delegation, James McHugh en latinsk højmesse i Skt. Ansgars kirke, hvor også delegationens øvrige medlemmer, WUCWO-gruppen og medlemmer af DKKF deltog. Bagefter afholdt DKKF en reception i Skt. Ansgars kirkes menigheds-sal.

Under konferencen blev der desuden afholdt 4 møder, hvor WUCWO's delegerede og danske katolske kvinder havde lejlighed til at drøfte konferencens forløb med Vatikanets delegation. Her deltog ligeledes enkelte katolske delegerede fra andre medlemsstater. hjj

Hvorfor pavestolen undlod at stemme for FN's handlingsprogram på FN's kvindekongress

København (KO) — Pavestolen undlod at stemme for forslaget til handlingsprogrammet på FN's kvindekongress i København af 3 grunde:

For det første finder man ikke, at handlingsprogrammet klart nok afspejler og effektivt tolker FN's mål for den sidste halvdel af kvinde-tiåret om den »totale udvikling« og »Hele fuldkommengørelse« af menneskets personlige og kollektive liv.

Det generelle indhold i forslaget til handlingsprogrammet har for det andet en tendens til at begrænse kvindens deltagelse alene til de områder, der drejer sig om økonomi. Den økonomiske udvikling er ganske vist uhyre vigtig, siger biskop Paul Josef Cordes i en pressemeddelelse, som Pavestolens delegation udsendte umiddelbart efter konferencens afslut-

ning, men handlingsprogrammet nævner ikke kvindens muligheder for at yde et bidrag på andre områder af den menneskelige og samfundsmæssige udvikling.

For det tredje burde handlingsprogrammet afspejle et andet og både mere omfattende og dyberegående syn på familien.

Selv med et minimum af realistisk sans kan man ikke se bort fra, at familiemiljøet udgør en grundlæggende dimension i menneskelivet. Hvis det er vigtigt, fortsætter biskop Cordes, at påvirke kvinder til større deltagelse i samfundslivet og tilskynde mænd til større deltagelse i familielivet, så er det også vigtigt at huske, at familien er kilden til menneskets egentlige vækst, — en vækst, som har konsekvenser inden for ethvert område af samfundslivet.

Hvis man på nogen måde svækker familiens stilling eller nedvurderer dens betydning, ignorerer man selve grundlaget for at virkeliggøre de store mål, der er sat for FN's kvinde-tiår.

Mand og kvinde i familien

Det er først og fremmest i familien, at mand og kvinde lærer at forstå hinandens ligeværdighed og erfarer den gensidige berigelse ved deres forskelligheder. Det er i familien, at mand og kvinde får lejlighed til at udvikle deres personlige egenskaber i et medmenneskeligt fællesskab. Det er i familien, at mand og kvinde gradvis opdrages til at leve i en fred, der bygger på frihed, gensidig respekt og kærlighed.

Ud fra dette har Vatikanets delegation måttet for-

beholde sig sin stilling også til de anbefalinger om familieplanlægning, som indgår i handlingsprogrammet. Disse anbefalinger kan nemlig »føre til ukritisk brug af metoder, der krænker menneskets værdighed og svækker et ansvarligt forældreskab«.

Pressemeddelelsen slutter med at fremhæve, hvor vigtigt det er at værdsætte kvindens betydningsfulde og enestående rolle, en rolle, der bedst kan udøves i partnerskab med manden, enten det sker i en families fortrolige atmosfære eller på et større socialt eller politisk område. Det er kvinden, der skal forme, nære, begejstre og inspirere de nye generationer til at bygge en verden i overensstemmelse med det mål, der er sat for FN's kvinde-tiår.

Pavestolens delegation

indleder i øvrigt sin meddelelse med at udtrykke glæde over, at Vatikanet har kunnet deltage i konferencen og dens drøftelse af handlingsprogrammet. Pavestolen lægger stor vægt på kvinde-tiårets betydningsfulde mål om lighed, udvikling og fred og på konferencens bestræbelser på at klargøre målene mere praktisk i arbejdet vedrørende kvinders sundhed, beskæftigelse og uddannelse.

Støtter kvinder

Under de intense diskussioner på konferencen kunne man konstatere vidt forskellige opfattelser af de politiske og økonomiske forhold verden over.

I den forbindelse gør Pavestolens delegation opmærksom på, at den først og fremmest er interesseret i de menneskelige værdier, i etiske eller moralske

spørgsmål i erkendelse af den åndelige dimension i mennesket, kvinde såvel som mand, som er afgørende for opnåelsen af lighed, udvikling og fred. Når delegationen afstod fra at stemme, er det også for derved at vise, at den ikke kan godtage eller støtte forslag, hvor det ene eller andet af de omstridte spørgsmål forbliver uløste.

Vatikanets delegation ønsker dog i særlig grad at støtte forslagene om kvinder i specielt vanskelige situationer: Kvinden i fattigdom og underudvikling, indvandrere og flygtninge, kvinder i landdistrikter og kvinder, der lider under diskrimination, handicappede eller uarbejdsdygtige kvinder, de gamle og de ensomme og de kvinder, der er ofre for påtvunget prostitution eller andre former for vold.

20 år Enhedssekretariat

af kardinal Jan Willebrands

Det er med god grund, at man kun tøvende taler om et jubilæum, men alligevel fortjener tyve årsdagen for enhedssekretariatets grundlæggelse at erindres mere end flygtigt. Netop i en tid, der stadig griber efter alt, hvad der er nyt, og hastigt sluger det nyeste, dør erindringen hurtigt, og det er sjældent, at der vises taknemlighed over for gårdsagen. Et kort hvil ved vejen behøver på ingen måde føre til, at man kun ser tilbage med tilfredshed. Det kan derimod danne en passende anledning til i et tilbageblik over den tilbagelagte vej at overveje situationen og spejde efter nye horisonter.

Da pave Johannes XXIII halvandet år efter at have bebudet Det andet Vatikankoncil med sit motu proprio »Superno Dei Nutu« af 5. juni 1960 nedsatte elleve kommissioner til at forberede konciliet, oprettede han efter samme model »et særligt gremium, hhv. sekretariatet«, der helt lå inden for det kommende koncils morgengry og perspektiv.

Kardinal A. Bea

Dette nye organ blev skabt for »endnu mere« at vise de fra den apostolske stol adskilte kristne »vor kærlighed og vor velvilje«. Med udnævnelsen af kardinal Augustin Bea som »moderator« for Sekretariatet for de kristnes Enhed, som det snart kom til at hedde, betroede paven ikke blot tillidsfuldt et højt begavet og hjertensgodt menneske alle sine inten-

tioner, men markerede hermed også i omrids et program: Kærligheden til Kristus og til hans bibelske ord, skulle danne det dybe fundament, hvorpå alt arbejde for at nå til de kristnes enhed skulle bygge.

Det drejede sig om at finde vej ind i et nyt land, eller bedre sagt om at bane helt nye veje, ad hvilke hele den katolske kirke kunne føres sikkert ind i den økumeniske bevægelse. Sekretariatets grundlæggelses- og opbygningsfase kan allerede i dag betragtes som et kirkehistorisk fremragende kapitel både med hensyn til konciliet og derudover. Store dele af den splittede kristenheds udtalte eller stille forhåbninger samlede sig snart om dette romerske kurieorgan. Faktisk lykkedes det for det unge organ i stadigt tiltagende grad at blive et forum, hvor mennesker mødtes, teologiske samtaler fandt sted og mangfoldige økumeniske initiativer »sattes i gang«.

Sekretariatet må både hvad indre og ydre opbygning angår holde trit med de voksende udfordringer. Jeg selv har fået lov til næsten fra den første stund at arbejde med i tjenesten for at opfylde de store opgaver, der blev stillet. Det krævede dengang en meget stor indsats at forberede konciliet, at udarbejde tematiske passende dokumenter til forelæggelse på konciliet (økumenisme dekret, erklæring om religionsfrihed, erklæring om de ikke-kristne religioner, medansvar for konstitutionen om åbenbaringen) omsorgen for de ikke-katolske delegerede observatører samt det stadige arbejde for at forny hhv. styrke den økumeniske bevidsthed ved og i alle koncilets foretagender. Det drejede sig om de såkaldte gennemgående perspektiver i alle den katolske kirkes livsytringer i forbin-

delse med dette afgørende kirkemøde — også selv om de ikke altid udtrykkeligt blev nævnt.

Hvad der blev begyndt i »kairos«, kunne på grund af sin egen dynamik ikke ophæves efter konciliet. 3. januar 1966 stadfæstede pave Paul VI sekretariatet inden for vor kirkes hidtidige eksisterende struktur og gav dermed klart udtryk for kirkens uigenkaldelige vilje til i fuld udstrækning og målbevidst at arbejde på at opfylde Herrens befaling om de kristnes enhed.

Eneste mulige vej

I de femten år, der er gået siden koncilets afslutning, har enhedssekretariatet i en næsten uoverskuelig mængde af aktiviteter arbejdet på at udfolde, udføre og videreføre, hvad der var grundlagt i koncilets ånd og ord. Arbejdet kan betragtes under tre synspunkter:

— 1: Sekretariatet be-

tragter det som sin opgave eftertrykkeligt og bestandigt at fremme og lede den principielle økumeniske orientering og grundholdning i alle dele af verdenskirken og på alle planer — efter koncilets anvisning.

— 2: Det skal drage omsorg for økumeniske kontakter og møder som kristen broderånd kræver det. Af særlig betydning er planlægningen og gennemførelsen af den katolske kirkes dialog med de adskilte kirker og kirkesamfund, med disse konfessioners sammenslutninger på verdensplan samt med Kirkernes Verdensråd. Således foregår der siden koncilets afslutning bilaterale samtaler bl.a. med det anglikanske fællesskab, med det lutherske og det Reformerte Verdensforbund. Den officielle dialog med pan-ortodoksien (alle de ortodokse kirker) er netop begyndt.

— 3: Enhedssekretariatet viser, som et af den romerske kuries organer, også interesse for pavestolens forskellige departementer, som står til pavens tjeneste med ledelsen af kirken, og stræber efter at holde den økumeniske ansvarsbevidsthed og ansvarlighed levende i dem i overensstemmelse med Det andet Vatikankoncils vilje.

Hvis man spørger mig om fremtidsperspektiverne, så ønsker jeg at udtale det håb, at enhedssekretariatet må forblive tro over for den vej, der er anvist det fra begyndelsen af. De allerede nævnte store arbejdsområder skal også i fremtiden dyrkes, selv om de konkrete metoder til at så og høste altid må efterprøves på ny under hensyntagen til de relativt kortvarige erfaringer. Vi ved alle, hvor svage og ringe alle menneskelige anstrengelser er i forhold til vor tro, og at de kristnes enhed først og fremmest er Guds

gave. De kristne må også i vor hæsblæsende tid lære, at den, der sår, ikke er den samme som den, der høster.

Ligesom det har været i de sidste to årtier, så vil et sådant organ, der som enhedssekretariatet er blevet til ved Helligåndens impuls, både før og siden være et tegn på vor kirkes lidelse og kristendommens splittelse, men samtidigt også et helt synligt symbol på, at kirkens samvittighed er blevet rusket vågen, og på, at dens håb om at nå til enhed stadigt er ubrudt.

Kardinal Augustin Bea, Enhedssekretariatets store inspirator (t.h.) i samtale med professor Schlink fra EKD, Tysklands Evangeliske Kirkeråd.

Luthersk kommission i USA roser katolsk vilje til dialog

Augsburg (NC) — Den katolske indstilling til den internationale romersk-katolsk/lutherske dialog er »mere gunstig end nogen sinde tidligere«, siger den lutherske professor George Lindbeck fra USA, der er den ene af de to præsidenter (biskop Martensen er den anden, red.) for den fælles lutherske kommission der er nedsat af Enhedssekretariatet i Rom og det Lutherske Verdensforbund.

Lindbeck fremsatte sine udtalelser i anledning af, at der i kommissionens dokument »Alle under én Kristus«, gives en fælles vurdering af Augsburgerkonfessionen.

»Efter 450 års tavshed«, siger Lindbeck, har Rom for første gang taget stilling til en reformatorisk konfession, og denne konfession er den vigtigste.

Den er den officielle basis for de lutherske kirker — og den stilling den katolske kirke har taget til den er principielt set velvillig. Dette er et meget stort fremskridt, og det går på

ingen måde ud over, hvad Det andet Vatikankoncils dekret om økumenisme siger, men er netop en konkret anvendelse af dette principper på en aktuell konfession og over for lutherdommen.

Ingen tegn på økumenisk afmatning

Lindbeck siger, at den for lutheraner vigtigste sætning findes i den fælles udtalelse om Augsburgerkonfessionen, der blev udsendt marts i år, hvor der står: »Alene af nåde og i troen på Kristi frelsergerning, ikke på grund af vor fortjeneste, bliver vi antaget og modtaget af Gud i Helligånden, der fornyer vore hjarter, og gør os i stand til og kalder os til gode gerninger«. Professor Lindbeck tilføjede: »Luther ville have været mere end tilfreds dermed«. Samtidigt bemærkede han dog, at der er en vis modsætning mellem hans bedømmelse af udviklingen og pave Johannes Paul II's »ry for at være uøkumenisk«.

Imidlertid mener han, at

der dog ingen tegn er på, at den officielt støttede dialog »er ved at afmattes eller gå langsommere fra katolsk side, siden pave Paul VI's tid, dvs. i de sidste to år.

Alligevel advarer Lindbeck mod at vente alt for store fremskridt inden for de romersk-katolsk/lutherske dialog. »Vi er måske ved begyndelsen af en periode, hvor de centrale romerske myndigheder tilstræber dialoger, måske især med den østlige ortodoksi, med anglikanerne og lutheranerne, og det måske endnu mere alvorligt end tidligere. Men samtidigt er det, som om den katolske kirkes fremgangsmåde på verdensplan går i en retning, der for os synes at være den forkerte«.

I den forbindelse nævnedes han tilfældene med de to teologer, dominikaneren p. Edward Schillebeeckx og Hans Küng, og flere af pavens udtalelser. Han sagde, at dette er udviklinger, der foruroliger mange protestanter.

Lindbeck sagde om lutheranerne, at de på en måde er som en bro mellem den katolske kirke og andre protestanter. Hvis protestanter skal lære, hvordan man kan være både evangelisk og katolsk, må lutheranerne vise vejen. Derfor er »dialogen med Rom for os en lejlighed til ikke blot at tjene den katolske kirke og os selv, men også protestantismen som helhed«.

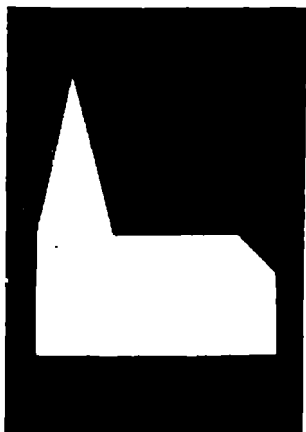
Vigtigt at samordne alle dialoger

Efter Lindbecks mening er det et stort og vigtigt problem at samordne alle de dialoger, der foregår mellem forskellige kirkesamfund. Anglikanere, lutheranere, ortodokse og romersk-katolske er »de eneste fire verdenskirkesamfund, der kan forventes at bevæge sig fremad i en overskuelig fremtid — lad os sige den næste generation — mod at få et indbyrdes søsterkirke forhold til hinanden. Denne bevægelse må dog koordineres, hvis den ikke skal slå fejl«.

Presbyterianere forlader Kirkernes Verdensråd

(KIPA) — Irlands presbyterianiske kirke har besluttet at træde ud af Kirkernes Verdensråd i Geneve. Som grund herfor angiver de irske presbyterianere, at Kirkernes Verdensråds

enhedsbestræbelser ikke længere bygger på Bibelen. Den højreorienterede protestantiske kirke beskylder Kirkernes Verdensråd for marxistiske tilbøjeligheder.

Orientering fra sognene

SEPTEMBER

På disse sider bringer vi en gang om måneden i de ulige numre sognenes kalender for en hel måned ad gangen. Sidste frist for modtagelse af manuskript til nr. 15, der udkommer 24.9. 1980 er mandag den 8.9. 1980 (for oktober 1980). Manuskriptene bedes sendt til Kirsten Szarafin på »katolsk orientering«s redaktion på Bispekontoret.

KØBENHAVN

Skt. Andreas Kirke

Kollegievej 2, Charlottenlund
Tlf.: (01) 64 30 39 mandag til torsdag kl. 9-12, fredag kl. 9-11. Sognepræsten tlf. (01) 64 04 22 (bedst kl. 9-10).

Gudstjenestetider:

Søndage: Kl. 8: messe. Kl. 10.30: højmesse.

Mandag kl. 6.30: Messe hos søstrene.

Tirsdag kl. 19.30: Messe. Onsdag kl. 8: Skolemesse (Kl. 17: undertiden messe hos søstrene). Torsdag kl. 8 Laudes. Fredag kl. 11.30 Messe. Lørdag kl. 11.30: Messe.

Lørdag d. 6. Menighedsrådets retrætedag. Messen kl. 11.30 bortfalder. Kl. 19.30-21.30: Tilbedelse af Altrets Sakramente.

Søndag d. 7. Kl. 8: Messe. Kl. 10.30: Familiemesse og sognedag.

Lørdag d. 13. Messen kl. 11.30 erstattes muligvis af en Ordets gudstjeneste.

Sogndage: Der afholdes sogndage den 7. sept., 5. okt., 2. nov., 7. dec. over temaet: evangelisering i dag. Sogndage begynder med familiemesse kl. 10.30. Der er fælles frokost (medbragt mad og drikke), samtaler og undervisning omkring dagens tema. Sogndagene er åbne for alle.

Trosbekræftelse: Unge fra sognet, der ønsker at bekræfte deres tro på Kristus Påskenat d. 18.4. 1981, opfordres til at henvende sig personligt til sognepræsten inden 15. september.

Firmelse: Børn, unge og voksne, der endnu ikke har modtaget firmelsens sakramente, og som ønsker at modtage det, bedes henvende sig til sognepræsten inden 15. september.

Katolsk religionsundervisning for børn i ikke-katolske skoler: Orienterende forældremøde d. 3. sept. kl. 19.30 i kaffestuen.

Ungdomsarbejde for 6-12-årige (Mini-KUK) hver onsdag kl. 18.30-20.

Ungdomsarbejde for 13-15-årige og 16 år og opefter: Er du interesseret, så henvend dig til sognepræsten.

Skt. Annæ Kirke

Hans Bogbinders Alle 2, 2300 København S. (01) 58 41 02 sognepræstens kontor: tirsdag og torsdag: 18-19 onsdag og fredag: 11-12. Derudover efter aftale: telefon (01) 58 21 02. Øvrige præster: Engelsk hver søndag kl. 19.

Faste messetider:

I kirken — søndage:

Kl. 8.30 og 10 (efter disse messer kirkekaffe i den lille sal).

1. søndag i måneden kl. 11.30 familiemesse.

Polsk: 2., 3. og 4. søndag kl. 11.30.

Engelsk hver søndag kl. 19.

Skt. Annæ Hjem kl. 11.
Dragør kl. 9.30.

Hverdage:

I kirken: Kl. 8.

Hver lørdag også kl. 17 (engelsk)

Hver første fredag desuden kl. 19.

Skt. Annæ Hjem: kl. 9.

Hver torsdag kl. 19: Aftenmesse med novene.

Søndag d. 31. august: Vi deltager i Kirkedagen på Ledreborg. Der går bus fra kirken kl. 8.45. Tilmelding sluttet den 24/8. Forhør Dem på sognekontoret, om der er ledige pladser.

Fredag d. 5.: Jesu Hjerne-fredag: messe kl. 8 og kl. 19.

Søndag d. 7.: Kl. 11.30 familiemesse/høstgudstjeneste

Mandag d. 8.: Festen for Mariæ fødsel. Aftenmesse kl. 19.

Mandag d. 15.: Festen for Maria, smerternes moder. Aftenmesse kl. 19.

Søndag d. 21.: kl. 10 latinsk højmesse.

Onsdag d. 10. og d. 24.: De ældres klub kl. 14. Messe i huskapellet kl. 16.

Jubilæum:

Vi ønsker Sr. Barbara hjertelig tillykke med de 25 år på St. Annæ Skole d. 15/8.

Skt. Ansgars Kirke

Bredgade 64, 1260 København K. Tlf. (01) 13 37 62.

Messtider:

Søndage: kl. 8: reciteret messe. Kl. 10: Højmesse.

Hverdage: Alle dage kl. 8. Tirsdag og torsdag tillige kl. 16.30.

Lørdage: Kl. 17 med prædiken (gælder som søndagsmesse). Messen efterfølges kl. 17.45 af Rosenkransandagt.

Onsdag d. 3. kl. 10: Messe for ældre med efterfølgende samvær i menighedssalen.

Fredag d. 5. kl. 16.30: Messe med efterfølgende tilbedelse og sakramental velsignelse kl. 17.45.

Søndag d. 7. Domkirkens konsekration. Kl. 10: Højmesse. Biskop Hans L. Martensen indsætter pastor D. Timmermann som sognepræst. Bagefter bliver der lejlighed til at hilse på den nye sognepræst i menighedssalen.

Søndag d. 14. kl. 10: Familiemesse med efterfølgende kirkekaffe i menighedssalen.

Onsdag d. 17. kl. 10: Messe for ældre med efterfølgende samvær i menighedssalen.

Søndag d. 21. kl. 10: Latinsk højmesse.

Søndag d. 28. kl. 10: Dansk højmesse.

Skt. Antoni Kirke

Frederikssundsvej 225, 2700 Brønshøj, tlf.: (01) 28 17 00.

Præsterne træffes på telefon (02) 94 76 94, menighedsrådets formand H. Heine-meier på telf. (01) 74 13 05.

Messtider:

Tirsdag kl. 10.00 onsdag og fredag kl. 19.00 og søndag kl. 8.30 og 10.30.

Fredag d. 5. Kl. 18.30 tilbedelse indtil messen kl. 19.00.

Søndag d. 7. Ingen familiemesse (men se næste søndag).

Søndag d. 14. Sommermarked:

Efter messen kl. 8.30 er markeds-kroen parat med morgenkaffen, og loppetorvet åbner salget.

Kl. 10.30 er der ungdomsmesse med musik ved Søren Jensen & Co. Efter denne messe åbner også tombolaer og kroen har lækker smørrebrød parat.

Skt. Augustins Kirke

Jagtvej 183, 2100 Ø.

Hverdage: kl. 7.30: Messe (i huskapellet, adgang gennem kirken)

Lørdag kl. 16.45: Messe (i huskapellet)

Søndage: kl. 9: Højmesse. Kl. 10: (1. og 3. søndag) messe på tysk (huskapel). Kl. 11: Messe på italiensk. Kl. 12: Messe på spansk.

Jesu Hjerne Kirke

Stenosgade 4A, 1616 København V.

Tlf. (01) 24 65 80, sognepræsten og kontor (kontor mandag og fredag kl. 00.00-12.00). Øvrige præster: Tlf. (01) 21 85 88.

Messtider: Hverdage kl. 7.00, 8.15 og 17.00 (ikke lørdage).

Hver lørdag kl. 18.00: Engelsk messe.

Hver søndag kl. 7.00, 8.30, 10.00 (latinsk højmesse), 11.30 (salmemesse), 20.00.

OBS. Ny messtid for den kroatiske messe. Se nedenfor.

Lejlighed til skriftemål: Hver fredag kl. 16.30-17.00 (1. fredag 16-17).

Fællesbøn for kommuniteter og menighed: Mandag og torsdag kl. 17.35. Lørdag kl. 17.30: Komplet på dansk.

Katolsk Information i Niels Steensens Bibliotek Stenosgade 9. Hver søndag kl. 11-13. Kirkekaffe, salg af bøger og tidskrifter, alt informationsmateriale samt udlån fra biblioteket.

Tirsdag d. 2. kl. 15.30 Kongregationsmøde i kirken.

Fredag d. 5. Jesu Hjerne Fredag. Det hellige sakramente udstilles kl. 16.00. Indvielse til Jesu Hjerne og sakramental velsignelse kl. 16.45. Messe kl. 17.00.

Lørdag d. 6. kl. 16.30 Messe på polsk. Derefter kirkekaffe.

Søndag d. 14. kl. 18.00 Messe på kroatiske. Derefter kirkekaffe.

Tirsdag d. 16. kl. 14.30 Møde for de ældre i den Grønne Sal.

Søndag d. 28. kl. 8.30 Kongregationsmessen i kirken.

Vor Kirkemusikfond (Giro 5 02 01 71) har gavn af Deres brugte frimærker. Riv dem af og læg dem i kassen i våbenhuset. Mange tak!

Kirkekoret har brug for nye sangere, især mænd. Til november skal vor sidste bas rejse. Hvis De har lyst at være med, så ring til kirkekontoret 24 65 80 eller til organisten Poul Simon, 14 01 60.

Møder: Hver tirsdag kl. 18.30-19.45 møde for ulveflokkene »Danerne«.

Hver torsdag kl. 18.30-20.30 Minikatakomberne (ungdomsklubben for de 10-13 årige).

Religionsundervisning for børn, som ikke går på katolske skoler, gives i præstegår-

den. Tilmeld børnene til sognekontoret, telf. 24 65 80.

Niels Steensens Bibliotek samler katolske bøger til et fremtidigt bogudsalg. Bøger kan afleveres i porten i Stenosgade 4.

Johanneskirken

Vandtårnsvej 7-9, 2860 Søborg, telf. (01) 69 03 01 tirsdag og lørdag kl. 10-12, torsdag kl. 15.30-16.30.

Konstitueret sognepræst: Lars Messerschmidt, telf.: (01) 64 04 22, torsdag 15.30-16.30: (01) 69 03 01.

Gudstjenestetider:

Søndag kl. 9.30: Højmesse.

Torsdag kl. 17. Messe.

Gennemgang af den kristne tro hver 2. torsdag fra 4. september kl. 20-21.30 8 aftener, sidste gang 11.12.

Alle er velkomne, men tilmelding nødvendig til pastor Messerschmidt senest 1. aften. Katolsk religionsundervisning for børn og unge, der ikke går i katolsk skole: hver torsdag kl. 15-16. (ev. 15.30-16.30).. Første gang 18.9, forældrene indbydes til

Forældremøde onsdag d. 10.9. kl. 19.30.

Skt. Knud Lavards Kirke

Lyngbygårdsvej 1, 2800 Lyngby, tlf. Pastor G. Uttenthal Nibler: (02) 87 77 12.

Kirkekontoret: (02) 87 29 35, mandag-fredag kl. 9 til 11.

Oplysning om gudstjenestetider også tlf.: (02) 87 22 23 (Darville).

Hverdagsmesser:

Mandag kl. 12.00, tirsdag kl. 11.30, onsdag kl. 9.00, torsdag kl. 19.00, fredag kl. 12.00.

Alle lørdage: Messe kl. 17.00 (Søndagsmesse).

Søndag den 7.: Familiemesse kl. 9.30. Højmesse kl. 11.00.

Søndag den 14.: Højmesse kl. 11.00.

Søndag den 21.: Familiemesse kl. 9.30. Højmesse kl. 11.00.

Tirsdag den 23.: Ældreklubben deltager i messen kl. 11.30 — derefter samvær.

Søndag den 28.: Højmesse kl. 11.00.

Skt. Mariæ Kirke

Jens Jessensvej 5, 2000 København F., tlf. (01) 71 53 35.

Sognepræst L. A. Dorn S. J. Tlf. (01) 71 53 35. Bedst kl. 11-12 og 18-19 mandag undtaget.

Sædvanlige messtider:

Søndage: Reciteret messe kl. 8.00. Højmesse kl. 11.00.

Hverdage: kl. 6.45 og 8.00. Tirsdag også kl. 9.30. Første fredag kl. 19.30.

Fredag d. 5.: kl. 19. Sakramental andagt, og aftenmesse ca. kl. 19.30.

Lørdag d. 6.: kl. 9.30 Børnenes religionsundervisning, som fortsætter hver lørdag.

Søndag d. 14.: kl. 11. Familiemesse.

Tirsdag d. 23.: kl. 19.45. Kursus »Paulus« — se rubrikken »Møder og Arrangementer«.

Skt. Nikolaj Kirke

Strøbyvej 2, 2650 Hvidovre (01) 78 27 90. Sognepræst, pater Knud Aage Nielsen S. J.

Træffetid: Hverdage 10-12, bopælen Jens

Jessensvej 5, 2000-F. Tlf. (01) 71 79 66.
 Lørdag-søndag sognekoret, Strøbyvej 2, før og efter messerne.
 Pastoralassistent Jørgen Erichsen, Strøbyvej 2. Tlf. (01) 78 27 90.

Særlige messetider:

Lørdag aftenmesse kl. 17.00.
 Søndag højmesse kl. 10.00.

Religionsundervisning for børnene genoptages i september. Man bedes henvende sig til pastoralassistenten snarest muligt.

Sakramentskirken

Nørrebrogade 27 C II 2200 København N.
 Tlf. (01) 39 53 80, kontoret kl. 11-13, undtagen torsdag og lørdag.
 Pastor d'Auchamp kl. 9-10 tlf. (01) 35 68 25. Tirsdag til fredag.

Mettetider

Mandag-fredag kl. 18.30. Fredag slutter messen med tilbedelse foran Sakramentet.
 Lørdag kl. 17: Søndagsmesse
 Søndag kl. 10: Højmesse (latin hver første søndag i måneden) og kirkekaffe.
 Kl. 17: Dansk reciteret messe.
 Kl. 18: Engelsk reciteret messe og sang, guitarspil

Dansk børneundervisning for de yngste: Hver onsdag kl. 16.
 Tilmelding onsdag d. 10/9 kl. 16.
 Ældre børn bedes henvende sig snarest til sognepræsten eller til nabosognene: Sct. Ansgar, Sct. Mariæ eller Jesu Hjerte.
 Engelsk børneundervisning hver søndag kl. 15.30 i krypten.
 Hver tirsdag spejdmøde kl. 18.15. Tilmelding: Steen Andersen, (01) 11 49 30 kl. 17-18.
 Skotsk Folkedans for begyndere hver torsdag i skolens gymnastiksal kl. 19.
 Søndag d. 31.8. kl. 10: Messe med danske salmer. Kl. 17: Messe med polske salmer.
 Søndag d. 7. kl. 10: Schola Gregoriana synger latinsk messe.
 Tirsdag d. 9. kl. 14: Messe og Åbent Hus i Krypten. Sognepræsten fortæller om sin ferie i Tyrkiet.
 Onsdag d. 10. kl. 16: Børneundervisningen begynder for de yngste årgange.
 Søndag d. 5.10. kl. 10: Schola Gregoriana synger latinsk messe.

Skt. Therese Kirke

Bernstorffsvej 56, 2900 Hellerup.
 Sognepræst: Niels Kiær S. J. Tlf. (01) 61 19 19. Bedst mandag-torsdag kl. 8-9, lørdag kl. 10-11. Giro 4 08 38 30.

Mettetider:

Søndag: Højmesse kl. 9.00 reciteret messe kl. 11.00. Morgenmad i kantinen mellem messerne.
 Hverdag: Mandag-onsdag kl. 17.00 torsdag kl. 17.00 i Sct. Josephsstrenes kapel, Helleruplund Alle 18. Fredag kl. 7.15 og lørdag kl. 11.30 med rosenkransbøn kl. 11.15.
 Familiemesse hver 4. søndag i måneden.

Søndag 31. august: Kun een messe kl. 11. (Højmassen kl. 9 bortfalder p.gr. af Ledreborgdagen. Se program andetsteds i bladet)
 Søndag 28. Familiemesse kl. 9, reciteret messe kl. 11.

Immaculatakirken
 Strandvejen 91, 2100 Ø, (01) 20 62 22.
 Hverdage: Messe kl. 7.00.
 Søndage: Højmesse kl. 8.30.

Vor Frue Kirke

Herlevgårdsvej 14, 2730 Herlev. Tlf. (02) 94 76 94.

Mettetider:

Hverdage kun efter aftale.
 Lørdage kl. 17.00.
 Hver søndag kl. 9.30, kl. 10.45 (engelsk).

Ungdomsklubber:

KUKKERNE mødes igen efter sommerferien i den 1. uge i september som følger: Maxi-KUK hver mandag kl. 19.00-21.30. Mini-KUK hver torsdag kl. 18.30-20.30. Micro-KUK hver onsdag kl. 16.00-18.00. Lederne udsender duplikeret meddelelse.

Søndag den 31.8. er der kirkedag på Ledreborg.
 Ring til præsterne og tal om evt. kørelighed!
 Børn-/Voksenreligionsundervisning 1980/81:
 Ved skoleårets begyndelse inviterer vi alle voksne og børn til at deltage i vor familieundervisning. Vi mødes 1. gang lørdag den 27. september, kl. 15.00.
 I år vil vi alle arbejde med emnet: »Tros læren« og tager vort udgangspunkt i de ti bud.
 Vær venlige og sæt allerede nu x i kalenderen til følgende lørdage med familieundervisning:
 den 1.11.
 den 29.11.
 den 13.12.
 Vi begynder hver gang kl. 15.00 og afslutter kl. 17.00 med familiemessen.
 Alle er hjertelige velkomne!

PROVINSEN

Birkerød Hørsholm

Bistrup Byvej 4, 3460 Birkerød, Kontortid kl. 9-10.

Sognepræst:
 Jacob Muiser: (02) 81 27 96,
 Georg Heggum: (01) 20 93 37
 Søndagsmesser:
 Birkerød, Nordvanggård kl. 8 og kl. 10
 Hørsholm, Marievej 6 fra 1 sept. kl. 10 og ikke kl. 9
 Mikkelsborg: Strandvej 352 kl. 8
 Åsebakken, kl. 8.15
 Om tirsdagen messe på Nordvanggård kl. 10
 Om fredagen aftenmesse på Nordvanggård kl. 19.30.
 Om onsdagen messe i Hørsholm kl. 11

August

Bispedømmets kirkedag på Ledreborg søndag d. 31. aug. (Se opslag i våbenhuset)

September

Torsdag d. 4. Religionsundervisningen begynder på Nordvanggård, i tiden fra kl. 16-17.15 Se i øvrigt bemrk. nedenfor.
 Torsdag d. 4.: kl. 19.30 genoptager kirkekolet sine øvelser på Nordvanggård. Alle, der ønsker at deltage heri, er hjerteligt velkomne.

Lørdag d. 6.: fra kl. 11.00 til kl. ca. 14.30 afholdes der i Hørsholm, Marievej 6 en regional samlingsdag for alle vore ældre syge og svagelige fra menighederne i Birkerød, Helsingør, Hillerød og Hørsholm: nærmere oplysninger kan fås hos Sr. Niophita, sr. Augusta-Marie og pt. Hans Esmark. Assistance fra menighedernes øvrige medlemmer forventes med hensyn til evt. transport m.m.

Søndag d. 7.: kl. 10 latinsk højmesse i Hørsholm
 Tirsdag d. 9.: Mini-kuk mødes i Hillerød kl. 16.00-17.30.
 Onsdag d. 10.: Ældreklubben mødes på Nordvanggård kl. 14.00, alle ældre er velkomne.

Torsdag d. 11: Menighedsrådsmøde i Hørsholm kl. 20.00

Torsdag d. 11. Religionsundervisning på Nordvanggård kl. 16.00

Mandag d. 15. Midi-kuk mødes på Nordvanggård kl. 19.00

Tirsdag d. 16. Forældremøde for konfirmander fra Hørsholm kl. 20.00 i Hørsholm menighedssal.

Tirsdag d. 23. Mini-kuk mødes i Hillerød kl. 16.00-17.30.

Søndag d. 28. Ungdoms- og høstmesse i Birkerød kl. 28.00

Mandag d. 29. Midi-kuk mødes kl. 19.00 på Nordvanggård.

NB) vedr. religionsundervisningen for vore børn fra Birkerød og Hørsholm:

Om torsdagene kl. 16-17.15 er der undervisning for børn boende i Birkerød og Hørsholm sogne. Den finder sted på Nordvanggård, Bistrup Byvej 4 i Bistrup. Det yngste hold består af de børn, som i år er begyndt i skolernes første klasse. De børn, der kommer med toget, bliver afhentet på Birkerød station kl. 15.50, og de, som bor i Niverød, Nivå og Hørsholm, kan blive kørt af bussen, der lige som de tidligere år kører over Egedalsvej, Brønsholmsdalsvej, Højmosen, Kystbanen og Bolbrovej. Bussen starter i Niverød kl. 15.30. Efter undervisningen bliver børnene kørt tilbage.

NB: ang. konfirmation og trosbekræftelse: Konfirmationen i Hørsholm fejres søndag d. 22. marts 1981, og i Birkerød søndag d. 5. april 1981. Alle fjorten- og femtenårige i Hørsholm og Birkerød sogne bedes tilmelde sig hos sognepræsten.

Esbjerg: Skt. Nikolaj Kirke

Kirkegade 58, 6700 Esbjerg.
 Tlf.: (05) 12 10 27. Præsten træffes bedst kl. 9-10 dog ikke om mandagen.

Søndagsmesser: Lørdag kl. 17 messe og søndag kl. 10 højmesse.
 Desuden messe fredag kl. 18.45.

Religionsundervisning for børn til 12 år varetages af lærer Arne Pedersen fra Kolding. Henv. tlf. 53 63 72. De ældre, som er tilmeldt og som undervises af præsten, får besked, hvornår de skal komme.

Orienteringsmøderne holder op efter 9 år på grund af manglende tilslutning. De fortsætter, hvis der viser sig tilstrækkelig interesse.

I ferietiden kommer der en præst fra Odense. Det drejer sig om lørdag-søndagene fra 30. august til og med 21. september.

Herning: Skt. Peters Kapel

Silkeborgvej 25, 7400 Herning.
 Tlf. (07) 12 43 82, Giro: 434 72 26.

Mettetider: Hver søndag kl. 10.00
 Menighedskaffe: Hver søndag kl. 11.00
 Begge søndage den 7. og 14. betjenes Herning af en præst fra Vejle.

Religionsundervisning:

For mindre børn: hver onsdag kl. 16.
 For ældre unge: onsdag den 24. kl. 16.

Mandag d. 29. kl. 19.30: Forældremøde om religionsundervisning for alle forældre med børn over 7 år.

Personalia:

Søndag den 3. august blev George Edward, søn af Jacob og Kay Larsen fremstillet i menigheden. Han blev født 14. februar og døbt dagen efter på fødekliniken i Herning. Tillykke til familien Larsen.

Helsingør: Skt. Vincent Kirke

Nygade 8, 3000 Helsingør.
 Sognepræst:
 G. Coenen, tlf. (03) 21 05 71.

Lørdag kl. 17, søndag kl. 8 og kl. 10.

Hverdagsmesser:
 Mandag kl. 7 og tirsdag til og med fredag kl. 19. Alle messer i søstrenes kapel Møllebakken 8.

Alle hverdage messe i Niels Steensens Hus kl. 18.

Sidste søndag i måneden højmesse på latin 1. og 3. søndag messe på kroatisk, henholdsvis kl. 17 og kl. 12.

Skriftemål: Lørdage kl. 16 til 17.

Obs: Evt. forandringer i messetiderne anmeldes ved søndagsmesserne.

Lørdag d. 6. september. Week-end i Hørsholm for sognets ældre og syge. Kl. 11 messe i Hørsholm. Kl. ca. 12.30 spisning og derefter underholdning. Kl. ca. 14.30 afgang mod hjemsted. Transport vil blive arrangeret ved henvendelse til sognepræsten. Pris pr. person: kr. 15.-
 Søndag d. 28. september fejres Skt. Vincent, sognets navnehelgen. Efter messen hyggeligt samvær i menighedssalen.
 Festskrift. Kirkens 75-års jubilæumsfestskrift kan købes for kr. 30.—. Henvendelse til sognepræsten.

Hillerød: Skt. Vilhelms Kirke

Godthåbsvej 24, 3400 Hillerød
 Sognepræst: Hans Esmark, Enghavevej 4, tlf. (03) 26 14 04, (Bedst kl. 9-10). Dog undt. søndag og mandag.

Søndagsmesser:

Den 31. august dog endnu kl. 11.
 Søndag d. 31.8. Messe kl. 11. Samme dag er der kirkedag på Ledreborg fra kl. 9.30. Menigheden opfordres til at deltage i kirkedagen. Program er ophængt i kirken.
 Mandag d. 1. KUK-bestyrelsen mødes i præsteboligen kl. 19.30.
 Tirsdag d. 2. Menighedsrådsmøde kl. 19.30.

Onsdag d. 3. KUK på Nordvanggård
 Torsdag d. 4. MAXI-KUK på Nordvanggård

Fredag d. 5. Messe i menighedshuset kl. 17
 Lørdag d. 6. Hyggedag med Dem, som måske har lidt besværligt ved at få trans-

Søndag d. 31. august: Højmesse kl. 11.
Søndag d. 7. Højmesse kl. 10.
Søndag d. 14. Højmesse kl. 10. kirkebil fra Korsør og Dianalund. Kirkekaffe.
Søndag d. 21. Højmesse kl. 10.

Søndag d. 28. Højmesse kl. 10. Gregoriansk messe. Kirkebil fra Korsør.
Søndag d. 5. oktober: Højmesse kl. 10. Biskoppen meddeler firmelsens sakramente.

Børneundervisningen begynder fredag d. 5. sept. kl. 18. Nærmere meddelelse vil tilgå forældrene.
Skriftemål i forbindelse med messerne.

Svendborg: Skt. Knuds Kirke

Havnegade 1, 5700 Svendborg.
 Tlf.: (09) 21 05 42 eller 12 16 64.
 Træffetid: mandag, torsdag, fredag, lørdag kl. 9-11, eller efter aftale.

Faste gudstjenester: Søndag kl. 8.00 stille messe uden prædiken, kl. 10.00 højmesse. Mandag, fredag, lørdag kl. 6.45 og torsdag kl. 19.00.

Søndag d. 31.: Katolsk stævne for hele Fyn. i Egeskov.
 Kl. 11.00 højmesse.
 Hos os i kirken: kl. 8.00 stille messe. Kl. 10.00 ingen messe.
 Hele menigheden deltager i højmassen i Egeskov.
Søndag d. 7. kl. 15.00: Messe i Rudkøbing.
 Om religionsundervisning efter sommerferien i næste nummer.

Tåstrup: Skt. Pauls Kirke

Køgevej 162, 2630 Tåstrup
 Tlf. (02) 99 07 28.

Messetider:
Søndage kl. 8.00 og 10.00
Onsdag og fredag: kl. 19.30

Søndag d. 31/8 Kirkedagen på Ledreborg. I Tåstrup kun en messe kl. 8. Bus til Ledreborg afgår kl. 9.00
 Messe på Ledreborg kl. 10.
 Børnens religionsundervisning starter søndag d. 7/9 og 21/9
 Konfirmandforberedelse begynder midt i sept. (se sognebladet)
 Feminaklub: torsdag d. 11/9, kl. 20.00
 Kolpingmøde om onsdagen kl. 19.30
Bellis: Plejehjemmet, Køgevej 160 Tåstrup, tlf.: (02) 99 03 74
 Messe hverdag kl. 6.30, undt. onsdag og fredag.

Det lille kloster, Galgebakken V. 2-15, Albertslund. Tlf. (02) 64 14 95
 Messe om tirsdagen kl. 18.00 og lørdag d. 6/9 og 20/9 kl. 16.30

Vordingborg: Helligåndskirken

Chr Wintersvej 4, 4760 Vordingborg.
 Sognepræsten træffes: Marienbergvej 9.
 Tlf. (03) 77 39 27 onsdag, torsdag, søndag
 eller i Næstved, tlf. (03) 72 09 85.

Hver søndag kl. 10.00: Messe.
 Religionsundervisningen begynder torsdag d. 4. september.

Århus: Vor Frue Kirke

Ryesgade 26, 8000 Århus C.
 Tlf.: (06) 13 56 66.
 Præster: Meister, Krawczyk, Nissen, Otto Tlf.: (06) 13 56 66

Messetider
 Århus: Hver søndag kl. 8.10 (højmesse og kirkekaffe), 17
 Odder: lørdag 6. og 20. kl. 14.
 Pindstrup: søndag, d. 7. og 21. kl. 10.30.
 Polsk messe: søndag d. 7 kl. 12 og lørdag, d 27 kl. 17.30.
 Latinsk højmesse: Søndag d. 21 kl. 10.
 Skolemesse: hver tirsdag og fredag kl. 8.
 Skriftemål: hver fredag kl. 18-19.
 Messe om hverdagen i Århus: Mandag, 19, tirsdag 16.30, onsdag 8, torsdag 11, fredag 19, lørdag 8.

Hvad der ellers sker i Århus:
 Pastor Peter Nissen hjælper i menigheden indtil slutningen af året.
 De unge i Mini-KUK mødes hver mandag kl. 18, i KUK hver tirsdag og torsdag kl. 19.30.
 De ældre i Skt. Knuds klub mødes hver tirsdag kl. 14.30, Mariakongregationen: torsdag d. 18 kl. 14.30.
 Sogneundervisningen begynder med weekend på Øm 12-14/9.
 Konvertitgruppen hver tirsdag kl. 18.
 Økumenisk lovsangsgudstjeneste i vor kirke: søndag d. 7 kl. 19.30.
 Økumenisk børnegudstjeneste: søndag, den 14 kl. 14 i vor kirke. Begge gudstjenester i anledning af Århus Festugen.
 Skolekredsens generalforsamling: tirsdag, d. 23 kl. 19.30.
 Kunstkredsen: torsdag d. 18 kl. 19.30: foredrag af Hans Jørgen Frederiksen.
 Galleri ved kirken: udstilling: Valdemar Foersom Hegndal. Fernisering: Lørdag d. 6. kl. 11.13.
 Menighedsrådsmøde: mandag, d. 15 kl. 19.30

Aalborg: Skt. Mariæ Kirke

Kastetvej 1. Tlf.: (08) 12 69 56 eller (08) 13 07 44.

Fredag d. 5.: Jesu-Hjerte-Fredag. Sakramentet er udstillet til tilbedelse i kirken fra kl. 15-19. Kl. 19 er der aftenmesse med forudgående sakramental velsignelse.
Torsdag d. 11.: Møde for de ældre og enlige i menigheden i menighedslokalet på skolen kl. 14.30.

Messerne i Aalborg:
Søndage: Kl. 8 og 10 i kirken, kl. 6 hos søstrene.
 Hverdage: Kirken: alle dage kl. 8, fredag dog kun kl. 17, undtagen den 1. fredag i en måned, hvor der er tilbedelse og derefter aftenmesse kl. 19.
 Søstrenes kapel: Kl. 18.30, undtagen mandag og lørdag.

Messerne udenfor Aalborg i september:
 Frederikshavn: alle lørdage kl. 16.30.
 Thisted, Møllevej 23: Lørdag den 6.9., virkelig blive en succes.
 Hjørring, Nordre kommuneskole, Norgesvej: Lørdag den 13.9., kl. 14.30.

Undervisning for alle børn og unge, der ikke går på Sct. Mariæ Skole begynder

deres religionsundervisning i september. Forældre bedes indtrængende at tilmelde deres børn hurtigst muligt til præstegården. Der vil være undervisning en gang om ugen onsdag eller torsdag kl. 16 på Sct. Mariæ Skole, alt efter hvad dag de enkelte hold bedst kan. Undervisningen gælder fra begyndelsen også for de børn, der skal til trosbekræftelse (konfirmation) den 2. søndag efter Páske 1981.

Bazar: I forbindelse med adventsfesten den 29. november vil vi i denne week-end afholde en stor bazar til fordel for ombygningen af vort orgel. Mange er allerede gået i gang med at lave ting og finde på gode ideer til denne bazar. Alle er velkomne til at være med, så bazaren kan afholdes for alle interesserede i byen og virkelig blive en succes

Liturgisk kalender for september 1980 ved Inga Jensen

Mandag d.1. alm. ugedag. 1. Kor. 2,1-5. -Luk. 4, 16-30.
Tirsdag d.2. alm. ugedag. 1.Kor., lob-16. - Luk. 4,31-37.
Onsdag d.3. Gregor d. Store, pave, kirkelærer, d.604. 1. Kor.3,1-9. - Luk. 4,38-44.
Torsdag d.4. alm. ugedag. 1.Kor.3,18-23. - Luk.5, 1-11.
Fredag d.5. alm. ugedag. - 1.Kor.1-5. - Luk. 5,33-39.
Lørdag d.6. alm. ugedag. el. Guds Moders lørdagsmesse. 1.Kor.4,9-15. - Luk. 6,1-5.
Søndag d.7. Domkirkens konsekration. 1.Kong. 8,22-23.27-30. - Salme 95,1-2.3-5-6-7.R. 2a: Lad os mødes for Herrens åsyn med lovprisning - 1.Kor.3,9b-11.16-17. - Johs.4,19-24.
Mandag d.8. Jomfru Marias fødsel. Mik. 5.1-4a.el.-Rom.8,28-30. - Mat.1,1-16.18-23. (el.kun v.18-23).
Tirsdag d.9. alm. ugedag. - 11.Kor.6,1-11. - Luk.6,12-19.
Onsdag d.10. alm. ugedag.1.Kor.7,25-31. - Luk. 6,20-26.
Torsdag d.11. alm. ugedag. 1.Kor.8,1b-7.11-13. - Luk.6,27-38.
Fredag d.12. alm. ugedag - 1.Kor.9,16-19.22b-27. - Luk. 6,39-42.
Lørdag d.13. Johannes Chrysostomus, biskop, kirkelærer, d.407. 1.Kor.10,14-22. - Luk.6,43-49.
Søndag d.14. Korsets ophøjelse. 4. Mos. 21,4-9. - Salme 78, 1-2-34-35-36-

37-38. R.7c: Glem ikke Herrens værker. - Fil.2,6-11. - Joh. 3,13-17. Gl. særl.pf. Kollekt f.katolske menighedsplejer.
Mandag d.15. Den smertefulde Guds moder.Hebr.5,7-9. - Joh.19-25-27- el. luk. 2,33-35.
Tirsdag d.16. Cornelius, pave, d.253 og Cyprian, biskop, d.258,martyrer 1.Kor.12,12-14.27-31a. - Luk.7,11-17.
Onsdag d.17. Robert Bellarmino, biskop og kirkelærer, d.1621. 1. Kor.12,31 b-13,13.-Luk. 7,31-35.
Torsdag d.18. alm. ugedag. 1.Kor.15,1-11. - Luk. 7,36-50.
Fredag d.19. alm. ugedag el.Januarius, biskop og martyr, d.ca.300.1. Kor.15,12-20.-Luk.8,1-3.
Lørdag d.20. alm. ugedag el. Guds Moders lørdagsmesse. 1.Kor.15,35-37.42-49.- Luk.8,4-15.
Søndag d.21. 25. alm. søndag. Am.8,4-7. - Salme

113,1-2.4-6.7-8. 1aog7b. Priser Herren, som rejser den faldne igen. - 1.Tim.2,1-8. - Luk.16,1-13. (el.kun 10-13).
Mandag d.22. alm. ugedag. Ordspr.3,27-34. - Luk. 8,16-18.
Tirsdag d.23. alm. ugedag. Ordspr.21,1-6.10-13. - Luk.8,19-21.
Onsdag d.24 alm. ugedag. Ordspr. 30,5-9. - Luk.9,1-6.
Torsdag d.25. alm. ugedag. Præd. 1,2-11. - Luk.9,7-9.
Fredag d. 26. alm. ugedag el. Cosmas og Damian, læger, martyrer i Lilleasien, Præd. 3,1-11. - Luk. 9,18-22. I konsekvrerede kirker undtagen domkirken: Kirkevielsesfest.
Lørdag d. 27. Vincents af Paul, præst, d.1660. Præd. 11,9-12.8.-Luk.9,43b-45
Søndag d.28. 26. alm. søndag. Am.6,1a 4-7. - Salme 146, 7,8-10. R.2a: Jeg vil prise Herren hele mit liv. - 1. Tim.6,11-16. - Luk. 16,19-31.
Mandag d.29 De hellige ærkeengle Mikael, Gabriel og Rafael, Dan. 7,9-10.13-14. - Ab. 12,7-12a. - Joh. 1.47-51. Gl. Eng. pr. Tirsdag d. 30. Hieronomus, præst og kirkelære. Job.3,1-3.11-17.20-23. - Luk.9,51-56.

Bønnens apostolat

Daglig bøn i 1980:
 Herre, alt for dig, og som du vil.

I september beder vi for:
 At læger og deres hjælpere overfor de syge udøver faglig dygtighed også må vise menneskelig forståelse og kærlighed.
 At alle kristne må tage del i pavens omsorg for Evangeliets udbredelse ved at støtte de pavelige missionsværker.

Ny gavl i kirken i Øm

Valfartskirken Marias rene Hjerte i Øm har fået en ny gavl bygget op af termoruder og fyrretræ. Et mangeårigt ønske er hermed gået i opfyldelse. Flere af DUK's lejre måtte i juli måned undvære kirken, og man benyttede i stedet pejsestuen til de daglige gudstjenester.

»Menneskets Forløser«

Pavens 1. rundskrivelse nu på dansk

Så foreligger den også på dansk, pave Johannes Paul II's første rundskrivelse: *Menneskets Forløser*.

Rundskrivelsen er stilet til hans brødre i bispeembedet, til præster og ordensfolk, til kirkens sønner og døtre og til alle mennesker af god vilje.

Rundskrivelsen falder i fire dele: Arven — Forløsningens mysterium — Det forløste menneske og dets situation i den moderne verden — Kirkens sendelse og menneskets skæbne.

I den første del: Arven, beskæftiger Johannes Paul II sig med den rige arv, han har modtaget fra forgængerne. Johannes Paul I kalder han for »min kære forgænger«, og om Johannes XXIII og Paul VI siger

han, at de »repræsenterer en epoke, der for mig skal være den tærskel, hvorfra jeg på en vis måde sammen med Johannes Paul I vil fortsætte vejen ind i fremtiden ledet af ubegrænset tillid og i lydighed mod den Ånd, som Kristus lovede og sendte sin kirke.

Rundskrivelsen, der er dateret 4. marts 1979, begynder i øvrigt med ordene: »Menneskets forløser, Jesus Kristus er universets og historiens midtpunkt.«

Pave Johannes Paul II ønsker at gøre alle bekendt med sine første tanker og ord, da han efter det canoniske valg blev spurgt »tager du imod det?« Han svarede: »Ja, med troens lydighed over for Kristus, min Herre og i tillid til

Kristi og kirkens mor tager jeg imod det på trods af de store vanskeligheder.«

I rundskrivelsens anden del: Forløsningens mysterium beskæftiger han sig med grundlaget for den troens lydighed og den tillid, der gør det muligt for ham at tage imod embedet som Peters efterfølger. Det »Kristi mysterium, der også er grundlag for kirkens sendelse og for kristendommen.«

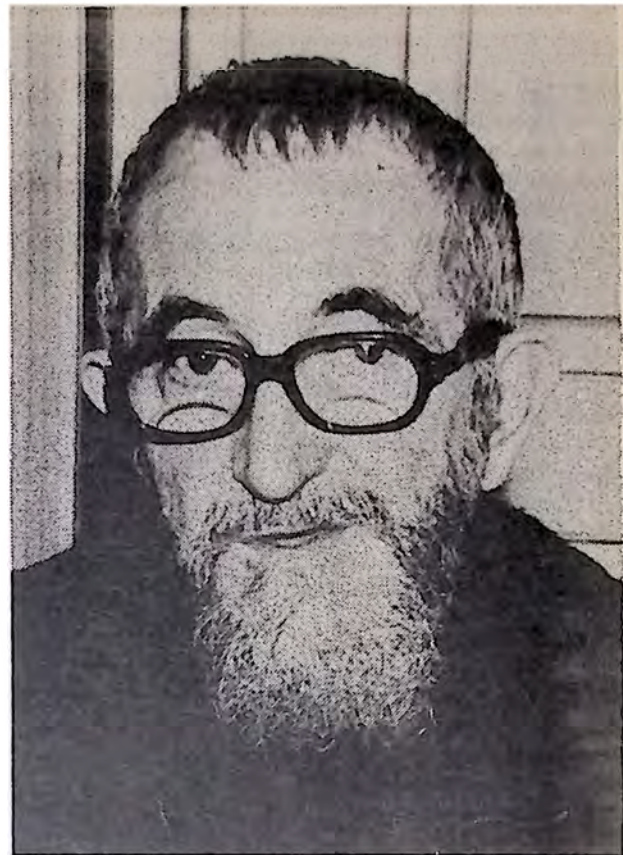
I tredje del: Det forløste menneske og dets situation i den moderne verden siger Johannes Paul II, at »når vi ved hjælp af menneskets bestandigt hurtigere voksende erfaring trænger ind i Kristi mysterium, forstår vi klarere og klarere, at blandt de veje, som kirken i vore dage må følge —

i overensstemmelse med pave Paul VI's kloge ord, er der en enkelt vej, der er grundlaget for de andre, og som har stået sin prøve gennem århundreder og også er fremtidens vej... Jesus Kristus er selv kirkens hovedvej. Han er selv vor vej til »Faderens hus« og han er vejen til ethvert menneske.«

Efter at have talt om, at »For kirken fører alle veje til mennesket«, beskæftiger paven sig med »Hvad det moderne menneske frygter«, overvejer om vi står over for »fremskridt eller trussel« og kommer så ind på en drøftelse af »Menneskerettigheder: bogstav eller ånd?«

I fjerde og sidste del — Kirkens sendelse og menneskets skæbne kommer paven ind på »Kirkens omsorg for menneskets kald i Kristus, på »Kirkens ansvar for sandheden«, på »Eukaristi og bod« på »Det kristne kald: tjene og herske«.

Ingen der har lyttet til Johannes Paul II's ord ved forskellige lejligheder, ingen der har kendt lidt til Krakows tidligere ærkebiskop, vil undre sig over, at det sidste afsnit hedder: »Den mor, vi stoler på« Og inden paven slutter af med sin apostolske velsignelse kommer han med en opfordring til bøn og skriver: »Jeg beder først og fremmest Maria, kirkens himmelske mor, om at hun vil blive hos os i denne bøn i menneskeheden nye advent, hos os, der danner kirken, hendes enbårne søns mystiske legeme. Jeg håber, at vi takket være en sådan bøn kan modtage Helligånden fra det høje og således blive Kristi vidner indtil jordens ende, ligesom de, der pinsedag drog ud i verden fra nadversalen i Jerusalem.«

Abbé Pierre. Foto Knud Kluge.

Emmaus - at hævne mennesket

Fransk bog søges udgivet på dansk

For et års tid siden udkom Abbé Pierre-bogen 'Emmaus ou venger l'homme' (Emmaus eller at hævne mennesket) i Frankrig, og straks ved udgivelsen besluttede de danske Emmaus-organisationer at søge at få bogen udgivet på dansk.

Bogen er det hidtil mest omfattende værk om og af grundlæggeren af den internationale Emmaus bevægelse, Abbé Pierre. Han fortæller om sin baggrund, sine tanker og gøremål, specielt om Emmaus bevægelsen og dens oprindelige ideer. Derfor er bogen interessant i sammenhæng med bevægelsen, men den er også af interesse i et langt videre perspektiv, nemlig — som det er blevet udtrykt — på grund af hele den humanistiske ånd, som Abbé Pierre står for, og som verdens fremtid afhænger af mere end nogen sinde. — Ikke blot har interessen for bogen været stor i Frankrig, hvor den nu er trykt i 30.000 eks., men også i udlandet. Der er allerede kommet eller kommer i nærmeste fremtid oversættelser i Holland, Spanien og Italien.

Siden udgivelsen i Frankrig har Emmaus Danmark rettet henvendelse til en række forlag, men på grund af bogmarkedssituationen har ingen hidtil turde gå ind i en udgivelse. Nu er det imidlertid lykkedes at få en aftale i stand, således at bogen kan udgives, hvis vi kan skaffe et beløb til nedbringelse af prisen. I tillid til,

at det lykkes at skaffe de nødvendige midler, er en frivillig gruppe af franskyndige med lang tids tilknytning til Emmausbevægelsen gået i gang med at oversætte bogen, således at den kan udkomme så hurtigt som muligt. Vi regner med, at den kan være på markedet i løbet af efteråret.

Ønsker hjælp

Da organisationerne ikke har det nødvendige beløb stående til dette formål, og da bogen ikke kan udgives uden økonomisk støtte, er det besluttet at anmode om hjælp udefra. Der er behov for et absolut mindste beløb på kr. 10.000, men meget gerne mere for at bogen kan sikres udgivelse. (Bogens salgspris incl. ny moms vil da være 69 kr. og dens omfang ca. 250 sider).

Beløb kan overføres til Emmaus Danmark, pt. Svalerne, Rosensgade 24 o.g.l., 8000 Aarhus C, giro 3 29 78 10.

»Emmaus Danmark er et samarbejdsorgan for Abbé Pierres Børnehjælp/SOS-tørsmælk, Emmaus-samfundet, Ålborg, Emmaus-samfundet, Århus, U-landsklunserne og U-landsforeningen Svalerne, der alle er medlem af Den internationale Emmaus bevægelse, grundlagt af Abbé Pierre).

Peder Sveigaard sekretær for Emmaus Danmark Ulla Voss Gjering for oversættergruppen

7 kristne, der skabte fornyelse i verden

Gisbert Kranz: 7 kristne — der skabte fornyelse i verden. Kr. 65, 217 sider, Katolsk Forlag 1980.

Historien er den bedste af alle historier — når den får lov at være sig selv og tale ud! Denne bog er et bemærkelsesværdigt skridt i den retning. Det gælder både forfatteren, som nuanceret og troværdigt registrerer sandheden, så langt han har kunnet spore den. Og det gælder ikke mindst de syv biograferede personer, store skikkelser i kristenheden, som kom til gennembrud i kampen for en bedre verden: Dag Hammerskjöld, Clemens August von Galen, paverne Pius X og Leo XIII, John Henry Newman, Niels Steensen og Petrus Canisius.

Det er menneskeskil-

dring, politisk historie, kultur- og kirkehistorie under ét og på et højt plan.

Bogens forord, der er skrevet af Elsebet Kieler, er her nedenfor gengivet.

Engagement i verden — er det flugt fra Gud? Det kan det nemt blive. »Har du først fået verden gjort til mål og troen til middel, så har du krammet på dit offer«, skriver en overdjævel til en underdjævel, der skal læses op, i C. S. Lewis: »Fra helvedes blækhuse«. »Hvis møder, polemik, politik, bevægelser og korstog er blevet vigtigere for ham end bøn, sakramente og kærlighed, så er han vores!«

Men har han opnået den indre frihed overfor verden, der betyder distance, den der betyder distance, den der betyder distance, der kommer af stilheden — den stilhed, hvori Gud kan komme først med sit ord, sin Ånd, sine initiativer — så driver denne mystik til handling, noterer Dag Hammerskjöld i sin dagbog. Så vil Guds forening med sjælen gøre ham til jordens salt — og ve ham, hvis hans salt da taber sin kraft!

Denne bog bringer eksempler på mennesker, der fik den kraft og brugte den. De gik mod strømmen drevet af Gud, for at også verden, mennesket, Kirken, samfundet og kultu-

ren kunne blive fornyet. Det drejer sig om reform, både af strukturer og de holdninger, der står bag, i samfund og Kirke — en fornyelse af mentaliteten i politik, videnskab og teologi, og den sindelagsændring i person-til-person-kontakten, som er sjælen i det hele.

400 år aktualitet

De valgte biografier er hentet fra to bøger af samme forfatter, den tyske litteraturprofessor Gisbert Kranz. Tilsammen spænder de over 400 år og problemstillinger, der er så aktuelle i dag som på de tider, vi her får indblik i. De bringer bud fra lande, der står centralt i vores bevidsthed, også i dag, og omfatter både lægfolk og gejstlige.

Man savner vidnesbyrd fra 1700-tallet og tiden før reformationen: også fra flere lande og kirkesamfund, og frem for alt havde man gerne set også nogle kvinder i denne vidneskranke. En senere udgivelse kan måske råde bod på det.

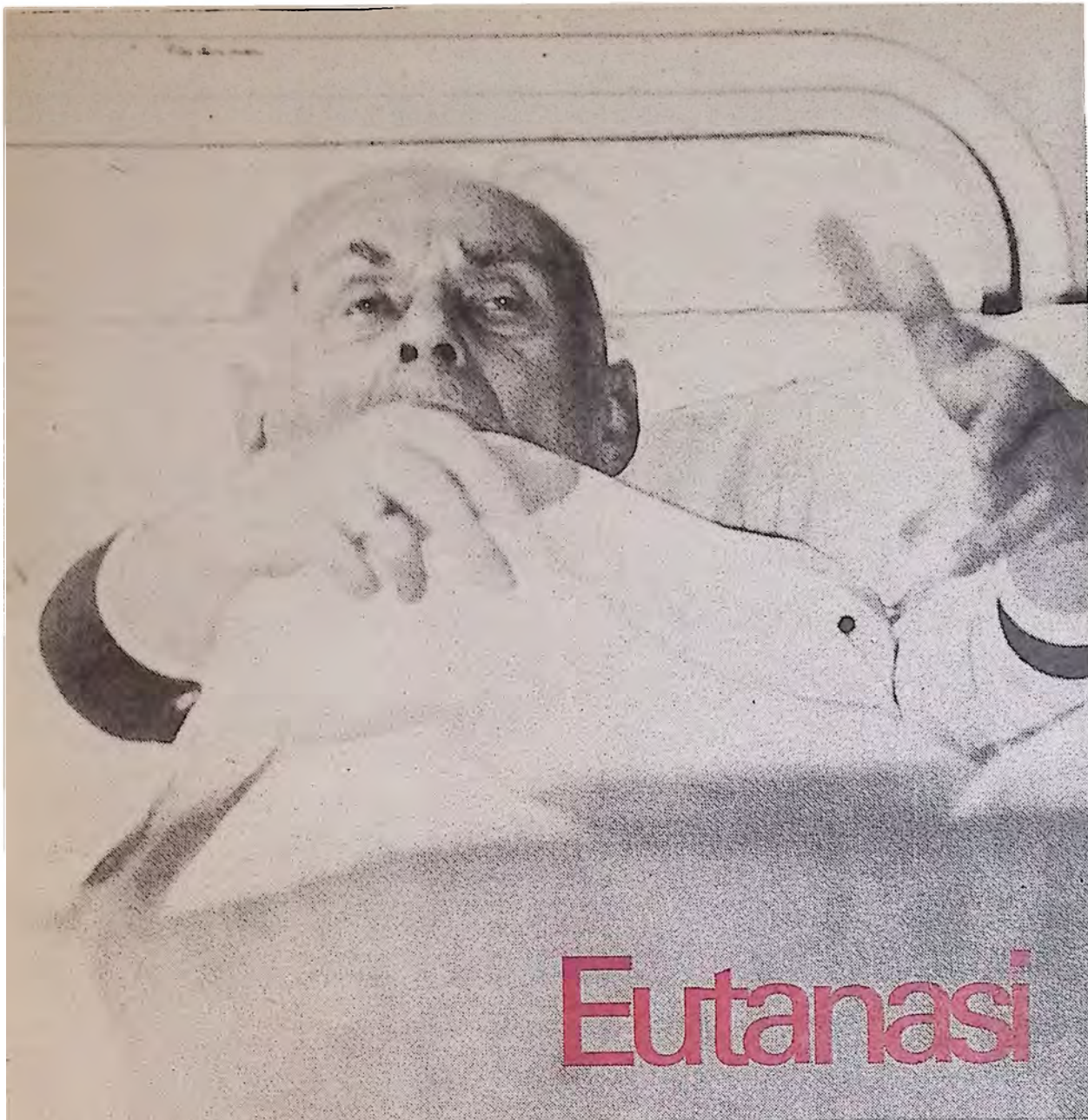
Men i al sin korthed får vi her et dyk ind i en levende kristendom, som i kamp og kreativitet, lykke og lidelse vidner om den Kristi efterfølgelse, som enhver på sin plads er kaldet til.

Bogen er udgivet af Ansgar Stiftelsen i kommission hos Niels Steensens Forlag. 79 sider, 25 kr.

Fås gennem boghandlerne eller direkte fra forlaget.

En officiel erklæring fra Roms Kongregation for Troslæren

Menneskets rettigheder og værd spiller en stor rolle i de problemer, der drøftes i vore dage. I den forbindelse har Det andet Vatikankoncil højtideligt bekræftet menneskets overlegne værdighed og især dets ret til livet. Derfor har dette koncil også skarpt kritiseret alt, der strider mod livet som blandt andet »mord i enhver form, folkemord, fosterdrab, barmhjertighedsdrab (eutanasi) eller selvmord« (Det andet Vatikankoncils pastorale konstitution Kirken i verden af i dag, nr. 27).

For nogen tid siden (18. november 1974) har tros-lærekongregationen mindet alle troende om den katolske kirkes lære om svangerskabsafbrydelse. Nu finder kongregationen det rimeligt at fremstille kirkens lære om eutanasi.

De sidste paver har fremstillet denne læres grundprincipper, som stadig har deres fulde gyldighed. Imidlertid har nye fremskridt inden for lægevidenskaben bevirket, at der i de senere år er dukket nye aspekter frem i spørgsmålet om eutanasi, og

dette har gjort det nødvendigt, at de etiske normer i forbindelse hermed fremstilles endnu klarere.

I det moderne samfund, hvor der endda sættes spørgsmålstejn ved menneskelivets fundamentale værdier, øver kulturelle ændringer også indflydelse på synet på lidelsen og på døden. Man må også tage i betragtning, at lægevidenskabens muligheder for at helbrede og under visse betingelser forlænge livet, er vokset, hvad der somme tider fører til moralske problemer. Mennesker, der befinder sig i en sådan situation, spørger bekymret sig selv, om hvad meningen med en meget høj alder og med døden er. Det er forståeligt, at de derfor også spørger, om de har lov til at hjælpe sig selv eller deres pårørende til en »let død«, der vil afkorte lidelse og synes dem mere i overensstemmelse med menneskets værdighed.

Flere bispekonferencer har forelagt tros-lærekongregationen spørgsmål desangående. Kongregationen har indhentet eksperter udtalelser, og vil nu med

denne erklæring besvare biskoppernes spørgsmål for derved at hjælpe dem til at belære de troende, der er betroet til deres omsorg, rigtigt og for at tilbyde dem elementer til overvejelse, som de kan præsentere de borgerlige myndigheder for, med hensyn til disse vanskelige problemer.

De overvejelser, der er fremført i dette dokument, retter sig især til dem, der tror på Kristus og sætter deres lid til ham, thi ud fra Kristi liv, død og opstandelse har de kristnes liv — og især deres død — fået en ny mening, som apostlen Paulus siger: »Lever vi, lever vi for Herren, og når vi dør, dør vi for Herren« (Rom. 14,8, sml. Fil. 1, 20).

Hvad tilhængere af andre religioner angår, vil de fleste af dem sikkert kunne være enige med os i, at troen på Gud, Skaberen og livets Herre, og på hans forsyn — for så vidt de deler denne tro — skænker ethvert menneske en ophøjet værdighed og sikrer ham eller hende respekt.

Man har lov til at håbe,

at denne erklæring kan vinde tilslutning hos alle mennesker af god vilje, for trods filosofiske og ideologiske forskelle har de dog en klar bevidsthed om menneskets rettigheder. Netop disse rettigheder er jo så tit i løbet af de sidste år blevet proklameret af internationale forsamlinger. Da det her drejer sig om grundlæggende rettigheder, der tilkommer ethvert menneske, har man absolut ikke lov til at påberåbe sig politisk pluralisme eller religionsfrihed for at benægte den universale gyldighed af disse rettigheder.

I værdien af menneskets liv

Menneskets liv er grundlaget for alle goder og samtidigt den nødvendige kilde og betingelse for enhver menneskelig aktivitet og for hele samfundet. Mens de fleste mennesker betragter menneskelivet som noget helligt og fastholder, at ingen vilkårligt må råde over det, så ser de, der tror på Kristus, dog noget endnu større i det, nemlig

en gave, der skyldes Guds kærlighed, og som de skal bevare og gøre frugtbar. Af denne sidste overvejelse følger:

1. Ingen kan forgrube sig mod et uskyldigt menneskes liv uden derved at være i modsætning til Guds kærlighed til dette menneske, uden at krænke en fundamental og umistelig ret og altså derved begå en alvorlig forbrydelse.

2. Ethvert menneske må leve sit liv efter Guds plan. Dette liv er betroet den enkelte som en gave, der skal bære frugt allerede her på jorden, og som vil nå til fuld udfoldelse i det evige liv.

3. Frivilligt at berøve sig selv livet, eller selvmord er derfor lige så forkert som mord, og når et menneske gør noget sådant, er det derfor en fornægtelse af Guds herredømme og kærlige forsyn. Selvmord er tit også en fornægtelse af kærligheden til én selv og af det naturlige livsinstinkt, en flugt fra de pligter, som kærlighed og retfærdighed pålægger os over for vor næste, over for forskellige grupper eller hele samfundet — selv om der, hvad alle ved, kan ligge psykiske tilstande til grund herfor, hvad der formindsker eller eventuelt helt fritager den enkelte for ansvaret.

Imidlertid må der skelnes klart mellem selvmord og det, at et menneske ofrer sit liv for en højere sag, Guds ære, sjælens frelse eller for ens medmenneskers vel, eller vover sit liv herfor (sml. Joh. 15,14).

II Eutanasi

For at kunne behandle problemet eutanasi rigtigt, er det nødvendigt, først at definere de anvendte ord.

Etymologisk betød eutanasi i oldtiden en blid død uden alt for store smerter. I dag tænker man ikke mere på denne oprindelige betydning af ordet, men derimod på et lægeligt indgreb, hvorved den syges eller døendes lidelser formindskes, undertiden med risiko for at livets afslutning indtræder for tidligt. Endelig kan ordet også opfattes i en mere speciel betydning, nemlig barmhjertighedsdrab, i den hensigt at gøre definitivt ende på voldsomme smerter, eller for at skåne børn med medfødte abnormiteter, uhelbredeligt syge eller sindssyge for en forlængelse — måske i mange år

— af et elendigt liv, der kunne lægge alt for tunge byrder på deres familier eller samfundet.

Det må derfor gøres helt klart, i hvilken betydning ordet benyttes i det foreliggende dokument.

Ved eutanasi forstås her en handling eller undladelse, der ifølge sin natur eller med hensigt medfører døden, for således at gøre en ende på alle smerter. Eutanasi har i denne betydning altså både relation til hensigten og til de benyttede metoder.

Det er nødvendigt endnu engang at understrege, at intet og ingen på nogen måde kan give tilladelse til at dræbe et uskyldigt menneske, hvad enten det drejer sig om et foetus eller et embryo (et foster i forskellige udviklingsstadier), et barn, en voksen eller en olding, en uhelbredeligt syg eller en døende. Ingen har heller lov til at bede om at nogen skal udføre en sådan dræbende handling hverken over for én selv eller over for en, man har ansvar for, man har ikke engang lov til at samtykke i en sådan handling, hverken direkte eller indirekte. Ingen myndighed kan heller retmæssigt påbyde eller tillade en sådan handling. For det drejer sig om krænkelse af en guddommelig lov, om en krænkelse af menneskets værdighed, om en forbrydelse mod livet og et angreb på menneskeheden.

Det kan være, at nogen på grund af vedvarende og næsten uudholdelige smerter, af personlige eller andre grunde kan mene, at de har ret til at bede om døden for sig selv eller andre. Skønt den enkeltes skyld i sådanne tilfælde kan være meget lille eller helt mangle, så ændrer dette dog intet ved, at den slutning, som den enkeltes samvittighed — måske i god tro — er nået til, er forkert, for det ændrer ikke noget ved selve den dræbende handling, som altid må afvises. Dødsyge mennesker vil undertiden bønfulde om døden, men dette må ikke opfattes, som om de virkeligt ønsker eutanasi, i virkeligheden drejer det sig næsten altid om et ængsteligt råb om hjælp og kærlighed. Hvad et sygt menneske har brug for, foruden lægebehandling, er godhed, menneskelig og overnaturlig kærlighed hvad alle pårørende, forældre og børn, læger og plejepersonale kan og skal give den syge.

III Smertens betydning for kristne og anvendelsen af smertestillende midler

Døden indtræder ikke altid under dramatiske omstændigheder efter næsten uudholdelige smerter. Vi skal heller ikke kun tænke på de mest ekstreme tilfælde. Mange overensstemmende vidnesbyrd tilfælder os at formode, at naturen selv sørger for, at den adskillelse, der sker ved døden, bliver lettere at bære, end hvis det drejede sig om et helt raskt menneske. Langvarig sygdom, fremskreden alder, ensomhed og forladthed skaber de psykologiske forudsætninger, der gør det lettere at acceptere døden.

Alligevel er det en kendsgerning, at døden, der tit forudgås eller ledsages af svære og vedvarende smerter, ganske naturligt fylder mennesker med angst.

Legemlig smerte er noget, der uundgåeligt hører med til det at være menneske. På det biologiske plan er smerten et advarselstegn, hvis nytte ikke kan drages i tvivl. Men da den også berører menneskets psykiske personlighed, er den belastning, den påfører mennesket, tit større end dens biologiske nytte, og den kan blive så voldsom, så en afslutning på smerterne kan synes ønskelig for enhver pris.

Ifølge kristen lære har lidelsen, især lidelsen i livets sidste øjeblikke, en særlig plads i Guds frelses-

plan. Den er en deltagelse i Kristi lidelse og en forening med det forløsende offer, som han frembar i lydighed mod Faderens vilje. Man bør derfor ikke undres over, at nogle kristne ønsker at indskrænke brugen af smertestillende midler for frivilligt at acceptere i hvert fald en del af deres lidelser og på den måde helt bevidst at forene sig med den korsfæstede Kristi lidelser (sml. Matt. 27,34). Men det ville alligevel være uklogt at kræve en heroisk holdning som almindelig regel. Tværtimod råder menneskelig og kristen klogskab til, at de fleste syge benytter de medikamenter, der kan lindre eller fjerne smerterne, også selv om dette kan medføre bivirkninger som søvnighed eller sløret bevidsthed. Hvad angår dem, der ikke mere selv kan give udtryk for deres ønsker, kan man med fuld ret forudsætte, at de ønsker at få disse smertestillende midler efter lægens ordination.

Men den udstrakte anvendelse af smertestillende midler er ikke problemløs, fordi man på grund af den tilvænning, der er almindelig, er nødt til stadigt at forøge doserne, hvis man stadigt vil opnå effekt. Her er det rimeligt at minde om en erklæring fra pave Pius XII, der stadigt har gyldighed. En gruppe læger havde stillet dette spørgsmål: »Tillader religionen og moralen læge og patient at fjerne smerter og bevidsthed ved hjælp af narkotiserende midler... (også når det må forudses, at be-

nyttelsen af sådanne midler vil afkorte livet)?« Her, til svarede Pius XII: »Hvis der ikke findes andre midler, og hvis det under de givne omstændigheder ikke hindrer opfyldelsen af andre religiøse og moralske forpligtelser, er det tilladt.« I dette tilfælde er det klart, at døden på ingen måde er villet eller tilstræbt, selv om fornuften siger, at der er risiko derfor. Hensigten er udelukkende at lindre smerter effektivt ved at benytte sådanne smertestillende midler, som lægekunsten råder over.

Imidlertid kræver det særlige overvejelser, når man anvender smertestillende midler, der medfører bevidstløshed. For et menneske skal ikke blot være i stand til at opfylde sine moralske og familiære forpligtelser, men skal også helt bevidst forberede sig til at møde Kristus. Pius XII siger derfor formående: »Det er ikke rigtigt at berøve et døende menneske bevidstheden, hvis der ikke er en alvorlig grund dertil.«

IV

De rette proportioner i anvendelsen af terapeutiske midler

I dag er det meget vigtigt, navnlig i dødsstunden, at beskytte både menneskets værdighed og den kristne livsopfattelse imod en teknologisk indstilling, der let kan føre til misbrug. Således er der nogle, der taler om »retten til at dø«. Dette er et udtryk, der ikke betyder retten til døden hverken for egen eller nogen andens hånd efter eget forgodtbefindende, men derimod retten til at dø fredeligt og med menneskelig og kristen værdighed. Under dette synspunkt kan benyttelsen af visse terapeutiske midler undertiden rejse problemer.

I mange tilfælde kan situationen være så indviklet, så der kan opstå tvivl om, hvordan etikens grundprincipper skal anvendes. Den endelige afgørelse må træffes af den syges samvittighed eller af den, der har ret til at tale i den syges navn, eller af lægerne. Herved må både moralens bud og det enkelte tilfældes mange aspekter tages i betragtning.

Enhver har pligt til at drage omsorg for sit helbred eller søge hjælp hos

andre dertil. De, hvis opgave det er at tage sig af den syge, må gøre dette samvittighedsfuldt og må anvende de midler, der forekommer nødvendige eller nyttige.

Er det imidlertid nødvendigt under alle omstændigheder at anvende alle til rådighed stående midler? Indtil for nyligt svarede moralteologerne, at man aldrig er forpligtet til at anvende »ekstraordinære« midler. Dette svar, der principielt stadig gælder, forekommer i dag at være mindre klart, dels fordi udtrykket er så ubestemt, dels på grund af lægekunstens hurtige fremskridt. Derfor foretrækker mange at tale om »rimelige« og »urimelige« midler. I hvert fald kan den rette afgørelse af, hvilke midler, der bør anvendes, kun træffes, hvis den behandling, der evt. skal benyttes og de dermed forbundne vanskeligheder og farer, udgifter og muligheden for at gennemføre behandlingen, sammenlignes med de resultater, man kan forvente i betragtning af den syges tilstand og legemlige og sjælelige kræfter.

For at lette anvendelsen af de almene principper kan følgende præciseringer være nyttige:

— Hvis der ikke er andre midler til rådighed, har man med den syges biligelse lov til at anvende de nyeste fremskridt på medicinens område, også selv om disse midler endnu kun er på det eksperimentelle stadium og ikke ufarlige. Den syge, der går ind derpå, kan endda herved vise sin villighed til at tjene menneskeheden.

— Det er også tilladt at afbryde en sådan behandling, hvis resultaterne ikke svarer til forventningerne. Men for at træffe en sådan afgørelse, må der tages hensyn til den syges og de pårørendes berettigede ønsker og til kompetente lægers udtalelser. Lægerne kan mere end andre foretage en fornuftig afvejning af om indsatsen af instrumenter og personale står i et rimeligt forhold til de forventede resultater, og om de smerter og besværligheder, som behandlingen påfører patienten, står i et rimeligt forhold til de fordele, den kan skaffe den syge:

— Det er altid tilladt at nøjes med at anvende de midler, der i al almindelighed står til rådighed for behandlingen. Ingen kan derfor være forpligtet til at

Når døden uundgåeligt nærmer sig, har man lov til i sin samvittighed at beslutte at give afkald på yderligere behandling, der kun kan føre til en usikker og smertefuld forlængelse af livet.

anvende en terapi, der ganske vist allerede anvendes, men som medfører risiko eller er for kostbar. At give afkald på en sådan behandling har intet med selvmord at gøre, det må betragtes som en acceptansen af menneskets betingelser, eller måske som udtryk for et ønske om at give afkald på at benytte kostbar medicinsk teknik, der ikke står i noget rimeligt forhold til den effekt, man kan forvente, eller måske for at patienten ikke ønsker at påføre sin familie eller samfundet for store økonomiske byrder.

— Når døden uundgåeligt nærmer sig, har man lov til i sin samvittighed at beslutte at give afkald på yderligere behandling, der kun kan føre til en usikker og smertefuld forlængelse af livet, uden at man dog undlader at benytte de midler, der normalt benyttes for at hjælpe en syg i lignende tilfælde. I sådanne situationer har lægen ingen grund til at bebrejde sig selv, at han eller hun har undladt at hjælpe et menneske i nød.

Slutning

De i denne erklæring indeholdte normer er bestemt af et oprigtigt ønske om at hjælpe menneskene efter Skaberens plan. Livet er en gave fra Gud, men på den anden side er døden uundgåelig. Derfor må vi, uden på nogen måde at

fremskynde døden, være i stand til ansvarsbevidst og værdigt at acceptere den.

Det er rigtigt, at døden afslutter vort jordiske liv, men den åbner samtidigt udgang til det udødelige liv. Derfor må alle forberede sig til denne begivenhed i lyset af menneskelige værdier, og ganske særligt må kristne gøre det i lyset af deres tro.

Hvad dem angår, der arbejder inden for den offentlige sundhedssektor, så må de på ingen måde undlade at stille hele deres faglige kunnen i de syges og de døendes tjeneste. Men de må ikke glemme, hvor endnu langt mere der er brug for den trøst, der ligger i ubegrænset godhed og kærlig deltagelse. En sådan tjeneste over for mennesker er samtidigt en tjeneste over for Kristus, Herren, der har sagt: »Hvad I har gjort imod en af mine mindste brødre dér, har I gjort imod mig« (Matt. 25,40).

Denne erklæring er blevet vedtaget ved trosrækkongregationens ordinære møde. I den audiens, der blev bevilliget undertegnede kardinalpræfekt, har pave Johannes Paul II godkendt den og påbudt, at den skal offentliggøres.

Rom, Trosrækkongregationen 5. maj 1980

Franjo Kardinal Seper
Præfekt
+ Jérôme Hamer, O.P.
Sekretær

Dødssyge mennesker vil undertiden bede om døden, men dette må ikke opfattes som de virkelig ønsker eutanasi. I virkeligheden drejer det sig næsten altid om et ængsteligt råb om hjælp og kærlighed.

Caritas-hjælpen kommer i de rigtige hænder

Mere end 100.000 kr. på »12-girokort« kontoen

Da Paul Hartling i juni holdt sin tale for Dansk Samvirke, kom han ind på problemet om »de utilfredse danskere«, der klager over alt og alle. Hartling sagde bl.a., at disse mennesker ingen idé havde om, hvad virkelig nød var — og Hartling har ret: det vi her i landet kalder nød, er ofte kun misundelse over, at andre har det lidt bedre eller lidt lettere end os selv. Vort fordringsniveau er gennem de gode år steget til højder, der er uforståelige for de virkelig nødstedte.

Indkomstudligning

Vi kender alle indvendingerne: Det er nemt nok at sige, når du selv hører til den bedrestillede del af befolkningen, og denne indvending har naturligvis den berettigelse, at det kun er selvfølgelig, at det er nemmere at give af sin overflod, men hvad er overflod? De ringere stillede her i landet forventer, at de bedrestillede skal stille en del af deres »overflod« til rådighed for dem. Staten hjælper med til denne indkomstudligning, og det er helt i sin orden, men kan de nødstedte i f.eks. de underudviklede lande ikke med samme ret forvente, at vi i Vesten stiller en del af vor »overflod« til rådighed for dem?

Tak til juniorer

Til samtlige deltagere på D.U.K.'s Juniorlejr 2 på Sjællehede.

Da vi synes, at afskeden med jer alle gik for hurtigt, vil vi gerne på denne måde endnu engang takke jer allesammen for en god og uforglemmelig lejr.

På lederteamets vegne vil vi især takke jer for den store indsats under oprydningen og rengøringen den sidste dag, som blev udført under meget vanskelige forhold. Vi ser jeres indsats under afrejsen som et tegn på den positive holdning I havde til lejren.

På lederteamets vegne
Andreas Smidt
Thomas Borup

Der er forskel på rig og fattig i Danmark, men der er endnu større forskel mellem en fattig i Danmark og en fattig i f.eks. Indien eller Afrika. Den fattige dér har forsvundet færre problemer end den fattige i Danmark: han bekymrer sig hverken om invasionen i Afghanistan eller kernekraftsproblemer, — han har kun eet problem, det at skaffe sig selv og sin familie det nødvendige til livets ophold. Så enkelt er livet i disse lande, og så lidt skal der til for at hjælpe det enkelte menneske: een cigaret om dagen betyder 1 dollar pr. måned, og denne dollar — rigtigt anvendt — mætter flere munde. Kan ikke enhver bringe et tilsvarende offer?

Der svindles

Når der er tale om u-lands-hjælp, møder man ofte den indvending, »at vi jo ikke er sikre på, at hjælpen når frem til de rigtige«, og der anføres grelle eksempler på misbrug.

Nogle af eksemplerne er desværre rigtige, men alligevel er indvendingerne dårlige, for hvis Deres hjælp blot redder eet enkelt menneskeliv, er pengene givet godt ud. En anden ting er, at De overhovedet ikke behøver at have den slags bekymringer, når det drejer sig om Caritas Danmark. Vor tilknytning til Caritas International sikrer, at hjælpen kommer direkte i de rigtige hænder, samt at der er kontrol med, hvordan hjælpen anvendes.

Efterlysning

Om aftenen ved 22-tiden d. 3. maj 1945 blev Svend Rothenborg-Frederiksen, skudt på hjørnet af Irminergsgade-Ryesgade, København. Sammen med Svend var tre andre unge mænd. Da mine optegnelser fra besættelsestiden befrielsen er gået tabt, og jeg ikke mere erindrer disse den gang unge mænds navne, prøver jeg på denne måde at komme i forbindelse med i hvert fald med en af dem. Jeg husker, han var katolik, og

Caritas har andre fordele, bl.a. fordi vi har så mange forskellige projekter — store og små — at det altid vil være muligt at finde noget, der ikke alene appellerer til Deres specielle hensigter, men også til Deres pengepung. For få kroner om måneden kan De sikre et sultent barn det nødvendige til livets ophold — har De lidt mere at spendere, kan De måske »adoptere« et ungt menneske under uddannelse, og hører De til de økonomiske sværvægttere, kan De — alene eller sammen med andre — måske give den nødvendige økonomiske garanti for et flerårigt uddannelsesstipendium ved et vestligt universitet.

Har De intet specielt ønske om en nærmere defineret hjælp, vil et månedligt bidrag — eller et engangsbetrag — hjælpe Caritas til at yde støtte, hvor nøden efter vor opfattelse er mest akut.

Mod en bedre verden

Af praktiske grunde kan vi desværre ikke vedlægge et girokort, men hvis De ikke allerede har vore girokort, kan De ringe til (01) 12 72 61, Caritas Danmarks kontor og sige hvor mange, De gerne vil have tilsendt. De kan jo altid give et til familien eller naboen. Men hvis blot De vil støtte Caritas Danmark, er vi allerede et stykke af vejen mod en bedre verden. På forhånd tak.

Der er i aktionen »12-girokort« indkommet 101.848 kr. pr. 8.8. 1980.

Caritas Danmark

Pave Johannes Paul II's udenlandsrejser i året 1979 er tema på en ny luftpostfrimærkeserie, som Vatikanet har udgivet. Serien består af mærker på 7 værdier: 200, 300, 500, 1000, 1500, 2000 og 3000 lire. Seks af værdierne er med samme motiv: Pave Johannes Paul II, der mødes af udstrakte hænder af forskellig hudfarve. Øverst i venstre hjørne ses våben fra de første fem besøgte lande, Den dominikanske Republik, Mexico, Polen, Irland, USA og emblemet fra FN. I venstre rand ses datoen på den første besøgsdag, 3000 lire-værdien, som først udsendes senere på året, bliver et farverigt mærke, som forestiller mødet mellem pave Johannes Paul II og den økumeniske patriark fra Konstantinopel, Dimitrios I.

Fra andre tidsskrifter

Magasin

Magasin, nr. 3 1980

Forfald eller fornyelse? Strømninger i nyere katolsk teologi af Nicholas Lash, I. Den franske forbindelse (det første af fire foredrag holdt i BBC i maj 1979 under fællestitlen »The variety of theological forces shaping Contemporary Catholicism«).

— Den psykologiske krigsførelses tåbelighed af Douglas Hyde. — Bedsted: Aria over Luc. 23 v. 26: Fader jeg vil... af Ambrosius Stub. — Himmelfarten af L. O. Dorn. Teilhard de Chardin's tro, VIII, de årlige exercitier (efter Henri de Lubac: La Priere de Chardin).

Magasin er et katolsk tidsskrift, som beskæftiger sig med nyere kristen

tænkning og udvikling inden for kirken og samfundet. Udk. 6 gange årligt på Niels Steensens Forlag, årsabonn. 35 kr., løssalg 6 kr. Adr. Skt. Kjeldsgade 3, 2100 København Ø.

Ave Maria

Ave Maria nr. 29., 5 årg. 1980

Maria i Det gamle Testamente (Guds løfte om frelse. Hvem er den lovede kvinde). — Katolsk Katekismus (fortsættelse) — »Jeg ønsker processio-ner«.

Ave Maria har til formål at uddybe kirkens lære om jomfru Marias betydning for Kristi og kirkens mysterium for derved at udbrede andagten til kristi moder især ved at søge inspiration i den hl. Mont-tidsskrift, som beskæftiger sig med nyere kristen

kr. Adr. Røsnæsvej 21, 4400 Kalundborg.

prosit

Prosit — katolsk ungdomsblad nr. 36 1980.

Prolog. — Autoritetskrise af Christian Lerch. — Hvem er Gud for mig? af Peter Reiter. — En mosaik af Michael Münchow (En cyklopædists selvbiografi, Naturelskeren, Til pynt, Alea jacta est...)

— En fortovsfilosof. — Messen af B. Frosell. (Messen — ungdommens ståsted. Messen — ungdommens opgave). Interview med Boris Weil. — Breve til og fra redaktionen. — Guds troskrise af Bjørn Håkonsen.

Årsabonn. ca. 35 kr. Uk. næste gang i september adr. Skt. Kjeldsgade 3, 2100 København Ø.

Møder og arrangementer

Bus til Ledreborg

Den 31.8. afgår kl. 8.30 fra Sct. Hanstov og kører via Jesu Hjerter kirke til bestemmelsesstedet. Den returnerer kl. 16.15 ad samme rute. Priskr. 22. Børn det halve, skolebørn gratis. Tilmelding til Sakramentskirkens kontor eller præster — så længe plads haves.

Ledertræning for over 25-årige

Dette nye initiativ blev besvaret med tilstrækkelig mange henvendelser, så kurset øst for Storebælt afholdes, med følgende indhold: Pædagogiske metoder, programideer, samspil mellem børn og voksne. Kurset finder sted i Rørvig fra fredag den 12.9. kl. 18.00 til lørdag den 13.9. kl. 17.00. Der arrangeres fælles transport. Der er stadig nogle få ledige pladser (tilmelding inden 31.8.80). Folder og nærmere oplysning kan fås på Katolsk Ungdomssekretariat, Sct. Kjeldsgade 3, 2100 København Ø, tlf. 01 20 63 63.

Sidste frist

Mandag d. 8. september er sidste frist for indlevering af annoncer til »katolsk orientering« nr. 15, der udkommer onsdag d. 24. september.

Besøg på Skt. Andreas Kollegiet

Skt. Andreas Kollegiet, Kollegievej 6, opgang A. Skolen blev som bekendt nedlagt for 60 år siden, og lokalerne benyttes i dag som hovedkvarter for den verdensomspændende rengøringsvirksomhed ISS. Ved velvillighed fra dette selskab vil det være muligt at foretage et samlet besøg i lokaler, som har været benyttet af jesuiternes kollegium

torsdag den 11. september kl. 19

Da antallet af besøgende er begrænset, er det nødvendigt, at man på forhånd og senest den 4. september melder sig til Skt. Andreas Kirkes sognekantor, tlf. (01) 64 30 39. Kun hvis man møder præcis og er opført på sognekantorets deltagerliste, vil man blive lukket ind. Besøget omfatter refleksoriet, huskappellet og kollegiets spisesal (nu cafeteria). Her vil ISS være vært ved en kop kaffe.

Sommermarked i Brønshøj

Søndag d. 14. september 1980

Efter messen kl. 8.30 er markedskroen parat med morgenkaffen, og loppetorvet åbner salget.

Kl. 10.30 er der ungdomsmesse med musik ved Søren Jensen & Co. Efter denne messe åbner også tombolaer og kroen har lækker smørrebrød parat.

Skt. Antoni kirke og menighedslokaler er stedet, hvor katolikker fra hele København og omegn mødes og hygger sig.

Frederikssundsvej 225.
Bus 5-7-8-17 kører til døren.

Sakramentskirken

Indtil videre vil mandagsmessen kl. 18.30 blive erstattet af kommuniionsuddeling på samme tidspunkt.

Sognepræstens træffetid ændres samtidigt til: kl. 9 til 10 fra tirsdag til fredag. Menigheden har brug for godt brugt tøj og velholdt katolsk litteratur, også ældre nr. af Katolsk Orientering og Katolsk Forum.

Det sker på Magleås

Mandag den 25. til torsdag den 28.
Økumenisk retrætekonference arrangeret af lærer Grethe Livbjerg og rektor for pastoralseminariet i Århus, Gerhard Petersen.

Fredag den 29. til lørdag den 30.8.
Kvikmarkens Privatskole holder pædagog-møde.
Leder og arrangør: Skolebestyrer Birger H. Olsen.

Torsdag den 4. til lørdag den 6.9.
Efteruddannelseskursus for lærere i kemi i gymnasier og seminarier.
Leder og arrangør: Per Dal Jensen, civ.ing.

Mandag den 8. til torsdag den 11.9.
Jesuitterne i Danmark afholder nordisk møde.
Leder og arrangør: pater G. Sanders, S.J.

Fredag den 12. til lørdag den 13.9.
Kursus for udenlandsk fødte præster og søstre
Leder og arrangør: pater P. Grégoire, O.P.

DUK-kalender

22.-24. august »Bastrup-ledertræning«
(Regional LT øst).

05.-06. september HB-møde i Nykøbing F.
12.-13. september Ledertræning for over 25 årige
Temaweekend for over 18 årige på Asserbo

Emne: »Livsfællesskaber«.

19.-21. september Juniorweekend på Øm
19.-21. september Interskandinaviske lederkonference i Göteborg.

26.-28. september Børneweekend på Øm
(10-13 årige)

26.-28. september »Horsens-ledertræning«
(Regional LT vest) Sostrup?

DKKF Lørdagsklubben

Lørdag den 27. september kl. 15 i Jesu Hjerter Kirke, menighedsalen, Stenosgade 4A, København V:

Forfatter, cand. politt. Tove Rasmussen:

Hvad kom der ud af kvindekonferencerne?

Alle er velkomne!

Kaffe/te m.v. kr. 10,- Tilmelding enten til Gerda Henriksen, Hildursgade 8, 2100 København Ø. Tlf. (01) 20 27 94 eller til undertegnede (01) 28 57 54 (sikrest før kl. 10). Brønshøjgårdvej 29, 2700 BRH.
f. Danmarks Katolske Kvinde-Forbund Klubstyrelsen/Margot Petersen

DKKF retræte på Magleås

Fra fredag den 10. oktober kl. 18.00 til søndag den 12. oktober kl. 15.00

Retræteleder: pater P. Grégoire o.p.
Emne: Tilgivelse og Forsoning.
Pris: For 2 døgn enkeltværelse kr. 320,- for 2 døgn dobbeltværelse kr. 280,-

Retræten er arrangeret af Danmarks Katolske Kvinde-Forbund alle også mænd er velkomne.

Tilmelding må ske skriftligt til Suzanne Scavenius, Henrik Hertzvej 2 A, 2920 Charlottenlund, sammen med depositum kr. 50,- hvorefter nærmere oplysninger vil blive tilsendt.

Religionslærere og kateketer

I anledning af udgivelsen af religionsbogen »Gud møder os« — det nye nordiske undervisningsprogram for 2. klasse — indbydes De herved til en studie-weekend på et af følgende steder til et af følgende tidspunkter:

30.-31. Aug. 1980 på Skt. Norberts Skole, Blegbanken 1, 7100 Vejle
20.-21. Sept. 1980 i præstegården, Frederiksgade 7, 4200 Slagelse

27.-28. Sept. 1980 på Skt. Josefs Sønnes Skole, Bispegade 6, 4800 Nyk. F.

11.-12. Okt. 1980 på Kateketcentralen, Vesterbrogade 28, 2, 1620 Kbh. V.

Programmets hovedpunkter:

I. Præsentation af »Gud møder os«
II. Eukaristiforståelse før og nu
III. Børne- og familiemesser og -liturgier
IV. Fotosprog
Kurset finder sted fra lørdag kl. 9.15-17.00 og til søndag kl. 9.15-16.00.

Kursusafgift:
kr. 120,-

Deltagerne sørger selv for logi: frokostpakke medbringes. Drikkevarer kan købes. Seneste tilmeldingsfrist: Hurtigst muligt til Kateketcentralen, Vesterbrogade 28, 2. sal, 1620 København V. Tlf. (01) 24 26 30.

De unges trosbegræftelse 1981

Fælles forberedelseskursus
for København og omegn

I lighed med forgangne år kan unge fra de storkøbenhavnske sogne som ønsker at deltage i trosbegræftelsen 1981, blive tilmeldt dette kursus, som arrangeres af Religionspædagogisk Udvalg i samarbejde med Kateketcentralen og de pågældende menigheder.

Kun unge, der er fyldt 14 inden den 1. juli 1980 (dvs. født inden 01.07.66) kan deltage i dette kursus.

Førelde, der ønsker at tilmelde et barn, indbydes til et orienterende møde enten ONSDAG DEN 10. SEPTEMBER KL. 19.30 eller MANDAG DEN 15. SEPTEMBER KL. 19.30.

Tilmeldingen (dåbsattest bedes medbragt) sker ved disse møder, der i øvrigt kun har interesse for de voksne og ikke for de unge.

I år begynder kurset lørdag den 1. november.

Der undervises på i alt 13 lørdage (normalt 10-12) i tre perioder (november, januar og marts), og der afsluttes med et weekendophold i Bastrup fra den 3. april til den 5. april 1981.

Allé møder holdes på Niels Steensens Gymnasium (Indgang: Jægtvej 183B).

Der vil desuden være tilbud om konfirmand-lære på Øm arrangeret af Ungdomssekretariatet i følgende perioder:
22.-26. oktober 1980 (2. halvdel af efterårsferien)
10.-14. april 1981 (omkring palmesøndag)

Kursus

Apostlen Paulus - hans verden, hans breve, hans teologi.

I vintermånederne fortsætter p. L.A. Dorn kurset for voksne på baggrund af udvalgte tekster fra de paulinske breve og derved forsøger at komme hans troslære lidt nærmere.

Vi starter tirsdag d. 23. september kl. 19.45 i menighedssalen, Jens Jessensvej 5, 2000 F. og fortsætter hver anden tirsdag. Hvert møde slutter senest kl. 21.45. Tilmelding sendes til L.A. Dorn, Jens Jessensvej 5, 2000 F.

Bistand

Katolske Menighedsplejer

Bredgade 69A, st., 1260 København K.
Kontoret har åbent tirsdag og torsdag fra kl. 14-16. Telefon (01) 15 23 03. Postgiro 6466397.

Diverse

Jesu Hjerter Kor

søger sangere.

Korprøve hver onsdag aften.

Vi har allerede et større repertoire af kendte klassikere og nutidige kunstnere, — bl.a. egne værker, — så kreative tekstforfattere og komponister er især velkomne.

Er din interesse og dit musikalske gå-på-mod levende, vil vi sørge for, at du får sangundervisning.

Henvendelse til kirkens organist:
Poul Simon, Nr. Farimagsgade 33 B, 1364 Kbh. K. Tlf. (01) 14 01 60 eller kirkens kontor 24 65 80.

Militærnægter til ungdomssekretariatet

Katolsk Ungdomssekretariat er — som nævnt i Katolsk Orientering nr. 4 fra den 27.2. 1980 — blevet anerkendt som udstationeringssted for militærnægtere. Hvis der er nogen, der har interesse i at komme til at arbejde som militærnægter, eller kender nogen, der kunne tænke sig det, kan man kontakte

Ungdomssekretariatet,
Sct. Kjeldsgade 3,
2100 København Ø
Tlf.: (01) 20 63 63.

Ungdomssekretariatet har hårdt brug for mere fast arbejdskraft ud over de mange frivillige, som gør et stort arbejde!

Salg og service

BENZONS BEGRAVELSES- FORRETNING

34 46 01 - 86 60 56

FASANVEJENS BEDEMANDS- FORRETNING

Ndr. Fasanvej 76
86 60 56 - 86 60 30

Begravelser og bisættelser ordnes for alle trossamfund.

Alle aftaler kan træffes i hjemmet. Efter lukketid tlf. 15 88 61.
Søn- og helligdage: 86 60 56

BEGRAVELSE

ordnes smukt og omhyggeligt
v/bedemand Hardy Nielsen

Begravelsesforretningen

Amagerbrogade 155,

Aftaler kan træffes i Deres hjem.
Ring venligst 01-55 55 55 ell. Taastrup 02-99 01 58. Døgnvagt: 01-50 43 08.

FJERNVARMELÅN? tal med

ÅRHUS BANK

Store Torv 12 · 8000 ÅRHUS C
TLF. 124777

A. Mougard A/S

entreprenør- og murerfirma
Århus C
Telefon 14 20 23 - 13 83 23

Missionshotellet Ansgar

Colbjørnsensgade 29
1652 Kbh. V. Tlf. 01 21 21 96

Værelser med og uden brusebad/WC
Store familieværelser — spec. vinterpris.
Maria d. los Angeles og Torben Abildgaard

L. BASSE

Kaffe · Vin · Konserver
Hjørnet af NNørregade og Jyllandsgade
Esbjerg
Telefon 12 05 78

Mogens Larsen

Ramshered 31, Åbenrå
Telefon 62 25 30 - 31;

Lys - Kraft - Varme

Murermesterfirmaet Roman Kusier ApS

Stationsvej 11, Nivå
Telefon (03) 24 71 50

Murermester- og entreprenørforretning

M. Thomsen Støtt & Søn

Kong Christlans Allé 6
Ålborg
Telefon 13 42 33 og 13 43 37

Tømmer-/snedkerarbejde

Modernisering
Køkkener
Vinduer — døre
Isolering

Jon Hedenborg, Roskilde
Tlf. (03) 37 37 31, kl. 16-18.

Pavestolen fastholder kravet om særstatus for Jerusalem

Gæstfrihed ikke nok

Rom (KIPA) — Pavestolen har igen udtalt sig til gunst for, at Jerusalem opnår særstatus. I FN i New York har Pavestolen uddelt et dokument, som endnu engang slår fast, at kun en særstatus for Jerusalem, der garanteres af overordnede internationale instanser, kan sikre alle trossamfund i denne by samme rettigheder.

Som det hedder i erklæringen, der senere også blev offentliggjort i Rom, kan man ikke nøjes med at reducere Jerusalemsproblemet til den enkle formel: »fri adgang for alle til den hellige by«. Det drejer sig derimod om ved »egnede forholdsregler« at garantere Jerusalems universale karakter af at være »hellig og alle tre monoteistiske religioners fælles arvsods«.

Religionsfrihed sikres

Desuden må disse tre store religionsamfundsmedlemmers religionsfrihed sikres i enhver hende. I denne forbindelse rejser det sig om at »sikre

alle af disse samfund enhver ret til de hellige steder, til de spirituelle centre og til videnskabeligt arbejde«.

Endvidere må også disse samfunds religiøse, uddannelsesmæssige og sociale aktiviteter garanteres. Med andre ord: en virksom og varig løsning af Jerusalemsproblemet forudsætter, at jøder, kristne og muslimer behandles ens, hvad der igen vil sige en »juridisk sikret status, der ikke kun giver udtryk for en enkelt af de interesseres synspunkter.«

Carter og paven

Dokumentet henviser flere steder til pavens samtale med præsident Carter 21. juni. I denne samtale gjorde pave Johannes Paul II det klart, at han betragter en varig løsning af Jerusalemsproblemet for et »kardinalpunkt« for en retfærdig fred i Mellemøsten. Han mindede eftertrykkeligt om »den monoteistiske tros fælles overlevering« og gav udtryk for håb om, at »denne fælles

Redaktionen fandt dette billede i jesuiternes eget medlemsblad »Canisius« fra pinsen 1978.

tro vil føre til enighed mellem alle mennesker, der tror på Gud.«

Erklæringen slutter med ønsket om, at Jerusalem i fremtiden ikke længere vil være et »Stridspunkt«, men et sted, hvor de tre religioners troende kan mødes broderligt, og samtidigt et pant på venskab mellem folkeslagene.

Ungdomspræst med drøn i

Franciskanerpater Brian Przyborowski kører mere end 50.000 km. om året på sin motorcykel gennem det midterste vesten i USA for at besøge de unge i sit sogn. Det vil nok være tvivlsomt om ungdomssekretariatet til brug for sit arbejde ville kunne overbevise Biskopkontoret i det formålstjenlige med en maskinpark af motorcykler, selv om det ganske givet ville tiltrække mange unge, som normalt ikke kommer til en præst eller en søster.

Litauens katolikker sender bønsskrift til Brezhnev

170.000 katolikker må deles om en kirke

New York (NC) — Litauens katolikker har sendt et 1.589 sider langt bønsskrift til Sovjetunionens præsident Leonid Brezhnev, hvor de beder om, at St. Maria Fredens Dronnings kirke må blive givet tilbage til katolikkerne i den litauiske by Klaipeda.

Det er det litauiske informationstjeneste i Brooklyn, der har oplyst om dette bønsskrift til pressen i USA. Bønsskriftet er underskrivet af 148.149

personer og indeholder 56 fotografier, det er dateret 1. juli og oversendt Leonid Brezhnev i bogform.

Lukket i 1960

Kirken blev lukket af Sovjetregeringen 15. august 1960 og officielt konfiskeret i 1961, meddeler den litauiske informations tjeneste. Kirken blev derefter omdannet til en filharmonisk koncerthall.

Den eneste katolske kirke i Klaipeda i dag er for lille til at kunne rumme

byens katolikker. Klaipeda, der har en befolkning på 170.000, er en vigtig havneby, da dens navn som oftest er isfri, og samtidig er byen et vigtigt industricenter.

Valgt til formand

Den østtyske bispekonference holdt et ekstraordinært møde i maj i Berlin i anledning af biskop Joachim Meissners indsættelse som Berlins nye biskop.

Biskopperne valgte biskop Gerhard Schaffran af Meissen til formand for de næste seks år. Han efterfølger kardinal Alfred Bengsch, der døde i december sidste år.

Biskop Meissner af Berlin blev valgt til næstformand.

Italiensk præst suspenderet

Bolzano, Italien (NC) — En italiensk arbejderpræst, p. Luigi Pichler i Bolzano er blevet suspenderet »a divinis« — fra sine præstelige funktioner — fordi han fortsat vil sidde i Bolzanos byråd som repræsentant for det politiske parti Nye venstre.

Den 43-årige præst har oplyst, at biskop Josef Gargitter af Bolzano-Bres-

sanone inden byrådsvalget 10. juni advarede ham mod at stille op til valget. P. Pichler havde ikke ansøgt om speciel tilladelse til at indtage en politisk stilling, sådan som kirkeretten og konkordatet med den italienske regering kræver det. Han kalder selv sin suspension for »sørgelig og forbavsende«.

Næste nummer udsendes den 10. september

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Brødgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgærstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

Kirken og islam, side 2-3

Eukaristien, side 5

Samarbejde, side 6-7

Bispesynoden om familien, side 8

katolsk orientering

Paven besøger syv tyske byer 15.-19. november

Ottende rejse udenfor Italien

Vatikanet (NC) — Pave Johannes Paul II vil i dagene 15. - 19. november besøge syv tyske byer. Med denne meddelelse bekræftede p. Pierfranco Pastore, vicedirektør for Vatikanets pressebureau, for nylig de rygter, der længe havde verseret om pavens mulige besøg i Tyskland i år.

P. Pastore sagde, at både offentlige og kirkelige myndigheder har indbudt paven til Tyskland i

anledning af 700-års dagen for Albert den Stores død.

Albert den Store, en af dominikanerordenens store teologer, var i det 13. århundrede biskop i Köln, i hvis dominikanerkirke, han ligger begravet. I en tid, hvor vesterlandsk teologi var helt domineret af Platons tanker, gik Albert den Store stærkt ind for Aristoteles.

17. land

I syv år var Albert den Store lærer for Thomas af Aquin, som han fik overordentlig stor betydning for.

På sin Tysklandsrejse, der bliver Johannes Paul II's ottende rejse udenfor Italien, siden han i oktober 1978 blev pave, vil han foruden Köln besøge Bonn, Osnabrück, Mainz, Fulda, Altötting og München. Tyskland bliver det 17. land paven besøger på sine rejser. Det er næsten 200 år siden, der sidst har været en pave på besøg i Tyskland. Sidste gang var da pave Pius VI, da han i 1782 var på vej til Wien, besøgte Mariahelligdommen i Altötting, nær den østrigske grænse.

Kortet viser de tyske byer, som pave Johannes Paul II vil besøge. Under Tysklandsrejsen er paven søndag d. 16. november i Osnabrück, som jo ikke ligger så langt væk fra Danmark.

Katolsk presseunion oprettes i Afrika

Kigali, Rwanda (NC) — Katolske journalister fra 15 forskellige afrikanske nationer er efter et pan-afrikansk seminar i Kigali blevet enige om at danne en afrikansk katolsk presseunion.

Mødet i Kigali var organiseret af den internationale katolske presseunion (UCIP) i samarbejde med UNESCO og Rwandas informationsministerium.

Dannelsen af den nye

organisation blev støttet af UCIP, der i de senere år har hjulpet med til at danne lignende grupper i Latinamerika og Asien.

Den nye afrikanske pressegruppe, der kaldes UCAP vil deltage i et møde for journalister fra Den tredje Verden 13.-23. september i Rom, hvor man skal forberede den katolske presses 12. verdenskongres.

Den 8. august demonstrerede 25 iranere foran Peterskirkens døre, hvor de råbte slagord som »død over fascismen« og »død over den amerikanske imperialismen«. Vatikanets politi anholdt demonstranterne og overgav dem til italiensk politi. Efter arrestationen indledte de en sultestrejke i fængslet.

Deres protest var en solidaritetshandling med de iranere, der var fængslet i USA og Storbritannien. Protesten gjaldt især de 192 iranske studenter, der dagen før var blevet løsladt efter ni dages sultestrejke og »udsættelse for tortur i Washingtons fængsler«. Læs mere om demonstrationen på side 2.

Biskopperne i Holland er uenige om præsteuddannelsen

Biskop Gijsen henvender sig direkte til paven

Rom 16. august (KIPA) — I følge forlydende har paven i disse dage modtaget en skrivelse fra den hollandske biskop Jan Gijsen, Roermond. Heri har han bedt om en stillingtagen til den meningsforskel, der er mellem ham, som repræsenterer den konservative linie, og de øvrige biskopper i Holland.

I denne sag angår det præsteuddannelsen. Ved særsynoden for de hollandske biskopper i januar i Rom blev det besluttet, at en kommission med biskop Gijsen, J. Moeller, (Groningen) og H. Ernst (Breda) skulle undersøge landets to teologiske skolars virksomhed.

Fordømte Gijsens holdning

Bispeembedet, der i mange år har været ansvarlig for præsteuddannelsen i Holland, bad kommissionens medlemmer om ikke at afgive nogen erklæ-

ring før afslutningen af deres arbejde, som er forventet i begyndelsen af 1981. Dette har biskop Gijsen ikke overholdt. Af denne grund samledes den 23. og 24. juni i Rom Rådet for kontrol og realisation af beslutningerne fra den hollandske særsynode, som kardinal G. Garrone (kurien), J. Willebrands (Utrecht) samt Msgr. Bluysen (s' Hertogenbosch) er medlemmer af. I forståelse med paven fordømte rådsmedlemmerne biskop Gijsens holdning, som han i mellemtiden var blevet udspurgt om i Rom.

Stopper

På den hollandske bispekonferences månedlige møde den 12. august havde Msgr. Gijsen ladet forstå, at han ikke var tilfreds med kontrolrådets stillingtagen, og at han derfor nu havde henvendt sig direkte til paven.

Der er hermed sat en

stopper for præsteuddannelseskommissionens arbejde, og observatører me-

ner, at kommissionen ikke mere kan overholde tidsfristen for sit arbejde.

Protesterer mod våbensalg til Chile

London (NC) — Kardinal George Basil Hume af Westminster har protesteret mod en ophævelse af Storbritanniens forbud mod våbensalg til Chile.

Vi bør ikke »lukke øjnene for den undertrykkelse, som så mange chilener lider under«, skriver han i et brev til det britiske udenrigsministerium. »Jeg må alvorligt betvivle, at det er klogt at ophæve denne embargo«, tilføjer han.

Våbenembargoen blev sat i kraft i 1976 som en protest imod de krænkelser af menneskerettigheder, der finder sted i Chile.

Embargoen blev ophævet den 22. juli i år.

Kardinal Hume oplyser, at nyere meddelelser fra kirkelige kredse i Chile beretter om katekismusklasser, der er blevet forstyrret af bevæbnet politi, om præster, der er blevet truet på livet, og om kirker og kirkelige kontorer, der er blevet bombet og beskudt med maskingeværer.

29. maj protesterede en permanent komité, der er nedsat af Chiles bispekonference, mod »en systematisk kampagne mod kirken«, siger kardinal Hume.

Irans præsident Bani-Sadr:

Religiøse mindretal har ret til deres egne skoler i Iran

(NC) — Irans præsident Abol Hassan Bani-Sadr har udtalt, at religiøse mindretal har ret til deres egne skoler i Iran. Samtidigt afviste han som grundløse de anklager, der var fremsført mod italienske salesianere i Iran, oplyste p. Ettore Segneri som talsmand for salesianerordenen for nyligt i Rom.

Han sagde, at den iranske præsidents indstilling kom klart til udtryk ved et møde 11. august med ærkebiskop Annibale Bugnini, den apostolske nuntius i Iran, og ærkebiskop Hilarion Capucci. Ved denne lejlighed sagde Bani-Sadr, at anerkendelsen af religiøse mindretal »formelt var vedtaget, og at en erklæring herom snart ville blive offentliggjort«.

I forbindelse hermed sagde den iranske præsident, at de beskyldninger, der er blevet rejst mod de italienske salesianere, der driver Andicheh Skolen, snart vil blive officielt afvist. En undersøgelse har »vist at de vage beskyldninger for politisk mistænkelig virksomhed og spionage til fordel for Israel, var helt grundløse«, sagde p. Segneri.

Præster i husarrest

I over en måned har 11 salesianere været i husarrest i Teheran på grund af disse beskyldninger. Der er yderligere 12 salesianere, der arbejder i Iran. P. Segneri ville ikke oplyse, om de italienske salesianere vil forblive i Iran, når de igen har fået deres pas udleverede.

Ærkebiskop Capucci, visitator for den melkitiske ritus i Vesteuropa, har i Teheran sagt, at han vil forblive i Iran, indtil han får skriftlige forsikringer fra de iranske ledere om, at katolske skoler vil få lov til at fortsætte deres virksomhed.

Selv om talsmænd for Vatikanet aldrig officielt har meddelt, at ærkebiskop Capucci repræsenterer Vatikanet i Iran, har den i Syrien fødte prælat dog for nyligt bragt breve fra pave Johannes Paul II til iranske ledere.

Endnu er det dog uklart, om præsident Bani-Sadr har nok politisk magt til at få accepteret sine synspunkter om religiøse mindretals rettigheder og om salesianerne.

Pavestolen udtrykker »broderlige følelser« overfor den islamiske verden

Vatikanet (NC) — Ærkebiskop Jean Jadot har i sit første budskab efter at være blevet propræsident

for Vatikanets sekretariat for de ikke-kristne, udtrykt »broderlige følelser« overfor den muslimske

verden. Budskabet markerede afslutningen på ramadan, den islamiske hellige måned, der i år faldt fra 13. juli til 11. august.

Åbent samarbejde

»Troen på Gud er og bliver vort fælles ideal for opbygningen af et samfund, hvor alle mennesker betragter hinanden som brødre, og sammen søger det gode i Guds lys«, siger ærkebiskoppen.

»Er dette ikke en vigtig grund for muslimer og kristne til at indlade sig på et modigt og åbent samarbejde for menneskets fremtid og for en udbredelse af fred og broderskab, idet enhver frit bekender sin egen religion?« fortsætter budskabet. Dets ordlyd tyder på, at det er skrevet af afdøde kardinal Sergio Pignedoli, der indtil sin død i juli i år var sekretariatets præsident.

Ærkebiskop Jadot blev 27. juni udnævnt til sekretariatets propræsident.

Islams verden i tal

(KIPA) — Mens den iranske revolutionsleder ayatollah Khomeini mener, at der er 1 milliard muslimer i verden, og at de snart vil »beherske« hele jorden, varierer mere realistiske vurderinger mellem 500 og 750 millioner.

Der findes muslimer overalt i verden. 80 pct. af dem lever i Asien. Indonesien er med sine 125 millioner muslimer en af verdens største islamiske stater, fulgt af Pakistan med 75 millioner. I Indien lever der ligeledes 75 millioner muslimer og i Sovjetunionen 35 millioner. I Folkerepublikken Kina findes der efter de officielle angivelser 10 millioner, men

eksperter mener, at der snarere lever 20-30 millioner muslimer i dette land.

I Afrika bekender 90 millioner sig til Islam. Nigeria har her flest muslimer, 44 millioner, på andenpladsen kommer Ægypten med 35 millioner. I Europa lever der cirka 9 millioner muslimer: bl. a. lever der 2,5 millioner i Frankrig og 3,5 millioner i Jugoslavien.

I Tyrkiet er størstedelen af befolkningen muslimer, idet der findes 41 millioner, svarende til 98 pct. I Nord- og Sydamerika findes der en halv million muslimer og i Occanien 66.000.

I over en måned har salesianernes skole »Andicheh« i Iran været lukket og 11 præster har været i husarrest i Teheran, idet de er sigtet for spionagevirksomhed. Foto: KNA.

Iranere demonstrerer foran Peterskirken

Vagterne i håndgemæng med demonstranterne

Vatikanet (NC) — 25 pro-Khomeini iranere arrangerede 8. august en demonstration foran Peterskirkens døre. Det kom til håndgemæng med turister, der prøvede på at komme ind i kirken, så kirkens døre måtte lukkes et stykke tid.

De iranske demonstranter råbte: »død over facismen« og »død over den amerikanske imperialisme«. Vatikanets politi anholdt demonstranterne og overgav dem derefter til italiensk politi, der fjernede dem efter en times tids forløb.

Demonstrationen begyndte med, at medlemmer af den islamiske fore-

ning for iranske studenter i Italien knælede ned på trappen uden for Peterskirken og bad islamiske bønner. Senere rejste de plakater, der fordømte USA, opfordrede jøder til at forlade Jerusalem og fordømte Sovjets okkupation af Afghanistan. Plakaterne bar også billeder af Irans islamiske revolutions leder, ayatollah Khomeini.

Løbesedler

Vagter ved Peterskirken kom i håndgemæng med demonstranterne, der blev drevet ind i Peterskirkens lange, smalle forhal. Her uddelte de løbesedler, der fortalte, at deres protest var en solidaritetshandling

med de iranere, der var fængslede i USA og Storbritannien, specielt de »de 192 iranske studenter, der dagen før var blevet løsladt efter ni dages sultestrejke og udsættelse for tortur i Washingtons fængsler.«

Blev løsladt

På løbesedlerne opfordredes Vatikanet til at fordømme »statsoverhoveder, der i kristendommens navn tilsmudser deres hænder med undertrykte folkeslags blod.«

Det italienske politi løslod de anholdte med en advarsel mod at foranstalte yderligere demonstrationer.

»Paven skulle hellere henvende sig til Carter«

De katolske skoler er spionreder, siger Khomeini

(NC) — Da ni salesianerpræster var blevet arresteret i Iran og beskyldt for spionage, gik pave Johannes Paul II i forbøn for dem hos ayatollah Khomeini.

Khomeini gav imidlertid udtryk for, at paven hellere skulle have henvendt

sig til præsident Jimmy Carter og fordømt den handling, som 192 iranere blev udsat for i amerikanske fængsler efter at være blevet arresteret i forbindelse med politiske demonstrationer.

Ayatollahens budskab til paven blev udsendt over

den iranske radio, efter at den melkitiske ærkebiskop Hilarion Capucci havde afleveret et personligt budskab fra paven til ayatollah'en.

Indholdet af dette brev, som ærkebiskop Capucci modtog af paven ved en Fortsættes næste side

Ny sognepræst i Skt. Ansgars menighed

Dietrich Timmermann indsat søndag den 7. september i sit nye embede

Dietrich Timmermann

nasium, Rolf Tönshoff. Han har i mange år været medlem af kirkens kor.

Sognepræsten om fællesskab

I samme nr. af menighedsbladet skriver den nye sognepræst, Dieter Timmermann om fællesskab:

Rundt om i vort samfund bliver vi inviteret til »at slutte op om...»være med i flokken...»være fælles om en sag«. Hvem af os føler da også glæde ved at stå udenfor? Outsideren bliver nemt anset for at være en »original«.

Det er da også indlysende, at mennesker har brug for hinanden. Ligeså indlysende er det, at katolikker har brug for fællesskabet af ligesindede, især i et samfund, der jævnthen ikke er præget af kristen tænkning og livsholdning. Mon nogen af os er stærke nok til helt at kunne undvære det kristne fællesskab?

Kristne må være kritiske

Men situationen er jo faktisk ikke ny. Kristen livsholdning har til alle tider måttet stå sin prøve i samfundet. Det, der måske er nyt, er vor tids forvirrende mange tilbud af livsmønstre, en situation der kræver, at den kristne må skærpe sin kritiske sans uden at miste glæden og begejstringens glød for Guds gaver.

For at kunne leve kristenlivet, har vi brug for omgivelser, der åbenlyst anerkender de kristne værdier, og hvor man frit og utvungent kan tale derom og få lov til at præge sin tilværelse efter denne overbevisning.

Nu, hvor menighedens efterårssæson begynder, bør vi nok besinde os på, at vi er kaldt og døbt ind i et kirkefællesskab, hvor vi i gensidig respekt og hensyntagen må være hinanden behjælpelig med at vokse og styrkes i troen. Her er der ikke tale om en organisation men fællesskabet i Jesus Kristus selv: »Ingen kan lægge anden grundvold end den, der er lagt, nemlig Jesus Kristus«, 1. kor. 3,41 (læsning fra kirkens indvielsesfest).

Hjælp din næste på vej!

Måske har en usikker trosfælle eller et søgende menneske netop brug for, at du ved din holdning viser ham den vej, han længe har måttet søge efter. Det ville være både ansvarsløst og ukærligt at nægte ham denne håndsrækning. I disse situationer har du chancen til at erfare, at Jesu løfte går i opfyldelse: »hvor to eller tre er forsamlede i mit navn, der er jeg midt i blandt dem«. Mat. 18,20.

Tak!

Indtil 18. august har »katolsk orientering« i år modtaget 191.000 kr. i bidrag fra danske katolikker, som har ønsket at støtte os. Vi siger tak for Deres indbetaling. Støtte til »katolsk orientering« kan indbetales over giro nr. 5001471.

audiens i Castelgandolfo, kendes ikke i detaljer. Man mener imidlertid, at det beskæftiger sig med den iranske regerings beslutning om at udvise kristne missionærer og om de salesianere, der beskyldes for spionage.

I sit radiobudskab sagde ayatollah Khomeini:

»De katolske skoler er ikke rigtige og ordentlige skoler, men spionreder. Hvad skal jeg svare mit folk, når man fortæller mig, at de kristne præster står i supermagternes tjeneste?«.

I følge Turin-dagbladet »La Stampa« har over 30 nonner og præster fra for-

skellige ordenssamfund fået ordre til at forlade Iran i løbet af august, og yderligere 90 ordensfolk venter på en udvisningsordre.

Gennem radioen bad ayatollah'en ærkebiskop Capucci om at få »paven til at ændre sit standpunkt og støtte de undertrykte og befale dem, der kalder sig kristne, at befri vore unge.«

Den 58-årige ærkebiskop Capucci, der er apostolsk visitator for katolikker af den melkitiske ritus i Vesteuropa, udtalte i et telefoninterview med det romerske dagblad »Il Tempo«, at hans møde med ayatollah'en var begyndt i »en forsonlig og forstående atmosfære«, der dog hurtigt forværredes.

De amerikanske gidsler

Inden ærkebiskoppen forlod Iran, overbragte han pavens budskab til iranske ledere, og ville også rejse spørgsmålet om frigivelse af de 52 amerikanske gidsler, fortalte han.

Ærkebiskop går i forbøn for britisk missionær

London (NC) — Ærkebiskop Robert Runcie af Canterbury, leder af den anglikanske kirke, har sendt en personlig appel til ayatollah Khomeini i et forsøg på at sikre løsladelsen af en britisk missionær, der er underkastet forhør i Iran.

Appellen, der er sendt 13. august angår Jean Waddell, tidligere sekretær for den anglikanske biskop i Iran. Jean Waddell

har været anholdt siden 6. august mistænkt for spionage.

»Den anglikanske biskops sekretær har ikke været engageret i spionagevirksomhed«, sagde ærkebiskop Runcie og fortsatte: »Bevismaterialet synes at bestå i nogle grove brevforfalskninger fra ambassaden, og jeg ved, at der ikke er noget materiale som ikke tåler dagens lys.«

En lille hjælp kan betyde meget

10.000 børn døde af sult igår. Vi er bange for at tallet er lige så stort idag. I morgen? Nordisk Børnefond har i løbet af 25 år hjulpet tusinder af ulykkelige børn ved FJERN-ADOPTION. Fjernadoption er effektiv hjælp, som giver børnene mulighed for en sund udvikling i deres eget land.

En lille hjælp kan betyde meget - tænk over det og indsend kuponen idag!

Til Nordisk Børnefond, Afd. Danmark, Vemmetoftevej 6, 4640 Fakse. Send mig venligst foto og personlige oplysninger om et barn, jeg kan få lov til at hjælpe. Jeg vil, efter aftale, sende et beskedent beløb: Kun kr. 70,- pr. måned. Jeg forbeholder mig ret til at afbryde denne kontrakt med én måneds varsel. (Skriv venligst tydeligt)

Navn og adresse _____

KO
Regnskab:
A/S Romeriks Data
Revision:
Revisionskontoret i Faxe
v/ Erik Ryberg Larsen

Sympati med polske strejkende arbejdere

Postkort til Polen

I forbindelse med den polske gudstjeneste i St. Annæ Kirke søndag den 4. august var der en stillfærdig demonstration foran kirken før messens begyndelse. Med skilte og transparenter opfordrede man til sympati og solidaritet med de strejkende polske arbejdere.

Der blev solgt postkort med påtrykt sympatitilkendegivelse, som blot skulle underskrives, fran-

keres og puttes i postkassen. Adressaterne var arbejderne på skibsværfterne i Gdansk og Szczecin. Indtægten fra salget af postkortene går til de strejkende og deres familier.

Der blev samme dag bedt i kirkerne i Polen og ved alle polske gudstjenester i hele verden for parterne i konflikten og for hele det polske folk efter opfordring fra paven.

K.S.

NORDISK BØRNEFOND

Pastor Helge Nordahl
-over 25 år i barnets tjeneste

Gode og dårlige nyheder

Af og til modtager redaktionen henvendelser fra læsere, der er utilfredse med bladets megen omtale af kirkelige konflikter og referater af indre kirkelig kritik. Vi må indrømme, at artikler af den art har præget flere numre af bladet i den senere tid. Det skyldes ikke, at redaktionen med forkærlighed opsøger kontroversielt stof eller ligefrem ønsker at placere sig selv og bladet i en slags opposition.

Det hænger sammen med den linie, der i sin tid blev givet for bladet, hvorefter det skulle være »et uafhængigt, informerende og opinionsdannende blad, der respekterer tidens pluralisme under rimelig hensyntagen til den meget sammensatte læserkreds«. Citatet er fra betænkningen om den katolske presse, afgivet af pastoralrådets udvalg for det skrevne ord i 1971.

Hvis et blad skal give redelig og nogenlunde dækkende information om det, der foregår, vil det umuligt til enhver tid kunne stille enhver læser fuldstændig tilfreds. Årsagen hertil ligger selvsagt ikke i, at redaktionen har en bestemt mening eller holdning, men i at læserne har forskellige meninger og holdninger. Hvad der i et nummer er en god nyhed for den ene, kan derfor være en dårlig nyhed for den anden. I næste nummer er det måske omvendt.

»katolsk orientering« bliver ikke til på den måde, at redaktionen sætter sig ned for selv at skrive nyhederne. Nyhedsstoffet hentes vi fra 3 internationale anerkendte, katolske pressebureauer, som bladet abonnerer på. Det er det amerikanske »National Catholic News Service«, forkortet NC (som anføres i begyndelsen af hver artikel fra denne kilde), — det vesttyske »Katholische Nachrichten Agentur«, forkortet KNA, og det svejtsiske »Katholische Internationale Presse Agentur«, forkortet KIPA.

Til hvert nummer af bladet har vi 3-400 nyhedsartikler at vælge imellem, men der er kun plads til højst 15-20. Det er selvfølgelig et problem at beslutte sig til, hvad der skal udvælges. En stor del af nyhederne drejer sig om så lokalt prægede forhold eller begivenheder, at de må siges at have meget lille interesse for danske læsere, de bliver derfor hurtigt sorteret fra. I stedet for koncentrerer vi os om emner, der ud fra vores bedste skøn berører verdenskirken som helhed, eller som kan have betydning for spørgsmål, der er aktuelle herhjemme.

Ved udvælgelsen ser vi principielt bort fra, om en nyhed i den ene eller den anden forstand er »god« eller »dårlig«. Det afgørende er, om den virkelig er »ny« (hvad mange såkaldte nyheder ikke altid er!), og om den er væsentlig i den førnævnte sammenhæng. Det er altså ikke forestillingen om »pressefrihed« til at ride egne kæphester, der styrer valget, men den nok så vigtige »informationspligt« over for læserne.

Man kan stadig møde den opfattelse, at læsere bør skånes for alt for mange »dårlige nyheder«, fordi de kan vække unødigt forvirring. Over for dette vil vi hævde, at den tid er forbi, hvor voksne mennesker uden videre opfatter en udtalelse eller mening som sand, blot fordi den står på tryk. Der er efter vores mening større risiko for et spredt forvirring ved bevidst at tilbageholde information, der er væsentlig for at læseren kan danne sig sin egen velbegrundede mening om tingene.

Hans Jørgen Johansen

Læserne skriver

Den er helt gal med paven

Det er så nogenlunde det indtryk, man får ved nærlæsning af »katolsk orientering«, der til sine undlædelsessynder ikke behøver at medregne en mangelfuld og uengageret information om den kirkelige opposition. I hvert fald ikke, når der er tale om den såkaldt progressive opposition personificeret af bl. a. d'herer Kung og Schillebeeckx.

I »katolsk orientering« nr. 12 af 13. august fik vi således endnu et bidrag til den professorale kritik, idet Edward Schillebeeckx nu har fundet ud af, at paven arbejder med en monolitisk kirkemodel.

Det lyder grimt. Ganske vist aner hverken Maren i kæret eller Deres ærbødige undertegnede, hvad det er for en indretning, paven sidder og sysler med, men vor beklagelige uvidenhed til trods er vi — i modsætning til professorerne Kung og Schillebeeckx og »katolsk orientering« — ganske godt tilfredse med Johannes Paul II.

Vi trøster os nemlig med, at kirken gennem et par årtusinder har klaret sig trods teologerne og deres stridigheder om profetens skæg.

Det, der har reddet kirken helskindet gennem århundrederne, har ikke været den visdom, der udgik fra de teologiske fakulteter, men det udannede folks enfoldige tro på Kristus og dets lydighed mod hans romerske stedfortræder.

Det er klart for enhver, at vi skal informere om, hvad der sker og rører sig i kirken, men det er mindre klart, hvorfor vi i så overdådigt omfang skal have serveret den teologiske »nytænkning«, og hvorfor vi ikke må gå glip af et eneste af de schillebeeckx'ske visdomsord.

Men når nu redaktøren af »katolsk orientering« er så begejstret for de kirkelige kritikere, så burde han — ikke mindst i egen interesse — mobilisere sit journalistiske talent og i et umiddelbart forståeligt sprog forklare alle os, der ikke har teologisk embedsksam, hvad det er, der irriterer ham og de andre progressive ved den bestående tingenes tilstand.

Jeg har opfattet Schille-

beeckx som en Lefebvre med modsat fortegn, hvorimod det ikke er lykkedes mig at gennemskue de kung'ske intentioner, og det lidt, jeg har begrebet, har ikke rystet mig tilnærmelsesvis så meget, som det tilsyneladende har begejstret den redaktionelle stab på »katolsk orientering«.

Jeg vil ikke tage glæderne fra redaktionen — og Schillebeeckx vil sikkert sige meget endnu —, men mon der ikke et eller andet sted i den katolske

kristenhed findes en eller anden, der synes om paven og hans synspunkter, og som har tilstrækkelig kompetence til, at »katolsk orientering« vil give ham/hende bare halvt så meget spalteplads, som Kung eller Schillebeeckx har fået i et enkelt nummer af bladet.

Det er ligesom vi trænger til en smule bekræftelse på, at Helligånden ikke spillede os et puds, da den lod konklavet vælge Johannes Paul II.

Bent Petersen.

Redaktionen mener ikke at have serveret den teologiske nytænkning i overdådigt omfang, hvilket hænger sammen med, at ingen i redaktionen er specielt begejstret for kirkelige kritikere.

Vi ser det som vores opgave at informere om, hvad der sker og rører sig i kirken, hvad Bent Petersen jo også selv forventer, at vi gør. På grund af den aktuelle konflikt mellem læreembede og teologi er kirkelig kritik lige for tiden temmelig fremherskende. Alligevel kan et hurtigt blik gennem de seneste numre af bladet overbevise enhver om, at der er bragt lige så meget stof af den art, som glæder både Bent Petersen og redaktionen.

Vi kan slet ikke forstå, hvad der kan få Bent Petersen til at tro, at »katolsk orientering« ikke er »ganske godt tilfreds med pave Johannes Paul II«.

Red.

Det er nødvendigt og godt at være anderledes

I sammenhæng med indlægget »Maria manglede« (nr. 12, B.A. Frosell) kan vi oplyse, at vi efter valfarten til Åsebakken forespurgt Valfartskomiteen, hvorfor processionen med Maria billedet til klosterporten ikke var blevet gennemført i år. Man svarede, at man ikke fandt denne form egnet for danske forhold, at den ikke ville tale til ungdom i dag, og at den hørte hjemme i sydligere lande (vi gengiver efter hukommelsen, for brevet er forsvundet for os).

Man kan betragte dette som en bagatel — det gør Valfartskomiteen. Men man kan måske også se det som et farligt tegn. Vi har svært ved at se, hvorfor vi skal stoppe denne procession: hvorfor i det hele taget have Mariavalfarter? Hvorfor have valfarter? Ja, i sin yderste konsekvens: hvorfor være katolikker? Efter reformationen er det jo egentlig ikke udtryk for normal danskhed, men hører hjemme i sydligere lande.

Vi kan godt være enige i, at det tilhører småtingsafdelingen, om vi bærer Mariabilledet tilbage til klostret i procession som afslutning på valfarten. Den slags forhold kan vi altid ændre på. Men bevægelsen for at gøre det kan sandelig være væsentlig. Vi har — som forældre — altid lagt vægt på, at vore børn måtte finde sig i at være anderledes, ja, mere end det: de måtte lære, at det var nødvendigt at være anderledes, og at

det var godt at være anderledes end folk er flest i Danmark. Og vi kan ikke se, at vi kan fravige dette grundlag i børneopdragelsen (eller for den sags skyld i ungdomsarbejdet), hvis vi ønsker, at vore børn og unge skal fortsætte som katolikker, når de bliver voksne, eller hvis vi i det hele taget ønsker at have en katolsk kirke i Danmark i fremtiden.

Men mere end det: Det er evangeliets vidnesbyrd, at vi skal være anderledes, hvis vi i det hele taget vil høre Kristus til, hvis vi altså vil være kristne — eller vi skal i hvert fald stræbe efter at være anderledes end verden omkring os. Det drejer sig altså i sidste ende om netop det: Har vi mod til at være anderledes? Og måske endnu

mere: Har vi mod til at kræve af vore børn og unge, at de skal være anderledes? Som sagt: ikke fordi vi kræver det, men fordi vi forvalter det evangelium, som kræver det, fordi vi repræsenterer den Kristus, som stiller det som betingelse for at høre ham til. Det er muligt, at vi tager fejl i den foreliggende sag. Men det forekommer os, at det er det, den i første række drejer sig om, og så må vi være nødt til at gøre opmærksom på det. At vi så også er overbevist om, at vi næppe gør vor forbindelse til Jesus stærkere ved at afbryde (eller bare svække) forbindelsen til hans mor, det er i den forbindelse en anden ting.

Veslemøy og Erik Guldager.

Brudstykker af biskoppens kalender

September:

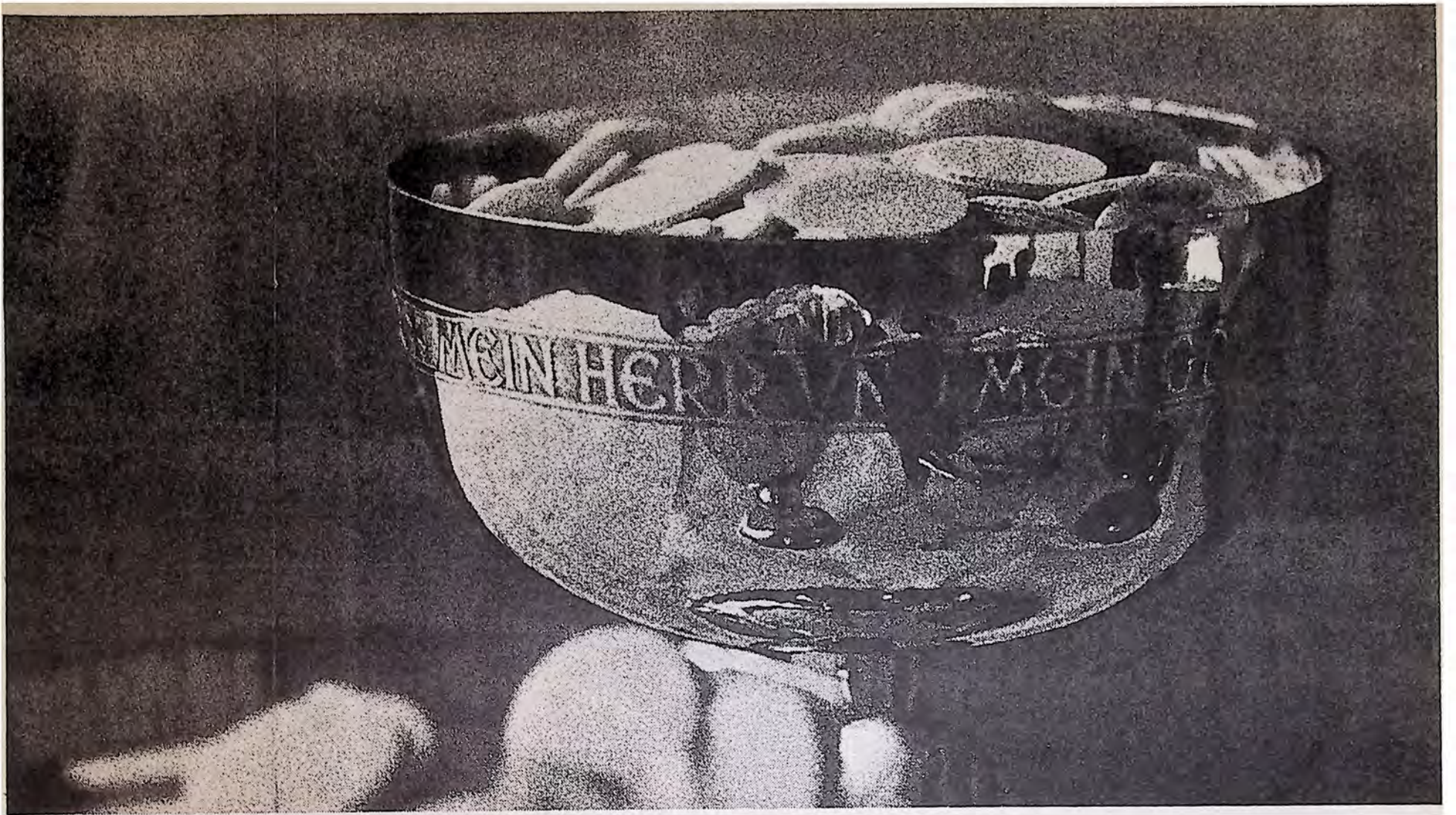
16.-19.: De evangelisk-lutherske Kirker i Tyskland holder møde i Tutzing ved München om Augsburg-Bekendelsen og de lutherske Kirker. Der behandles bl.a. teologiske og kirkehistoriske udviklingslinier med kontroverteologiske og økumeniske aspekter.

Søndag 21.: Firmelse kl. 10.00 i Næstved.

28.-29.: Hovedbestyrelsen (Generalvorstand) for Bonifatiuswerk i Paderborn afholder sin 55. generalforsamling i Augsburg, hvor jeg er blevet opfordret til at tale og »diaspora og økumene i de nordiske lande«.

Oktober:

3.-4.: Forberedelse i St. Gallen (Schweiz) af »Chantilly II«, et økumenisk møde med repræsentanter for KEK (De forenede europæiske Kirkekonferencer) og CCEE (De forenede europæiske Biskopkonferencer). »Chantilly II« afholdes i Løgumkloster i november 1981.

Kristne mødes for sammen at fejre eukaristien

Af Henri Kerkhofs

Som meddelt i »katolsk orientering« vil den Eukaristiske Verdenskongres finde sted i Lourdes 16.-23. juli 1981. I den anledning har paven indbudt menighederne til en besindelse på eukaristien.

Som hjælp til denne besindelse bringer »katolsk orientering« en serie artikler med en gennemgang af messens dele. Artiklerne er inspireret af basisdokumentet »Jesus Christ, pain Rompu pour un monde nouveau«. (Jesus Kristus, det brudte brød til verdens fornyelse), som i begyndelsen af januar måned vil blive udgivet på dansk af Katolsk Forlag.

Artiklerne er tænkt som et oplæg til videre uddybning i stue- eller samtalegrupper rundt omkring i menighederne.

Det er ikke meningen at sige alt om eukaristien i en enkelt artikel. Derfor begynder vi den første med at konstatere, at kristne mødes for sammen at fejre eukaristien.

Hvorfor går kristne om søndagen til messe? Skal de gå i kirke? Hvem eller hvad forpligter dem? Disse eller lignende spørgsmål møder vi tit. Måske har vi endda selv spurgt eller haft lyst til at spørge sådan.

Hvad er messen egentlig for noget?

En indbydelse

Messen er en indbydelse. Kirken indbyder os til at være sammen med den korsfæstede og opstandne Jesus. Denne sammenkomst kaldes »eukaristi«, — taksigelse — fordi vi sammen med Jesus lovpriiser og takker Gud Fader.

Messen er kirkens indbydelse. Resultatet af denne indbydelse er en samling af mennesker. Størrelsen og arten af denne forsamling kan være meget forskellig.

Sammenkomsten kan ske i en kirkebygning, et kapel eller i fri luft. Dog sker sammenkomsten fortrinsvis om søndagen. For de kristne er søndagen »Herrens dag«, dagen, da Jesus stod op fra de døde.

Messen eller eukaristien er siden kirkens oprindelse de kristnes vigtigste handling. Eukaristien er kirkens hjerte! Men eukaristien er ligeledes det synlige tegn

på, at kirken eksisterer. Det er altid kirken, der i Jesu navn, indbyder. Derfor hilses forsamlingen ved messens begyndelse på følgende måde: »Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens samfund være med jer!«

Et fællesskab

De kristne, der deltager i messen, danner et fællesskab. Fællesskabet har en præst som leder d.v.s. en kristen valgt af Kristus for at stå i fællesskabets tjeneste. Præsten er ikke adskilt fra det fællesskab, der samles for at fejre eukari-

stien. Tværtimod, han står midt i det.

Han kalder fællesskabet sammen, men ikke i sit eget navn. Myndigheden har han gennem håndspålæggelsen fået af den i Kirken levende Kristus. Sådan har det været siden apostolens tid. Præstevielsen, som bliver meddelt gennem biskoppens håndspålæggelse, viser, at det lokale kirkefællesskab blot er en særlig virkeliggørelse af Jesu ene og universelle kirke. Biskoppen er jo sammen med paven medlem af bispekollegiet.

Derfor kan det lokale kirkefællesskab aldrig være sig selv nok. Det skal åbne sig mod alle de andre fællesskaber af troende, spredt over hele jorden.

Et stort håb

Jesu opstandelse påskemorgen indvarslede et stort håb. Paulus har sagt: »Gud, som har opvakt Herren, skal også opvække os ved sin kraft« (1. Kor. 6,14). Eukaristien fører os ind i den af Jesu opstandelse påbegyndte nye

verden. Derfor er messen en fest. Når vi fejrer eukaristien, har vi del i denne nye verden. En verden, hvori »Gud vil være alt i alle« (1. Kor. 15,28) og som overgår alt, hvad vi kan forestille os.

En opfordring til troskab

Hver messe er en håbets gerning, men den er ligeledes en opfordring til omvendelse. Gud kræver ikke af os, at vi er fuldkomne, før han tilbyder os sin gæstfrihed. Dog er det ikke tilstrækkeligt at gå til messe, at bede og synge for at få del i den nye verden. Vi skal leve som Jesus har levet. Vi skal føre hans ord ud i livet. (Mat. 7,21).

Derfor begynder hver messe med en bekendelse af vor synd og med en bøn om tilgivelse.

Messen må ikke indskrænkes til blot at være et venskabeligt samvær eller en fest for menneskelig solidaritet. Gud kalder sit folk sammen for at det skal være trofast overfor Hans Vilje. Samti-

dig med at eukaristien giver os del i Guds gave, stiller den os overfor vort ansvar: at være retfærdige og barmhjertige. Svarer vort liv og vor tro til opfordringen fra Ham, der kalder os sammen? Det er gennem vor omvendelse, at den nye verden bliver synlig i verden af i dag.

Til overvejelse

1. Hvorfor er eukaristien livsnødvendig for enhver af os og for ethvert fællesskab?

2. Hvad skal man svare de mange unge mennesker, der hævder, at »messen ikke siger dem noget«?

3. Hvordan kan vi fremme den aktive deltagelse i messen?

Ved Hans Jørgen Johansen

Der er i flere henseender et dårligt forhold mellem den teologiske videnskab og det kirkelige læreembede. Sidst har det vist sig i sagen om Hans Küng, som dog kun er et blandt mange eksempler.

Professor i moralteologi ved universitetet i München, Hans Schiller har i de tyske jesuiters tidskrift »Stimmen der Zeit« (hefte 5. maj 1980) gjort sig til talsmand for en ændret kommunikationsform mellem de stridende parter. Samtalen bør ikke præges af provokation og sanktion eller for dømmelse, men af stræben efter at løse konflikter på en samarbejdsvillig og konstruktiv måde.

Hans Schillings artikel, som vi bringer her i et let bearbejdet uddrag, er tydeligvis skrevet med særlig henblik på situationen i Tyskland, hvor bølgerne ofte går højt. Hans analyse af kommunikationsproblemerne, som samtidig lader ane, hvordan de kan løses, har interesse ikke alene for den forholdsvis snævre kreds af repræsentanter for det kirkelige læreembede og teologien, men også for de engagerede katolikker, der uvægerlig berøres af en kirkelig konflikt. Den kan desuden inspirere til en mere frugtbar form for menings-udveksling på enhver niveau i kirkelig sammenhæng.

Samarbejde i stedet for provokation og fo

Forslag til forbedring af forholdet mellem teologien og det kirkelige læreembede

Når mennesker mødes og taler sammen, vil kontakten mellem dem næsten altid udspilles på to forskellige niveauer eller have to forskellige sider. Den ene side vedrører samtalsindhold, den saglige information som f.eks. oplysningen: »Jeg har købt mig en bog«. Den anden side vedrører forholdet mellem parterne. Gennem minespil eller sprogligt meddeler man hinanden yderligere noget, en mening, et ønske som f.eks. i opfordringen: »Jeg tror, at vi begge to skulle læse den bog«.

Begge sider lapper ind over hinanden, og man kan som regel kun teoretisk skelne dem fra hinanden. Enhver kontakt, kommunikation eller samtale har således i reglen både et indholdsmæssigt og et forholds-mæssigt aspekt. Det gælder som en tommelfingerregel, at jo mere parterne betyder for hinanden på godt og ondt, jo mere personligt de føler sig berørt af den aktuelle sag, desto højere værdi får samtalsforholds-aspekt, og desto mere vil også forståelsen af den saglige information afhænge af dette forholds-aspekt.

Kontakter mellem repræsentanter for det kirkelige læreembede og den

teologiske videnskab danner her ingen undtagelse. Hans Schilling går derfor i det følgende ud fra, at forholds-aspektet mellem læreembede og teologi fortjener lige så stor opmærksomhed som indholds-aspektet. Han går ligeledes ud fra, at stridigheder mellem parterne ikke blot har en dogmatisk og kirkeretlig side, men også en psykologisk eller mere præcist: en kommunikationspsykologisk side. Det er den sidstnævnte side, som man efter Hans Schillings mening ikke hidtil har været tilstrækkelig opmærksom på, og det er altså den, der har at gøre med forholdet mellem parterne.

Vanskeligt at være helt saglig

En kristen trossandhed, der jo forpligter både biskopper og teologer, er aldrig blot en abstrakt, ren objektiv »sag«, men tillige et mellem mennesker formidlet og meddelt vidnesbyrd om sandheden. Derfor bør måden, hvorpå biskopper og teologiske fortolkere omgås åbenbarings-sandheder, ikke slås hen som noget underordnet.

Når biskopper og teologi-professorer til stadighed betyder som deres ærlige mening, at det for dem kun

gælder sandheden og intet andet, så kan man ganske bestemt ikke bortforklare dette som en rationalisering (eller dårlig undskyldning) i psykoanalytisk forstand. Men man tager også fejl, hvis man tror, at sandhedsvidner i indbyrdes strid om sandheden er fuldstændig beskyttede imod at give deres forholdsproblemer en dogmatisk indpakning, og at frygt og angst, ønsker om status og magt, selvoptagethed over egne krænkelse, gruppeegoisme, konfirmitetstryk og trang til at gøre sig bemærket, slet ingen rolle spiller.

Hans Schilling nævner i sin artikel som et særlig klart eksempel sagen om Tübingen-dogmatikeren Wilhelm Koch, som i 1916 efter en sand jungelkrig måtte opgive sin lærestol. De nærmere enkeltheder kommer han dog ikke ind på, men nævner blot, at de alle — også medregnet sagen Hans Küng bekræfter, at stridigheder mellem læreembede og teologi har mere tilfælles med konflikter i ægteskaber eller familier, end man umiddelbart skulle tro.

I begge slags konflikter kan parterne vanskeligt opretholde en rent »saglig« indstilling, fordi de er så personligt engagerede. I

begge tilfælde drejer konflikten sig nok oprindeligt om en eller anden bestemt ting eller detalje, men den breder sig hurtigt til »det hele«, fordi det følelsesmæssige engagement er så stort. Derfor må det heller ikke undre os, fortsætter Hans Schilling, at kirkeligt-teologiske stridigheder som regel udkæmpes efter samme mønster som familie-stridigheder.

De gensidige beskyldninger

Et eksempel: — I ægteskabs- og familiekonflikter spiller det formelle strids-skema (gensidige beskyldninger) en vigtig rolle. Et strids-skema, som vi har lært allerede i børnehaven: Hver part udlægger situationen til gunst for sig selv og skyder skylden over på den anden. Det skæbnesvangre ved dette spil, hvor bebrejdelserne flyver frem og tilbage som ping-pong bolde — (»Det er din skyld!« — »Nej, det er din!«) — ligger i to ting. For det første i dobbelttydigheden i konfliktens nærmere omstændigheder.

(Hvis de nærmere omstændigheder ikke kunne tydes eller opfattes forskelligt, ville der jo ikke opstå nogen konflikt). For det andet i dette, at har de stridende først skudt sig ind på hinanden, kan striden fortsætte i det uendelige.

Det samme gælder i konflikter mellem teologi og læreembede: Omstændighedernes dobbelttydighed åbner mulighed for parternes gensidige beskyldninger (f.eks. i form af en teoretisk set uendelig udveksling af »erklæringer« og »moderklæringer«).

Dobbeltydigheden i omstændighederne består deri, at indehaverne af læreembedet såvel som teologerne kun ser deres egen opførsel som en uundgåelig og nødvendig reaktion på modpartens handlinger. Meget forenklet er det konfliktskabende aktionsmønster mellem læreembede og teologi vist på nedenstående tegning.

Fra læreembedets side forklares situationen og konflikt-partnerens skyld med trekant-figuren 2-3-4:

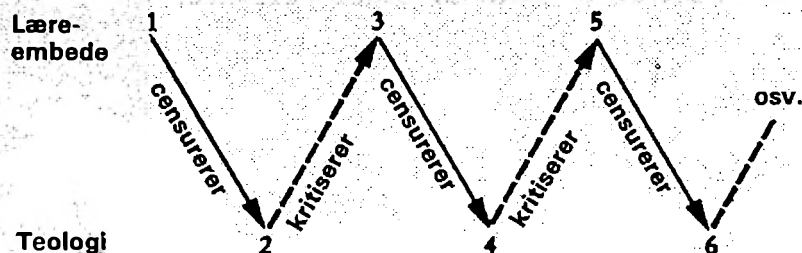
Da den »kritiske« teologi angriber, forkorter eller tilslører trossandheden, må lærerembedet reagere med censur og disciplinære foranstaltninger.

Fra den »kritiske« teologis side bliver det samme kommunikations-forløb tydet i modsat retning med trekant-figuren 1-2-3: Kun fordi læreembedet på urimelig måde griber ind med censur og disciplinære foranstaltninger, må det teologisk kritiseres og foreholdes sine grænser.

Som man ser, en ond cirkel ikke ulig den, der ofte holder ægtefolk fangne på grund af manglende evne til at se ud over deres personlige opfattelse af forholdet. Samtalen mellem dem bliver en ren ja-nej-ja-nej-ja-nej pendulering, der teoretisk kan fortsætte i det uendelige, men næsten altid fører over i en gensidig beskyldning om ond vilje eller forrykthed.

Sammenligningen halter dog

Sammenligningen mellem ægteskabelige konflik-

ter og konflikter mellem læreembede og teologi halter dog, alene fordi de stridende parter i det sidstnævnte forhold ikke er principielt ligeberettigede som i et ægteskab. Læreembedet kan i kraft af sin hierarkiske fuldmagt både kritisere omstridte teologiske standpunkter og også udtrykkeligt for-dømme dem.

En anden forskel er, at i en kirkelig konflikt taler læreembedet med én stemme, hvad teologien sjældent gør. Teologerne er som regel også indbyrdes uenige om strids-spørgsmålene og må derfor samtidig føre en indre fag-teologisk strid, hvor nogle går ind for læreembedets standpunkt, og andre går ind for de censurerede kollegers standpunkt. Grund-mønstret med de gensidige beskyldninger er også her i det væsentlige det samme som i ægteskabskonflikten. Den ene part siger

dem. Biskopper og teologi-professorer er led i et defekt kommunikationssystem. Skal sygdommen overvindes, må parterne derfor forstå, at de ikke kan klare det hver for sig, men kun sammen med de andre.

For det andet: Det er en stor misforståelse at søge det sygelige i den omstændighed, at der overhovedet findes konflikter mellem læreembedet og teologien. Sådanne konflikter har altid eksisteret og vil altid forekomme. Hvis man vil fornægte, undertrykke eller principielt slet ikke tillade konflikter, vil de brede sig med større sikkerhed og heftighed. I forholdet mellem læreembede og teologi er konflikter ikke sygelige, — det er kun de ufrugtbare eller direkte ødelæggende konfliktløsnings-måder med deres opløsende og polariserende virkninger i kirken som helhed.

medarbejdere, engagerede lægfolk, teologistuderende, kirkelige råd og organisationer osv. De er på tegningen delt op i basis 1 og basis 2, alt efter om deres sympati overvejende ligger hos læreembedet og teologi 1 eller teologi 2.

Konflikten breder sig til alle

Tegningen skal illustrere, at konflikten ikke blot forstyrrer eller ødelægger forholdet mellem læreembedet og teologi 2, men også forholdet mellem teologi 1 og teologi 2 — læreembedet og basis 2 — teologi 1 og basis 2 — teologi 2 og basis 1 — samt basis 1 og basis 2.

Kun 2 dele af kommunikations-systemet fungerer under konflikten nemlig læreembedet, teologi 1 og basis 1 på den ene side, og teologi 2 og basis 2 på den anden side. Der er samtidig voksende fare for, at begge del-systemer bliver mere og mere fremmede for hinanden, og at polariseringen når en sådan grad, at et egentligt skisma fremkaldes. Kirkehistorien har tilstrækkelig mange eksempler på dette, hævder Hans Schilling.

For det fjerde: Megen personlig lidelse, hører væsentlig med til sygdomsbildet. Denne lidelse er velkendt i ægteskabelige konflikter. Den er ikke mindre i kirkelige konflikter, og den rammer vel at mærke principielt begge parter. Lidelsestrykket opstår sædvanligvis først i kommunikations-centret mellem læreembedet og teologi 2 og mellem teologi 1 og teologi 2, men forplanter sig hurtigt til hele basis og rammer særlig hårdt de, der er beskæftiget med

åbenbare vranglære blandt de »progressive« teologer. Deres personlige tro står og falder med katekismens entydighed og ukrænkelighed, med hvilken de er opvokset. Deres smerte vokser i takt med de teologiske afvigelser fra det traditionelle og fortrolige.

De, der hører til basis 2 og føler sig i overensstemmelse med de »progressive« teologer, vil ofte komme ud i en identitets-krise og opleve en indre personlig splittelse. De er på den ene side afhængige af læreembedet og på den anden side af den »progressive« teologi, der jo er deres arbejdsmæssige grundlag. Deres samvittighed bringes ind i en svikmølle, når de ikke længere kan bære eller tåle spændingen mellem læreembedets krav og deres egen teologiske indsigt, og de kommer uvægerligt i den situation, at deres arbejds-moral forbyder netop, hvad den på samme tid kræver af dem, nemlig intellektuel redelighed.

Man kan ganske vist her indvende, at den pågældende åbenbart ikke har tænkt sagen tilstrækkelig grundigt igennem og derfor har en forkert opfattelse. Men, som Hans Schilling understreger, det er ikke meningen i denne sammenhæng at diskutere moralsk skyld, åndelige svipsere eller intellektuel begrænsning. Det er alene spørgsmålet om den personlige lidelse, det drejer sig om.

Løsnings-forslag

De løsninger, som Hans Schilling foreslår går ud på, at begge parter, altså repræsentanter for både læreembedet og teologien ved optræk til en ny konflikt først og fremmest besinder sig på deres handle-måde og omgangsform og et øjeblik helt ser bort fra »skyldsspørgsmålet«. Viljen hertil skulle blive desto større jo mere begge parter indser det helt umulige i en »skilsmisse«. Uden forbindelse med den anden part vil jo hverken læreembedet eller teologien kunne overleve.

Man vil måske indvende, at en sådan »demokratisk« ligestilling mellem læreembedet og teologien, bør man slet ikke indlade sig på, hvis man vil holde fast ved kirkens principielt hierarkiske opbygning. Virkelig ikke? spørger Hans Schilling. Er det da ikke sådan, at såvel hierarkiets troværdighed som teologiens kirkelighed i høj grad næres af netop broderlig omgang parterne imellem?

Hvis konfliktparterne var parat til i første omgang at vise hinanden velvilje og forståelse, har man ganske vist langt fra løst konfliktens egentlige problem, men er dog kommet løsningen et første skridt nærmere. Det såkaldte »nul-sum spil« kan op-høre, dvs. det spil, hvor tab og vinding går lige op, fordi den ene part kun kan vinde som følge af, at den anden lider nederlag. I stedet for er indledt et samarbejde, hvor begge parter kan vinde.

Dermed er vejen banet for det næste skridt. Når biskopper og kardinaler ikke længere behøver at frygte for at blive udskældt som stygge »inkvisitorer«, og når den »moderne« teologi ikke straks gøres til synde-buk for tidens tros-krise, kan man vel også forbedre kommunikationen mellem læreembede og teologi på en mere organiseret måde.

Det Hans Schilling ønsker, — og her tænker han specielt på forholdene i Tyskland, er en bedre udbygget kontakt mellem de teologiske fakulteter og biskopperne. Dette kunne udvikles til regelmæssige møder mellem repræsentanter for den tyske bispekonference og for de forskellige teologiske studie-grupper med ligelig deltagelse fra både såkaldt »højre-« og »venstre-« orienterede. Her kunne man gennemdrøfte en række sags-spørgsmål, som man hidtil har afvist at diskutere, fordi man på forhånd har haft læremæssige betænkeligheder ved dem.

Endnu vanskeligere spørgsmål dukker op, hvis man tør vove det sidste

skridt og overveje, om læreembedets hidtidige praksis i sager med fejlagtige eller ufuldstændige teologiske opfattelser ikke har været for ensidig bestemt ud fra den hierarkiske parts synspunkt. Hvis forholdet mellem læreembede og teologi skal afspejle broderlighed i fælles tjeneste for den åbenbare sandhed, vil pave og biskopper da kunne censurere teologiske skrifter uden også at anlægge teologiske kriterier?

Når teologien faktisk er falsk

Hans Schilling stiller til slut i artiklen det mest prekære, men uundgåelige spørgsmål: Når det ved en bedømmelses-proces bliver fastslået, at en teolog faktisk har falske eller farlige meninger, skal det da i al fremtid være sådan, at den pågældende teolog kun kan vælge mellem at underkaste sig læreautoriteten eller miste sine beføjelser og ikke længere virke som katolsk teolog eller lærer? At det ikke behøver at være tilfældet var 1360 teologer fra hele verden enige om i 1968, og man foreslog blandt andet følgende: Hvis det ved en bedømmelsesproces bliver klart, at den påtalte lære entydigt strider mod kirkens forpligtende bekendelse og truer troen i vide kredse, så skal den romerske tros-lærekongregation offentligt imødegå denne lære med en tydelig begrundelse. Yderligere administrative eller erhvervs-mæssige forholds-regler mod forfattere eller forlag er i nutidens samfund som regel nytteløse eller direkte skadelige.

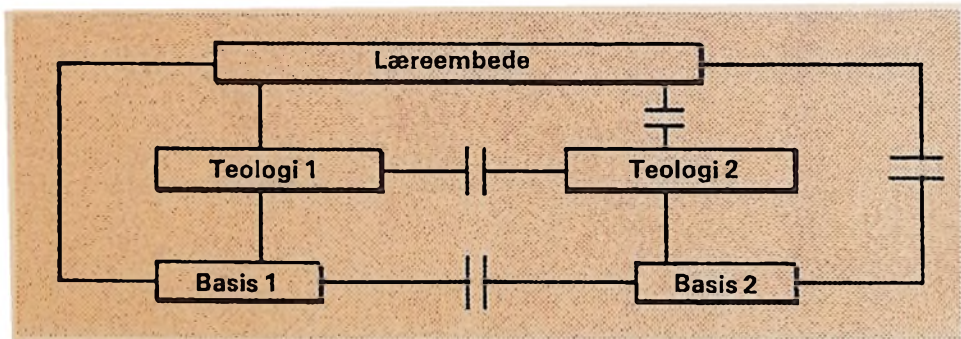
dømmelse

hele tiden: »Biskopperne har ret. De »kritiske« teologer tager fejl«, mens den anden part dømmes omvendt, hvorefter en polarisering af standpunkterne ikke kan undgås.

Kommunikationen er forstyrret

På baggrund af alt dette vover Hans Schilling følgende hypotese eller forklaring: Forholdet mellem teologien og det kirkelige læreembede er sygt. Det kirkelige kommunikations-system lider af en kronisk forstyrrelse. Det er en hin-

For det tredje: Forstyrrelsen i forholdet mellem læreembede og teologi er ikke blot en sag mellem disse to parter alene. Det viser sig ved nærmere undersøgelse som en sygdom i kommunikations-systemet mellem mindst 5 parter med mindst 4 ødelagte kontaktpunkter. Nedenstående tegning kan i nogen grad klargøre dette. De fuldt optrukne linier angiver fungerende kommunikations-kanaler, og de afbrudte linier forstyrrer eller ødelægger kommunikation.

dring for konstruktive løsninger af konflikter, fremmer polarisering, hvor standpunkter trækkes hårdt op mod hinanden, og det fremkalder megen lidelse og smerte i hvert fald blandt de mere følsomme deltagere.

Herefter forsøger Hans Schilling kort at belyse de vigtigste sider af diagnosen.

For det første: Sygdommen har ikke angrebet de deltagende personer selv, men forholdet mellem

Den egentlige konflikt udspiller sig mellem læreembedet, der her optræder enstemmigt, og en eller flere »progressive« eller »embedskritiske« teologer, betegnet teologi 2. De »konservative«, »konforme« repræsentanter for den teologiske videnskab er sammenfattet under betegnelsen teologi 1.

Den kirkelige basis omfatter alle de personer eller grupper, der på en eller anden måde berøres af konflikten, f.eks. kirkelige

sogne- eller skolearbejde, enten som embedsindehavere (præster, diakoner) eller som lægfolk (pastor-assistent osv.). Netop fordi de alle er afhængige af embedet, vil de hver på sin måde lide under striden mellem læreembede og teologi.

Hvis de pågældende hører til basis 1, vil de allerede have følt sig truet alene på grund af den teologiske pluralitet, men nu gør de det for alvor på grund af den i deres øjne

Paven opfordrer alle katolikker i hele verden til bøn for bispesynoden

Søndag den 12. oktober er fastsat til særlig bededag for synoden

Rom (KIPA) — Pave Johannes Paul II har opfordret hele den katolske verden til inderlig bøn for verdensbispesynodens møde, der begynder 26. september i Rom. Synoden skal — som bekendt — beskæftige sig med den kristne families opgaver og problemer.

Huskirker

Familierne skal som »huskirker«, i al den tid, synoden er samlet, blive til steder, hvor der bedes inderligt. Desuden ønsker paven, at hele verdenskirken gør søndag 12. oktober til en speciel bededag, hvor der bedes for bispesynoden og dens anliggender: »Jeg ønsker, at der på denne dag bliver fremført offent-

lige bønner i alle bispedømmer, sogne og kirker efter biskoppernes anvisninger«.

Følge Kristus

14. august offentliggjordes i Vatikanet en skrivelse til alle kirkens biskopper, præster og troende. I den minder paven om den »uhyre store betydning« af den forestående bispesynodes tema og om, hvor nødvendigt det er at bede for synoden.

Paven indbyder repræsentanter fra kristne familier fra hele verdenskirken til at mødes med Peters efterfølger og synodefædre i Rom til verdensbededagen 12. oktober, hvor man regner med, at synoden er nået halvvejs gen-

nem sit møde. Dette møde skal være et udtryk for alle kristne familiers åndelige nærvær og for deres enhed i tro og kærlighed.

Af bispesynoden selv håber pave Johannes Paul II,

at den vil resultere i, at der lægges større vægt på familien — især den kristne. »Familierne må i vor tid blive mere aktive, de må følge Kristus efter!« betoner han i en skrivelse til den katolske verdenskirke. Det er derfor også nødvendigt, at hele kirken med særlig bøn og særligt offer-sind tager del i den kommende bispesynode, hvori »der sker så meget af betydning for dens eget liv og dens egen sendelse«. Paven ønsker navnlig, at de syge vil frembære deres lidelser og de kontemplative ordener deres bønner som ofre for bispesynoden.

Hollands biskopper utilfredse med arbejdsdokument til synoden

Utrecht (NC og KNA) — De hollandske biskopper har beklaget sig over, at arbejdsdokumentet til den kommende bispesynode er urealistisk.

Under et møde i august har de givet udtryk for deres kritik. De finder, at dokumentets beskrivelse af situationen er ufuldstændig, idet dets fremstilling af kirkens lære »ikke på nogen måde synes at give svar på tidens pastorale behov«, skønt temaet for bi-

spesynoden i Rom i september-oktober jo er »Den kristne families opgaver i den moderne verden.«

Biskop Jan Gijsen af Roermond og biskop Adrian Simonis af Rotterdam har dog taget afstand fra de øvrige hollandske biskoppers kritik. Hvad de mest kontroversielle emner angår, er disse to biskopper, der betragtes som mere konservative end de andre fem, uenige med flertallet.

Flertallet af de hollandske biskopper mener, at den opfattelse af familien, der er skitseret i det foreløbige dokument, bygger på et vesterlandsk samfund i en periode, hvor landbrug og håndværk var de dominerende erhverv, og at det derfor ikke svarer til situationen i dag.

De sætter også spørgsmålstegn ved en erklæring i det foreløbige dokument, hvor det siges, at seksuelt samliv blandt ugifte er år-

sag til, at ægteskabet som institution går i opløsning. Biskopperne stiller det spørgsmål, om det ikke snarere er symptom på end årsag til en opløsning, der er forårsaget af andre sociale og kulturelle faktorer.

Hvis man ignorerer de tilgrundliggende årsager, reducerer man kirken til at kæmpe i »bagtroppen«, når det drejer sig om pastorale planer og programmer, mener biskopperne.

Pavens bøn

Gud, fra dig stammer al forældreværdighed i Himlen og på jorden. Far, du er kærligheden og livet.

Lad hver eneste familie på jorden — gennem din Søn Jesus Kristus, »født af en kvinde« og gennem Helligånden blive til en ægte livets og kærlighedens helligdom for alle slægter.

Styrk ved din nåde alle ægtefæller, så de tænker og handler til gavn både for deres egen familie og for alle jordens familier.

Lad de unge finde hjælp i familien til at udvikles i menneskelighed og vokse i sandhed og kærlighed.

Lad ægtefællerne styrkes ved ægteskabets sakramentes nåde, så deres kærlighed kan overvinde al svaghed og alle kriser, som enhver familie nu og da må gennemleve.

Med den hellige familie fra Nazaret beder vi dig, om at kirken i familien og gennem familierne må opfylde sin sendelse til alle jordens folkeslag og således bære rig frugt.

Thi du er livet, sandheden og kærligheden sammen med din Søn i Helligåndens enhed. Amen.

Kristne bør gøre mere for at fremme en familie- og børnevenlig lovgivning

Lægfolk ønsker at blive repræsenteret på bispesynoden

Madrid (NC) — Cirka 150 delegerede fra 22 forskellige europæiske lande — bl. a. også østlandene Polen og Jugoslavien — var i en uge i sommer samlet i St. Pauls Kollegium i Madrid. Man fejrede ved denne lejlighed Forums 10-årige beståen. Både den europæiske bispekonference og pavestolen havde sendt repræsentanter til mødet. Dets hovedemner var familieliv, kristen og økonomisk reform og Den tredje Verdens problemer.

Forum gik ind for, at »kristne bør gøre mere for at fremme en familie- og børnevenlig lovgivning«. Man afsendte endvidere et budskab til pavestolen, hvor man bad om, at verdenssynoden af biskopper, der sidst i september samles i Rom for at drøfte den kristne families rolle i det

moderne samfund, bliver suppleret op med lægfolk.

Man vedtog også resolutioner, der kræver, at arbejderne får lejlighed til at deltage i beslutningsprocesserne, at der i de forskellige lande laves særlige programmer for gæstearbejdere. Man var især opmærksom på de problemer, der følger af, at gæstearbejdere fra Middelhavslandene i stadig større antal søger til Nord-europas industrialiserede lande.

Europa splittet

Der blev også udsendt en erklæring, hvor man fordømmer »den tragiske forfølgelse af El Salvadors folk« og opfordrer til at regeringer og private organisationer gør »fælles anstrengelser for at gøre en ende på uretfærdighed og

krænkelser af menneskerettigheder både i El Salvador og i resten af verden.

I et budskab til Forum fra paven, skrev kardinal Agostino, Vatikanets Statssekretær, at mens Europa tidligere øvede en afgørende indflydelse på hele verden, var det nu splittet og ude af stand til at styre de teknologiske fremskridt. »Europa må prøve på igen at finde sine kristne rødder«.

Det første forberedende møde til Forum blev holdt i København — allerede i 1960.

Mødet i København i 1960 havde to formål:

1. At fremme den gensidige viden om og forståelse af de bevægelser, der allerede eksisterede i Europa for katolsk aktion og lægfolks apostolat.

2. At studere midler og

måder til et mere effektivt samarbejde mellem disse bevægelser på europæisk plan.

Første præsident en dansker

Der kom dog til at gå endnu 10 år, inden det europæiske lægmandsforum blev grundlagt i Innsbruck i 1970. Forums første præsident var en dansker, Claus Munk Plum. Når der kom til at gå hele 10 år mellem det første forberedende møde grundlæggelsen, må dette ses i sammenhæng med, at pave Johannes XXIII indkaldte Det andet Vatikankoncil, og man derfor ville vente og se, hvad dette bragte af nyt. Med koncillets opvurdering af lægfolkets rolle i kirken var der skabt endnu større behov for et europæisk lægmandsforum.

BØGER

- Nyhed! Johannes Paul II: Menneskets Forløser.** Pavens første rundskrivelse nu også på dansk 79 s. 25 kr. (i kommission fra Ansgarsstiftelsen)
- Næsten nyt! Herrens Nadver** Udg. af den romersk-katolsk/evangelisk-lutherske kommission, 135 s. 49.75 kr.
- O. H. Pösch: Hvad tror katolikkerne?** En af vore mest solgte bøger. 30.05 kr.
- O. H. Pösch: De ti bud.** Fortsættelsen af »Hvad tror katolikkerne«. 44.75 kr.
- En ny bog om troen - vor fælles kristne tro** P.t. udsolgt fra forlaget.
- Hans Küng: 20 teser om det at være kristen** 30.05 kr.
- Pinchas Lapide: Jøder og kristne** 25.25 kr.
- J.J. McNeill: Kirken og den homoseksuelle** 49.40 kr.
- Wilfried Stinissen: Kristen meditation** 15.05 kr.
- Carlo Carretto: Ørkenstilhed i storbyen** - en praktisk hjælp til at finde bønnens stilhed midt i dagligdagens støj og travlhed. 44.75 kr.
- Den hollandske Katekismus for Voksne** - snart en klassiker, 4. oplag. 58.90 kr.
- Husk børnebøger!**
Min kirkebog. - barnets egen messebog 20.45 kr.
- »Jeg siger det bare til Gud«** - forbereder barnet til bodens sakramente 20.45 kr.
- Kremer og Zurfluh: Jesus har mange ansigter** - U-landsbørn møder Jesus i andre mennesker. 20.45 kr.

Ved at tegne subscription på Niels Steensens Forlags bøger, får De dem tilsendt efterhånden, som de udkommer, med en rabat på 25%. Bøgerne kan returneres, hvis De ikke ønsker at beholde dem.

Ånd og Liv, ny serie - Udkommet siden 1979.
1 Den levende tradition - 2 Bøn i familien - 3 I tog imod mig - 4 Hvem er jeg - 5 Hvor tornebusken brænder - 6 Gud er venskab - 7 Opmærksomhed.
Hvert hefte har 40 sider, kr. 12.00
eller i abonnement: 4 hefter årligt, kr. 40.00.

Tidsskriftet MAGASIN - 6 hefter årligt.
Et katolsk tidsskrift, som beskæftiger sig med nyere kristen tænkning og udvikling indenfor kirken og samfundet.
Årsabonnement: kr. 35.00 - Løssalg kr. 6.00.

Bestillingsseddel:

Navn _____

Adr. _____

Bestiller de afkrydsede bøger
Ønsker at tegne abonnement på Niels Steensens Forlags

bøger på »Ånd og Liv« på »Magasin«
(afkryds det ønskede).

Indsendes til Niels Steensens Forlag
Vesterbrogade 28, 2. 1620 Kbh. V.
Tlf.: (01) 24 48 08.

Pavestolens holdning i konferencen om atomspredning

Afrustning er et spørgsmål om gensidig tillid

Geneve (KIPA) — Ved konferencen i Geneve om kontrol af antiatomspretningsaftalen var pavestolen repræsenteret ved en tremandsdelegation. Delegationens leder var undersekretær i rådet for kirken offentlige anliggender msgr. Audrys Backis, endvidere deltog charge d'affaires ved pavestolens permanente mission i Geneve msgr. Luigi Bressan og dr. Tadeusz Stark, der er rådgiver ved den pavelege kommission »Justitia et Pax«.

Msgr. Backis gav ved konferencen officielt udtryk for følgende:

Åndelig forpligtelse

Pavestolen er repræsenteret på konferencen, fordi fred — og dermed afrustning — har dens store interesse. Pavestolen er ingen magt, har ingen stor teknologisk kapacitet og besidder ingen våben. Pavestolen har imidlertid en ganske bestemt menneskeopfattelse og hermed følger en åndelig forpligtelse. Pavestolen betragter freden som et stort gode,

den opdrager til fred, elsker fred. Den kan derfor ikke undrage sig sine forpligtelser over for det internationale samfund.

Afrustning

10 år efter antiatomspretningsaftalens ikrafttræden ønsker pavestolen med al sin moralske og åndelige autoritet at give udtryk for det håb, at aftalen må blive et vigtigt instrument i afrustningens tjeneste. Faren for en atomkrig hviler som en tung byrde på menneskeheden. Der råder en »skrækkens ligevægt«.

Man har ikke lov til at hengive sig til illusioner: beroligende informationer nytter intet. Johannes Paul II har over for UNESCO peget på, at ligevægten er meget skrøbelig. Derfor rettede pavestolen en appel til dem, der har ansvar for kultur og videnskab. Som Paul VI har sagt, er afrustningsproblemet i sidste instans et spørgsmål om gensidig tillid.

Pavestolen kan ikke se bort fra, at det endelige mål må være total afrust-

ning under international kontrol. Imidlertid glæder den sig over alt, hvad der allerede nu gøres for en

bedre udnyttelse af antiatomspretningsaftalen og ønsker på alle måder at stimulere hertil.

Faren for en atomkrig hviler som en tung byrde på menneskeheden. Der råder en »Skrækkens ligevægt«. Foto: KNA.

Jagt på intellektuelle i Centralamerika

Mange katolske præster dræbt

(KIPA) — I nogen tid har journalister, præster og lærere været udsat for morderiske overfald i Centralamerika, især i El Salvador og i Guatemala. Disse overfald tilskrives højre-ekstremister.

For kort tid siden blev således to unge journalister i El Salvador bortført af højre-ekstremister og kort tid efter fundet myrdede. Den ene af journalisterne var chefredaktør ved det venstreorienterede dagblad »Chronica«, den anden var pressefotograf. Det sker undertiden også, at lærere i dette land bliver skudt ned af morderkommandoer fra højreorienterede organisationer, for øjnene af deres elever. Indtil nu har 60 lærere måttet lade livet i El Salvador.

Blandt katolske præster er siden årets begyndelse cirka 20 blevet dræbt. I flere tilfælde er det sket,

mens de stod ved alteret, som tilfældet var med San Salvadors ærkebiskop, msgr. Oscar A. Romero, der blev myrdet i marts i år. Efter hvad præster, der er flygtet til Costa Rica beretter, bliver præster i El Salvador af militæret betragtet som »revolutionære elementer«. Mange af landets præster fejrer derfor nu messen hemmeligt.

Guatemala

Lignende tilstande findes også i Guatemala. To guatemalske journalister, der er flygtet til San Jose, har berettet at alene i indværende år er 10 journalister i deres land blevet myrdet af højre-ekstremister. En journalist, der forholder sig kritisk til tilstanden i landet, udskrives af disse højreorienterede som repræsentanter for den

»internationale kommuniste«. Også universitetsprofessorer er yndede mål for sådanne attentater. På grund af mordtrusler fra »Den hemmelige antikommunistiske Hær« (E.S.A.) er i den sidste tid 60 professorer trådt tilbage fra deres embeder.

I Nicaragua har forholdene bedret sig noget i den senere tid. Men endnu kort før Somoza-regimet blev styrtet, blev den amerikanske journalist Bill Steward skudt ned af nationalgardister ved en offent-

lig foranstaltning, der blev filmet af fjernsynet. Efter at sandinisterne er kommet til magten i Nicaragua, er der ikke blevet myrdet flere journalister i dette land. Men pressefolk må dog stadig optræde meget forsigtigt.

I februar i år blev to medarbejdere ved det trozkistiske dagblad »Pueblo« idømt to års fængsel, fordi de angiveligt ville skade revolutionen i Nicaragua. De blev dog begge frigivet nogen tid senere.

Det er kun i Costa Rica, at intellektuelle endnu kan bevæge sig frit. Derfor strømmer der stadig flere og flere journalister, præster og lærere fra de centralamerikanske nabolande til Costa Rica for at finde tilflugt dér.

Tegner al forsikring

Lyngby Hovedgade 4
2800 Lyngby
Telefon (02) 87 54 11

Fors.kons. Sven Iding

ALM.
BRAND
AF 1792

Caritas Danmark har besluttet at anvende en væsentlig del af de indsamlede midler til at hjælpe de tørkeramte afrikanere. Denne hjælp er kun en dråbe i havet, men alt tæller. Foto: KNA.

Vi må ikke glemme de tørkeramte mennesker i Afrika

Ulykken er meget vanskelig at afhjælpe

Tørken i Afrika — specielt i Kenya, Uganda og Sudan — har været omtalt i dagspressen, og som så mange andre ulykkesmeddelelser gør de et kortvarigt indtryk på os, men problemerne bliver snart glemt eller skubbet tilside med en flot bemærkning om, at vi hverken kan hjælpe alle eller græde over enhver, der lider nød. Til en vis grad er det også rigtigt, men har man set de billeder, som vi desværre ikke har plads til at bringe her, så glemmer man dem ikke så let.

Gammelt stammehad

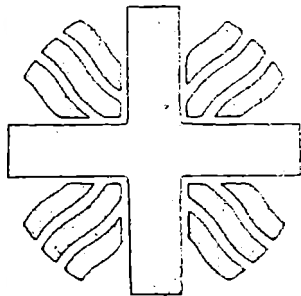
Ulykken er ikke blot ubeskrivelig, men samtidig uhyre vanskelig at af-

hjælpe. Transporter af fødevarer til særligt nødlidende områder udsættes ofte for overfald og plyndringer — ikke blot af andre sultne, men også af de soldater, hvis opgave det ellers er at beskytte befolkningen. Gammelt stammehad uddybes også i en sådan nødsituation, hvor enhver er sig selv nærmest.

Ikke blot mad

Med basis i Kenya forsøger kristne indfødte at hjælpe, hvor det er muligt — og Caritas har besluttet at anvende en væsentlig del af de i år indsamlede midler til at støtte dette arbejde — foreløbigt med over 100.000 kroner. Nøden afhjælpes imidlertid ikke blot med mad — fremtiden kræver også praktisk uddannede folk, der med relativt primitive redskaber kan foretage nødvendige installationer og reparationer. Et meget aktivt samfund af lægbrødre i Nairobi har sat sig denne uddannelse som opgave og prøver at forsyne de uddannede med en værktøjskasse til hjælp i arbejdet. Værktøjskassen, der indeholder brugte, men gode redskaber, koster ca. 500 Dollars (eller ca. 2750 danske kroner), og Caritas har både i år og sidste år ydet 5.000 Dollars til hjælp for dette arbejde.

Vi er klar over, at denne hjælp og hjælpen til føde-

varer kun er en dråbe i havet, men alt tæller. Der burde være mange menigheder, spejdetroppe, ungdomsklubber, skoler eller klasser, der i fællesskab kunne indsamle 2750 kroner — og skulle beløbet overstige evnen, så vil en strøm af mindre bidrag også kunne udvirke om ikke mirakler, så dog en betydelig håndsrækning. Hvis De læser »katolsk orientering« i aften, så læg det ikke længere væk, end at De i morgen kan huske vort telefonnummer og ringe til (01) 12 72 61 så sender vi et indbetalingskort.

Pr. 18. august har vi i Caritas modtaget kr. 104.503,- siden februar. Penge som allerede er brugt og som derfor har hjulpet mennesker i nød.

Der er stadig brug for Deres hjælp

Som De ser i aviser, i fjernsynet og hører i radioen er der stadig mennesker i nød, som har brug for Deres hjælp, så vi i Caritas beder Dem om at støtte os og siger på forhånd tak.

Med AC til Salzburg via Nord- og Sydpolen

Tolv deltagere i alderen 17-86 år

Når to uger af ens liv ved eftertanke virker som to måneder, må de siges at have været indholdsrige. I år rejste AC over Czeszochowa, Krakow og Wien til Salzburgs katolske universitetsuge. De tolv deltagere, i alderen fra 17 til 86 år, som var med på hele turen, fyldtes med en enorm mængde indtryk og forhåbentlig også med et tilsvarende antal impulser, som senere vil kunne blive til gavn på de meget varierende arbejdsfelter, der venter på vores indsats i det kommende år.

Det kneb i hjerterødderne, når glimtene af hverdagslivet såvel som det religiøse liv i Polen ætsede sig ind i vores bevidsthed: den overvældende trængsel foran Mariabilledet i Czeszochowa på en ganske almindelig søndag, kø ved kø foran de mange skrifteskole sammesteds, en meget oplysende samtale med chefredaktøren for den ugeavis, der taler for den katolske kulturelle opposition imod statsideologien, den grimme/smukke betonkirke i betônørkenen Nowa Huta med en række af pietæfremstillinger, der hver

især sammenfattede et led i det polske folks lidelser under 2. verdenskrig. Selv er jeg nok ikke alene om at have gjort den erfaring, at det er lettere at bede i Polen end i Østrig.

50 års jubilæum

Men Østrig har sine fordele, både kulinariske og kulturelle. De rimelige priser på øl og vin må nok siges at have gjort deres til

at styrke fællesskabet i gruppen, der i sidste uge var vokset til 22 deltagere.

Temat for årets katolske universitetsuge i Salzburg, hvor vi deltog i den sidste, var i år »Kultur som kristen opgave«. Næste år skal der fejres 50 års jubilæum med et tema, der er valgt som en udfordring: »Kirken — skuffelse eller håb?«.

Sr. Hanne Bang o.p.

AC besøgte også kirken i Nowa Huta, hvor dette smukke krucifix hænger.

Løsningerne på de fem opgaver fra Børnesiden Hej! i »katolsk orientering« nr. 11

Bønner »Herre, gør mig til et redskab...« er skrevet af Frans af Assisi. Han levede fra 1182 til 1226.

Hilsen fra »Hej!«, hvis bogstaver var bragt i uorden af sandstormen, lyder: »Med denne side tager

»Hej« afsked med sine læsere. Vi ønsker jer alle en god ferie. Kan I have det godt?«.

De tre pavebilleder viser: 1. Johannes Paul II. 2. Johannes Paul I. 3. Paul VI.

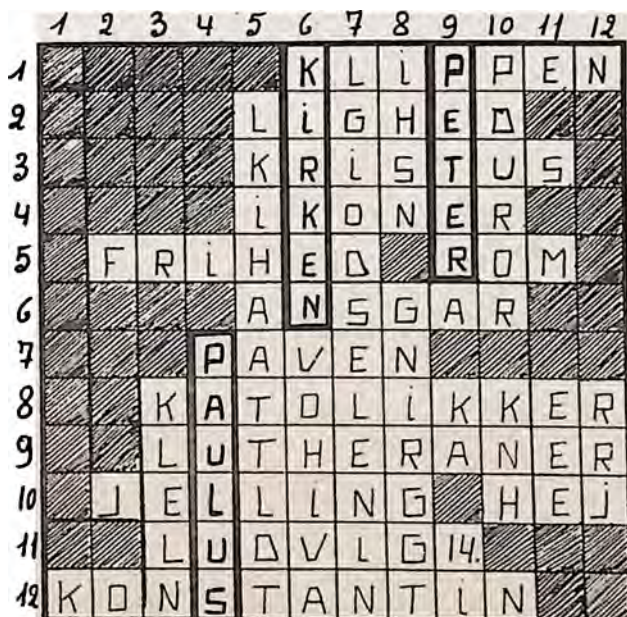
De heldige vindere er: Benedikte Nielsen, Haderslev, som har vundet et sæt Carl Larssons-kort. Charlotte Steefeld, Skanderborg, som har vundet en æske brevpapir. Tillykke med præmien.

Hjælp til børn i Den tredje Verden

Rom (NC) — Det pavelige institut for hjælp til børn har ved sit sidste møde bevilliget cirka 40 millioner kr. til hjælp for nødlidende børn i Den tredje Verden.

Under mødet, der fandt sted på Urban Universitetet i Rom, vedtog deltagerne enstemmigt at oprette en international kommission, der skal modernisere reglerne for uddelingen af instituttets hjælp.

Puslespillet viser Niels Steensen

Møder og arrangementer

Katolsk tro i dag og alle dage

En møderække ved Mgr. Kjeld Geertz-Hansen den 1. onsdag i måneden kl. 19.45 i Menighedssalen, Bredgade 67 A 2. 1. gang den 1. oktober 1980

Væsentlige emner behandles såsom: Fornyelse og Tradition, Økumeni, Katolsk Praxis m.m.

Kaffebord og derefter spørgetid

Tilmelding til Mgr. Kjeld Geertz-Hansen Rygårdsvænget 1, 2900 Hellerup Tlf.: 01-62 36 28. Bedst kl. 11-12.

Sommermarked i Brønshøj

Søndag d. 14. september 1980

Efter messen kl. 8.30 er markedskroen parat med morgenkaffen, og loppetorvet åbner salget. Kl. 10.30 er der ungdomsmesse med musik ved Søren Jensen & Co. Efter denne messe åbner også tombolaer og kroen har lækkert smørbrød parat. Skt. Antoni kirke og menighedslokaler er stedet, hvor katolikker fra hele København og omegn mødes og hygges sig.

Frederikssundsvej 225.
Bus 5-7-8-17 kører til døren.

Kursus

Apostlen Paulus - hans verden, hans breve, hans teologi.
I vintermånederne fortsætter p. L.A. Dorn kursus'et for voksne på baggrund af udvalgte tekster fra de paulinske breve og derigennem forsøger at komme hans tros- lære lidt nærmere.

Vi starter tirsdag d. 23. september kl. 19.45 i menighedssalen, Jens Jessensvej 5, 2000 F. og fortsætter hver anden tirsdag. Hvert møde slutter senest kl. 21.45. Tilmelding sendes til L.A. Dom, Jens Jessensvej 5, 2000 F.

DKKF Lørdagsklubben

Lørdag den 27. september kl. 15 i Jesu Hjerte Kirke, menighedssalen, Stenosgade 4A, København V.

Forfatter, cand. polit. Tove Rasmussen:

Hvad kom der ud af kvindekonferencerne?

Alle er velkomne!

Kaffe/te m.v. kr. 10,- Tilmelding enten til Gerda Henriksen, Hildurgade 8, 2100 København Ø. Tlf. (01) 20 27 94 eller til undertegnede (01) 28 57 54 (sikrest før kl. 10). Brønshøjgårdsvej 29, 2700 BRH. f. Danmarks Katolske Kvinde-Forbund Klubstyrelsen/Margot Petersen

DKKF retræte på Magleås

Fra fredag den 10. oktober kl. 18.00 til søndag den 12. oktober kl. 15.00
Retræteleder: pater P. Grégoire o.p.
Emne: Tilgivelse og Forsoning.
Pris: For 2 døgn enkeltværelse kr. 320,-, for 2 døgn dobbeltværelse kr. 280,-

Retræten er arrangeret af Danmarks Katolske Kvinde-Forbund alle også mænd er velkomne.

Tilmelding må ske skriftligt til Suzanne Scavenius, Henrik Hertzvej 2 A, 2920 Charlottenlund, sammen med depositum kr. 50,- hvorefter nærmere oplysninger vil blive tilsendt.

Det sker på Magleås

Torsdag den 4. til lørdag den 6.9.
Efteruddannelseskursus for lærere i kemi ved gymnasier og seminarer. Leder og arrangør: civ. Ing. P. Dal Jensen.

Mandag den 8. til tirsdag den 11.9.
Jesuitterne i Danmark afholder nordisk møde for jesuitpræster. Leder og arrangør: pater G. Sanders S.J.

Fredag den 19. til søndag den 21.9.
Kursus i Kristen Meditation, indføringskursus, — arrangeret og ledet af Græthe Livbjerg, som også modtager tilmeldinger på tlf. 01-63 53 33.

Fredag den 26. til søndag den 28.9.
Kirkebidragsudvalget holder informationsweekend for kontaktpersoner m. fl. Ledere: Inger Saxild og B. Hoyos.

Søndag den 28. (aften) til onsdag den 1.10.
Midtvejskursus for religionslærerstuderende. Leder og arrangør: lektor Asger Sørensen.

De unges trobeholdelse 1981

Fælles forberedelseskursus
for København og omegn

I lighed med forgangne år kan unge fra de storkøbenhavnske sogne som ønsker at deltage i trobeholdelsen 1981, blive tilmeldt dette kursus, som arrangeres af Religions-pædagogisk Udvalg i samarbejde med Kateketcentralen og de pågældende menigheder.

Kun unge, der er fyldt 14 inden den 1. juli 1980 (dvs. født inden 01.07.66) kan deltage i dette kursus.

Forældre, der ønsker at tilmelde et barn, indbydes til et orienterende møde enten ONSDAG DEN 10. SEPTEMBER KL. 19.30 eller MANDAG DEN 15. SEPTEMBER KL. 19.30.

Tilmeldingen (dåbsattest bedes medbragt) sker ved disse møder, der i øvrigt kun har interesse for de voksne og ikke for de unge.

I år begynder kurset lørdag den 1. november.

Der undervises på i alt 13 lørdage (normalt 10-12) i tre perioder (november, januar og marts), og der afsluttes med et weekendophold i Bastrup fra den 3. april til den 5. april 1981.

Alle møder holdes på Niels Steensens Gymnasium (Indgang: Jagtvej 183B).

Der vil desuden være tilbud om konfirmand-lejre på Øm arrangeret af Ungdomssekretariatet i følgende perioder:
22.-26. oktober 1980 (2. halvdel af efterårsferien)
10.-14. april 1981 (omkring palmesøndag)

Religionslærere og kateketer

I anledning af udgivelsen af religionsbogen »Gud møder os« — det nye nordiske undervisningsprogram for 2. klasse — indbydes De herved til en studie-weekend på et af følgende steder til et af følgende tidspunkter:

20.-21. Sept. 1980 i præstegården, Frederiksgade 7, 4200 Slagelse
27.-28. Sept. 1980 på Skt. Josefs Søstrenes Skole, Bispegade 6, 4800 Nyk. F.
11.-12. Okt. 1980 på Kateketcentralen, Vesterbrogade 28, 2, 1620 Kbh. V.

Programmets hovedpunkter:
I. Præsentation af »Gud møder os«
II. Eukaristiforståelse før og nu
III. Børne- og familiemesser og -liturgier
IV. Fotosprog
Kurset finder sted fra lørdag kl. 9.15-17.00 og til søndag kl. 9.15-16.00.

Kursusafgift:
kr. 120,-

Deltagerne sørger selv for logi: frokostpakke medbringes. Drikkevarer kan købes. Seneste tilmeldingsfrist: Hurtigst muligt til Kateketcentralen, Vesterbrogade 28, 2. sal, 1620 København V. Tlf. (01) 24 26 30.

Det kristne arbejdsfællesskab

Der vil i den kommende sæson ikke blive holdt nogle egentlige orienteringsmøder. Arbejdet er nu så godt i gang at den fremtidige virksomhed vil samle sig om de foreliggende opgaver.

Arbejdsfællesskabet viser sig i de arbejds- og venskabsforbindelser som opstår der hvor vi som kristne mødes i tro og praktisk omsorg omkring levende opgaver. På denne måde har fællesskabet sin basis i kirkens liv og på denne måde modtager vi vor løn for udført arbejde, for at dele med dem udenfor som søger Kristus i troen.

Jeg modtager derfor fortsat meget gerne henvendelser fra alle som ønsker at deltage i dette fællesskab, dels ved arbejdsindsats og dels ved givne arbejdstilbud i private hjem eller lignende steder.

Sekretariatet: Joost Dahlerup, Slettevej 16, 2860 Søborg. Tlf.: 01-69 27 57.

Bistand

Katolske Menighedsplejer

Bredgade 69A, st., 1260 København K.
Kontoret har åbent tirsdag og torsdag fra kl. 14-16. Telefon (01) 15 23 03. Postgiro 6466397.

Døde

R.I.P.

Vor elskede
Kjeld Olsen
Kontorchef, cand. polit.
Randers
f. d. 20/4-1908
døde d. 24/8-1980

Kirsten Olsen
Ruth Olsen
Henrik og Birgitte Olsen
Birrthe Olsen
Susanne og Stani Janstrøm
Lise, Mette, Christian og Stefan

Begravelsen har fundet sted.

Personlige

Bekendtskab

Ældre dame af polsk afstamning, bosat i Aalborg-området i egen bolig, ønsker bekendtskab med polsk eller dansk herre (katolik) for samvær og fællesskab i dagligdagen. Billet mrk. 1209 »katolsk orientering« Bredgade 69 A, 1260 Kbh. K.

Bekendtskab

50 årig dame, katolik, ønsker bekendtskab evt. ægteskab med jævnaldrende herre med kristen livsholdning. Billet mrk. 1210 »katolsk orientering«, Bredgade 69 A, 1260 Kbh. K.

Salg og service

FJERNVARMELÅN? tal med

ÅRHUS BANK
Store Torv 12 · 8000 ÅRHUS C
TLF. 124777

BEGRAVELSE

ordnes smukt og omhyggeligt
v/bedemand **Hardy Nielsen**

Begravelsesforretningen

Amagerbrogade 155,

Aftaler kan træffes i Deres hjem.
Ring venligst 01-55 55 55 ell. Taastrup
02-99 01 58. Døgnvagt: 01-50 43 08.

BENZONS BEGRAVELSES- FORRETNING

34 46 01 - 86 60 56

FASANVEJENS BEDEMANDS- FORRETNING

Ndr. Fasanvej 76
86 60 56 - 86 60 30

Begravelse og bisættelser ordnes for alle trossamfund. Alle aftaler kan træffes i hjemmet. Efter lukketid tlf. 15 88 61. Søn- og helligdage: 86 60 56

Ur- og Brillehuset

»BALANCEN«

v/ KNUD PETERSEN
Gerritsgade 34, Svendborg
Telefon 21 19 20

Ressourcespild

Flere tusinde varmtvandsbeholdere og mange tusinde meter vandværk tæres op hvert år.
Ring til Deres VVS-Installatør og få monteret et

ANO-KAT minielektrolyseanlæg
i Deres parcelhus. Så er Deres varmtvandsbeholder og rørsystem - for ca. 700 kr. - effektivt beskyttet mod korrosion.

Guldager Electrolyse ApS

Mogens Larsen

Ramshered 31, Åbenrå
Telefon 62 25 30 - 31.

Lys - Kraft - Varmer

A/S Karl A. Hansen

Ingeniør, murer- og
entreprenørfirma

Industrigrøen 16
2635 Ishøj
Telefon (02) 52 11 77

Missionshotellet Ansgar

Colbjørnsensgade 29
1652 Kbh. V. Tlf. 01 21 21 96

Værelser med og uden brusebad WC
Store familieværelser — spec. vinterpris.
Maria d. los Angeles og Torben Abildgaard

Tømrer/snedkerarbejde

Modernisering
Køkkener
Vinduer — døre
Isolering

Jon Hedenborg, Roskilde
Tlf. (03) 37 37 31, kl. 16-18.

John Ryan

Pavens kalender 1980-85

Du godeste... januar '83, Vatikanet!

Pavestolens kommission for »retfærdighed og fred« får ny sekretær

Vatikanet (NC) — den 52-årige belgiske præst Jan Schotte er af paven blevet udnævnt til ny sekretær for den pavelige kommission for Retfærdighed og Fred (»Justitia et Pax«).

Jan Schotte er medlem af missionselskabet CICM (Marias uplettede Hjerte). Han er født i Beveren a/d Leie i Flandern i 1928 og indtrådte i Scheut-selskabet, som CICM populært kaldes, i 1946. Han var dettes generalsekretær, da pave Paul VI for syv år siden udnævnte ham til det pavelige statssekretariat. På grund af sine store sprogkundskaber tilkaldes han ofte som tolk ved store møder med deltagere fra flere lande i

Vatikanet. Han taler perfekt engelsk, fransk, tysk, italiensk og spansk udover sit eget modersmål nederlandsk.

Som sekretær for Justitia et Pax bliver pater Schotte den daglige leder af afdelingen for fred, menneskerettigheder og udviklingsproblemer. Hans departement fremskaffer materialer til de nationale bispekonferencers lokale kommission for Justitia et Pax og mødes ofte med biskopper under deres besøg i Rom for at drøfte deres lokale problemer. Jan Schotte efterfølger biskop Roger Heckel, der er udnævnt til hjælpebiskop af Strassbourg.

Pavestolen sender delegerede til Ungarn

Vatikanet (NC) — Kardinal Agostino Casaroli, Vatikanets statssekretær, vil i følge en meddelelse fra Vatikanets pressebureau lede en delegation, der skal besøge Ungarn i slutningen af september. Delegationen skal deltage i festlighederne i anledning af 1000 års dagen for St. Gerard af Csanads fødsel.

St. Gerard var en af Ungarns første missionsbiskopper. Han blev født i

Sagrado i nærheden af Venedig og var lærer for den ungarske konge, den hellige Stefans søn, Emeric. Kongen sendte ham senere til den sydøstlige del af Ungarn for at kristne denne egn. Efter den hellige kong Stefans død led han martyrdøden i Buda (Budapest).

Det er kardinal Laszlo Lekai af Esztergom, der har indbudt Vatikanets delegation.

Kirken repræsenteres i politik ved lægfolkets engagement og aktivitet

Biskopperne i Portugal opfordrer alle katolikker til at stemme ved det forestående valg i oktober

Lisboa (NC) — I et hyrdebrev i anledning af de forestående valg i Portugal har landets biskopper fortalt vælgerne, at kirken politisk set går ind for det, der tjener almenvellet, men overlader partipolitiske stridigheder til lægfolket.

»Kirken repræsenteres i det politiske liv ved lægfolkets engagement og aktivitet. Det er lægfolks særlige kald at gøre kristne principper gældende i samfundslivet«, siger biskopperne og opfordrer alle katolikker til at stemme ved det forestående valg i oktober.

Siden revolutionen i 1974 gjorde en ende på 40 års højre-orienteret autoritært styre, har Portugal haft en venstre-orienteret regering, men styres nu af en konservativ koalition.

Biskopperne har haft vanskeligheder med at afholde præsterne fra offentligt at støtte højre- eller venstreorienterede partier. I hyrdebrevet minder de præster og ordensfolk om, at de skal afholde sig fra offentligt at engagere sig i politiske partier.

»Naturligvis har de ret

til at træffe deres personlige valg efter, hvad deres samvittighed tilsiger dem, men handlinger, der fører til splittelse eller forargelse er ikke tilladt. .... Vi ved, at de fleste præster har opført sig forbilledligt og således udført en pastoral tjeneste for enhed i Guds folk, men der er andre, der må dadelles, fordi de benytter deres hellige embede, især deres prædikener, til partipolitiske formål.«

Ikke præster

Biskopperne tilføjer, at forbudet mod, at præster deltager i partipolitik, også medfører, at der ikke må afholdes politiske møder på kirkens grund.

»Vi gentager, at vi ikke har til hensigt at gå ind i partipolitik, for vi respekterer katolikkers ret til frit at vælge mellem et pluralistisk samfunds mange mu-

ligheder«, siger biskopperne. De gør også opmærksom på, at katolikkerne derfor heller ikke skal forvente, at den institutionelle kirke vil fortælle dem, hvilket parti eller hvilken person de bør stemme på, og at kirken heller ikke vil acceptere at nogen påberåber sig at være kirkens specielle forsvarer.

Det betyder ikke, at kirken tager afstand fra politik, som biskopperne kalder for »en ædel beskæftigelse for menneskeånden og for en afgørende faktor for den enkeltes og samfundets liv.« Derfor har politik — i følge biskopperne — med rette kirkens interesse, både rent principielt og som den helt konkret giver sig udtryk i praksis.

Biskopperne minder dog om, at en katoliks samvit-

tighed må være ledet af evangeliets værdinormer. Det er derfor »ikke katolikker tilladt at stemme på partier eller personer, der går ind for samfundssystemer, der er i modsætning til den kristne tro, hvad enten det drejer sig om ateistisk kollektiv marxisme eller virkelig uhæmmet kapitalisme.«

Demokratiet må støttes

»Demokratiet er — trods dets konkrete mangler — i praksis dog af så stor værdi, så det altid må støttes og forsvares«, mener biskopperne, for kirken mener, at det er det system, »der bidrager mest til mænds og kvinders frie deltagelse i samfundet.«

Ved valget i Portugal i oktober skal der vælges en ny lovgivende forsamling og en præsident for de næste fem år.

Kardinal Willebrands udnævnt til æresdoktor

Udnævnelsen indledte et seks dages møde om økumenisme

Worcester, Mass, USA (NC) — Sammen med fire andre religiøse ledere blev kardinal Jan Willebrands, ærkebiskop af Utrecht og præsident for Vatikanets enhedssekretariat, udnævnt til æresdoktor ved Assumption College's økumeniske Institut. De fire andre æresdoktorer er: den græsk-ortodokse ærkebiskop Iakovos af Nord- og Sydamerika, rabbiner Marc H. Tanenbaum, direktør for den Amerikanske jødiske komité for nationale religiøse forhold: Cynthia C. Wedell, der tidligere har været præsident for det Nationale Kirkeråd i USA og i Kirkernes Verdensråd, og P. Wallace W. Robbins, den første præsident for Worcester's økumeniske Institut.

Jøder og kristne

Udnævnelsen af de fem æresdoktorer var indledningen til en seks dages

konference om »Økumenisme — det næste ti-år«, hvor jødiske og kristne ledere drøftede det økumeniske samarbejde i den nærmeste fremtid.

Konferencen afholdtes

for at markere 100-års dagen for p. Emmanuel D'Alzon's død. Han grundlagde Assumptions Augustinerne, den orden, der driver Assumption College.

Biskopper i Guatemala fordømmer vold

(Guatemala City) — »Som biskopper i Guatemala er det vores opgave at bekræfte, at den som dræber en præst automatisk er ekskommuniceret og udelukket fra kirkens fællesskab. De som understøtter, finansierer og igangsætter hadkampagner kan næppe anses som katolikker.«

Så skarpt udtrykker bispekonferencen i Guatemala sig og fortsætter: »Vort land gennemgår en dyb krise, som er et tegn på manglende respekt for menneskets værd... Man dræber, kidnapper, tortu-

rerer og f.eks. øver vold mod de dødes kroppe, hvilket blot er et tegn på et sanseløst had.«

Der findes kun en vej til løsning af dette, og den bygger på retfærdighed, sandhed og broderlig kærlighed.

Næste nummer udsendes den 24. september

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgarstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

katolsk orientering

Kirkernes u-landsuge, side 5-6
 Orientering fra sognene, side 7-10
 Olavfesten i Nidaros, side 11
 Kirken i Polen, side 12-13

I en tale i forbindelse med højtidelighederne ved festen d. 26. august for »Den sorte Madonna« i Czestochowa tog kardinal Stefan Wyszyński stilling til begivenhederne i forbindelse med strejkerne i Polen. Han manede til mådehold, ro og klogskab.

Kardinalen sagde, at selv om man har ret til, som et sidste middel, at benytte strejker, så kan der ikke eksistere velstand uden arbejde. Og at argumentere ved hjælp af arbejdsnedlæggelser er en kostbar affære. »Så kostbar, at prisen er belastende for hele landets økonomi og i sidste instans for hele nationen og den enkelte«. »Jeg mener«, fortsatte han, »at man ikke må kræve for meget, hvis der stadig skal råde orden i Polen, og især fordi kravene, selv om de er retfærdige — og det er de i det store og hele — ikke kan opfyldes på én gang. Lad os derfor søge først at få opfyldt de krav, der er af fundamental betydning — og så siden alle de andre«. Læs mere på siderne 12-13. Foto KNA.

Hollands biskopper har ikke drøftet synodedokumentet

Kardinal Willebrands dementerer meddelelser fra katolske pressebureauer

Riverdale (New/York/USA) — (KIPA) — Formanden for den hollandske bispekonference, ærkebiskoppen af Utrecht, kardinal Jan Willebrands betegner de beretninger som »ikke nøjagtige«, hvori det siges, at den hollandske bi-

spekonference har kritiseret arbejdsdokumentet til den forestående bispesynode om »Den kristne families opgaver i den moderne verden« (Bragt i »katolsk orientering« nr. 14 s. 8).

Kardinalen fremsatte

denne udtalelse i Riverdale i forbundsstaten New York, hvor han i sin egen- skab af præsident for Vatikanets sekretariat for de kristnes enhed har deltaget i et møde sammen med amerikanske teologer.

Fortsættes på bagsiden

63 anglikanske præster går over til den katolske kirke

Protesterer sammen med 1000 lægfolk i USA mod kvindelige anglikanske præster

Vatikanet (KIPA) — Tros- lærekongregationen har i et brev til ærkebiskop John Quinn af San Francisco, der også er formand for USA's katolske bispekonference, udtalt sig om anglikanske præsters mulighed for at blive præster i den katolske kirke.

Allerede i flere år har en gruppe amerikanske anglikanere, episkopale, som de kaldes i Amerika, ønsket at blive optaget i den katolske kirke. Det drejer sig om cirka 1.000 lægfolk og 63 præster, for hvem indførelsen af kvindelige præster i den episkopale kirke gav anledning til, at de brød med deres kirke. De er desuden imod den efter deres mening over-

drevne tolerance på det moralske område, som visse anglikanske teologer går ind for, ligesom de er modstandere af en ny oversættelse af den liturgiske tekst.

Gift præster

De episkopale kan efter tros- lærekongregationens opfattelse gå over til den katolske kirke, hvis de anerkender hele denne kirkes lære — bl.a. også pavens og biskoppernes autoritet. I brevet til ærkebiskop Quinn, der er underskrevet af kardinal Seper og godkendt af paven, stilles de frit med hensyn til, hvis de konverterer, da at bibeholde nogle af den anglikanske liturgis elementer.

Præsterne har lov til at fungere i den katolske kirke også selv om de er gifte. Ikke-gifte præster bliver i tilfælde af konversion forpligtede til cølibatet. Hvis en præst bliver enkemand, må han ikke gifte sig igen. De konverterede episkopale præster vil aldrig kunne blive biskop-

per i den katolske kirke, og det er en absolut forudsætning, at de modtager den katolske præstevielser, inden de kan fungere som præster i den katolske kirke.

At gifte mænd bliver præsteviede i den katolske kirke er ingen nyhed. Bortset fra, at gifte mænd principielt har adgang til præstevielser i de katolske kirker, er der i de sidste årtier optaget adskillige gifte præster fra andre kristne konfessioner i den katolske kirke. Allerede i 50'erne under Pius XI således to lutherske præster.

Gift katolsk præst i Danmark

(I Danmark blev 4. juni 1960 den tidligere lutherske præst Olav Rørdam Bonnevie ordineret som katolsk præst af biskop Suhr. P. Rørdam Bonnevie virkede i flere år som sognepræst i St. Therese kirke, hvor hans kone i øvrigt i en periode var formand for menighedsrådet. red).

Folkeafstemningen i Chile:

Tvivlsomt grundlag for den ny forfatning

Santiago de Chile (KIPA) — Chiles katolske bispekonference har udtrykt betænkelighed over såvel form som indhold af den forestående folkeafstemning, hvor militærregeringen vil have en forfatning godkendt, der vil lade Pinochet-regimet beholde magten i landet i hvert fald til 1997.

Biskopperne kræver større informations- og diskussionsfrihed om den nye forfatning. Med de nuværende forudsætninger kan man hverken »drage kon-

klusioner eller skabe en ny solid forfatning«, betoner biskopperne. De opfordrer desuden regeringen til at oplyse, i hvilken grad afstemningens resultater vil blive respekteret.

To af de chilenske biskopper har dog for nyligt udtalt sig positivt om den forestående folkeafstemning. Den ene er biskop Flavio Vacuna Aranguiz af Puerto Montt, der siger, at han har tillid til den kommission, der har lavet udkastet til forfatningen.

Fortsættes på bagsiden

Protestantiske kommentarer til pavens besøg i Tyskland

Af Karlheinz Schuh

(KNA) — »Luther sagde engang, at hvis paven siger sådan og sådan, så er jeg parat til at kysse hans fødder. Men nu siger paven sådan, så hvad gør vi nu?« sagde den protestantiske teolog Peter Brunner engang. Og dette spørgsmål får endnu større aktualitet nu, hvor pavebesøget står for døren i Vesttyskland. Spørgsmålet er: »Hvad gør vi nu?« Og i forsøgene på at finde et passende svar, kan man fra protestantisk side konstatere to forskellige strømninger.

Økumenisk pave

Den ene: Man glæder sig til pavebesøget, som forbundsdirektøren for Evangelisk Forbund, Joachim Lell, kalder for en »indre katolsk visitats«. Mange ansvarlige ledere inden for den protestantiske kirke glæder sig til personligt at kunne overbringe den katolske kirkes overhoved ønsket om, at han endnu mere end tidligere vil arbejde for de kristnes enhed.

Sådanne ønsker er Johannes Paul II ikke døv

for. Paven fra det katolske land Polen er helt igennem en økumenisk pave, og den, der benægter dette, lukker øjnene for virkeligheden. Lell skriver i en artikel til den protestantiske kirkelige presse: »mon paven — for at følge protokollen og uden nogen personlig økumenisk grunderfaring — kan opdage den reformatoriske kirkelighed så at sige på falderebet« så dette betyder at ignorere den katolske økumeniske virkelighed, der gør alt for at bringe de kristnes enhed nærmere.

»Uden nogen personlig økumenisk grunderfaring« gør Johannes Paul II sit. Man må derfor beklage, at Lell ikke kan indse dette. Og man spørger sig selv, hvordan forbundsdirektøren kan informere sit forbund objektivt om katolske tildragelser, sådan, som han bør, hvis han ikke vil indrømme, at netop Johannes Paul II i særlig grad går ind for den katolsk—protestantiske samtale. Hvis dette ikke var tilfældet, ville paven så benytte enhver lejlighed til at pege på de store mulighe-

der i forbindelse med Confessio Augustanas 450 års fødselsdag?

Tilfældet Hans Küng

Ved Lells stillingtagen bliver den anden strømning synlig, hvor man så at sige sætter kikkerten for det blinde øje, så man ikke kan se, det man ikke vil se. For her nu at kunne »stikke med trumf«, bliver de protestantiske læsere gjort bekendt med tilfældet Küng. Den kritiske iagttagelse må få det indtryk, at det ikke er spørgsmålet om embedet, om sakramentslæren eller den slags, der skal gennemdrøftes i en dialog, men at kun ét er vigtigt, om den katolske teolog Hans Küng er fejlbar eller ufejlbar.

Lell er en mester i at komme uden om den økumeniske problemstilling. Som efter en militær generalstabsplan beskriver han først den katolske helgens og teolog Albertus Magnus' storhed. Det er i anledning af 700-årsdagen for hans død, at paven kommer til Köln. Lell ender sin lovsang med sæt-

ningen: »Mindet om denne mand bliver i Köln fejret sammen med paven. Hvad betyder det i betragtning af, at det især var Kölns ærkebiskop, der i stedet for at stræbe efter at nå til forsoning, udvirkede, at Hans Küng blev fordømt i Rom?«

Inden man slår en kolbøtte af glæde

Men det, som Lell dog nøjes med at fremføre som et spørgsmål, bliver i ugebladet »Deutsches Allgemeines Sonntagsblatt« til en skarp udtalelse. Georg Maiander konstaterer under overskriften »Wojtyla ante portas« (Wojtyla foran portene): »Mysterispillet om pavens rejse til Tyskland er forbi. Han kommer midt i november. Er det grund nok til at slå en kolbøtte af glæde? Så måtte man da først gøre banen fri for ærterne om Küng, som jo også bærer Johannes Paul II's underskrift.

Og Maiander tilføjer, at inden man har lov til at fryde sig over pavebesøget og slå en kolbøtte af glæde derover, må præ-

sternes ansøgninger om laicering være afgjort positivt. Men også med hensyn til katolsk dogmatik og moralteologi, mener Maiander, kan man ikke blive ved med at »sluge« alt.

Foruden Hans Küng er for de to, der har samme mening om pavebesøget, Mariologien den store økumeniske vanskelighed. Maiander siger i den forbindelse: »Lad os blot se bort fra, at et besøg i det reformationsbekendende Augsburg ville tyde på mere mod end en valfart til Guds Moder i Altötting ...« Johannes Paul II fulgte med den største interesse begivenhederne i forbindelse med fejringen af Confessio Augustana-jubilæet. Dette vidner pavens mange udtalelser om. Og forlydender om, at paven ville komme til Augsburg, var ikke grebet helt ud af luften. Det får stå hen, hvordan det i virkeligheden havde set ud, hvis ikke-katolske myndigheder ikke havde været så henholdende og afværgende.

Europæiske Maria-helligdomme

Men Lell går systematisk løs på vanskeligheden med Mariologien. Han skriver bl.a.: »Pavens valfart til »Bayerns hjerte«, til »det tyske Loreto«, til »Vor Frue af Altötting« vil nok vise sig at være rejsens fromme højdepunkt. Det ligger mellem München og Passau, altså ikke langt fra Regensburg, hvor den mest »marianske« af de tyske biskopper, dr. Rudolf Graber residerer.

Vil den marianske pave fra Polen knytte de europæiske Mariahelligdomme tættere sammen, vil han slå bro mellem madonnaerne i Chestochowa, Lourdes og Loreto? Eller vil han i troskab mod sine marianske forgængere kaste gudsmoderlig glans og beskyttelse over den ufejlbare lære? Når Maria engang — efter katolsk opfattelse — har besejret tyrker og kættere, så er hun også i dag symbol på, at kirken vil kunne modstå alle ydre og indre ødelæggende tendenser. Genta-

gelsen sidste år af Tysklands indvielse til Marias uplettede hjerte, de tyske biskoppers forsikring om, at en fra al svulstighed renset Marialære og -fromhed ikke udgør nogen økumenisk hindring, kaster et specielt lys over pavens ønske om at lære tysk økumene at kende ...«

Marias stilling burde tages op

Ved pavebesøget drejer det sig ikke om en mariansk triumfalisme. Men det rejser nok spørgsmålet om Marias stilling i frelsesplanen. Herpå må der gives svar, hvis den økumeniske dialog skal vise sig frugtbar. Dette er der allerede gjort forsøg på fra evangelisk side. I denne sammenhæng skal der mindes om de protestantiske teologer Ulrich Wickers, Peter Meinhold, Richard Baumann, Walter Nigg og Albert Mauder fra centralen for de Forenede evangelisk-lutherske kirker i Tyskland. Mauder gik allerede for flere år siden ind for, at Marias stilling burde tages op i den katolsk-lutherske dialog. Som grundlag for samtalen foreslog han bl.a. Luthers Magnificat. Katolske teologer anså dette forslag for at være en ægte mulighed, og de mente, at for den katolske kirke ville det være godt, hvis den efter »50'ernes marianske maksimum« i det mindste stod på Luthers Magnificats grund.

Men tilbage til Peter Brunners spørgsmål: »Hvad gør vi nu?« Joachim Lells og Georg Maianders bidrag kan ikke være til hjælp for kirkefolket. Pavebesøget i Tyskland, der ikke er nogen indre-katolsk visitats, som Lell tror, kræver samvittighedsfuld økumenisk forberedelse, for det er rigtigt, at ved dette besøg appelleres der også til de andre kirker. Men forberedelse betyder at tage stilling til dialogens hidtidige resultater og til, hvad der endnu skal nås. Polemik og negative protester fører ikke videre. De virker kun belastende og hjælper ikke til at finde et svar på Brunners spørgsmål.

Paven fulgte med den største interesse begivenhederne i forbindelse med fejringen af Confessio Augustana-jubilæet. Dette vidner pavens mange udtalelser om, og forlydender om, at paven ville komme til Augsburg, var ikke grebet helt ud af luften. Det får stå hen, hvordan det i virkeligheden havde set ud, hvis ikke-katolske myndigheder ikke havde været så henholdende og afværgende.

Fotoet viser en økumenisk gudstjeneste under jubilæet i den katolske Ulrichs kirke i Augsburg fredag den 27. juni. Fra venstre: Dr. Gerhard Nordholt, Leer, ærkebiskop Olof Sundby, Uppsala, biskop Josiah M. Kibira, Tanzania, biskop Heinrich Rathke, Mecklenburg, biskop Josef Stimpfle, Augsburg. Foto KNA.

Tegner al forsikring

Lyngby Hovedgade 4
2800 Lyngby
Telefon (02) 87 54 11

Fors.kons. Sven Iding

Britiske biskopper tilfredse med den nationale pastorale kongres

Er dog ikke i stand til at støtte alle forslagene, da afgørelsen i mange tilfælde ligger hos Vatikanet

Londen (NC) — De britiske biskopper har rost den nationale pastorale kongres, der blev holdt i Liverpool i maj i år (omtalt i »katolsk orientering« nr. 11. juni 1980, men deres generelle godkendelse af kongressens forslag udstrækker sig ikke til de mere kontroversielle.

Kongressen var »en usædvanlig oplevelse af, hvad kirken er, og en forsmag på, hvad den kan vokse til« siger biskopperne i et 40.000 ords budskab, der blev offentliggjort 19. august. Alle biskopperne deltog i kongressen, der samlede både lægfolk, præster og ordensfolk fra sogne og bispedømmer i hele England og Wales.

Biskopperne er i deres budskab velvilligt indstillede over for mange af kongressens kontroversielle forslag, men ser sig ikke altid i stand til at støtte dem, fordi afgørelsen i mange tilfælde ligger hos Vatikanet.

Med hensyn til forslaget om, at kommunionen normalt skulle kunne modtages under begge skikkelser, siger biskopperne, at de ser med stor »sympati« på forslaget, men de er ikke i stand til at give generel tilladelse dertil. Imidlertid er allerede nu uddelingen af kommunionen under begge skikkelser faktisk sædvane i mange sogne. Biskopperne bemærker derfor også, at de enkelte biskopper kan give tilladelse hertil ved særlige lejligheder også ud over dem, der er meddelt fra Vatikanet.

Skilsmisse

Om en fornyet undersøgelse af betingelserne for at give generalabsolution i forbindelse med bodsdagter, siger biskopperne, at de allerede har rettet henvendelse herom til Vatikanet. De bemærker desuden, at »den lejlighedsvis benyttelse af bodsritualet med generalabsolution opfylder et ægte pastoralt behov og fører ofte til en betydelig stigning i antallet af individuelle skriftemål i tiden derefter«.

Biskopperne udtrykker

også forståelse for skilsmisseproblemet, men gentager kirkens »uforanderlige lære« om ægteskabets uopløselighed. De klager over en »foruroligende« stigning i antallet af forliste ægteskaber, som de siger skaber større og større pastorale problemer. »Vi indrømmer, at vi alle trænger til at få større pastoral forståelse for de mennesker, hvis ægteskaber er gået i stykker, og hvis familiers enhed er gået tabt«, skriver de og tilføjer: »Mens skilsmisseproblemet er foruroligende nok i sig selv, er problemerne med katolikker, der indgår et nyt og ugyldigt ægteskab, et endnu mere påtrængende problem. Kan de nogen sinde igen få adgang til at gå til kommunion? Kan de nogen sinde få deres andet ægteskab velsignet af kirken?«

I deres budskab kommer biskopperne også ind på, at det er nødvendigt, at man tydeligere forklarer kirkens lære om annullering af et ægteskab, for på dette område råder der »udstrakt forvirring« både inden og uden for kirken.

»Vi har et meget alvorligt ansvar for at vidne om det kristne ægteskabs livslange og helt specielle forpligtelse«, siger biskopperne. »Alligevel må vi som hyrder og kærlige tjenere for vore brødre og søstre i England og Wales' lokalkirker lægge os den forståelse og medlidenhed på hjerte, som kongressens deltagere har givet udtryk for, når vi fortsætter vore overvejelser over dette meget ømtålelige læremæssige og pastorale problem«.

Fødselskontrol

Med hensyn til fødselskontrol gav biskopperne kun ringe håb om nogen ændring i gældende katolsk lære, der forbyder kunstig svangerskabsforebyggelse. Kongressen har anbefalet en fundamental efterprøvning og nyvurdering af kirkens lære om ægteskab, seksualitet og svangerskabsforebyggelse.

Biskopperne nægter at støtte kongressens forslag om, at ved visse lejligheder

Kardinal Basil Hume, ærkebiskop af Westminster tog sig også tid til at hilse på de handicappede kongresdeltagere.

skulle den ikke-katolske ægtefælle i et blandet ægteskab have lov til at modtage kommunionen. De siger, at det ville have den stik modsatte virkning af den tilsigtede at »benytte noget, der er det fuldkomne symbol på en allerede opnået enhed som middel til at opnå den«.

En opfordring om at overveje muligheden af at ordinere gifte mænd til præstedømmet blev afvist af biskopperne, der siger: »Vi har selv for nyligt overvejet sagen og besluttet ikke på nuværende tidspunkt at indgive et andragende herom til pavestolen. Ved imidlertid at gøre den ansvarlige romerske kongregation opmærksom på denne anmodning, vil vi understrege den pastorale bekymring, der ligger til grund for dette ønske.

Kvindelige præster

Biskopperne ønsker ikke at »vække urealistiske forventninger« ved at indvillige i at rejse spørgsmålet om kvinders adgang til at blive præster, da Vatikanet igen har stadfæstet sin stilling hertil i en erklæring, som troselærekongregationen udsendte i 1976. Imidlertid kunne spørgsmålet om at give

kvinder adgang til det permanente diakonat nu gøres »til genstand for yderligere overvejelse«.

Biskopperne var meget positive med hensyn til at øge kvinders rolle i kirken og sagde, at kvinders rolle har været alt for begrænset og alt for underordnet. »Traditionelle og fastlåsedede indstillinger over for kvinder og deres roller må ændres«, sagde de. »Vi selv og vore præster trænger nok til blidt at blive overbevist om vores manglende forståelse og vor accepteren af mænds dominerende rolle«.

Social retfærdighed

Kongressens forslag om at løse problemerne med større social retfærdighed giver biskopperne hele deres støtte. De siger, at kirken nærer stor omsorg for og har en stor forpligtelse over for de fattige og de magtesløse både hjemme og i andre lande.

Til slut opfordrer biskopperne katolikker »til at arbejde overalt, hvor det er dem muligt, for de nødvendige ændringer af alle strukturer og institutioner, der forhindrer mennesker, hvor det end måtte være i verden, fra at leve et virkeligt menneskeligt liv«.

Paven skal måske mødes med en gruppe handicappede i domkirken i Osnabrück.

Osnabrück forbereder sig til pavebesøget 16. november

Osnabrück (KNA) — Pave Johannes Paul II's besøg i Osnabrück 16. november skal forberedes meget omhyggeligt. Biskop dr. Helmut Hermann Wittler skrev i det brev, hvormed han indkaldte en kommission til det første møde for at forberede pavebesøget, at i denne kommission skal både den åndelige forberedelse i menigheder og organisationer og de rent organisatoriske problemer drøftes.

Mødes med handicappede

Forberedelseskommisjonen hr fået flere underkommissioner. En af disse skal forberede gudstjenesten på terrænet ved Gartlage Hallen. Underkommissionen er igen delt i to arbejdsgrupper, en for »teknik og organisation« og en for »liturgi«.

Selv om det endelige program for pavebesøget først vil foreligge i slutningen af september, er en anden kommission i gang med at arbejde med et forslag om, at paven i domkirken i Osnabrück skal mødes med en gruppe handicappede. Hvis denne plan lader sig realisere, er det

tanken, at en gruppe handicappede, som repræsentanter for alle handicappede i Tyskland, skal bede »angelus« sammen med paven. Hvis dette skal lade sig gøre, kræver det et snævert samarbejde med andre bispedømmer.

Pressecenter

For at paven også skal få lejlighed til at mødes med repræsentanter for ikke-katolske kirker og kirkelige samfund i Osnabrück, skal en tredje underkommission skaffe lokaler hertil og i det hele taget organisere det.

Endeligt arbejder en underkommission med at indrette et pressecenter og sørge for kontakt til offentligheden.

Biskop Helmut Hermann Wittler af Osnabrück.

Evangelisering og fællesskab

Samtale-emnet på årets kirkedag på Ledreborg kom i særlig grad til at dreje sig om evangelisering og fællesskab. Disse to grundlæggende komponenter i næsten al kirkelig aktivitet har hver for sig været vendt og drejet i adskillige målsætningsdrøftelser de senere år, uden at man dog har fået rigtig hold på dem og omsat dem i overbevisende handling.

Evangelisering udadtil står vi stadig tøvende overfor, og fællesskabet indadtil er ofte mangelfuldt, hævdes det.

Gruppesamtalerne på Ledreborg fik mere klart end før bragt de to ting i direkte sammenhæng. Evangelisering udadtil forudsætter et indre fællesskab, som igen netop udvikles og styrkes ved udadvent evangelisering. Biskoppen drager en konsekvens heraf i sin artikel på side 5 om ulandshjælp som et meget håndgribeligt eksempel på evangelisering. Måske kan der drages nogle flere konsekvenser...

Mange forventer af et kirkeligt fællesskab noget, der svarer til fællesskabet i en familie eller vennekreds, hvor parterne har en ganske særlig følelsesmæssig tilknytning til hinanden. Her bygger fællesskabet på nogle helt personlige eller menneskelige egenskaber og sympatier, der bevirker, at man i og for sig har nok i at samles om sig selv.

Forventer man noget lignende af et kirkeligt fællesskab, kan man let blive skuffet, for her må bygges på noget, der rækker ud over det personlige eller menneskelige. Det gælder det eukaristiske fællesskab, den fælles tro eller... evangelisering udadtil.

Hvordan kan en udadrettet evangelisering nu få et sådant indhold, at det taler direkte til aktuelle behov hos mennesker uden for kirken og samtidig indebærer noget væsentligt til vor egen fællesskabsdannende selvbesindelse i kirken?

To spørgsmål kunne være værd at overveje, nemlig, »Hvad er livets mening? — og hvad er et menneske værd?«. En nærmere begrundelse og udredning vil bogstavelig talt sprænge rammen om denne tekst, men et par foreløbige bemærkninger er der vel plads til.

Begge de nævnte spørgsmål drejer sig om noget helt centralt i kristendommen, som nok skulle give næring til indre besindelse. Skal man på den anden side finde nogle dominerende træk i de fleste kirkefremmedes situation er det så ikke netop følelsen af meningsløshed i tilværelsen, krisestemningen og fremtidsangsten, som kun kristendommen kender et forløsende svar på?

Og er det ikke sådan, at mennesket i dagens Danmark stort set værdsættes efter den sociale eller erhvervmæssige rolle med alt, hvad dette medfører af præstationsræs, stræben efter højere status og en ulykkelig tendens til at identificere sig selv og sit menneskeværd med denne rolle? — En rolle, som man kun ud fra en kristen tankegang radikalt kan krænke af sig for at mødes på lige fod med enhver i det kristne fællesskab og derved komme til sandheden om sit egentlige menneskeværd?

Hans Jørgen Johansen

Grupper på 8-10 mennesker spredt på de grønne terrasser bag slottets hovedbygning fordybet i samtale om deres fælles tro. I forgrunden ses stående greve Knud Holstein, som igennem mange år har stillet Ledreborg Slot til rådighed for kirkedagen. Fotos Knud Kluge.

500 mennesker mødte op til kirkedagen på Ledreborg

Mange opgav at komme på grund af vejret

Kirkedagen på Ledreborg søndag den 31. august var som resten af landet ramt af dårligt vejr. Mange opgav på forhånd at komme, især de ældre. Det blev således de yngre familier med børn, der prægede billedet af de ca. 500 deltagere.

For nogle begyndte kirkedagen allerede fredag den 29. august. En snes unge mødtes i Myretuen i Bastrup til weekendretur med biskoppen om kirkedagens tema: Omvend jer og tro. Flere af dem trådte derefter i funktion på selve kirkedagen som gruppeledere.

Biskoppen prædikede om det glade budskab: Gudsriget, som er kommet nær i Jesu Kristus, og som

drager og kalder til omvendelse og tro. I oplægget efter frokosten ridsede biskoppen de emner op, som grupperne i denne forbindelse kunne drøfte nærmere: Betydningen af dåbens og bodens sakramenter, af evangelisering indadtil i kirken og udadtil i samfundet.

Gruppearbejdet

Herefter gik grupperne i arbejde. Og det er vel det mest karakteristiske ved kirkedagen på Ledreborg: Sensommerbilledet af grupper på 8-10 mennesker, spredt på de grønne terrasser bag slottets hovedbygning fordybet i samtaler om deres fælles tro.

Da regnen begyndte at dryppe, samledes man til

kaffe og senere andagt i familiesalen. Under denne gav sektionslederne referat af gruppedrøftelserne. Af disse fremgik det bl.a., at børnene får mange impulser fra TV, skole, etc., men ikke mange impulser fra kirken. Kirken bør også støtte kernefamilien, hvor fællesskabet danner grundlaget for en evangelisering udadtil. Det er svært for katolske familier, som jo er i mindretal herhjemme, at få det nødvendige overskud, der skal til, for at klare en katolsk opdragelse af børnene.

Grupperne fandt, at der var en vekselvirkning mellem dette at bringe »Budskabet« indadtil og udadtil.

Vi skal være et fællesskab for at kunne bringe evangeliet til andre. Men også omvendt: Når vi har opgaver udadtil og finder vigtige opgaver, og når vi har noget at bringe videre til børnene i menighederne, så styrker vi også fællesskabet p.g.a. de opgaver, vi samles om.

Ønsker mere viden om synd

En af sektionslederne havde samlet al stoffet om bodens sakramente, et emne, der optog mange af grupperne. Der hersker stor usikkerhed omkring bodens sakramente. Grupperne efterlyste en større viden om dets indhold, hvad der egentlig sker, når man går til skrifte, og hvad synd er samt hvilke konsekvenser den har.

Syndsbvidstheden er i dag gledet i baggrunden, og flere hælder til den anskuelse, at bodens sakramente er overflødig. Men det, at mange ønsker større viden om synd og syndsbvidsthed, tyder på, at sakramentet langt fra er overflødiggjort.

Der var også ønsker om at kunne skrifte hos en præst, som man kender, da præsten så ved noget om den enkeltes situation og baggrund.

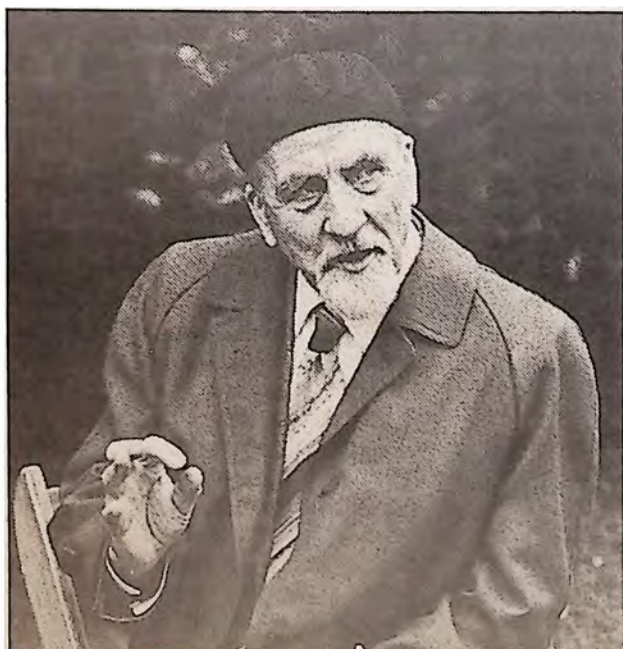
Bliv ved med kirkedagene

Også børnene var der sørget godt for. Annelise Beyer Nielsen og hendes hjælpere lavede terrænløb for de store, mens Ulla Jensen og hendes hjælpere legede med de små i familiesalen.

Regnvejr gør våd, men ryster sammen. »I må endelig blive ved med at lave disse kirkedage«, sagde en menighedsrådsformand til arbejdsgruppen, »ligemeget, hvor mange eller få, der kommer. Det er fantastisk vigtigt, at vi mødes en gang imellem som kirke omkring biskoppen og bliver os bevidst som kirke«.

Sådan endte denne kirkedag i fin form og højt humør. Den følges op af Kolding menighedsråd, som traditionen tro indbyder de sydjyske sogne til en kirkedag i Kolding søndag den 2. november kl. 10 til 16.30 med Elsebet Kieler, Tor-kild Sletved og Jens Møller som talere.

kk.

Selv om det var en kold dag, var det ikke »en lille én« til at varme sig på, kirkedagens gejstlige leder, pater Hendrik Herberighs S.M.M., bad om her under gruppesamtalerne.

Kirkernes u-landsuge

Fra den 2.-9. november afholdes en såkaldt u-landsuge. Den er tilrettelagt af mange kirkesamfund og kirkelige organisationer (ungdomsorganisationer, missionselskaber, Folkekirkens Nødhjælp m.fl.). En samarbejdskonference omkring kirkernes oplysning om udviklingsproblemer er dannet.

Foruden u-landsugen afholdes rundt omkring i landet på forskellige tidspunkter andre foranstaltninger, der skal tjene til at oplyse om de fattige landes problemer, og om mulighederne for at råde bod på den uretfærdige fordeling af verdens goder.

Af biskop Hans L. Martensen

Arrangørerne har givet u-landsugen følgende motto: »Håb om en ny verden«. En idé-avis om dette tema er udgivet af en kreds af medarbejdere omkring Det økumeniske Fællesråd. Fra Katolsk Bispekontor har vi sendt et eksemplar af denne avis til vore menighedsrådsformænd, katolske skoleledere og sognepræster.

Er dette en opgave for os?

Den ene og den anden vil måske undre sig og spørge: Er der grund til at beskæftige sig med u-landsproblematik i dansk, katolsk sammenhæng? Er der ikke 52 andre problemer, der er mere presserende, og som vi burde gå i lag med først? Er der nogen chance for, at vor lille, svagt-udrustede katolske kirke i Danmark vil kunne gøre noget for problematik, som verdens klogeste hoveder står magtesløse overfor? Desuden: Er u-landsbistand ikke først og fremmest politikernes sag? Skal kirkerne blande sig i dette? Er vi ikke alle med til at bestemme vore landes u-landspolitik gennem de partier, vi stemmer på, og de regeringer, vi vælger?

Kirkens målsætning

Nogen af de nævnte indvendinger og spørgsmål kan henføres til kirkens målsætning. Det er et emne, der ofte har været drøftet i vor danske katolske sammenhæng. Vanskeligheden ligger i ikke blot at bestemme målsætningen, men at anvende den på vore aktuelle forhold. Hvor skal tyngdepunkterne ligge for vort kirkelige arbejde? Dette kræver stadig fornyet overvejelse, ikke blot på centralt kirkeligt hold, men også rundt omkring i menighedsrådene.

Kirkens mest centrale målsætning — således har Det andet Vatikankoncil med eftertryk påpeget — er evangeliets forkyndelse. Evangeliet betyder »glædeligt nyt«, »et godt budskab« — med andre ord: evangeliet begrundes, at

der er håb om en ny verden. I den forstand hænger i hvert fald u-landsugens motto snævert sammen med kirkens målsætning.

Evangelisering indadtil og udadtil

Kirken skal forkynde evangeliet til »omvendelse og tro«. Denne opgave har dobbelt sigte: indadtil og udadtil. Indadtil er der kirkens egne medlemmer. Vi har stadig behov for at omvendes på ny. Vi kan ikke undvære igen og igen at fornemme evangeliet og blive ramt af dets overraskende indhold. Talløse opgaver er forbundet med denne evangelisering indadtil: Hvorledes bringer vi troen levende og fængende videre til vore børn og unge? Hvorledes skal vi holde gudstjenester, så de bliver til næring for vort trosliv — glædesbringende og fællesskabsdannende? Hvorledes skal vi opmuntre hinanden til regelmæssigt bønsliv, så vi med tiden vokser i åndelig erfaring? Det er ikke denne artikels opgave at bringe en udtømmende liste over de opgaver, som evangeliseringen indadtil stiller. I de enkelte menigheder kan man føre listen videre og overveje, hvor tyngdepunkterne bør ligge.

Evangeliseringen udadtil står vi famlende overfor. Dog hører denne med til kirkens væsen og eksisterberettigelse. Den kaldes med et andet udtryk for »Kristi missionsbefaling«. Den forpligter hele kirken og alle dens medlemmer — om end på forskellig vis, alt efter de enkeltes evner og kald.

Når man taler om evangelisering udadtil, går samtalen ofte hurtigt i stå. Man spørger sig selv, om vi (ligesom Mormonerne eller Jehovas Vidner) skal gå rundt med plakater og tryksager og prøve på at overtale folk. — Det er bydende nødvendigt at indse at »evangelisering« betyder noget langt mere omfattende end dette. Kirken er ifølge sit væsen til, ikke blot for sin egen skyld, men også for alle andres skyld.

De andre er alle dem, der endnu ikke har fornemmet evangeliet og dets glæde og dets håb. Det er endda muligt at påstå, at kirken først og fremmest er til for de andres skyld — ligesom Kristus jo ikke blev menneske for sin egen skyld — men for de andres skyld.

»Som Faderen har sendt mig, således sender jeg jer!« siger Kristus.

For de andres skyld

En kirke, der ville opfatte sig selv som en forening af frelste og privilegerede, der har deres på »det tørre« — en kirke, der vil nøjes med at dyrke sine særinteresser, svarer ikke til Kristi kald og opgave til os. Kirken må ikke ligne et lille frodigt drivhus, der er nok så forskelligt fra den uopdyrkede jord og den kolde

temperatur udenfor.

Når vi går i kirke om søndagen, er det ikke blot for at vi, hver for sig, skal vokse i nådens liv, — endnu mindre for at vi skal nyde en åndelig og kunstnerisk tilfredsstillelse. Vi skal ikke forlade kirken, som man forlader en koncertsal — med sindet fyldt af skønne, harmoniske indtryk. Naturligvis er der ikke noget galt i, at vi også oplever skønne indtryk under gudstjenesten: men hovedformålet er, at vi forlader kirken for at gøre Guds gerning (jfr. Jo. 6,29: 14,12) og bringer håb ud til dem, der endnu er uden håb.

Evangelisering »udadtil« vil derfor ikke sige forkyndelse blot med ord. Den omfatter også — og måske endnu mere — det daglige livs vidnesbyrd.

Den vokser ud af talløse, skjulte og uventede situationer, når lejlighed gives, til at trøste en bedrøvet, besøge en syg, bringe ny livssammenhæng til en ensom, lade et smil gro frem i sure og trøstesløse omgivelser ... Dette og meget andet er evangelisering »udadtil« ....

Gruppesamtalerne på den nyligt afholdte kirkedag på Ledreborg bragte en vigtig erkendelse for dagen: evangelisering »indadtil« og »udadtil« er uadskillelig. Evangelisering »indadtil« placerer os i et »troens fællesskab«, som er den nødvendige baggrund for at kunne gå ud til andre. Men også omvendt: Ved at finde opgaver »udadtil«, ved energisk at samle sig om den — styrkes fællesskabet »indadtil«. For et fællesskab, der kun dyrker sig selv og sine egne interesser stikker ikke ret dybt, og varer sædvanligvis heller ikke længe. Men et fællesskab, der føler sig draget mod store uadvendte opgaver og står sammen om disse: et sådant fællesskab har chancer for at vokse — både i dybde og i livskraft.

Hvor skal vi sætte ind?

Alt hvad der er sagt i det foregående, giver endnu

ikke noget svar på det konstante spørgsmål: Hvor skal vi sætte ind? Selv om der i menighederne vokser en bevidsthed om, at evangeliet skal bringes ud til andre så følger jo ikke derfor, at man netop skal begynde foranstaltninger, der tager sigte på u-lands-hjælp.

Dette er unægteligt sandt. Den enkelte menighed må tage vare på, hvilke anliggender, den regner for mest påtrængende, og hvilke opgaver, den med rimelighed kan magte.

Dog gælder det, at vi kun er »katolske« ved en tro på en frelse, der omfatter hele menneskeheden og alt, hvad menneskeligt er. Ingen af de problemer, vi erkender som globale, bør derfor være os fremmede og uvedkommende.

Når vi nyligt hørte om, at EF-politikere med ængstelse så på, at det tegnede til rekord-høst for 1980 (fordi der skal betales tilskud til hver ton hvede, der høstes) — så bringes det groteske i situationen inden for vor rækkevidde. Vi føler ikke altid, hvor forkert det er, at den gennemsnitlige løn i Danmark er 30 eller 50 gange større end i et fattigt afrikansk land. Men det må ryste os, at vi er ved at gå fallit på grund af en særlig god

Fortsættes næste side

Det er problematisk for den rige del af menneskeheden, at den tillader 4 milliarder mennesker at leve i fattigdom. Men det er usselt, at den tillader mange millioner mennesker årligt at dø af sult, mens den selv lever i overflod.

Kirkernes u-landsuge

Fortsat fra side 5

høst. Det bringer det urimelige i hele situationen frem for os.

Eksperter tvivler på, om det nogensinde vil være muligt for u-landene at nå en lige så høj levestandard som den, de rige lande har i dag. Jordens ressourcer ville ikke slå til, og forureningen ville glide ud hinsides al vor kontrol.

Enhver kan derfor i teori indse, at den eneste løsning må bestå i, at de rige landes levestandard sættes i det mindste en smule ned,

så de fattige landes kunne gå blot en smule i vejret. Sulten er det mest afskrækkende bevis på dette. Det er problematisk for den rige del af menneskeheden, at den tillader 4 milliarder mennesker at leve i fattigdom. Men det er usselt, at den tillader mange millioner mennesker årligt at dø af sult, mens den selv lever i overflod. Den største fare for verdensfreden er måske ikke spændingen mellem Øst og Vest, men den uret-

færdige fordeling mellem Nord og Syd?

Hvad skal vi gøre?

Da Peter havde holdt sin pinsetale, spurgte tilhørerne, ramt i deres inderste: »Hvad skal vi gøre?« Det samme kan vi fristes til at spørge om, stillet over for verdens store, centrale problemer. Det værste, der kan ske er, at vi på forhånd resignerer og siger: »Vi kan intet stille op!« — Hvis kristendom-

men holder op med at forkynde »håb om en ny verden« — så er den blevet til salt, der har mistet sin kraft og ikke du'r til andet, end at kastes ud og trampes ned.

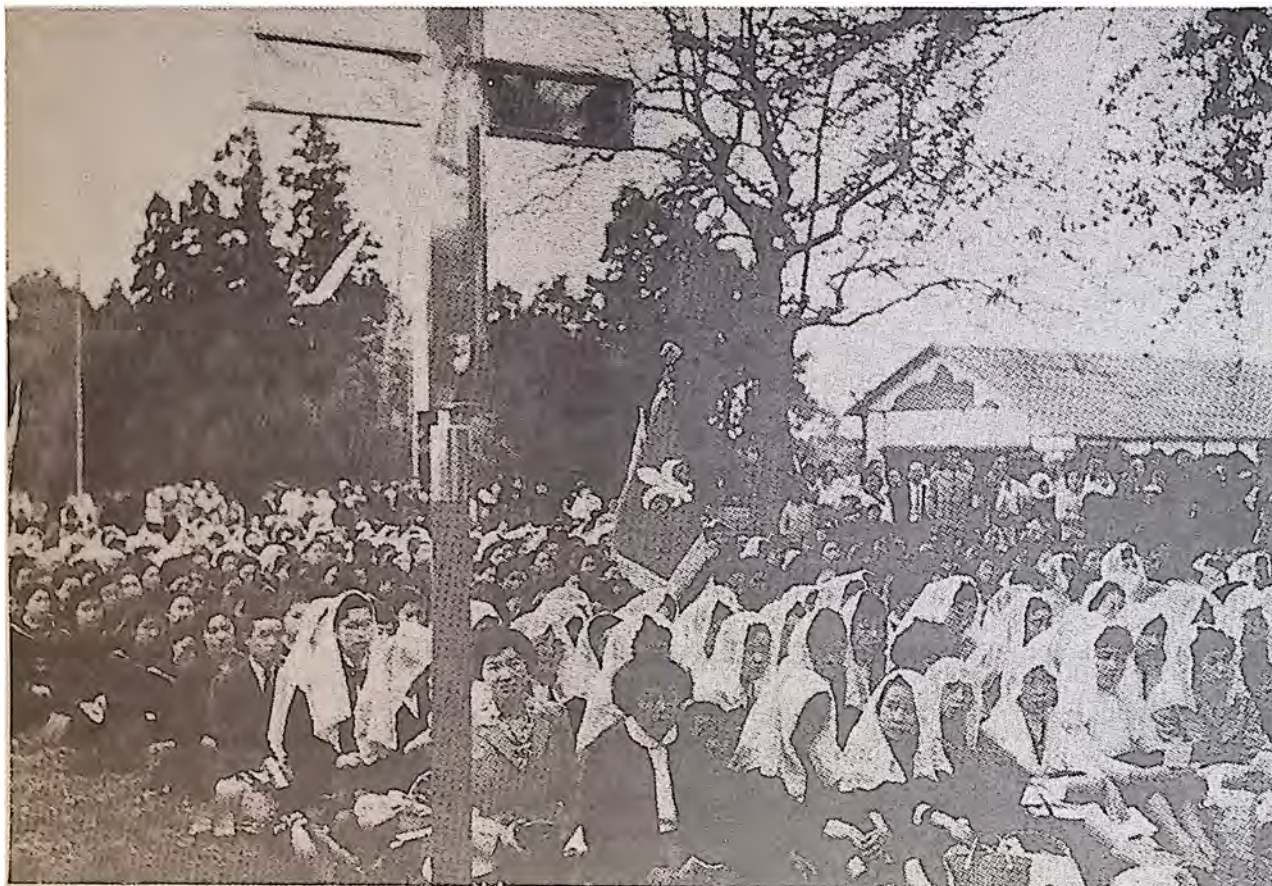
Hvad svarer Peter da på tilhørernes spørgsmål? »Omvend jer ... for Guds løfte gælder jer« (ApG. 2,38f). Omvendelse betyder i Det nye Testaments sprog: at fatte et nyt sind, tænke ny tanker. Et godt nutidigt ord for omvendelse ville være: Mentalitetsændring.

Der skal en mentalitetsændring til — grundet håbet om at verden kan og vil blive forvandlet til det bedre. Mentalitetsændring betyder også ny livsstil. Jeg skriver kun tøvende

herom, — jeg har nemlig flere gange talt om dette emne: men det er ikke lykkedes mig — sådan føler jeg det selv — at komme mange skridt videre i retning af en sådan ny og rigtigere livsstil. Dog må ingen af os give op. Problemerne er os ikke fjerne, — et sted i Afrika. De er os ganske nær. Danmarks egne problemer er: betalingsunderskud, arbejdsløshed, udsigt til nedgang i reallønnen, — disse problemer kan aldrig løses, hvis der ikke banes vej for en mentalitetsændring. Hvis enhver gruppe kun tåler sin egen sag! Hvis ingen kan tåle at se sine egne indtægter reduceret det mindste! Hvis materiel levestandard regnes for hø-

jest norm, og hvis de mest velhavende er de sidste til at give afkald på noget af deres overflod — så er vore politikere magtesløse, og hele befolkningen holdes fast i en situation, som de i bund og grund alle skammer sig over. For hvem ønsker egentlig, at den enkeltes og de enkeltes grupper egoisme skal være rådende politisk norm? Kan vi kristne ikke være med til at skabe en ændret holdning til livets goder — og til fænomener som overflod og mangel? Det er én og samme mentalitetsændring, der kræves af os for at løse u-landsspørgsmålene og vore egne hjemlige problemer.

Hans L. Martensen

Af 112 millioner japanere er omkring 400.000 katolikker og 700.000 protestanter. Protestanterne har sagt, at et fortsat katolsk samarbejde med de højreorienterede shintoister vil betyde en afslutning på samarbejdet mellem katolikker og protestanter i Japan.

Japans katolske biskopper bange for religiøs kongres misbruges politisk

Også til skade for forholdet mellem katolikker og protestanter

Tokyo (NC) — Japans katolske biskopper er utilfredse med en religiøs kongres, der skal finde sted i Japan i november med økonomisk støtte fra sekretariatet for de ikke-kristne i Rom. De japanske biskopper er bange for, at kongressen vil blive brugt af højreorienterede shintoister til politiske formål — oplyser det japanske To-Sei nyhedsbureau.

De japanske biskopper kritiserer Vatikanets sekretariat for de ikke-kristne for hen over ho-

vedet på dem at have deltaget i den første planlægning af kongressen og være gået med til at støtte den økonomisk. Det er højreorienterede shintoistgrupper, der tilhører den del af den japanske religion, shinto, der også kaldes for tempel shinto, og som arbejder for, at Japan igen skal blive en militærmagt.

Japans genoprustning

Deltagelsen af de højreorienterede shintoistgrupper i planlægningen af kongressen er også til skade

for forholdet mellem Japans katolikker og protestanter. Protestanterne er modstandere af disse shintoistgrupper, der vil genopruste Japan. »Protestanternes frygt og bekymring samler sig om dagsordens tema: »moral«. De betragter det som et klart forsøg på at skabe grundlag for Japans genoprustning og genoplive de nationale morallove for det japanske folk. Dette mål har højrepolitiske grupper i Japan længe tilstræbt«, siger To-Sei nyhedsbureau.

Ved et møde med den

katolske Justitia et Pax (retfærdighed og fred) kommission har protestantiske ledere udtrykt frygt for, at kongressen vil blive benyttet til at give det udseende af, at alle deltagende grupper støtter de højreorienterede. Protestanterne har sagt, at fortsat katolsk samarbejde med tempel-shinto grupper vil betyde en afslutning på samarbejdet mellem katolikker og protestanter i Japan.

Ifølge To-Sei nyhedsbureauet er den nuværende situation et resultat af en

række forskellige begivenheder:

— Planlægningen af mødet i november i år begyndte, da en gruppe ikke-kristne religiøse ledere fra Japan i 1978 i Italien mødtes med medlemmer af Vatikanets sekretariat for ikke-kristne. Ved dette møde blev det besluttet at arrangere en kongres i november 1980 i Japan, hvortil der også skulle indbydes buddhister, shintoister, muslimer og hinduer.

Paven indbudt

— I januar 1980 modtog forskellige religiøse grupper i Japan skriftlig indbydelse til novembermødet med en fuldstændig dagsorden, hvor det bl.a. meddeltes, at pave Johannes Paul II ville blive indbudt. Det fremgik ikke af indbydelsen, hvem der stod bag den, og den japanske katolske kirke meddelte, at den intet ansvar havde derfor.

— Efter at have modtaget indbydelsen udtrykte protestantiske ledere over for katolske ledere deres betænkeligheder ved kongressen.

— I februar 1980 sendte de japanske biskopper en delegation til Rom for at tale med embedsmænd i sekretariatet for de ikke-kristne. Her meddeltes det, at forberedelserne allerede var så fremskredne, at kongressen ikke kunne aflyses, men man lovede, at ingen højststående prælat fra Vatikanet ville deltage.

— Efter at have undersøgt sagen nøjere kunne den japanske Justitia et Pax kommission oplyse, at den gruppe, der stod bag indbydelsen var det japanske forsvarsselskab, en højreorienteret shintoistgruppe. Kommissionen indsamlede derpå artikler fra forskellige shintoist-

aviser, hvor det blev beskrevet, hvordan tempel-shinto grupper ville benytte den katolske kirke i Japan til at fremme deres egne mål. Justitia et Pax kommissionen rådede derfor de katolske biskopper til at undlade at deltage i kongressen.

— I juni mødtes Japans katolske biskopper igen og besluttede at kræve, at datoerne for kongressen (30. oktober - 4. november) blev ændret, fordi disse datoer falder sammen med planlagte højrepolitiske festligheder.

En af tempel-shintoisternes største helligdomme er Yasukuni templet i Tokyo. Her fandt der 15. august en højtidelighed sted, hvor man mindedes de cirka 3 millioner japanske militærpersoner og civile, der blev dræbt i Den anden Verdenskrig. Højtideligheden blev overværet af kejser Hirohito og den japanske premierminister, Zenko Suzuki.

Kejseren deltager

Kristne og buddhistiske grupper mener, at kejserens og premierministerens tilstedeværelse muligvis vil føre til, at Yasukuni-templet igen bliver en officiel helligdom, hvad der igen vil give shintoismen en forrang i Japan. Mange religiøse grupper er ængstelige herfor, da de betragter shintoismen som en højreorienteret shintoistiske filosofi.

Mange finder det også uheldigt, at kejseren og premierministeren deltog i højtideligheden i Yasukuni-templet, der er indviet til bl.a. Hideki Tojo, der var Japans premierminister under krigen, og til 13 andre dømte krigsforbrydere. Man er bange for, at det er et skridt hen mod en genoprustning af Japan.

Orientering fra sognene

OKTOBER

På disse sider bringer vi en gang om måneden i de ulige numre sognenes kalender for en hel måned ad gangen. Sidste frist for modtagelse af manuskript til nr. 17, der udkommer 29.10.1980 er mandag den 6.10.1980 (for november 1980). Manuskripter bedes sendt til Kirsten Szarafin på »katolsk orientering«s redaktion på Bispekontoret.

KØBENHAVN

Skt. Andreas Kirke

Kollegievej 2, Charlottenlund
Tlf.: (01) 64 30 39 mandag til torsdag kl. 9-12, fredag kl. 9-11. Sognepræsten tlf. (01) 64 04 22 (bedst kl. 9-10).

Gudstjenestetider:

Søndage: Kl. 8: Messe. Kl. 10.30: Højmesse.

Mandag kl. 8: Messe.
Tirsdag kl. 19.30: Messe. Onsdag kl. 8: Skolemese (Kl. 17: undertiden messe hos søstrene). Torsdag kl. 8 Laudes. Fredag kl. 11.30 Messe. Lørdag kl. 11.30: Messe.

Fredag d. 3. Sammenkomst for de ældre begyndende med messe kl. 15. Messen kl. 11.30 bortfalder.

Lørdag d. 4. Rosenkrans og efterfølgende tilbedelse foran det udstillede Sakramente kl. 19.30-21.30.

Søndag d. 5. Sogndag. Kl. 8: Messe. Kl. 10.30: Familiemese.

Mandag d. 6. Kl. 8: Laudes. Messen bortfalder.

Fredag d. 17. Menighedens bededag. Kl. 19.30: Bodegudstjeneste og messe. Messen kl. 11.30 bortfalder.

Lørdag d. 18. Kl. 9-11: Lejlighed til skriftemål i tilslutning til bededagen.

Mandag d. 27. Kl. 8: Laudes. Messen bortfalder.

Torsdag d. 30: Kl. 19.30: Åbent-hus-aften. Alle er velkomne. Intet fastlagt program, men rig lejlighed til fællesskab.

Lørdag d. 1. nov. Kl. 19.30-21.30: Tilbedelse foran det udstillede Sakramente.

Søndag d. 2. nov. Sogndag. Kl. 8: Messe. Kl. 10.30: Familiemese.

Hver mandag kl. 19.30: Bedemøde i huskapellet, Kollegievej 2A.

2. og 4. søndag i måneden kl. 10.30: Søndagsskole for børn i undervisningslokalet, Kollegievej 2A.

Ungdomsarbejde for 5-12 årige hver onsdag kl. 18.30-20 i ungdomslokalet, Kollegievej 2A

Sogndage: Tema: Evangelisering i dag. Program: 10.30: Familiemese. Fælles frokost (medbragt mad og drikke). Samtaler og undervisning. Afslutning ca. kl. 14.

Skt. Annæ Kirke

Hans Bogbinders Alle 2, 2300 København S. (01) 58 41 02 sognepræstens kontor:
Tirsdag og fredag: 11 - 12 (p. Huber)
Onsdag og torsdag: 18 - 19 (p. Völk)

De øvrige præster træffes på 01 - 58 21 02.

På dette nr. træffes sognepræsten og p. Huber også udenfor kontortiden.

Faste messetider:

I kirken — søndage:

Kl. 8.30 og 10 (efter disse messer kirkekaffe i den lille sal).

1. søndag i måneden kl. 11.30 familiemese.

Polisk: 2., 3. og 4. søndag kl. 11.30.

Engelsk hver lørdag og søndag kl. 17.

Søndag d. 5.: kl. 11.30 familiemese. Kollekt for missionen.

Søndag d. 12.: Latinsk højmesse.

Søndag d. 19.: Missions-kollekt i forb. med alle gudstjenester.

Ungdomsklubben for de 14-16 årige mødes hver mandag i ungdomslokalet kl. 19.

Elsebet Kieler gennemgår kommende søndags tekster og vil i år, i anledning af den Eukaristiske Kongres i sommeren 1981, indlede en gennemgang af messens dele.

Onsdag d. 29. kl. 20 i undervisningslokalet.

Skt. Ansgars Kirke

Bredgade 64, 1260 København K. Tlf. (01) 13 37 62.

Præsternes træffetid:

Mandag - fredag kl. 11-12

Tirsdag og torsdag tillige kl. 17 -18.

Messetider:

Søndage: kl. 8: reciteret messe. Kl. 10: Højmesse.

Hverdage: Alle dage kl. 8. Tirsdag og torsdag tillige kl. 16.30.

Lørdage: Kl. 17 med prædiken (gælder som søndagsmesse). Messen efterfølges kl. 17.45 af Rosenkransandagt.

Onsdag d. 1. kl. 10: Messe for ældre med efterfølgende samvær i menighedssalen.

Fredag d. 3. kl. 16.30: Messe med efterfølgende tilbedelse og sakramental velsignelse kl. 17.45.

Søndag d.5. kl. 10: Latinsk højmesse.

Søndag d.12. kl. 10: Familiemese — Høstgudstjeneste med efterfølgende samvær i menighedssalen.

Onsdag d. 15. kl. 10: Messe for ældre med efterfølgende samvær i menighedssalen

Søndag den 19. kl. 10: Latinsk højmesse

Søndag d. 26. kl. 10: Dansk højmesse

Møder: En møderække ved Mgr. Geertz-Hansen den 1. onsdag i måneden kl. 19.45 i Menighedssalen Bredgade 67 A, 2 1. gang den 1. okt. Emne: Katolsk tro i dag og alle dage.

En møderække med Pater Grégoire, 6 tirsdage i efteråret: 7.10.- 21.10. - 4.11. 18.11. - 2.12. og 16.12. ligeledes i Menighedssalen. Emne: »Jesus Kristus, det brudte brød til verden fornyelse«.

Den 9. okt. kl. 19.30 en aften med sognepræsten over emnet: Grænsen, der forbinde, causeri over Sønderjylland gennem de sidste årtier.

Skt. Antoni Kirke

Frederikssundsvej 225, 2700 Brønshøj, tlf. (01) 28 17 00.

Præsterne træffes på tlf. (02) 94 76 94 menighedsrådets formand H. Heinemeier på tlf. (01) 74 13 05.

Messetider:

Tirsdag kl. 10.00, onsdag og fredag kl. 19.00 og søndag kl. 8.30 og 10.30.

Fredag d. 3.: Tilbedelse fra kl. 18.30 til messen kl. 19.00.

Søndag d. 5.: Familiemese kl. 10.30.

Torsdag d. 9.: Kl. 12 til kl. 2 menigheds-møde for dem, der ikke kan lide at gå ud om aftenen. (Nærmere herom: se plakat i våbenhuset fra Sr. Lioba.)

Søndag d. 19.: Gregoriansk messe kl. 10.30.

Fredag d. 31.: Efter messen kl. 19.00 vil pater Kertz forklare nogle tekster i det nye testamente i menighedssalen.

Hver mandag og onsdag kl. 19.30 er der voksenkatekese i menighedssalen.

Hver tirsdag aften kl. 19.00 er der messe hos Sct. Joseph Søstrene Primulavej 1, med samvær og kaffe bagefter.

Skt. Augustins Kirke

Jagtvej 183, 2100 Ø.

Hverdage: kl. 7.30: Messe (i huskapellet, adgang gennem kirken)

Lørdag kl. 16.45: Messe (i huskapellet)

Søndage: kl. 9: Højmesse. Kl. 10: (1 og 3. søndag) messe på tysk (huskapel). Kl. 11: Messe på italiensk. Kl. 12: Messe på spansk.

Jesu Hjerter Kirke

Stenosgade 4A, 1616 København V.
Tlf. (01) 25 65 80, sognepræsten og kontor (kontor mandag og fredag kl. 10.00-12.00). Øvrige præster: Tlf. (01) 21 85 88.

Messetider: Hverdage kl. 7.00, 8.15 og 17.00 (ikke lørdage).

Hver lørdag kl. 18.00: Engelsk messe.

Hver søndag kl. 7.00, 8.30, 10.00 (latinsk højmesse), 11.30 (salmemese), 20.00.

OBS. Ny messetid for den kroatisk messe. Se nedenfor.

Lejlighed til skriftemål: Hver fredag kl. 16.30-17.00 (1. fredag 16-17).

Fællesbøn for kommuniteter og menighed: Mandag og torsdag kl. 17.35. Lørdag kl. 17.30: Komplet på dansk.

Katolsk Information i Niels Steensens Bibliotek Stenosgade 9. Hver søndag kl. 11-13. Kirkekaffe, salg af bøger og tidskrifter, alt informationsmateriale samt udlån fra biblioteket.

Fredag d. 3. Jesu Hjerter Fredag. Det helige sakramente udstilles kl. 16.00. Indvielse til Jesu Hjerter og sakramental velsignelse kl. 16.45. Messe kl. 17.00.

Lørdag d. 4. kl. 16.30 Messe på polsk. Derefter kirkekaffe.

Tirsdag d. 7. kl. 15.30 Kongregationsmøde i Jesu Hjerter kirke.

Søndag d. 12. kl. 18.00 Messe på kroatisk. Derefter kirkekaffe.

Tirsdag d. 21. kl. 14.30 Møde for de ældre i den grønne sal.

Søndag d. 26. kl. 8.30. Kongregationsmesse i Jesu Hjerter kirke.

Religionsundervisning for børn, som ikke går på katolske skoler, gives i præstegård-

den, hver onsdag, kl. 16.00. Tel. 24 65 80 eller 21 36 49.

Vor Kirkemusikfond (Giro 5 02 01 71) har gavn af Deres brugte frimærker. Riv dem af og læg dem i kassen i våbenhuset. Mange tak!

Kirkekoeret har brug for nye sangere, især mænd. Hvis De har lyst at være med, så ring til kirkekontoret 24 65 80 eller til organisten Poul Simon, 14 01 60.

Møder: Hver tirsdag kl. 18.30-19.45 møde for ulveflokkene »Danerne«.

Hver torsdag kl. 18.30-20.30 Minikatakomberne (ungdomsklubben for de 10-13 årige).

Møde for ministrantklubben: Tirsdag d. 2 og tirsdag d. 21. kl. 19.00

Johanneskirken

Vandtårnsvej 7-9, 2860 Søborg, tlf. (01) 69 03 01 tirsdag og lørdag kl. 10-12, torsdag kl. 15.30-16.30.

Konstitueret sognepræst: Lars Messerschmidt, tlf.: (01) 64 04 22, torsdag 15.30-16.30: (01) 69 03 01.

Gudstjenestetider:

Søndag kl. 9.30: Højmesse

Torsdag kl. 17. Messe.

Torsdag d. 2. kl. 20-21.30: Gennemgang af den kristne tro.

Søndag d. 12. kl. 9.30: Familiemese efterfulgt af kirkekaffe.

Torsdag d. 16. kl. 20-21.30: Gennemgang af den kristne tro.

Torsdag d. 30. kl. 20-21.30: Gennemgang af den kristne tro.

Rosenkrans i tilslutning til messen på torsdagene i oktober.

Skt. Knud Lavards Kirke

Lyngbygårdsvej 1, 2800 Lyngby, tlf. Pastor G. Uttenthal Nibler: (02) 87 77 12.

Kirkekontoret: (02) 87 29 35, mandag-fredag kl. 9 til 11.

Oplysning om gudstjenestetider også tlf.: (02) 87 22 23 (Darville).

Hverdagsmesser:

Mandag kl. 12.00, tirsdag kl. 11.30, onsdag kl. 9.00, fredag kl. 12.00.

Torsdagene d. 2., d. 9., d. 16., d. 23. og d. 30.: Oktober-meditation kl. 19.00 — i stedet for messe.

Alle lørdage: Messe kl. 17.00 (Søndagsmesse).

Søndag den 5.: Familiemese kl. 9.30. Højmesse kl. 11.00.

Søndag den 12.: Højmesse kl. 11.00.

Søndag den 19.: Familiemese kl. 9.30. Højmesse kl. 11.00.

Tirsdag den 21.: Ældreklubben deltager i messen kl. 11.30 — derefter samvær.

Søndag den 26.: Højmesse kl. 11.00.

Skt. Mariæ Kirke

Jens Jessensvej 5, 2000 København F., tlf. (01) 71 53 35.

Sognepræst L. A. Dorn S. J. Tlf. (01) 71 53 35. Bedst kl. 11-12 og 18-19 mandag undtaget.

Sædvanlige messetider:

Søndage: Reciteret messe kl. 8.00. Højmesse kl. 11.00.

Hverdage: kl. 6.45 og 8.00. Tirsdag også kl. 9.30. Første fredag kl. 19.30.

Mens reparations- og ombygningsarbejde

Orientering fra sognene: Oktober 1980

i kirken står på, læses hverdagsmesserne i salen på Liobahjemmet. Dette gælder også rosenkransbøn om torsdagen.

Torsdag d. 2.: Rosenkransbøn i salen, kl. 16.

Fredag d. 3.: kl. 19. Sakramental andagt, og aftenmesse ca. kl. 19.30.

Lørdag d. 4.: Børnenes religionsundervisning, som fortsætter hver lørdag.

Tirsdag d. 7.: Kursus: »Paulus« kl. 19.45 i salen.

Torsdag d. 9.: Den nye sæson begynder i Torsdagsklubben. kl. 14.30: Messe. Derefter underholdning og kaffebord m.m. i salen.

Søndag d. 12.: kl. 11. Familiemesse.

Torsdag d. 16.: Rosenkransbøn kl. 16.

Tirsdag d. 21.: Kursus »Paulus« fortsætter.

Torsdag d. 23.: Rosenkransbøn kl. 16.

Torsdag d. 30.: Rosenkransbøn kl. 16.

Skt. Nikolaj Kirke

Strøbyvej 2, 2650 Hvidovre (01) 78 27 90. Sognepræst, pater Knud Aage Nielsen S. J.

Træffetid: Hverdage 10-12, bopælen Jens Jessensvej 5, 2000-F. Tlf. (01) 71 79 66.

Lørdag-søndag sognekoret, Strøbyvej 2, før og efter messe.

Pastoralassistent Jørgen Erichsen, Strøbyvej 2. Tlf. (01) 78 27 90.

Særlige messetider:

Lørdag aftenmesse kl. 17.00.

Søndag højmesse kl. 10.00.

Religionsundervisning for børnene genoptages i september. Man bedes henvende sig til pastoralassistenten snarest muligt.

Sakramentskirken

Nørrebrogade 27 C II 2200 København N.

Tlf. (01) 39 53 80, kontoret kl. 11-13, undtagen torsdag og lørdag.

Pastor d'Auchamp kl. 9-10 tlf. (01) 35 68 25. Tirsdag til fredag.

Mettetider

Mandag-fredag kl. 18.30. Onsdag engelsk messe kl. 17. Fredag slutter messen med tilbedelse foran Sakramentet.

Lørdag kl. 17: Søndagsmesse

Søndag kl. 10: Højmesse (latin hver første søndag i måneden) og kirkekaffe.

Kl. 17: Dansk reciteret messe.

Kl. 18: Engelsk reciteret messe og sang, guitar-spil.

Dansk børneundervisning for de yngste: Hver onsdag kl. 16.

Ældre børn bedes henvende sig snarest til sognepræsten eller til nabosognene: Sct. Ansgar, Sct. Mariæ eller Jesu Hjerte.

Engelsk børneundervisning hver søndag kl. 15.30 i krypten.

Hver tirsdag spejdermøde kl. 18.15. Tilmelding: Steen Andersen, (01) 11 49 30 kl. 17-18.

Skotsk Folkedans for begyndere hver torsdag i skolens gymnastiksal kl. 19.

Søndag d. 5. kl. 10: Latinsk/dansk højmesse ved Schola Gregoriana.

Tirsdag d. 14. kl. 14: Messe og Åbent Hus i Krypten. Pastor Palle Bartholin: Kapellan hos Kaj Munk.

Onsdag d. 22. kl. 19: Næste søndags evangelium: Luk. 18,9-14.

Lørdag d. 25.: Kl. 17 Familiemesse og

samvær i Krypten. Smørrebrød medbringes. Alle er velkomne!

November:

Søndag d. 2.: Allehelgen. Latinsk/dansk højmesse ved Schola Gregoriana.

Mandag d. 3.: Alle Sjæles Messe kl. 18.30.

Skt. Therese Kirke

Bernstorffsvej 56, 2900 Hellerup.

Sognepræst: Niels Kiær S.J. Tlf. (01) 61 19 19. Bedst mandag-torsdag kl. 8-9, lørdag kl. 10-11. Giro 4 08 38 30.

Mettetider:

Søndag: Højmesse kl. 9.00 reciteret messe kl. 11.00. Morgenmad i kantine mellem messerne.

Familiemesse: Hver 4. søndag i måneden kl. 9.

Hverdag: Mandag-onsdag kl. 17.00 torsdag kl. 17.00 i Sct. Josephstrenes kapel, Helleruplund Alle 18. Fredag kl. 7.15 og lørdag kl. 11.30 med rosenkransbøn kl. 11.15.

Søndag 5., Sct. Theresefest: Børnevenlig højmesse kl. 9, reciteret messe kl. 11.

Efter 9-messen åbner Cafeterie, Tombola og Salgsbod i gymnastiksalen. Se nærmere under meddelelser.

Søndag 26.: Familiemesse kl. 9, reciteret messe kl. 11.

Immaculatakirken

Strandvejen 91, 2100 Ø, (01) 20 62 22.

Hverdage: Messe kl. 7.00.

Søndage: Højmesse kl. 8.30.

Vor Frue Kirke

Herlevgårdsvej 14, 2730 Herlev. Tlf. (02) 94 76 94.

Mettetider:

Hverdage kun efter aftale.

Lørdage kl. 17.00.

Hver søndag kl. 9.30, kl. 10.45 (engelsk).

Ungdomsklubber:

Maxi-KUK hver mandag kl. 19.00-21.30.

Mini-KUK hver torsdag kl. 18.30-20.30.

Micro-KUK hver onsdag kl. 16.00-18.00.

Torsdag d. 2. Menighedsrådsmøde kl. 20 (messe kl. 19.30).

Søndag d. 5. Høstfest kl. 18. (sammen-skudsgilde). Alle er velkomne!

Søndag d. 12. dansk højmesse kl. 9.30 kirkekaffe.

Lørdag d. 1. undervisningslørdag, vi starter kl. 15 og afslutter kl. 17 med fællesmesse.

PROVINSSEN

Birkerød Hørsholm

Bistrup Byvej 4, 3460 Birkerød, Kontortid kl. 9-10.

Sognepræst: Jacob Muiser: (02) 81 27 96. Hjælpepræst: Georg Heggum: (01) 20 93 37.

Søndagsmesser:

Birkerød, Nordvanggård kl. 8 og kl. 10. Hørsholm, Marievej kl. 10.

Mikkelborg: Strandvej 352 kl. 8. Åsebakken: kl. 8.15.

Om fredagen aftenmesse på Nordvanggård kl. 19.30.

Om tirsdagen messe på Nordvanggård kl. 10.

Om onsdagen messe i Hørsholm kl. 11.

September:

Søndag d. 28.: Ungdoms- og høstmesse i Birkerød kl. 10.

Mandag d. 29.: Midi-kuk mødes kl. 19 på Nordvanggård.

Tirsdag d. 30.: præstemøde på Nordvanggård. Kl. 18.15 vesper for alle interesserede.

Oktober:

Tirsdag d. 7.: mini-kuk mødes kl. 15.45 i Hillerøds menighedshus på Godthåbsvej 24.

På samme dag mødes menighedsrådet i Birkerød, kl. 19.30 vesper.

Onsdag d. 8.: Ældreklubben mødes kl. 14 bl.a. til filmen: Lolland-Falster-Møn.

Øernes særlige kendetegn og historiske højdepunkter. Bl.a. omtales kirkernes indre og ydre historie, oversvømmelse i 1872 og landvindingen, landbrug og arbejdskraft, der kom fra Polen.

Fredag - søndag d. 10.-12.: Midi-kuk tager på week-end i Bastrup.

Søndag d. 12.: latinsk messe i Birkerød.

Tirsdag d. 14.: menighedsaften og forældremøde på Nordvanggård kl. 20.

Emnet: »Børnenes religiøse opdragelse« v/cand. psych. pastor Jørgen Hviid.

Tirsdag d. 21.: mini-kuk mødes i Hillerød kl. 15.45.

Torsdag d. 23.: ingen religionsundervis-

ning.

Søndag d. 26.: Familiemesse i Birkerød kl. 10.

Mandag d. 27.: mødes midi-kuk kl. 19.

Torsdag d. 30.: ingen religionsundervisning.

NB: Hvad angår børnenes religionsundervisning, forlænges efterårsferien indtil torsdag d. 13. november, d.v.s. at på d. 23. og d. 30. okt. og d. 4. nov. er der ingen religionstimer for børn.

Maxi-kuk mødes om torsdagen kl. 19.30 på Nordvanggård.

Kuk mødes om onsdagen kl. 19.30 på Nordvanggård.

Kuk mødes om onsdagen kl. 19.30 samme sted.

Midi-kuk mødes mandage d. 29. sept. og 27. okt. kl. 19 på Nordvanggård og til week-enden d. 10-11-12 på Bastrup.

Mini-kuk mødes i Hillerød kl. 15.45, tirsdagene d. 7. og 21.

Sangkoret mødes hver torsdag kl. 19.30 Flere medlemmer er hjerteligt velkomne.

Hillerød: Skt. Vilhelms Kirke

Godthåbsvej 24, 3400 Hillerød

Sognepræst: Hans Esmark, Enghavevej 4, tlf. (03) 26 14 04, (Bedst kl. 9-10). Dog undt. søndag og mandag.

Søndagsmesser:

Kirken i Østergade kl. 10.

Aktion kørestol til fordel for handicappede børn i Polen

Caritas Danmark opfordrer menighederne til hver at indsamle 2000 kr., som netop er det beløb en kørestol koster.

40 handicappede børn på et børnehjem i Czestochowa i Polen må i øjeblikket deles om én kørestol, som tilmed er defekt. Caritas Danmark har derfor påtaget sig gennemførelsen af et projekt, som skal anskaffe børnene, som alle er i den skolepligtige alder, nye kørestole. Caritas Danmark har

derfor i en skrivelse til samtlige katolske sogne i Danmark opfordret menighederne til hver at indsamle 2000 kr., som netop er det beløb én kørestol koster. I brevet til menighederne skriver Caritas Danmark bl.a.: »Kørestolene kan fås for ca. 2000 kr. stk., og da det er en meget stor sum for Caritas at udrede, vil vi gerne appellere til hvert enkelt sogn i Danmark om at være med til at skaffe én kørestol hver. Skulle dette beløb overstige, hvad sognet formår at indsamle, vil vi selvsagt med tak tage imod mindre beløb.

40 børn

Vil de være med til at foranstalte en sådan indsamling i Deres sogn, vil vi være Dem meget taknemmelig. Beløbet kan indsendes på Caritas postgirokonto nr. 4 04 39 79 mrk. »kørestole«.

Børnehjemmet ligger i

Børnehjemmet i Czestochowa ledes af ordensbrødre, og i øjeblikket har man 40 børn, men er i gang med at udvide det til at kunne huse 100 børn.

September:

Torsdag d. 25. MAXI-KUK 19.30
Fredag d. 26. Messe kl. 17
Lørdag d. 27. Religionsundervisning fra kl. 9.30.
Søndag d. 28. Ungdoms-høstmesse i Birkerød for unge fra vore fire nordsjællandske menigheder, kl. 10. Koret: Jubilate Deo medvirker.
Mandag d. 29. MIDI-KUK på Nordvangsgård kl. 19-21.

Oktober:

Onsdag d. 1. KUK kl. 19.30.
Torsdag d. 2. Messe med rosenkrans kl. 14 og derefter kirkekaffe. Ældre som ønsker transport, bedes kontakte Inger Petersen: tlf. 25 31 56. MAXI-KUK kl. 19.30
Lørdag d. 4. Religionsundervisning fra kl. 9.30.
Søndag d. 5. Latinsk Højmesse kl. 10
Tirsdag d. 7. MINI-KUK
Onsdag d. 8. KUK kl. 19.30
Torsdag d. 9. Messe kl. 17. MAXI-KUK 19.30
Fredag d. 10. — søndag d. 12. MIDI-KUK-weekend
Lørdag d. 11 Religionsundervisning fra kl. 9.30.
Onsdag d. 15. KUK kl. 19.30
Torsdag d. 16. Messe kl. 17. MAXI-KUK 19.30
Tirsdag d. 21. MINI-KUK
Onsdag d. 22. KUK bortfalder (efterårsferie)
Torsdag d. 23 MAXI-KUK bortfalder.
Søndag d. 26. Messe med rosenkrans og ..

sakramental velsignelse
Mandag d. 27. MIDI-KUK kl. 19-21
 I øvrigt henvises til udsendte sognebrev!

Horsens: Skt. Josefs Kirke

Nørregade 19, 8700 Horsens,
 Tlf. (05) 62 52 68.
Søndagsmesser: Kl. 7.30 og kl. 10.00 (højmesse).
Hverdagsmesser: tirsdag og fredag kl. 19.00, torsdag kl. 10.30.
Onsdag kl. 17.30 messe hos Assumptions-søstrene, Stensballe Kloster, Sundbakken 16, Horsens.
Hver morgen kl. 8.00 (undtagen torsdag) samles Sct. Ibs Skoles elever og lærere til en kort andagt i kirken. Torsdag morgen holdes andagten i Vor Frelzers Kirke. Menighederne er velkomne.
Søndag, den 5. efter højmessens: Kirkekaffe.
Torsdag, den 9. Stensballe Kloster kl. 18.45 messe, kl. 19.30 gennemgang af kirken tro.
Torsdag, den 16. Bibelaften hos sognepræsten.
Lørdag, den 18. Stensballe Kloster kl. 14.30 messe, derefter Focolare-møde til kl. 17.
Søndag, den 19. kl. 10: Familiemesse, derefter til kl. 12.: Familiekatekese.
Onsdag, den 22. Stensballe Kloster kl. 14.30 messe, derefter sammenkomst for de ældre i sognet.
Torsdag, den 23. Stensballe Kloster kl. 18.45 messe, kl. 19.30 gennemgang af kirken tro.

Mandag, den 27. kl. 19.30: Menighedsrådsmøde.
 KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

Køge: Skt. Hans Kirke

Bjerggade 10, 4600 Køge, Tlf. (03) 65 06 51.
 Sognepræst J. Samuelsen S.J. træffes tirsdag-fredag kl. 11-12.
Faste messetider:
Søndag kl. 10
Tirsdag kl. 19.15 og onsdag kl. 9.30.
Lørdag kl. 11.00.

Undervisning:

For børn, der skal til 1. kommunion, er der undervisning i præstegården hver torsdag kl. 15. For børn, der skal firmes, er der undervisning samme sted hver torsdag kl. 16.

Maribo: Skt. Birgittas Kirke

Mariagade 4, 4930 Maribo.
 Tlf. (03) 88 01 74
 Pater Herman Legut, O.F.M. Conv. træffes alle dage — undtagen mandag til tirsdag eftm.

Faste gudstjenestetider:
Søndage: højmesse kl. 9.30.

Søndag, d. 19. messe på polsk. Kl. 11.00
Hver fredag i oktober md. Rosenkransandagt med sakramental velsignelse. Kl. 18
Lørdage: messe kl. 18

Nakskov: Skt. Franciskus Kirke

Bredgade 47, 4900 Nakskov.
 Tlf. (03) 92 06 81.

Gudstjenestetider:
Søndage kl. 10.00
Hverdage kl. 17.00
Polsk messe
Søndag den 4. okt. kl. 11.15 p. Legut.

Skt. Franciskus fest

Festen for kirkens og menighedens navnehelgen, den hellige Frans af Assisi, fejres under højmessens kl. 10.00 søndag den 5.

Tur til Næstved

Maribo menigheds Katolsk Radio- og Fjernsynsklub arrangerer en tur til Næstved Lokalradio torsdag den 2. Tilmelding kan ske til brandinspektør Erik Bohn-Jespersen, Pilevænget 5, 4990 Sakskøbing, tlf. 89 43 15.

Økumenisk gudstjeneste

Dansk Bibelselskabs Stiftsudvalg indbyder til en økumenisk gudstjeneste i Maribo Domkirke søndag den 26. kl. 14.00. Se omtale af arrangementet i den lokale presse.

Filmaften

Alle er hjertelig velkomne til at se filmen »Moder Theresa — noget skønt for Gud«. Fremvisning i menighedssalen torsdag den 30. kl. 19.30.

Rosenkransbøn

I oktober beder vi Rosenkransen før aftenmessen. Torsdagene den 9., 16., 23. og 30. kl. 19.00 holdes rosenkransandagt med sakramental velsignelse.

Nyborg: Stella Maris Kirke

Stella Maris Kirke
 Vindingevej 9, 5800 Nyborg.
 Sognepræst P. Wladyslaw Zdunek CSsR.
 Tlf. (09) 31 09 74 og 31 03 60.
 Træffetider: Onsdag kl. 13-14 og lørdag kl. 17-18 eller efter aftale.

Faste meseetider:

Hverdage: kl. 6.30
 Undtaget: Onsdag: kl. 19.15
 Lørdag: Kl. 16.00 med prædiken (gælder som søndagsmesse).
 Søndag: kl. 10.00 Højmesse

Hver lørdag i oktober: Kl. 15.30 Rosenkransandagt.
Kirkekaffe den 2. søndag i hver måned.
Religionsundervisningen er hver anden uge om torsdagen kl. 15.30 i skolens lokaler.

Nykøbing F.: Hellig Kors Kirke

Bispegade 12, 4800 Nykøbing F. Telf. (03) 85 07 39.

Weekendens gudstjenester

Fredag kl. 18.30
Lørdag kl. 19.00
Søndag kl. 8.00 + kl. 10.00.
Husk: vort årlige andespil d. 9. november kl. 14.15 i salen. Alle er velkommen!

Randers: Jesu Hjerter Kirke

Thorsgade 22, 8900 Randers.
 Tlf. (06) 42 97 30.

Søndagsmesser:

Lørdag kl. 17, søndag kl. 10.

Hverdagsmesser:

Mandag og torsdag kl. 7.30, tirsdag dialogmesse og bordmesse kl. 15.30, onsdag kl. 19, fredag i søstrenes kapel kl. 7.30 (Laksegade 4,1).

Obs.: Skulle der ske forandringer i hverdagens messetider anmeldes det ved søndagsmesserne.

Møder:

Menighedsråd: tirsdag d. 14 kl. 20.
 Studiegruppe: onsdag d. 1. og 15. i præstegården efter messen kl. 19.
 Bibelgruppe: onsdag d. 22. i præstegården efter messen kl. 19.
 Syklub: onsdag d. 8. kl. 19.30.
 Familiegruppe: efter aftale.
 Ældre og alle andre: lørdag d. 18. kl. 14 i præstegården, vi afslutter med messen kl. 17.

Familieundervisning: lørdag d. 4., vi begynder med messe kl. 13.30. Emnet for de første tre møder bliver »Guds verden« — hvad der er Guds plan med menneskene og den materielle verden omkring dem.

Ringsted: Skt. Knuds Kirke

Skt. Knudsgade 19, 4100 Ringsted.
 Sognepræst: H. Herberighs, S.M.M.
 Tlf. (02) 99 07 28.

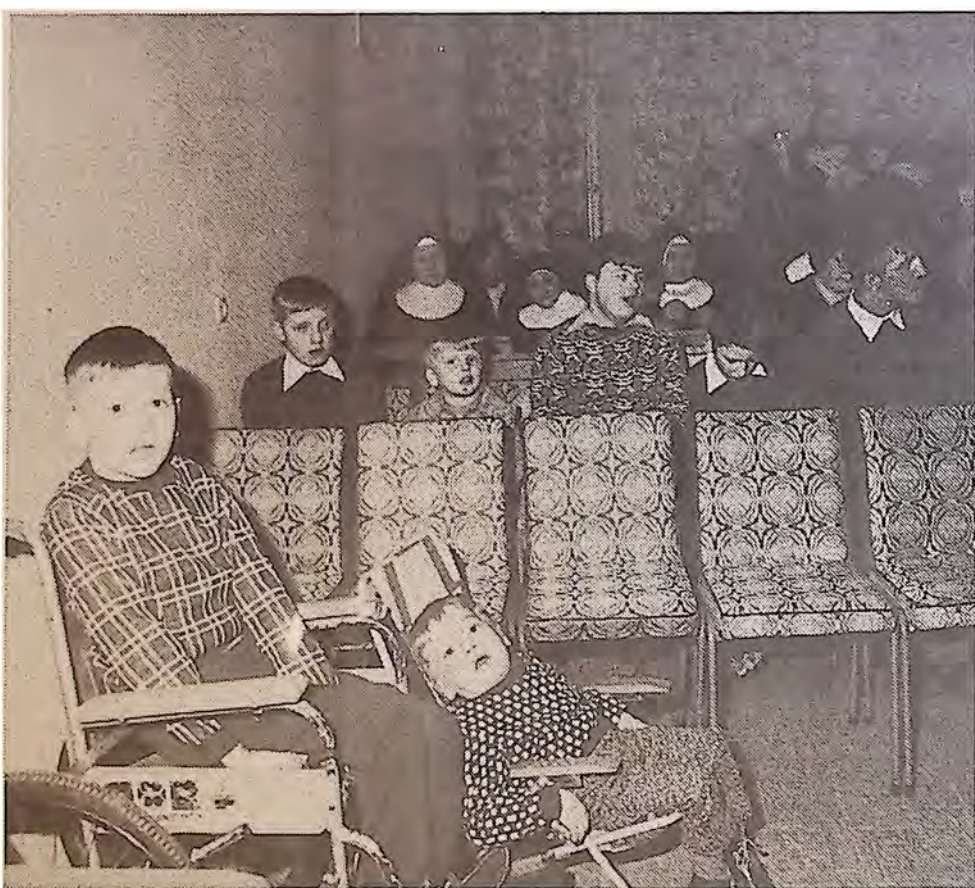
Bedst kl. 9-10.

Pastoralassistent: E. Brodersen

Tlf. (03) 61 03 92

Bedst onsdag kl. 16-17, torsdag og fredag kl. 11-12.

Postkonto: 381 89, Katolsk Pastorat, Ringsted.

Børnehjemmet har kun én kørestol, den er defekt, og da den hverken kan repareres eller nye kan anskaffes i Polen, vil Caritas gerne forsøge at skaffe hjemmet ca. 40 kørestole.

Czestochowa og ledes af nogle ordensbrødre. I øjeblikket har man 40 børn, men er i gang med at bygge og vil udvide det til at kunne huse 100 børn. Alle børn er handicappede. Det største problem for dem er at skaffe kørestole, så

disse børn kan komme lidt ud og samtidig lette brødrene i deres arbejde med at bære rundt på børnene. Man har én kørestol, der er defekt, og da den hverken kan repareres eller nye kan anskaffes i Polen, vil Caritas gerne forsøge at

skaffe dem ca. 40 kørestole.

Den polske ambassadør i Danmark har i øvrigt givet tilsagn om, at han vil betale forsendelsesomkostningerne til Polen, så alle beløb går uindskrænket til indkøb af kørestole.

Sædvanlige messetider:
Søndage: Messe kl. 10.00
Kirkekaffe d. 1. søndag i måneden.

Roskilde: Skt. Laurentii Kirke

Frederiksborgvej 11, 4000 Roskilde.
Tlf. (03) 35 09 65, bedst mellem kl. 9 og 10.

Søndagsmesser: Højmesse kl. 10 og kl. 17. **Familemesse:** den anden søndag i måneden.

Hverdagsmesser: Kl. 8, mandag dog kl. 18.15 og fredag kl. 19.30. Eventuelle ændringer meddeles ved søndagsmesserne.

Rosenkransandagter: Hver onsdag kl. 19.30. Gennemgående emne: »Fader Vor« (iflg. Lukas 11:2-4)

Loppetov til fordel for Ungdomsforeningen (Indretning af et ungdomslokale):

Fredag d. 10., kl. 15-20, **Lørdag d. 11.**, kl. 9-14 og **Søndag d. 12.**, kl. 11-13 på præstegårdens område. I denne anledning tilrettelægges konfirmanderne familiemessen kl. 10.

Torsdag d. 30., kl. 19.30 i menighedssalen **På vandring i Rom** med pastor Herberighs, som viser lysbilleder, bagefter hygger vi os ved kaffebordet og udveksler rejseminder eller vækker appetit hos dem, der ikke har været der endnu.

Ledreborg slotskirke Hver søndag messe kl. 8.30.

Slagelse: Vor Frue Kirke

Frederiksgade 7, 4200 Slagelse
Sognepræst P. G. Meertens, træffes mandage, tirsdage og fredage på tlf. 03 52 06 45 i Slagelse, onsdage, torsdage og lørdage på tlf. 03 43 06 87 i Holbæk, alle dage kl. 8-9.

Hvis man ikke kan træffe sognepræsten, kan man henvende sig til menighedsrådets formand fru Gerda Kristensen, 03 52 10 99.

Søndag d. 5.: under højmessens kl. 10 vil biskoppen meddele Firmelsens Sakramente. Derefter er der sammenkomst i præstegården, hvor alle i menigheden er velkomne. Der er kirkebiler både fra Korsør og fra Dianalund i dagens festlige anledning.

Søndag d. 12.: Højmesse kl. 10.

Søndag d. 19.: Højmesse kl. 10.

Søndag d. 26.: Højmesse kl. 10. Kirkebil fra Korsør.

Søndag d. 2. november, Allehelgen. Højmesse kl. 10.

Skriftemål i forbindelse med højmesserne eller efter aftale med sognepræsten.

Børneundervisningen foregår hver fredag kl. 18 i præstegården, derefter kl. 19,15 messe.

Svendborg: Skt. Knuds Kirke

Havnegade 1, 5700 Svendborg.
Tlf.: (09) 21 05 42 eller 12 16 64.
Træffetid: mandag, torsdag, fredag, lørdag kl. 9-11, eller efter aftale.

Faste gudstjenester: Søndag kl. 8.00 stille messe uden prædiken, kl. 10.00 højmesse. Mandag, fredag, lørdag kl. 6.45 og tors-

dag kl. 19.00.

Søndag d. 5. kl. 15.00: Messe i Rudkøbing

Søndag d. 12. kl. 10.00: Latinsk Højmesse

Rosenkransandagt: kl. 19.00 - lørdag den 18., 25.

Religionsundervisning efter sommerferien: onsdag kl. 15.00 for holdene I og III og kl. 16.00 for hold II. Fredag kl. 16.30 for hold IV.

Undervisning til trosbekræftelse: Fredag kl. 15.30.

Tåstrup: Skt. Pauls Kirke

Køgevej 162, 2630 Tåstrup
Tlf. (02) 99 07 28.

Messetider:

Søndage kl. 10 og 16.30 (fra okt. til marts).

Onsdag og fredag: kl. 19.30

Rosenkransen bedes onsdag og fredag kl. 19.15.

Kolpingmøde: hver onsdag kl. 20.

Femina, Kvindeklubben: Torsdag d. 9. kl. 20.

Onsdag d. 15.: Foredrag v/Elsebet Kieler om »Vor tro og kirkens tro« kl. 20.

Religionsundervisning: Søndagene d. 5. og 19.

Konfirmandforberedelse: Lørdagene d. 4. og 11. kl. 16.

Bellis:

Hvilehjemmet, Køgevej 160, Tåstrup.
Tlf. 02-99 03 74.

Messe hverdag: kl. 6.30, undt. onsd. og fred.

Det lille Kloster, Galgebakken V. 2-15, 2620 Albertslund. Tlf. 02-64 14 95.
Messe om tirsdagen kl. 18 og lørdagene d. 4. og d. 18. kl. 16.30.

Vejle: Skt. Norberts Kirke

Fjellegade 2, 7100 Vejle.

Kontortid: mandag, onsdag, torsdag kl. 9-10.30. Torsdag kl. 11-12.

Tlf. (05) 82 08 93.

Faste gudstjenester

Hverdage: kl. 8 i kirken og kl. 18 i søstrenes kapel.

Lørdag kl. 15: Søndagsmesse.

Søndag kl. 10: Højmesse. Hver søndag under højmessens tilbydes børnepasning i Skt. Norbert skole (børnehaveklassen).

Lørdag d. 4. kl. 13: religionsundervisning for eftermiddagsholdene. Kl. 15: messe. Bagefter: mini-kuk.

Søndag d. 5. kl. 10: Familiemesse.

Mandag d. 6. kl. 14.30 indbyder Kontaktgruppen de ældre til bankospil. Mødested som sædvanlig i søstrenes sal, Vestre Engvej 42.

Fredag d. 10. kl. 15: Kvindeforbundet indbyder medlemmerne til et foredrag ved P. Ophoff.

Lørdag d. 11. kl. 13: religionsundervisning for eftermiddagsholdene. Kl. 15: messe.

Onsdag d. 15: Sankt Norberts Skoles 75-års jubilæum. Kl. 9: festgudstjeneste i kirken ved biskop Martensen og abbed Stappers. Kl. 15: Reception i skolen. Ved denne lejlighed vil menighedens jubilæumsgave (skolens navn-bronze bogstaver) blive overrakt.

Torsdag d. 16. kl. 19: Skolefest i Idrættens hus.

Lørdag d. 18: week-end for mini-kuk i Mørkholt eller Bindeballe. Tilmelding: P. Ophoff=Mødested: præstegården.

Tirsdag d. 28. kl. 18: Sankt Norbertsaften. Emne: Katholikentag-Berlin 1980. Indtryk og oplevelser fra katolikdage i Berlin v. Bente Köllner m.fl.

HUSK: Firmelsesdato: Søndag d. 10. maj 1981 kommer generalvikar Lars Messerschmidt til Vejle for at firme.

Aalborg: Skt. Mariæ Kirke

Kastetvej 1. Telf.: (08) 12 69 56 eller (08) 13 07 44.

Fredag d. 3.: Jesu-Hjerte-Fredag, tilbeldelse i kirken fra kl. 15-19. Kl. 19 aftenmesse med forudgående sakramental velsignelse.

Søndag d. 19.: Kollekt for verdensmissionen.

Meditationsaftener (»Hjertets Bøn«): Læge Torkild Sletved holder også i år nogle meditationsaftener, denne gang med udgangspunktet i »Hjertets Bøn«. Aftenerne holdes i Skt. Mariæ Kirke kl. 19.30 de to første tirsdage i oktober (7. og 14.) og de to første tirsdage i november

(4. og 11.). Alle er hjerteligt velkomne.

Orgel-Bazar: Vi minder om, at vi den sidste week-end i november holder en stor bazar til fordel for den forestående ombygning af vort orgel i Aalborg. Ellers må vi undvære et orgel, og det er vel ingen, der kan tænke sig dette. Mange er i gang med at lave ting til bazaren. Flere har måske lyst til det. Der er endnu tid til at komme i gang. Vi vil også holde et loppe-marked på bazaren. Alt kan afleveres i præstegården. På forhånd tak for Jeres velvilje.

»Theologi for enhver«:

Der vil være nogle aftener i løbet af vinteren som belyser religiøse emner, der har interesse for alle. P. Strebin lægger ud tirsdag den 28.10., kl. 19.30 i menighedslokalet på skolen med emnet: »Bibel og Kirke«. Vi håber, mange vil være med.

Gudstjenester udenfor Aalborg:

Frederikshavn: Messe alle lørdage i oktober kl. 16.30, undtagen lørdag d. 4.

Husk i Frederikshavn: Tirsdag d. 14., kl. 19 er der mødeaften i præstegården, arrangeret fra LOF. P. Strebin taler om »Den katolske kirke i dag«.

Vi håber, der kommer mange fra vor menighed. Alle kan være med!

Hjørring (Nordre kommuneskole, Norgesvej): Lørdag d. 11, kl. 14.30.

Thisted (Møllevvej 23): Lørdag d. 4. kl. 16.30.

Liturgisk kalender for oktober 1980 ved Inga Jensen

Onsdag d.1. Therese af Jesusbarnet, ordensstifter d.1897. Job.9,1-12.14-16. - Luk.9,57-62.
Torsdag d.2. Værneenglene. 2.Mos.23,20-23a. - Mt.18,1-5.10.
Fredag d.3. alm. ugedag. Job.38,1.12-21.39,36-38. - Luk.10,13-16.
Lørdag d.4. Franz af Assisi. Job.42,1-3.5-6. 12-16. - Luk.10,17-24.
Søndag d.5. 27. alm. søndag.

Hab.1,2-3, 2,2-4. - Salme 95, 1-2.6-9. R.v.8: Når I idag hører Herrens røst, forhærd da ikke Jeres hjerte! - 2.Tim.1,6-8.13-14. - Luk.17,5-10.

Mandag d.6. alm. ugedag el.St.Bruno, præst d.1101. Gal.1,1,6-12. - Luk.10,25-37.

Tirsdag d.7. Vor Frue af Rosenkransen. Gal. 1,13-24. - Luk. 10,38-42. el.ap.g.1,12-14. - Luk. 1,26-38.

Onsdag d.8. alm. ugedag. Gal.2,1-2.7-14. - Luk.11,1-4.

Torsdag d.9. alm. ugedag el.-Dionysius, biskop og lidelsesfæller, martyrer d.ca.250. el. Johannes Leonard, præst, d.1609. Gal.3,1-5. - Luk. 11,5-13.

Fredag d.10. alm. ugedag Gal.3,6-14. - Luk.11,14-26.

Lørdag d.11. alm. ugedag el. Guds Moders lørdagsmesse. Gal.3,22-29. - Luk. 11,27-28.

Søndag d.12. 28. alm. søndag. 2. Kong. 5,14-17. - Salme 98,1.2-3ab.3cd-4. R.2b: For folkernes øjne

åbenbares Herrens frelse. - 2. Tim.2,8-13. - Luk.17,11-19.

Mandag d.13. alm. ugedag. Gal.4,22-24.26-27.31 - 5,1. - Luk.11,29-32.

Tirsdag d.14. alm. ugedag el. Calistus I, pave, martyrt, d.222. - Gal.5,1-6. - Luk.11,37-41.

Onsdag d.15. Theresa af Avila, kirkelærer, d.1582. Gal.5,18-25. - Luk.11,42-46.

Torsdag d.16. alm. ugedag el. Hedvig, ordenssøster d.1243. el. Margrethe Marie Alacoque, d.1690. Ef.1,1-10. - Luk.11,47-54.

Fredag d.17. Ignatius af Antiochia, biskop, martyrt, Ef.1,11-14. - Luk.12,1-7.

Lørdag d.18. LUKAS. 2.Tim.4,9-17a. - Luk.10,1-9. Gl.Ap.pf.II.

Søndag d.19. 29.alm. søndag. 2. Mos. 17,8-13. - Salme 121, 1-8. R.v.2: Fra Herren kommer min hjælp, fra himlens og Jordens skaber. - 2. Tim.3,14 - 4,2. - Luk.18,1-8.

Kollekt for Verdensmissionen.

Mandag d.20. alm. ugedag. Ef.2,1-10. - Luk.12,13-21.

Tirsdag d.21. alm. ugedag. Ef.2,12-22. - Luk. 12,35-38.

Onsdag d.22. alm. ugedag. Ef.3,2-12. - Luk. 12,39-48. 2-årsdagen f.Pave Johannes Paul II's indsættelse.

Torsdag d.23. alm. ugedag el. Johannes Capestran d.1456. Ef.3,14-21. - Luk.12,49-53.

Fredag d.24. alm. ugedag el. Antonius Maria Claret, biskop, d.1870. Ef.4,1-6. - Luk.12,54-59.

Lørdag d.25. alm. ugedag el.jomfru Marias lørdagsmesse. Ef.4,7-16. - Luk.13,1-9.

Søndag d.26. 30. alm.søndag. Sir.35,15b-17.20-22a. - Salme 34,2-3.17-18.19&23. R.7a: Den arme råbte, og Herren hørte ham. - 2.Tim.4,6-8.16-18. - Luk.18,9-14.

Mandag d.27. alm. ugedag. Ef.4,32 - 5,8. - Luk. 13,10-17.

Tirsdag d.28. Simon og Judas, apostle. Ef.2,19-22. Luk.6,12-19. Gl. Ap.pf.

Onsdag d.29. alm. ugedag. Ef.6,1-9. - Luk. 13,22-30.

Torsdag d.30. alm. ugedag. Ef.6,10-20. - Luk.13,31-35.

Fredag d.31. alm. ugedag. Fil.1,1-11. - Luk.14,1-6.

Bønnens apostolat

Daglig bøn i 1980:

Herre, alt for dig, og som du vil.

I oktober beder vi for: At videnskabelig forskning og dens anvendelse må ske efter de moralske normer, Skaberen har nedlagt i mennesket.

At alle forsøg på at indføre den kristne religion i forskellige kulturer må føres til et heldigt resultat uden skade for den katolske trosenhed.

Olavfesten i Nidaros

På pilgrimsvandring til Stiklestad i anledning af 950-året for kong Olavs død

Af Svend Aage Rasmussen

Det er i år 950 år siden, Olav den Hellige faldt i slaget ved Stiklestad. Utallige er de legender og historier om jærtegn, helbedelser og mirakler, som er udsprunget af denne begivenhed og har krydret den folkelige fantasi gennem mange århundreder.

Gennem hele middelalderen vandrede folk, høje og lave på deres fod til katedralen i Nidaros, hvor Den Hellige Olav var begravet efter sin død i helligheds ry. — Det var ikke alene nordmænd, som valfartede til Hellig Olavs grav. Folk fra både Danmark og Sverige, ja fra store dele af det nordlige Europa drog nordover på pilgrimsfærd: og det er muligt endog i nutiden at påvise de historiske pilgrimsveje op gennem både Sverige og Norge.

I 950 året for kong Olavs død på Stiklestad havde den katolske olavskomite, som hvert år for-

anstalter pilgrimsvandring til Stiklestad, indbudt til valfart. I samarbejde med forskellige organisationer og ikke mindst Trondheim Kommune havde man stillet et stort arrangement på benene.

Mødedage i Trondheim

Den katolske komite havde peget på, at en valfart i nutiden, såvel som i fortiden er en folkelig manifestation med alt det positive dette indebærer: men folkelig eller ikke folkelig, det centrale i hele oplægget måtte præges af troen på, at en almægtig Gud griber ind i den menneskelige historie og skaber de værdier, som mennesker til alle tider har sat som mål på deres vej fremover i livet, såvel som i historien.

Man indledte derfor hele arrangementet med nogle mødedage i Trondheim, hvor man med kir-

kens gamle tidebønner som ramme, forsøgte at sætte sig ind i, hvem Den Hellige Olav i virkeligheden var.

Økumenisk

— Det er et vanskeligt spørgsmål at besvare, end ikke de tidligste historikere med Snorre Sturlasson i spidsen har formået at komme helgenkongen ind på livet. Der blev bl.a. holdt foredrag af docent Erik Gunness fra universitetet i Oslo, professor dr. Grethe Authen Blom og olav-entusiastens sognepræst Olav Müller, Trondheim. En særlig åndelig berigelse for deltagerne var en rosenkransandagt, som ganske tidligt om morgenen fandt sted i den glørværdige katedral, med tilladelse fra den lokale lutherske menighed. Her havde man mulighed for at leve med i en historisk kontinuitet med ægte katolsk indhold.

Hele pilgrimsarrange-

mentet var i det hele taget præget af økumenisk forståelse, selv om man med hånden på hjertet afgjort måtte ønske sig, når man i fremtiden fejrer festen til ære for Olav den Hellige, at katolikker og luthere så gør det samme: for de fælles værdier, mennesker i Norden her står overfor, forsladiges og forringes betydeligt, hvis de fortsat skal fejres i splittelsens tegn. — Man øder med ressourcerne.

Fællesgudstjeneste

Et højdepunkt i hele festen var den økumeniske fællesgudstjeneste i selve Nidarosdomen, hvor trønderbispen Kristen Kyrre Bremer havde indbudt sin kollega den katolske biskop dr. Gerhard Schwenzer til at holde festprædiken. Det var ikke så lidt af en prædiken, og der gik gny af den bagefter. Biskop Schwenzer talte om, at kirken som institution op gennem tiden ofte har haft for vane at se ned på det uautoriserede: de som stod udenfor den officielle kristendom var altid betragtet som nogle, man ikke kunne have med at gøre. Sådan kan det måske også ses med et ordnet samfunds briller, men Guds ord siger noget andet. På Kristi tid var der også mennesker, som stod udenfor, og som faktisk blev foragtet ikke mindst af apostlene. Men Jesus opførte sig helt anderledes, helt uortodokst: selvom man ikke direkte sluttede sig til kredsen omkring frelseren, var man lige meget en del af Guds rige. — Når vi derfor bedømmer vore medkristne i dag, har vi pligt til at betragte dem, ikke alene som mennesker, men som medbrødre: fordi de er kristne, og Guds ånd virker i dem. Derfor bør

ingen stå udenfor, derfor bør enhver, som tror, være accepteret som ligemand i Guds rige.

Middelalderkirken på Byneset

At der så tillige var en rig liturgi ved denne lejlighed, hvor den norske kongefamilie var til stede, gjorde gudstjenesten til den fest den i virkeligheden altid bør være.

Med stor deltagelse sluttede katolikkene op om messen i den gamle middelalderkirke på Byneset. Kirken stammer fra det tolvte århundrede, og det lutherske menighedsråd havde også her stillet sin kirke til rådighed for den katolske menighed. Celebrant var pater Olav Müller fra Trondheim, og det var en ejendommelig fornemmelse at tænke på, at her sad man i 1980, fire hundrede år efter reformationen i Norden og deltog i den selvsamme handling, den selvsamme latinske liturgi med vekselsang, røgelse o.s.v., som menigheden netop på dette sted i hvert fald tre hundrede år igennem før adskillelsen havde deltaget i, søndag efter søndag.

Valfarten til Stiklestad

Selve valfarten til Stiklestad indledtes i den katolske St. Olavs Kirke i Trondheim. Biskop Schwenzer sang Allehelgenslitaniets, hvorpå pilgrimmene begav sig til de ventende busser og kørte til Værdal. Her samledes valfartsprocessionen med biskopper og prælater fra mange lande for sammen til fods at drage det sidste stykke vej op til St. Olavskapellet, hvor man fejrede den højtidelige valfartsmesse med pater Finn Thorn O.P. som festprædikant.

Pater Thorn pegede i sin prædiken også meget tydeligt på de økumeniske sider i nutiden og udtalte håbet om, at den kirke, som i nogle hundrede år før 1537 havde været Norges folkekirke, i nær fremtid måtte blive taget alvorlig som i hvert fald evangelisk samtalepartner. Det var et meget højtideligt øjeblik, da biskop Schwenzer under menighedens forbønner bad Gud vel-signe enhver, som har fået navnet Olav.

Pilgrimme vandrer i 3 uger

Hvis man taler om Olsok og fælleskirkelige arrangementer, må man ikke glemme den begivenhed det var, da pilgrimme fra Den svenske Kirke klædt i middelalderens fattige pilgrimsdragter med reb om livet drog ind i Trondheim by for med fakler i hænderne at begive sig til Olavsdomkirken ved midnat for at fejre kompletet og overrække pilgrimsdokumentet til Trønderbispen. Pilgrimmene havde vandret i tre uger langs de gamle pilgrimsveje op gennem Sverige for med både krop og sjæl at opleve, hvad det i virkeligheden indebærer at være pilgrim.

Det var 950 år siden, kong Olav faldt på Stiklestad. Det blev en værdig fejring af dette martyrium til Kristi ære, ikke mindst fordi man af fuldt hjerte ofrede sig for Guds riges enhed i mindet Den hellige Olav, ham der søgte at indføre kristendommen i Norge: den tro som alene bygger på menneskeværd og som bygger bro over meningsforskelle og rækker hånden frem mod hvert enkelt medlem af den menneskelige familie.

Svend Aage Rasmussen

Pilgrimme fra Den svenske Kirke klædt i middelalderens fattige pilgrimsdragter med reb om livet drog ind i Trondheim by, efter de i tre uger havde vandret langs de gamle pilgrimsveje op igennem Sverige.

KIRKEN

— den tredje magt i den polske arbejds-konflikt

NC's presse-kommentator Jerry Filteau giver et overblik over kirkens rolle i den polske arbejds-konflikt i tiden umiddelbart før strejkernes ophør blandt skibsværftsarbejderne i Østersø-provinserne.

Den katolske kirke har vist sig som en tredje stærk magt i den polske arbejds-konflikt gennem en række udtalelser fra polske kirkeledere og fra pave Johannes Paul II.

Midt i tovtækkeriet i Gdansk mellem arbejderne og repræsentanter for regeringen udsendte de polske biskopper den 28. august en fælleserklæring, der støttede arbejderens hovedkrav. Blandt »nationens umistelige rettigheder« opregnede biskopperne således tale- og pressefriheden, den private ejendomsret og arbejderens ret til at oprette deres egne, uafhængige fagforeninger.

Vigtigste initiativer

De vigtigste kirkelige initiativer i forbindelse med de polske strejker har indtil nu i øvrigt været:

— Pavens bønner for Polen og hans erklæring om solidaritet med de polske biskopper, her-

under et brev til kardinal Wysinski, som de polske statsautoriteter har kaldt statsfjendtligt.

— Offentlige erklæring af kardinal Wysinski med omhyggeligt afvejet forsvar for arbejderens rettigheder og appel til de strejkende om at vise mådehold og vilje til kompromis.

— Udsendelse af en af kardinalens taler i det statslige fjernsyn og gengivelse af talen i den officielle kommunistiske avis »Trybuna Ludu«, samt en efterfølgende protest fra de polske biskopper om utilstrækkelig dækning for talen i de offentliggjorte uddrag.

— Paveportrætter og Vatikanets gul-hvide flag som symbolske dekorationer omkring strejke-centrene.

— Messer, skriftemål og andre kirkelige handlinger for de strejkende på de besatte Lenin skibsværfter i Gdansk.

— Sultestrejke i to kir-

ker som støtteaktion for et af de strejkendes hovedkrav: løsladelse af politiske afvigere.

Pavens brev til Wysinski

Spredte strejker blev indledt allerede den 1. juli, efter at regeringen havde bekendtgjort forhøjelse af kødpriserne. Først da arbejder-urolighederne antog kriseagtig karakter omkring midten af august fremkom kommentarer fra pave Johannes Paul II. I offentlige audienser og i taler gav han udtryk for bekymring for den polske nation og opfordrede til bøn for Polen. Paven tog ikke klart parti for nogen af parterne og kom kun med generelle, indirekte henvisninger til strejkerne.

En af de stærkeste kommentarer var dog et brev til kardinal Wysinski, offentliggjort af Vatikanet den 23. august, ifølge hvilket paven bad for, at de polske biskopper måtte være i stand til at »hjælpe

Ved gitterporten til Lenin-værftet i Danzig beder strejkende arbejdere sammen med deres familie og venner under et billede af paven. Foto KNA.

dette folk i dets store anstrengelser for at sikre det daglige brød, social retfærdighed og bevarelse af dets ukrænkelige ret til egen udvikling«. Det var formentlig dette brev, som de

polke censorer forbød offentliggørelse i den katolske Krakow-avis »Tygodnik Powszechny«. En talsmand for avisen oplyste, at censorerne karakteriserede pavens brev som statsfjendtligt.

Wyszinskis prædiken forbavtede

Langt større kontrovers mellem kirke og stat udviklede sig efter den polske regerings beslutning om at tillade nyhedsdækning af kardinal Wysinskis prædiken den 26. august i Czestochowa.

Den 79-årige polske primas forsvarede i sin prædiken arbejderens, familiernes og kirkens rettigheder. Det afgørende indhold af prædiken — i hvert fald i de uddrag, der blev sendt i TV og gengivet på »Trybuna Ludu«s forside — var en opfordring til arbejderne om at være tilbageholdende, kloge, villige til kompromis og rede til hurtigt at vende tilbage til arbejdet for nationens skyld.

»Denne ganske særligt smertefulde og vanskelige tid kræver ro, ligevægtighed, omtanke og forsigtighed«, sagde kardinalen og

fortsatte: »Det er ikke nødvendigt at kræve for meget, ikke mindst fordi kravene, — hvis de er rimelige, og det er de stort set — ikke alle kan imødekommes på en gang. Lad os søge først at få opfyldt dem, der har grundlæggende betydning«.

Bispekonferencens erklæring

Ifølge meddelelser fra Gdansk var mange strejkende forbavtede over kardinalens prædiken, da de så den i TV. De mente, at kardinalen var under stærkt pres fra regeringen, og nogle beskrev hans fremtræden som, at regeringen havde spillet sit trumfkort.

Den polske bispekonference, der var samlet til ordinært møde i Jasna Gora klosteret i Czestochowa reagerede hurtigt med to erklæring. Den ene fremhævede folkets rettigheder, idet man kritiserede regeringen for ikke at ville respektere disse rettigheder. Erklæringen støttede videre nogle af de strejkendes hovedkrav.

Den anden erklæring fra bispekonferencen anklæ-

Der blev regelmæssigt afholdt gudstjenester på de strejkeramte værfters og fabrikkers område. Foto KNA.

gede de statskontrollerede medier for kun at have offentliggjort uddrag af kardinalens prædiken. Det blev understreget, at regeringen ikke på forhånd havde fået kardinalens tilladelse til at udsende eller trykke den, hverken som helhed eller i uddrag. Man ville således imødegå den opfattelse, at regeringen og kardinalen var kommet til en slags enighed om prædikens indhold. Biskopperne ville i øvrigt hurtigst muligt mangfoldiggøre den fulde ordlyd for at undgå enhver misforståelse.

Trods disse kontroverser om medie-dækningen var regeringens beslutning om at transmittere og gengive kardinal Wyszynskis prædiken dog en klar sejr for de strejkende og for den polske kirke.

For de strejkende var den et tegn på svaghed hos regeringen, der måtte hente hjælp hos kirken for at holde situationen under kontrol. For kirken blev udsendelsen en historisk begivenhed. Under det kommunistiske styre har kirken aldrig tidligere haft så åben adgang til massemedieme.

Den ungarske bispekonference rede til fortsat samarbejde

Bemærkelsesværdig erklæring i anledning af 30 årsdagen for overenskomsten mellem stat og kirke i Ungarn

Budapest (KIPA/BALOGH) — I august i år var det 30 år siden, den ungarske folkerepublik undertegnede den første overenskomst med landets katolske kirke. I den anledning har den ungarske bispekonference i det katolske ugeblad »Uj Ember« (Det nye menneske) offentliggjort en erklæring med titlen: »Fælles opbygning af landet«.

Det er den ungarske primas, kardinal Laszlo Lekai, der har taget initiativet til, at bispekonferencens nyoprettede pressebureau har udsendt dokumentet, der er underskrevet af pressebureauet.

Denne erklæring er den mest konforme over for et kommunistisk regime, der er offentliggjort i de sidste år. »Allerede i 1950 var betingelser for genfødslen (af det nye folk) tydelig: al magt til det arbejdende folk«, hedder det nu i erklæringen.

Det var imidlertid netop i det stalinistisk-rakosistiske systems tid, der i dag også kritiseres fra officiel

ungarsk side som en tid med »persondyrkelse«, at kardinal Mindsenty i en skueproces blev idømt livsvarigt fængsel, og mange præster og hundreder af ordensfolk blev fængslede.

Den ungarske bispekonference udøver en vis selv-kritik, når den skriver: »Det blev snart kendt, at bestræbelserne for opbygningen af landet var på rette vej, selv om det tog lang tid at indse det«. Erklæringen fortsætter: »Der består et godt indbyrdes forhold mellem stat og kirke ... i dag kan vi med tryghed sige, at vi er slået ind på en lykkelig vej«. Erklæringen nævner intet om forfølgelser af kirken i de forløbne 30 år og heller intet om de stadig uløste problemer og om kirkens berettigede krav.

Håb om bedring?

Hvorfor den ungarske bispekonference har afgivet en sådan erklæring, er det i øjeblikket ikke godt at vide. Muligvis har biskopperne håb om en be-

dring af den kirkelige situation — specielt med hensyn til religionsundervisningen. Ganske vist må der gives religionsundervisning i de ungarske skoler, men deltagelsen deri

medfører en sådan chikane fra statens side, så der efterhånden næsten ikke længere er børn, der deltagere deri. I byerne er religionsundervisningen i skolerne næsten ophørt.

Den russisk-ortodokse præst Gleb Jakunin idømt arbejdslejr

Moskva (KIPA) — Den russisk-ortodokse præst Gleb Jakunin, der var anklaget for antisovjetisk agitation og propaganda, er blevet dømt efter straffelovens artikel 70 til 5 års arbejdslejr og i tilslutning dertil 5 års intern deportation.

Gleb Jakunin blev arresteret 1. november 1979 og har siden da siddet i Lefortovo-fængslet i Moskva. Han er en af grundlæggerne af Moskvas »Kristne komité til forsvar for de troendes rettigheder«. Siden 1976 har denne komité

set det som sin opgave at melde alle krænkelse af religionsfriheden til de sovjetiske myndigheder, endvidere at hjælpe dem, der er gået ud over og endelig også at informere Vesten derom.

Gleb Jakunin blev kendt i Vesten, da han i 1975 i Nairobi ved Kirkernes Verdensråds 5. generalforsamling rettede en appel til de delegerede og som sammen med den ortodokse lægmand Lev Regel gjorde opmærksom på religionsforfølgelserne i Sovjetunionen.

Alexander Solschenizyn beundrer Gleb Jakunin:

Solschenizyn

håne« de troendes rettigheder af »angst« for deres religion. »Vort lands troende bøjer sig i beundring for det mod og det martyrium, der udvises af repræsentanter for komiteen til forsvar af de troendes rettigheder«, skriver Solschenizyn i en erklæring, der er blevet offentliggjort i New York, og han fortsætter: »Sovjetregeringen er endnu engang blevet tvunget til at bevise sin angst for dem, der tror på Gud, og til at forhånde de troendes rettigheder. Komiteen til forsvar for alle kaffessioners troendes rettigheder er det sidste offer for sådanne repressalier«.

Solschenizyn mindede samtidigt om, at den 40-årige fysiker Lev Regelson og den 35-årige kemiker Viktor Kapitantschuk, der også tilhører komiteen, og som blev arresteret 1. november sammen med Gleb Jakunin, stadig er fængslede.

New York (KIPA) — Den i USA i eksil levende russiske forfatter Alexander Solschenizyn har i forbindelse med processen mod den russisk-ortodokse præst Gleb Jakunin udtrykt sin beundring for denne mand.

Solschenizyn, der i 1970 fik Nobels litteraturpris, har samtidigt beskyldt Sovjetunionen for at »for-

Den katolske præst og ordfører i den katolske komite til forsvar af de troendes rettigheder i Litauen, Sigitas Tamkevicius er fængslet og afventer sin retssag. Pater Tamkevicius har i længere tid været overvåget af de sovjetiske myndigheder, som forsøger at bringe undergrunds-tidsskriftet »Den katolske litauiske kirkes kronik« til tavshed. Den 17. april i år blev præstens bolig gennemsnået i 9 timer af politiet. Billedet viser fra venstre de 5 medlemmer af komiteen: Jonas Kauneckas, Jouzas Zdebskis, Alfonsas Svarinskas, den fængslede Sigitas Tamkevicius og Vincas Velavicius. Foto KNA.

Måske korporativ sammenslutning af den lutherske og den katolske kirke inden for en overskuelig fremtid

Neresheim, Vesttyskland (KIPA) — Måske kan en korporativ sammenslutning af den lutherske og den romersk-katolske kirke finde sted inden for en overskuelig fremtid. Denne mening blev fremsat af professor dr. Heinz Schütte, direktør for Adam-Müller Institutet i

Paderborn og medlem af det pavelige enhedssekretariat, da han for nyligt talte i benediktinerabbedit Neresheim til en forsamling på cirka 80 personer. Det var katolske og lutherske kristne fra alle dele af Vesttyskland, der var samlede til en økumenisk arbejdsuge, hvor man

samtidigt fejrede benediktinerjubilæet i anledning af St. Benedikts 800 årsdag.

St. Benedikt og Luther

Professor Schütte er medudgiver af den nye kommentar til Augsburgerbekendelsen, der er udarbejdet af 24 teologer fra begge kirker under titlen »Bekendtnis des einen Glaubens« (Bekendelse af den ene tro). Schütte ser et stort håb i de bestræbelser man fra begge sider har gjort sig for at fejre 450 årsdagen for Confessio Augustana.

I anledning af benediktinerjubilæet talte abbed Norbert Stoffels fra Neresheim om St. Benedikts ordensideal, der har præget hele Vestens munkevæsen, og priorinden fra Tutzin, Timotea Kronschnabel talte om benediktinerliv i Den tredje Verden.

Også blandt lutheranere findes der benediktinere og benediktinerinder.

Svenske munke fortalte om det allerede 20 år gamle lutherske munkekloster i Östanbäck i Sverige.

Det er et forsøg på at vise, at der er en vekselvirkning mellem St. Benedikts regel og Martin Luthers anliggende og mellem munkevæsen og pietisme. De svenske munkes ordensdragt er ganske den samme som benediktinerne i Neresheim.

Mariadøtre fra Sverige

Som supplement hertil fortalte lutherske »Mariadøtre« fra Sverige om deres ordensliv, hvor de søger at forene kontemplativt liv med sjælesorg og gæstfrihed.

Endeligt talte p. Beda Müller fra Neresheim om »Benedikt i Europa« og gav et overblik over de forskellige livsområder, hvor den benediktinske grundtanke »Gud først« har virket velsignelsesrigt.

Mother Teresa i New York

Efter et besøg hos nogle medsøstre i Guatemala og Haiti rejste moder Teresa til New York på sin vej tilbage til Indien. Sammen med kardinal Terence Cooke åbnede hun i sognet St. Rita et herberge for subsistensløse. »Englen fra Calcutta«, den albanske ordensstifter og modtager af Nobels fredspris, moder Teresa blev den 27. august 70 år. Foto KNA.

Økumenisk kirkemøde i Danmark i 1981

Geneve (KNA) — Det andet europæiske økumeniske møde mellem de europæiske bispekonferencers råd (CEE) og de europæiske kirkers konference (KEK) skal finde sted 16.-21. november 1981 i Løgumkloster, har de to konferencers sekretariater meddelt.

Fælles bøn om enheden og drøftelser af de bestående vanskeligheder i

den økumeniske dialog skal være mødets tyngdepunkter.

Det første økumeniske møde, hvori der deltog anglikanere, ortodokse, protestanter og romersk-katolske repræsentanter, fandt sted i 1978 i Chantilly i Frankrig. Dette møde fik stor betydning som et forsøg på at finde nye metoder for økumeniske aktiviteter i Europa.

En aktivitet til glæde for sognet

Jesu Hjerter Kor i Stenosgade, København søger flere sanginteresserede katolikker

For snart to år siden tiltrådte Poul Simon stillingen som organist ved Jesu Hjerter Kirke i Stenosgade. Et af hans højeste ønsker var at få etableret et flerstemmigt kor. Begyndelsen var lidt spæd, men det sidste års tid er der sket en rivende udvikling.

Ved en hyggelig fest d. 13. dec. 1979, blev koret præsenteret for de øvrige »medarbejdere« i sognet, hvorpå det kvitterede med et par sange. Dette satte for alvor gang i korarbejdet.

Man stillede »den grønne sak« til rådighed hver onsdag aften, så koret kunne få mulighed for at indøve nye flerstemmige motteter m.m., og medlemmerne viste sig at være særdeles interesserede i at tage fat på nye og mere krævende opgaver end tidligere. Men lagde ud med Palestrina: Sicut Cervus,

den fjerde søndag i advent og fortsatte med et stort juleprogram, der både indeholdt Christmas Carols, flerstemmige motetter og meget andet.

Kreativt arbejde

Efterhånden som koret udviklede sig, viste det sig, at der var brug for mere kreativt arbejde inden for musik og tekster, men også på dette felt blev der vist stort initiativ fra medlemmernes side. Af de nye ting kan nævnes: Genindførelse af latinske Introitus i Højmessens, flerstemmige vekselsange, udarbejdelse af en ny dansk messe i byzantinsk stil, komposition af nye motetter m.m. Samtidig kastede man sig ud i større opgaver, som f.eks. fra J.S. Bach: Johannespassion »Ruht Wohl«, der blev fremført Langfredag. Den foreløbige kulmina-

tion blev vel nået på »Maria optagelse«, hvor man bl.a. havde Anton Bruckner: Ave Maria, på programmet.

Alt dette kan nok lyde overvældende for evt. nye medlemmer, men heldigvis findes der stadig nogle »modige« katolikker, som gerne vil være med til at forskønne messen, samtidig med at de gør en aktiv indsats for det kristne samarbejde.

I dag består koret af 8-12 medlemmer, men det er absolut ønskeligt, at flere sanginteresserede katolikker ville melde sig til at gøre et gratis, men værdifuldt stykke arbejde inden for hyggelige rammer.

Foreløbig en varm tak til Jesu Hjerter Kor for en initiativrig og smuk indsats i menighedens tjeneste. Et medlem af menigheden.

Birte Schmidt

Fra andre tidsskrifter

magasin

Forfald eller fornyelse? Strømninger i nyere katolsk teologi. 2. Schillebeeckx's Jesus, af Nicholas Lask (det andet af fire BBC foredrag fra maj 1979 »The variety of theological shaping contemporary Catholicism«). — L. L. Dorn: Historie og historier. — Bedested: Augustin: Om Guds evighed. — L.O. Dorn: Mere om himmelfarten. — Theilhard de Chardins tro — IX. Døden i Gud, efter Henri de Lubac: La prière de Teilhard de Chardin.

Magasin er et katolsk tidsskrift, som beskæftiger sig med nyere kristen tænkning og udvikling inden for kirken og samfundet. Udk. 6 gange årligt på Niels Steensens Forlag, årsabonn. 35 kr. løssalg 6 kr. Adr. Skt. Kjeldsgade 3, 2100 København Ø.

A V E M A R I A

Ave Maria 29. årg. nr. 6

Maria i det gamle Testamente. — Han døde for os. — Vi lytter til pave Johan-

nes Paul. — Tre spørgsmål til prof. Küng. — Født af en jomfru (af dr. teol. - J.v. d. Burg fra Bergen). — Vi må sige tak og undskyld! — En instruktion vedrørende den hl. messe og Alterets Sakramente (p.N. Oppermann har udarbejdet et resumé af denne instruktion). — Bønnens apostolat.

Ave Maria har til formål at uddybe kirkens lære om jomfru Marias betydning for Kristi og kirkens mysterium for derved at udvide andagten til kristi moder især ved at søge inspiration i den hl. Montforts rige arv. Udk. 6 gange årligt, årsabonn. 30 kr. Adr. Røsnæsvej 21, 4400 Kalundborg.

LABORA

Labora 19. årg. nr. 3-4

Ledersiden: Hvad gør vi ved hinanden? — Katolsk Arbejderaktions generalforsamlings udtalelse til regeringen og folkettinget. — Vedrørende Labora. — Flemming Andersen: En glad stund. — Forårsgeneralforsamlingen. Forman-

dens beretning af George Bune Andersen. — En hilsen til generalforsamlingen fra Societas Populorum Progressio. — Kristne socialister. — G. Bune Andersen: Berliner Konferenzen, 18.-20. juni 1980. — Chr. Kelm-Hansen: Kapitalismens elendighed. — Flemming Munk Pedersen. FN-Noter. — G. Bune Andersen: Ære være Mammon. — Berliner Konferenzen: Nordeuropæisk fredsseminar. — Richardt Hansen: Vision og virkelighed. — Sara Engstrøm: Argentina-høring. — Chile-appel til danske journalister. — Grundstandpunkter for samarbejdskomiteen for Fred og Sikkerhed. — Gennadij Pisarevskij (APN): Fredelig sameksistens. — Gyldne fibre (bog anmeldelse) — Jørgen Larsen: Børn, vold og massemedier. — Flemming K. Rasmussen: Forsvar mod hvem eller hvad? — Katolsk Arbejderaktions Fond — stiftet 30. maj 1980. Udkommer 6 gange årligt — pris 30 kr., løssalg 5 kr. Eksp. Skovduestien 12, 1. tv. 2400 København NV.

Pastoralseminaret i Osnabrück om familien ukorrekt refereret

Referatet i nr. 13 mangler et væsentligt punkt i den liste af anbefalinger, som seminaret udarbejdede til biskop Gran, nemlig listens første punkt, som gik ud på, at man efterlyste en bibelsk teologi om ægteskabet som vej til hellighed.

Udover denne mangel indeholder referatet også en direkte fejl, idet der står at det var »et klart ønske fra størstedelen af deltagerne, at den nordiske bispekonference gives større selvstændighed i forholdet til Rom«. Det er ikke rigtigt. Ved opsætning af øns-

skerne til synoden var seminaret delt i 6 grupper. I een af grupperne blev dette ønske nævnt langt nede på listen.

Der kan forøvrigt for et mere korrekt referat henvises til St. Olav nr. 15, 16.8.80. Veslemøy og Erik Gulda-

ger. Det omtalte referat fra mødet i Osnabrück er skrevet på grundlag af nogle hastige notater efter biskop Grans redegørelse og ikke efter de forskellige gruppers rapporter. Re-

daktionen har senere modtaget denne redegørelse i skriftlig form. Der nævnes ikke heri noget specielt om en efterlysning af en bibelsk teologi om ægteskabet som vej til hellighed, men blot om ægteskabsteologi som led i undervisningen. Derimod nævnes ønsket om større selvstændighed for den nordiske bispekonference i ægteskabsspørgsmål i et af de sidste punkter. Efter ønske fra flere læsere vil biskop Grans redegørelse blive bragt i sin helhed i næste nummer.

Red.

DKKF retræte på Magleås

Fra fredag den 10. oktober kl. 18.00 til søndag den 12. oktober kl. 15.00
Retræteleder: pater P. Grégoire o.p.
Emne: Tilgivelse og Forsoning.
Pris: For 2 døgn enkeltværelse kr. 320,-, for 2 døgn dobbeltværelse kr. 280,-

Retræten er arrangeret af Danmarks Katolske Kvinde-Forbund alle også mænd er velkomne.

Tilmelding må ske skriftligt til Suzanne Scavenius, Henrik Hertzvej 2 A, 2920 Charlottenlund, sammen med depositum kr. 50,- hvorefter nærmere oplysninger vil blive tilsendt.

Næste nr. af DKKF-NYT

kommer sidst i oktober
Husk ekstraordinær generalforsamling lørdag 22. november i København!
Danmarks Katolske Kvindeforbund indbyder alle katolske kvinder til at mødes med os 22. november kl. 14 i Englesalen, Jagtvej 183 B. 2100 København Ø. Nærmere program senere.

Simone Pedersen, Ruth Plum, Tove Rasmussen

BEGRAVELSE

ordnes smukt og omhyggeligt v/bademand **Hardy Nielsen**

Begravelsesforretningen

Amagerbrogade 155,

Aftaler kan træffes i Deres hjem.
Ring venligst 01-55 55 55 ell. Taastrup 02-99 01 58. Døgnvagt: 01-50 43 08.

Helgenfigur

Meget smuk helgenfigur fra det 18. århundrede, udskåret i træ i orig. klædedragt. 70 cm. høj, sælges for kr. 2.800,-. Tlf. 01 - 14 50 06 efter kl. 18.

FJERNVARMELÅN? tal med

ÅRHUS BANK

Store Torv 12 · 8000 ÅRHUS C
TLF. 124777

Møder og arrangementer

Katolsk tro i dag og alle dage

En møderække ved Mgr. Kjeld Geertz-Hansen den 1. onsdag i måneden kl. 19.45 i Menighedssalen, Brødgade 67 A 2. 1. gang den 1. oktober 1980

Væsentlige emner behandles såsom: Fornyelse og Tradition, Økumeni, Katolsk Praxis m.m.

Kaffebord og derefter spørgetid

Tilmelding til Mgr. Kjeld Geertz-Hansen Rygårdsvænget 1. 2900 Hellerup Tlf.: 01 - 62 36 28. Bedst kl. 11-12.

Sct. Therese fest

Søndag 5. oktober på Rygård.

Børnevenlig højmesse kl. 9.00

Reciteret messe kl. 11.00

Cafeteriet, salgsbod, børne- og voksentombola åbner ca. 10.15 (efter 9-messen).

Festen slutter ca. kl. 13.00
Overskuddet går til Caritas Afrikahjælp. S-tog og bus 26, 27 og 21.

Det sker på Magleås

Fredag den 26. til søndag den 28.9. Kirkebidragsudvalget holder informationsweekend for kontaktpersoner m.fl. Ledere: Inger Saxild og B. Hoyos.

Søndag aften den 28. til onsdag 1.10. Midtvejskursus for religionslærerstuderende. Leder og arrangør: Lektor Asger Sørensens.

Onsdag aften den 1. til søndag den 5.10. Midtvejskursus for eng. lærer studerende. Arrangør og leder: lektor Poul Arndal

Fredag den 10. til søndag den 12.10. DKKF afholder retræte. Retræteleder: pater P. Grégoire, O.P. Tilmeldelse til Suzanne Scavenius, Henrik Hertzvej 2 A, 2920 Charl.-

Tirsdag den 14. til onsdag den 15.10. Sct. Annæ Skole afholder pædagogdage. Leder er skolebestyrer Annie Rastrup.

Musik

i Jesu Hjerter Kirke

Domorganist Victor Lyjak spiller søndag den 5. oktober kl. 19.45 til aftenmessen.

DKKF Lørdagsklubben

Lørdag den 27. september kl. 16 i Jesu Hjerter Kirke, menighedssalen, Stenosgade 4A, København V:

Forfatter, cand. polit. Tove Rasmussen:

Hvad kom der ud af kvindekonferencerne?

Alle er velkomne!

Kaffe/te m.v. kr. 10,- Tilmelding enten til Gerda Henrichsen, Hildursgade 8, 2100 København Ø. Tlf. (01) 20 27 94 eller til undertegnede (01) 28 57 54 (sikrest før kl. 10). Brønshøjgårdvej 29, 2700 BRH. f. Danmarks Katolske Kvinde-Forbund Klubstyrelsen/Margot Petersen

Sankt Ansgars Kirke

Menighedsmøde torsdag 9. oktober kl. 19.30 i menighedssalen Brødgade 67 A, 1260 København K

Pastor Timmermann taler om:

Grænsen, der binder

— Sønderjylland gennem de sidste årtier

Alle — også udensogns — er velkomne
Menighedsrådet

DKKF Lørdagsklubben

Lørdag den 25. oktober kl. 15 i Jesu Hjerter Kirke, menighedssalen, Stenosgade 4 A, København V, taler sognepræst, pastor D. Timmermann om Fællesskabet betydning.

Alle er velkomne!

Kaffe/te m.m. kr. 10,-. Tilmelding: enten til Gerda Henrichsen, Hildursgade 8, 2100 Kbh. Ø. tlf. (01) 20 27 94 eller til Margot Petersen, Brønshøjgårdsvej 29, 2700 Brh., tlf. (01) 28 57 54.

f. Danmarks Katolske Kvinde-Forbund/Klubstyrelsen.

Det kristne arbejdsfællesskab

Der vil i den kommende sæson ikke blive holdt nogle egentlige orienteringsmøder. Arbejdet er nu så godt i gang at den fremtidige virksomhed vil samle sig om de foreliggende opgaver.

Arbejdsfællesskabet viser sig i de arbejds- og venskabsforbindelser som opstår der hvor vi som kristne mødes i tro og praktisk omsorg omkring levende opgaver. På denne måde har fællesskabet sin basis i kirkens liv og på denne måde modtager vi vor løn for udført arbejde, for at dele med dem udenfor som søger Kristus i troen.

Jeg modtager derfor fortsat meget gerne henvendelser fra alle som ønsker at deltage i dette fællesskab, dels ved arbejdsindsats og dels ved givne arbejdstilbud i private hjem eller lignende steder.

Sekretariatet: Joost Dahlerup, Slettevej 16, 2860 Søborg. Tlf.: 01-69 27 57.

Bistand

Katolske Menighedsplejer

Bredgade 69 A, st., 1260 København K.

Kontoret har åbent ugens 5 første dage fra kl. 14-16. Telefon (01) 15 23 03. Postg. 6 46 63 97.

Salg og service

BENZONS BEGRAVELSES-FORRETNING

34 46 01 - 86 60 56

FASANVEJENS BEDEMANDS-FORRETNING

Ndr. Fasanvej 76
86 60 56 - 86 60 30

Begravelse og bisættelse ordnes for alle trossamfund.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet.
Efter lukketid tlf. 15 88 61.
Søn- og helligdage: 86 60 56

Niels Steensens Bibliotek

Stenosgade 9. 1616 København V.

Åbent: tirsdag og torsdag kl. 17 - 19
onsdag og fredag kl. 10 - 14

Tlf. 01 226422. Postgiro 70 779 63.

Mogens Larsen

Ramsherred 31, Åbenrå
Telefon 62 25 30 - 31:

Lys - Kraft - Varme

Missionshotellet Ansgar

Colbjørnsensgade 29
1652 Kbh. V. Tlf. 01 21 21 96

Værelser med og uden brusebad/WC
Store familieværelser — spec. vinterpris.
Maria d. los Angeles og Torben Abildgaard

MØBLER

Søger De kvalitetsmøbler, så aflæg vor forretning et besøg og se vort store udvalg i reoler, opholds- og spisestuer.

ANDERS SVENDSEN
Nordre Frihavnsgade 13
København Ø.
Tlf. (01) Tria 6070

Tømrermester

Ferd. Færch & Co. A/S

Strandvejen 23, Ålborg
Telefon (08) 16 26 00

Tømrer/snedkerarbejde

Modernisering
Køkkener
Vinduer — døre
Isolering

Jon Hedenborg, Roskilde
Tlf. (03) 37 37 31, kl. 7-8 og 16-18.

Folkeafstemningen i Chile

Fortsat fra forsiden

Den anden er biskop Emilio Tagle af Couvarruyas der erklærede, at den nye forfatning var den bedste vej til landets udvikling i social frihed og stabilitet, og han tilføjede: »Regeringen indgyder os tillid og vished om, at landet ikke igen vil vende tilbage til den kaotiske fortid«.

Brev til Pinochet

Tidligere parlamentsmedlemmer, intellektuelle, kunstnere og videnskabsmænd af de mest forskellige politiske retninger, har i et brev til præsident Pinochet krævet en grundlæggende ændring af afstemningsprojektet, ophævelse

af den siden militærkuppet i 1973 gældende undtagelsestilstand og forsamlingsfrihed. »En folkeafstemning uden at oppositionen kan ytre sig normalt, eksisterer kun i diktaturer og totalitære regimer«, hedder det i en skrivelse til general Pinochet.

For at imødegå kritikken af oppositionens udelukkelse fra den offentlige diskussion om den planlagte nye forfatning, tillod militærregeringen den tidligere kristeligt-demokratiske præsident Frei at fremsætte en offentlig erklæring ved et møde i Santiago 27. august. Da Frei krævede, at hans erklæ-

General Pinochet.

ring også skulle udsendes over radio og TV til hele den chilenske befolkning og ikke forbeholdes hans tilhørere i Santiago, blev dette afslået. Det tidligere statsoverhoved ser heri et nyt bevis for, at der ikke »eksisterer meningsfrihed« i Chile.

Kirken har ret til at øve politisk indflydelse

Kardinal Henriques på besøg i Tyskland

Bonn (KIPA) — Ærkebiskoppen af Santiago de Chile kardinal Raul Silva Henriques går ind for kirkes ret til at øve indflydelse på politiske forløb.

Kardinal Silva Henriques var i forbindelse med sin deltagelse i domkirkejubilæet i Köln indbudt til at tale i Bonn på forskellige katolske uddannelsesinstitutter. Kardinalen gik i sine taler ud fra de latinamerikanske biskoppers dokument fra Puebla i Mexico, og han fortalte om kirkens reaktion på den økonomiske og åndelige nød, de voldsomme sociale uligheder og den politiske undertrykkelse. I overensstemmelse med dette dokument og pavens ønsker udtaler biskopperne sig først og fremmest til gunst for de fattige og de unge og har også taget forskellige initiativer for at hjælpe dem.

Dette fører til, at biskopperne bestandigt beskyldes

for at drive en form for evangelisering, der fører til politisering af kirken. Her til siger kardinalen, at politik er ikke noget, der er »for snavset« for biskopper at beskæftige sig med, men netop udtryk for deres omsorg for almenvellet.

Gennem den katolske sociallære, rundskrivelser og hyrdebrev forsøger kirken at øve indflydelse på de almindelige politiske retningslinier. Partipolitik bør dog være forbeholdt lægfolk. Hverken biskopper eller præster, ja, ikke engang lederne inden for lægmandsorganisationer, bør engagere sig på dette område, for at »vi stadig har mulighed for frit at bedømme og kritisere alle partier ud fra evangeliets syn«.

I Chile ønsker staten en adskillelse fra kirken, men kirken ønsker ingen adskillelse fra staten.

Da kardinalen blev

Ærkebiskoppen af Santiago, Chile, kardinal Raul Silva Henriques.

spurgt om, hvordan han stiller sig til den forestående folkeafstemning om en ny forfatning og om en forlængelse af embedsperioden for præsident Pinochet, som Silva Henriques betegnede som diktator, meddelte ham, at det spørgsmål vil blive besvaret af den chilenske bispekonference i fællesskab. Selv ønskede han ikke at give udtryk for sin personlige mening.

De hollandske biskopper...

Fortsat fra forsiden

Ifølge kardinalen har de hollandske biskopper ikke drøftet selve synodedokumentet, men en teologs stillingtagen til det første udkast til dokumentet (»lineamenta«). Det er resultatet af disse drøftelser, som biskopperne har tilstillet synodens sekretariat med en bemærkning om, at biskopperne selv om de »ikke kunne billige hele teksten, så fandt de dog enkelte betragtninger deri nyttige for den kommission, der skal udarbejde arbejdsdokumentet«.

Dette berettede det amerikanske nyhedsbureau NC, der havde overtaget nyheden fra KNA, om de hollandske biskoppers angivelige kritik. I KNA's meddelelse hed det, at de hollandske biskopper havde kaldt synodens arbejdsdokument for urealistisk og kritiseret, at »det ikke på nogen måde synes at give svar på tidens pastorale behov«.

Willebrands ordret

Ordret sagde kardinal Willebrands: »Den fra NC News Service overtagne beretning fra det vesttyske nyhedsbureau KNA om en stillingtagen fra de hollandske biskoppers side til den forestående verdenssynode er ikke nøjagtig. Der har ikke været nogen reaktion fra den hollandske bispekonferences

side til bispesynodens arbejdsdokument.

Kendsgerningen er denne: Da det første »lineamenta« til synoden blev udsendt for et år siden, fremsatte en hollandsk teolog i samarbejde med kvindeorganisationen en stillingtagen dertil. Dette gjorde han efter bispekonferencens ønske.

De hollandske biskopper billigede ikke den af teologen udarbejdede stillingtagen. De var dog af den mening, at den indeholdt enkelte gode punkter. Derfor sendte de teksten til synodens generalse-

ekretariat med den bemærkning, at selv om de ikke kunne gå ind for teksten i dens helhed, mente de dog at nogle af de betragtninger, som teksten indeholdt, kunne være nyttige for den kommission, der skulle forberede arbejdsdokumentet.

De hollandske biskopper har endnu ikke studeret det nye arbejdsdokument (»Instrumentum laboris«) til synoden. Biskop Hubert Ernst af Breda vil repræsentere det hollandske hierarki på synoden og her have lejlighed til at intervenere«.

Den tredje Verden kan tilføre Europa nyt liv

Köln (KIPA) — »En evangeliets tjener må være uafhængig af alle politiske og partimæssige interesser. Dette må være hævet over enhver tvivl. Tjeneste over for mennesket må aldrig være magtudøvelse, men må altid ske i bevidstheden om ens egen afmagt«, sagde jesuiternes ordensgeneral p. Pedro Arrupe, da han talte i St. Peters sognekirke i Köln som afslutning på en foredragsrække i anledning af domkirkejubilæet i Köln.

»Tjeneste og herre-

dømme« var titlen på hans foredrag, og han slog straks fast, at en apostels vigtigste tjeneste er fuld solidaritet med dem, der ingen magt har.

Kristnes tjener og hersker

P. Arrupe behandlede spørgsmålet om kristnes »tjener og hersker«, især i Den tredje Verdens lande og i kirken i disse lande. Ifølge p. Arrupe er det aldeles nødvendigt, at vi lærer at betragte menneskeheds problemer på ver-

En apostels vigtigste tjeneste er fuld solidaritet med dem, der ingen magt har, sagde jesuiternes generalforsætter Pedro Arrupe fornylig i Köln. Fotoet viser manganere fra øen Mindoro, Philippinerne. De er først for ganske få år siden overgået til den katolske tro.

densplan, derfor er Den tredje Verden så vigtig. Men han mener også, at det at betragte, hvad der sker i kirken i disse lande kan virke som en indplantning af nye og friske celler i et gammelt og træt Europa.

Vigtigst af alt er det dog efter p. Arrupes mening at lære, at der ikke eksisterer nogen virkelig tjeneste og ingen varig løsning på verdens problemer, hvis man ikke vurderer det menneske, man tjener, højest af alt.

Næste nummer udsendes den 8. oktober

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgars Stiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarrafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

Kirken i Polen, side 2-3

Ordets gudstjeneste, side 5

Den kristne familie, side 6-7

Biskoppens bog om dåben, side 9

Polens »moralske ret« til uafhængighed

Paven minder om, at Den 2. Verdenskrig begyndte med de tyske troppers indmarch i Polen, sept. 1939

Rom (KIPA) — »Det uhyre offer af 6 millioner døde, som Polen bragte i Den anden Verdenskrig, retfærdiggør på særlig vis Polens ret til uafhængighed, suverænitets og selvbestemmelse« betonedede pave Johannes Paul II i en tale til cirka 1.000 polske pilgrimme, der 1. september deltog i hans generalaudiens på Peterspladsen i Rom. Han mindede sine landsmænd om, at det 1. september var 41 år siden, at de tyske tropper marcherede ind i Polen.

Denne dato er også særlig betydningsfuld, fordi den betegner datoen for Den anden Verdenskrigs udbrud, sagde Johannes Paul II og fortsatte: »Denne krig har haft ko-

lossale materielle og moralske skader til følge og er stadig et smertende sår i folkenes historie i vort århundrede — især i de europæiske folks«.

»Det har imidlertid i særlig grad været et smertende sår i vort folks historie«, fortsatte paven »for vort folk blev ikke blot genstand for en frygtelig besættelse, men har på forskellige fronter, i lejre og fængsler ofret 6 millioner af sine døtre og sønner. Vi kan heller ikke glemme denne dato, fordi Den anden Verdenskrig på grund af den kolossale pris, som vort folk har betalt, på særlig vis retfærdiggør den moralske ret til uafhængighed og suverænitets i denne nations liv«.

Paven, der mange gange blev afbrudt af de polske pilgrimmes bifald, tilføjede: »Suverænitets betyder især ret til selvbestemmelse, og at denne ret respekteres også i den internationale orden og i den internationale moralske orden. Og uafhængigt af, at jeg er polak, har jeg i mit embede ret og pligt til at tale om disse sager«.

Moralsk orden

»I disse septemberdage, der hvert år minder os om det frygtelige overgreb, der blev tilføjet vort fædreland kun tyve år efter, at det igen havde opnået uafhængighed efter Polens deling, må vi især bede om, at den internationale moralske orden i Europa og i hele verden bliver respekteret, og at hverken vort fædreland eller noget andet folk skal blive offer for aggression og vold fra nogen som helst side«.

»Vi må bede om dette og vidne derom — og det gør vi jo desuden allerede alle sammen — for at de indbyrdes forhold i Europa og i hele verden kan blive styrkede i agtelse for nationens rettigheder, der igen er organisk knyttet til menneskerettighederne«, sluttede paven.

»Marxistiske jesuitter« skal udvises

(KIPA) — På Latinamerikas antikommunistiske forbunds 4. kongres har man godkendt en resolution, der opfordrer alle Latinamerikas antikommunistiske regeringer til at udvise »neokolonialistiske og marxistisk påvirkede jesuitter« af landet. Kongresdeltagerne fordømte desuden den såkaldte befrielsesteologi.

2,7 millioner kvinder steriliseret i Brasilien

Biskopperne anklager regeringen

Brasilia (KIPA) — I tiden 1973 til 1979 er 2,7 millioner kvinder — ofte uden at vide det — blevet steriliseret på foranledning af det brasilianske selskab for familievelfærd (BENFAM), har den brasilianske bispekonference for nyligt bekendtgjort i Brasilia.

De brasilianske biskoppers nationale bispekonference (CNBB), der henholder sig til det amerikanske tidsskrift »Population reports« (befolkningsrapport) beskylder den private organisation BENFAM for siden 1973 at have ladet foretage steriliseringer på mange kvinder af jævn herkomst i de fem stater i den nordvestlige del af Brasilien (Rio Grande do Norte, Paraíba,

Pernambouc, Alagoas og Piaui) og i den sydlige stat Parana.

Samtidigt beskylder bispekonferencen Brasiliens præsident Joao Figueredo for at tie om disse begivenheder af hensyn til den hjælp, som Brasilien modtager fra udenlandske organisationer, der er interesseret i at begrænse fødselstallet i Brasilien. Et medlem af den brasilianske bispekonference har desuden erklæret, at den vesttyske forbundskansler Helmut Schmidt og verdensbankens præsident Robert Mac Namara har lagt pres på den brasilianske regering for at få den til at starte et program for fødselskontrol.

I slutningen af oktober udkommer en ny bog om dåben, skrevet af biskop Hans Martensen. Den henvender sig først og fremmest til de katolske forældre, der skal have et barn døbt, men derudover til alle, der spørger efter meningen med den kristne dåb. Vi bringer biskoppens indledning til bogen på side 9. Billedet er taget af Knud Kluge i Skt. Vincent kirke i Helsingør.

Katolsk præst socialminister i Nicaraguas regering

Managua (Nicaragua) — Regeringen i Nicaragua har udnævnt p. Edgard Parrales til socialminister. Han bliver hermed den tredje præst, der har sæde i regeringen. De to andre er udenrigsministeren maryknollpræsten Miguel D'Escoto og kulturministeren p. Ernesto Cardenal.

Det er på tale at oprette et nyt viceministerium for voksenundervisning under ledelse af jesuitten p. Fernando Cardenal, der for øjeblikket leder en massiv alfabetiseringskampagne, der skulle være afsluttet inden 1. oktober.

Andre præster indtager nøglestillinger i rådgivende regeringskontorer, der beskæftiger sig med økonomi, jordreformer og lovgivning.

Adskillige verdenspræster, mange nonner og missionærer deltog aktivt i den revolution, der i juli 1979 væltede det så længe regerende somozadynasti.

Da den nye regering begyndte at opfordre præster til at gå ind i regeringen, gav Nicaraguas biskopper dem midlertidigt tilladelse hertil. I maj i år sagde biskopperne, at præsterne nu skulle begynde at forberede lægfolk til at indtage

deres pladser, efter som de »ekstraordinære tilstande« i den første periode efter borgerkrigen nu var overstået. Biskopperne har dog ikke fastsat noget tidspunkt for, hvornår præsterne skal forlade deres regeringsposter.

Biskoppernes ønske er blevet fremsat efter et møde i april i Vatikanet mellem biskopperne og pave Johannes Paul II, der modsætter sig præsters deltagelse i partisanvirksomhed og i offentlige embeder. Man mener, at spørgsmålet om præster i Nicaraguas regering blev drøftet ved denne lejlighed.

Arbejderne og kirken står sammen i kampen for større frihed

Polen kæmper ikke for en bedre fremtid, men for en bedre nutid

(KNA) — Hvad der på den polske strejkescene måske har taget sig ud som spontanitet, er i virkeligheden udtryk for en hård skoling, der har stået på i mere end 10 år. Bag arbejderne stod der et rådgivende team fra den polske katolske ZNAK-gruppe, der har forbindelser til komiteen for samfundsmæssigt selvforsvar (KOR) og til de »illegale« flyvende universiteter, der blev dannet efter arbejderulighederne i 1976.

Mod statsliggørelse

Lederen af den gruppe, der tog fra Warszawa til Lenin-værftet i Gdansk, og som stod bag arbejderlederen Walesa og hans kolleger, var ZNAK's tidligere repræsentant i SEJM (den polske folkeforsamling, red.) Tadeusz Mazowiecki, der er chefredaktør for det polske katolske månedsblad

»Wiez«. Han har i de sidste fire år haft forbud mod at rejse ud af Polen.

Den 53-årige Mazowiecki, der fra 1961-1971 repræsenterede ZNAK i SEJM, stod side om side med Bogdan Czerwinski, chefredaktøren for månedstidsskriftet ZNAK i Krakow, og Andrzej Wielowiecki, generalsekretæren for den katolske intelligens i Warszawa. Mazowiecki, hvis arbejde går tilbage til hans beskæftigelse med efterkrigstidens franske socialkatolicisme, og som i sit tidsskrift repræsenterer en progressiv-pluralistisk kirke- og samfundspolitik, betonedede allerede i 1976 i en samtale med den vesttyske avis »Frankfurter Allgemeine Zeitung«, at Polen har brug for mere end økonomiske beslutninger. Kun politiske afgørelser vil kunne føre landet ud af den håbløse situation.

Mazowiecki vendte sig mod en »statsliggørelse af samfundet«, kaldte den katolske kirke en vigtig faktor i forsvaret af menneskerettighederne, krævede allerede dengang i en af Radio frit Europa på polsk udsendt samtale, at de afskedigede arbejdere skulle genansættes, bl.a. også den nuværende strejkeleder. I denne sammenhæng faldt også ordene om »fagforeningernes selvstændige rolle«, et nøglepunkt i dette års forhandlinger, der endte med et kompromis og satte begge sider på en hård prøve. I det 21-punkts program, der senere blev udvidet til 22 punkter, krævede arbejderne bl.a., at kirken skulle have adgang til massemedierne.

Efter den lykkelige udgang af strejken fornemmer man noget næsten profetisk i Mazowieckis ord om, at sådanne krav hverken er en trussel mod socialismen eller mod folkerеспублиken Polens forbundspolitik. Den kendsgerning, at de forskellige forsøg på en demokratisering, der er foretaget i de senere år, ikke er lykkedes, betyder ikke, at der ikke er mulighed for en udvikling hen mod en demokratisering.

Mådehold

I september 1976 udviklede en af KOR-lederne, Adam Michnik, der havde været fængslet under strejken, i Paris over for »kolloquium 1956« en model for en arbejderbevægelse, der satte sig til modværge over for de statsligt ledede fagforeningers repressjoner og organiserede sig i en uafhængig arbejderkommission efter det fagforeningsmønster, der var kendt i Franco-Spanien.

Alle disse kredses forbindelser til kirken har været meget intensive i de senere år. Kardinal Wyszynski er også under alle den sidste strejkes faser blevet informeret både fra regerings- og arbejderside. Han besluttede sig til at opfordre til mådehold — især i den af det polske fjernsyn udsendte tale fra Czestochowa.

Arbejdsdelingen mellem kirken på den ene side og de strejkende på den anden har lønnet sig, og det er ønskeligt at drøfte, om Wyszynski var for tilbageholdende, hvad det vesttyske ugeblad »Der Spiegel« mener. Kardinalen mente at måtte advare mod den fare, enhver polak frygter: en intervention af den røde hær, af Sovjetunionen.

Den fare blev afværget, fordi arbejderne forstod at benytte nationale og religiøse symboler, at udvise disciplin (f.eks. spiritusforbud), hvad man især i Østtyskland har beundret, og fordi det lykkedes arbejderne at undgå irrationelle momenter. Der skete ingen plyndringer eller andre voldshandlinger, der kunne have givet partiets radikale fløj et påskud til at gribe ind.

For øvrigt lod kirken der — trods forsigtighed — ikke være tvivl om, på hvilken side den stod. Således offentliggjorde den polske bispekonference en erklæring om situationen, da forhandlingerne begyndte at tilspidse.

Større frihed for kirken

Heri bakkede biskopperne helt op bag arbejdernes krav, betonedede »retten til at dyrke Gud, til fuld borgerlig frihed, indbefattende religionsfrihed, kirken ret til frit at virke og en ret til meningsfrihed — ikke kun på papiret«. Endvidere krævedes der en offentlig undervisning af børnene i overensstemmelse med familiernes overbevisning, ligesom der krævedes frie fagforeninger. Samtidigt formanede biskopperne alle polakker »til selv at ordne problemerne inden for egne fire vægge« og roste både regeringen og arbejderne, fordi »de havde forstået at forhindre en omstyrtning af den offentlige orden«.

Resultatet af forhandlingerne er — for et Østblok-

land — på det nærmeste sensationelt, selv om det af mange betragtes som ret tilbageholdende, fordi man først må afvente, om og hvorledes ordene bliver omsat i handling. De polske arbejdere glæder sig især over tilladelsen til at oprette uafhængige fagforeninger. Men også kirken skal fremover have større frihed. Censuren skal indskrænkes til at gælde stats- og militærhemmeligheder, og kirken skal have adgang til massemedierne og til at offentliggøre bøger og tidsskrifter.

Arbejdernes styrke

Trods tilfredsheden med at strejken endte ublodigt, er der dog ingen anledning til jubel. Polens i forvejen dårlige økonomi er blevet forværret af strejken. Der er intet spillerum for nye lønforhandlinger. Landbrugets situation er katastrofal. Men især vil der være vanskeligheder ved at nå til tilfredsstillende kompromiser, når man skal til at løse detaljproblemer.

Alt i alt har strejken demonstreret arbejderklassens styrke og bragt dens forhold til kirken op på et nyt af selvbevidsthed båret plan. Alt i alt har pluralismen i Polen nået et højdepunkt siden krigens afslutning. Arbejderne har brug for kirken, og kirken har brug for arbejderne, som det er lykkedes at afsløre løggen i Polen og blot — lægge fejlene. For kirken vil det ikke længere være muligt at formane polakkerne til at arbejde effektivt og advare dem mod alkoholisme, mener kenderne af landet, for systemets fejl, der er en af årsagerne til frustrationen og alkoholismen, er ikke blevet tilstrækkeligt blotlagt af kirken. Det har arbejderne selv afsløret og gjort offentligheden bekendt med langt tydeligere end alle

hidtidige hyrdebrev og velformulerede prædikener.

Arbejdernes spørgsmål har også rejst tvivl om den samdrægtighed, der under påberåbelse af patriotisme har eksisteret mellem stat og kirke siden 1976. Den har ganske vist muliggjort et vist samarbejde og muliggjort pavens besøg i Polen. Men Polen er ikke mere det samme land efter pavens besøg. Menneskene er ikke mere så ængstelige. Paven har opmuntret dem. Og Adam Michnik har i Paris citeret den polske filosof og »dissident« Leszek Kolakowski, der er bosat i udlandet. Han siger, at det ikke kun drejer sig om at kæmpe for en bedre fremtid, men for en bedre nutid. Enhver modstandshandling, mener Michnik, redder en frihedsenklaue, redder værdier uden hvilke en nation ikke kan leve.

Moralsk ansvar for Østblokken

Det synes, som om Polen har overtaget et moralsk ansvar for hele Østblokken, og hermed synes at tage pavens opfordring fra juni sidste år alvorligt. Bevægelsen i Polen kom, i modsætning til Prag 1968, den negning nedefra, fra arbejderne. Hvis der, som i Prag, viser sig tegn på opløsning i partiet, rykker en intervention fra Sovjets side — trods de opnåede detaljresultater — dog truende nærmere.

Kapitlet Polen er altså foreløbigt endnu ikke afsluttet. Det er i hvert fald, hvad alle sagkyndige iagttagere mener. Men der er statueret et eksempel: princippet med en konfliktløsning (midlertidig) med ikke-voldelige midler, ved forhandlinger. Den, der så panserkolonnerne rulle ind i Prag, vil — skønt forudsætningerne dér var anderledes — vide at værdsætte dette.

Regeringen i Polen roser kirken

Warszawa (KIPA) — Den nye polske ministerpræsident Jozef Pinkowski har over for SEJM (den polske folkeforsamling, der vælges for 4 år af alle over 18 år, red.) rost landets katolske hierarki for »patriotisme« og »ansvarsbevidsthed«. Pinkowski benyttede lejligheden til at udtrykke ønsket om, at Polens kirke vil samarbejde med regeringen »til landets vel«.

I forbindelse med den polske ministerpræsidents tale drøftede medlemmer af SEJM parlamentets rolle, den statslige censur og den politik, som regimet har fulgt over for den katolske kirke.

Dialogpartner

Ved mødet i SEJM bebrejdede Janusz Zablocki, der repræsenterer den katolske gruppe ZNAK i SEJM, ministerpræsident Pinkowski, at han ikke

havde sagt noget om hvilke »konkrete forholdsregler«, der skulle tages over for landets katolske kirke. Zablocki mindede om, at størstedelen af den polske befolkning er katolsk, og at Polens katolske kirke ikke synes at have draget fordel af de sidste arbejderkonflikter. »Regeringen burde nu regne med kirkens ansvarsbevidsthed«.

Edward Gierak havde krævet af den katolske kirke, at den skulle medvirke ved opbygningen af socialismen. Zablocki mente, at det kan man ikke kræve, når man samtidigt behandler katolikker som »andenklassens borgere«. Staten skulle ikke nøjes med at nærme sig kirken, når der strejkes i landet, men skulle også være rede til at tage den alvorligt som dialogpartner under normale forhold.

Bange for den polske virus

Stor beundring i den østtyske befolkning for de polske arbejderes selvdisciplin

(KNA) — Bortset fra Sovjetunionens politbureau er partiledelsen og regeringen i Østtyskland dem, der var mest foruroligede over strejkerne i folkerrepublikken Polen. Den østtyske presse har været meget tilbageholdende i sine beretninger og fortiede i dagevis aftalerne fra Szczecin, Gdansk og Katowice. Dette betyder dog ikke, at

befolkningen i Østtyskland har været uvidende om begivenhederne, for vesttysk radio og fjernsyn kan opfanges i næsten hele Østtyskland.

En vis skepsis og tilbageholdenhed, som retfærdiggøres af advarsler fra Moskva, er naturligvis afgørende for de østtyske kommentarer. Man kan simpelt hen ikke forestille

sig, at polakkerne skulle få lov til at spille en rolle i Østblokken, der på drastisk vis afviger fra forholdene i almindelighed. Iagttagere i Østtyskland mener, at Moskva ikke kan tillade, at der i Polen foregår en udvikling, der kunne smitte andre lande inden for Warszawa-pag-

Fortsættes næste side.

De polske arbejdere glæder sig især over tilladelsen til at oprette frie fagforeninger. Men også kirken skal fremover have større frihed. Censuren skal indskrænkes til at gælde stats- og militærhemmeligheder, og kirken skal have adgang til massemedierne. Billedet viser polske familier fra arbejderkvartererne i Nowa Huta på vej til gudstjeneste i Kolbe-kirken. (Foto: KNA).

ten. Derfor forventer man også i Østtyskland, at det vil komme til lange og vanskelige forhandlinger om detailproblemer. I den forbindelse gør man sig heller ingen illusioner om det faktiske økonomiske spillerum.

Situationen i Østtyskland er stadig langt bedre end i Polen, selv om vareudbuddet i forretningerne er blevet betydeligt mindre i de sidste måneder. Især kniber det med kødforsyningerne, både hvad mængde og kvalitet angår.

Man vil gerne ved at citere røster fra kommunistpartiet i vestlige lande give befolkningen i Østtyskland indtryk af, at vanskelighederne med arbejderne i Polen alene skal tilskrives landets ledelse. Især meddelelser i radioen har ikke fulgt tilbøjelighederne fra Moskva til at gøre antisociale og såkaldte »anarkistiske elementer« ansvarlige for strejkerne, men peger på den politiske ledelses fejlagtige planlægning.

Fejl mod kirken

I den østtyske befolkning er der stor beundring for polakkerne, især på grund af deres disciplin, udholdenhed og arbejderklassens solidaritet. Dette glæder især strejkelederen Lech Walesa fra Gdansk, som man kender fra fjernsynet. Man har også med opmærksomhed konstateret kirkens holdning under konflikten. I Østtyskland ville den overhovedet ingen rolle spille i en lignende situation.

Samtaler med ledende folk i Østtyskland viser, hvor foruroligende »begivenheden« i Polen har været. Således beretter man i kirkelige kredse i Østtyskland om samtaler mellem præster og SED-funktionærer (SED er det socialistiske enhedsparti i Østtyskland, red.) hvor det ganske åbent siges, at i Polen har man åbenbart begået fejl i forhold til kirken og gjort for få indrømmelser og peger så på det »gode klima« i forholdet mellem stat og kirke i Østtyskland.

Forståelse

Det er i hvert fald en kendsgerning, at for tiden har præster i Østtyskland næsten ingen vanskeligheder med myndighederne; de møder snarere forståelse og kan opnå kompromiser. Helt anderledes behandles kristne lægfolk: ved de ringeste overtrædelser af den socialistiske orden bliver de arresteret, forhørt og straffet strengt. En katolsk præst beskriver detsåledes: Vi kan for tiden tillade os næsten hvad som helst, men katolikkerne i vore menigheder må ved den mindste anledning regne med vanskeligheder på arbejdspladsen. Faktisk interesserer man sig i SED-ledelsen meget for at have en fornuftig omgang med kirken, som man i værste fald — ligesom i Polen — forventer vil udvise mådehold og mane til fornuft.

I befolkningen er skuffelsen stor over, at mødet mellem Schmidt og Ho-

necker er blevet udsat. Man havde ventet, at det i det mindste ville føre til, at aldersgrænsen for at opnå tilladelse til at rejse til Vesttyskland var blevet sænket. Alt i alt håber østtyskerne på, at samtalerne vil blive genoptaget efter forbundsvalget i Vesttyskland i oktober, og at kontakterne mellem de to stater vil blive forstærkede og også gå videre end til at dreje sig om rejsemuligheder. Man vil gerne redde det tysk-tyske forhold fra at blive berørt af den forværrede internationale situation, der er opstået efter Sovjets indmarch i Afghanistan, for man har hårdt brug for de økonomiske forbindelser. Østtyskland satser på udveksling af teknologi og køb af industrielle anlæg. At plan økonomien og arbejderens manglende motivation står i vejen herfor; lades ude af betragtning, skønt netop disse kendsgerninger kan skabe en farlig krise for ledelsen.

Polske gæstearbejdere

Håbet om, at de polske begivenheder skal gentage sig i Østtyskland, er meget ringe. Ingen vover, selv blandt landsmænd, at »tænke højt«, hvad de polske arbejdere frimodigt siger. Man har dog allerede den »polske fare« i huset. Der er titusinder af polske gæstearbejdere i Østtyskland. I Østersøhavene er der flere hundreder, der meldte sig syge i solidaritet med kollegerne i Polen. De angav at være blevet smittet af virus.

Invitation til Osnabrück under pavebesøget

I anledning af pavens besøg i Osnabrück søndag den 16. november har biskop Wittler, Osnabrück inviteret biskoppen og de danske katolikker til at deltage i pavens gudstjeneste om morgenen på terrænet ved Gartlage-hallen. Gudstjenestens tema bliver »Diaspora«.

Det fremgår af indbydelsen, at der vil blive sørget for privat indkvartering.

»katolsk orientering« vil gerne undersøge behovet

og muligheden for at arrangere en fællesrejse til Osnabrück. Henrejsen kunne finde sted fredag den 14. november og hjemrejsen om eftermiddagen den 16. november. Prisen vil blive ca. 400 kr. afhængig af deltagerantallet.

Eventuelt interesserede i en sådan grupperejse, som sandsynligvis foretages med bus, bedes skriftligt indsende oplysning om navn, adresse samt evt. telefonnr. til »katolsk orien-

tering«, mrk. »Osnabrück«, Bredgade 69 a, 1260 København K. Sidste frist for vor modtagelse er fredag den 17. oktober. Udførlige oplysninger med bindende tilmeldingsblanket vil blive fremsendt hurtigst muligt. Vi kan desværre ikke modtage telefoniske henvendelser. For katolikkerne øst for Storebælt undersøges muligheden af bus fra Jylland.

ks

DKKF indkalder til ekstraordinær generalforsamling

Vil den 22. november diskutere, hvordan forbundet kan komme videre

Danmarks Katolske Kvinde Forbund (DKKF) afholder ekstraordinær generalforsamling i København den 22. november. Den indkaldes, fordi vi må gennemtænke og diskutere, hvordan forbundet kan komme videre, og hvordan vi skal anvende vore åndelige og økonomiske ressourcer. Skal vi satse på almen velgørelse eller sigte på specielle kvindeproblemer?

Det er ukristent at tro, at Gud har standset historien og udviklingen. Under dette motto kunne vi tænke os at lægge nogle forslag på bordet. Således kunne vi forestille os, at en række forskellige grupper gik i gang med at arbejde med kvindestudier: moralske, etiske og politiske problemer: moder Teresa og det, hun står for: de liturgiske tekster (hvorfor oversættes Paulus altid ved »Brødre!«, når han henvender sig til os?): Jomfru Maria i den moderne kvindeverden: hvordan kan vi, som katolske kvinder, tilføre kirken nyt liv?

Kom og hjælp os

Således er der meget, som vi katolske kvinder har brug for at tage op til overvejelse. Derfor opfordrer vi på det kraftigste alle kvinder til at møde op på generalforsamlingen, — også jer, der ikke plejer at komme! Kom og hjælp os med at sætte nye tanker i

gang, så vi kan være med til at skrive historie i stedet for at lade den gå i stå.

Nogle unge

Vi ved, at både de forrige og den nuværende bestyrelse har udført et stort arbejde, som de fortjener stor tak for. Men måske skulle vi vinde nogle unge, som ville gå ind i bestyrelsen med nyt mod og nye idéer om både kvinde-spørgsmålene og forbundets struktur?

Efter at have mødt katolske kvinder fra mange lande under kvindekonfe-

rencen i sommer, har vi fornemmet lidt af det store arbejde, der rundt omkring bliver gjort for at fremme kvindens stilling i kirken. Derfor føler vi, at også vi — som kvinder i et på mange måder privilegeret land — må kunne gøre et arbejde til gavn for både kvinderne og kirken. Så hvorfor ikke slutte os sammen og i fællesskab være med til at få noget nyt i gang?

Vel mødt den 22. november!

Eva Nordentoft
Simone Pedersen

HKD starter ny spejdergruppe i Tåstrup

Den 12. oktober starter HKD en ny spejdergruppe i Sct. Pauls kirke i Tåstrup. Det er en ulveflok for piger og drenge i alderen 7-11 år, under mottoet »Det er sjovt at være spejder«.

Vi starter søndag den 12. oktober efter familiemesen kl. 10.00 hvor II Absalon trop vil vise alle børn og forældre hvad man kan lave som spejder. Der bliver lejlighed til at bage snobrød over bål og mange andre spændende ting, så alle børn i Tåstrup inviteres til denne festlige dag.

Floklederen for Sct. Pauls Flok er Margrethe Stelsberg, Lønbjergparken 45, Vindinge, 4000 Roskilde, telf. (03) 37 37 58. Der holdes flokmøde hver onsdag fra kl. 18.15-19.30 første gang den 15.10.80.

Hertug Knuds Division har nu med denne nye spejderflok spejdere over hele storkøbenhavn: Nørrebro, Vesterbro, Østerbro, Amager, Lyngby, Tåstrup og Roskilde. Vores medlemstal er nu oppe på ca. 370 medlemmer.

Bent Stelsberg

Et kristent hjem

Den 26. september begyndte i Vatikanet den femte verdens-bispeynode, som skal vare en måned. Emnet »Den kristne families opgave i vor tid« har været forberedt i et par år. Så sent som i 1977 erklærede pave Paul VI at tiden ikke var moden til en bred, åben debat om dette emne. Han havde reaktionerne for og især imod hyrdetrevet »Humanae Vitae« som sit pontifikats pinligste trauma. Han vidste, at utallige kristne forældre gennem denne skrivelse var bragt i stor samvittighedsnød, og at mange alligevel fulgte deres samvittighed fremfor det pavelige forbud mod al kunstig, d.v.s. teknisk og kemisk prævention.

Mens man venter på, at tiden skal blive moden, kan det hænde, at tiden forpasses. Pave Johannes Paul II har ikke været bange for, at drøfte familieproblemerne nu.

Der har været en del dønninger omkring det første forberedelsespapir, som hed »Lineamenta«, og som åbenbart er blevet forkastet af langt flere nationale bispekonferencer end vi officielt har fået at vide. I hvert fald er det faldet under bordet og erstattet af et sæt arbejdsdokumenter (»Instrumentum laboris«) der — i modsætning til det første papir — har et afsnit om ægteskabets og familielivets problemer.

Det latinske ord »familia« betyder i synodens kontekst ikke familien i bredere forstand, med onkler og tanter og fætre og kusiner, som jo er den gængse italienske betydning af »la famiglia«, men den tæt sammenknyttede kerne, som vi med et godt dansk ord kalder et hjem.

Hver gang paven i den senere tid har talt om familiens kald og opgave og rettigheder og spiritualitet, har han faktisk talt om livet i hjemmet, om forældres liv med deres børn, om kærlighed som frugtbar kærlighed. Et ægtepar er ingen familie, først gennem deres børn bliver deres ægteskab et hjem. Hjemmets suveræne rettigheder i samfundet, og hvert politiske samfunds elementære pligt til at beskytte og respektere hjemmets rettigheder har utallige gange været hovedemnet i pavens taler. Men mange kristne føler, at et nej til abort og et nej til alternativet prævention kun levner urealistiske alternativer, der gør idealløsninger til eneste norm.

For første gang i bispeynodens korte historie deltager en stor gruppe lægfolk, internationalt anerkendte eksperter. Blandt de 16 ægtepar genkender vi den indiske læge Maria Mascarenhas, som vor medarbejder Ruth Plum havde en samtale med under FN's kvindekonference i København (»k.o.« nr. 13).

Det er næsten utænkeligt, at bispeynoden, der vitterligt har afvist det første arbejdsoplæg som værende urealistisk og derfor ubrugeligt, skulle snakke udenom det ægteskabelige samlivs vanskeligste problemer. Eksperterne har taleret. Deres bidrag må medvirke til, at synoden besvarer de spørgsmål, kristne ægtefolk stiller, og besvarer dem »så de skaber mod og håb«, som den nordiske ønskeseddel til synoden siger det så modigt.

Willem Wuyts

Lyset kæmper ikke - det lyser

I »katolsk orientering« 12, af 13. august i år skriver Helge Pehrson: »Derfor må der stadig kæmpes mod tidsånden ----«.

Jeg mener ikke, vi skal kæmpe mod nogen eller noget. For vi styrker det, vi bekæmper.

H.P. er selv inde på tanken om et lys. Lyset kæmper ikke. Det lyser. Har man nogensinde hørt om et menneske, der måtte skovle mørket ud af et rum for at skaffe plads til lyset? Man tænder et lys, og mørket er væk.

Anvendt på »tidsånden«: støder man på noget negativt — ti det ihjel og sæt det tilsvarende positive i stedet. Læser eller hører man, til eksempel, en anbefaling af abort — skriv eller tal, for samme gruppe mennesker, om livets ukrænkelighed, glæden ved at få børn etc. Bliver man kaldt dum — vær klog. Siges man at være sur — vær sød. Man kunne blive ved.

H.P. skriver: »Det vil ødelægge menneskenes tro at indføre kvindelige præ-

ster«. Dette synes helt forkert. Hvorfor dog det? Kunne det forklares nærmere?

Måske mener H.P. som så mange andre, at »tro« er lig med at acceptere en bekendelse, en lære. Det er baggrunden for sådanne udtryk som »de troende«, »han er faldet fra troen« etc. Hvor mange af »de troende« har »troen«? Den tro, Jesus taler om?

Han siger: »Havde du blot tro som et sennepskorn, kunne du sige til det bjerg: rejs dig og kast dig i havet. Og jeg siger dig — det skulle ske«. Han siger også: »De, der troer, skal frelses. De der ikke troer, skal fortæbes«. Og for at man ikke skal være i tvivl om, hvad man forstår ved »tro«, tilføjer han: »Og det er de tegn, som skal følge dem, der troer: I mit navn skal de uddrive onde ånder. De skal tale med nye tunger. De skal lægge hænderne på de syge, og de skal blive helbredt. De skal træde på slanger. Og drikker de en dødbri-

gende gift, skal det ikke skade dem«.

Jeg var engang ved at blive lynchet af nogle bekendte, da jeg sagde, at disse ting skulle man altså kunne, hvis man ville frelses. »Mener du virkelig, at Jesus ville forlange dette, når der er så få mennesker, der kan det?« — Jeg svarede: »Beklager. Men det siger han altså. Og hvis vi ikke kan det, er det på tide at lære det«. De sagde: »Hvordan? Det tales og prædiktes der sjældent om«.

Først nu svarer jeg dem: Jeg kender kun én måde at lære det på — bed om det. Og prøv. Der er nogen, der straks prøver at flytte et bjerg. Det mislykkes, og de opgiver. Hvorfor? Man giver ikke små børn i 1. klasse en Shakespearetekst eller en opgave i relativitetsteorien. Det er ABC eller 2+2=4. Senere kommer det andet. Hvis de har været flittige.

Med hensyn til at flytte bjerge o.lign: begynd med små ting, som ofte lykkes. Udvid dem. Lad være at

tabe modet, hvis det ikke lykkedes. Børn i skolen laver i begyndelsen mange læse- og regnefejl. Uden at blive smidt ud. Prøv igen. Bed og øv. Det er nødvendigt.

Og m.h.t. dem, der aldrig taler eller prædiker om disse ting: det er desværre rigtigt. Det er jo farlige sager. Meget lettere at tale om de kendte ting: latin eller modersmål, præsters og nonners korrekte eller ukorrekte påklædning o.lign.

Som en kendt præst engang sagde til mig i en lignende sammenhæng: »Jeg vil ikke forurolige folk!« Jeg sagde: »Det gjorde Jesus«. Han sagde: »Det er noget ganske andet!« Jeg tav. Men nu siger jeg: »Jesus sagde også: »Hvor jeg er, skal også min tjener være«.

Verden uden om os står i flammer. Vi ser for vore øjne alle de tegn på dommedagen, Jesus har givet os. Men — lad os ikke forurolige folk. Lad dem sove. Og lad os sove.

Som der står skrevet om menneskene på Noahs tid: »Folket åd og drak og legede — og ænsede intet, før vandene steg«.

Steen Ostenfeld-Rosenthal

Vi bør alle være missionærer

Søndag den 19. oktober afholdes kollekt for verdensmissionen

Indenfor den moderne missionsteologi findes der en opfattelse, som tager højde for de mange ikke-kristne i verden, ved at påstå, at den almindelige vej til frelse ikke er betinget af kendskab til og tro på Kristus. Den fastholder, at det er den ualmindelige eller privilegerede vej til frelse, der går gennem Kristus, der indebærer kendskab til hans lære og tro på ham. De ser det altså som et privilegium at være kristen.

Ilde berørt og flove

Uden at gå nærmere ind på denne spekulative påstand, må man dog fastslå, at enhver kristen burde anse det som livets største gode, ja, et virkeligt privilegium at kende Kristus og tilhøre hans discipelskare. Kristenlivet indebærer en personlig livsglæde og burde også hjælpe den enkelte kristne til en dyb forståelse af fællesskabet med andre. Som kristne burde vi blive ilde berørt og flove ved tanken om de talløse

skarer, der næsten ingen mulighed har, for at lære Kristus at kende. Vi bør føle os ilde berørt ved tanken om de andre, fordi vi selv har den største skyld i, at det kristne budskab bliver givet videre i så ringe udstrækning og på så kraftløs en måde. Den hellige Franz Xavier's beklagelse: »Mange bliver ikke kristne, fordi der er så få, som vil gøre dem til kristne!« klæber stadig til vor samvittighed.

Det andet Vatikanconcil's dekret om Kirkens Missionsvirksomhed understreger, at kirken i sin natur er missionerende. Det er kirken pålagt at udbrede det privilegium, som er de kristnes arv. Hvert kristent land, hver eneste menighed, hver enkelt kristen er i kraft af Jesu missionsbefaling kaldet til at være missionær. Kirkens missionsvirksomhed har undergået en udvikling, som påpeges i dekretet. Den tidligere holdning blandt mange missionærer, som gik ud på, at hednin-

ger ikke kunne frelses uden vanddåben, resulterede ofte i en overdivelse af dåbens ubetingede nødvendighed på bekostning af helheden i Kristi lære.

Hjemmefronten og missionsmarken

Missionsdekretet fremhæver menneskeværdigheden, som en værdi, der altid må tages med i betragtning, hvor der arbejdes med mennesker og da ikke mindst i al missionsvirksomhed. Det er vor opgave overfor hedninger, at de får lejlighed til at lære at leve i den kærlighed, som evangeliet tilbyder. Kirken som missionær må derfor udøve sin gerning som en tjener, der tager sigte på hele mennesket, både i dets åndelige og legemlige behov, således at de to smelter sammen til en helhed.

I sit budskab til Verdensmissions-Søndagen kommer Pave Johannes Paul ind på det nødvendige samspil mellem hjemmefrontens missionærer og forkynderne ude i missions-

markerne. Økonomisk hjælp er en nødvendighed for en missionsvirksomheds effektivitet og udøvelse: men paven opfordrer også alle kristne til bøn for missionærer og deres anstrengelser for evangeliets udbredelse. Samarbejdet mellem de troende hjemme i de etablerede menigheder og missionærer i marken er helt nødvendigt såvel på det materielle som på det åndelige plan.

Vor solidaritet

Med hensyn til vore hjemlige arrangementer her i Danmark i anledning af Verdensmissions-Søndagen den 19. oktober, må vi understrege det nødvendige og vor solidaritet med missionærer i missionsmarkerne både gennem kollekten, der optages til hjælp for kirkens missionsvirksomhed, og den ständige forbøn for missionerne, som er betingelsen for flere menneskers delagtiggørelse i de kristnes privilegium.

Urban Figge, O.M.I.

Den, som har øren han høre

Hvorfor skal der nu om søndagen være så mange (3) læsninger? Er bibellæsningerne ikke blot en forberedelse på messens vigtigste del: eukaristien? Kan man ikke stadigvæk opfylde sin søndagspligt ved at komme i kirke efter prædiken, lige før offeret? Disse og andre spørgsmål hører man undertiden, når den »nye liturgi« kommer på tale.

Af Henri Kerkhofs

Som bekendt efterfølges messens indledning af Ordets liturgi eller Ordets tjeneste. På trods af gamle vaner eller uvaner lærer selve evangeliet os, at der er en nær sammenhæng mellem Ordets mysterium og Eukaristiens mysterium. Den gamle opfattelse, at Ordets tjeneste kun skulle være en forberedelse til »den egentlige« messe, og at man godt må være fraværende under denne del af messen, er derfor en misforståelse.

Beretningen om bespisningsunderet hos Matæus, Markus og Lukas indeholder mange henvisninger til den sidste nadver. Markus indleder sin beretning på følgende måde: »Da Jesus nu gik i land, så han en stor folkeskare, og han ynkedes inderligt over dem: thi de var »som får, der ingen hyrde har« — Det betyder ikke kun, at de ingen ledelse havde, men også at de manglede føde. Det er jo en hyrdes opgave, at føre fårene til gode græsgange.

Jesu medlidenhed med folkeskaren fører til, at han vil skaffe dem brød. Dog ikke med det samme, for teksten siger: »Og han begyndte at lære dem mange ting« Mark. 6,34. Jesus er menneskenes frelser. Han frelser os ved sin død på korset, ved sin opstandelse, ved sit påskemysterium, han gør os delagtige i frelsen gennem sakramenterne. Men først frelser han os ved sit ord, hvis vi modtager det i tro. Jesus afslutter nemlig tit sine taler med ordene: »Den, som har øren, han høre!« For at gøre undergermin-

ger, der ligesom sakramenterne er »tegn«, kræver han frem for alt troen. Troen er i virkeligheden det grundlag, som frelsen forudsætter.

De ord, som jeg har talt til jer, er ånd og liv.

Dog er det ikke tilstrækkeligt at betragte Ordets tjeneste blot som en nødvendig forberedelse til den eukaristiske liturgi. Det er ikke en slags katekismusundervisning, der går forud for den egentlige messe. Selv om der i dag næppe findes messer uden en ordets tjeneste, findes der dog mange former for Ordets tjeneste, uden at de er indledning til en eukaristisk fejring. Det 2. Vatikanerkoncil anbefaler i liturgikonstitutionen Ordets tjenester som selvstændige fejring.

»Jeg er livets brød« sagde Jesus Jo 6,48. Dette livets brød, som er kommet ned fra himmelen, er Jesu person, men også hans Ord, hans budskab. Ordet og eukaristien står ikke i et modsætningsforhold, tværtimod de supplerer hinanden. Organisk forenede fører de til Livet.

Bibelens skatkamre skal åbnes

For at fremme kærligheden til bibelen indførte det 2. Vatikanerkoncil i liturgien en rigere og mere afvekslende læsning af bibelen. I løbet af et bestemt antal år skal bibelens væsentlige dele være læst op. Det førte til indførelsen af et »lektionarium«, d.v.s. en bog, som indeholder liturgiernes bibellæsninger.

Hver dag i det liturgiske år har sine egne bibellæsninger, som for de 34 almindelige søndages og ugedagens vedkommende danner en næsten fortløbende række. De vigtigste liturgiske højtider (advent, juletiden, fastetiden og påsketiden) har derimod fået tekster, der belyser det mysterium, man fejrer. Det samme gælder for de store fester. Søndagens læsninger blev spredt over en periode på 3 år. Takket være disse ændringer bliver bibelen næsten i sin helhed læst op under Ordets liturgi.

Mange katolikker kender ikke så forfærdelig meget til det gamle testamente. Det nye lektionarium giver dem nu mulighed for at stifte bekendtskab med det. Eller skal man tro, at man ikke længere har brug for det gamle testamente, fordi man har det nye testamente? Nej, — det ville være en fejltagelse. Jesus har sagt: »Tro ikke, at jeg er kommen for at nedbryde loven eller profeterne: jeg er ikke kommen for at nedbryde, men for at fuldkomme« Mat.5,17. Hvordan skulle man kunne forstå den nye lov, hvis man ikke ved hvad den forudsætter! Ens kendskab til det nye testamente er meget overfladisk, hvis man ikke kender noget til betydningen af ordene: festmåltid, manna, får, hyrde, vingård, påske, vand o.s.v. i det gamle testamente.

Mellem det gamle og det nye testamente er der sammenhæng. Gud har jo ikke haft to planer, hvoraf den ene blot skulle være en skitse, som han på et se-

ner tidspunkt skulle have lagt til side. Der eksisterer kun én guddommelig plan, der begynder med skabelsen og som med Kristus fortsætter indtil tidernes ende.

Når vi er sammen til messen, lytter vi til Guds Ord, så vi bliver i stand til at forstå Guds plan med verden og med os. Guds plan træder særlig tydeligt frem i historien om Guds folk. Derfor læser vi i hver messe tekster fra det gamle testamente.

Påskebudskabet

I går som i dag er Guds budskab til menneskene den gode nyhed: Kristi evangelium. Det væsentlige i dette budskab finder vi i den ene sætning, som Paulus skrev til menigheden i Korint: »Kristus døde for vore synder, efter skrifterne, han blev begravet og er opstået på den tredje dag, efter skrifterne, han blev set af Kefas, derefter af de tolv« 1. Kor.15,3-4. Sådan lyder påskebudskabet. Historien om Guds pagt med menneskene bliver afsluttet og fuldendt i Jesu påske. Dette budskab forkynder vi, denne påske fejrer vi, hver gang vi kommer sammen for at fejre eukaristien.

Et aktuelt Ord

Jesu opstandelse hører ikke fortiden til. Den angår os og samler os. Gud forventer altid et svar på hans Ord, også fra os. Kirken kan og må ikke lade være med at forkynde det glade budskab, om man så vil høre det eller ej.

Prædikens opgave er, at lade Guds Ord lyse over

vor egen aktuelle situation. Prædiken (eller homilien) skal ikke være en bibeltid, men en opfordring til at lade det hørte Guds Ord blive til et stykke håndgribeligt kristenliv.

Trosbekendelse

Først i det 11. århundrede fik trosbekendelsen en plads i den romerske messeliturgi. Hvorfor skete det på så sent et tidspunkt? Fordi trosbekendelsen egentlig hører hjemme i dåbsliturgien. Ydermere er selve messen en trosbekendelse: »Thi så ofte som I spiser dette brød og drikker kalken, forkynder I Herrens død, indtil han kommer« 1.Kor.11,26. Trosbekendelsen i messen om søndagen er forsamlings fælles svar på evangeliet. Derfor er den ikke blot en opremsning af trosartiklerne. Den er derimod vort ja-ord til frelseshistorien, der begynder med skabelsen, fortsætter med menneskevordelsen, Helligåndens komme, Kirkens og sakramenternes mysterier, og slutter med vort mål: det evige liv.

Forbønner

Hvert menneskeligt svar — selvom det er forbøn kan kun være en frugt af de forventninger, som Guds Ord har vakt i os: »thi hvad vi rettelig bør bede om, forstår vi ikke, men Ånden selv går i forbøn for os med udsigelige sukke« Rom.8,26. Derfor følger forbønnerne eller »de universelle bønner« efter at forsamlingen har lyttet til Guds Ord og prædikenen. De kaldes »universelle bønner« fordi de angår mere end vore person-

lige og måske lidt kortsynede anliggender. De bliver delt op i fire kategorier: 1. Forbøn for den universelle Kirkes anliggender (paven, biskopper, præster, diakoner, missionsvirksomheden, enheden, kald, det kirkelige liv).

2. forbøn for vor verden (staten, freden, høsten, sygdom og lidelse, de økonomiske og sociale problemer)

3. forbøn for bestemte grupper i Kirken eller i verden (de syge, de rejsende, flygtningene, de fængslede, de døende)

4. forbøn for menigheds egne anliggender (dåbskandidater, de nydøbte, firmander, familierne o.s.v.)

Til overvejelse:

Ordets tjeneste har en vigtig plads i messen. Den hjælper os til at kende Guds veje og til at gå dem. Før vi deler livets Brød deler vi Livets ord med hinanden.

1. Guds Ord henvender sig til vor tro og til vor frihed. Hvordan oplever vi Ordets tjeneste i messen om søndagen?

2. Er det meningsfuldt at erstatte bibellæsningerne med andre tekster?

3. Hvad kan vi selv gøre for at få mest muligt ud af Ordets tjeneste?

Henri Kerkhofs.

Når vi er sammen til messen, lytter vi til Guds Ord, så vi bliver i stand til at forstå Guds plan med verden og med os. Guds plan træder særlig tydeligt frem i historien om Guds folk. Derfor læser vi i hver messe tekster fra Det gamle Testamente.

Ny pavelig afvisning af kunstig prævention

Familien er kærlighedens og frugtbarhedens højborg

Velletri (KIPA) — Pave Johannes Paul II har for nyligt under en prædiken mindet katolikkerne om, at det ikke er dem tilladt at benytte prævention. Hans forgænger pave Paul VI forbød allerede i 1963 katolske kvinder at benytte »pillen«.

Civilisationen uværdigt

Knap tre uger før den romerske bispesynode skulle mødes, for at repræsentanter for verdens katolske biskopper kunne drøfte den kristne families opgaver i vor tid, fordømte paven børnefjendtlighed. Under en messe i Velletri, en lille by i Albanerbjergene nær den pavelige sommerresidens, betonedes paven i sin prædiken: »Familien er kærlighedens og frugtbarhedens højborg, der avler kærligheden liv: ingen af disse to realiteter er ægte, når de ikke er sammenknyttede«.

I vore dage vil man »indskrænke menneskelivets frugtbarhed med midler, som må betegnes som utiladelige ud fra den menneskelige og den kristne etik« fortsatte paven. » I

stedet for at forøge mængden af brød på menneskeheden, hvad der er muligt takket være de moderne produktionsmidler, vil nogle med forholdsregler, der er forargelige, indskrænke antallet af bordfæller«. Dette sagde pave Paul VI allerede i sit julebudskab i 1963. Siden da har situationen yderligere forværret sig, og det er »civilisationen uværdigt«. Paven gav i denne sammenhæng udtryk for sin »bekymring« over, at mange unge i dag forlader deres forældre og »styrter sig ud i forbitrelse og fortvivlelse«.

Menneskets arbejde skal opvurderes

Til sin formaning om, at man bør beskytte familien og livet, knyttede paven også et krav om, at det menneskelige arbejde bliver opvurderet, og at arbejdernes pligter står i det rette forhold til deres rettigheder. »Ud fra et kristent synspunkt er det ikke tilladt at en menneskelig person tvinges til at være slave af et andet menneske eller et system, og gøres til kun et produktionsmiddel.

Ved sit besøg i Velletri fejrede paven en messe med de troende uden for den lille bys domkirke. Efter messen mødtes paven i Velletris banegård med jernbanefunktionærer. Pave Johannes Paul II er den første pave, der har besøgt Velletri, siden pave Pius IX for 117 år siden indviede banegården i byen.

Ægtepar i nationaldragt bringer høstgaver til paven i Velletri.

»Familiens grundlag er truet«

Pessimistisk tone i det forberedende arbejdsdokument til bispesynoden, der drøfter den kristne familie

Catholic Herald bringer i en forsideartikel for nyligt detaljer fra et internt dokument, der er sendt bl.a. til kardinal Hume af Westminster og ærkebiskop Worlock af Liverpool.

Dokumentet, der er på 118 sider, skal hjælpe de delegerede fra verdens bispekonferencer med at forberede sig til synoden. Selv om dokumentet ikke er offentliggjort, er det lykkedes Catholic Herald at få

fat i en engelsk oversættelse af det latinske dokument.

I dokumentet gentages kirkens traditionelle lære om ægteskab, skilsmisse, abort, antikonception, seksualitet og børneopdragelse. Skønt dokumentet angiveligt skal stimulere de delegerede biskoppers overvejelser, siges det dog: »Dette dokument er ikke en slags skema, der skal kompletteres, inden det bliver synodens slutdokument. Det er ikke hensigten, at biskopperne under synoden skal tage beslutninger i forbindelse med det og komme med tilføjelser til det«.

Arbejdsrapporten er skrevet ud fra tekster, der er indsendt fra kompetente forsamlinger i de østlige riter, af de forskellige bispekonferencer, af den romerske kuries kongregationer og af ordensoverhoveder.

Dokumentet kæder familie- og sociale problemer sammen. »Både materialismen og kommunismen får mennesker til at stille større og større krav og skaber derved større og større frustration, når kravene alligevel ikke kan tilfredsstilles«.

Forvirrende seksualnormer

Hvad angår de nuværende seksualnormer, siger dokumentet: »Et resultat af den nuværende forvirring på det seksuelle område er, at man skiller seksualakten fra ægtefællernes kærlighed og fra dens rette plads i ægteskabet«.

»Homoseksualitet og uægteskabeligt eller førægteskabeligt samliv er forsøg på at reducere seksuallivet til kun at være selvtilfredsstillelse«, hedder det videre.

Borgerlige love kritiseres

Dokumentet kritiserer også den borgerlige lovgivning, der ofte er »påvirket af sociale forhold, der ikke er egnede til at støtte familielivet«.

»Ikke alle forbindelser, der indgås uden for ægteskabet er udtryk for en direkte afvisning af ægteskabets gode sider«, siges det. De mennesker, der går ind for prøveægteskaber, »bør belæres og gradvis hjælpes til helt at opfylde Herrens og kirkens love«.

Hvad fødselskontrol angår, kritiserer dokumentet visse regeringers programmer, der vil få forældre til at begrænse antallet af børn i familien ved »tvungen brug af anticonception, sterilisering og abort. Dokumentet gentager kirkens lære om at kunstige metoder til prævention er moralsk uantagelige.

Dokumentet gentager, at det sakramentale ægteskab er uopløseligt, og beklager det voksende antal af skilsmisser. Det siger: »Statistiske undersøgelser, der er udført af FN, viser, at mens skilsmissernes antal begynder at tiltage fra 1957, tog stigningen i antallet af skilsmisser voldsomt til efter 1975«. »Skilsmisse er utvivlsomt skadeligt for børnene, for

selv om det ved lov er tilladt at lade et ægteskab ende med skilsmisse, kan en lov hverken formindske eller opløse det nødvendige bånd mellem forældre og børn«, tilføjes det.

Om abort siger dokumentet, at ifølge katolsk lære »findes der ingen moralske grunde, der nogen sinde vil kunne tillade, at et fosters liv udslettes, når først liv er undfanget«. Det påpeges, at i det sidste tiår har 33 af den frie verdens nationer opgivet deres hidtidige strenge love, der forbød abort. 40 pct. af alle verdens mennesker bor i byer, hvor man kan opnå abort på forlangende.

Seksualitet i ægteskabet

Hvad angår seksualitet i ægteskabet, taler paven og dokumentet om »legemets betydning for ægteskabet«, som det kommer til udtryk gennem den ægteskabelige forening. »Seksualitet betragtes som en gave fra Gud, og som Helligåndens frugt, hvorved det intime forhold og det ægteskabelige samliv udtrykkes af ægtefælleme«.

Familierne formaner om, »at livets formål ikke kun kan være at opnå materielle goder«. »Begærlighed efter at opnå flere og flere forbrugsgoder fører til, at man søger at pleje sine egne interesser, hvad der skader familiens enhed«.

»Det ville være gavnligt, hvis man opstillede og proklamerede en slags charter om familierettigheder«, siges det i dokumentet.

16 katolske læge-ægtepar deltager - som tilhørere - i bispesynoden om familien

Washington (NC) — Den canadiske læge, Claude Lanctot og hans amerikanskfødte kone Anne deltager efter indbydelse fra pave Johannes Paul II som tilhørere ved bispesynodens 5. generalforsamling, der finder sted for tiden i Rom.

Dr. Lanctot er administrerende direktør for det i Washington hjemmehørende »Forbund til fremme af Familielivet« og desuden lektor ved George Towns Universitets medicinske fakultet. Han har tidligere ledet afdelingen for socialmedicin ved Sherbrookes Universitet i Quebec.

Anne Lanctot er sygeplejerske og aktiv deltager i den kristne karismatiske fornyelse.

Claude og Anne Lanctot siger, at indbydelsen kom som en stor overraskelse. De glæder sig til som ægtepar at få den store oplevelse at deltage i synoden sammen med biskopperne under pavens ledelse.

Lige siden synodens tema blev kendt, har de spekuleret over, om katolikker og kristne vil være i stand til at besvare kaldet til større indsats for en værdi-orienteret familiepøllitik. De er spændte på, hvordan synoden vil betragte de kolossalt store problemer med fattigdom og retfærdighed, ligesom de alment kulturelle problemer med kvindens stilling, ægteskabet og familieskikke, arbejdsløshed og analfabetismens forskellige mønstre i by og

på land: altsammen problemer, der er af afgørende betydning for familieliv og ægteskab.

Billings' metode

Rom (KIPA) — Det australske lægeægtepar Billings, der har opdaget en efter dem opkaldt metode til naturlig fødselsregulering, er indbudt til at deltage i bispesynoden, der afholdes i Rom.

Billings' metode beror på, at kvinden ved selv at undersøge sit vaginalsekret kan konstatere, om hun befinder sig i en frugtbar eller steril periode. Denne metode er accepteret af det kirkelige læreemede.

Som meddelt i »k.o.« nr. 13 forberedte 70 katolikker fra hele Norden sammen med den Nordiske Bispekonference en stillingtagen til den kristne families mest aktuelle problemer.

Biskop John Willem Gran, Oslo, som repræsenterer den Nordiske Bispekonference på verdenssynoden i Rom, har nedfældet seminarets vigtigste ønsker.

12 vigtige anbefalinger

En positiv kirkelig bekendtgørelse, der skaber mod og håb i stedet for kun at give udtryk for negative holdninger

1. I løbet af forlovelseseperioden bør der fra kirkens side så vidt muligt gives et righoldigt tilbud om ægteskabsundervisning: ægteskabets teologi, forudsætninger, rettigheder (den katolske partners pligter i et »blandet ægteskab«), kirkens lære med hensyn til familieplanlægning, svangerskabsafbrydelse osv.

De forlovede bør kraftigt opfordres til at deltage deri.

(Vi taler her ikke om den minimumsundervisning, som parterne er forpligtede til at modtage).

2. Der bør gives ægteparrene (især de yngre) et lignende tilbud, så de

bedre kan magte deres egne problemer for derved muligvis at forebygge de mange skilsmisser, der i dag også forekommer blandt katolikker.

3. Kirkens absolutte afvisning af svangerskabsafbrydelse bør ikke blot fremsføres offentligt (presse osv.), men også — og måske frem for alt — i den snævrere kreds, blandt venner og bekendte. Det er i denne forbindelse vigtigt, at man altid benytter argumenter, som ikke-troende mennesker kan forstå og acceptere.

3. Familieplanlægning er principielt noget positivt.

Naturmetoderne, der nu

må betragtes som meget sikre, bør anbefales.

Bortset fra disse naturlige metoder bør de andre ikke-abortfremkaldende metoder på ny vurderes med hensyn til deres moralske værdi.

Forskningen af naturmetoderne bør fortsættes ihærdigt.

5. Konfessionsforskellige ægteskaber

Med hensyn til de såkaldte blandede ægteskaber, må man være meget opmærksom på, at katolikkerne — den katolske partner, hans eller hendes familie eller venner, men især præsterne — ikke på nogen måde må forsøge at lægge pres (direkte eller

indirekte) for at få den ikke-katolske partner til at konvertere.

6. Ikke-katolske ægtefæller bør få mulighed for at modtage den hellige kommunion under de sædvanlige betingelser, dvs. under forudsætning af en katolsk opfattelse af eukaristien (sml. Enhedssekretariatets instruktion af 1. juni 1972). De blandede ægteskaber bør ikke kun betragtes med negativt fortegn: de kan også indebære en fremragende økumenisk chance.

7. Grupper af ægtepar
Det vil ofte være muligt at danne grupper af ægtepar — måske især af yngre ægtepar — der mødes regelmæssigt (med eller uden deltagelse af en præst) for gensidigt at hjælpe og inspirere hinanden til at løse deres egne problemer.

8. Videregivelsen af troen til børnene

A. Børnene skal først og fremmest stimuleres til den kristne tro i deres eget hjem. Dette vil kun lykkes, hvis forældrene lever deres egen tro, for kun da bliver de kristne værdier synlige og forståelige.

B. I religionsundervisningen — især af lidt ældre børn — bør man forsøge at benytte livsværdier (snarere end trosværdier) som udgangspunkt (dvs. som grundlag) for derefter at gå over til de egentlige grundspørgsmål.

9. Gengifte — fraskilte

En ny pastoral holdning fra kirkens side (lægfolk, søstre, præster, biskopper) over for de fraskilte og de gengifte bør tilstræbes. Den personlige tragedie bør mindskes og ikke forøges fra de medkristnes side. Uden at give afkald på kirkens lære om det kristne ægteskabs livslange karakter, må det erkendes, at der trods alle forestillinger om det modsatte, eksisterer ægteskaber, der i bund og grund og for bestandigt er gået i opløsning, uden at man der-

for kan eller bør tale om personlig skyld! Spørgsmålet om under visse betingelser at give disse gengifte-fraskilte adgang til sakramenterne bør tages op af synoden.

10. Kontorer for ægteskabsrådgivning

Det bør undersøges, om der i nogle af de større nordiske bispedømmer ville være mulighed for at organisere et beskedent kontor for ægteskabsrådgivning, selv om det måske kun kan blive i form af et team. Dette team kunne bestå af tre til fem eksperter, der mødes et par gange om ugen for at behandle de problemer, der forelægges dem, måske hovedsageligt ved brevkontakt.

Når dette minimumsforetagende fungerer, kan man udbygge det, som det nu er muligt.

En særlig vigtig opgave for det rådgivende team

bør være at forebygge skilsmisser.

11. Der bør indrømmes lokalkirkerne (i praksis bispekonferencerne) en større relativ selvstændighed i sager vedrørende ægteskabs- og familiespørgsmål, for problemerne er meget forskellige (Sverige/Brasilien).

Områderne er f.eks. De blandede ægteskaber (adgang til kommunionen), de gengifte-fraskilte, præventionsmuligheder (for at undgå svangerskabsafbrydelse).

12. Mødets deltagere ønsker en positiv kirkelig bekendtgørelse, der skaber mod og håb i stedet for kun at give udtryk for negative holdninger over for noget.

Disse udtalelser bør holdes i et sprog, som almindelige mennesker kan forstå.

John W. Gran
Biskop af Oslo

Bilag: Problemet med børnenes religiøse opdragelse i de blandede ægteskaber

Inden for den nordiske bispekonferences område svinger antallet af blandede ægteskaber mellem 50 pct. og 95 pct. Det rent katolske ægteskab er mange steder en undtagelse.

På denne baggrund stiller vi det spørgsmål, om ikke den kirkelige lovgivning for blandede ægteskaber burde gennemtænkes på ny for enkelte punkters vedkommende.

I mange tilfælde er den ikke-katolske ægtefælle næsten ikke kirkeligt engageret og hurtigt parat til at underskrive betingelserne. Hvad børnenes religiøse opdragelse angår, kan man dog næppe forvente noget af et menneske, der er således indstillet. Trods de underskrevne betingelser får børnene ofte ingen kristen opdragelse.

Anderledes forholder det sig med en kirkeligt engageret ikke-katolsk ægtefælle. En sådan kan næppe underskrive betingelserne i overensstemmelse med sin samvittighed, og ofte opnår man det modsatte af det, der er hensigten, nemlig en stærk aversion over for den katolske kirke, helt bortset fra spørgsmålet om at respektere samvittighedsfriheden.

Et andet kendetegn for vor situation er, at mange katolikker bor meget langt fra deres kirke og heller ikke kan finde et katolsk miljø der, hvor de bor. I mange tilfælde rejser det spørgsmål sig, om en kristen opdragelse i virkeligheden ikke må foretrækkes frem for en opdragelse, der kun på papiret er katolsk, men i virkeligheden ikke er nogen kristen opdragelse.

Med andre ord: I et ægteskab med en kirkeligt ikke engageret, ikke-katolsk løser spørgsmålet om børnenes katolske opdragelse sig på papiret til at begynde med lettere end i et ægteskab med en ikke-katolsk, men aktiv kristen. Det må dog befrygtes, at et religiøst fællesskab mangler helt eller i vid udstrækning. Dette er imidlertid i alle tilfælde en alvorlig ulempe og fører på langt sigt til, at ægteskab og familie forarmes, ja, måske trues.

Den nordiske bispekonference beder derfor om afskaffelse af »impedimentum mixtae religionis« (sådan kaldes den bestemmelse, der forbyder indgåelse af blandede ægteskaber, red.).

Gerhard Schwenzer
Biskop af Mellem-Norge

Biskop Brandenburg og svenske katolikker i gruppearbejde om kirkens fremtid i Sverige. Foto: Kunze.

Tanker om et nyt ti-år

Svenske katolikker fra bispedømmets 30 menigheder for første gang samlet til et landsmøde

For første gang har svenske katolikker fra alle bispedømmets 30 menigheder holdt landsmøde, hvor man gjorde status over, hvor man står, og hvad man vil med fremtiden.

Landsmødet blev holdt på Marialund hos dominikanersøstrene fra den 13.-17. august, og initiativet blev taget af SUK, Sveriges Unge Katolikker, som stod for planlægning og forberedelse i samråd med bispedømmets ledelse og andre organer indenfor kirken. Deltagerantallet blev begrænset til 130,

hvoraf 10 pct. var præster og 10 pct. var søstre.

Enhed og mangfoldighed

Forberedelsesmaterialet indeholdt en almen henvisning til de kriser, som samfundet står i. Korte foredrag gav yderligere stof omkring familie og opdragelse, teknik og menneske og mennesket i verdenssamfundet. Indenfor disse almene rammer kunne diskussionerne i arbejdsgrupperne finde de væsentligste emner at fodybe sig i. Behovet for enhed og inte-

gration betonedes af alle, men det var for de fleste lige så selvfølgelig, at indvandreres fromhedstraditioner var en rigdom, som der må værnes om. Der fremkom konkrete forslag om tosprogede gudstjenester og forsvenskning af populære udenlandske salmer.

Der kom ingen modsætninger for dagen mellem lægfolk og præster. Det syntes heller ikke som om kvindens stilling i kirken og menigheden opfattedes som noget fremtrædende problem. Kønsfordelingen-

var ligelig blandt deltagerne, blandt gruppeledere og foredragsholdere.

For tiden uddannes et antal permanente diakoner i bispedømmet. I nogle grupper drøftede man spørgsmålet om kvinden og diakonatet.

Tyngdepunkter

Diskussionerne udspandt sig om to dominerende interesseområder. 1. Det katolske fællesskab, de nationale grupper, basisgrupper, katolsk identitet. 2. Samliv, familie, ægteskab, børn, ungdom og trosun-

dervisning. Ud over de eksisterende kommissioner i bispedømmet, den pædagogiske, den liturgiske og den økumeniske ønskede man også en kommission for indvandrere/etniske grupper og ægteskab/familie.

Ungdom og undervisning

Også katolsk praksis står overfor den udfordring, som ungdomskulturens samlivsmønster skaber. Det er et påtrængende problem, hvordan man skal behandle samboende unge i menighederne. Kritikken fra de unge gælder ikke først og fremmest det katolske ægteskabssyn, men mere hvad man opfatter som inkonsekvens og usikkerhed fra præsternes side: Sommetider en stiltiende accepteren, nogle gange disciplinære indgreb. En gennemtænkt ægteskabsundervisning tilpasset dagens konkrete forhold efterlystes.

I diskussionerne omkring disse spørgsmål var der hverken modsætninger mellem lægfolk og præster eller mellem generationerne. Man savnede yderligere meninger om disse emner, dvs., som ønsker,

at kirken kraftfuldt og strengt skal håndhæve den traditionelle ægteskabsetik, — og de, som kræver en radikal nytænkning af denne.

Trosundervisning

Diskussionerne om metoder for trosundervisning bør udvides og gå mere i dybden. Den såkaldte intensivundervisning af børn og unge og forældre ved weekend-møder har mange steder erstattet den traditionelle undervisning af alle børn én gang om ugen. Men der er endnu spørgsmål: lægmandskateketernes rolle, samarbejdet med forældre og deres ansvar og i det hele taget den pædagogiske models effektivitet samt mangelen på støtte i det sociale og kulturelle miljø.

Når børn og unge ikke længere kommer i kirken, føler mange forældre, at deres opdragelse er mislykket.

Mange efterlyste en større åbenhed overfor samfundsproblemer og et aktivt politisk engagement, men der var ingen, der gav udtryk for, at kirke og menighed skulle optræde i dagsaktuelle politiske spørgsmål. kk

Kursus i Sigtuna om trosundervisning for børn og unge

Nordisk Økumenisk Institut i Sigtuna har indbudt bl.a. den katolske kirke i de nordiske lande til en konference med temaet »Trosundervisning for børn og unge i kirkerne i Norden«. Konferencen vil finde sted den 14.-16. november i Sigtuna.

Man vil koncentrere sig om den fælles opgave at oplyse om kristen tro og kristent liv gennem kirkerne og skolerne.

Forudsætningerne i skole og samfund — og i verden — forandres stadig, ikke mindst for børn og unge, som udsættes for omvæltninger i familie- og boligforhold og i almindelighed lider under ensomhed og normløsheden. Hvordan møder vi i kirkerne udfordringen til at skabe kristne miljøer, som virker opdragende og lægende, ikke bare gennem ord og traditionel undervisning, men også som menighedsfællesskab? Ingen enkelt kirke kan siges at have løst eller overhovedet være på vej til at løse de

problemer, som her aktualiseres.

Det er vort håb, siges det i en skrivelse, at denne nordiske konference skal blive et forum for refleksion og inspiration gennem tankeudveksling og et samarbejde over grænserne, mellem lande og kirker og på tværs af institutioner.

Finde vej til trosformidling

Det handler om elementære ting for os alle: om at være kristen og finde sin identitet i dag, både som barn og voksen, om helt at forstå sin tradition og sin religiøse arv og føre den videre på rette måde, om at være lemmet på Kristi legeme og formidle, hvad troen indebærer, om at udvikle en personlig livsanskuelse og finde vej til trosformidling i ord og gerning.

Nærmere oplysning om konferencen kan fås ved henvendelse til Nordisk Økumenisk Institut, Box 68, 193 000 Sigtuna.

kk

Hvorfor bliver folk katolikker?

Amerikansk undersøgelse over konversion og frafald

Washington (NC) — I Washington afholdtes for nyligt årsmøde i Det katolske lægfolks nationale forening for Evangelisering. Her forelagdes en undersøgelse over, hvorfor mennesker konverterer til den katolske kirke, forlader den eller vender tilbage til den.

Undersøgelsen er foretaget af Dean Hoge, en sociolog fra Amerikas katolske Universitet. Han er blevet assisteret af antropologen p. Kennet McGuire, der hører til paulistfædrene, og af broder Bernard Stratman, der er specialist i kommunikation og hører til mariani-

sterne. Undersøgelsen har bl.a. omfattet over 200 interviews med mennesker fra adskillige amerikanske storbyer fra forskellige egne af USA.

De unge falder fra

Dean Hoge konstaterer, at den typiske amerikanske konvertit er en ung kone, der er under påvirkning af sin katolske ægtefælle. Fráfaldet sker for størstedelen blandt teenagere, og den person, der igen vender tilbage til kirken, er som oftest ældre og føler sig enten skyldig over at have forladt kirken eller ønsker at være et godt eksempel for sine børn.

Undersøgelsen viser, at der er behov for nogen, der vil hjælpe den mulige katolik til at tage de nødvendige skridt hen mod en konversion. Ofte er hjælpen at finde i familien, men efter Hoges mening kan familien også være anledning til at et menneske bliver fremmedgjort over for kirken. Han siger, at spændinger i familien ofte er årsag til, at teenagere forlader kirken. Samtidigt tilføjer han dog, at det er ganske almindeligt i alle kirker og kirkesamfund, at de unge i den alder bliver fremmede over for troen, ja, at det statistisk set nærmest er »normalt«.

Andre fráfald fra kirken kan skyldes, at mennesker bliver »trætte« af kirken: de mister deres motivation eller opdager, at de egentlig aldrig har haft nogen. Så er der dem, der falder fra, fordi de har problemer med kirkens morallære. Nogle falder fra, fordi de ikke føler, at deres åndelige behov bliver dækket i kirken. Derfor søger de til andre kristne kirker eller måske til andre religioner. Endeligt er der også dem, der falder fra, fordi de ikke kan acceptere de ændringer, der har fundet sted i kirken efter Det andet Vatikankoncil.

Den 30. oktober udkommer biskop Martensens bog om Dåb og kristenliv. »katolsk orientering« vil på et senere tidspunkt bringe en anmeldelse. Foreløbigt følger her biskoppens forord til bogen.

Dåb og kristenliv

Denne bogs opståen og inddeling kræver en indledende bemærkning. Så tidligt som i 1975 skrev jeg fire artikler til »katolsk orientering« om dåben. Man opfordrede mig til at udgive disse artikler som en selvstændig pjece. Dette blev begyndelsen til, at jeg beskæftigede mig mere med dåbens teologi, og efterhånden greb arbejdet om sig. Af artiklerne begyndte en bog at udvikle sig. Jeg har senere måttet sande, at en biskops liv ikke lever ham tid og mulighed, så han kan arbejde videnskabeligt i det omfang, han kunne ønske det. Men jeg synes, det ville være sørgeligt, hvis en biskop i den grad blev slugt af de administrative pligter, at han blev hindret i at læse og skrive. Desuden har mit anliggende med denne bog hele tiden været pastoralt snarere end rent videnskabeligt.

Der er i de sidste fem år i Danmark blevet talt og skrevet meget om dåben. Det har ikke været min hensigt at gribe ind i specielle kontroverser. Derimod har det forekommet mig nyttigt at stille dåbspørgsmålene i deres større sammenhæng. Dette er grunden til, at jeg først i kapitel 7 og 8 er kommet ind på de spørgsmål, som »dåbsdebatten« i Danmark ofte har drejet sig om. Jeg har ment, at der var brug for først at behandle dåbens mening, dens grundlæggelse i Kristi »anderledes magt«, og dens sammenhæng med Jesu forkyndelse om omvendelse, syndsforladelse,

Hans L. Martensen

DÅB OG KRISTENLIV

Katolsk Forlag / Niels Steensens Forlag

befrielse, tro og de forløstes fællesskab (kirke).

På et vist tidspunkt var bogen ved at blive for stor, idet den også indeholdt tre kapitler om Dåbsbekendelsen til den treenige Gud, Faderen, Sønnen og Helligånden.

Disse kapitler har jeg udskilt som en bog for sig, der snart vil udkomme.

Nye bøger på vej

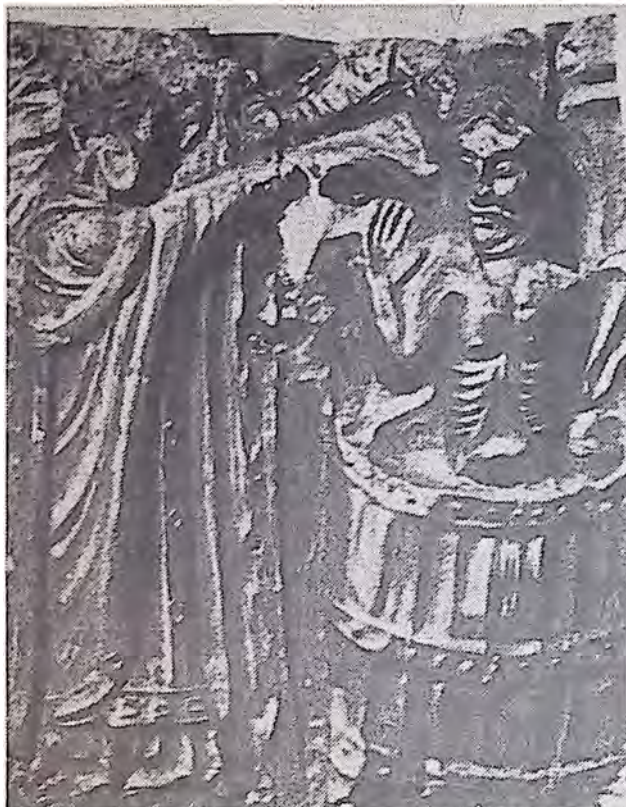
At jeg har udskilt disse kapitler forklarer, at vigtige emner ikke er behandlet i nærværende bog: først og fremmest sammenhængen mellem dåben og den kristne bekendelse af den treenige Gud. Men derudover også dåbens dybere begrundelse i Kristi forløsningsværk (påskemysteriet), i Helligåndens udgydelse (pinsemysteriet), og alt dette udgående fra Faderens løfte om den endelige fuldendelse.

Visse emner, der er af stor betydning for dåbsforståelsen — jeg tænker her især på dåbens forhold til, hvad vi som katolikker kalder de to øvrige »initiationssakramenter«: firmelsen og nadveren — har jeg undladt at behandle både i denne bog og i den næste. Grunden hertil er, at jeg ikke har set mig i stand hertil uden at blive draget ind i spørgsmål, der er så omfattende, at de atter ville kræve en bog for sig.

Hvem har jeg skrevet for

En indledende bemærkning om denne bogs adressater og om dens formål synes også på sin plads.

Hvem har jeg haft i tankerne, mens jeg skrev? Fra begyndelsen af havde jeg især forældre for øje — forældre både fra Folkekirken og Den katolske Kirke, der skal have deres barn døbt. Jeg er klar over, at bogen er blevet så omfattende, at ikke så få på forhånd vil afskrækkes fra at gå i lag med den. Dog har jeg hele tiden holdt fast ved min oprindelige plan om at skrive en tekst, der kan læses også af folk uden specielle teologiske forudsætninger. At bogen kræver ikke så lidt af alment-kristne forud-

Poppo døber Harald Blåtand. Kongens hævede hænder kan også tolkes som udtryk for en bedende og bekendende holdning. — Også fra den tidlige engelske missionshistorie er det kendt, at man brugte en slags træønder som dåbskar. Oldkirkens sædvane med at dykke dåbskandidaterne ned i vandet var endnu ikke forsvundet. (Foto: Nationalmuseet).

sætninger er mig på den anden side klart. Men forhåbentlig er der endnu mange unge forældre, der har en sådan større baggrund, og som føler, at deres barns dåb er en så vigtig tildragelse, at de gerne vil forberede den ved en lidt mere omfattende lektur.

For at gøre bogen lettere at læse har jeg henvist de mere fagteologiske synspunkter og begrundelser til noterne.

Ydermere har jeg, mens jeg skrev, haft mennesker for øje, der rundt omkring føler en levende interesse for Folkekirken anliggender. Det ville ganske særlig glæde mig, hvis den ene eller anden præst eller biskop i Folkekirken fik lyst til at læse denne bog. Lutherdommen finder jo overalt i verden — men ikke mindst i Danmark, Grundtvigs fædreland — sin selvforståelse nedlagt i dåben, og ikke mindst barnedåben. Når jeg prøver en katolsk vurdering af denne grundlæggende, lutherske selvforståelse, prøver jeg derved også at placere den katolske kirke i forhold til den lutherske.

Endelig, og ikke mindst,

medlemmer — overraskes over de afsnit i bogen, hvor jeg taler om overvundne kontroverser. Ja, man vil overraskes ved, at der — så vidt jeg selv kan skønne — ikke er et eneste sted i denne bog, hvor jeg stiller mig i et bevidst modsætningsforhold til Folkekirken. Meningen hermed er, at jeg gerne så, at vi — katolikker og lutheranere — holdt op med at finde modsætninger, hvor de ikke behøver at findes. Dåben og dens bekendelse er netop det punkt, hvor et sandt og uanfægteligt fællesskab kan konstateres. Vor tid kræver, at vi går ud fra dette fælles, før vi vender os til det kontroversielle, og ikke omvendt.

Den katolske kirke

Ud fra det fælles vil det være lettere at placere Den katolske Kirke i vor danske og nordiske sammenhæng. Med udgangspunkt i den fælles dåb og den fælles apostoliske trosbekendelse kan vi måske se det særprægede katolske klarere i øjnene, og samtidig se, hvorledes dette eventuelt kan blive til gavn også i Folkekirkens sammenhæng. For dette må være klart, at ingen katolik i dag kan ønske andet end at bidrage så positivt som muligt til den store opgave, som Folkekirken ser som sin egen: At varetage evangeliets forkyndelse og sakramenternes forvaltning over for det store flertal af vor danske befolkning.

På baggrund af denne fælles bekendelse og opgave er det mit håb, at Den katolske Kirke i al beskedenhed vil kunne bidrage med noget, som ikke bør mangle i vor danske og nordiske sammenhæng. Det specielle, hvor vi er forskellige fra Folkekirken, vil træde desto mere frem på baggrund af det

større, som vi er fælles om. Vor særlige katolske situation som verdenskirke, i enhed med paven og i fællesskab med biskopper ud over kloden: vor uafhængighed af staten i vor kirkeordning: vor specielle form for fromhedsliv og gudstjeneste: vore særlige former for fællesskaber i klostre og ordenskommuniteter: vor årtusindgamle tradition for meditation og kontemplativ bøn: dette og meget andet kan måske komme til at udgøre et positivt bidrag, som kun den, der er anderledes, kan give.

Parat til at lade sig reformere

Den katolske Kirke må bestandig ligesom alle andre kristne kirker være parat til at lade sig irettesætte og reformere af evangeliet. Folkekirken har i den forbindelse måske ikke mindst brug for et virkelig katolsk perspektiv, dvs. et alment og ompændende perspektiv, der overvinder ensidighed og snævre grænser og søger en frelse, der omfatter alle mennesker og alt, hvad der er menneskeligt.

Tak!

Til sidst vil jeg i dette forord udtrykke en dybfølt tak til mange mennesker der har hjulpet mig med denne bog, både med tekstgennemgang, korrekturlæsning og gode råd. Kun et enkelt navn vil jeg drage frem i særdeleshed: Fru Eileen Kristensen har — skønt hendes modersmål er engelsk — gjort det enorme arbejde først at skrive denne bog ned efter bånd, og senere at skrive manuskriptet rent endnu en gang efter mange ændringer og omskrivninger i forhold til den oprindelig dikterede tekst. Hjertelig tak for denne svære og selvforbyggende indsats!

Hans L. Martensen

Tilbud!

Dåb og kristenliv

af Hans L. Martensen

udg. af Katolsk Forlag/Niels Steensens Forlag 1980
464 sider — 119,55 kr kommer i handlen 30. oktober

Niels Steensens Forlags abonnenter har fået bogen tilsendt med 25 pct. rabat. Katolsk Forlags abonnenter har fået den tilbudt med 25 pct. rabat.

»katolsk orienterings« læsere kan mod indsendelse af denne annonce inden 20. oktober til

Katolsk Forlag
Tåsingevej 27, 2, 2100 København Ø

eller

Niels Steensens Forlag
Vesterbrogade 28, 2 1620 København V få bogen tilsendt for 94,15 kr.

Aktive ældre en rigdom for samfundet

Castelgandolfo (KIPA) — Det er med et langt livs visdom og erfaring, de gamle træder ind i et livsafsnit, der er fyldt med en særlig nåde. Skabende virksomhed for dem, med dem og fra dem er et frugtbart bidrag til et mere menneskeligt samfund og en fornyet civilisation, der bæres af et tættere fællesskab i kærlighed, håb og fred. Derfor støtter kirken alle anstrengelser for at opmuntre de ældre mennesker til realistisk og afklaret at blive sig deres rolle bevidst.

Dette sagde paven for nyligt under en messe i sin sommerresidens Castelgandolfo til deltagere fra en international kongres om emnet »Aktiv alderdom«, som fandt sted i Rom.

Nye åndelige kræfter

Det er allerede i sig selv noget godt, at samfundet ofrer større opmærksomhed på ældre mennesker og deres livsbetingelser, fortsatte Johannes Paul II. Det fører til en erkendelse af, i hvilken grad de med deres særlige opgaver, deres bidrag, problemer og deres byrde er en del af Guds plan for verden. For dem åbner der sig nye muligheder for bøn og forening med Gud. De er udstyret med nye åndelige kræfter, som kan gavne deres medmennesker.

Deres særlige stilling i

familien tildeler dem en opgave af stor betydning, for de har ofte en særlig nådegave til at bygge bro hen over generationskonflikter, endnu inden de er opstået. For samfundet betyder de ældres blotte tilstedeværelse, at samfundet ser, hvordan det selv fungerer, og med deres liv kan de ældre være med til at kaste lys over de menneskelige værdiers rangorden.

Ret til livet

Ældre mennesker må imidlertid også selv gøres

opmærksomme på de kraftkilder, der bor i dem. På samme måde må også samfundet gøres opmærksom på de rigdomme, det selv ejer i de gamle, fortsatte paven. Det gælder om at mobilisere kræfter til fordel for de ældre: »understøtte initiativer, der får videnskaben til at lindre gamle menneskers lidelser, til at forsvare deres ret til livet, og til livet i dets fylde, til at opfylde deres behov. Alt dette er en del af de nye horisonter, der åbner sig for vore dages kvinder og mænd.»

Det er derfor med »begejstring og store forhåbninger«, sagde Johannes Paul II, at han ser hen til den verdenskongres om gamle mennesker, som FN har planlagt til 1982. Paven sluttede sin prædiken med at minde om alle de gamle mennesker der i fortrøstning og glæde er et eksempel på et ægte kristent liv, om alle der er bøjet under sygdommens og hjælpeløshedens tunge byrde, og om alle, der bærer på ensomhedens, afvisningens og angstens tunge last.

De ældre skal også med

Under dette motto trådte den nordsjællandske pastoralehed, der består af sognene: Birkerød, Hillerød, Helsingør og Hørsholm, i funktion.

Nostalgi og virkelighedsflugt flourer overalt, siges det, men var der tale om nogen flugt den 6. sept. i Hørsholm, så var det en flugt til virkeligheden. 120 pensionister, ældre, unge, handicappede og os på de fyrrer var samlet til messe i det smukke og funktionalistiske kapel-menigheds-hus.

Messen blev læst af biskop Th. Suhr, der concelebrerede med de nordsjællandske præster: G. Coenen, Hans Esmark, G.

Heggum og J. Muiser.

Under messen blev der meddelt »De syges Salvelse«, især med henblik på de mange ældre og syge, der var til stede.

Birkerød koret

Pastor Jørgen Hviid prædikede over Johs. 15 v1-8: »Jeg er det sande vintræ ... Hver gren på mig, som ikke bærer frugt, den tager han bort, og hver, som bærer frugt, den renser han, for at den skal bære mere frugt.«

Jørgen Hviid talte om Guds kald til os. Især om Guds kald i den afmægtige lidelse, når vi ikke har kræfter eller evner til at

tjene Ham ved ydre aktiv handling, men blot kan søge Ham i bønnen!

Det virkede stærkt på den meget aktuelle baggrund. Til messen spillede Ida Koefoed og Birkerød koret sang et par flerstemmige motetter under komunionen.

Kaniner og femkroner

Så gik man til bords! Forskellige grupper havde holdt møder under søster Marie-Augustes' strategiske ledelse og arrangeret spisning, og afhentning af ældre og syge. Unge fra forskellige kuk'er havde stillet borde op og lavede med deres glade smil op, mens de serverede Boeuf Stroganoff.

Man sludrede og røg cigarer. Niels Stensens Hus tryllede med kaniner og femkroner, og det er ikke godt at vide, hvordan det var endt, hvis ikke pater Heggum havde kaldt os til andagt med »Hil dig havets Stjerne«, »Tantum ergo« og alle de gode gamle.

Ny mini-bus

Mod slutningen af andagten dirigeredes forsamlingen ud på gårdspladsen, hvor de fire menigheders nye minibus, der er skænket os af den statskontrollerede hollandske caritative organisation CEBEMO, stod og ventede på sin indvielse til gavn for menighedslivet i det vidtstrakte område.

Arrangementet, der var finansieret gennem en arv som skt. Vincent Søstrens administrerer, sluttede med kaffe og endnu en cigar, og med de kendte toner fra andagten i erindring, vinkedes der farvel og på gensyn næste år.

Stig Andersen

Mon vi får vores rutchebane for os selv igen, synes børnene at tænke. Man skal imidlertid være en meget rask »Bedste« for at tage sig en tur i rutchebanen, men den vigtige kontakt til de yngre generationer kan nu også etableres på andre måder.

»Pris Herren efter noder«

Nyt oplag på vej i slutningen af året

Nye sider til den blå sangmappe »Pris Herren efter noder« har været planlagt som 2. udsendelse i 1979 og er derfor omfattet af abonnementet for '79. På grund af forskellige omstændigheder har det ikke været muligt at få den færdig og udsendt før nu.

Da musikmappens 1. oplag på 1000 eksemplarer er helt udsolgt, arbejdes der med et nyt oplag, som dog ikke kan være færdigt før i slutningen af året eller i begyndelsen af '81.

Med det nye oplag overgår foruden trykning også PR, distribution og

økonomi fra DUK til Kateketcentralen, som har mere ekspertise på udgivelsesområdet. Men DUK er ved sit musikmappeudvalg fortsat ansvarlig for udvælgelse og mængden af materiale, renskrivning og lay out. Til renskrivning og lay-out arbejdet og til koordination af disse funktioner søges der for øjeblikket nogle egnede personer, som kan overtage disse opgaver fra Stig Gelslev. Han har siden mappens begyndelse lagt et meget stort arbejde i den.

Båndindspilning

Der arbejdes for øjeblikket også med en båndindspilning til mappen, hvor Kateketcentralen står for optagelsesudstyr, PR, distribution og økonomi, mens DUK ved sit musikweekendudvalg står for selve indspilningen.

U-landskonsulent

Samarbejdskonferencen omkring kirkernes oplysning om udviklingsproblemer søger en konsulent til at varetage u-landsoplysningsvirksomhed i forhold til kirker og kirkelige organisationer.

Konsulenten skal primært forestå planlægningen og gennemførelsen af aktiviteter omkring kirkernes u-landsuge, medvirke ved udarbejdelse af materialer, tilrettelægge kurser og varetage kontakten til lokale initiativer i menigheder og organisationer.

Ansøgere med u-landspolitisk indsigt og erfaring, kendskab til kirkeligt arbejde og organisatorisk og pædagogisk rutine vil blive foretrukket.

Stillingen ønskes besat pr. 1. dec. evt. senere.

Ansøgningsfrist: 13. oktober 1980.

Ansøgning til:
Fællessekretær Christian Balslev-Olesen
Det økumeniske Fællesråd
Nørregade 11
1165 København K

Tlf. (01) 15 59 27

Samarbejdskonferencen omkring kirkernes oplysning om udviklingsproblemer er et samarbejde mellem en række kirker, kirkelige organisationer og missionselskaber til varetagelse af fælles u-landsoplysningsvirksomhed og til støtte for organisationernes egne aktiviteter. Arbejdet finansieres med støtte fra DANIDA, Udenrigsministeriets afdeling for internationalt udviklingsarbejde.

Forudbestillingstilbud indtil 30. oktober

1— 25 stk. á 36.00 kr. incl. moms.
26— 50 stk. á 33.00 kr. incl. moms.
51—100 stk. á 30.00 kr. incl. moms.

Undertegnede bestiller.....stk. »Pris Herren efter noder«, ny udgave.

Navn: .....

Adresse: .....

.....

»Pris Herren efter noder« udgives ikke længere i ringbind, men i slidstærkt plastomslag med klæmemekanisme. I alt 97 sider.

Bestilling sendes til Kateketcentralen, Vesterbrogade 28², 1620 København V., telf. (01) 24 26 30.

Skotske katolikker hjælper den presbyterianske kirke

Edinburgh (NC) — Skotske katolikker er blevet opfordret til at hjælpe Church of Scotland (den presbyterianske kirke i Skotland) med et cirka 20 millioner stort restaureringsprojekt for St. Giles kirke i Edinburgh, der er en af Skotlands historisk betydningsfulde bygninger. Opfordringen kommer fra p. Gordon Brown, der er rektor ved St. Andrews Kollegium, og den blev fremsat ved en speciel Edinburgh festmesse i den katolske St. Mary's domkirke.

»Siden St. Mary's domkirke for nogle år siden bad om hjælp til restaurering af kirken, har vi modtaget støtte fra mange medlemmer af andre kirker. Lad os, hvor det er muligt, slutte os sammen for at bevare så mange »levende monumenter« som

muligt fra Skotlands kristne arv«, sagde p. Brown.

Denne katolske opfordring betragtes som endnu et tegn på de forbedrede forhold mellem den katolske kirke i Skotland og Church of Scotland.

St. Giles domkirke er knyttet til såvel katolikkers, som anglikaneres og presbyterianeres historie i Skotland. I 1478 oprettedes St. Andrews ærkebispedømme, der også omfattede Edinburgh. På det tidspunkt hørte St. Giles kirke til et kollegium: den havde et præsteskab, der var tilknyttet den og et kapitel af kanniker; men den var ikke domkirke. Efter reformationen ophørte det katolske ærkebispedømme med at eksistere. Under Karl I blev Edinburgh gjort til et ærkebispedømme i Skotlands angli-

kanske kirke med St. Giles som domkirke.

For tiden ejes St. Giles af Church of Scotland og omtales på grund af sin historie til som en domkirke. Church of Scotland kalder den for High Kirk of Edinburgh og betragter den som en sognekirke med en interessant historie.

Helsinki-aftalen skal gennemføres

Genevè (KIPA) — Med åbningen af dr. Theo Tschuy's kontor i Genève er kirkernes menneskerettighedsprogram til gennemføring af slutdokumentet fra Helsinki påbegyndt. Det støttes af det Canadiske Kirkeråd, af de Europæiske kirkers Konference og af Kristi kirkers Nationalråd i USA.

Dr. Tschuy, en metodistpræst med en betydelig økumenisk erfaring, begyndte straks en rådslagning med repræsentanter for de medansvarlige organisationer og med en gensidig orientering. Han har også planer om at optage kontakt med kirker, der viser særlig stor interesse for menneskerettighedsproblemet.

Den første indsamling af informationer vil blive forelagt for den arbejdskomité, der træder sammen 3.-7. november i år i Delémont i Svejts. Denne komité har ansvaret for ledelsen af programmet med henblik på de videre skridt, der skal foretages.

Biskop Tang fri efter 22 års fængsel

Castelgandolfo (KIPA) — Efter 22 års fængsel i Kina er den 72-årige apostoliske administrator af bispedømmet Canton, jesuitten Dominic Tang for nylig blevet sat på fri fod. I 1958 blev han anklaget for »undergravende virksomhed til fordel for Vesten«. Han var en erklæret modstander af den »patriotiske forening af kinesiske katolikker« og bekæmpede ethvert forsøg på at skille den kinesiske lokalkirke fra Rom.

Dagen før han fejrede sit 50-års ordens-jubilæum som jesuit blev han hyldet

af paven under dennes tale til turister i Castelgandolfo. Paven omtalte det 22 års fængselsophold, som biskop Tang havde måttet udstå »på grund af sin lydhed mod paven«.

»Kirkens sønner og døtre i Kina, der bevarer deres katolske troskab mod evangeliet, viser derved sand kærlighed til deres hjemland og bidrager til dets vel, betonede paven, som bad om, at tiden må være inde til at lade den kinesiske kirke blomstre og vokse til gavn for hele folket.

Møder og arrangementer

Det sker på Magleås

Fredag den 10. til søndag den 12.10. DKKF afholder retræte. Retræteleder: pater P. Grégoire, O.P. Tilmeldelse til Suzanne Scavenius, Henrik Hertzvej 2A, 2920 Charl.-

Tirsdag den 14. til onsdag den 15.10. Skt. Annæ Skole afholder pædagogdage. Leder er skolebestyrer Annie Rastrup.

Fredag den 17. til søndag den 19.10. Den amerikanske Kirke i København afholder weekend retræte for menigheden. Arrangør: Gordon Jensen.

Søndag den 26. til onsdag den 29.10. Midtvejskursus for engelsklærer studerende. Leder og arrangør: lektor Poul Arndal.

Fredag den 31.10 til søndag den 2.11. Kursus i Kristen Meditation under ledelse af lærer fru Grethe Livbjerg. Tilmelding: tlf. (01) 63 53 33.

Sankt Ansgars Kirke

Menighedsmøde torsdag 9. oktober kl. 19.30 i menighedssalen Bredgade 67 A, 1260 København K. Pastor Timmermann taler om: **Grænsen, der binder** — Sønderyliland gennem de sidste årtier Alle — også udensogns — er velkomne Menighedsrådet

Musikweekend på Øm

Den 7.-9. november afholder DUK musikweekend på Øm. Som tidligere weekends er formålet at udbrede kendskabet til musikmappen »Pris Herren efter noder«. Desuden vil der være to timers emnearbejde. Weekendens emne er gregoriansk sang, som er den eneste musik hele verdens katolikker har til fælles, og den skulle derfor nødtødt blive glemt med vor generation.

Pris 75,- kr. + rejse. Rejseudgifter over 50,- kr. refunderes. Tilmeldingsblanket kan rekvireres på Ungdomssekretariatet, Skt. Kjeldsgade 3, 2100 Ø, tlf. (01) 20 63 63.

DKKF Lørdagsklubben

Lørdag den 25. oktober kl. 15 i Jesu Hjerter Kirke, menighedssalen, Stenosgade 4 A, København V, taler sognepræst, pastor D. Timmermann om **Fællesskabet** betydning.

Alle er velkomne! Kaffe/te m.m. kr. 10,-. Tilmelding: enten til Gerda Henrichsen, Hildursgade 8, 2100 Kbh. Ø. tlf. (01) 20 27 94 eller til Margot Petersen, Brønshøjgårdsvej 29, 2700 Brh., tlf. (01) 28 57 54.

f. Danmarks Katolske Kvinde-Forbund-/Klubstyrelsen.

Næste nr. af DKKF-NYT

kommer sidst i oktober Husk ekstraordinær generalforsamling lørdag 22. november i København! Danmarks Katolske Kvindeforbund indbyder alle katolske kvinder til at mødes med os 22. november kl. 14 i Englesalen, Jagtvej 183 B. 2100 København Ø. Nærmere program senere.

Simone Pedersen, Ruth Plum, Tove Rasmussen

Bistand

Katolske Menighedsplejer

Bredgade 69 A, st., 1260 København K.

Kontoret har åbent ugens 5 første dage fra kl. 14-16. Telefon (01) 15 23 03. Post-giro 6 46 63 97.

Personlige

Bekendtskab

Sund, livsglad dame, ikke-ryger, 65 år, katolik, ønsker bekendtskab med ligestillet herre, må være rar, med lodige interesser, såsom musik, naturen, teater m.m. Billet mrk. 1211 »katolsk orientering«, Bredgade 67 A, 1260 Kbh. K.

Hjælp!

Findes der en børneven, idealist eller filantrop, som kan tilbyde børnerig familie en bolig og helst på Frederiksberg. Vi er villige og dygtige til at reparere så vedligeholdelsesstand er underordnet. Henvendelse venligst til billet mrk. 1212. »katolsk orientering«, Bredgade 69a, 1260 K.

Salg og service

BENZONS BEGRAVELSES-FORRETNING

34 46 01 - 86 60 56

FASANVEJENS BEDEMANDS-FORRETNING

Ndr. Fasanvej 76
86 60 56 - 86 60 30

Begravelser og bisættelser ordnes for alle trossamfund. Alle aftaler kan træffes i hjemmet. Efter lukketid tlf. 15 88 61. Søn- og helligdage: 86 60 56

BEGRAVELSE

ordnes smukt og omhyggeligt v/bedemand **Hardy Nielsen**

Begravelsesforretningen

Amagerbrogade 155,

Aftaler kan træffes i Deres hjem. Ring venligst 01-55 55 55 ell. Taastrup 02-99 01 58. Døgnvagt: 01-50 43 08.

FJERNVARMELÅN? tal med

ÅRHUS BANK

Store Torv 12 · 8000 ÅRHUS C
TLF.124777

Ur- og Brillehuset

»BALANCEN«

v/ KNUD PETERSEN
Gerritsgade 34, Svendborg
Telefon 21 19 20

Ressourcespild

Flere tusinde varmtvandsbeholdere og mange tusinde meter vandrør tæres op hvert år. Ring til Deres VVS-installatør og få monteret et

ANO-KAT minielektrolyseanlæg i Deres parcelhus. Så er Deres varmtvandsbeholder og rørsystem - for ca. 700 kr. - effektivt beskyttet mod korrosion.

Guldager Electrolyse ApS

Mogens Larsen

Ramsherred 31, Åbenrå
Telefon 62 25 30 - 31

Lys - Kraft - Varme

Missionshotellet Ansgar

Colbjørnsensgade 29
1652 Kbh. V. Tlf. 01 21 21 96

Værelser med og uden brusebad/WC
Store familieværelser — spec. vinterpris.
Maria d. los Angeles og Torben Abildgaard

Murermesterfirmaet Roman Kusier ApS

Stationsvej 11, Nivå
Telefon (03) 24 71 50

Murermester- og entreprenørforetning

M. Thomsen Støtt & Søn

Kong Christians Allé 6
Ålborg
Telefon 13 42 33 og 13 43 37

Tømrer/snedkerarbejde

Modernisering
Køkkener
Vinduer — døre
Isolering

Jon Hedenborg, Roskilde
Tlf. (03) 37 37 31, kl. 7-8 og 16-18.

Pavestolen deltager i FN's konference om havret

Geneve (KIPA) — Ved FN's havretskonference i Geneve understregede lederen af pavestolens delegation msgr. Luigi Bressan kirkens interesse for havret.

Ifølge kirkens sociallære er alle jordens rigdomme undergivet en universel lov og må forvaltes, så de er tilgavn for hele menneskeheden. Det hører med til kirkens tro, at alle mennesker udgør en eneste familie. At de tilhører forskellige nationer, bør ikke være hindring, men en mulighed for fælles udvikling uden egoistiske interesser.

Kun hvis havens rigdomme kommer alle — og især de fattigste — til gode, er der taget hensyn til dette princip. Det drejer sig ikke kun om økonomiske eller sociale krav, men også et helhedssyn på mennesket og etiske principper. Derfor bør man overdrage enten en stat eller en international for- ening ansvaret for at hjælpe udviklingslandene og begunstige det internationale samarbejde. Udviklingslandene bør have fortrinsret, så de kan opnå en åndelig udvikling i takt med de materielle fremskridt.

Den retfærdige tordeling af de rigdomme, der tilhører hele menneskeheden — et krav som kirken allerede mange gange har fremført — er også nævnt i forordet til FN's traktat, hvor det siges, at alle nationers økonomiske og sociale fremskridt må støttes, så de alle opnår bedre livsbetingelser og større frihed.

Jordens rigdomme tilhører hele menneskeheden og skal fordeles retfærdigt — også havets rigdomme. Det drejer sig ikke kun om økonomiske eller sociale krav, men om et helhedssyn på mennesket og etiske principper.

Udviste Iran-missionærer aflægger rapport hos paven

Castelgandolfo (NC) — Pave Johannes Paul II fik første-hånds rapporter om situationen i Iran af en irskfødt ærkebiskop, der er dominikaner, og af 9 italienske salesianere, der for nyligt er blevet udvist fra Iran.

Vatikanet havde ingen kommentarer til samtalen mellem paven og præsterne. Samtalen fandt sted ved en privataudiens i Castelgandolfo, hvor paven har sin sommerbolig. Det blev bagefter blot meddelt, at ærkebiskop William Barden, der hører til den latinske ritus, og »9 salesianere, der kom fra Iran« mødtes med paven.

De 9 salesianere var et par uger forinden ankom-

met til Rom fra Teheran. De var blevet udvist af den iranske regering, efter at anklagen mod dem for spionage til fordel for Israel, var frafaldet.

»Vi har følt i mindre målestok, hvad de amerikanske gidsler har følt i mange måneder«, sagde p. Mario superior for det salesianske kommunitet i Iran. »Vi har haft revolutionære vagtposter stående uden for vores skole siden 1. juli, og skønt vi ikke var sat under arrest, fulgte de os overalt«, tilføjede han.

Blev udvist trods frikendelse

De 9 præster har arbejdet ved den af salesianere ledede skole Andicheh i

Teheran. Den blev lukket af regeringen i juli. Efter en aftale, der kom i stand ved ærkebiskoppen af den melkitiske ritus Hilarion Capucci's mellemkomst, fik fire salesianere lov til at forblive i Iran og udføre sognearbejde. Skolen skal næppe åbnes igen.

P. Larcher sagde dog, at han og de øvrige salesianere håber på at kunne vende tilbage til Iran, for »vi har altid stået os godt med størstedelen af befolkningen, og vi ved, at de vil byde os velkommen, hvis vi får lov til at vende tilbage«.

Den i Dublin fødte ærkebiskop Barden, der er overhoved for alle i Iran, der hører til den latinske ritus, fremsatte ingen kommentarer efter audiensen. Han vil blive i Rom for at deltage i verdensbispe-synoden, der begyndte 26. september. Han har sagt, at han håber at vende tilbage til sin bispestol igen.

En af de første katolske præster, der blev udvist fra Iran var p. Alfredo Picchioni, der har levet i Iran i 26 år. Han har udtalt, at salesianerne er »frygteligt chokerede« over den iranske regerings aktioner imod ordenen.

Uden frihed for alle ingen verdensfred

Rom (KIPA) — »Frihed« er det tema, som pave Johannes Paul II har valgt til den 14. verdensfredsdag, der vil blive fejret 1. januar i år i hele den katolske kirke.

Med valget af dette tema, hedder det i en meddelelse fra pavestolen, indbyder paven alle mennesker af god vilje til at tjene verden gennem frihed, ved åbent at kræve den, fremme den og uddybe den. Uden frie mennesker og frie nationer, der har ansvar for sig selv, eksisterer der ingen sand fred, betoner meddelelsen.

Mottoet for den næste verdensfredsdag er »Beskyt friheden, så tjener den freden«, Verdensfredsdagen blev indstiftet af pave Paul VI med det formål at gøre alle mennesker opmærksom på, hvor værdifuld freden er, og opdrage alle til fred. Den blev fejret første gang nytårsdag 1968.

»Enhver trussel mod den sande frihed er også en trussel mod freden«, fortsætter det i bekendtgørelsen fra pavestolen. »Krænkelsen af et menneskes eller et folks frihed skaber intolerance, strukturel undertrykkelse og åbenlys eller skjult tyranni«. Ved at vælge temaet »frihed« har paven besvaret en dyb og vidtuddrebet længsel i den moderne verden. »Frihed

er jo et typisk kendetegn for ethvert menneske, om mand eller kvinde, om betragtet som enkeltindivid eller som medlem af et samfund. Det er en af menneskets grundlæggende og væsentlige rettigheder, og gennem friheden kan mennesket blive udøver af rettigheder og pligter«.

Den værdi, som friheden er, fortsætter bekendtgørelsen, må være aktivt til stede inden for alle menneskelige områder, men især hvor det drejer sig om enhver enkelt persons rette plads i samfundet og om forholdene mellem de forskellige samfund.

En dybere overvejelse over frihedens betydning, som en grundlæggende betingelse for freden i vore dage, er i høj grad på sin plads, understreger den romerske bekendtgørelse. Ingen af de goder, som man forbinder med ordet fred, kan virkeliggøres uden absolut respekt for den »ret forståede frihed, frihed under ansvar, den frihed, der er et ophøjet kendetegn på Guds billede i mennesket, og som gør det muligt for ham eller hende hver dag på ny i alle sine anstrengelser at handle indvendigt fra, dvs. personalt, bevæget og styret indvendigt fra og ikke blot under påvirkning af en indre drift eller en ydre tvang«.

6 års fængsel og 5 års forvisning

Moskva (KIPA) — Grundlæggeren af de ortodokse ungdomsseminarer i Sovjetunionen, Alexander Ogorodnikov er for nyligt ved byretten i Kalinin, en nær Moskva liggende by, blevet dømt til 6 års fængsel i en lejr og derefter 5 års indre forvisning. Den 29-årige student var anklaget for »antisovjetisk agitation og propaganda«.

De af Ogorodnikov grundlagte seminarer beskæftigede sig udelukkende med religions-filosofiske studier og udgav undergrundsbladet »Obschtschina« (menigheden). Det første seminar blev grundlagt i 1974 i Moskva og opdaget af KGB i 1976. Skønt

der straks sattes ind med fængslinger og pressio- neredes der i de følgende år ny afdelinger bl.a. i Leningrad og Smolensk. De samlede store grupper af unge.

Dommen over Ogorodnikov var den anden inden for en uge over ortodokse kristne, idet nogle dage før den ortodokse præst Gleb Jakunin, grundlæggeren af den kristne Komité til forsvar af de troendes rettigheder, var blevet dømt til 10 års frihedsberøvelse.

Næste nummer udsendes den 29. oktober

Også Kirkernes Verdensråd imod indlemmelsen af Øst-Jerusalem

Geneve (KIPA) — Efter FN har også Kirkernes Verdensråd skarpt fordømt Israels indlemmelse af Øst-Jerusalem og erklæringen om at gøre det samlede Jerusalem til Israels evige hovedstad.

I en resolution, som verdensrådets centralkomité i Geneve har udsendt, hedder det, at den israelske handling »på meget farlig vis undergraver alle bestræbelser for at nå til en retfærdig løsning af pro-

blemerne i Mellemøsten og dermed truer freden ikke blot dér, men også i hele verden«. Det understreges, at den israelske regerings beslutning er i modstrid med alle FN-beslutninger desangående.

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansgarstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

katolsk orientering

Bispesynoden, side 5

Økumene, side 6

Orientering fra sognene, side 7-10

For et menneskeligt Europa, side 11-13

For at fejre 1500-året for den hellige Benedikts fødsel i 480, valfartede den europæiske bispekonference og paven til klippehulen i Subiaco, hvor Benedikt af Nursia tilbragte 3 år i bøn inden han med sine ordensbrødre byggede det berømte kloster på toppen af Monte Cassino. Benedikts ånd blev fundamentet til det kristne Europa. Den europæiske bispekonference har derfor fra Subiaco udsendt en erklæring om Europas menneskelige fremtid, som vi bringer på siderne 11-13.

Kristne er medansvarlige for Europas fremtid

Subiaco (KIPA) — Søndag 28. september offentliggjorde Europas biskopper et budskab i 48 afsnit om »De kristnes ansvar for Europa i dag og i morgen«. Denne vigtige »Europaerklæring« blev fremsat til hele verden fra Subiaco i anledning af de europæiske biskoppers valfart for at fejre den hellige Benedikts 1500 års fødselsdag.

Erklæringen beskæftiger sig med aktuelle problemer: Menneskeligt liv, ægteskab og familie, udenlandske arbejdere, flytninge, retten til arbejde, religionsfrihed. Af principper, der er vigtige for

»vore dages Europa« nævnes: Gensidig agtelse og anerkendelse, forsoning og fred, tjeneste i verden, troens betydning.

Til Benedikts grav

Da biskoppernes Europaerklæring beskæftiger sig med agtelsen for menneskerettighederne og for religionsfriheden, er det af særlig interesse, at ikke kun alle de vesteuropæiske bispekonferencer har underskrevet den, men også bispekonferencerne fra Berlin (Østtyskland), Jugoslavien, Letland, Litauen, Polen, Tjekkoslaviet, Ungarn.

De europæiske biskop-

per drog sammen med paven og over 500 abbeder og abbedisser fra hele verden til den hellige Benedikts grav på Montecassino. I sin festprædiken understregede paven den aktualitet, som Benedikts ordensregel har i vore dage, der synes lige så forvirrede som de var på Benedikts tid.

Om eftermiddagen mødtes paven med Cassinos 35.000 indbyggere ved bjergets fod. Her omtalte paven ødelæggelsen af byen og Benedikts kloster under den 2. Verdenskrig. Han nedlagde også blomster på den store soldaterkirkegård.

Engelske præster foreslår adgang til sakramenterne for fraskilte gengifte

Forslaget fremkommet på opfordring af biskopperne

Birmingham (NC) — Den permanente kommission for den nationale konference af præster i England og Wales har fremsendt et forslag til landets katolske biskopper om, at der fastsættes regler for, under hvilke betingelser fraskilte, gengifte katolikker kan modtage eukaristien og bodens sakramente.

P. Robert Spence, der er formand for konferencen, som repræsenterer 5.000 præster i England og Wales, har udtalt, at forslaget er fremkommet på opfordring af biskopperne, der bad dem fremsætte et forslag om dette problem, som de kunne tage med til verdensbispesynoden, der begyndte i Rom 26. september.

At være »i god tro«

»Når mennesker har indgået et nyt ægteskab efter en skilsmisse, er det tilrådeligt at benytte løsningen med at være »i god tro« og give dem adgang til bodens sakramente og kommunionen, hvis de virkelig angret og ønsker at modtage sakramenterne«, — hedder det i forslaget.

Betingelserne, der må være til stede er:

1. Det tidligere ægteskab må uigenkaldeligt være gået i stykker og forsoning udelukket.
2. Forpligtelser i forbindelse med det første og det andet ægteskab må være accepterede og opfyldt ansvarsfuldt.
3. Det må være tydeligt, at der er vilje til at leve den kristne tro inden for det kirkelige fællesskab.
4. For at undgå offentlig forargelse og håndhæve kirkens standpunkt, at et gyldigt indgået første æg-

teskab er og forbliver uopløseligt, må tilladelsen til at gå til kommunion kun gives »in foro interno«, d.v.s. det bliver en samvittighedssag: denne løsning

må ikke benyttes, hvor den kan vække forargelse. Det modsatte af »forum internum« er »forum externum«, som betyder fuld offentlighed.

Kirken i Sydkorea chokeret over dødsdom

Seoul (KIPA) — Over for en vestlig korrespondent har overhovedet for Sydkoreas katolske kirke, kardinal Kim Su-Whan erklæret, at kirken er stærkt chokeret over dødsdommen over Kim Dae-Jung, der er katolik, men kan af frygt for de eventuelle følger ikke tage offentligt stilling dertil. Sydkoreas katolikker, der udgør 3 pct. af befolkningen er bange for general Chun Deo-Whans regime, og de tør ikke sætte sig op mod militæret.

25. juni i år, 30 årsdagen for Koreakrigen, beklagede kardinal Kim ganske

vist i en erklæring, at der stadig var undtagelsestilstand i landet, og at folkets tillid til regeringen derfor stadig blev mindre og mindre. Kardinalen gav ved den lejlighed også udtryk for håbet om, at der igen blev indført pressefrihed i Sydkorea.

De sydkoreanske katolikker lægger ikke skjul på deres afstandtagen fra regimet — især ikke efter, at Dae-Jung er blevet dømt til døden. Den dømtes hustru, Lee Hi-Ho betragter mandens straf som en »umenneskelig politisk hævnakt«.

Moder Teresas medsøstre i Indien mistænkeliggøres

Calcutta (KIPA) — Den af Mother Teresa grundlagte kongregation »Næstekærlighedens missionærer«, der især står til tjeneste for de fattige og de syge, møder modstand fra myndighedernes side i den indiske stat Vestbengalen, hvor man forhindrer dem i at gennemføre deres udviklingsprogrammer. Man mistænker dem — og andre hjælpeorganisatio-

ner — for at stå i kontakt med aktive separatister i området.

Man må frygte, at Vestbengalens religionsfjendtlige politik danner skole i andre indiske stater, og det er allerede tilfældet visse steder. Dette har dog ikke forhindret den indiske regering i at udgive et mindefrimærke i anledning af Mother Teresas 70 års fødselsdag.

Vesttyske biskopper kritiserer regeringens politik

Hyrdebrev op til valget den 5. oktober advarede mod statens tiltagende rolle i dagliglivet, bureaukratiet og statsgælden.

New York (NC) — Et pastoralt brev, som de vesttyske biskopper har udsendt, og hvori de kritiserer dele af Helmut Schmidts politik, skabte uenighed op til valget 5. oktober.

Brevet blev oplæst i alle landets katolske kirker 21. september, 2 uger før valget.

Med udtryk, der ligner dem, der blev benyttet af

Helmut Schmidts modstandere, advarede brevet imod statens tiltagende rolle i dagliglivet, det tiltagende bureaukati og den stadigt voksende statsgæld. Emnerne var meget lig dem, som de kristne demokraters kandidat til kanslerposten, Franz Josef Strauss har kredset om.

Det pastorale brev antydede også, at den socialdemokratisk ledede rege-

ring har gjort adgang til skilsmisse og abort lettere uden at give støtte til ægteskab og familie, i en sådan grad, »at kærligheden ødelægges og freden trues«.

Helmut Schmidt svarede, at biskopperne »burde benytte deres prædikestole til deres pastorale arbejde og ikke til politik«. »Jeg synes, vi har ret til at forvente«, sagde han, »at kirken ikke blander sig i vore forhold med udtryk, der i mistænkelig grad ligner dem, der står skrevet i et bestemt partis valgprogram«.

Misbrug af kristendommen

P. Norbert Greinacher, der er professor i teologi ved Universitetet i Tübingen har ved et socialdemokratisk vælgermøde kaldt biskoppernes brev »et misbrug af kristendommen«.

Oppositionen syntes særlig tilfreds med biskoppernes udtalelse om, at »den foruroligende høje statsgæld må saneres nu«. Strauss har gang på gang påpeget det samme og sagt, at socialdemokraterne havde tilladt gælden at tredobles i løbet af de sidste ti år. Strauss mente, at det var dette, der var årsag til, at der blev stiftet mere og mere gæld i landet, samtidigt med at de private investeringer aftog.

Selv om socialdemokraterne har afvist problemet, har det dog en vis vægt for ældre vælgere, der husker, hvordan deres opsparinger gik tabt ved pengeombytningen som følge af den offentlige gæld, der var forårsaget af to verdenskrige. Biskoppernes bemærkninger fik derfor Helmut Schmidt til at svare, at han tvivlede på, at der var en teologisk lærestol for statsøkonomi. »Hverken i Det gamle eller det nye Testamente står der noget om, hvordan statens finansøkonomi bør være, sagde rigskansleren. »Vi, der taler på statens vegne, blander os ikke i kirkens drøftelser om f.eks. prævention eller cølibat«.

Der kom ingen reaktion fra biskopperne på Helmut Schmidts bemærkninger.

Brevet gør ikke forholdene lettere

Justitsminister Hans-Jochen Vogel, der er katolik, har sagt, at brevet ikke ville gøre forholdene mellem socialdemokratiet og kirken lettere, og det var ellers de senere år ved at blive bedre, Vogel sagde, at han var forundret over, at biskopperne ikke omtalte forholdet mellem de rige og de fattige nationer og den voksende modstand i Vesttyskland over for udlændinge.

Helmut Schmidt var ikke begejstret for biskoppernes hyrdebrev op til valget. Biskopperne »burde benytte deres prædikestole til deres pastorale arbejde og ikke til politik«, sagde han.

Biskop Wittler forsvarer hyrdebrevet

Osnabrück (KIPA) — Man kan ikke fratage kirken dens sociale ansvar og sociale handling, siger biskoppen af Osnabrück, dr. Helmut Hermann Wittler.

Udtalelsen faldt ved en gudstjeneste i Osnabrück i anledning af den nordtyske Kolping-dag. Efter at de tyske biskoppers hyrdebrev i anledning af forbundsdagsvalget var oplæst, sagde biskoppen, at han troede, at dette ville være en appel til samvittigheden og til »at træffe vor afgørelse på rette vis på den ene eller den anden måde«.

Heller ikke før i tiden tav biskopperne om forholdene i staten og i samfundet, sagde Wittler. De var overbeviste om, at deres ord var til gavn for folket og for kirken. Han mente, det var nødvendigt, at biskoppelige udtalelser også nu og da sagde noget, der kunne virke provokerende

og »vække slumrende løver«. Wittler betonedede, at biskoppernes udtalelser ikke sigtede i en bestemt retning. Ingen havde lov til at se farisæisk på den anden og mene, at man selv gik hus forbi.

Netop Adolf Kolping var et eksempel på kristen tjeneste overfor mennesker og samfund, understregede biskoppen. Denne indstilling, der fortsat lever i Kolpingfamilierne er opmuntrende for biskopperne under de nuværende diskussioner.

Ved messens afslutning erklærede formanden for Kolpingarbejdet i bispedømmet Osnabrück, p. Hermann Darpel, efter opfordring af den dagen før afholdte generalforsamling i bispedømmets Kolpingfamilie, at den står sammen med sin biskop og identificerer sig med hyrdebrevet i anledning af forbundsdagsvalget.

Oppositionen med Franz Josef Strauss i spidsen syntes særlig tilfreds med biskoppernes udtalelse om, at »den foruroligende statsgæld må saneres nu«. Strauss har gang på gang påpeget det samme.

Kulturminister i Nedersachsen:

Kirken har pligt til at blande sig i politiske spørgsmål

Hanover (KNA) — »Kirken har ikke blot ret, men pligt til at blande sig i politiske spørgsmål, og skal også somme tider sige ubehagelige ting. Forbundskansleren slipper for let om ved det, når han siger, at politik fra prædikestolen er ham en vederstyggelighed og frabeder sig politisk stillingtagen i præstedragt«. Denne opfattelse går kulturministeren i Nedersachsen, dr. Werner Remmers, ind for i en i Hannover offentliggjort stillingtagen til de tyske bi-

skoppers hyrdebrev i anledning af forbundsdagsvalget.

Uheldigt

Remmers finder det uheldigt, hvis kirken indskrænker sig til meninger om politik uden at det får praktiske følger. Når forbundskansleren mener dette, må han finde sig i, at man spørger ham, om politisk aktivitet unddrager sig enhver forbindelse til moral og kultur. Remmers regner det for helt misforstået, hvis der nu opstår en

diskussion om hvorvidt kirken overhovedet har lov til at åbne munden om politiske spørgsmål. Men man kan utvivlsomt være uenige om, hvad kirken bør sige.

Biskopperne tier

Idet han går ind på hyrdebrevets indhold, skriver Remmers: »Bortset fra den partipolitiske strid mener jeg netop som katolik, at biskopperne med deres skrivelse ikke har udnyttet en mulighed tilstrækkeligt«. Desværre tier bi-

skopperne om mange moralsk brændende spørgsmål, mens de behandlede temaer bliver så alment behandlet, så han personligt tvivler på, at almindelige menneskers og også politikeres samvittighed virkelig bliver skærpet derved. »Jeg tager afstand fra alle partier«, siger Remmers ordret, »fordi også unionen (CDU+CSU), er et parti, til hvis samvittighed biskopperne nok kunne have noget at sige i forbindelse med visse brændende spørgsmål«.

Så De vor annonce i »k.o.« nr. 14?

Vi sender Dem gerne vort katalog eller en eller flere af vore bøger.

Bestillingsseddel.

Navn .....

Adresse .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Indsendes til Niels Steensens Forlag Vesterbrogade 28, 2 1620 Kbh. V Tlf. (01) 24 48 08

Oswald von Nell-Breuning, S.J.: Ikke nødvendigt med et hyrdebrev

Frankfurt (KIPA) — I et interview i den sydtyske radio har den katolske sociolog professor dr. Oswald von Nell-Breuning, udtalt, at en valgkamp i et civiliseret folk burde foregå under fredelige former.

I sammenhæng med dette interview blev det hævdet, at Nell-Breuning stillede sig afvisende over

Oswald von Nell Breuning, S.J.

for biskoppenes hyrdebrev. Denne opfattelse har han afvist i et brev til det tyske pressebureau KNA.

At føre en værdig valgkamp

Nell-Breuning mener, at det ikke skulle være nødvendigt med et hyrdebrev fra de tyske biskopper for at formane det tyske folk til at føre en værdig valgkamp. Den misstemning, som biskoppenes hyrdebrev har udløst, havde de dog »åbenbart ikke forudset«. Hvis de på forhånd havde haft nogen anelse herom, ville de »bestemt ikke have udsendt det og i hvert fald ikke i den form«.

Af denne grund spørger netop de, der føler sig stærkest knyttet til kirken med sorg og bekymring, hvordan man kan forklare, at biskopperne ikke har forudset dette«.

Styrker diktaturet i Sydkorea

USA's katolske konference kritiserer regeringens politik

Washington (NC) — P.J. Bryan Hehir, der er sekretær i USA's katolske Konference (USCC) i afdelingen for international retfærdighed og fred har sagt til Repræsentanternes Hus' underkomité for forholdene i Asien og Stillehavsområdet, at Sydkoreas regerings prioritering af militær sikkerhed på bekostning af menneskerettighederne udgør en trussel for landets fremtid.

Forhindre dødsdom

USA's nuværende politik over for Sydkorea styrker regimets undertrykkelses politik, derfor opfordrer han underkomiteen til at søge at ændre USA's politik.

P. Hehir deltog for nyligt i et besøg i Sydkorea, der var arrangeret af USA's nationale kirkeråd. Besøget faldt sammen med processen mod Kim Dae Jung, oppositionslederen, som regeringen beskyldte for oprørsforsøg. P. Hehir sagde, at den regeringskontrollerede presse gik

ind for, at Kim Jae Dung skulle kendes skyldig, og P. Hehir opfordrer nu underkomiteen til at gøre alt, hvad der er muligt, for at forhindre at dødsdommen bliver eksekveret.

Fuld af hævngrøthed

Det håb, man nærer til, at diktaturet i Sydkorea var afsluttet efter mordet på præsident Park Chung Hee sidste år i oktober, blev skuffet, da generalmajor Chup Doo Hwan i maj i år gennemførte et militærkup og igen indførte militær undtagelsestilstand i landet.

»Korea er i dag på vej tilbage til en periode fuld af hævngrøthed, som under Park«, sagde P. Hehir og tilføjede, at de fleste koreanere og udlændinge, som han havde talt med under kirkegruppens besøg i landet »forventer, at Chun Doo Hwan's regime vil være endnu mere undertrykkende og diktatorisk end Park-regimet«. Chun blev for nyligt valgt til Koreas præsident.

Kirken i Danmark

Kapellet er ikke mere en kirke-en-miniature med plads til en kiste nedenfor alteret. Nu er centrum Kristus og den afdøde.

Restaurering af kapellet på katolsk Vestre Kirkegård

Helt ny liturgisk idé bag arrangementet

Den Hellige Skrift rummer et stort antal betagende tekster om emnet 'liv, død og opstandelse!:

Jeg er Opstandelsen og Livet!
Salige er de,
som dør i Herren!
Død, hvor er din sejr!

Det er ikke tekster, præsten mangler når han skal holde en begravelsestale. Men én vanskelighed må vi som regel kæmpe med: De fleste kirkegårdskapeller virker så dødsens-triste, at det føles trangt at skulle forkynde opstandelsen og det evige liv i dem. De apostoliske ord, så som »Død, hvor er din sejr! skal jo læses —

men den specielle kapel-melankoli synes trods alt at antyde, at apostelen har smurt vel tykt på!

Billedhugger Ejgil Vedel har været inspireret til at bryde med denne ukristelige melankoli: Da han restaurerede kapellet på Katolsk Vestre Kirkegård, har han virkelig haft den sejrende Kristus for øje, den Kristus, der i et guddommeligt overmål af kærlighed var blevet menneske for at frelse sine nye brødre og søstre.

Kristen optimisme

Det restaurerede kapel domineres fra bagvæggen af en forbløffende lille, men meget viril lueforyldt

Kristus. Skikkelsen byder med udstrakte arme det menneske, hvis legeme ligger i kisten lige foran Ham, velkommen i de evige boliger.

Så klart illustrerer Vedels Kristus opstandelsens

Pastoralrådsmøde på Magleås

Lørdag og søndag den 8. og 9. november afholdes det 23. pastoralrådsmøde på Magleås i Nordsjælland. Det pastorale hovedemne ved dette møde er katekese. Der vil blive afgivet beretning fra forretningsudvalget, rådsudvalget og kirkebidragsudvalget. Udskrivnings- og fordelingsprocenter vedrø-

virkelighed, at de troende føler sig lykkeligt trøstet: Det har jeg oplevet gang på gang. Jeg mener også at have mærket, at de kirkefremmede deltagere i begravelserne i det mindste får et indtryk af den kristne optimisme, som har inspireret kunstværket.

Centrum

Det er dog ikke blot Kristus-skikkelsen, der er ny! (Trods de udstrakte arme har den meget lidt til fælles med Thorvaldsens pæne Kristus). Der er en ny liturgisk idé bag hele arrangementet: Kapellet er ikke mere en kirke-en-miniature med plads til en kiste nedenfor alteret. Nu er centrum Kristus og den afdøde (repræsenteret ved sit legeme). Vi andre står undrende, følget bag kisten, præsten ved alteret ude til siden: De beder, præsten frembærer messofferet i al dets væld for afdødes og de efterlattes sjælefred. Men han frembærer messen i det store håb, at det livsalige møde mellem Kristus og den afdøde har fundet sted. Med dette håb så klart illustreret kan præsten uden at lyde bombastisk udbrude: Død, hvor er din sejr!

Paul d'Auchamp

Det røde girokort atter på vej

Dette er nr. 17 af »katolsk orientering«, årgang 1980. Bladets 6. årgang er hermed snart afsluttet. I løbet af de 6 år har bladet kunnet glæde sig over, at en trofast skare af læsere frivilligt har støttet det økonomisk. »katolsk orientering« sendes jo gratis til samtlige 15.000 katolske husstande i Danmark. Deres frivillige støtte har gjort det muligt hvert år at formindske bladets under-skud betydeligt.

Om få dage kommer den kendte, røde giroblanket

igen. Den kan anvendes til at sende et bidrag til projektet »gratis blad til alle katolikker«. Gaven gælder 2. halvår 1980. Vi håber, at flere og flere vil sikre vore muligheder for at udgive bladet. For nemheds skyld er de på giroblanketten påtrykt et beløb på 60 kr. Hvis De ønsker at yde et mindre eller større beløb, kan de benytte en check eller en almindelig giroblanket, som kan fås på alle postkontorer eller hos Deres postbud.

Red.

Dr. Alios og Mathilde Denks Legat

Af ovennævnte legat vil der pr. 1/12 1980 blive uddelt nogle portioner à kr. 500,00. Portionerne tildeles unge studerende, fortrinsvis teologer. Ansøgninger bedes inden 15/11 1980 fremsendt til landsretssagfører Poul Høyer, Rosenvængets hovedvej 6, 2100 København Ø.

Legatet »VARDEN«

Af ovennævnte legat vil der pr. 1/12 1980 blive uddelt kr. 4.000,00 i een eller flere portioner. Portionerne tildeles til unge studerende. Ansøgninger bedes inden 15/11 1980 fremsendt til landsretssagfører Poul Høyer, Rosenvængets Hovedvej 6, 2100 København Ø.

Lystobjekter og lystige ægtemænd

En del af den danske presse bragte den 10. oktober enslydende Reuters officielle version af, hvad paven til manges forbavselse og nogles forlystelse skulle have sagt om ægtemanden, der bedriver hor, når han begærer sin egen kone. I dagbladet Information havde Reuters meddelelse fået den redaktionelle overskrift »Pavelig dom over lystige ægtemænd«.

Paven kan have sagt dette ved en lapsus, ved at snuble over sine egne ord. Reuters korrespondent kan have sprunget vigtige nuancer over, hvilket kan ske, når en lang pavelig tale refereres i nøjagtig 36 spaltelinjer.

Talen blev holdt under den ugentlige audiens for pilgrimme og turister. I månedsvis har paven undervist dette skiftende publikum i en fortløbende katekese om ægteskabet, om forholdet mellem mand og kvinde. Paven satte i disse katekeser et meget skarpt skel mellem kærlighed og begær. Kærlighed elsker den anden person som et subjekt, som et »du«, mener paven, begær derimod elsker kun den andens krop som et objekt, et middel til selvtilfredsstillelse. Dette kan naturligvis diskuteres, men det er i denne sammenhæng, hvor kærlighed og begær betragtes som hinandens modpoler, at den tvetydige tale om ægteskabsbrud blev holdt. Det var i denne kontekst, paven vovede at sige, at ikke kun den mand, der betragter en andens kone for at begære hende, bedriver hor med hende i sit hjerte, men at dette også gælder inden for ægteskabet.

Ifølge pressebureauet KIPA har paven sagt følgende: »Kristus og kirken vil ikke opdrage til kropsfjendtlighed og foragt for det kønslige, men til den rigtige accept af det mandlige og det kvindelige«. Dermed trak paven en klar grænse mellem den kristne lære og den antikke — men endnu levende — filosofiske retning, som kaldes manikæismen, der anså kroppen for at være ophav til alt ondt og derfor afviste ægteskabet. »Kristus derimod har ingen lunde afvist det kropslige som mindreværdigt, da han udvidede forbudet mod ægteskabsbrud med den nye dimension »ægteskabsbrud i tankerne«. Snarere hjælp han derved menneskene i at vokse til større moralsk modenhed og en mere fuldkommen menneskelighed«, sagde paven. Citat KIPA slut.

I denne afbrudte sammenhæng skal Reuters delvis korrekte, delvis mangelfulde citater læses: »Derfor gælder dette for dem, der ikke er gift (underforstået »med hinanden«) og måske i endnu højere grad for dem, som er mand og kone. Så selv hvis en mand betragter sin egen kone med (udeladt »kun«) seksuelt begær i tankerne, bedriver han samme slags hor. Den moralske bedømmelse af seksuelt begær skal søges i spørgsmålet om mandens og kvindens værdighed som personer. På samme måde (underforstået »som udenfor ægteskabet«) kan en ægtemand bedrive hor i sit hjerte, hvis han kun betragter sin kone som et objekt for tilfredsstillelsen af egne lyster«, sagde paven. Ordet »kun« er et vigtigt lille ord.

Reuter kommer nok selv med en retelse.

Og kvindebevægelsen i hele verden burde takke paven med et velment applaus.

Willem Wuyts

Læserne skriver

Afstand fra kirkelig indblanding i politik

Man kunne op til det tyske valg læse i den danske og vesttyske presse, at de katolske biskopper i Forbundsrepublikken har udsendt et hyrdebrev, som er en de facto støtte til de kristelige demokrater i valgkampen op til forbundsvalget. At støtte de kristelige demokrater i Vesttyskland er det samme som at støtte dybt reaktionære politiske kræfter, hvis politik ikke vil være til gavn for befolkningsflertallet i Vesttyskland, og som heller ikke vil fremme bestræbelserne for afspænding i Europa og i verden.

Det er endvidere en støtte til en kanslerkandidat, som har en særdeles blakket politisk fortid (Spiegel-affæren, Lockheed-skandalen), og som for nogen tid siden ved sin rejse til Chile og sin optræden dér leverede opbakning til et af de mest bestialske og modbydelige diktaturer i verden i dag.

Jeg mener, at man bør tage afstand fra enhver kir-

kelig indblanding af denne art i politiske processer. De tyske biskopper har udnyttet deres autoritet (eller det der er tilbage af den) på en uanstændig og ur-

Den klerikale verden side op og side ned

I »katolsk orientering« nr. 14 beklager en læser sig over det faktum, at redaktionen kommer for lidt »pave« i bladets spalter. De gustibus non disputandum est. Jeg syntes bogstaverne »k.o.« kunne også stå for »klerikal orientering«.

Nr. 15 er igen den klerikale side op og side ned. Og på side 2 sker der noget symptomatisk for bladet »holo ten gen« ses kun med byzantinske briller på. Der er et billede med syv mennesker omkring et alter. Det er sikkert et højdepunkt i de liturgiske fæl-

melig måde. Jeg mener, at man specielt og på det skarpeste bør tage afstand fra, at en del af det katolske hierarki endnu engang optræder som støtte for jordiske magthavere og undertrykkere.

Jeg vil gerne på egne vegne give udtryk for en sådan afstandtagen og op-

fordrer andre katolikker og kristne til at gøre det samme. Samtidig må vi udtrykke vor solidaritet med de af vore medkristne i Vesttyskland, der vender sig mod biskoppernes hyrdebrev og den tendens, det er udtryk for.

Jan Ulrik Dyrkjøb

tomatisk have bortcensureret de to lægvæsener. Er dette nu en klage? Nej, det er blot en konstatering. Det forholder sig med k.o. som med paven: Der findes kun en af slagsen, og man skal vel være tilfreds med det, man har. Imidlertid kunne man godt tænke sig et blad, som var mindre katolsk og mere orienterende.

Herman van Tooren

Vi vendte gerne straks den anden kind til, men den er der jo andre, der klasker løs på. Red.

Skt. Knud Lavard Skole, Lyngby ønsker at udbygge

Bestyrelsen på Skt. Knud Lavard Skole, Lyngby har gennem flere år arbejdet på at realisere en mindre bygningsmæssig udvidelse af skolen. De nuværende lokaleforhold er utilstrækkelige, og især faciliteterne omkring børnehaveklassen og fritidsordningen, som blev oprettet i 1978/79, må betegnes som af absolut midlertidig karakter, skriver formanden for Skt. Knud Lavards Skoles bestyrelse, Martin Ghisler i menighedsbladet for sognet.

8. og 9. klassetrin

Skolens faglokaler samt et uegnet kælderlokale er nu i flere år blevet anvendt som permanente klasseværelser. De netop gennemførte besparelser i statstilskuddene til private skoler betyder, at klassekvotienten skal op på omkring 19-20 elever pr. klasse for at driften kan gøres økonomisk forsvarlig uden at sætte skolepengene drastisk op fra de nuværende 300 kr. pr. måned. Flere af klasseværelserne har kun plads til 14 elever, hvilket

yderligere har skærpet behovet for en lokalemæssig udvidelse.

Fra forældreside har der været et stærkt ønske om, at skolen i lighed med tidligere gøres til en »hel« skole, dvs. udvides med 8. og 9. (evt. 10.) klassetrin. Bestyrelsen har imødekommet dette ønske ved beslutningen om at oprette én ny 8. klasse fra august 1981, hvilket har til følge, at man må slå to af de parallelklasser sammen, som har færrest elever, eller ved kun at oprette én ny første klasse.

For at løse skolens lokalebehov optog bestyrelsen allerede i 1977 forhandlinger med kommunen og med Ansgarsstiftelsen med henblik på en mindre bygningsmæssig udvidelse. Der foreligger nu et skitseprojekt om en tilbygning i forlængelse af gymnastiksalbygningen, indeholdende 4 klasseværelser, trappe og gangareal, hvoraf sidstnævnte evt. senere vil kunne udvides med yderligere 4 klasseværelser. Kommunen har principielt godkendt byggeriet, når visse krav vedrørende

bebyggelsesgraden for området omkring kirke og skole opfyldes.

Indledt forhandlinger

Projektet kan imidlertid kun opnå statsstøtte, for såvidt skolen selv ejer den bygning, hvor der bygges til. Skolens bestyrelse har derfor indledt forhandlinger med Ansgarsstiftelsen om betingelserne for en evt. overdragelse af gymnastiksalen til skolen. »Menighedens gymnastiksal« ejes juridisk af Ansgarsstiftelsen, selvom det er menigheden, der disponerer over den og over lejeindtægten fra skolen. Menighedens forvaltningsråd er af Ansgarsstiftelsen

inddraget i forhandlingerne.

Skolen, der sidste år kunne fejre sit 25 års jubilæum, er en selvejende institution. Der går for tiden ca. 230 elever på skolen fordelt på to spor 1. - 7. klasser samt en børnehaveklasse og fritidsordning, og de undervises af en lærerstab på 21 lærere. 25 % af eleverne er katolikker, hvoraf størstedelen, nemlig 40 elever kommer fra sognet. Skolen er et tilbud til de forældre i og udenfor sognet, der ønsker at give deres børn en katolsk opdragelse, men også et tilbud til de forældre, som ønsker at opdrage deres børn til et kristent livssyn og et kristent engagement.

Tegner al forsikring

Lyngby Hovedgade 4
2800 Lyngby
Telefon (02) 87 54 11

Fors.kons. Sven Iding

Under synoden er der i alt 43 tilhørere af begge køn. De har en rådgivende funktion og har taleret, men ikke stemmeret. Fotoet viser et filipinsk ægtepar ved synoden. Fotos KNA.

Bispesynodens arbejdsdokument

(KIPA) — Ifølge statutterne er det paven selv, der fører forsædet ved verdensbispesynoden, men som delegerede præsidenter har han udnævnt tre kardinaler fra Den tredje Verden. Det drejer sig om ærkebiskop Francisco Primatesta af Cordoba i Argentina, ærkebiskop Trevor Picachy af Calcutta i Indien og om den afrikanske ærkebiskop Bernardin Gantin, der er præsident for den pavelige kommission for retfærdighed og fred samt for »Cor Unum«. Til referent har paven udnævnt kardinal

Joseph Ratzinger, ærkebiskop af München og Freising.

216 synodemedlemmer

Bispesynoden indledtes 26. september med en koncertmesse i det sixtinske kapel, hvor paven holdt åbningstalen. I synodeaulaen, der ligger i den bygning, hvor Paul VI indrettede den nye audienshal, refererede synodens generalsekretær den slovakiske ærkebiskop Jozef Tomko om sekretariatets aktiviteter i samarbejde med det for tre år valgte

bisperåd. I tilslutning hertil gav kardinal Ratzinger den officielle indføring i det arbejdsdokument, der skulle danne grundlaget for synodens drøftelser.

Dette arbejdsdokument (»Instrumentum Laboris«) blev allerede i juni fra synodesekretariatet i Rom tilsendt alle 216 synodemedlemmer ud over hele jorden. Det er blevet til efter de forslag, bispekonferencerne har indsendt efter et grundigt studium af det foreløbige dokument, det såkaldte »lineamenta« og efter drøftelser med eksperter og kirkelige kommissioner.

Situationen i familien

Arbejdsdokumentet er delt i tre dele. Første del beskriver »Situationen i familien i vore dage«. Anden del er af læremæssig karakter og handler om »Guds plan for familien i vore dage«. Den tredje og mest omfattende del af det 88-sidige dokument har et pastoralt sigte og handler om »Den kristne families opgave i vore dage«.

I dokumentets første del peges der især på de hurtige forandringer, der i dag indvirker på familielivet i alle kulturer. Der tales om byernes vækst, økonomisk

usikkerhed, inflation og arbejdsløshed og om mangel på næringsmidler i Den tredje Verden. Der tales om lovgivning, der er i strid med kirkens lære (aborter og skilsmisse), og det slås fast, at den katolske familie i dag lever i et pluralistisk samfund. Der tales også om en ny pastoral bevidsthed, der er ved at vågne i familierne, der ikke længere kun betragter sig selv som »objekt for evangelisering«, men selv kan medvirke til troens udbredelse.

Kærligheden

Anden del af dokumentet bekræfter den kristne opfattelse af den ægteskabelige kærlighed, der dog stilles på en hård prøve i vore dage. Den »af Gud vilde uopløselighed af ægteskabet« understreges, og det siges, at ægteskabet ifølge Guds frelsesplan er en »nådens og hellighedens skole«. Betragtningerne slutter med nogle paragraffer om familiens opgaver med hensyn til at udbrede troen, og om at forældrene er de første til at undervise deres børn i troen.

Tredje del, der omfatter omtrent halvdelen af dokumentet fremhæver »de konkrete opgaver for den kristne familie i dag«. Familien er ikke kun kaldet til at helliggøre sig selv, men også sin omverden. Den skal være en »troens skole«.

Dokumentet påpeger familiens principielle betydning for livet. Familien er det sted, hvor »agtelsen for det menneskelige liv fra undfangelsen til døden« især har sin plads. Der pe-

ges også på andre »ikke kun biologiske former for frugtbarhed«, når der tales om omsorg for forældre-løse, handicappede, syge og gamle. Der tales også om »ansvarsbevidst forældreskab« — tilslutning til Paul VI's rundskrivelse »Humanae Vitae«.

En opdragelse til livet

Der tales også meget om familiens opgave på det opdragelsesmæssige område — en opdragelse til livet og ikke mindst børnenes religiøse opdragelse. Hvad det frie skolevalg angår skrives der: »Stat og kirke er kaldet til at supplere familiens indsats, og det er familiens urokkelige ret at vælge den skoletype for deres børn, som den finder bedst«.

Dokumentet behandler også forholdet mellem familie og stat. Staten mindes om, at dens opgave er at støtte familierne, så de kan opfylde deres specielle opgaver, og familierne mindes om, at det er deres opgave at bringe de normer, som de finder bør beskyttes, ind i statens love og institutioner. Med til familiens ansvarsområde hører specielt problemer i forbindelse med fred, international retfærdighed og befrielse af alle folkeslag.

Fraskilte gengifte

Dokumentet slutter med overvejelser over, hvordan kirken skal forholde sig over for »fraskilte gengifte« og over for dem, der uden kirkelig vielse lever sammen i ægteskab.

Dokumentet blev præsenteret af ærkebiskop Tomko ved en pressekonference. Han sluttede med at understrege, at doku-

mentet ikke er en slags koncilsskema, der skal forbedres eller suppleres, men et materiale, der skal drøftes på synoden.

Antallet af synodemedlemmer med stemmeret er 216. Heraf er ifølge statutterne 24 udnævnt af paven, mens resten er delegeret af bispekonferencerne. Paven har også udnævnt 10 eksperter, deriblandt et ægtepar, dr. Francis og fru Michele Guy fra Frankrig.

Fra den romerske kurie deltager 17 kardinaler og to ærkebiskopper. Endvidere deltager der repræsentanter for verdens bispekonferencer. Fra den nordiske bispekonference er det biskop John W. Gran af Oslo. Der deltager også 13 patriarker og ærkebiskopper af de orientalske riter.

Endvidere deltager 10 ordensforstandere heri — blandt moder Teresa.

43 tilhørere af begge køn

Under synoden er der ialt 43 tilhørere af begge køn.

De har en rådgivende funktion og har taleret, men ikke stemmeret. Blandt dem er der 16 ægtepar, bl.a. John og Lyn Billings fra Australien, Guzman og Lidice Carriquiry fra Uruguay, prof. dr. Claude Lanctot og Anne Lanctot fra USA samt dr. Alfred og dr. Marie Mignon Mascarenhas fra Indien.

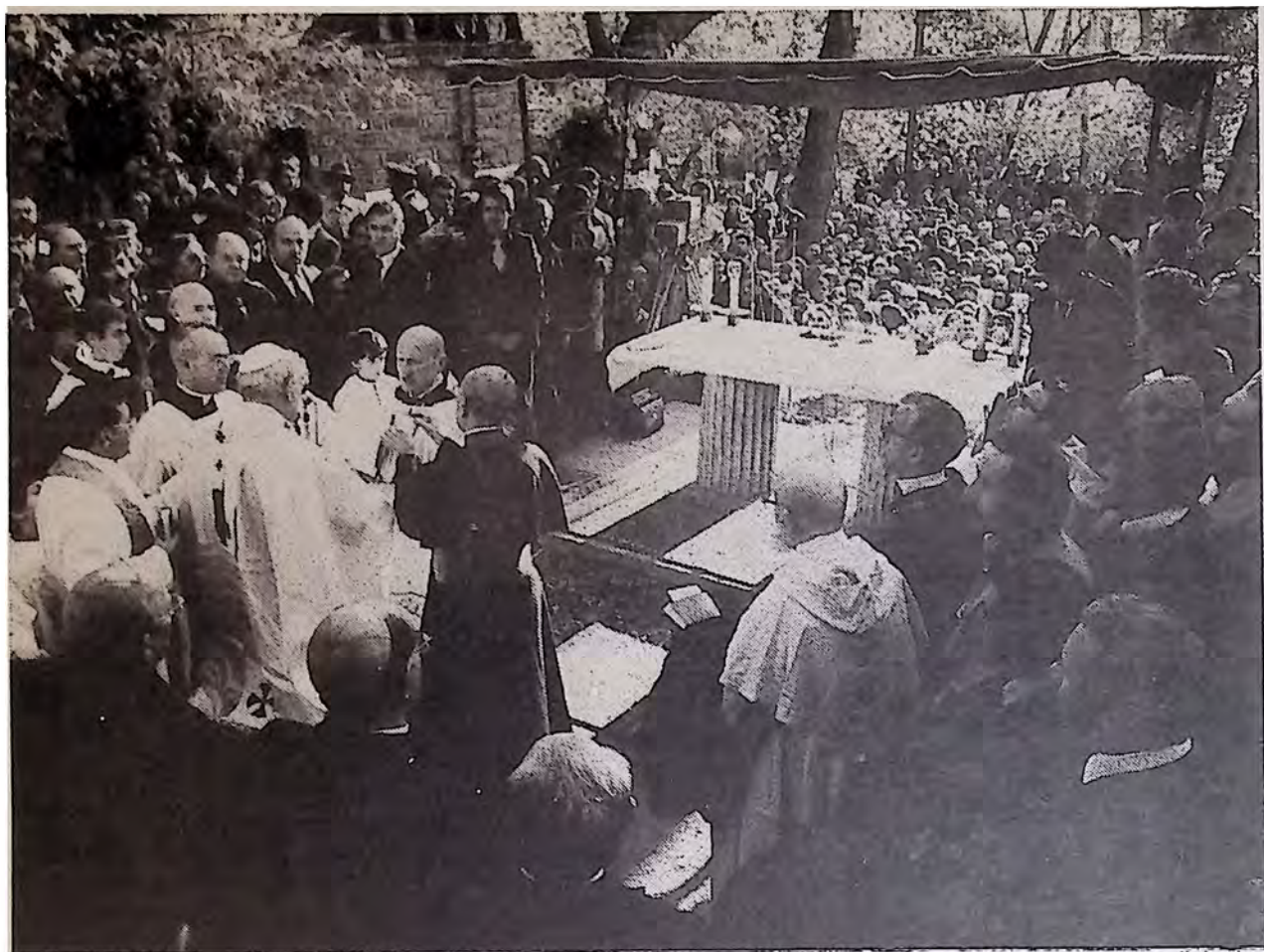
De deltagende ægtepar er ifølge synodens generalsekretær, ærkebiskop Tomko foreslået af de forskellige bispekonferencer, og det har været afgørende for valget af dem, at de aktivt har beskæftiget sig med familieproblemer. Flere af dem har taget deres børn med til Rom.

Det var afgørende for valget af de deltagende ægtepar, at de aktivt har beskæftiget sig med familieproblemer.

Ægteparret Mascarenhas fra Indien, et filipinsk ægtepar og moder Teresa under bispesynoden.

Der er nået en vidtgående overensstemmelse med de ortodokse kirker, og det er nu kun pavens krav på primasværdigheden, der står i vejen. Men også for den lutherske reformations kirker er den største hindring pavens. Billedet er fra pave Johannes Paul II's økumeniske rejse til Tyrkiet sidste år.

Er økumenen gået i stå?

Kontakter mellem enkelte kristne og menigheder skaber gode muligheder for dialog og økumenisk fællesskab

(KNA) — Om den økumeniske bevægelse får succes eller fiasko afhænger efter Wolfgang Seibel S. J.'s mening — som den kommer til udtryk i tidsskriftet »Stimmen der Zeit« (tidens stemmer) — af forholdene ved basis.

Seibel tager sit udgangspunkt i festlighederne i anledning af Den augsburgske Bekendelses 450 års jubilæum, der igen gjorde økumenen til et offentligt anliggende. Det var ellers, som om interessen for økumenen var bleg-

net meget efter den første store begejstring lige efter Det andet Vatikankoncil, måske blandt andet, fordi folk var skuffede over de ringe praktiske resultater. Seibel minder dog i denne forbindelse om, at der alligevel er nået en vidtgående overensstemmelse med de ortodokse kirker. »For et fuldt fællesskab med de ortodokse kirker, er det nu kun pavens krav på primatværdigheden, der står i vejen«.

Hvad angår den lutherske reformations kirker nævner Seibel erklæringen fra den fælles luthersk-katolske kommission i anledning af Den augsburgske Torsbekendelses jubilæum (omtalt i »k.o.« nr. 11 s. 6-7). Denne erklæring taler om »bemærkelsesværdige tilnærmelser« og »overensstemmelse« i vigtige kontroversspørgsmål. Seibel kommer også ind på de endnu åbne spørgsmål: sakramenternes antal, pavedømmet, kirkens læreemбеде, pavens ufejlbarhed og Mariologi. Disse problemer har efter Seibels opfattelse ikke alle lige stor teologisk betydning. Han er enig med pave Paul VI i, at »den største hindring på økumenismens vej« er pavens. Dette sagde

Paul VI ordret i 1967. Det berettigede i at gentage disse ord i den nuværende situation ser Seibel i den måde, pavedømmet præsenterer sig for offentligheden gennem Johannes Paul II, hvorved kirkens hierarkiske orden betones endnu skarpere end før.

Forstummer eller protesterer voldsomt

Dette har konsekvenser for et fortsat økumenisk arbejde. Vanskeligheden bliver umiddelbart forståelig, når alle modeller for kirkernes enhed holder problemet med pavedømmet udenfor, mener Seibel. Spørgsmålet om kirkernes enhed kan efter hans mening slet ikke komme på tale foreløbigt, fordi bestående strukturer og traditioner vanskeliggør et sådant konkret spørgsmål.

Det er dog ikke kun de kirkelige strukturer, som Seibel betragter som en hindring for økumenen. »Mindst lige så vigtigt«, finder han, er den måde, man forholder sig på ved basis. Officielle aktiviteter, der støder på en passiv, uinteresseret basis, kan ikke lykkes. Denne uvirksomhed er et symptom på kirkens nuværende tilstand, fortsætter han og

tilføjer: »Hvis autoritetsindehaverne forbeholder sig at være de eneste, der siger noget, så følger det heraf næsten nødvendigt, at »basis« på grund af et sådant formynderi enten forstummer eller protesterer voldsomt.«

Denne holdning, at forvente alle initiativer fra embedsindehaverens side, er i modstrid med kirkens historie.

Fornyelser fra basis

Fornyelser er altid udgået fra basis. At opnå det kirkelige embedes anerkendelse har altid været en lang og besværlig proces. Dette faktum har også med det økumeniske arbejde at gøre. Som et udgangspunkt for en vellykket økumene foreslår Seibel, at enkelte kristne og enkelte menigheder mødes dagligt, for i sådanne kontakter er der gode »muligheder for dialog og økumenisk fællesskab«. Hvis man benytter sådanne muligheder, vil det have en sådan virkning og udstråle en sådan kraft, »så det ændrer kirkerne mere og bringer dem nærmere sammen end alle officielle erklæringer og beslutninger«.

Sodepax skal opløses

Studerer nye former for samarbejde på det sociale plan

Vatikanet (NC) — SODEPAX, Vatikanets og Kirkernes Verdensråds fælles organisation til samarbejde om sociale problemer vil blive opløst med udgangen af dette år, har Vatikanet og Kirkernes Verdensråd meddelt. »Man studerer i øjeblikket nye former for samarbejde på det sociale område«, hedder det i den fælles erklæring.

Et år tilbage

SODEPAX, der beskæftiger sig med samfund, udvikling og fred, begyndte i 1968 som en komité, der var udgået fra Vatikanets (nu den pave-lige) kommission for retfærdighed og fred (Justitia et Pax) og Kirkernes Verdensråds program for Enhed, Retfærdighed og Tjeneste. Organisationen har hovedkvarter i Genève.

Meddelelsen om opløsningen af SODEPAX blev bragt i L'Osservatore Romano 5. september. Her oplystes det, at bureauets mandat egentlig først udløber 31. januar 1982, men da SODEPAX's to ledende embedsmænd nyligt har fået andet arbejde, har man altså besluttet at

rykke afslutningsdatoen et år frem.

De to tidligere ledere er jesuiten p. John Lucal, der er generalsekretær og Theo Tschuym der er vicegeneralsekretær i SODEPAX.

Ikke utilfredshed

En pålidelig kilde i Vatikanet siger, at opløsningen af SODEPAX sker i fuld overensstemmelse mellem Vatikanet og Kirkernes Verdensråd, der også i fremtiden vil føle sig forpligtede til økumenisk samarbejde for social retfærdighed og fred.

Han benægtede samtidigt, at opløsningen er udtryk for, at Vatikanet skulle have været utilfreds med nogle kontroversielle sociale handlingsprogrammer, som Kirkernes Verdensråd har haft løbende, som bl.a. har givet økonomisk støtte til sorte nationalistbevægelser, der førte guerillakrig i Afrika. Kirkernes Verdensråd har altid holdt fast ved, at økonomisk støtte til grupper, der fører krig, kun kom disse grupper ikke-krigsmæssige aktiviteter til gode.

Episkopalkirke bryder med Rom

Newark (KIPA) — Den anglikanske biskop dr. John Spong af Newark's episkopalkirke (New Jersey i USA) har afbrudt sin dialog med den katolske kirke, fordi denne efter hans mening — især med hensyn til seksuelle spørgsmål — er vendt tilbage til det forgangne århundredes positioner.

Biskoppen er også vred

over, at USA's katolske biskopper angiveligt har fået præster fra den episkopale kirke til at konvertere ved at forsikre dem om, at de kunne bibeholde visse rettigheder.

En videre grund til sin fjendtlige stilling over for den katolske kirke ser dr. Spong i Roms vægring ved at tillade kvinder at blive præster.

Møde i Afrika

Vatikanet (NC) — Det første møde i Den økumeniske Forening af afrikanske Teologer har fundet sted sidst i september i Yaoundé i Cameroun, har Vatikanets radio meddelt. Temaet var »Guds ord og menneskenes sprog«.

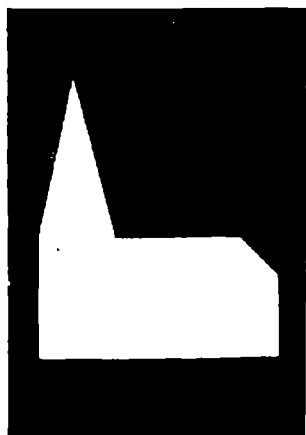
Foreningen blev grundlagt i december 1977 i Accra i Ghana for at fremme samarbejdet mellem afrikanske teologer, der taler forskellige sprog og tilhører forskellige religioner, og hjælpe dem til at udveksle erfaringer og publikationer.

Luthersk-ortodoks samtale bliver en vanskelig sag

Skalholt (KNA) — På Island afsluttede den blandede kommission, der skal forberede en officiel dialog mellem de lutherske og de ortodokse kirker, sit første møde. »Det vil ikke nytte noget, hvis kirkerne bare sammenligner deres nuværende standpunkter: De bør tvært imod tage som udgangspunkt, at Kristus

kun har villet stifte en kirke« udtalte mødets formand metropolit Timiadis, som mente, at samtalen vil blive vanskelig, fordi Reformationen er en historisk begivenhed, som ikke har fundet sted hos de ortodokse.

Værten ved mødet i Skalholt var biskop Sigurbjörn Einarsson.

Orientering fra sognene

NOVEMBER

På disse sider bringer vi en gang om måneden i de ulige numre sognenes kalender for en hel måned ad gangen. Sidste frist for modtagelse af manuskript til nr. 19, der udkommer 26.11.1980 er mandag den 10.11.1980 (for december 1980). Manuskriptene bedes sendt til Kirsten Szarafin på »katolsk orientering«s redaktion på Bispekontoret.

KØBENHAVN

Skt. Annæ Kirke

Hans Bogbinders Alle 2, 2300 København S. (01) 58 41 02 sognepræstens kontor:
Tirsdag og fredag: 11 - 12 (p. Huber)
Onsdag og torsdag: 18 - 19 (p. Vølk)
De øvrige præster træffes på 01 - 58 21 02.

På dette nr. træffes sognepræsten og p. Huber også udenfor kontortiden.

Faste messetider:

I kirken — søndage:

Kl. 8.30 og 10 (efter disse messer kirkekaffe i den lille sal).

1. søndag i måneden kl. 11.30 familiemesse.

Polsk: 2., 3. og 4. søndag kl. 11.30.

Engelsk hver lørdag og søndag kl. 17.

Søndag d. 2. Alle Helgensdag: kl. 11.30 familiemesse. Kl. 16 andagt på Sundby Kirkegård.

Mandag d. 3. Alle Sjæles dag: kl. 19 koncelebreret requiemsmesse for menighedens afdøde.

Onsdag d. 5. kl. 14 De ældres Klub.

Fredag d. 21 — søndag d. 23. Firmandweek-end på Sostrup.

Søndag d. 23. Krist Konges fest. Kl. 10 latinsk højmesse.

Onsdag d. 26. Kl. 20 mødes med Elsebet Kieler i undervisningslokalet.

Lørdag den 29. Kl. 19: Menighedens adventsfest. Vi begynder i kirken.

Søndag d. 30. 1. søndag i advent. Læseår A = Matthæus-år begynder.

Skt. Ansgars Kirke

Bredgade 64, 1260 København K. Tlf. (01) 13 37 62.

Præsternes træffetid:

Mandag - fredag kl. 11-12

Tirsdag og torsdag tillige kl. 17-18.

Messetider:

Søndage: kl. 8: reciteret messe. Kl. 11: Højmesse.

Hverdage: Alle dage kl. 8. Tirsdag og torsdag tillige kl. 16.30.

Lørdage: Kl. 17 med prædiken (gælder som søndagsmesse). Messen efterfølges kl. 17.45 af Rosenkransandagt.

OBS: Vinterhalvårets Gudstjenestetider kl. 9 og 11.

Søndag d. 2. kl. 11 Alle Helgens Fest, latinsk højmesse.

Onsdag d. 5. kl. 10: Messe for de ældre med efterfølgende samvær i menighedssalen.

Fredag d. 7. kl. 16.30: messe med efterfølgende tilbudelse og sakramental velsignelse kl. 17.45.

Søndag d. 9. kl. 11: Familiemesse med efterfølgende samvær i salen.

Søndag d. 16. kl. 11: Latinsk højmesse.
Onsdag d. 19. kl. 10: Messe for ældre med efterfølgende samvær i menighedssalen.

Søndag d. 23. Kl. 11: Krist Konges Fest. Dansk højmesse.

Søndag d. 30. kl. 11: 1. søndag i advent. Dansk højmesse.

Møder: Torsdag d. 13. november menighedsmøde: Kl. 19.30 mødes vi i Synagogen, Krystalgade, hvor rabbiner Bent Lexner vil vise omkring og fortælle om »Jødernes historie og situation i Danmark«.

Mgr. Kj. Geertz-Hansen inviterer til møde onsdag den 5. nov. kl. 19.30 i menighedssalen.

Pater Gregoires studiekreds har mødeaf-tenerne tirsdag d. 4. nov. og tirsdag d. 18. kl. 19.30.

Undervisning: Forberedelse til den første hellige kommunion for børn i 8-9 års alderen, der ikke går på katolsk skole, man bedes henvende sig til præsten på telf. 13 37 62.

Skt. Augustins kirke

Jagtvej 183, 2100 Ø.

Hverdage: kl. 7.30: Messe (i huskapellet, adgang gennem kirken)

Lørdag kl. 16.45: Messe (i huskapellet)

Søndage: kl. 9: Højmesse. Kl. 10: (1. og 3. søndag) messe på tysk (huskapel). Kl. 11: Messe på italiensk. Kl. 12: Messe på spansk.

Skt. Antoni Kirke

Frederikssundsvej 225, 2700 Brønshøj, tlf. (01) 28 17 00.

Præsterne træffes på tlf. (02) 94 76 94 menighedsrådets formand H. Heinemeier på tlf. (01) 74 13 05.

Messetider:

Tirsdag kl. 10.00, onsdag og fredag kl. 19.00 og søndag kl. 8.30 og 10.30.

Hver tirsdag aften kl. 19.00 er der messe hos Sct. Joseph Søstre Primulavej 1, med samvær og kaffe bagefter.

Hver mandag og onsdag kl. 19.30 er der voksenkatekese i menighedssalen.

Lørdag d. 1. kl. 15: Familieundervisning i præstegården i Herlev.

Søndag d. 2. — søndag d. 9. Kirkernes U-landsuge.

Søndag d. 2. Allehelgensfest. Kl. 8.30 messe, familiemesse kl. 10.30 og kirkekaffe.

Mandag d. 3. Allesjælesdag — messe kl. 19.

Fredag d. 7. Tilbedelse kl. 18.30 til messen kl. 19.00. Efter messen bankospil. Overskuddet herfra går til pater Tantholdt-Hansens hjælpearbejde i Peru.

Torsdag d. 13. Kl. 12 - 14 menighedsmøde. Alle er velkomne. (Nærmere herom se plakat i våbenhuset fra Sr.

Lioba).

Søndag d. 23. Gregoriansk messe kl. 10.30.

Fredag d. 28. Efter messen kl. 19.00 forklarer pater Kertz nogle tekster i det nye testamente.

Lørdag d. 29. Familieundervisning kl. 15.00 i præstegården i Herlev.

Søndag d. 30. 1. søndag i advent.

Jesu Hjerter Kirke

Stenosgade 4A, 1616 København V.

Tlf. (01) 24 65 80, sognepræsten og kontor (kontor mandag og fredag kl. 10.00-12.00). Øvrige præster: Tlf. (01) 21 85 88.

Messetider: Hverdage kl. 7.00, 8.15 og 17.00 (ikke lørdage).

Hver lørdag kl. 18.00: Engelsk messe.

Hver søndag kl. 7.00, 8.30, 10.00 (latinsk højmesse), 11.30 (salmemesse), 20.00.

OBS. Ny messetid for den kroatisk messe. Se nedenfor.

Lejlighed til skriftemål: Hver fredag kl. 16.30-17.00 (1. fredag 16-17).

Fællesbøn for kommuniteter og menighed: Mandag og torsdag kl. 17.35. Lørdag kl. 17.30: Komplet på dansk.

Katolsk Information i Niels Steensens Bibliotek Stenosgade 9. Hver søndag kl. 11-13. Kirkekaffe, salg af bøger og tidsskrifter, alt informationsmateriale samt udlån fra biblioteket.

Lørdag d. 1. kl. 16.30 Messe på polsk. Derefter Kirkekaffe.

Søndag d. 2. Allehelgenesfest. Kl. 10.00 Højmesse. Et belgisk kor synger den »Deutsche Messe« af Schubert. Kl. 16.00 Alle Sjæles andagt på Katolsk Vestre Kirkegård. Kl. 17.00 Allehelgenesmesse i kapellet.

Mandag d. 3. Alle Sjælesdag. Kl. 11.30 Messe i kapellet på Kat. Vestre Kirkegård.

Tirsdag d. 4. Kl. 15.30 Kongregationsmøde i Jesu Hjerter Kirke.

Fredag d. 7. Jesu Hjerter Fredag. Det hellige sakramente udstilles kl. 16.00. Indvielse til Jesu Hjerter og sakramental velsignelse kl. 16.45. Messe kl. 17.00.

Søndag d. 9. Kl. 18.00 Messe på kroatisk. Derefter Kirkekaffe.

Tirsdag d. 18. Kl. 14.30 Møde for de ældre i den grønne sal.

Søndag d. 23. Kl. 8.30 Kongregationsmesse i Jesu Hjerter Kirke.

Religionsundervisning for børn, som ikke går på katolske skoler, gives i præstegården, hver onsdag, kl. 16.00. Tel. 24 65 80 eller 21 36 49.

Vor Kirkemusikfond (Giro 5 02 01 71) har gavn af Deres brugte frimærker. Riv dem af og læg dem i kassen i våbenhuset. Mange tak!

Kirkekoret har brug for nye sangere, især mænd. Hvis De har lyst at være med, så ring til kirkekontoret 24 65 80 eller til organisten Poul Simon, 14 01 60.

Møder: Hver tirsdag kl. 18.30-19.45 møde for ulveflokkene »Danerne«.

Hver torsdag kl. 18.30-20.30 Minikatakomberne (ungdomsklubben for de 10-13 årige).

Møde for ministrantklubben: Tirsdag d. 2 og tirsdag d. 21. kl. 19.00

Skt. Knud Lavards Kirke

Lyngbygårdsvej 1, 2800 Lyngby, tlf. Pastor G. Uttenthal Nibler: (02) 87 77 12.

Kirkekontoret: (02) 87 29 35, mandag-fredag kl. 9 til 11.

Oplysning om gudstjenestetider også tlf.:

(02) 87 22 23 (Darville).

Hverdagsmesser:

Mandag kl. 12.00, tirsdag kl. 11.30, onsdag kl. 9.00, torsdag kl. 19.00, fredag kl. 12.00.

Alle lørdage: Messe kl. 17.00 (Søndagsmesse).

Søndag den 2.: Familiemesse kl. 9.30, Højmesse kl. 11.00. — Andagt på Sorgenfri Kirkegård kl. 16.00.

Søndag den 9. Højmesse kl. 11.00.

Søndag den 16. Familiemesse kl. 9.30, Højmesse kl. 11.00.

Tirsdag den 18. Ældreklubben deltager i messen kl. 11.30 — derefter samvær.

Søndag den 23. Højmesse kl. 11.00.

Søndag den 30. Højmesse kl. 11.00.

Skt. Mariæ Kirke

Jens Jessensvej 5, 2000 København F., tlf. (01) 71 53 35.

Sognepræst L. A. Dom S. J. Tlf. (01) 71 53 35. Bedst kl. 11-12 og 18-19 mandag undtaget.

Sædvanlige messetider:

Søndage: Reciteret messe kl. 8.00. Højmesse kl. 11.00.

Hverdage: kl. 6.45 og 8.00. Tirsdag også kl. 9.30. Første fredag kl. 19.30.

Lørdag d. 1. kl. 9.30 Børnene religionsundervisning, som fortsætter hver lørdag.

Mandag d. 3. Allesjæle. Messe kl. 6.45, 8. og 19.30 for menighedens afdøde.

Tirsdag d. 4. Kursus »Paulus« kl. 19.45 i salen.

Fredag d. 7. kl. 19. Sakramental andagt, og aftenmesse ca. kl. 19.30.

Søndag d. 9. kl. 11. Familiemesse.

Torsdag d. 13. Møde for »Torsdagsklubben«. Messe kl. 14.30. Derefter kaffe m. m. og underholdning.

Tirsdag d. 18. Kursus »Paulus« fortsætter.

Skt. Nikolaj Kirke

Strøbyvej 2, 2650 Hvidovre (01) 78 27 90. Sognepræst, pater Knud Aage Nielsen S. J.

Træffetid: Hverdage 10-12, bopælen Jens Jessensvej 5, 2000-F. Telf. (01) 71 79 66.

Lørdag-søndag sognekontoret, Strøbyvej 2, før og efter messerne.

Pastoralassistent Jørgen Erichsen, Strøbyvej 2. Tlf. (01) 78 27 90.

Særlige messetider:

Lørdag aftenmesse kl. 17.00.

Søndag højmesse kl. 10.00.

Mandag, den 3. kl. 19.00 messe for sognets afdøde.

1. søndag i måneden: Salmemesse med efterfølgende kirkekaffe.

2. søndag i måneden: Latinsk messe.

3. søndag i måneden: Familiemesse.

4. søndag i måneden: »Højmesse nr. 2« af Erling Rasmussen.

Sakramentskirken

Nørrebrogade 27 C II 2200 København N.

Tlf. (01) 39 53 80, kontoret kl. 11-13, undtagen torsdag og lørdag.

Pastor d'Auchamp kl. 9-10 tlf. (01) 35 68 25. Tirsdag til fredag.

Messetider

Mandag-fredag kl. 18.30. Onsdag engelsk

messe kl. 17. Fredag slutter messen med tilbedelse foran Sakramentet.
Lørdag kl. 17: Søndagsmesse
Søndag kl. 10: Højmesse (latin hver første søndag i måneden) og kirkekaffe.
Kl. 17: Dansk reciteret messe.
Kl. 18: Engelsk reciteret messe og sang, guitar-spil.

Dansk børneundervisning for de yngste: Hver onsdag kl. 16.
Ældre børn bedes henvende sig snarest til sognepræsten eller til nabosognene: Sct. Ansgar, Sct. Mariæ eller Jesu Hjerte.
Engelsk børneundervisning hver søndag kl. 15.30 i krypten.
Hver tirsdag spejdermøde kl. 18.15. Til-melding: Steen Andersen, (01) 11 49 30 kl. 17-18.
Skotsk Folkedans for begyndere hver torsdag i skolens gymnastiksal kl. 19.
Søndag d. 2.: Allehelgen. Latinsk/dansk højmesse ved Schola Gregoriana.
Mandag d. 3.: Alle Sjæles Messe kl. 18.30.
Søndag den 9. Bazar fra kl. 11 til kl. 17.
Tirsdag d. 11. kl. 14: Messe og Åbent hus i Krypten. Frøken Ebba Blom Holm fortæller om sine erfaringer som rejseleder.
Onsdag d. 19. kl. 19: Næste Søndags Evangelium. Vi forbereder Luk. 23, 35-43.
Søndag den 23. Krist Konges Fest. kl. 12: Kroatisk/dansk messe.
kl. 18: Vor biskop tager del i den engelske messe.
Søndag den 20. kl. 17: Dan-Polonia syn-ger polsk/dansk.

Skt. Therese Kirke

Bernstorffsvej 56, 2900 Hellerup.
Sognepræst: Niels Kiær S.J. Tlf. (01) 61 19 19. Bedst mandag-torsdag kl. 8-9, lørdag kl. 10-11. Giro 4 08 38 30.

Messetider:

Søndag: Højmesse kl. 9.00 reciteret messe kl. 11.00. Morgenmad i kantinen mellem messerne.
Familiemesse: Hver 4. søndag i måneden kl. 9.
Hverdag: Mandag-onsdag kl. 17.00 torsdag kl. 17.00 i Sct. Joséphsstrenes kapel, Helleruplund Alle 18. Fredag kl. 7.15 og lørdag kl. 11.30 med rosenkransbøn kl. 11.15.
Søndag den 2. Alle Helgens dag: Højmesse kl. 9.00, reciteret messe kl. 11.00. Andagt på katolsk Vestre Kirkegård kl. 17.
Mandag den 3. Alle Sjæles dag: Messer kl. 11.30 og for sognets afdøde kl. 17.00.
Søndag den 16. Højmesse kl. 9.00 (bliver transmitteret i Danmarks Radio samme dag kl. 17), reciteret messe kl. 11.
Søndag den 23., Krist Konges Fest: Familiemesse kl. 9.00, reciteret messe kl. 11.00.
Søndag den 30., 1. søndag i advent: Højmesse kl. 9.00, reciteret messe kl. 11.00.

Immaculatakirken

Strandvejen 91, 2100 Ø, (01) 20 62 22.
Hverdage: Messe kl. 7.00.
Søndage: Højmesse kl. 8.30.

Vor Frue Kirke

Herlevgårdsvej 14, 2730 Herlev. Tlf. (02) 94 76 94.

Messetider:

Hverdage kun efter aftale.
Lørdage kl. 17.00.
Hver søndag kl. 9.30, kl. 10.45 (engelsk).
Ungdomsklubber:
Maxi-KUK hver mandag kl. 19.00-21.30.
Mini-KUK hver torsdag kl. 18.30-20.30.
Micro-KUK hver onsdag kl. 16.00-18.00.

Lørdag den 1. kl. 15: Familieundervisning. Som forberedelse bedes alle læse siderne 44 - 54 i bogen »De ti bud« af Otto Hermann Pesch. Familiemesse kl. 17.
Søndag den 9. latinsk højmesse kirkekaffe i menighedssalen.
Søndag den 16. dansk højmesse.
Lørdag den 29. Familieundervisning kl. 15. Denne gang skal vi gennemgå det 3. bud, som er behandlet på siderne 55 - 69 i ovennævnte bog. Familiemesse kl. 17.

English-speaking ministry

Ministry Center: Vor Frue Kirke, Tlf.: (02) 94 76 94, Fr. Carroll Parker, OMI.
Churches with Mass in English: Vor Frue Kirke, Herlevgaardsvej 14, 2730 Herlev: Jesu Hjerte Kirke, Stenosgade 4, 1616 Kbh. V., Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N, and Skt. Annae Kirke, Hans Bogbinders Alle, 2300 Kbh. S.

English Weekend Masses:

Saturday: 1700 Hrs. Skt. Annae Kirke and 1800 Hrs. Jesu Hjerte Kirke.
Sunday: 1045 Hrs. Vor Frue Kirke: 1800 Hrs., Sakramentskirken, and 1900 Hrs. Skt. Annae Kirke.
Novena to Our Lady of Perpetual Help following Saturday and Sunday Mass, Skt. Annae Kirke.
English Weekday Mass: 1700 Hrs. Sakramentskirken. Novena to Our Lady of Perpetual Help follows. Every Wednesday.
Catechetical Instructions for children: These are held for CIJS children af Jesu Hjerte Kirke after school. If there are others interested, please contact Fr. Parker.
The 2nd: Feast of All Souls. This will be the regular Sunday Mass.
The 27th: Thanksgiving Day and Ecumenical Service. The American Thanksgiving Day is celebrated with an Ecumenical Service, sponsored by Vor Frue Kirke, The American Lutheran Church and St. Albans Anglican-Episcopal Church. It will take place at Skt. Therese Kirke, Bernstorffsvej 56, 2900 Hellerup (beside Rygaards Skole), 1030 Hrs. Everyone is welcome.
The 30th: First Sunday of Advent.
Parish Coffee: Every First Sunday of the month following the 1045 Mass at Vor Frue Kirke. All are welcome.

PROVINSEN

Birkerød Hørsholm

Bistrup Byevej 4, 3460 Birkerød, Kontortid kl. 9-10.
Sognepræst: Jacob Muiser: (02) 81 27 96.
Georg Heggum: (01) 20 93 37.

Søndagsmesser:

Birkerød, Nordvanggård kl. 8 og kl. 10.
Hørsholm, Marievej kl. 10.
Mikkelsborg: Strandvej 352 kl. 8.
Åsebakken: kl. 8.15.

Om fredagen aftenmesse på Nordvanggård kl. 19.30.
Om tirsdagen messe på Nordvanggård kl. 10.
Om onsdagen messe i Hørsholm kl. 11.

Oktober

Torsdag d. 30. Ingen religionsundervisning for børnene.
Om aftenen kl. 19.30 mødes Maxi-kuk.

November

Søndag d. 2. Alle Helgens fest højtidelig holdes kl. 10. Sangkoret medvirker også
Mandag d. 3. Allesjæles dag: messe kl. 19.30 om aftenen
Tirsdag d.4. Messe kl. 10.00
Om aftenen mødes menighedsrådet i Hørsholm kl. 20.
Om eftermiddagen kl. 15.45 mødes Mini kuk i menighedshuset i Hillerød
Onsdag d.5. Menighedsaften i Hørsholm om emnet U-lands program, kl. 20.00. Alle er velkomne.
Torsdag d. 6. Ingen religionsundervisning.
Mandag d. 10. Mødes MIDI-Kuk på Nordvanggård kl. 19.00. Samme aften er der præstemøde på gården.
Tirsdag d. 11. Messe kl. 10
Tirsdag aften. Forældremøde for de forældre hvis børn i år er begyndt på første hold hos Sr. Mamertis kl. 19.30
Onsdag d. 12. Kl. 14 mødes Ældre-klubben
Program: Skt. Josefs søstrenes arbejde i Skandinavien.
Torsdag d. 13. Børnenes religionsunderv. begynder igen.
Lørdag d. 15. Vort årlige »Åbent Hus« fest på Nordvanggård kl. 19.00, for alle, men særligt for de nye tilflyttere. Alle Hjerteligt Velkomne.
Søndag d. 16. Ungdoms-messe i Hørsholm kirke kl. 10.00.
Mandag d. 17. Kateketmøde på Nordvanggård kl. 17.00 om eftermiddagen.
Tirsdag d. 18. Mødes Mini-kuk i Hillerøds menighedshus kl. 15.45
Torsdag religionsunderv. kl. 16.00
Lørdag d. 22. Messe kl. 16.00 i Hørsholm.
Søndag d. 23. Fejres Krist Konges fest med sangkorets medvirken.
Mandag d. 24. Midi kuk kl. 19 på Nordvanggård.
Tirsdag d. 25. Forældreaften for de forældre hvis unge i år vil blive konfirmeret i Birkerød. Kl. 19.30 på Nordvanggård.
Om formiddagen messe kl. 10.
Søndag d. 30. Første advents søndag: Familie messe kl. 10. på Nordvanggård
NB: angående børnenes religionsunderv.: fra efterårsferie indtil d. 4 nov. inklusiv bortfalder religionsunderv. Maxi kuk mødes om torsdagen kl. 19.30, Kuk om onsdagen kl. 19.30, Midi-kuk hver fjortende dag om mandagen kl. 19.00 og Mini kuk ligeledes hver fjortende dag om tirsdagen i Hillerød kl. 15.45.
Sangkoret mødes hver torsdag kl. 19.30 på Nordvanggård.

Esbjerg: Skt. Nikolaj Kirke

Kirkegade 58, 6700 Esbjerg.
Tlf.: (05) 12 10 27. Præsten træffes bedst kl. 9-10 dog ikke om mandagen.

Søndagsmesser: Lørdag kl. 17 messe og søndag kl. 10 højmesse.
Desuden messe fredag kl. 18.45.
Bøn for de afdøde på den katolske afdeling på Jerne kirkegård søndag den 2. november kl. 16. Tag salmebogen og lys med.

Fredericia: Skt. Knuds Kirke

Sjællandsgade 50A, 7000 Fredericia. Tlf.: (05) 92 11 76. P. Burla.

Sædvanlige gudstjenester:

Søndag messe kl. 10
Lørdag messe kl. 17
Tirsdag og fredag kl. 8.15
Onsdag og torsdag kl. 18
Lørdag d.1. andagt på kirkegård kl. 16 messe kl. 17
Søndag d. 2. Kl. 10 Allehelgen
DKKF: Tredie tirsdag i.m. Håndarbejds-aften kl. 19 i børnehaveklasse.
Første onsdag i.m. messe kl. 18.30
Mødeaften: tirsdag, den 11. nov. kl. 19.30 pater Jan Ophoff fra Vejle: Bønnen.

Helsingør: Skt. Vincent Kirke

Nygade 8, 3000 Helsingør
Sognepræst: G. Coenen, tlf. (03) 21 05 71

Søndagsmesser: Lørdag kl. 17 og søndag kl. 8.30 dialogmesse. Søndag kl. 10.30 højmesse.
Hverdagsmesser:
Alle hverdage: kl. 19 (mandage kl. 7)
Dialogmesse i søstrenes kapel. (tlf. 21 75 47)
Alle hverdage: Kl. 18. Dialogmesse i Niels Steensens Hus. (tlf. 21 53 79)
3. søndag i hver måned: Familiemesse i stedet for højmesse.

Sidste søndag i hver måned: Højmesse på latin.
Hver lørdag kl. 16 til 17: Lejlighed til at modtage bodens sakramente.

Herning: Skt. Peters Kapel

Silkeborgvej 25, 7400 Herning.
Tlf. (07) 12 43 82, Giro: 434 72 26.
Messetider: Hver søndag kl. 10.00
Menighedskaffe: Hver søndag kl. 11.00.
Søndag den 2. Alle helgensfest.
Mandag den 3. Alle sjæles mindefest.
Aftenmesse kl. 19.30.
Undervisning:
Firmelsesundervisning onsdag den 5. og 19. kl. 16.
Mindre børn: samme tid.
Møder:
Pastor Wuyts deltager i pastoralrådsmødet på Magleås lørdag/søndag den 8.-9.
Mandag den 17. Præstemøde i Herning.
Aktion kørestol. Alle husstande har fået tilsendt en omtale af indsamlingen til en kørestol til børnehjemmet i Polen. Tak for de bidrag der allerede er indgået, indtil nu 740,- kr., som er videresendt til Caritas.
Indsættelse af gudstjenesteledere:
Søndag den 2. november indsættes Ester Jensen og Anna Maria Witt Pedersen som gudstjenesteledere, der i præstens fravær kan lede Ordets tjeneste og efter menighedens forbønner uddele kommunionen.

Hillerød: Skt. Vilhelms Kirke

Godthåbsvej 24, 3400 Hillerød
Sognepræst: Hans Esmark, Enghavevej 4, tlf. (03) 26 14 04.
Bemærk: Fra 19. november (02) 26 14 04

Træffes bedst kl. 9-10, dog undt. søndag og mandag.

Søndagsmesser:
Kirken i Østergade kl. 10

Lørdag d.1. Religionsundervisning nr. 5, fra kl. 9.30-11.30.

Søndag d.2. Alle Helgens Fest. Latinsk højmesse kl. 10

Tirsdag d.4. Mini-Kuk i Hillerød fra 15.45-17.15

Onsdag d.5. KUK på Nordvanggård. Vi ser en film og drøfter »ulandsugen«

Torsdag d.6. Messe i menighedshuset kl. 14 og derefter kirkekaffe. Ældre som ønsker transport, bedes kontakte Inger Petersen. Tlf. 25 31 56

MAXI-KUK på Nordvanggård kl. 19.30

Lørdag d.8. Religionsundervisning nr. 6 fra kl. 9.30-11.30

Mandag d.10. MIDI-KUK kl. 19-21 på Nordvanggård.

Tirsdag d. 11. Sankt Martin. Menighedsrådsmøde kl. 19.30.

Onsdag d. 12. KUK på Nordvanggård. Vi forbereder ungdomsmessen den 16. Nye sange m.v.

Torsdag d. 13. Messe kl. 17

MAXI-KUK på Nordvanggård kl. 19.30

Lørdag d.15. Religionsundervisning nr. 7

Søndag d. 16. Højmesse kl. 10 med p. Bjørn Højbo.

Ungdomsmesse for alle unge fra de fire nordsjællandske menigheder i kirken i Hørsholm kl. 10. Tema: U-landsugen der gik.

Tirsdag d. 18. MINI-KUK i Hillerød kl. 15.45

Onsdag d. 19. KUK på Nordvanggård fra 19.30.

Vi arbejder os frem mod week-end i Asserbo den 28-30. med temaet: Hvad er det egentlig vi tror på, og hvorfor gør vi egentlig det? Vi samtaler og drøfter og arbejder med vores trosproblemer. I Asserbo arbejder vi med vores resultatet og runder af.

Torsdag d. 20. Messe kl. 17

MAXI-KUK kl. 19.30

Lørdag d. 22. Religionsundervisning nr. 8

Mandag d. 24. Midi-KUK (adventskransen m.v.)

Onsdag d. 26. KUK kl. 19.30 (som 19. nov)

Torsdag d. 27. Messe kl. 17

MAXI-KUK på Nordvanggård kl. 19.30

Fredag d. 28. KUK-Weekend til søndag.

Lørdag d. 29. Religionsundervisning nr. 9 sidste inden jul.

Søndag d. 30. 1. søndag i advent. Bods-messe kl. 10

Søndag d. 30. 1. søndag i advent. Bods-messe kl. 10

Søndag d. 30. 1. søndag i advent. Bods-messe kl. 10

Søndag d. 30. 1. søndag i advent. Bods-messe kl. 10

Søndag d. 30. 1. søndag i advent. Bods-messe kl. 10

Søndag d. 30. 1. søndag i advent. Bods-messe kl. 10

Søndag d. 30. 1. søndag i advent. Bods-messe kl. 10

Søndag d. 30. 1. søndag i advent. Bods-messe kl. 10

Søndag d. 30. 1. søndag i advent. Bods-messe kl. 10

Søndag d. 30. 1. søndag i advent. Bods-messe kl. 10

Torsdag, den 13. Stensballe Kloster kl. 18.45 messe, kl. 19.30 gennemgang af: Kirkens Tro.

Lørdag, den 15. Stensballe Kloster kl. 14.30 messe, derefter Focolare-møde til kl. 17.

Søndag, den 16. Kl. 10: Familiemesse, derefter til kl. 12: Familiekatekese.

Torsdag, den 20. kl. 19.30: Bibelaften hos sognepræsten.

Onsdag, den 26. Stensballe Kloster kl. 14.30 messe, derefter sammenkomst for de ældre i sognet.

Torsdag, den 27. Stensballe Kloster kl. 18.45 messe, kl. 19.30 gennemgang af: Kirkens Tro.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

KUK-møder: se opslagstavlen i kirken.

December:

Lørdag d. 6. Kl. 14.00 Julemarked

Søndag d. 7. Kl. 11.00 Julemarked.

Nykøbing F.: Hellig Kors Kirke

Bispegade 12, 4800 Nykøbing F. Telf. (03) 85 07 39.

Weekendens gudstjenester

Fredag kl. 18.30

Lørdag kl. 19.00

Søndag kl. 8.00 + kl. 10.00.

Polsk Gudstjeneste: hver anden søndag i måneden kl. 11.15.

Søndag d.2. Kl. 10.00 Familiemesse kl. 15.00 Andagt på kirkegården.

Søndag d. 9. Kl. 14.30 bankospil

Torsdag d. 13. Kl. 19.30 Forældreaften for de forældre hvis børn forbereder sig til modtagelsen af Firmelsen.

Torsdag d. 20. Kl. 19.30 Forældreaften for de forældre hvis børn forbereder sig til Trosbekræftelsen.

Torsdag d. 27. Kl. 19.30 Forældreaften for de forældre hvis børn går til undervisning om lørdagen.

Søndag d. 23. Krist Konges Fest.

Undervisning:

Hver lørdag kl. 10.00-11.30 Undervisning for børn i 7-12 års alderen og for dem som forbereder sig til Trosbekræftelsen.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Hver onsdag kl. 19.30-21.00 for de unge som forbereder sig til modtagelsen af Firmelsens Sakramente. Biskoppen kommer den 7. december.

Tirsdag, d. 11. De Ældres klub, kl. 14.00

Søndag, d. 30. 1. Søndag i advent. Adventsaften for hele menigheden. Nærmeste oplysninger fås gennem sognebladet.

Randers: Jesu Hjerter Kirke

Thorsgade 22, 8900 Randers. Tlf. (06) 42 97 30.

Søndagsmesser:

Lørdag kl. 17, søndag kl. 10.

Hverdagsmesser:

Mandag og torsdag kl. 7.30, tirsdag dia-logmesse kl. 15.30, onsdag kl. 19, fredag i søstrenes kapel kl. 7.30 (Laksegade 4,1).

Obs.: Skulle der ske forandringer i hverdagens messetider anmeldes det ved søndagsmesserne.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Horsens: Skt. Josefs Kirke

Nørregade 19, 8700 Horsens, Tlf. (05) 62 52 68.

Søndagsmesser: Kl. 7.30 og kl. 10.00 (højmesse).

Hverdagsmesser: tirsdag og fredag kl. 19.00, torsdag kl. 10.30.

Onsdag kl. 17.30 messe hos Assumptions-søstrene, Stensballe Kloster, Sundbakken 16, Horsens.

Hver morgen kl. 8.00 (undtagen torsdag) samles Sct. Ibs Skoles elever og lærere til en kort andagt i kirken.

Torsdag morgen holdes andagten i Vor Frelsers Kirke. Menighederne er velkomne.

Torsdag morgen holdes andagten i Vor Frelsers Kirke. Menighederne er velkomne.

Torsdag morgen holdes andagten i Vor Frelsers Kirke. Menighederne er velkomne.

Torsdag morgen holdes andagten i Vor Frelsers Kirke. Menighederne er velkomne.

Torsdag morgen holdes andagten i Vor Frelsers Kirke. Menighederne er velkomne.

Køge: Skt. Hans Kirke

Bjerggade 10, 4600 Køge, Tlf. (03) 65 06 51.

Sognepræst J. Samuelsen S.J. træffes tirsdag-fredag kl. 11-12.

Faste messetider:

Søndag kl. 10

kl. 19.30.

Fra den 2. til den 9. afholdes landet over en »Kirkerne's U-landsuge«: Håb om en ny verden.

I Roskilde vil der være 2 fællesarrangementer:

Torsdag den 6. Panelmøde under ledelse af fhv. finansminister Thorkild Kristensen. Mødet finder sted kl. 19.30 i Konventhuset, Domkirkestræde 10. (I tilfælde af større deltagerantal end Konventhuset kan rumme, har vi stillet vor kirke til rådighed).

Søndag den 9. Fælleskirkelig gudstjeneste i Domkirken kl. 17. Ovnævnte to arrangementer anbefales på det varmeste. For at så mange som muligt kan deltage i fællesgudstjenesten i Domkirken, er eftermiddagsmesse kl. 17 rykket frem til kl. 16.

Søndag den 3. Kristi Legemsfest. Slutning af kirkeåret.

Søndag den 30. 1. søndag i advent

Ledreborg slotskirke Hver søndag messe kl. 8.30

Silkeborg: Vor Frue Kirke

Hostrupsgade 16, 8600 Silkeborg,
Sognepræst: A. Lemaire, Telf.
(06) 82 24 15

Træffes bedst: Tirsdag-Fredag kl. 10.00-12.00

Søndagsmesser: lørdag kl. 16.00 og søndag kl. 10, højmesse.

Hverdagsmesser: Mandag og torsdag kl. 8, onsdag kl. 19.30 og fredag kl. 17.

Skriftemål: i god tid før messerne, eller efter aftale med præsten.

Religionsundervisning. Lørdag den 1., 15. og 29. kl. 14 præcis i Menighedshuset. Det er en del børn, der ikke har meldt sig endnu, og der skal gøres opmærksom på, at forældrene har pligt til at sende deres børn til religionsundervisningen. I forbindelse med undervisningen er der mulighed for de voksne at komme sammen i Menighedshuset for at drøfte de forskellige forhold omkring deres egne og børnenes religiøse opdragelse.

Børnepasning. Nogle unge i sognet vil gerne påtage sig pasning af småbørn under søndagens højmesse kl. 10, i menighedshuset.

KUK. Holder møde hver onsdag kl. 19-21. Alle unge har fået meddelelse herom, og ledelsen håber meget på, at så mange som muligt kommer. Møderne foregår i Menighedshuset.

Menighedsmøder. Søndag den 9. (kan evt. blive flyttet til d. 2.) kommer læge Fl. Kieler med et indlæg om Liv og Død. Mødet finder sted i Menighedshuset kl. 19.

Iøvrigt. Søndag den 2. Allehelgensfest, og mandag den 3. allesjælesfest, som fejres med messe kl. 19.30.

Slagelse: Vor Frue Kirke

Frederiksgade 7, 4200 Slagelse
Sognepræst P. G. Meertens, træffes mandage, tirsdage og fredage på tlf. 03 52 06 45 i Slagelse, onsdage, torsdage og lørdage på tlf. 03 43 06 87 i Holbæk, alle dage kl. 8-9.

Hvis man ikke kan træffe sognepræsten, kan man henvende sig til menighedsrådets formand fru Gerda Kristensen, 03 52 10 99.

Søndag d. 2. Allehelgen. Højmesse kl. 10.00

Søndag d. 9. Højmesse kl. 10. kirkebil fra Korsør og Dianalund, kirkekaffe.

Søndag d. 16. Højmesse kl. 10

Søndag d. 23. Højmesse gregoriansk messe kl. 10 kirkebil fra Korsør.

Søndag d. 30. Højmesse kl. 10. 1'ste søndag i advent.

Skriftemål i forbindelse med højmesse eller efter aftale med sognepræsten.

Børnundervisningen foregår hver fredag kl. 18.00 i præstegården, hvorefter der er messe kl. 19.15.

Søndag den 14. september afholdtes høstfest, hvor der efter messen var auktion over de skænkede høstgaver. Auktionen indbragte godt 2.800,00 kr., der sendes til Caritas til indkøb af kørestole til polsk børnehjem.

Svendborg: Skt. Knuds Kirke

Havnegade 1, 5700 Svendborg.
Tlf.: (09) 21 05 42 eller 12 16 64.

Træffetid: mandag, torsdag, fredag, lørdag kl. 9-11, eller efter aftale.

Faste gudstjenester: Søndag kl. 8.00 stille messe uden prædiken, kl. 10.00 højmesse. Mandag, fredag, lørdag kl. 6.45 og torsdag kl. 19.00.

Søndag d. 2. Allehelgens fest. kl. 10.00 latinsk højmesse. Kl. 15.00 og messe i Rudkøbing.

Mandag d. 3. Alle sjæles dag. kl. 19.00 messe.

Torsdag d. 6. Kl. 19.30 Studiekreds Vi taler om messen

Fredag d. 7. Kl. 6.45 Jesu hjerte messe.

Tirsdag d. 18. Kl. 19.30 Økumenisk gudstjeneste hos os. Emne: Håb om en ny verden. Efter gudstjenesten i kirken er der samvær og kaffebord i menighedssalen ovenpå. Alle fra menigheden er hjertelig velkommen.

Søndag d. 23. Krist Konges fest kl. 10.00 Familiemesse.

Konfirmandundervisning fredag kl. 15.30 d.: 7., 14., 21., 28.

Religionsundervisning onsdag kl. 15.00 og kl. 16,00 d.5., 12., 19., 26., fredag kl. 16,30 d. 7., 14., 21., 28.

Vejle: Skt. Norberts Kirke

Fjellegade 2, 7100 Vejle.

Kontortid: mandag, onsdag, torsdag kl. 9-10.30. Torsdag kl. 11-12.

Tlf. (05) 82 08 93.

Faste gudstjenester

Hverdage: kl. 8 i kirken og kl. 18 i søstrenes kapel.

Lørdag kl. 15: Søndagsmesse.

Søndag kl. 10: Højmesse. Hver søndag under højmassen tilbydes børnepasning i Skt. Norbert skole (børnehaveklassen).

Lørdag d. 1. kl. 13. Religionsundervisning for eftermiddagsholdene.

Søndag d. 2. Alle Helgensfest. kl. 10. familiemesse. Bagefter menighedskaffe.

Mandag d. 3. Alle Sjæles mindefest. Kun aftenmesse kl. 19.30. Kl. 14.30. Kontaktgruppen indbyder de ældre til Vestre Engvej.

Tirsdag d. 4. »Stille time« i kirken fra kl. 17 til 18. Kl. 19: menighedsrådsmøde.

Fredag d. 14. kl. 15. Kvindeforbundet indbyder til et foredrag v. P. Jan Ophoff i skolens lokaler.

Lørdag d. 15. kl. 13. Religionsundervisning for eftermiddagsholdene.

Tirsdag d. 25. kl. 18. Sankt Norberts aften. Emne: »Sct. Norberts Skole — den katolske skole i menigheden« v. Svenning Ravn. Denne aften vil der også blive vist gamle og nye film fra skolen.

Lørdag d. 29. og søndag d. 30. Kvindeforbundets julestue i skolen.

Fra fredag d. 28 kl. 20 til søndag d. 30 kl. 16. Familieretræte i Øm. Leder: biskoppen. Pris: 150 kr. for voksne, 75 kr. for børn under 12 år. Temaet: »Menneske først, kristen siden«.

Barneåb:

20. september 1980: René Balle Jensen.

Vielser:

13. september 1980: Henrik Witzel Bech og Charlotte Rosenkrands Mortensen.

20. september 1980: Villy Hansen og Pia Gunhild Poulsen.

Hjertelig til lykke!

Aalborg: Skt. Mariæ Kirke

Kastetvej 1. Telf.: (08) 12 69 56 eller (08) 13 07 44.

Fredag d. 7.: Jesu-Hjerte-Fredag, er sakramentet udstillet til tilbedelse i kirken fra kl. 15-19. Kl. 19 er der aftenmesse med forudgående sakramental velsignelse. De andre fredage er aftenmessen kl. 17 i kirken, undtagen d. 28.11.

Søndag d.2. Alle Helgensdag

Mandag d. 3. Allesjæles Dag. Den dag er der kl. 19.30 requiemsmesse for alle afdøde i vor menighed.

Torsdag d. 13. Møde for de ældre og enlige i menigheden i menighedslokalet på skolen kl. 14.30.

»Teologi for enhver«: Møde i november d. 13., kl. 19.30 i menighedslokalet på skolen. Emne: »Bibel og tradition« v/P. Strebin.

Meditationsaftener (»Hjertets bøn«, v/læge Sletved): de to første tirsdage i november, kl. 19.30 i kirken.

Orgelbasar: De sidste week-end i november på Sct. Mariæ Skole. Program: Fredag d. 28. kl. 15 gudstjeneste i kirken for alle. Kl. 16: basaren åbnes ved biskop Christiansen. Basaren varer til søndag d. 30.11. Der vil være underholdning, kaffebær, boder, tombola, fiskedam m.m., altså noget for hele familien.

Mange hænder er igang med at præstere noget til basaren. Hver onsdag kl. 13.30 mødes interesserede i menighedslokalet for i fællesskab at brodere, sy, og meget mere. Andre gør det derhjemme. Igen andre vil bage noget til disse dage.

Lørdag d. 30.11. afsluttes basardagen med vor traditionelle adventsaften kl. 19.30, måske i en lidt anden form end ellers, men virkelig festlig. Alle kan endnu nå at komme med deres bidrag.

Gudstjenester udenfor Aalborg:

Frederikshavn (Uranienborgv. 5):

Søndag d. 2. Allehelgen, messe kl. 10

Lørdag d. 15. og lørdag d. 22., kl. 16.30, men ingen messe lørdag d. 8. og lørdag d. 29 (adventsfest i Aalborg).

Hjørring, Nordre kommuneskole, Norgesv.:

Lørdag d. 15., kl. 14.30.

Thisted, Møllevej 23:

Lørdag d. 1.11., kl. 16.30 (Alle Helgen).

Århus: Vor Frue Kirke

Ryesgade 26, 8000 Århus C.

Tlf.: (06) 13 56 66.

Præster: Meister, Krawczyk, Tran-van-Bao, Otto. Tlf.: (06) 13 56 66

Messtider

Århus: Hver søndag kl. 8, 10 (højmesse og kirkekaffe), 17. Latinsk højmesse: d. 17 kl. 10. Polsk messe: d. 2 kl. 12, d. 22 kl. 17.30. Skolemesse: hver tirsdag og fredag kl. 8.

Om hverdagen: mandag 19, tirsdag 16.30, onsdag 8, torsdag 11, fredag 19, lørdag 8.

Odder. Lørdag d. 1. og d. 15 kl. 14.

Pindstrup. Søndag d. 2. (bagefter besøg ved gravene) og d. 16. kl. 10.30.

Skriftemål:

hver fredag 18-19.

Andre gudstjenester:

For menighedens afdøde d. 3. kl. 19 (Alle Sjæles dag).

Badstime med sakramental velsignelse og Jesu Hjerte messe, d. 7 kl. 18.

Kirkegårdsandagt på Ndr. Kirkegård: lørdag, d. 8 kl. 15.

Ungdomsmesser: lørdag d. 8 kl. 13 (sogneundervisningen) og søndag d. 30 kl. 10 (1. Advent)

Grupper og foranstaltninger:

Sogneundervisningen. Lørdag d. 8, kl. 10-13.45. Emnet: De sidste ting — livet og døden, himlen og jorden.

Menighedens novemberaften søndag d. 9. kl. 19.30, andespil, Katolsk Radio- og Fjernsynsforbunds generalforsamling.

Ungdomsarbejdet:

Mini-KUK: hver mandag 18.30.

KUK: hver tirsdag og torsdag, 19.30.

Skt. Knuds klub for ældre: hver tirsdag kl. 14.30.

Mariakongregationen. Torsdag d. 20 kl. 14.30: messe for afdøde, foredrag.

Konvertitgruppen: hver tirsdag kl. 18.

Menighedsrådet. Torsdag d. 13 kl. 19.30

Kunstkreds ved kirken: Torsdag d. 27 kl. 19.30: foredrag af Bent Gammelgård om helleristninger (ændringer forbeholdt)

Galleri ved kirken. Udstilling, Jørgen Stenberg Basse. Akvarel, pastel, tegning. Kl. 17-19 undt. on, lø, sø)

Planlæg julen nu

Manuskripter til »katolsk orientering« nr. 19 med »orientering fra sognene« for december skal være redaktionen i hænde senest mandag den 10. november. Nummeret udsendes onsdag den 26. november.

Der eksisterer nye former for fattigdom, usikkerhed blandt arbejdsløse, blandt udenlandske arbejdstagere og flygtninge, og praktisk foragt for menneskelivet og menneskerettighederne.

Klostrene gjorde Europa til et hjem hvor menneskelighed udfoldede sig

Et svar på nutidens angst, fortvivlelse og oprør

I anledning af 1500-årsdagen for den hellige Benedikts fødsel valfartede biskopperne fra Øst og Vesteuropa til Subiaco. Fra Benedikts hulekloster Sacro Speco udsendte de følgende fælles erklæring om et nyt Europa.

1. Vi står ved tærsklen til den kristne tidsregnings tredje årtusind. Menneskeheden synes at gå frem mod en uvis fremtid. Mange lever i bekymring og uro. Denne situation får os, Europas biskopper, til at fremsføre et fælles ord om de kristnes ansvar for i dag og i morgen.

2. Vi offentliggør denne erklæring i anledning af de europæiske biskoppers valfart til Subiaco for at fejre den hellige Benedikts 1500 års fødselsdag, efter at vi sidste år fejrede den hellige Basilius' 1600 års dødsdag. Ligesom Basilius har også Benedikt øvet stor indflydelse på vor kultur. I sit liv og i sit ord vidnede han om Kristi evangelium. Han og de klostre, der i de følgende århundreder lod sig inspirere af ham, har bidraget væsentligt til, at Europa blev til et hjem, hvor menneskelighed udfoldede sig. Det er

derfor ikke uden grund, at pave Paul VI erklærede ham for Europas værnehelgen.

3. Forenede i den samme tro på Jesus Kristus vil vi forkynde håb for vor tids mennesker, især dem, der sammen med os lever i Europa. For vi tror, at evangeliet kan give alt, hvad der lever i menneskenes historie og i samfundet mening og opfyldelse. Evangeliet opretholder vort håb. Forenede med Peters efterfølger forsøger vi at leve i et kirkefællesskab, der overskrider alle grænser.

4. Vi er os bevidst, at i fortid og i nutid stræbte og stræber mange mennesker efter mere frihed, mere retfærdighed og mere fred både på det personlige og det samfundsmæssige plan. Også mange kristne går ind for dette ideal, og kirken har støttet deres anstrengelser ved de sidste

pavers formaninger. I samme hensigt vil også vi som ansvarlige for vore lokalkirker yde vort bidrag til Europa i dag og i morgen. Vi mener at en fælles erklæring i den nuværende situation vil være af særlig betydning.

5. Sammen med mange af vore samtidige konstaterer vi i Europa rige gaver og ting, der lover godt for fremtiden, men også vanskeligheder og problemer. Selv om vi vil nøjes med enkelte henvisninger, vil vi dog nævne, at der må skabes kontakter og møder af de mest forskellige arter for at forbedre den gensidige forståelse, at hjælpesomhed og ansvarsbevidsthed med hensyn til menneskerettighederne, især kvindens og barnets bør vokse, at en søgen efter livets mening — især hos de unge — må fortsætte, at der må stræbes efter retfærdighed, fred og befrielse fra enhver form for undertrykkelse og efter en vilje til forsoning mellem de nationer, der så længe har bekæmpet hinanden.

Samtidig må vi dog ikke

overse, at der eksisterer nye former for fattigdom, usikkerhed blandt arbejdsløse, blandt udenlandske arbejdstagere og flygtninge og praktisk foragt for menneskelivet og menneskerettighederne i forskellige lande, ligesom der er energikrise og økonomisk krise, sammenstød mellem samfundssystemer og ideologier, tiltagende magtanvendelse, rustningskapløbet og angsten for krigen: Grunde nok til angst, fortvivlelse og oprør hos mange mennesker.

6. Vi har ingen tekniske løsninger eller modeller at byde på til en overvinding af alle disse ting. Vor særlige opgave er derimod at forkynde evangeliet. Vi tror imidlertid, at evangeliet er et lys, der oplyser menneskene og hele menneskeheden nu og for bestandigt, og vi er overbevist om, at vi ved at bekende vor tro på Jesus Kristus også træder i skranken for respekten for ethvert menneske og for ethvert menneskes værdighed ligesom for retfærdigheden og freden.

For et mere menneskeligt Europa

7. Den kristne tro lærer os, at mennesket er skabt i Guds billede, også selv om dette billede tit synes fordunklet af synden.

8. Jesus er »den usynlige Guds billede, førstefødt forud for al skabningen« (Kol. 1,5) og samtidigt »det fuldkomne menneske, som tilbagegiver Adams børn den guddommelige lyshed, som den første synd havde fordunklet« (»Kirken i verden af i dag« nr. 22). Han giver mennesket tilkende, hvad det at være menneske betyder, og hvad der er menneskets egentlige mål: ud over døden at være kaldet til opstandelse og evigt liv.

Alle mennesker

9. Jesus Kristus er kommet for at kalde mennesket til en hidtil ikke kendt frihed, og hele mennesket, ethvert menneske, alle mennesker også den udstødte og den, som samfundet har svigtet. Han har åbnet en uhorft fremtid for mennesket, stærkere end alle kræfter, der arbejder derimod, stærkere selv end døden.

10. Dette menneskebillede har den europæiske kultur på ganske særlig vis været med til at præge. Det vil altid være den dybeste årsag for os til menneskets værdighed. I bevidsthed om, at dette den kristne tros syn må være med til at bestemme vor kultur, vil vi biskopper i samarbejde med de andre kristne kirker og alle mennesker af god vilje arbejde for et menneskenes og nationer-

nes Europa og ikke blot de rent tekniske og organisatoriske fremskridts Europa.

Menneskerettighederne — menneskenes Europa

11. Man må indrømme, at Europa endnu er fjernt fra at muliggøre et liv for ethvert menneske, hvor hans eller hendes værdighed og frihed respekteres fuldt ud.

Trods mange fremskridt er menneskerettighederne på den ene side truet ved et misbrug af friheden, der kræver retten til ubegrænset forbrug, og på den anden side ved at den menneskelige person forsvinder i samfundet. Menneskeværdigheden bliver mange steder ofret for en blind fremskridtstro.

Totalitarisme, terrorisme og magtanvendelse udgør yderligere trusler. Man må pege på den manglende respekt for det ufødte barns liv, på moralsk og ideologisk tvang i forbindelse med børnenes opdragelse, på begrænsninger i religionsudøvelsen og på den mulige degradering af mennesket til kun at være arbejdskraft og til kun at være en økonomisk faktor.

12. Så længe mennesker trues, må kirken ikke tie. Som pave Johannes XXIII og hans efterfølger (sml. Johs. XXIII, Fred på jorden: Johannes Paul II, Menneskets Forløser) har også mange biskopper og bispekonferencer igen og igen hævet deres røst for at

Fortsættes på siderne 12 og 13.

Menneskeværdigheden bliver mange steder ofret for en blind fremskridtstro.

Samfundet må forsøge at gøre det muligt for mennesker at få en beskæftigelse, der sikrer dem en passende eksistens uden at udbytte dem.

For et mere menneskeligt Europa

(fortsat fra side 11)

beskytte medmennesker og nationer for uret og vold.

Vi bifalder Verdenserklæringen om menneskerettighederne fra 1948 og Europarådets konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder samt »respekt for menneskerettighederne og fundamentale frihedsrettigheder, herunder tanke, samvittighed-, religions- eller trosfrihed« (Slutakten fra konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa, Helsingfors 1975, VII).

Desværre må vi med pave Johannes Paul II konstatere, at sådanne erklæringer til dels kun er døde bogstaver (Menneskets Forløser, nr. 17). Vi må derfor sætte os langt mere ind for menneskerettighederne. Thi mennesket bliver kun fuldt beskyttet, når dets værdighed agtes på alle områder. Vort vigtigste bidrag består i, at vi utrætteligt — sammen med alle mennesker af god vilje — går ind for en opdragelse, hvis grundlag er den ubegrænsede agtelse for menneskets værdighed og de hertil svarende forpligtelser — både i Europa og i hele verden.

13. Vi må her indskrænke os til at tage fat på enkelte problemer, der synes os særligt aktuelle.

Menneskeligt liv

14. Menneskeligt liv må, da det er en gave fra Gud, ikke vilkårligt antastes. Dets beskyttelse er en af

menneskets grundrettigheder. Det ringeagtes i flere af Europas stater ved svangrskabsafbrydelse, terror og vold. Her overfor må vi betone, at ethvert menneske fra undfangelsens øjeblik til den naturlige død har ret til livet, og at ethvert menneske og det menneskelige samfund bør beskytte det i fuldt omfang.

Ægteskab og familie

15. Ægteskab og familie er et meget vigtigt grundlag for et menneskeligt liv og for samfundet. De trues i vore dage af forvanskning af den ægteskabelige kærlighed, familieegoisme, en overhåndtagende forbrugmentalitet, let adgang til skilsmisse og indgreb i forældrenes rettigheder. Så meget desto mere må »alle de, som gør deres indflydelse gældende i de forskellige sociale forhold gøre deres for at styrke ægteskabet og familiens stilling« (Kirken i verden af i dag, nr. 52).

Med koncilet betoner vi igen den ægteskabelige kærligheds og familiens værdighed og deres opgave for hele samfundet. Det betyder: Ægtefæller har ret til at leve sammen: dette gælder også for udenlandske arbejdstagere. Forældre har ret til at opdrage deres børn, og børn har krav på at leve i familien. Disse rettigheder må aldrig indskrænkes af ideologiske, økonomiske eller politiske årsager. På

den anden side opfylder familien kun hele sin opgave, når den åbner sig mod det større samfund og bidrager til almenvellet.

Udenlandske arbejdstagere og flygtninge

16. Mennesker der, af hvad grund det så måtte være, forlader deres fædreland, er ofte udsat for den risiko at blive misforstået, ikke respekteret og

bliver krænket i deres værdighed. Vi går ind for, at de ikke må blive forfordelt i forhold til landets egne indbyggere. Det går ikke an, at de, der ved deres arbejde har bidraget til et lands økonomiske fremskridt bliver sendt tilbage til deres eget land, når der indtræder økonomiske kriser og arbejdsløshed.

17. Vi gentager også de tidligere opfordringer til gunst for flygtninge af enhver art: virkelig solidaritet kræver ikke kun en storsindet modtagelse af de ramte mennesker, men især en indsats for frihed og retfærdighed i verden.

Retten til arbejde

18. I den nuværende verdensomspændende økonomiske krise må retten til arbejde og de dermed følgende pligter fremhæves. Arbejdet gør det muligt for mennesket at dække sine egne og sine medmenneskers fornødenheder og gøre sig jorden underdanig. Samfundet må forsøge at gøre det muligt for mennesker at få en beskæftigelse, der tilsikrer dem en passende eksistens uden at udbytte dem. For økonomien står i menneskets tjeneste og ikke omvendt.

Religionsfrihed

19. Vi må pege på at det er ikke alle mennesker i Europa, der kan glæde sig

over religionsfrihed i dette ords fulde betydning. Pave Johannes Paul II har angrebet netop denne alvorlige krænkelse af menneskerettighederne særligt stærkt (Menneskets Forløser, nr. 17).

20. Grundlaget for religionsfrihed er, som Det andet Vatikanconcil betoner, den menneskelige persons værdighed. Religionsfrihed omfatter indre frihed, samvittighedens ukrænkelighed, retten til offentlig at bevidne sin tro, herunder også frihed til gudstjenesten. Indskrænkning og krænkelse af religionsfriheden er en »radikal uretfærdighed over for alt det, der er ægte menneskeligt. Selv fænomener som vantro, irreligiositet og ateisme kan kun forstås som menneskelige fænomener i forhold til fænomenet religion og tro.

Det er derfor vanskeligt allerede ud fra et »rent menneskeligt« synspunkt at acceptere et standpunkt der kun giver ateismen borgerret til det offentlige og sociale liv, mens troende mennesker — næsten af princip — næppe tolereres eller behandles som andenklasses borgere eller endda — og dette har faktisk allerede fundet sted — helt berøves deres borgerlige rettigheder.« (Menneskets Forløser, nr. 17).

21. De kristne deler menneskenes almindelige

længsel efter at kunne nyde friheden helt og fuldt. Derfor går de også ind for religionsfrihed, som ud over kirkernes frihed til at holde gudstjeneste og den enkelte kristnes ret til at forkynde evangeliet også garanterer retten til det kirkelige apostolat og religionsundervisning under alle former, på alle planer og med alle de dertil nødvendige midler, ligesom retten til at yde deres bidrag til kulturens fremme.

Hverken en stat eller en anden menneskelig gruppe må tvinge en person til at handle mod sin samvittighed, forhindre forældrene i at opdrage deres børn i deres egen religiøse overbevisning eller forbyde kirken at opfylde de sociale opgaver, der tilkommer den. Dette gælder for hele kirken, for biskopper og præster, for ordensfolk og lægfolk.

22. Kun religionsfriheden gør det muligt for den enkelte at leve helt op til sit kald og for kirken at yde sit fulde bidrag til samfundet uden derved at overskride sine rettigheder. I betragtning af de udfordringer som kristne på dette område endnu stilles overfor, vil vi fortsætte vore anstrengelser i bevidsthed om, at Guds Ånds magt ikke kan knækkes. De talrige martyrgreve på vort kontinent er vidnesbyrd derom.

Samarbejde mellem nationerne

Europas historie lærer os at krig, vold og undertrykkelse kun medfører lidelse men ingen retfærdig løsning.

23. I det 19. og især i det 20. århundrede har Europa smerteligt erfaret, at en overdreven nationalisme kan føre til krig. Længslen efter fred driver derfor i dag nationerne til at nærme sig hinanden og samarbejde.

24. Kirken understøtter denne bestræbelse, hvorved det er dens opgave at betone de dybere liggende grundværdier og -holdninger. Blandt dem er der nogle principper, der synes os vigtige for vore dages Europa:

Gensidig agtelse og anerkendelse

25. Frihed og retfærdighed kræver tilstrækkelig plads til at pleje menneskenes og nationernes egenart. De enkelte nationer og de etniske mindretal har deres egen identitet, deres egen tradition, deres egen kultur. Disse særlige værdier

er af stor betydning for menneskets udvikling og for freden. De er truede, når et øget samarbejde mellem landene misbruges som påskud til at underkaste de svagere under de stærkere. Nationale mindretal kan være værdifulde broer mellem lande og nationer, når man tillader dem at leve deres egen identitet.

Forsoning og fred

26. Europas historie lærer os, at krig, vold og enhver form for undertrykkelse medfører lidelse, men ingen retfærdig løsning, mens forsoning og samarbejde mellem nationerne tjener freden.

27. Ganske vist erfarer vi bestandigt, at et liv uden spændinger ikke er muligt. Hvis de ikke fører til magtanvendelse, behøver vi heller ikke være bange for dem.

Anerkendelse af den andens kvaliteter og at gå ind på hans eller hendes argumenter og krav kan berige det menneskelige samfund og føre det videre. Med vedvarende beredvilighed til forsoning og anerkendelse af de andre som brødre bidrager den kristne på særlig vis til freden blandt Europas mennesker og nationer. Der gives ingen anden løsning end fred i retfærdighed.

I hele verdens tjeneste

28. Målet for samarbejdet mellem Europas nationer må ikke være afsondring af og en bedre placering af vort kontinent. Vi europæere er medlemmer af hele menneskeheden. Vort samarbejde bør derfor altid tjene freden i hele verden og hjælpen til de fattigste.

Benedikt af Nursia.

Hvad kan kirken gøre?

Troens betydning

29. Både i Østen og i Vesten er materialismen i dens forskellige former på mange måder trådt i religionens sted. Man forsøger at oprette et samfund uden Gud. Men på et sådant grundlag kan Europa ikke bygges op. »Mennesket skal ikke leve af brød alene« (Matt. 4,4). Kirken har medvirket bestemmende på Europas opbygning, det blev præget af kristendommen. Basilius og Benedikt vidner eksemplarisk herom. Basilius kendte den græske litteraturs betydning for kulturen og skabte grundlag for den sociale indsats; Benedikt byggede sine samfund på »omsorg for næsten« og gav arbejdet en ny værdighed.

30. I dag som i går bevidner kristne, at tro og åndelige værdier ikke blot er forenelige med menneskelige fremskridt og historie, men at de fremmer en omfattende udvikling. Vi er undervejs til Guds kommende rige. Kristus har allerede skænket os en dyb enhed. Den er for os kilden til håb og grund til en indsats for et bedre og mere broderligt Europa.

Hvad kan kirken gøre?

31. Kirkens opgave består i at forkynde Jesus Kristus, håbet om opstandelsen og kærligheden, der allerede nu skal forene alle mennesker og nationer. Den kan imidlertid kun blive til virkelighed, hvis vi solidarisk

med alle mennesker går ind for retfærdighed, frihed og fred. For vi vil »ikke elske med ord, ej heller med tunge, men i gerning og sandhed« (1. Joh. 3,18).

32. Desværre er vort vidnesbyrd forplumret af svigten og skyld. Vi glemmer ofte vor opgave, og giver således ikke vort kontinent alt, hvad der kunne hjælpe og berige det.

33. Der er endnu en kendsgerning, der fordunkler vort bidrag. Kirken var engang Europas forenende kraft. Det var i vort kontinent, at den skæbnesvangre kirkespaltning begyndte. Endnu i dag går de kristne adskilte fra hinanden ad forskellige veje, som om Kristus selv var delt (sml. 1. kor. 1,13). Dette fylder os med smerte, selv om vi taknemligt har lov til at konstatere, at forskellighederne ikke når ned til troens dybeste rødder, og der i den senere tid er sket betydningsfulde ting på vejen til enhed.

34. Trods alle vanskeligheder kan og skal vi fortsætte det allerede eksisterende samarbejde.

Samarbejde blandt biskopperne

35. Mere og mere plejer biskopper og bispekonferencer fra forskellige lande indbyrdes kontakter. Dette kan videreudvikles. De europæiske bispekonferencers råd og de europæiske biskoppers symposier har i årene efter Det andet Vati-

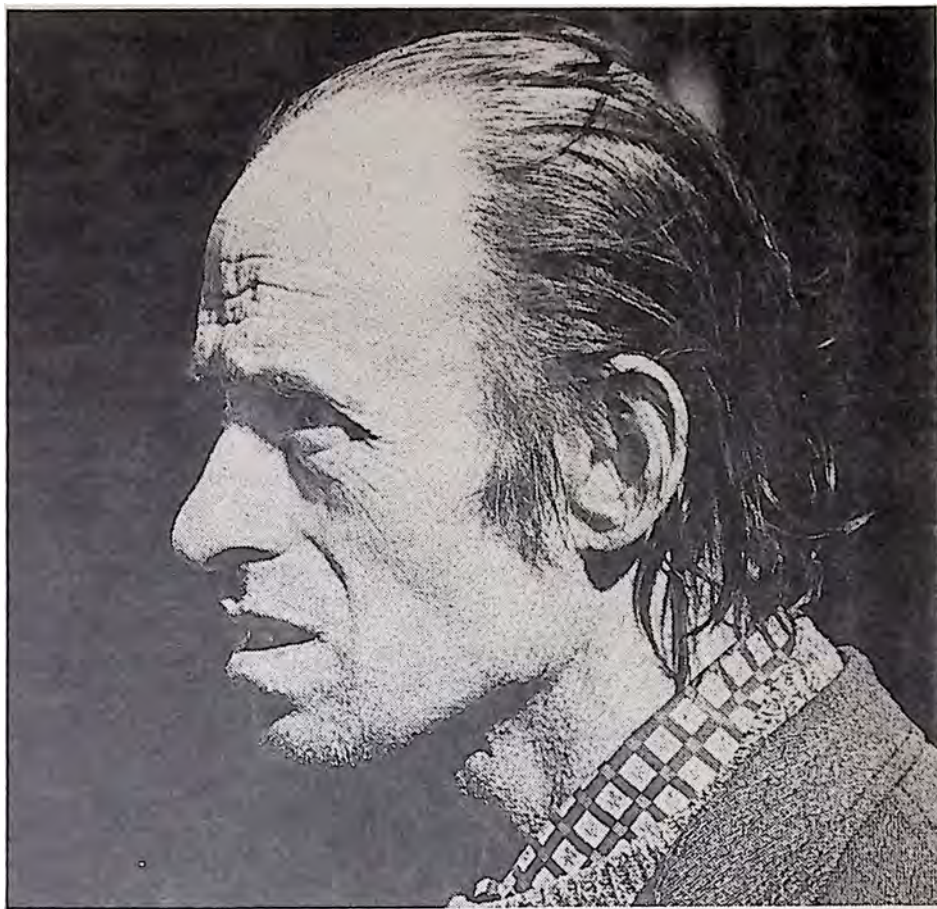
kankoncil udviklet samarbejdet kendeligt. Pave Johannes Paul II har især betonet den kirkelige betydning af dette samarbejde (jvf. hans tale til de europæiske bispekonferencers råd 19. december 1978 og hans tale til de europæiske biskopper 20. juni 1979): Den biskoppelige kollegialitet, dvs. indbyrdes åbenhed og broderligt samarbejde blandt biskopperne i evangeliseringens og kirkens sendelses tjeneste er ikke blot vigtig og nødvendig på lokalkirkens og universalkirkens plan. Men også på europæisk plan. Paven har især peget på to mål, der er betydningsfulde for vort fremtidige arbejde: fælles anstrengelser for Europas selvevangelisering og virksomt samarbejde mellem alle vort kontinents episkopater.

Kirkeligt samarbejde mellem landene

36. Samarbejdet blandt biskopperne kræver supplement. Vi konstaterer med tilfredshed, at katolske organisationer og institutioner i stadigt højere grad plejer indbyrdes kontakter og samarbejder. Dette samarbejde kan yderligere udbygges:

37. — Kontakter mellem nabo-bispedømmer i forskellige lande er ønskelige.

38. — Uddybningen af faglige kontakter og samarbejde mellem katolske internationale organisationer kan blive mere frugtbar.

Det går ikke an, at gæstearbejdere, der ved deres arbejde har bidraget til et lands økonomiske fremskridt, bliver sendt tilbage til deres eget land, når der indtræder økonomiske kriser og arbejdsløshed.

39. — Unge mennesker har en særlig gave for åbent, at modtage og videregive andre kulturers værdier. Dette kan være meget værdifuldt for kirken. Europas biskopper har beskæftiget sig indgående med dette problem på deres symposium i juni 1979.

40. — Kontakterne mellem kristne må føre til udveksling af åndelige værdier og erfaringer. Dertil kommer bønner for hinanden og den fælles bøn stor betydning. Valfarter, der er tilpasset vor tid, formår at bringe kirker og nationer nærmere til hinanden.

41. — Der har altid eksisteret mellemkirkelig hjælp mellem velstående og fattige kirker. Den udøves også i dag på forskellig vis og vil også være nødvendig i fremtiden. Det er Europas kirkers opgave at videreføre og forstærke den både på vort eget kontinent og over for Den tredje Verden.

Kirken i Europa og i verden

42. Historien har udformet kirken overvejende europæisk, skønt den er verdenskirke, hvad Det andet Vatikankoncil har betonet klart. Det vil blive af stadig større betydning, at universalkirken i fuld bevarelse af enheden i troen, i sakramenterne og i ledelsen, overvinder det overvejende europæiske præg.

43. Det glæder os at kunne konstatere, at kirkerne i Afrika, Amerika, Asien og Oceanien stræber efter at

finde deres eget ansigt. Også kirken i Europa må finde sin specielle europæiske karakter. Dermed kan vi yde vort bidrag til mødet mellem kristendom og ikke-europæiske kulturer.

Økumenisk samarbejde

44. De kristnes splittelse er en forargelse, som vi i lydighed over for vor Herres vilje må overvinde. Hermed tilkommer der os europæere en særlig opgave, fordi den smertelige adskillelse udgik fra Europa, og fordi de store ortodokse og reformatoriske kirker især har hjemme i Europa. Naturligvis er der allerede taget skridt hen mod enheden. Men der er endnu meget at gøre. Samarbejdet mellem De europæiske bispekonferencers Råd og de Europæiske kirkers Konference (KEK) omfatter især ortodokse, gammel-katolske, anglikanske kirker og kirker og trosamfund, der er fremgået af reformationen). Vi står foran det andet europæiske økumeniske møde, der er en fortsættelse af mødet i Chantilly i 1978.

Samarbejde med mennesker af god vilje

45. Mange mennesker, der ikke anerkender Jesus som Forløser, er undervejs sammen med os i denne verden: En del af dem, jøder og muslimer, tror sammen med os på den personlige Gud og Skaber. Vi er rede til at samarbejde med

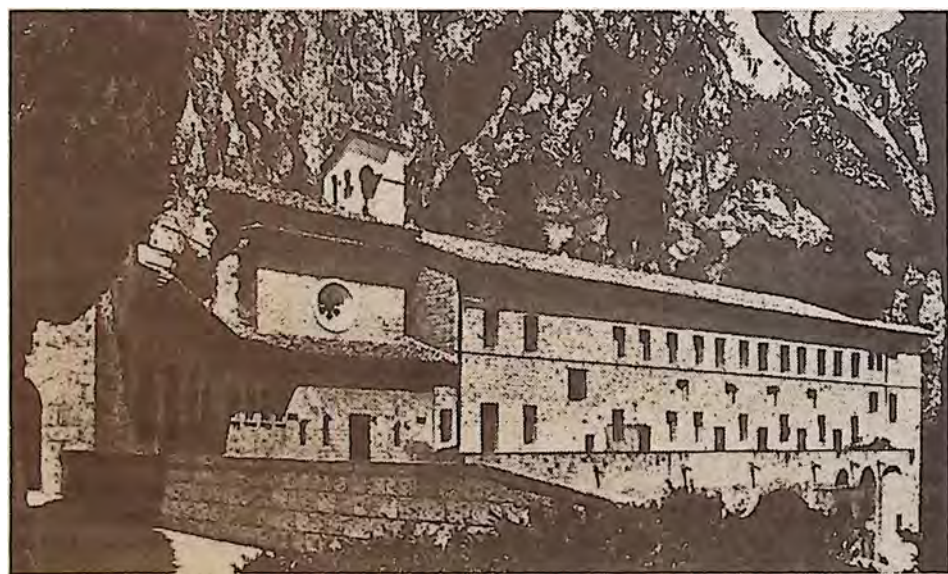
dem og med alle mennesker af god vilje for at opbygge freden og i en indsats for menneskerettighederne. Dybe menneskelige værdier, der er vokset frem af en fælles fortids grund, forener mange europæere hen over religioners og ideologiers grænser.

Mod fremtiden

46. »Herren er målet for menneskehedens historie, det punkt, som historien og civilisationen konvergerer imod, menneskehedens midtpunkt, alle hjerters glæde som opfylder alle deres længsler« (Kirken i verden af i dag, nr. 45). Med alle kristne ved vi, Europas biskopper, at vi er undervejs til denne Herre, der vil fomy Himlen og jorden.

47. Guds rige er allerede nu grundlagt. Fordi vi er forpligtede over for denne Herre og hans evangelium, skal og vil vi gå ind for et menneskenes og nationernes fredelige og frie Europa.

48. Vi lader os ikke gøre modløse af de store ideologiske og politiske modsætninger, der i dag splitter Europa så meget, for vi ved, at Gud allerede nu har skænket os fred. Dette håb tvinger os, trods alle tilbageslag og skuffelser, til stadig at råbe til alle mennesker: Se modigt ind i fremtiden, vær tillidsfulde, fordi en ny verdens og en ny tids horisont går op for jer i troen.

Subiacos vidunderlige klosterkirke, bygget ind i klipperne omkring den hule, hvor Benedikt levede i tre år. Herfra sender biskopperne deres Europa-erklæring.

Landflygtige Khmer'er bygger sygeplejeskole

100.000 kr. til projekt i Thailand

Avisoverskrifterne har i den sidste tid ofte handlet om tørken og sulten i Afrika, og ubarmhjertige billeder har givet udtryk for noget håbløst. En uendelig stor opgave, som kan sluge millioner og atter millioner kroner af hjælp. Billederne har været chokerende, og det kan diskuteres, om det var rigtigt at bringe dem. Men til retfærdiggørelse må det siges, at folk i Skandinavien har reageret positivt — store midler er strømmet ind gennem mange kanaler.

I al den elendighed er det velgørende at kunne skrive om et af de projekter, som hurtigt har båret frugt: en sygepleje-træningskole for landflygtige Khmer'er fra Khao I Danglejren i Thailand. Sammen med Dansk Flygtningehjælp har Caritas Danmark støttet dette projekt

med næsten 100.000 kroner, og det katolske kontor for flygtningehjælp i Bangkok har kunnet sende en opmuntrende tilbagemelding, om hvordan dette beløb samt andre midler er blevet anvendt.

Går fremad med stormskridt

Et byggehold på 40-50 Khmer'-flygtninge satte en ubenyttet hospitalsbarak, som man havde lånt, i stand. De fremstillede selv borde o.a. af bambus og træ til de 85 studerende (ud af 300 ansøgere), som man kunne optage. Der blev også skaffet plads til et lille bibliotek med franske lærebøger, som man havde modtaget fra anden side. Der blev indrettet et kateter og opsat tavler.

Otte Khmer' læger underviser nu i dette uddan-

nelscenter, og der holdes forelæsninger på fransk og engelsk, som oversættes ved hjælp af tolke. Sygeplejersker fra mange lande har sendt undervisningsmateriale, men også de thailandske sundhedsmyndigheder har hjulpet.

Det har været et hårdt, men tilfredsstillende arbejde at få det hele igang. Man må huske på, at de fleste, både lærere og elever, i årevis ikke har haft adgang til medicinske studier, så det tog tid dels at indhente noget af det forsømte i viden, dels igen at vænne sig til i det hele taget at undervise, men det går fremad med stormskridt, siger rapporterne fra Thailand.

12 ugers kursus

Det grundlæggende kursus tager 12 uger med en arbejdsuge på 7 dage. Her-

Khmer-flygtninge i Thailand har nu fået deres egen sygeplejeskole med plads til 85 studerende.

efter er det meningen, at deltagerne skal tilbringe tre uger på en medicinsk afdeling, 3 uger på en kirurgisk — heraf én uge på operationsstuen — og endelig 3 uger på en børneafdeling. En uddannelse, som nok vil chokere skandinaviske sygeplejere, men

tiden tillader ikke mere for behovet er stort.

Alt i alt for en gangs skyld en lille solstrålehistorie, som Caritas Danmark gerne fortsat vil kunne yde sit til — her er virkelig et projekt, hvor man ser hurtige resultater. Vil De også være med?, så send Deres

bidrag i dag til Caritas Danmark, giro 404 3979.

En anden solstrålehistorie er, at Caritas Danmark i midten af september har modtaget 20.000 kroner fra giro-kortaktionen samt over 10.000 kroner til de sultne i Afrika.

Caritas Danmark

Liturgisk kalender for november 1980 ved Inga Jensen

Lørdag d.1. alm. ugedag. Fil.1,18b-26. - Luk. 14, 1,7-11.

Søndag d.2. Alle Helgen. Åb.7,2-4,9-14. - Salme 24,1-2,3-4a+c,5-6. R.v.6: Så er den slægt, som søger dit åsyn, Herre. - Joh.3,1-3. - Mat.5,1-12a.

Mandag d.3. Alle sjæles dag. 2. Makk. 12,43-46. - Salme 23,1-6. R.1: Herren er min hyrde, mig skal intet fattes. - Rom.8,31b-35. 37-39. - Joh.14,1-6. Der kan også bruges andre tekster fra begravelsesliturgien.

Tirsdag d.4. Karl Borromæus, biskop, d. 1584. Fil. 2,5-11. - Luk.14,15-24.

Onsdag d.5. alm. ugedag. Fil.2,12,-18. - Luk.14,25-33.

Torsdag d.6. alm. ugedag. Fil.3,3-8a. - Luk.15,1-10.

Fredag d.7. St. Willibrord, biskop, d.739. Fil.3,17-4,1. - Luk.16,1-8.

Lørdag d.8. alm. ugedag, el. Guds Moders lørdagsmesse. Fil.4,10-19. - Luk.16,9-13.

Søndag d.9. Laterankirkens indvielse. Ez. 47,1-2,8-9,12. - Salme 46,2-3,5-6,8-9a.10a.R.: Gud er vor tilflugt og styrke. - 1.Kor.3,9b-11,16-17. - Joh.2,13-22.

Mandag d.10. Leo d.Store, pave, kirkelærer, d.461. Tit. 1,1-9. - Luk. 17,1-6.

Tirsdag d.11. Martin af Tours, biskop, d. 397. Tit. 2,1-8,11-14. - Luk. 17,7-10.

Onsdag d.12. Josafat, biskop, martyr, d. 1623. Tit.3,1-7. - Luk.17,11-19.

Torsdag d.13. alm. ugedag. Film. v.7-20. - Luk.17,20-25.

Fredag d.14. alm. ugedag. 2. Joh.v.4-9. - Luk. 17,26-37.

Lørdag d.15. Albert d.Store, biskop, kirkelærer, d. 1280 el. Guds Moders lørdagsmesse. 3.Joh.v.5-8. - Luk.18,1-8.

Søndag d.16. 33.alm.søndag, Mal.4,1-2a. - Salme 98,5-9. R.v.9: Herren skal dømme folkeslag med ret. - 2.Tess.3,7-12. - Luk.21,5-19.

Mandag d.17. Elisabeth af Ungarn, d.1231. Joh.Åb. 1,1-4,2,1-5a. - Luk. 18,35-43.

Tirsdag d.18. Peter og Paulskirkernes indvielse, Ap.g.28,11-16,30-31. - Mat. 14,22-33. el.alm. ugedag. Joh.-Åb. 3,1-6. - Luk.19,1-10.

Onsdag d.19. alm. ugedag Joh. Åb.4,1-11. - Luk.19,11-28.

Torsdag d.20. alm. ugedag Joh.-Åb.5,1-10. - Luk.

19,41-44.

Fredag d.21. Jomfru Marias fremstilling i Templet. Joh. Åb. 10,8-11. Luk.19,45-48. **Lørdag d.22. Cæcilia, jomfru, martyr.** Joh. Åb.11,4-12. - Luk.20,27-40.

Søndag d.23. Krist Konges fest alm. søndag. 2.Sam. 5,1-3. - Salme 122, 1-5. R.v.1: Jeg frydede mig, da de sagde til mig: »Vi drager til Herrens hus«. - Kol.1,12-20. - Luk.23,35-43.

Mandag d. 24. alm. ugedag. Joh.Åb.14,1-3,4.b-5. Luk.21,1-4.

Tirsdag d. 25. alm. ugedag Joh.Åb.14,14-20a. Luk.21,5-11.

Onsdag d.26. alm. ugedag Joh.-Pb.15,1-4. - Luk.21,12,19.

Torsdag d.27. alm. ugedag Joh.-Åb.18,1-2. 21-23. 19,1-3,9.1. - Luk.21,20-28.

Fredag d.28. alm. ugedag. Joh.Åb.20,1-4. 11-21,2. - Luk.21,29-33.

Lørdag d.29. alm. ugedag el. Guds Moders lørdagsmesse. Joh.Åb.22,1-7. - Luk.21,34-36.

Søndag d.30. 1. søndag i advent. Es.2,1-5. - Salme 122,1-9. R.v.1: Jeg frydede mig, da de sagde til mig: »Vi drager glade til Herrens hus!« - Rom.13,11-14. - Matt.24,37-44.

Bønnens apostolat

Daglig bøn i 1980: Herre, alt for dig, og som du vil. I november beder vi for: At journalister i deres nyhedsformidling må lægge vægt på at tjene sandheden og næstekærligheden. At det vidnesbyrd om evangelisk fattigdom, som gives af ordensfolk, må gøre Evangeliets budskab troværdigt for de folkeslag, de lever iblandt.

Moder Teresa-basar i Roskilde

Nu prøver vi igen! 9. Mor Teresa basar fredag d. 28. november kl. 16-21, lørdag d. 29. nov. kl. 9-14 og søndag d. 30. kl. 9-12 i skolens kantine (næsten lige over for kirken, Skt. Laurentii, Frederiksborgvej 12.

Hvert år har forældre, elever og lærere deltaget i de mange nødvendige forberedelser før basaren — der er en Mor Teresa arbejdsgruppe bestående af interesserede forældre,

som bl.a. sørger for nogle »åben hus« eftermiddage i skolens formningslokale i november måned, hvor elever og forældre sammen laver ting til boderne (i år bliver det hver torsdag eftermiddag). Sidste års overskud ved basaren var på kr. 26.000,00, som gik ubeskåret til S.O.S. Tørmælk, Abbe Pierres Børnehjælp, giro 540 1321. Desuden blev der sidste år skænket et modelskib ved basaren, som blev solgt for 10.000 kroner, som ligeledes blev sendt til S.O.S. Tørmælk.

Hvert år er vi selvfølgelig bange for, at vi ikke igen vil kunne stable en stor og indbringende basar på benene, og da Mor Teresa jo har en urokelig tilid til, at vi selvfølgelig fortsætter med at hjælpe hende med at hjælpe andre, kan man jo ikke bare sådan gi' op! Derfor må vi også hvert år råbe

endnu flere op, få endnu flere i gang med at støtte os og så ellers bare håbe og bede for et godt resultat.

Vi håber at se interesse- også fra andre sogne: man kunne evt. deltage i gudstjenesten kl. 10 om søndagen og så besøge basaren bagefter.

— Er der nogle, der gerne vil skænke ting og sager til basarens bodere, kan det blot sendes til Skt. Josef Realskole, Frederiksborgvej 12, 4000 Roskilde, mærket »Mor Teresa basaren«.

Birgitte Leth Møller

Prøv bjergbestigning i en gymnastiksal

— Det er faktisk korrekt, at man kan prøve bjergbestigning i Knud Lavard Skoles gymnastiksal lørdag d. 8. nov. Bag arrangementet står Græssemere, der udgør spejderarbejdet i Knud Lavard og Sct. Therese Sogne.

Græssemere inviterer nemlig til et »multi-show« med udstilling, film og lysbilleder. Og som noget helt specielt, kan alle der møder op til dette arrangement, der i øvrigt er gratis, prøve at blive firet ned i bjergreb — sådan som Græssemere spejdere prøvede det på årets sommerlejr med det barske navn »Ekspedition Tindestorm '80«. Foretrækker man at blive på jorden kan man selv prøve at tilberede »frysetørret mad« (vildmarksproviant) over primus!

Er du mellem 8 og 15 år så kig forbi lørdag d. 8. november kl. 19.00, hvor det hele starter.

Adressen er: Lyngbygårdsvej 1 i Lyngby. På gensyn!

Efterlyser kristne til at danne bedegrupper

I Danmark bør der 24 timer i døgnet være mennesker i dansk kirkelig kredse i dansk kirkelig har meldt sig til de såkaldte bedeceller. Kristeligt Dagblad oplyser, at 80 pct. kommer fra Folkekirken, men derudover har henvendelserne været fra katolikker, metodister, baptister og mange andre kristne fællesskaber og enkeltpersoner.

mennesker fra forskellige kredse i dansk kirkelig har meldt sig til de såkaldte bedeceller. Kristeligt Dagblad oplyser, at 80 pct. kommer fra Folkekirken, men derudover har henvendelserne været fra katolikker, metodister, baptister og mange andre kristne fællesskaber og enkeltpersoner.

En gang ugentligt

I et interview med Kristeligt Dagligt siger Lilly Demant Hansen bl.a.: — Det er ikke alene Danmark, man beder for, det er for kristne i hele verden og for nødlidende og forfulgte, for verdensfreden, og jeg tror, dette er meget vigtigt. De ting

I et interview med Kristeligt Dagligt siger Lilly Demant Hansen bl.a.:

— Det er ikke alene Danmark, man beder for, det er for kristne i hele verden og for nødlidende og forfulgte, for verdensfreden, og jeg tror, dette er meget vigtigt. De ting

hænger jo nøje sammen.

— I København har man i øvrigt indrettet bedecellerne sådan, at man samles en gang ugentligt for at støtte hinanden i bøn, og så går den enkelte hjem privat og beder på det aftalte tidspunkt og for de emner, man har besluttet.

Lilly Demant Hansen ønsker at indføre et begreb, hun har lært at kende i Australien, de såkaldte »Prayer Cells« i Danmark og opfordrer derfor alle interesserede, der vil være med til at dække landet ind med bøn døgnet rundt, til at henvende sig til: »Bedeceller« v/ Lilly Demant Hansen, Møllevangsgade 145 l.mf, 8210 Århus V. — (06) 10 42 42.

Jul på Øm

Efter et års pause tilbyder DUK igen at holde jul på Øm. Tilbuddet henvender sig til alle, enkeltpersoner og familier, unge og gamle og dem ind imellem. Julen er mere end nogen anden kirkelig højtid familiens fest. Den lægger op til et fællesskab, der omslutter alle, både børn og voksne.

Praktiske oplysninger:
Tid: 22.12. (aften) til 27.12. (formiddag) 1980
Sted: Ømborgen, Lindholmvej 13, Emborg, 8660 Skanderborg, tlf. 06-89 81 27
Forberedelsesgruppen: Birgit Belling, Poul-Erik Magnussen, May og Bent Weber Nielsen, Gottfried Grünwald
Pris: voksne 200 kr.
børn: 0-2 år: 75 kr.
børn: 3-10 år: 100 kr.
børn: 11-14 år: 150 kr.
Der er mulighed for delvis friplads for deltagere op til 25 år.
Der arrangeres fællesrejse fra København over Fyn til Ry St. (rejseudgifter over 50 kr. refunderes for deltagere op til 25 år).
Tilmelding på lejrfolderens tilmeldingsblanket (folderen er sendt ud til alle menigheder) senest den 1.12. 80
til: Katolsk Ungdomssekretariat, Sct. Kjeldsgade 3, 2100 København Ø.

Lodtrækning

ved sommermarkedet i Brønshøj d. 14. september 1980.
Røde lodder: Hund nr. 44 og dukke nr. 10.
Blå lodder: Cognac & vin nr. 161.

FJERNVARMELÅN? tal med

ÅRHUS BANK

Store Torv 12 · 8000 ÅRHUS C
TLF. 124777

Niels Steensens Bibliotek

Stenosgade 9, 1616 København V.
Åbent: tirsdag og torsdag kl. 17 - 19
onsdag og fredag kl. 10 - 14
søndag kl. 11-13 - undt. i skoleferier.
Tlf. 01 226422. Postgiro 70779 63.

A. Mougard A/S

entreprenør- og murerfirma
Århus C
Telefon 14 20 23 - 13 83 23

Frimærker sælges

Et mindre parti frimærker sælges til fordel for flygtningearbejde i Macao. Der er frimærker fra så at sige hele verden, men kun i begrænset mængde fra hvert land. Ingen vesttyske tilbage. Enkelte poser med brevafklip i poser med ca. 1 kg. Ca. 100.000 vaskede i poser af 100 g. En del FDC-kuverter fra Danmark og Sverige samt fra Forenede Nationer AFA 1-30. Enkelte danske helark fra 1959.
Skriv efter prislister i frankeret svarkuvert til: Knud Kluge, Byskovvej 19, 2730 Herlev.

Missionshotellet Ansgar

Colbjørnsensgade 29
1652 Kbh. V. Tlf. 01 21 21 96

Værelser med og uden brusebad/WC
Store familieværelser - spec. vinterpris.
Maria d. Los Angeles og Torben Abildgaard

Mogens Larsen

Ramsherred 31, Åbenrå
Telefon 62 25 30 - 31:

Lys - Kraft - Varme

Tømrer/snedkerarbejde

Modernisering
Køkkener
Vinduer - døre
Isolering

Jon Hedenborg, Roskilde
Tlf. (03) 37 37 31, kl. 7-8 og 16-18.

Ur- og Brillehuset »BALANCEN«

v/ KNUD PETERSEN
Gerritsgade 34, Svendborg
Telefon 21 19 20

K. J. Højland & Søn

Aut. vand- og gasmester

Værksted: Hededammen 3
Skolebakken 147
Esbjerg - Telefon 12 93 50

Møder og arrangementer

Kirkekoncert

i Skt. Knud Lavards Kirke, Lyngbygårdsvej 1, Lyngby. Lørdag den 1. nov. 1980 kl. 20.

Program

I Orgel
Crux Fidelis
Popule Meus Palæstrina
Gloria sei Dir gesungen J.S. Bach
Magnificat Purcell
II orgel
Deuscht Messe Schubert
III orgel
Salme 121 - Jerusalem D'Hollander
Om nogen ... (Jo. 14,23) W. Vogel
Som en due ... V. Nees
Salme 150 V. Nees
Det kendte belgiske kor »Mariakantorij«
ledes af Jos D'Hollander. Ved orglet: Peter Pieters.

Kirkedag i Kolding

Søndag d. 2. nov. kl. 10-16.30
Tema: Omvend jer og tro.
Oplæg ved:
Elsebet Kieler
Jens Møller
Torkild Sletved
Tilmelding og nærmere oplysninger: Birgit From Tlf. (05) 57 28 20 kl. 18-19.

Det sker på Magleås

Søndag den 26. til onsdag den 29.10.
Midtvejskursus for engelsklærerstudende.
Leder og arrangør: lektor Poul Arndal.

Fredag den 31.10. til søndag den 2.11.
Kursus i Kristen Meditation under ledelse af lærer fru Grethe Livbjerg. Tilmelding: tlf. 01 63 53 33

Fredag den 7. til søndag den 9.11. Pastoralrådsmøde. Arrangør: kantorchef Inger Saxild.

Lørdag den 15. til søndag den 16.11.
Kvindernes U-landsudvalg afholder seminar. Leder: Kirsten Jørgensen.

Fredag den 21. til søndag den 23.11. Kursus i Kristen Meditation under ledelse af lærer fru Grethe Livbjerg. Tilmelding: Tlf. (01) 63 53 33.

Sakramentskirken

Søndag den 9. november afholder vi en mægtig bazar. Udover det sædvanlige tilbud af varer, den gode søndagsfrokost og adskillige overraskelser, tilbyder vi et meget stort antal danske og udenlandske bøger for enhver smag - også den kræsne!

Musikweekend på Øm

Den 7.-9. november afholder DUK musikweekend på Øm. Som tidligere weekends er formålet at udbrede kendskabet til musikmappen »Pris Herren efter noden«. Desuden vil der være to timers emnearbejde. Weekendens emne er gregoriansk sang, som er den eneste musik hele verdens katolikker har til fælles, og den skulle derfor nødtigt blive glemt med vor generation.

Pris 75,- kr. + rejse. Rejseudgifter over 50,- kr. refunderes.
Tilmeldingsblanket kan rekvireres på Ungdomssekretariatet, Sct. Kjeldsgade 3, 2100 Ø, tlf. (01) 20 63 63.

Sankt Ansgar kirke

Menighedsmøde torsdag d. 13 november kl. 19.30
Mødet afholdes i Synagogen, Krystalgade 12, hvor Rabbiner Bent Lexner vil vise os Synagogen og fortælle om »Jødernes historie og situation i Danmark«. Alle er velkomne, også udensogns. HUSK det ændrede mødested.
Menighedsrådet

Kristendom og socialisme

Katolsk Arbejderaktion - Danmark afholder sin 42. retræte d. 21.-23. november 1980 på Åsebakken i Høsterkøb. Retraetleder: Jorge Manzano, S.J. Emnet: Kristendom og socialisme
Pris: ved ankomst fredag kr. 210,- lørdag kr. 130,-
Ankomst: fredag aften mellem 17.00 og 20.00 lørdag senest kl. 17.00
Tilmelding: George Bune Andersen, Ved Klosteret 4, 1 tv. DK-2100 København Ø, Tlf. (01) 29 51 10 mellem kl. 18.00 og 19.00.

Det er lykkedes os at få pater Jorge Manzano, S.J til at lede denne retræte. Som præst for latinamerikanerne har han et førstehånds kendskab til retrætenes emne: Kristendom og socialisme

For mange kristne er disse to begreber uforenelige, for andre er der en nøje sammenhæng. Vi vil på retræten søge at komme til en afklaring af problemer ved hjælp af vor metode: Se - bedøm - aktion.

Selve retræten begynder lørdag d. 22. november kl. 17.00. Det er dog muligt at ankomme allerede fredag d. 21. november kl. 17.00. Aftensmaden er inkluderet i prisen.

George Bune Andersen, formand

PS= Økonomisk svagt stillede kan få tildelt halv eller hel friplads.

Bistand

Katolske Menighedsplejer

Bredgade 69 A, st., 1260 København K.
Kontoret har åbent ugens 5 første dage fra kl. 14-16. Telefon (01) 15 23 03. Postgiro 6 46 63 97.

Personlige

Bekendtskab

Bekendtskab ønskes med sang- og musikglad katolik ca. 50 år.
Svar til ligestillet enke, København. Billet mkr. 1213 »katolsk orientering« Bredgade 69A, 1260 Kbh. K.

Salg og service

BENZONS BEGRAVELSES-FORRETNING

34 46 01 - 86 60 56

FASANVEJENS BEDEMANDS-FORRETNING

Ndr. Fasanvej 76
86 60 56 - 86 60 30

Begravelse og bisættelser ordnes for alle trossamfund.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet.
Efter lukketid tlf. 15 88 61.
Søn- og helligdage: 86 60 56

BEGRAVELSE

ordnes smukt og omhyggeligt v/bedemand Hardy Nielsen

Begravelsesforretningen

Amagerbrogade 155,

Aftaler kan træffes i Deres hjem.
Ring venligst 01-55 55 55 ell. Taastrup 02-99 01 58. Døgnvagt: 01-50 43 08.

Radiotransmission af søndagsgudstjenester i Polen

Warszawa (NC) — Som meddelt af den polske minister for religiøse anliggender, Jerzy Kuberski, begynde den nationale polske radio at transmittere søndagsmessen 21. september.

Den ugentlige transmission af messen i statsradioen, der er noget hidtil helt ukendt under Polens kommunistiske regime, var en af de ting, arbejderne opnåede ved deres strejker i august.

Som følge af strejkerne

Den hellige Barbara i polske miner

Warszawa (KIPA) — Der vil snart blive opstillet statuer af den hellige Barbara i alle bjergværker i Slask (Schlesien). Dette blev for nyligt meddelt i provinsens hovedstad Katowice's kirker.

Den hellige Barbara er minearbejdernes værnehelgen. Statuerne vil blive højtideligt indviet 4. december, den hellige Barbaras fest.

Paven sender fortroligt budskab til den europæiske sikkerhedskonference

Vatikanet (NC) — Pave Johannes Paul II har udsendt et budskab, hvori han opfordrer til respekt for menneskerettighederne og religionsfrihed. Det er sendt til de 35 statschefer, hvis lande er ved at forberede den europæiske sikkerhedskonference, der åbner i Madrid 11. november.

P. Romeo Panciroli, direktør for Vatikanets pressebureau har meddelt, at teksten ikke vil blive offentliggjort, fordi den er af »diplomatsk og fortrolig karakter«. Kilder i Vatikanet vil dog vide, at den gentager mange af de em-

ner, som paven berørte, da han i 1979 i FN i New York opfordrede til fred, samarbejde mellem nationerne, fuld religions- og samvittighedsfrihed og respekt for menneskerettighederne.

Repræsentanter for alle Europas lande bortset fra Albanien mødtes for nyligt i Madrid med enkelte repræsentanter fra USA og Canada for at forberede konferencen, der på ny skal gennemgå den pagt om samarbejde, sikkerhed og menneskerettigheder, der blev underskrevet i Helsinki i 1975.

og den nye demokratiseringsbølge i Polen har polske journalister ansøgt om tilladelse til at danne en uafhængig journalistforening. Dette skal ses som en bevægelse parallelt til den tilladelse arbejderne har fået til at danne uafhængige fagforeninger.

En journalistgruppe, der mødtes i Krakow, har også bedt regeringen om at »indskrænke censur til kun at omfatte helt fundamentale problemer«, og de sagde, at landet har brug for fuldstændige informationer.

Blandt dem, der deltog i mødet i Krakow, var også Jerzy Turowicz, redaktør af det polske katolske ugeblad »Tygodnik«. Foreningen af polske forfattere har også fremført et krav om, at nyheder kan spredes uden forhindringer, og at der gøres en ende på »forbud mod visse polske litterære værker«.

Radiotransmissionen af messen skal vare 1 time hver søndag og ved de større højtider. Den vil — efter hvad der oplyses — blive udsendt fra Hellig Kors Kirken i Warszawa og vil også indbefatte prædikenen.

Ordenssøster i regeringskommission

Den katolske ordenssøster dr. Maria Aquina Weinreich, 48 år er i Zimbabwe blevet medlem af en regeringskommission, der skal kontrollere lønninger, priser og tjenesteydelser. Kommissionens opgave er endvidere arbejds- og livsbetingelser for arbejderne samt at undersøge forskellen mellem rige og fattige. Før søster Maria Aquina blev udnævnt til medlem af kommissionen, underviste hun på Dar es Salaams universitet i Tanzania. Billedet viser sr. Maria Aquina ved edsafslæggelsen sammen med Zimbabwes præsident, Canaan Banana.

Det pavelige lægmandsråd afholder generalforsamling

Katolske organisationer og foreninger var mødets hovedtema

Rom (KIPA) — Medlemmerne af Det pavelige Lægmandsråd har udtalt sig for en endnu bedre koordinering af de forskellige katolske lægmandsforeninger og -institutioner, især i forbindelse med sogne og bispedømmer. De opgaver og hjælpeaktiviteter, der skal udføres af de nævnte foreninger, var tyngdepunktet i drøftelserne i Det pavelige Lægmandsråds 4. generalforsamling, der fandt sted 18.-24. september i Vatikanet. I mødet deltog alle rådets 26 medlemmer fra alle dele af jorden (heriblandt tre ikke-lægmand). Mødets hovedtema var: »Katolske organisationer og foreninger: aktuelle orienteringer«.

Ved generalforsamlingens afslutning blev der udsendt en presseerklæring. Foruden nødvendigheden af en »koordinering af den pastorale indsats« nævnes »læggorganisationernes opgaver og hjæl-

peaktiviteter, fordybelsen af det åndelige liv og fornyet besindelse over den personlige binding til Kristus« foruden katolikkers samfundsmæssige og politiske engagement.

Generalforsamlingens medlemmer udtrykte enstemmigt et ønske om at fortsætte »det frugtbare samarbejde«, der var begyndt ved det første møde for den verdensomspændende åndelige bevægelse, der fandt sted i Rocca di Papa ved Rom i april 1980.

Hele Europa

De næste regionale møder mellem biskopper og lægfolk, der har særligt ansvar for lægmandsarbejdet inden for deres eget land, blev planlagt til at skulle finde sted i Wien i juli 1981 og i Yaounde (Cameroun) marts 1982.

Hvad Europa angår, håber medlemmerne ved mødet i Wien at nå til en stærkere besindelse på de vær-

Indiske biskopper protesterer mod anti-konversionslov

I samtale med Indira Gandhi

(KNA) — Tre repræsentanter for den indiske bispekonference har personligt henvendt sig til Indiens ministerpræsident Indira Gandhi for at protestere mod den siden 1978 i den nordøstlige forbundsstat Arunachal Pradesh gældende anti-konversionslov.

Bispedelegationen bestod af præsidenten for den indiske bispekonference kardinal Picachy SJ, konferencens vicepræsident ærkebiskop Padiyra af Changan-cherry og generalsekretæren ærkebiskop D'Souza af Cuttack-Bubaneswar. I et memorandum, som de overrakte fru Gandhi beklagede de sig over den »alvorlige uret«, der tilføjes kristne i Arunachal Pradesh. Steder, hvor de kristne plejer at samles

til bøn, bliver nedbrændt af regeringsansatte, og præster kan ikke få indrejsevisum — ikke engang ved de store fester som jul og påske. Dette er grove krænkelse af menneskerettighederne, der gennem forfatningen er garanteret enhver indisk borger. Biskopperne krævede, at alle love, der krænker disse rettigheder bliver tilbagekaldt.

Biskopperne bad desuden fru Gandhi om at give den eneste katolske højskole i Indien, St. John's medicinske kollegium i Bangalore, ret til at udanne specialister (postgraduat uddannelse). Ifølge forlydender fra New Delhi stillede fru Gandhi sig velvilligt til biskoppernes ønsker.

af kristendommen prægede kultur til overvindelse af den praktiske materialisme og sekularisering. »Pavens åbnede blik for troens dybde i Østeuropa gør os bevidst, hvor ufuldstændigt et europabegreb er, der ikke omfatter hele

kontinentet«, hedder det i afslutningsdokumentet.

Rådets møde fandt sted under forsæde af dets præsident kardinal Opilio Rossi, og vicepræsidenten for Det pavelige Lægmandsråd, biskop Paul Cordes.

Hyrdebrev skal give de troende mod

Moputo (KIPA) — Biskopperne i Mozambique har offentliggjort et fælles hyrdebrev, hvori de fortæller om fremtidsplaner for deres kirke, prøver at indgyde de troende mod og omtaler de vanskeligheder, som kirken møder i det kommunistisk styrede Mozambique.

Skønt staten ifølge forfatningen ikke må blande sig i kirkens indre forhold, gør den det alligevel, skriver biskopperne. Som eksempel nævner de, at prak-

tiserende katolikkens gøren og laden overvåges, at religionsundervisningen forstyrres, og at dåb vanskeliggøres. Biskopperne betragter dette som en krænkelse af religionsfriheden, men tilbyder alligevel staten en dialog.

Næste nummer udsendes d. 12. november

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansvarstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarain
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.

katolsk orientering

Kirken og familien, side 2-3
Den katolske skole i 80'erne, side 5
Familien i vesten, side 6-7
Kulturel tilpasning, side 8-9

Enighed på bispesynoden

Netop ved redaktionens slutning af dette nummer har vi modtaget følgende rapport, dateret 14. oktober fra NC's udsendte medarbejder i Rom, Jerry Filteau

Vatikanet (NC) — Bispesynoden synes at være nået til enighed om flere grundlæggende spørgsmål vedrørende ægteskab og familie at dømme efter erklæringerne fra de forskellige arbejdsgrupper den 13. oktober.

Næsten alle grupper udtrykte enighed om følgende:

Kirkens lære imod brugen af kunstig prævention

er korrekt, men må klargøres og udtrykkes bedre, især gennem en mere positiv holdning til sexuallivet.

Det er påkrævet at få udformet en »familieret-tigheds-erklæring«.

Ægteskabets uopløselighed må fastholdes. Grupperne havde dog forskelligt syn på muligheden af at til-lade at fraskilte gengifte katolikker modtager altrets sakramente.

Bispekonferencerne, især i Afrika må gives større frihed til at tilpasse ægteskabsritualerne til de lokale kulturer.

En bedre ægteskabsforberedelse er påkrævet.

Afvigende opfattelser

Kirken må yde større pastoral omsorg for parterne i blandede ægteskaber.

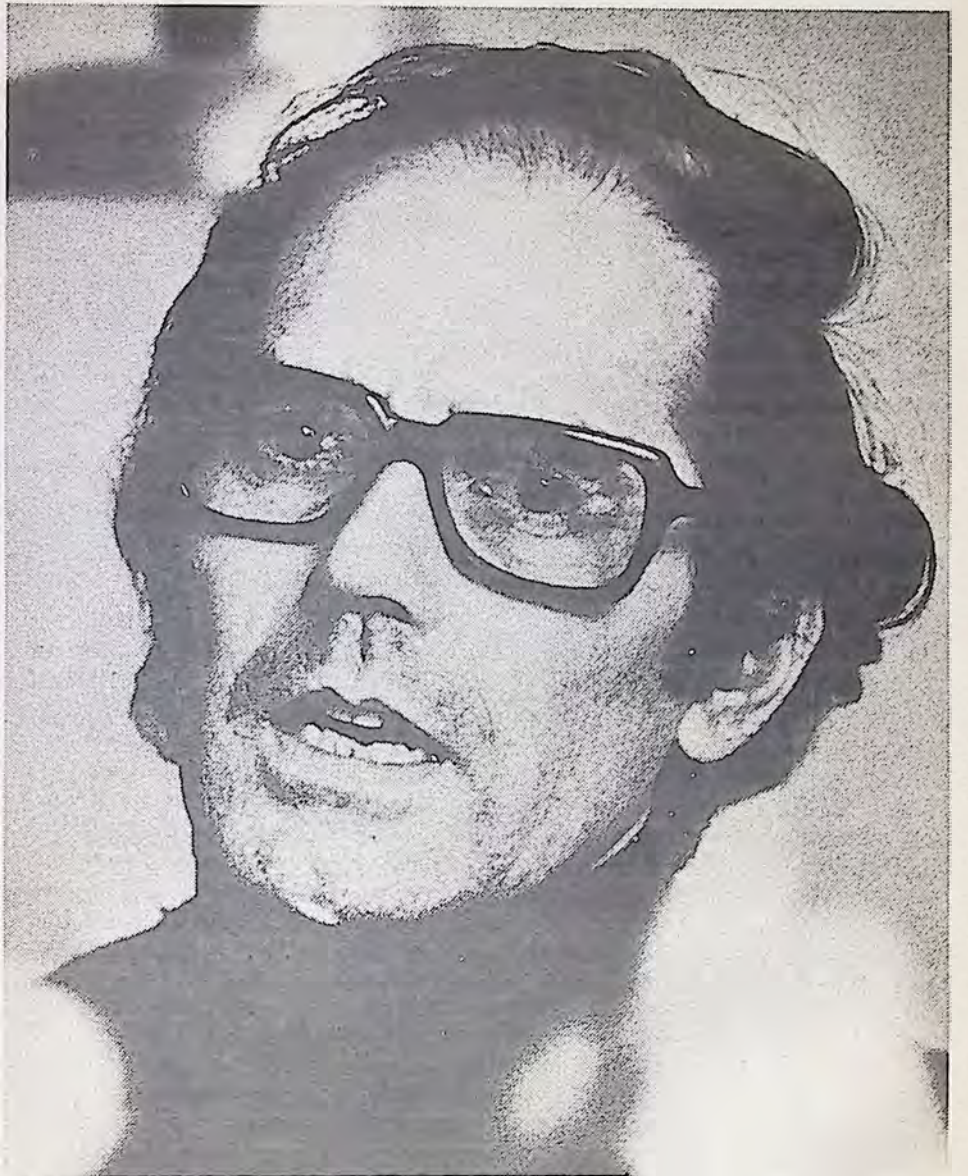
Der må udformes generelle retningslinier med henblik på det pastorale arbejde for ægteskabet og familielivet. Disse retningslinier må fastlægges enten af Vatikanet eller af de lokale bispekonferencer.

Pressen er indtil videre kun orienteret om resultatet af gruppearbejdet gennem de korte sammen-drag, der blev forelagt hele synoden. På enkelte punkter syntes der at være ret stor uenighed mellem grupperne indbyrdes, men også inden for de enkelte grupper. Især den latinsk-sprogede gruppe på ialt 11 personer, ledet af kardinal Felici, præsidenten for Vatikanets Højesteret, havde afvigende opfattelser og udtrykte sig meget negativt om ethvert pastoralt initiativ, der kunne mildne kir-kens traditionelle læresæt-ninger. Det er måske i den forbindelse påfaldende, at netop denne gruppe ene af alle afsluttede sit arbejde halvanden dag før fristen.

Fraskilte gengifte

Gruppens ordfører, kardinal Palazzini indledte sit referat med at sige: »Den doktrinære metode må være den afgørende, uden at man dog skal se helt bort fra den historisk-so-ciologiske metode, men pastoral virksomhed, der ikke er i overensstemmelse med bestemte kirkelige læ-resætninger, kan ikke tillæ-»

Fortsættes på bagsiden

Nobels fredspris til Esquivel

Oslo (KNA, KIPA) — Den katolske billedhugger Adolfo Perez Esquivel, indtil 1974 professor ved La Plata-kunstakademiet i Argentina, har fået Nobels Fredspris for sin indsats for menneskerettighederne i Latinamerika. Siden 1974 har Perez Esquivel været drivkraften bag et sekretariat for ikke-voldelig kamp for fred og retfærdighed i Argentina, ikke at forveksle med den biskoppelige kommission *Justitia et Pax*. I 1977 blev han fængslet uden retsag og først et år senere frigivet under pres fra verdensopinionen. Esquivel udgiver månedsbladet »Paz y Justicia«, leder kurser i ikke-voldelige metoder og koordinerer solidaritetsaktioner mellem landarbejdere, indfødte og kirkelige menneskerettighedsgrupper i Ecuador og Paraguay samt for politiske fanger i Bolivia, Chile, Brasilien og Argentina. Foto: KNA.

Vietnam må have hjælp udefra

Folket mangler næsten alt, siger biskop Pham Tan

Torino (NC) — »Vi er ved at genopbygge vort land af ruinerne, men hvis verden overlader os til os selv, kan vi intet gøre«, sagde den vietnamesiske biskop Pierre Pham Tan af Thanh-Hoa i Vietnam for nyligt i Torino i Norditalien. Biskop Pham Tan var på rejse gennem europæiske lande for at bede om materiel hjælp til Vietnam.

Biskoppen sagde, at mange lande er skyld i Vietnams øjeblikkelige si-

tuation. »Sovjetunionen sender hjælp, men det er ikke nok. De andre socialistiske stater sender en lille smule. Kina har trukket sig tilbage fra enhver form for samarbejde«.

USA gør intet

»Efter at USA har kastet 20 millioner tons bomber over vort land, gør de intet for vor genfødsel«, sagde biskop Pham Tan og tilføjede »Folket mangler næsten alt«.

Da man spurgte ham, hvorfor en katolsk biskop beder om hjælp til et kommunistisk regime, svarede den vietnamesiske prælat: »Hjælpen vil ikke gå til regeringen, men til folket, der har mistet deres afgrøder. Enhver der nægter at hjælpe, fordi Vietnam er en socialistisk republik, forstår ikke vor virkelige situation. Risrationerne bliver mindre og mindre, vi mangler byggematerialer, og medicin er der næsten intet af«.

Biskop Pham Tan fortalte, at den vietnamesiske bispekonference i foråret opfordrede katolikker til at være trofaste på to fronter: »over for landet og over for Kristi kirke«.

Domkirke indviet i Jugoslavien

(KIPA) — I hovedstaden Mostar i den jugoslaviske landsdel Hercegovina er der blevet indviet en ny domkirke. Højtideligheden blev overværet af kardinalerne Franjo Seper og Angelo Rossi fra Rom. Foruden de kirkelige repræsentanter var der også regeringsmedlemmer til stede. Ved denne lejlighed understregede de, at forholdet mellem stat og kirke er godt i Jugoslavien.

Opfordring til frigivelse af sydafrikansk leder

London (NC) — Ledende personligheder inden for de større kristne kirkesamfund i Storbritannien har opfordret til frigivelse af den sydafrikanske politiske leder Nelson Mandela, der nu har siddet fængslet i Sydafrika i 17 år.

Blandt opfordringens underskrivere er biskop Joseph Cleary fra den katolske bispekonferences Kommission for Retfærdighed og Fred, den angli-

kanske biskop Graham Leonard, der er formand for Church of Englands Kommission for Social Ansvarlighed.

Mandela er leder af Sydafrikas afrikansk-nationale kongres. »At han og flere af hans medarbejdere stadig holdes fængslet, har berøvet Sydafrika en vital lederskikkelse, som vor tid har så akut et behov for«, udtaler nævnte kirkeledere i et brev til The Times.

»Den sydafrikanske regerings tiltagende undertrykkelse og voldsanvendelse kan ikke undgå at føre til et sammenstød, som vil have endnu flere og endnu større blodsudgydelser til følge«. »Løsladelse af Nelson Mandela og hans medfanger, som vidt forskellige grupper i landet er fælles om at bakke op, vil betyde et stort og afgørende skridt mod en bedre fremtid for dette forpinte land« siges det i brevet.

Bispesynodens 1. del præget af debat om prævention og ægteskabslovgivning

På grundlag af løbende referater fra NC's udsendte medarbejdere i Rom bringer vi følgende oversigt over de vigtigste emner, der blev behandlet de første 14 dage af verdensbispesynoden. Der blev i denne periode alene fremsat synspunkter og stillet forslag, men ikke truffet beslutninger. Pave Johannes Paul II overværede en del af møderne, men tog ikke selv ordet og har således ikke over for synoden tilkendegivet sin mening.

NC's referater slutter den 10. oktober. Vi håber i næste nummer at kunne bringe de vigtigste resultater fra synoden.

Kirkens lære om prævention blev det mest kontroversielle og mest diskuterede emne de første 14 dage af bispesynoden i Rom. Det var især følgende spørgsmål, der trængte sig på:

Hvorledes kan kirken iværksætte en bedre pastoral omsorg for ægtepar, der er i vanskeligheder på grund af kirkens lære, eller som helt afviser den?

Kan kirkens lære fremstilles klarere, så den lettere kan forstås?

Hvilket nærmere bestemt forhold er der mellem kirkens lære og den pastorale praksis?

Ærkebiskop John R. Quinn, formand for USA's bispekonference åbnede diskussionen om prævention den 29. september med en opfordring om »at skabe ny sammenhæng i kirkens lære om prævention«. Han ønskede ikke kirkens lære ændret på dette punkt, men gjorde opmærksom på, at den frembød store problemer. F. eks. havde statistiske oplysninger vist, at flertallet af katolske ægtepar i USA og også mange præster ikke godtager eller respekterer kirkens lære.

Ærkebiskop Quinn foreslog en dybtgående dialog mellem pavestolen og teologer om de problemer, der er opstået i kirken, siden pave Paul VI i 1968 udsendte rundskrivelsen »Humanae Vitae«.

Punktum for al diskussion

Kardinal Pericle Felici, præsident for Vatikanets højesteret erklærede, at han ikke så nogen grund til yderligere diskussion af dette spørgsmål, fordi »Humanae Vitae« netop havde sat punktum for al diskussion.

De følgende talere på

synoden kunne stort set opdeles i to grupper. Den ene gik stærkt ind for de nu gældende læresætninger, og den anden understregede behovet for en bedre pastoral måde at gribe sagen an på.

De, der stod fast på læresætningerne var bl. a. patriark Giacomo Beltritti af Jerusalem, som sagde, at synoden »må klart og utvetydigt fastslå de moralske principper, som ægteskabet og familien må bygge på, også selv om det går imod manges forventninger«.

Medfølelse ikke moralsk kriterium

Ærkebiskop Joseph Mercieca af Malta fremhævede, »at man tager fejl, hvis man slutter fra vanskeligheder med at overholde lovene til, at der er noget i vejen med lovene. Hverken naturlove eller guddommelige love kan kirken dispensere fra«.

Ærkebiskop Ryan af Dublin udtalte: »I sympati med dem, der har problemer i deres ægteskabelige liv, kan synoden ikke erstatte medfølelse med moralske principper. Medfølelse er et uundværligt element i pastoral praksis, men ikke et moralsk kriterium«. Det er altså ikke medfølelsen, der bestemmer, hvad der skal være den rette moral.

Ærkebiskop Victorio Corroero af Tucuman, Argentina fremhævede, at »på grund af massemedierne egne interesser og ensidighed er »Humanae Vitae« holdt ude i en marginal position. Opmærksomheden har fæstnet sig ved et eller to punkter, og resten er glemt. Et stærkere bånd mellem læresætninger og pastoral praksis er nødvendig. Læresætning-

Dominikanernes general øverste, pater Vincent de Couesnongle påpegede, »at alt for mange kristne ægtepar tror, at de er fordømt af kirken, fordi det stadig er svært for dem at følge dens seksuallære.«

gerne er roden, og den pastorale omsorg er blomsten. Pastoral praksis bliver ikke bedre af, at man diskuterer læresætningerne, den bliver tværtimod steril«.

Modsatte synspunkter

Blandt prælater med modsatte synspunkter var bl. a. kardinal Basil Hume af Westminster. Han gjorde opmærksom på, at personer, der forkaster læren om det umoralske i at benytte kunstige svangerskabsforebyggende midler ofte er »gode, samvittighedsfulde og troende sønner og døtre af kirken«. Han sagde videre, at man har koncentreret sig om de kontroversielle spørgsmål i denne forbindelse, og derfor har man samtidig forhindret udviklingen af en ægteskabslære, som ellers kunne åbenbare den rigdom, der allerede er indeholdt i kirkens læresætninger.

Biskop Jacques Julien af Beauvais, Frankrig udtalte: »Udnyttelsen af

frugtbarhedens naturlige rytme gør det muligt for ægtepar at respektere det dybere grundlag for menneskelig kærlighed. Det er forsøgt og bevist. For mange er det imidlertid stadig ikke muligt at praktisere denne løsning. Synoden må absolut hjælpe sådanne ægtepar med at leve i fred og harmoni og ikke i kval og pine«.

Biskop Hubertus Ernst af Breda, Holland spurgte:

»Kunne kirkens læremyndighed ikke fremlægge eller formulere dens moralske lære om ægteskab og familie på samme måde som sociallæren, — dvs. vise tilbageholdenhed med hensyn til, hvad der er praktisk muligt at realisere?«

Ærkebiskop Godfried Dannaels af Mechelen-Bryssel, Belgien sagde, at nogen havde fundet »Humanae Vitae« berigende, »men utallige andre, præster og troende og blandt disse engagerede og dynamiske kristne har et teoretisk og praktisk syn, der afviger fra, hvad kirkens læremyndighed docerer. I følge ærkebiskop Dannaels lever mange mennesker i en slags panikstemning på grund af udsigterne for fremtiden, så de ikke tør sætte børn i verden. Derfor er det vigtigt, at synoden påviser en pastoral vej herudaf. Dertil kommer de, der er forvirrede, og som vakler mellem ægte kærlighed til kirken og de efter deres opfattelse uoverstigelige vanskeligheder med at omsætte denne lære i praksis. Vi kan ikke lukke øjnene for så mange ægtepar lidelser«.

Dominikanernes general øverste, pater Vincent de Couesnongle påpegede, »at alt for mange kristne ægtepar tror, at de er fordømt af kirken, fordi det

stadig er svært for dem at følge dens seksuallære.«

Den tredje verden

Mens problemet om læremæssig fasthed og pastoral omsorg vedrørende prævention blev fremsat i undertiden dramatiske vendinger af synodemedlemmer fra den vestlige verden (eller den første verden), så lagde prælater fra den tredje verden eftertrykket på helt andre ting. Deres bekymring gjaldt ikke ægtepar valg mellem kunstig eller naturlig svangerskabsforebyggelse eller konflikt med kirkens lære på dette punkt. De var derimod stærkt oprørte over deres egne landes nationale befolkningsprogrammer, ofte tilskyndet af den første verdens foranstaltninger. Her presses eller ligefrem tvinges familier til at benytte kunstig prævention imod deres samvittighed.

»Vi må fordømme denne pression, som de industrialiserede lande lægger på de fattige lande ved kun at ville yde hjælp, hvis de fattige landes familier benytter prævention uden respekt for den personlige samvittighed og værdighed«, sagde biskop Juan Santana fra Den dominikanske Republik.

Vil ikke være prøvekuld for nye midler

Den zambiske biskop Dennis Harold de Jong fremhævede: »Forsøg fra de vestlige lande på at kontrollere fødselstallene i de fattige lande er en hån, eftersom Vesten med kun 10 pct. af verdens befolkning forbruger 90 pct. af verdens ressourcer«.

»Den tredje verden ønsker ikke at være losseplads for forældet svangerskabsforebyggende medicin eller være prøvekuld for nye midler«, sagde bi-

skop Patrick Iteka, Tanzania.

»Internationale organisationer bruger alle former for pression for at få de nationale ledere til at gå ind for præventionspolitik«, sagde ærkebiskop Francois-Wolff Ligonde fra Haiti.

Naturlig familieplanlægning

Et andet gennemgående tema i mange af indlægene fra den tredje verden var interesse for at drage fordel af de gode resultater med naturlig familieplanlægning fra de sidste årtier. Biskop Jean Margeot, Mauretanien gav en detaljeret redegørelse for, hvordan kirken i hans tæt befolkede ø-område siden 1963 havde samarbejdet med regeringen om en befolkningspolitik, hvori indgik et omfattende undervisnings- og rådgivningsarbejde.

Andre biskopper understregede nødvendigheden af, at kirken gennemfører eller støtter naturlig familieplanlægning som middel til ansvarligt forældreskab.

Ærkebiskop Fernanco, Sri Lanka kaldte familieplanlægning »et brændende spørgsmål for millioner samvittighed«. Han bad indtrængende kirken om at nedsætte en videnskabelig kommission med de nødvendige menneskelige og økonomiske ressourcer for at finde forbedrede familieplanlægningsmetoder af en art, som kirken kan godkende, og han tilføjede »ellers vil også vi som folkets ledere fortjene Kristi anklagende ord til farisæerne: — de bandt tunge byrder sammen og lagde dem på menneskenes skuldre, men ville de selv løfte en finger for at hjælpe dem? Nej!«

Et andet problem, som synes at have mødt udbredt

Bispesynodens 5. samling blev åbnet med en festlig messe i det Sixtinske Kapel, hvor paven koncelebrerede med over 200 kardinaler og biskopper fra alle dele af verden. Paven understregede i sin latinske prædiken, at drøftelserne om den kommende uges tema: »den kristne families opgaver i verden af i dag« skal yde alle mennesker en tjeneste, ægtepar, forældre, børn og unge. Opgaver for enhver kristen familie er ifølge paven ord: »at bevare og værne de fundamentale værdier, med ét ord: at beskytte og bevare mennesket!«

Skt. Albani menighed i Odense har fået ny sognepræst

Pater Franz Hauser, C.ssR. indsat i sit nye embede

Franz Hauser stammer fra Steiermark i Østrig og besluttede i 1956 at gå præstevæjen. Han blev præsteviet i 1962, men kom først til Danmark i oktober 1978, hvor han knyttedes til St. Albani Kirke i Odense. Pater Hauser kom hurtigt ind i sit nye arbejde, som han klarede med enorm energi. Men der var også brug for alle hans kræfter, dels da kirken mistede sin gode og trofaste 2. præst, pater H. Günther og dels da sognepræsten, pater A. Keustermans for en tid blev meget syg. Da biskop Martensen den 1. august 1980 udnævnte Franz Hauser til sognepræst efter redemptoristordenens indstilling, var alle i menigheden klar over, at her havde vi fået en god og handlekraftig leder af vort sogn, en leder som fortjener opbakning og støtte fra hele sognet.

Reception for sognepræsten

Indsættelsen foregik under en meget smuk messe. Kirken var stopfyldt af mennesker og pyntet bl.a. med levende lys og blomster ved hver kirkebænk.

Generalvikar Lars Messerschmidt, præster fra andre sogne, ministranter og menighedsråd ledsagede den nye sognepræst til alteret. Pater Stefan Huber holdt festprædiken, og efter at menighedsrådets næstformand havde oplæst kaldsbrevet, foretog Lars Messerschmidt indsættelsen. På menighedens vegne bød menighedsrådet nu sognepræsten velkommen i sit embede, og Franz Hauser talte til menigheden ud fra 2. Korintherbrev 1:24, hvor der står: »Hermed vil jeg ikke sige, at vi er herrer over jeres tro, men vi er medarbej-

dere på jeres glæde, thi i troen står I«.

Søndag den 28. september holdtes efter en smuk høstgudstjeneste reception for sognepræsten, og man kunne konstatere, at popularitet savner pater Hauser ikke, for næppe har der før deltaget så mange fra menigheden, som på denne søndag, hvor alle ville være sammen og hilse på.

P. Keustermans fortsætter

Samtidig med udnævnelsen af pater Franz Hauser til sognepræst, har den tid-

ligere sognepræst, Andreas Keustermans, trukket sig tilbage fra embedet, men fortsætter som præst. Pater Keustermans har gennem mange år været knyttet til menigheden i Odense, som har lært at sætte pris på hans venlige og hjælpsomme væsen. Aldrig gik man forgæves, når et eller andet problem skulle klares, alt blev ordnet på den for Keustermans særlige rolige, men bestemte måde. Selv under hans sygdom i de sidste år, har han hjulpet uden at

kny, hvor det har været ham muligt, og det er menigheden ham meget taknemmelig for. Vi ønsker, at pater Keustermans må have mange gode år som præst i menigheden til gavn for ham selv og til trøst og glæde for menigheden.

P. Gorowski

Af biskoppen er pater J. Gorowski C.ssR. blevet udnævnt til andenpræst ved Skt. Albani Kirke.

Emil Hansen
(Fork. af red.)

Børnene plantede et lindetræ midt i skolegården under devisen »Plant glæde – plant et træ!« Lærerne og forældrene gav en 6-kantet bænk, som skal stå rundt om træet

Skt. Norberts Skole i Vejle fejrede sit 75 års jubilæum

Skt. Norberts skole i Vejle fejrede sit 75-års jubilæum. Den 15. oktober 1905 indviede biskop Brems den lille menighedsskole, der under skiftende navne og med skiftende personale skulle vokse sig stærk til den nuværende Skt. Norberts skole. Dens første navn var Sct. Hermann-Joseph skole (efter en præmonstratenser-helgen). Det var en pigeskole, drevet af tre Skt. Josephsøstre. I 1911 overtog Mariasøstre skolen, som i 1937 flyttede ind i en ny bygning og skiftede navn til Skt. Norbert, præmonstratensernes ordensstifter. I løbet af 60-erne nedtrappede Mariasøstre deres

andel. I dag har skolen 223 elever fra børnehaveklasse til 10. trin og 19 lærere.

Jubilæet blev fejret på selve dagen, onsdag den 15. oktober med en festgudstjeneste i Skt. Norberts kirke. Biskop Martensen talte over teksten »I er verdens lys«. Tilstede var abbed K. E. Stappers, generalsekretær A. Dekkers og folkekirkepræsten Axel K. Jensen fra Skt. Nikolai sogn.

Børnene fik cacao med boller, så festlige gamle og nye film om deres skole og plantede et lindetræ midt i skolegården, under devisen »Plant glæde – plant et træ!« Lærerne og forældrene gav en 6-kantet

bænk, som skal stå omkring træet.

Under receptionen mødte mange op fra menighed og by. Formanden for Vejles Skolekommission, byrådsmedlem fru Charlotte Jensen ønskede tillykke. Borgmester Karl Johan Mortensen og skoleinspektør Palle Lauridsen var blandt gratulanterne. Der var gaver og ønsker fra menighedsrådet, forældrerådet og lærerrådet samt mange repræsentanter fra folkekirken og Vejle skoleverden.

Om aftenen spiste skolens bestyrelse, forældrerådet og lærerkorpset med ægtefæller middag i børnehavens festsal.

forståelse på synoden, blev rejst af de afrikanske biskopper. Problemet kan sammenfattes i følgende citat fra en ghanesisk biskop: »Det kristne familieliv i Afrika trues af selve det kristne ægteskab«.

Trinvis udvikling

I følge skikke i mange afrikanske stammer opfattes ægteskabet som noget, der udvikles trinvis over en længere periode. Den endelige besegling som varig forbindelse finder sted, når parret får sit første barn. Et afrikansk ægteskab engagerer både mandens og kvindens familie dybt, ja hele stammens landsby lever med i det.

De afrikanske biskopper beklagede meget, at kirkelovene og ægteskabsritualet ikke i den nuværende form passer til den afrikanske kultur, og ikke kan tilpasses på en meningsfuld måde. Løsningen måtte ligge i en form for anerkendelse af ægteskabs-trinene og dermed adgang til sakramenterne for unge afrikanske par.

Bag dette afrikanske anliggende lå imidlertid et tema med langt videre konsekvenser, nemlig ønsket om decentralisering af den kirkelige lovgivning og kirkelige beslutninger for at den såkaldte »inkulturerings-proces« — (dvs. kirkens indpasning i lokale kulturer) — kan gennemføres mere virksomt og fuldt og helt.

De canadiske biskopper gav direkte udtryk for dette i et forslag, som blev overgivet synodens generalsekretær, kardinal Jo-

seph Ratzinger, München. Det hedder bl. a. i det canadiske forslag: »Et spørgsmål af overordnet betydning vedrører større selvstændighed til de regionale eller nationale bispekonferencer i sager om ægteskab og familie... Synoden bør undersøge, hvor virkningsfuldt en decentralisering kan gennemføres på dette område«.

Norden

En række øvrige emner blev behandlet i løbet af bispesynodens første to uger. Nævnes bør især problemet med pastorale løsninger for fraskilte gengifte og herunder deres adgang til sakramenterne. Biskop Gran, Oslo, der repræsenterede den nordiske bispekonference, foreslog, »at der findes veje og midler for at give kommunionen til fraskilte gengifte under bestemte betingelser«. Han foreslog senere i anden sammenhæng, at der gives tilladelse til, at den ikke-katolske part i blandede ægteskaber kan modtage kommunionen i den katolske kirke, hvis den pågældende opfattelse af eukaristien er i overensstemmelse med katolsk lære. Biskop Gran satte også spørgsmålstegn ved det løfte, den ikke-katolske part i et blandedt ægteskab skal afgive om, at børnene døbes og opdrages katolsk. Dette løfte kan få den modsatte virkning af det, man ønsker, hvis den katolske part er svag i troen, og den ikke-katolske part er stærkt engageret i sin kirke, sagde han.

Bispesynoden mødtes med familier fra hele verden

Den 12. oktober fejredes der familiedag i Rom. På denne dag mødtes bispesynodens medlemmer med familier fra hele verden for at fejre, at synoden var nået midtvejs i sit arbejde, og for at give familier fra verdens forskellige egne lejlighed til at fortælle synoden om deres problemer

og deres forhåbninger.

På Peterspladsen fejrede pave Johannes Paul II søndagmorgen 12. oktober messe med alle de i Rom forsamlede familier, og om eftermiddagen mødtes familierne i Paul VI's audienshal med paven og bispesynodens øvrige medlemmer.

Tegner allforsikring

Lyngby Hovedgade 4
2800 Lyngby
Telefon (02) 87 54 11

Fors.kons. Sven Iding

Familieproblemer

Den 5. verdensbispesynode i Rom var planlagt som en pastoral drøftelse af familiens opgaver og problemer i dag. Pastoral betyder hyrdeomsorg, især for de svage. En pastoral synode havde derfor ikke som hovedopgave at forsvare en traditionel lære om det ideelle ægteskab, men at hørte erfaringer om, hvordan dette ideal omsættes i praksis, eller i det mindste at angive farbare veje for de ægtefæller, der gerne vil men ikke magter det, og for dem, der er uenige med kirken.

Synoden varede i 4 uger. Allerede den første uge kom der 160 debatindlæg, så ikke engang dagspressen kunne følge trop. Vi kan kun bringe spredte indtryk og enkelte indlæg, vi mener er af betydning for kirken her i Norden.

Et par træk i synodens udvikling er slående: Den tredje Verdens talstærke tilstedeværelse, dens beretninger om nød og fattigdom, og dens syn på den »gamle«, vestlige verdens problemer som et mindretals, tilmed et forkælet mindretals problemer. Biskopperne fra de folkerige, unge kirker i Afrika og Asien støttede uforbeholdent pave Paul VI's afvisning af teknisk og kemisk prævention i rundskrivelsen »Humanæ Vitæ« fra 1968, og gjorde gældende, at for dem var det ikke de måske lidt svage argumenter om »hellige naturløve«, der begrundede deres klare nej, men menneskeværd og det helligste i Den tredje Verdens intense stamme- og familiekulturer. På denne baggrund overhørte synoden faktisk den vestlige verdens argumentation.

Et andet hovedtræk var opdelingen og alle erklæringer om enighed til trods, opsplittelsen af synodedeltagerne i to fløje. Den »dogmatiske« fløj slog fast, at »medlidenhed kan ikke tvinge kirken til at ændre sin lære«. Den »pastorale« fløj stod fast på sit standpunkt, at »realitetssans kan tvinge kirken til at ændre sin praksis« — og hermed mentes især sakramentspraksis for gengifte fraskilte og aktivt engagerede katolikker (og ikke-katolikker) med uløselige ægteskabsproblemer. Ingen af fløjene kunne forkaste sandheden i modpartens tese, men de kunne heller ikke mødes på midten. Læser man det »Budskab til de kristne familier«, som synoden udsendte den sidste dag, får man det indtryk, at meget af den pastorale bekymring er blevet til poetiske vendinger om omvendelse og bod og syndernes forladelse — lidt for fladt og ubekymret.

Tilbage bliver det store spørgsmål, om synoden er gået uden om den varme grød, om den især har styrket de stærke og ladet de afmægtige stå ude i kulden. I Benedikts klosterregel står der, at abbeden skal opmuntre de stærke således, at de gør fremgang, uden at de svage bliver skuffede og endnu svagere. Det kræver visdom og tålmodighed.

Willem Wuyts

Læserne skriver

Familierådgivning og eksperter

Pastoralseminaret i Osnabrück endnu engang

Vi må naturligvis bøje os for den nordiske bispekonferences »12 vigtige anbefalinger« til synoden, sådan som de gives udtryk i »katolsk orientering« nr. 16. Men den er — med hensyn til de to første og vigtigste punkter — ikke i overensstemmelse med pastoralseminarets liste, sådan som den forelå fredag aften — d.v.s. før de fleste af biskopperne kom til seminaret. De første to punkter på denne liste ønskede af kirken et initiativ til en bedre udarbejdet bibelsk teologi for ægteskabet og en ægteskabsundervisning, der ikke bare blev givet forlovede, men som allerede skulle integreres i børnenes religionsundervisning. Vi henviser endnu engang til »St. Olav«s referat som bedre dækkende. Denne uoverensstemmelse er naturligvis m.h. til synoden uden betydning i dag, men det andet punkt — om ægteskabsundervisning integreret i børnenes religionsundervisning — burde kunne tages op lokalt i de enkelte bispedømmer, og det må derfor ikke glemmes.

Et tredje punkt vil vi gerne tage op, fordi også det har væsentlig praktisk betydning. Der tales såvel i »katolsk orientering«s referat som i bispekonferencens »anbefalinger« (p. 10) om ægteskabsrådgivning, og der understreges særligt i referatet, at den skal udføres af »tilstrækkelig kompetente personer«, i »anbefalingerne« tales der om eksperter.

Ægteskabsrådgivning var et af de emner, der efter mange af de deltagende lægfolks mening blev forsoomt i Osnabrück. Vi fik et udmærket indledningsforedrag med praktiske erfaringer fra Münster, men styringen af seminaret tilod ingen efterfølgende diskussion, for så vidt som den ikke på egen hånd gennemførtes i grupperne. Det blev gjort i den gruppe, vi tilhørte, og der kom her synspunkter frem, som forekommer væsentlige.

Det er så nemt at sige, at der skal eksperter til familierådgivning, men i praksis ligger sagen nu engang sådan, at ingen af os almindelige ægtepar — forudsat at vi i det hele taget deltager i et fællesskab med andre familier — kan undgå at blive inddraget i

familierådgivning i egentlig forstand. Den foregår f.eks. i høj grad allerede i de såkaldte familiegrupper og er den egentlige årsag til deres værdi (jfr. p. 7 i biskoppernes »anbefalinger«). Men også herudover sker det gang på gang, at man bliver nødt til at hjælpe mennesker, som kommer og beder om hjælp. Hvad skal man ellers gøre? Der er dem, der vil sige: Man bør henvise dem til eksperter.

Det er klart, at hvis det drejer sig om forhold, som man uden videre kan se bør henvises til en ekspert på området, så vil man da helst gøre det, forudsat at der findes en, man kan anbefale. Men der er langt flere tilfælde, hvor det slet ikke er muligt, f.eks. fordi det (i modsætning til det egentlige ekspertarbejde) drejer sig om rent forebyggende arbejde eller fordi den, der henvender sig til een, ikke under nogen omstændigheder vil indvillige i at opsøge en ekspert. Oftest vil den søgende bare betragte det som en billig afvisning, når man henviser

til eksperter i stedet for selv at tage stilling.

Og det er det naturligvis også. For i virkeligheden er al den megen snak om eksperter overdrevet. Er ikke enhver af os egentlig ekspert — eller skulle og kunne være det, hvis vi ville? På visse områder er vi det, og det er rimeligt at se et ægtepar, som synes at stræbe efter at leve deres ægteskab og familieliv i troen, som eksperter i praksis. Det er jo også årsagen til, at folk i vanskeligheder ofte søger hjælp hos sådan et ægtepar.

Det er urimeligt at tage modet fra disse ægtepar, f.eks. ved at sige: Jamen, du kan gøre ubodelig skade ved at rådgive mennesker på disse områder uden at være uddannet til det. For vi gentager: Disse ægtepar kommer jo ikke uden om det, de kan ikke sige nej uden at svigte som medmennesker og som kristne. Desuden kan enhver af os vel komme med eksempler på, at uddannede eksperter har gjort ubodelig skade. Det er væsentligere, at man også i

den rådgivning, man nu engang bliver kaldet til, enten man er uddannet som såkaldt ekspert eller ej, lægger sig i Guds hånd og til stadighed beder om Helligåndens bistand.

Og fra bispedømmernes side ville der være mere plan i at lægge en undervisning til rette for den slags mennesker, som jo altså alligevel påtager sig familierådgivning, fordi de ikke kan slippe. Lad eksperterne (de uddannede) tilbyde en overkommelig og rimelig undervisning (og hvorfor ikke i brevkursusform), der kan hjælpe de praktisk rådgivende med at skelne, hvornår det virkeligt er nødvendigt at henvise søgende til de uddannede eksperter. Og lad os ikke glemme, at enhver nok så lille undervisning her vil være ren gevinst.

Det vil der være mere plan i, både fordi der er mere overkommeligt — selv for mindre bispedømmer — og fordi det svarer mere til de praktiske behov og faktiske omstændigheder.

Skolestævne på Sostrup

Mennesket i 80'erne hovedemne

Fra torsdag den 9. til lørdag den 11. oktober afholdtes katolsk skolestævne. Der er ved at blive tradition for, at dette årlige møde afholdes i Sostrup, mens den — ligeledes årlige — generalforsamling afholdes om foråret på Magleås. Indbudt til disse møder er skolelederen samt et medlem af bestyrelsen for hver af vore 24 skoler. Til skolestævnet i Sostrup indbydes undertiden en videre kreds, denne gang f.eks. bibliotekarerne ved vore katolske skoler, man havde indbudt Edith Haller til fredag eftermiddag at tale om emnet: »Hvad læser vore børn, og hvad burde de læse?« Desuden havde man indbudt generalsekretæren for Den europæiske Skoleorganisation C.E.E.C. til på mødets sidste dag at fortælle om det samarbejde mellem europæiske, katolske skoler, som han fra sit kontor i Bryssel søger at støtte.

I øvrigt var skolestævnet

i år præget af emnet: »Mennesket i 80'erne«, som Anna Marie Aagaard lagde op til ved et spændende og inspirerende foredrag, samme aften som mødet begyndte.

Biskoppen tog tråden op den følgende dag med et oplæg til en drøftelse af »De katolske skoler i 80'erne«. På side 5 behandler biskoppen igen dette emne.

Pavens rejseprogram i Tyskland

100 danskere tager til Osnabrück

Godt 100 katolikker fra Danmark har sagt ja-tak til biskop Wittlers indbydelse til at deltage i pavens gudstjeneste søndag den 16. november i Osnabrück. Rejsen skal foregå med busser fra henholdsvis Århus og København med start fredag morgen den 14. november og hjemkomst sent søndag aften, den 16. Blandt deltagerne er 6 præster og 7 søstre fra forskellige ordenssamfund. For pavens besøg i Tys-

land i øvrigt ser programmet således ud:

Lørdag den 15. november: Köln og Bonn.

Søndag den 16. november: Osnabrück og Mainz.

Mandag den 17. november: Fulda.

Tirsdag den 18. november: Altötting.

Onsdag den 19. november: München. Samme aften afrejse til Rom.

I alt læser paven 6 messer på sit 4 dage lange besøg i Tyskland. k.s.

Skt. Norberts skole i Vejle, der fejrede sit 75-års jubilæum den 15. oktober. Den høje bygning i baggrunden er fra 1937, den til højre fra 1977. Foto Steenberg, Vejle.

Den katolske skole i 80'erne

Af biskop Hans L. Martensen

Det er næppe en hemmelighed, at jeg personlig føler en speciel interesse for vore katolske skoler — jeg har gentagne gange skrevet om disse skoler og deres målsætning, jeg har deltaget i debatter derom, og adskillige gange har jeg — altid med megen glæde — deltaget i møder med de katolske skoleledere. Grunden til min interesse for skolerne er ikke blot den, at jeg oprindelig forberedte mig til en gerning som lærer ved Niels Steensens Gymnasium. Også i min nuværende stilling betragter jeg skolerne med særlig sympati. Med deres tæt ved 8000 elever udgør vore skoler den største uddannede aktivitet i vort land, som den katolske kirke er ansvarlig for. De udgør samtidig det mest praktiske udtryk for økumenisk samarbejde.

Udfordringerne

Når jeg regner de katolske skoler for en af vore vigtigste og mest lovende arbejdsfelter — så er det ikke, fordi jeg ser skolerne i et romantisk, problemfrit skær. Alene den stærke vækst, der i de senere år har ført til, at godt tre fjer-

dedele af elever og lærere er ikke-katolske, har nødvendigvis bragt ny spørgsmål og problemer i forhold til vor oprindelige målsætning. Desuden må man se i øjnene, at 80'erne kan bringe yderligere udfordringer.

Man må regne med, at det kommende 10-år bliver en periode præget af økonomisk nedgang. Denne nedgang vil betyde noget alvorligere end blot dette, at danskerne må indstille sig på større sparsommelighed. Den afspejler en større verdenssammenhæng, hvor uretsfærdig fordeling af verdens rigdomme, racefordomme, kapløb i rustning med atomvåben, en tendens til stadig dybere splittelser inden for de enkelte samfund bliver endnu mere faretruende. De påtrængende opgaver: afskaffelse af sult og forurening ser desværre ikke ud til at være kommet væsentligt nærmere en løsning. En vis nedbrydelse af grundlæggende menneskelige værdier synes undertiden at true netop de rigeste og mest civiliserede lande.

Skolernes væsentligste opgave — lige som alt andet ungdomsarbejde — må

under sådanne omstændigheder bestå i at give de unge rammer for deres naturlige mod på tilværelsen. De unge har en normal appetit på livet, som jo efter vor kristne opfattelse er skabt af Gud som noget »såre godt« ... Hvis der opstod en generation af unge uden håb, ville fremtiden for alvor være tabt. Der er brug for »godt nyt« (evangelium) over for mangt og meget, der kan gøre mismodig. Vore skoler må samle sig om ham, som sagde: »Jeg er kommet for at de skal have liv — og have det i overflod« (Joh. 10,10).

Pluralismen

De katolske skoler oplever »pluralisme« — d.v.s. livssyn, der er forskellige, og som ikke uden videre harmonerer. En sådan pluralisme opleves i forhold til forskellige politiske partier, til ikke-kristne religioner og ideologier, til de kristnes egne forskellige kirkesamfund og traditioner. Vil denne pluralisme opleves stærkere i 80'erne? Hvorledes skal man i skolernes sammenhæng stille sig til den?

Hvad angår den politiske pluralisme, må vi erkende, at stort set alle landets politiske partier — måske med undtagelse af det kommunistiske — er repræsenterede i skolernes lærerstab. Dette vil næppe ændre sig i 80'erne. Det er heller ikke nødvendigt eller ønskeligt. Kristendommen er noget andet og mere end et politisk parti-program. I et hvilket som helst politisk parti vil der være programpunkter, som man ud fra sit kristne engagement kan glæde sig over. Men der vil på den anden side også være punkter, som harmonerer dårligt med kristendommens krav og visioner, og som man kunne ønske var anderledes. Den, der med kristendommen som inspiration beskæftiger sig med politik, vil derfor næsten altid støtte sit parti på nogle punkter, og søge at ændre det på andre punkter.

Ikke-kristne religioner og ideologier bringer en pluralisme, som de katolske skoler tidligere knap nok kendte. Fra gammel tid har vore skoler ganske vist kendt til at have jødiske elever. Nyere er derimod, at vi på grund af fremmedarbejderes og indvandreres børn også møder islam, hinduisme og andre ikke-kristne religioner hos eleverne. Disse fremmede religioner må vi vise respekt og tolerance, idet vi dog i princip holder fast ved, at vore skoler er bygget på den kristne dåb som grundlag.

Skolerne udgør det bedst tænkelige felt for samarbejde

Vanskeligere forholder det sig med tilhængere af forskellige ny-religiøse bevægelser. Disse bevægelser står undertiden i et modsætningsforhold til kristendom og den kristne trosbekendelse. Dette modsætningsforhold erkendes ikke altid. Nogen mener, at de på én gang kan bekende den apostoliske trosbekendelse og tro på reinkarnation. De kan ikke indse, at troen på »kødets opstandelse« og »reinkarnation« er uforenelige modsætninger. Mange andre modsigelser kunne nævnes. Over for ny-religiøse ideologier gælder det om at skelne. Skolerne må se det som en opgave at bevidstgøre den kristne, således at kristent og ikke-kristent syn kan holdes ude fra hinanden. Ofte skyldes den forvirrende blanding af kristen

og anti-kristen tanke, at mange mennesker i vor befolkning aldrig har taget stilling til selv de mest grundlæggende kristne trossandheder.

De kristnes egne opdelinger i adskilte kirkesamfund er en sidste pluralisme, som gør sig gældende inden for vore skoler. Den bevirker, at vi i almindelighed nøjes med »ordets gudstjeneste«, når alle skolens elever er samlede, og at vi ved sådanne lejligheder giver afkald på fælles nadvergudstjenester.

Men herudover konstaterer vi, at skolerne udgør det bedst tænkelige felt for samarbejde mellem kristne med forskellig kirkelig baggrund. Med en fælles dåb og en fælles tro på evangelierne og den apostoliske trosbekendelse står vi i de afgørende spørgsmål, der spiller ind i opdragelse og undervisning, på samme front — ikke på modsatte fronter. Der er ét og samme ord, som er kært for protestanter og katolikker, nemlig evangeliet. Vi er fælles i ønsket om at placere dette evangelium centralt i vore skolers sammenhæng.

Kristen bevidstgørelse

I 70'erne har man ofte talt om en afkristning, der er ved at foregå i vort samfund. Man følte, at vi var blevet et folk uden historie, afskåret som et træ fra dets rødder. Er vi for øjeblikket ved at ane en vending i modsat retning? Er saften fra den gamle kristne rod atter ved at stige op i træet og dets grene? Er der kredse inden for vort folk, der er ved at »genopdage« kristendommen og dens værdier?

Chesterton har beskrevet, hvorledes man undertiden skal rejse jorden rundt for at opdage sit eget land og komme til at værdsætte det. Kunne noget lignende tænkes i danskernes forhold til kristendommen? Er mange kommet så langt bort fra den, at de pludselig kan genopdage den — som om den var ny?

At fylde begrebet »evangelium« med det oprindelige indhold, således at det tillige bliver overraskende aktuelt: Her er en opgave, hvor kristne med forskellig kirkelig baggrund kan stå sammen i vore skoler. Det kristne håb er ikke udtryk for en vag formodning om, at menneskeheden nok på en eller anden måde skal overleve. Det kristne håb er fast tro på et løfte og en god nyhed, som Kristus

har bragt. »Evangeliet« betyder, at mennesket og dets verden er kostbart i Guds øjne og at hele universet engang ved Guds kraft skal forvandles til det bedre — »en ny himmel og en ny jord«. I perioden før den endelige forvandling er Guds Rige allerede på vej.

I en grå og trist tid, hvor alting kan synes at forandre sig til det værre, skal kristne for alvor holde fast ved deres »gode nyhed« og bære håbet ud til nedtrykte og forskræmte omgivelser. Skolerne er fulde af en ungdom, hvis sind endnu ikke er forgiftet af pessimisme, der på forhånd har afskrevet livets muligheder, og som tager sin tilflugt til en kynisk humor, der gør selv det smukke grimt. Børnene har endnu øjne, der kan se det smukke, og ører, der kan høre et glædeligt budskab.

Praktiske konsekvenser

At drage de praktiske konsekvenser er ikke en opgave, der løses ved en artikel, men ved mange menneskers fælles overvejelser og anstrengelser. Den, der har deltaget i den senere tids skoleledermøder kan heldigvis ikke føle tvivl om, at mange positive initiativer er ved at tage form.

Alle erkender, at en skoles »udstråling« hænger sammen med dens lærerstab. Det er næppe muligt at opstille kriterier for, hvad slags lærere vi gerne vil ansætte. Lige så lidt er det muligt at opstille kriterier for, om der er en bestemt slags børn, vi særlig gerne ville have til vore skoler. Dog står det fast, at vor målsætning for skolerne kun kan lykkes i samme grad som forældre sender deres børn til vore skoler, ikke først og fremmest fordi skolerne er små eller velordnede, eller fordi deres undervisning ligger på et højt niveau, men allermest fordi de er kristene.

Dette mål kan ikke nås ved, at skolerne »sorterer« lærere og elever på forhånd, men ved at de mere og mere markerer sig i vort samfund. Det kristne vil nødvendigvis være afvigende fra mangt og meget, som gennemsnitlig præger vore omgivelser. Der må være en forskel, som sætter det kristne i profil. Denne forskel vil af sig selv få lærere og forældre, der føler kristendommen som deres livs bærende indhold, til at søge vore skoler og samarbejde med dem.

Sociale faktorer, der påvirker familielivet, afvises alt for let af kirken som »materialisme og nydelsessyge«. Man overser at bolig- og beskæftigelsesproblemer har størst påvirkning på ægteskabet og den menneskelige værdighed.

Ærkebiskop Derek Worlock, Liverpool:

Angsten for forargelsen ikke noget argument imod barmhjertigheden

Ærkebiskop Derek Worlock af Liverpool rejste på bispesynoden spørgsmålet om, hvorvidt fraskilte, gengifte katolikker, selv om de lever i stabile familieforhold dog stadig skal være udelukkede fra »fuldt eukaristisk fællesskab med kirken og dens Herre«.

Vatikanet (NC) - Ærkebiskoppen koncentrerer sin tale om to væsentlige områder inden for den pastorale omsorg for familier i et samfund, der hastigt ændres: en stærk støtte til familielivet i alle dets faser, og omsorgen for det tiltagende antal mennesker, hvis første ægteskab er gået i stykker. Han sagde, at sociale faktorer, der påvirker familielivet i dag alt for let »afvises som materialisme og hedonisme (nydelsessyge)«, og sagde, at for de fleste mennesker, er »boligproblemer og beskæftigelsesproblemer det, der påvirker deres ægteskab og menneskelige værdighed mest«.

»Trods vore store anstrengelser, fortsatte han, er der ægteskaber, der går i stykker, og familier, der splittes. Til disse ofre for en uheldig skæbne, der ikke nødvendigvis skyldes personlig synd eller synd, der ikke er tilgivet, må

kirken både universelt og lokalt have hjælp og trøst at give.

Kan ikke løbe fra deres nye ansvar

I vore dage står mange præster over for katolikker, hvis første ægteskab er opløst, og som nu lever i et stabilt, omend kun over for de borgerlige myndigheder gyldigt forhold, hvor de søger at opdrage deres børn godt. Ofte ønsker sådanne mennesker — især af hensyn til børnene — at få genoprettet fuld eukaristisk enhed med kirken og dens Herre. Skal denne bodfærdighedens ånd og ønsket om at blive styrket af sakramenterne for bestandigt skuffes? Kan man blot sige til dem, at de skal svigte det ansvar, de nu har påtaget sig, som betingelse for at opnå tilgivelse og genoprettelse af det sakramentale liv?

Nogle hævder, at kirken lærer om ægteskabelig troskab og ægtepagtens

uopløselighed er i fare herved. De er bange for, at andre katolikker skal blive forargede og ægteskabets bånd svækkes. I vore drøftelser inden synoden betvivledes rigtigheden heraf. Også de, der går kraftigt ind for kirkens lære om ægteskabets uopløselighed, beder om barmhjertighed og forståelse for den bodfærdige, hvis ægteskab er uigenkaldeligt gået i stykker. Der gives intet let svar. Men vor synode bør lytte alvorligt til erfarne præster og lægfolk, når de indstændigt beder om, at man vil overveje dette deres mindre lykkelige brødreres og søstres problem. De beder om, at kirken vil drage omsorg for åndeligt nødlidende i samme grad, som den i dag søger at lindre materielle behov hos dem, der fysisk er ved at dø af sult«.

Mere om synoden i næste nummer

Kardinal George Basil Hume, Westminster:

I kraft af sakramentet har ægtefællerne selv kirkelig læremyndighed

Samme aften som ærkebiskop Worlock af Liverpool fremlagde sine synspunkter om fraskilte, gengifte katolikkers adgang til sakramenterne, kom der endnu et indlæg fra Storbritannien. Ærkebiskoppen af Westminster kardinal George Basil Hume talte om to vigtige pastorale problemer i forbindelse med ægteskabet. Kardinalens indlæg bringes i sin helhed:

»Jeg ønsker at tale om to aspekter af en hyrdes gerning og begge står i forbindelse med ægteskabet.

Det første er alment og drejer sig om spørgsmålet med at høre på lægfolket, det andet drejer sig om vor rolle som lærere i forbindelse med et specielt pastoralt problem.

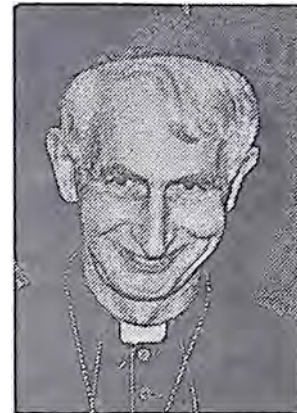
Hvad det første problem angår lyder en vigtig passage i »Instrumentum Laboris« (synodens arbejdsdokument) således: »Familiens profetiske sendelse er beslægtet med hyrdernes læreembede ved at Guds ord former Guds folks forståelse af troen, der kommer til udtryk både i familierne og i hyrderne på den for begge parter passende måde«.

Familiens profetiske sendelse, og altså mands og hustrus sendelse, bygger på deres erfaring som gifte mennesker og på en forståelse af ægteskabets sakramente, som de kan tale om med deres egen autoritet. Denne erfaring og denne forståelse udgør, ville jeg mene, en autentisk »fons theologiae« (teologisk kilde), som vi, hyrderne, og faktisk hele kirken kan øse af.

Ægteviædes særlige autoritet

Ægtepar har derfor en dobbelt adkomst til en særlig autoritet i sager vedrørende ægteskabet. For det første er de forvaltere af sakramentet, og for det andet har de alene erfaret sakramentets virkninger, der gør dem i stand til sakramentalt at deltage i Kristi kærlighed til sin kirke. Ydermere, hvis det er sandt, som det hævdes i paragraf 50 i »Instrumentum Laboris«, at forældrene selv må betro sig til Helligåndens virken, der også underviser dem på ny gennem deres børn«, så

skulle man synes, at hyrder selv »a fortiori« (som følge heraf) burde lytte til forældrene. Vi har altså nok en grund, Helligåndens virken, i tilgift til de ovenfor nævnte argumenter.

Kard. George Basil Hume

Hvad det andet problem angår: det drejer sig om den vejledning og hjælp, vi som hyrder må give gifte mennesker i dag. Det er velkendt, at hele spørgsmålet om fødselskontrol har været kontroversielt i de seneste år, og kirken har lidt derved.

Folk har reageret forskelligt. Nogle har ingen vanskelighed ved at acceptere det totale forbud mod kunstige præventionsmidler, og har ved at leve strengt inden for de grænser, der er afstukket i rundskrivelsen »Humanae Vitae« (Om samlivet i Ægteskabet) opdaget nye rigdomme i deres ægteskabelige liv.

Prævention bruges af mange

Andre kan ikke acceptere det totale forbud mod anvendelse af kunstige præventionsmidler, hvor omstændighederne synes at gøre disse nødvendige eller måske ønskelige. Naturlige metoder til fødselskontrol forekommer dem ikke at være den endelige

og eneste løsning. Man kan ikke bare sige, at disse mennesker ikke har kunnet overvinde deres menneskelige skrøbelighed og svaghed. Problemet er mere komplekst end som så. Faktisk er sådanne mennesker ofte gode, samvittighedsfulde og trofaste medlemmer af kirken. De kan blot ikke acceptere, at brugen af kunstige præventionsmidler under visse omstændigheder skulle være »intrinsice dishonestum« (i sig selv umoralske), sådan som det i almindelighed har været forstået.

Ikke overbevist af argumenterne

En tredje kategori af mennesker er forvirrede, for de ønsker ikke at være lydige mod kirkens læreembede, men samtidig er de ikke særligt overbeviste af de argumenter, der er anført, for at rette sig efter de foreskrevne normer.

Ved at kredse rundt om dette ene kontroversielle problem har man forhindret udviklingen af den lære om ægteskabet, der kunne få alle de rigdomme frem, der allerede indeholdes i kirkens lære, især i koncilsdokumentet »om kirken i verden af i dag« og i skrivelsen »Humanae Vitae« selv.

Folk skal trives åndeligt set

Jeg er ikke kommet til denne synode med løsninger på det vanskelige pastorale problem, der er skabt af kontroversen. Men som hyrde er jeg, ligesom I, meget interesseret i, at alle de mennesker, jeg her har talt om, trives åndeligt set. Jeg håber og beder om, at jeg, som et resultat af denne synode og med synodefædrenes hjælp, vil blive bedre i stand til at vejlede de ægtepar, der søger kirkens hjælp. Hvis vi lytter til alle de forskellige synspunkter med forståelse og velvilje, vil vi sikkert under Helligåndens vejledning opdage, hvorledes vi skal vejlede dem til at opnå den hellighed, som de er kaldet til ved deres kald til ægtestanden.«

Tre ortodokse deltagere i bispesynoden i Rom

Blandet ægteskab og skilsmisse i Grækenland

Den ortodokse part kan gifte sig igen, den katolske ikke

(KIPA) — Problemerne med blandede ægteskaber er af særlig karakter i Grækenland, fortalte ærkebiskop Nicola Foscolos af Athen. I hans nation, der næsten helt og holdent hører til den ortodokse kirke, udgør katolikkerne kun fem procent. Derfor er blandede ægteskaber mellem katolikker og ortodokse uundgåelige. Det særlige problem, der herved opstår, skyldes, at skønt den ortodokse og den katolske kirke i det store og hele er enige i sa-

kramentslæren, så tillader den ortodokse kirke dog skilsmisse.

Når et blandet ægteskab derfor »opløses kirkeligt« så forbliver den katolske ægtefælle dog »bundet«, mens den ortodokse ægtefælle kan indgå et nyt ægteskab.

Ærkebiskop Foscolos tilføjede dog, at i Grækenland er problemet endnu mere indviklet, fordi borgerligt ægteskab endnu ikke er indført i dette land. Denne problematik er endnu ikke løst hverken

kirkeretligt eller pastoralt.

Som sit eget bidrag fremsførte ærkebiskoppen sit »personlige ønske« til synoden, at kirken ville acceptere alt det, der er godt, fra de forskellige folkeslag, og dag for dag »i sin tænken og handlen blive mindre latinsk og mere mere katolsk, mindre vestlig og mere universel«, for, at der »må råde enhed i det væsentlige, frihed i tvivlstilfælde og kærlighed i alt«.

Kardinal Felici, præfekt for Kirkens Højesteret:

Alt for mange ægteskaber annulleres på grund af »psykisk umodenhed«

Vatikanet (NC) — »I nogle kirkelige domstole er antallet af ægteskabsannulleringer vokset foruroligende i de sidste 10 år, nogle steder med så astronomiske tal som 5.000 pct.«, har kardinal Pericle Felici, præfekt for den apostolske signatur (Højesteret i kirken) sagt på bispesynoden.

Han siger, at det ikke så meget er det store antal af ægteskaber, der annulleres (erklæres for ugyldige), der er så foruroligende, men den »enorme overfladiskhed, hvormed sagerne undertiden forelægges og afgøres«. Han sagde advarende, at »ikke-overholdelse af eller skødesløshed over for de juridiske normer« kunne føre til »virkelig skilsmisse, omend under et andet navn«.

Psykisk umodenhed

Kardinal Felici advarede især mod, at man som grundlag for annullering for let gjorde brug af »psykologisk umodenhed og manglende evne til at påtage sig og opfylde ægteskabelige forpligtelser,

især med hensyn til samlivet og personernes indbyrdes forhold«.

Manglende evne

Den katolske kirke tillader ikke skilsmisse i sakramentale ægteskaber. Men den har detaljerede love og en stor retsfilosofi vedrørende tilfælde, hvor et ægteskab kan erklæres for ugyldigt, hvis det opdages, at der var en virkelig mangel ved ægteskabets indgåelse, der faktisk forhindrede den ene eller begge partnere i at indgå ægteskabskontrakten.

I de senere år er retsfilosofien med hensyn til kirkens annullering af ægteskabet kendeligt udvidet som følge af den moderne psykologis opdagelser. Man har erkendt, at alvorlig psykologisk umodenhed og mange alvorlige psykologiske eller emotionelle problemer hos en af partnerne, er årsag til at personen manglede fuld viden eller vilje eller anden evne til at gå ind til et livslangt ægteskabsforpligtelse med de dertil hørende pligter og ansvar.

Kardinal Felicis tale var en af de alvorligste offentlige advarsler, der er fremsat af en højstående person inden for kirken imod det ofte benyttede bevismateriale, der ligger til grund for bevillinger af annulleringer. Han indvendte intet imod det teoretiske grundlag for sådanne annulleringer. »Imidlertid, således som det formuleres og især den måde, hvorpå det anvendes, åbner vejen for mange tvivlsomme afgørelser og kan føre til, at ægteskaber, der absolut er gyldige, erklæres for ugyldige«, tilføjede han.

Jurister afskediget

Kardinalen oplyste også, at flere jurister var blevet udstødt af den romerske rota (kirkens højeste appeldomstol for ægteskabs-sager) for forsøg på at forfalske dokumenter for at hjælpe personer til at opnå annullering af deres ægteskab. Navnene på de uheldige jurister var dog ikke nævnt i det resumé af kardinalens tale, som journalisterne havde adgang til.

Mere smidige regler for blandede ægteskaber ønskes

Vatikanet (NC) — Kardinal Jan Willebrands, ærkebiskop af Utrecht deltog i bispesynoden i sin egenskab af præsident for Vatikanets sekretariat for de kristnes enhed. Han har bedt bispesynoden overveje, hvordan det kan gøres lettere for en ikke-katolsk kristen, der er gift med en katolik, at modtage kommunionen i katolske kirker.

I sit indlæg skitserede kardinalen forskelle og ligheder i katolikkens og andre kristnes opfattelse af ægteskabet og talte om nødvendigheden af pastoral sans i omgangen med

ægtefæller i et blandet ægteskab.

»På verdensplan forholder det sig sådan, at hvert 12. bryllup, der fejres i en katolsk kirke, indgås med dispensation på grund af disse ægteskabshindringer: blandet religion eller forskellig gudsyndelse«, sagde kardinal Willebrands. Med »blandet religion« menes der forskellige kristne trossamfund, med »forskellig gudsyndelse« på ægteskab mellem en katolik og en ikke-kristen.

Hvad angår ægteskaber mellem katolikker og andre kristne, bemærkede kardinalen, at den ka-

tolske kirke allerede nu tillader ikke-katolikker at deltage i den katolske eukaristi under bestemte betingelser: »Det kræves, at den ikke-katolske kristne skal bekende en eukaristisk tro, der er i overensstemmelse med den katolske kirkes — at vedkommende på eget initiativ skal bede om at måtte modtage kommunionen og virkeligt ønske at modtage dette sakramente«. Kardinalen sagde, at han mener, at disse betingelser ofte er opfyldt i et blandet ægteskab.

Han spurgte imidlertid om en fjerde betingelse, nemlig »at den ikke-ka-

tolske kristne i en længere periode ikke kan komme i kontakt med en præst fra sin egen kirke« nødvendigvis skulle opfyldes af den ikke-katolske partner i et blandet ægteskab.

Han hævdede, at denne betingelse har direkte sammenhæng med den eukaristiske lære og tro.

Åndelig enhed

Den åndelige kommunion, som ægtefællerne allerede er fælles om, »har eventuelt også indflydelse på det sakramentale liv og tilskynder ægtefællerne til at bede om tilføjelse til at følges ad til

eukaristien«, tilføjede han.

Kardinalen anbefalede en pastoralpraksis, der tager mere hensyn til blandede familier, men understregede også, at »den katolske kirke ikke kan betragte blandede ægteskaber som det normale middel til at genoprette de kristnes enhed«.

Han berørte også et problem, der eksisterer, fordi den katolske kirke ikke kan tillade den katolske ægtefælle at gå til alters i ægtefællens kirke, »når det drejer sig om de kirker, som vi tror... ikke har bevaret den virkelige og fuldstændige realitet af det eukaristiske mysterium«.

Kardinal Jan Willebrands, præsident for Enhedssekretariatet.

Kardinal Willebrands mener, at der er behov for, at katolske og andre kristne præster i fællesskab tager sig af den pastorale betjening af blandede ægteskaber — både af hensyn til ægtefællerne og for at kirkerne »sammen kan vidne om det kristne ægteskab«.

I afrikansk stammekultur indgås ægteskab ofte trinvis, begyndende med bortlovelse af unge og sluttende med deres første barns fødsel. Viser kirken for lidt forståelse for denne ældgamle familiekultur?

Mødet mellem kristendom og afrikansk kulturarv

— Flere af Den tredje Verdens biskopper har på bispesynoden i Rom udtalt sig for større smidighed indenfor ægteskabslovgivningen.

Vatikanet (NC) — Der er alt for mange steder alt for stor uoverensstemmelse mellem kirkeloven og lokal kulturel praksis, sagde biskopper fra Tchad, Tanzania, Øvre Volta, Filippinerne og Burundi.

»De lokale kirker må have lov til at finde løsninger på det pastorale plan på de problemer, der — især på familielivets område — opstår, når kristendom og afrikanske kulturer mødes«, sagde kardinal Laurean Rugambwa af Dar-es-Salaam i Tanzania. Han mener, at nogle af de kirkelige ægteskabslove må revideres dybtgående og indskrænkes til at være principielle love, der kan anvendes i hele kirken, mens den mere detaljerede lovgivning må overlades til lokalkirkerne selv.

Burde ændre kirkeretten

Kardinal Paul Zoung-rana af Ougadougou i Øvre Volta bad synoden overveje en revision af kirkeretten, så »biskopper og

bispekonferencer får større magt til at udforme regler for særlige hindringer (for indgåelse af ægteskab) og til at give visse dispensationer.«

Liturgisk tilpasning

Ærkebiskop Teopisto Alberto y Valderrama af Caceres i Filippinerne foreslog, at man indførte »nye liturgiske skikke, der var tilpasset lokale kulturer« og biskop Joseph Nduhirubusa af Ruyigi i Burundi bad om, at kateketer må få tilladelse til at foretage ægtevielser, når man ikke kan få fat i en præst.

»Kirkens tyngdepunkt er ved at flytte sig fra Europa til Afrika og Latinamerika«, sagde biskop Jean-Claude Bouchard af Pala i Zaire. Han ønskede, at de lokale bispekonferencers myndighed må blive forøget.

I et indlæg sagde ærkebiskop James Chiona af Blantyre i Malawi, at ægteskabsforberedelsen, som

tilbydes forlovede, bør indbefatte »helt praktiske ting som husbygning, landbrug og andre praktiske færdigheder og navnligt respekt for andre og gode manerer.«

Biskop Ambrose Yeddanapalli af Bellary i Indien sagde, at i hans land fører systemet med at konen ved skilsmisse selv disponerer over den medgift, hun bragte ind i ægteskabet, tit til et »lykkeligt og frugtbart« nyt ægteskab, hvor hun desværre blot er udelukket fra sakramenterne. »Dette er en forargelse, der går ud over hendes børn«, sagde han. »Kirken må finde veje til, samtidigt med at den beskytter loven, alligevel at tillade sådanne mennesker at modtage eukaristien, enhedens sakramente.«

Ærkebiskop Dermot J. Ryan af Dublin i Irland sagde, at synoden bør tale et klart og forståeligt sprog med »et positivt budskab, der opmuntrer og giver håb«. »Kirken har brug for dem, der ikke blot i det stille vidner om et vellykket kristent familieliv, men for et mundtligt eller skriftligt vidnesbyrd, der

bestyrker og forsvarer det kristne ægteskab således, at det når mænds og kvinders hjerter med Kristi nåde og lys«, sagde ærkebiskoppen. Han advarede samtidigt mod forsøg på at ændre kirkeloven af medlidenhed. »Medlidenhed er et uundværligt element i pastoral praksis, men kan ikke være den etiske norm for moralen«, sagde han.

Afrikанere om kristendom og ikke-vestlige kulturer

Det største problem for kristent familieliv i Ghana er det kristne ægteskab og »vi må revidere ægteskabsliturgien«.

Disse to erklæringer, der er fremsat af afrikanske biskopper ved bispesynoden 1980, præsenterer i en nøddeskal et af synodens største problemer: tilpasningen af kirkens praksis til ikke-vestlige kulturer.

Mindst 18 afrikanske biskopper fortalte synodefædre om de problemer, som kirkens nuværende regler for ægteskabsindgåelse og liturgien i forbin-

delse hermed betyder for afrikanske stammekulturer, hvor ægteskabet oftere indgås etapevis end i et enkelt ritual.

Største problem

Biskop Peter Poreku af Tamala i Ghana sagde, at det kristne ægteskab i sig selv er det største familieproblem i Afrika, og han bebrejdede kirken, at den »indfører en fuldstændigt fremmed liturgi« og mangler enhver forståelse for det traditionelle ægteskabs natur i Afrika. Resultatet heraf er, at næsten 70 pct. af voksne katolikker ikke deltager fuldt og helt i kirkens sakramentale liv.

Den biskop, der bad om en revision af ægteskabsliturgien, var den sudanesiske ærkebiskop Gabriel Zubeir Wako af Khartoum. Han sagde, at kirkens liturgi er så »fremmed for folkets liv«, så »i Sudan er der bispedømmer, hvor der kun indgås et kirkeligt ægteskab om året«.

Idet han understregede, hvor stor betydning de afrikanske biskopper tillægger dette problem, foreslog kardinal Victor Razafimahatra af Tananarive, Madagascar, at en kommende synode skulle beskæftige sig med temaet »inkulturation«, den proces, hvorved kirken tilpasses til lokale kulturer. Inkulturation bliver et stadig vigtigere problem for afrikanerne, men der kom også lignende ønsker frem fra andre dele af verden.

Den indonesiske ærkebiskop Alfred Gonti Pius Datubara af Medan sagde: »Det synes umuligt at tale om en enkelt model for familieliv, der gælder for alle folkeslag, kulturer og tidsaldre. Hver eneste model er skabt af forskellige folkeslag, kulturer og tidsaldre.«

Ægteskabslove i kommunistisk regi

(KIPA) — I kommunistiske lande er der ikke stor forskel på statens lovgivning for ægteskab og familie og på naturretten. Det er meget vanskeligt at opnå skilsmisse, og svangerskabsafbrydelse er helt forbudt. Denne forskel fra lovgivningen i mange vestlige lande gjorde den rumænske biskop Antal Jakab af Alba Julia opmærksom på.

Biskop Patrick D'Souza af Varanasi, Indien, sagde: »I mit bispedømme er der 1.000 katolikker blandt cirka 20 millioner indbyggere. Ægteskabsliturgien kan derfor ikke

være den samme som i et kristent land. Hinduismen har i århundreder udviklet en righoldig og meget smuk ægteskabsliturgi. På hvilket grundlag kan vi forbyde den — bortset fra de elementer, der strider imod den kristne tro?« Han tilføjede, at en ægteskabsliturgi, der passer til situationen; må udvikles lidt efter lidt, og »de lokale biskopper må tage ansvaret for en sådan udvikling.«

De canadiske biskopper fremlagde som gruppe et skriftligt indlæg, hvor de bakkede op om kravet om decentralisation af myndigheden i kirken og mere lokalt selvstyre på områder, hvor en generel kirke-lov skader kirkens mulighed for at foretage de nødvendige tilpasninger til lokale kulturer.

Polygami — et uløseligt problem

Den nigerianske biskop Francis A. Arinze af Onitsha gjorde biskopperne opmærksomme på et problem, der er karakteristisk for hans kontinent: polygami.

Han udtalte ligesom mange andre synodefædre et ønske om større klarhed i kirkens lære på dette område. Selv om polygami i alle dens forskellige former ikke kan accepteres af kirken, så må dog »det pastorale møde med mennesker, der lever i polygami« være præget af tålmodighed, betonedes biskoppen. I hvert fald bør teologerne ikke udtale sig tvetydigt eller usikkert om problemet polygami.

Undertrykkelse og fattigdom er de største hindringer for et kristent familieliv

Vatikanet (NC) — Den tredje Verdens biskopper fordømte på synoden skarpt Den første Verdens økonomiske undertrykkelse. Idet de knyttede fattigdommens hærgen til synodens tema, familieliv, sagde de, at fattigdom medfører en masse ondt, der direkte er til skade for familiens stabilitet og moral.

Fattigdom, nød og undertrykkelse er de reelle årsager bag mange af de problemer, som familierne og moralen i familierne lider under i udviklingslandene, sagde biskop Dennis Harold de Jong af Ndola i Zambia. »Situationen er et direkte resultat af den verdensomspændende uretfærdighed over for jordens fattige.« Han sagde, at udviklingshjælp ofte kun er af perifer betydning i for-

hold til det reelle problem med retfærdighed og udvikling. Han mener, at multinationale selskaber »udnytter den billige arbejdskraft i Den tredje Verden« — i mange tilfælde ved at benytte gæstearbejdere på en måde, der ødelægger de pågældende familieliv.

Flere biskopper angreb hårdt Den første Verden for at kræve indførelse af fødselskontrol som betingelse for økonomisk hjælp.

»Det er fattigdommen, der er årsag til befolkningseksplosionen i Den tredje Verdens lande«, erklærede biskop Jose Antonio Dammert. Bellido af Cajamarca i Peru. »Den nationale og internationale kampagne for fødselskontrol er fejlagtig, fordi den angriber resultaterne og ikke problemets rødder.«

Talrige biskopper klagede over den stærke sammenhæng mellem udvikling og forbrugermentalitet. Således sagde biskop Jesus Varela af Oamiz i Filippinerne: »Vort folk drives til udviklings-vanvid, forstået som en stadig forøgelse af materielle goder. Dette har ført til manipulation, anløbne samvittigheder, foragt for livet og systematisk vold.«

Mange mennesker lever som slaver

Mange biskopper hævdede, at fattigdom er resultatet af institutionaliseret uretfærdighed. I den forbindelse sagde biskop Claudio Hummes af Santo Andre, Brasilien: »Den måde, hvori de helt forarmede lever udelukker dem og marginaliserer dem i forhold til resten af samfundet: det er resultatet af internationale og nationale måder at udøve herredømmet på. Derfor er denne fattigdom ikke noget foreløbigt, men indbygget i strukturerne.« De fattige »har ingen mulighed« for at leve det normale kristne familieliv, som kirken går ind for, tilføjede han.

I kølvandet på urbaniseringen og industrialiseringen bliver landarbejdere og indfødte familier tit »ofre for uretfærdigheden og udbytningen i de sociale og økonomiske strukturer, der gør dem til slaver«, sagde biskop Alberto Llaguno Farias af Tarahumara i Mexico.

Synodedeltagerne krævede en ende på de sociale og økonomiske strukturer og systemer, der undertrykker de fattige, og de krævede større solidaritet med de fattige. Det må forventes, at de kristne arbejder mere og bedre for at hjælpe de fattige.

Moder Teresa fra Calcutta, der sidste år fik Nobels fredspris for sit arbejde blandt Indiens fattige, sagde: »De fattige har bedt mig sige jer, hvad de har brug for. De sagde til mig: »Giv os hellige præster.«

Hun sagde også: »Jeg har aldrig tidligere skammet mig over korset, men jeg gjorde det, da en mor kom til mig, efter at have været ved tre andre klostre og bedt om mælk til sit barn. Barnet døde i mine arme.«

Paven og synodens generalsekretær, ærkebiskop Josef Tomko lytter med spænding til moder Teresa. Hun fik i øvrigt på synodens sidste dag det hus i Rom, hun havde bedt om.

Moder Teresa mener, at de fattige er »menneskeheds håb og redning«. Med hensyn til den konkrete situation i Indien tilføjede hun, at der er så uendeligt mange mennesker, der lider grænseløst — f. eks. de spedalske. I Indien er der 53.000 spedalske, og myndighederne vil nu have dem steriliserede. Dette har moder Teresa stærkt modsat sig, for hun mener ikke, at staten har ret til dette.

Et andet udslag af fattig-

dommen i Indien er, at der er så mange, der ikke gifter sig, fordi de simpelt hen ikke har råd til de dermed forbundne udgifter.

Moder Teresa benyttede i øvrigt lejligheden til at fortælle synodefædrene om sine dramatiske erfaringer blandt de fattigste af de fattige i yderkvartererne af alle verdens storbyer. Samtidigt bad hun paven om et hus i Rom, der kan optage kvinder i nød og uønskede børn.

Robert og Renate Martin:

»Vi står foran en ny opblomstring«

(KIPA) — Et tysk ægtepar, professor dr. Robert Martin og fru Renate Martin talte ved synoden om visse aspekter i familiespiritualiteten.

Robert Martin er professor i sociologi ved den pædagogiske højskole i Koblenz, og deltager i de tyske katolikkers central-komité's arbejdsreds om »ægteskab og familie«. Renate Martin er filolog. I deres indlæg støttede ægteparret sig til de erfaringer, de har fra deres eget familieliv og fra den internationale familiebevægelse.

Efter deres opfattelse viser sociologiske undersøgelser tydeligt, at den kristne familie i dag står over for en »gigantisk udfordring«. De traditionelle bindinger er i vid udstrækning ødelagt. Så meget desto nødvendigt er det, at tage det guddommelige virkelighed alvorligt og opbygge sin egen »familiekultur«.

Realiteten af de sandheder, der er erkendt i teologien om ægteskabets sa-

kramente, kræver en »personlig afgørelse« af ægtefællerne. »Da ægteskabet er et sakramente, er Kristus selv, som den vigtigste partner, nærværende i ægteskabets og familiens midte«, betonedes disse synode-rådgivere.

At lytte til denne Tredje i alle livets situationer kan man lære af Gudmoder Maria, der virker som mor og opdrager i familien. »Hvis vi giver hende en plads i vore familier, bliver ægteskabs- og familiehistorien til en frelseshistorie«, erklærede ægteparret Martin.

Efter deres mening giver Det andet Vatikanconcils marialære grundlaget for en egnet familiesjælesorg. De pegede også på erfaringer fra de forskellige spirituelle bevægelser, som ønskes ført ind i kirkens pastorale omsorg for familien. »Det er ikke afslutningen på familien, vi står foran«, mener de, »vi står først nu foran begyndelsen til en ny opblomstring af dens kristne udfoldelse«.

Ægteparret Martin sammen med den chilenske biskop José Cox Hunneens og rådgiver pater Fraling.

»Alternativ synode« kritiserer R. Martin og Moder Teresa

Der blev rettet en voldsom kritik mod det tyske ægtepar's foredrag af cirka 40 katolske mænd og kvinder fra 20 forskellige lande, der var samlet indtil 10. oktober på et romersk hotel til en slags »alternativ synode«.

Efter deres mening havde ægteparret Martin kun fremsført meget lidt »konkret«, og kunne på ingen måde betragtes som repræsentativ for flertallet af katolske familier, hedder det i en til synodesekretariatet overrakt erklæring.

Heller ikke moder Teresa blev forskånet for kritik. Bag hendes bøn til biskopperne om at sørge for hellige præster, der som »værneengle« kunne hjælpe familierne med at

løse deres problemer, er man bange for, at der ligger et ønske om at begrænse familiernes eget ansvar.

Den »alternative synode« var arrangeret af bevægelsen »Kvinder og mænd i Kirken«, der har hjemme i Bryssel. Allerede i foråret lejede bevægelsen lokale i Paris, hvor man åbnede en »platform« om familien til forberedelse af denne »alternative synode«. Her skulle der være mulighed for at »den del af det katolske folk, der ikke var taget hensyn til på bispesynoden, kunne komme til orde.« Der deltog også nogle amerikanske kvinder, der går ind for kvinders adgang til præsteordinationen.

De glemte og tavse flygtninge

Mange portugisiske flygtninge fra de tidligere kolonier i Afrika går en kummerlig tilværelse i møde, hvis de ikke får hjælp udefra

Den danske befolkning er villig til at hjælpe — ingen diskussion om det. Hver gang en større katastrofe er indtrådt, kaldes der ikke forgæves på hjælp. Der er altid mulighed dels gennem de forskellige hjælpeorganisationers indsamlinger, dels fra regeringen, for at yde hurtig hjælp, og så læser vi bagefter, at nu er så og så mange tons tørmælk, medicin, tæpper, telte eller hvad det nu kan være, ankommet til det katastroferamte område. Da andre lande også har sendt hjælp, læner vi os tilfreds tilbage i lænestolen i forvisning om, at nu er den blevet klaret.

Det er den forsåvidt også, hvad angår den øjeblikkelige nød, men når man så flere år senere får en kontakt til det pågældende område, chokeres man ofte over de langvarige eftervirkninger. For eksempel har Caritas for nylig modtaget en bøn om hjælp til Portugal. Alle husker den store strøm af portugisiske flygtninge fra de tidligere portugisiske koloniområder i Afrika — først og fremmest Angola. De ankom til et praktisk talt uforberedt Portugal, der i forvejen havde svært nok med at klare sine egne problemer.

Nogle emigrerede

I første omgang var problemet at føde og huse disse mennesker, hvoraf

mange var født i Afrika og aldrig havde set deres fædreland, langt mindre havde noget kendskab til livet der. Det lykkedes nogle at emigrere til andre lande, navnlig USA og Frankrig — en del havde familie, der kunne hjælpe — internationale organisationer sørgede for bosætning af andre — oftest i tyndt befolkede områder, hvor der ganske vist var plads nok, men kun ringe eksistensmuligheder.

Hvad er der blevet af dem

Resultatet er nedslående — og til en vis grad uforståeligt for os. I flere områder var mulighederne så små, at børnenes eneste ernæring var det daglige måltid, som hjælpeorganisationerne kunne uddele. Arbejde var næppe til at finde, så meget ofte søgte forsørgerne andre steder hen i håb om eventuelt at kunne sende lidt penge hjem til den efterladte familie. Livet i byerne, hvor de oftest tog til, var hårdt og meget lidt indbringende, så de havde svært nok ved at klare sig selv, og i uendeligt mange tilfælde blev familien derhjemme ladt i stikken.

Som resultat sidder der i dag i disse øde distrikter en mængde enlige mødre med børn og gamle forældre, der simpelthen er blevet »glemt«, og nu frister en

kummerlig tilværelse. Det er en situation, vi har svært ved at forstå, men man har bedt os om hjælp til disse tavse flygtninge, som man ikke hører så meget om, efter at den store dramatik er overstået.

Girokortene giver 131.000 kr.

I Caritas er vi så heldige, at vi kan svare positivt på en sådan bøn om hjælp, fordi vi løbende fra en stor gruppe af danske katolikker modtager penge på vor giro-konto, som ikke er »øremærket« på forhånd. Til gengæld må vi også indrømme, at det desværre vrimler med sådanne mere eller mindre glemte grupper af flygtninge over hele jorden.

Hvis De ikke allerede støtter Caritas kan De ringe til (01) 12 72 61 og bede om at få tilsendt girokort eller indbetale et beløb på Giro: 4 04 39 79, og på giro-kortet skrive at De gerne vil have tilsendt girokort.

Fra Caritas kan vi takke for en fantastisk støtte i den sidste tid pr. den 6. oktober har vi modtaget 131.454 kr. på vor »12-giro-kort« indsamling, vor »kørestole« indsamling er allerede oppe på 21.579,60 kr., og i spontane bidrag har vi modtaget 13.824 kr. til de sultne i Afrika. Så vi kan endnu engang glæde os over de danske katolikkers vilje til at hjælpe. TAK!

Caritas Danmark

Rune P. Thuringer S.J., svensk og 60 år gammel, blev i september præsteviet i St. Eugenia Kirke i Stockholm af biskop Hubertus Brandenburg. Thuringer var protestantisk præst i 15 år, konverterede i 1962 og arbejdede derefter i den katolske informationstjeneste i Uppsala med kvartalstidsskriftet »Credo«, det senere månedstidsskrift »Signum«. Efter sin hustrus død i 1976, sluttede Thuringer sig til Jesuiterordenen. Han kendte ordenen fra 15 års redaktionsvirksomhed og som medarbejder i jesuiterpatrenes sogn, St. Eugenia i Stockholm. Thuringers søn har i 15 år været ulønnet organist i Dominikanernes kirke i Stockholm.

Der er ingen tid, plads eller lyst

Vi må ikke glemme, at vor næste er det menneske, vi møder i vor dagligdag

I »katolsk orientering« nr. 16 af 8. oktober, skriver både hr. Steen Ostensfeld-Rosenthal og pastor U. Figge to artikler, der ejendommeligt nok, passer til hinanden, og har givet mig lyst til at skrive.

Lysets opgave er at lyse, men kommer der trækvind nok, vil lyset kæmpe for at overleve og opfylde sin opgave. Desuden sker det også, at lys går ud af mangel på næring.

Det er ligeledes vor opgave at være med til at støtte missionerne, men det er også vor opgave her i Danmark at være missionærer, omend på en lidt anden måde. Måske er ordet »lysbærer« bedre, men det er en opgave, der meget hurtigt og let bliver overset. Hovedsageligt er det vel, fordi vi synes, det er så ubehageligt og kedeligt, at stille krav til os selv. Vi vil jo også gerne se de store frugter af al vor møje, og det er meget menneskeligt, men det er ikke kristent. Vi snakker, men taler ikke nok med hinanden eller vore børn, for vi har ikke rigtig tid eller interesse, og måske skal vi også til møde både her og der, så det må vente til senere.

»Hvornår får vi tid til at rydde op i os selv og vore

sogne?« Hvornår begynder vi at interessere os for vore nærmeste?« — Hvornår har vi tid og lyst til at hilse på nogle af de »fremmede ansigter«, der kommer til søndagsmessen? Ingen af os kan se, hvad andre føler og tænker og måske tilmed håber på, og alt for mange gange er det en lille smule kontakt og varme, en lille smule medmenneskelighed. Mange er usikre, generte og føler sig skyldige og de føler sig frastødt og udstødt af alle de »retfærdige«, der så tankeløst og selvtillfreds puster et blafrende lys ud. Skriftemålet hjælper ikke, det er bare at flytte synden over i den rubrik, der hedder »forargelse«.

Støtte her og der

Det er meget svært at få mennesker til at tilgive, endsige »prøve at forstå« en offentlig hemmelighed. Det må vel være spændende, og en rar fornemmelse »at være bedre, end...«

De fleste af os er ganske almindelige mennesker med tvivl, skuffelser, fejl, mangler og dyder, kort sagt, mennesker, som tilværelsen, dagligdagen og medmennesker har behandlet temmelig hårdt, men vi er allesammen væ-

ger, der skal tændes af det store påskelys, og det er bl.a. vores opgave at bevare, styrke og værne om hinandens lys. Det er ikke noget, vi kan gøre senere, og ingen har forstand til at dømme retfærdigt, desuden er det ikke vor opgave.

Det virker mange gange, som om vi prøver at tilfredsstille vor moralske samvittighed ved at støtte både her og der, og vi oplever en slags selvtillfredshed, når vi trækker tegnebogen frem, men det er jo også det letteste, at betale sig fra. Er det lige så let for den person, der modtager »almissen«?

Lad os dog ikke glemme Guds omsorg for hvert enkelt menneske verden over, men den er jo helt afhængig af, at vi hver især gør vores pligt og tager vort ansvar op dér, hvor vi nu engang har vores plads. Menneskene er jo ved at »dø af kulde« i dag. Vi må ikke glemme, at vor næste er det menneske, vi møder i vor dagligdag. Vi er alle hinandens gaver og opgaver, og hvis vi ikke bruger os selv således, kommer Guds omsorg ikke til sin ret.

Jeg har personlig selv stået længe i en situation af tvivl og mistro til både Gud

og mennesker, hørt på fraser og tomme ord uden noget at bygge på, men en dag kom to mennesker på min vej, og jeg anser dem som »guds gave« til mig og mine børn. Det er ikke alle, der vil anse de to som »kirkens gode og trofaste børn«. Men jeg vil takke dem i netop dette blad, hvor de er blevet udskældt, takke dem af hele mit hjerte, fordi de var på rette sted, på rette tidspunkt, og fordi de tog sig tid uden nedladne ord. En fratrådt præst og hans helt igennem vidunderlige kone. Begge har de lidt meget, både ved deres beslutning og deres trofælles holdning.

De havde tid, de forstod og de to bekræftede det gamle ord, at hos de lidende, de sørgende, de fortabte og synderne, der finder man Kristus, for de længes efter og trænger til ham, og det er dem, han vil forløse og frelse.

De selvtillfredse og retfærdige har som regel ikke tid, for »de skal til møde i en kristelig forsamling«.

Når det evige spørgsmål lyder »har du elsket din næste, som jeg har elsket dig?« så lad os dog allesammen kunne svare:

»Vi har prøvet, og vi har ikke givet op«.

Christine Knudsen obl.

Indsamler på 14 dage beløb til to kørestole for handicappede børn

En opfordring er kommet fra Caritas til samtlige katolske sogne og menighedsråd om at skaffe mindst en kørestol (pr. sogn) til et hjem med handicappede børn i Polen.

Mon man i sognene er i gang med at skaffe de fornødne midler?

Dette lille indlæg skal blot fortælle, at menighedsrådet i Svendborg fik den ide, at man ville henvende sig i byens pengeinstitutter, hos kirkens og søstrenes leverandører og flere andre om at støtte projektet. — Desuden

skulle kollekten de næste 3 søndage gå dertil.

Med »katolsk orientering« i mappen og fotokopi af brevet fra Caritas gik man på indsamling. Tiggergang vil nogle måske mene. Sådan føler vi det ikke. Vil nogle gøre det samme, er det måske sundt for en dansker at prøve det. Man møder venlighed, stor velvilje og gavmildhed. Resultatet på 14 dage: 2 kørestole til Caritas. Sagt til andre menigheder: Gak hen og gør ligeså.

Menighedsrådet i Svendborg

Skt. Knud Lavards 850-års jubilæum fejres 7. januar

Festmesse i Skt. Angars Kirke i København

Den 7. januar 1131 blev Knud Lavard dræbt af Magnus og hans sammensvorne i Haraldsted skov på det sted, hvor kapelruinen ligger. Dette var en betydningsfuld, national begivenhed.

Den 8. november 1169 udstedte pave Alexander III en bulle, der erklærede, at Knud Lavard »for fremtiden skal regnes blandt helgenerne«. Dermed blev Sankt Knud Lavards død en religiøs begivenhed af den største betydning for det danske folk. Paven pålagde da også danskerne »fromt at dyrke ham og ivrigt at ære ham«.

Den komité, der en år-række har gennemført en årlig valfart til Haraldsted, indbyder i anledning af 850-året til en festmesse i Sankt Ansgars kirke, onsdag den 7. januar 1981 kl. 20. Under ledelse af kirkens organist, adjunkt Rolf Tønshoff vil koret synges den liturgiske musik, der blev komponeret til skrinlæggelsen den 25. juni 1170 i »Vor Frues og Sankt Knud Lavards kirke« i Ringsted (nu kaldet Sankt Bendt), og som

både omfattede sangen til denne dag som til »Passionsdagen« den 7. januar. Mgr. Kjeld Geertz-Hansen celebrerer messen, der ved denne lejlighed må være på latin, og holder prædiken

til dagens særlige anledning.

Flere enkeltheder vil blive meddelt i »katolsk orientering«s næste nummer.

Valfartskomiteén

Nyt om præster og deres embede

Jesu Små Søstre på Grønland

Josef Völk C.ss.R. er udnævnt til sognepræst ved Skt. Annæ Kirke i København for en periode af 3 år. Stefan Huber C.ss.R. er udnævnt til andenpræst ved Skt. Annæ Kirke i København for en periode af 3 år.

Embedsperioden for Johs. Umans S.M.M., sognepræst ved Skt. Laurentii Kirke, Roskilde er forlænget fra 1. oktober 1980 til 1. august 1983.

Paul Tran-Van-Bao O. Cist., som hidtil har haft sit virke i Svejts er fra 1. oktober 1980 udnævnt til præst for de vietnamesiske katolikker i Danmark. Udnævnelsen gælder foreløbig for en periode af 1 år.

Pater Tran-Van Bao har fået bopæl i jesuiternes hus i Århus.

Jesu Små Søstre har i denne sommer grundlagt et frateriet i Godthåb, hvor de indtil videre bor i Oblatfædrenes hus.

Katolsk radio-gudstjeneste

Katolsk radiogudstjeneste. Søndag den 16. november kl. 17 udsender Danmarks Radio på program 1 messen i Sankt Therese Kirke, Hellerup. Celebrant og prædikant: Pater Niels Kiær S.J.

Jul på Øm

Efter et års pause tilbyder DUK igen at holde jul på Øm. Tilbuddet henvender sig til alle, enkeltpersoner og familier, unge og gamle og dem ind mellem. Julen er mere end nogen anden kirkelig højtid familiens fest. Den lægger op til et fællesskab, der omslutter alle, både børn og voksne.

Praktiske oplysninger:
Tid: 22.12. (aften) til 27.12. (formiddag) 1980

Sted: Ømborgen, Lindholmvej 13, Emborg, 8660 Skanderborg, tlf. 06-89 81 27

Forberedelsesgruppen: Birgit Belling, Poul-Erik Magnussen, May og Bent Weber Nielsen, Gottfried Grünwald

Pris: voksne 200 kr.

børn: 0-2 år: 75 kr.

børn: 3-10 år: 100 kr.

børn: 11-14 år: 150 kr.

Der er mulighed for delvis friplads for deltagere op til 25 år.

Der arrangeres fællesrejse fra København over Fyn til Ry St. (rejseudgifter over 50 kr. refunderes for deltagere op til 25 år).

Tilmelding på lejrfolderens tilmeldingsblanket (folderen er sendt ud til alle menigheder) senest den 1.12.80

til: Katolsk Ungdomssekretariat, Sct. Kjeldsgade 3, 2100 København Ø.

Bistand

Katolske Menighedsplejer

Bredgade 69 A, st., 1260 København K.

Kontoret har åbent tirsdag og torsdag fra kl. 14-16. Telefon (01) 15 23 03. Postgiro 6 46 63 97.

Legater

Direktør Frederik Wilhelm Krafts Legat

Direktør Frederik Wilhelm Krafts Legat meddeler, at legatuddelingen vil finde sted i december 1980. Bevilgede legatportioner vil gennem Bikubens Forvaltningsafdeling blive fremsendt i januar måned 1981. Legatets formål er at yde støtte til ordenssamfund, stiftelser og institutioner henhørende under den katolske kirke i Danmark til fremme af den katolske kirkes arbejde her i landet.

I henhold til legatfundatsens § 7 skal ansøgninger om støtte fra legatet indsendes til legatbestyrelsen »med udførligt motiveret angivelse af det eller de bestemte formål, hvortil støtte søges, og legatbestyrelsen har pligt til at påse, at eventuelle bevillinger fra legatet anvendes til de givne formål, ligesom legatbestyrelsen normalt bør kræve specificeret regnskab for bevilgede beløbs rette anvendelse indsendt inden en vis frist og forbeholder sig krav om tilbagebetaling, såfremt tilfredsstillende regnskab ikke rettidigt indsendes, og såfremt bevilgede beløb ikke anvendes efter deres formål indenfor en efter bestyrelsens skøn rimelig og passende tid«.

Ansøgningerne må være legatbestyrelsen i hænde senest den 1. december 1980. Legatets adresse er: Revisionsfirmaet H. E. Noiesen, Nyrops-gade 47, 1602 København V.

Salg og service

FJERNVARMELÅN? tal med

ÅRHUS BANK

Store Torv 12 · 8000 ÅRHUS C
TLF. 1247 77

Annoncer

Tekstsideannoncer, pr. mm. .... kr. 3.00
Rubrikannoncer, pr. mm. .... kr. 2.00

BEGRAVELSE

ordnes smukt og omhyggeligt v/bedemand **Hardy Nielsen**

Begravelsesforretningen

Amagerbrogade 155,

Aftaler kan træffes i Deres hjem.
Ring venligst 01-55 55 55 ell. Taastrup
02-99 01 58. Døgnvagt: 01-50 43 08.

Ressourcespild

Flere tusinde varmtvandsbeholdere og mange tusinde meter vandvær tæres op hvert år.

Ring til Deres VVS-Installatør og få monteret et

ANO-KAT minielektrolyseanlæg

I Deres parcelhus. Så er Deres varmtvandsbeholder og rørsystem - for ca. 700 kr. - effektivt beskyttet mod korrosion.

Guldager Electrolyse ApS

Missionshotellet Ansgar

Colbjørnsensgade 29
1652 Kbh. V. Tlf. 01 21 21 96

Værelser med og uden brusebad/WC
Store familieværelser - spec. vinterpris.
Maria d. Los Angeles og Torben Abildgaard

A/S Karl A. Hansen

Ingeniør, murer- og
entreprenørfirma

Industrikrogen 16
2635 Ishøj
Telefon (02) 52 11 77

Mogens Larsen

Ramshered 31, Åbenrå
Telefon 62 25 30 - 31;

Lys - Kraft - Varme

DANSK OLIE

KOMPAGNI A/S

Olieselskabet NORDISK KUL A/S

Administration, salg og service:
RØDOVREVEJ 383

Automatisk levering
Olievagt i fyringssæsonen
Egen import og tanklager
Radiodirigerede tank- og
servicevogne

01 70 45 30

- sikkerhed for varme

Tømrer/snedkerarbejde

Modernisering
Køkkener
Vinduer - døre
Isolering

Jon Hedenborg, Roskilde
Tlf. (03) 37 37 31, kl. 7-8 og 16-18.

Møder og arrangementer

Sankt Ansgar kirke

Menighedsrådsmøde torsdag d. 13 november kl. 19.30

Mødet afholdes i Synagogen, Krystalgade 12, hvor Rabbiner Bent Lexner vil vise os Synagogen og fortælle om »Jødernes historie og situation i Danmark«. Alle er velkomne, også udenlands. HUSK det ændrede mødested.

Menighedsrådet

En hjertesag

Katolske Menighedsplejers store julemarked finder i år sted søndag den 30. november på Niels Steensens gymnasium, Australiensvej 38, 2100 København Ø. fra kl. 9 - 17.

Her kan De købe mange dejlige julegaver eller slå en god handel af på loppetorget. I antikvariatet er der mange fine bøger.

I granboden kan De købe Deres adventskrans og dekorationer. Juleboden har julekalendere, julepynt og kort.

Gaveboder med grønlandske perlearbejder og med fine julegaver. Der er frisksmurt smørrebrød, kaffe og kager i restaurationen, i baren serveres æbleskiver og gløgg.

På gensyn til julemarkedet.

Bente Nygaard Hansen,
Katolske Menighedsplejer.

Det sker på Magleås

Lørdag 15. til søndag 16.11.
Kvindernes U-landsudvalg afholder seminar.
Leder: Kirsten Jørgensen.

Freitag 21. til søndag 23.11.
Kursus i kristen meditation under ledelse af lærer fru Grethe Livbjerg.
Tilmelding: tlf. 01 63 53 33.

Hvad skal DKKF bruges til?

Medlemmer og ikke-medlemmer af DKKF - Danmarks Katolske Kvindeforbund.

Mød op til ekstraordinær generalforsamling i Englesalen, Jagtvej 183 B, 2100 København Ø.

Generalforsamlingen begynder kl. 15.
Der serveres te og kaffe fra kl. 14.30.

Tilmelding + 10 kr. sendes til Ruth Plum, Aldersrogade 43 F, 4 th., 2200 Kbh. N., senest 15. november. De 10 kr. dækker eftermiddagskaffe og te og sandwich om aftenen. Hjertelig velkommen!
Tove Rasmussen, Simone Pedersen, Ruth Plum.

Julemesse

Den fransksprogede menighed fejrer julemesse, juleaften den 24. december kl. 23 i kapellet på Institut Sankt Joseph, Dag Hammerskjølds allé 17.

Enighed på synoden

Fortsat fra forsiden

des. Fraskilte gengifte personer kan gives adgang til eukaristien, når det er nødvendigt, og når de alvorligt lover at undgå den første lejlighed til synd og undgå skandale, i overensstemmelse med troselærekongregationens seneste instruks. Medfølelse må ikke anses for et moralsk kriterium».

Med hensyn til forslaget om ændring af kirkens lære for blandede ægteskaber, sagde kardinal Palazzini, at de gældende lovreger må overholdes, så meget mere som de allerede er udvidet til de maksimale grænser.

Om »Humanae Vitae«, som de andre grupper fandt nødvendig at bearbejde i en ny sammenhæng eller i det mindste gøre mere forståelig, havde den latinsk-sprogede gruppe ikke meget at sige: »Ud fra et læremæssigt synspunkt må man fuldt ud godtage »Humanae Vitae«, men man kan måske udbygge dens argumenter«. Gruppen havde følgende afsluttende bemærkning: »Det er ikke hyrdernes opgave at ændre eller indskrænke de guddommelige love, men under yderste omsorg hjælpe de troende til at overholde dem«.

176 millioner DM i diaspora-hjælp fra Tyskland

Medlemmerne af »Diaspora Internationalis/Niels Stensen-Werk« — den europæiske hovedorganisation for den katolske diasporahjælp — har i de forløbne tre år støttet diasporaområderne i Nord- og Mellemeuropa med 176,1 millioner mark. Dette tal blev offentliggjort ved medlemsmødet i »Diaspora Internationalis« og den 55. generalforsamling i »Bonifatiuswerk« mandag den 29. september i Augsburg.

I konferencen deltog bl.a. (fra venstre): Biskop J. W. Gran, Oslo, biskop dr. Hubertus Brandenburg, Stockholm og biskop dr. Paul Verschuren, Helsingfors, der berettede om kirkens situation i deres respektive lande.

Unge kinesere spørger efter livets mening

(KNA) — Spørgsmålet om meningen med livet synes at blive stadig mere brændende for den kinesiske ungdom. Et tegn herpå er bl.a. den store genlyd, som et læserbrev fra en ung arbejderpige i Peking har givet i det kommunistiske ungdomsforbunds tidskrift »Kinas Ungdom«.

40.000 breve

I læserbrevet skriver hun under overskriften: »Hvorfor bliver mit liv lidt efter lidt tørt for indhold?« og skildrer bl.a. sine erfaringer og oplevelser under den ti-årige kulturrevolution. Brevet blev offentliggjort i maj-nummeret, og i løbet af de første tre måneder derefter fik bladet over 40.000 breve om det samme emne.

Også i det kinesiske fagforeningsblad »Arbejdervisen« og i mange lokale blade er den samme diskussion nu begyndt. Også »Folketidende«, Kinas kommunistiske partis centralorgans blad har flere gange skrevet derom. I en kommentar med titlen »Diskussionen om livets mening har krav på opmærksomhed« hed det, at her berøres et afgørende ideologisk problem for den moderne ungdom. Længe har man kun kritiseret ungdommen og har ikke været villig til at diskutere de unges problemer. Ganske kort siges det: »Den nuværende diskussion passer godt ind i Kinas kommunistpartis tradition med at udføre et godt ideologisk og politisk opdragelsesarbejde«.

Irske kirkesamfund mod kernekraftværker

Dublin (NC) — En fælles arbejdsgruppe, der er nedsat af de katolske og de protestantiske kirker i Irland går ind for det synspunkt, at der ikke bør bygges flere kernekraftværker, før man har fundet en sikker metode til at oplagre affaldsprodukterne herfra.

Problemet med at oplagre affaldsprodukterne er endnu ikke blevet løst af

teknologien, udtalte en rapport fra »Arbejdsgruppen om samfundsmæssige Problemer«, der er nedsat af den irske katolske bispekonference og det irske kirkeråd.

Det forventes, at rapporten vil styrke modstanden mod forslag om at bygge et kernekraftværk ved Carnsore Point i Irland.

Don Camillos lille verden

Der blev hældt vand ud af grædende madonna

Lomello, Italien (NC) — Valfarterne til den »grædende madonna« i den lille by Lomello i Norditalien standsede brat, da en dreng fra byen for nyligt fortalte, at han havde set statuens ejer hælde vand ned i madonnaen.

Statuen havde ellers trukket hundreder af besøgende til byen, efter at Luisa Baldino 15. august i år meddelte, at der kommer tårer ud af den 25 cm høje madonnastatue, der stod i hendes køkken. Fru Baldino og hendes mand, Giuseppe, en arbejdsløs murer, åbnede deres hjem for offentligheden visse timer om dagen og satte en indsamlingskurv op til indkøb af »blomster og kærter til madonnaen«.

Et par uger efter, at fru Baldino havde fortalt om sin »grædende madonna«, kiggede en dreng ind i huset en aften og så, at fru Baldino hældte vand i statuen fra en vandkande. Drengen fortalte sin far, hvad han havde set, og da far og søn indfandt sig hos familien Baldino for at få en nærmere forklaring, forlod Baldinos og deres 9-årige søn byen. De kan risikere en fængselsstraf på fra 6 måneder til 3 år for bedrageri, mener nogle.

Imidlertid har en jurist, Paolo Ragone sagt, at for at det skal dreje sig om en strafbar handling, skal det først bevises, at ægteparret har sat det hele i scene i berigelsesøjemed. Blot at lave et lille falskneri er ikke det samme som bedrageri i lovens forstand.

Blandt de første, der besøgte statuen var byens

kommunistiske borgmester, Campari og den lokale præst p. Carlo Pasini.

Campari har nu udtalt, at han er lykkelig over, at sagen er blevet opklaret, og at Lommelos indbyggere reagerede, som de gjorde, og ikke hengav sig til religiøst hysteri, men at det var en gruppe fra byen selv, der fik hykleriet afsløret.

Filippinerne:

Kardinal Sin mellem to lejre

Manila (KIPA) — Præsidenten for Filippinerne biskopkonference, ærkebiskoppen af Manila, kardinal Sin, har i en erklæring beklaget de seneste bombeattentater, der har fundet sted i Manila, men har samtidigt protesteret mod, at man vil skyde skylden herfor på oppositionslederen Benigno Aquino.

Aquino, som præsident Marcos i maj lod sætte på fri fod, har foreslået Marcos, at tage kontakt med oppositionen, ophæve krigsretstilstanden og udskrive frie valg. Ifølge kar-

dinal Sin støtter kirken Aquinos krav, men han tager skarpt afstand fra de egentlige skyldige i bombeattentaterne.

Han siger selv, at selv om han forstår den såkaldte »Befrielsesbevægelse af 6. april«s politiske mål, deler han ikke deres opfattelse om, hvilke midler der skal anvendes for at opnå dette mål. Imidlertid kan kirken ikke for tiden opfordre folket til at holde sig i ro, for det kunne give indtryk af, at kirken stod på regeringens side.

To lærere ved en jesuitskole myrdet

San Salvador, El Salvador (NC) — To lærere, der var ansat ved jesuiternes gymnasium Externado San José, blev for nyligt skudt ned af ukendte mordere, da de ventede ved et busstoppested på vej hjem til deres familier, har San Salvadors ærkebiskoppelege kontor for juridisk assistance, Socorro Juridico, meddelt. Det drejer sig om den 50-årige Rafael A. Santos Chavez og den 36-årige Oscar Romano Calderon.

Myndighederne mener, at mordene skyldes højreorienterede, fordi højreorienterede grupper for nyligt har fremsat trusler mod jesuitterne og Socorro Juridico, der har hovedkvarter i gymnasiet.

Samtidigt har kirkelige kilder oplyst, at der ikke er megen fremgang i de forsøg på mægling, som biskop Arturo Rivera Damas, San Salvadors apostoliske administrator, har foretaget for at få afsluttet besættelsen af OSA's (De amerikanske staters Organisation) hovedkvarter. 18 medlemmer af Den revolutionære demokratiske Front (FRD) besatte 15. september, El Salvadors uafhængighedsdag, dette kontor.

Besatte tre kirker

FRD besatte samtidigt tre kirker i San Salvador og flere skoler og kirker i andre byer og krævede frigivelse af politiske fanger, afslutning på undtagelsestilstanden, som militærjuntaen har indført, og »respekt for menneskerettighederne«. Samtidigt gik 25 politiske fanger i sultestrejke.

Siden januar er over 5.400 mennesker blevet dræbt i El Salvador på grund af politisk vold. Samme dag, som de to lærere ved jesuitgymnasiet blev myrdet, blev 50 andre mennesker myrdet forskellige steder i landet.

Næste nummer udsendes den 26. november

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annoncerbehandling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansvarstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem Wuyts,
Silkebovej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szerefin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementpris i årligt 120 kroner årligt.
Tidsskrift NY DAG, DK-4800 Høstebro.

Bispesynodens anbefalinger, side 2
 Ændrede mands- og kvinderoller, side 5-6
 Taksigelse er eukaristiens hjerte, side 6
 Orientering fra sognene, side 7-11
 Prævention, side 12-14

katolsk orientering

Velkommen, stille adventstid!

Hvor stille kan advents fire uger blive? Det afhænger ikke udelukkende af forretningslivets alt for tidlige julehalløj i gågaderne. Stilheden kan brede sig i vort indre, midt i larmen: Forventningens glæde, især hengivenhed og bøn. Med ethvert af de fire lys, vi hen ad vejen tænder, vokser vor stille glæde over Gudsrigets komme med Kristus Jesus.

Medicinske eksperter på bispesynoden:

Der er forbindelse mellem prævention og abort

Vatikanet (NC) — Der er en direkte forbindelse »mellem prævention, abort og sterilisation« fortalte medicinske eksperter verdensbispesynoden.

Dr. Maria Mignon Mascarenhas fra Indien imødegik på 17 medicinske eksperters vegne, hvad hun kaldte de tre myter:

— »Myte et, hvis prævention bliver frit tilgængelig, vil der blive færre aborter«.

— »Myte to, moderne præventionsmidler er sikre og meget effektive«.

— »Myte tre, legalisering vil nedsætte antallet af illegale aborter«.

Dr. Mascarenhas kaldte den opfattelse, at fri adgang til præventive midler ville nedsætte aborternes antal for »et håb, der eksisterede for 25 år siden«, men som tiden og erfaringen har vist var forgæves.

Flere skilsmisser

»Alle de steder, hvor der er fri adgang til præventive midler er antallet af aborter — og gentagne aborter — steget, promiskuiteten er taget til, kønssygdommens udbredelse er vokset ... og hos ægtepar, der anvender præventionsmidler er skilsmisernes antal forøget«.

Hun fremførte statistiske data, der viser, at præventive midler ikke er særligt effektive, og tilføjede, at »ægtepar, der benytter sådanne præventionsmetoder, der stoler på teknologien, vil (hvis præventionen mislykkes) falde tilbage på det næste tekniske hjælpemiddel, derfor er abort den næste logiske konsekvens«.

Dr. Mascarenhas omtalte også den større risiko for svangerskab uden for livmoderen og andre problemer af helbredsmæssig

Fortsættes på bagsiden

Bispesynodens budskab til de kristne familier

Familierne må modstå pres fra omgivelserne

Vatikanet (NC) — Kristne familier må undertiden vælge en livsform, der står i modsætning til den moderne kultur, når det gælder seksuallivet, den personlige frihed eller selvstændighed og den materielle rigdom, siger deltagerne i verdensbispesynoden i deres afsluttende budskab.

Det 8 sider lange »Budskab til kristne familier i den moderne verden« blev oplæst under synodens afslutnings-højtidelighed den 25. oktober i Det sextinske Kapel.

Biskopperne understreger, at det ikke er deres hensigt med budskabet at give svar på alle de komplicerede spørgsmål, der stilles i dag om ægteskabet og familien, — »vi ønsker kun at dele med jer den kærlighed, fortrolighed og det håb, vi føler«.

Svaghed

Budskabet bekræfter påny og utvetydigt ægteskabets uopløselighed og den pavelige rundskrivelse »Humanae Vitae« (Om menneskets sexualliv), i hvilken det fastslås, at seksuelle forhold må være fuldt menneskelige, angå begge personer som helhed og kun disse to samt være åbne for skabelsen af nyt liv.

Biskopperne udtrykker på samme tid medfølelse med dem, der ikke føler sig i stand til at leve op til kirken ideal. »Vi ser på ingen måde bort fra den meget vanskelige og belastende situation for mange ægtepar, som selv om de ærligt ønsker at følge de moralske regler kirken lærer, alligevel ikke magter at gøre det på grund af svaghed over for vanskelighederne«.

Med et citat fra pave Paul VI siges det videre: »Et ægtepars rejse vil lige-

som rejsen gennem hele menneskelivet komme ud for perioder med forsinkelser, vanskeligheder og tunge byrder, — men det er i de øjeblikke, den kristne i stedet for at give efter for ufrugtbar og ødelæggende panik ydmygt åbner sin sjæl for Gud — som en synder over for Kristi frelsende kærlighed«.

Synodedeltagerne kritiserer de regeringer og internationale organisationer, som ved deres politik øver vold mod familier. Familiens ret til religionsfrihed, ansvarligt forældreskab og opdragelsen af deres børn respekteres ikke overalt. Familier udsættes for tvang, og — hvad man

Fortsættes på bagsiden

Biskopper beder lægfolket om hjælp

Ottawa (NC) — Biskop Alexander Carter af Sault Ste. Marie, i Ontario i Canada opfordrer katolske lægmænd og — kvinder til at ofre deres tid og deres evner på at hjælpe biskopperne med at løse de problemer, der møder kirken.

»Vi ønsker at engagere lægfolket på alle områder i kirken«, siger biskop Carter, der er formand for den canadiske katolske bispesynodes nynedsatte kommission for lægfolket.

Kommissionen skal, siger biskoppen, få nogle af de bedste af katolikerne til at hjælpe med til at løse de mange problemer, som kirken møder i dag. Kommissionen har allerede haft flere møder, hvor man har studeret dokumenter om lægfolket og har drøftet visioner for kirkens fremtid.

Løse tidens problemer

»Vi burde kunne opnå en fornyet og større deltagelse af lægfolk«, der er villige til at hjælpe med at løse tidens teologiske, lærermæssige og moralske problemer, siger biskoppen, der mener, at der er en stor fremtid for lægmandsteologer, hvis kirken virkelig vil gøre en indsats for at evangelisere folk.

Biskoppen siger: »Jeg

forudser en større deltagelse af lægfolk på det sociale område, hvor de må prøve at hjælpe os med at udarbejde løsninger, der bygger på kristne værdier som kærlighed, villighed til at dele med andre og fællesskab«.

Spørgeskema til lægfolk

London (NC) — Katoliker i ærkebispedømmet Westminster, hvis overhoved er kardinal George Basil Hume, har fået tilsendt spørgeskemaer om deres syn på ærkebispedømmets administration, siden det i september 1976 blev opdelt i fem pastorale områder, der hver ledes af en hjælpebiskop.

På skemaerne, der er udsendt både til præster og lægfolk, spørges der, om de foretrækker den nuværende ordning. Der er plads på skemaet, til at de kan begrunde deres svar og til at fremsætte forslag til ærkebispedømmets drift.

Spørgeskemaerne skal returneres inden udgangen af november og skal til foråret bedømmes af biskopperne og præsterådet i ærkebispedømmet.

Bispesynodens anbefalinger til pave Johannes Paul II

Brændende spørgsmål om ægteskab og familie kræver fintfølelse pastoral indsats

Anbefalingerne blev overrakt paven den 25. oktober efter en måneds drøftelser blandt mere end 200 biskopper af emnet »Den kristne families opgaver i verden af i dag«. Dokumentet indledes med en opfordring til paven om at bruge det som grundlag for en pavelig skrivelse. Her er de vigtigste punkter.

Vatikanet (NC) — Bispesynodens slutdokument indeholder en række indtrængende anbefalinger til pave Johannes Paul II om pastoral indsats med finfølelse over for sådanne påtrængende spørgsmål som kunstig prævention og fraskilte, gengifte katolikkers status i kirken.

Anbefalingerne er formuleret i en omhyggelig afbalancering af kravet om pastoral forståelse og om læremæssig fasthed.

De ialt 43 anbefalinger afsluttes med en 16 punkts erklæring om menneskerettigheder, som biskopperne anmoder Den hellige Stol om at forelægge FN. Der er desuden en henstilling til alle verdens bispesynoder om hver for sig at udarbejde nærmere retningslinier for en lokal pastoral indsats over for familierne.

Dette synodens hoveddokument er i skrivende stund ikke offentliggjort, men det amerikanske katolske pressebureau NC har haft lejlighed til at gennemse dokumentet og giver følgende sammendrag:

Kunstig prævention

Synoden fastholder Det andet Vatikankoncil opfattelse, og hvad der i overensstemmelse hermed er udtrykt i den pavelige rundskrivelse »Humanae Vitae« (Om menneskets seksualliv) — især at ægteskabelig kærlighed skal være menneskelig i fuld og hel forstand, eksklusiv (dvs. rettet mod et og kun et menneske) samt åben for nyt liv.

Ethvert pres fra regeringer eller offentlige myndigheder for at fremme sterilisation, prævention eller abort må absolut fordømmes og forkastes.

For at gøre kirkens lære om kunstig prævention mere forståelig og acceptabel opfordrer synoden teologer til i samarbejde med

kirkens læreautoritet bedre at klargøre det bibelske og det menneskelige grundlag for denne lære.

Forbudet mod kunstig prævention er forpligtende og ikke blot et ideal.

Synoden er opmærksom på den meget vanskelige og virkelig plagsomme situation, mange kristne ægtepar befinder sig i, fordi de trods ærlig vilje ikke kan klare at opfylde de moralske bud, som kirken lærer. I den pastorale omsorg bør præsterne derfor anvende princippet om fremgang i små skridt og tage hensyn til den nødvendige tålmodighed, medfølelse og tid i bestræbelserne på at få ægtepar til at forstå og godtage læren. Samtidig skal præsterne dog understrege denne læres forpligtende væsen.

Fraskilte gengifte

De katolikker, der er fraskilt og gengifte kan ikke gives adgang til Eukaristien, men de kan og skal deltage i kirkens liv i øvrigt. De bør høre Guds ord, deltage i messeofret, hengive sig i bøn, være med i sognets arbejde og opdrage deres børn i den kristne tro. De må støttes heri af både præster og lægfolk.

Præsterne må tage hensyn til de forskellige forhold f.eks. forskellen mellem dem, der alvorligt fejlede ved at bryde deres første ægteskab, og dem, der uretfærdigt blev svigtet, som giftede sig igen af hensyn til børnenes opdragelse, eller som er overbevist om, at deres første ægteskab var ugyldigt, også selv om det ikke kan bevises kirkeretligt.

De, som er borgerligt fraskilte, men trods vanskeligheder afstår fra et nyt ægteskab, bærer sandt vidnesbyrd om troen på en måde, som verden har brug for i dag, og de må hjælpes i det kirkelige fællesskab.

Synoden efterlyser nye og mere grundige undersøgelser af den ortodokse kristne praksis, efter hvilken personer i et nyt ægteskab i særlige tilfælde kan gives adgang til sakramenterne, selv om dette nye ægteskab ikke anerkendes som sakramentalt.

Kvindens ligeberettigelse

Kristus bekræftede mænds og kvinders lige værdighed. Efter traditionen, som stadig i vidt omfang fastholdes, har kvinden først og fremmest sin rolle i familien, og manden sin i det offentlige liv eller arbejdslivet. Synoden bemærker hertil:

1. Til fremme af kvinders ligeberettigelse må lighed først og fremmest anerkendes på den ene side i forældre- og familierollerne, og på den anden side i de offentlige eller arbejdsmæssige roller. En ny teologi om arbejdet er i den forbindelse ønskelig.

2. Det følger heraf, at adgangen for kvinder til

offentlige hverv af enhver art må åbnes som den er det for mænd.

3. Samfundet må dog indrettes på en sådan måde, at kvinder ikke tvinges til erhvervmæssigt udearbejde, men således at familien kan leve i rimelige kår, selv om moderen ønsker helt at ofre sig for familien.

Synoden nærer især bekymring for kvinder, der undertrykkes af samfundet gennem pornografi og prostitution der er et alvorligt angreb på kvindens værdighed. Den samme bekymring gælder social forskelsbehandling af kvinder i bestemte situationer f.eks. som ugifte mødre, enker, fraskilte og barnløse.

Inkulturation

Kirkens tilpasning af love og praksis til de lokale kulturer var et af synodens hovedemner af betydning især for de afrikanske biskopper, der understregede vanskeligheder med

ægteskabslovene og ægtevielsens ritual.

Synoden bekræfter påny princippet om kirkens universalitet og nødvendigheden af, at kulturen gøres forenelig med evangeliet. Man fremsætter dog to ganske vidtrækkende anbefalinger:

For det første bør bispesynoderne undersøge de kulturelle forhold vedrørende ægteskab og familie for at kunne formidle en bæredygtig eller sand inkulturation på det teologiske, pastorale, liturgiske og lærepraktiserende område.

For det andet bør biskopper og bispekonferencer under hensyn til forskellen i kulturene gives beføjelse til selvstændigt at træffe beslutninger inden for rammerne af de gældende kirkelige love.

Vielse af kirkefremmede katolikker

Et andet af synodens hovedspørgsmål drejede sig om de mange døbte katolikker med ringe eller slet ingen tro, som ønsker kirkelig vielse af sociale eller andre grunde snarere end religiøse grunde. Til dette problem bemærker synoden:

Det bør nærmere undersøges, på hvilken måde troen som en bevidst og personlig virkeliggørelse af dåbskaldet er nødvendig hos dem, der ægtevies, for at ægteskabets sakramente

er guldigt. Som bekendt anses troen ikke for at være til stede, hvis den formelt forkastes. Ganske vist er alene anmodningen om ægtevielse et tilstrækkeligt tegn på, at troen er til stede, hvis denne anmodning er baseret på ægte religiøse motiver. Men da ægtevielsens sakramente mange steder mere har fået karakter af en social skik, end en religiøs handling, synes stærkere tegn på personlig tro at være blevet nødvendige hos dem, der ønsker at blive gift katolsk.

Det bør endvidere nøjere undersøges, om den opfattelse, at et gyldigt indgået ægteskab mellem døbte altid er sakramentalt, også fortsat skal gælde dem, der har tabt troen.

Endelig bør det undersøges, hvorledes man i den pastorale praksis skal afgøre, om troen er til stede hos dem, der ønsker at blive gift, og i hvilket omfang trosviljen skal komme til udtryk i troens handlinger.

Med hensyn til blandede ægteskaber bør bispekonferencerne have større beføjelse til at give retningslinier, der dog stadig sikrer den katolske parts forpligtelse til at sørge for børnenes dåb og katolske opdragelse. Begge parter religiøs frihed skal respekteres. Hvis begge parter i et blandet ægteskab er kristne, kan ægteskabet

Synoden er opmærksom på den meget vanskelige og virkelig plagsomme situation, mange kristne ægtepar befinder sig i, fordi de trods ærlig vilje ikke klarer at opfylde de moralske bud, som kirken lærer.

indebære en økumenisk kvalitet, siges det videre, uden at dette kvalitetsbegreb nærmere forklares.

Naturlig familieplanlægning

Bispesynoden finder det nødvendigt med mere dybtgående forskning, oplysning og undervisning — især blandt de fattige — om de videnskabeligt anerkendte metoder til naturlig fødselsregulering, der er i overensstemmelse med menneskets værdighed og kirkens lære. Blandt en lang række andre emner, der blev behandlet på synoden, nævner NC's refe-

rat til sidst: Forældrenes og familiens rolle i opdragelse af børnene til ansvarsbevidste, retskafne, troende og samfundsbevidste mennesker. De særlige behov hos familier, som er fattige, hjemløse, flygtninge, indvandrere samt brudte familier, familier med handicappede medlemmer eller medlemmer, som er alkoholikere og narkomaner. Endelig tager synoden afstand fra fænomenet »prøveægteskab« eller de såkaldte »frie forbindelser«, der også udgør en trussel mod samfundets stabilitet.

Kirken i Danmark

AC fejrer Benedikt på Åsebakken

Også festmesse i Sct. Augustins Kirke

Der har ude i verden været tale om en sand jubilæumsdille i forbindelse med 1500-året for den hellige Benedikts fødsel. Men det er jo heller ikke et dødt historisk faktum, man fejrer. Overalt lever mennesker, der følger den munkeregul, Benedikt skrev. I den populære sammenfatning af regelens indhold: ora et labora — bed og arbejd — finder man vor kristne løsning på det problem i den moderne tilværelse, som Karl Marx har påpeget og givet navnet fremmedgørelse.

Benedikts regel

På AC's initiativ mødtes den 1. november hos benediktinerinderne på Åsebakken repræsentanter for de ordener, der i Danmark lever efter Benedikts regel, og der var også deltagere fra protestantiske benediktiner-klostre i Sverige. Gennem foredrag og samtaler søgte man at belyse Benedikts og hans regels

betydning før og især nu. Hovedtaler var pater Paulus Gordan OSB, der lige er udnævnt til leder af Salzburger Hochschulwochen, og priorinden på Åsebakken, sr. Margarita Schmidt.

Ikke blot fortid

Næste dag blev der sunget en gregoriansk festmesse til Alle Helgen i Sct. Augustins Kirke, og bagefter var der et festakademi i Englesalen, hvor bl.a. prioren fra det nærmeste benediktiner-kloster Nütschau, pater Gaudentius Saueremann og cistercienserbroder Basilius van Vessum fra Bornholm talte, så alle interesserede kunne få lejlighed til at fæste blikket på den store skikkelse i kirkens historie og den indsats, hans sønner og døtre gør for os idag. Især i den tredje verdens fremgang: Benedikt er ikke blot fortid men også fremtid.

Bertil Frosell

Forstanderpar, forstander m/k

til det selvejende katolske plejehjem Hoffmanns Minde, Frederikssundsvej 227, 2700 Brønshøj.

Plejehjemmet er ifølge overenskomst med Københavns Kommune normeret til 58 plejepatienter. I og med dette aflønnes forstanderen efter lønramme 21 + et dispositionsstillæg.

Eventuel ægtefælle vil formentlig kunne ansættes på plejehjemmet efter nærmere drøftelse. Stillingen kan tiltrædes fra 1. januar 1981. Det er bestyrelsens ønske, at Hoffmanns Minde skal fremtræde som et hjem i kristen, nutidig ånd. Hvis De ønsker at fortsætte dette arbejde, så send senest den 15. december 1980 ansøgning bilagt anbefalinger m.v. til bestyrelsens formand: direktør H. Guldager, Bæverdalen 16, 3400 Hillerød.

Eventuelt telefoniske oplysninger kan fås ved henvendelse til direktør Harald Guldager på 02 - 27 31 00 lokal 37 alle hverdage, undtagen lørdag, kl. 10-16.

Bispeddømmets inddeling i 18 pastoralenheder vedtaget

Direkte valg til pastoralrådet opretholdes

Hovedemnet på pastoralrådets efterårsmøde på Magleås var katekese, som blev drøftet i grupper lørdag formiddag den 8. november og behandlet i det samlede råd om aftenen. Et sammendrag af drøftelserne kan desværre først nå at komme med i næste nummer.

Et andet vigtigt emne på mødet drejede sig om bispeddømmets inddeling i (foreløbig) 18 ny pastoralenheder, der skal afløse de hidtidige regioner. Et forslag til den ny inddeling har været til høring i alle menighedsråd, som kun har ønsket få ændringer, der alle er imødekommet.

Forenkling af vedtægter og regulativer

Pastoralrådet har nedsat et særligt vedtægtsudvalg, der skal foreslå en revision af de gældende bestemmelser for menighedsråd og pastoralråd, så de svarer til den ny inddeling af bispeddømmet.

Udvalget skal endvidere prøve at forenkle de gældende valgregulativer, forretningsordener m.v. og herunder tydeliggøre teksten ved eksempler, der bedre belyser, hvad der

Pastoralrådet vedtog her efter inddelingen som vist i oversigten.

Man vedtog ligeledes med stort flertal at bevare reglen om direkte valg til pastoralrådet, men nåede dog ikke til en afgørelse om fordelingen af de 10 præster og 6 søstre, der skal vælges, på de enkelte pastoralenheder. Under drøftelserne blev forelagt et forslag fra søstrenes fællesråd, som ville indebære, at hele Fyn og Jylland tilsammen kun kan vælge 1 søster, mens København kan vælge 3 søstre. Dette forslag vakte nogen modstand. Det blev endvidere oplyst, at præsterådet ville

foretrække at udpege medlemmer til pastoralrådet fremfor at opstille præster til direkte valg.

Spørgsmålet om udenlandske katolikkers repræsentation i pastoralrådet (kroater, polakker, spanskaltalende, filippinere og vietnamesere) vil først blive afklaret efter en mere indgående drøftelse på næste pastoralrådsmøde.

HJJ

De ny pastoralenheder

Tallene i parentes angiver antal lægfolk, der kan vælges til pastoralrådet. Det totale antal valgberettigede lægfolk er taget efter opgørelsen pr. 13/1 1978.

1. Aalborg..... 655 (1)	10. Ringsted Slagelse Kalundborg.. 469 (1)
2. Viborg Randers..... 421 (1)	11. Holbæk Roskilde Tåstrup..... 1627 (2)
3. Århus Grenå..... 1310 (2)	12. Helsingør Hørsholm Hillerød Birkerød.... 1546 (2)
4. Silkeborg Herning Veje Horsens..... 1014 (1)	13. Herlev Brønshøj... 1158 (1) (en evt. nyoprettet menighed i Ølstykke)
5. Fredericia Kolding Esbjerg..... 833 (1)	14. Ordrup Søborg Lyngby Therese..... 2709 (3)
6. Haderslev Åbenrå Sønderborg Tønder..... 469 (1)	15. Hvidovre Frederiksberg Jesu Hjerter.. 2196 (3)
7. Odense Nyborg Svendborg Assens..... 1382 (2)	16. Sakraments 1111 (1)
8. Nakskov Maribo Nykøbing F.. 1897 (2)	17. Sct. Ansgar.. 881 (1)
9. Næstved Vordingborg Køge..... 830 (1)	18. Sct. Annæ Rønne Åkirkeby... 1227 (2)

Budget og kirkebidrag for 1981

Der regnes med indtægter på 2,7 mill. fra kirkebidragsordningen

Et forslag til bispeddømmets driftsbudget for 1981, der viser et forventet underskud på 490.000 kr.,

blev godkendt af pastoralrådet på nær en enkelt stemme. De største udgifter vil falde på bispeddømmets fællesadministration (hovedsagelig lønninger og kontorudgifter), præsteudgifter, bispeddømmets ejendomme (Magleås, Øm m.v.), tilskud til sognene og tilskud til »katolsk orientering«.

Der regnes med indtægter på 2,7 mill. kr. fra kirkebidragsordningen, hvoraf 1,6 mill. kr. går direkte tilbage til sognene, mens der ydes tilskud til økonomisk dårligt stillede sogne af resten.

Kirkebidragets størrelse på 2 pct. af den skattepligtige indkomst bibeholdes. Man kan af nedenstående

tabel se, hvad dette vil sige i praksis.

De stigende udgifter berører også kirkens og menighedernes drift, men man håber til næste år at få et tilsvarende større beløb ind ved kirkebidragene. Der er for alle regnet med en gennemsnitlig indtægtsstigning på 5 pct.

Blanket

fremsendes til alle

De nye bidragsbeløb vil fremgå af et skema, der fremsendes til alle om kort tid. Hvis De ønsker at betale mere eller mindre end det beløb, der er anført på skemaet, kan De skrive det på blanketten og tilbagesende den til bispekontoret inden årets udgang. Hvis De er indfor-

stået med beløbets størrelse, behøver De ikke at foretage Dem noget.

HJJ

Tabel til beregning af kirkebidrag

Skattepligtig indtægt	2.00 Pct.
10.000	200
20.000	400
30.000	600
40.000	800
50.000	1.000
60.000	1.200
70.000	1.400
80.000	1.600
90.000	1.800
100.000	2.000
110.000	2.200
120.000	2.400
130.000	2.600
140.000	2.800
150.000	3.000
160.000	3.200

Redaktionen beklager

»katolsk orientering« nr. 18 af 12. november nåede ikke rettidigt frem til mange husstande i København og Nordsjælland p.g.a. en fejl i postterminalen. På side 4 i samme nr. er navnene på læserbrevet »Familierådgivning og eksperter« faldet ud. Læserindlægget er skrevet af Veslemøy og Erik Guldager.

Dødvande

Alle ved, at konferencer, kongresser og lignende ikke nødvendigvis ender som en succes. Selveste FN f. eks. har ofte stået splittet og afmægtig i farlige, afgørende øjeblikke. Mangen en samarbejdskonference er aldrig blevet til mere end erklæringer, der arkiveres lodret og forbliver virkningsløse.

Skuffelsen over en fiasko overvindes som regel ved, at man efter en pause i tænkeboxen tvinges til at genoptage forsøget med at løse problemerne, af den simple grund, at løses skal de jo.

Også kirkelige konferencer og synoder kan ende utilfredsstillende. Vist har Kristus givet tilsagn om, at »være med sin kirke« indtil tidernes ende, men dette indeholder ingen garanti mod mislykkede synoder.

Det mener mange biskopper, den nyligt afholdte store 5. verdenssynode om den kristne familie må kaldes.

Man fik sine forudannelser, da de syv hollandske biskopper i januar blev »indbudt« til en særsynode i Rom for at drøfte deres pastorale linje og den tabte enhed, - en følge af modsatte pastorale løsningsmodeller. Denne mini-synode med få deltagere blev kaldt en slags generalprøve forud for den store synode i oktober. Den udviklede sig til en styrkeprøve mellem to fløje, som skulle tvinges til enhed. I Rom meddelte man, at denne synode var blevet en succes - fra Roms standpunkt betragtet. Da spurgte mange biskopper rundt om i verden, om den også var blevet en succes for kirkelivet i de hollandske bispedømmer. Det har været en drøj omgang for de hollandske biskopper, at drage hjem og fortælle deres menigheder, at enheden havde sejret over forskelligheden og at solidariteten med Rom og med hele verdenskirken sejlads tvang den hollandske kutter at lægge kursen om.

Principper er vigtige, men det er livet også. Nu er 200 biskopper rejst hjem efter den store konfrontation mellem principper og bekymringer, og man genkender samme ubehagelige mønstre: Samme blokdannelse, samt angst hos »teoretikerne« for »realisternes« alt for store forståelse for, at menneskelige problemer ofte kun løses trinvist og tålmodigt og sjældent med idealbilleder.

Samme resultat også: en bekræftelse af principper, hvor en tillidskrise havde åbnet nye perspektiver. Meget tyder på, at mange biskopper er rejst skuffede hjem. Sære lidet af den bekymring for menneskers lykke og trivsel, som så mange indlæg var præget af (vi bringer et på siderne 12-14), har fundet vej ind i dokumenterne. Synodens målsætning, at opmuntre ægtefæller og familier i deres vanskelige opgave som partnere og opdragere, er blevet væk. Er kirken, med pave Johannes XXIII's ord, »mater et magistra«, mor og lærer? Bispesynoden efterlader kirken og verden i skyggen af en alt for uvenlig skolemesters alt for store, løftede pegefingert.

Willem Wuyts

Vi har alle brug for en udstrakt vennehånd

Jeg sidder i udlandet og har gennemlæst Hans Jørgen Johansens leder om evangelisering og fællesskab i »katolsk orientering« nr. 15. Det er af meget stor betydning med kirkedage. Jeg har en gang været med på Ledreborg, og hvilket emne der end var på programmet, er det, at man samles i små grupper af væsentlig betydning. Man kommer ind i en kreds, hvor man ingen kender, men det lærer man, og den store katolske »familie« udvides.

Men hvordan kommer man med, hvis man er tilflytter eller konvertit og ingen kender? Magleås, Åsebakken - Ledreborg, - Øm, ligger alle sådan placeret, at man skal følges med en gruppe, for at nå dertil. Du kender ingen, ingen opfordrer dig, og tage alene af sted med en madpakke i snor, det er ikke sagen.

Der er mange, der kender det problem, men endnu flere der ikke kender det, og derfor ikke tænker over at få disse enlige ind i fællesskabet. Der er nogle, der har nok i sig selv, de vil ikke blande sig, men er det en kristen tankegang? Har vi ikke alle ansvar for hinanden?

Vi er slemme til at kræve en hel masse af vore præster, men her er en opgave, som jeg synes burde være deres. Enkelte steder hilser præsten på sin menighed efter messen, og det er en god skik. Det burde alle gøre, og de ville da ret hurtigt opdage et fremmed ansigt, og finde ud af, hvor det hører til - om det er en flygtig gæst eller en tilflytter, der har behov for at blive indlemmet i menigheden.

For konvertitter måtte præsten i undervisningsperioden kunne sondere, hvem vedkommende kun-

Hverdagsmesser 9-15 for pensionister

Egentlig burde der også være hverdagsmesser mellem 9-15, så pensionister ikke skal betale bus og tog udover deres pensionistkort.

Trude Olsen

ne have glæde af at træffe, eller få dem indraget i et eller andet bestående arbejde eller forening. Alt for mange føler sig isolerede og fremmedgjorte og glider stille væk fra kirken igen.

Vi har alle brug for den fremstrakte vennehånd. En menighed kan ikke bestå af en hel masse enkeltpersoner, der har nok i sig selv, og som bare obligatorisk følger en søndagsmesse og ellers intet.

Præsterne må ned ved

døren straks efter en messe, hilse på deres menighed og afvise lange samtaler, som nogle benytter lejligheden til. Den fremmede og ensomme føler varme ved det håndtryk, og et fællesskab begynder at vokse frem.

Jeg kom fra udlandet, var 3 år i en menighed og lærte 3-4 ældre damer at kende, men blev aldrig inviteret privat, kun en snak foran kirken. Senere i en anden by lige så fremmed, indtil jeg efter 1½ år op-

søgte sognepræsten for at aftale dåb af mit første barn.

Konvertit, -- protestantiske omgivelser, ingen kontrakter til den katolske kirke, -- lang vej til nærmeste kirke -- er det da mærkeligt, at man falder fra, og hvem bekymrer sig også om det? Der skal ikke bare være kontakt ved de store stævner, -- men de, der har oplevet det, har en kristen pligt til at virke i deres eget lille miljø for det fællesskab, vi alle ønsker.

Ikke alle har en trofast skytsengel og endnu trofastere klosterfolk, som med deres forbøn trækker en tilbage til kirken.

Anna Larsen

Det er en glæde at blive begæret af sin ægtefælle

Selvom man prøver at forstå og ikke misforstå pavens intention i hans udtalelser om at bedrive horbåde i tanker og gerning, så virker de nu lettere pudsig. For det første har ikke kun han, men adskillige igennem årene været mig og sandsynligvis mange andre til stor irritation, fordi det i høj grad fornemmes, at det er teori, der tales. Når der så kan forklares, hvad han sandsynligvis har ment, så rykker minsandten en anden præst i marken, og man må formode, at han griber emnet an på lignende teoretisk vis.

I teorien har paven selvfølgelig ret- og også et langt stykke ind i praksis. Selvfølgelig kan ingen kvinde, og altså heller ikke en gift kvinde, udelukkende være et objekt for mandens seksuelle lyster. Selvfølgelig må mænd ikke misbruge kvinder, ej heller i ægteskabet. Der var, i hvert fald i gamle dage, noget der hed at have en seksuel pligt. Men en mand, der går i seng med sin kone, når hun ikke har lyst, begår efter min mening voldtægt.

Men det er svært at beskrive den fryd det er, når kærlighed og begær går hånd i hånd. Det er en glæde i en sådan situation at blive begæret. Det er det samme, som en erklæring om, at man er attraktiv, dejlig og ønsket med sjæl og krop fra top til tå, og uden dette begær ville ægteskabets seksualitet være en tam og kedelig affære.

Og det gælder da begge veje. Det er den anden

grund til min reaktion. Der er altid og nu igen talt om mandens begær, mandens lyster, mens kvinden fremstår, som den der skal beskyttes mod dem. Disse uskyldige præster skænker det, utroligt nok, ikke en tanke, at der også er noget, der hedder kvindens begær og kvindens lyster, og at mænd også kan blive ofre.

Jeg kan ikke se nogen grund til at kvindesagskvinder skulle juble over sådanne udtalelser. Er det ikke lige præcis at henvise os til de roller, som mænd og kvinder altid har fået tildelt? Mændene, de store, stærke, virile vilddyr og kvinderne, der bare passivt finder sig i det eller aktivt gør oprør. Jeg synes, at det er vigtigt at påpege, at mænd og kvinder har samme drifter, samme kærligheds- og ømheds-trang, er lige sårbare i deres følelsesliv og har samme ansvar for at bruge deres kærlighed og begær på den måde. Vorherre har tænkt sig det. Mænd kan voldtage kvinder, javel, men kvinder kan udnytte mænds følelser ret groft, og de har mange midler til at nedgøre en mand og

gøre ham til den lille. Også seksuelt.

Det er ikke mit formål med dette at anbefale præster at søge praktisk erfaring, men jeg ville ønske, at de på en eller anden måde medinddrog mennesker, der er i besiddelse af denne erfaring, når de vil belære, sådan at belæringerne fik lidt mere med vores realiteter at gøre.

Birgit Arbirk

Havde vi blot gifte præster

Man kan ikke adskille kærlighed og seksuelt begær i ægteskabet.

At paven og kirkens præster forsøger dette, må bero på uvidenhed, fordi de ikke selv har den fornødne erfaring om et naturligt og livsnært forhold til kærlighedslivet.

Man kan fristes til at tro, at den cølibatære stand alene har erfaring, om hvad seksuelt begær er.

Havde vi dog blot mange gifte præster!

Betty Rønne Poul Rønne

Pædagog til børnehaven

»Mariasøstrenes børnehaven«, som er en kristen institution normeret til 40 heldagsbørn og 2 x 20 halvdags, søger en pædagog til eftermiddagsgruppen. Stillingen, som er ledig fra midt i februar 1981, er på 27 timer ugentlig. Gruppen er aldersintegreret med børn fra 3 til 6 år.

Løn og ansættelsesforhold efter gældende overenskomst.

Ansøgning samt eksamensbevis og udtalelser fra tidligere ansættelser stiles til børnehavens bestyrelse og sendes til børnehavens leder: søster Cecilie Maes, Vestre Engvej 42, 7100 Vejle, hvor også yderligere oplysninger kan fås. (05/829173).

Ændrede mands- og kvinderoller

USA's nationale katolske biskopkonference overgav bispesynoden i Rom denne skriftlige erklæring

Vatikanet (NC) — Trods 2.000 års kristendom, findes der i alle kulturer overalt i verden forhold, der forhindrer mennesker i at udvikle deres personlige talenter sådan, som Gud ønsker det. Enhver kultur har traditioner, der stiller forkerte forventninger til mænd og kvinder og derved krænker menneskeværdigheden. Mange steder er der stadig en skarp adskillelse mellem kønnene, hvad der giver sig udslag i kønsbestemte sociale roller.

I mange kulturer diskrimineres der mod kvinder, som på den ene eller anden måde gøres til genstand for undertrykkelse. Mænd tvinges til gengæld til at indtage dominerende og konkurrenceprægede roller. I andre kulturer forhindrer et matriarkalsk samfund til gengæld mændenes udvikling.

Påvirkninger og tegn på ændringer

I den senere tid har man i mange lande iagttaget en ændring af mænds og kvinders roller. Det er stærke påvirkninger, der fører til disse forandringer, blandt andet:

— teknologiens udbredelse tillader, at både mænd og kvinder udfører samme slags arbejde:

— byernes vækst nedbryder sociale kulturmønstre og sikrer den enkelte en vis anonymitet:

— massemediene — især TV — øver stor indflydelse ved at vise nye adfærdsmønstre for og nye forventninger til begge køn:

— forbrugermoralitet tvinger både mænd og kvinder til at arbejde for at tjene flere penge.

Samtidigt bliver mennesker over hele verden ved Helligåndens indflydelse mere og mere klare over den enkelte persons værdighed uanset køn, reli-

gion og race, og man erkender personens medfødte krav på respekt og frihed for uretfærdig undertrykkelse. Alle disse ting har påvirket og vil stadig påvirkere de traditionelle roller, der er tillagt mænd og kvinder i familien og i samfundet. Her skal blot nævnes enkelte ændringer, der allerede er indtrådt i USA:

Hjælper hinanden i familierne

1. Inden for familierne er mænd og kvinder ved at lære at hjælpe hinanden, alt efter deres talenter, snarere end stadig at begrænse sig til de traditionelle fader- og moderroller. Begge parter er villige til at tage sig af madlavning og rengøring, til at tjene penge og tage sig af børnene. Også ude i samfundet er mænd og kvinder ved at udvikle nye evner og færdigheder i mange roller, der tidligere var forbeholdt det ene køn. Nu kan både mænd og kvinder blive læger, sygeplejersker, politikere, dyrke videnskaber, udføre hårdt legemligt arbejde og opnå ledende stillinger.

2. Kvinder bliver mere og mere klare over, at de er selvstændige personer, der kan definere sig selv uden i forholdet til mænd. Deres selvbevidsthed er vokset.

3. Det er et stadig voksende ønske — oftest fra kvindens side, at pligterne i familien fordeles mere ligeligt, og samtidigt opdager samfundet, hvor vigtigt det er at give både mænd og kvinder muligheder for et meningsfyldt arbejde uden for hjemmet.

4. Kvinder lader sig ikke længere stille tilfreds med for lave lønninger, med dårlige arbejdsbetingelser, med en lavere social status og med ikke at få adgang til ledende stillinger. De

nægter at være med til at opretholde hjemmets økonomi, samtidigt med at de er alene om hele byrden med at tage sig af børnene.

5. Der er sket en betydelig ændring af de indbyrdes personlige forhold mellem mand og kvinde. Kvinden vil ikke længere nøjes med en passiv rolle.

6. Arbejdspladser og -tider ændres. Fleksibel arbejdstid, deltidsarbejde med lønkomensation for kortere arbejdstid, mulighed for såvel fædre som mødre til at tage fri kortere perioder for at passe deres børn, mulighed for hjemmearbejde osv.

7. Der er i stigende grad åben tale om seksuelle spørgsmål inden for alle samfundets områder — både i verden og i kirken.

Alle disse ting har ændret strukturerne i ægteskab og familie, i den sociale bevidsthed, i det juridiske system og i mange af samfundets vigtige institutioner. Over for disse æn-

dringer, hvoraf nogle er gode, andre dårlige, kan kirken umuligt forholde sig som passive iagttagere, — og da slet ikke denne synode om familien. Vore pastorale og profetiske opgaver kræver af os, at vi sammen med vort folk bedømmer disse ændringer ud fra evangeliets lys. Hvad ønsker Herren, at vi skal opmuntre og støtte? Hvor skal vi tage ledelsen og tilskynde? På hvilke områder skal vi tage afstand fra uretfærdighedens og undertrykkelsens ord?

Kriterier for bedømmelse

Skabelseshistorierne i 1. Mosebog åbenbarer mands og kvinders ligestilling. Gud skabte mand og kvinde i sit billede (1. Mos. 1,27).

Jesus Kristus kaldte

både mænd og kvinder til at være hans venner og ledsagere. Mænd og kvinder nævnes i Apostlenes gerninger som apostlenes medarbejdere med opbygningen af de nye kristne menigheder.

Det har gennem alle tider været katolsk lære at forsvare mænds og kvinders lighed og værdighed og at bekræfte deres indbyrdes partnerskab. Det er deres opgave at supplere hinanden ikke blot ved forplantningen, men i hele det menneskelige liv.

Mange af Det andet Vatikanconcils dokumenter giver udtryk for dette lighedsprincip. »Kirken i verden af i dag« taler om, at »kvinderne arbejder allerede nu på de fleste betydende områder: Det er alles ansvar at erkende og

stimulere kvindernes specielle og uundværlige andel i kulturlivet« (nr. 60) — og ægteskabet og kærligheden betragtes som et »intimt livsfællesskab« (nr. 48.). Siden Det andet Vatikanconcil har der været et tiltagende antal af pavelige erklæring, der klart fremhæver mænds og kvinders ligestilling. Nogle af dokumenterne taler stiltiende om dette i sammenhæng med alle menneskers værdighed og frihed (»Fred på Jorden«, »Om folkens Fremskridt«)

Andre taler direkte om en rolleudvikling.

Pave Johannes Paul II har ofte talt om den absolute ligestilling mellem

Fortsættes næste side

Tanker fra et kvindemøde i Århus

På et møde i Århus d. 27. oktober, hvor 16 katolske kvinder var samlet for at komme med forslag til den ekstraordinære generalforsamling i DKKF i november, blev følgende punkter taget op:

1. Det føles, som om kirken taler for de frelste. Man burde f.eks. ved skilsmisse ikke tænke på synd, men på lidelse. Kirken er til for de lidende.

2. Menighedens krav på eukaristien må gå forud for hensynet til kirkeloven, præsternes cølibat, og at præster skal være mænd.

3. Mange kvinder føler, at det at bruge prævention netop er tegn på ansvarlig

handling og derfor ikke behøver hverken tilladelse eller tilgivelse. Prævention (forhindring at nyt liv opstår) er ikke abort (tilintetgørelse af liv).

4. Når kirken indbyder til retræter, møder og lignende, må der gives mulighed for at tage familien (mand, kone, børn) med og/eller gives mulighed for børnepasning, hvadenten det er mænd eller kvinder, som kommer med deres børn/barn.

5. Flere katolske kvinder skal studere teologi, og flere unge kvinder skulle kunne rejse ud for at gøre erfaringer f.eks. i u-landene. Det ville være gavn-

ligt at anvende nogle af Katolsk Kvindeforbunds penge til dette formål.

6. Det økumeniske samarbejde og samvær må styrkes i en tid, hvor det er svært at leve, også som kristen.

7. Kvinder bør støtte den påtænkte nye skattelovgivning, hvor hver person er ansvarlig for sig selv — og også for sin kirkeskat.

På mødet, hvor der var 16 kvinder mellem 25 og 86 år, var vi enige om disse punkter, og vi indså, at vor livslørelse må afspejle vore holdninger ikke kun i ord, men også i handling.

På mødet blev der givet et referat af mødet om

»Familien i verden af i dag« i Osnabrück. Det blev understreget, at der på mødet meget indgående blev drøftet »papirløst« (ikke trolovelse) og sammen med professor Zulehner overvejet, om disse forhold har sakramentale træk.

Vi må erkende, at papirløst er en virkelighed. I Danmark lever der således i dag ca. 350.000 personer papirløst — også katolikker.

Grethe Dudzinski
Hanne Kvium
Birthe Lund
Eva Nordentoft
Simone Pedersen
Betty Vang

Mands- og kvinderoller

Fortsat fra side 5

kønnene og kaldt den ontologisk og teologisk. I sin onsdagsaudiens 14. november 1979 talte han om foreningen af det mandlige og det kvindelige som et billede på de guddommelige personers enhed. Det er i hvert fald en kendsgerning, at ingen anerkendt teologi i vore dage vil benægte, at mandens og kvindens ligestilling er grundlagt af Gud og bekræftet af den kristne lære.

Profetiske og pastorale konklusioner

For at være både profeter og hyrder må vi se i øjnene de uundgåelige spændinger, som disse forandringer medfører. Og hvad der er endnu vigtigere, vi må benytte netop disse spændinger til at få folk til at vokse i kristen modenhed. Som profeter har vi del i Kristi profetiske sendelse til at frigøre mennesker i sandhed og kærlighed ved at benytte enhver mulighed, vi har til at forkynde følgende:

Mænds og kvinders ligestilling, gensidige afhængighed og fuldstændiggørelse i ægteskab og i samfundets institutioner er Guds vilje. Det er en kendsgerning, at de vigtigste opgaver i samfundet — regering, sundhedsvæsen, uddannelse, religion, børneopdragelse — bedst

kan udføres af mænd og kvinder i ligestillet og gensidigt supplerende samarbejde og partnerskab. Verden har faktisk brug for at nyde godt af denne totale skabende energi på alle områder. Paven bekræfter og opmuntrer dertil, når han i sine taler beder kvinder om at overføre deres evner fra det private til det offentlige område og når han opfordrer mænd til at tillade de pædagogiske sider af deres personlighed et berige deres familieliv og omsorgen for børnene.

Menneskeværdigt arbejde

Disse ændringer i kønsroller, der genspejler evangeliske værdier og kirkens lære, er legitime og svarer til Helligåndens inspiration. Når forældre opdager, at bestemte roller, der

traditionelt bedømmes som »feminine« eller »maskuline«, kan overtages af både mænd og kvinder, deres egne familier og overfor deres egne børn, vil de udvikle en dybere og bredere skala af tankemæssige og følelsesmæssige reaktioner. De vil også bedre være i stand til kritisk at bedømme betydningen af personlige kvaliteter imod sætning til »kønsbestemte« roller. På denne måde vil både kirke og samfund blive beriget ved den rette værdsættelse og udnyttelse af Guds gaver. Arbejdets betydning i en kristens liv må forstås rigtigt, og kvinder må have fri adgang til meningsfuldt arbejde, til lige løn. Arbejdet må betragtes ikke kun som et middel til at tjene til livets ophold, men også som et middel for menne-

sker til at udvikle deres egne skabende evner og for at være med til at opbygge et mere retfærdigt samfund.

Kvinden i kirken

Som hyrder, der assisteres af vore troende, må vi prøve på at tjene kirken og det omgivende samfund ved at:

— modvirke det undertrykkende onde, der ligger i personlighedsnedbrydende forhold, forbrugmentalitet og kønnens dominansen over og undertrykkelse af hinanden. — opmuntre lokale præsteskaber til at hjælpe familierne med at danne nye, mere kristne mønstre for arbejdet og familielivet, så både familien og samfundet kan drage fordel af mænds og kvinders partnerskab.

Opfordre uddannelsesinstitutioner til at undersøge og om nødvendigt ændre alle strukturer og holdninger, der kan undertrykke eller negligere den berettigede og fulde udvikling af drenge og piger til hele personer.

— i vore pastorale udtalelser og handlinger at fremme alt, der vil formindske kønnenes klichéagtige roller og funktioner.

Kirken har især under Det andet Vatikankoncil talt klart om kvinders rettigheder, værdighed og roller og deres grundlæggende ligestilling med mænd. Mens synoden samler opmærksomhed om mænds og kvinders rolle i familien, må vi erkende, at der er behov for i lyset af tros læren at undersøge kvinders rolle i kirken selv.

Forberedelse til den eukaristiske verdenskongres

Taksigelse er eukaristiens hjerte

Af Henri Kerkhofs

Måske synes vi, at ordet »eukaristi«, ligesom så mange andre ord, der bruges i kirken, hører en anden verden til. Dog behøver vi ikke at rejse længere end til Grækenland. Går vi gennem en græsk by, vil vi sandsynligvis mange gange høre disse ord: »Eucharisto, eucharisto poli«, som betyder: »Tak, mange tak!« Eukaristien er netop: en stor tak, en festlig taksigelse for Guds virksomme kærlighed, som Det gamle og Det nye Testamente vidner om. Guds kærlighed er kilden til menneskets lovprisning og tak. En taksigelse er meget mere end blot at sige tak. En tak er i de fleste tilfælde begrænset, noget, der udtales i forbindelse med en gave. Guds gave er imidlertid altomfattende. Alt det vi er eller har, er en

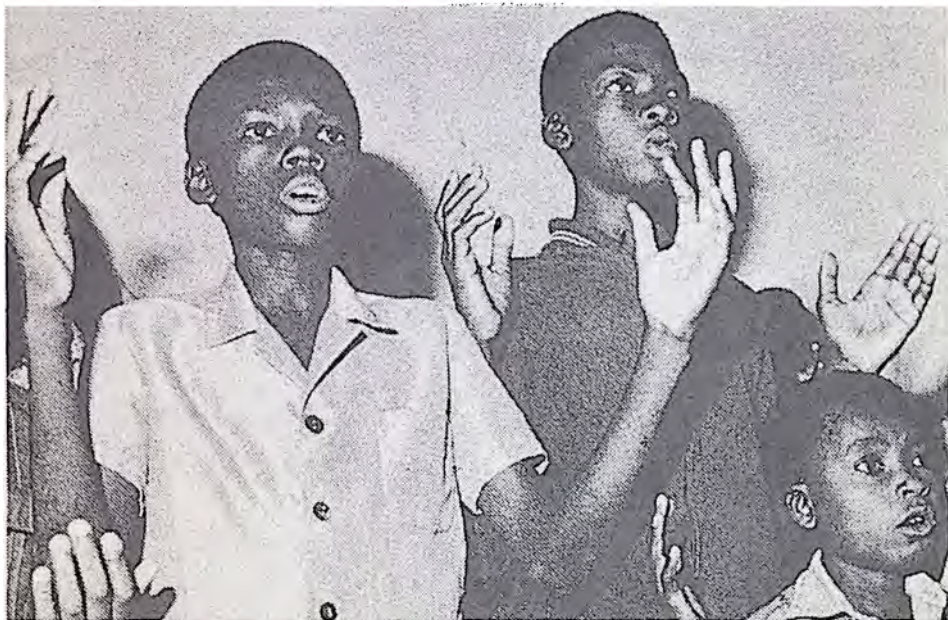
Guds gave. »Hvad har du, som du ikke har fået givet?« spørger Paulus i 1. Kor. 4,7.

Derfor bør anerkendelsen af denne gave og taksigelsen for den ligeledes være en altomfattende handling, der ikke kender til grænser eller indskrænkninger. Denne taksigelse kommer til udtryk i Kristi eukaristiske offer.

Frembæring af gaverne

Efter Ordets tjeneste bliver offeret forberedt. Gaverne: brød, vin og vand bliver bragt til alteret. Det er naturligvis udmærket, at de troende eller deres repræsentanter (ministranterne) frembærer disse gaver. Ligeledes kan man frembære kollekten eller indsamlingen til de fattige. På den måde fremhæves forsamlingens fælles deltagelse. Dog skal værdien af denne handling ikke overvurderes. Den er et underordnet element i selve eukaristien. Det er jo ikke brød og vin, der bliver ofret, men Kristus under brødets og vinnens skikkelse.

Nogle gange har man

nok overdimensioneret betydningen af frembæringen, idet man f. eks. lod arbejderne bringe nogle arbejdsredskaber til altret. Disse redskaber blev velsignet af præsten — en velsignelse, som i øvrigt ikke havde ret meget at gøre med messen. Bagefter blev disse arbejdsredskaber naturligvis taget med hjem igen!

Lovet være du, Herre vor Gud, for brødet og vinen

Denne bøn har sin oprindelse i den jødiske måltidsliturgi og minder os om, at de kristnes nadver er indpodet i den jødiske måltidsliturgi, som Jesus fejrede sammen med sine disciple aftenen før han døde.

Det er en »berakha«, en velsignelse. Dog er det ikke Guds velsignelse, der daler ned over brødet og vinen. I Bibelens sprog taler velsignelsen ikke ned, men stiger op. Den retter sig mod Gud, for at takke ham, for at ønske ham til lykke med Hans hellighed,

Hans storhed, Hans gaver. Velsignelsen er en taksigelse, en form for eukaristi. Vi velsigner Gud ikke blot for brødet og vinen, men også for menneskets arbejde.

Taksigelse

Allerede nu, ved frembæringen, ved vi, at disse gaver vil blive Livets Brød og Frelsens Kalk. Den eukaristiske bøn begynder med præfationen (den store takkebøn) og slutter med doxologien (ved Ham og med Ham og i Ham...) Det er ikke en almindelig bøn, men det mest centrale i den eukaristiske liturgi. Hele den eukaristiske bøn er gennemtrængt af en taksigelsesatmosfære. Tonen anslås allerede i præfationens dialog: »Opløft jeres hjerte — Vort hjerte er hos Herren. Lad os takke Herren, vor Gud — Det er værdigt og ret!«

Kirken gentager og fortsætter ikke kun Israels lovprisning. Gennem eukari-

stien forener den sig samtidig med Jesu holdning over for Faderen. Mens Jesus tog brødet og vinen »frem-sagde han takkebønnen«. Eukaristien er derfor den store taksigelse for alle Guds gaver, der kulminerer i gaven af hans eneste Søn.

Vi forventer dit komme i herlighed!

Jødernes forventning efter Messias, der vil befri Israel og genoprette riget, lever videre i kirken, der fejrer eukaristien. Mens vi takker Gud for den gave, vi får i dag, ser vi frem til den dag Guds-riget vil bryde frem i al sin herlighed. De første kristne fællesskaber levede i en intens forventning på Jesu genkomst. Selv om vort svar på præstens jubelråb: »Troens mysterium!« nogle gange er temmelig mat, må vi dog ikke glemme, at vi er indbudt til det evige gæstebud. Vi er kaldede til gennem vort liv at vidne om det kristne håb i en ofte perspektivløs og mørk ver-

den. Når vi fejrer eukaristien forkynder vi, at Jesu død ikke var en fiasko, men en åben vej til livet.

En kilde til befrielse

At fejre eukaristien lærer os at leve eukaristisk. Vi skal være taknemmelige mennesker, ikke kun når vi er samlede til messen, ikke kun i øjeblikke af glæde, men også i dagligdagen. Vort liv, frugterne af vort arbejde, vinen og brødet, alt er Guds gaver. Han er livets ophav. Derfor skal vi stå foran ham med »åbne hænder«, ikke blot for at modtage, men også for at give.

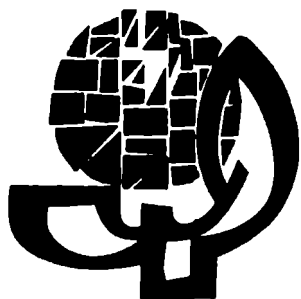
Vi lever i en verden, som er optaget af produktion, forbrug og profit. Derfor er det befriende for mennesket at lære at sige tak, at ofre, at opdage Guds gaver i sit eget og i de andres liv.

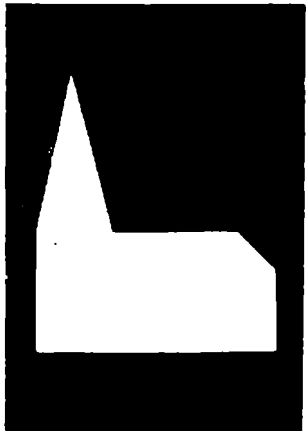
Vi lever i en verden, hvor magten og løgneren hersker. Menneskene misbruger og ødelægger hinanden. Eukaristien hjælper os til at kunne se os selv og ethvert menneske som et Guds barn, der er blevet indbudt til det evige gæstebud.

Til overvejelse

Vi har alle sikkert mange grunde til at være utilfredse med os selv, med de andre og med samfundet.

1. Er det muligt at være taknemmelige mennesker, når vi kommer sammen for at fejre eukaristien?
2. Hvordan står det til med lovprisningen i liturgien?
3. Oplever du eukaristien som en kilde til større frihed?
4. Styrker eukaristien Deres håb og tillid med hensyn til verdens udvikling?

Orientering fra sognene

DECEMBER

På disse sider bringer vi en gang om måneden i de ulige numre sognenes kalender for en hel måned ad gangen. Sidste frist for modtagelse af manuskript til nr. 20 der udkommer 17.12.1980 er mandag den 1.12.1980 (for januar 1981). Manuskripter bedes sendt til Kirsten Szarafin på »katolsk orientering«s redaktion på Bispekontoret.

KØBENHAVN

Skt. Andreas Kirke

Kollegievej 2, Charlottenlund
Tlf.: (01) 64 30 39 mandag til torsdag kl. 9-12, fredag kl. 9-11. Sognepræsten tlf. (01) 64 04 22 (bedst kl. 9-10)

Gudstjenestetider:

Søndage: kl. 8: messe. Kl. 10,30: højmesse.

Mandag kl. 8: messe. Tirsdag kl. 19.30: messe. Onsdag kl. 8: Skolemesse. Kl. 11.30: undertiden messe. Torsdag kl. 8: Laudes. Fredag kl. 11.30: Messe. Lørdag kl. 11.30: Messe.

Fredag d. 5. Menighedens bods- og bededag. Kl. 19.30: Gudstjeneste og messe. Messen kl. 11.30 bortfalder.

Lørdag d. 5. Kl. 9-11: Lejlighed til skriftemål i forbindelse med bodsdagen d. 5.

Søndag d. 7. Kl. 8: Messe. Kl. 10.30: Familiemesse og sognedag.

Tirsdag d. 9. Kl. 19.30: Ordets gudstjeneste i stedet for messe.

Onsdag d. 10. Ingen messe kl. 8 og 11.30.

Fredag d. 12. Ingen messe kl. 11,30.

Lørdag d. 13. Kl. 15-17: Menighedens adventsfest, holdes på Sct. Josefs søstrenes skole, Skovkrogen 17. Program: Alsang, mester Jakel teater v/Jørgen Hviid, m.m. Alle er velkomne.

Onsdag d. 24. Juleaftensdag. Ingen messe kl. 8. Muligvis messe kl. 11,30. Kl. 16: julegudstjeneste for børn (ikke messe). Kl. 23,30: midnatsmesse

Juledag d. 25.: Ingen messe kl. 8. Kl. 10,30: Højmesse.

2. Juledag d. 26.: Kl. 10,30: Messe.

Onsdag d. 31.: Nytårsaftensdag. Ingen messe kl. 8. Kl. 11,30: Messe. Kl. 16: Højmesse som tak for det gamle år.

Nytårsdag d. 1. januar: Festen for jomfru Maria. Guds Moder. Kl. 10,30: Højmesse.

Skriftemål: Der er normalt lejlighed til at modtage Bodens Sakramente hver lørdag kl. 14-18. Ellers efter aftale.

Skt. Annæ Kirke

Hans Bogbinders Alle 2, 2300 København S. (01) 58 41 02 sognepræstens kontor: Tirsdag og fredag: 11-12 (p. Huber) Onsdag og torsdag: 18-19 »... (p. Völk) De øvrige præster træffes på (01) 58 21 02.

På dette nr. træffes sognepræsten og p. Huber også udenfor kontortiden.

Faste messetider:

I kirken — søndage:
Kl. 8.30 og 10 (efter disse messer kirke- kaffe i den lille sal).

1. søndag i måneden kl. 11.30 familie- messe.

Polsk: 2., 3. og 4. søndag kl. 11.30.

Engelsk hver lørdag og søndag kl. 17.

Lørdag d. 29. november Kl. 19 Menighe- dens adventsfest. Vi begynder i Kirken.

Onsdag d. 3. De ældres klub kl. 14.

Lørdag d. 6. Kl. 19 Adventsvigilie i Kir- ken.

Søndag d. 7. 2. søndag i Advent. Kl. 11.30 familiemesse.

Mini-loppemarked i den lille sal.

Mandag d. 8. Maria uplettede undfan- gelse. Kl. 17 engelsk messe.

Lørdag d. 13. Kl. 19 Adventsvigilie i Kir- ken.

Søndag d. 14. 3. søndag i Advent. Kl. 10 latinsk messe.

Onsdag d. 17. Kl. 14 de ældres klub.

Lørdag d. 20. Kl. 17 (!!) Børnenes inter- nationale krybbeandagt (dansk, polsk, engelsk, spansk).

Onsdag d. 24. Kl. 19 engelsk messe

Kl. 22 polsk messe

Kl. 24 dansk messe

Torsdag d. 25. 1. juledag. Ingen messe kl. 8.30. Kl. 10 dansk festgudstjeneste. Kl. 11.30 polsk messe. Kl. 17 engelsk messe.

Fredag d. 26. 2. juledag. Ingen messe kl. 8.30. Kl. 10 dansk messe. Kl. 11.30 polsk messe.

Lørdag d. 27. Juletræsfest for sognets børn.

Onsdag d. 31. Kl. 16 takkegudstjeneste (messe).

Torsdag d. 1. Ingen messe kl. 8.30. Kl. 10 dansk messe, kl. 11.30 polsk messe. Kl. 17 engelsk messe.

Skt. Ansgars Kirke

Bredgade 64, 1260 København K. Tlf. (01) 13 37 62.

Præsternes træffetid:

Mandag-fredag kl. 11-12.

Tirsdag og torsdag tillige kl. 17-18.

Messtider:

Søndage: kl. 8: reciteret messe. Kl. 10: Højmesse.

Hverdage: Alle dage kl. 8. Tirsdag og torsdag tillige kl. 16.30.

Lørdage: Kl. 17 med prædiken (gælder som søndagsmesse). Messen efterfølges kl. 17.45 af Rosenkransandagt.

Onsdag d. 3. kl. 10: Messe for ældre med efterfølgende samvær i salen.

Fredag d. 5. kl. 16.30: Messe med efter- følgende tilbedelse og sakramental velsig- nelse kl. 17.45.

Søndag d. 7. kl. 11: Latinsk højmesse

Mandag d. 8. kl. 16.30 messe (festen for Maria uplettede undfangelse).

Søndag d. 14. kl. 11: Familiemesse

Onsdag d. 17. kl. 10: Messe for ældre med efterfølgende samvær i salen.

Søndag d. 21. kl. 11: Latinsk højmesse

Juleaften d. 24: Messe kl. 16.

Midnatsmesse kl. 24. Kirken åbnes kl. 23.

Juledag d. 25: Reciteret messe kl. 9 og højmesse kl. 11.

2. juledag d. 26: Reciteret messe kl. 9 og 11.

Søndag d. 28: kl. 11. Dansk Højmesse

Nytårsaften d. 31: Nytårsandagt kl. 16.30

Nytårs morgen d. 1. kl. 9 og kl. 11 recite- ret messe.

Søndag d. 4. kl. 11: Latinsk højmesse. Vor Herre Jesu Kristi Åbenbarelsesfest.

Møder: Søndag d. 7. kl. 19 Adventsaf- ten for menigheden på Sct. Josefs Skole, Dag Hammerskjølds Alle.

Søndag d. 14. efter familiemessen er der klippe og klistre møde i salen.

Onsdag d. 3. kl. 19.30 Katolsk tro i møde- række v. Mgr. Kj. Geertz-Hansen i me- nighedssalen, Bredg. 67 A

Tirsdag d. 2. og tirsdag d. 16. kl. 19.30 foredrag v. P. Gregorie i menighedssalen Bredg. 67 A

Skt. Augustins kirke

Jagtvej 183, 2100 Ø

Hverdage: kl. 7.30: Messe (i huskapellet, adgang gennem kirken)

Lørdag kl. 16.45: Messe (i huskapellet)

Søndage: kl. 9: Højmesse. Kl. 10: (1 og 3. søndag) messe på tysk (huskapel). Kl. 11:

Messe på italiensk. Kl. 12: Messe på spansk.

Skt. Antoni Kirke

Frederikssundsvej 225, 2700 Brønshøj, tlf. (01) 28 17 00.

Præsterne træffes på tlf. (02) 94 76 94 menighedsrådets formand H. Heinemeier på tlf. (01) 74 13 05.

Messtider:

Tirsdag kl. 10.00, onsdag og fredag kl. 19.00 og søndag kl. 8.30 og 10.30.

Hver tirsdag aften kl. 19.00 er der messe hos Sct. Joseph Søstrene Primulavej 1, med samvær og kaffe bagefter.

Fredag d. 5. Tilbedelse kl. 18.30 til mes- sen kl. 19.00.

Lørdag d. 6. Kl. 15.00 adventseftermid- dag i begyndelsen af advent!

Søndag d. 7. Familieadventsmesse kl. 10.30 og kirkekaffe.

Fredag d. 12. Messe og bodsandagt kl. 19.00.

Lørdag d. 13. Familieundervisning kl. 15.00 i præstegården i Herlev.

Søndag d. 21. Gregoriansk messe kl. 10.30.

Onsdag d. 24. Juleaftensdag. (Eftermid- dagsmessen for børn bortfalder i år — der henvises til messen i Sct. Mariæ kirke kl. 16.00 og i Herlev kl. 16.00) kl. 22.45 syn- ger vi julen ind med julesamler indtil mid- natsmessen, der begynder kl. 23.00.

Torsdag d. 25. 1. juledag, kun een messe kl. 10.30.

Fredag d. 26. 2. juledag kun een messe kl. 10.30.

Søndag d. 28. Den hellige families fest, kun een messe kl. 10.30.

Onsdag d. 31. Nytårsaftensdag. Takke- messe kl. 16.30.

Jesu Hjerter Kirke

Stenosgade 4A, 1616 København V.

Tlf. (01) 24 65 80, sognepræsten og kon- tor (kontor mandag og fredag kl. 10.00-12.00). Øvrige præster: Tlf. (01) 21 85 88.

Messtider: Hverdage kl. 7.00, 8.15 og 17.00 (ikke lørdage).

Hver lørdag kl. 18.00: Engelsk messe.

Hver søndag kl. 7.00, 8.30, 10.00 (latinsk højmesse), 11.30 (salmemesse), 20.00.

Lejlighed til skriftemål: Hver fredag kl. 16.30-17.00 (1. fredag 16-17).

Fællesbøn for kommuniteter og menig- hed: Mandag og torsdag kl. 17.35. Lør- dag kl. 17.30: Komplet på dansk.

Katolsk Information i Niels Steensens Bibliotek Stenosgade 9. Hver søndag kl. 11-13. Kirkekaffe, salg af bøger og tids- skrifter, alt informationsmateriale samt udlån fra biblioteket.

Religionsundervisning for børn, som ikke går på katolske skoler, gives i præstegår- den, hver onsdag, kl. 16.00. Tel. 24 65 80 eller 21 36 49.

Vor Kirkemusikfond (Giro 5 02 01 71) har gavn af Deres brugte frimærker. Riv dem af og læg dem i kassen i våbenhuset. Mange tak!

Kirkekoret har brug for nye sangere, især mænd. Hvis De har lyst at være med, så ring til kirkekontoret 24 65 80 eller til or- ganisten Poul Simon, 14 01 60.

Møder: Hver tirsdag kl. 18.30-19.45 møde for ulveflokkene »Danerne«.

Hver torsdag kl. 18.30-20.30 Minikata- komberne (ungdomsklubben for de 10-13 årige).

Møde for ministrantklubben: Tirsdag d. 2. og d. 16.

Tirsdag d. 2. Kl. 15.30 Kongregations- møde i Jesu Hjerter Kirke.

Fredag d. 5. Jesu Hjerter Fredag. Det hel- lige sakramente udstilles kl. 16.00. Ind- vielse til Jesu Hjerter og sakramental vel- signelse kl. 16.45. Messe kl. 17.00.

Lørdag d. 6. Kl. 16.30 Messe på polsk. Derefter Kirkekaffe.

Søndag d. 14. Kl. 18.00 Messe på kroa- tisk. Derefter Kirkekaffe.

Tirsdag d. 16. Kl. 14.30 Møde for de ældre i den grønne sal.

Mandag d. 22. Kl. 16.30 Bodsandagt med lejlighed til privat skriftemål. (Kl. 17.00 Hverdagsmesse).

Onsdag d. 24. Juleaftensdag. Messer kl. 7 og 8.15. Ingen eftermiddagsmesse! Kir- ken lukkes kl. 18.00 og åbnes igen kl. 23.30. Kl. 24.00 Midnatsmesse. Derefter vil der være mulighed for at udveksle jule- hilsner i den grønne sal.

Torsdag d. 25. 1. Juledag. Søndagsmes- seorden. Kl. 10.00 Dansk højmesse ved biskoppen.

Fredag d. 26. 2. Juledag. St. Stefan. Mes- ser kl. 7.00, 8.30, 10.00. Ingen senere messer.

Søndag d. 28. Kl. 8.30 Kongregations- messe i Jesu Hjerter Kirke.

Onsdag d. 31. Nytårsaftensdag, kl. 17.00 Taksigelsesmesse med Te Deum.

Johanneskirken

Vandtårnsvej 7-9, 2860 Søborg, tlf. (01) 69 03 01 tirsdag og lørdag kl. 10-12, tors- dag kl. 15.30-16.30.

Konstitueret sognepræst: Lars Mes- serschmidt, tlf.: (01) 64 04 22, torsdag 15.30-16.30: (01) 69 03 01.

Gudstjenestetider:

Søndag kl. 9.30: Højmesse

Torsdag kl. 17. Messe

Torsdag d. 11. Ingen messe kl. 17.

Religionsundervisning af børn bortfalder. Gennemgang af den kristne tro, kl. 20.

Onsdag d. 24. Juleaften kl. 23.30, Mid- natsmesse.

1. Juledag d. 25. kl. 9.30, Højmesse.

2. Juledag d. 26. kl. 9.30, Messe.

Nytårsdag d. 1. januar. kl. 9.30, Høj- messe.

Mandag d. 29. kl. 17-19. Julefest. Fælles spisning, sang, dans om juletræet og an- den underholdning. Alle er hjertelig vel- kommen.

Voksne kr. 10. Børn kr. 5.

Tilmelding senest d. 21. december.

Skt. Knud Lavards Kirke

Lyngbygårdsvej 1, 2800 Lyngby, tlf. Pa- stor G. Uttenthal Nibler: (02) 87 77 12.

Kirkekontoret: (02) 87 29 35, mandag- fredag kl. 9 til 11.

Oplysning om gudstjenestetider også tlf.: (02) 87 22 33 (Darville).

Hverdagsmesser:

Mandag kl. 12.00, tirsdag kl. 11.30, ons- dag kl. 9.00 - ikke onsdagene den 24. og

den 31. -, fredag kl. 12.00.
Torsdagene den 4., den 11. og den 18.:
 Adventsmeditation kl. 19.00.

Alle lørdage: Messe kl. 17.00 (Søndagsmesse).

Søndag den 7.: Familiemesse kl. 9.30. Højmesse kl. 11.00.

Søndag den 14.: Højmesse kl. 11.00.

Søndag den 21.: Familiemesse kl. 9.30. Højmesse kl. 11.00.

Juleaftensdag:

Julemesse — familiemesse

— kl. 15.30. Midnatsmessen kl. 24.00.

1. juledag: Højmesse kl. 11.00.

2. juledag: Messe kl. 9.30.

Søndag den 28.: Højmesse kl. 11.00.

Nytårsaftensdag: Messe kl. 17.00.

Skt. Nikolaj Kirke

Strøbyvej 2, 2650 Hvidovre (01) 78 27 90
 Sognepræst, pater Knud Aage Nielsen S.J.

Træffetid: Hverdage 10-12, bopælen Jens Jessensvej 5, 2000-F.

Tlf. (01) 71 79 66.

Lørdag-søndag sognekontoret, Strøbyvej 2, før og efter messerne.

Pastoralassistent Jørgen Erichsen, Strøbyvej 2. Tlf. (01) 78 27 90

Sædvanlige messetider:

Lørdag: Messe kl. 17.00. (Søndagsmesse).

Søndag: Højmesse kl. 10.00.

1. søndag i måneden: Salmemese med efterfølgende kirkekaffe.

2. søndag i måneden: Latinsk messe.

3. søndag i måneden: Familiemesse.

4. søndag i måneden: »Højmesse nr. 2« af Erling Rasmussen.

Lørdag den 3.: Kl. 17.00: Aftenmesse (2. søndag i advent).

Kl. 19.00 fejrer menigheden Sankt Nikolaj ved en højmesse med efterfølgende samvær.

Onsdag den 24.: Juleaften. Højmesse kl. 24.00.

Torsdag den 25.: 1. juledag. Højmesse kl. 10.

Fredag, den 26.: 2. juledag. Messe kl. 10.

Onsdag den 31.: Nytårsaftensdag. Taksigelsesmesse kl. 17.00.

Skt. Mariæ Kirke

Jens Jessensvej 5, 2000 København F., tlf. (01) 71 53 35.

Sognepræst L.A. Dorn S. J. Tlf. (01) 71 53 35. Bedst kl. 11-12 og 18-19 mandag undtaget.

Sædvanlige messetider:

Søndage: Reciteret messe kl. 8.00. Højmesse kl. 11.00.

Hverdage: kl. 6.45 og 8.00. Tirsdag også kl. 9.30. Første fredag kl. 19.30.

Lørdag d. 1. kl. 9.30 Børnenes religionsundervisning, som fortsætter hver lørdag.
Torsdag d. 4. Traditionen tro vil »Torsdagsklubben« og »Besøgsgruppen« samles med beboerne fra Sankt Lioba Hjemmet til Adventstime. Sr. Maria viser lysbilleder og fortæller om indtryk fra en rejse i Det Hellige Land.

Der vises også enkelte lysbilleder af byzantinske ikoner ledsaget af musik. Vi begynder med messe kl. 14.30. Derefter samvær i salen og kaffe.

Alle hjertelig velkomne!

Fredag d. 5. kl. 19. Sakramental andagt og aftenmesse ca. kl. 19.30.

Søndag d. 14. kl. 11. Familiemesse

Onsdag d. 17. kl. 19.30. »Bodsmesse«

som forberedelse til juletiden.

Lørdag d. 20. Optakt til jul. Julefest for børn, forældre og venner.

På grund af begrænset plads i salen er det nødvendigt at hente adgangsbilletter senest ved familiemessen søndag d. 14.

Onsdag d. 24. Juleaften. kl. 16.00. Juleaftensmesse.

Torsdag d. 25. 1. juledag. kl. 8 Messe med julesang. Kl. 11. Juledagshøjmesse.

Fredag d. 26. 2. Juledag. kl. 8. Messe. Kl. 11. Messe med julesang.

Søndag d. 28. Den hl. Familie. Kl. 8. Messe. Kl. 11. Højmesse

Onsdag d. 31. Nytårsaften kl. 16. Taksigelsesgudstjeneste for året der gik.

Sakramentskirken

Nørrebrogade 27 C II 2200 København N.

Tlf. (01) 39 53 80, kontoret kl. 11-13, undtagen torsdag og lørdag.

Pastor d'Auchamp kl. 9-10 tlf. (01) 35 68 25. Tirsdag til fredag.

Mandag: Ingen messe, hvis intet meddelt.

Tirsdag til fredag: Messe kl. 18.30.

Fredag munder messen ud i tilbedelse foran sakramentet.

Onsdag desuden engelsk messe kl. 17.

Lørdag kl. 17: Søndagsmesse

Søndag kl. 10: Højmesse (latin hver 1. søndag i måneden) og kirkekaffe. Kl. 17 aftenmesse. Kl. 18 Engelsk reciteret messe og sang og guitar-spil.

Dansk børneundervisning for de yngste: hver onsdag kl. 16.

Engelsk børneundervisning hver søndag kl. 15.30 i krypten.

Hver tirsdag spejdermøde kl. 18.15. Tilmelding: Steen Andersen (01) 11 49 30 kl. 17-18.

1. søndag i advent d. 30.11. kl. 17: Messe med polsk/dansk sang ved Polonia. kl. 18: Engelsk messe, biskoppen prædiker.

Efter messen reception.

Søndag d. 7. kl. 10: Schola Gregoriana synger dansk/latin.

Søndag d. 8. l. 18.30 Messe (Marias Uplettede Undfangelse).

Tirsdag d. 9. kl. 14: Messe, Åbent Hus i Krypten, julestue — en lille gave medbringes.

Mandag d. 15. fra kl. 12: Sognebladet samles i krypten.

Juleaften kl. 16.: Dansk familiemesse. Kl. 17.30 aftenmad for tilmeldte hos sognepræsten.

Kl. 23: Dansk/kroatisk messe.

kl. 24: Engelsk messe.

Juledag: kl. 10: Højmesse (Schola Gregoriana). kl. 17 dansk messe og kl. 18 engelsk messe.

2. juledag: Kun messe kl. 10.

Søndag d. 28.: Den hellige families Fest. Messer som søndage.

Nytårsaften: Kl. 17 dansk takkemesse. kl. 20 kroatisk/dansk takke messe.

Skt. Therese Kirke

Bernstorffsvej 56, 2900 Hellerup.

Sognepræst: Niels Kiær S.J. Tlf. (01) 61 19 19. Bedst mandag-torsdag kl. 8-9, lørdag kl. 10-11. Giro 4 08 38 30.

Messetider:

Søndag: Højmesse kl. 9.00 reciteret messe kl. 11.00. Morgenmad i kantinen mellem messerne.

Hverdage: Mandag-onsdag kl. 17.00 torsdag kl. 17.00 i Sct. Josephsstrens kapel, Helleruplund Alle 18. Fredag kl. 7.15 og lørdag kl. 11.30 med rosenkransbøn kl. 11.15.

Familiemesse hver 4. søndag i måneden.

Mandag 8. Maria Uplettede Undfangelse: messe i Sct. Therese Kirke kl. 17. Latinsk højmesse i Immaculatakirken kl. 19.30.

Lørdag 10. Adventsaften: Andagt i kirken kl. 19.30, hvorefter vi mødes i kantinen til hyggeligt samvær og pakkeauktion.

Lørdag 20. Lejlighed til skriftemål 14.00-17.00.

Onsdag 24. Juleaften: Messe kl. 9. Midnatsmesse kl. 23.30.

Torsdag 25. 1. juledag: Højmesse kl. 11 (ingen messe kl. 9, ingen morgenmad).

Fredag 26. 2. juledag: Messe med julesalmer kl. 9.00.

Søndag 28. dec. Den hl. families fest: Familiemesse kl. 9, reciteret messe kl. 11. Juletræsfest for børnene efter 9-messen.

Onsdag 31. Nytårsaften: Højmesse med Te Deum kl. 16.00.

Torsdag 1. jan. Nytårsdag: Messe kl. 11.

Immaculatakirken

Strandvejen 91, 2100 Ø, (01) 20 62 22.

Hverdage: Messe kl. 7.00.

Søndage: Højmesse kl. 8.30.

Mandag 8. dec. Maria uplettede undfangelse: Latinsk højmesse kl. 19.30.

Vor Frue Kirke

Herlevgårdsvej 14, 2730 Herlev. Tlf. (02) 94 76 94.

Messetider:

Hverdage kun efter aftale.

Lørdag kl. 17.00.

Hver søndag kl. 9.30, kl. 10.45 (engelsk).

Ungdomsklubber:

Maxi-KUK hver mandag kl. 19.00-21.30.

Mini-KUK hver torsdag kl. 18.30-20.30.

Micro-KUK hver onsdag kl. 16.00-18.00.

Lørdag den 29.11. Familieundervisning kl. 15. Vi vil gennemgå det 3. bud efter bogen »De ti bud« af Otto H. Pesch, s. 55-68. Familiemesse kl. 17.

Søndag den 7. messe kl. 9.30. Ungdomsmesse kl. 17, derefter andespil, arrangeret af de unge.

Lørdag den 13. Familieundervisning kl. 15. Vi gennemgår s. 69-88, d.v.s. det 4. bud i ovennævnte bog. Familiemesse kl. 17.

Torsdag den 18. Bodsandagt kl. 19.30.

Onsdag den 24. Børnenes julemesse kl. 16. Midnatsmesse kl. 23 i Brønshøj, St. Antoni kirke, julesalmer fra kl. 22.45.

Torsdag den 25. 1. juledag, messe kl. 9.30.

Fredag den 26. 2. juledag, messe kl. 9.30.

Onsdag den 31. Taksigelsesmesse kl. 16.30 i St. Antoni kirke i Brønshøj.

Torsdag den 1. 1. nytårsdag, messe kl. 9.30.

Lørdag den 3.1. Familieundervisning kl. 15. Vi diskuterer det 5. bud på s. 89-100 i ovennævnte bog. Familiemesse kl. 17. Alle er velkomne!

God adventstid ønskes af præsterne og menighedsrådet.

English-speaking ministry

Ministry Center: Vor Frue Kirke, Tlf.: (02) 94 76 94, Fr. Carroll Parker, OMI.

Churches with Mass in English: Vor Frue Kirke, Herlevgaardsvvej 14, 2730 Herlev: Jesu Hjerte Kirke, Stenosgade 4, 1616 Kbh. V., Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N., and Skt. Annae Kirke, Hans Bogbinders Alle, 2300 Kbh. S.

English Weekend Masses:

Saturday: 1700 Hrs. Skt. Annae Kirke and 1800 Hrs, Jesu Hjerte Kirke.

Sunday: 1045 Hrs, Vor Frue Kirke, 1700 Hrs, Skt. Annae Kirke, and Sakramentskirken at 1800 Hrs.

English Weekday Mass: every Wednesday at Sakramentskirken, 1700 Hrs.

Novena to Our Lady of Perpetual Help follows the Saturday Mass at Skt. Annae Kirke and the Wednesday Mass at Sakramentskirken.

Catechetical Instructions for children: these are conducted for Rygaards children during school hours, for CIJS children, they are held from 1500-1600 Hrs, every Tuesday after school hours. If their are other children interested in receiving instructions, please contact Fr. Parker.

Religious instructions for children at Skt. Annae Kirke are held every Saturday at 1400 Hrs. in the parish hall. Please contact Fr. Shiels.

30. nov.: The 1st Sunday of Advent. Blessing of the Advent Wreaths will take place at the Sunday Mass in Vor Frue Kirke and Sakramentskirken.

The 8th: Feast of the Immaculate Conception-Skt. Annae Kirke, 1700 Hrs.

The 11th: Senior Citizens Christmas Party at Rygaards Skole, with Mass celebrated by Fr. d'Auchamp at 1400 Hrs. and a party hosted by the students at 1500 Hrs.

The 20th: Christmas Nativity Pageant and Mass at Skt. Annae Kirke, 1700 Hrs, by the English, Danish and Polish speaking children. All are welcome to attend this special event.

Christmas Masses:

The 24th: 1800 Hrs, Vor Frue Kirke, a special children's Mass, 1900 Hrs, Skt. Annae Kirke, the Christmas Eve »midnight« Mass, and 2400 Hrs, Sakramentskirken, the Christmas Eve midnight Mass followed by a reception in the crypt after Mass.

The 25th: 1045 Hrs, Vor Frue Kirke, 1700 Hrs. Skt. Annae Kirke, and 1800 Hrs. Sakramentskirken.

1. January: The New Year. Mass at 1045 at Vor Frue Kirke and 1700 Hrs at Skt. Annae Kirke.

Parish Coffee: Every First Sunday of the month following the 1045 Mass at Vor Frue Kirke. All are welcome.

PROVINSSEN

Birkerød Hørsholm

Bistrup Byvej 4, 3460 Birkerød. Kontortid kl. 9-10.

Sognepræst: Jacob Muiser: (02) 81 27 96.

Georg Heggum: (01) 20 93 37.

Søndagsmesser:

Birkerød, Nordvangård kl. 8 og kl. 10.

Hørsholm, Marievej kl. 10.

Mikkelborg: Strandvej 352 kl. 8

Åsebakken: kl. 8.15

Om fredagen aftenmesse på Nordvangård kl. 19.30.

Om tirsdagen messe på Nordvangård kl. 10.

Om onsdagen messe i Hørsholm kl. 11.

Skriftemål

Lejlighed til at skrifte hver søndag fra kl. 9.30 til kl. 10.00 og efter messerne. Herudover naturligvis efter aftale.

Søndag d. 30: 1. søndag i advent. Familiemesse i Birkerød kl. 10 derefter kirkekaffe.

Mandag d. 1: præstemøde på Nordvangsgård.

Tirsdag d. 2: Mini-kuk mødes i Hillerød kl. 15.45. Om aftenen kl. 19.30 mødes menighedsrådet i Birkerød. Vi begynder med vesperen.

Mandag d. 8: mødes Midi-kuk på Nordvangsgård kl. 19.

Onsdag d. 10: Ældre-klubben mødes kl. 14 på Nordvangsgård til Lucia-optog.

Søndag d. 14: 3. søndag i advent. »Gaudete« -- Glæd jer -- sangkoret synger i Birkerød og i Hørsholm kirke fejres søndagen med en musikalsk højmesse/adventsmesse.

Tirsdag d. 16: Mini-kuk mødes i Hillerød kl. 15.45.

Torsdag d. 18: juleafslutning for religionsundervisning.

Fredag d. 19: Vesperen synges med dansk sang kl. 20 i Hørsholm kirke.

Søndag d. 21: Familie- og børnenes julemesse kl. 10 på Nordvangsgård. I Hørsholm Kirke fejres messe som bodsmesse som forberedelse til julen.

Mandag d. 22: Midi-kuk mødes på Nordvangsgård til juleafslutning kl. 19.

Onsdag d. 24: Juleaftensdag. Lejlighed til skrifte en time før gudstjenesten. Højtidelig julegudstjeneste kl. 23.00 i Hørsholm og Birkerød. Efter gudstjenesten samles vi for at ønske hinanden en god jul.

Torsdag den 25: 1. juledag, højmesse kl. 10 for hele familien. Tag derfor børnene med til messen, fordi — efter første indledningssalm — samles de mindre børn for at se lysbilleder og for at høre om julens glade budskab. Ved fremførelsen af offergaverne kommer børnene tilbage i kirken for sammen med os at fejre messen videre.

NB: ingen messe kl. 8.

Onsdag d. 31: Nytårsaftensdag, taksigelsesmesse kl. 15.

Søndag d. 28: fejres i Birkerød kirkens værnefest d. hl. Families fest med højmesse kl. 10.

NB: sangkoret mødes hver torsdag kl. 19.30.

En velsignet og glædelig jul og et godt nytår ønskes jer alle fra jeres præster:

Georg Heggum og Jacob Muiser

Esbjerg: Skt. Nikolaj Kirke

Kirkegade 58, 6700 Esbjerg. Tlf.: (05) 12 10 27. Præsten træffes bedst kl. 9-10 dog ikke om mandagen.

Søndagsmesser: Lørdag kl. 17 messe og søndag kl. 10 højmesse. Desuden messe fredag kl. 18.45.

Mandag den 8. Maria upl. undf. Messe i søstrenes kapel Golfvängen 26 kl. 18.45.

Onsdag 24. Midnatsmesse kl. 24.

Torsdag 25. Højmesse kl. 10.

Fredag 26. Messe kl. 9.

Onsdag 31. Messe kl. 15.

Torsdag 1. jan. messe kl. 18.45.

Skriftemål ved pastor Kerkhofs mandag den 15. kl. 18-19. Ellers i forbindelse med gudstjenesterne.

Kirkekoncert. I tide gør jeg opmærksom på den traditionelle Hellig-Tre-Kongerkoncert, som organist Peter Møller igen giver os i år. Det bliver på selve dagen, tirsdag den 6. januar. Der er messe kl. 18.45 og koncert lige efter messen. Tag venner og bekendte med.

Fredericia: Skt. Knuds Kirke

Sjællandsgade 50A, 7000 Fredericia. Tlf.: (05) 92 11 76. P. Burla.

Sædvanlige gudstjenester:

Søndag messe kl. 10

Lørdag messe kl. 17

Tirsdag og fredag kl. 8.15

Onsdag og torsdag kl. 18

Søndag d. 30. nov. 1. søndag i advent. Kl. 10.

Søndag d. 7. 2. søndag i advent. Messen bliver transmitteret i radioen.

Tirsdag d. 9. DKKF kl. 19.30 adventsfest.

Søndag d. 14. 3. søndag i advent.

Søndag d. 21. 4. søndag i advent.

Onsdag d. 24. julemesse om aftenen

Torsdag d. 25. Juledag kl. 10.

Fredag d. 26. 2. juledag kl. 10.

Skriftemål: lørdag d. 20 fra ca. 15.30-17.30 ved en udenbys præst.

Grenå: Skt. Clemens Kirke

Thykærvej, 8500 Grenå. Præst: H. Krawczyk. Telf. (06) 13 56 66. Ryesgade 26, Århus C.

Sostrup:

Messe hverdage kl. 9.

Søndage: kl. 8.30.

Grenå:

Søndage d. 14. og 28. kl. 10. Skt. Nikolausfest torsdag d. 4. kl. 19 på Sostrup.

Torsdag d. 18. adventsandagt kl. 19 med skriftemål i Grenå.

Lørdag d. 20.: kl. 10 — ca. 13.30. Afslutning med messe. Undervisning foregår Sandbakkevej 6, Grenå.

Messer i juledagene:

Sostrup:

Midnatsmesse kl. 24 julenat. 1. og 2. juledag kl. 8.30.

Grenå:

1. juledag kl. 10.

Familiegruppen mødes først i januar.

Helsingør: Skt. Vincent Kirke

Nygade 8, 3000 Helsingør Sognepræst: G. Coenen, tlf. (03) 21 05 71

Søndagsmesser: Lørdag kl. 17 og søndag kl. 8.30 dialogmesse. Søndag kl. 10.30 højmesse.

Hverdagsmesser:

Alle hverdage: kl. 19 (mandage kl. 7)

Dialogmesse i søstrenes kapel. (telf. 21 75 47)

Alle hverdage: Kl. 18. Dialogmesse i Niels Steensens Hus. (telf. 21 53 79)

3. søndag i hver måned: Familiemesse i stedet for højmesse.

1. søndag i hver måned gudstjeneste kl. 12 for kroater.

Sidste søndag i hver måned: Højmesse på latin.

Hver lørdag kl. 16 til 17: Lejlighed til at modtage bodens sakramente.

Onsdag d. 26. november. Menigheds-møde i menighedshuset kl. 20. Hr. og fru West holder foredrag om u-landene.

Søndag d. 7. kl. 10.30. Flerstemmig messe.

Mandag d. 8. Marias uplettede undfangelse. Kl. 7 messe i søstrenes kapel.

Søndag d. 14. Bodsandagt i forbindelse med højmesse kl. 10.30.

Søndag d. 21. Kl. 10.30. Familiemesse.

Onsdag d. 24. Juleaftensdag. Dialogmesse kl. 7 i søstrenes kapel. Kl. 24 midnatsmesse.

Torsdag d. 25. 1. juledag. Kl. 10.30 højmesse. Kun en gudstjeneste den dag.

Fredag d. 26. 2. juledag. Skt. Stefan. Kl. 10.30 højmesse på latin. Kun en messe den dag.

Onsdag d. 31. Nytårsaftensdag. Kl. 17 dialogmesse som takkegudstjeneste.

Herning: Skt. Peters Kapel

Silkeborgvej 25, 7400 Herning.

tlf. (07) 12 43 82, Giro: 434 72 26.

Messtider: Hver søndag kl. 10.00

Menighedskaffe: Hver søndag kl. 11.00.

Advent:

Vi plejer at holde en adventsaften på en tirsdag i begyndelsen af december. Bilkørsel er imidlertid blevet en dyr affære og de fleste af os har langt til kirken. Derfor har menighedsrådet syntes, vi kunne udvide menighedskaffen efter messen den 1. søndag i advent, den 30. november. Bring en frokostpakke med, vi køber lidt til og spiser frokost sammen. Børnene laver juletræet den 4. søndag i advent. Alle vil få tilsendt oplysninger om denne adventsfest.

Religionsundervisning for begge hold:

Onsdag den 3. og den 17. kl. 16.00-17.30.

Jul:

Torsdag den 25. Kristi fødsel. Messe kl. 10.00. Ingen midnatsmesse julenat. Ingen messe 2. juledag.

Kirkebidrag:

24 menighedsmedlemmer er også medlem af bispedømmets frivillige kirkebidragsordning. Må vi bede alle de øvrige, at ville reagere positivt på den tilsendte giroblanket, der er vedlagt regnskabsoversigten? Tak til alle, der har betalt deres bidrag.

Aktion kørestol

Indsamlingen i menigheden gav i alt 1.225 kr., som er sendt til Caritas.

God jul og godt nytår ønskes alle af menighedsråd og præst.

Hillerød: Skt. Vilhelms Kirke

Godthåbsvej 24, 3400 Hillerød Sognepræst: Hans Esmark, Enghavevej 4, tlf. (03) 26 14 04.

Træffes bedst kl. 9-10, dog unt. søndag og mandag.

Søndagsmesser:

Kirken i Østergade kl. 10

Søndag d. 30. november. 1. søndag i advent. Messe kl. 10 ved P. Pauli, S.J. med indvielse af adventskransen.

Mandag d. 1. Strikkeklub hos Inger Petersen Kl. 14.30. Slangstrupsgade 6, 3 th.

Tirsdag d. 2. Mini-Kuk i Hillerød fra 15.45-17.15. Velkommen til alle børn fra vore tre menigheder fra 7-12 år.

Hundred/Frederiksværkgruppen mødes til messe og hyggeligt samvær kl. 19.30 hos Stig og Hanne Palm Jakobsen i Hundested: Smedesvinget 16. Alle interesserede i området er velkomne. Måske ringer I i forvejen og tilmelder jer, enten til sognepræsten der har nogle pladser i bilen, eller til Stig og Hanne: (02) 34 73 22.

Onsdag d. 3. Stiftende generalforsamling vedr. oprettelse af tre lokalforeninger til DUK for hver af menighederne i Birkerød, Hørsholm og Hillerød. Menighederne unge, op til 25 år er indbudt på Nordvangsgård kl. 19.30.

Samme aften Kuk (efter generalforsamlingen)

Torsdag den 4. Messe kl. 14 efterfulgt af adventshygge. Både pastor Muiser og sognepræsten vil være til stede, også for at modtage skriftemål. Ældre som ønsker transport, bedes kontakte Inger Petersen på telefon: 25 31 56.

Maxi-Kuk på Nordvangsgård kl. 19.30.

Søndag d. 7. Familieadventsmesse kl. 10. Herefter kirkekaffe i menighedshuset.

Mandag d. 8. Midi-Kuk laver julegaver på Nordvangsgård kl. 19-21

Tirsdag d. 9. Gilleleje og omegns katolikker indbydes til bordmesse og hyggeligt samvær kl. 19.30 hos Bodil Liedorf, Grønnevang 228 i Gilleleje (bag Brugsen).

Alle interesserede i området er velkomne. Måske ringer I i forvejen og tilmelder jer hos sognepræsten i Hillerød. Vi håber at dette nye tilbud i Gillelejeområdet, der jo ligger så langt fra kirkerne i Helsingør og Hillerød, vil blive en succes. Vi vil gerne fortsætte nogle gange i løbet af vinteren og foråret. Altså hjerteligt velkommen!

Onsdag d. 10. Kuk har »kontakt og berøring«

Torsdag d. 11. Maxi-Kuk På Nordvangsgård. Messe kl. 17

Søndag d. 14. Messe kl. 10. Menighedens årlige adventsfest finder sted på Missionshotellet kl. 14. Vi har brug for gaver til vores salgsbod og lotteri. Egnede ting bedes afleveret i menighedshuset i god tid forinden. Hjerteligt tak!

Tirsdag d. 16. Mini-Kuk i Hillerød

Onsdag d. 17. Kuk er inviteret til julegløgg hos formand Thomas i Hørsholm.

Torsdag d. 18. Maxi-Kuk På Nordvangsgård.

Messe kl. 17

Onsdag d. 24. Julemesse kl. 23

Torsdag d. 25. Juledagsmesse kl. 10

Fredag d. 26. Messe i menighedshuset kl. 10

Søndag d. 28. Messe kl. 10

Horsens: Skt. Josefs Kirke

Nørregade 19, 8700 Horsens.

Tlf. (05) 62 52 68.

Sognepræst: J. Reymen, O. Præm.

Søndagsmesser: Kl. 7.30 og kl. 10 (Højmesse).

Hverdagsmesser: I kirken: Tirsdag og fredag kl. 19: torsdag kl. 10.30. Hos Assumptionssøstrene, Stensballe Kloster, Sundbakken 16. Horsens: Onsdag kl. 17.30.

Hver morgen kl. 8 (undtagen torsdag) samles elever og lærere fra Sct. Ibs Skole til en kort andagt i kirken. Torsdag morgen holdes andagten i Vor Frelzers Kirke. Menighederne er velkomne.

Mandag, den 1. kl. 19.30: Menighedsrådsmøde.

Lørdag, den 6. kl. 15: Messe. Derefter adventsfest i mødesalen. Adventstale: Apoteker P. Hahn-Thomsen, Hovedgård.

Søndag, den 7. efter højmassen: Kirkekaffe.

Torsdag, den 11. kl. 19.30: Bibelaften hos sognepræsten.

Søndag, den 14. kl. 10. Familiemesse. Derefter til kl. 12: Familiekatekese.

Kuk-møder: Se opslagstavlen i kirken.

Bodsandagt med skriftemål på dansk, polsk mv: Nærmere meddelelse om tidspunktet fremkommer senere.

Julens gudstjenester:

Onsdag, den 24. kl. 15: Familiemesse.

Onsdag, den 24. kl. 24: Midnatsmesse.

Juledag, den 25. kl. 10: Højmesse.

2. juledag, den 26. kl. 9: Messe.

Kolding: Skt. Michaels Kirke

Tøndervej 17, 6000 Kolding, tlf. (05) 52 76 01.

Faste søndagsmesser: Kl. 8 sangmesse kl. 10 højmesse.

Onsdag, d. 3.: kl. 19.30 adventsaften med Lucia-optog på skolen.

Onsdag, d. 10. og torsdag, d. 11 kl. 19.30 inviterer skolen menigheden til en adventsfest i kirken, hvor elever sammen med os vil synge juletiden ind.

Juleaftensdag: midnatsmesse kl. 24. 1.

Juledag: Højmesse kl. 10

2. Juledag: sangmesse kl. 10

Køge: Skt. Hans Kirke

Bjerggade 10, 4600 Køge, Tlf. (03) 65 06 51.

Sognepræst J. Samuelson S.J. træffes tirsdag-fredag kl. 11-12.

Faste messetider:

Søndag kl. 10

Tirsdag kl. 19.15 og onsdag kl. 9.30.

Lørdag kl. 11.00.

Søndag d. 14: Menighedens børn og voksne indbydes til adventsfest i menighedssalen efter messen kl. 10.

Onsdag d. 24: Juleaften. Midnatsgudstjeneste kl. 24.

Torsdag d. 25: 1. juledag. Messe kl. 10.

Fredag d. 26: 2. juledag. Messe kl. 10.

Torsdag d. 1/1-1981: Nytårs-gudstjeneste kl. 10.

Undervisning: for børn til 1. kommunion og firmelse er sidste gang før jul torsdag d. 18. Undervisningen genoptages torsdag d. 8/1-81.

Maribo: Skt. Birgittas Kirke

Mariagade 4, 4930 Maribo, P. Herman Legut, O.F.M. Conv. Tlf. (03) 88 01 74. Kontortid 10-11, undtagen mandag-tirsdag.

Messetider:

Søndage: kl. 9.30 højmesse.

Hverdage: onsdag og torsdag kl. 8, fredag og lørdag kl. 18.

Søndag d. 21: Messe på polsk kl. 11.00.

Onsdag d. 24. kl. 23: Midnatsmesse.

Juledag d. 25. kl. 9.30 Højmesse.

2. juledag d. 26. kl. 9.30: Højmesse.

Nakskov: Skt. Franciskus Kirke

Bredgade 47, 4900 Nakskov. Tlf. (03) 92 06 81.

Gudstjenestetider:

Søndage kl. 10.00

Hverdage kl. 17.00

Polsk messe

Søndag d. 7. kl. 11.15 polsk messe ved pater Herman Legut.

Julemarked

Menighedens julemarked finder sted den første week-end i december.

Lørdag d. 6. kl. 14.00 åbner Julemarkedet. Søndag d. 7. startes igen efter høj-messen..

I år bortloddes igen en halv gris.

Der findes et stort udvalg af krucifikser. Det er lykkedes at hjemskaffe flere julekrybbespil. De fineste strikkede tøjdyr findes på Nakskov katolske julemarked.

Damernes broderi- og tøj-afdeling er efterhånden berømt over hele Vestlolland. Den som en gang har smagt de gode sager fra Simons køkken, vender år efter år tilbage.

Tag familiemedlemmer, bekendte og venner med. Man fortryder aldrig at have købt på menighedens julemarked.

Adventsaften

Lørdag d. 13. (Luciafesten) indbydes menigheden til en adventsaften. Kl. 17.00 samles vi til messe i kirken (gælder som søndagsmesse!). Efter messen samles vi i Kolbestuen til fællesspisning. Alle bedes bringe en madpakke med. Kaffe, vand og øl kan købes på stedet. Luciapiger fra Stenoskolen besøger forsamlingen. Det bliver en rigtig adventsaften med sang, fortælling, oplæsning o.s.v. Hold denne aften reserveret. Vi slutter senest kl. 21.00.

Lejlighed til skriftemål

Der er lejlighed til skriftemål i.f.m. week-end-gudstjenesterne. Kom i god tid. Om ønsket kan De aftale et andet tidspunkt med præsten.

Ønsker De at skrifte på polsk træffer De pater Herman Legut den 1. søndag i måneden før og efter gudstjenesterne.

Nyborg: Stella Maris Kirke

Stella Maris Kirke

Vindingevej 9, 5800 Nyborg.

Sognepræst P. Wladyslaw Zdunek C.SsR.

Tlf. (09) 31 09 74 og 31 03 60.

Træffetider: Onsdag kl. 13-14 og lørdag kl. 17-18 eller efter aftale.

Faste messetider:

Hverdage: kl. 6.30.

Undtaget: Onsdag: kl. 19.15.

Lørdag: Kl. 16.00 med prædiken (gælder som søndagsmesse).

Søndag: kl. 10.00 Højmesse

Onsdag d. 24. Juleaften: Midnatsmesse kl. 24.00.

Torsdag d. 25. Kristi fødsel: Højmesse kl. 10.00.

Fredag d. 26. 2. juledag: Messe med prædiken kl. 10.00.

Lørdag d. 27. Messe med prædiken kl. 16.00.

Søndag d. 28. Den hellige familie: Højmesse kl. 10.00.

Onsdag d. 31. Nytårsaften: Messe med prædiken. Kl. 16.00 (efter messen sakramental velsignelse).

Religionsundervisning hver onsdag kl. 13.00 i skolens lokaler.

Kirkekaffe den 2. søndag i hver måned.

Nykøbing F.: Hellig Kors Kirke

Bispegade 12, 4800 Nykøbing F. Telf. (03) 85 07 39.

Weekendens gudstjenester

Fredag kl. 18.30

Lørdag kl. 16.00

Søndag kl. 8.00 og 10.00.

Torsdag d. 4. kl. 19: Bodsandagt som forberedelse til firmelsen.

Søndag d. 7. kl. 10: Biskoppen meddeler firmelsens sakramente.

Onsdag d. 10. kl. 19: Adventsaften sammen med skolens børn og forældre. Her-efter samvær i vort nye menighedshus.

Næstved: Vor Frue Kirke

Præstøvej 29, 4700 Næstved, Tlf. (03) 72 09 85. Kontortid: ti, fr. lø. kl. 11.00-12.00.

Faste gudstjenester: Søndage:

Kl. 8.00: Messe på Sct. M. Elisabeth Hjem. Kl. 10.00: Højmesse i Vor Frue kirke.

Hver skole- onsdag og fredag:

Kl. 8.00: Messe i Vor Frue Kirke
Polsk messe: d. 21. kl. 11.00 og 2. juledag kl. 10.00.

Ministrantmøder: Holdledermøde afholdes fredag d. 5. december kl. 19.00 i kirken.

Fredag d. 12. kl. 19.30 for Niels Steensenholdet. Fredag d. 19. kl. 19.30 for Kle-mens Hofbauerholdet. Begge møder afholdes på Kalbyrisvej 81.

Julekoncert. Onsdag d. 17. (klokkeslet angives i sogneblad) giver Vor Frue Skoles kor og Næstvedkoret koncert i Vor Frue Kirke. Efter koncerten vil der være mulighed for at nyde en kop kaffe i menighedssalen, mens de to kor underholder med endnu et par af julens salmer og sange.

Julegudstjenester:

Onsdag d. 24. kl. 16.00: Julegudstjeneste for børn. Kl. 24.00: Midnatsmesse.

1. Juledag kl. 8.00: Messe på Sct. M. Elisabeth Hj. Kl. 10.00: Højmesse i kirken.

2. Juledag kl. 8.00: Messe på Sct. M. Elisabeth Hj. Kl. 10.00: Polsk messe.

Onsdag d. 31. kl. 16.00: Takkegudstjeneste.

Odense: Skt. Albani Kirke

Adelgade 1, 5000 Odense C.

Tlf. (09) 12 64 64.

Sognepræst: pastor Franz Hauser.

Træffetider: 12.30-13.30 undtagen mandag 17.00-18.00 onsdag og fredag.

Søndagsmesser: kl. 8, 10, 16.30 samt polsk messe 1. og 3. søndag kl. 12.

Hverdagsmesser. Kl. 7. (kan undtagelsesvis bortfalde og fredag messe kl. 19.

Hver torsdag: Mariaandagt kl. 19.

Fredag d. 4.: Menighedsrådsmøde kl. 19.30.

Mandag d. 8: DKKF har adventsaften kl. 19.30 på Bjerregårdsvej 9.

Tirsdag d. 9: Bibelkreds på Bjerregårdsvej, samt de ældres klub kl. 14 på skolen.

Tirsdag d. 16: Bodsandagt kl. 19 med lejlighed til personligt skriftemål.

Onsdag d. 24: Børnemesse kl. 15.30. Midnatsmesse kl. 24. Kirken åbnes kl. 23.30.

Torsdag d. 25: Messe kl. 10 (kun denne ene messe).

Fredag d. 26: Messe kl. 8 og 10.

Søndag d. 28: Juletræsfest for børnene kl. 14.30.

Onsdag d. 31: Taksigelsesandagt kl. 15.30. Vi takker for året, der gik.

Fra den 4. - 6. dec. er pater Patrick Sheils til disposition for de engelsktalende i vor menighed.

1. januar 1981: Messe kl. 10 (kun denne ene messe).

Hver torsdag i adventstiden er der lejlighed til personligt skriftemål fra kl. 18.30 - 19.00 og efter Mariaandagten.

I september måned havde vi efter mange års pause basar i St. Albani menighed. Der var arbejdet ihærdigt og længe af store og små, og der var et overvældende

udbud af smukke ting, og handelen gik livligt. Der var et fint cafeteria med hjemmebagt brød samt øl og smørrebrød til de mere sultne. Der blev et pænt overskud på 18.000 kr. til sognets arbejde.

En varm tak til alle, der hjalp til, så dette arrangement blev en succes.

A. M. v. Holstein-Rathlou

Randers: Jesu Hjerter Kirke

Thorsgade 22, 8900 Randers.

Tlf. (06) 42 97 30.

Søndagsmesser:

Lørdag kl. 17, søndag kl. 10.

Hverdagsmesser:

Mandag og torsdag kl. 7.30, tirsdag dialogmesse kl. 15.30, onsdag kl. 19, (undt. 2. onsdag i md.) fredag i søstrenes kapel kl. 7.30 (Laksegade 4,1).

Obs.: Skulle der ske forandringer i hverdagens messetider anmeldes det ved søndagsmesserne.

Tilbedelse og sakramental velsignelse hver 2. onsdag i måneden kl. 18.30-19.30.

Skriftemål: Efter aftale, eller man kan komme når som helst og ringe på skrifteklokken.

Hvis præsten er hjemme, kommer han straks.

Jul-Nytår

Skriftemål: Præsten er tilstede hele dagen tirsdag d. 23 december. Man bedes ringe på skrifteklokken.

Juleaftensdag: Familie- og børnemesse kl. 16.

Midnatsmesse kl. 24. Efter messen møder vi hinanden i præstegården for at ønske hinanden »god jul« og få en lille forfriskning.

Juledag kl. 10.

2. juledag kl. 10.

Nytårsaften: Bods- og taksigelsesmesse kl. 15.

Nytårsdag messe kl. 10.

Møder:

Studiegruppe: emne: den hellige messe.

Onsdag d. 3 og 17 i præstegården efter kl. 19 messen.

Familiegruppe: efter aftale.

Ældre og alle andre: lørdag d. 20 kl. 14.30 i præstegården. Vi afslutter med messe kl. 17.

Familieundervisning: lørdag d. 6.

Emne: Gud vor Far sender sin Søn.

Vi begynder med familiemesse kl. 13.30.

Ringsted: Skt. Knuds Kirke

Skt. Knudsgade 19, 4100 Ringsted.

Sognepræst: H. Herberighs, S.M.M.

Tlf. (02) 99 07 28.

Bedst kl. 9-10.

Pastoralassistent: E. Brodersen

Tlf. (03) 61 03 92.

Bedst onsdag kl. 16-17, torsdag og fredag kl. 11-12.

Postkonto: 381 89, Katolsk Pastorat, Ringsted.

Sædvanlige messetider:

Søndage: Messe kl. 10.

Kirkekaffe d. 1. søndag i måneden.

Julenat d. 24.: messe kl. 23

Juledag, d. 25.: messe kl. 10.

2. juledag, d. 26.: ingen messe

Nytårsaftensdag, d. 31.: takkegudstjeneste kl. 16.

Nytårsdag d. 1. januar 1981: ingen messe.

Adventsaften for menighedens børn og voksne: fredag d. 5. december kl. 19.

Roskilde: Skt. Laurentii Kirke

Frederiksborgvej 11, 4000 Roskilde.
Tlf. (03) 35 09 65, bedst mellem kl. 9 og 10.

Søndagsmesser: Højmesse kl. 10 og kl. 17. **Familiemesse:** den anden søndag i måneden.

Hverdagsmesser: Kl. 8, mandag og kl. 18.15 og fredag kl. 19.30. Eventuelle ændringer meddeles ved søndagsmesserne.

Søndag d. 7. kl. 15. Koncert ved Roskilde Kammerorkester dirigent prof. Henrik Sachsenskjold.

Tirsdag d. 9.: Adventsaften starter kl. 19 i kirken og fortsætter i skolens kantine.

Søndag d. 14. Familiemesse kl. 10.

Onsdag d. 24. Midnatsmesse kl. 24.

Torsdag d. 25. 1. juledag højmesse kl. 10.

(N. B. 17-messe bortfalder).

Fredag d. 26. 2. juledag: messe kl. 10.

Onsdag d. 31. dec. Nytårsaftensdag messe kl. 16.

Torsdag d. 1. jan. Højmesse kl. 10.

Ledreborg-Slotskirke

Hver søndag: messe kl. 8.30.

Silkeborg: Vor Frue Kirke

Hostrupsgade 16, 8600 Silkeborg.

Sognepræst: A. Lemaire, Tlf.

(06) 82 24 15.

Træffes bedst: Tirsdag-Fredag kl. 10.00-12.00.

Søndagsmesser: lørdag kl. 16.00 og søndag kl. 10, højmesse.

Hverdagsmesser: Mandag og torsdag kl. 8, onsdag kl. 19.30, og fredag kl. 17.

Skriftemål: i god tid før messerne, eller efter aftale med præsten.

Religionsundervisning: Lørdag den 6. december (og ikke som før meddelt den 29. november) og fredag den 19. december (Juleafslutning) kl. 14 præcis, i Menighedshuset.

Mandag den 8. december fejres festen for Vor Frues uplettede Undfangelse. Sognekirken er indviet til hende, og dette højtideligholdes med en højmesse kl. 19.30. **Menighedsmøde:** Søndag den 14. december kl. 19-22 holdes Adventsfesten. Programmet meddeles senere.

KUK: Ungdomsklubben holder møde hver onsdag kl. 19-21. Den 1. Adventsøndag bidrager den til messens liturgiske udformning, på Adventsaften laver den kaffe, te og kager for menigheden, og Juleaftensdag kl. 16 vil den også hjælpe til med at gøre messen til en rigtig børne- og familiegudstjeneste.

Børnepasning: Som allerede meddelt før, vil nogle unge gerne passe småbørnene, i Menighedshuset under hjemmen kl. 10. Denne ordning vil kunne bidrage til, at aflaste nogle forældre, således at man bedre kan adlyde budet om kirkegang.

Indsamlingen til kørestole til polske handicappede børn androg kr. 1.614.05, som videresendtes til Caritas.

I Adventstiden er der i forlængelse af onsdagsmessen kl. 19.30 lejlighed til at deltage i 3 møder, hvor vi skal besinde os over Guds fremadskridende Menneskevordelse i det Gamle Testamente. Under messen vil vi især bede om præste- og klosterkald.

Julegudstjenester: Juleaftensdag kl. 16 og kl. 24 højtidelig Midnatsmesse. Juledag kl. 10 højmesse, og 2. juledag kl. 10 højmesse.

Nytårsdag kl. 16 højmesse.

Slagelse: Vor Frue Kirke

Frederiksgade 7, 4200 Slagelse.

Sognepræst P. G. Meertens, træffes mandage, tirsdage og fredage på tlf. 03 - 52 06 45 i Slagelse, onsdage, torsdage og lørdage på tlf. 03 - 43 06 87 i Holbæk, alle dage kl. 8-9.

Hvis man ikke kan træffe sognepræsten, kan man henvende sig til menighedsrådets formand fru Gerda Kristensen, 03 - 52 10 99.

Søndag d. 30. nov.: 1. søndag i advent højmesse kl. 10.

Søndag d. 7.: 2. søndag i advent højmesse kl. 10.

Søndag d. 14.: 3. søndag i advent højmesse kl. 10. Adventsfest med kirkekaffe, kirkebil fra Korsør og Dianalund.

Søndag d. 21.: 4. søndag i advent højmesse kl. 10.

Onsdag d. 24: Juleaftensdag: midnatsmesse kl. 24.

Torsdag d. 25: 1. juledag højmesse kl. 10, kirkebil fra Korsør.

Fredag d. 26: 2. juledag, højmesse kl. 10.

Søndag d. 28: højmesse kl. 10.

Torsdag d. 1. januar: Nytårsdag, højmesse kl. 10.

Skriftemål i forbindelse med højmesserne eller efter aftale med sognepræsten.

Børneundervisningen foregår om fredagen kl. 18 i præstegården, hvorefter der er messe kl. 19.15. Nærmere om, hvornår undervisningen ophører før jul og starter igen vil fremkomme i sognebladet.

Svendborg: Skt. Knuds Kirke

Havnegade 1, 5700 Svendborg.

Tlf.: (09) 21 05 42 eller 12 16 64.

Træffetid: mandag, torsdag, fredag, lørdag kl. 9-11, eller efter aftale.

Faste gudstjenester: Søndag kl. 8.00 stille messe uden prædiken, kl. 10.00 højmesse. Mandag, fredag, lørdag kl. 6.45 og torsdag kl. 19.00.

Torsdag d. 4: kl. 19.30 studiekreds.

Fredag d. 5.: kl. 6.45 Jesu Hjertemesse.

Søndag d. 7.: 2. søndag i advent, kl. 15 messe i Rudkøbing.

Mandag d. 8.: Marias uplettede undfangelse

Søndag d. 14.: 3. søndag i advent, kl. 10 højmesse sammen med adventsbodsandagt

Fredag d. 19.: kl. 15 - 17 juleafslutning for børnene og konfirmanderne.

Søndag d. 21.: 4. søndag i advent. Kl. 10 familiemesse.

Onsdag den 24.: Juleaftensdag kl. 6.45. Kl. 13.30 - 15.30 lejlighed skriftemål. Kl. 24 midnatsmesse.

Torsdag d. 25.: Herren fødsel. Kl. 10 højmesse. Kl. 15 messe i Rudkøbing.

Fredag d. 26.: 2. juledag. Kl. 8 ingen messe. Kl. 10 højmesse. Kl. 15 messe i Rudkøbing.

Søndag d. 28.: Den hellige familie. Kl. 10 højmesse.

Onsdag d. 31.: Nytårsaftensdag kl. 6.45 messe.

Religionsundervisning: onsdag kl. 15 og 16: d. 3., 10., fredag kl. 16.30: d. 5., 12., konfirmandundervisning: fredag kl. 15.30: d. 5.12.

Tåstrup: Skt. Pauls Kirke

Køgevej 162, 2630 Tåstrup

Tlf. (02) 99 07 28.

Messtider:

Søndage kl. 10 og 16.30

Onsdag og fredag: kl. 19.30

Juleaften: kl. 16 og kl. 24.

1. Juledag: Kl. 10 og 16.30

2. Juledag: kl. 10.

Nytårsaften: kl. 16, Nytårsdag kl. 10.

Religionsundervisning: 30/11 og 14/12

Konfirmationsforberedelse: fredag d. 5/12, 12/12 og 19/12. Kl. 16.

Adventsaften, onsdag d. 3/12, kl. 20.

Skt. Nikolausfest for Kolpingfamilien lørdag d. 6/12, kl. 15.

Kolpingmøde om onsdagen kl. 20.

Juletræsfest for menigheden 27/12

»Bellis«, alderdomshjem, Køgevej 160, Tlf. (02) 99 03 74. Messe: hverdage 6.30

undt. onsdag og fredag.

Det lille kloster, Galgebakken V. 2-15 Albertslund. Tlf. (02) 64 14 95.

Messe: tirsdag kl. 18 og lørdag 13/12 kl. 16.30.

Vejle: Skt. Norberts Kirke

Fjellegade 2, 7100 Vejle.

Kontortid: mandag, onsdag, torsdag kl. 9-10.30. Torsdag kl. 11-12.

Tlf. (05) 82 08 93.

Faste gudstjenester

Hverdage: Kl. 8 i kirken og kl. 18 i søstrenes kapel.

Lørdag kl. 15: Søndagsmesse.

Søndag kl. 10: Højmesse. Hver søndag under hjemmen tilbydes børnepasning i Skt. Norbert skole (børnehaveklasse).

Lørdag d. 29.11. kl. 13 og søndag d. 30. efter messen indbyder DKKF til julestuen i skolen.

Tirsdag d. 2. kl. 17-18: »Stille time« i kirken.

Onsdag d. 3. kl. 10: Maxi-kuk.

Lørdag d. 6.: Menighedens adventsaften i Mariasøstrenes sal, Vestre Engvej 42. Kl. 15: indbydes menighedens syge og handicappede til en bodsandagt i børnehavens lokaler. Kl. 16 starter adventsaften med en messe i salen. Bagefter er der fælles spisning, hygge og sang, klip og klister, gløgg og æbleskiver. En festaften for hele menigheden!

NB. Denne dag er der ingen messe i kirken kl. 15. Søndag d. 7. kl. 10. Ingen familiemesse.

Fra d. 8. til d. 12. december er præsterne på retræte i Magleås, tlf. 02 81 07 15: ingen messe.

Lørdag d. 13. kl. 13: religionsundervisning for eftermiddagsholdene. Ingen Mini-kuk.

Onsdag d. 17. kl. 19.30: Bodsandagt med lejlighed til at modtage bodenssakramentet. P. Reymen fra Horsens vil høre skriftemål. En fredfuld jul kræver forberedelse! Maxi-kuk holder møde efter andagten.

Torsdag d. 18. kl. 19: Skt. Norberts Skoles 4. klasse opfører et krybbespil i kirken.

Onsdag d. 24. kl. 15: Børnenes julemesse. Kl. 24: Midnatsmesse for Herrens fødsel.

Torsdag d. 25.: Juledag. Kl. 10: Højmesse.

Fredag d. 26.: Normale messtider. En god jul og et velsignet nytår ønskes af alle i præstegården!

Vordingborg: Helligåndskirken

Chr. Wintersvej 4, 4760 Vordingborg.

Sognepræsten træffes: Marienbergvej 9

Tlf. (03) 77 39 27 onsdag, torsdag og søndag, ellers i Næstved tlf. (03) 72 09 85.

Hver søndag kl. 10.00: Messe. Onsdag d. 24. kl. 24.00: Midnatsmesse. 1. juledag kl. 10.00: Højmesse. 2. juledag ingen messe.

Aalborg: Skt. Mariæ Kirke

Kastetvej 1. Telf. (08) 12 69 56 eller (08) 13 07 44.

Fredag d. 28.11. - Søndag d. 30.11.: Orgelbasar: Vi begynder fredag med en gudstjeneste i kirken kl. 15.30! Biskop H. Christiansen deltager i denne gudstjeneste. Vi håber, der kommer mange til denne gudstjeneste. Kl. 16.30 åbner biskop H. Christiansen basaren på Sct. Mariæ Skole. Derefter underholder »Siegfrieds Fodvarmere«.

Det bliver en oplevelse for hele familien. Lørdag fortsætter basaren hele dagen. Lørdag aften kl. 19.30 holder vi midt i basarens særlige atmosfære vor årlige adventsaften. Også om søndagen er basaren åben indtil kl. 14.

Der vil være salgsover, juleboder, kaffe- og ølbar, tombola, auktion, fiskedam, det »muntre køkken« m.m. Tage hele familien og venner med!

Fredag d. 5.12.: Jesu-Hjerte-Fredag, er sakramentet udstillet i kirken til tilbedelse fra kl. 15-19. Kl. 19 er der aftenmesse.

Søndag d. 7.: Efter messerne er der ved kirkedøren kollekt til fordel for aktionen »Kørestole til Polen«.

Torsdag d. 11.: De ældre og enlige holder adventsfest hos søstrene. Vi begynder kl. 14.30 med en gudstjeneste i søstrenes kapel.

Onsdag d.24.: Kl. 15 børnegudstjeneste foran krybben i kirken for hele familien. Kl. 24.00: Julenatsmessen.

1. og 2. juledag: Messerne kl. 8 og 10.

Søndag d. 28.: Festen for den hellige Familie: kl. 10 familiemesse.

Onsdag d.31.: Kl. 16.30 andagt ved årets afslutning.

Søndag d. 1.1.: Nytår: Messerne kl. 8 og 10.

Søndag d. 4.1.: Hellig Tre Kongers Fest. Messerne kl. 8 og 10.

Sct. Mariæ Skole:

Onsdag d.10.12.: Kl. 9.10 Lucia-optog i kirken. Alle er velkomne.

Fredag d. 19.12.: Kl. 9 juleafslutning i kirken. Familien til børnene er velkomne til at være med.

Gudstjenester udenfor Aalborg:

Frederikshavn: Lørdag d. 6.12., d. 13.12. og d. 20.12.: kl. 16.30.

1. juledag festmesse kl. 10.

Søndag d. 4.1.: Hellig Tre konger, festmesse kl. 10.

Hjørring: Nordre Kommuneskole, Norgesvej: Lørdag d. 13.12., kl. 14.30.

Thisted, Møllevej 23: Lørdag d. 6., kl. 16.30.

I Julen: Juleaften (24.12), kl. 15.30

Lørdag d. 3.1. Kl. 16.30 messe Hellig Tre Kongers Festen.

Alle ønskes en glædelig Jul og et velsignet Nytår!

Mere nyt fra sognene samt Liturgisk kalender side 15

Vatikanet (NC) — På bispesynoden fremlagde ærkebiskoppen af San Francisco og præsident for USAs nationale katolske bispekonference John R. Quinn dette indlæg: »Prævention: et forslag til synoden«.

Kirkens lære om prævention — og virkeligheden

Fra det øjeblik, synodens emne blev bekendtgjort, var det klart, at en overvejelse over præventionsproblemet ville udgøre en del af drøftelserne. Når man taler om prævention, kan det imidlertid let give indtryk af, at man angriber kirkens lære, men ikke at tale derom ville være ansvarsløst. For at undgå enhver misforståelse af det følgende, ønsker jeg klart og tydeligt at erklære, at dette indlæg bygger på en accept af kirkens lære, som den er fremstillet af pave Paul VI i hans rundskrivelse »Humanae Vitae« (»Om samlivet i ægteskabet«) og af pave Johannes Paul II i hans tale til USA's biskopper i oktober 1979, en lære, som han også har gentaget ved sine besøg i andre lande. Men er der kun valget mellem tre muligheder: tavshed, en blot gentagelse af kirkens officielle lære eller uenighed?

Dette dokument bygger på den tro, at der findes en anden fremgangsmåde, der hverken består i uenighed, tavshed eller den blotte gentagelse af tidligere formuleringer. En sådan fremgangsmåde foreslog pave Paul VI selv i en tale, han holdt 31. juli 1968 cirka to uger efter offentliggørelsen af »Humanae Vitae«. Paven sagde, at rundskrivelsen »præciserer et fundamentalt kapitel i menneskets personlige og ægteskabelige liv og livet i familie og samfund, men hverken ægteskab, familie eller moralsk retsindighed behandles udtømmende her. Dette er et umådeligt område, som kirkens læreembede kan og måske skal vende tilbage til med en mere udtømmende, organisk og sammenhængende fremstilling«.

Med disse ord som udgangspunkt vil jeg først skitsere det foreliggende problem, som kirken i dag står overfor, og derpå

fremlægge til overvejelse nogle mulige fremgangsmåder, hvormed man kan angribe problemet konstruktivt.

Problemet

Rundskrivelsen »Humanae Vitae« henvendte sig til den katolske kirke, men også til »alle mennesker af god vilje«. Imidlertid er der et stort antal af disse »mennesker af god vilje«, der ikke accepterer rundskrivelsens lære om det virkelig onde i enhver brug af prævention. Denne afvisning af rundskrivelsens lære fra mennesker af god vilje er så meget desto mere bemærkelsesværdig i betragtning af den tillid, paven nærrede til dem: »Vi tror, at mennesker i vore dage er særligt egnede til at fatte disse fundamentale principper dybt fornuftige og menneskelige karakter«.

Negativ reaktion

Meget af denne afvisning skyldes misforståelser, og de bliver større af, at rundskrivelsen i det store og hele ikke er blevet læst, og at dens rige lære er blevet reduceret til kun at dreje sig om et forbud mod kunstig prævention.

Men problemet bliver endnu mere alvorligt, når man betænker, at denne udbredte modstand ikke kun findes uden for den katolske kirke, men også inden for selve kirkens familie. Situationen i USA er ikke enestående og har idag paralleller i mange andre lande. F.eks. kom en undersøgelse på Princeton Universitet til det resultat, at 76,5 pct. af amerikanske katolske kvinder (til sammenligning 79,9 pct. af alle amerikanske kvinder) bruger en eller anden form for svangerskabsforebyggelse, og at 94 pct. af disse katolske kvinder benytter metoder, der fordømmes i rundskrivelsen.

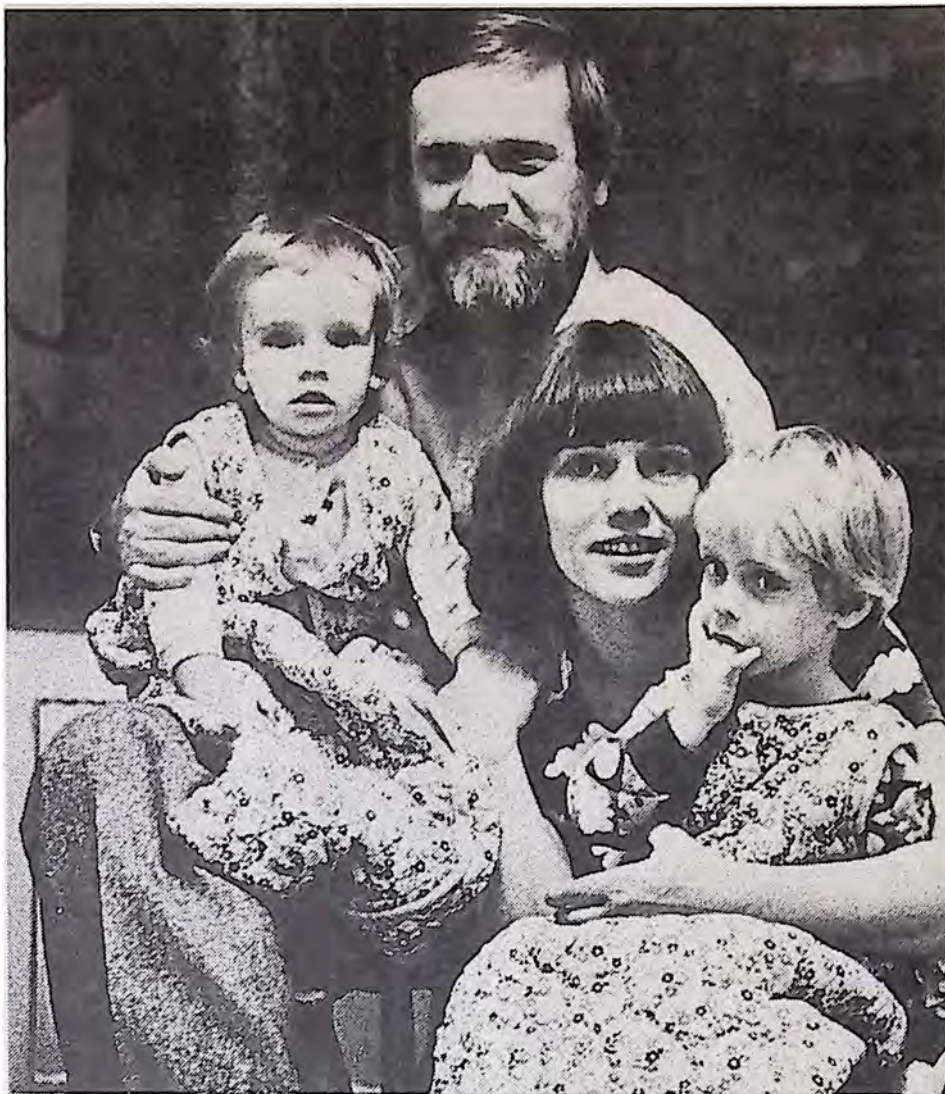
Foruden amerikanske katolske kvinders brug af præventive midler ligger der et andet problem i den kendsgerning, at blandt amerikanske præster, er der kun 29 pct., der mener at kunstig prævention er helt og aldeles umoralsk, og kun 24 pct. nægter at give absolution til dem, der benytter det.

Afvisning også inden for kirken

Det er derfor klart, at denne uhyre udbredte teoretiske og praktiske modstand mod læren om prævention udgør et dybt teologisk og pastoralt problem for kirken. Det problem, vi her står overfor, kan til en begyndelse fremstilles således: Hvilken overvejelse kan denne synode gøre over for den modstand, som »Humanae Vitae«s lære om »quilibet matrimonii usus« (ethvert samleje) har mødt overalt i verden, en modstand, der også findes hos dem, hvis liv ellers udmærker sig ved kristen pligt troskab, og hos teologer og præster, hvis lærdom, tro, dømmekraft og hengivenhed for kirken er hævet over enhver tvivl? Det må bemærkes, at i andre historiske øjeblikke med udbredt afvisning af kirkens lære, var det ofte et hæretisk problem, man havde at gøre med, f.eks. Jansenismen. Men her kommer modstanden fra dem, der ellers er kirken og pavestolen dybt hengivne, gode og trofaste katolikker, både lægfolk og ordensfolk, mænd og kvinder, præster og teologer.

Læren kan udvikles

Med mindre man er villig til at afvise alle disse menneskers indstilling som stædighed, uvidenhed eller ond vilje, må denne udbredte modstand give anledning til alvorlig bekymring, og denne bekymring

Bliver det ægteskabelige samliv klemt inde mellem prædikestol og skriftestol?

forøges, når man betænker, at meget af »Humanae Vitae«s øvrige lære i vid udstrækning er blevet modtaget i kirken som noget, der er almindelig enighed om, f.eks. at seksualiteten må ledes af moralske normer, at der er et organisk væsentligt forhold mellem ægteskabets forenede og forplantningsmæssige aspekter: at mand og kvinde er kaldet til at blive ét hjerte og én sjæl og sammen nå til deres menneskelige og åndelige udvikling i en kærlighed, der er tro indtil døden: at abort er en forbrydelse over for Gud og naturen: at staten ville blive farligt undertrykkende, hvis den ville blande sig i mands og kvindes egen ret til at bestemme, hvor mange børn de vil have, osv. Når man således erkender det alvorlige problem, der er skabt, ved at læren om prævention forkastes, er det vigtigt også at erkende, i det mindste inden for kirken, den meget store overensstemmelse, der eksisterer om mange andre elementer af kirkens morallære.

Disse overvejelser gør det muligt at se problemet klart. Der er ingen tvivl om, at »Humanae Vitae«s lære om prævention er kirkens læreembedes autentiske lære. Desuden har det teologiske og filosofiske

ræsonnement, der ligger til grund for læren, stor vægt og kan ikke så let afvises. Alligevel har kirken altid anerkendt det som en grundsætning og en kendsgerning, at der foregår en udvikling af læren. Vi har i dette århundrede ofte været vidne til en udvikling indenfor bibelvidenskaben, den kanoniske ret og mest bemærkelsesværdigt fra Det andet Vatikankoncil — på områder som den guddommelige åbenbaring, ekklesiologien og religionsfriheden, for blot at nævne et par enkelte. Og

derfor kunne det synes nødvendigt — hvad svaret så end vil blive — i det mindste at stille dette spørgsmål inden for præventionens område: Er der nuancer til afklaringer, videre overvejelser og større pastoral indsigt, der bør udbygges?. Hvad vil synoden gøre for at komme ud af det dødvande, som denne morallære er kommet ind i, et dødvande, der skader kirken?

Jeg vil gerne foreslå følgende overvejelser i et forsøg på at nå dette mål:

3 forslag for at komme ud af dødvande

1. Præventionsproblemet skal behandles ved at der skabes en sammenhæng, mellem to lige vigtige forhold. — en uddybning af og et stærkere eftertryk på kirkens lære om den ansvarlige videregivelse af liv: — en positiv udtalelse om Bibelens og kirkens omfattende lære om menneskets seksualitet.

2. Det andet forslag går ud på, at pavestolen indle-

der en udstrakt og formel dialog med katolske teologer ud over hele verden om de problemer, der er opstået som følge af denne uenighed om »Humanae Vitae«s lære.

3. Det tredje forslag går ud på, at der udvises stor opmærksomhed, når lære-mæssige dokumenter skrives og offentliggøres.

Nu vil jeg gå lidt videre med hvert af disse tre forslag:

Fortsætter på side 13 og 14

Forslag 1: Prævention bør ses i sammenhæng med ansvarsbevidst forældreskab

Et omhyggeligt studium af den officielle lære afslører, at læren om prævention hviler på et bredt grundlag. Men det er en kendsgerning, at denne sammenhæng enten er ukendt for mange eller ikke forstået. Mange præster og lægfolk opfatter kirkens lære som meget snæversynet. De betragter den som en kun negativ lære: forbud mod prævention. De betragter den som en snæversynet lære, der kun interesserer sig for det moralske ved det ægteskabelige samliv. Mange opfatter ikke lærens rige og brede perspektiv.

Ansvarligt forældreskab

En misforståelse i denne forbindelse, der forstærker manges negative indstilling, opstår når kirken forbyder prævention. Det opfattes, som om den faktisk lærer, at ægtefæller skal have så mange børn som muligt. Det er forståeligt, at en sådan opfattelse fører til alvorlige konflikter hos mennesker i betragtning af de voksende økonomiske problemer i den moderne verden, de store boligproblemer, som følge af storbyernes stadige vækst, den vægt, der lægges på ægtefællernes indbyrdes forhold og i betragtning af kvindens ændrede og voksende rolle i det moderne samfunds offentlige liv og arbejdslivet.

Befolkningseksplosionen på verdensplan og de aftagende ressourcer forstærker argumenterne

imod kirkens lære om prævention. Ekspertter peger f.eks. på, at der dagligt fødes 350.000 børn i verden, mens der kun dør 200.000 dagligt. Byernes befolkning i hele verden er fordoblet i løbet af en enkelt generation og er beregnet til at være vokset til 1,4 milliarder år 2.000.

Vi kan ikke på troværdig vis behandle præventionsproblemet uden en klar og ærlig erkendelse af det alvorlige befolkningsmæssige problem i vore dage. For mange ægtepar i industrilandene er det både befolkningsproblemet og deres egne personlige forhold, der påvirker deres afgørelse om familiens størrelse. Om dette spørgsmål har kirken også udtalt sig ved forskellige lejligheder. Men det er en kendsgerning, at kirkens lære om det befolkningsmæssige aspekt i forbindelse med ansvarsbevidst forældreskab er næsten ukendt.

Naturligvis er det ikke kirkens lære, at et ægtepar skal have så mange børn, som de biologisk set er i stand til at få. Tværtimod, kirken har en klar lære om ansvarligt forældreskab. Og det er med den, jeg vil foreslå synoden at begynde behandlingen af præventionsproblemet. Sæt det i forbindelse med en udviklet lære om ansvarligt forældreskab.

Den katolske lære om ansvarligt forældreskab i ordets moderne betydning begyndte med Pius XI's rundskrivelse »Casti Conubii« (om det kyske æg-

teskab») i 1930. Denne tankegang bliver videreudviklet af Pius XII derhen, at det må indrømmes at visse ægtepar med rette skal undgå at få børn, og at de derfor må indskrænke sig til at have samleje i de ufrugtbare perioder.

Det andet Vatikankoncil fremsætter en langt bredere og mere udviklet lære ved udtrykkeligt at benytte udtryk som »menneskelig og kristen ansvarsbevidsthed« i forbindelse med »den opgave at føre slægten videre«. Således kan man finde en positiv og bemærkelsesværdig klar lære om ansvarligt forældreskab i koncilets dokument »Kirken i verden af i dag« i afsnit 50 og 51. I fortsættelse af koncilet tager pave Paul VI igen emnet om an-

Den kendsgerning, at et betydeligt antal teologer ikke accepterer læreembets lære om prævention, udgør et alvorligt problem for kirken. Mange af dem mener ganske vist, at der er en indre sammenhæng mellem ægteskabets forenede og forplantningsmæssige aspekt. Mange vil mene, at prævention ikke kun er noget godt, noget ønskeligt eller indifferent eller neutralt fra et moralsk synspunkt. Deres største problem med kirkens lære ligger netop i »quilibet actus« (enhver

svarligt forældreskab op i rundskrivelsen »Humanæ Vitæ« nr. 10.

Den første af de to lige vigtige ting for at skabe en ny sammenhæng i præventionsproblemet, ville være en lære, der allerede er udviklet i kirkens officielle lære, og som nyder bred tilslutning inden for kirken og blandt »mennesker af god vilje« nemlig: læren om ansvarligt forældreskab. Det skal bemærkes, at udtrykket »ansvarligt forældreskab« her benyttes, som det gøres i kirkens lære.

Positivt syn på sexualitet

Den anden mere omfattende, men lige så vigtige ting i behandlingen af prævention bør være en tydeliggørelse af kirkens lære om sexualiteten. Dette er utvivlsomt et af de helt store problemer i verden i dag, og det er aldrig blevet behandlet på omfattende vis af læreembedet.

Paven har i sine onsdagsstaler siden sidste efterår lagt et frugtbart grundlag

Pave Paul VI, hvis rundskrivelse om ægteskab og frugtbarhed mødte hård kritik.

for en sådan behandling ligesom også i rundskrivelsen »Redemptor Hominis« (»Menneskets forløser«), hvor han samler opmærksomheden om menneskets værdighed. Men en ud-

trykkelig og videre udviklet officiel kirkelig lære mangler endnu. Ærkebiskop Bernardin har givet en mere detaljeret fremstilling heraf i sit indlæg om menneskelig sexualitet.

Forslag 2: En bred og åben samtale

handling) dvs. i den lære, at der ikke gives undtagelser, eller som rundskrivelsen udtrykker det: »at ethvert samleje principielt (per se) skal være rettet mod videregivelse af liv«.

Teologernes afstandtagen fra kirkens lære har vigtige følger på tre områder:

A. Menneskers tro.

Kendte teologers offentlige, gentagne og udbredte afstandtagen tjener ikke blot til at bekræfte troende katolikker i deres egen uenighed med læreembedet, men, hvad der er værre, får mange til at betvivle rigtigheden af kirkens officielle lære og får dem til at tvivle på også andre af kirkens læresætninger.

B. Pastoral praksis.

Denne uenighed skaber forvirring i den pastorale praksis og alvorlige personlige problemer for præster. Præsten er repræsentant for og vidne om kirkens læremyndighed og samtidig sjælehyrde.

Som repræsentant for kirkens læremyndighed forventes det af præsten, at han holder fast ved kirkens lære. Som hyrde forventes det også, at han hjælper mennesker med at danne deres samvittighed. Han står således på den

ene side over for, den kendsgerning, at kirkens lære om prævention i vid udstrækning ikke følges, og på den anden side står han i den teologiske litteratur over for stor uenighed med hensyn til denne lære.

Dilemmaet for præsten som sjælehyrde er meget stort. Mange finder det uhyre svært at forene kravet om, at skriftebarnet virkelig skal have til hensigt at forbedre sig, med den vejledning, han som skriftefar skal give, idet han samtidigt viser forståelse og tålmodighed i skriftestolen.

Urimelig byrde

Lige sådan er det, når han står over for problemet med en vildledt samvittighed. Præster føler da, at det kræves af dem, at de skal løse det teologiske problem med uenighed med kirkens lære og det pastorale problem med ikke at følge den praksis, inden for skriftestolens rammer. Dette forventes at være en urimelig byrde både på det sakramentale forum og på den almindelige skriftefars evner.

Endeligt bliver præster, der er blevet uddannet i se-

minarier og ved teologiske fakulteter, der accepterer kirkens lære, forvirrede og usikre over for den rigdom af morallitteratur, der er i modstrid med denne lære.

Kirke-disciplin

Måske er den mest alvorlige virkning, som denne teoretiske og praktiske uenighed har haft, at præventionsproblemet fra at være et moralsk spørgsmål er blevet til et spørgsmål om disciplin i kirken.

Den kendsgerning, at den udbredte ulydighed over for denne lære følges med en udbredt modtagelse af eukaristien, og at der — på det teoretiske område — er en stærk teologisk opfattelse, der støtter den afvigende praksis, betyder, at det moralske spørgsmål som sådant er blevet løst af mange. Men det tilbageværende spørgsmål om kirke-disciplin er eksplosivt for begge slags »afvigere« og for alle, som tror på og respekterer kirkens læremyndighed.

Hvordan kan kirken da forhindre, at resultaterne af præventionsdebatten undergraver læreembedets rolle i kirken?

Dette stiller synoden over for en stor udfordring, en udfordring, den

Fortsætter på side 14

Vi kan ikke på troværdig vis behandle præventionsproblemet uden en klar og ærlig erkendelse af det alvorlige overbefolkningsproblem i vore dage.

Bred og åben dialog

Fortsat fra side 13

ikke kan møde uden at behandle selve læren om prævention. Katolsk teologisk tradition har altid krævet, at tro og fornuft skal komplettere hinanden. For mange er dette netop kernen i den nuværende ekklesiologiske krise: De finder, at den fornuftsmæssige basis for kirkens lære ikke er overbevisende. Dette burde derfor være et område, som synoden specielt må beskæftige sig med for at støtte og opretholde lærebedets lære.

Så vidt man kan se, vil dette problem ikke kunne løses eller formindskes ved blot at gentage tidligere formuleringer eller ved at ignorere den kendsgerning, at der råder uenighed. Og så længe, denne situation fortsætter, er der alvorlige vanskeligheder for kirken med at opfylde sin sendelse til frelse og evangelisering.

Mulig løsning

Derfor vil jeg foreslå følgende fremgangsmåde til løsning af problemet:

1. Pavestolen indleder en officiel dialog med katolske teologer. (Selv om der er stort behov for at konsultere lægfolk og andre eksperter inden for dette emne, samler denne fremstilling sig kun om det særlige behov for en officiel dialog med teologer).

Sandfærdighed

2. At denne dialog bygges på følgende principper:

A. »Det må forudsættes, at alle gode kristne er mere villige til at optage næstens ord i den bedste mening end til at fordømme dem. Kan man ikke retfærdiggøre hans ord, må man spørge ham, hvordan han forstår dem.« (St. Ignatius

af Loyola's Exercitiebog, nr. 22).

B. At trænge dybere ind i kirkens lære er både en af teologiens nødvendige funktioner og en form for at tjene sandheden. For katolsk teologi bygger en sådan undersøgelse på kirkens lære og søger at nå til en dybere forståelse af denne lære.

C. Ærbødighed for sandheden og respekt for den katolske tro kræver en fuldstændig ærlig undersøgelse af de vanskelige problemer, som troskab over for kirkens lære skaber for den enkelte, for præster og for verden.

D. Erkendelse af, at læren om prævention er det ordinære læreembedes alvorlige og autentiske lære, i sammenhæng med den erkendelse, at der kan ske en udvikling og tydeliggørelse af denne lære, ganske som det har været tilfældet med megen af kirkens læremæssige selvforståelse og moralske erkendelse i løbet af de sidste 2.000 år.

E. Målet skal være, at læreembedet og teologerne når til en dybere og bedre fælles behandling af den katolske sandhed til gavn for hele kirken. Man skal søge at nå til et overordnet synspunkt, hvorved kirken kan nå til større fred og en mere virkningsfuld løsning af problemet på en måde, der yder retfærdighed overfor alle de berørte kendsgerninger, og som ikke krænker sandheden.

Dialog i to trin

3. Dialogen bør foregå i to trin eller faser:

A. Der skal først være en fase, hvor der lyttes til både de teologer, der støtter kirkens lære, og til dem, der ikke gør det. Alle disse teologer skal opfordres til at udtrykke sig selv i kærlighed til kirken med oprigtighed over for de problemer, de møder i forbindelse med denne læres indhold og form. Her vil det være nyttigt at huske på Leo XII's princip, at »kirken har intet at frygte af sandheden«. Det vil være af afgørende betydning, at teologernes repræsentation er tilstrækkelig til at dække uenighedens dybde og omfang og at de

opmuntres til at give fuldt udtryk for, hvad der er problemets kerne. Samtidigt bør teologerne opmuntres til med åbenhed at lytte til læreembedet, til dets holdning og forslag.

B. Den anden fase af dialogen skal bestå af en tålmodig kærlig indsats fra dem, der er brødre og søstre i kirken, læreembedet og teologerne, for at arbejde hen mod en løsning af den problematiske situation i lyset af både dialogen selv og i lyset af kirkens erfaring siden »Humanae Vitae«. Dette vil forhåbentlig føre til en gensidig forståelse, hvad der vil resultere i en større effektivitet af kirkens sendelse til dens egne sønner og døtre og til hele verden.

C. Resultatet af en sådan dialog kan udmærket være, at man erkender, at en institution som den internationale teologiske kommission bør udvides og styrkes for at sikre fortsat mulighed for direkte kommunikation mellem teologer og pavestolen. Pavestolens internationale position er taget så stærkt til ved hjælp af massemedier-

ne, at en teologisk konsultation på bredt plan måske burde gennemføres rent rutinemæssigt.

Pavens nærvær er blevet noget så centralt i den moderne verdens TV-erfaring, at gennemsnitskatolikken sikkert har set langt mere til paven end til nogen anden religiøs person. Såvel katolikker som utalte millioner af mennesker, der ikke er katolikker, lytter opmærksomt til paven. Situationen i den moderne verden og de muligheder, den byder kirken, understreger det ønskelige i at internationale kommissioner af teologer ofte kaldes til Rom fra hele verden, for at man kan høre deres bedømmelse om så vigtige og vidtrækkende sager.

Et andet vigtigt resultat af en sådan dialog kunne være, at der udvikledes en bedre forståelse og nogle specielle retningslinier for, hvordan man skal overvinde uenighed inden for kirken. De få henvisninger hertil hos før-koncilære teologer er helt utilstrækkelige i historiens forløb, og det ser ud til at vedblive med at være et vigtigt problem i kirken også i vor tid.

Forslag 3: Skrive dokumenter i et forståeligt sprog

3. Et væsentligt element i hele dette problem ligger på kommunikationens område. Til en vis grad skyldes læreembedets problem med at blive opfattet som troværdigt, at det ikke lykkes det at blive hørt. Dette kan naturligvis skyldes en forvrængelse i medierne, eller det kan skyldes stærk modpropaganda. Men vi kan ikke nægte, at en anden vigtig grund hertil er, at det ikke lykkes at videregive kirkens lære præcis.

Hvis denne situation skal bedres, vil det ikke være tilstrækkeligt at offentliggøre læremæssige dokumenter, der kun er korrekte og præcise fra et læremæssigt og teologisk synspunkt. I dag udsendes den slags dokumenter til vide kredse, og læses ikke længere kun af biskopper, præster og specialister. De resumeres eller omtales, og de offentliggøres i større aviser i hele verden, ofte i forvrænget form, og virker tit latterlige i denne forvrængede udgave.

Det ville være nyttigt, at

der blev skabt en international stab af folk, der ikke blot var veluddannede i sprog og teologi, men også i moderne journalistik, så de kunne hjælpe med til at skrive sådanne læremæssige dokumenter i et sprog, der er direkte forståeligt for moderne mennesker med en almindelig skoleuddannelse, lige så forståelige f.eks., som avisen er det for den almindelige læser. Hvis specielt vigtige punkter kræver en mere omhyggelig udarbejdelse eller bør fremstilles mere teknisk udviklet og nuanceret, kunne dette opnås ved hjælp af et tillæg eller fodnoter bestemt for dem, der har en større teologisk uddannelse.

Almen konklusion

Formålet med dette indlæg har først og fremmest været at rejse et spørgsmål, der er af påtrængende pastoral og teologisk inter-

Julen nærmer sig ...

Kateketcentralen og Niels Steensens Forlag foreslår:

Giv bøger i julegave!

- også til ikke-katolikker!

Johannes Paul II: Menneskets Forløser Pavens første rundskrivelse	☐	25.00
Johannes Paul II: Katekese i vor tid Praktisk vejledning til præster, sogne, familier katolske skoler og foreninger	☐	25.00
Hans L. Martensen: Døb og Kristenliv - især for forældre, både fra Folkekirken og Den katolske Kirke. 400 sider, ill.	☐	119.00
Hærens Nådver Økumenisk dokument. Vil det bringe os det ventede fællesskab ved Hærens bord?	☐	49.75
O.H. Pesch: Hvad tror katolikkerne? - en af vore mest solgte bøger	☐	30.50
O.H. Pesch: De ti bud - »fabelagtig« - kalder Bjørn Højbo den	☐	45.40
Hans Küng: 20 teser om det at være kristen - velegnet til studiekredse	☐	30.50
Pinchas Lapide: Jøder og kristne - »lille, men indholdsrig« kalder prof. P.G. Lindhardt den	☐	25.60
John McNeill: Kirken og den homoseksuelle - »en væsentlig bog« kalder prof. Theodor Jørgensen den	☐	50.10
Wilfrid Stinlissen: Kristen Meditation - af den kendte karmelit fra Skåne	☐	15.25
Carlo Carretto: Ørkenstid i Storbyen - en praktisk hjælp til at finde bønnens stillehed midt i dagligdagens travlhed	☐	45.40
Den hollandske Katekismus for Voksne - snart en klassiker. 4. oplag	☐	59.80
Ånd og Liv — ny serie		
1. Den levende tradition af afd. p.H. Roos SJ	☐	
2. Bøn i familien	☐	
3. »I tog imod mig«	☐	
4. Hvem er jeg?	☐	
5. Hvor tornebusken brænder	☐	
6. Gud er venskab	☐	
7. Giv mig et lydhørt hjerte	☐	
8. Tilgivelse	☐	

Hvert hefte har 40 sider, kr. 12.00
eller i abonnement: 4 hefter årligt, kr. 40.00

Tidsskriftet Magasin
— behandler bibelske, teologiske, etiske, sociale og politiske
spørgsmål i kristen belysning
udkommer 6 gange årligt. Pris for 1. årgang 35.00 kr.
Hvis De giver et abonnement på »Ånd og Liv« eller »Magasin« i
julegave, får modtageren en hilsen fra Dem flere gange årligt.

Se vor annonce for børnebøger i næste nr. af »k.o.«

Bestillingsseddel:

Navn _____
Adr. _____
_____

Bestiller de afkrydsede bøger.
Ønsker at tegne abonnement på Niels Steensens Forlags

bøger på »Ånd og Liv« på »Magasin«
(afkryds det ønskede)

Indsendes til Niels Steensens Forlag
Vesterbrogade 28 - 1620 Kbhvn. V.
Tlf. (01) 24 48 08

esse. Mine forslag om en ny sammenhæng, hvori problemet kan overvejes og om en praktisk fremgangsmåde, der kan medvirke til løsningen af problemet er kun et forsøg på at leve op til det alvorlige ansvar, der følger med at deltage i denne synode.

Som hyrde i enhed med Peters efterfølger, håber og beder jeg inderligt om, at vi må finde den kærlighedens vej, der kan føre til en klarere forståelse af den sandhed, der vil bringe os alle, hyrder, teologer og alle Kristi troende til en dybere enhed i kærlighedens og fredens bånd.

Og derfor er konklusionen af dette indlæg, at tiden er kommet til at tage Paul VI's udfordring op, da han sagde »dette er et umådeligt område, hvortil kirkens læreembede kan og måske skal vende tilbage med en mere udtømmende, mere organisk og mere afrundet fremstilling«.

John R. Quinn

Katolsk radio-guds-tjeneste

Søndag den 7. december kl. 17 udsender Danmarks Radio på program I messen i Sankt Knuds Kirke i Fredericia. Celebrant og prædikant: Pastor Palle Burla.

Orientering fra sognene: December 1980

Århus: Vor Frue Kirke

Ryesgade 26, postboks 219
Præster: Meister, Krawczyk, Tran-Van-Bao, Otto.
Tlf.: (06) 13 56 66

Messtider

Århus: søndag kl. 8, 10 (højmesse og kirke-kaffe), 17. Latinsk højmesse: 21/12 kl. 10.
Polsk messe: 7/12 kl. 12, 26/12 kl. 12.
Skolemesse: hver tirsdag og fredag kl. 8.
Om hverdagen: mandag 19, tirsdag 16.30, onsdag 8, torsdag 11, fredag 19, lørdag 8.
Odder: lørdag 6/12 kl. 14, 20/12 kl. 14, 24/12 kl. 16.
Pindstrup: søndag 7/12, 21/12 kl. 10.30, 24/12 kl. 16, 26/12 kl. 10.30
Skriftemål:
Hver fredag kl. 18-19.
Andre gudstjenester:
Ungdomsmesse: søndag 30/11 kl. 10.
Nikolausfestmesse: 6/12 ca kl. 15.
Børnemesse (sogneundervisningen) 13/12 kl. 13.
Julegudstjenester:
Juleaften kl. 14: børnegudstjeneste.
Julenatsmesse kl. 24.

1. juledag: kl. 10 (højmesse), kl. 17 (sangmesse).
2. juledag: kl. 8 og 10. Polsk messe kl. 12.
Taksigelsesmesse: 31/12 kl. 17.
Odder: juleaften kl. 16.
Pindstrup: juleaften kl. 16.
Sostrup: julenat kl. 24.
Økumeniske adventsgudstjenester:
Hver dag kl. 16.30 fra 1/12 - 19/12 undt. lørdag og søndag. Arr. Århus Kirkernes Fællesråd.
Grupper og foranstaltninger:
Nikolausfest for børn og forældre: 6/12 kl. 14
Menighedsrådsmøde: 11/12 kl. 19.30.
Sogneundervisningen: 13/12 kl. 10.
Julekoncert søndag d. 14. december kl. 15.30 med solister samt kirkekoret og Asaphkoret. Dirigent: Herman van Tooren.
Mariakongregationen: Adventsmesse 18/12 kl. 14.30.
Skt. Knuds klub for ældre: 2/12, 9/12 og 16/12 kl. 14.30.
Kuk: hver tirsdag og torsdag kl. 19.30.
Mini-Kuk: hver mandag kl. 18.30.
18-35 gruppen: 10/12 kl. 20.
Konvertitgruppen: tirsdag kl. 19.
Galleri ved kirken: udstilling: vævearbejder af Elsebeth Plate Vedel. Fernisering: 6/12 kl. 11-13.

Liturgisk kalender for december 1980 ved Inga Jensen

Mandag d.1. alm. ugedag. Es.4,2-6. — Mat. 8, 5-11.
Tirsdag d.2. alm. ugedag. Es.11,1-10. — Luk.10, 21-24.
Onsdag d.3. Franz Xaver, ordenspræst, d.1552. Es.25,6-10a. — Mat.15,29-37.
Torsdag d.4. alm. ugedag el. Johannes af Damaskus, præst og kirkelærer, d.c.749. Es. 26,1-6. — Mat.7,21,24-27.
Fredag d.5. alm. ugedag. Es.29,17-24. — Mat. 9,27-31.
Lørdag d.6. alm. ugedag el. Nikolaus, biskop. Es.30,19-21,23-26. — Mat. 9,35 — 10,1,6-8.
Søndag d.7. 2. søndag i advent. Es.11, 1-10. — Salme 72,1-2,7-8,12-13,17.R.7: I hans dage blomstrer retfærd, og dyb fred råder, til månen forgår. — Rom.15,4-9. — Mat.3,1-12.
Mandag d.8. Marias uplettede undfangelse. 1.Mos.3,9-15. — Ef.1,3-6,11-12. — Luk.1, 26-38. Gl. Cr. Sær.l.pf.
Tirsdag d.9. alm. ugedag. Es.40,1-11. — Mat. 18,12-14.
Onsdag d. 10. alm. ugedag. Es.40,25-31. — Mat. 11,28-30.
Torsdag d.11. alm. ugedag el. Damassus I, pave, d. 384. Es 41,13-20. — Mat.11,11-15.
Fredag d.12. alm. ugedag el. Johanna Franciska de Chantal, ordenssøster, d.1641. Es.48,17-19. — Mat.11,16-19.
Lørdag d.13. Lucia, jomfru og martyr. Sirak 48,1-4,9-11. — Mat.17,10-13.
Søndag d.14. 3. søndag i advent. Es.35,1-6a.10. — Salme 146, 6c-7,8-10.R.Es.35,4: Kom, Herre, frels os! (el. Halleluja!). —

Jak.5,7-10. — Mat.11,2-11.
Mandag d.15. alm.-uge-dag. 4.Mos.24,2-7. 15-17a. Mat.21,23-27.
Tirsdag d.16. alm. ugedag. Zef.3,1-2,9-13. — Mat.21,28-32.
Onsdag d.17. alm. ugedag. 1.Mos.49,2,8-10. — Mat.1,1-17.
Torsdag d.18. alm. ugedag. Jer.23,5-8. — Mat.1,18-24.
Fredag 19. alm. ugedag. Dom. 13,2-7,24-25a. — Luk. 1,1,5-25.
Lørdag d.20. alm. ugedag. Es.7,10-14. — Luk.1, 26-38.
Søndag d.21. 4. søndag i advent. Es.7,10-14. — Salme 24,1-6. R.7c og lob: Herren holde sit indtog! Han er ærens konge! — Rom.1,1-7. — Mat.1,18-24.
Mandag d.22. alm. ugedag. 1.Sam.1,24-28. — Luk.1,46-56.
Tirsdag d.23. alm. ugedag. Mat.3,1-4. & 4,5-6. — Luk.1,57-66.
Onsdag d.24. morgenmesse. alm. ugedag. 2.Sam.7,1-5,8b-12,14a,16. — Luk.1,67-69.
Vigilmessen: Es.62,1-5. — Salme 89,4-5,16-17,27&29. R.v.2a: Om Herrens nåde vil jeg evigt synge. — Ap.g.13,16-17,22-25. — Mat.1,1-25, el.1,18-25.

Julenat. Es.9,1-3,5-6. — Salme 96,1-2a,2b-3. 11-13.R.I dag er os en Frelser født, Kristus, Herren. — Titus 2,11-14. — Luk.2,1-14.
Torsdag d.25. Herrens fødsel. **Julemorgen:** Es.62,11-12. — Salme 97,1&6,11-12.R: Lys skal stråle over os: thi i dag er vor frelser født. — Tit.3,4-7. — Luk.2,15-20.
Juledag: Es.52,7-10. — Salme 98,1-6. R: Den vide jord har set vor Guds frelse. — Hebr.1,1-6. — Joh.1,1-18, el.(v.1-5+9-14):
Fredag d.26. Stefanus, første martyr. Ap.g. 6,8-10+7,54-59. — Salme 31, 3bc-4,6&8ab. 16-17. R.6a: Herre i dine hænder befaler jeg min ånd. — Mat.10,17-22. Gl. julpf.
Lørdag d.27. Johannes, apostel. Joh.1.brev.1,1-4. — Salme 97,1-2,5-6,11-12.R.12a: I troende, glæd jer i Herren. — Joh.20,2-8. Gl.jul.pf.
Søndag d.28. Den hellige Families Fest. Sir. 3,2-6,12-14. — Salme 128,1-5. R.1: Salig en hver, som frygter Herren og går på hans veje! — Kol.3,12-21. — 2,13-15,19-23.
Mandag d.29. 5.dag i juleokt. el. Thomas Becket, biskop af Canterbury, martyr d.1170. Johs.1.brev 2,3-11. — Luk.2,22-35.
Tirsdag d.30. 6.dag i juleokt. Johs.1.brev 2, 12-17. — Luk.2,36-40.
Onsdag d.31. 7.dag i juleokt. Johs. 1.brev 2,18-21. — Joh.1,1-18.

Bønnens apostolat

Daglig bøn i 1980:
Herre, alt for dig, og som du vil.

I december beder vi for:
At bilister og alle, der færdes i trafikken, må være sig deres ansvar for andres og eget liv bevidst.
At handicappede og syge efter Kristi forbillede må ofre deres lidelser til fremme for evangeliets forkyndelse.

Møder og arrangementer

Mor Teresa basar

Skt. Josef Realskole, Frederiksborgvej 10, 4000 Roskilde
Fredag d. 28. november kl. 16-22
Lørdag d. 29. november kl. 9-13
Søndag d. 30. november kl. 9-12
Fredag aften underholder skolens kor, lørdag formiddag vises Mor Teresa film.
Ved basaren er følgende boder: gaveboder, tombola, loppetov, U-landsbod, granbod samt kaffe-gløggbod og pølse-brødbod.

En hjertesag

Katolske Menighedsplejers store julemarked finder i år sted søndag den 30. november på Niels Steensens gymnasium, Australiensvej 38, 2100 København Ø. fra kl. 9 - 17.

Her kan De købe mange dejlige julegaver eller slå en god handel af på loppetovet. I antikvariatet er der mange fine bøger.

I granboden kan De købe Deres adventskrans og dekorationer.
Julebuden har julekalendere, julepynt og kort.
Gaveboder med grønlandske perlearbejder og med fine julegaver.
Der er frisksmurt smørrebrød, kaffe og kager i restaurationen, i baren serveres æbleskiver og gløgg.
På gensyn til julemarkedet.
Bente Nygaard Hansen,
Katolske Menighedsplejer.

Frans af Assisi - III Orden

Lørdag den 12. december kl. 14 messe i Sakramentskirken med efterfølgende samvær i krypten. Alle er meget velkomne!
L. Brunicardi

DKKF Lørdagsklubben

Lørdag den 13. december kl. 15 i Jesu Hjerter Kirke, menighedssalen Stenosgade 4A, Kbh. V. **Adventssammenkomst.** Beate Perch: Johannes Jørgensen. Kl. 17.30 adventsandsagt i kirken ved pater Aug. Zigge-laar S.J.
Alle er velkomne!
Kaffe/te m.m. kr. 10,-. Tilmelding: enten til Gerda Henrichsen, Hildursgade 8, 2100 Kbh. Ø. tlf. (01) 20 27 94 eller til Margot Petersen, Brønshøjgårdvej 29, 2700 Brh. tlf. (01) 28 57 54
f. Danmarks Katolske Kvinde-forbund-/Klubstyrelsen.

Studieuge på Rygaard 1981

I dagene 22.-26. juni 1981 afholdes en studieuge på Rygaard for kateketer fra hele Norden.
Hovedemne er: præsentation af den 3 bog i det nye fællesnordiske religionsprogram: »Sammen i kærlighed«.
Kurset henvender sig i øvrigt til kateketer, der underviser på alle trin i børnekatekese.
Notér allerede nu datoen!
Et mere detaljeret program med tilmeldingsblanket vil foreligge i januar/februar 1981.

Kateketcentralerne i Helsinki, København, Oslo, Reykjavik og Stockholm

Bistand

Katolske Menighedsplejer

Bredgade 69 A, st., 1260 København K.
Kontoret har åbent tirsdag og torsdag fra kl. 14-16. Telefon (01) 15 23 03. Post-giro 6 46 63 97.

Døde

Min kære mand
vor gode far, svigerfar, morfar og farfar

Hans Chr. Larsen

er sovnet stille ind d. 11.11. 1980.

På familiens vegne
Viola Larsen

Salg og service

BENZONS BEGRAVELSES-FORRETNING

34 46 01 - 86 60 56

FASANVEJENS BEDEMANDS-FORRETNING

Ndr. Fasanvej 76
86 60 56 - 86 60 30

Begravelse og bisættelse ordnes for alle trossamfund.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet.
Efter lukketid tlf. 15 88 61.
Søn- og helligdage: 86 60 56

BEGRAVELSE

ordnes smukt og omhyggeligt
v/bedemand **Hardy Nielsen**

Begravelsesforretningen

Amagerbrogade 155,

Aftaler kan træffes i Deres hjem.
Ring venligst 01-55 55 55 ell. Taastrup
02-99 01 58. Døgnvagt: 01-50 43 08.

FJERNVARMELÅN? tal med

ÅRHUS BANK

Store Torv 12 · 8000 ÅRHUS C
TLF. 124777

Missionshotellet Ansgar

Colbjørnsensgade 29
1652 Kbh. V. Tlf. 01 21 21 96

Værelser med og uden brusebad. WC
Store familieværelser — spec. vinterpris.
Maria d. Los Angeles og Torben Abildgaard

Mogens Larsen

Ramsherred 31, Åbenrå
Telefon 62 25 30 - 31:

Lys - Kraft - Varme

Tømrer/snedkerarbejde

Modernisering
Køkkener
Vinduer — døre
Isolering

Jon Hedenborg, Roskilde
Tlf. (02) 37 37 31, kl. 7-8 og 16-18.

Bispesynodens budskab

Fortsat fra forsiden

på det skarpeste protester imod — tvinges til at bruge sådanne uetiske midler som prævention, eller endnu værre sterilisation, abort og medlidenhedsdrab for at løse sociale, økonomiske og befolkningsmæssige problemer. Synoden har derfor stærkt opfordret til vedtagelsen af en erklæring om familierettigheder for at forebygge denne misbrug.

Deprimerende åndelig tomhed

Spørgsmålet om de kulturelle forskelle, der flere gange blev rejst af de afrikanske deltagere, kræver en positiv holdning og bedømmelse. »Kirken må være åben for og fremme denne rige forskellighed, men samtidig opmuntre kristne familier til overbevisende at vidne om Guds plan inden for deres egne kulturer«. Iøvrigt må alle kulturelle elementer vurderes i lyset af evangeliet.

Biskopperne kritiserer fattigdommen i mange lande for at være et resultat af uretfærdighed, undertrykkelse og afhængighed på grund af de sociale, økonomiske og politiske forhold, — men, siges det videre, mange mennesker i de mere udviklede lande udviser en lige så deprimerende åndelig tomhed midt i al overfloden.

Om kvindens rettigheder opfordrer synoden kirken til overbevisende at bekræfte og forsvare kvinders værdighed og ret

og anerkende »kønnes lighed og gensidige fuldstændiggørelse såvel som de forskellige nådegaver og pligter i ægteskabet«.

Familie-tjeneste

Budskabet opmuntrer til udviklingen af et virkningsfuldt program for familie-tjeneste, hvori også lægfolk skal deltage. Dette familieprogram skal også omfatte forberedelse til ægteskab, hjælp til giftefamilier med kun en forælder, enker, separerede og fraskilte, fattige, handicappede og familier, hvor et eller flere medlemmer er alkoholiker eller stofafhængig. Endvidere skal indgå kateketisk og liturgisk undervisning.

I en sammenfatning af den kristne families pligter fremhæver budskabet: »I troskab mod evangeliet bør familien være rede til at tage vel imod nyt liv, dele sine goder og kræfter med de fattige og være åben og gæstfri mod andre. Over for synd og fejltagelser skal familien vidne om en sand kristen ånd, være medfølelse og forstående indadtil og udadtil og være fortrolige med bodens og tilgivelsens, forsoningens og håbets værdi«.

I budskabets slutning siger biskopperne: »Ved afslutningen af denne synode beder vi for, at I vore brødre og søstre må vokse i kærlighed og i livet med Gud. Til gengæld beder vi ydmygt om jeres forbøn for, at vi må gøre det samme«.

Prævention og abort

Fortsat fra forsiden

art ved anvendelse af »spiralen« som tegn på usikkerhed, der råder i forbindelse med kunstig præventionsmidler eller abortfremkaldende midler.

En legalisering af abortindgreb nedsætter ikke antallet af illegale aborter, hævdede dr. Mascarenhas, idet hun henviste til, at antallet af illegale aborter er steget i Japan »trods en intensiv abortkampagne«.

Dr. Mascarenhas sagde, at det ofte er unge ugifte kvinder, der får foretaget abort, og 20 pct. af dem bliver sterile derefter«.

Blandt de andre talere

ved synoden var dr. Richard og fru Barbara McBride fra Long Beach i Californien. De talte om ægteskabet som en vækst i liv og kærlighed, men de bad kirken om ikke at betragte »gode ægteskaber« som noget selvfølgeligt, men om at betragte ægteskabet som et ægte kald i kirken ligesom præstedømmet og ordenslivet er det«.

De lagde også stor vægt på, at drenge og piger skal forberedes ordentligt til ægteskab. »Mænds ansvarsløshed i ægteskabet og som fædre er et kritisk problem i ethvert land og i enhver kultur«, sagde de.

Nye frimærker fra Vatikanet

Til minde om 300-årsdagen for den italienske barokbilledhugger og arkitekt Gian Lorenzo Bernini (1598-1680) har Vatikanet udgivet en serie på fire frimærker: 80, 170, 250 og 350 lire. Mærkerne viser i højre side fire realiserede eller planlagte værker.

Katolske skoler i Kerala udsultes

25% af befolkningen kristne

(KNA) — Biskopperne i Kerala, den sydindiske forbundsstat med den største kristne befolkningsgruppe — cirka 25 pct. — har for nyligt givet udtryk for »stor bekymring« over statsregeringens politik over for kristne skoler. Biskopperne erklærede det for ansvarsløst, at den keralesiske regering nu i 15 måneder ikke havde udbetalt løn til 3.000 lærere ved kristne skoler og derved lod tusinder af elever svæve i uvished om deres fremtid.

Regeringens holdning er

Vatikanet rede til kirkens tilpasning til lokale kulturer

De afrikanske biskopper giver udtryk for en forsigtig optimisme

Rom (NC) — Ved en pressekonference i Rom i forbindelse med verdensbispesynoden sagde kardinal Maurice Otunga af Nairobi i Kenya, at Rom er rede til kulturel tilpasning, når det er ægte værdier, det drejer sig om.

I pressekonferencen deltog yderligere to afrikan-

ske biskopper. Det vigtigste problem, som de afrikanske biskopper har forelagt på synoden er »inkulturation«, kirkens tilpasning til lokale kulturer. I denne forbindelse gav de afrikanske biskopper udtryk for en vis forsigtig optimisme.

Vatikanet er ikke parat til at acceptere afrikanske kulturelle værdier som polygami, eller noget i retning af forsøgsægteskaber eller skilsmisse i tilfælde af, at ægteskabet forbliver barnløst, sagde kardinal Otunga. Men positive afrikanske kulturværdier som gæstfrihed, ønsker om at få børn, guds frygt, respekt for ejendomsretten og for menneskeværdigheden er ting, som Vatikanet synes parat til at tilpasse kirken til eller lade afrikanske biskopper tilpasse den til, når de udbreder det kristne budskab.

Polygami

Hvad polygami angår, sagde kardinalen, at kirkens løsning på det problem, der opstår, når en polygamist konverterer til katolicismen, må forstås i sammenhæng med den afrikanske kultur.

For selv om en mand kun kan beholde en af sine koner, når han bliver kristen, har han stadig ansvar for de øvrige, der i den afrikanske kulturelle sammenhæng stadig betragtes som hans koner, selv om de ikke er det ud fra et kirkeligt synspunkt.

En af konerne privilegeret

Da kardinalen blev spurgt, om det ikke var en krænkelse af de andre koners menneskerettigheder, svarede han, at det afrikanske system med medgift »binder kvinden til netop denne mand. Manden kan skille sig af med hende, men afgørelsen er hans«.

Han tilføjede, at det er almindeligt blandt afrikanske polygamister at give en af konerne en privilegeret stilling, hvad der er en vis »form for monogami. Som regel er det den første kone, der nyder dette privilegium«.

Da man spurgte biskopperne, om de ikke syntes, at de koner, manden skilte sig af med, bliver krænket, både hvad deres værdighed og deres rettigheder angår, svarede biskop Paulos Tzadua af Addis Abeba i Etiopien med et spørgsmål: »Hvad mener I med værdighed?« Han ville gerne vide, om værdigheden blev krænket ved at skille sig af med konerne eller ved at tage mere end en kvinde til ægte.

Biskop Dennis de Jong af Ndola i Zambia gjorde også opmærksom på, at den afrikanske situation med storfamilier tildeler kvinden en anden rolle end i Vesten.

»Vi står også tit over for ældre mennesker, der konverterer til katolicismen«, sagde kardinal Otunga. »Afrikanere mener, at meningen med sex er at avle børn« og når en mand og hans hustruer er over en vis alder, har de ikke længere noget sexuel samliv«.

Vatikanet (NC) — Under en audiens 23. oktober overrakte pave Johannes Paul II moder Teresa nøglerne til et hus i en af Roms forstæder. Huset, der ejes af Vatikanet er blevet overladt moder Teresa til hendes arbejde for forladte børn. Det vil blive ledet af medlemmer af søsterordenen Barmhertighedens missionærer.

Søstrene var allerede gået i gang med at gøre rent i huset, inden de officielt fik overrakt nøglerne til huset. De har indsamlet brugte børnemøbler fra familier i nabolaget. Det nye hjem vil kunne rumme mindst 50 forladte børn.

Næste nummer udsendes

den 17. december

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling:
Bredgade 69 A, DK-1260 København K.
Telefon (01) 11 60 80.
Giro: 5 00 14 71 Ansvarsstiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen:
Ansvarsh. red.: Willem V. Uyt,
Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning.
Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin
Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden.
Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt.
Tryk: NY DAG, DK-4300 Nakskov.

Den kristne familie, side 2
 Mordet i Haraldsted, side 6
 Orientering fra sognene, side 7-9
 Nye regler for laicering, side 11
 Paven i Osnabrück, side 12-13

katolsk orientering

Jesus åbenbares som Visdommens Ord for Orientens folkeslag og modtager deres symbolske gaver, guld, røgelse og myrra. Relief i domkirken i Paderborn, 14. årh. Foto: A. Borgas.

Beskyttelse af familien

Vatikanet (NC) — Verdensbispesynoden 1980 har opfordret pavestolen til at offentliggøre et »Dokument om familiens Rettigheder« og forelægge det for FN med henblik på international godkendelse.

Ideen til et sådant dokument fremkom på synoden, da ærkebiskop Maxim Hermaniuk af Winnipeg, Manitoba af den ukrainske ritus, foreslog det den 29. september.

Dokumentforslaget er ikke offentliggjort, men blev overrakt paven af synodens deltagere den 25. oktober. Det består af 2 fundamentale principerklæringer og en liste over 14 rettigheder.

Den første grundsætning lyder: »Familien er samfundets grundlæggende celle, med egne rettigheder og pligter, og med prioritet over staten og enhver anden form for fællesskabsdannelse.

Den anden grundsætning er: »Staten skal ved sine love og institutioner anerkende og beskytte familien, respektere dens frihed og hjælpe den, ikke erstatte den«.

Familiens rettigheder

Dokumentudkastet fastslår, at familien har retten. — Til at eksistere og udvikle sig som familie. Enhver person, især blandt de fattige, har ret til at danne familie og opretholde den med passende støtte.

— Til at udføre sin rolle med at videregive liv lige fra undfangelsen til børneopdragelsen.

— Til både ægteskabelig og familiemæssig intimitet.

— Til at ægteskabet som kontrakt og som institution er stabilt.

— Til at bekende og udbrede sin egen tro.

— Til at opdrage sine børn til sine egne traditioner og religiøse og kulturelle værdier, med de nødvendige hjælpemidler, metoder og institutioner.

— Til at opnå fysisk, so-

cial, politisk og økonomisk tryghed, især for de fattige og de svage.

— Til en bolig, der gør det muligt at leve et virkeligt familieliv.

— Til enten personligt eller gennem sammenslutninger at udtale sig og være repræsenteret over for de offentlige myndigheder med hensyn til økonomi, sociale forhold og kultur, og hvad dertil hører.

— Til at danne foreninger med andre familier eller institutioner, så man kan udføre sin rolle passende og effektivt.

— Til beskyttelse af mindreårige — ved hjælp af passende institutioner og love — imod skadelige narkotika, pornografi og alkoholisme.

— Til frugtbar fritid, der kan være med til at skabe familiemæssige værdier.

— Til et værdigt liv og en værdig død.

— Til at udvandre som en familie for at opnå et bedre liv.

Det menes, at hvis Vatikanet går videre med synodens forslag, vil man søge at gøre sproget mere præcist og studere problemerne mere indgående med hjælp fra teologer og sådanne Vatikankontorer som den pavelige kommission for Retfærdighed og Fred og statssekretariatet.

Måske vil Vatikanet også, som nogle synodefædre foreslog, søge samarbejde med andre internationale organisationer, før man forelægger et foreslået dokument for FN.

Synodens 5 vigtigste emner

Vatikanet (NC) — Efter en månedlang diskussion om kontroversielle emner gav pave Johannes Paul II og synodefædrene ved synodens afslutning udtryk for ensartede synspunkter med hensyn til de væsentligste emner.

Pavens afslutningsprædiken belyste især fem af synodens vigtigste emner: kunstig prævention, fraskilte og gengifte katolikker, inkulturation, blandede ægteskaber og kvinders rettigheder.

Ingen kommunion

Skønt forslagene ikke er blevet offentliggjort, har NC alligevel set en kopi af dem.

Hvis man sammenligner dem med pavens prædiken, viser det sig, at faktisk er alt, hvad paven sagde, taget direkte fra forslagene.

Hvad angår ægteskabets uopløselighed og fraskilte gengifte katolikkers situa-

tion sagde paven: »Synodefædrene, der endnu engang bekræfter ægteskabets uopløselighed og den praksis ikke at give dem der — imod reglerne — har forsøgt sig med et nyt ægteskab, adgang til kommunionen, opfordrer præster og hele det kristne fællesskab til at hjælpe disse brødre og søstre, som ikke skal betragtes som adskilte fra kirken, men som på grund af deres dåb kan og bør deltage i kirkens liv ved at bede, høre ordet, ved at deltage i menighedens fejring af eukaristien og ved øve barmhjertighed og retfærdighed«.

Dette er faktisk en omskrivning af punkt 14 i synodens forslag.

Gradvished

På samme måde udviklede paven, da han talte om den pastorale holdning med hensyn til kunstig prævention, det som synoden havde sagt om »loven

om gradvished« om tålmodigt at lede ægtepar til en gradvis forståelse og accepteren af kirkens lære. »Men«, sagde paven, »den »gradvise fremgangsmåde«, som den kaldes, kan ikke anvendes, med mindre man accepterer den guddommelige lov helhjertet og stræber efter det, som denne lov beskytter og går ind for«. Og han fortsatte: »Den såkaldte »lex gradualitatis« (loven om gradvished) og den gradvise fremgangsmåde kan ikke være det samme som »gradualitas legis« (gradvished af loven) som om der eksisterede forskellige trin i den guddommelige lov eller forskellige former for regler for forskellige personer og situationer«.

Med hensyn til blandede ægteskaber, kvinders rettigheder og inkulturation (kirkens tilpasning til lokale kulturer) gentog paven noget af det, der siges i synodens forslag.

Forsvarere af kvinders rettigheder vil måske indvende, at paven ikke gentog synodens bemærkning, om at kvinders adgang til enhver form for offentlige roller må være åbne for kvinder på samme måde som for mænd.« Men den kendsgerning, at han ikke nævnedes dette i en kort tale, der fremhævede de væsentligste ting fra synodens beslutninger, betyder ikke, at paven er uenig i denne konklusion. Faktisk har han givet udtryk for dette synspunkt tidligere.

87.000 kr. til Caritas Danmark bliver til 40 kørestole til Polen!

Se side 8-9

Synodens andet ansigt:

Også ikke-omstridte familieproblemer blev drøftet indgående

Vatikanet (NC) – Verdenssynoden 1980 havde to afdelinger. Den ene bestod af kontroversielle, iøjnefaldende problemer som f.eks. prævention, skilsmisse og gengifte. Disse emner tiltrak sig offentlighedens og navnlig mediernes opmærksomhed.

Så var der de mindre kontroversielle problemer, der dog er vigtige for katolsk familieliv, og som blev behandlet alvorligt og dybgående af synodefædrene, men de druknede i strømmen af nyheder om de meget iøjnefaldende spørgsmål.

Blandt disse emner var familiens rolle med opdragelse og sexuel oplysning, familiens apostolat og spiritualitet, familier i vanskelige forhold, familiesammenslutninger og kommentarer til det tiltagende moderne fænomen med papirløse ægteskaber.

Synodens emne var — som bekendt — »Den kristne families rolle i den moderne verden«.

Her er et overblik over, hvad synodens hemmelige afsluttende forslag, som NC har fået fat i, sagde om de mindre kontroversielle problemer:

Opdragelse

»Ansvar for opdragelsen tilkommer først og fremmest forældrene. Det er deres opgave og umistelige ret, der ikke kan nægtes dem.«

Forældre skal opdrage deres børn til tro, til »at livet er et mysterium« og i en lydighedens ånd til ansvar, retfærdighed, kærlighed, fred og bøn. De skal klogt hjælpe deres børn til at vælge deres kald.

For at hjælpe forældrene i deres pligt med at opdrage børnene til tro »er det nyttigt at have en katekismus-tekst, der er klar, kortfattet og let at lære udenad«.

»Opdragelse til tro, indebærer også opdragelse til sand kærlighed. Familien er — som et kærlig-

heds og livets fællesskab — det sted, hvor opdragelse til kærlighed først og fremmest finder sted« — hertil hører også seksualundervisning«.

Fordi familien er det første sted, hvor seksualundervisningen bør finde sted, »er kirken afgjort imod en bestemt form for seksualundervisning, der ofte kun er en indføring i metoder til at opnå sexuel tilfredsstillelse uden risiko.« Hvis skolen også har seksualundervisning på programmet, må den omhyggeligt efterleve, at den kun skal supplere forældrenes undervisning og skal samarbejde med forældrene i den samme ånd«.

I det pastorale arbejde har undervisning og opdragelse en stor plads. Samarbejde mellem forældrene og menigheden er nødvendigt. Katolske skoler må fornyes, og forældrenes ret til at vælge en undervisning i overensstemmelse med deres religiøse tro må beskyttes.

»Hvor der undervises i skolerne i ideologier, der er i modsætning til den kristne tro«, må familierne samarbejde stærkt og klogt for at modarbejde dette. I sådanne tilfælde har kirken en særlig pligt til at hjælpe forældrene.

Familiens sociale og kulturelle rolle

Det er nødvendigt med stærke kristne familier for

at opbygge en kærligheds civilisation. Den kristne families opgaver på det sociale og det kulturelle område indebærer også et samarbejde for at opbygge en mere menneskelig verden, for at bevare kulturelle værdier, udvikle en sans for kærlighed og fællesskab og en evne til dialog og til hos deres børn at nære respekt for andre. Børnene skal lære særligt at elske de fattige og nødlidende, at beskytte naturen ved at leve et beskedent og nøjsomt liv, arbejde for moral og retfærdighed i det offentlige liv og være med til at skabe nye internationale strukturer.

Familier, især de barnløse, bør hjælpe andres børn ved adoption eller på anden vis.

Familier i særlige situationer

Synoden lavede en lang liste over familier i vanskelige situationer, som trænger til særlig hjælp fra kirken: »immigrantfamilier, især gæstearbejdere, militære familier, flygtninge og udviste familier, marginaliserede familier i storbyerne, hjemløse familier, familier med en enlig far eller mor, familier med handicappede børn eller med børn med narkotikaproblemer, alkoholikerfamilier, familier, der har mistet deres sociale og kulturelle rødder, familier, der er udsat for politisk eller anden diskrimination, familier, der er splittet af ideologier, familier, der lider for deres tro, familier, hvor ægtefællerne er meget unge.«

Foruden forstående pastoral omsorg behøver sådanne familier hjælp fra kirke og samfund ved »en fornyelse af den offentlige samvittighed og derpå af strukturerne — kulturelt, økonomisk, socialt og politisk.«

Synoden lavede en lang liste over familier i vanskelige situationer, som trænger til særlig hjælp fra kirken. Dette gælder immigrantfamilier, især gæstearbejdere, militære familier, flygtninge og udviste familier, hjemløse familier o.a.

Familiens apostolske rolle

»Fremtidig evangelisering beror for en stor del på huskirken (Familien)«. Familiens apostolske opgave bygger på dåben og familier må udvikle børnene til at deltage i apostolatet, hvad deres kald så end ellers er.

Familieapostolatet opfyldes især i en speciel kærlighed til de fattige og kan udøves effektivt gennem apostolske bevægelser.

Familiens spiritualitet

Familien er »huskirken«, troens og kærlighedens samfund. Forældre, der er åbne over for livet, er eksempler på en skabende spiritualitet og opbygger samfundet. Ved deres troskab vidner de om en åndelig pagt. I deres selvopofrelse og daglige prøvelser vidner de om korsets og opstandelsens spiritualitet.

Den kristen familie står også som et tegn imod de destruktive værdier, der findes i samfundet.

På den anden side, mangler der ofte den rette atmosfære og tid og plads nok, til at der kan udvikles en virkelig spiritualitet i familierne. Familiernes opmuntres til at søge åndelig vækst ved sådanne ting

som familiebøn, folkelige fromhedsøvelser og ved at familien deltager i menighedens fester, især i de mest betydningsfulde liturgiske fester og dem, der har relation til særlige familiebegivenheder. Familien er det sted, hvor en person vokser og udvikler sin samvittighed.

Om familiesammenslutninger

Disse styrker de kristne værdier og bør understøttes. Det er ikke deres opgave at skille deres medlemmer fra resten af den kristne menighed, men snarere at blive et »lys« og en »surdej« for alle.

Papirløse ægteskaber

Fænomenet de såkaldte »papirløse ægteskaber« vokser hurtigt. Eksperimenter bør foretages med ting, ikke med mennesker, og selv den menneskelige fornuft må afvise forsøgs-ægteskaber. I troens lys er det at skænke en anden sit legeme et virkeligt og dybt symbol på hele personen, og dette kan ikke gøres uden hjælp fra Kristi kærlighed gennem ægteskabets sakramente. Børn bør opdrages til at forstå seksualitetens natur og den menneskelige person i dens totalitet.

»De årsager, der ligger til grund for dette fænomen (de papirløse ægteskaber) bør undersøges under så vel deres sociologiske som deres psykologiske aspekter, så der kan findes en passende terapi herfor.«

Et andet hurtigt tiltagende fænomen er de »såkaldte frie forbindelser« der ofte er karakteristiske ved en afvisning af eller foragt for ægteskabet og sociale normer eller af en forbruger indstilling over for sex. »De moralske og sociale konsekvenser heraf er katastrofale: Sansen for troskab tilføjes et ulægeligt sår og det sociale vidnedsbyrd om troskab: samfundets celle ødelægges. Den religiøse sans, der skal dyrkes i lyset af Guds pagt med sit folk, er tabt.«

Kirken bør udvise stor pastoral omsorg over for personer i disse situationer og forsøge på i dem at udvikle en moralsk og religiøs sans for troskab på basis af sand frihed.

De politiske myndigheder bør opfordres til at modarbejde disse tendenser med effektive midler »ikke blot af hensyn til selve samfundets stabilitet, men også borgernes værdighed, sikkerhed og gode helbred.«

Dåb og kristenliv

af Hans L. Martensen

udg. af Katolsk Forlag/Niels Steensens Forlag 1980. 464 sider — 119,55 kr.

Katolsk Forlag
Tåsingegade 27, 2. 2100 København Ø.

eller

Niels Steensens Forlag,
Vesterbrogade 28, 2. 1620 København V.

En religiøs opdragelse får man i et kristent hjem

Skolen og religionsundervisningen kan kun hjælpe, ikke erstatte forældrene

Kateketcentralens leder Guido Kreienbühl indledte gruppedrøftelserne med et oplæg om katekese.

Han startede med et kort historisk overblik: Det hele begyndte med Peters katekese pinsedag. I de første menigheder drejede det sig især om at undervise ikke-døbte, og ledertråden i undervisningen var trosbekendelserne.

Allerede i det andet år havde man kateketskoler og kateketiske programmer. Augustin (død 430) lagde stor vægt på kateketens venlige og muntre væsen og på, at belæringen var fortællende.

Middelalderen var et katekisk tomrum, men med Tridentinerkonciliet (1545-1563) vågnede interessen for katekesen, og vi fik Catechismus Romanus, der efterfulgtes af Peter Canisius' og Robert Bellarmins katekismer, der var forbi- leder for alle katekismer indtil 1950'erne, skønt den kateketiske formelse allerede var begyndt i 20'erne i forbindelse med den bibelske og den liturgiske fornyelse.

Det fælles nordiske kateketiske program

Vi har nu i Norden et fælles nordisk program for børnekatekese. Det karakteristiske i det er, at vi går ud fra barnets egen verden, og det stof, vi vil forkynde,

uddybes ved liturgisk indøvelse og forskellige aktiviteter.

Allerede i de første år lærer barnet centrale bibelske nøgleord: I skal elske hinanden. — Gud er min Far. — Jeg kaldte dig ved navn, du er min. osv. Det primære er, at barnet lærer en person — Jesus Kristus — at kende, og at troens holdning indøves.

Troen er den samme

Hvorfor er det nødvendigt med en ny kateketisk form, når troen dog er den samme? Vi er nu om stunder nødt til at gøre det arbejde sammen med og for børnene, der før skete, i familien og i samfundet. Vi lever i et sekulariseret samfund. Derfor kan vi ikke nøjes med, som før i tiden, at systematisere de trossandheder, som børnene allerede — bevidst eller ubevidst — havde.

Den kateketiske situation i bispedømmet

Vi må konstatere en nedadgående tendens med hensyn til antallet af underviste børn og unge.

Nogle steder i landet er man gået i gang med »intensivundervisning«. Dette system er kommet til os fra Sverige, hvor børn og forældre samles en gang månedligt og børnene under-

vises af trænedede kateketer, mens forældrene beskæftiger sig med det tilsvarende emne. Yderligere får forældrene hver uge et kateketisk brev, der er udarbejdet af kateketgruppen, og hermed følges undervisningen op.

Her i landet drives der nogle steder såkaldt »Intensivundervisning« på den måde, at man samler børn og forældre en gang månedligt, lader mere eller mindre kateketisk uddannede forældre undervise børnene, og der er ingen kontakt i mellemtiden. På denne måde svigter man både børn og forældre.

Til slut stillede p. Kreienbühl spørgsmålene: Hvilken forståelse har menighederne for katekesen? Får den en plads i menighedens liturgi? Er man klar over, at ungdomsarbejdet faktisk skal påbegyndes i syv års alderen?

Pastoralrådsmedlemmerne gik i grupper og drøftede følgende spørgsmål:

1. Hvordan er den kateketiske situation i Danmark, som De/du oplever den f. eks. som forældre, som lærer, som menighedsmedlem, som kateket, som søster, som præst som menighedsrådsmedlem m. m.?

2. Hvad vil vi opnå med katekesen, og hvordan kan den kateketiske situation

forbedres, så vi når vort mål?

Grupperne udarbejdede plancher, som p. Kreienbühl, Karen Emgaard og Annelise Bruus uddrog nogle fællesnævner af, der dannede grundlag for aftenens plenumdrøftelse:

Forældre-, familie- og voksenkatekese

Hvad forældre- og familiekatekese angår, mente man, at hjemmene må generobres for troens liv, at forældrene må med i undervisningen, og at de må være sig bevidst, at de har ret til og ansvar for, at deres børn opdrages til troen. (P. Kreienbühl henviste i denne sammenhæng til

pave Johannes Paul II's apostolske skrivelse »Katekese i vor tid«, nr. 68).

Hvad voksenkatekese angår, blev det fremhævet, at katekesen er nødvendig i alle livets faser. (Se i øvrigt »Katekese i vor tid«, nr. 43).

Mange kom ind på, at ungdomskatekesen må opprioriteres. Den må tage sit udgangspunkt i de unges livsværdier, og den bør foregå i ungdomsgrupper. Menighederne må ændre holdning med hensyn til ungdommen — også i liturgisk sammenhæng (se »Katekese i vor tid«, nr. 40).

Hvad kateketuddannelsen angår, er man klar over, at det nordiske program stiller større krav end tidligere til kateketuddannelsen, og at menighederne har et stort ansvar for katekesen. (Se »Katekese i vor tid«, nr. 67).

Plenumdrøftelse

I den efterfølgende drøftelse blev det bl.a. foreslået, at man i de nye pastorale enheder får en person til at koordinere katekesen ved at igangsætte og vej-

lede både i sogne og i skoler. Det blev også foreslået, at man arrangerede kateketiske stævner for børn med deres forældre måske på pastoralt enhedsplan.

En del kritiske indvendinger mod det fælles nordiske system, afslørede til en vis grad at bero på ukendskab til systemet, men der blev efterlyst mere stof, bl. a. til gymnasieplaner og til ægteskabsundervisningen.

Det blev understreget, at det i katekesen ikke gælder om at formidle en lærebog, men om at formidle en holdning, et eksistentielt forhold til Kristus og kirken. Kateketens personlige vidnesbyrd er afgørende. De unge kræver at se holdninger.

Hvorfor går det så ikke bedre end det gør?

»Hvad er det, vi gør forkert? Baptisterne, de andre frikirker og Jehovas vidner har de unge. Vi mister dem. Når de er konfirmerede, er de væk. Måske er fejlen, at vi har prøvet på at undervise de voksne gennem deres børn?« R. P.

Biskoppen overgiver 25 ansøgninger til projekter på 9 millioner kroner til Bonifatiuswerk

Biskoppen har i oktober igen hos Bonifatiuswerk i Paderborn afleveret en række ansøgninger om støtte til pastorale projekter.

Det drejer sig om ialt 25 ansøgninger. Adskillige af dem var ikke forudset i 5-års planen 1980-85, men er først i dette år kommet til biskoppens erfaring. Nogle af projekterne er bispedømmet selv initiativtager til, andre er der udefra (sogne, skoler etc.) kommet ansøgning om til biskoppen. Alle ansøgningerne, på nær 2, er blevet accepteret af biskoppen og videresendt.

Projekterne blev ikke videresendt skriftligt men forelagt personligt i Paderborn af biskoppen og pater Dekkers. De 25 ansøgninger, biskoppen afleverede, udgør en samlet sum af godt og vel 9 mill. kr.!

St. Pauls Skole, Tåstrup

Det er klart, at bispedømmet ikke kan forvente at få alle projekterne bevilget for 1981. Nogle vil muligvis af Bonifatiuswerk

blive udskudt og nogle vil måske endda blive afvist.

For ikke at øve pres på Bonifatiuswerk og gøre det ufri i sin stillingtagen, anså pater Dekkers det for rimeligt ikke at forelægge listen over projekterne for pastoralrådet. Dog var listen i 2 omgange blevet forelagt pastoralrådets forretningsudvalg.

Pater Dekkers oplyste, at det største af projekterne, og det af biskoppen højest prioriterede, er en ansøgning om støtte til det planlagte byggeri af Skt. Pauls skole i Tåstrup.

Vigtigt

Pater Dekkers betonedede, at det var meget vigtigt:

a) at projekterne skulle være velmotiverede og beregningerne realistiske. Det havde adskillige gange vist sig, at ansøgningerne, der skal være indsendt mere end et halvt år før arbejdets igangsættelse, ikke tilstrækkeligt havde taget højde for prisstigninger og momsforhøjelser.

b) at man på lokalt plan selv prøver at finansiere en

del af projektet, som man ansøger om støtte til. Dette er et af de første spørgsmål, som Bonifatiuswerk stiller.

c) at man søger kontakt med bispekontoret på et så tidligt tidspunkt som overhovedet muligt om et eventuelt projekt. Også i Tyskland er man interesseret i at kende vore behov ikke blot her og nu, men også nogle år frem.

d) at hjælpen fra Bonifatiuswerk til de enkelte projekter blev kendt af de lokale katolikker. Tyske katolske bidragsydere er forundrede, når de under et ophold i Danmark oplever, at man hjemme ikke kender noget videre til Bonifatiuswerk, som indsamler bidrag over hele Vesttyskland. Dette forhold fremmer naturligvis ikke lysten til at give bidrag!

e) at man (evt. gennem bispekontoret) sender betretninger og billeder til Bonifatiuswerk om projektets gang. Også dette vil gøre det lettere for den tyske kirkes hjælpeorganisation at kunne fortsætte med at samle midler ind.

Allerede i de første år lærer barnet centrale bibelske nøgleord: I skal elske hinanden. — Gud er min Far. — Jeg kaldte dig ved navn, du er min. osv. Det primære er, at barnet lærer en person — Jesus Kristus — at kende, og at troens holdning indøves.

Rig på barmhjertighed

Retfærdighed og fred er mangelvarer. Jo større behovet for en retfærdig verdensorden, og jo mere opslidende de manges indsats for fred bliver, des grusommere bliver krigene og så meget mere raffineret den vold, der knuser retfærdige bestræbelser. Befrielse fra det onde, ikke blot religiøst, teologisk, men politisk og socialt, er tilsyneladende en kamp, der overstiger menneskets evne til ikke at lade sig smitte af det onde, man bekæmper.

Dette var temaet i pavens første rundskrivelse, udsendt den 1. søndag i fasten 1979 under titlen »Menneskets forløser«. Heri ville paven finde frem til sandheden om mennesket, mysteriet »menneske«, modsigelsen »menneske« og fandt nøglen til dets virkelige storhed hos mennesket Kristus. Rundskrivelsen var et imponerende bidrag til at bane nye veje for en handlekraftig, kristelig humanisme.

Den 1. søndag i advent i år har paven udsendt sin anden rundskrivelse »Rig på barmhjertighed«. Den er en uddybelse af et vigtigt tema i det første brev. For retfærdighed og fred er ikke blot mangelvarer, de er samtidig tvetydige begreber, der misbruges som flag, der ikke dækker ladningen, til i retfærdighedens navn at øve vold og under fredens symboler at ruste til krig. Et væsentligt element i al retfærdighed er barmhjertigheden mod modstanderen, siger paven.

Af redaktionelle grunde er det os umuligt allerede i dette nummer at bringe en mere udførlig omtale af denne julegave, som pavens anden rundskrivelse vitterligt er.

Paven går til værks som en bibelsk arkæolog. Hvor han i sit første brev skræbde lag for lag af mennesket, indtil dets væsen lå nøgent og ærligt i Guds hånd, graver paven sig i det andet brev ned i Bibelens egen argumentation for Guds barmhjertighed.

Det gamle Israel har gennem sine profeter og sine historiske gudserfaringer lært, at Guds retfærdighed er hans barmhjertighed. Hans stærkeste bevis på kærlighed, hans mest overbevisende tegn på majestæt og suverænitæt er hans rigdom på miskundhed. Dette er kernen i Israels trosbekendelse, den største tjeneste dette Gudsfolk har gjort hele menneskeheden.

Vi er kristne. Vi tror, at denne miskundhed er blevet »kød«, menneskeliggjort, inkarneret som Guds »humanitas« i Kristus. Når Kristus indbyder os til »at være fuldkommen som vor himmelske Far er fuldkommen«, indeholder det en indbydelse til at tilegne os denne egenskab, der gør Guds fuldkommenhed betryggende i stedet for knusende: Hans barmhjertighed, der giver mennesket en ny chance.

Retfærd uden barmhjertighed bliver nemt til hjerteløshed, der ofrer mennesket for principper, idealer og ideologier. Den fører til revolutioner, der æder deres egne børn. Det sindelag, der var i Kristus Jesus, der hverken knækkede det bøjede siv eller slukkede den rygende tande, må ligge os på sinde, når vi ønsker hinanden en »velsignet« jul.

Willem Wuyts

Ikke mere frasortering af børn i de katolske skoler

Undertegnede hører til dem, der med interesse har læst vor biskops artikel »Den katolske skole i 80'erne«. Der er ingen tvivl om, at den afdækker en række af de væsentlige faktorer, der gør sig gældende m. h. t. skolens situation i dag, og den bærer præg af, at dens forfatter ikke nøjes med at trække på erindringerne fra den gang, han selv var aktiv skolemand, men til stadighed har fingeren på pulsen. — Det er også glædeligt, at k. o.'s læsere orienteres bedre om spørgsmålet, end Katolsk Ugeblads læsere i sin tid blev det. Jeg erindrings en notits, der begyndte »af forskellige årsager« har den katolske skole i X-købing måttet lukke.

Der er mange katolikere, der er overraskede over, at katolske skoler i dag optager ikke-kristne elever. Indtil begyndelsen

af 60'erne fandtes der nemlig i mange skoleprogrammer en notits om, at børn, der ikke var døbt, ikke blev optaget på skolerne.

Imidlertid er det ikke i pagt med tidens ånd at sortere ud fra dette kriterium, og antallet af ikke-kristne elever vil vel næppe blive så stort, at det frembyder nogen fare. Det må ikke glemmes, at fortidens sorteringer undertiden også medførte frasortering af katolikere, idet »fattige og snavsede« katolske indvandrerbørn langt fra var velkomne på alle katolske skoler. I festskriftet »Skt. Annæ Kirke og dens skole i 50 år« Red.: Gustav Scherz. Kbh. 1947. 215 s. forekommer følgende bemærkning s. 111: » — mange børn kom som sagt især fra de polske familier, som under P. Steidl samledes omkring Skt. Annæ Kirke, men i øvrigt ikke

dannede noget stabilt menighedsselement. Alligevel gik bestræbelserne ud på at tage alle katolske børn med, som man overhovedet kunne få fat i — og som man bagefter igen måtte sende væk. Det er jo aldrig gavnligt for en privatskole at sigte sit elevmateriale for lidt og derved udsætte skolens disciplin

og orden for en stærk bestræbelser. Mange af de børn og hjem, som skolen måtte tage mest hensyn til, tog selv mindst hensyn til skolen.« — Det vil føre for vidt her at behandle alle de sociale problemer, som katolske skoler må slås med i dag, men jeg skal blot henvise til en bog, jeg synes belyser emnet godt:

Molinski, W. (Hrsg)/Katolische Schule von Morgen. Recklinghausen 1969, 95 s.

Flemming K. Rasmussen

Farvel og tak

Om en måned er jeg — hvis alt går som planlagt — i Indien. Jeg har fået et »sabbatår« efter de 5 år som ungdomspræst. Efter 5 arbejdsår en »forlænget weekend«... Det halve år i Sydøstasien vil jeg bruge til at lære mere om andre menneskers religiøse, kulturelle, sociale og politiske livsbetingelser, ved så vidt muligt — selv at dele nogle af deres levevilkår og ved at hjælpe til. Jeg er meget taknemmelig for, at jeg har fået denne chance.

Men jeg er også meget taknemmelig for de 5 år som bispedømmets ungdomspræst. Disse år har givet mig en masse. Jeg har mødt så mange dejlige mennesker på mange arrangementer og møder, men særligt også i de skiftende hovedbestyrelser, udvalg og arbejdsgrupper i DUK. Det har ikke altid været let, hverken for de andre eller for mig, men også det lærer man noget af. Det ville være umuligt at nævne alle navne. Men et navn må jeg nævne: Sr. Regina. Jeg ved ikke, hvordan jeg skulle have klaret det bare nogenlunde uden samarbejdet med hende.

Sr. Regina har nu fået en afløser som ungdomskonsulent i Sr. Hildegard

Doods, som er ved at komme godt ind i tingene. Og Frank Jobst, som afløser mig, er jo også allerede godt kendt fra mange arrangementer i de sidste år. Jeg ønsker for de to, at de vil møde megen tillid og imødekommenhed rundt omkring, særligt også i menighederne. Det lokale arbejde og arbejdet med børn og unge — og voksne — i de nye pastoralerheder må styrkes, noget som ikke lykkedes så godt for os i de forløbne år. Vanskelighederne med at få oprettet lokalforeninger i bispedømmets menigheder viser, at der er noget at tage fat på. Hildegard og Frank har gode forudsætninger til at tage denne udfordring op.

Når jeg i begyndelsen af august vender tilbage til Århus, kommer jeg til at se ungdomsarbejdet ud fra et lokalt perspektiv. Men jeg vil støtte det regionale og landsdækkende arbejde, så meget jeg kan. Så ser jeg nok mange af de dejlige mennesker igen, som har været de sidste års rigdom (bl.a. er Øm jo ikke langt fra Århus...)

Jeg siger en stor tak til jer alle — og på gensyn.

Gottfried Grünwald,
ungdomspræst.

Kirkens ideal kan ikke være umenneskeligt

Det fremgår med al ønskelig tydelighed, at man på »katolsk orientering« betragter den nylig overståede bispesynode i Rom som en fiasko — ligesom man åbenbart også finder resultatet af den hollandske bispesynode som fejlslagen. Rent bortset fra, at det for mig er uforståeligt, at man kan betragte en enig erklæring som en ulykkelig udgang, så må det da være klart for enhver, at et apparat som bispesynoden nødvendigvis må afslutte med en enig udtalelse. Det modsatte ville være katastrofalt.

Redaktøren skelner i sin leder i k.o. nr. 19 mellem »teoretikerne« og »realisterne«, som om der her er tale om to uforenelige faktorer. De teorier, der her så nedladende personificeres, er altså de biskopper, som er overbevist om kirkens styrelse af helligånden stående overfor dem, der i deres pastorale arbejde mere eller mindre lader sig lede af medfølelse, eller blot af hvad folket nu vil have.

Men er teorieme nu så urealistiske, at det så åbenbart er umuligt at leve med dem i praksis? Natur-

ligvis ikke. Når slutdokumentet påpeger om f.eks. prævention, at kirkens holdning »er forpligtende og ikke blot et ideal« så er det naturligvis ud fra en grundfæstet erfaring, at biskopperne taler. Det vil altid være kirkens pligt at kræve hellighed af sine medlemmer, men det er derfor ikke givet, at den venter det. Kristus sagde »vær fuldkommen«, men han havde også mulighed for at finde tilgivelse for et ufuldkomment menneske.

Det er ganske naturligt, at kirken stiller ideale krav, for det er dens opgave at føre mennesket til frelse. Det vil derfor være illoyalt af de præster og biskopper, som trods kirkens lære for at komme mennesket imøde — illoyalt overfor både kirken og mennesket. Kirkens ideal kan ikke være umenneskeligt, men det vil altid være sværere for nogle mere end for andre. Det er da ganske naturligt. Det ville være forkert at anlægge niveauet efter den laveste præstation. Det har altid været et dårligt pædagogisk princip.

Stig Holsting

En stor glæde at læse biskoppens bog

Det er med stor glæde, at jeg her henviser mine trosfællers opmærksomhed på den fremragende bog »Dåb og kristenliv«, som vor biskop Martensen har udsendt dette efterår. Det er en glæde at modtage en dansk teologisk bog, der ikke tynges af andre landes problemer, som som direkte henvender sig til os nordiske katolikere i vore vanskeligheder.

Jeg anbefaler mine religionsinteresserede mennesker af alle afskygninger at anskaffe bogen og fordybe sig i dens gennemarbejdede indhold.

Næppe nogen vil blive skuffede.

Vi er mange der i disse dage sender biskop Martensen en varm tak for dette hans store arbejde.

Johanne Marie Willer

Glædelig jul og tak for året, der gik!

I stedet for at skrive en artikel i normal forstand, vil jeg bruge disse spalter til ganske enkelt at ønske alle katolikker i bispedømmet en Glædelig Jul!

Jeg vil — uden at gå for meget i detaljer — kaste et blik på det forløbne års kalender. Dette vil i sig selv give anledning til at sige tak til mange mennesker.

Af Hans L. Martensen

Det forløbne års kalender kan give anledning til glæde over mange smukke oplevelser, over det ene eller andet som lykkedes. Den kan også — og i høj grad — give anledning til at bede om forladelse for fejl begået over for andre.

For mit eget vedkommende er kalenderen især præget af ustandselige rejser, både inden for landet og uden for. Når jeg regner årets dage sammen, konstaterer jeg, at jeg kun ca. én tredjedel af årets dage (og nætter!) har været i København. Kalenderen minder om, at tiden er begrænset, og at den iler afsted med utrolig fart. Det gælder om at finde frem til det muliges kunst og til den bedst mulige »prioritering« af opgaverne for at udnytte disse kalenderdage bedst muligt. Allerede nu er der i min kalender for november 1981 kun 10 dage, som er »fri« — og inden jeg når at rynke panden (og det sker vist lidt for tit) er også denne fremtidige kalender blevet fortid...

Økumeni

Mine udenlandsrejser er til dels i økumenisk øjemed. Jeg regner de opgaver, jeg her deltager i, for så vigtige, at jeg for øjeblikket nødig vil skære ned på denne aktivitet.

I januar var jeg med til arbejdsudvalgsmøde i Det nordiske økumeniske Institut i Sigtuna, hvor jeg for to år beklæder formandsposten.

I februar deltog jeg i generalforsamlingen i Enhedssekretariatet i Rom. Ligeledes i februar var jeg med til møde i den internationale arbejdsgruppe mellem Det lutherske Verdensforbund og Den katolske Kirke. Marts bragte mig bl.a. til Bryssel for at møde andre katolske biskopper. I juni-juli mødtes de katolske biskopper i Osnabrück med en række lægfolk og søstre for at drøfte oplægget til bispesynoden om ægteskabet. Herom har man kunnet læse adskilligt i k. o.

Nogle uger af juli til-

bragte jeg sammen med min bror skønne dage på Færøerne — det var ferie, og jeg besøgte øer, jeg endnu aldrig har været på. Vi lå i telt. Ikke sjældent var vejret vådt og stormende, men naturoplevelsen var storslået. Ind imellem fik jeg også fejret gudstjenester med katolikkerne i Torshavn og Sørvåg og drøftet forskellige fremtidsproblemer....

I august var der plenarmøde i Det nordiske økumeniske Institut Sigtuna. September bragte mig til Det evangeliske Akademi i Tutzing nær München, hvor man gjorde resultaterne op efter Augsburg-Bekendelsens jubilæum. Senere i samme måned deltog jeg — sammen med forskellige andre af vore nordiske biskopper — i et stort anlagt møde i Bonifatiusværk. Dette foregik i Augsburg. Bonifatiusværk har ellers sit hovedsæde i Paderborn, og herhen rejste jeg i oktober måned sammen med pater Dekkers for at drøfte forskellige af bispedømmets fremtidsprojekter og de dermed forbundne økonomiske spørgsmål. Langt den største finansielle hjælp, de nordiske bispedømmer får, kommer fra Bonifatiusværk.

De første dage af oktober deltog jeg i et møde i St. Gallen, Schweiz, med KEK (De forenede europæiske Kirkekonferencer), hvor vi i arbejdsudvalget forberedte næste års møde mellem europæiske katolske biskopper og ikke-katolske evangeliske kirkeledere i Løgumkloster i november.

Glæde at møde paven i Osnabrück

En stor og glædelig oplevelse var det at kunne møde Paven i Osnabrück den 16. november under hans Tysklandsrejse og at være blandt koncelebranterne i hans messe dér. Fra Osnabrück gik rejsen videre til Benediktinerklosteret i Nütschau i Holsten, hvor vi afholdt vor nordiske bispekonference. De sidste dage i november

og de første dage af december bringer mig to gange til Hamburg, fordi der er nogle hastende redaktionsmøder i arbejdsgruppen mellem Det lutherske Verdensforbund og Den katolske Kirke.

Ud over de her nævnte rejser og opgaver har så at sige hver eneste søndag været optaget af menighedsbesøg — til firmelser, jubilæer — eller de tilbagevendende begivenheder: Pastoralrådsmøder, Asebakkevalfart, Ømvalfart, Kirkedagen på Ledreborg... Kirkedagen på Ljungholm faldt jo i år desværre bort på grund af det kraftige regnvejr. Jeg har også haft den glæde at deltage i forskellige jubilæer og festligheder for vore katolske skoler, og det er altid en oplevelse at være med til de katolske skolelederes fællesmøder på Sstrup.

Bispekontoret

Dette må være nok om kalenderen. Den giver som sagt anledning til at sige hjertelig tak til mange!

I første instans måske til mine medarbejdere på bispekontoret. Det er grund til stor taknemmelighed, at

arbejdet på dette kontor forløber harmonisk og gnidningsløst. Jeg tør uden tøven påstå, at der ikke findes mange kontorer i København med en atmosfære af gensidig hjælpsomhed og samarbejdsvilje, der kan sammenlignes med bispekontorets. Jeg måtte være betænkelig ved mine mange rejser og gøremål uden for København, hvis jeg ikke følte denne fulde tryghed ved, at det daglige arbejde på bispekontoret går sin støtte og og sikre gang. Det er et arbejde, der kræver tungt slid med ekspedition af ganske forskellige opgaver, både pastorale og økonomisk-administrative.

Bispedømmets præster

Min tak må dernæst, og allermest gå til alle bispedømmets præster, især dem, der er beskæftiget i menighedernes tjeneste, både de udenlandske og de danske. Vi ved alle, at disse præster har en gerning, der ofte kan være træls og vanskelig. De små forhold og den ensomme situation kan undertiden friste den ene eller den anden til mismod. Selv om

præsterne ikke ser biskoppen så ofte, som både jeg selv og de kunne ønske — så er det dog disse præster, der udfører kirkens centrale opgaver: at forkynde evangeliet, at meddele sakramenterne, at bistå mennesker i alskens vanskelige situationer, og at arbejde for menighedernes trivsel og enighed. Præsterne er medarbejdere på en opgave som biskoppen på en særlig måde er ansvarlig for, og som han engang skal stå til regnskab for for Guds domstol. Derfor min varme og broderlige tak til alle mine præstelige kolleger og medarbejdere!

Frugtbare initiativer

Efterhånden som søstrenes tal mindskes, og deres gennemsnitsalder øges, lærer alle katolikker mere og mere at værdsætte og skatte deres arbejde. Mången en menighed ville være lykkelig, hvis den kunne have et søsterkommunitet i sin midte. Desværre er dette ikke altid muligt. Men vi kan glæde os over mange frugtbare initiativer, der udgår fra søstrenes rækker, og som ikke blot forlænger en svunden fortid, men peger hen imod en fremtid, hvor søstre stadig vil spille en afgørende rolle i vor katolske sammenhæng.

Mange medarbejdere

Lad min tak til sidst gælde endnu en lang række mennesker, lægfolk, søstre og præster i flæng. Der er medarbejderne i pastoralrådet og menighedsrådene, der er alle dem, der arbejder i forskellige udvalg (allermest forretningsudvalget med dets hundredvis af sene arbejdstimer!), der er redaktionen for k. o. — forskellige arbejder her uden løn, der er medarbejderne ved menighedsplejerne, Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund, Kateketcentralen, vore forlag og biblioteker, forskellige forbund og foreninger — det er svært at begynde, for man ved næppe, hvor man skal holde op. Jeg har beundret den enorme indsats mange unge har gjort inden for DUK og andet ungdomsarbejde — ofte tror jeg næsten til skade for deres uddannelse.

Lad mig også benytte lejligheden til at sige tak til

alle dem, som ved at deltage i kirkebidragsordningen bidrager til at opretholde bispedømmets økonomi.

Ansgarsværk og Bonifatiusværk

Vore velgørere i udlandet bør tilmed omtales. De fire Ansgar-værker i Münster, Köln, Osnabrück og München yder årligt på de forskellige måder støtte til vore nordiske bispedømmer. De største af alle bidrag kanaliseres gennem Bonifatiusværk Paderborn. Det drejer sig om millioner af kroner, der årligt ad denne vej tilgår den katolske kirke som hjælp. Bonifatiusværk giver en dobbelt støtte: For det første til forskellige projekter: bygning af kirker, modernisering af præstegårde o. lign. Alle disse penge er almisser, som medlemmer af Bonifatiusforeningen yder til fordel for den katolske kirke i diaspora-situation. Det er altså penge, som disse bidragydere giver ud over deres tyske kirkeskat. Vore tyske velgørere er som oftest ældre mennesker, der ikke selv råder over mange penge.

For det andet bidrag til præstelønninger. Denne støtte opstår ved, at alle katolske præster i Vesttyskland frivilligt giver en del af deres årlige løn til præsterne i Norden.

Dette får mig til at tænke på de mange skjulte tjenester, der udføres også her i landet af mennesker, hvis ansigt ikke er kendt, og hvis navne ikke nævnes. Det er deres tjeneste, som Jesus havde et særligt skarpt blik for. »Hun har givet mere end alle de andre!« sagde han, da han så den fattige enke putte sin lille skærv i tempelblokken.

Vore afdøde

Vore afdøde medarbejdere og velgørere vil vi heller ikke glemme. Lad os i juledagene samle al den tak, hver af os føler, sammen i én stor fælles pulje, og lad os ikke blot give hinanden taknemmelige gaver og ønsker, men holde vor fælles jule-eukaristi — d.v.s. i gudstjenesten samles om den skønneste af alle fester — nadverens fest, hvor vi i fællesskab siger Gud vor Skaber og Frelser tak!

Det Økumeniske Centers Bogcafé

Se vort udvalg af katolske bøger!

Adr. Skindergade 24, Kbh.
Telf. 01- 15 56 55.

Åbent kl. 13-17,30 (ma.-fr.), 10-14 (lørdage).
NB! Ferie 21. dec.-4. Jan.

Netop i vor tid, hvor menneskeliv er kommet sørgeligt lavt i kurs, og hvor et mord snart ikke er andet end en anledning til nogle få minutters underholdning, har mordet i Haraldsted på Knud Lavard et særligt budskab til os alle.

Mordet i Haraldsted

Af Jørgen Nybo Rasmussen

Kan der være mening i at fejre en kirkelig fest for et mord, der skete for 850 år siden?

Knud Lavard var en betydelig personlighed dengang, men var hans død sørgeligere end så mange andres? Må man ikke forklare hans helgenværdighed, som nutidens historikere jævnthen gør det, nemlig som en følge af, at det var hans søn, Valdemar den Store, der vandt borgerkrigen og blev konge, så han kunne sætte sine gejstlige til at skildre faderen som helgen og få ham skrinlagt i Ringsted i 1170? Nutidens magthavere gør jo som Valdemar dengang: det sejrende partis pionerer fremstilles som helte og forbilleder til efterfølgelse. Hvis Knud Lavards hellighed kun skyldes en sådan fortidig politisk propagandahistorie, er det jo en direkte misforståelse, hvis vi i dag fejrer kirkefest for ham selv om nostalgi nu er blevet moderne også i vor kirke.

Gud har ikke brug for vore løgne

Svaret på disse indvendinger kan vi kun finde ved at gøre alvor af pave Leo XIII's berømte ord til katolske historikere: »Gud har ikke brug for vore løgne!« Kun nøgtern og kritisk brug af de primære kilder kan skaffe os

den historiske sandhed — også om Knud Lavard.

Lang argumentation er der ikke plads til. Lad mig i tre punkter sammenfatte, hvorfor mordet i Haraldsted ikke blot er værd at mindes, men også har et budskab til os i dag.

Optagelse blandt kirkens helgener

Det var pave Alexander III, der efter anmodning fra kong Valdemar og de danske biskopper med ærkebiskop Eskil i spidsen 8. nov. 1169 udstedte det brev, der forkynner Knuds optagelse blandt kirkens helgener. Både paven og ærkebiskoppen hørte til de modigste og mest konsekvente forsvarere for kirkens frihed overfor statsmagten, historien har kendt.

De havde i årevis stredes netop med kong Valdemar, fordi han af politiske grunde havde støttet den tyske kejsers modpave og dermed truet med at føre den danske kirke ud i skisma. Sådanne mænd ville sidst af alt have støttet kong Valdemars ønske om at få sin fader helgenkåret, hvis de ikke selv havde været aldeles overbeviste om, at han virkelig var en helgen.

Datidens litteratur om, at Knud Lavard havde været en usædvanlig from og retsindig mand, og at der ved hans drabssted i Ha-

raldsted og ved graven i Ringsted var sket mirakuløse bønnehørelser, begyndte ikke først med Ringsted-officiets læsestykker fra helgenkåringen 1170. Allerede benediktinermunken Robert fra Ely skrev før 1137 en stor bog herom, hvoraf desværre kun brudstykker er bevaret til vor tid. Men heraf ses, at miraklerne begyndte lige efter Knuds drab og gravsættelse, mens Niels, morderen Magnus' fader, endnu var konge (+1134). Kong Niels ærgrede sig i den grad over miraklerne, at han søgte at standse dem, bl.a. ved, at nogle præster af hans parti overhældte Knuds grav med hundeurin.

Uvelkomne mirakler

Der var altså politik i at søge at undertrykke uvelkomne mirakler, men naturligvis også fra modpartiets side politisk interesse i at fremhæve dem. Begge dele var farligt for sandheden. Det skyldes først og fremmest ærkebiskop Eskils ubestikkelige redelighed, at Knud Lavards helgenry bevarede frelst fra de misbrug, 25 års borgerkrig mellem Knuds mordere og hævnere udsatte det for. Da Eskil, Valdemars modstander, 1170 med egen hånd foretog skrinlæggel-

sen af Knuds relikvier i Ringsted Kirke, var det udtryk for sandhedens sejr over politiske og kirkelige partiinteresser, selv om der var gået lang tid, før det skete.

Kærlighed til Gud og mennesker

Netop i vor tid, hvor menneskeliv er kommet sørgeligt lavt i kurs, og hvor et mord snart ikke er andet end en anledning til nogle minutters underholdning, har mordet i Haraldsted et særligt budskab til os alle. — Det var naturligvis et politisk mord. Magnus lokkede sin fætter i baghold, fordi han anså ham for sin rival ved det kommende kongevalg.

Magtsyge og jalousi er til alle tider nogle af de mest almindelige motiver til mord. Det særlige ved mordet i Haraldsted var ikke Magnus' motiv, men Knuds. Knud og Magnus var begge kongesønner og begge kristne. De levede i kristent land og Knud var også Magnus' dåbsfader. Udadtil stod de som jævnbyrdige. Men de drog forskellige konsekvenser af deres kristendom.

Ikke blot Knud, men også Magnus var tilsynela-

Sankt Knud Lavard. Kalkmaleri fra Vigersted Kirke. Foto Stig Holsting.

dende from, det var på mode dengang. Han bad Knud komme til Haraldsted for at tale med ham om noget så fromt som en valfart. Ud fra Magnus' hidtidige adfærd som praktiserende katolik havde Knud ingen grund til ikke at tro Magnus på hans ord. Men i handlingens afgørende øjeblik stod de forskelligt til deres kristendom. For Knud stod troen på førstepladsen, for Magnus på andenpladsen. Knud lod sig lede af kærlighed til Gud og mennesker til det yderste, ja til døden. Magnus lod sig under påskud af kirkelighed lede af egoisme, ærgerrighed og had, indtil han blev en morder.

Hvem ligner vi?

Det drama udspiller sig igen og igen til alle tider — i dette kristne land — i denne katolske kirke. Ja,

det udspilles i hvert af vore hjerter. Hvad står dér på førstepladsen? Er det Gud? Eller er det mig? Er det Guds vilje? Er det min vilje? Ligner vi Knud, eller ligner vi Magnus? Dette spørgsmål retter det 850-årige mord til enhver af os — i dag som dengang.

Forstår vi det, kan også den kirkebøn få betydning for os, der står i Roskildemissalet fra året 1510 i messen til St. Knud Hertugs dag 7. januar, og som før Reformationen lød i alle Sjællands kirker:

»Gud! I lydighed mod dine bud trådte den hellige hertug og martyr Knud mandigt frem, da han med vold blev berøvet sit skyldfri liv. Giv os, beder vi dig, at vi ved hans fortjenester og forbøn, der så ufortjent led døden, må opnå at undgå den død, vi har fortjent. Ved Vor Herre Jesus Kristus, som ... Amen«.

Kapelruinen i Haraldsted ligger kun ca. 10 m. fra den gamle hovedlandevej, der fra Roskilde førte over Ringsted til Skelskør. Det formodes, at kapellet er rejst netop dér, hvor Hellig Knud af Ringsted faldt til jorden. Det var almindelig skik, at kongefamilien lod rejse bodskapeller på de steder, hvor et af dens medlemmer havde mistet livet ved en voldelig død, uden at den dræbte havde modtaget kirkens nådemidler. I disse kapeller blev der da bedt for den myrdedes sjælefred. Således rejstes der senere et kapel for kong Svend på Gråde Hede og for kong Erik i Finnerup.

7. januar festdag for Sankt Knud Lavard

Højtidelighed i kapelruinen i Haraldsted

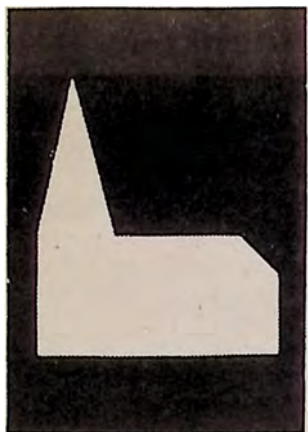
850 års dagen for drabet på Sankt Knud Lavard indledes med en højtidelighed i kapelruinen i Haraldsted. Det formodes, at højalteret blev rejst på det sted, hvor helgenen blev dræbt. Alterets fundament ses tydeligt, så på det sted nedlægges blomster af repræsentanter for den katolske menighed i Ringsted og for valfartskomiteén.

Samme dags aften kl. 20 celebreres højmesse i Skt. Ansgars kirke i Bredgade. Messen indledes med oplæsning af pave Alexander

III.s kanonisationsbulle af 8. november 1169. Til alt held er teksterne og melodierne til festen bevaret i Roskilde bispedømmes missale fra 1510 og de vil blive sunget af kirkens kor. Særlig bemærkelsesværdig er sekvensen: Preciosa mors sanctorum (Dyrebar er helgenernes død). Messens faste dele synges af menigheden. Indenfor en prædikens rammer vil Sankt Knud Lavards betydning for danske katolikker og for alle danske af i dag blive behandlet.

En nærmere analyse af den store kirkelige og nationale skikkelse tager arkivar J. Nybo Rasmussen sig af ved et foredrag med titlen: »7. januar, politisk mord eller martyrium«. Det finder sted i Menighedssalen, Bredgade 67 A, 2. sal umiddelbart efter messen. Forinden foredraget holdes en kort kaffe-pause. Alle kirkegængerne er indbudt til dette foredrag, for skal vi af hjertet ære dagens helgen, må vi vide noget om ham.

Kjeld Geertz-Hansen

Orientering fra sognene

JANUAR

På disse sider bringer vi en gang om måneden i de lige numre sognenes kalender for en hel måned ad gangen. Sidste frist for modtagelse af manuskript til nr. 2 der udkommer 28.1.1981 er mandag den 12. 1. 1981 (for februar 1981). Manuskripterne bedes sendt til Kirsten Szarafin på »katolsk orientering«s redaktion på Bispekontoret.

KØBENHAVN

Skt. Andreas Kirke

Kollegievej 2, Charlottenlund
Tlf.: (01) 64 30 39 mandag til torsdag kl. 9-12, fredag kl. 9-11. Sognepræsten tlf. (01) 64 04 22 (bedst kl. 9-10)

Gudstjenestetider:

Søndage: kl. 8: messe. Kl. 10,30: højmesse.

Mandag kl. 8: messe. **Tirsdag kl. 19.30:** messe. **Onsdag kl. 8:** Skolemesse. Kl. 11.30: undertiden messe. **Torsdag kl. 8:** Laudes. **Fredag kl. 11.30:** Messe. **Lørdag kl. 11.30:** Messe.

Nytårsdag d. 1. Festen for jomfru Maria, Guds Moder. Kl. 10,30: Højmesse.

Lørdag d. 3. Kl. 19,30-21,30: Udstilling af Sakramentet.

Søndag d. 4. Herrens Åbenbarelse (Hellig tre Konger). Kl. 8: Messe. Kl. 10,30: Familiemesse (ingen sognedag).

Lørdag d. 24.: Økumenisk Studiedag i fællesskab med folkekirkens nabosogne og Sct. Therese sogn. Sted: Skovshoved skole. Tidspunkt: Kl. 11-16. Thema: Hvorfor er vi stadig 2 Kirker? Behandles i 3 sektioner med oplæg fra henholdsvis katolsk og protestantisk side om: 1, Kirke. 2, Nadveren. 3, Kristen Etik. Særligt arrangement for børn. Mad medbringes. Drikkevarer kan købes. Dagen begynder med gudstjeneste i Skovshoved Kirke kl. 11. Messen i Sct. Andreas Kirke aflyses.

Søndag d. 25. Sankt Ansgar, bispedømmets værnehelgen. Kl. 8: Messe. Kl. 10,30: Højmesse.

Foredragsserie om Messen ved pater Pierre Grégoire, O. P. følgende tirsdage: 13., 20., 27. januar. 3., 10., og 17. februar. Tidspunkt: Kl. 20. Sted: Kaffe-stuen ved kirken.

Skt. Annæ Kirke

Hans Bogbinders Alle 2, 2300 København S. (01) 58 41 02 sognepræstens kontor: **Tirsdag og fredag:** 11-12 (p. Huber) **Onsdag og torsdag:** 18-19 (p. Völk) De øvrige præster træffes på (01) 58 21 02.

På dette nr. træffes sognepræsten og p. Huber også udenfor kontortiden.

Faste messetider:

I kirken — **søndage:** Kl. 8.30 og 10 (efter disse messer kirkekaffe i den lille sal).

1. søndag i måneden kl. 11.30 familiemesse.

Polsk: 2., 3. og 4. søndag kl. 11.30.

Engelsk hver lørdag og søndag kl. 17.

I kirken — **hverdage:**

Hver dag: Kl. 8.

Hver torsdag: Kl. 8 og 19.

Hver lørdag: Kl. 8 og 17. (Kl. 17 - på engelsk)

Hver første månedsfredag: Kl. 8 og 19.

På Sct. Annæ Hjemmet:

Skipper Clements Alle 13. (01) 59 50 15:

Søn- og helligdage: Kl. 11.

Hverdage: Kl. 9.

Dragør: Sankt Klemens Kapel

Rønne Alle 15. (01) 53 12 48 eller (01) 58 21 02.

Hver søn- og helligdag: Kl. 9,30.

Fredag den 19. december: Kl. 9 (gentages kl. 10) i Kirken: Skoleelevernes krybbe-spil

Lørdag d. 20. Kl. 17 (!!) Børnenes internationale krybbeandagt (dansk, polsk, engelsk, spansk).

Onsdag d. 24. Kl. 19 engelsk messe

Kl. 22 polsk messe

Kl. 24 dansk messe

Torsdag d. 25. 1. juledag. Ingen messe kl. 8.30. Kl. 10 dansk festgudstjeneste. Kl. 11.30 Polsk messe. Kl. 17 engelsk messe.

Fredag d. 26. 2. juledag. Ingen messe kl. 8.30. Kl. 10 dansk messe. Kl. 11.30 polsk messe.

Lørdag d. 27. Juletræsfest for sognets børn

Onsdag d. 31. Kl. 16 takkegudstjeneste (messe)

Januar

Torsdag d. 1. Ingen messe kl. 8.30. Kl. 10 dansk messe, kl. 11.30 polsk messe. Kl. 17 engelsk messe.

Fredag den 2. Jesu Hjerter-Fredag. Messe kl. 8 og 19.

Søndag den 4. Helligtrekonger: Kl. 11.30 Familiemesse — »Missa Appelsina«

Mandag den 5. Sct. Annæ Skoles elever »Åbningsgudstjeneste« i Sct. Annæ Kirke: Kl. 8 fra 6. klasse opefter. Kl. 9 for de mindre klasser.

Tirsdag den 20. Økumenisk Skolegudstjeneste i Sct. Annæ Kirke: Kl. 9,45.

Søndag den 25. Ansgar: Kl. 10 højtidelig latinsk festgudstjeneste.

Kl. 19,30: Storkøbenhavns præstemøde i den lille sal. P. Guido Kreienbühl taler om Kateketcentralens planer for fremtiden.

Onsdag den 28. Kl. 14: De ældres Klub i den lille sal. Kl. 16 messe i huskapellet.

Kl. 20: Elsebeth Kieler — i undervisningslokalet.

Søndag den 1. februar: Kyndelmisse: Kl. 10 lysindvielse, lysprocession og dansk højmesse. Kl. 11,30: Kyndelmisse med børnene. Familiemesse.

Skt. Ansgars Kirke

Bredgade 64, 1260 København K. Tlf. (01) 13 37 62.

Præsternes træffetid: **Mandag-fredag kl. 11-12.**

Tirsdag og torsdag tillige kl. 17-18.

Messetider:

Søndage: kl. 9: reciteret messe. Kl. 11: Højmesse.

Hverdage: Alle dage kl. 8. **Tirsdag og torsdag tillige kl. 16.30.**

Lørdage: Kl. 17 med prædiken (gælder som søndagsmesse). Messen efterfølges kl. 17.45 af Rosenkransandagt.

Johanneskirken

Vandtårnsvej 7-9, 2860 Søborg, tlf. (01) 69 03 01 **tirsdag og lørdag kl. 10-12, torsdag kl. 15.30-16.30.**

Konstitueret sognepræst: Lars Messerschmidt, telf.: (01) 64 04 22, **torsdag 15.30-16.30:** (01) 69 03 01.

Gudstjenestetider:

Søndag kl. 9.30: Højmesse.

Torsdag kl. 17. Messe i pejsestuen

Nytårsdag d. 1.: Kl. 9.30: Højmesse

Skt. Knud Lavards Kirke

Lyngbygårdsvej 1, 2800 Lyngby, tlf. Pastor G. Uttenthal Nibler: (02) 87 77 12.

Kirkekontoret: (02) 87 29 35, **mandag-fredag kl. 9 til 11.**

Oplysning om gudstjenestetider også tlf.: (02) 87 22 33 (Darville).

Hverdagsmesser:

Mandag kl. 12.00, tirsdag kl. 11.30, onsdag kl. 9.00, torsdag kl. 19.00, fredag kl. 12.00.

Alle lørdage: Messe kl. 17.00 (Søndagsmesse).

Torsdag den 1.: Messe kl. 11.00.

Søndag den 4.: Familiemesse kl. 9.30. Højmesse kl. 11.00.

Onsdag den 7. Sankt Knud Lavard: Messe kl. 9.00. — 850-året for hans martyrium.

Søndag den 11.: Højmesse kl. 11.00.

Søndag den 18.: Familiemesse kl. 9.30. Højmesse kl. 11.00.

Tirsdag den 20.: Ældreklubben deltager i messen kl. 11.30 — derefter sammenkomst i menighedslokalet.

Søndag den 25.: Højmesse kl. 11.00.

Skt. Mariæ Kirke

Jens Jessensvej 5, 2000 København F., tlf. (01) 71 53 35.

Sognepræst L.A. Dorn S. J. Tlf. (01) 71 53 35. Bedst kl. 11-12 og 18-19 mandag undtaget.

Sædvanlige messetider:

Søndage: Reciteret messe kl. 8.00. Højmesse kl. 11.00.

Hverdage: kl. 6.45 og 8.00. **Tirsdag også kl. 9.30.** Første fredag kl. 19.30.

Torsdag d. 1. kl. 11.00: Nytårsdag. Festen for Guds Moder Maria. NB. kun denne ene messe

Fredag d. 2. kl. 19.00: Sakramentsandagt med påfølgende aftenmesse ca. kl. 19.30.

Søndag d. 4. Herrens Åbenbarelse. Højtideligholdelse af Hellig 3. Konger. kl. 8.00: reciteret messe. kl. 11.00: Højmesse.

Torsdag d. 8. Sammenkomst for »Torsdagsklubben«. Messe kl. 14.30, derefter vil fru Lise Abjorn fortælle og vise lysbilleder fra et besøg på de græske øer og i Efesus.

Søndag d. 11. Kristi Døb. kl. 8.00: messe. kl. 11.00: Familiemesse med efterfølgende kaffe i klostret.

Tirsdag d. 13. kl. 19.45: Kursus omkring Paulus genoptages.

Søndag d. 25. Højtideligholdelse af Sct. Ansgars fest. Reciteret messe kl. 8.00. Højmesse kl. 11.00.

Tirsdag d. 27. Paulus-kurset fortsættes.

Søndag d. 1. februar: Herrens Fremstilling i Templet (»Lysmesse«). kl. 8.00: messe. kl. 11.00 Lysvielse i højmassen (Lys, der ønskes indviet, bedes indleveret før messen)

Hver mandag har ungdomsklubben åben fra kl. 18.00 i kælderlokalerne

Hver lørdag religionsundervisning for børn kl. 9.30-11.30.

Lejlighed til skriftemål: hver lørdag kl. 15.00-17.00

Sakramentskirken

Nørrebrogade 27 C II 2200 København N.

Tlf. (01) 39 53 80, kontoret kl. 11-13, undtagen torsdag og lørdag.

Pastor d'Auchamp kl. 9-10 tlf. (01) 35 68 25. **Tirsdag til fredag.**

Mandag: Ingen messe, hvis intet meddelt.

Tirsdag: Messe kl. 18,30.

Onsdag: Dansk messe kl. 11. Engelsk Messe kl. 17.

Torsdag: Messe kl. 18,30.

Fredag: Messe kl. 18,30, derefter et kvarters tilbedelse foran Sakramentet.

Lørdag: Messe (søndagens) kl. 17.

Søndag kl. 10: Højmesse (latin hver 1. søndag i måneden) og kirkekaffe. Kl. 17 aftenmesse. Kl. 18 Engelsk reciteret messe og sang og guitarstil

Dansk børneundervisning for de yngste: hver onsdag kl. 16.

Hver tirsdag **spejdermøde** kl. 18.15. Tilmelding: Steen Andersen (01) 11 49 30 kl. 17-18.

Nytårsdag kl. 10: Messe.

Søndag d. 4. Hellig Tre Konger. Schola Gregoriana latin/dansk ved højmassen kl. 10.

Søndag d. 11: Kristi Døb.

Søndag d. 25: Sct. Ansgar. Kroaternes messe kl. 12.

Skt. Therese Kirke

Bernstorffsvej 56, 2900 Hellerup.

Sognepræst: Niels Kiær S.J. Tlf. (01) 61 19 19. Bedst mandag-torsdag kl. 8-9, lørdag kl. 10-11. Giro 4 08 38 30.

Messetider:

Søndag: Højmesse kl. 9.00 reciteret messe kl. 11.00. Morgenmad i kantinen mellem messerne.

Hverdage: Mandag-onsdag kl. 17.00 torsdag kl. 17.00 i Sct. Josephsstrenes kapel, Helleruplund Alle 18. **Fredag kl. 7.15 og lørdag kl. 11.30** med rosenkransbøn kl. 11.15.

Familiemesse hver 4. søndag i måneden.

Torsdag d. 1. Nytårsdag, festen for Jomfru Maria, Guds Moder: Messe kl. 11.

Søndag d. 4. Hellig Trekongersfest: Højmesse kl. 9, reciteret messe kl. 11.

Lørdag d. 24. januar Økumenisk kirke-dag i Skovshoved.

Søndag d. 25. Sct. Ansgarsfest: Familiemesse kl. 9, reciteret messe kl. 11

Immaculatakirken

Strandvejen 91, 2100 Ø, (01) 20 62 22.

Hverdage: Messe kl. 7.00.

Søndage: Højmesse kl. 8.30.

English-speaking ministry

Ministry Center: Vor Frue Kirke, Tlf.: (02) 94 76 94, Fr. Carroll Parker, OMI.

Churches with Mass in English: Vor Frue Kirke, Herlevgaardsvvej 14, 2730 Herlev.

Jesu Hjerter Kirke, Stenogade 4, 1616 Kbh. V., Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N., and Skt. Annæ Kirke, Hans Bogbinders Alle, 2300 Kbh. S.

English Weekend Masses:

Saturday: 1700 Hrs. Skt. Annae Kirke and 1800 Hrs, Jesu Hjerter Kirke.

Sunday: 1045 Hrs, Vor Frue Kirke, 1700 Hrs, Skt. Annae Kirke, and Sakramentskirken at 1800 Hrs.

English Weekend Mass: every Wednesday at Sakramentskirken, 1700 Hrs.

Novena to Our Lady of Perpetual Help follows the Saturday Mass at Skt. Annae Kirke and the Wednesday Mass at Sakramentskirken.

Cathetical Instructions for children: (1) for Rygaards Skole children during school hours, (2) for Copenhagen International Junior School children, every Tuesday, 1500-1600 Hrs immediately following school, and (3) Skt. Annae children, 1400 Hrs, in the parish Hall every Saturday. There will be no religious instructions on school holidays.

1st: New Year's Masses. Mass at 1045 Hrs, Vor Frue Kirke and 1700 Hrs, Skt. Annae Kirke.

4th: Epiphany of the Lord.

Parish Coffee: Every first Sunday of the month following the 1045 Mass, Vor Frue Kirke. All are welcome.

PROVINSEN

Birkerød Hørsholm

Bistrup Byvej 4, 3460 Birkerød. Kontortid kl. 9-10.

Sognepræst: Jacob Muiser: (02) 81 27 96. Georg Heggum: (01) 20 93 37.

Søndagsmesser:

Birkerød, Nordvanggård kl. 8 og kl. 10.

Hørsholm, Marievej kl. 10.

Mikkelsborg: Strandvej 352 kl. 8

Åsebakken: kl. 8.15

Om fredagen aftenmesse på Nordvanggård kl. 19.30.

Om tirsdagen messe på Nordvanggård kl. 10.

Om onsdagen messe i Hørsholm kl. 11.

Skriftemål

Lejlighed til at skrifte hver søndag fra kl. 9.30 til kl. 10.00 og efter messerne. Herudover naturligvis efter aftale.

Onsdag d. 24.: Juleaftensdag. Lejlighed til skrifte en time før gudstjenesten. Højtidelig julegudstjeneste kl. 23.00 i Hørsholm og Birkerød. Efter gudstjenesten samles vi for at ønske hinanden en god jul.

Torsdag den 25.: 1. juledag, højmesse kl. 10 for hele familien. Tag derfor børnene med til messen, fordi — efter første indledningssalme — samles de mindre børn for at se lysbilleder og for at høre om julens glade budskab. Ved fremførelsen af offergaverne kommer børnene tilbage i kirken for sammen med os at fejre messen videre.

NB: ingen messe kl. 8.

Onsdag d. 31.: Nytårsaftensdag, taksigelsesmesse kl. 15.

Torsdag d. 1. Nytårsdag Højmesse kl. 10. Ingen messe kl. 8.00

Efter Højmassen kirkekaffe med ønsker om et velsignet nytår.

Fredag d. 2.: Aften messe kl. 19.30

Søndag d. 3.: Tre Kongersfest.

Torsdag d. 8.: Ingen religionsundervisning for børn.

Tirsdag d. 13.: MINI-kuk mødes i Hillerød kl. 15.45.

Tirsdag aften. d. 13.: i Hørsholm mødes

menighedsrådet kl. 19.30.

Onsdag d. 14.: KUK-møde på Nordvanggård.

Torsdag d. 15.: Ingen religionsunderv. for børn. Om aftenen mødes MAXI-kuk

Mandag d. 19.: MIDI-kuk på Nordvanggård kl. 19.00.

Tirsdag d. 20.: Økumenisk Gudstjeneste i Hillerød Slotskirke kl. 19.30 sælles for vore fire katolske menigheder i N-Sjælland og Folkekirken og Baptistkirken. Alle hjerteligt velkommen.

Onsdag d. 21.: Ældreklubben mødes på besøg hos vore naboer i Bistrup Kirke til en Økumenisk Gudstjeneste.

Torsdag d. 22.: Årets første religionstime på Nordvanggård kl. 16.00

Tirsdag d. 27.: MINI-kuk i Hillerød kl. 15.45.

NB: Vedr. konfirmationen i foråret 1981: De unge som endnu ikke har givet til kende at de gerne vil konfirmeres i Hørsholm eller Birkerød, bedes kontakte sognepræsten snarest muligt.

Menigheden ønskes en velsignet Julefest og et godt Nytår.

Tak til alle som har ydet en hjælpende hånd til menigheden i det forløbne år!

P. Georg Heggum
Jacob Muiser.

Esbjerg: Skt. Nikolaj Kirke

Kirkegade 58, 6700 Esbjerg.

Tlf.: (05) 12 10 27. Præsten træffes bedst kl. 9-10 dog ikke om mandagen.

Søndagsmesser: Lørdag kl. 17 messe og søndag kl. 10 højmesse.

Desuden messe fredag kl. 18.45.

Tirsdag den 1. Messe kl. 18.45.

Kirkekoncert. Traditionen tro giver organist Peter Møller os en orgelkoncert på Hellig Tre Kongers dag, tirsdag den 6. Der er først messe kl. 18.45 og umiddelbart derefter koncerten. Tag venner og bekendte med.

Fredag den 23. messe for de kristnes enhed.

Herning: Skt. Peters Kapel

Silkeborgvej 25, 7400 Herning.

Tlf. (07) 12 43 82. Giro 434 72 26.

Messetider: Hver søndag kl. 10.00

Menigheds-kaffe: Hver søndag kl. 11.00.

Religionsundervisning:

Onsdag den 7. og 21. kl. 16.00-17.30 for begge hold.

Mandag den 19. Præstemøde i Fredericia.

Søndag den 25. Gudstjeneste med kommunion under ledelse af en af sognets dertil indsatte gudstjenesteledere.

Tak!

På trods af vejret kunne vi glæde os over et talstærkt fremmøde til adventsfesten, søndag den 30. november. En tak til alle, der gav en hjælpende hånd med.

Menighedsråd og præst

Hillerød: Skt. Vilhelms Kirke

Godthåbsvej 24, 3400 Hillerød

Sognepræst: Hans Esmark, Enghavevej 4, tlf. (03) 26 14 04.

Træffes bedst kl. 9-10, dog unt. søndag og mandag.

Søndagsmesser:

Kirken i Østergade kl. 10

Søndag d. 4. Hl. 3 kongersfest fejres i messen kl. 10. Herefter nyt-årskirkekaffe i menighedshuset. Bogsalget er åbent.

Torsdag d. 8. Messe kl. 14 efterfulgt af kirkekaffe. Ældre som ønsker transport, bedes kontakte Inger Petersen: 25 31 56.

Tirsdag d. 13. Syklub kl. 14.30 hos Birgitte Rosenkilde, Godthåbsvej 36 i Hillerød.

MINI-KUK fra 15.45

Onsdag d. 14. KUK på Nordvanggård

Torsdag d. 15. Messe kl. 17. MAXI-KUK 19.30

Søndag d. 18. Messen kl. 10 fejres sammen med ca. 60 katolske spejdere. Messen forberedes også af spejderne.

Mandag d. 19. MIDI-KUK kl. 19

Tirsdag d. 20. Økumenisk Gudstjeneste i anledning af bedøgen for kirkens enhed. Vi er indbudt til Præstevangskirken kl. 19.30

Pastor Langhoff er indbudt til at tale. Alle er hjerteligt velkommen.

Onsdag d. 21. KUK 19.30

Torsdag d. 22. Messe kl. 17. MAXI-KUK 19.30.

Tirsdag d. 27. Menighedsrådsmøde kl. 19.30

Onsdag d. 28. KUK 19.30

Torsdag d. 29. Messe kl. 17. MAXI-KUK 19.30

Fredag d. 30 Højboaften med menigheden, (del II). Kl. 19.30 fortsætter p.Bjørn Højbo hvor han slap den 31. oktober. Interessererede som var forhindret sidst, kan med stort udbytte være med denne gang. Emne: De Ortodokse Kirker.

Menigheden ønskes en velsignet julefest og et godt nytår. Tak til alle der har ydet en hjælpende hånd til menigheden, på den ene eller anden måde. Gud vel-signe Jer alle!

Horsens: Skt. Josefs Kirke

Nørregade 19, 8700 Horsens,

Tlf. (05) 62 52 58.

Sognepræst: J. Reymen, O. Præm.

Søndagsmesser: Kl. 7.30 i Sct. Josefs kapel. Kl. 10 i kirken.

Hverdagsmesser: I Sct. Josefs kapel: Tirsdag og fredag kl. 19, torsdag kl. 10.30. Hos Assumptionssøstrene, Stensballe Kloster, Sundbakken 16, Horsens: Onsdag kl. 17.30.

Hver morgen kl. 8 (undtagen torsdag) samles elever og lærere fra Sct. Ibs Skole til en kort andagt i kirken. Torsdag morgen holdes andagten i Vor Frelsers Kirke. Menighederne er velkomne.

Torsdag, den 1. (Nytårsdag) kl. 15: Messe. Efter messen samles vi i mødesalen for at ønske hinanden godt nytår.

Søndag, den 4. Kirkekaffe efter højmessens.

Torsdag, den 8. kl. 19.30: Bibelaften hos sognepræsten

Lørdag, den 10. Stensballe Kloster: Kl. 14,30 — 17 Focolaremøde og messe:

Søndag, den 11. kl. 10: Familiemesse.

Derefter til kl. 12: Familiekatekese.

Torsdag, den 15. Stensballe Kloster kl. 18.45: Messe. Kl. 19.30: Gennemgang af Kirkens Tro.

Mandag, den 19. kl. 19.30: Kirkevandring (Metodistkirken-Sct. Josefs Kirke-Vor Frelsers Kirke)

Onsdag, den 21. Stensballe Kloster: Kl. 14.30 messe. Derefter sammenkomst for de ældre i sognet.

Torsdag, den 29. Stensballe Kloster.

Caritas Danmark ønsker Dem glædelig jul og godt nytår

12-girokortene har på 1 år indbragt næsten 300.000 kr., som er brugt til forskellige projekter

I dette årets sidste nr. af »katolsk orientering« vil vi gerne fra Caritas Danmarks bestyrelse ønske Dem en glædelig jul og godt nytår. Samtidig vil vi gerne takke for den fantastiske støtte, Caritas har modtaget fra Dem i 1980.

Alene på de giro-kort vi sendte til Dem i december sidste år samt de 12-girokort, har vi modtaget næsten 300.000 kr., penge som allerede er brugt til forskellige projekter rundt om i verden.

40 kørestole

Et af de projekter, der har modtaget Deres penge, er skoleprojektet i Malawi, som De allerede har kunnet læse om tidligere her i »katolsk orientering«. Dette projekt gik ud på at bygge 8 klasseværelser og et kontor.

Vi modtog i slutningen af oktober en rapport om, at projektet var afsluttet og skolen taget i brug. Med i brevet var en række billeder fra byggeriet, det sidste billede var af en skoletavle, der blev holdt af nogle af eleverne, på tavlen var der skrevet: »Caritas Danmark-Thank you«. Denne tak sender vi med glæde videre til Dem, for uden Deres støtte havde vi ikke kunnet hjælpe i Malawi.

Vi kan samtidig glæde os over, at vi nu har modtaget 87.932 kr. til kørestole, altså nok til at sende de 40 stole til Polen, som vi havde sat os som mål. Det siger vi også tusind tak for.

Folderen

Med dette nr. af »katolsk orientering« følger en lille folder fra Caritas Dan-

mark, som De forhåbentlig vil tage imod og læse.

Hvorfor sende en sådan folder ud?

Jo, der er flere grunde. For det første vil vi godt i bred almindelighed give de katolske husstande lidt bedre oplysning om, hvad Caritas Danmark egentlig står for, og hvad Caritas udretter.

For det andet vil vi også godt have lidt nemt informationsmateriale, som vi

18.45: Messe. Kl. 19.30: Gennemgang af Kirkens Tro.

Maribo: Skt. Birgittas Kirke

Mariagade 4, 4930 Maribo,
P. Herman Legut, O.F.M. Conv.
Tlf. (03) 88 01 74. Kontortid 10-11, und-
tagen mandag-tirsdag.

Messtider:

Søndag: kl. 9.30 højmesse.
Hverdage: onsdag og torsdag kl. 8, fredag
og lørdag kl. 18.
Søndag d. 18. jan. messe på polsk kl.
11.00
Nytårsdag: kl. 9.30 højmesse.
Helligtrekonger, tirsdag d. 6. messe kl.
18.

Nakskov: Skt. Franciskus Kirke

Bredgade 47, 4900 Nakskov.
Tlf. (03) 92 06 81.

Gudstjenestetider:
Søndag kl. 10.00
Hverdage kl. 17.00

Juleaften:

kl. 16.00 børnegudstjeneste foran jule-
krybben (ingen messe).
kl. 23.00 midnatsmesse.

Juledag:

kl. 10.00 højmesse.
2. juledag:
kl. 10.00 sangmesse

Juletræsfest:

lørdag den 27. december kl. 15.00 begyn-

der juletræsfesten med en kort andagt i
kirken. Denne aften begynder lørdags-
messen kl. 18.00.

Nytårsaften:

kl. 16.00 takkegudstjeneste.

Nytårsdag (bemærk tidspunktet!)

kl. 16.00 aftenmesse (ingen messe kl.
10.00)

Polsk messe: søndag den 4. januar kl.
11.15 ved pater Herman Legut.

Fælles menighedsrådsmøde: lørdag den
17. januar kl. 15.00 samles menighedsrå-
dene for Nakskov, Maribo og Nykøbing i
Kolbestuen i Nakskov.

Familiemesse: søndag d. 18. januar kl.
10.00

Åbent hus-aften: torsdag den 29. januar
kl. 19.00 holdes den første åbent husaften.
Alle er velkomne.

Nykøbing F.: Hellig Kors Kirke

Bispegade 12, 4800 Nykøbing F. Tlf.
(03) 85 07 29.

Gudstjenester:

Onsdag kl. 18.30 i søstrenes kapel, Bispe-
gade 4. Fredag kl. 18.30. Lørdag kl.
16.00. Søndag kl. 8.00 og 10.00.

Fredag d. 19.: kl. 19.00 bodsandagt.

Søndag d. 21.: kl. 10.00 højmesse, herefter
åbent hus i vort menighedshus, Fre-
densgade 15.

Mandag d. 22.: kl. 18.30 juletræet i salen
pyntes.

Onsdag d. 24.: Juleaftensdag kl. 16 jule-
gudstjeneste med og for børn. Kl. 24.00
Midnatsgudstjeneste.

Torsdag d. 25.: 1. juledag ingen messe kl.
8.00. Kl. 10.00 højmesse.

Fredag d. 26.: 2. juledag ingen messe kl.
8.00. Kl. 10.00 højmesse. Kl. 14.30 menig-
hedens juletræsfest.

Søndag d. 28.: Den hl. families fest. Kl.
10.00 højmesse.

Onsdag d. 31.: Nytårsaftensdag kl. 16.00
messe med afsluttende sakramental vel-
signelse.

Løjlighed til skriftemål: Lørdag d. 20.: kl.
15-17. Søndag d. 21.: I.f.m. gudstjene-
sterne. Onsdag d. 24.: kl. 10-12.

Torsdag d. 1.: Nytårsdag ingen messe kl.
8.00. Kl. 10.00 højmesse.

Søndag d. 4.: Hl. Tre Kongers fest. Guds-
tjenesterne som normalt. Kl. 10.00 fami-
liegudstjeneste.

Tirsdag d. 20.: kl. 19.00 menighedsråds-
møde.

Odense: Skt. Albani Kirke

Adelgade 1, 5000 Odense C.

Tlf. (09) 12 64 64.

Sognepræst: pastor Franz Hauser.

Træffetider: 12.30-13.30 undtagen man-
dag 17.00-18.00 onsdag og fredag.

Søndagsmesser: kl. 8, 10, 16,30 samt
polsk messe 1. og 3. søndag kl. 12.

Hverdagsmesser. Kl. 7 (kan undtagelses-
vis bortfalde og fredag messe kl. 19.

Hver torsdag: Mariaandagt kl. 19.

Torsdag d. 1: Nytårsdag messe kl. 10 og
16.30.

Søndag d. 4 og 18: polsk messe kl. 12.

Søndag d. 25: Familiemesse kl. 10, der-
efter kirkekaffe.

Torsdag d. 8: Menighedsrådsmøde kl.
19.30 på skolen.

Mandag d. 12: DKKF møde på Bjerre-
gårdsvej 9, kl. 19.30. Vi begynder det nye
år med messe.

Torsdag d. 15.: De ældres klub på skolen
kl. 15. Om aftenen kl. 20 i Sct. Knuds sal,
Klostergården, Klosterbakken 2, Odense:

P. Dekkers begynder en serie foredrag i
F.O.F.: »Udviklingen i den katolske
kirke efter 2. vaticankoncil.«

Torsdag d. 22: 2. foredrag af p. Dekkers-
kl. 20 samme sted.

Torsdag d. 29: P. Manzano: »Den ka-
tolske kirke i Latinamerika og dens for-
hold til de politiske befrielsesbevægelser«

— samme sted kl. 20. Der er ialt 4 fore-
drag, det sidste er 5. februar.

Fra d. 18 - 24.1.: Økumenisk bedeuge for
de kristnes enhed.

Randers: Jesu Hjerter Kirke

Thorsgade 22, 8900 Randers.

Tlf. (06) 42 97 30.

Søndagsmesser:

Lørdag kl. 17, søndag kl. 10.

Hverdagsmesser:

Mandag og torsdag kl. 7.30, tirsdag dia-
logmesse kl. 15.30, onsdag kl. 19, (undt.
2. onsdag i md.) fredag i søstrenes kapel
kl. 7.30 (Laksegade 4,1).

Tilbedelse og sakramental velsignelse den
2. onsdag i måneden kl. 18,30-19,30.

Obs.: Skulle der ske forandringer i hver-
dagens messtider anmeldes det ved søn-
dagsmesseerne.

Skriftemål: Efter aftale, eller man kan
komme når som helst, og ringe på skrif-
teklodden. Hvis præsten er hjemme kom-
mer han straks.

Møder:

Studiegruppe: emne: den hellige messe.

Onsdag d. 7. i præstegården efter kl. 19
messen.

Familiegruppe: efter aftale.

Ældre og alle andre: lørdag d. 15 kl.
14,30 i præstegården. Vi afslutter med
messe kl. 17.

Familieundervisning: lørdag d. 10. Emne:
Gud vor Fader sender sin søn. Vi begyn-
der med familiemesse kl. 13,30.

Ringsted: Skt. Knuds Kirke

Skt. Knudsgade 19, 4100 Ringsted.

Sognepræst: H. Herberighs, S.M.M.

Tlf. (02) 99 07 28.

Bedst kl. 9-10.

Pastoralassistent: E. Brodersen

Tlf. (03) 61 03 92.

Bedst onsdag kl. 16-17, torsdag og fredag
kl. 11-12.

Postkonto: 381 89, Katolsk Pastorat,
Ringsted.

Sædvanlige messtider:

Søndage: Messe kl. 10.

Kirkekaffe d. 1. søndag i måneden.

Nytårsaftensdag, d. 31. december: Tak-
kegudstjeneste kl. 16.00

Efter gudstjenesten åbent hus i præste-
gården.

Roskilde: Skt. Laurentii Kirke

Frederiksborgvej 11, 4000 Roskilde.

Tlf. (03) 35 09 65, bedst mellem kl. 9 og
10.

Søndagsmesser: Højmesse kl. 10 og kl.
17. Familiemesse: den anden søndag i må-
neden.

Hverdagsmesser: Kl. 8, mandag dog kl.
18,15 og fredag kl. 19,30. Eventuelle æn-
dringer meddeles ved søndagsmesserne.

Onsdag d. 24. Midnatsmesse kl. 24.

Torsdag d. 25. 1. juledag højmesse kl. 10.
(N.B. 17-messe bortfalder).

Fredag d. 26. 2. juledag: messe kl. 10.

Onsdag d. 31. Nytårsaftensdag messe kl.
16.

Torsdag d. 1. jan. Højmesse kl. 10

Søndag d. 4. Helligtrekonger

Søndag d. 11. Kristi Døb, familiemesse
kl. 10.

Ledreborg-Slotskirke Hver søndag: mes-
se kl. 8.30.

Slagelse: Vor Frue Kirke

Frederiksgade 7, 4200 Slagelse.

Sognepræst P. G. Meertens, træffes man-
dage, tirsdage og fredage på tlf. 03 - 52 06

45 i Slagelse, onsdage, torsdage og lør-
dage på tlf. 03 - 43 06 87 i Holbæk, alle
dage kl. 8-9.

Hvis man ikke kan træffe sognepræsten,
kan man henvende sig til menighedsrådets
formand fru Gerda Kristensen, 03 - 52 10

99.

Søndag d. 21. 4.s. i adv. højmesse kl. 10.

Onsdag d. 24.: juleaftensdag, midnats-
messe kl. 24.

Torsdag d. 25.: juledag, højmesse kl. 10.
Kirkebil fra Korsør

kan tilsende folk også uden
for vor egen kreds. Vi får
faktisk en del henvendelser
og hjælp fra mange ikke-
katolikker, og jo større
kendskabet til Caritas bli-
ver, desto flere penge har
vi håb om at indsamle.
Dermed er vi ved den tre-
die og ikke mindst vigtige
grund: vi vil gerne, at så
mange som overhovedet
muligt, dels benytter sig af
det »indbyggede« giro-
kort, dels vil finde anled-

ning til at bede om yderli-
gere 12 giro-kort, således
at det månedlige bidrag
kan blive endnu større, og
endnu flere mennesker kan
blive hjulpet til en bedre
tilværelse, for det er jo til
syvende og sidst det det
hele drejer sig om.

Vi er klar over, at fol-
derne betyder en ekstra
udgift på vort i forvejen
stramme budget, men i år
har vi modtaget så mange
penge til vor administra-

tion at vi kan garantere
Dem at de penge De sen-
der til os går til et U-lands
projekt og ikke til foldere.
Som De vil bemærke er
der i Caritas vedlagte fol-
der en forskel på 900.000
kr. mellem indgåede og
fordelte midler. Dette
skyldes, at nogle af de
store projekter løber over
flere år, og at pengene der-
for bliver udbetalt efter-
hånden som projekterne
skrider frem.

Et af de projekter, der har modtaget Deres penge, er skoleprojektet i Malawi. Skolen er nu taget i brug.

Fredag d. 26. 2. juledag, højmesse kl. 10
Søndag d. 28.: højmesse kl. 10 Gregoriansk koral

Januar:

Torsdag d. 1. Nytårsdag. Højmesse kl. 10
Søndag d. 4. højmesse kl. 10
Søndag d. 11.: Højmesse kl. 10. Kirkekaffe. Kirkebil fra Korsør og Dianalund.
Søndag d. 18. Højmesse kl. 10.
Søndag d. 25. Højmesse kl. 10 Gregoriansk koral. Kirkebil fra Korsør.
Skriftemål i forbindelse med messerne eller efter aftale med sognepræsten.
Børneundervisningen: om tidspunktet for dennes genoptagelse vil der tilgå forældrene direkte meddelelse.

Svendborg: Skt. Knuds Kirke

Havnegade 1, 5700 Svendborg.
 Tlf.: (09) 21 05 42 eller 12 16 64.
 Træffetid: mandag, torsdag, fredag, lørdag kl. 9-11, eller efter aftale.
 Faste gudstjenester: Søndag kl. 8.00 stille messe uden prædiken, kl. 10.00 højmesse.
 Mandag, fredag, lørdag kl. 6.45 og torsdag kl. 19.00
Torsdag d.1.: Nytår, Jomfru Maria, Guds Moder. Kl. 16.00 højmesse.
Søndag d. 4.: Hellig 3 Konger. Kl. 10.00 højmesse. Kl. 15.00 messe i Rudkøbing
Torsdag d. 8.: Kl. 19.30 studiekreds.
Søndag d. 11.: Herrens Døb. Kl. 10.00 la-

tinsk højmesse.
Tirsdag d. 20.: kl. 19.30 økumenisk gudstjeneste i Fredens Kirke. Emnet: En ånd, forskellige gaver, eet legeme. Efter gudstjenesten kaffebord. Alle fra menigheden er hjertelig velkommen.
Religionsundervisning: onsdag kl. 16,00: d. 7., 14., 21., 28.
Fredag kl. 16,30 d. 9., 16., 23., 30.
Konfirmandundervisning: fredag kl. 15,30 d. 9., 16., 23., 30.

Vejle: Skt. Norberts Kirke

Fjellegade 2, 7100 Vejle.
 Kontortid: mandag, onsdag, torsdag kl. 9-10.30. Torsdag kl. 11-12.
 Tlf. (05) 82 08 93.

Faste gudstjenester
Hverdage: kl. 8 i kirken og kl. 18 i søsternes kapel.
Lørdag kl. 15: Søndagsmesse
Søndag kl. 10: Højmesse. Hver søndag under højmassen tilbydes børnepasning i Skt. Norberts skole (børnehaveklasse)
Torsdag d. 1.: Nytårsdag-Fredensdag. Kl. 16.30: Taksigelsesmesse.
Søndag d. 4. kl. 10: familiemesse. Bagefter: menighedskaffe.
Mandag d. 5. kl. 14.30 indbyder Kontaktgruppen de ældre til nytårssammenkomst. Skt. Norberts Skoles kor medvirker. P. Kerkhofs viser lysbillede fra abbediet Averbode i Belgien.
Tirsdag d. 6. kl. 17-18: »Stille time«.

Liturgisk kalender for januar 1981 ved Inga Jensen

Torsdag d. 1. Nytårsdag. MARIA GUDS MODER. 4.Mos.6,22-27. — Salme 67,2-3.5.6&8. R.2a: Gud være os nådig og velsigne os. — Gal.4,4-7. — Luk.2,16-21.
Fredag d. 2. Basilius d.Store, biskop af Cæsarea d.379 og Gregor, biskop af Nazians, d.390, kirkelærer. 1.Joh.2,22-28. — Joh. 1,19-28.
Lørdag d. 3. alm. ugedag. 1. Joh.2,29 — 3,6. — Joh.1,29-34.
Søndag d. 4. HERRENS ÅBENBARELSE. Es.60,1-6. — Salme 72, 1-2. 7-8.10-11.12-13. R.v.11: Alle jordens folk skal tilbede dig, Herre. — Ef. 3,2-3a.5-6. — Mat. 2, 1-12.
Mandag d. 5. alm. ugedag. 1.Joh.3,22 — 4,6 — Mat.4, 12-17.23-25.
Tirsdag d. 6. alm. ugedag. 1. Joh. 4,7-10. — Mark. 6,34-44.
Onsdag d.7. St. Knud hertug, martyr. 1. Joh. 4,11-18. — Mark.6,45-52.
Torsdag d. 8. alm. ugedag. 1.Joh.4,19 — 5,4. — Luk. 4, 14-22a.
Fredag d. 9. alm. ugedag el. Raimund af Penyafort, præst d.1275. 1.Joh.5,5-13. — Luk.5,12-16.
Lørdag d. 10. alm. ugedag. 1. Joh.5,14-21. — Joh. 3,22-30.
Søndag d. 11. HERRENS DÅB. Es.42,1-4.6-7. — Salme 29,1-2.3-4.9b-10. R.11b: Herren velsigne sit folk med fred. — Ap.g.10,34-38. — Mat. 3,13-17.
Mandag d.12.alm. ugedag. Hebr. 1,1-6. — Mark. 1, 14-20.
Tirsdag d. 13, alm. ugedag el. Hilarius, biskop, kirkelærer, d.367. Hebr.2,5-12. — Mark.1,21-28.
Onsdag d. 14. alm. ugedag. Hebr. 2,14-18. — Mark.1,29-39.
Torsdag d. 15, alm. ugedag. Hebr. 3,7-14. — Mark 1,40-45.
Fredag d. 16, alm. ugedag. Hebr.4,1-5. 11.- mark.2,1-12.
Lørdag d. 17. Antonius, abbed d.356. Hebr. 4,12-16. — Mark.2, 13-17.
Søndag d. 18. 2.alm. søndag. Es.49,3.5-6. — Salme 40, 2&4ab. 7-10. R.v.8a&9a: Se, jeg kommer for at gøre din vilje Gud. — 1.Kor.1,1-3. — Joh. 1, 29-34.
Bedeugen for de kristnes enhed begynder.
Mandag d. 19. Henrik, biskop og martyr. Hebr. 5,1-10. — Mark. 2,18-22.
Tirsdag d. 20. alm. ugedag el. Fabian, pave, martyr, d.250. el Sebastian, martyr, d.303. Hebr. 6,10-20. — Mark. 2, 23-28.

Onsdag d.21. Agnes, martyr i Rom, d.394. Hebr. 7,1-3.15-17. — Mark.3,1-6.
Torsdag d. 22. alm. ugedag el. Vincent, diakon, martyr, d. i Valencia 304. Hebr. 7,25-8,6. — Mark. 3,7-12.
Fredag d. 23. alm. ugedag. Hebr.8,6-13. — Mark. 3,13-19.
Lørdag d. 24. Frans af Sales, biskop, kirkelærer, d. 1622. Hebr. 9,2-3.11-14.—Mark. 3,20-21.
Søndag d. 25. Sankt Ansgar. Bispedømmets værnehelgen. Es.52,7-10. — Salme 96,1-2a. 2b-3.7-8a.10. R.3: Kundgør Herrens under til alle folkeslag. — 1. Kor. 1,18-25. — Mark.1,14-20. Sær.l.pf.
Mandag d. 26. Timoteus og Titus, biskopper, d.år. 97 og 105. 2.Tim.1,1-8. Mark. 4,26-34.
Tirsdag d. 27. alm. ugedag el. Angela Mericia, jomfru d.1540. Hebr.10,1-10. — Mark. 3,31-35.
Onsdag d. 28. Thomas af Aquino, præst, kirkelærer d.1274. Hebr.10,11-18. — Mark.4, 1-20.
Torsdag d. 29. alm. ugedag. Hebr.10,19-25.— Mark. 4,21-25.
Fredag d. 30. alm. ugedag. Hebr. 10,32-39. — Mark 4,26-34.
Lørdag d. 31. Johannes Bosco, præst, d.1888. Hebr. 11,1-2.8-19. Mark. 4,35-41.

Bønnens apostolat

Bønnens apostolat
 Daglig bøn i 1981:
 Herre, alt for dig, og som du vil
 I januar bader vi for:
 At de kristne med alle evner, både naturlige og overnaturlige, må arbejde på, at alle skal blive i Kristus.
 At stadig flere børn må bede for missionen og opofre deres daglige gerning for dette formål.

Lørdag d. 10. kl. 13: religionsundervisning for eftermiddagsholdene. Efter messen: Mini-kuk
Tirsdag d. 13. kl. 19.30: menighedsrådsmøde i præstegården.
Tirsdag d. 20. kl. 17-18: »Stille time«.
Lørdag d. 24. kl. 13: religionsundervisning for eftermiddagsholdene. Efter mes-

sen: Mini-kuk.
Tirsdag d. 27. kl. 18: Sankt Norberts aften. Efter fælles spisning fortæller læge Anton Dorph-Petersen om emnet »5 år på Grønland«.
Onsdag d. 28. kl. 19.30: FOF starter en foredragsrække om emnet »I vor kulturs fodspor« på Langelinie skole.

Kristus i St. Ludgeri-kirken i Münster mistede den 30.9.1944 begge arme og en splint gennemtrængte hjertet. På siden af korset hænger Niels Steensen, der var præst i dette sogn 1680/81. Til højre for korset Edith Stein, martyr i 1942.

Niels Steensen blev fejret i Münster

Den 4. november var katolikker mange steder fra kommet sammen til en minde-højtidelighed i Münster. I år er det nemlig 300 år siden, at Niels Steensen kom til Münster som hjælpebiskop for fyrstbiskop Ferdinand von Fürstenberg.

Hjemme hos Münsters biskop Reinhard Lettmann mødtes tidligt på eftermiddagen biskop Heinrich Pachowiak fra Hannover, som er hjælpebiskop i bispeddømmet Hildesheim, biskop Heinrich Theissing fra Schwerin, generalvikar Ib Andersen som stedfortræder for vor biskop Hans Martensen, dr. K.F. Meldahl, sekretær for vort bispeddømmes Stenonianakomite til fremme af Niels Steensens saligkåring, professor Mario Naldini fra Firenze og flere andre.

De repræsenterede således de fleste af de steder, hvor Niels Steensen har virket som præst (i Firenze) og som biskop (i Hannover og Münster) og som apostolsk vikar for de

nordiske missioner: Nordtyskland (bl.a. Schwerin) samt Danmark og Norge. Samtalen drejede sig især om Niels Steensens saligkåring.

To dekret mangler

Man håber, at de to dekretter, der endnu mangler: om Steensens hellige livsførelse og om et mirakel, virket på hans forbøn, vil

komme tidsnok til, at Niels Steensen kan være saligkåret, når vi i 1986 mindes 300-års dagen for hans død i helligheds ry. Fra biskoppens hus gik man over til domkirken for at betrede den kapitelsal, hvor Niels Steensens videre skæbne blev afgjort i 1683, selv om hans navn måske overhovedet ikke blev nævnt ved den lejlighed. I 1683, efter biskop von Fürstenbergs død, valgte kapitlet nemlig en efterfølger på en så irregulær måde, at Niels Steensen i protest flyttede fra Münster til Hamburg.

Den egentlige festlighed indledtes med den liturgiske aftenbøn, en højtidelig vesper til ære for den hellige Karl Borromeus. Mindedagen den 4. november for denne hellige kardinal, et af Niels Steensens forbilleder, er nemlig titularfest for de præstestuderendes konvikt i Münster, Collegium Borromäum. I vesperens skriftlæsning hørte man den hellige Paulus kalde sin menighed i Korint for et brev fra Kristus, indskrevet med Guds Ånd (2 Kor. 3, 3).

Biskop Theissing beskrev derpå Niels Steensen som et brev fra Kristus til os, fordi vi i hans person og liv kan læse Kristi budskab til os. Derefter holdtes festakademi, hvori professor dr. Franz P. Sonntag fra Erfurt i et foredrag fremstillede Niels Steensen som banebrydende forsker og hellig præst. Der blev uddelt en beskrivelse af Niels Steensens indsats for Nordens Kirke i 1680-83, mens han var i Münster.

August Ziggelaar S. J. (Forkortet af red.)

Rejse til eukaristisk kongres i Lourdes 1981

»Den nordiske Valfart til Lourdes« er af den nordiske Bispekonference blevet bedt om at medvirke ved det praktiske arrangement af rejsen til den 42. Internationale Eukaristiske Kongres i Lourdes 16.-23. juli 1981. Til dette formål forhandles nu om en fly-rejse, der incl. ophold og kongresafgift sandsynligvis vil koste mellem 3.700 og 3.900 kr.

Yderligere oplysninger om tilmelding og tidsfrist vil snarest blive meddelt.

Også sygevalfart

Foruden ovennævnte rejse til den eukaristiske kongres arrangerer »Den nordiske Valfart« tillige den sædvanlige, årlige valfart for syge og raske pilgrimme. Den vil finde sted fra 21. til 28. august 1981.

Lena Samson

Nye regler for dispensation fra cølibatet

Dispensation må ikke betragtes som en ret, præsten kan gøre gældende, siger nyt dokument, Kristus og kirken derimod har ret til at forvente, at præsten holder det løfte, han har givet.

(NC) — Vatikanets troslære-kongregation har meddelt biskopper og ordensforstandere, at præster ikke har ret til dispensation fra cølibatet.

Meddelelsen kom i et brev dateret 14. oktober og underskrevet af kongregationens præfekt, kardinal Franjo Seper og hans sekretær, ærkebiskop Jerome Hamer. Brevet er ledsaget af et sæt på otte nye normer for, hvordan en sag skal behandles, når en præst ansøger om at blive fritaget for cølibatsforpligtelsen og leve som lægmand.

En sådan sag skal først behandles af den lokale biskop eller den pågældendes ordensforstander og derpå sendes til troslære-kongregationen, inden den forelægges paven, der træffer den endelige afgørelse.

Kun 2 kategorier

Troslære-kongregationen oplyser, at den vil acceptere to kategorier af sager:

— »Præster, der allerede længe har været borte fra præstegerningen og nu ønsker at råde bod på forhold, de ikke kan forlade« og — De, der ikke burde have været ordineret som præster, fordi det nødvendige aspekt af frihed eller ansvarlighed ikke var til stede, eller fordi den pågældendes lovlige overordnede ikke var i stand til i tide at træffe en klog og rigtig afgørelse om, hvorvidt kandidaten virkelig egnede sig til for bestan-

diget at leve et liv i cølibat, viet til Gud«.

Kongregationen opfordrer biskopper og ordensforstandere til at sørge for, »at en så vigtig proces, som en dispensation fra cølibatet er, ikke betragtes som en ret, som kirken må anerkende tilkommer alle dens præster i flæng. Tværtimod, det, der må betragtes som en virkelig ret, er den som præsten gennem sit offer har givet til Kristus og specielt til Guds folk. Trods de alvorlige vanskeligheder, han møder på sin vej, og hvad der kan hænde i hans liv, forventer Kristus og Guds folk, at præsten trofast holder det løfte, han har givet dem.

»Den opfattelse må også undgås, at den senere tids dispensationer fra cølibatet kan betragtes som en halv-automatisk summarisk administrativ proces«, siger kongregationen.

Kongregationen advarer mod »enhver form for overfladiskhed i proceduren«, hvad der vil kunne forarge »mange af de troende«. For at undgå dette »bør en dispensationssag, der bevilliges, klart fremvise, at alle argumenterne herfor er stærke og tungtvejende«. Det tilføjes, at kun ansøgninger der fremsendes i en ydmyg ånd vil blive taget i betragtning.

Kongregationen opfordrer biskopper og ordensforstandere til at være åndelige fædre for de præster, der er »i en alvorlig åndelig krise« og at give dem »stærk, redelig og

nødvendig hjælp, så at de lettere og med større glæde kan opfylde de pligter, som de på ordinationsdagen påtog sig over for Herren Jesus Kristus og hans hellige kirke«.

Biskopper og ordensforstandere opfordres til »at gøre brug af alle de midler, hvormed Herren kan kalde en vankelmødig broder tilbage til sjælefred, tillid, fornyelse og en hurtig genoptagelse af hans tidligere stilling«. Det foreslås, alt efter de nærmere omstændigheder, at benytte hjælp fra »hans brødre i præstestanden, venner, slægtninge, læger og psykologer«.

8 nye normer

Det tre sider lange brev og den ene side med normer nævner ikke de syv sider med normer for cølibats-dispensationer, som troslære-kongregationen sendte til biskopper og ordensforstandere 13. januar 1971 eller det firesider lange brev med nærmere forklaringer, som kongregationen udsendte 26. juni 1972.

Både de gamle og de nye normer fastslår, at det er den biskop, hvis bispedømme præsten hører til eller generalforstanderen for den religiøse orden, han tilhører, der skal behandle ansøgningen om dispensation. Hvis biskoppen ikke kan behandle sa-

gen, kan den biskop i hvis bispedømme, præsten i troslære-kongregationen kan udpege en anden biskop.

De gamle normer krævede imidlertid, at den biskop, der behandler sagen, skal bede biskoppen i det bispedømme, præsten hørte til eller hans ordensforstander om oplysninger i forbindelse med ansøgningen og deres syn derpå.

Både i de gamle og de nye normer står der, at det er præsten, der beder om at blive dispenseret fra cølibatet, forbudt at udøve præstelige funktioner, mens sagen overvejes. Men de nye normer siger, at biskoppen kan se bort fra dette forbud, hvis han mener, at det er nødvendigt, at præsten udøver sit embede »for at skåne præstens rygte eller til gavn for menigheden«.

Begge sæt normer siger, at biskoppen selv eller en præst, han udnævner dertil, skal behandle sagen og samle dokumenter og beviser. De gamle regler talte specielt om undersøgelser foretaget af læger, psykologer eller psykiatere alt efter tilfældets natur. I de nye normer siges der kun, at man skal benytte sig af eksperter, når det skønnes nødvendigt.

I de gamle normer krævedes det, at man forespurgte sådanne vidner som forældre, søskende, overordnede og andre præster, hvis det skønnedes rimeligt. De nye normer si-

ger, at man skal udspørge eller få skriftlige erklæringer fra ansøgerens overordnede i hans uddannelsetid og høre andre vidner, som enten foreslås af ansøgeren selv eller ønskes af den biskop eller den præst, der behandler sagen.

Familiebaggrund en vigtig faktor

Både de gamle og de nye normer kræver, at man skal have oplysninger om den ansøgende præsts fødested og tidspunkt for hans fødsel, om hans familiemæssige baggrund, hans liv, studier, eksamination inden ordinationen eller før han aflægger ordensløfter, tid og sted for ordinationen, oplysning om hans tjeneste som præst og om hans nuværende juridiske stilling både efter borgerlig lov og kirkeloven.

De nye normer kræver oplysninger om årsager til og omstændigheder i forbindelse med opgivelsen af den aktive præstetjeneste og faktorer, der kan have gjort forudsætningen for hans præstelige forpligtelse ugyldige«.

De ældre normer, der gik mere i detaljer med hensyn til hvilke informationer, der skulle søges om årsager og omstændigheder for præstens vanskeligheder, sagde, at disse også skulle omhandle sådanne ting som:

— Før ordinationen: sygdom, psykisk eller fysisk umodenhed, kræn-

kelse af det sjette bud under uddannelsen i præsteseminariet eller ordenen, pres fra forældres side, overordnede fejlagtige bedømmelse af kaldet.

— Efter ordinationen: mangelfuld tilpasning til præstetjenesten, depressioner eller kriser i det åndelige liv eller i troen, forseelser i forbindelse med cølibatet og præstedømmet, udsvævende liv.

I modsætning til de gamle normer siger de nye og kortere normer ikke noget om:

— Hvilke stillinger i præsteseminariet og andre katolske skoler, som præster, der er dispenseret fra cølibatet ikke må indtage.

— Hvor præster, der er dispenseret fra cølibatet, skal bo for at undgå at forarge dem, der vidste, at de var præster.

— Et forbud mod at præster, der er dispenseret fra cølibatet udfører nogen af ordinationens funktioner eller udøver nogen pastoral tjeneste.

Brevet fra 1972 der kom med yderligere forklaringer til de gamle normer, sagde, at »det blotte ønske om at gifte sig, foragt for loven om det hellige cølibat, forsøg på at indgå borgerligt ægteskab eller fastsættelse af en dato for indgåelse af ægteskab« ikke var tilstrækkelig grund til at opnå dispensation fra cølibatet. Det sagde også, at dispensationen »vil ikke blive givet automatisk, virkeligt alvorlige grunde er nødvendige«.

Tegner al forsikring

Lyngby Hovedgade 4
2800 Lyngby
Telefon (02) 87 54 11

Fors.kons. Sven Iding

ALM.
BRAND
AF 1792

I året 780 grundlagde Karl den Store den missionspost, der skulle udvikle sig til bispebyen Osnabrück.

Den 15. november 1280 døde Thomas af Aquins læremester, dominikaneren og videnskabsmanden Albertus Magnus i Köln, hvor han ligger begravet.

To anledninger til pavens pilgrimsrejse.

Paven i bøn ved Albert den Stores grav i dominikanernes Andreaskirke i Köln.

140.000 til pavemesse trods regn og mudder

Osnabrück (KNA) — Søndag morgen 16. november beredte kristne fra hele Nordtyskland, fra Berlin og fra Skandinavien pave Johannes Paul II en strålende modtagelse i Osnabrück. På Illoshøjen i Osnabrück havde der imod forventning og i det mørke og regnfulde vejr samlet sig over 140.000 besøgende. Osnabrück var den tredje station på pavens rejse efter Köln og Bonn.

Allerede ved 4-tiden om morgenen ankom de første pilgrimme til Osnabrück. Blandt de mange, der havde indfundet sig i private biler, med særtog og ca. 1.100 busser var der forbavsende mange unge.

Vi holder med dig!

Måske var det repræsentativt for de unges mening, når en ung pige om Johannes Paul II sagde: »Denne mand er en usædvanlig pave. Han forstår os unge bedre, end nogen pave før har gjort«. Det allerede dagen før i Köln udformede valgsprog »Johannes Paul, vi holder med dig«, hørtes overalt.

Sang og bøn udfyldte ventetiden, indtil paven kom. Fællesskabet gav sig ikke kun udtryk i ord, men

også i gerning: Spontant delte pilgrimmene den medbragte morgenmad.

Helikoptere fra Forbundsværmet kom til syne på den skyede himmel kl. 8.45 og viste gæsterne på Illoshøjen, at nu kom paven meget snart. Efter landingen på sportspladsen hilstes paven velkommen af Osnabrücks biskop dr. Helmut Hermann Wittler, af Nedersachsens ministerpræsident dr. Ernst Albrecht og af de 7-årige forældreløse tvillinger Ingo og Petra, der overrakte paven buketter i Vatikanets gul-hvide og Polens rød-hvide farver. Derpå satte konvojen af biler sig i gang til Illoshøjen, hvor pave Johannes Paul II fik en overvældende modtagelse.

Ved pavens ankomst istemte de mere end 140.000 forsamlede mennesker »Halleluja-sangen« og klappede rytmisk i hænderne dertil. Bifald, vinken og ihærdige forsøg på at komme så nær som muligt til paven, mens han kørte hen til alteret og stadigt hilste venligt og hjerteligt til alle sider. Her og der så man transparenter med påskriften som »Amo te« (jeg elsker dig), »Totus tuus« (helt din) og »Diaspora har brug for broderlighed«.

Det spredtboende mindretal - »diaspora« - har sin helt egen chance

På Illoshøjen fejrede paven den hellige messe i koncelebration med tolv kirkelige rangspersoner, deriblandt kardinalerne Joseph Höffner fra Köln og Agostino Casaroli fra Vatikanet, endvidere den pavelige nuntius i Bonn, ærkebiskop Guido del Mestri, Osnabrücks biskop Helmut Hermann Wittler og de nordiske biskopper.

De over 140.000 deltagere i gudstjenesten var for en stor dels vedkommende allerede ved midnatstid brudt op fra deres hjem rundt omkring i det arealmæssigt største af Vesttysklands bispedømmer samt fra Berlin og fra bispedømmene Paderborn, Hildesheim og Münster, og siden de tidlige morgentimer havde de tålmodigt ventet i den vedholdende regn.

Paven prædikede om diaspora

I sin prædiken, der flere gange blev afbrudt af stærkt bifald, gik paven udførligt ind på katolikernes situation i det vidt udstrakte diaspora-område, hvor deres situation er meget forskellig og meget vanskelig. De er, sagde paven, netop i det nordtyske område endnu afgørende præget af en særlig historisk omstændighed. Efter krigsafslutningen strømmede hundrede tusinder, der havde måttet forlade deres gamle hjem — heriblandt mange katolikker — ind i store områder i disse bispedømmer, hvor de stadigt boede.

Dengang havde der måttet grundlægges hundreder af nye katolske menigheder og bygges hundreder af nye kirker. Over for hele verden havde katolikkerne forkyndt, at de holdt fast ved deres tro og ikke tillod sig selv at blive bitre over det kors, der var lagt på dem. »For dette eksempel på troskab i troen må vi alle være jer meget taknemlige«, betonedede paven.

Tak til protestantiske menigheder

Når man ser tilbage på det kirkelige livs udfoldelsesmuligheder i disse svære år, er der også mange protestantiske menigheder, der skal takkes, fordi de så villigt åbnede deres kirker for katolikkerne. På denne måde gav de sjælesørgerne mulighed for »igen at samle den adspredte hjord«.

Videre sagde Johannes Paul II, at i vore dage er det kun de færreste, der i deres trospraksis blot kan lade sig bære af et stærkt og troende miljø. De må derimod bevidst beslutte sig til at ville være bekendende kristne, der har mod til, når det er nødvendigt at adskille sig fra deres omgivelser.

Det er en forudsætning for et sådant afgørende kristent livsvidnesbyrd, at man erkender, at troen er en konkret chance her i livet, der er mere værdifuld end omverdenens livsforståelse og måde at leve livet på. Diasporasituationens chance ligger i »mere bevidst at erfare, hvordan

troen hjælper én til at leve mere fuldt og dybt«.

Pave Johannes Paul II takkede alle præster og alle hjælpere fra lægfolket af hele sit hjerte. De havde trods de store vanskeligheder utrætteligt sat meget ind for at fremme et aktivt og frugtbart menighedsliv. Paven opmuntrede udtrykkeligt de troende til »i en oprigtig tro at søge og udnytte« kontakterne til de protestantiske medkristne.

De sidste årtiers økumeniske bevægelse har åbnet jeres øjne for, »hvor meget protestanterne i deres sorger og glæder er knyttet til jer, hvor meget I har til fælles med dem, der hvor I ærligt og konsekvent lever troen på vor Herre Jesus Kristus«.

Vi bør takke Gud af hele vort hjerte, fordi de forskellige kirkelige samfund ikke længere står uforstående over for hinanden, eller ængsteligt afspærres sig fra hinanden. »Jeg vil gerne opmuntre jer til at forsætte ad denne vej« sagde paven.

Solidarisk gensidig hjælp

Ganske vist lever katolikkerne i diaspora i Vesttyskland under vanskelige betingelser, »men«, sagde paven, »andre bispedømmer i jeres land, der er bedre stillet, står solidarisk ved jeres side og hjælper jer på mange måder«.

I denne sammenhæng nævnedede paven udtrykkeligt Bonifatiuswerk. »I skal til gengæld«, fortsatte han, »tage del i Ansgarswerk,

hvormed I broderligt bistår de skandinaviske bispedømmer«. I Guds rige mister den, der forstår at dele, jo intet. Kristenliv i diaspora må være båret af bevidstheden om et større menneskeligt fællesskab, om at høre til Guds folk af alle folkeslag på denne jord. »Derfor betragter jeg det som meget lykkeligt, at jeg som biskop af Rom kan være sammen med jer netop i denne bispestad med dens forbindelser helt op i det høje Nordeuropa og sammen med jer fejre eukaristien«.

Som troende er I aldrig få, aldrig alene, men altid forenet med de mange, der ud over hele verden i tro og håb efterfølger Herren Jesus Kristus og vidner om hans forløsende kærlighed.

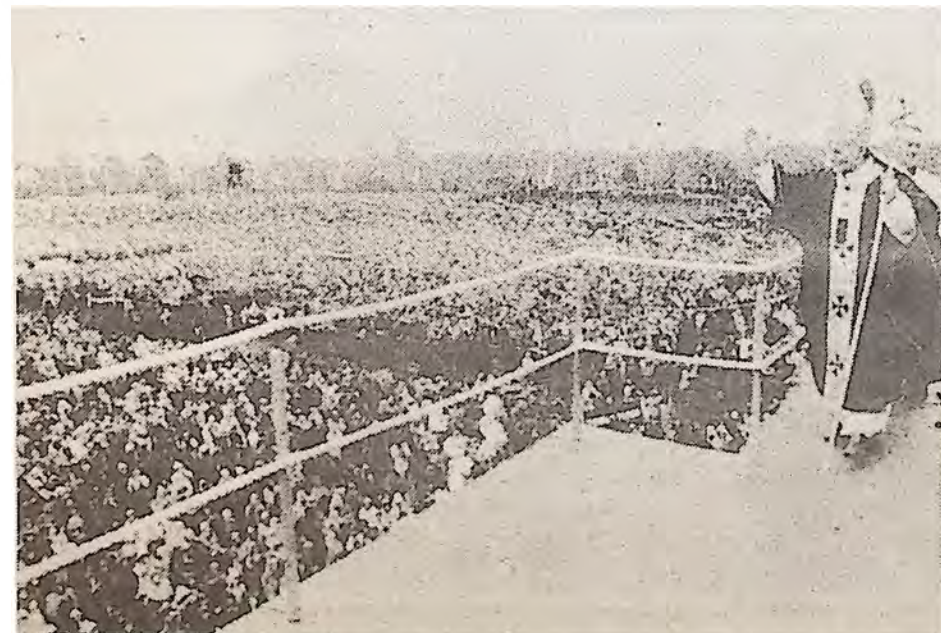
Tale af biskop Wittler

Umiddelbart efter den hellige messe på Illoshøjen overrakte biskoppen af Osnabrück, dr. Helmut Hermann Wittler, paven en russisk ikon fra det 18. århundrede som gave. I sin tale sagde biskop Wittler, at ikonen var et tegn på taknemlighed og kærlighed. Den hellige Peters efterfølgers møde med så mange troende kristne ville sikkert have en varig virkning.

Med en hentydning til den i Osnabrück og i Münster sluttede »Westfalske fred« med dens konsekvenser for konfessionernes indbyrdes forhold i Tyskland, sagde biskop Wittler, at netop i Osnabrück var der i de forgangne århundreder skrevet mange vigtige sider i historien, og netop på baggrund af denne traditionsrige og undertiden også belastende historie, fylder mødet med paven alle med stor glæde.

Tak til hjælpeorganisationerne

Efter messen kørte pave Johannes Paul gennem Osnabrück til domkirken. I dommuseet ventede de ansvarlige for verdenskirketjenesten, i spidsen for dem biskoppen af Essen, dr. Franz Hengsbach, der også er formand for den tyske bispekonferences kommission for verdens-

»Jeg håber, at I ikke er blevet helt gennemblødt!« sagde paven efter messen i Osnabrück.

En oplevelse, at være i det jublende Osnabrück

Af Kirsten Szarafin

kirkelige opgaver. Han hilste på paven og forestillede repræsentanterne for de enkelte organisationer for ham.

I en kort tale understregede paven igen, at hans pastorale besøg i Vesttyskland også »er et udtryk for anerkendelse og taknemlighed for, at biskopper,

præster og lægfolk i jeres kirke, så storsindet tager del i jeres brødris og søstres nød i mindre privilegerede dele af verden«.

De kirkelige hjælpeorganisationer — de betydeligste af dem: Misereor, Adveniat, Missio, Caritas-forbundet, Bonifatiuswerk og Ostpriesterhilfe (hjæl-

pen til præster i Østtyskland) nævnede paven særligt — har »bidraget meget til at uddybe broderskabets ånd blandt mennesker«. Til slut opfordrede han de tilstedeværende til stadigt at fremme denne »hjælpsomhed og dette sindelag for hele verden« blandt de troende.

Knap 100 danskere rejste fredag d. 14. november til Osnabrück for at deltage i festlighederne omkring pavens besøg i byen. Den danske gruppe fik en meget hjertelig modtagelse, da den ankom til domkirkepladsen. Vi blev modtaget af pastor Darpel, en af hovedorganisatorerne for pavebesøget, som viste os indenfor i menighedshuset, hvor vores værter ventede os. Umiddelbart efter ankom biskop Wittler for at byde velkommen. Han sagde, at han var meget glad for at se os i Osnabrück, for vi skulle vide, at havde det ikke været for os i Norden, så ville paven ikke være kommet så langt nordpå som til Osnabrück. Og da temaet for gudstjenesten netop var diaspora, havde biskop Wittler måttet love paven, at der ville blive sendt en indbydelse til Skandinavien.

Besøger byen

Lørdag morgen begyndte for manges vedkommende med morgenkaffen foran TV-apparatet for at følge pavens modtagelse i Bonn's lufthavn. Senere var der mulighed for at se byen, der i år fejrer sit 1200-års jubilæum. Først og fremmest var der domkirken, hvor arrangørerne havde travlt med at udsmykke kirken og gøre den klar til pavens møde med ca. 400 handicappede den efterfølgende dag. Den var smykket med blomster i gule-hvide og rød-hvide farver, og på begge sider af alteret stod mange smukke påskelys. Efter domkirkebesøget så vi den — også meget smukke — gamle kirke, St. Johann med tilhørende kloster samt den

tidligere katolske, nu evangeliske kirke, St. Maria.

Lørdag eftermiddag benyttede mange af os atter TV-apparatet for igen at få et glimt af paven, som mødtes med repræsentanter fra regeringen på Schloss Augustsburg.

Søndag morgen måtte både værter og gæster op kl. 5, for i god tid at kunne nå ud til Illoshøjens Stadion, hvor pavemessen skulle begynde kl. 9.15. Det var en rigtig pilgrimsvandring denne mørke søndag morgen gennem Osnabrück! Fra alle gader og stræder strømmede i tusindvis af mennesker mod samme mål: det store illuminerede stadion, hvorfra man kunne høre musik på lang afstand. For første gang under opholdet kunne vi glæde os over, at regnen var ophørt, for de fleste af os havde taget højde for evt. kulde, men ikke for så store mængder regn, som selv paven beklagede et par gange under sit Tysklandsbesøg.

På stadion havde man rejst et stort alter, så selv de, der stod længst væk, kunne se.

Adeles ikke kedelig ventetid

Ventetiden var en særlig oplevelse: vi sang salmer, bad rosenkrans, hørte tekstlæsninger og fik indimellem praktiske oplysninger, bl.a. om kommunionssuddelingen til de 140.000 mennesker. Kl. 6 var der allerede ankommet 60.000 Kl. 8 blev der ønsket »velkomme«, og så delte man sin morgenmad med de omkringstående. Man skiftedes til at sidde på de medbragte klapstole, og da

det atter begyndte at regne tæt, deltes man også om regntøjet.

Ca. kl. 8.45 fløj seks store militærhelikoptere ind over stadion. Fra den nærliggende landingsplads kørte paven til stadion, hvor han blev modtaget med taktfast klappen til Halleluja-sangen fra Taizé. Herefter ventede vi på, at paven og koncelebranterne skulle komme ud af sakristiet (biskop Martensen var iblandt dem).

Det føltes ikke som »diaspora«

Da paven »endelig« kom til syne, blev han modtaget med jubel, taktfaste råb, piften og igen klapsalver! Dette varede ved, indtil vi havde fået velsignelsen, og messen kunne nu begynde. Pavens prædiken blev mange gange afbrudt af bifald, et lille uvant glædesudbrud for os i Norden, men alligevel på ingen måde forstyrrende.

Det lykkedes de fleste at komme til kommunion, men det var vanskeligere bagefter at finde sine værter eller pårørende igen. Alle måtte tage vare på sig selv, da messen var forbi. Vi blev nærmest løftet ud!

Alle danskere fandt deres busser til sidst, og vi kunne tage afsked med Osnabrück, trætte og tilmudrede, men fyldt op med indtryk og oplevelser fra nogle dejlige dage, hvor man for en gang skyld ikke følte sig i »diaspora«. Tre dage væk fra dagligdagen for at være sammen med 140.000 trosfæller til halvanden times gudstjeneste med paven. Det var anstrengelserne værd.

Mødet med 400 handicappede

Hjerteligt møde med de handicappede i domkirken.

advarede paven, kan allerede gå med en skjult sygdom eller i morgen komme ud for et ulykkestilfælde og blive skadet for bestandigt. Ordret sagde paven: »Vi er alle pilgrimme på en meget begrænset vejstrækning, og pludseligt ender vejen for enhver af os med døden«.

Allerede i deres raske dage vil mange mennesker komme til at opleve tegn på begrænsning og svagheit, på affældighed og handicap. Man må med tillid sige ja både til kaldet til lidelsen og til kaldet til at hjælpe og tjene.

Johannes Paul II takkede alle de handicappedes hjælpere og dem, der arbejder for dem i sjælesorgen, for deres opofrende tjeneste. De præster, der som sjælesørgere for handicappede opfylder en vigtig opgave i kirken, må trods den store præstemangel ikke blive trætte af at forkynde de handicappede, der er betroet til deres omsorg, det glade budskab.

handicappede«. For kun »når vi gensidigt viser hinanden den skyldige broder-tjeneste«, kan der udfolde sig et menneskeværdigt fælles liv i familien og i samfundet. Kristi frelsesopgave, gælder også for alvorligt handicappede mennesker, der er kaldede til en særlig slags efterfølgelse, korssets efterfølgelse.

»Kristus indbyder jer til at tage jeres skrøbeligheder op som hans byrde, som en vej i hans fodspor« sagde Johannes Paul II. »Kun således vil jeres smertefulde byrder ikke overvælde jer«.

Ikke mure mellem handicappede og raske

Paven opfordrede eftertrykkeligt alle mennesker og hele samfundet til at bistå de handicappede med al deres hjælp. »De har ret dertil. Der må ingen mure være mellem handicappede og raske«. Den, der i dag betragtes som rask,

Derefter begav paven sig fra dommuseet til domkirken, hvor han mødtes med 400 handicappede, deriblandt 80 i rullestole, 200 døve, 160 blinde foruden 24 præster og ordensfolk, der arbejder i sjælesorgen for de handicappede og til dels selv er handicappede. Sammen med dem bad paven Angelus.

Msgr. Wolfgang Römer, lederen af den tyske bispekonferences arbejds kontor for sjælesorg blandt handicappede, påpegede, at der ikke kun var repræsentanter for katolske, men også for protestantiske og ikke-kirkelige forbund, ligesom også ledelsen af den internationale økumeniske arbejdsreds for døvstumme-sjælesorg der allerede i 1977 var blevet modtaget af den daværende ærkebiskop af Krakow i hans bispestad.

Paven appellerede i sin tale til de handicappede til den broderlige solidaritet mellem »mere eller mindre raske og mere eller mindre

Halvdelen af den danske delegation, der kom med bus fra København. En bus fra Århus havde lige så mange jyder med.

Endnu en pavelig skrivelse på dansk

I sin indledning til skrivelserne siger paven, at »kirken har altid betragtet katekesen som en meget vigtig opgave, for inden den opstandne Kristus vendte tilbage til sin Far, gav han apostlene en sidste befaling: at gøre alle folkeslag til hans disciple og lære dem at holde alt det, som han havde befaleet«.

Paven siger endvidere,

at de sidste paver har givet katekesen en fremtrædende plads i deres pastorale omsorg. Det var således pave Paul VI's ønske, at katekesen, specielt børne- og ungdomskatekesen skulle være emnet for verdensbispesynodens 4. generalforsamling, der fandt sted i Rom i oktober 1977.

Ved afslutningen af denne synode overgav sy-

nodefædre paven en meget righoldig dokumentation og rettede med pavens godkendelse et budskab om katekesen til Guds folk. Den store dokumentation og de mange forslag, der var fremkommet på synoden, blev overgivet paven (Paul VI), der derpå ville udsende en apostolsk skrivelse herom.

Paul VI og Johannes Paul II

Pave Johannes Paul II's apostolske skrivelse griber, siger han selv i sin indledning, tilbage til de overvejelser, som Paul VI allerede havde under forberedelse. Efter hans død overtog pave Johannes Paul I disse udkast og var i begreb med at offentliggøre dem, da »Gud pludselig kaldte ham til sig«. Det kom derfor til at være lige til den 16. oktober 1979 — i Johannes Paul II's pontificats andet år —, inden den apostolske skrivelse blev udsendt.

Paven skriver: »Det er mit inderlige ønske, at denne apostolske skrivelse, som jeg retter til hele kirken, må forøge troens og det kristne livs styrke og give ny kraft til

Kvindekonference i København

Hefte udsendt af Tove Rasmussen

I FN-konferencen i Bella-center i juli i år deltog to danske kvinder: Inger Saxild som medlem af Vatikankonferencens delegation og Tove Rasmussen som medlem af to af de ikke-statslige organisationer: UNDA (den internationale katolske radio- og fjernsynsunion) og WUCWO (verdensunionen af katolske kvindeorganisationer).

Tove Rasmussen har nu udsendt et hefte på 26 sider, hvor hun giver en fremstilling af såvel FN-konferencen i Bellacentret som af Forum — den alternative konference — i universitetscentret på Amager.

Apartheid og zionisme

Foruden en status over hændelsesforløbet og en bedømmelse på grundlag heraf beskæftiger Tove Rasmussen sig med »de

helt store dønninger«, som hun kalder det, i forbindelse med apartheid og zionisme og disse problemers indflydelse på konferencerne.

Et evt. overskud ved salg af heftet, går til et fond, der er dannet for at skaffe penge til igen at få den amerikanske sangerinde Vinie Burrow til Danmark. Det var Vinie Burrow, der sang for da »hundrede ja måske tusind søstre fra hele verden dansede gennem universitetets gange, rum, haver og gårde« ved afslutningen af Forum. Mens de dansede sang de: »Tag Søster din søsters hånd. — Mere end to millioner kvinder er vi på jord, lad os holde sammen. Søster tag din søsters hånd«.

Eget forlag. 26 sider. 20 kr, fås hos Tove Rasmussen, Nørregårdsvej 2, 4990 Sakskøbing.

de initiativer, der allerede er igang, stimulere kreativiteten — naturligvis med

den nødvendige agtpågivenhed — og bidrage til at udbrede glæden i menighederne ved at få lov til at bringe Kristi mysterium til verden«.

I 9 kapitler behandler Johannes Paul II emnerne: Kristus er vor eneste lærer. — En erfaring så gammel som kirken. — Katekesen indenfor kirkens pastorale og missionerende virksomhed. — Kilden til det glade budskab. — Alle har brug for katekesen. — Om nogle af katekesens metoder og midler. — Hvordan skal man give katekesen? — Troens glæde i en vanskelig verden. — Opgaven angår os alle.

Paven slutter sin apostolske skrivelse med en bøn om, at Helligånden ved sit nærvær på Marias forbøn vil skænke kirken en ny, aldrig tidligere eksisterende begejstring for det kateketiske arbejde, der er så vigtigt for den. Således vil kirken i denne nådens stund virksomt kunne opfylde sin uigenkaldelige og universale sendelse, som den har modtaget af sin Mester: »Gå hen og gør alle folkeslagene til mine disciple«.

Bogen er udgivet af Ansvarstiftelsen i kommission hos Niels Steensens Forlag. 79 sider. 25 kr.

MODER TERESA I NORGE

NOBELS FREDSPRIS 1979

St. Olav Forlag, Oslo har udgivet et lille mindehefte, som i tekst og billeder fortæller om moder Teresas besøg i Oslo den 8.-12. december 1979 i anledning af modtagelsen af Nobels Fredspris. For mange af os, hedder det i indledningen til heftet, blev mødet med nonnen fra Calcuttas slum en oplevelse — så rig og givende, at vi føler trang til at fastholde og forlænge den. På initiativ fra biskop Gran, Oslo er det udarbejdet af gruppen fra Norges Katolske Kvindeforbund. Heftet kan bestilles hos St. Olav Forlag, Akersvejen 5, Oslo 1.

Fra andre tidsskrifter

AVE MARIA

Ave Maria 30. årgang nr. 1

Maria i det gamle Testamente. — Vi lytter til Pave Johannes Paul. — Bøn for bispesynoden. — Katolsk Katekismus (fortsættelse). — Bønnens Apostolat. — Sub tuum præsidium. — Efter 150 år.

Ave Maria har til formål at uddybe kirkens lære om jomfru Marias betydning for Kristi og kirkens mysterium for derved at udbrede andagten til Kristi moder især ved at søge inspiration i den hl. Montforts rige arv. Udk. 6 gange årligt, årsabonn. 30 kr. adr. Røsnæsvej 21, 4400 Kalundborg.

Magasin 65. årgang nr. 5

Forfald eller fornyelse? Strømninger i nyere katolsk teologi. 3. Mysteriet Karl Rahner, af Nicholas

Lash (det tredje af fire BBC foredrag fra maj 1979 »The Variety of theological forces shaping contemporary Catholicism«). — Familiemønstre af Andrew Greeley. — Bedest. Rabindranath Tagore. — Himmelfart — faktum eller fantasi af L.O. Dorn.

Magasin er et katolsk tidsskrift, som beskæftiger sig med nyere kristen tænkning og udvikling inden for kirken og samfundet. Udk. 6 gange årligt på Niels Steensens Forlag, årsabonn. 35 kr. løssalg 6 kr. Adr. Skt. Kjeldsgade 3, 2100 København Ø.

Lumen. Ny serie nr. 7 »Giv mig et lydhørt hjerte«

En balancegang, af Hanne og Carly Majholm. — En ny dimension, af P. Gregoire, o.p. — »Lad os bede«, af P. Gregoire, o.p. — Opfordring til opmærksomhed, uddrag af et budskab til en kronisk syg af Paul Claudel. — At leve i nuet, af Paul Claudel. —

»Se, jeg står for døren og banker«, uddrag af et brev skrevet af Paul Claudel. — Sommerlys, af Marcel Lorgeou. — Den kristne livsholdning, af Bjørn Højbo. — En sommeroplevelse, af Martin Buber. — »Samtale med mit piletræ«, af Eva Guldager.

Udg. af Niels Steensens Forlag, Vesterbrogade 28. 1620 Kbh. V. Hvert hefte er på 40 sider. 12 kr. eller i abonnement 4 hefter årligt 40 kr.

Prosit oktober 1980 nr. 37

Prolog (om kristne for nedrustning). — Virginia, en sydafrikansk kvinde, ved Damian Nawarecki. — Hvem er Gud for mig? af Marianne Aagaard. — Kan man opleve Gud? af Kurt Hansen. — Interview med Jakob Frandsen, af jesh, ct, mm, tmn. — Nidarosdomen, tegninger og

tekst af Kim Broström. — En gammel chileners historie. — Kritik af servicekirken, af Johann Baptist Metz. — Tillæg til Corsaren nr. 262, fredag den 31. oktober 1845.

Katolsk Ungdomsblad — Udgives af Danmarks unge Katolikker. årsabonn. 35 kr. c/o Kim Broström Liljevej 8, 2970 Hørsholm.

Prosit udgives ikke mere af DUK

Prosit's redaktion har besluttet fremover at lade bladet udgives af Den selvstændige institution Prosit. Dette har DUK's bestyrelse ikke villet stille sig i vejen for: Prosit udgives derfor ikke længere af DUK.

DUK's hovedbestyrelse

Det er næsten jul

Kateketcentralen og Niels Steensens Forlag foreslår:

Giv bøger i julegave! — også til børnene

F. E. Williams: Fadervor
Forklarer barnet de kendte bønner 24.75

F. E. Williams: Min ven Jesus
Lærer barnet at kende Jesus bedre 24.75

F. E. Williams: Jeg siger det bare til Gud
Forbereder barnet til bodens sakramente 20.35

E. Gross: Min kirkebog
Barnets første messebog 20.35

De fire bøger er gennemillustrerede med billeder i dejlige farver.

W. Zurfuh/E. M. Krømer: Jesus har mange ansigter
Børn i fjerne lande oplever Jesus 20.35

— og til forældrene foreslår vi:

Klemens Tilmann: Forældre og børn taler om Gud
Her er gode ideer at hente 29.75

Fås hos: NIELS STEENSENS FORLAG
Vesterbrogade 28² - 1620 Kbhvn. V.
Tlf.: (01) 24 48 08 — eller hos boghandleren

Paven for bibeholdelse af den gregorianske sang

Rom (KIPA) — Paven har appelleret til alle kirkemusikere om i deres kunstneriske arbejde altid at tage hensyn til de regler, som konciliet har opstillet for musikken ved gudstjenesten.

»Kompositionen og udførelsen af ægte kirkemusik kræver samtidigt en velfunderet kunstnerisk og åndelig-liturgisk forberedelse«, understregede pave Johannes Paul II i en tale under en festgudstjeneste, der for nyligt fandt sted i Peterskirken i anledning af det italienske Cæcilia-for-

bunds 100-års jubilæum. Med henvisning til lignende udtalelser fra sin forgænger pave Paul VI betonedes paven: »I musik, der er bestemt til gudstjenestebrug er ikke alt tilladt og ikke alt godt«. Man kan ikke hævde, at enhver musik, der anvendes i liturgien, derved bliver til kirkemusik. Hvis der ikke tages hensyn til en særlig »sans for det kirkelige« (sensus ecclesiae), kan en sådan musik også give anledning til »ubehag, forvirring eller ligefrem splittelse inden for menigheden«.

Paven gik derfor stærkt ind for, at den gregorianske musik »holdes i ære og benyttes«. På samme måde gik han også ind for flerstemmig sang i forbindelse med liturgien. Men i liturgien har foruden den gregorianske og den flerstemmige sang også folkets salmesang sin hævdundne plads, og den bør yderligere udvikles, betonedes paven over for de mere end 15.000 sangere af begge køn, der var kommet til stede fra alle dele af Italien.

Møder og arrangementer

Messen

6 foredrag af p. P. Grégoire O.P.:
Første gang: 13/1-1981 — 20/1 — 27/1 — 3/2 — 10/2 og 17/2. Kl. 20 (Det Ny Testamente og oldkirkens vidensbyrd, historisk udvikling, efter konciliet... Sidste gang: Lysbilleder.) Foredrag holdes i kaffestuen v/ St. Andreas Kirke, Kollegievej 2, 2920 Chl.
Alle er velkomne!

DKKF Lørdagsklubben

24. januar kl. 15, Jesu Hjerte Kirke, menighedssalen, Stenosgade 4 A, V:

Sr. Hedvig Schlüter, hjemmesygeplejen, om sit arbejde på St. Joseph Hospital i London for uhelbredeligt syge og døende patienter.

Alle er velkomne!
Kaffe/te m.m. kr. 10,-. Tilmelding: Enten til Gerda Henriksen, Hildursgade 8, 2100 Kbh Ø, tlf. (01) 20 27 94 eller til Margot Petersen, Brønshøjgårdvej 29, 2700 Brh. tlf. (01) 28 57 54.

Forhåndsmeddelelse: 21. februar, o.n. tid og sted, taler generalvikar, prælat Ib Andersen om sine indtryk af kirkelivet i Sovjetunionen.
Se nærmere i k.o. numrene 2 og 3/81.
f. Danmarks Katolske Kvinde-Forbund Klubstyrelsen v/Margot Petersen

Studieuge på Rygaard 1981

I dagene 22.-26. juni 1981 afholdes en studieuge på Rygaard for kateketer fra hele Norden.

Hovedemne er: præsentation af den 3 bog i det nye fællesnordiske religionsprogram: »Sammen i kærlighed«.

Kurset henvender sig i øvrigt til kateketer, der underviser på alle trin i bømekatekese.

Notér allerede nu datoen!
Et mere detaljeret program med tilmeldingsblanket vil foreligge i januar/februar 1981.

Kateketercentralerne i Helsinki, København, Oslo, Reykjavik og Stockholm

Bistand

Katolske Menighedsplejer

Bredgade 69 A, st., 1260 København K.
Kontoret har åbent tirsdag og torsdag fra kl. 14-16. Telefon (01) 15 23 03. Postgiro 6 46 63 97.

Diverse

Katolske Menighedsplejers

julemarked

på Niels Steensens Gymnasium den 30. november 1980.

Følgende nr. er udtrykket på diverse lotterier:

Håndarbejdsbod:
Julekalender sort serie CH nr. 56
Dug rød serie BH nr. 50
Tæppe grøn serie AK nr. 22, er udleveret
Perledukke hvid nr. 187

Grønbod:
Julekrybbe blå serie V nr. 113, er udleveret

Husmoderbod:
Delikatesskurv lysserød serie V. nr. 24, er udleveret

Vinbod:
1 fl. Gin
1 fl. Whisky
brun serie EA nr. 80, er udleveret
gul serie FF nr. 42, er udleveret

Tak for al hjælp og støtte, samt ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.
Katolske Menighedsplejer.

Arbejde søges ved præstegård

Førtidspensioneret ægtepar søger sakristan-husholderske-regnskab-administrativt arbejde ved en præstegård mod en beskeden, symbolsk løn. Det ville være formålstjenligt at få en 2-3 værelses lejlighed. Vi søger ikke arbejdet for lejlighed- eller for pengenes skyld. Vi har en god lejlighed, men ønsker gerne at bo ved- eller i en præstegård, hvor arbejdet skal udføres og samtidig deltage i den daglige messe og andre vor tid til menighedsarbejde. Svar bedes sendt til »katolsk orientering«, billet mrk: »Missionsarbejde«.

Sakramentskirken

beder om brugte katolske blade til uddeling og om bøger til fordeling mellem vort bibliotek, vor uddeling — og evt. næste kirkesalg. (Biblioteket betjener specielt udenlandske katolikker).

Hjertelig tak for al deltagelse ved vor far

Arne Nissens

død og begravelse.

Maria Birgitte Janssen Peter Nissen

Søstre i Vor Frue Kloster, Åsebakken, ønsker alle slægtninge, venner, bekendte og velgørere Guds velsignelse for Julen og det nye år med tak for alt i året, der gik. I stedet for julehilsener sender vi et beløb til Moder Theresas arbejde.

Bolignød

Ungt par, begge lægestuderende, i midten af tyverne søger lejlighed i København eller omegn. Ring venligst: 02-42 43 77 eller 01-63 82 52.

Salg og service

FJERNVARMELÅN? tal med

ÅRHUS BANK

Store Torv 12 · 8000 ÅRHUS C · TLF. 124777

BENZONS BEGRAVELSES-FORRETNING

34 46 01 - 86 60 56

FASANVEJENS BEDEMANDS-FORRETNING

Ndr. Fasanvej 76
86 60 56 - 86 60 30

Begravelse og bisættelser ordnes for alle trossamfund. Alle aftaler kan træffes i hjemmet. Efter lukketid tlf. 15 88 61. Søn- og helligdage: 86 60 56

BEGRAVELSE

ordnes smukt og omhyggeligt v/bedemand Hardy Nielsen

Begravelsesforretningen

Amagerbrogade 155,
Aftaler kan træffes i Deres hjem.
Ring venligst 01-55 55 55 ell. Taastrup 02-99 01 58. Døgnvagt: 01-50 43 08.

Niels Steensens Bibliotek

Stenosgade 9, 1616 København V.
Åbent: tirsdag og torsdag kl. 17-19
onsdag og fredag kl. 10-14
Søndag kl. 11-13 undt. i skoleferier.
Tlf. (01) 22 64 22. Postgiro 70 779 63.

Missionshotellet Ansgar

Colbjørnsensgade 29
1652 Kbh. V. Tlf. 01 21 21 96

Værelser med og uden brusebad/WC
Store familieværelser — spec. vinterpris.
Maria d. los Angeles og Torben Abildgaard

Mogens Larsen

Ramsherred 31, Åbenrå
Telefon 62 25 30 - 31:

Lys - Kraft - Varme

Ressourcespild

Flere tusinde varmtvandsbeholdere og mange tusinde meter vandværk tæres op hvert år.
Ring til Deres VVS-installatør og få monteret et

ANO-KAT minielektrolyseanlæg
I Deres parcelhus. Så er Deres varmtvandsbeholder og rørsystem - for ca. 700 kr. - effektivt beskyttet mod korrosion.

Guldager Electrolyse ApS

Murermesterfirmaet Roman Kusier ApS

Stationsvej 11, Nivå
Telefon (03) 24 71 50

Murermester- og entreprenørforetning

M. Thomsen Støtt & Søn

Kong Christians Allé 6
Ålborg
Telefon 13 42 33 og 13 43 37

MØBLER

Søger De kvalitetsmøbler, så aflæg vor forretning et besøg og se vort store udvalg i reoler, opholds- og spisestuer.

ANDERS SVENDSEN
Nordre Frihavnsgade 13
København Ø.
Tlf. (01) Tria 6070

DANSK OLIE KOMPAGNI A/S

Olieselskabet
NORDISK KUL A/S
Administration, salg og service:
RØDOVREVEJ 383

Automatisk levering
Olievagt i fyringssæsonen
Egen import og tanklager
Radiodirigerede tank- og servicevogne

01 70 45 30

- sikkerhed for varme

Tømrer/snedkerarbejde

Modernisering
Køkkener
Vinduer — døre
Isolering

Jon Hedenborg, Roskilde
Tlf. (02) 37 37 31, kl. 7-8 og 16-18.

Ur- og Brillehuset »BALANCEN«

v/ KNUD PETERSEN
Gerritsgade 34, Svendborg
Telefon 21 19 20

K. J. Højland & Søn

Aut. vand- og gasmester

Værksted: Hededammen 3
Skolebakken 147
Esbjerg - Telefon 12 93 50

Færre præster og søstre, men tusinde flere kateketer og diakoner

Vatikanet (NC) — 31. oktober offentliggjordes Kirkens statistiske Årbog (Annuario Statisticum Ecclesiae) for 1978. Ved afslutningen af 1978 er der stadig cirka 1.6 millioner mennesker, der arbejder i kirkens pastorale tjeneste, men lægfolk og permanente diakoner udgør nu en større procentdel heraf.

Ved afslutningen af 1978 var der i kirken 3.650 biskopper, hvad der betyder en nedgang på 50 siden 1977, der var 416.329 præster — en nedgang på 5.530, men der var 5.562 permanente diakoner, hvad der er 1.106 flere end ved udgangen af 1977.

Mens antallet af mandlige og kvindelige ordensfolk på ialt 1.059.574 betyder en nedgang siden 1977 på 3.523, arbejder der nu i missionsområder 173.895 lægkateketer, som er en tilvækst på 40.222.

Kaldskrisen er på retur

Medlemmer af den romersk katolske kirke udgør stadig med sine 750 millioner cirka 18 pct. af verdens befolkning. Næsten halvdelen af verdens katolikker bor i Nord- og Sydamerika, nemlig 62,1 pct., mens 39,6 pct. bor i Europa, 25,3 pct. i Oceanien, 12,4 pct. i Afrika og 2,3 pct. i Asien.

Den »kaldskrise«, der var værst i 1975, er nu på retur. I 1978 var der indskrevet 62.670 studerende ved filosofiske eller teologiske kurser på præsteseminarier eller teologiske uddannelsesinstitutioner rundt om i verden. Det tilsvarende antal var i 1977 61.013 og i 1975 60.142.

Siden 1975 er antallet af præstestuderende i Afrika vokset med 28,2 pct. i Amerika (nord og syd) vokset med 8,8 pct. og i Asien med 9,9 pct. I Europa dalede antallet af præstestuderende samtidigt med 5,3 pct. og i Oceanien med 23,1 pct.

Antallet af præster, der forlader præstegemingen er også aftagende. Mens det i 1973 drejede sig om 3.690 og i 1977 om 2.506, var det i 1978 »kun« 2.037.

Årbogen konstaterer, at der er stor forskel på antallet af præster pr. katolikker i de forskellige dele af verden. I Oceanien f.eks. er der 1 præst for hver 1.014 katolikker, mens der i Afrika kun er 1 præst for hver 3.251 katolikker (i Danmark er forholdet 1 præst pr. cirka 225 katolikker, red.).

I 1978 blev 5.918 ordineret som præster imod 6.034 året før.

I årene mellem 1973 og 1978 er antallet af verdens- og ordenspræster faldet 3,3 pct., og antallet af mandlige ordensfolk er dalet med 10,7 pct., mens det for ordenssøstre kun drejer sig om et fald på 5,1 pct. Til gengæld er antallet af permanente diakoner i den samme periode vokset med 348,9 pct.

Ægteskabssager

Årbogen oplyser også, hvor mange ansøgninger om annullering af ægteskaber, der er fremkommet i 1978. Det drejer sig om 45.472 imod 4.383 i 1977, en stigning på over 1.000 pct. Der er ingen oplysning om, hvor mange af dem, der fik bevilliget annulleringen.

Sammenlignet med statistikken fra 1973 viser det sig, at antallet af katolske ægteskaber er dalet med 0,4 pct. mens antallet af blandede ægteskaber er vokset med 1,2 pct.

Søndag den 23. november ødelagde et kraftigt jordskælv et utal af byer i hele Syditalien. Det bliver hårde måneder for de overlevende. Billedet er fra den lille bjergby San Angelo dei Lombardi, som blev totalt ødelagt. Jul og nytår bliver ingen festdage for den ensomme mand.

Gør Jerusalem til fredens by!

Castelgandolfo (NC) — Pave Johannes Paul II udtalte for nyligt ønsket om, at Jerusalem måtte blive gjort til »en virkelig hellig by, til en »fredens by«, sådan som man har forestillet sig både i kristendommens, jødedommens og islams traditioner. Han opfordrede specielt katolske teologer til, med deres bibelstudier, at yde et bidrag til den religiøse opfattelse af Jerusalem.

Ikke politisk by

Paven har været bekymret over Jerusalems status i de senere måneder på grund af israelernes kontroversielle beslutning om at erklære den forenede by som deres evige hovedstad. Siden da har paven mødtes med talrige kirkelige diplomater fra Mellemøsten og med regeringsrepræsentanter fra samme region.

Pavens sidste udtalelser om Jerusalem blev fremsat ved et møde i hans sommerbolig i Castelgandolfo, da han mødtes med cirka 200 bibeleksperter.

»Det er mit håb og min bøn«, sagde han, »at jeres studier over Jerusalems bibelske og åndelige betydning — »grædemurens by«, »klippens by«, »opstandelsens by«, hvor kir-

ken lider under splittelsen og de åndelige arvinger til Abrahams tro stadig angriber hinanden — vil medvirke til at gøre den til en virkelig »hellig by«, til en »fredens by«.

Grædemuren, klippen og opstandelsen, som paven nævnte, minder om de tre religioners meget hellige steder. Den massive grædemur er et valfartssted for jøder, der her begræder den fuldstændige ødelæggelse af Salomos tempel. Lige bag grædemuren ligger Al Aksa Moskeen og Klippemoskeen, hellige islamiske steder. Klippemoskeen indeslutter den klippe, hvorfra muslimere tror, at Mohammed steg op til Himlen på en hvid hest. Blandt mange andre hellige steder for de kristne i Jerusalem, er også gravkirken, der menes at være stedet, hvor Jesus blev begravet og opstod.

Berøringen

Paven kom også med talrige andre bibelske henlydninger til Jerusalem. Han sagde, at byen »repræsenterer det geografiske sted for berøringen mellem Gud og menneske; mellem evighed og historie«.

Religionsforfølgelsen skærpes i Albanien

Hensynsløs terror mod de troende

Tirana/London (KIPA) — I Albanien, hvor alle religionssamfund og enhver offentlig udøvelse af religion allerede længe har været forbudt, udsættes de troende — også på det private område — i den sidste tid for et stadigt større og større tryk fra myndighedernes og partiorganernes side.

Statsfarlig fjende

Det engelske institut for studiet af religion i de kommunistiske lande, Keston College, meddeler på baggrund af oplysninger fra flygtninge fra Albanien, at albanske statsborgere, der har religiøse genstande, især religiøs litteratur og indsmuglede bøger, eller som deltager i de forbudte gudstjenester, risikerer uden nogen retssag at blive deporteret til en arbejdslejr. De betragtes som mennesker, der »udgør en fare for Folkerepublikken Albanien«. Derfor befinder de fleste af landets tidligere præster sig også i arbejdslejre, hvor de på denne måde er ind-

Redaktionen

ønsker læserne glædelig jul og godt nytår

lemmet i den såkaldte »produktive arbejdsproces«.

Pryglet ihjel

Flygtninge har også berettet om, hvordan den apostolske administrator af ærkebispedømmet Shkodre, den i 1912 fødte biskop Ernesto Coda, døde i en arbejdslejr. Ifølge Keston Colleges oplysninger blev biskop Coda og en række medfanger overraskede under en hemmeligt fejret messe og derpå alvorligt mishandlet. Man lod desuden biskoppen sulte, og han døde dels af afkræftelse, dels som følge af mishandlingerne. Flygtninge har berettet til Keston College, at biskoppen allerede tidligere flere gange var blevet mishandlet, men havde overlevet disse voldshandlinger.

Museum for ateisme

Efter biskop Cobas død lod de albanske myndigheder hans lig bringe til et ukendt sted. Hans nærmeste pårørende fik først oplysning om hans død, da de ville besøge ham i arbejdslejren.

Museet for ateisme i Shkodre, der fra albansk side betegnes som »enestående i verden«, indeholder, siger flygtningene også navnelister over og billeder af »Vatikanets agenter«. Blandt dem er

der en række præster, der enten er blevet henrettet eller er blevet interneret i arbejdslejre, hvor en stor del af dem er døde.

Hvis verden var en landsby

(KIPA) — Hvis verden var en landsby med 1.000 indbyggere, der repræsenterede den nuværende verdensbefolkning, ville fordelingen i landsbyen være således:

— 60 nordamerikanere, 80 sydamerikanere, 86 afrikanere, 210 europæere og 564 asiater,

— 300 hvide og 700 farvede,

— 300 kristne og 700 ikke-kristne,

— 60 personer, der tegner sig for halvdelen af totalindkomsten,

— 700 analfabeter, 500 sultende og 600 slumbeboere.

Næste nummer udsendes den 14. januar

katolsk orientering

Redaktion, ekspedition og annonceafdeling: Bredgade 69 A, DK-1260 København K. Telefon (01) 11 60 80. Giro: 5 00 14 71 Ansgaestiftelsen, katolsk orientering og information.

I redaktionen: Ansvarsh. red.: Willem Wuyts, Silkeborgvej 25, DK-7400 Herning. Hans Jørgen Johansen, Ruth Plum, Kirsten Szarafin. Redaktionssekretær: Knud Kluge.

Tilsendes vederlagsfrit samtlige katolske husstande i Danmark i 20 numre jævnt fordelt over året, som regel 2. og 4. onsdag i måneden. Abonnementspris i øvrigt 120 kroner årligt. Tryk: NY DAG, DK-4900 Nakskov.